BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
27 — E
30

M

Digitized by Google

OPERA
V. P. F.
IOANNIS
A
CRVCE.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

OPERA
MYSTICA
V. AC MYSTICI DOCTORIS
F. IOANNIS A CRVCE

PRIMI RELIGIOSI DISCALCEATI
ORDINIS B. V. M.

DE MONTE CARMELO, ET SERAPHICÆ VIRGINIS

THERESIÆ fideliſſimi coadiutoris.

Ex Hiſpanico idiomate in Latinum nunc primum translata,

PER R. P. F. ANDREAM A IESV
Polonum eiuſdem Ordinis Religioſum,

Vnà cum Elucidatione Phraſium Myſticarum, quas Author in his ſuis Operibus vſurpat. Quorum ſeriem verſa pagina docebit.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

COLONIÆ AGRIPPINÆ
Sumptibus Hæred. Bernard. Gualtheri
Excudebat Henricus Krafft.
ANNO M. DC. XXXIX.

Digitized by Google

8-27-E-30

ELENCHVS OPERVM.

PRimum inſcribitur Aſcenſus Montis Carmeli, continet libros tres.

2. Dicitur Obſcura Nox Animæ continet libros duos.

3. Flamma Amoris Viua nuncupatur.

4. Cui Titulus, Canticum Spirituale.

5. Denique, ſunt Opuſcula, nimirum, Cautelæ Spirituales, Sententiarium Spirituale, Variæ Epiſtolæ Spirituales, vna cum Canticis quibuſdam Hiſpanis, quæ V. P. minime explanauit.

6. His acceſſit Elucidatio Phraſium Myſticarum, quas V. Author vſurpat ab Erudito Theologo noſtro edita.

Digitized by Google

REVERENDISSIMO,

ET ILLVSTRISSIMO

S. R. IMPERII PRINCIPI

AC DOMINO,

D. FRANCISCO

BAMBERGENSI, ET HERBIPOLENSI EPISCOPO, FRANCIÆ ORIENTALIS Duci &c.

Domino noſtro clementiſſimo.

SCriba doctus in regno cœlorum in cõſpectu CELSITVDINIS VESTRÆ, ILLVSTRISSIME AC REVERENDISSIME PRINCEPS apparere audet, nec vacuus à munere; ſed quæ de theſauro ſuo protulit, Auguſto nomini Veſtro per nos offert, dedicat, conſecratque. Sano profectò conſilio: vt quando ſubire debeant iudiciorum periculoſam aleam, nec inuidiæ pateant, nec iniuriæ, vbi tanti Principis fuerint inſignita nomine, probata iudicio, munita fauore. Et quidem præter nomen quod in fronte geſtant; vtrumque alterum certò ſibi pollicentur; quando ita ab indole atque inſtitutione comparatus ſis, vt cùm optima quæque impensè diligas, ea-

Digitized by Google

dem propensè iudicio approbes,& fauore proſequaris. Porro talia eſſe hæc aſcetica ſcripta, quamuis à nobis dici non debeat, ne domeſticæ cauſæ abblandiri videamur; tamen res ipſa loquitur, atque omnium ordinum grauiſsimi calculi luculenter teſtantur.

In illis Author, cui dedit Deus ſcientiam Sanctorum, loquitur ſapientiam Dei inter perfectos, idq; non in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus.

Suppetunt quidem alij plurimi, qui in artium arte *Oratione*, quâ cæleſtes theſauri comparantur, apprimè periti, & in cellam ſponſi vinariam introducti deliciarum immortalitatis promulſide prægustata, doceant fideles aſcenſiones in corde diſponere in hac valle lacrymarum, quibus legislatore dante benedictionem eant de virtute in virtutem. Sed IOANNES hic noſter (& hoc audemus pro veritate dicere) Aquilæ meritò comparandus, ſublimi planè volatu ſuper ſe leuatus in arduis contemplationis poſuit nidum ſuum, & ſepoſito cortice, non niſi Cedri medullâ paſtus, diuinæ fontem ſapientiæ in ſua quodammodo ſcaturigine deguſtauit, ac in alios arcuato velut opere deriuauit.

Quamuis autem Aquila noſtra pullos ſuos à ceruis & draconibus, ab animalibus ſcilicet hominibus qui non percipiunt ea, quæ Dei ſunt, vnguibus ac roſtro defendere potuiſſet; ſatius tamen id præſtabit, ſi illos in gremio, non Iouis (vt eſt in fabulis) ſed Illuſtriſſimæ

Celſi-

Digitized by Google

Celſitudinis Veſtræ repoſuerit. Hic tamquam in petris manebunt, & in præruptis ſilicibus commorabuntur, atque inacceſſis rupibus, id eſt, in tui patrocinij aſylum recepti, ſecuri conſiſtent.

Admitte igitur ſereno vt ſoles vultu ſpiritualis huius Aquilæ myſticos fœtus, qui hactenus Hiſpanis tamquã natiuis, deinde mutuatitijs Italis & Gallicis pennis inſtructi orbem peruolarunt: modò Latinis ſinum Celſitudinis Veſtræ inuolare geſtiunt, vt inde acceptâ ſecuritatis teſſerâ, omnium oculos & manus tutò incurrãt. Ita duplex præbebunt argumentum; obſeruantiæ noſtræ qua offeruntur, authoritatis Veſtræ qua defendentur.

Reuerendiſs. & Illuſtriß. Celſitudinis Veſtræ

Humiles Clientes

FF. Carmelitæ Diſcalceati.

Digitized by Google

IESVS MARIA.

F. PHILIPPVS A S. IACOBO PRÆPOSITVS GENERALIS FRATRVM CARMELITARVM DISCALCEATORVM CONGREGATIONIS S. ELIAE

Ord. Beatiſsimæ Virg. Mariæ de Monte Carmelo, ac eiuſdem S. Montis Prior.

Librum hunc inſcriptum Opera ſpiritualia, quæ animam ducunt ad perfectam cum ſummo Deo Vnionem à Ven. Pat. Frat. Ioanne à Cruce compoſitum, qui primus noſtræ Congregationis fuit Carmelita Diſcalceatus, ac S. Virg. Thereſiæ coadiutor fideliſſimus, & à R. P. Fr. Andrea à Ieſu Polono noſtræ Congregationis ſacerdote profeſſo ex vulgari in Latinum Idioma translatum probo, vt typis mandetur, ſi ijs, ad quos pertinebit, ita videbitur. In quorum fidem præſentes dedimus Sigillo noſtro munitas, ac proprio nomine ſubſcriptas. Romæ, in Conuentu noſtro S. Mariæ de Scala, die 25. Junij 1639.

Fr. Philippus à S. Iacobo Præpoſit. General.

Fr. Alexius à S. Ant. Secretarius.

PRI-

Digitized by Google

PRIVILEGIVM SACRAE CAESAREAE MAIESTATIS.

CVm Diplomate Sacræ Cæſar. Maieſtatis, omnibus & ſingulis Typographis, Bibliopolis, ac alijs quamcunque librariam negotiationẽ exercentibus, ſerio firmiterq; inhibeatur, ne quis libros à Fratribus Carmelitis Diſcalceatis editos hactenus vel inpoſterum edendos, vel eoſdem ab alijs hominibus in diuerſas linguas translatos, aut in compendium redactos, intra Sacri Romani Imperij Regnorum, & Dominiorum ſuæ S. Maieſtatis hæriditariorum fines, ſimili alioue characteris genere, aut forma, ſiue in toto, ſiue in parte excudere, vel recudere, aut alio excudendos vel recudendos mittere, aut alibi etiã impreſſos ſeu recuſos, vendere vel diſtrahere, clam, ſeu palam ſine facultate Prouincial. Ordinis eiuſdem pro tẽpore exiſtentis, in ſcriptis habenda, ſub pæna confiſcationis omnium librorum, & alijs grauioribus audeat vel præſumat: ego Fr. ALEXANDER à IESV MARIA Prouincialis Prouinciæ Sanctiſſimi Sacramenti in Germania Frat. Diſcalceatorum Ord. B. Vir. MARIAE De MONTE CARMELI Congregationis S. ELIAE, concedo Hæred. Bernardi Gualteri Bibliopolæ Colonienſi facultatem excudendi OPERA SPIRITVALIA V. P. N. Fr. IOANNIS à CRVCE Myſticæ Theolog. Doctoris eximij à Religioſo quodam noſtri Ordinis Latinate donata. In quorum fidem hoc ei teſtimonium manu noſtra ſubſcriptum, & officij noſtri ſigillo munitum dare voluimus. Viennæ in Cœnobio noſtro Beatiſſ. Virg. MARIAE DE MONTE CARMELI & S. Thereſiæ 20. Aprilis An. 1639.

Fr. Alexander à Ieſu Maria Prouincialis Carmelitar. Diſcalceatorum Germaniæ.

CENSVRA

Celeberrimæ Vniuerſitatis Complutenſis.

LIbros iſtos à Ven. Admodum Pat. Fr. Ioanne à Cruce primo Carmelita Diſcalceato compoſitos, quos Eximius Dominus Rector, & Clauſtrum huius inſignis Scholæ Complutenſis, poſtulante Reuerendiſſimo Patre Generali Ordinis Carmelitarum Diſcalceatorum nobis examinandos commiſit, vidimus, atque ſummo ſtudio, ac ſolicitudine legimus, & non ſolum non inuenimus in eis aliquid noſtræ ſanctæ fidei Catholicæ, bonis moribus, & SS. PP. doctrinæ contrarium; ſed è contra vniuerſam doctrinam in eis contentam valde vtilem & proficuam exiſtimamus, ad directionem animarum ſpiritualium, & ad diſcernendum illuſiones, quas patiuntur, dum plurimi faciunt nonnullas viſiones, aut reuelationes, quibus tam ſibi quam alijs nocere ſolent. Contra quod malum præſentiſſimum & efficaciſſimum antidotum nobis videtur horum librorum doctrina. & reuera quiſquis debita cum attentione eos percurret, comperiet peculiari Dei Spiritu, eiuſdemque ſingulari munere Authorem illos ſcripſiſſe, ſubiectam materiam ita profunde, ac ſubtiliter pertractaſſe, & Scripturæ ſacræ teſtimonia ad propoſitum argumenti explanaſſe, ac proinde propter allatas rationes, præſertim vero, quod doctrina adeò tuta ſit, & oportuna ijs, qui Magiſtrorum Spiritualium animarum funguntur officio, imprimi debere, imo aſſiduo ante oculos verſari, vnanimiter iudicamus. In quorum fidem propria manu & nominibus ſubſcripſimus. Compluti 16, Maij 1618.

Doctor Martinus de Saureguì.
Rector
Fr. Ioannes Gonzales.

Doctor Andreas Merino.
M. Fr. Laurentius Gutierrez.
M. Fr. Petrus de Ouiedo.

Subſcripſerunt D. Rector, & DD. Cathedratici primæ, & veſperarum Theologiæ.

Ita eſt. Ludouicus de Serna Notar. & Secret.

APPRO-

APPROBATIO

Eximij Doctoris Ludouici Monteſinos primæ Theologiæ Cathedræ Profeſſoris in celebri Vniuerſitate Complutenſi, & Facultatis Decani.

Singulari ſtudio ac diligentia perlegi opera Venerab. Pat. ac Doctoris Myſtici Fr. Ioannis à Cruce Carmelitarum Diſcalceatorum Anteſignani, exigentibus Reuerendiſs. Pat. Fr. Ioſepho à Ieſu Mag. Generali, & vniuerſo Ordine Carmelitarum Diſcalceatorum: in quibus prorſus nihil reperi noſtræ ſanctæ fidei Catholicæ, bonis moribus, SS. PP. Doctrinæ contrarium: quin potius vniuerſa hiſce libris contenta, valde conformis eſt Sanctis, qui de materia Spiritus tractarunt, & admodum vtilis, hoc noſtro ſæculo his, qui ad perfectionem tendere concupiſcunt. Docet enim Author in eis animam ambulare per intimam nuditatem, & paupertatem Spiritus, ad perfectam vnionem cum Deo, qualis in hac vita obtineri poteſt, per orationis exercitium: innitendo dumtaxat puræ, ac viuæ fidei: tradit inſuper modum ſapienter, prudenterque ſe gerendi circa viſiones, ac Reuelationes, ne in eis quiſpiam decipiatur. Magiſtros vero ſpirituales edocet modum dirigendi animas, ne Dei operationem in eis impediant, ac perturbent. & reuera ſatis aperte indicant ſingularem Spiritum & lumen, quo Ven. Pat. præditus erat; Quodque ſpeciali Dei inſtinctu illa compoſuerit, tum vt materiam adeo delicatam elucidaret, tum etiam vt ſacræ Scripturæ teſtimonijs ad ſuum intentum, appoſitiſſime vteretur. Quare opus dignum videtur quod imprimatur; vt illo fruantur, & ex eo animæ orationi deditæ, earumque Magiſtri proficiant. ſaluo meliori iudicio. Compluti 11. Nouembris 1618.

Doctor Ludouicus Monteſinos.

APPROBATIO

Ad.^dum Reu. Patris præſentati Fr. Thomæ Daoiz Ordinis S. Dominici S. Theologiæ Profeſſoris in Conuentu Sancti Thomæ Matriti, nec non Sanctæ Generalis Inquiſitionis Qualificatoris.

EX mandato Celſitudinis Veſtræ vidi opera Spiritualia, quæ dirigunt animam ad perfectam Vnionem cum Deo, Authore Ven. Pat. Fr. Ioanne à Cruce Primo Diſcalceato, & parente reformationis Ordinis Beatiſs. Virg. Mariæ de Monte Carmelo; Quæ cùm ſingulari ſtudio ac diligentia legiſſem, inueni Doctrinam non ſolum piam, & valde Catholicam, ſed ex grauioribus, eruditioribus, & vtilioribus hactenus in lucem editis, ad dirigendas animas ad perfectam vnionem cum Deo, in qua ſumma perſpicuitate, & eminenti modo traditur purgatio, & purificatio potentiarum ſenſitiuarum, & ſpiritualium, nec non media vſurpanda ad conſequendam & attingendam Vnionem, & Contemplationem perfectam. Iam vero quia Doctrina ſublimis, & extraordinaria eſt, habet nonnullos loquendi modos, in quibus hærere poſſet Lector; Cæterum ex Doctrinæ contextu & connexione ſignificata iſtorum terminorum iuxta Myſticam Phraſim dilucidantur; adeo vt Doctrina Sancta, & Catholica valdeque Scholaſticæ Theologiæ conformis appareat. Quæ vt publici iuris fiat, & effectum ſuum ſortiatur pius zelus Ven. Pat. Ioannis, in his ſuis libris relictus; vtque ex ipſius Doctrina fideles omnes proficiant, Cenſeo Celſitudinem Veſtram iubere debere, vt præfata opera typis cudantur. Secunda Aprilis, Anno 1618.

Fr. Thomas Daoiz.

APPRO-

APPROBATIO

R^di A^dm. P. M. F. Didaci de Campo ex Ordine D. Auguſtini, Qualificatoris Generalis Inquiſitionis, nec non in Archiepiſcopatu Toletano Examinatoris.

EX commiſſione D. Ioannis de Velaſco, & Azeuedo, Vicarij Generalis in hac aula Regia, vidi Cantica inter animam & Ieſum Chriſtum Dominum, quibus Religioſiſſimus P. F. Ioannes à Cruce ſui ſpiritus vigore, ſpiritibus noſtris voluit imprimere communicationem cum Deo, opus ſane tanto viro dignum, quodque ad ſæculi huius teporem inflammandum ſufficiat. apud S. Philippum Matriti, die 22. Decembris 1618.

Fr. Didacus de Campo.

CENSVRA

A^dm. R. P. Magiſtri F. Franciſci de Araujo Ordinis Prædicatorum Primæ Cathedræ Theologiæ Moderatoris in celeberrima vniuerſitate Salmanticenſi.

LEgi opera ſpiritualia à V. P. F. Ioanne à Cruce Primo Carmelita Diſcalceato compoſita, in quibus nullam propoſitionem reperio non Catholicam, & quæ Theologiæ Scholaſticæ Sanctorumque Patrum doctrinæ conformis non ſit, (tantum abeſt, vt Illuminatorum hæreticorum doctrinæ cõſentiat) tametſi ex eo quod non omnes Theologiæ Myſticæ terminos, ac phraſes intelligant in cauſa ſit, vt in ea parum verſatis quodammodo diſcrepare videantur ab illa. Cæterũ quod Myſtica hæc Theologia, ſit ſapientia ſecreta & abſcondita, prout ipſemet Author docet lib. 2. c. 8. Aſcenſ mirum non erit, ſi non omnes illius phraſes percipiant: nec idcirco fas erit illas improbare: Quemadmodum licet ſacræ Scripturæ Parabolæ arcanum veritatis Myſterium inſipientibus & minus dignis celent, non propterea, tanquam inutiles, & veritati repugnantes eas reprobare licet, vt ait D. Thom. p. 1. c. 1. ar. 9. ad 2. *& ipſa etiam occultatio figurarum vtilis eſt ad exercitium ſtudioſorum, & contra irriſiones infidelium, de quibus S. Matth. 1. Nolite ſanctum dare canibus &c.* quas merito Salomon Prou. 25. iuxta Galatini verſionem appellauit, *mala aurea in cancellaturis argenteis, verbum dictum ſecundum ambas facies*, nam ſicut in iſtis deſiderio tantum cernitur aurum, ita in parabolis, verus ſenſus difficile cognoſcitur; quod idem euenit in Myſticis locutionibus: niſi forte dicamus, Theologis rite diſpoſitis eſſe ſapidas: Quorum Scholaſtica Theolo-

gia horum librorum Myſticam non debet reputare contrariam: ni velint veritatem in parabolis damnare, & aurum in cancellaturis argenteis deſpicere; mannaque cœleſte, eo quod paucorum ſolitariorum, & à mundi Ægypto ſegregatorum cibus ſit, faſtidire. Cum autem abſurda hæc minime debeant admitti, multo minus damnare decet prædictas phraſes, & Myſticæ Theologiæ locutiones, quas Author ſpiritu ſimul & eruditione inſigni in hiſce libris vſurpat cum vtilitate multorum: ita Cenſeo. Saluo meliori iudicio.

In Collegio S. Thomæ Matriti 12. Iulij 1623.

M. Fr. Franciſcus & Araujo. &c.

CENSVRA

P. Fr. Ioannis Pontij Legionenſis, Theologiæ Profeſſoris ex ſacro ordine Minimorum, Conſultoris, & Qualificatoris in Regio Senatu ſupremæ ac vniuerſalis Inquiſitionis.

IVbente Celſ. V. luſtraui opera Spiritualia à ſancto & Myſtico Doctore V. P. F. Ioanne à Cruce primo Diſcalceato Illuſtriſſimæ Religionis B. V. de Monte Carmelo edita; vna cum delineatione vitæ eius & introductione ad hæc eadem opera per R. Pat. Fr. Hieronymum à ſancto Ioſepho Hiſtoriographum meritiſſimum, eiuſdem ordinis compoſita: Cuius florentiſſimæ reformationis meminiſſe videtur D. Ambroſius, ſermone 83. his verbis. *O hæreditas certe pretioſa, in qua plus relinquitur quam habetur, plus conſequitur qui accipit, quam poſſideat qui largitur; pretioſa plane hæreditas, quæ dum à Patre transfertur ad Filium; meritorum quoque fœnore duplicatur.* Hi ergo præclariſſimi filij S. Eliam parentem ſuum confitentes, etiam Myſticum hunc Doctorem F. Ioannem à Cruce obſeruantiæ ſuæ Reſtauratorem agnoſcunt, qui ob præclara ſua ſcripta, iure & iuſtitia Myſticæ Theologiæ Doctoris Eximij nomen ſibi vendicat. Siquidem de hac ſapida ſcientia, teſte S. Ambroſio epiſt. dedicatoria in Apologia Dauidis, *nemo loqui poteſt niſi qui ſcripturas omnes penitus excuſſerit, imbiberit, concoxerit, tantoque vſu contexerit, vt in naturam abijſſe videatur*; prout tradidit D. Anaſtaſius Nicenus q. 78. dum explicat c. 13. S. Matth. loquens de illo qui ad proximorum emolumentum libros euulgat. *Per laborioſam* (inquit) *diuinarum Scripturarum lectionem ſibi recondit theſaurum veteris, & noui teſtamenti, & ex eo expromit tempore diſputationis.* quod mirum in modum exequitur Myſticus Doctor S. P. F. Ioannes à Cruce, in librorum ſuorum canticis Myſticis, è quibus eiuſmodi diuini amoris radij prodeunt, vt tam hoc noſtro, quam etiam alijs futuris ſæculis, de ipſis vere dici poſſit, quod de alijs ſimilibus ſanctiſſimi cuiuſdam viri libris protulit Magnus Iſidorus Peluſiota lib. 4. Epiſt.

Quem-

Quemadmodum enim inquit *fax in illumina nocte apparens, ſua ſponte oculos allicit, ſic virtus omnes homines illuminare apta nata eſt. Nec in ſolos homines virtus vim habet; fœliciſsime in libris hiſce effuſa varietas, & Angelos admiratione ſparſerit, moueat vel aſtra matutina, & filios Dei in iubilum ad libri voces ſuborta claritudo*; Intellectum lectoris lumine illuſtrans & Chriſti Ieſu amore voluntatem inflammans, vnde ſi ad illorum omnium notitiam peruenirent, qui & ſequi & ſcire cupiunt iter vnionis cum Deo, vt verbis D. Baſilij vtar, in ſimili occaſione prolatis oratione prima, *accenſi fide, perſiſtent operibus veri luminis relucentes*. Quapropter cenſeo Celſitudinem Veſtram poſſe facultatem dare vt communi luce fruatur liber iſte; vtque commune bonum; omnibus communiter impreſſus, communis fiat &c. Datum in Conuentu Victoriæ Matriti, ordinis Minimorum S. Franciſci de Paula. die 17. Maij Anno 1629.

Fr. Ioannes Pontius de Leon Supremæ Inquiſitionis Qualificator.

CENSVRA

Reuerendiſsimi & Illuſtriſsimi D. D. F. Auguſtini Antolines, ex Ordine D. Auguſtini, Epiſcopi Ciuitatenſis, Salmanticæ prius Primæ Cathedræ Theologiæ moderatoris, deinde Archiepiſcopi S. Iacobi.

Vidi librum ſerui Dei ac V. P. F. Ioannis à Cruce: in quo denudationem animæ à rebus omnibus extra Deum, & ſui ipſius abnegationem (de qua Chriſtus loquitur in Euangelio) lucidiſſimè demonſtrat. Eandem ad praxim reducit, liquidam reddit, lectoremque allicit, ſacræ Scripturæ Teſtimonijs, ad ſuum inſtitutum apposite adductis, excellenter vtitur. Haud obſcure indicat ſpiritum, ac Cœleſtem lucem, quibus, dum ſcriberet, affluebat: adeò vt non immerito de ſua doctrina cum Chriſto D. affirmare poſſit: *Mea doctrina non eſt mea, ſed eius, qui miſit me Patris*. Mea doctrina non eſt mea ſed Domini, qui miſit me, & in me locutus eſt. Maximum profecto bonum fuit, quod in lucem prodierit, pro illis animabus, quæ orationem frequentant, earumque directoribus: In quorum fidem manu propria ſubſcribo, apud S. Philippum Matriti. 4. Septembris, 1623.

F. Auguſtinus Antolines Epiſcopus Ciuitatenſis.

APPRO-

Digitized by Google

APPROBATIO
CENSORIS.

EX commiſſione Adm. Reu. & Eximij Viri ac Domini, Henrici Sierſtorpffij, S. Theologiæ Doctoris, Canonici Metropolitani, Gymnaſij Laurentiani Regentis, & librorum Cenſoris Ordinarij, legi ſumma animi voluptate fructuque non exiguo, Theologiam Myſticam, & reliqua Opuſcula Spiritualia, Adm. Reu. ac Venerabilis P. F. Ioannis à Cruce, primi Diſcalceati in Ordine reformato; Et inueni in omnibus doctrinam ſanam & Catholicam; profundam videlicet ſcientiam, ac ſapientiam propè cœleſtem, lucemque & ſuauitatem admirabilem prorſus, & diuinitus animæ illius infuſam, qua humanam mentem myſticus ille Doctor, ſic ab omni re creata, in ſupremum cœli Numen dirigit ac transfert, ſic ſupra ſe eleuat & extollit, vt ſingulis penè verbis diuini amoris flammas, incredibili quadam Canticorum ſuorum ſpiritualium energia in legentis cor euibret & diffundat, illudque & omni gaudio & lætitia ſpirituali repleat, & Deo creatori ſuo coniunctiſſimè vniat. Erit opus iſtud in exercitio ſpirituali multis voluptatis torrens, fons vitæ, lumen indeficiens, & fidei & ſpei & charitatis, delicatiſſimaque cum Deo in immenſis cùm gratiæ, tum gloriæ ſuæ theſauris acquirendis connexio & vnio, diſcretio Spirituum infallibilis, reuelationumq; & viſionũ, ne quis exerret, norma & regula ad perfectionis curſum certiſſima. Prodit nunc ex Hiſpanico idiomate in Latium eleganter conuerſum, & quem fructum edidit hactenus in vna Orbis parte, in totum de cætero iucunditate ſimul & vtilitate eximia diffundet. Accedat Lector Catholicus tutò, myſtico iam patefacto ſenſu, hauriatque de fontibus Saluatoris, quæ ipſe in perfectionis via ſanus bibat, & alijs non ſine diuino fœnore, ad æternam animarum ſalutem propinet. Ita cenſeo ad tutelaris Angeli ductum, cuius hodie feſtum in Vbijs peragitur. Coloniæ Agrippinæ Anno reparatæ ſalutis 1639. 2. Octobr. ad S. Petrum in area D. Cæciliæ Virginis ac Martyris.

Arnoldus Meshouius Lippienſis, S. Theol. Licentiatus, Paſtor S. Petri, in Colonia m.p.

ELO-

ELOGIVM I.

Sanctæ Virginis & Matris noſtræ Thereſiæ, decerptum ex Epiſtola, quam ſcripſit V. M. Anna de Ieſu Prioriſſa Conuentus oppidi Veas, cum illa expoſtulanti, de penuria Directoris ſpiritualis cui animæ ſuæ ſinus aperiret.

FAceta mihi fuit Filia, querimonia tua, videns quam immerito conquereris, quandoquidem inibi habes meum P. Fr. Ioannem à Cruce, hominem plane cœleſtem, atque diuinum. Equidem dico tibi Filia mea, quod poſt eius abhinc ad vos diſceſſum, neminem illi ſimilem reperi in toto Regno Caſtellæ, qui tantum animabus feruorem addat in via cœleſti. Vix credi poteſt, quantam ob illius abſentiam ſolitudinem patiar. Animaduertite magnum vos ibi habere theſaurum in iſto S. Viro. Omnes iſtius Monaſterij Moniales agant, & cum ipſo animarum ſuarum negotia conferant, & ſic liquido cernent quantum profectum in ſpiritu, & perfectione inde accipient. Contulit quippe illi Dominus ad dirigendas animas, donum & gratiam ſingularem. *Eadem adhuc viuens, dicere ſolebat* P. Fr. Ioannem à Cruce annumerandum eſſe inter puriores, & ſanctitate eminentiores animas, quas Deus haberet in Eccleſia ſua, cuique ipſius D. Maieſtas ingentes lucis, & cœleſtis ſapientiæ theſauros infudiſſet. *Gratias inſuper agens Deo, quod tandem intra propriæ Religionis lares reperiſſet, quod foris non inuenerat, lepidè dicere conſueuerat.* Hinc, inde lumen inquirendo diſcurro, & ecce in meo paruulo Seneca totum ſimul reperio. *Sic enim illum compellabat, propter eximiæ ſapientiæ theſaurum reconditum corpore tam exiguo*

ELOGIVM II.

Relatum ab Eminentiſſimis DD. Cardinalibus de Torretz, & Ioanne Baptiſta Detti ſacræ Rituum congregationi, in literis remiſſorialibus conceſſis in ordine ad Canonizationem Venerab. P. F. Ioannis à Cruce &c.

LIbros de Myſtica Theologia (qui per diuerſa Regna circumferuntur ſcripti) cœleſti eruditione fœcundos, ſublimi adeo, & admirabili ſtylo conſcripſit; vt talem ſcientiam diuinitus reuelatam eſſe, non humano

acquiſitam ingenio exiſtiment omnes, quorum lectio aduerſas à falſis illuminationibus, diſcernendas; animaſque in perfectionis via roborandas perutilis comprobatur. Vnde Doctrinæ S. Dionyſij Areopagitæ à legentibus comparata eſt.

ELOGIVM III.

Adm. Rdi. P. Ioannis de Vicunna Rectoris Collegij Societatis Ieſu Vbeta,

Relatum in informationibus in ea ciuitate confectis pro Canonizatione V.P.

PLures audiui perſonas de profunda humilitate, rigida pœnitentia, ac ſublimiſſima oratione V.P.F. Ioannis à Cruce, cum ſingulari æſtimatione loquentes; atque ex his quæ ex ipſius ſcriptis legi, conijcio S. hunc virum ſimul copulaſſe auſteram valde pœnitentiam extrinſecam, cum præcipua quadam abnegatione & pœnitentia interna, ardentique charitate & amore erga Deum, ſimilem S. Franciſco: multa enim ſciui de pœnitentijs prædicti S. P.F. Ioannis à Cruce, nec non de amore quo ferebatur in Deum, quod etiam ex ipſius ſcriptis comprobatur: ſuauitas quippe, & affectus, quos illa præ ſe ferunt, & ſpirant, indicant manifeſte, eum de illis loqui per experimẽtalem ſcientiam, quodq́ue nuditatem illam omnium conſolationum, Deique intimum amorem in ſe ipſo experiretur, (prout legenti conſtabit) nam ex ſola illorum lectione incaleſcit anima, quod eſt argumentum ingentis amoris, & charitatis, quam ipſius anima erga Deum habebat. perlegi ego ſemel, ac ſæpius ſcripra omnia huius ſancti viri, quorum doctrinam, Myſticam Theologiam, cœleſti ſapientia plenam exiſtimo, & clare denotant, ſublimem, ac eminentem lucem, qua ipſorum Author præditus erat in anima, quamq́ue Deo tenaciter eſſet vnita: ea ſiquidem, quæ inibi referat, clariſſime hoc oſtendunt. & quamuis non paucos Authores, qui de Myſtica Theologia ſcripſerunt, euoluerim; nullam nihilominus doctrinam ſolidiorem, neque ſublimiorem inueniſſe videor hac, quam V. ac S.P.F. Ioannes à Cruce cõſcripſit: è cuius lectione legentiũ animæ in via ſpirituali copioſum lumen experiuntur, & quãuis ego hactenus parũ profecerim, fateor nihilominus me hoc experiri, quoties illa lego: tum etiam calorem vehementem ſentio, qui ad Dei me amorem incitat; ideoque illa æſtimo ac veneror; eiſque tum in meam, tum aliarum animarum, quibuscum ago vtilitatem vtor; atque in hunc finem ea mihi tranſcribi curaui. Inter alia vero ipſius P. ſcripta huius idiomatis ac ſapientiæ cœleſtis, peruenit ad manus meas originalis deſcriptio Monticuli ipſius ſancti caractere delineati; in quo deſcribit modum quo anima ad perfectionem aſcendit. Quem plurimi feci, tum quia ipſius ſancti copia originalis ſit, tum etiam propter excellentem, quam in ſe continet doctrinam ſpiritus, Quem D.D. Thereſiæ de Zuniga Duciſſæ de Arcos,

tan-

Digitized by Google

tanquam pretioſiſſimum theſaurum dono dedi. Scio etiam librorum iſtorum plurima circumferri exemplaria manuſcripta. Ego etiam curaui præfatum Monticulum exarari; eumque diuerſis perſonis doctis,& indoctis obtuli; qui ab omnibus plurimi fit; tum propter doctrinam quam continet, tum etiam propter ſanctitatem Authoris.

ELOGIVM IV.

Doctoris Franciſci Mirauete Auditoris, & Decani Curiæ, & Iuſtitiæ Aragonum Cæſarauguſtæ: viri præcipuo ſpiritu doctrina & pietate inſignis, contentum in epiſtola data ad quandam perſonam Religioſam.

IAmdudum exilibus meis precibus indeſinenter à Domino ſupplicitèr peto, exaltationem per relationem ab Eccleſia inter Beatos, magni amici ſui,& fidelis ſerui Fratris Ioannis à Cruce, quem licet dum viueret, non cognouerim, libri tamen quos conſcripſit ad ſolatium, lucem, directionemque ſpiritualium perſonarum cœleſti doctrina referti, eum toti mundo faciunt innoteſcere. Qui Authoris ſui ſanctitatem, excellentes virtutes, ſpiritus eminentiam, clare & patenter demonſtrant, quamque præcellenter in hac vita mortali per orationem, & exercitium mortificationis, ac pœnitentiæ, vnionem cum Deo in gradu transformationis adeptus ſit. Exarſit Dei amore; fuit Seraphin carne veſtitus. Continetur in prædictis libris doctrina admirabilis, de vijs, ac ſemitis, quæ nos ad hanc diuinam vnionem, transformationemque obtinendam manuducunt; ſimul etiam deteguntur obices, & offendicula quæ impediunt conſequutionem finis adeo fortunati, & portus tam fœlicis: breuius dicam, quantum meo tenui iudicio colligere valeo, maxima illius doctrinæ pars infuſa ac reuelata fuit. in magna, vt audio, exiſtimatione ſunt libri illi apud perſonas eruditas & ſpirituales, in hoc Regno orationi, & internæ recollectioni incumbentes: vnde & multi eos ſibi compararant vt ipſorum lectione, ac cœleſtibus documentis in via perfectionis proficiant; eadem etiam intentione auide exquiruntur, & expetuntur ab alijs.

Digitized by Google

ELOGIVM V.

Illuſtriſſimi & Reuerendiſſimi D.D. Fr. Antonij Perez, Epiſcopi Vrgellæ, Operum V. P. Fr. Ioannis à Cruce, contentum in Epiſtola miſſa ad V. M. Annam de Ieſu, Fundatricem Monialium Carmelitarum Diſcalceatarum in Gallia & Belgio.

OPera V.P. & Magiſtri ſui F. Ioannis à Cruce, quæ R. V. mihi perluſtranda commiſit, remitto, ea quippe talia in ſe ſunt, vt (quantum pro ingenij mei tenuitate percipio) totus vester ſacer Ordo, tanquam in lucidiſſimo totius perfectionis ſuæ ſpeculo, merito ſe ipſum inde inſpicere, & contemplari poſſit. Nam ſi illius profeſſores viam purgatiuam rigidè ſequuntur, hic taliter illa proponitur, vt ob illius rigorem eiuſdem tractatio Nox Obſcura inſcribatur: vtpote in qua homo proprios obrutus vſque adeo fugit, vt ei de ſe ipſo liceat enunciare, quod D. Paulus de Chriſto Domino aſſeruit. 2. Corinth. 5 *Et ſi nouimus ſecundum carnem Chriſtum, ſed iam non nouimus.* Si vero viam illuminatiuam inſigni cum ſplendore exercent, hic tantopere reſplendet, vt manifeſtum quoque fiat, eodem Apoſtolo teſte 1. ad Cor. 2. eam *non in ſapientia hominum, ſed in virtute Dei ſplendeſcere*; adeo vt quod ibidem ſubiunxit dicere poſſint. *Nos ſenſum Chriſti habemus.* Denique ſi viam vnitiuam, tam præcellenter profitentur, hic vſque adeò perficitur, vt attingatur quodammodo quod D. Paulus aſſeruit 1. Cor. 6. *Qui adhæret Deo, vnus ſpiritus fit cum eo.* Poteſt itaque R. V. theſaurum iſtum tanquam rem cœleſtem æſtimare: præſertim verò ſi praxis & exercitium tam ſalutarium documentorum, quo (meo quidem videre) qui ſic illa dictabat, inſigniter emicuit, accedat. R. V. ſuis ſanctis precibus Deum exoret pro me. ipſe cuſtodiat, &c.

EX ELOGIIS ILLVSTRIVM IN CARpetania Scriptorum Viri Nobilis D. Thomæ Tammaio de Vargas Hiſtoriographi Regij.

Ioannes de la Cruz.

SIue de Iepes inter celebriora Carpetanici iuris oppida non vltimum locum Iepes Toleto vicinum iure obtinere ſemper viſum eſt. Nam ſi primæuam illiu

illius originē ſpectes, cū antiquiſſimis inter viros doctos de vetuſtate decertat. Certe ex Hebræorum ſiue Phænicum Ioppe apud Ioſuam, Dyoniſium, Plinium, Solinum ſunt qui deducant. Alij Hipponē, de qua Liuius, haud procul Hippone & Toleto vrbibus, inter Pabulatores pugna orta &c. vt vere intelligunt. Si vberrimam pinguiſſimæ glebæ laudem contemplere, dices nulli ſecundum. Si inſignes omni doctrina & virtute viros ex eo, tanquam ex equo Troiano meros Heroas productos numeres, fortaſſe primum. Inter cæteros, qui natale ſolum cognomine, vt patriam virtutem ſcriptis vberius illuſtrarunt, nulli non noti ſunt Reuerendiſs. ac religione, literis & auctoritate Illuſtriſs. Don: Fr. Didacus de Iepes; è grauiſſimo Hieronymianorum Ordine Philippo II. Regi Catholico à Confeſſionibus & Arcanioribus conſilijs, Epiſcopus Tiraſonenſis; qui triumphales Anglorum Martyrum agones, & præcellentem S. Thereſiæ noſtratis ſanctitudinem pijſſimo ſtylo diffudit. Reu. Fr. Rodericus de Iepes, ex eodem inſtituto, non diſſimili conatu non ſolum de aliquot Hiſpaniæ viris ſanctitate illuſtribus, ſed de ipſis Regibus bene meritus eſt. Didacus etiam alter de Iepes Toletanus Sacerdos de operibus miſericordiæ & alijs virtutibus vbertim diſſeruit; D. Auguſtinum & Paulum Oroſium Hiſpanè loquentes dedit. Nulli horum inferior eruditione, ingenio, labore, M. Fr. Antonius de Iepes fuit. Quem poſtquam à puero omnibus rebus religioſo animo dignis, grauis inprimis ſanctuſque Benedictinæ familiæ ordo imbuiſſet, tanto Patrum ſuorum amore illum perculit, vt illorum glorioſè ac præclarè facta in poſteritatis exemplum incredibili ſtudio & indefeſſa diligentia propalarit. Exemplo erunt VII. illa perpetuo victura Chronici tanti Ordinis volumina, quæ

——nec Iouis ira, nec ignes
Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetuſtas

Alij Quos merito

——aget penna haud metuente ſolui
fama ſuperſtes.

Sed omnium coniunctiſſima ſibi propinquitate cognatorum ipſis volentibus familiā ducit Ioannes ille, qui antiquæ Originis de Iepes compellationem Crucis cognomento permutauit, cùm familia longe præſtantiore auorum, pro Deo relicta, nomen non ſolum dedit, ſed vna cum veræ virtutis Heroide, cæleſtis fortitudinis viragine, diuinæ ſapientiæ Pallade, Thereſia de Ieſu fundamenta iecit. Pater illi Gondiſaluus cognomine originem & genus de Iepes referebat. Mater Catharina Aluarez Toletana, honeſto loco, integri ſanguinis. Fratres Franciſcus qui Metymnæ à Campo obijt magnæ ſanctitatis opinione, Ludouicus qui in tenera adhuc ætate ad plures abijt; Minor noſter Hontiueros nobili Abulenſis tractus oppido nouum, veluti Abulæ ipſi Thereſiæ ſydus cœlo tandem receptum terris ſemper ſecundum illuxit. Cuius ſanctiſſimam vitam omni admiratione maiorem, non ijs anguſtijs adſtringemus; Alij dabunt; nos, quod noſtri muneris eſt, illius ſcripta repetitis editionibus & illuſtrationibus aucta, non noſtris ſolum hominibus in pretio, verum exteris, in quorum linguas pronuper verſa, etiam audio. ecce illa.

††† 3 I. Aſcen-

I. Aſcenſus in Montem Carmelum.

II. Nox Obſcura.

III. Flamma amoris.

IV. Cantica.

In quibus pietatis & doctrinæ iudicio, plura ſunt Sacramenta quam verba: nec mirum, cum ille (vt de Dyoniſio Areopgiata cenſuit Nicephorus) *ſublimi rerum diuinarum contemplatione ſententijs & elocutione admiranda prorſus*, *& excellentia*, *longeque ab ijs, quæ pro hominum captu edita ſunt*, *diſſita compoſuit*. vnde illi antiquiſſimum Myſteriorum ſublimium, (*quæ non licet homini loqui*) Theologo ex amuſſim comparatur nouus hic tam *ſublimis ac excellens & mente diuinitus illuſtrata*, *rerum diuinarum Myſta ac profundus ſcrutator*. Certe magni Dyoniſij imprimis imitatorem ſe eſſe Ioannes noſter (ſi attentè rimeris) ſcriptorum ſuorum non argumento ſolum ſed nominibus prodidit. Ille de *arcana* ſeu *Myſtica Theologia* ſcripſit: hunc Myſtici Doctoris titulo ipſa Myſteriorum arcanorum pertractatio & merito inſigniuit: ille hymnos diuinos modulatus eſt, huius Canticis etiam diuinis læti congaudemus. Vtrumque igitur propter ſcriptorum ſublimitatem cum Chryſoſtomo volucrem cœli, cum Anaſtaſio multum in hac Theologia valentem cum Sanctino fidei virtute illuminatum ex voto ex merito compellemus.

CAN-

CANDIDO LECTORI
INTERPRES.

AD fidelem, ac numeris omnibus abſolutam interpretationem operum V.P.Fr.Ioannis à Cruce, candide Lector, fuiſſent vtiq; neceſſaria eiuſdem Authoris Spiritus ſenſus, verborumque proprietas: vtpote cuius tam doctrinam quam etiam verba cœlitus inſpirata exiſtimant omnes. Verum quia experientia compertum eſt, ex horum librorum lectione plurima ſpiritualia emolumenta fidelibus prouenire, nefas eſſe iudicauimus, primam hanc, & nouiſſimam interpretationem Latinam, quæ pluribus nationibus eſt communior, diutius protrahere.

Quamuis enim non ſit vſquequaq; perfecta, & aliquibus in locis obſcura videatur locutio, mirum videri non debet, ſi materia ex ſe intellectu difficilis, alieno idiomate non adeò clara & perſpicua reddatur. præſtat nihilominus aliquam interpretationem, licet non ita exactam habere, quam nullam.

Deinde propter difficultatem maximam, ne dicam impoſſibilitatem interpretandi carmina Authoris Hiſpanica, ſeruato metro congruenti, ita vt verba verbis, & verſus verſibus, ad amuſſim inuicem correſponderent, (quod ad illorum explanationem erat omnino requiſitum) opus fuit initio explicationis cuiuſq; Cantus ponere primo loco Cantionem Hiſpanam, vna cum ſenſu literali eiuſdem, abſque metri quantitate; qui ſenſus deinceps

inſeruit

Digitized by Google

inſeruit verſuum expoſitioni. Cæterum in gratiam Poëtarum, placuit initio cuiuſq; Tractatus præmittere Cantus omnes ad illum ſpectantes, tam ſermone Hiſpano, quam Latino, metro ſapphico, & rhythmico, non iniucundè compoſitos.

Denique ne quis propter imperitiam Myſticæ Theologiæ, hæreat in phraſibus, ſeu myſticis locutionibus in his operibus à V. Authore vſurpatis, quæquè prima fronte Scholaſticæ Theologiæ repugnare videntur, niſi ſano modo intelligantur; idcirco ad calcem operis annectitur Elucidatio earundem locutionum, erudita ſatis, (pro vt legenti patebit) in qua ex doctrina SS. PP. DDq; vtriuſque Theologiæ inſignium, earundem phraſium veritas, & cum Theologia Scholaſtica conſonantia luculenter demonſtratur. Vale & fruere.

COM-

Digitized by Google

COMPENDIVM VITAE VENERABILIS PATRIS FRATRIS IOANNIS A CRVCE.

VEnerabilis Pat. Fr. Ioannes à Cruce reſtaurati Carmeli decus, & poſt B. Virginem Thereſiam primus author & parens, Hontiuerij, quod eſt Caſtellæ veteris in Abulenſi tractu, non ignobile oppidum, natus fuit, parentibus honeſtis Gondiſaluo à Yepes, & Catharinâ Aluarez. Duos habuit Fratres Germanos, Franciſcum, & Ludouicum, hic pueritiæ annos fato concluſit, alter virtutum & dierum plenus non ſine fama ſanctitatis obijt. Patre Gondiſaluo vita functo mater vidua familiam cum prolibus Areualum tranſtulit, inde Metinam campi, vbi & ſedem fixit. Cœpit Ioannes ætate adhuc tenera primos virtutis ſuæ flores, tamquam futuræ ſanctitatis indicia, proferre, ad hoc eum impellente ingenitâ quadam propenſione ad pietatem, & omne genus virtutum. Templa, Imagines ſacras Roſarija, & quicquid conciliandæ deuotioni cóndufcit, iam tum in delitijs habuit. Acceſſit cultus B. Virginis, cui ſe totum addixit. Porro Deipara clientulum ſuum materno planè fouens affectu protectionis ſuæ ſingulare ſpecimen præbuit. Ludebat forte pro more illius ætatis cum coætaneis ad oram laci, in quem certatim conijciendo & mergendo virgulas, mox emergentes receptabant, cum ſuam quoque inieciſſet Ioannes, iamque emergentem niteretur recipere, plus æquo corpuſculum inflexit, ac fallente veſtigio in lacum decidit. Sed ecce aquis ſupernatanti apparuit Virgo ſanctiſſima, manumque auxiliatricem porrexit, quam ille candore columbino non auſus eſt prehendere, ne manibus ſuis, quas cæno habebat fœdatas, candidiſſimas Virginis inquinaret. Interim acceſſit agricola, qui porrecta, quam manu geſtabat, virga, puerum incolumem eduxit. alij Angelum, alij D. Ioſephum fuiſſe ex inſignijs coniectant.

§. II.

Adoleſcentia & ſtudia litterarum.

CReſcebat Ioannes virtute magis quam ætate, cuius pretium cum haberet perſpectũ, nihil non pati, nihil non moliri geſtijt, quò eam conſequi poſſet. Octennẽ mater non ſemel reperit palmitum manipulis incubantem, detrahentem ſomno tempus quod orationi impenderet, alijſq; modis tenellum corpuſculum Dei & virtutis amore affligentem. Aſcitus in Collegium puerorum illius oppidi vt primis litteris imbueretur, ita ſe geſſit, vt omnium oculos in ſe conuerteret, nec non morum grauitate, pietate, alijſque virtutibus, cæteris non minus eſſet ſtupori quam exemplo. Inde à viro nobili Xenodochij Generalis præfecto eductus, & ægrorum pauperum miniſterio adhibitus fuit, eo fine, vt præter ſolatium quod morum ſuauitate ægris allaturus videbatur, litteris & eruditione tandem inſtructus, præfatæ domui aliquando eſſet à ſacris.

Vix Xenodochium ingreſſus in altum puteum cecidit, clamoribus eorum qui cadẽtem viderant, exciti plures, connolarunt, & quem rebantur ſubmerſum, aquis ſupernatantem conſpiciunt non minori candore animi quam lætitia aſſerentem, vlnis Beatiſs. Virginis in ipſo caſu ſe exceptum, ab eaque ne mergeretur, ſuſtentari. atq; ita cum omnium admiratione incolumis extractus fuit. Hoc eodẽm loco Grammaticæ, Rhetoricæ, ac Philoſophiæ operam dedit, maximo profectu, præcipuè vero orationis ſtudium, ad reliqua pietatis exercitia adhibuit, quæ tanto fuerunt in Ioanne frequentiora, quanto cumulatius indies diuinam lucem ac Dei beneficia recipiebat. Accidit vt cum aliquando enixe à Deo peteret dirigi in viam virtutis, hanc in intimo animæ receſſu vocem audierit: *Religioni antiqua nomen dabis, & priſtinam illius perfectionem ſuſcitabis*; exinde ardens eum deſiderium inceſſit, huius ſtatus profitendi, quamuis, quænam hæc eſſet Religio, aut quo eam tempore eſſet ingreſſurus, penitus ignoraret.

§. III.

Habitum Ordinis Carmelitarum induit.

An. 1560. SVb hoc tempus Religioſi Carmelitæ Metinæ Conuentum ſui Ordinis erexere, quos vt vidit noſter Ioannes, Propheticæ illius Illuſtrationis innouationem perſenſit, vnaque Religioſi ſtatus profitendi efficax deſiderium, nec mora: monaſterium recenter erectum ingreditur, probationis annum inſigni feruore auſpicatur & complet. Pòſt nuncupata ſolemni ritu vota, ad Collegium Sancti Andreæ (nunc à Sancta Thereſia cognominatum) quod familia Patrum de Obſeruantia Salmanticæ habet, ſtudiorum cauſa deſtinatur, vbi cum Theologiæ, tum virtutibus operam impendit, vt quamuis in illa plurimum proficeret, in hac tamen maximè emineret. Iam inde ab emiſſæ profeſſionis tempore facultatem à Prælatis obtinuerat ſeruandi rigorem regulæ noſtræ primitiuæ, præſcribentis continuam à carnibus abſtinentiam, protractum ad octo ferè menſes ieiunium, aſſiduam orationem, ſilentium, cellæ receſſum, arctiſſimamque paupertatem, cæteraque omnia quæ præfatæ regulæ legibus continentur, cuius rigor talis eſt, vt obſeruatu impoſſibilis quondam ſit æſtimatus. Verùm Ioanni noſtro hæc pauca viſa ſunt & parua, vnde alia plura & maiora addidit ſupererogationis exercitia, vt in decurſu patebit. Porrò ad ea præſtanda, nõ vulgaria Deus illi conferebat auxilia & gratias. Singulare fuit quod Primitias celebranti contulit, infantilem nempe puritatem atque innocentiam, & inſtar Apoſtolorum, in gratia confirmationem, quemadmodum perſona eminentiſſimi ſpiritus Deo reuelante cognouit: quapropter S. M. N. Thereſia dicere ſolebat, *Patrem Fr. Ioannem à Cruce annumerandum inter puriores ac ſanctiores animas, quas Deus Optimus Maximus in ſua Eccleſia haberet, & cui ingentes lucis puritatis, & cæleſtis ſapientiæ theſauros infudiſſet.*

§. IV.

tores, quo pateret verba cœleſtis huius viri ſcintillas eſſe, non tam ſuo quam Dei orē egreſſas. Et vero (quod de Elia legimus) verbū ipſius quaſi facula ardebat, quo animos audientum incendebat, trahebat, rapiebatque. S. Mater noſtra Thereſia de Ioanne noſtro dicere conſueuerat, *Impoſſibile eſt ſermonem de diuinis miſcere cum P. F. Ioanne, nam mox in extaſim ipſe abit, aut alios abire compellit.* Vnde paſſim apud alios audiebat diuinus incantator, Seraphin carne indutus.

§. IX.

Aliæ virtutes heroicæ.

THeologicarum virtutum veſtigia reliquæ pari paſſu inſequuntur. Humilitas tanta, quanta opus erat ſublimi perfectionis ædificio ſuperſtruendo. Opera, verba, vultus, amictus, quicquid denique erat in Ioanne, humilitatem ſpirabant. Sibi vilis & abiectus, nihil quod propriam laudem redoleret, aut ipſe loqui, aut alios loquētes audire poterat. Cum religioſi quidam labores, quos in promouenda reformatione pertulerat, recenſerent, vtraque manu aures obturauit, obſecrans non iſta ſed potius peccata ſua narrarent. Alteri alterius ordinis Religioſo, qui (quod pater otioſa illius colloquia interrumperet) cum dixiſſet videri eum ruſtici filium; Reſpondit Dei famulus: Imo tanti non ſum, quin potius filius pauperculi cuiuſdam textoris, quo reſponſo non ſolum ille confuſus, ſed adeo etiam compunctus fuit, vt ex eo tempore fuerit Venerabili Patri addictiſſimus, & præco illius ſanctitatis. Tria ſolitus erat à Deo poſtulare, primum labores, ſecundum ne præſul exiſtens è vita migraret: tertium quod profundiſſimæ humilitatis indicium præbet, vt abiectus & vilipenſus viueret ac moreretur. Cum in Segouienſi Conuentu ante imaginem Chriſti Domini crucem baiulantis orationi vacaret, hanc ab imagine prodeuntem vocem audijt. *Ioannes quid vis pro laboribus?* & ille: *Domine pati & contemni pro te.* Singularis optio, & non niſi ex intimo tum patiendi, tum contemptus deſiderio nata. *Humilitas*

Paupertatis fuit obſeruantiſſimus, quæ ab omnimoda quadam ſpiritus nuditate procedebat. Morabatur plerumque in viliori & ſtrictiori conuentus cellula, cuius ornatus crux lignea, tota ſuppellex, Breuiarium, Biblia ſacra, diſciplina, & cilicium. Habitus illi rudis, vetuſtus, reſarcitus, mundus tamen, niſi obſtaret aduerſa valetudo, pedes iter agebat mendicato victitans, & relictis hoſpitijs lautioribus quæ vltro offerebantur, pauperiora requirebat, nunquam non fugiens opulentiam & vitæ commoditates. In conuentuum fundationibus nullos reditus admittebat; ſi quando delicatiora aliqua à benefactoribus ſubmitterentur, nec eſſent infirmi quorum vſibus ea deputari ſuaderet charitas, reſtitui curabat, aſſerens nefas eſſe Carmelitis Diſcalceatis dum valerent vti ſimilibus blandimentis. *Paupertas.*

Viſus eſt Venerabilis Pater in carne ſine carne viuere, ita alienus ab omni impreſſione luxuriæ, vt cœlum diceres aut Olympi verticem, quem turbidæ tempeſtates nō tangunt. Imo, quod mirere, alijs quibuſcum agebat ſola præſentia puritatem imprimebat; erantque antidotum contra immundi ſpiritus tentationes, quæcumq; corpus hoc caſtiſſimum aliquando contigiſſent. Quis credat mulierem carnis ſtimulis agitatam viri vel præſentia vel memoria ſuæ caſtitati poſſe conſulere? & tamen inuenta eſt perſona religioſa ab immundo ſpiritu vexata, quæ Ioannis noſtri ſola recordatione caſtitatis ſuæ munimen quæſiuerit ac inuenerit. *Caſtitas.*

Fuit

Digitized by Google

Patientia. Fuit in Ioanne patientia inſuperabilis, cuius adamãtinum pectus grauiſſimi labores, morbi, perſecutiones nunquam frangere potuerunt. Solitus erat dicere: *Quid ſcit qui pro Chriſto pati neſcit? cum de laboribus agitur, quo plures ſunt, eo melius.* Audiuit aliquando decantari laudes tolerantiæ, inde tantopere in Deum abſorptus remanſit, vt cratem ferream tenaciter apprehenderit, ne (quod illi non erat infrequens) amore attractus in aëra raperetur. Illa porro Ioannis petitio, cuius ante meminimus, *Domine pati & contemni pro te*, vt humilitatis, ita patientiæ præbet argumentum ſingulare.

Pœnitētia. Hinc originem trahebat ſpiritus pœnitentiæ admirandus potius quam imitandus. Corpus cingebat catenula ferrea crebris & acutis cuſpidibus plena, quæ adeo carni adhærebat, vt cum ſocius eius ob incidentem & inopinatum caſum eam conaretur abſtrahere, non niſi cum ſanguinis copioſa effuſione id facere potuerit. Cilicium quo vtebatur ordinariè erat thorax & femoralia ſpartea nodis crebri[illegible]bus referta. Somno duabus dumtaxat horis, aut ad ſummum tribus indulgebat. F[illegible]ijs ſextis rutæ germinibus in memoriam fellis & aceti ſaluatoris, veſci conſueuerat.

§. X.

Dona Spiritus ſancti & gratiæ gratis datæ.

CVrſim & veluti per tranſennam virtutes Venerabilis Patris attigimus; lubet eadem breuitate percurrere aliqua ex donis Spiritus ſancti & gratijs gratis datis quibus claruit. Occurrit primo loco donum ſapientiæ, & huic cognata ſcientiæ & intellectus, quæ in ſcriptis Venerabilis Patris mirifice relucent, quibus animam ad apicẽ puriſſimæ & ſublimiſſimæ contemplationis dirigit. nullibi myſtica Dei arcana aptiori ſtylo, aut ſublimiori ſenſu reſerata inuenies, idque nullo adminiculo librorum, cum præter ſacros codices & Breuiarium nullos alios aut euolueret, aut haberet; quo conſtat non humanitus hæc acquiſita, ſed à ſpiritu S. cœlitus infuſa. Hinc illa profundiſſima myſteriorum Dei contemplatio & penetratio, cuius rei fidem facit mirabilis imago Chriſti Domini crucifixi, quam Ioannes poſt extaticam huius myſterij viſionem, vbi ad ſe redijt, nudis & ſuperficialibus lineis, ſed miro artificio deductis, adumbrauit, vt præſtantiſſimi pictores tum ob hanc cauſam, tum ob piam affectionem quam animis intuentium imprimit, opus miraculoſum iudicarint.

Prophetia. Plurima prophetico ſpiritu cognouit, inter alia obitus ſui diem & horam Hominum interiora penetrabat, peccata oblita pœnitentibus reuocabat in memoriã. prænouerat pridem ſuum in Religionem ingreſſum, perfectionem quam in ea exigeret: vincula, carceres, perſecutiones quas erat paſſurus. Deplorabilem caſum cuiuſdam monialis à ſtygmatibus dictæ prænuntiauit, aliaque plurima quæ rei euentus probauit.

Poteſtas in dæmones. Poteſtate in dæmones præditus fuit tanta; vt hoc in genere non inferiora Diuo Baſilio patrauerit prodigia, idipſum ſpiritibus immundis licet inuitis fatentibus, qui Eccleſiæ exorciſmis aſtricti ſæpius confeſſi ſunt, à nullo diuorum in cœlo degentium ſibi acrius bellum indici, quam à quodam Carmelita Diſcalceato, qui vocaretur Ioannes à Cruce, & à nullo alio à temporibus D. Baſilij ſe paſſos perſecutionem grauiorem, quam ab illo. Plures legiones è corporibus humanis expulit, peſſimæ pactionis chirographa

Digitized by Google

grapha recuperauit, prædamque è manibus dæmonum extorſit; quemadmodum & nunc inuocatum eius nomen corporiſque reliquiæ idem præſtant. huc reuocari poteſt quod imminentes tempeſtates crucis ſigno, quandoque ſolo aſpectu diſſipauerit, flammam conuentui incumbentem contra ventorum impetum recedere coegerit, & eius generis non pauca. Sanitatum gratia fuit illuſtris. non texemus omniũ Catalogum; vniuerſim dico nullum morborum genus quod vel ipſe dum viueret, vel eius poſt mortem reliquiæ non ſanauerint, & ne quid miraculo decederet, plerumque inſtantaneæ, quamuis cum morte aliqui conflictarentur. veſtes, linteola, aut quæcunque denique Ioannem contigiſſent, vitalem quandam vim habere videbantur, quam ægris communicarent. *Sanitatũ gratia.*

§. XI.

Poſtremus Ioannis morbus.

CVm Prouincialis officio fungeretur, aliquando in morbum inciderat grauem admodum & periculoſum, qui ægrotantem ad eas redegit anguſtias, vt iudicio medici nulla ſpes vitæ ſupereſſet. At vir Dei prophetico ſpiritu, *Multum* inquit, *patiar, ſed non decedam hac infirmitate, nondum enim lapis perfecte expolitus eſt.* Vbi vero tunſionibus, preſſuris, perfectiſſimoque nitore omnigenarum virtutum lapis hic pretioſiſſimus ſatis ſuperque expolitus fuit, in Conuentu Rupellæ in febrim incidit, quæ acceſſu aliorũ vulnerũ & dolorũ illi poſtrema fuit. Quod vero is locus ſolitudini eſſet deſtinatus, nec ſuppeteret copia medici, optio ei facta fuit migrãdi in Biacenſe aut Vbetenſe Cœnobium, quod hæc cæteris eſſent viciniora. Ille vero Vbetenſe elegit, tum quod in ea ciuitate necdum notus eſſet, tum quod ignoraret alias patiendi occaſiones hic ſuppetere. In itinere cum ſocij moleſtiſſima nauſea laborantem viderent, ſciſcitati ſunt, num quid eſſet quo veſci vellet; ille aſparagos viſus eſt appetere, ſed loco & anni tempore maxime alieno, Septẽbri iam excurrente, indoluerunt comites quod nec tantillo refrigerio neceſſitati optimi patris ſubuenire poſſent. At præſtitit Deus, quod locus & tempus præſtare non poterant. Vix enim ingreſſi flumen Guadalimar faſciculum recentium aſparagorum impoſitum lapidi inuenerunt grauiſſimi mali exiguum ſolatium, ſed miraculo magnum. Cum Vbetam appuliſſet, inualuit febris; acceſſit vlcus in dextero pede ea parte qua Saluator clauis affixus eſt cruci, cui vt Chirurgi mederẽtur, alia ingentia vulnera circumcirca per modum Crucis aperuerunt, gaudente interim Ioanne ac Deo Optimo Maximo gratias agente, quod vnico pede in formam Crucis quinque Domini vulnerum memoriam geſtaret. Maxima puris copia ex his vulneribus educta eſt tantæ virtutis, vt eo tinctæ faſciolæ & ægris applicitæ plurimas infirmitates miraculosè ſanauerint: tantæ vero fragrantiæ, vt linteola quæ obligandis aut abſtergendis vulneribus fuerant adhibita, ſolo odore ab alijs diſcernerentur. Argumentum ſuauiſſimi huius odoris eſt, quod Religioſus eiuſdem Conuentus cum ſcutellam purulenta hac materia plenam reperiſſet, ratus ex odoris fragrantia id eſſe ſapidam aliquam ſorbitiunculam, penitus ebibit, non modo citra nauſeam, ſed etiam ſumma cum ſuauitate & guſtu, vt ipſe poſtmodum reſciens quidnam eſſet, teſtatus eſt.

Augebatur in dies & morbus & dolor qui iudicio Medici & chirurgi intenſiſſimus erat; nihilominus Ioannes inter has anguſtias tam ſereno, hilarique vultu perſiſtebat, vt nihil omnino pati videretur. Frequenter inter dolores in extaſim rapiebatur, vt ſubinde debuerint medicus & chirurgus exſpectare, donec in ſe reuerteretur. Hinc fama ſanctitatis illius in ea ciuitate, in qua antea notus non fuerat, percrebuit, eumque inuiſere, ſanctumque proclamare cœperunt. Sæculares aliqui concentu muſico conati ſunt laborantem recreare, ipſo licet inuito & renitente. Interrogatus poſtmodum à religioſo ſibi familiari quî tandem placuiſſet muſica? *Reſpondit: eam non audiui; nam longe ſuauiori Dominus me detinuit occupatum.* Deo Optimo Maximo cœleſti haud dubie ſolatio ſeruum ſuum demulcente & abſorbente, in præmium contempti ſolatij terreni.

§. XII.

Admirabilis ipſius obitus.

PRæcognouerat iam pridem Deo reuelante mortis ſuæ tempus; Beatiſſima quoque Virgo die Sabbati profeſto immaculatæ ſuæ conceptionis denuo eum præmonuit, ſequenti Sabbato ſibi ex hac vita migrandum media nocte quando matutinæ preces decantari ſolent. Exinde ſolebat quotidie inquirere quænam eſſet dies, adeo namque abſorptus & immerſus erat conſiderationi rerum diuinarum, vt temporis obliuiſceretur. Cum ſemel audiſſet à medico mortem inſtare, reſpondit: *Lætatus ſum in his quæ dicta ſunt mihi, in domũ Domini ibimus*; & mox ſubintulit: *Hoc tam fauſto nuncio omnis à me dolor abſceſſit.* Voluerunt tunc ei ſaluiferum viaticum adminiſtrare; at ille: *tempus* inquit *adhuc ſupereſt, admonebo cum tempus aderit.* Feria quinta ſub veſperam percunctatus eſt quænam eſſet dies, quod cum cognouiſſet, petijt ſibi præberi ſacrum viaticum quod ſumma animi deuotione ſuſcepit. Feria ſexta Diuæ Luciæ ſacra iterum inquiſiuit quæ dies eſſet, qua cognita, amplius non interrogauit de die, ſed ſæpius de hora; ſemel ſubiunxit: *Interrogo quota ſit hora, nam Deo meo ſit laus, hac nocte ad laudes matutinas decantandas in cœlum iturus ſum.* Hora quinta Sacramentum extremæ vnctionis ſibi dari poſtulauit, quo accepto humiliter petijt veniam ab omnibus religioſis, illique viciſſim ſuam benedictionem, nec non vt documentum aliquod ſpirituale in abſentiæ ſuæ ſolatium eis relinqueret, quod & fecit, vt morem gereret Patri Prouinciali P. Fr. Antonio de IESV antiquo eius ſodali qui præſens aderat. Hora octaua iterum interrogauit quota eſſet hora, quam cum reſciuiſſet, ait: *Heu tam diu adhuc commorandum eſt in hac vita.* Hora nona idem inquiſiuit, eaque cognita ſubiunxit: *adhuc tres horæ reſtant? incolatus meus prolongatus eſt.* Hora decima cum audiſſet campanæ pulſum petijt ad quid pulſaretur? reſponſum eſt ad matutinum apud quaſdam moniales: *& ego* inquit *per bonitatem Dei mei vna cum Beatiſſima Virgine in cœlum illud decantaturus conſcendam*, ſtatimq; hac ſanctiſſimæ Virginis recordatione liqueſcens eam his verbis alloquutus eſt: *Immenſas ô Regina & Domina mea tibi refero gratias ob ſingulare hoc, quo me donas, beneficium, nimirum vt die Sabbati tibi dicato me ex*

hac

hac vita migrare velis. Dimidia hora priuſquam media nocte ad matutinum pulſaretur, ait : *Iam hora mea appropinquat* , *admoneant religioſos.* Sine mora accurrêre omnes, cereis accenſis,& longe magis cordibus lectulum circumdantes. Lecta eſt de more animæ commendatio ipſomet vt poterat adiuuante. Poſtquam nonnullos Pſalmorum Verſiculos & Cantici Canticorum ſententias tenerrimo cordis affectu ingeminaſſet, iterum in oratione Chriſti Domini Cruci affixi effigiem manu tenens, ſuſpenſus eſt,& eleuatus.

Hora duodecima iam imminente Crucifixo relicto manus & brachia ſub lodicem immiſit, ſummaque tranquillitate & modeſtia proprijs manibus corpus ſuum compoſuit, atque iterum apprehenſo crucifixo ineffabili animi & verborum teneritudine ſeſe cum illo oblectare cœpit. Paulo ante quam ſpiritum Deo redderet, apparuit globus lucis inſtar ignis ſplendidiſſimi,& ſupra modum decori, Venerabilis Patris corpus redimentis. tantus autẽ fuit luminis huius fulgor, vt 23. candelarũ in illa cellula ardentium lumen penitus offuſcaret. In medio tam ingentis ſplendoris hic ardentiſſimus Seraphim inſtar ſolis cernebatur accenſus. Tum audita eſt hora duodecima,& ſimul campanæ domeſticæ pulſus ad horas matutinas. Sciſcitatus Dei ſeruus ad quid pulſaretur, acceptoque reſponſo pulſari ad horas matutinas, blandè oculos ſuos aperiens omneſque circumſtantes hilari & amabili vultu quaſi valedicens intuitus, lætabundus ait : *In cælum eas decantaturus abſcedo.* Mox labia pedibus crucifixi, quem manibus tenebat, imprimens, *in manus*, inquit, *tuas Domine commendo ſpiritum meum.* ac ſimul blandè ſuauiterque ſpiritum tradidit. Atque ita ineunte die Sabbati, quemadmodum ipſe prædixerat, exſpirauit 14. Decemb. Anno 1591. ætatis ſuæ 49. reformationis à ſe inchoatæ 23.

§. XIII.

Corporis effigies, ſepultura, apparitiones.

FVit corporis ſtatura ad mediocritatem vergente, triticea facie, macilenta, debitè tamen proportionata, venerabili caluitie , lata fronte , oculis nigris ſuauitatem & manſuetudinem præ ſe ferentibus , naſo aliquantulum aquilino ; denique totius corporis habitudo & conſtitutio grauis, iucunda,& ſupra modum modeſta, adeo vt ſola ipſius præſentia intuentes quoque componeret. Remanſit vultus poſt feliciſſimum eius tranſitum mirabili quodam ſplendore perfuſus , fragrantia vero tam copioſa è corpore defuncti emanauit , vt non ſolum in cellula , ſed etiam in toto Monaſterio perciperetur. Religioſi & ſeculares qui aderant, habitum , tunicam , Breuiarum & quicquid Dei famulum aliquando contigerat , tamquam opima ſpolia , imo veluti pretioſiſſimas reliquias certatim rapuerunt. Sepultus eſt innumera multitudine hominum concurrente , poſtea Vbeta Segouiam translatus fuit (quod ipſe aliquando futurum prædixerat) vbi in magnifico ſepulchro pietate & munificentia

Philippi III. Regis Catholici exſtructo, conditus iacet. Miraculis plurimis poſt mortem, quemadmodum & in vita claruit, quæ in vberiori vitæ hiſtoria ſpeciatim deſcribuntur. multis tum ſæcularibus, tum Religioſis poſt mortem apparuit; ſed prodigioſæ ſunt illæ apparitiones, neque de vllo hactenus ſancto vel lectæ vel auditæ, quæ in diuerſis particulis carnis huius Venerabilis Patris etiamnum videntur, in quibus videre eſt diuerſa myſteria & imagines cœleſtes Chriſti Domini, Beatiſſimæ Virg. ſpiritus S. ſub columbæ ſpecie, Venerabilis Sacramenti, Angelorum, & aliæ plurimæ, potiſſimè vero eiuſdē Venerab. Patris imago ante Chriſtum Dominum & Beatiſſimam matrē genuflexi. Huiuſmodi apparitiones Anno Domini 1594. ipſo Epiphaniæ feſto Metinæ campi manifeſtari cœperunt; deinceps vero Segouiæ, Burgis, Cæſaraugustæ, Calatayudis, Vbetæ, & ferè vbicumque mirabilis viri huius habentur reliquiæ, hæc ſtupēda prodigia perſeuerant. Primæ apparitiones Metinenſes ab Illuſtriſſimo D. Ioanne vigil de Quiniones Valleſoletano Epiſcopo, omnibus & ſingulis experimentis, & circumſtantijs requiſitis, examinatæ & probatæ fuerunt. In ciuitate Calataiudi duæ erant proiectiſſimæ vitæ mulierculæ, & in ſcelere obſtinatiſſimæ, quæ videntes in vna harum reliquiarum Magdalenam ad viuum peccata ſua deflentem, conuerſæ ſunt ad meliorem vitam, ac ſua etiam peccata planxerunt. His & innumeris alijs miraculis quæ Deus Optimus Maximus per ſeruum ſuum operatur, permotus ſummus Eccleſiæ Pontifex Vrbanus Octauus, litteras remiſſoriales conceſſit in ordine ad Beatificationem. Inter ipſas informationes conficiendas accidit quippiam dignum relatu: Religioſus affectu in Venerabilem Patrem non vſque adeo propenſo, cum & ipſe inter alios interrogatus eſſet quidnam de illo ſentiret? contemptim reſpondit: *quid ego dicam de P. F. Ioanne?* Vix vltimū verbum protulerat, & ecce penitus obmutuit, ita vt nec vllū verbū, quantumuis conaretur, proferre potuerit. Ex inflicta pœna proprium reatum agnouit, & corde compunctus, ſupplex veniam à Venerabili Patre popoſcit, & obtinuit, ſolutumque eſt vinculum linguæ, quam deinde in laudes Ioannis laxauit, cuius honorem Deus zelaret. Iam vero confectis & exhibitis informationibus vitæ & miraculorum eius, vt Beatorum Catalogo inſcribatur, ad fidelium conſolationem, ſacræ reformationis Carmeliticæ decorem, ad Venerabilis Patris noſtri honorem, ad Dei gloriam, præſtolamur indies; cui ſit ſempiterna laus & gloria, Amen.

(;·)

ASCEN-

§. IV.

Primus in Reformatione calceos depoſuit.

HOc pacto voluit Deus inſignem hunc virum expolire in lapidem fundamentalem noui ædificij reformationis Diſcalceatorum Beatiſs. Virg. de Mone Carmelo. Appulit eò tempore B. Virgo Thereſia de Ieſu Metynam campi, eadem quæ Ioannes (qui tum forte Metynam venerat) verſans animo. Cumque B. Virgo magna de illo inaudiſſet (vt ipſamet fatetur) perijt & obtinuit à Deo hunc ſibi donari in anteſignanum Diſcalceatorum. Conuenit ergo virum B. Mater, alloquitur, cumque operi maxime idoneum reperiſſet, ad expeditionem induxit, perſuaſitque vt deſiderium quod conceperat Carthuſiam ingrediendi, in hoc opus commutaret. fundationi ergo quæſita eſt domus, eaque inuenta, nec non impetrata, eorum quorum intererat, facultate, operi ſeſe accinxit feruentiſſimus Pater. Eſt in Abulenſi tractu, vix quattuor aut ſex ædium viculus, Duruelum vocant, vere iuxta nominis ſui etymon durus, cum ob aëris inclementiam, tum ob omnium quæ ad corporis oblectamenta aut commoditates ſpectant, inſignem inopiam. Hic à loci Domino in nouam fundationem tugurium obtinuit verius quam domum, cuius machina nil præter exiguam porticum, vnicum cubiculum eundemque paruum, granarium, & culinulam complectebatur. Hanc ædiculam in formam monaſterij ita diſpoſuit: Porticum in capellam, granarium in chorum, cubiculum in dormitorium conuertit & adaptauit, diuiſa culinula triclinij & culinæ loco fuit. Hac mole conſtitit prima refloreſcentis Carmeli ſtructura, his initijs de fructu manuum Venerabilis Noſtri Ioannis, præeunte Virgine Thereſia, plantata eſt vinea, quæ breui per Hiſpaniam vniuerſam, Italiam, Galliam, Belgium, Germaniam, Poloniam, Perſidem, vtramque Indiam, ſuos palmites eſſet diffuſura. Hic tandem Ioannes rudi & anguſto habitu indutus quem B. Virgo Thereſia proprijs manibus conſuĕrat, abiectiſque calceis primum Carmelitam Excalceatum mundo exhibuit. Adfuit paulo poſt eiuſdem propoſiti ſocius Pater Frater Antonius de Ieſu, vir ſimiliter ſanctitate conſpicuus, qui Ioannis inductus exemplo aſperum hoc vitæ genus amplexus eſt, illudque ambo perpetuo ſe ſeruaturos reiecta omni mitigatione polliciti ſunt. Ioannes vero hoc loco nactus opportunam occaſionem feruori ſpiritus habenas laxauit, tantoque impetu abripiebatur, vt nullos orationi, auſteritati, & pœnitentiæ limites præfigeret, ſed ad omne heroicarum virtutum exercitium infracto animo conniteretur. Victus illi tenuis, nec niſi ieiunio conditus, protractæ vigiliæ, macerationes corporis continuæ, cellula adeo anguſta ac demiſſa vt vix genuflexum admitteret, tam male ſarta vt per imbrices non modo lux ſubintraret, ſed etiam pluuiæ, pruinæ, niues, quæ orantem non ſemel contexerunt; lectus dura humus, ceruical lapis, ac tum præclarè ſibi indulſiſſe videbatur, ſi quando modicum fænum corpuſculo ſubſterneret, tota vero ſuppellex, crux, & cranium humanum. hanc vero ſpiritus paupertatem omnimodamque nuditatem non ſolum Durueli exacte ſeruauit, alioſque ſuo exemplo ad ſeruandum induxit, ſed Paſtranæ quoque, Manceræ, Compluti, hanc nouellam plantam eodem

Digitized by Google

ſpiritu imbuit ac fundauit, vnde poſtea tamquam è fœcundiſſimis ſeminarijs alia plurima eiuſdem inſtituti germina pullularunt.

§. V.

Mirabilia Abulæ operatur.

NOn viris dumtaxat, ſed etiam ordinis ſui virginibus Ioannes præluxit. illas quæ primitiuam regulam profitebantur, ad contemplationis apicem direxit, adeo efficaciter, vt etiamnum fructus in ipſis perſeueret. alias, quæ ſub mitigatiore viuebant, intra vocationis ſuæ limites ad orationis & reformationis ſpiritum verbo & exemplo pertraxit. fidem faciet Cœnobium Abulenſe ab Incarnatione nuncupatum, vbi cùm munere Confeſſarij ſuaſu B. M. Thereſiæ fungeretur, monialibus talem animarum profectum attulit, qualem in hunc vſq; diem, non abſque præceptoris ſui grata memoria, experiuntur. Hic in morbum incidit monialis Maria de Hiera, qui præter ſpem & opinionem ingraueſcens necdum Eccleſiæ Sacramentis munitam repente abſtulit; accitus Venerabilis Pater inopinato euentu perculſus accurrit ad monaſterium, & defunctam intuitus coram Venerabili Sacramento orationi inſtitit, deinde lætiſſimo applauſu accurrere moniales nuntiantes illius precibus defunctam vitæ reſtitutam. Illud quoque dignum admiratione quod teſtibus oculatis conſtat: Cum Venerabilis Pater cum B. Virgine Thereſia quadam vice altiſſimos & pro more ſuo feruentiſſimos de Sanctiſſimæ Trinitatis myſterio ſermones miſceret, adeo vtriuſque animus diuino igne incaluit, vt Sancta Mater rapta in extaſim: ipſe vero non ſolum in extaſim, ſed etiam in aëra vna cum ſede tamquam alter Elias raptus fuerit. Plura alia admiranda, & Ioannis ſanctitatem teſtantia, Abulæ acciderunt: pauca è multis delibabimus. Puella nobilis & vulgi opinione ſpiritualis, libidinoſo animo Ioannem aggreditur ſolum & ſine teſte agentem; at vir caſtiſſimus carnalem hunc amorem in diuinum mutauit, eamque corde compunctam & facti pœnitentem reddidit. Aliam quoque ad meliorem frugem reduxit, quæ poſt ſacrilegam voti, quo Deo ſacrata erat, violationem, notoria turpitudine toti ciuitati ſcandalum præbebat: cuius facti hanc retulit mercedem, vt à ſacrilégo complice fuſtibus egregie fuerit exceptus, tanta cum animi, non ſolum patientia, ſed etiam gaudio, vt lepidè interdum diceret, non minus ſibi dulces fuiſſe baculos, quam Beato Stephano lapides. Quod ſequitur plane ſingulare eſt. Monialis alterius Ordinis à teneris annis Dæmoni ſeſe tradiderat, ſcriptamque proprio ſanguine conſignauerat ſchedulam: ex pacto inito mira patrabat, ita vt viris doctis non paucis imponeret. Agnouit Venerabilis Pater immundum ſpiritum, ex ritu Eccleſiæ adiurauit, vicit, expulit, & tamquam alter Baſilius memoratam ſchedulam reddere coëgit, qua igne combuſta, & pactione reſciſſa, monialem liberauit, atque in ſtatum reduxit meliorem.

(†)

§. VI.

§. VI.

Vincula, carceris cuſtodia, exitus.

HIs acceptis contumelijs & damnis humani generis hoſtis in vindictam exarſit, igitur illo inſtigante turbata nonnihil pace & concordia vtriuſque familiæ Diſcalceatorum & Obſeruantium, hi iudicarunt è re congregationis eſſe ſi illi abolerentur, in eum finem ſtatuunt præcipua Diſcalceatorum capita comprehendere, maximè vero V. Patrem Ioannem vt hanc nouellam plantulam in ſua radice ſucciderent, & ſubtracto lapide fundamentali tota moles ædificij corrueret. Ergo comprehenſum Abulæ mox Toletum deducunt, vbi fruſtra tentata illius conſtantia vt Diſcalceatos deſereret, rigido arctiſſimoque carceri mancipatur, is erat anguſta cellula, fœtida, atque ita tenebroſa vt per exiguam rimulam tecti vix tantum lucis admitteret, quantum ſoluendo diurni officij penſo eſſet ſatis. Victus erat panis & aqua plerumque lautiſſimum verò obſonium frequens diſciplina, quæ illi acriter infligebatur, & hæc quidem zelo religionis fiebant, quod hanc conſtantiam animi pertinaciam reputarent. Maior afflictio fuit interna deſolatio, internæque tenebræ quibus Ioannis animus Deo permittēte inuoluebatur; accedebāt à dæmone ſuggeſtę perplexitates, ſuſpiciones, & alia ſexcenta interioris hominis tormenta, quibus dæmon hāc animam doloribus vndique circumſeptam, omnique terrena ac diuina conſolatione deſtitutam, expugnare nitebatur. Et ſane nauicula tot fluctibus agitata vix ſubſiſtere potuiſſet, niſi Deo imperante ventis & mari facta fuiſſet tranquillitas. Inter has animi preſſuras amoroſis querimonijs & ſuſpirijs cœlum pulſabat, vt patet ex diuino illo cantico, *vbi te abſcondiſti amate &c.* quod tunc mirabiliter compoſuit, & poſtmodum alte ſublimiterque explanauit.

Adfuit tandem laboranti Deus, & vt quondam in ſimili occaſione Antonium, Ioannem noſtrum inuiſit conſolatione animam replens, & cellulam lumine cœleſti, quē his verbis corroborauit. *Adſum, noli timere Ioannes, ego enim te liberabo.* Adfuit non ſemel & Virgo ſanctiſſima, quæ tum præſentia ſua, cum pollicitatione auxilij afflictum recreauit. Admonitus deinde cœleſti oraculo miraculoſè ē carcere euaſit. arreptis namque retibus vetuſtis & laceris è ſublimi feneſtra ſeſe demiſit, atq; illæſus in quoddam atrium deſilijt muris alijs vndique cinctum. Sed ecce repente parietes mirabiliter ſe tranſcendiſſe aduertit, ac lucis globo præeunte ad publicam plateam deueniſſe. Vbi vidit ſe ope diuina liberū, ad moniales Diſcalceatas perrexit, quæ pro ſalute communis Patris ſolicitæ, tanquam pro Petrò Apoſtolo Deum continuis precibus ſollicitabant. Commodum accidit, ita diſponente diuina prouidentia, vt Religioſæ Virgines Cōfeſſarium acceſſendum curarent pro ſubitanea neceſſitate cuiuſdam monialis, idque eo tempore quo Ioannes ad monaſterium peruenit; hac igitur arrepta occaſione ſepta monaſterij intrauit, virgini laboranti Sacramentum pœnitentiæ contulit, eademq; opera delituit, ac indaginem Patrū de Obſeruantia qui accurrerant, & vinctum ſuum per ſacriſtiam, Eccleſiam, locutorium requirebant, feliciter eluſit. Vnde egreſſus, opera amicorum Toleto ſe ſubduxit, atque ad Diſcalceatos Conuentus Almodouatenſis peruenit.

§. VII.

Munia quæ obiuit, & conuentus quos fundauit.

NIhil Ioanni magis erat in votis, quam vt expeditus ab omni prælatura ſibi Deoque ſoli vacaret, idque identidem ſummis precibus à Deo poſtulabat, vnde cum in Capitulis ad aliquod officium eligeretur, nullum non mouebat lapidem, quo ſeſe collata dignitate & munere liberaret: aduolutus ad genua electorum precibus miſcendo lachrymas impoſitum munus reſignabat, vacationemque efflagitabat. At noluit Deus hanc lucernam latere ſub modio, quam ſuper candelabrum conſtitutam voluit prælucere omnibus. Igitur ex præfato Almodouarenſi cœnobio in Prouinciam Bæticam miſſus fuit, vt conuentui Caluariæ præeſſet. poſtea Beacenſe Collegium fundauit, deinde rexit Granatenſe, vbique eundem ſpiritum orationis & pœnitentiæ introducens. Functus officio Vicarij Prouincialis Bæticæ, denuo [illegible]nus Prioris ſubijt. Poſtmodum Capitulo Generali interfuit, in quo electus in primum Definitorem, eoque officio per triennium durante, ſimul interim Conuentum Segouienſem gubernauit. Mirum quanta integritate, prudentia ac ſanctitate hæc aliaq. munia adminiſtrauit, quam rara virtutũ exempla, quã probatę ſanctitatis famam apud omnes reliquerit.

§. VIII.

Virtutes quibus fuit exornatus.

LVbet carptim illius virtutes delibare, nam vt minutatim omnes explicentur, res eſt operoſi voluminis, non contracti, quale hoc eſt, vitæ compendij. occurrunt primo virtutes Theologicæ, quas vt præcipuas præcipue coluit. Fidem viuam ſpirant & aperte loquuntur illius ſcripta, quæ videntur nihil aliud eſſe quam imago quædam & commendatio huius virtutis. Eam adeo firmam inter medias tenebras habuit, vt nihil indigeret eorum, quæ aut fulcimentum adferre ſolent, aut ſolatium. Idcirco in oratione minime appetebat internas dulcedines, viſiones, reuelationes, aliaque huiuſmodi: quin potius ariditates, labores, &c. Circa Myſteria SS. Trinitatis ac venerabilis Sacramenti talis in eo erat fidei vigor & viuacitas, vt ea potius intueri quam credere videretur, quemadmodum pluribus apertiſque conſtat exemplis, quæ in vberiori vitæ illius hiſtoria recenſentur. *Fides.*

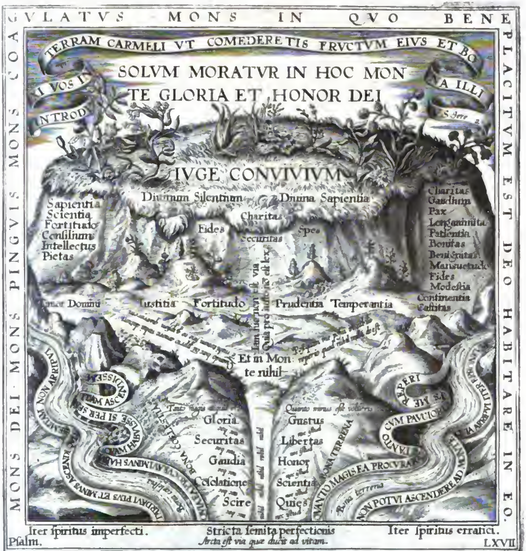
Spes vt pote in fide fundata immenſa erat, quam non ex anguſtijs humani cordis, ſed ex immenſitate diuinæ omnipotentiæ metiebatur. Hinc identidem dicebat: *O ſpes cœleſtis quæ tantum obtines quantum ſperas.* Vbi de rebus domeſticis prouidendis agebatur, aiebat: *nouit Dominus quibus indigemus, noſtrum eſt ei fideliter ſeruire. ipſius vero nobis prouidere.* atque ita iactans ſuper Dominum curam ſuam mirabiles diuinæ prouidentiæ effectus non ſemel eſt expertus. *Spes.*

Charitatem quis dignè commemoret? talis fuit vt in externam etiam faciem redundarit, quæ cœleſti ſplendore non raro perfuſa internum ignem charitatis prodebat. Dũ quadam vice corã Infantuli IESV effigie Religioſos adhortaretur, viſi ſunt radij miri ſplendoris è vultu pueruli prodire, atque in ipſum tendere, inde reſilire in auditores, *Charitas.*

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Verſiculi ſequentes declarant modum aſcendendi per ſemitam ad montem perfectionis et præſcribunt monita ne incedatur per duas vias obliquas.

MODVS PERVENIENDI ad totum.

Vt peruenias ad id quod neſcis,
ire debes per id quod neſcis.
Vt peruenias ad id quod non guſtas,
ire debes per id quod non guſtas.
Vt peruenias ad id quod non poſſides,
ire debes per id quod non poſſides.
Vt peruenias ad id quod non es,
ire debes per id quod non es.

MODVS POSSIDENDI totum.

Vt peruenias ad ſciendum totum,
nihil in re aliqua ſcire velis
Vt peruenias ad guſtandum totum,
nihil in re aliqua guſtare velis.
Vt peruenias ad poſſidendum totum,
nihil in re aliqua poſſidere velis.
Vt peruenias ad hoc vt ſis totum,
nihil in re aliqua eſſe velis.

MODVS NON IMPEDIENDI totum.

Vbi quieſcis in aliqua re deſinis
proijcere te in ipſum totum.
Vt enim ex toto ad totum peruenias
ex toto relinquere debes totum.
Et dū iā ad ipſū totū habendū perueneris
debes illud habere nihil volendo.
Si enī in ipſo toto aliquid habere volueris
in Deo purum theſaurū tuum non habes.

INDICIA QVOD POSSIDEATVR totum.

In hac nuditate inuenit ſpiritus
quietem et refocillationem.
Cum enim nihil appetat
nihil ipſum ſurſum fatigat
Nihil ipſum deorſum deprimit
nam in centro humilitatis manet
Quando enim aliquid cupit
in hoc ipſo defatigatur.

Digitized by Google

ASCENSVS MONTIS CARMELI,

AVCTORE V. P. Fr. IOANNE A CRVCE.

Argumentum.

VNiuerſa, quam in hoc Aſcenſus Montis Carmeli Opere tractaturus ſum doctrina, ſubſequentibus Verſibus ſeu Cantibus comprehenditur: in quibus etiam modus ad montis vſque verticem aſcendendi, qui eſt Perfectionis vitæ ſpiritualis ſublimis ſtatus, quem hoc loco Vnionem Animæ cum DEO appellamus, continetur. Et quoniam ea quæ dicturus ſum, Cantibus iſtis velut fundamento inniti debent, placuit eos hîc coniunctim ſubnectere; vt ſic rerum tractandarum medulla ſeu ſubſtantia tota ſimul pateat, clariuſque percipiatur. Licet dum Cantus dilucidabuntur, neceſſe erit ſingulos ſeparatim, & eodem modo Verſus explanationi præponere, iuxta quod materia eorumque declaratio poſtulauerit.

CAN-

Digitized by Google

CANCIONES,

EN QVE CANTA ET ALMA la dichoſa ventura que tuuo en paſſar par la eſcura Noche dela Fe en deſnudes, y purgacion ſuya ala vnion del Amado.

I.

EN vna noche eſcura,
Con anſias en amores inflammada,
O dichoſa ventura,
Sali ſin ſer notada,
Eſtando y ami caſa ſoſegada.

II.

A eſcuras y ſegura,
Por la ſecreta eſcala diſfraçada,
O dichoſa ventura,
A eſ uras y encelada,
Eſtando y ami caſa ſoſegada.

III.

En la noche dichoſa,
En ſecreto que nayde me veja,
Ni ya miraua coſa,
Sin otra luz y guia,
Sino la que en el caroçon ardia.

IV.

Aqueſta me guiaua,
Mas cierta que la luz del medio dia,
Adonde me eſperaua,
Quien yo bien me ſabia,
En parte donde nayde parecia.

CANTVS,

QVIBVS FORTVNATAM ſortem celebrat anima, quam per Obſcuram Fidei noctem, in nuditate, purgationeq; ſuâ ad Dilecti Vnionem tranſeundo, conſequuta eſt.

I.

NOCTIS obſcura tenebris, Amoris
Aeſtuans flammâ, ſtimuliſque pulſa,
[O beatam ſortem nimis & beatam]
Sola prorupi: procul exeuntis
Conſcio nullo, ſopor altus omnem
Cùm domum tandem placidâ quiete
Compoſuiſſet.

II.

Noctis obſcuræ tenebris profundis,
Calle ſecuro, gradibuſque ſcandens
Prorſus occultis, ſimulata vultum:
[O bonam ſortem nimis ac beatam]
Per meras ibam tenebras latenter,
Cum domum totam placida quietis
Somnus haberet.

III.

Nocte felici procul in receſſu,
Hîc vbi nulli poteram videri,
Hîc vbi nullum poteram videre,
Nulla lux, nullus mihi dux præibat,
Præter hanc lucem liquidam, ducemque,
Qua mei cordis radios vibrando
Arſit in imo.

IV.

Illius lucis radijs vibratis,
Et magis certo facilique ductu,
Quam iubar monſtrat media diei,
Iubilans veni properante greſſu
Huc vbi notus mihi me manebat:
Huc vbi poſſet, niſi notus ille,
Nemo videri.

V. O du-

V.

O noche que guiaſte,
O noche amable mas que la alborada,
O noche que juntaſte,
Amado con amada,
Amada en el amado transformada,

VI.

En mi pecho florido,
Que entero para el ſolo ſeguardaua,
Alli quedo dormido,
Y yo le regalaua,
Y el ventalle de cedros ayre daua.

VII.

El ayre del al mena,
Quando yo ſus cauellos eſparcia,
Con ſu mano ſerena,
En mi cuello heria,
Y todos mis ſentidos ſuſpendia.

VIII.

Quedeme y oluide me,
El roſtro recline ſobre el amado,
Ceſo todo, y dexeme,
Dexando mi cuidado,
Entre las açucenas oluidado.

V.

O ducem noctem ſine nocte noctem
Candida Aurora face gratiorem!
O bonum, quæ me thalamis Amati
Sic repreſentas, & Amantem Amato
Fibulis caſtis ſocias Amoris:
Non ſuam poſthac, ſed Amati: Amantem
Verſam in Amatum.

VI.

Florido ſponſus meus in cubili
Pectoris caſti recubans; quod ipſi
Prorſus integrum ſtudioſa ſeruo,
Soluit in dulcem ſua membra ſomnum:
In meo [hunc] blandè gremio fouebam,
Atque Cedrorum flabra ventilabant
Leniter auram.

VII.

Concita Aurora rutilantis Aura
Cum ſuos flatu nitidos capillos
Sparſerat; dextrâ ferijt ſerenâ
Tunc meum collum, feriendo dulce
Vulnus inflixit, penituſque cunctos
Suſtulit ſenſus, & ego ſtupente
Mente pependi.

VIII.

Sorpta diuino remanens veterno,
Languidos vultus ab amore, ſupra
Candidam ſponſi faciem reclinans:
Nulla res manſit, periêre cuncta,
Ipſa cum cunctis quoque me reliqui:
Deſerens inter ſpecioſa triſtes
Lilia curas.

Digitized by Google

PROOEMIVM.

AD declarandam & explicandam hãc Obſcuram Noctem, *per quam Anima ad claritatem Diuinam, perfectæ vnionis Amoris Dei (quantum præſentis vitæ ſtatus fert) tendens tranſire debet; requirebatur profectò maius ſcientiæ experientiæque lumen eô, quod mihi ineſſe ſentio. Tot enim ſunt, adeoq; profundæ tenebræ, tot tam ſpirituales, quàm corporales afflictiones, quas fælices Animæ, quæ ad Perfectionis ſtatum anhelant, ſuſtinere ſolent, vt neque humana ſapientia ſatis ſit ad eas percipiendas, nec experientia, ad explicandas. Solus ſiquidem ille, qui noctem hanc ingreſſus eſt, ſentire quidem eam poterit, ſed nequaquam verbis exprimere. Quamobrem ad aliquid de nocte hac obſcurâ pertractãdum, minimè ſcientiæ experientiæque confidam; vtraq; enim deficere & fallere poteſt; ſed diuinis duntaxat ſcripturis, quas dum ſequimur, haud quaquam aberrare poſſumus, cum in illis loquatur Spiritus ſanctus. Quamuis hoc minimè impediat, quin tam ſcientiæ, quam experientiæ in hac ſcriptione adminiculis vtar. Quod ſi aliqua in re, ob eius intelligentiæ defectum aberrauero; nequaquam mens mea eſt, à ſana doctrina, Sanctaque Ma-*

tris Ecclesiæ Catholicæ ſenſu, diſcrepare. In huiuſmodi quippe euentu, integrè me, non ſolum eius lumini iuſſionique ſubmitto & reſigno: verum etiam cuiuſcunque alterius, qui meliori ratione nixus, hiſce de rebus iudicium tulerit.

Ad hanc vero ſcriptionem, nō me virium mearum aliqua impulit facultas, quæ nulla eſt, ſi rei adeo ſublimi arduæque conferatur; ſed firma quam in Deum concepi fiducia, eum mihi laturū opem, vt aliquid proficui depromam: idque ob ſummam plurium Animarum neceſſitatem, quæ in incepto virtutis itinere, dum eas Dominus in hac obſcura nocte collocare vult, vt per eam ad vnionem diuinam perueniant, minimè vlterius progrediuntur: aliquando quia eam ingredi, aut ſeſe in ea collocari recuſant, aliquando verò quia ſeipſas minimè intelligunt, nec idoneos peritoſque duces, qui eas ad ſummitatem vſque montis perducant, ſortiuntur. Quare eſt res commiſeratione digna, videre plures Animas aptitudine naturali, diuinique fauoris auxilijs ad vlterius in via hac progrediendum dotatas (quæ ſi ſeipſas vrgere, animoſeque rem aggredi vellent, ſublimem hunc ſtatum attingerent) in infimo cum Deo agendi gradu remanere: eo quod abnuant, vel ignorent, vel certè à vitæ ſpiritualis initijs deflectere, & auelli non edoceantur. Et cum tandem, tanto eas Deus proſequatur fauore, vt abſque conamine proprio, magiſtrique inſtructione, noctem hanc intrent & pertranſeant, eo valdè ſero, magniſque cum difficultatibus,

Cauſa, & motiua quæ ad libros iſtos conſcribendos impulerunt.

ac minore merito pertingunt: idq; propterea, quia nequaquam ſe Deo permiſerunt & morigeras exhibuerunt, vt eas in puro certoq; vnionis itinere collocaret. Licet enim exploratum ſit, poſſe Deum, qui eas dirigit, abſq; huiuſmodi adiumentis, eò illas perducere, nihilo ſecius, dum ea ducenti ſe Deo reluctãtur, minus progrediuntur, nec tãtum meritum acquirunt; quia voluntatẽ ſuã minimè flectunt, & in hoc ipſo amplius patiuntur. Reperiuntur enim Animæ, quæ dum deberent ſeſe Deo permittere, ac ad ei cooperandum conari, impediunt potius eum indiſcretâ imprudentique ſua actione, ſeu exercitatione, vel reſiſtentia: ſimiles hac in re effecti puerulis, quos dum parentes vlnis geſtare volunt, reluctantur & plorant, ſuis ipſi greſſibus incedere pertinaciter molientes: ſicque nihil itineris conficiunt, aut certe ſi aliquid conficiunt, erit illud infantium paſſibus emenſum. Quamobrem ad hoc, vt Animæ nôrint, permittere ſe à Deo duci, quando eas ſua Maieſtas ad vlteriora promouere voluerit, tam incipientibus, quam ijs qui iam profecerunt, Deo fauente, documẽta, monitaq; trademus, vt ſe ipſos intelligere ſciant, vel ſaltem ſe à Deo duci patiantur. Nonnulli ſiquidẽ Confeſſarij & ſpiritualis vitæ Patres, eò quòd lumine, iſtarumq; viarum experimẽtis deſtituti ſint, potiùs huiuſmodi Animas præpediunt, illiſque detrimento ſunt, quã adiumẽto: ſimiles facti fabricatoribus Babylonis, qui cũ materiam ædificio aptã porrigere debuiſſent, aliã multũ ab ea diſcrepantẽ ſuppeditabant, eò quòd minimè idioma:

Librorum iſtorum doctrina tam incipientibus, quàm proficientibus datur.

Digitized by Google

ma illud perſpectum illis eſſet. Vnde nec quidquam perfectum eſt. Venite igitur, deſcendamus, & confundamus ibi linguam eorum; vt non audiat vnuſquiſque vocem proximi ſui &c. Atque ita diuiſit eos Dominus. *Quamobrem res eſt prorſus moleſta, & dura, Animam in huiuſmodi euentibus minime ſeipſam intelligere, nec qui eam intelligat, reperiri poſſe. Nam euenire interdũ poteſt, quod Deus ſublimiſſima obſcuræ contemplationis ſiccitatiſque viâ animam ducat, & illa ſe deuiâſſe aberraſſeq; arbitretur: dumq; ſic tenebris, tribulationibus, anguſtijs, ac tẽtationibus diuexatur reperiat, qui ſicut conſolatores illi, Iobo, dicat; Illam melancholiâ laborare, vel ſiccitates illas è naturali complexione proficiſci, poſſeq; hac in re aliquam occultam ſuam malitiam intercedere, propterea q; à Deo hoc modo deſeri: & ſolent confeſtim huiuſmodi homines, Animam illam vel eſſe, vel fuiſſe valde deprauatam, eò quòd talia ſuſtineat, iudicare. Nec deerunt, qui illã in via Dei retrocedere affirment: ſiquidẽ in rebus diuinis minime eum interiorem guſtum & conſolationem experiatur, quam antea deguſtabat. Hacq; ratione geminant miſeræ Animæ pœnam: accidere quippe poteſt, maximam qua tunc illa premitur afflictionem, ex propriæ miſeriæ notitia proficiſci; videaturque tunc Anima meridianâ luce clarius, ſe malorum omnium ac peccatorum eſſe refertiſſimã: hanc enim tunc cognitionem illi communicat Deus, in illâ contemplationis Nocte, quẽadmodùm poſtmodùm dicturi ſumus. Cum verò, qui idem quod illa ſentit, aſſerentem*

Gen. 11. 7

Iob 4.

tem dicentemque, id culpâ ſuâ euenire, reperit: creſcit in immenſum Animæ pæna, & anguſtia fit pluſquam mortalis. Nec iſta ſatis ſunt huiuſmodi Confeſſarijs: verum ij exiſtimantes, has animarũ afflictiones ex perpetratis criminibus ortum ducere, faciunt eas vniuerſam præteritæ vitæ ſeriem retexere, ac plures generales Confeſſiones peragere, ſicq; eas denuo cruci affigunt, nec intelligunt minime tunc tempus eſſe iſtarum rerum, verum relinquendas tunc eſſe illas animas in purgatione illa, qua Deus eas exercet, conſolandasque interim, ac animandas, ad æquanimiter ſuſtinendas afflictiones, quamdiu Deo placitum fuerit: nam antequam Deus aliter res diſpoſuerit, quidqd illæ egerint, & ipſi dixerint nihil prorſus proderit.

Qualiter Spiritualis Magiſtri ſeſe debeant gerere cũ Animabus in purgatione conſtitutis.

Hiſce itaque de rebus Deo propitio acturi ſumus, & quomodo Anima tunc ſe gerere debeat, & qualiter Confeſſarius eam dirigere, quibus etiam indicijs ſeu argumentis dignoſci valeat; an illa ſit Animæ purgatio: & ſi eſt; an ſit purgatio ſenſus, vel ſpiritus (hæc ſi quidem eſt Obſcura Nox, de qua locuturi ſumus) qua etiam ratione diſcerni poſſit, an afflictiones iſtæ ab humore melancolico, an verò ab aliqua alia ſenſus vel ſpiritus imperfectione oriantur. Inuenire quippe eſt aliquas Animas, quæ exiſtiment, ſe à Deo hac Obſcuræ contemplationis, ſpiritualiſq; purgationis via duci, imò & ipſi earum Confeſſarij idem arbitrabuntur: & forſan nihil aliud erit, quam aliquid ex dictis iam imperfectionibus. Nec tamen deſunt plures Animæ, quæ nullam ſe orationem exercere putant, & tamen

De quibus rebus in his libris agendum.

Animarũ orantium ſtatus diuerſus.

men ſublimiter orant: ſicut viceuerſa multa, dũ ſe inſigni orationis dono præditas exiſtimant, nihil ferè eius adepta ſunt. Nonnullæ ſunt (quod ſine dolore dici nõ poteſt) quæ multos labores defatigationeſque exhauriunt; nihilominus tamen retrocedunt, eò quòd emolumentum profectus ſui, non in eo, quod prodeſt, ſed potius in eo, quod obeſt, conſtituant: aliæ verò in quiete & tranquillitate proficiunt plurimum. Quædam ipſiſmet diuinis delectationibus & gratijs, quas à Deo ad vlterius progrediendum recipiunt, ſeſe in hac via irretiunt, & præpediunt. Hoc enim itinere gradientibus, eueniunt plura, quæ iam prouocant ad gaudium, iam afflictiones fiduciam, doloreſq; generant: quorum pleraque è ſpiritu perfectionis promanant, pleraq; verò ab imperfectionibus ortum ducunt, de quibus omnibus rebus Deo fauente, aliquid in medium adferre conabimur, vt vnuſquiſque legentium, aliquo modo iter quod carpit animaduertat; & quanam illum tendere expediat, ſi montis cacumen attingere peroptet, agnoſcat.

Et quoniã doctrina hæc eſt de Obſcura Nocte, per quã Anima ad Deũ pergere debet; haud miretur Lector, ſi illi aliquantũ obſcura appareat. Exiſtimo tamẽ, id ſolũ initio lectionis futurũ: verum ſi in ea legenda progrediatur, priora clarius eũ percepturũ, vna quippe res, per aliã dilucidatur. Quod ſi libri lectionẽ repetierit, puto manifeſtius cuncta intellecturũ, doctrinamq; hãc ei tutiorẽ appariturã. Si verò aliquib. lectio hæc nõ arriſerit, in cauſa eſt exigua mea ſciẽtia, ac ſcribendi modus abiectus, & vilis: nã

ſcri-

Digitized by Google

ſcriptionis materia ex ſe optima eſt, & apprimè neceſſaria. Arbitror nihilominus, quod licet hæc ſublimiori exactioriq; ſtylo tractarētur, quā hoc loco nos fecimus, nō multorū palato benè ſaperēt, nec à multis exoptarētur. Nō enim hîc valde moralia, & ſpiritualibus ſapida, quibus perſuauia & iucunda ad Deum ire placet, tradentur; ſed ſubſtātialis ſolum & ſolida pro vtriſq; doctrina, ſi tamē ad ſpiritus nuditatem, de qua hîc agitur, peruenire voluerint. Nec animus meus eſt, hîc paſsim agere cum omnibus; ſed cum quibuſdam noſtræ ſacræ religionis, primitiuis Carmeli montis, tam religioſis, quam monialibus, quorū precibus ad ſcribendum inductus ſum: quos etiam Deus gratia ſua in montis huius ſemita collocauit; qui cum à temporalibus ſæculi huius rebus denudati ſint, melius doctrinam hanc de ſpiritus nuditate percipient.

Libri iſti pro Carmelitis præſertim Diſcalceatis conſcripti.

LIBER

LIBER PRIMVS

ASCENSVS MONTIS CARMELI,

IN QVO, QVIDNAM SIT OBSCVRA Nox, quamque neceſſario per eam ad vnionem diuinam ſit tranſeundum, agitur. Et præſertim de Obſcura ſenſus, ac Appetitus Nocte, & quantum ij Animæ detrimentum inferant, pertractatur.

CAPVT I.

Duo Noctium diſcrimina, per quas Spirituales, ſecundum duas hominis partes, ſuperiorem ſcilicet & inferiorem tranſeunt, aſsignat; & primum Cantum proponit, ac dilucidat.

CANCION PRIMERA.
CANTVS PRIMVS.

EN vna Noche eſcura
Con anſias en amores inflamada
O, du hoſa ventura:
Sali ſin ſer notada,
Eſtando ya mi caſa ſoſegada.

SENSVS.

QVadam Nocte obſcura
Amoribus anxijs inflammatâ
O ſortem fortunatam
Exiui, nec fui obſeruata
Cum eſſet iam domus mea tranquillata.

HOc primo Cantu, fælicem ſuam ſortem, ac fortunam celebrat anima, quam ob egreſſioné ab omnibus rebus, necnon ab Appetitibus imperfectionibuſque ſenſitiuæ hominis partis, ex ipſius deordinatione à recta ratione, ortis, adepta eſt.

Ad cuius Cantus intelligentiam ſciendum eſt; ad hoc vt Anima ad Perfectionis ſtatum perueniat, vt plurimum duos præcipuos modos Noctium (quæ à ſpiritualiũ rerum peritis, Animæ Purgationes, vel purificationes nuncupantur; & nos hoc loco Noctes, idcircò appellamus, quia Anima in vtriſque velut Noctu & in tenebris graditur) illi tranſeundos eſſe. Quarum Noctium, ſeu Purgationum, prima eſt ſenſitiuæ partis Animæ, de qua in præſenti Cantu, primaque huius libri parte agitur. Secunda verò eſt ſpiritualis partis; de qua in ſecundo proximè ſequenti Cantu tractatur; quam etiam ſecunda libri parte Actiuè (hoc eſt, ſecundùm quod anima ipſa Actiuè ſeu operatiuè ſe in hac purgatione gerit) explanabimus: quod enim ad Paſſiuum modum attinet, id tertia quartaque operis parte præſtabimus. *Diſtributio rerum in iſtis libris tractandarũ.*

DECLARATIO CANTVS.

ITaque id, quod ſummatim hoc Cantu Anima innuit eſt; ſe (Deo educente) ſolo amoris ipſius intuitu, eiuſque amore flammantem, in quandam Noctem obſcuram *Quid ſit Nox Obſcura ſenſus.*

Digitized by Google

ſcuram (quæ eſt Priuatio omnium Appetituum ſuorum ſenſitiuorum, in quantum vniuerſas mundi res exteriores reſpiciunt, necnon rerum omnium ſuæ carni acceptabilium, ac etiam voluntatis ſuæ delectationum purificatio) eſſe egreſſam. quæ omnia in hac ſenſus Purgatione perficiuntur: quamobrem etiam dicit; ſe domo ſuâ iam tranquillatâ, quæ eſt ſenſitiua eius pars, exiuiſſe: ſopitis videlicet iam in illa vniuerſis Appetitibus ſuis, & viciſſim ſe quoque illarum reſpectu, iam conſopitâ remanente. Nec enim aliter à pœnis anxietatibuſque Appetituum quiſpiam erui poteſt, antequam mortificentur illi, ſintq; conſopiti. Et hoc innuit, cum dicit, ſe fælici ſorte potitam, exeundo abſque vllâ notâ, nec à quopiam deprehenſam. Hoc eſt; abſque eo, quod aliquis carnis ſuæ, vel alicuius alterius rei Appetitus, illam à ſuo exitu præpedire potuiſſet, idcirco etiam ſe fortunatam adſtruit, quod nocte exierit; priuando nimirum illam DEVS omnibus Appetitibus, quæ res erat illi noctis inſtar. Hæc itaque fuit ſors eius fortunata, quod DEVS illam in hac Nocte collocârit. Vnde tot in illam bona promanârunt, & in quam minimè illa adeò perfectè ingredi ſciuiſſet: nemo ſiquidem per ſeipſum ſe ab Appetitibus euacuare ac eliberare valet, vt ad vnionem diuinam tendere poſſit. Hæc ſummatim eſt huius Cantus dilucidatio. Nunc quemlibet verſum, ſingillatim, quæ ad inſtitutum noſtrum ſpectabunt proponendo, explanabimus.

CAPVT II.

Quænam ſit Nox iſta Obſcura, per quam ſe Anima ad Vnionem diuinam pertranſiſſe decantat; & quæ ſint ipſius cauſæ, declaratur.

QVADAM NOCTE OBSCVRA.

TRes ob cauſas dicere poſſumus, tranſitum hunc ad Vnionem diuinam, Noctem Obſcuram nuncupari. Prima ex parte termini, à quo Anima recedit, deſumi poteſt: debet enim expoliari priuariq; Anima Appetitu guſtus, ſeu delectationis omnium mundi rerum, quas poſſidebat; quod per earum abnegationem fieri deber. quæ res eſt noctis inſtar omnibus Appetitibus, ſenſibuſq; humanis. Secunda huius appellationis cauſa, ex parte modi ſeu viæ, quâ Anima ad hanc vnionem proficiſci debet, petenda eſt; quæ via eſt fides, intellectui humano noctis inſtar obſcura. Tertia cauſa à termino, ſeu ſcopo ad quem tendit, id eſt, à DEO ipſo deſumenda eſt: qui cum incomprehenſibilis ſit, & in immenſum cuncta excedat, poteſt in hoc mortalis vitæ ſtatu, Animæ Nox Obſcura appellari. Per has igitur tres Noctes tranſeundum eſt Animæ ad diuinâ vnionem aſpiranti. Harum Noctium figura fuerunt, tres illæ noctes, de quibus in Tobiæ libro legimus, quas Angelus tranſeundas Tobiæ iuniori mandauit, antequam ſponſæ copularetur. *Tu autem cum acceperis eam, ingreſſus cubiculum per tres dies continens eſto ab ea.* *Per tres Noctes Animæ trãſeundũ ad Diuinam Vnionem.* *Tob. 6. 19.*

Prima nocte præcepit ei, Piſcis iecur igne cõburere, quod cor affectibus obnoxium, rebuſq; mundanis affixũ repræſentat; quod ad hoc, vt iter in DEVM auſpicari poſſit, cõburendum repurgãdumq; eſt diuini Amoris igne, ab omnium creaturarum affectionibus. Quâ in purgatione effugatur Dæmon, qui dominatum in Animas, delectamentis temporanearum & corporearum rerum affixas exercet.

Secunda nocte, ad ſanctorum Patriarcharum conſortium, qui ſunt Patres fidei, admittendum fore dixit Angelus. Primâ ſiquidem nocte, quæ eſt omnium obiectorum, quæ ſubijciuntur ſenſibus, priuatio, tranſactâ, confeſtim in ſecundam noctem ingreditur Anima, ſola remanendo in fide nudâ, directioni gubernatio-

tionique eius ſolius ſubiecta. fides enim ſub nullum cadit ſenſum.

Tertiâ vero nocte, prædixit Tobiæ Angelus, eum benedictionem (quæ eſt DEVS) conſecuturum, qui ſecundâ nocte, quæ eſt fides, intercedente, adeò intimè occulteque communicatur Animæ, vt quamdiu communicatio hæc fit, DEVS ſit Animæ obſcurior Nox cæteris duabus, quemadmodum iam expoſituri ſumus. Hâc verò tertiâ nocte tranſactâ; videlicet cum hæc DEI communicatio in ſpiritu iam perficitur; quod vt plurimum fit, manente in maximis tenebris Animâ, continuò ſequitur vnio cum ſponsâ, quæ eſt DEI ſapientia. Quemadmodum etiam Angelus Tobiæ nunciârat: eum nocte tertiâ euolatâ, ſponſæ in timore Domini copulandum: qui DEI timor, cum perfectum ſui ſtatum adeptus eſt, amorem quoque DEI includit. quod accidit, cum transformatio Animæ in DEVM perficitur, amore. Quæ omnia vt liquidius conſtent, de quacunque iſtarum cauſarum, ſingillatim agemus. Animaduertendum tamen eſt; tres dictas noctes, vnam ſolam noctem eſſe, in tres partes diſtributam. Prima enim quæ eſt ſenſus, confertur primæ parti noctis naturalis; cum nimirum omne viſibile obiectum viſui ſubtrahitur. Secunda, quæ eſt fidei, mediæ nocti comparatur, quæ omninò obſcura eſt. Tertia tandem nox, quæ eſt DEVS, vltimæ noctis parti ſeu auroræ ſimilis eſt, cui immediatè ſolis lumen ſuccedit.

Tres noctes, vna nox.

CAPVT III.

De prima noctis huius cauſa, priuatione videlicet Appetitus in rebus omnibus Tractationem incipit.

Priuatio Appetitus Nox dicitur.

APpellamus hoc loco, Noctem, Priuationem guſtuum, ſeu delectamentorum Appetitus, reſpectu rerum omnium. Sicut enim nox nihil aliud eſt, quàm lucis priuatio: & conſequenter obiectorum omnium, quæ illâ interueniente videri poſſunt. quam etiam ob cauſam, viſiua facultas remanet in tenebris, nilque operatur: eodem prorſus modo mortificatio Appetitus, nox Animæ dici poteſt. Dum enim ipſa guſtibus Appetitus, in rebus omnibus ſeſe ſpoliat; idem ei eſt, ac in tenebris, atque abſque vlla re, remanere. Sicut enim viſiua potentia, mediante luce nutritur, ac in varijs obiectis viſibilibus paſtum inuenit; deficiente verò luce, hæc quoque ceſſare neceſſe eſt; ad eundem modum Anima, mediante appetitu nutritur, & quaſi paſcitur vniuerſis rebus, quas medijs potentijs ſuis delibare poteſt. Mortificato verò Appetitu, non ampliùs Anima recreatur vel reficitur guſtu, ſeu ſapore omnium rerum; remanetque hac ratione ſecundùm Appetitum in obſcuritate, & ſine aliqua re.

Exemplis res hic declaratur.

Exẽplis omnium potentiarũ, rem hanc illuſtremus. Dum Anima priuat Appetitũ ſuum vniuerſis illis, quæ ſenſui Auditus aliquam delectationem adferre poſſunt; reſpectu huius potentiæ, remanet Anima in tenebris, & omni re deſtituta. Simili modo abnegans guſtum omnium earum rerum, quæ ſenſui viſus poſſunt eſſe iucundæ; ſecundùm hanc quoque potentiam remanet Anima in tenebris & ſine vlla re. Et idem affirmari de cæteris ſenſibus poteſt. Ita vt Anima quæ abnegauerit repudiaueritque guſtus ſeu delectamenta rerum omnium, per mortificationem Appetitus in illis, dici poterit, quaſi in Noctis obſcuritate verſari, quæ nihil aliud eſt, quàm vacuum quoddam, ſeu exinanitio illius, reſpectu cunctarum rerum. Cuius rei ratio ſeu cauſa eſt: nam vt Philoſophi aſſerunt, ſtatim ac DEVS Animam corpori infundit, eſt illa velut quædam tabula raſa, in qua nihil prorſus depictum, reperitur; & niſi ſenſuum miniſterio ali-

Cur priuatio Appetitus nox dicatur.

quam rerum notitiam adipiſcatur, aliunde (loquendo ſecundum naturæ curſum) nihil illi communicatur. Hinc eſt, quòd quamdiu in corpore moratur, eſt illius inſtar, qui tenebroſo ergaſtulo includitur, qui nullius alterius rei notitiam aſſequi poteſt, eâ demptâ quam per carceris feneſtras acquirit; & niſi inde aliquid cerneret, aliunde omninò nihil conſpicere valeret. Ad eundem modum Anima, exceptis ijs, quæ illi ſenſuum præſidio inſtillantur, qui ſunt veluti carceris eius feneſtræ ſecundum naturæ ordinem, nihil aliunde aſſequitur. Vnde ſi ea, quæ ſenſuum obſequio recipere poteſt, aſpernetur & reſpuat; rectè dicemus, illam velut in tenebris & vacuam remanere: nam, vt ex dictis conſtat, naturaliter alijs foraminibus ſeu rimis nulla ad eam lux ingredi poteſt. Licet enim certum ſit, non poſſe Animam, non audire, videre, odorari, guſtare ac tangere, ſed ſi illa abnegat, ac repudiat, tantundem illi eſt, adeoque nihil ferè hiſce ſenſationibus præpeditur, ac ſi nihil videret, vel audiret. Quemadmodum eueniret illi, qui ex induſtria obſeraret oculos, adeò enim in tenebris remaneret ac cæcus ipſe, videndi facultate deſtitutus. Ad hoc inſtitutum locutus eſt Dauid dicens: *Pauper ſum ego, & in laboribus à iuuentute mea.* Pauperem ſe nominat, quamuis diuitem eum fuiſſe exploratum ſit: non enim opibus voluntate adhæſerat, quare perinde illi erat, ac ſi reuerà pauper fuiſſet. Quin potius ſi egenus reuerà fuiſſet, voluntatis tamen affectu diuitijs inhiâſſet; minimè verè pauper extitiſſet, eò quòd anima diues fuiſſet, & rebus mediante Appetitu, abundans. Et propterea nuditatem hanc Animæ, Noctem appellamus. Nequaquam enim hoc loco de rerum ipſarum carentia agimus; hæc ſiquidem minimè denudat Animam, ſi illas appetit: ſed de nuditate ſolùm Appetitus ac guſtus illarum; hæc enim efficit, Animam liberam ac vacuam, licet rerum poſſeſſio minime abdicetur: neque enim res mundi huius occupant Animâ, neque illi detrimentum aliquod inferunt, cùm illam minimè ingrediantur; ſed enim voluntas Appetituſque illarum, qui in ea moram trahunt, illi non mediocriter obſunt. Hic primus Noctis modus, ad Animam ſecundum ſenſitiuam partem pertinet. Nunc quantum illi expediat domo ſua, in hac Obſcura ſenſus Nocte egredi, ſi ad vnionem diuinam aſpiret, doceamus.

Nihil ad Noctis huius ingreſſum obeſt ſenſuũ vſus, ſi Appetitus adhæſio abſit.

Pſ. 87. 16.

CAPVT IV.

Quam neceſſarium ſit Animæ, Noctem hanc ſenſus obſcuram, quæ eſt Appetitus mortificatio, ſerio transmeare, vt ad vnionem diuinam poſſit proficiſci.

CAuſa, ob quam neceſſe eſt, Animæ ad diuinam vnionem cum DEO aſpiranti, hanc Obſcuram Noctem mortificationis Appetituum, atque abnegationis delectationis omnium rerum peruadere eſt; quia omnes Amoris adhæſiones, qui bus in Creaturas fertur, ſunt coram DEO, veluti meræ tenebræ, quibus quamdiu Anima eſt veſtita, incapax eſt, vt illuſtretur ac poſſideatur à pura ſimplicique DEI luce, niſi prius illas diſpulerit ac eliminauerit. Non enim poteſt conuenire lux cum tenebris, dicente S. Ioanne, *Et lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.* Cuius rei ratio eſt: nam duo contraria, ſicut Philoſophis placet, non poſſunt in eodem ſubiecto conſiſtere, & quia tenebræ, quæ ſunt creatarum rerum adhæſiones, & lux, quæ eſt DEVS, ſunt contraria & diſſimilia, vt ad Corinthios docuit S. Paulus. *Quæ ſocietas luci ad tenebras?* hinc eſt, quod non poteſt Anima diuinæ vnionis lucem recipere, antequam adhæſiones amo-

Cur ſenſus Nox, ad Vnionẽ diuinã aſpiranti transeunda.

Si Appetitus creaturis adhæreat, tenebras offundit Animæ.

Ioan. 1. 5.

2. Cor. 6. 15.

Creaturarum amor & adhæſio, ſimilem æqualemq́; rebus dilectis, facit Animam.

amoresq́ue eius erga creaturas effugentur. Vt autem clariùs hucuſq; dicta conſtent, ſciendum eſt; Amorem adhæſionemq́ue Animæ erga creaturas, coæquare ipſam Animam creaturæ; quoq́ue maior ac intenſior eſt amor, eò maior æqualitas ac ſimilitudo reſultat: amor ſiquidem ſimilitudinem inter amantem & amatum parit, & propterea dixit Dauid, loquendo cum illis, qui corda ſua idolorum amori immerſerant. *Similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis*: hoc eſt, qui amore illas proſequuntur. Hinc prouenit, quòd qui alicui creaturæ amore copulatur, adeò vilis abiectuſque efficitur, ac eſt creatura illa, imò aliqua ratione abiectior & inferior: amor enim, non æquat ſolùm, verùm etiam ſubdit ac ſubijcit amantem rei amatæ. Hinc eſt, quòd eo ipſo, quòd Anima alicui rei extra DEVM amoris nexu inhæret; incapacem ſe puræ cum DEO vnionis, ac in eum transformationis, reddat. Multo enim minus capax eſt vilitas rei creatæ, ſublimitatis creatoris, quàm tenebræ lucis. Vniuerſa enim tàm terrena, quàm cœleſtia, collata DEO nihil ſunt; quemadmodum Hieremias dixit. *Aſpexi terram, & vacua erat, & nihil: & cælos, & non erat lux in eis.* In eo quod aſſerit, ſe terram vacuam vidiſſe, innuit; vniuerſas eius creaturas nihil eſſe, terram quoque ipſam nihil eſſe. In eo verò quòd dicit; ſe cœlos quoque aſpexiſſe, nec lucem in illis vidiſſe, perinde eſt ac ſi dixiſſet; vniuerſa cœli lumina DEO comparata, puras merasq́ue eſſe tenebras. Hoc itaque modo ſpectatæ, creaturæ vniuerſæ, nihil ſunt; & illarum Amores, ſeu adhæſiones, minus eſſe quàm nihil, cum ſint obſtacula & Priuationes quædam transformationis in DEVM, optimè affirmare poſſumus: quemadmodum tenebræ nihil ſunt, & minus quàm nihil, cum ſint priuatio lucis. Et ſicut ille; qui in tenebris manet; minimè lucem recipit aut comprehendit, ita non poterit comprehendere DEVM Anima, creaturis per amorem affixa, à quo amore priuſquam repurgetur, nec in præſenti vita potietur illo per puram Amoris transformationem, nec in futura, per viſionem claram, ſed maioris claritatis gratia, deſcendamus ad ſingularia.

Pſ. 113. 8.

Imò viliorem.

Hier. 4. 23

Res creata DEO collata nihil ſunt.

Anima creaturarũ nihilo, amore cõglutinata, nihil efficitur.

Itaque vniuerſarum rerum creatarum eſſentia ſeu quidditas, infinitæ eſſentiæ diuinæ collata, nihil eſt. Et propterea Anima, quæ nihilo huic agglutinatur amore, nihil quoque coram DEO eſt, & minus quàm nihil: ſiquidem, vt dictum eſt; Amor æqualitatem ſimilitudinemq́ue facit, imò in inferiori adhuc gradu collocat amantem. Nulla itaque ratione, huiuſmodi Anima infinitæ DEI eſſentiæ copulari poterit: id enim quod non eſt, nullo pacto poteſt congruere aut conuenire cum eo, quod eſt. Et vniuerſa creata pulchritudo, infinitæ DEI pulchritudini collata, ſumma eſt turpitudo; ſicut docuit Salomon in Prouerbijs. *Fallax gratia & vana eſt pulchritudo.* Sicq́ue Anima, quæ cuiuſcunque tandem creaturæ pulchritudine capta eſt, coram DEO ex hac parte deformis apparet; & propterea nõ poterit hæc Anima in pulchritudinem, quæ DEVS eſt transformari, quia turpitudo non attingit pulchritudinem. Præterea vniuerſa gratioſitas ſeu amabilitas Creaturarum, DEI gratioſitati comparata, ſumma eſt inſipiditas & ineptitudo. Et idcirco Anima, quæ Creaturarum gratijs, ſalibus, aptitudinibusq́ue capta eſt, coram DEO inſulſa & ingrata eſt, hocq́ue modo non poteſt eſſe apta & capax infinitæ gratiæ, & pulchritudinis DEI, ingratum enim & ineptum plurimùm ab eo quòd infinitè gratum & amabile eſt, diſtat.

Pro. 31. 30

Vniuerſa quoq; creaturarũ bonitas immẽſæ DEI bonitati collata, potius malitia

quàm

Nemo bonus, niſi ſolus Deus. Luc. 18. 19 quàm bonitas dicenda eſt. *Solus* quippe DEVS *bonus eſt.* Et ideo Anima, quæ amorem ſuum in creatis bonis collocat, mala eſt coram DEO. Et ſicut malitia, non conuenit cum bonitate: ſic talis Animæ, nequibit adhærere DEO vnione perfectâ, qui eſt bonitas ſumma.

Omnis etiam mundi ſapientia, & humana capacitas, ſi cum infinita ſapientia diuina conferatur, eſt mera ac ſumma ignorantia; iuxta illud quod D. Paulus ad
1. Cor. 13. 19. Corinthios ſcribit. *Sapientia huius mundi ſtultitia eſt apud DEVM.* Vnde quæuis Anima, quæ reputauerit ſapientiam, idoneitatemque ſuam, quaſi ad tendendum ad DEI vnionem ſufficientem, eſt ſummopere ſtulta coram eo, longeque ab vnione deuiabit: ignorantia enim non capit ſapientiam. Et illi qui ſe exiſtimant aliquid ſcire, corã DEO ſtulti reputantur;
Rom. 1. 22 de quibus idem Apoſtolus loquitur. *Dicentes enim ſe eſſe ſapientes ſtulti facti ſunt.* Soli itaque illi percipiunt DEI ſapientiam, qui paruulorum & ignorantium inſtar, ſcire ſuum deponunt, & abijciunt, ac illi ex amore obſequuntur. Quem etiam ſapientiæ modum docuit Apoſtolus dum dixit:
1. Cor. 13. 18. *Nemo ſe ſeducat &c. Si quis videtur inter vos ſapiens eſſe in hoc ſeculo, ſtultus fiat, vt ſit ſapiens: ſapientia enim huius mundi ſtultitia eſt apud DEVM.* Itaque ad hoc, vt Anima ſapientiæ diuinæ vnionem aſſequatur, potius eo tendere debet per ignorantiam, quàm per ſcientiam.

Omnis præterea dominatio, ac mundi libertas, dominationi libertatique Spiritus DEI comparata, ſumma eſt ſeruitus ac captiuitas, & anguſtiæ immenſæ. Quare Anima, quæ dignitatibus, honoribus, præeminentijs ac Appetitus ſui libertatibus inhiat, apud DEVM non velut liber & dilectus filius, ſed ſicut vilis, abiectaque perſona, ac paſſionum & appetituum ſuorum mancipium vile, reputatur, & velut cum tali DEVS ſe cum ea gerit; idque propterea, quia ſanctæ eius doctrinæ acquieſcere recuſauit, quâ docuit; eum qui maior eſſe voluerit, minorem eſſe debere. Ideoque non poterit huiuſmodi Anima ad regiam ſpiritus libertatem, quæ in hac vnione diuina obtinetur, peruenire: ſeruitus ſiquidem omninò libertati repugnat, quæ in corde paſſionibus ſuis mancipato, moram trahere non valet, cum huiuſmodi cor ſit captiuum; ſed ſolum in libero, quod eſt cor filij. Hanc ob rem Sara viro ſuo Abraham dixit, vt foras domo ſua eijceret ancillam, eiuſque filium dicens: *Eijce ancillam hanc, & filium* *Gen. 21.*
eius: non enim erit hæres filius ancillæ, cum filio *10.*
meo Iſaac.

Vniuerſæ quoq; deliciæ ſuauitateſque, quas voluntas ex omnibus mundi rebus decerpere poteſt, delicijs ac voluptatibus, quæ ſunt ipſemet DEVS, collatæ, ſumma ſunt pœna, tormentum, & amaritudo. Qui ergo cor ſuum illis immergit; apud DEVM dignus pœnis, tormentis, amaritudinibuſque reputatur, nec poterit delicias amplexuum DEI, qui in vnione percipiuntur, deguſtare.

Omnes opulentiæ ac creatarum rerum gloria, diuitijs, quæ ſunt ipſe DEVS, comparatæ, ſumma ſunt paupertas, ac miſeria, ac ſic Anima, quæ maximè iſtarum rerum poſſeſſionem diligit, ſummè eſt pauper ac miſerabilis coram DEO, ideoque haud poterit fœlicem diuitiarum & gloriæ ſtatum, qui eſt transformatio in DEVM, adipiſci: latiſſimum enim diſcrimen inter ſummam miſeriam egeſtatemque, ac inter ſupremam gloriam & diuitias intercedit.

Quam ob cauſam diuina Sapientia, de huiuſmodi hominibus, qui ſeipſos turpes, viles, miſerabileſque reddunt, amando ea, quæ pulchra, ſublimia, ac opulenta mundus iudicat, conquerens hunc in modum

Prou.8.4. modum contra eos exclamat. *O viri, ad vos clamito, & vox mea ad filios hominum. Intelligite paruuli aſtutiam, & inſipientes animaduertite; audite, quoniam de rebus magnis locutura ſum. Mecum ſunt diuitiæ & gloria opes ſuperbæ, & iuſtitia. Melior eſt enim fructus meus auro & lapide pretioſo, & genimina mea.* (hoc eſt, ea, quæ ex me in veſtris animabus generabitis) *argento electo. In vijs iuſtitiæ ambulo, in medio ſemitarum iudicij, vt ditem diligentes me, & theſauros eorum repleam.* His verbis æterna Sapientia alloquitur eos omnes, qui cor ſuum & amorem quibuſcunq; mundi rebus applicant, vt iam dictum eſt; quos etiam paruulos appellat; ſimiles etiam amatis rebus efficiuntur, quæ ſunt exiguæ. Et idcirco eos admonet, vt intelligant aſtutiam; & vt animaduertant, quoniam de rebus magnis locutura eſt, non de exiguis, ſicut ipſi ſunt, Diuitias enim grandes, & gloriam quam ipſi expetunt, cum ipſa & in ipſa, non verò vbi ipſi arbitrantur, reperiri. Opes quoque ſuperbas & iuſtitiam, in ipſa ſedem fixiſſe. Licet enim illis mundanæ res grandes appareant; animaduertant tamen, (inquit) ſuas eſſe præſtantiores. Fructus enim, quem in ipſa reperturi ſunt, meliores illis futuros auro, lapidibusque precioſis; idque quod ipſa Animabus ingenerat, nobilius eſſe argento electo, quod ipſi diligunt. Quibus etiam in rebus, omnis alia affectio ſeu amor, qui in hac vita haberi poteſt, intelligitur.

(.·.)

CAPVT V.

Eandem proſequitur doctrinam, ac authoritatibus figurisq; ſacræ Scripturæ declarat, quàm neceſſarium ſit Animæ, hac obſcura Mortificationis Appetitus nocte, in DEVM tendere.

EXpoſuimus iam, quantum ſit inter DEVM Creaturasque interſtitium; & quemadmodum Animæ, quæ alicui illarum afficiuntur, eandem quam illæ à DEO diſtantiam habent: Amor enim (vt diximus) æqualitatem ſimilitudinemque facit. Rem hanc optimè exploratam habuit S. Auguſtinus, dum in Soliloquijs alloquens DEVM diceret. *Miſer ego, quando poterit obliquitas mea tuæ rectitudini adæquari? Tu verè bonus, ego malus: tu pius, ego impius: tu ſanctus, ego miſer: tu iuſtus, ego iniuſtus: tu lux, ego cæcus: tu vita, ego mortuus: tu medicina, ego æger: tu ſumma veritas, ego vniuerſa vanitas.* Hæc Sanctus de homine, ad Creaturas propenſo protulit. Soliloq. c. 2.

Quamobrem ſumma eſt Animæ ſtultitia, quæ poſſe ſe ad ſublimem vnionis cum DEO ſtatum euolare arbitratur, niſi prius Appetitum naturalium, imò etiam ſupernaturalium rerum, ſecundum quod proprio amori innixæ ſunt, exuat & euacuet: immenſa enim differentia ſeu diſtantia inter hæc, & ea, quæ in hoc puræ in DEVM transformationis ſtatu conceduntur, reperitur. Et propterea CHRISTVS DOMINVS NOSTER, hanc nos edocens viam apud S. Lucam dixit. *Qui non renunciat omnibus quæ (voluntatis adhæſione) poſſidet; non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Eſtque res hæc extra dubium omne: doctrina enim quam DEI FILIVS mundo traditurus aduenit, contemptus fuit rerũ om-

Summa Animæ ſtultitia quæ. Luc. 14. 33.

Quamdiu anima amore Creaturarum ſeſe nō expolias, eſt incapax receptionis Spiritus DEI in transformatione.

omnium, vt hoc modo ſpiritus DEI precium recipere poſſet. Quamdiu enim Anima illis ſeſe non expoliat, incapax eſt receptionis DEI Spiritus, in transformatione pura.

Exodi 16.3

Rei huius figuram libro Exodi expreſſam habemus, vbi legimus, DEVM cœleſtem cibum qui erat Manna, *Ecce ego pluam vobis panes de cælo*, Filijs Iſrael minimè dediſſe, donec farina, quam ex Ægypto tulerant, defeciſſet. Quo facto innuere voluit, neceſſe eſſe priùs, vniuerſis rebus nuncium remittere: cibus enim hic Angelicus, nequaquam palato, qui guſtus eſcarum humanarum admittit, conceditur. Nec ſolum ſe inhabilem ſpiritui diuino reddit Anima, quæ peregrinis guſtibus inhiat paſciturque; verum etiam non leuiter ad indignationem DEVM prouocant illi, qui ſpiritus eſcas appetentes, minimè ſolo DEO contenti ſunt, ſed etiam Appetitum, aliarumque rerum amorem illi admiſcere volunt. Quod etiam in eiſdem ſacris literis videre eſt, in quibus legitur. *Quis dabit nobis ad veſcendum carnes?* quod cùm illis minimè cibus ille adeò ſimplex ſatisfaceret, experierint carnium eſum; Dominumque noſtrum grauiter iratum fuiſſe, eò quod cibum adeò vilem & craſſum, cibo adeò ſublimi ſimplicíq; intermiſcere voluiſſent, qui licet in ſe ſimplex eſſet, omniū tamen ciborum ſapores in ſe continebat. Quapropter, dum adhuc eſcæ eorum eſſent in ore ipſorum, deſcendit, ſicut dicit Dauid, ira DEI ſuper eos, igne de cœlo delecto, qui plura eorum millia combuſſit, *Adhuc eſca eorum erant in ore ipſorum, & ira Dei aſcendit ſuper eos, & occidit pingues eorum, & electos Iſrael impediuit.* Indignum quippe videbatur, alicuius alterius cibi Appetitum, illos admittere, cœleſti pane conceſſo.

Ad indignationem prouocant DEVM, qui ſolo DEO non ſunt contenti.

Num. 11. 4.5.

Quanta

O ſi ſpirituales noſſent ac intelligerent, quibus ſe bonis priuant, quantamq; Spiritus copiam amittunt eò quod non finiunt Appetitum ſuum à puerilibus ineptijs auellere & abſtrahere; & quomodo in iſto ſimplici cibo ſpiritus, omnium rerum ſapores affatim reperirent, ſi ab omnibus alijs guſtibus abſtinere vellēt: quod quia facere recuſant, minimè ſpiritualis cibi delicias percipiunt. Hæc enim cauſa fuit, cur Hebræi omnium rerum ſapores, qui Mannâ illo continebantur, non experirentur: quia nimirum, non applicabant illi ſoli, ſuum Appetitum. Non itaque hæc cauſa fuit, cur non ſentirent illi rerum omnium ſapores ac robur; quod optare potuiſſent in Manna illo, quia Manna eo careret; ſed ideò quia ipſi aliquid aliud appetebant. Qui aliquid aliud ſimul cum DEO amare intendit, dubiò procul parui DEVM facit: ſiquidem in vna eademque ſtatera illud, vnà cum DEO collocat, quod in immenſum ab eo diſtat; vti iam dictum eſt. Experientiâ enim manifeſtâ compertum eſt, humanam volūtatem, cùm alicui rei afficitur, eam pluris facere, cæteris omnibus; licet illæ præſtātiores meliores que ſint re illa dilectâ, ſi tantundem dulcedinis in alijs non experitur. Quod ſi æqualiter amet, vel delectetur vtriſque, neceſſariò præiudicium præſtantiori rei facit, ob æqualitatem iniuſtam, quam inter eas conſtituit. Cùm itaq; nulla res DEO æquiparari poſſit: grauem illi iniuriam infert Anima, quæ aliquid aliud præter illum amat, aut ei affectu inhæret. Quod ſi hæc ita ſe habent, quid eſſet obſecro, ſi rem illam plus ipſo DEO diligeret. Hoc ipſum etiam eodem Exodi libro ſignificabatur, cùm DEVS mandauit Moyſi, montem vt aſcenderet, ſe allocuturus; cui etiam præcepit, vt non modò ipſe ſolus aſcenderet, filijs Iſraël ad montis radicem relictis; ſed etiam, ne vel in montis conſpectu pecora iumentaque paſcerentur. *Stabiſq; mecum ſuper*

Incurrant detrimēta, qui Appetitum à Creaturis perfectè nō diuellunt.

Qui aliquid ſimul cum DEO amare vult, paruiſa it DEVM. & quare?

ſuper verticem montis, nullus aſcendat tecum, nec videatur quiſpiam per totum montem : boues quoque & oues non paſcantur è contra. Docens hoc facto; Animam quæ montem perfectionis ad agendum cum Deo cōſcenſura ſit, non ſolùm debere vniuerſas res repudiare, verum etiam non debere pati Appetitus ſuos, qui ſunt velut beſtiæ, in montis conſpectu capere cibos: hoc eſt, alijs rebus, quæ non ſunt purè DEVS oblectari, in quo (id eſt DEO) perfectionis ſtatu adepto, omnis Appetitus ceſſat & quieſcit. Quare neceſſe eſt, vt hoc iter & aſcenſus, nihil aliud ſit, quàm continua ſollicitudo refrenandi ſeu abnegandi hos Appetitus. Tantoque citiùs & expeditiùs perueniet Anima ad perfectionis montem, quantò diligentiùs & feruentiùs rei huic incubuerit. Verum antequam ceſſent mortificenturque Appetitus, nullo pacto illuc perueniet, quantumuis in virtutibus ſeſe exerceat: deeſt enim illi perfecta earum aſſecutio, quæ in eo ſita eſt, vt Anima ſit ab omni Appetitu denudata, vacua & repurgata.

Quid faciendū ei, qui montē perfectionis ad agendum cum Deo, conſcendere receptat?

Quid ſit Aſcenſus ad Deum.

Impoſſibile eſt montē Perfectionis conſcēdere, niſi mortificatis appetitibus, etiam ſi quis in virtutibus ſeſe exerceat.

Huius quoque rei viuam habemus figurā in libro Geneſeos, vbi legimus; quod cum Patriarcha Iacob Montem Bethel ſubire cuperet, ibique DEO altare, in quo ſacrificium illi offerret, erigere; prius omnibus ſuis tria præſtare mandauit. Primò, vt vniuerſa idola prorſus abijcerent. Secundò, vt ſeſe purificarent. Tertiò, vt veſtimenta ſua mutarent. *Iacob verò conuocata omni domo ſua ait: Abijcite Deos alienos, qui in medio veſtri ſunt, & mundamini, ac mutate veſtimenta veſtra.* Quibus rebus erudimur; Animam quæ montem hunc Perfectionis conſcendere, ſeque ipſam in eo in altare, in quo DEO ſacrificium puri amoris, laudis, ac reuerentiæ offeratur, erigere voluerit, priuſquam verticem montis attingat, tria ſuperiùs deſcripta, perfectè præſtare debere. Primo loco, omnes Deos peregrinos procul à ſe remouere debet, qui ſunt vniuerſi peregrini amores, & adhæſiones. Secundò repurgare reliquias, ſiue maculas, quas huiuſmodi amores ſeu Appetitus in Anima reliquerunt, idque obſcurâ ſenſus Nocte (de qua ſumus locuti) abnegando ſcilicet illos, diſcreteque de admiſſis illis pænitendo, perficiat. Tertiò demum, vt ad ſublimem montem hunc euehatur, veſtimenta mutet, neceſſe eſt. Quæ profectò medijs primis duabus operationibus, ipſe DEVS ex vetuſtis in noua permutabit; collocando Animam in nouo quodam modo intelligendi DEVM in DEO, abiecto ac relicto, priſtino intelligendi modo humano, nouum quoque DEVM in DEO amandi modum conferet, denudatâ iam voluntate omnibus ſuis priſtinis affectionibus, amoribus ac delectamentis humanis, hoeque modo reponendo Animam in quadam nouâ notitiâ, abyſſalibuſque delicijs, profligatis iam procul alijs notitijs, ac imaginibus antiquis; faciendo demum ceſſare, omne illud quod eſt hominis antiqui, omnem videlicet habilitatem, aptitudinemque eſſe naturalis, illamque intuendo noua, & ſupernaturali habilitate, ſecundum omnes eius potentias. Ita vt omnis eius humana operatio, verſa ſit in diuinam, quæ res, in vnionis ſtatu obtinetur: in quo ad nihil aliud deſeruit Anima, niſi vt ſit altare in quo DEVS per ſacrificium laudis & amoris adoratur, ſoluſque in ea DEVS commoratur. Et proptereà iubebat ipſe, vt altare, in quo ſacrificia offerenda erant, intus vacuum inaneque eſſet: *Non ſolidum, ſed inane, & cauum intrinſecus facies illud*, vt Anima intelligat quam vacuam illam ab omnibus rebus cupiat DEVS, vt dignum eſſe altare

Gen. 35. 2.

Tria præſtanda homini Perfectionis montē aſcendere cupienti.

Exod. 27. 8.

poſſit, in quo Maieſtas ſua commoretur. Prohibebat etiam DEVS, proculque arcebat ab altari ſuo alienum ignem, nec proprium vnquam abeſſe iubebat: adeo
Leuit. 10. 1. vt quoniam Nadab & Abiu filij ſummi Sacerdotis Aaron, alienum ignem altari ſuo intulerant, iratus ipſe, continuo illos ante ipſum altare, interemerit. *Arreptiſque Nadab, & Abiu filij Aaron thuribulis poſuerunt ignem & incenſum deſuper, offerentes coram Domino ignem alienum, quod eis præceptum non erat. Egreſſuſque ignis à Domino deuorauit eos, & mortui ſunt coram Domino.* vt hinc intelligamus, neque abeſſe debere ab Anima Amorem diuinum, vt eſſe poſſit dignum altare, neque alienum illi amoris ignem eſſe permiſcendum, Deo quicquam aliud vna ſecum morari non con-
1. Reg. 5. 2. ſentienti. Quare primo Regum libro legimus, quod cum Philiſtæi teſtamenti Arcam templo DEI ſui intuliſſent, apparuit quotidie mane idolum ſolo ſtratum, ac vltimo in fruſta comminutum. Illum ſolum Appetitum admittit DEVS, ſecumque commorari ſinit, qui ad perfectam legis diuinæ obſeruantiam, Cruciſque CHRISTI tolerantiam, animum flectit.
Exod. 16. 33. Vnde non legimus in ſacris litteris, aliquid aliud præcepiſſe DEVM in Arca, in qua Manna continebatur reponi, quam legis librum: *Tollite librum iſtum, & ponite eum in latere arcæ fœderis Domini Dei veſtri.* & Moſis Virgam, quæ figuram crucis præfe-
Deut. 31. 26. Num. 17. 10. rebat: *Refer virgam Aaron in tabernaculum teſtimonij.* Nam Anima, quæ nihil aliud ambiet quam perfectè legem Domini obſeruare, Crucemque Chriſti tollere: erit vera Arca, quæ in ſe verum Manna, quod eſt ipſemet DEVS, continebit.

CAPVT VI.

In quo duo præcipua detrimenta, quæ Appetitus Animæ inferunt; Priuatiuum vnum, Poſitiuum alterum exponuntur, ſacrarumque literarum authoritatibus, comprobantur.

VT autem manifeſtius, copioſiuſque dicta percipiātur, expedit hoc loco declarare, quo pacto Appetitus iſti, duo *Appetitus Animam Diuino priuant ſpiritu.*
præcipua detrimenta inferunt Animæ. Vnum eſt, quia eam diuino ſpiritu priuant: aliud verò, quia Animam in qua illi vigēt, defatigant, torquent, obſcurant, fœdant, ac debilitant, iuxta quod Ieremias dixit. *Et eam defatigant, torquent, obſcurant, fœdant ac debilitāt.*
Duo mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt ſibi ciſternas, ciſternas diſſipatas, quæ continere non valent aquas. Duo hæc mala, vnico appetitus actu, in Animam inuehuntur. Manifeſtum quippe *Iere. 2. 13.*
eſt; quòd eo ipſo, quòd Anima alicui rei *Duo hæc mala vnico Appetitus actu incurruntur.*
creatæ afficitur, quò Appetitus ſeu affectus ille profundiores in Animam radices miſerit, pluſque entitatis habuerit; eo minus illi capacitatis reſpectu DEI remanſurum: Nam ſicut capite quarto docuimus, duo contraria in vno ſubiecto conſiſtere nequeunt. Amor autem DEI, & creaturæ, contraria ſunt, nec ſimul cohærere poſſunt. Quæ enim comparatio eſſe poteſt creaturæ cum creatore; ſenſibus ſubiectæ rei, cum ſpirituali; viſibilis cum inuiſibili; temporaneæ cum æterna; cibi cæleſtis puri ac ſpiritualis cum cibo ſenſus purè ſenſibili; nuditatis Chriſti cum adhæſione alicuius rei? Quare ſicut in naturali generatione, non poteſt vna introduci forma, antequam expellatur prius à ſubiecto contraria, præcedens, quæ quamdiu ibi reperitur, aliam impedit, ob-

mutuam

Digitized by Google

mutuam illorum contrarietatem: Eodem modo, inquantum Anima ſpiritui ſenſibili & animali ſeſe ſubdit, non poteſt ſpiritus purè ſpiritualis illam ingredi. Ideo enim Saluator noſter apud S. Matthæum dixit. *Non eſt bonum ſumere panem filiorum, & mittere canibus.* Et alibi. *Nolite dare ſanctum canibus.* Quibus in locis, confert Dominus noſter illos qui abnegatis, & repudiatis omnibus creaturarum Appetitibus ſeſe ad ſuſcipiendũ purè DEI ſpiritum, diſponunt; filijs: eos verò, qui Appetitus ſuos in creaturis paſcunt, canibus. filijs enim Patris menſæ aſſiſtere, cibumque in ea ex eadem lance ſumere permittitur, quod nihil aliud eſt, quàm ſuo ſpiritu paſci. Canibus verò, micæ ſolum, quæ de menſa cadunt, conceduntur. Quâ in re ſciendum eſt; vniuerſas creaturas micas ſeu fragmenta quædam eſſe, quæ ex menſa DEI ceciderunt. Vnde meritò canis appellatur, qui creaturis paſcitur: ideoq; aufertur illis filiorum panis, eò quòd nolint ſeſe à creaturarum micis erigere, ac ad menſam ſpiritus increati Patris ſui, aſpirare. Et propterea merito canum inſtar, ſemper patiuntur famem: micæ enim potius prouocant Appetitum, quam ſatiant famem. Et de huiuſmodi loquitur Dauid: *Famem patientur vt canes, & circuibunt ciuitatem; ſi verò nõ fuerint ſaturati, murmurabunt.* Hoc enim eſt illorum proprium, qui appetitibus indulgent, vt ſemper ſint inſipidi, & minimè ſatisfacti ad ſimilitudinem eius, qui famem patitur. Quæ igitur comparatio eſſe poteſt famis ſeu inediæ, quam excitant creaturæ omnes, cum ſatietate, quæ ex ſpiritu DEI promanat? Propterea nequit hæc diuina ſatietas, animam ſubire, antequam eliminetur ex ea hæc Appetitus fames, ſiquidè vt dictũ eſt, non poſſunt duo cõtraria eidem ſubiecto ineſſe, ſicut ſunt fames & ſatietas. Ex dictis

Matt. 15. 26.
Matt. 7. 6
Qui Appetitus abnegarunt, ſi y ſunt Dei. Qui verò minimè, canes.
Pſa. 58. 15.

apparet; maius quodammodo laborioſiuſq; opus eſſe, quod DEVS, mundando purificandoq; vnã ex Animabus iſtis ab huiuſmodi contrarietatibus, efficit, quàm in creanda illa ex nihilo. Nã huiuſmodi Appetituum affectionumq, cõtrarietates, videntur plus impedire DEVM, quam ipſum nihil: hoc enim Maieſtati ſuæ non repugnat; Appetitus verò creaturæ, renititur. Et hæc nunc ſatis ſint, quãtum ad primũ præcipuumq; detrimentum attinet, quod Appetitus Animæ inferunt; nẽpe ſpiritui DEI repugnare, ſicut ſupra multis oſtendimus.

Maius opus efficit Deus expurgando animam, quã creãdo eam ex nihilo.

Loquamur iam de altero effectu, detrimento videlicet Poſitiuo, quod Appetitus in Anima producunt: quod eſt multiplex: Appetitus ſiquidem defatigant Animam, Affligunt, Obtenebrant, Maculant, & Debilitant. De quibus quinque rebus ſingillatim agemus.

Quod ad primum ſpectat, perſpicuum eſt, Appetitus Animam inquietam reddere, & defatigare: ſunt enim ſimiles pueculis inquietis, & quibus difficile ſatis fit, qui ſemper à matre ſua nunc hoc, nunc illud exigunt, nec vnquam contenti ſunt. Et quemadmodum laſſatur ac defatigatur ille, qui cupiditate ſtimulante theſaurum eruit: ſic delaſſatur & laborat Anima in conſequendis ijs, quæ ab ea Appetitus requirunt. Et quamuis ijs potiatur, tandem ſemper defatigatur, eò quod nunquam ſatietur: ſunt enim ciſternæ diſſipatæ, ex quibus haurit, quæ non poſſunt continere aquam, ad eius ſitim explendam. Et idcirco Iſaias dixit: *Laſſus adhuc ſitit, & Anima eius vacua eſt.* Sicque Anima Appetitibus ſubdita laſſatur, & defatigatur: eſt enim veluti ille, qui calida febri laborat, qui nunquã quieſcit, ſitiſq; eius per ſingula creſcit momenta, donec euaneſcat febris. Nã ſicut in lib. Iob dicitur: *Cum ſatiatus fuerit arctabitur, æſtuabit, & omnis*

Appetitus inquietãt Animam.
Appetitus ciſternæ diſſipatæ, non valẽtes continere aquã.
Iſa. 29. 8.

 omnis

Iob 20.22 *omnis dolor irruet ſuper eum.* Præterea deſatigatur & affligitur Anima ab Appetitibus ſuis, quia ſauciatur, agitatur, ac ab illis ſicut aqua à ventis validis perturbatur: quã etiam iſto agitatam commotamq; modo, nullo loco, nullaq; in re conſiſtere patiuntur. De huiuſmodi Animabus locutus eſt Iſai. *Cor impij quaſi mare feruens, quod quieſcere non poteſt*: Impius autẽ ille eſt, qui Appetitus ſuos non ſuperat. Tandem fatigatur & affligitur Anima, quæ Appetitibus ſuis ſatisfacere cupit: eſt quippe inſtar illius, qui cum laborat fame, ore hianti vẽtos haurit: tantumq; abeſt vt ſaturetur ijs, vt etiã magis ac magis exareſcat, cum ille nequaquam ſit cibus ei aptus. Ac propterea de huiuſmodi Anima pronunciat Ieremias. *In deſiderio animæ ſuæ attraxit ventum amoris ſui.* Et paucis interiectis, ſignificando ariditatem, quam talis Anima paritur, hunc in modum illam adhortatur: *Prohibe pedem tuũ* (id eſt, cogitatus tuos) *à nuditate, & guttur tuum à ſiti*, nempe voluntatem tuam ab Appetitus ſaturitate cohibe, quæ ardentiorem excitat ſitim, & ſicut laſſatur, & fatigatur ambitioſus in die expectationis ſuæ, quando ſpe ſua fruſtratus eſt; ita laſſatur, & fatigatur Anima cum omnibus appetitibus ſatisfacit, quandoquidẽ maiorem ei vacuitatem, & eſuriem pariunt. nam ſicut vulgò dicitur. Appetitus eſt inſtar ignis, cui ſi lignorum paſtus addatur, augeſcit; quibus conſumptis, omnino eum deficere neceſſe eſt. Imò deterioris naturæ, hac in parte eſt Appetitus igne: ignis ſiquidem lignis abſumptis minuitur; at Appetitus, illud augmẽtum, quod ſibi ſatisfaciendo acquiſiuit, haud quaquam diminuit, deficiente etiam eius obiecto ſeu materia; ſed vice decrementi (ſicut igni euenit materiâ eius ſubtractâ) laborando ipſe in ſemetipſo atteritur & conſumitur, aucta eſt enim eius eſuries, & imminutus cibus. Et hac de re locutus eſt Iſaias. *Declinabit ad dexteram, & eſuriet, & comedet ad ſiniſtram, & non ſaturabitur.* Illi enim qui Appetitus ſuos minimè abnegant, ſi quando ad iter DEI carpendum, quod per dexterã ſignificatur, deflexerint; meritò famem patiuntur: nequaquam enim dulcis ſpiritus ſatietatem promerentur. meritò quoque cum ad ſiniſtrã, ad cibos capiendos declinarint (quod nihil eſt aliud quã Appetitum alicuius creatæ rei paſtu delinire) nõ explent famem, quia eo, quod illis ſolum ſaturitatem adferre poteſt, prætermiſſo, ijs, quæ potius irritant famem, paſcuntur. Liquidò itaque patet, Appetitus delaſſare, ac defatigare Animam illis obnoxiam.

Appetitus ſauciant Animam. — Iſa.57.20 — Iere.2.24. — Ibid.n.25. — Iſa.9.20.

CAPVT VII.

Quomodo Appetitus cruciant Animam; quod etiam ſimilitudinibus ac authoritatibus comprobatur.

SEcundus detrimenti Poſitiui modus, quem Appetitus Animæ inferunt, eſt: quòd eam cruciant ac affligunt: idque ad inſtar illius, qui alicui alligatus loco, funiũ extenſione torquetur, nec quieſcit, antequam ſe tormentum huiuſcemodi euaſiſſe ſentiat. De quibus loquitur Dauid. Pſ.118.61. *Funes peccatorũ* (qui ſunt Appetitus) *circumplexi ſunt me.* Et quemadmodũ cruciatur ac affligitur, qui nudus ſpinis ac aculeis incubar, ſic torquetur Anima, Appetitibus ſuis innixa, nam velut ſpinæ eam feriunt, cruentant, detinent, ac dolorem illi infligunt. De quibus itidem dixit Dauid. Pſ.117.12 *Circumdederunt me ſicut apes, & exarſerunt ſicut ignis in ſpinis.* In Appetitibus enim, qui ſunt ſpinæ, anguſtiarum & cruciatuum ignis excreſcit. Et ſicut arator ſtimulo affligit, vrgetque

Digitized by Google

vrgetque arantem bouem, cupiditate meſſis, quam expectat inductus: ad eundem prorſus modum, concupiſcentia, medio Appetitu, affligit Animam, vt id quod optat adipiſcatur. Quæ res manifeſtè patet in cupiditate & Appetitu illo ingenti, quo ardebat Dalila, explorandi, quanam in re ſita eſſet tanta Samſonis fortitudo, vt ſcriptura dicat, adeò illum, ab ea afflictum defatigatumque fuiſſe, vt penitus defecerit. *Defecit Anima eius, & ad mortem vſq; laſſata eſt.*

Iud. 16. 16

Quò vehementior intenſiorque fuerit Appetitus, eò actius animam torquet. Ita vt tantum cruciatus ſuſtineat Anima, quantum Appetitui indulget: eoque plura patiatur tormenta, quò pluribus ſubdita fuerit Appetitibus. Impleturque in huiuſmodi Anima, in præſenti etiam vita, illud Apocalypſis. *Quantum glorificauit ſe, & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum, & luctum.* Et ſicut affligitur ille, qui in ſuorum inimicorum poteſtatem deuenit; ſic cruciatur Anima, quæ ſuas ſibi Appetitiones præualere ſinit, cuius rei expreſſam videre eſt figuram, in robuſto illo Samſone: qui cùm antea adeò eſſet potens, liberque Iſraelitici populi iudex, poſtquam in ſibi aduerſantium manus incidit, ſuo ab illis priuatus eſt robore, oculiſque orbatus, ac molendino ad cominuendum frumentum alligatus, quo loco ad libitum, ab illis tortus fuit, & afflictus. Idipſum euenit Animæ, quam iſti Appetituum inimici occupant, ac ſuperant: in primis enim debilitant illam, & excæcant, vt iam dicturi ſumus: & confeſtim ſic affectam, cruciant & affligunt; concupiſcentiæ molendino illam adſtringentes: laquei porrò, quibus illam innectunt, ipſimet ſunt Appetitus. Quamobrem miſertus DEVS eiuſmodi hominum, qui tanto cum labore & ſumptu, famem ac ſitum Appetitus ſui in Creaturis explent, hunc in modum eos per Iſaiam compellat: *Omnes ſitientes, (appetituiq; indulgentes) Venite ad aquas; & qui non habetis argentum* (voluntatis propriæ) *properate, emitte, & comedite: venite, emite vinum & lac.* (hoc eſt pacem & ſuauitatem ſpiritus) abſque argento voluntatis propriæ, abſque vlla commutatione, id eſt, abſque vllo huiuſmodi laboris ſumptu, qualem ob Appetitus veſtros explendos, impenditis. Quare appenditis voluntatis veſtræ propriæ argentum, non in panibus (hoc eſt non in diuino ſpiritu conquirendo) & laborem Appetituum veſtrorum, in eo, quod illos ſatiare nequit. *Audite audientes me & comedite bonum quod optatis, & delectabitur in craſſitudine Anima veſtra.* Ad pinguedinem verò ſeu craſſitudinem hanc peruenire, nil aliud eſt, quam vniuerſarum creaturarum guſtus ſeu delectamenta deſerere. Creatura ſi quidem cruciat, ſpiritus verò diuinus, refocillat. Quare inuitat nos Dominus per S. Matthæum dicens. *Venite ad me omnes* cruciati, afflicti, & onere ſollicitudinum appetituumque veſtrorum depreſſi, egredimini ab illis, veniendo ad me, & ego reficiam vos, & inuenietis requiem animabus veſtris. quâ vos Appetitus Veſtri priuant, cum ſint pondus immenſum, vt expreſſit Dauid dicens: *Sicut onus graue grauata ſunt ſuper me.*

Quò vehementior fuerit Appetitus eò acriùs torquet Animam.

Apoc. 18. 7

Quomodò inuitat Deus animas ad ſe, Appetitibus miſerè ſubditas.

Iſ. 55. 1.

Mat. 11. 28

Pſal. 37. 5.

CAPVT VIII.

Qua ratione Appetitus obtenebrant Animam; idq; ſimilitudinibus, ſacrarumq; literarum authoritatibus confirmatur.

TErtium, quod Animæ inferunt effrenes Appetitus, nocumentum eſt; cæcitas

citas ſeu obtenebratio ipſius. Quemadmodum enim exhalationes obnubilant aërem, nec ſolem ſplendeſcere patiuntur; vel ſicut ſpeculum halitu infectum, non poteſt clarè intuētis faciem in ſe recipere, vel ſicut aqua lutulenta, non bene aſpiciētis vultum exprimit: ad eundē modum Anima Appetitibus ſuis ſeruiens, quantū ad intellectum ſpectat, tenebris eſt obuoluta nec locum præbet, vt vel à rationis naturalis ſole, vel à ſupernaturali DEI ſapientia, penetretur ac illuſtretur. Vnde Regius Propheta Dauid ad hoc propoſitum loquens ait. *Cōprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui vt viderem.* Et in eo, in quo Anima ſecundum intellectum obtenebreſcit; ſecundum voluntatem etiam languet, pigreſcitq;, & ſecundum memoriam incraſſatur: & inepta fit, & à ſibi debita operatione deflectit. Cùm.n. iſtarum potentiarum actiones ab intellectu pendeant: eo impedito, neceſſe eſt illas quoq; turbari, ac à debito ordine reſilire. Quamobrem dicit Propheta Dauid. *Anima mea turbata eſt valde.* Quod perinde eſt ac ſi dixiſſet: eam in ſuis potentijs à debita operatione declinâſſe. Quemadmodum enim diximus, nec intellectus in tali ſtatu capax eſt illuſtrationis diuinæ ſapientiæ percipiendæ, ſicut nec tenebris imbutus aër ſplendoris ſolis, nec voluntas ad DEVM in ſeipſa per amorem purum complectendum idonea eſt, ſicut nec ſpeculum halitu tinctum, inſpicientium vultum ora commodè referre valet: nec memoria tenebris appetitus obfuſcata, apta eſt ad ſerenè imbibendam DEI imaginem, quemadmodum etiam aqua cœnoſa, faciem ſe intuentis clarè non repræſentat.

Anima appetitui ſubdita nec à naturali lumine, nec à ſupernaturali illuſtrari poteſt.

Pſa 39.13.

Anima paſſionibus obnoxia voluntas languet, memoria incraſſatur.

Pſal. 6. 4.

Excæcat præterea & tenebris inſepelit appetitus Animam: nã Appetitus quà appetitus, cæcus omnino eſt, non.n. ex ſe rationē reſpicit: ratio verò eſt illa, quæ ſemper itinere recto ducit ac dirigit Animã in ſuis operationibus. Hinc prouenit, quod quotieſcunque Anima Appetitu ſuo regitur, cæcitatē incurrat: perinde enim eſt ac ſi ille, qui rectè videt, ab eo, qui oculis eſt deſtitutus duceretur, quod tantum valet, ac ſi ambo oculis eſſent orbati. Illud autē quod hinc ſequitur id ipſum omnino eſt, quod Dominus noſter apud S. Matth. dixit. *Cæcus ſi cæco ducatum præſtet, ambo in foueam cadunt.* Parùm profectò proſunt oculi papilioni, ſi appetitu pulchritudinis lucis ſtimulatus, veluti infaſcinatus in ignē inſilit. Vnde rectè affirmare poſſumus de illo, qui appetitu ſuo allicitur, eum eſſe inſtar piſcis, lumine piſcantiū ſtupefacti, cui lux illa potiùs tenebras offundit, ne damna à piſcatoribus ſibi imminentia animaduertat. Quam rem egregiè explicauit Dauid, de huiuſmodi loquens: *ſupercecidit* (inquit) *ignis, & non viderunt ſolem.* Appetitus quippe eſt velut ignis, qui calore ſuo inflammat, ſplēdore verò oculos perſtringit. Idipſum omnino Appetitus in Anima operatur, ſuccendit enim concupiſcentiam, & intellectum taliter offuſcat, vt illum naturali ſua luce perfrui nequaquam patiatur. Offuſcationis porrò ſeu deceptionis cauſa, eſt, alterius peregrinæ & diſtinctæ lucis, inter potentiam viſiuam & obiectum interpoſitio: tunc enim intuitiua facultas allicitur & paſcitur luce illâ, quæ intercedit, nec aliã intueri valet. Cum aūt Appetitus tunc temporis adeo Animæ proximus ſit, ac in eius conſpectu conſtitutus, impingit miſer in hanc primam lucem, illaq; paſcitur, ſicq; non permittit Animam verã ſuâ luce claræ intelligentiæ perfrui, quam etiam minimè aſpiciet, antequam appetitus, offuſcatio ſeu falſa lux profligetur. Hinc merito deflenda eſt quorundam inſcitia, qui inordinatis ſeſe onerant vitæ aſperitatibus, aliiſque multis (loquor nunc

Appetitus omnino ex ſe cæcus eſt & anima quæ eum

ſequitur ſemper magis excæcatur.

Mat. 15. 14

Pſal. 57. 9.

Quæ ſit cauſa obcæcationis animæ ab appetitibus & quomodo id fiat, mirabilis doctrina.

Inſignis quorundã ſpiritualiũ ignorantia qui aſpera

Digitized by Google

vita exercitijs, ſiue appetituũ mortificatione, ſe Vnionem Diuinam aſſecuturos arbitrantur.

nunc de voluntarijs ſeu ſponte ſuſceptis) parum diſcretioni conformibus exercitiis, ſpem ſuam in illis reponentes, ſeq; illis ſolis, abſq; mortificationis appetituũ ſuorum in alijs rebus ſtudio ſufficiẽter ad Diuinæ Sapientiæ Vnionem peruenturos arbitrãtes. Verùm aliter res ſeſe habet: haud quaquam. n. eo attingent, niſi omnem adhibeant curam, in iſtis appetitib. reſecandis, ſi enim huiuſmodi homines, ſaltẽ dimidium laboris ſui, quem dictis exercitijs impendunt, in ſtudio mortificationis appetituum collocarent; multo amplius mẽſis vnius interſtitio proficerent, quã multis annis, cæteris omnibus exercitamentis. Sicut enim ad hoc, vt terra fructus proferat, labore ſubigenda eſt, aliàs inutiles noxiaſq; herbas productura: ſic ad hoc vt Anima in via Dei progrediatur, mortificatio appetituum prorſus neceſſaria eſt, ſine qua (auſim affirmare) nõ plus in vitæ perfectione, Dei ac ſui cognitione, vniuerſo etiam conatu adhibito proficiet, ac ille, qui in agro, aratro & ſtiua nõ ſubacto, ſemina ſpargit. Vnde nec tenebræ, nec animæ inertia ſeu ruditas euaneſcent, antequam Appetituum incendium ſuffocetur.

Sunt enim Appetitus velut catharactæ, aut ſicut labeculæ quædam in oculis, quæ antequam abſtergantur, viſionem præpediunt. Quamobrem contemplatus Dauid ralium cæcitatem, quamque Animas ſuas Appetitibus, immortificatis, à veritatis claritate intuenda præpeditas habeant, & quantum indignetur illis Devs, in hunc modum eos alloquitur. *Priuſquam intelligerent ſpina veſtra rhamnum, ſicut viuentes, ſic in ira abſorbet eos.* Hoc eſt; priuſquam ſpinæ veſtræ, quæ ſunt appetitus veſtri obdureſcant, ac ex mollibus ſpinis in denſa creſcẽdo dumeta, euadant, ſicq; diuinum intuitum præpediant; ſicut interdum viuentibus euenire ſolet, quorum mortalis vitæ filũ, in ipſius medio multoties ſuccidirur, ſic diuina ira eos abſorbebit. Illos enim, in quorum Animabus appetitus viuunt, ac vigent, hocq; modo notitiam diuinam interturbant, abſorbebit in ira ſua; vel in futura vita aſperitate pœnarum purgatoriarum; vel certè in præſenti, afflictionibus ac tribulationibus, quas ad ablactandas eas ab appetitib. proprijs illis immittit, vel deniq; mortificatione ipſorum appetituum intercedente: vt hac ratione obſtaculum illud, ſeu medium falſæ Appetitus lucis, quæ inter Deũ noſq; ipſos interponebatur, auferatur, quę etiã nos decipiebat, ac ab illius cognitione præpediebat, ſicque ſerenato intellectus intuitu, ſtrages quã Appetitus animæ intulerãt, reparetur.

Quantum indignetur Deus hominibus, appetitus ſuos nõ mortificantibus, & quanta eos maneat pœna.

Pſ. 57. 10.

O ſi hominibus prorſus exploratum eſſet, quanto lucis diuinæ theſauro hæc illos cæcitas, quam Appetitus proprij inferunt, priuet: & in quot mala ac detrimenta illos quotidie præcipites agat, donec illos omnino mortificent ac abnegent! Nec enim eſt cur intellectui perſpicaci, ſeu donis, à Deo ſuſceptis fidant, vt exiſtiment, ſe (ſi Appetitui vel concupiſcentiæ obnoxij ſunt) cæcitatis ac tenebrarum labem euaſiſſe, nec pedetentim in deteriora lapſuros. Quis enim vnquam obſecro dixiſſet, virum adeo ſapientia inſignem, diuiniſque donis refertum, ac erat Salomon ad tantam cæcitatem, & voluntatis teporem deuoluendum, vt in vltima ſua ætate, altaria idolis erigeret, illiſque cultum diuinum exhiberet? Ad quem miſerabilem ſtatum incurrendum, ſatis illi fuit mulierum amor, & in coërcendis Appetitibus, cordiſque ſui delectamentis incuria, ſiquidem ipſe ore proprio de ſe aſſerit in Eccleſiaſtico: *Omnia* (inquit) *quæ deſiderauerunt oculi mei; non negaui eis, nec prohibui cor meum, quin omni volu-*

Quã pernitioſa ſit animæ cæcitas, ex appetitibus orta.

3. Reg. c. 11. 4.

Eccl. 2. 10

Digitized by Google

voluptate fruetetur. Tantumque effrenis hæc Appetituum licentia in eo valuit, vt licet in vitæ ſuæ exordijs ſatis eſſet prouidus & cautus; quia tamen non eos omninò repudiauit, pedetentim intellectum eius adeò exoæcarunt, vt ſummum illud, quod DEVS illi inſtillârat ſapientiæ lumen, protſus obruerent, DEVMque in ipsâ ſenectute deſereret. Quod ſi huiuſmodi nocumenta inferre potuerunt Appetitus homini, qui tantam notitiam adeptus erat, diſtantiæ boni & mali; quid non in noſtra inertia ac ſtupiditate Appetitus immortificati efficient? ſiquidem vt Dominus de Niniuitis ad Ionam Prophetam dixit: *Qui neſciunt quid ſit inter dexteram & ſiniſtram ſuam*. Quolibet enim & nos momento, malum reputamus bonum, & bonum malum, quæ res etiam nobis prorſus innata eſt. Quid igitur ſperandum erit, ſi innatis nobis tenebris, addatur Appetitus? Nihil profectò aliud quam illud, quod deplorans Iſaias dixit. cum ijs loquens, qui ſuis appetitibus obſequuntur. *Palpauimus ſicut cæci parietem, & quaſi abſq; oculis attrectauimus, impegimus meridie, quaſi in tenebris*. Et eò vſque cæcitas noſtra deuenit, vt in ipſa meridie impingamus; non aliter ac ſi in ipſis tenebris verſaremur. Hoc ſiquidem proprium eſt illi, qui Appetitu excæcatur, quòd in medio etiam veritatis, ac eius, quod ſibi expediret, cognitionis, conſtitutus, non plus illam animaduertat, quàm ſi obſcuris tenebris inuolueretur.

Iona 4.

Iſ. 59. 10.

CAPVT IX.

Qualiter Appetitus fœdant Animam, quod ſimilitudinibus & ſacrarum literarum authoritatibus comprobatur.

QVartum detrimentum quod Appetitus rebelles Animæ inducunt, eſt; quod illam fœdant ac commaculant: ſecundum illud quod Eccleſiaſticus prodidit dicens. *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea*. Tunc verò quiſpiam picem tangit, cùm in aliqua Creatura Appetitibus voluntatis ſuæ ſatisfacit. In quibus ſacræ Scripturæ verbis, animaduertendum eſt, pici contuliſſe creaturas Sapientem. Latius quippe diſcrimen patet inter præſtantiam cuius capax eſt Anima, & illud, quod in omnibus excellit creaturis; quàm ſit inter puriſſimum adamantem ſeu aurum obrizum, & atram picem. Et quemadmodum adamas vel aurum, ſi liquatæ pici ſuperponeretur, fœdum profectò & illinitum remaneret, iuxta maiorem vel minorem picis liquefactionem, ſic Anima calore Appetitus, quo alicui creatæ rei afficitur, reſoluta, illius ſibi immunditiam attrahit & maculas. Plus etiam Anima, à cæteris corporeis differt creaturis, quàm lympidiſſimus liquor, à fœculento cœno. Vnde ſicut conſpurcaretur huiuſmodi liquor luti admixtione; eadem prorſus ratione, ſordeſcit Anima, quæ amore adhæret creaturæ, fit enim illi ſimilis. Et ſicut atra fuligo, ſpecioſæ faciei impacta, totam eam deformat; ad eundem modum defoedant, & commaculant deordinati Appetitus Animam illis ſubiectam: quæ ſi in ſe ſpectetur, eſt pulcherrima, abſolùtiſſimaque DEI imago. Quam ob cauſam deplorans Hieremias turpitudinis ſtragem, quam deordinati amores Animæ inferunt, primo loco illius pulchritudinem recenſet, immediate vero eius deformitatem; dicens. *Candidiores Nazarei eius (ſcilicet Anima) niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, Saphiro pulchriores. Denigrata eſt ſuper carbones facies eorum, & non ſunt cogniti in plateis*. Per capillos hoc loco,

Eccl. 13. 1

Quantum Nobilitas animæ, excedat omnes corporeas creaturas?

Tren. 4. 7.

Digitized by Google

loco, affectus ac Animæ cogitationes intelligimus, qui in Deum, ſecundum ordinem ab eo præſcriptū, id eſt, in ipſummet relati, candidiores ſunt niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, & Saphiro pulchriores. His quatuor rebus vniuerſa creaturarum corporearū pulchritudo & præſtantia continetur, quas Anima eiuſq; actiones, quæ ſunt dictæ Nazaræi & Capilli, ſuperant: quibus ab ordine debito deuiantibus, & ad ea, quæ à Deo minime ſunt eis ſtatuta, deflectentibus: hoc eſt, ad res creatas propendentib. denigratur, vt dixit Hieremias, facies ſuper carbones. Vniuerſa itaque hæc, & multò plura pulchritudini Animæ inducunt dāna, deordinati Appetitus. Idq; tantoperè, quod ſi loquendum eſſet, ex inſtituto, de turpi abominabilique formâ, quam Appetitus Animæ inducere poſſunt, non poſſemus rem adeò vermibus immunditijſque ſcatentem, ac eſt illa reperire, aut fœditatem, quæ ei valeret adæquari. Licet enim minimè inficias ire poſſimus, deordinatam Animam, quantum ad eius naturalem ſubſtantiam pertinet, ita perfectam abſolutamq, ac à Deo condita eſt, remanere: quantum tamen ad eſſe rationale ſeu rationis ſpectat, deformis eſt, immunda, & obſcura: omniaq; illa, & his multò ampliora, de quibus locuti ſumus, mala incurrit. Adeò vt vnus ſolus deordinatus Appetitus (vt poſtmodum dicturi ſumus) quamuis nō verſetur circa materiā læthalis peccati, maculet & deturpet Animam, illamq; ineptam efficiat, quominus Deo, antequam Appetitus ille repurgetur, per Vnionem perfectam copuletur. Qualis igitur deformitas erit Animæ illius, quæ totaliter in proprijs paſſionibus ſuis deordinata eſt, ac in manus Appetituum ſuorum omninò deuenit, quamque longe à diuina puritate diſtabit? Nullis verbis

Quā deformis efficitur anima, Appetitibus indulgens?

Vnus ſolus deordinatus appetitus fœdat animam.

dignè exprimi poteſt, nulloque intellectu comprehendi, immunditiarum varietas, quam Appetituum diuerſitas Animæ inurit. Si .n. explicari poſſet, appareret profectò res admirabilis, nec minus commiſeratione digna, cernere videlicet, qua ratione quilibet Appetitus, ſecundum ſuam proprietatem ac intenſionis gradum, relinquit cicatricem: ſuæque turpitudinis ac immunditiæ ſedem in Anima, vnuſquiſq; ſuo proprio modo, figit. Quemadmodum enim iuſti Anima, in vna ſola perfectione, quæ eſt ipſius Animæ rectitudo, innumera ditiſſimaque bona, nec non multas ac pulcherrimas virtutes poſſidet, quarum vnaquæq; formoſa eſt, & ab alia, diſtat, ſecundum multitudinem & diſcrimena actuum amoris, quos erga Deum exercuit: ad eundem modum deordinata Anima, iuxta Appetituum ſuorum circa creaturas varietatem, continet etiam in ſe miſerabilem immunditiarum vilitatumque varietatem, qualem in ea dicti Appetitus, depingunt. Hæc immunditiarum varietas, rectè apud Ezechielem figurata eſt: apud quem ſcribitur, oſtendiſſe Deum Prophetæ huic in interioribus templi, circumquaque depictos parietes imaginibus reptilium, & abominationibus immundorum animalium. *Et ingreſſus vidi, & ecce omnis ſimilitudo reptilium, & animalium abominatio, & vniuerſa Idola domus Iſrael depicta erant in pariete in circuitu per totum.* Tuncque Deum Ezechieli dixiſſe: *Fili hominis, nonne vidiſti abominationes peſſimas quas iſti faciunt hic?* Præcepitque illi Deus, vt interiora magis ingrederetur, maiores eum adhuc dicens, conſpecturum abominationes. Dicitque ſe vidiſſe ibi mulieres ſedentes, ac Adonidem amorum Deum plangentes, *Et ecce ibi mulieres ſedebant plangentes Adonidem.* Inſuper cum illi mandaſſet Deus, vt adhuc interiora

Vnuſquiſque deordinatus appetitus, ſecundum ſuam proprietatē & intentionis gradum, relinquit cicatricē ſuæ turpitudinis in anima.

Pulchra huius rei ſimilitudo.

Immunditiarum animæ appetitibus ſubdita varietas.

Ezech. 8. 10.

Ibid. n. 14.

C riora

Digitized by Google

riora magis intraret, quò maiores abominationes cerneret, dixit ſe ibi vidiſſe viginti quinque v os, dorſa habentes
Ibid. n. 16. contra templum Domini. *Et introduxit me in atrium domus Domini interius: & ecce in oſtio templi Domini inter veſtibulum, & altare quaſi vigintiquinque viri dorſa habentes contra templum Domini.* Diſcrimina reptilium ac animalium immundorum, quæ in primo templi ſecretiori loco depicta erant, cogitationes ſunt, & intellectus res terrenas abiectaſque meditantis conceptiones: quæ cum ſint tantoperè ſempiternis rebus oppoſitæ, commaculant Animæ templum, quæ huiuſmodi rebus intellectum ſuum, qui eſt primum Animæ cubiculum, depingit. Mulieres, quæ interius in ſecundo cubiculo morabantur, plorantes Adonidem, Appetitus ſunt, qui in ſecundâ Animæ potentiâ, quæ eſt voluntas, verſantur: qui veluti plorant, dum illud appetunt, cui voluntas eſt amore agglutinata: quæ profectò nihil aliud ſunt, quàm illa immunda animalia, vermeſque deformes in intellectu depicti. Porrò viri, qui in tertio cubiculo morabantur, Phantaſiæ ſunt ac imaginationes creaturarum, quas aſſeruat & reuoluit tertia Animæ potentia, quæ eſt Memoria. De quibus etiam ſenibus dicitur; eos terga templo obuertiſſe: quando enim Anima, per iſtarum potentiarum actus aliquid terreni complexa eſt, optimè de illa pronunciari poteſt, eam Dei templo, quod eſt recta Animæ ratio, dorſum obuertiſſe, quæ nullam in ſe creaturam Deo contrariam, admittit. Hucuſque dicta ſufficiant, ad pernoſcendam ſaltem ex parte turpem Animæ per ſuos appetitus deordinationē, ſi enim de vniuerſis Vnionis Diuinæ impedimentis, quæ Animæ imperfectiones adferunt, nec non de eorum varietate, ſingillatim agere vellemus; ſi etiam damna venialium peccatorum, (quæ ſunt multo illis maiora, quæ imperfectiones adducunt) & maximam eorum varietatem recenſere; ſi turpitudinem, quam appetitus mortalis peccati cauſant (quæ eſt vniuerſalis Animæ fœditas) ſi maximam illorum differentiam diuerſitatemque deſcribere; nunquam tractationi huic finem imponeremus. Id ſolum ad præſens inſtitutum affirmo, quemlibet minutiſſimæ etiam imperfectionis Appetitum obſcurare, ac perfectam Animæ cum Deo vnionem præpedire.

CAPVT X.

Quemadmodum Appetitus tepefaciunt Animam, eamq; in virtutis exercitio imbecillam reddunt. Quod ſimilitudinibus ſacraq; paginæ authoritatibus comprobatur.

QVintum nocumentum, quod Anima ab Appetitibus ſuſtinet, eſt; quod eam tepefaciunt, debilitâtque, ne virtutis iter arripere, ac in eo perſiſtere valeat. Eo ſiquidem ipſo, quod Appetitus robur ſeu vis in plura diffunditur, imbecillior ille remanet, quàm ſi vni ſoli rei integrè adhæſiſſet: quantoque pluribus inhiat rebus, tanto minor eſt reſpectu ſingularum. *Cur appetitus debilē reddant Animam.* Et idcirco aſſerunt Philoſophi, virtutem vnitam fortiorem eſſe ſeipſa diſperſa. Hinc itaq; manifeſtè patet, quod ſi voluntatis Appetitus, aliò extra virtutem diffluat, eum debiliorem omnino, pro aſſequenda virtute remanſurum. Quare Anima, quæ voluntatem diuerſis quiſquilijs occupauit, eſt veluti aqua, quæ dum in inferioribus diuerſis effluit rimis, ad ſuperiora non conſcendit, ſicq; nullam affert vtilitatem. Propterea Patriarcha

Iacob,

Digitized by Google

Gen. 49. 4 Iacob, filium ſuum Ruben, aquæ effuſæ, eò quod Appetitui ſuo in quodam crimine indulſiſſet, comparauit dicens. *Effuſus es ſicut aqua, non creſcas.* Ac ſi patentius pronunciaſſet, quia inſtar aquæ ſecundum Appetitus, effuſus es, non creſces, ſeu non proficies in virtutibus. Et quemadmodum aqua calefacta, niſi tegatur, facile calorem amittit; vel ſicut aromaticæ ſpecies tectæ, & extra inuolucra poſitæ, fragrantiam odoremque euaporant: ita Anima, quæ vniuerſas vires ſuas, ſoli amori diuino non applicuit, calorem ac virtutis vigorem amittit. Quam rem optimè aſſecutus Dauid dicebat.

Pſ. 58. 10. *Fortitudinem meam ad te cuſtodiam*: retrahendo nimirum vim Appetituum meorum, eamque in te ſolum dirigendo. Præterea, eneruant Animæ robur Appetitus effrenes: ſunt enim veluti arbuſta & virgulta quædam arboribus adnaſcentia, quæ earum ſuccum ebibunt, minuſque eas fertiles efficiunt. De huiuſmodi Animabus loquitur Dominus.

Matt. 24. *Væ autem prægnantibus, & nutrientibus in illis diebus.* Per grauiditatem hanc ac nutritionem, ſignificari voluit Appetitus; qui niſi retundantur, ſemper Animæ vires imminuent, incrementumque, in eius perniciem, capient: ſicut & creſcentia virgulta, arbori detrimentum inferunt. Quamobrem Dominus dat nobis conſilium dicens.

Luc. 12. 35 *Sint lumbi veſtri præcincti.* qui Appetitus hoc loco ſignificant; qui etiam veluti hirudines ſunt, quæ venarum ſanguinem ſugunt, hoc quippe eos appellat nomine Sapiens dum ait.

Prou. 30. 15. *Sangui-ſugæ duæ ſunt filiæ* (Appetitus videlicet) *dicentes: Affer, affer.* Vnde patet, nullum Appetitus commodum adducere Animæ, immò multis illam priuare bonis: & niſi mortificatione reſecentur, non deſiſtunt omninò, antequam idipſum efficiant, quod viperarum filij, ſuis matribus: qui dum in ventre ſuccreſcunt, matris ſuæ viſceribus paſcuntur, eamque interimunt, hocque pacto ipſius diſpendio viuunt.

Appetitus immortificati velut Viperæ filij interficiunt animam.

Ad eundem modum immortificati Appetitus, eouſque perueniunt, vt Animam mactent, ipſiq; ſoli in ea viuant, eò quòd eos non priùs ipſa mortificando, interemerit. Ideo Eccleſiaſticus dixit.

Eccl. 23. 6 *Auſer à me ventris concupiſcentias.* Sed iam quòd eò non pertingant, grandis commiſerationis ſpectaculum eſt cernere, qualem efficiant miſeram Animam Appetitus, qui in ea viuunt & vigent, quàm ſibiipſi exoſam, quàm proximis inſipidam & ingratam, quàm erga diuina pigram & tardam.

Quàm miſeram efficiunt animam Appetitus immortificati.

Nec enim tantoperè deprauatus humor reperitur, qui ita æquè hominis pedes obruat, aut ad incedendum prægrauet, aut qui tantam ciborum inappetentiam generet, ac creatarum rerum appetitus Animam deprimit, ac triſtem ineptamque ad virtutem ſectandam, reddit. Vnde vt plurimùm, idcircò multæ Animæ nullo virtutis guſtu tanguntur, nullamque ad eam adipiſcendam adhibent curam, quia Appetitus & amores minus puros fouent, nec eos ad Dominum Deum noſtrum referunt.

Cur multæ Animæ virtutis ſuauitatē non percipiunt.

CAPVT XI.

Qua ratione neceſſarium ſit, ad vnionem diuinam peruenire cupienti Animæ, vniuerſis etiam minimis carere Appetitibus, demonſtratur.

ARbitror, iam pridem cupere Lectorem percunctari, an ad aſſequendū hunc ſublimem Perfectionis ſtatum, præcedere debeat vniuerſalis mortificatio

Digitized by Google

Appetituum omnium, ſiue illi magni ſint, ſiue exigui: an verò ſatis ſit aliquos ex illis abnegare, alijs prætermiſſis, ijs præſertim, qui parui creduntur momenti? Videtur quippe res nimis ardua ac dura, poſſe Animam puritatem, nuditatemque tantam comparare, vt nulli rei voluntate & affectu adhæreſcat. Quæſtioni huic primo loco reſpondetur: eſſe ſatis veritati conſentaneum, non omnes Appetitus, æquè eſſe pernicioſos, nec omnes æquali paſſu (loquor nunc deſpontaneis) præpedire Animam, Appetitus ſiquidem naturales, parùm vel nihil auocant Animam ab Vnione Diuina, dum eis conſenſus minimè præbetur, nec primorum motuum metas prætergrediuntur. Voco hoc loco naturales Appetitus, primoſque motus illos, quibus rationalis voluntas, nec ante, nec poſt vllo ſeſe modo immiſcuit: iſtos enim euellere; ac in præſenti vita omnino mortificare, impoſſibile eſt. Nec huiuſmodi Appetitus adeò obſtant, quin ad Vnionem diuinam perueniri poſſit; licet, vt dixi, non omnino profligati ſint & abnegati: poſſunt enim illi ineſſe naturæ, & ſimul Anima ſecundùm rationalem ſpiritum ab ijs eſſe omninò libera & expedita. Euenire quippe interdum poteſt, vt Anima ſublimi Vnione Quietis in voluntate fruatur, & ſimul actu huiuſmodi Appetitus in ſenſitiuâ hominis parte moreantur, nullumque ſit illis, cum ſuperiori parte, quæ orationi intenta eſt, commercium. At cæteri omnes Voluntarij Appetitus, ſiue illi ſint mortalium peccatorum, quæ grauiora ſunt; ſiue Venialium, quæ ſunt minùs grauia, ſiue ſolum circa imperfectiones, quæ adhuc ſunt minores, verſentur; euacuari omninò debent, omnibuſque illis etiam minimis carere debet Anima, vt iſtam totalem Vnionem aſſequi poſſit.

Non oẽs appetitus, æquè animæ pernicioſi. Appetitus naturales non impediunt Animam ab vnione.

Et quinã ſint?

Voluntarij Appetitus, omnes euacuandi; vt ad vnionẽ cum Deo poſſit perueniri.

Cuius rei ea eſt ratio: nam ſtatus huius Diuinæ Vnionis in eo ſitus eſt, vt Anima voluntatem ſuam totaliter in Diuinam voluntatem transformatam habeat: ita vt in omnibus & per omnia, motus eius ſit ſola Dei voluntas. Hæc enim eſt cauſa, ob quam dicimus, in hoc ſtatu vnam voluntatem DEI ex mea DEIque fieri: ita vt DEI voluntas Animæ quoque voluntas ſit. Si igitur hæc Anima in aliquam propenderet imperfectionem, quam DEVS reſpuit; non tranſiſſet, nec transmutata fuiſſet in DEI voluntatem: ſiquidem vellet Anima illud, quod DEVS minimè vult. Hinc itaque liquet, quòd vt Animá amore ac voluntate Deo copuletur, debeat priùs omni voluntatis Appetitu etiam minimo carere, & deſtituta eſſe. Hoc eſt, vt voluntas imperfectioni cognitæ aduertenter aſſenſum minimè præbeat, tantaque virtute ac libertate polleat, vt ſtatim ac eam animaduerterit, reſpuere valeat. Loquor autem de imperfectione cognita, inaduertenter enim, vel inconſideratè, vel quia id non omninò in ſuâ poſitum ſit poteſtate, labetur procul dubio in imperfectiones, & in peccata venialia, necnon in Appetitus naturales, de quibus iam locuti ſumus. Et de huiuſmodi non adeò ſpontaneis peccatis ſcriptum eſt. *Septies in die cadet iuſtus, & reſurget.* Verum loquendo de Appetitibus voluntarijs, & omninò animaduerſis; quamuis circa minimas etiam res verſentur, vt diximus, niſi quiſcunque tandem ex illis ſuperetur, ſatis eſt ad vnionem hanc præpediendam; ſuperetur inquam, & mortificetur habitus ſeu conſuetudo illius: nam actus aliqui, interdum circa res diuerſas verſantes, non inferunt tantum detrimentum, eò quod à certo habitu non oriuntur; licet etiam iſtis Anima aliquan-

In quo Vnio cũ Deo ſita ſit?

Omni voluntario appetitu, etiam minimo, carendum ei: qui ad Vnionem aſpirat: Qualiter ſeſe gerere debeat Anima, in abnegandis minimis appetitibus.

Prou. 24. 16.

Habitus voluntarij imperfectionum, non ſolum ab vnione, ſed etiã à Perfectione conſequenda impediũt.

quando caritura ſit: eò quòd ab habituali etiam imperfectione proficiſcantur. Sed nonnulli voluntarij imperfectionum habitus, quos nunquam Anima integrè ſuperat, non ſolùm Diuinam Vnionem præpediunt, ſed etiam perfectionis portum attingere non permittunt. Huiuſmodi imperfectiones habituales ſunt, exempli gratia; quædam conſuetudo multa loquendi, adhæſio quædam licet modica (quam nunquam finit Anima ſuperare velle) erga perſonam aliquam, veſtem, librum, cellam, talem cibi ſpeciem, couerſationes quaſdam & delectatiunculas guſtandi, ſciendi, audiendi, & cæteræ his affines. Quælibet iſtarum imperfectionum, cui Anima affixa ſit, cuiuſque habitum contraxerit, multò magis illam à progreſſu virtutum retardat, quã ſi quotidie multas alias admitteret imperfectiones, etiam maiores; quæ tamen ab aliquã quotidianã conſuetudine malæ alicuius proprietatis, ortum non ducerent: non enim iſtæ tantopere impedirent, ſicut alicuius rei habitualis adhæſio. Quamdiu enim aliquid huiuſmodi, etiam minutiſſimum in Anima locum habuerit; impoſſibile eſt, eam perfectionem adipiſci. Quid enim refert, quod auis aliqua ſubtili ſit alligata filo, aut craſſiori? licet enim illud tenuiſſimum ſit; tamdiu tamen eo à volatu detinebitur, quam diu illud non infringit. Verum quidem eſt, tenue filum facilius rumpi; nihilominus tamen licet facillime ſcindatur, niſi id fiat, impedit volatum. Sicque euenit Animæ, quæ alicui rei affixa eſt: nam licet maximis fulgeat virtutibus, ad libertatem tamen Vnionis Diuinæ non pertinget. Nam Appetitus, & Animæ alicui rei adhæſio, ſimilis eſt Echeneidi: de qua dicunt: quod licet exiguus ſit piſciculus, ſi alicui naui adhæreſcat, fixam eam adeo detinet, vt non permittat ſuum iter peragere. Vnde res eſt non modicæ commiſerationis, cernere aliquas Animas, velut naues, diuitijs bonorum operum, ſpiritualium exercitiorum, virtutum, & quas à Deo recipiunt, gratiarum onuſtas: quæ quia non habent tantum animi pectoriſque, vt aliquam delectatiunculam, amoris, affectus, ſeu adhæſionis (ſunt enim hæc vnum) abrumpant, nunquam portum perfectæ vnionis attingunt. ad quem conſequendum, non requirebatur amplius, quam vnico neruoſoque volatu, vires exerere, ac illud vitioſæ adhæſionis filum abrumpere, vel certè Appetitus remoram amouere. Res profectò eſt, (vt dixi) ingenti digna dolore, quod DEVS fecerit huiuſmodi homines abrumpere funes craſſiores affectuum, quibus in peccata ac vanitates ferebantur: & quia nolunt ſeſe ab aliqua puerili ineptia abſtrahere, quam illis DEVS ad ſui amorem vincendum reliquit, quæque non amplius eſt, quam exiguum quoddam filum, non progrediuntur, neque tantum bonum acquirunt. Et quod deterius eſt, ob illam adhæſionem, tantum abeſt vt proficiant, vt etiam, quantum ad perfectionis materiam ſpectat, retrocedant; iacturam etiam aliquam eorum patiendo, quæ tantis iam fuerant laboribus conſecuti. Exploratum enim eſt illud, in via ſpirituali, non progredi vincendo, eſſe regredi, & lucra ampliora non conquirere, eſſe adepta amittere. Hoc enim Dominus noſter innuere nobis voluit, cum dixit. *Qui non congregat mecum, ſpargit.* Qui non ſollicite prouidet, vt vaſis alicuius liquores continentis, minima etiam rimula obſtruatur; ſatis erit illa, vt omnis liquor intus exiſtens, omnino effluat: quemadmodum Eccleſiaſticus docuit dicens. *Qui ſpernit modica, paulatim decidet.*

Miſerãda res videre Animas, virtutibus plenas, ob modicam imperfectionem voluntariam, ad vnionem non peruenire.

Ob modicum effectum immortificatũ, à Perfectione retroceditur.

Matt. 12. 30.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA. VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Sicut enim idemmet dixit : Ex vna ſola ſcintilla, magnum exurgit incendium : ita & imperfectio vna , ſatis eſt ad aliam adducendam, & illa ad alias, ſicque nunquã videbitur aliqua Anima in ſuperando Appetitu vno deſidioſa , quæ non alijs multis , ex eadem animi imbecillitate ac imperfectione, ex quâ prior ille prodierat, ortis, ſcateat.

Plures perſonæ ob modicam imperfectionẽ ſub ſpecie boni admiſſam, ad miſerandum deuenire ſtatum.

Vidimus etiam plures perſonas , quas Devs ſuâ gratiâ fortiter , ad magnam à creatis rebus abalienationem ac libertatem promouebat: ſed quia ſub ſpecie boni, alicuius duntaxat amicitiæ, ſeu conuerſationis adhæſiunculæ, præbuere, locum; hâc viâ pedetentim ſpiritum guſtumque Dei, ac ſanctæ ſolitudinis amiſiſſe, ab illaque lætitia & exercitiorum ſpiritualium integritate ſeu ſtabilitate miſerum in modum decidiſſe, nec ſubſtitiſſe, priuſquam omnium iacturam feciſſent: & hæc omnia idcircò illis eueniſſe , quia principium illud guſtus, & ſenſitiui Appetitus, non extinxerunt , ſeipſos in ſolitudine intactos, Deo conſeruando.

Semper in hoc itinere progrediendum, vt ad eius terminũ perueniatur.

In hoc Perfectionis itinere, ita ſemper progrediendum eſt, vt ad eius terminum tandem perueniatur, quod fit; affectus ſeu amores ſemper præſcindendo, non eos fouendo, qui niſi euellantur vniuerſi, nunquam quo tenditur, peruenitur. Sicut enim lignum non transformatur in ignem, ſi vel vnicus ad eius diſpoſitionem requiſitus caloris gradus deſit : ſic non transformatur perfectè Anima in Devm , ob vnicam , quâ ſit imbuta, imperfectionem : quemadmodum poſtmodum de Nocte Obſcura fidei agendo , dicturi ſumus , Anima vnicam ſolum voluntatem habet ; & ſi iſta alicui alteri rei ſeſe implicat ; vel circa illam aliquomodo ſe occupat : non remanet libera , integra , ſola, ac pura , ſicut ad Diuinam transformationem requiritur. Huius rei figuram habemus in libro Iudicum vbi dicitur , veniſſe Angelum ad filios Iſrael illiſque dixiſſe : quòd quia homines illos ſibi aduerſantes minime ſubegiſſent , imò cum quibuſdam illorum fœdera ſanxiſſent , propterea ſe illos inter eos reliquiſſe , vt illis occaſio perditionis eſſent ac ruinarum. *Quamobrem nolui delere eos à facie veſtra , vt habeatis hoſtes, & dij eorum ſint vobis in ruinam.* *Iudic. 2.3.* Et profectò iuſto iudicio id ipſum cum Animabus quorundam agit Devs , quas ipſe ex mundi huius Ægypto eduxit, Gigantéſque peccatorum ſuorum interemit, ac ingentem inimicorum eorum multitudinem , quæ ſunt mundanæ, quibus antea implicati erant occaſiones, ad nihilum redegit , quæ vniuerſa ideò perfecit , vt maiori cum libertate , hanc promiſſionis terram Vnionis Diuinæ ingrederentur. Quos cum videt fœdus ſancire, amicitiamque cum minuſcula imperfectionum plebe contrahere , nec ob animi ſocordiam incuriamque eas penitus profligare , ac abnegare ; indignè id fert Diuina eius Maieſtas , ac eos in ſuorum Appetituum poteſtate deſerit, in deterioraque in dies labi permittit.

Ioſue 6.21

In libro quoque Ioſue rei huius figuram legere eſt , cum Devs illi promiſſionis terram poſſidere auſpicanti in mandatis dedit , vt taliter ciuitatem Iericho demoliretur, nihil vt in ea viuere pateretur ; nec virum, nec fœminam, nec infantem , neque ſenem , nec animalium aliquod : inſuper , ne etiam aliquid ex vrbis ſpolijs vſurparetur , aut appeteretur: vt hinc intelligamus , ad Diuinæ huius vnionis adeptionem , ſeu introitum, neceſſe eſſe quicquid in Anima viuit, ſiue multum illud ſit , ſiue parum , ſiue exi-

Digitized by Google

Omne quod viuit in Anima, ſiue paruū ſiue magnum, interimendum.

exiguum, ſiue grande interire, eamque ab omnium illorum deſiderio ſeu concupiſcentia vacuam remanere, animo ab eis tantopere alieno, ac ſi illa minimè ad eam ſpectarent, nec ipſa ad illa. Quam rem docuit Apoſtolus ad Corinthios ſcribens, ac dicens. *Hoc itaque dico fratres: tempus breue eſt; reliquum eſt, vt, & qui habent vxores, tanquam non habentes ſint, & qui flent, tanquam non flentes; & qui emunt, tanquam non poſſidentes; & qui vtuntur hoc mundo, tanquam non vtantur.* Quæ Apoſtolus proponit, docens nos, quàm ſeparatam, & ab omni adhæſione alienam oporteat nos habere Animam, ſi ad DEVM ire velimus.

1. Cor. 7. 29.

CAPVT XII.

In quo alteri interrogationi reſpondetur; cuiuſnam modi ſint Appetitus illi, qui ad inferenda Animæ ſuperius deſcripta damna, ſatis ſint, declarando.

LAtus nobis pateret campus, de hac noctis ſenſus materiâ vberius pertractandi, ita multa dicenda ſuppetunt, de damnis & nocumentis, quæ Appetitus, Animæ infligunt, non ſolum explicatis huc vſque modis, ſed multis præterea alijs.

Huc vſq; dictorum ſumma.

Verum quantum ad præſens noſtrum inſtitutum attinet, ſatis ſunt iam explanata. Videtur enim ſufficienter declaratum eſſe, quomodo Appetituum mortificatio appelletur Nox, quantique ſit momenti hanc ingredi noctem ei, qui ad DEVM peruenire optet: Id ſolummodò, quod nobis dicendum ſeſe offert antequam modum in eam intrandi tradamus, ſicque libro huic finem imponamus, eſt dubium quoddam ex dictis ortum, quod Lectoris mentem pulſare poſſet. Primò; an quicunque Appetitus, ſatis ſit ad inferendum Animæ vtrumque malum; Poſitiuum ſcilicet & Priuatiuum iam deſcriptum. Secundo; an quilibet minimus etiam Appetitus cuiuſcunque tandem ſit ſpeciei, ſufficiat ad vniuerſa hæc quinque nocumenta ſimul, Animæ irroganda: an verò aliqui Appetitus vnum inferant damnum, alij alia, quidam nimirum inducant afflictiones & cruciatus, alij defatigationem, tenebras alij &c.

Cui dubitationi reſpondendo, Dico primo; quod ſi loquamur de Damno Priuatiuo, de priuatione inquam, quâ Anima priuatur Deo: Appetitus ſolummodo voluntarius, qui circa læthalis peccati materiam verſatur, hoc præualent & efficiunt: illi enim in præſenti vita priuant Animam Diuinâ gratiâ, in futurâ vero gloriâ, quæ in DEI poſſeſſione ſita eſt. Secundo loco dico; quod Appetitus, ſiue ſint mortalis peccati, ſiue in materia peccati venialis voluntarij, ſiue, qui ad imperfectionum materiam ſpectant; quilibet illorum ſatis eſt ad inducendum Animæ vniuerſa hæc Poſitiua damna, quæ licet ſint quodammodo priuatiua, hic vocantur à nobis poſitiua, nam conuerſioni ad creaturam correſpondent, vti priuatiuum correſpondet auerſioni à Deo. Iſtud tamen diſcrimen intercedit, quod Appetitus mortalis peccati, totalem cæcitatem, cruciatum, immunditiam, & debilitatē &c. in Animam inducunt. Peccati vero venialis, & imperfectionum cognitarum Appetitus, non cauſant huiuſmodi mala, in illo vniuerſali ac con-

Qualis appetitus priuet Deo animam.

Digitized by Google

conſumato gradu: ſiquidem non priuant gratiâ, quam Priuationem conſequitur totale horum malorum in Anima dominium: mors ſiquidem Animæ, vita eſt illorum. Inferunt nihilo ſecius iſtorum malorum aliquid, quamuis in gradu remiſſo, iuxta teporem laxitatemque quam Animæ inuehunt. Ita vt Appetitus ille, qui magis Animam tepidam reddiderit, ampliorem etiam illi cruciatum, cæcitatem, impuritatemque ſit allaturus. Verum illud hic obſeruandum eſt; quod licet quilibet Appetitus, vniuerſa hæc mala, quæ hic appellamus, Poſitiua inducat: nonnulli tamen præcipuè & directè quædam cauſant, nonnulli vero alia, & conſequenter ac quaſi minus Principaliter cætera. Quãuis enim verum ſit, Appetitum immundum vniuerſa hæc damna inferre: præcipue tamen & proprie corpus maculat & Animam. Et licet Appetitus auaritiæ cuncta etiam generet; principaliter tamen & directe cruciat & affligit. Appetitus quoque vanæ gloriæ, non minus cæteris omnia hæc infert damna: præcipue tamen & directe inducit tenebras ac cæcitatem. Appetitus etiam gulæ, introducit hæc omnia; ſingulariter tamen teporem, animique in virtute remiſſionẽ.

Diuerſitas damnorũ, à diuerſis appetitibus Animæ illatorum.

& eodem modo de reliquis Appetitibus Philoſophandum eſt. Ratio vero ob quam quilibet actus Appetitus voluntarij, omnia hæc ſimul mala Animæ inuehat, eſt, contrarietas, quã directe actibus virtutum opponitur, qui in Anima oppoſitos effectus producunt. Nam quẽadmodum vnus virtutis actus, ſimul ingenerat Animæ ſuauitatem, pacem, conſolationem, lucem, puritatem, & fortitudinem: ſic Appetitus vnus deordinatus, cruciamentum, laborem, defatigationem, cæcitatem, imbecillitatemque inducit virtutes maiora capiunt incrementa, dum vnius earum exercitio incumbitur: ſuo quoque modo vitia ac eorum effectus in Anima creſcunt, ad vnius ipſorum augmentũ. Et quamuis vniuerſa hæc mala, illo quo Appetitui ſatisfit tempore, minime ſentiantur; non enim hoc guſtus illius ſeu delectatio permittit: poſtmodum tamen, optime ea quæ reliquit mala percipiuntur, Appetitus quippe dum expletur dulcis bonuſque apparet: at temporis ſucceſſu felle amarior eius effectus ſentitur. Quod facile diiudicare poterit, qui ſeſe ab eis permittit abduci. Licet non me lateat, reperiri aliquos adeo cæcos, omnique ſenſu deſtitutos, qui id nequaquã percipiant: cum enim in Deo non ambulent, non animaduertunt ea, quæ illis DEVM, ſeu eius influxum præpediunt.

Quare quilibet actus appetitus voluntarius, omnia iſta dãna Priuatiua & Poſitiua inferat animæ.

De cæteris naturalibus Appetitibus inuoluntarijs, necnon de cogitationibus, quæ primorum motuum limites non excedunt, de tentationibus quoque alijs, quibus conſenſus non præbetur, non ago in præſenti: hæc enim omnia nullum ex deſcriptis malum inferunt Animæ, quamuis enim perſona illa, quæ huiuſmodi res patitur, ob paſſionem perturbationemque, quam tunc Appetitus illi inferunt, videatur ſibi maculari & cæcari, nequaquam tamen ita eſt; imo occaſionaliter effectus contrarios producunt: quamdiu enim illis reſiſtitur, lucratur Anima fortitudinem, puritatem, lucem, conſolationem, & plura alia commoda: iuxta illud quod dixit Dominus noſter Diu. Paulo. *Virtus in infirmitate perficitur.* At ſponte voliti Appetitus, vniuerſa dicta mala, & alia plurima inducunt. Et propterea præcipua ſpiritualium Magiſtrorum ſollicitudo eſſe debet, vt quemcunque Appetitum eorum, quorum ſpiritualem curam

Appetitus inuoluntarij primi motus, & tẽtationes quibus cõſenſus non præbetur, nullum ex dictis detrimentũ adducunt Animæ.

Imo occaſionaliter contraria malis bona adferunt.

2. Cor. 12. 9.

Quænam debeat eſſe præcipua cura ſpiritualis Magiſtri.

Digitized by Google

cutam gerunt, ſtatim mortificent; priuando illos, & veluti euacuando ab illo, quod appetebant, vt eos hac ratione à tantis miſerijs immunes reddant.

CAPVT XIII.

De modo & ratione, qua vti debet Anima ad ingrediendum Noctem iſtam Senſus, Fide mediante.

Duobus modis intrant Anima hanc noctem Actiuè & Paſſiuè. Quis ſit modus Actiuus. Quis Paſſiuus.

RELiquum nunc eſt, vt aliqua tradamus monita, ad ingrediendum NOCTEM hanc Senſus. Ad quem finem ſciendum eſt; Animam duobus vt plurimum modis intrare Noctem hanc ſenſus. Vnus modus eſt Actiuus, alter verò Paſſiuus; Actiuus modus ille eſt, quem Anima exercere poteſt, & exercet ex ſua parte, Diuinæ gratiæ fauore adiuta, ad ingrediendum in eam; de quo modo agemus in ſequentibus monitis. Paſſiuus autem modus ille eſt, in quo nihil ex ſe efficit Anima, nec propriâ vtitur induſtria: ſed DEVS mediantibus peculiarioribus auxilijs, in ipſa operatur, illâ ſe ad modum patientis habente, libereque conſenſum præbente. Et de hoc Paſſiuo modo agemus in libro Noctis Obſcuræ, cùm de Incipientibus tractabimus. Et quoniam ibi, fauente DEO, multa à nobis danda ſunt huiuſmodi hominibus conſilia & monita, prout requirunt plurimæ imperfectiones, quas homines iſti in hoc itinere ſolent admittere, nó ero hoc loco fuſior, in præbendis multis conſilijs, præterquàm quod non eſt iſte adeo proprius huius tractationis locus: ſolùm enim in præſenti animus eſt, de cauſis, cur tranſitus iſte appelletur Nox, & quænam ea ſit, quotque eius partes, diſſerere. Verùm quia videbatur doctrinâ hæc manca & inſufficiens, nec vtilitatis tantæ; niſi ſtatim aliqua media ſeu monita ad Noctem hanc Appetitus exercendam traderemus, volui compendioſum, qui ſequitur modum hoc loco ſubtexere, idipſum facturus in fine cuiuſcunque duarum partiũ ſeu noctis iſtius cauſarum, de quibus ſtatim iuuante DEO acturus ſum.

Vbi de Paſſiuo agendum?

Compendioſus efficaciſſimuſq; modus noctem hanc actiuè intrandi.

Inſtructiones hæ, & monita, quæ ſequuntur ad Appetitus noſtros ſuperandos, licet compendioſa ſint & pauca; arbitror tamen tàm eſſe proficua ac efficacia, quam breuia & compendioſa: ita vt qui ſeriò in illis ſeſe exercere voluerit, nullis alijs documentis opus ſit habiturus; imò hæc vniuerſa alia complectuntur.

Primum monitum eſt, vt perpetuam ſollicitudinem & affectum habeat, Chriſtum omnibus in rebus imitandi, eius vitæ (quam conſiderare debet, vt illam norit imitari) ſeſe conformando, ac taliter ſeſe in omnibus euentibus gerendo, ac ſe geſſiſſet ille.

Primum monitum vitæ Chriſti conſideratio & imitatio.

Secundum vt rem hanc commodè exequi valeat, quemlibet guſtum ſeu conſolationem, quæ ſenſibus ſeſe obtulerit, niſi purè ad DEI gloriam & honorem admittenda eſſet, reſpuat; vacuuſque & liber ab illâ, IESV Chriſti amore remaneat: qui in præſenti vita nullum alium guſtum ſeu delectamentum habuit, aut voluit, quam voluntatem Patris ſui adimplere, quam etiam cibum ſuum appellabat.

Secundũ, abnegatio guſtuum, conſolationum &c. & qualiter id fieri debeat.

Rem exemplis declaremus. Si ſeſe obtulerit delectamentum in audiendis rebus, quæ ad DEI obſequium nullius ſunt adiumenti; nec illis oblectari velit, nec eas ad aures admittere: ſi etiam ſenſerit delectamentum in aliquibus rebus intuendis, quæ non magis illum ad DEVM ducant ac ſtimulent; delectamentum illud recuſet, & ab huiuſmodi rebus oculos auertat. Quòd ſi in loquendo, ſeu in quacunque

Digitized by Google

alia re ſimilis guſtus, ſeu delectatio ſubrepſerit; idipſum ſemper faciat. In omnibus denique ſenſibus, quantum commodè poterit, eodem Mortificationis & abnegationis vtatur modo. Nam ſi omninò guſtus aliquis percipiendus ſit, nec illum commodè euadere poſſit; ſat erit, nolle illo oblectari, licet illum ſentiat. Hacque ratione conari debet, ſine mora mortificare & euacuare ſenſus guſtu illo: hocque modo quaſi in tenebris illos relinquere. Huiuſmodi autem ſtudio ac curâ, breui plurimùm proficiet. Ad mortificandas porrò, & ad concordiam reuocandas, quatuor naturales paſſiones, quæ ſunt; Gaudium, Spes. Timor & Dolor (ex quarum conſenſu & pace, hæc & reliqua alia oriuntur bona) optimum & veluti totale eſt remedium, quod ſubſequitur, idque ſummi etiam meriti, ac grandium cauſa virtutum. Conetur ſemper animum ſuum flectere, non ad facilius, ſed ad magis difficile.

Qualiter ſpiritualis ſeſe gerere debeat in delectatione ſeu guſtu quē euadere nequit.

Qualiter quatuor naturales animæ paſſiones mortificandæ.

Non ad ſapidum magis, ſed ad id quod inſipidius eſt.

Non ad id quod magis ſit iucundum, ſed ad id, quod nullam affert iucunditatem.

Non ad id quod conſolationem parit, ſed potiùs ad id quod afflictionem.

Non ad id quod requiem præbet, ſed ad id quod laborioſum eſt.

Non ad amplius, ſed ad minus.

Non ad ſublimiora & precioſiora; ſed ad viliora, & contemptibiliora.

Non ad id, quod eſt aliquid velle, ſed ad illud, quod eſt nihil velle.

Non meliora, verùm deteriora inquirere optareque in omnem nuditatem, vacuitatem, ac paupertatem omnium, quæ in mundo ſunt propter CHRISTVM ingredi. Expedit autem operationes huiuſmodi, ex totis viſceribus aggredi, & complecti, voluntatemque ad illas vniuerſo ſtudio, ac conatu inducere.

Si enim ex animo opera huiuſmodi executioni mandauerit; exiguo valde temporis ſpatio reperiet in illis vberem deliciarum ac conſolationum venam; ita tamen vt cuncta hæc ordinatè diſcreteque perficiat.

Ea quæ hucuſque dicta ſunt, ſi rectè exerceantur, ſatis ſunt ad intrandum in noctem Senſitiuam.

Sed vt doctrina hæc copioſior ſit; aliud exercitij genus, quo ſeriò mortificare Honoris Appetitum (ex quo multi alij Appetitus naſcuntur) inſtruimur, proferemus.

Qua ratione Honoris appetitus mortificandus ſit.

Primo loco, opera, quæ in ſuum contemptum vergant, exequi conabitur; vtque alij idem faciant, curabit.

Secundo; ea, quæ illum contemptibilem reddant, verbis proferet; & vt alij idem faciant, ſtudebit.

Tertio; humiliter de ſeipſo ſentiet cogitabitque, & vt cæteri idem faciant, peroptabit.

Pro documentorum iſtorum regularumque coronide, æquum erit hoc loco verſus illos, qui in montis imagine, quam in libri huius principio appoſuimus, deſcripti ſunt, collocare: quibus continetur doctrina, ad eius vſque verticem, qui eſt ſublimis Vnionis ſtatus, conſcendendi. Quamuis enim verum ſit, eorum doctrinam maximè in ſpiritualibus ac interioribus locum habere; nihilominus tamen ſermo etiam in illis eſt de perfectionis ſpiritu, ſecundum quod ſenſibus & exterioribus exercitijs ſubijcitur, quemadmodum videre eſt in duabus vijs, quæ ad latera ſemitæ Perfectionis deſcriptæ ſunt: ſicque in hoc ſenſu hoc loco verſus iſtos accipiemus; nempè ſecundùm ſenſibi-

Verſus, in quibus cōtinetur doctrina ad ſummitatem vſque mōtis perfectionis, & Vnionis perueniendi.

lem

lem exterioremque hominis partem, qui tamen verſus poſtmodum in ſecunda noctis huius parte, in ſpirituali ſenſu accipi debebunt.

Verſus igitur ſunt.

1. VT guſtes totum, nolis in aliqua te guſtum habere.
2. Vt peruenias ad ſciendum totum, nihil in aliqua te ſcire velis.
3. Vt peruenias ad poſſidendum totum, nihil in re aliqua poſſidere velis.
4. Vt peruenias ad hoc vt ſis totum, nihil in re aliqua eſſe velis.
5. Vt peruenias ad id quod non percipis guſtu, tranſire debes per id, quod non percipis guſtu.
6. Vt peruenias ad id quod neſcis, tranſire debes per id quod neſcis.
7. Vt peruenias ad id quod non poſſides, tranſire debes per id quod non poſſides.
8. Vt peruenias ad id quod non es, tranſire d-bes per id, quod non es.

Modus non impediendi totum.

1. QVotieſcunque in aliqua re ſiſtis, ſeu te detines, deſinis proijcere te in totum.
2. Nam vt venias à toto ad totum, debes te abnegare ex toto in totum.
3. Et quando peruenies ad habendum totum, debes illud habere, nihil volendo.
4. Nam ſi volueris habere aliquid in toto, non purum habes in DEO tuum theſaurum.

In iſta nuditate, reperit ſpiritus quietem ſuam ac refocillationem: nihil enim concupiſcendo, nihil illum ad ſuperiora impellit: & nihil ad inferiora deprimit: in centro enim humilitatis ſuæ quieſcit: ſtatim autem ac aliquid exoptat, in hoc ipſo defatigatur.

CAPVT XIV.

In quo ſecundus dicti Cantus Verſus, elucidatur.

Amoribus anxijs inflammata.

POſtquam primum Cantici huius verſum, in quo de Nocte ſenſitiua agitur, explicuimus, & quidnam Nox hæc ſenſus ſit, curq; nox appelletur aperuimus; modum quoq; ac ordinem, qui in eius Actiuo ingreſſu ſeruari debet docuimus; conſequens nunc iuxta rectum ordinem eſt, vt de eius proprietatibus ac effectibus, qui ſunt prorſus ſtupendi agamus, quique ſequentibus verſibus dicti Cantus continentur: quos ſtrictim attingam, quemadmodum in libri Proœmio pollicitus ſum, ſtatimque ad ſecundi libri tractationem deſcendam, in qua de alia Noctis huius parte, quæ eſt ſpiritualis, agitur. *Effectus noctis ſenſitiua mirabiles.*

Ait itaq; Anima, ſe anxietatibus amoris inflammatam pertranſiſſe, ac per hanc Obſcuram Noctem Senſus, ad dilecti vnionem exiuiſſe. Ad vniuerſos ſiquidem Appetitus ſuperandos, guſtusq; ac ſapores rerum omnium, quarum amoribus ſolet voluntas vrgeri ad illis fruendū, abnegādos; requirebatur maior alius ardor alterius melioris amoris, qui non eſt alius quàm Amor ſui ſponſi: vt ſic vniuerſas delicias ſuas ac robur in ipſo collocando, fortitudinem adipiſci poſſit ac conſtantiam, ad vniuerſos alios amores facile reſpuendos & abnegandos. Nec *Ad ſuperādos Appetitus rerum omniū requiritur maior ardor alterius melioris amoris.*

ſolummodò ad ſuperandum Appetituũ ſenſitiuorum impetum, ſatis erat ſponſi ſui amor: ſed neceſſe erat eò inflammari, idque anxiè. Quia ſolet reuera accidere, vt ſenſitiua hominis pars, tam vehementi Appetitus impulſu moueatur, & ad obiecta ſenſibus ſubiecta attrahatur, vt niſi ſpiritualis pars alijs maioribus ſpiritualiũ rerum ardoribus æſtuet, nullo poſſit modo ſaporem ſeu guſtum materialem ſeu ſenſibilem ſuperare, vel noctem hanc ſenſus intrare, nec tantum habebit animi, vt in obſcuro remaneat, priuando ſe Appetitu rerum omnium.

Quales autem ſint huiuſmodi amoris anxietates, quotque earum modi, quas Animæ in initijs huius Vnionis viæ patiuntur, quaſque diligentias & adinuentiones adhibent, ad domo ſuâ; quæ propria eſt voluntas, egrediendum, ac in noctem mortificationis propriorum ſenſuum ingrediendum; & quàm faciles, imò & dulces hæ anxietates ſponſi, faciant illis apparere tribulationes, periculaque noctis huius; non eſt huius loci diſcutere, ſed nec verbis exprimi poſſunt. Potiùs enim hæc interius guſtanda ſunt, & ruminanda, quam ſcripto exprimenda. Quare ad explicandos reliquos verſus, ſequenti Capite progrediemur.

CAPVT XV.

In quo reliqui verſus dicti Cantus explanantur.

O ſortem fortunatam.
Exiui, nec fui obſeruata,
Cùm eſſet iam domus mea tranquillata.

VTitur Metaphora miſeri ſeruitutis ſtatus, à quo qui ſeipſum eripit, magnæ id fœlicitati aſſcribit; præſertim ſi nemo è carceris cuſtodibus illum à fuga præpediat. Nam Anima poſt Originale peccatum, verè eſt velut captiua, in hoc mortali corpore paſſionibus, Appetitibusq; naturalibus ſubdita. A quorũ ſtricta obſidione, & ſeruitute exiuiſſe, æſtimat illa *Sortem fortunatam*, & adhuc abſque eo, quod *Fuerit obſeruata*: hoc eſt, abſque eo, quod ab aliquo illorum præpediretur aut detineretur. Nam ad rem hanc perficiendam, profuit illi *nocte obſcura exiuiſſe*, hoc eſt, per omnium guſtuum ſeu delectationum priuationem, & omnium Appetituum mortificationem, ſicuti diximus. Hoc verò fuit: *Cùm eſſet iam domus eius tranquillata*, cum videlicet ſenſitiua pars, quæ eſt omnium Appetituum domicilium, iam ob omnium eorum debellationem, & velut obdormitionem, ſit tranquillata. Antequam enim Appetitus, mediante ſenſitiuæ partis mortificatione ſopiantur, ipſaque ſenſitiua pars ſit iam in illis adeò mortificata, vt ſpiritui non amplius ſit contraria; non peruenit Anima ad libertatem veram, per quam dilecti ſui vnione fruatur.

Anima poſt Originale peccatum eſt velut captiua.

FINIS HVIVS PRIMI LIBRI.

LIBER

LIBER SECVNDVS

ASCENSVS MONTIS CARMELI,

IN QVO, DE PROXIMO VNIONIS Diuinæ medio: Fide videlicet diſſeritur, nec non de ſecunda ſpiritus nocte, quæ ſecundo Cantu continetur.

CANCION SEGVNDA.

A Eſcuras y ſegura,
Por la ſecreta eſcala disfraçada;
O dichoſa ventura,
A eſcuras y encelada,
Eſtando ya mi caſa ſoſegada.

SENSVS.

IN obſcuro, & ſatis tuta
Per ſecretos gradus, tranſueſtita
O ſortem fortunatam,
In tenebris, & benecelata,
Cum iam domus mea eſſet tranquillata.

CAPVT I.

In quo Cantus hic elucidatur.

CElebrat hoc ſecundo Cātu Anima fœlicem, quam cōſecuta eſt ſortem, in ſpiritu, ab vniuerſis ſpiritualibus imperfectionibus, nec nō ab appetitibus proprietatis in rebus ſpiritualibus, ſpoliando ac denudando. Quæ res eo maioris fuit illi cauſa fœlicitatis, quo grauiores illi in quietando domicilio iſto ſpiritualis portionis. ac in obſcuritatis huius interioris ingreſſu exhauriendæ erant difficultates: quæ obſcuritas nihil aliud eſt, quam omnium rerum tam ſenſibus ſubiectarum, quam ſpiritualium, ſpiritualis nuditas, ſoli viuæ fidei innitendo (de hac enim vt plurimum loquor, cum negotium mihi nunc ſit cū ijs, qui ad perfectionem tendunt) & per eam ad Deum conſcendendo. Et idcirco vocatur hoc loco fides & ſcala, & ſecreta: Vniuerſi ſiquidem gradus & articuli, quos docet, ſecreti ſunt, omnique ſenſui ac intellectuī abſconditi. Et hac ratione remanet Anima in obſcuritate, omni naturali luce tam ſenſus quam intellectus deſtituta; vniuerſasq; naturales ac rationales metas tranſgreditur, vt per diuinam hanc fidei ſcalam aſcendat, quæ attingit & penetrat etiam profunda Dei. Quam etiam ob cauſam aſſerit, Animam exiuiſſe tranſueſtitam, præſeferebat enim & gerebat ſchema ſuum ſeu figuram naturalem tranſmutatā

Quidnam ſit hæc obſcuritas, perquam ad vnionē diuinam tranſeūdum eſt Animæ?

Cur fides ſecreta ſcala appelletur?

Quid ſit exiuiſſe animam tranſmutatam.

iam in diuinam, aſcendendo ſcilicet per fidem. Et ſic figura hæc ſeu immutata perſona erat in cauſa, ne à temporaneis rebus aut rationalibus, aut etiam ab ipſo Dæmone agnoſceretur & detineretur.

Nulla res animæ nocet quamdiu in viua fide incedit.

Nulla ſiquidem iſtarum rerum poteſt illi obeſſe, quamdiu in hac fide viua incedit, nec iſtud ſolum modò fit, ſed eſt etiam anima à Deo abſcondita, obuelata, & ab vniuerſis Dæmonis decipulis immunis, vt verè incedat (quemadmodum etiã hoc loco cantat) in obſcuritate, & occultata, hoc eſt, Dæmoni, cui fidei lumen, eſt pluſquam tenebræ. Vnde animam, quæ illac ducitur, affirmare poſſumus incedere tectam Dæmoni & occultatam, ſicut poſtmodum clarius explanabimus. Ideoque aſſerit exiſſe ſe in obſcuro & tutã. Nã qui adeo fœlix fortunatuſq; fuerit, vt poſſit per fidei obſcuritatẽ incedere, illamque velut itineris Ducem ſequi, expediendo & extricando ſe ab omnibus naturalibus phantáſmatibus, nec non à ſpiritualibus rationibus, huiuſmodi profectò ſecurus tutuſque graditur. Quamobrem etiam ſubiungit; ſe noctem hanc ſpiritualem tranſiuiſſe. Cum iam eſſet domus eius tranquillata, pars ſcilicet ſeu portio eius rationalis & ſpiritualis. Cuius etiã partis, quando Anima ad vnionem cum Deo peruenit, pacificatas & quietatas habet potentias ſeu vires naturales, nec non anxietates, ſeu impetus ſenſibus perceptibiles in parte ſpirituali tranquillatos.

Maior eſt obſcuritas ſpiritualis noctis quã ſenſibilis.

Atque hanc ob cauſam, non dicit hoc loco, ſe anxietatibus amoris æſtuantem exiuiſſe, quemadmodum in prima ſenſus nocte, aſſeruerat.

Nota Ad pacãdam ſpiritus domũ ſolũmodo potentiarũ affirmatio requiritur ſeu in fide pura innixio.

Ad intrandum enim ſenſus noctem, rebuſque ſenſibilibus ſeſe denudandum, anxietates ſenſibilis amoris requirebantur, vt egreſſus iſte perficeretur, ſed ad perficiendam quietationem, ſeu pacificationem domus ſpiritus, ſeu ſpiritualis partis, ſolummodo neceſſaria eſt potentiarum, & omnium inſuper guſtuum, & Appetituum ſpiritualium in fide pura innixio ſeu affirmatio. Quibus peractis vnitur anima dilecto ſuo, vnione quadam ſimplicitatis, puritatis, amoris & ſimilitudinis.

Illud quoque animaduertendum eſt, quod in prima Cantus parte, dum de ſenſitiua parte ageretur, dicit anima, ſe nocte quadam obſcurâ exiuiſſe, hoc verò loco loquendo de ſpirituali nocte, ſe in obſcuro & tenebris aſſerit id peregiſſe, maior enim & denſior obſcuritas eſt ſpiritualis portionis, quemadmodum & ipſa obſcuritas maior denſiorque eſt tenebra, quam ſit obſcuritas noctis. Nam quamuis maximè obſcura ſit aliqua nox, apparet nihilominus aliquid: verum in ipſiſmet meris tenebris, nihil omnino videre licet. Vnde in ſenſus nocte, remanet nihilominus aliqua lux; remanent enim intellectus & ratio quæ non excæcantur. At in nocte hac ſpirituali, quæ eſt fides, vniuerſum tam ſenſus quam intellectus lumen euaneſcit. Et propterea in hoc cantu aſſerit anima, ſe in obſcuris & tutam iter feciſſe, quod minimè in cantu alio affirmarat.

Maior eſt obſcuritas ſpiritualis noctis quã ſenſibilis.

Quò anima minus vtitur aptitudine ſua naturali, tutior incedit, maioreſq; in fide progreſſus facit.

Quo enim Anima minus vtitur propria ac innata habilitate ſeu aptitudine, eo ſecurior ac tutior incedit, eò quod in fide maiores faciat progreſſus. Et hæc vniuerſa fusè copioſeque libro præſenti elucidabuntur, in cuius lectione, requiro petoque à lectore benignam attentionem, debent enim in illo res magni momenti, pro ſpiritus veri vtilitate explanari. Et quamuis dicenda ſint aliquo modo obſcura, taliter tamen vna doctrina alteri aditum parat, vt exiſtimem omnia tandem optime intellectu percipienda.

C A-

Digitized by Google

CAPVT II.

De ſecunda noctis huius quæ eſt fides, parte ſeu cauſa tractationem incipit: duobuſq; probat argumentis, noctem hanc, Prima & Tertia noctis huius parte, obſcuriorem eſſe.

NVnc conſequenter de ſecunda noctis huius parte, quæ eſt fides, diſputandum eſt, quam dicebamus eſſe, admirabilem illum modum tendendi ad terminum, qui eſt DEVS, quem etiam (ſecundum naturæ ordinem loquendo) cauſam, vel partem noctis huius, reſpectu animæ eſſe, aſſeruimus. Fides enim, quæ inter Deum Animamque intercedit, nocti mediæ comparatur, vnde & affirmare poſſumus, obſcuriorem eſſe animam prima noctis parte, & quadamtenus tertia. Prima ſiquidem noctis pars, quæ eſt ſenſus, primæ nocti, ſeu noctis initio æquiparatur: quando videlicet deſinunt omnia ſenſibilia obiecta apparere: quæ tamen non adeò abeſt à luce, quemadmodum Nox media. Tertia quoque pars noctis, quæ eſt Aurora, luci diei proxima, minimè eſt adeo obſcura ac nox media, iam enim in eo eſt ſtatu conſtituta, vt immediatè ſolis claritate irradietur. Et hæc noctis pars confertur ipſimet DEO. Quamuis enim certum ſit, DEVM adeò eſſe Animæ obſcuram Noctem, ac eſt fides (naturaliter loquendo) nihilominus tamen, tranſactis iam hiſce tribus noctis partibus, quæ animæ naturaliter ſunt Nox, illuſtrat illam ſupernaturaliter DEVS, diuinæ ſuæ claritatis radio, idq; ſublimiori quodam, ſuperiori, ac magis experimento perceptibili modo, qui iam eſt perfectæ vnionis exordium, quæ tertiâ nocte tranſactâ ſubſequitur, vnde dici poteſt, hanc tertiam partem minus eſſe obſcuram.

Fides media nocti comparatur.

Tranſactis tribus noctibus illuſtratur ſupernaturaliter à Deo anima.

Eſt præterea hæc ſecunda fidei Nox obſcurior primâ; hæc enim ad inferiorem hominis partem, quæ eſt ſenſitiua, ſpectat, & conſequenter eſt exterior magis. Fidei verò Nox ad ſuperiorem hominis portionem, quæ eſt rationalis pertinet, & conſequenter intimior eſt magiſque obſcura: ſpoliat quippe illam rationali luce, vel vt verius dicam, illam excæcat, quare etiam commodè collata eſt nocti mediæ, quæ eſt pars noctis intimior & obſcurior.

Fidei nox ad ſuperiorem hominis partē non ſpectat.

Nunc itaque hanc ſecundam partem noctis, nempè fidem, eſſe ſpiritui noctis inſtar, ſicut prior eſt ſenſui, oſtendere debebemus, nec non quænam illi ſint oppoſita ſeu contraria, quid etiam Animæ faciendum ſit, vt actiuè illam ingredi valeat, immediatè apetiemus. Nam de Paſſiuo in eam intrandi modo, de eo videlicet, quod in anima operatur Deus, vt eam in illam inducat, ſuo loco libro ſcilicet tertio, acturi ſumus.

CAPVT III.

Qua ratione fides ſit obſcura Nox reſpectu Animæ. Quod rationibus & ſacrarum literarum authoritatibus confirmatur.

FIdem docent Theologi eſſe habitum Animæ certū & obſcurū; Cauſa verò cur dicatur, habitus obſcurus eſt, quia inclinat ad credēdum veritates ab ipſomet Deo reuelatas, quæ omne naturale lumen ſuperant, vniuerſumq; humanū intellectū excedūt. Hinc eſt, vt exceſſiuum hoc fidei lumen,

Cur fidei lumen obſcuret Animam.

lumen, ſit reſpectu Animæ obſcura tenebra, id enim quod eſt maius priuat ac euincit minus, quemadmodum ſolis ſplendor, vniuerſa alia lumina ſuperat, adeò vt illo radiante, illa non videantur lumina, ſicque potentiam noſtram viſiuam vincit, imò potius illam excæcat, quàm illuminat, eo quod eius lumen eſt admodum improportionatum, potentiamque viſiuam excedens. Eadem ratione fidei lux, ob ſuum ingentem exceſſum, & ob modum quo Deus illam impertitur, lumen intellectus noſtri ſuperat, quod ex ſeſe ad ſolam naturalium rerum ſcientiam protenditur; licet obedientiali facultate ſeu potentiâ inſignitus ſit; quoad res ſupernaturales, quando Domino noſtro libuerit eum in ſupernaturali actu collocare. Vnde nihil intellectus ex ſeipſo, niſi naturali viâ, quæ incipit à ſenſibus ſcire valet: ad quem finem etiam phantaſmata, & obiectorum ſpecies in ſe vel in ſuis ſimilitudinibus retinere debet, nec aliter aliquid intelligere poterit. Vt enim Philoſophi aſſerunt; Ab obiecto & potentia paritur notitia. Hinc eſt quod ſi cuipiam ea enarrentur, quorum ille nullam vnquam notitiam adeptus ſit, nec aliquam ipſorum ſimilitudinem aſpexerit, non amplius illi notitiæ lumen, inde prouenniet, quam ſi nihil de illis narratum fuiſſet.

Intellectus noſtri lumen ad ſolam naturalium rerum ſcientiam extẽditur, quamuis obediẽtiali facultate ſit praditus reſpectu ſuper naturalium.

Exempli gratia, ſi cuipiam diceretur, in quadam inſulâ animal quoddam, quod ipſe nunquam vidiſſet reperiri, niſi ipſi ſimilitudo aliqua animalis illius, quam ipſe in alijs animalibus viderit, exprimeretur, non amplius illi notitiæ aut figuræ animalis illius remaneret, quàm antea; licet ei plurima de hoc animali referrentur, ſed alio exemplo res hæc patentius clareſcet, ſi cuipiam cœco nato, & qui nullum vnquam colorem intuitus eſt, color albus, vel rubeus deſcriberetur, licet multi ad hoc adhiberentur ſermones, non plus ille caperet, quàm ſi nihil fuiſſet dictum, eo quod nunquam huiuſmodi colores, vel eorum ſimilitudines, vt poſſet de illis iudicium ferre, conſpexerit: nomina ſolummodo colorum illorum illi remanerent, quia illa potuit auribus excipere, at colorum forma, figuraque minimè, quia nunquam eam intuitus eſt. Ad eundem modum (quamuis non omninò ſimilem) fides ſeſe habet reſpectu animæ: proponit enim nobis res, quas nunquam aut in ſe, aut in earum ſimilitudinibus, quæ nos abſque reuelatione ad earum notitiam perducere poſſent, conſpeximus. Vnde nullam earum naturalis ſciẽtiæ lucem habemus: nulli ſiquidem ſenſui ſunt proportionata ea, quæ nobis proponit: ſed ſolùm nouimus ea mediante auditu, credendo illis quæ docet, ſubijciendo & obcæcando lumen noſtrum naturale. Vt enim dicit S. Paulus. *Ergo fides ex auditu; auditus vero per verbum Chriſti.* Fides non eſt ſcientia quæ per aliquem ſenſum ingrediatur, ſed animę aſſenſus de ijs, quæ per auditum intrant. Imò fides multo amplius excedit, quàm allata exempla demonſtrent. Tantum enim abeſt, vt efficiat euidentiam aut ſcientiam, vt etiam (ſicut diximus) excedat & ſuperet alias qualeſcunque notitias ac ſcientias, vt de illa in contemplatione perfectâ, rectum iudicium ferri poſſit. Aliæ ſcientiæ intellectus luce conquiruntur, ſed hæc fidei notitia, abſque intellectus luce obtinetur: abnegando illam fide mediante, imò luce ſuâ propriâ obſcuratur. Propterea dixit Iſaias. *Si non credideritis, non intelligetis.* Manifeſtè itaque patet, fidem, noctem eſſe obſcuram Animæ reſpectu: hocque pacto illam illuminare, & quo amplius eam obſcurat; eo maius illi ſui ipſius lumen impertiri. Nã obcæcãdo præ-

Fides proponit noſtri res de quibus nulla naturalis ſcientia haberi poteſt.

Rom. 10. 16.

Fides abnegando naturalem lucem intellectus acquiritur.

Iſ. 7. 9.

Digitized by Google

præbet lucem; iuxta Iſaiæ effatum: Si non credideritis, hoc eſt, ſi voſmetipſos non excæcaueritis, non intelligetis; hoc eſt, carebitis luce & notitiâ eleuatâ & ſupernaturali. Et ſic figuratur fides nube illa, quæ filios Iſrael ab Ægyptijs, in ipſo rubri maris introitu diuidebat. *Et erat* (ait ſacer textus) *nubes tenebroſa & illuminans noctem*: Res profecto admiratione digna eſt, quod cum eſſet tenebroſa, illuminaret tamen noctem, vt hinc intelligamus, fidē, quæ eſt obſcura & tenebroſa nubes, reſpectu Animæ (quæ quidem Anima etiam remanet in nocte, cum in noctis præſentiâ, lumine ſuo naturali excęcata & priuata ſit) tenebris ſuis illuminare, tenebriſq; animæ præbere lucē: vt hoc modo diſcipulus Magiſtro ſimilis euadat. Homo.n. qui in tenebris viuit, nō poterat cōuenienti modo illuminari, niſi per aliā tenebrā: ſecundum illud, quod nos docuit Pſalmiſt. dicēs: *Dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat ſcientiā* (hoc eſt) dies qui eſt Deus in ſua æterna fælicitate, vbi iam dies eſt perennis, cōmunicat & manifeſtat diuinū ſuum verbum, quod eſt filius Angelis ac animabus beatis, quæ iam dies ſunt, vt illud pernoſcant illoque fruantur. Nox verò quæ in Eccleſia militanti fides eſt, vbi adhuc nox eſt, indicat Eccleſiæ ſcientiam, & conſequenter, cuilibet animæ, quæ etiā nox eſt, cum necdum clarā beatificâque ſapientiâ fruatur, & in fidei præſentiâ luce ſuâ naturali priuata eſt. Itaque id quod hinc elicere debemus, eſt, fidem quæ obſcura Nox eſt, illuminare Animam quæ in tenebris verſatur: ſicque verificatur illud, quod etiam Dauid in alio Pſalmo dixit. *Et nox illuminatio mea, in delicijs meis.* Quod perinde eſt, ac ſi dixiſſet: In delicijs puræ contemplationis, & meæ cum Deo vnionis, nox fidei, erit ductor meus. Vt hinc intelligamus, Animam debere in tenebris eſſe, vt lucem obtineat, hocque iter conficere valeat.

Exod.14. 21.

Pſal.18. 3.

Fides licet ſit obſcura illuminat animam.

Pſ.138. 11.

CAPVT IV.

In genere agitur, quo pacto debeat etiam Anima in obſcuritate quantum in ſe eſt remanere, vt poſſit commodè per fidem duci ad ſummam contemplationem.

ARbitror explicatū iam aliquo modo eſſe, qua ratione fides eſt nox obſcura Animæ, qua etiam ratione debeat anima à ſua naturali luce remanere obſcurata, illaque priuata, vt hoc modo ſe ſinat à fide duci, ad ſublimem vnionis ſtatum.

Verùm vt Anima hac in parte bene ſuo munere fungi ſciat, neceſſarium nunc erit, obſcuritatem hanc, qua imbui debet, minutatim explanare, vt hanc fidei abyſſum ingredi poſſit.

Vt anima per fidem ad vnionē cum Deo deduci poſſit, debet non ſolum ſecundum inferiorem partem, ſed etiam ſecundum ſuperiorē obcæcari.

Et propterea in præſenti capite agam in generali de illa, in ſequentibus vero, Deo propitio, magis in particulari trademus modum, quem, ne in hac obſcuritate oberret, ſeruare debeat, & qua ratione Ductorem huiuſmodi, nempe fidem, non præpediat.

Aio igitur Animam, vt commode per fidē ad hunc ſublimē ſtatum deduci poſſit, nō ſolum debere in obſcuritate remanere, ſecundum portionem illā, qua creaturas, ac temporanea reſpicit, quæ inferior eſt, & ſenſitiua, de qua iā locuti ſumus; ſed etiam obcæcari, & obſcurari debere, ſecundum portionē illam, qua Deum, ſpiritualiaque reſpicit; quæ portio rationalis eſt, & ſuperior, de qua in præſenti diſputamus. Nam ad hoc vt anima ad ſupernaturalem transformationem pertingat, certum eſt, debere eam obſcurari, & omne illud, quod naturæ ſuæ conſentaneum eſt, nempe ſen-

ſitiuum, & rationale, tranſgredi, & trãſilire. Supernaturale enim, ſignificat id, quod naturale tranſcendit, quare neceſſe eſt, naturale inferius remanere. Cum enim vnio hæc & trãsformatio, ſenſibus, & aptitudini, ſeu habilitati humanæ, ſubiecta eſſe nõ poſſit, debet anima perfecte, ac ſpontanee ab omni eo, quod in eã ingredi, ſeu illam replere poteſt, ſeſe vacuã inanemq; reddere; debet inquã ab omni amore, ac propẽſione, quantũ ad illã ſpectat ſeſe exinanire: Deum enim nemo præpedire poteſt, quo minus in Anima reſignata, denudata, ac ad nihilũ redacta, quicquid illi libuerit operetur, efficiatque. Quare ab omnibus taliter ſeſe exinanire debet, vt licet pluribus ſupernaturalibus donis potiatur, ſemper tamen veluti denudata ab illis, & in obſcuris, inſtar cæci, remaneat, obſcuræ fidei innitendo, illam ſibi in lucem, ac ductricem eligando, nullo modo figẽdo pedem, aut inhærendo alicui ex rebus illis, quas intelligit, guſtat, ſentit, aut imaginatur: vniuerſa ſiquidẽ iſta tenebræ ſunt illã impeditura: fides quoque eſt ſuper omnẽ illam intellectionem, guſtum, & perceptionem. Et niſi in huiuſmodi rebus ſeſe excæcauerit, remãſeritque omnino in obſcuritate illorum intuitu, ad id quod amplius eſt nõ perueniet, nempe ad id, quod fides docet. Cæcus niſi omnino totaliter ſit talis, nõ facile permittit ſe à ſuo ductore dirigi, ſed ob modicum illud reſiduæ lucis, quodlibet iter rectum arbitratur, eo quod aliud cõmodius minime videt, poteſtque hoc modo ipſum etiã ductorẽ ſuum in errorem inducere, taliter etenim ſe gerit, ac ſi videret, præſertim cum etiam ductori præcipere poſſit. Ad eundẽ modum Anima, ſi alicui propriæ notitiæ, guſtui, vel ſenſui nititur, (cum vniuerſa hæc licet maxima, & ſumma, ſint valde exigua, & ab eo quod eſt Deus, diſſentanea, & diſſimilia, ac proinde ad carpendã viam hãc inepta) facile aut errat, aut retardatur, eò quòd nõ eſt totaliter obcæcata fide mediante, quæ eſt vera ductrix ipſius. Hoc enim inſinuare voluit S. Paul. cum dixit: *Credere enim oportet accedentẽ ad Deum, quia eſt*: Ac ſi diceret; Anima, quæ ad diuinam vnionem aſpirat; non debet illuc tendere intelligendo, nec guſtui, ſenſui, vel imaginationi innitendo; ſed diuinæ eſſentiæ perfectionem credendo, quæ à nullo intellectu, appetitu, imaginatione, aut aliquo alio ſenſu capi, aut attingi poteſt; vel in iſta vita, ſicuti eſt ſciri, imo illud, quod in præſenti vita de Deo percipi, intelligi, & deguſtari poteſt, licet ſublimiſſimum ſit; in immenſum ab eo, quod ipſe eſt, & à purã ipſius poſſeſſione diſtat.

Anima ad vnionẽ diuinam debet tendere non intelligendo, ſed credendo.

Et propterea Iſaias dixit: *Oculus non vidit Deus abſque te, quæ præparaſti expectantibus te.* Et S. Paulus: *Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus iis, qui diligunt illum.* Quomodocunque igitur voluerit Animæ perfectè vniri, per gratiam, amoremque perfectum in hac vita illi, cui per gloriam vnienda eſt in altera, (qui, vt hic S. Paulus dicit, adeo ingens bonum eſt, vt nec oculus viderit, nec auris audierit, nec in cor hominis mortalis ſimile quid aſcenderit) manifeſtum eſt, id fieri debere, obſcurando ſe & priuando omni eo, quod per oculos ingredi poteſt, & auribus percipi, & imaginatione exprimi, & deniq; corde (quod hoc loco Animã ſignificat) comprehendi. Vnde magnopere præpeditur Anima, ad ſublimẽ iſtum vnionis ſtatum proficiſcẽs, quando ſe alligat, vel innititur alicui ſuæ intellectioni, ſentimento, imaginationi, iudicio, voluntati, modo, vel cuicumque alteri propriæ rei, ignorando modum auellendi, & denudandi ſe ab omnibus iſtis. Vt enim diximus, id ad quod illa pergit,

Iſa. 64. 4.

1. Cor. 2. 9.

Magnopere præpeditur Anima ab vnionis adeptione ſe alicui ſuæ intellectioni, iudicio, voluntati &c. ſeſe alligans & innitatur.

git,& aſpirat,omnia hæc ſuperat; licet illud ſupremum ſit, & præſtantiſſimum, quod in hac vita ſciri,& guſtari poteſt: ſicque neceſſario hæc omnia tranſcendere debet,& tranſire ad nõ ſciendum. Quamobrem in hoc ad vnionem itinere, relinquere ſuam propriam viam,eſt veram ingredi viam,vel vt melius dicam, eſt ad ipſum illius peruenire terminum; & ſuum proprium modum deſerere, eſt in illud, quod nullum habet modũ,nempe in Deũ, intrare. Anima enim,quæ ad hunc ſtatum peruenit,non amplius habet ſuos modos, neq; illis adhæret,ſed nec adhærere poteſt. Dico non habere modos, intelligendi, vel deguſtandi,aut ſentiendi, licet in ſe contineat vniuerſos modos: illius adinſtar,qui nihil habet,& tamen poſſidet omnia; ſi enim tantum animi habeat,vt audeat interius,exteriuſq; limitarũ ſuum eſſe naturale tranſilire, intrat ſine dubio ſine limite, in ſupernaturalia,quæ nullo coarctãtur modo,cùm contineant eminenter,vniuerſos modos. Itaq; peruenire huc, eſt egredi inde,elõgando à ſe,&abijciendo,quam maxime iſtos modos,viles,ad ſublimiſſimum iſtum aſſequendum. Itaque tranſiliendo, & tranſcendendo vniuerſa illa, quæ ſiue ſpiritualiter,ſiue ſenſibiliter ſcire, & intelligere poteſt, debet Anima ex vniuerſis præcordiis exoptare, peruenire ad illud, quod in præſenti vitâ ſcire nequit, nec in cor eius aſcendere. Et retro à ſe abijciendo omne illud, quod ſpiritualiter, vel ſenſibiliter guſtat, & ſentit, aut poteſt in hac vitâ deguſtare,& ſentire: debet ingenti deſiderio anhelare ad illud, quod vniuerſum guſtum, ſentimentumque exuperat. Et vt Anima pro hac re remaneat, libera, vacua, & tanti boni capax, nullâ ratione adhærere, ſibique attrahere aliquid ex rebus illis debet,quas in ſe ſpiritualiter,vel ſenſibiliter receperit,

In hoc vnionis itinere relinquere ſuã propriam viam,eſt veram ingredi viã.

(vt paulo poſt dicemus,quando de hac re in particulari tractabimus)multo has minores æſtimando, comparatione illarum. Quo enim pluris facit illa ſiue ſpiritualia ſint, ſiue non, quæ intelligit, guſtat, & imaginatur, tanto amplius ex ſupremo bono detrahit & aufert, maioremque patitur moram in perueniendo ad illud: & quo minoris facit omne illud, quod habere poteſt, reſpectu, ſeu conſideratione ſummi boni, tanto plus illi addit, pluriſque illud facit, & conſequenter tantò plus ad illud accedit. Hocque modo in tenebris, fide mediante, quæ licet obſcura ſit, admirabilem tamẽ præbet lucẽ,maximopere anima diuinæ vnioni appropinquat. Profectò ſi Anima aliquid videre, ſeu intelligere valet, magis excæcatetur, & obfuſcaretur circa Deum,quam ille, qui oculis apertis ſolem ſplendentem intueretur. Quamobrem in hoc diuinæ vnionis itinere, ſuas potentias excæcando, lumen debet videre: iuxta illud Saluatoris in Euangelio. *In iudicium ego in hunc mũdum veni; vt qui non vident videant, & qui vident cæci fiant &c.* *Ioan. 9.39* Quod vt ſonat, intelligi debet de iſto itinere ſpirituali, nempe quod Anima illa, quæ in obſcuritate fuerit, & ſe omni ſua luce naturali,& propriâ priuauerit,ipſa ſupernaturaliter videbit: illa vero quæ alicui ſuæ luci inniti voluerit, excæcabitur magis,& ampliores in hoc vnionis itinere moras ſuſtinebit.

Vt autẽ minus cõfuſe procedamus,exiſtimo neceſſariũ fore capite ſequẽti declarare, quidnam ſit iſtud,quod vnionẽ animæ cũ Deo appellamus: arbitror enim, magnã id allaturum lucẽ iis,quæ in ſequentib. dicturi ſum⁹. Vnde iudico expediẽs, Tractationem hãc proſequi,velut huius loci propriã. Licet.n. interrumpatur quodammodo filũ eorũ,de quibus nunc agimus; non

tamen eſt extra inſtitutum noſtrum hæc Tractatio:ſiquidem ijs ipſis, de quibus diſputamus, dabit lucem.

Quare ſequens caput erit parentheſis inſtar : confeſtim enim nobis ad Tractationem de tribus Animæ potentijs in particulari, in quantum tres Theologicas virtutes reſpiciunt, & ad hanc ſecũdam ſpiritualem noctem ſpectãt, redeundum erit.

CAPVT V.

Quid ſit vnio Animæ cum Deo explicatur, & comparatio ſeu ſimilitudo quædam proponitur.

EX hucuſq; dictis, aliquatenus conijci, & intelligi poteſt, quidnam illud ſit, ꝙ hic vnionẽ cum Deo appellamus, & ideo clarius intelligentur, quæ hoc loco de ea adducemus. Non eſt in præſenti mens mea explanare in particulari, qualis ſit vnio intellectus, & qualis voluntatis; qualis etiã memoriæ, qualis tranſiens, & qualis permanens in dictis potentijs, & qualis totalis; de his enim poſtmodum agemus, quæ etiam cõmodius multo percipientur in locis proprijs, quando nimirum de eadem pertractando materiã, præ oculis viuum habebimus exemplũ, ſimul cum intelligentia præſenti, ibi quælibet res percipietur, & animaduertetur, meliuſque de illa feretur iudicium. In præſenti ſolummodo mihi ſermo eſt, de iſta vnione totali, & permanenti ſecundum Animæ ſubſtantiam, ac eius potentiarum, quantum ad habitum vnionis ſpectat; nam quantum ad Actum pertinet, Deo fauente poſtmodum agemus, & oſtendemus, qualiter nec habeamus, ſed nec habere in hac vitã poſſimus vnionem permanentem in potentijs, ſed ſolummodo tranſeuntem.

Multiplex Animæ vnio cũ Deo.

De quanam vnione in præſenti agatur.

Vt itaque qualisnam ſit vnio hæc, de qua agimus, intelligamus, ſciendum eſt, Deum in quacunq; Anima, licet illa ſit maximi inter homines peccatoris, manere, & ſubſtantialiter eſſe præſentem. Et hic vnionis modus, vel præſentiæ, (quam poſſumus appellare naturalis ordinis) ſemper inter Deum, & vniuerſas creaturas reperitur; ſecundum quem etiam conſeruat illis eſſe, quod habent : ita vt ſi ab illis ſecundum iſtum vnionis, ſeu præſentiæ modum abeſſet, ſtatim in nihilum redigerentur; & deſinerent eſſe. Quare cum de vnione Animæ cum Deo loquemur, nequaquam loqui volumus, de huiuſmodi Dei præſentia ſubſtantiali, quæ ſemper in omnibus creaturis reperitur, ſed de tranſformatione, & vnione Animæ cum Deo per amorem : quæ tunc ſolum perficitur, quando interuenit ſimilitudo amoris, inter Deum, & Animam : & idcirco hæc vocabitur vnio ſimilitudinis, ſicut illa vnio eſſentialis, vel ſubſtantialis, & illa naturalis, iſta ſupernaturalis, quæ tunc eſt quando duæ voluntates, Animæ videlicet, & Dei ſunt vniformes, nec in vna aliquid reperitur, quod alteri repugnet; ſicque quando Anima totaliter ablegauerit à ſe omne illud, quod repugnat, nec conformatur voluntati diuinæ, remanebit in Deum per amorem transformata.

Iſta de qua hic agitur animæ cũ Deo vnio, appellari poteſt vnio ſimilitudinis.

Quod non ſolum intelligitur de eo, quod actu repugnat, ſed etiam de eo quod repugnat ſecundum habitum, ita vt non ſolum voluntarij imperfectionum actus, ab Anima debeant abeſſe, ſed etiam illarum habitus. Et quoniam nulla creatura, nullaque illius actio, aut habilitas, pertingere poteſt ad id quod eſt Deus; ideo debet denudari Anima ab omni creatura, & ab omnibus actionibus, & habi-

Non ſolum voluntarij imperfectionũ actus abeſſe debent ab Anima quæ ad vnionẽ cum Deo aſpirat, ſed etiã illarum habitus.

habilitatibus ſuis, hoc eſt, à ſua ſcientiâ, intelligentiâ, guſtu, & ſentimento: vt hoc modo abiectis omnibus illis, quæ ſunt diſſimilia & diſconuenientia Deo, poſſit ſimilitudinem Dei recipere, cum iam nihil remaneat in illâ, quod non ſit Dei voluntas, & hoc modo in eam transformetur. Hinc eſt, quòd licet verum ſit, Deum, vt diximus, ſemper ineſſe Animæ, dando illi ſuum eſſe naturale præſentiâ ſuâ, illudque conſeruando: non tamen ſemper illi communicare eſſe ſupernaturale. Hoc enim non communicatur, niſi per amorem, & gratiam, in qua non omnes Animæ viuunt; & illæ quæ viuunt non in æquali gradu: quædam enim plures habêr, quædam pauciores gradus amoris: vnde illi Animæ magis ſe communicat Deus, quæ magis in amore excellit, quod nihil aliud eſt, quàm magis conformem habere voluntatem diuinæ; & quæ totaliter habet illam conformem, & ſimilem, eſt quoque totaliter vnita, & in Deum ſupernaturaliter transformata. Quam ob cauſam, vt iam explicatum eſt, quantò ampliùs aliqua Anima veſtitur creatura, eiuſque habilitate, ſecundum affectum, & habitum, tantò minus diſpoſitionis habet ad talem vnionem: non enim dat integrè locum Deo, vt illam in eſſe ſupernaturale transformet. Debet itaque Anima denudari ab iſtis contrarietatibus, & diſſimilitudinibus naturalibus, vt Deus, qui naturaliter in eâ præſens eſt, per eſſentiam illi ſeſe ſupernaturaliter communicet per gratiam. Et hoc indicare voluit D. Ioannes cum dixit: *Qui non ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo nati ſunt.* ac ſi manifeſtius diceret: illis ſolummodo dedit poteſtatem filios Dei fieri, qui non ex ſanguinibus, hoc eſt, non ex complexione, & compoſitione naturali; neque ijs qui ex voluntate carnis, hoc eſt, ex arbitrio naturalis idoneitatis, & capacitatis, nec minus illis, qui ex viri voluntate nati ſunt: (quibus verbis omnigena arbitrādi, & cōprehendendi per intellectum ratio includitur) nemini iſtorum poteſtatem dedit filios Dei perfectè fieri, ſed illis dumtaxat, qui ex Deo nati ſunt, hoc eſt, his qui per gratiam renati, præeunte morte veteris hominis, leuant ſe ſupra ſe ad ſupernaturalia, huiuſmodi renaſcentiam, & filiationem recipiendo, quæ eſt ſuper omne id, quod excogitari poteſt. Vt enim idem D. Ioann. alio loco ait: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & ſpiritu ſancto, non poteſt introire in Regnum Dei.* i. qui non renaſcetur in ſpiritu ſancto hoc Dei Regnum, ſtatum videlicet, perfectionis videre non poterit; porro renaſci in ſpiritu ſancto perfectè, in hac vita, eſt animam eſſe Deo ſimillimam in puritate, abſque mixtura aliqua imperfectionis, & hoc modo poterit fieri pura transformatio, per participationem vnionis, non tamen eſſentialiter.

Quare ab omni creatura & etiam à ſe ipſa actionibuſq; ſuis, denudare debeat ſeſe Anima ad vnionem cum Deo pergens.

Status perfectionis in quo conſiſtat.

Ioa. 1. n. 13.

Ioan. 3. 5.

Elegans ſimilitudo qua vnio diuina declaratur.

Vt autem vtrumque clarius percipiatur, placet hanc proponere ſimilitudinem. Percutit ſolis radius aliquam vitream feneſtram; ſi vitrum aliquibus ſcaret maculis, vel nubeculis, non poterit illud ſol luce ſuâ illuſtrare, & totaliter transformare, eo modo quo id efficeret, ſi vitrum eſſet pellucidum, ac ab omnib. illis maculis immune: imo tanto minùs illud illuſtrabit, quantò minus illud fuerit ab illa labe, maculiſque denudatum, nec hoc per ſolem ſtabit, ſed per ipſummet vitrum, ita vt ſi illud fuerit omnino depuratum ac limpidum, totaliter illud illuſtraturus transformaturuſque ſit radius, vt ipſemet radius vitrum videatur, eandemque præbeat lucem, quamuis nihilominus vitrum, licet radio ſimillimum appareat, verè tamen diſtinctam habeat naturam.

curam ab ipſo radio, poſſumuſq; rectè vitrum illud, radium, vel lucem per participationem appellare. Eodem pacto anima, eſt vitri inſtar, quam continuò ferit, vel, vt aptius loquar, in qua perpetuò naturaliter manet, hæc diuina lux eſſentiæ diuinæ, quemadmodum explicuimus. Præbendo itaq; locum anima, hoc eſt, abijciendo à ſe omnem maculam, vel labem creaturarum, quod fit habendo voluntatẽ ſuam perfectè cum Dei voluntate vnitam, (amare quippè nil aliud eſt, quam in expoliando, & denudando ſe propter Deũ ab omni eo quod ipſe non eſt laborare) confeſtim, remanet illuſtrata, ac in Deum transformata. Communicat quippè illi Deus eſſe ſuum ſupernaturaliter, vt videatur ipſemet Deus, & ea quæ Deus habet, ipſa quoque habeat; & quando Deus facit hunc ſupremum fauorem Animæ, eiuſmodi fit inter eos vnio, vt vniuerſa quæ Dei ſunt, & quæ ſunt animæ, vnum ſint in transformatione participante, & Anima plus Deus tunc apparet, quam Anima, imò eſt Deus per participationem: quamuis verum ſit, illam eſſe ſuum naturale ita diſtinctum, à Diuino eſſe retinere, ſicuti antea, licet ſit in Deum transformata, quemadmodum etiam vitrum, diſtinctum ſuum eſſe retinet à ſolis radio, à quo fuit illuſtratum.

Quid ſit Deum perfectè amare.

Animam in Deum transformata videtur ipſe Deus.

Ex dictis manifeſtius patet, diſpoſitionem ad hanc vnionem ſicut diximus, non eſſe proprium animæ intelligere, neque guſtare, neque ſentire, neque imaginari circa Dei naturam, vel qualemcumq; aliam rem, ſed puritatem eſſe atque amorem, hoc eſt, perfectam reſignationem, ac totalem denudationem propter Deum factam, & ſicut non poteſt haberi transformatio perfecta, niſi perfecta puritas antecedat, ita ſecundum, puritatis gradum, erit illuſtratio, illuminatio & vnio Animæ cum Deo, maior vel minor, licet vt dico, non ea futura ſit, vndequaque perfecta, ſi Anima non omninò, & vndequaque fuerit defæcata, & pura. Rem etiam hanc, aliâ ſimilitudine declarare placet. Erit imago aliqua perfectiſſima, & ſingularis excellentiæ, quam docta manus præſtantibus, ſublimiſſimiſque coloribus depinxit, quorum aliqui adeò tenui ſunt Linea ducti, vt vix ob eorum ſubtilitatem, ac præſtantiam diſcerni poſſint. Imaginem hanc, ſi inſpexit ille, qui minus claros perſpicaceſque oculos habet, pauciores in illâ præſtantias, & ſubtilitates agnoſcet: qui verò puriores oculos habuerit, eo plures imaginis excellentias animaduerteret; quòd ſi aliquis acutiori, & limpidiori oculo ſit præditus, plures etiam imaginis perfectiones contemplabitur, & tandem ille qui clariorem defæcarioremque viſiuam habuerit potentiam, plures eius perfectiones, ac ſubtilitates animaduertet. Imago enim adeò eminet, & excellit, totque videnda in ſe complectitur, vt licet quiſquam plurima illius videndo aſſequatur, multò tamen adhuc plura ſtupenda ad videndum, & oblectandum reſidua illi ſint. Eodem modo affirmare poſſumus; Animas ſeſe cum Deo habere, in hac illuſtratione, vel transformatione. Licet enim verum ſit, Animam ſecundum ſuam multam, vel exiguam capacitatem, potuiſſe ad vnionem peruenire, ſed non omnibus id contingit in æquali gradu: hoc enim euenire ſolet, ſecundùm quod placuerit Domino, vnicuique fauorem hunc impertiri: res enim hęc fieri ſolet ad ſimilitudinem modi illius quo Deo fruuntur beati in cælo: quidam enim perfectius illum intuentur, alij verò minus perfectè, & clarè, vniuerſi tamen Deum aſpiciunt, omneſ-

Potiſſima ad vnionẽ Diuinam præparatio eſt puritas & amor.

Non omnes animæ quæ ad vnionẽ peruenerint æqualem illius gradum adipiſcuntur.

Vnio cum Deo ſimilis ſtatui gloriæ.

Digitized by Google

omneſque ſunt ſatisfacti, & iucundi; habent enim expletam capacitatem ſuam iuxta maius, vel minus meritum.

Cur in hac vita nonnulla anima æquali tranquillitate in ſuo ſtatu perfectionis perfruãtur quamuis in gradibus vnionis inæquales ſint

Hinc eſt, quòd licet reperiantur in præſenti vita aliquæ Animæ, æquali tranquillitate, ac pace in ſuo perfectionis ſtatu perfruentes, ſorteque ſua vnaquæque contentæ, poterit tamen illarum aliqua, multò pluribus vnionis huius gradibus alijs præeminere, & nihilominus æqualiter vnaquæque eſſe ſatisfacta, ſeu contenta, ſecundùm vniuſcuiuſque diſpoſitionem, & notitiam, quam de Deo habet. Verum anima illa, quæ tantam puritatem non acquirit, quantam videntur requirere illuſtrationes, & vocationes diuinæ, nunquam ad veram pacem, ſatisfactionemq; peruenit; ſiquidem non eſt aſſecuta nuditatem illam, ac vacuitatem potentiarum, quæ ad puram ſimplicemq; vnionem neceſſaria eſt.

CAPVT VI.

In quo demonſtratur, tres Theologicas virtutes, tres Animæ potentias perficere debere; & quâ ratione virtutes iſtæ euacuant illas, ac in tenebris conſtituunt. Elucidantur ad hoc inſtitutum duæ authoritates, S. Lucæ vna, Iſaiæ altera.

CVm itaq; nunc tradendus nobis, & præſcribendus ſit modus, tres animæ potentias, intellectum nimirum, memoriam, & voluntatem, in noctem hanc ſpiritualem introducendi, quæ nox, eſt medium vnionis diuinæ obtinendæ; neceſſe eſt primo loco oſtendere in hoc capite, quomodo tres Theologicæ virtutes, Fides, Spes, & Charitas, medijs quibus Anima ſecundū ſuas potentias vnitur Deo, eandem efficiunt vacuitatem, ac obſcuritatem vnaquæq; in ſua potentia, fides in intellectu, ſpes in memoria, charitas in voluntate. Poſtmodū verò agemus, quâ ratione perfici debeat Intellectus in fidei tenebra, & quomodo vacuum Memoriæ in ſpe, quâ etiam ratione debeat Voluntas ingredi carentiam, ſeu nuditatem omnis affectus, vt ad Deum poſſit proficiſci. Quæ poſtquam præſtiterimus, manifeſtè conſtabit, quàm neceſſarium ſit animã, vt tuta itinere hoc gradiatur, per hanc obſcuram noctem, innixam tribus iſtis virtutibus, incedere, quæ illam ab omnibus rebus euacuant, ac illarum intuitu obſcuram efficiunt, vt, enim dictum eſt, Anima non coniungitur Deo, in hac vita mediante intellectione, aut guſtu, aut imaginatione, aut quocunque alio ſenſu; ſed ſolummodo per fidem, ſecundum Intellectum, per ſpem, quæ attribui memoriæ poteſt, (licet illa ſedem ſuam in voluntate habeat) in quantum ſpes generat, vacuitatem, obliuionemque quarumcunque caducarum, aut temporanearum rerum, reſeruando totam Animam ſummo illi bono, quod ſperat, & expectat. Per amorem denique vnitur Deo ſecundum voluntatem. Vniuerſæ hæ tres virtutes, ſicut diximus, expoliant, ac exinaniunt potentias. Fides euacuat, & obſcurat Intellectum ab omni intellectione: Spes euacuat Memoriam ab omni omnium rerum poſſeſſione, ſeu vſurpatione. Et Charitas euacuat, ac expoliat voluntatem, ab omni amore, & guſtu illorum omnium, quæ non ſunt Deus. Fides enim (vt patet) ea nobis proponit, quæ intellectu, ſecundum eius rationem, ac naturale lumen conſiderato, capi non poſſunt. Vnde loquendo de illa S. Paulus, dicit eam eſſe ſperandarum ſubſtantiam rerum. *Fides eſt ſperandarum ſubſtantia rerum.*

Anima coniungitur Deo per fidem in intellectu, per ſpē in memoria, & per charitatē in voluntate.

Cur ſpes attribuatur memoriæ?

Ad Hebr. 11. 1.

Et

Et licet intellectus magna cum certitudine, ac firmitate illis aſſenſum præbeat; non ſunt tamen eiuſmodi res, quæ intellectui pateant, aut ab illo penetrentur: ſi enim illi manifeſtæ fierent, non eſſet ampliùs fides, quæ licet intellectum efficiat certum, non tamen illum facit clarum, quin potiùs obſcurum. Nec ambigere licet, ſpem quoque conſtituere memoriam in tenebris, & vacuitate omnium, quæ hinc ſunt, & omnium, quæ ſunt illinc (hoc eſt omnium rerum, tàm præſentis vitæ quam futuræ) ſpes enim ſemper eſt illorum, quæ non poſſidentur; ſi enim poſſiderentur, iam non eſſet ſpes. Vnde S. Paulus dixit: *Spes quæ videtur, non eſt ſpes*: nam quod videt quis, (id eſt, quod poſſidet) quomodo ſperat? Ergo etiam virtus hæc vacuitatem efficit: cum circa illa verſetur, quæ non poſſidentur, non verò circa illa quæ poſſidentur. Nec minùs Charitas euacuat voluntatem ab omnibus creatis rebus: ſiquidem nos ad Deum ſupra omnia amandum, obſtringit. Quod nequaquam fieri poteſt, niſi ſeparando, & auellendo amorem ab omnibus illis, vt in Deo integer collocetur. Et ideo dixit Chriſtus apud S. Lucam: *Qui non renunciat omnibus quæ poſſidet (voluntate) non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Atque ita vniuerſæ iſtæ virtutes collocant Animam in obſcuritate, omniumque rerum vacuitate. Notanda, & conſideranda eſt hoc loco parabola illa, quam redemptor noſter per S. Lucam protulit; *Amicum debuiſſe media nocte pergere ad petendos tres panes*; qui tres has virtutes ſignificant. Dixit illos media nocte petijſſe, vt intelligamus, Animam in ſuis potentijs obſcuratam, diſponi debere, ad perfectionem trium iſtarum virtutum, illarumque perfectionem in hac Nocte acquirere.

Ad Rom. 8 v. 24.

Luc. 14. v. 33.

Luc. 11. 5.

Iſai. 6. 2.

Capite etiam ſexto Iſaiæ legimus; duos Seraphinos Prophetam ad latera Domini conſpexiſſe, vnumquemque ſex alis inſtructum: quarum duabus velabant ſuos pedes; ſignificando hoc modo extinctionem abalienationemque affectuum voluntatis in omnibus rebus, idque ſolius Dei amore: duabus verò alis velabant facies ſuas; ſignificando tenebras, & obſcuritatem Intellectus coram Deo, alijs verò duabus volabant; vt intelligamus, volatum ſpei ad ea, quæ non poſſidentur, eleuatæ ſupra omne illud, quod extra Deum poſſideri poſſit. *Seraphin ſtabant ſuper illud: ſex alæ vni, & ſex alæ alteri; duabus velabant faciem eius, & duabus velabant pedes eius, & duabus volabant.*

Quid in libris iſtis intendat Author.

Ad has igitur tres virtutes, inducere debemus tres Animæ potentias; imbuendo Intellectum fide, Memoriam ab omni poſſeſſione denudando, & Voluntatem charitate inflammando: iſtoque modo eas in obſcuro collocando, & ab omni eo, quod tribus his virtutibus conforme & conſentaneum non fuerit, denudando.

NOTA. *Nox actiua, in qua introducitur anima, quidnam ſit*

Atq; hæc eſt Nox illa ſpiritualis, quam in ſuperioribus diximus Actiuam: Anima enim, quantum in ſe eſt facit, vt illam ingrediatur. Et quemadmodum, dum de nocte ſenſitiua ageremus, præſcripſimus modum euacuandi ſenſitiuas potentias, à ſuis ſenſibilibus obiectis, quantum ad Appetitum ſpectat; vt hac ratione Anima egrederetur à ſuo termino à quo, & ingrederetur itineris medium, nempe Fidem; ſic in hac ſpirituali Nocte trademus Deo fauente modum, quo ſpirituales potentiæ euacuentur, & ab omni eo, quod Deus non eſt, repurgentur; docebimus inquam, quâ ratione remanere debeant, in harum trium virtutum obſcuritate, quæ ſunt medium, & diſpoſitio ad vniendam Deo Animam. Et in hoc quem tradidi-

Digitized by Google

didimus modo, omnis ſecuritas reperitur, tam contra Dæmonis aſtus, quàm etiam contra proprij amoris, & eorum, qui ex eo naſcuntur, ramorum, inſidias: qui quidem proprius amor, ſolet ſubtiliſſimè decipere, & ſpiritualium iter præpedire: eò quòd neſciant ſeſe expoliare, ac denudare, regendo ſe, ac gubernando ſecundùm iſtas tres virtutes; ſicque nunquam veram medullam, & puritatem ſpiritualis boni attingũt, nec adeò recto, ac compendioſo itinere, ſicut poſſent, incedunt.

Nota. In libris iſtis peculiariter authori ſermonem eſſe cũ ijs, qui contẽplationis ſtatum ingredi cœperunt.

Verùm animaduertendum eſt, me nunc peculiariter cum ijs loqui, qui iam cœperũt ingredi contemplationis ſtatum: cum incipientibus enim aliquanto fuſius hiſce de rebus tractandum erit quod fiet, cùm de illorum proprietatibus diſputabimus.

CAPVT VII.

In quo oſtendit, quam anguſta ſit via, quæ ducit ad vitam: quamque liberi, ac expediti debeant eſſe illi, quibus per eam incedendum eſt. Incipit etiam de Intellectus nuditate agere.

AD agendum nunc de nuditate, ac puritate trium Animæ potẽtiarum, requirebatur profectò ſcientia maior, ſpiritusque ſublimior eò, quem mihi ineſſe ſentio, vt ſpiritualibus perſuadere poſſem, quàm anguſta ſit hæc via, quam Saluator noſter dixit ducere ad vitam: vt veritate hâc conuicti, non tantoperè admirarentur vacuitatem, ac nuditatem, in qua potentias Animæ in nocte hac relinquere, ac deſerere debemus. Ad quem finem, attente penſanda ſunt illa verba, quæ apud S. Matthæum Dominus noſter legitur dixiſſe: quæ nos nunc huic obſcuræ Nocti, & eleuatæ perfectionis viæ, accommodabimus, & applicabimus. *Quàm anguſta* inquit *porta, & arcta via eſt, quæ ducit ad vitam; & pauci ſunt qui inueniunt eam.* Quo loco alta mente perpendenda eſt ponderatio illius particulæ *Quam.* Perinde enim eſt, ac ſi dixiſſet. In veritate, eſt valde anguſta, plus etiã quã exiſtimatis. Eſt præterea animaduertendũ primo dixiſſe; anguſtã eſſe portam, vt hoc modo innueret, quòd ad hoc, vt Anima per iſtã Chriſti portã, quæ eſt viæ huius principium intrẽt, ſe debeat primo coarctare, voluntatemq; à rebus omnibus ſenſibilibus, & tẽporaneis, per Dei ſupra omnia amorẽ denudare, ac alienare. Quę res ad ſenſus noctẽ pertinet, de qua iam locuti ſumus. Et cõtinuò ſubiungit Dominus, arctam eſſe viam, videlicet perfectionis: vt feriò inculcaret, quod ad arripiendum perfectionis iter, non ſolum intrandum ſit per anguſtam portam, abnegando, & euacuando vniuerſa, quæ ſunt ſenſui conformia, ſed etiam omni proprietati renũciandum, coarctando ſeipſum, ac pure expediendo ab omnibus quæ ſpectant ad portionem ſpiritus. Quamobrem illud, quod de porta anguſta dixit, applicare, & attribuere poſſumus ſenſitiuæ hominis parti; quod verò de via arcta locutus eſt, ſpirituali, & rationali. Porrò in eo quod aſſerit; paucos eſſe qui viam hanc inueniunt; obſeruanda eſt paucitatis huius cauſa, quæ eſt, quia pauci inueniuntur, qui norint, & velint ſummam hanc ſpiritus vacuitatem, & nuditatem ingredi. Hæc enim excelſi Perfectionis mõtis ſemita, cùm neceſſariò ſurſum tendat, & arcta ſit; eiuſmodi requirit aſcendentes, qui nullo ſint pondere onuſti, quod illos ad inferiora premat; nec aliquod obſtaculum patiantur, quod illos à conſcẽſu ad ſuperiora remoretur. Et quoniam hæc eſt negotiatio ſeu commerciũ, in quo ſolus Deus quæritur, & acquiritur; ille ſolus quærendus eſt, & acquirendus.

Matth. 7. v. 14.

Quid faciendum ei qui per anguſtam Chriſti portam ingredi velit.

Cur pauci ſint qui norint, & velint, ſummam ſpiritus nuditatem ingredi.

Non ſolum ab omnibus illis rebus, quæ creaturas reſpiciunt vacua eſſe debet anima ad perfectionem aſpirans, ſed etiam in vniuerſis quæ ſpiritualia ſunt oportet eſſe annihilatã.

Ex quibus manifeſtè apparet; non ſolū Animam ab omnibus illis, quæ creaturas concernūt, debere eſſe expeditā, & immunem; verum etiā in vniuerſis ijs, quæ ſpiritus ſunt, annihilatā, abalienatā, & abſque vllo proprietatis næuo, incedere debere. Quamobrē erudiens nos Saluator noſter, & veluti in viā hanc introducens, admirabilē illam doctrinam apud S. Marcū protulit, tantò minùs (ſi audeo dicere) à Spiritualibus viris executioni, per ipſius exercitia datam, quātò eſt neceſſaria magis, & proficua. Quā doctrinā, quoniā tantopetè neceſſaria eſt, adeoq; ad inſtitutum noſtrum facit, placuit hoc loco referre, ac in ſpirituali, genuinoque illius ſenſu explanare. Dicit itaque Dominus. *Si quis vult me ſequi, abneget ſemetipſum, & tollat Crucem ſuā & ſequatur me. Qui enim voluerit animam ſuā ſaluam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam ſuam propter me, ſaluam faciet eam.* O quis dignè verbis exprimere poſſet, quis par eſſet exercere, ac deguſtare id, quod in hac adeò ſublimi Saluatoris noſtri, de noſtri ipſorum abnegatione, doctrina continetur? vt ſpirituales perſonæ animaduertere penitusq; pernoſcere poſſent, quàm diuerſus illis in hoc itinere ineundus eſſet modus ab eo, quem multi illorum optimum eſſe exiſtimāt, quibus videtur, quemlibet receſſus & abſtractionis modum, & qualemcunq; rerum reformationem ac correctionē ſatis eſſe. Nōnullis Spiritualibus ſufficit, ſeſe aliqualiter in virtutibus exercere; qui etiam orationi continuò inſiſtunt, mortificationiq; dāt operam: non tamen illam nuditatem, & paupertatem, vel abnegationem, vel puritatē Spiritualem (omnia quippe hæc vnum idemq; ſunt) quam nobis hoc loco conſuluit Dominus, perueniunt, cuius rei ea eſt ratio, quia adhuc nutriūt, ac veſtiūt naturam ſuam conſolationibus potiùs, quàm illā ab omnibus Spiritualibus blandimentis, ob Dei amorē denudent, & abnegent. Exiſtimāt enim iſti, ſatis eſſe in rebus mūdanis abnegare naturā, nec opus eſſe annihilare, & repurgare illā à ſpirituali proprietate. Hinc oritur, quod ſtatim ac aliquid ex ſolido iſto (quod nihil aliud eſt, quā annihilatio omnis in Deo ſuauitatis, in ſiccitatē, inſipiditatē, & afflictionē, quæ eſt Crux purè ſpiritualis, & nuditas pauperis ſpiritus Chriſti) ſeſe obtulerit; non minus ab eo, quā ab ipſa morte abhorrēt: ſolumque requirunt dulcedines, & communicationes delicioſas, ac ſatietatē quādam in Deo, quæ nullo pacto dici poteſt ſui ipſorū abnegatio, vel ſpiritus nuditas, ſed potiùs guloſitas, ſeu ingluuies Spiritus. Qua in re efficiuntur ſpiritualiter inimici Crucis Chriſti: verus enim Spiritus potius quærit id, quod inſipidum eſt in Deo, quam id quod ſapidum: & potius ad patiendum flectitur, quam ad captandam conſolationem: & potius ad carendum omni bono propter Deum, quàm ad illud poſſidēdum: ad ariditates potius, & afflictiones, quàm ad cōmunicationes ſuaues. probè enim nouit, hoc eſſe Chriſtū ſequi, & ſemetipſum abnegare: iſtud verò nihil aliud fortaſſis eſſe, quàm ſeipſum in Deo quærere, quod valde contrariatur amori. Siquidē ſeipſum in Deo quærere, eſt delicias, blandimentaq; Dei aucupari. At Deū in ſe quærere, non ſolum eſt omnibus carere velle propter Deum, ſed etiam ſeſe ad volendum, & eligendū propter Chriſtū, quodcunque maximè inſipidū, ſiue illud à Deo proficiſcatur, ſiue à mūdo flectere ac inclinare; & hic eſt verus Dei amor.

Marci 8. 34.

Quantam Saluator noſter abnegationē à ſuis requirat.

Grauis nonnullorū Spiritualium in materia mortificationis error.

Qui ſint Spiritualiter inimici Crucis Chriſti?

Verus Spiritus quis ſit

Purè Deū quærere in quo conſiſtat?

Abnegatio hæc ſeu nuditas, debet eſſe morti ſimilis.

O, quis pro rei dignitate verbis aſſequi poſſet, vſquequò vult Deus hanc abnegationē peruenire? Illa profectò debet eſſe veluti quædam mors, & annihilatio, temporalis, naturalis & ſpiritualis rerum omnium,

omnium, quantum quidem ad voluntatis æſtimationẽ ſpectat, in quâ morte, vniuerſum noſtrũ lucrum reperitur. Et iſtud eſt, quod hoc loco inſinuare voluit Saluator noſter, dum ait. *Qui voluerit ſaluare Animam ſuam perdet eam.* Id eſt, qui aliquid poſſidere, vel ſibi ipſi quærere voluerit, iſte illud amittet, *& qui perdiderit animam ſuam propter me, ille lucrabitur eam.* Hoc eſt, ille, qui propter Chriſtum renuntiauerit omnibus illis, quæ voluntas appetere, & deguſtare potuerit, eligendo, quod magis Cruci cõſentaneum appareat (quam rem idẽ Dominus apud S. Ioannem vocat, odio habere animam ſuam) hic illam lucrabitur. Idipſum etiam Maieſtas eius, duos illos diſcipulos, qui dexteram ipſius, ſiniſtramque ſibi depoſcebant, edocuit; quando interciſo ambitioſę eorum petitionis gloriæ filo, calicem illis, quem ipſemet eſſet bibiturus, obtulit, veluti rem longè pretioſiorem, & tutiorem in præſenti vita, gaudio, & lætitia, quam poſcebant.

Io. 12. 25. Qui odit animam ſuam. Matth. 20. 23.

Calix porrò hic nihil eſt aliud, quàm naturæ propriæ emori, denudando illam, vt poſſit per hanc anguſtam ſemitã incedere, & auellẽdo ab omni eo. quod ad illã quoquo modo ſecundũ ſenſum ſpectare poteſt (vt iã diximus) & ab omni eo, quod illã ſecundum ſpiritum concernit (vt iam dicturi ſumus) ab eius videlicet intellectione, fruitione, ſenſu; ita vt non ſolũ abſque proprietate vlla in vtroq; remaneat, ſed vt neq; hoc ſecũdo, Spirituali ſcilicet, ad viam anguſtam ineundã ſit implicata, ac præpedita iter enim hoc aliquid aliud, præter abnegationẽ; & Crucẽ (quemadmodum innuit Saluator) quæ eſt baculus, ſeu ſcipio, cui innitendum eſt, non capit; quæ etiam iter hoc maximoperè complanat. & alleuiat. Hunc Dominus noſter dixit apud S. Matthæum: *Iugum meum ſuaue eſt, & onus leue*, quod onus Crux eſt. Nam

Quid ſit naturæ propriæ emori?

Matth 11. v. 30.

ſi quiſpiam ſtatuit firmiter, ſubijcere ſeſe, Crucemque hanc tollere: quæ nihil aliud eſt, quàm ſeriò proponere, ac apud ſe cõſtituere, velle reperire, & ſuſtinere tribulationes in rebus omnibus propter Deũ, in omnibus profectò illis, magnã inueniet mentis refectionem, ac ſuauitatẽ, vt poſſit ita nudus ab omnibus, nihilq; omniũ volẽdo, iter iſtud perficere. At ſi aliquid poſſidere cũ proprietate aliquâ voluerit; ſiue id Dei ſit, ſiue alicuius alterius rei iam non amplius nudus incedit, neq; ſeſe in omnibus abnegauit: vnde nec poterit ſemitam hãc anguſtã ingredi, nec per eã aſcendere.

Cui mortificatio omnia Crux ſuauis ſit & iucunda.

Cuperem ego hominibus ſpiritualibus omninò perſuadere, viã hanc ad Deũ, nequaquã in conſiderationibus ſeu meditationibus multis, neq; in modis, aut guſtibus ſitã eſſe (licet hęc incipientibus neceſſaria ſint) ſed in vno ſolo neceſſario, quod eſt, vt norint ſeriò ſeſe, tã in interioribus, quam exterioribus abnegare, exponendo ſe propter Chriſtum cuicunq; dolori, & in omnibus ſeipſos annihilando. Si enim fideliter in iſtis ſeſe exercuerint, omnia illa, & multo plura hic agũtur, atq; reperiũtur. Quod ſi in hoc abnegationis exercitio fuerit defectus, & negligentia (quod eſt, ſumma omniũ radixque virtutum) omnes iſti alij modi nihil aliud ſunt, quam radice prætermiſſa ramuſculos cõſectari, ac proinde in hac via non proficere, licet huiuſmodi ſublimes habeant conſiderationes, & communicationes. Verus enim in vita Spirituali progreſſus non reperitur, niſi in Chriſti imitatione, qui eſt via, veritas, & vita, & nemo venit ad Patrem, niſi per ipſum. *Ego ſum via, veritas, & vita, nemo venit ad Patrem niſi per me.* Et in alio loco dicitur. *Ego ſum oſtium: per me ſi quis introierit, ſaluabitur.* Quamobrem omnẽ Spiritum, qui ad Deũ ire cupit per dulcedines, cõmoditateſque, & Chriſtũ imitari recuſat, minimè bo-

Nota Via ad Deum non in meditationibus multis, aut modis ſeu guſtibus ſita eſt, ſed in vnico internæ, externæq; abnegationis ſtudio.

Ioan. 14. v. 6. Verus in Spirituali via progreſſus in Chriſti imitatione conſiſtit. Ioan. 10. v. 9.

Digitized by Google

bonū iudicatem. Et quoniā aſſerui, Chriſtū viam eſſe, & viam hāc nihil eſſe aliud, quàm naturæ noſtræ mori, non ſolùm in rebus quæ ad ſenſus ſpectant, ſed in his quoque quæ ad ſpiritum, cupio declarare, quonam pacto id ad imitationem Chriſti fieri debeat: ipſe quippe noſtrum eſt exemplar, & lumen.

Nota Quonam pacto ad Chriſti imitationē ſpiritualiter mori debeamus.

Quantum ad primam partem, ſenſitiuam ſcilicet ſpectat, manifeſtè conſtat, Chriſtum toto ſacratiſſimæ vitæ ſuæ tempore, ſpiritualiter illi mortuum fuiſſe, naturaliter verò in morte ſuâ, vt enim ipſemet dixit; dum viueret, non habuit vbi reclinaret caput: *filius autem hominis non habet, vbi caput reclinet.* dum verò moreretur, multo minùs.

Matth. 8. 20.

Quantùm verò ad ſecundam hominis partem ſpectat; ad mortificationem videlicet, abnegationemque ſpiritualem & internam, nemini ambigere licet; Chriſtum in ipſo mortis ſuæ articulo derelictum, & quodammodo annihilatum in anima remāſiſſe: dereliquit quippe eum Pater ſuus cœleſtis abſque conſolatione vlla, in intimâ ariditate, Quare in Cruce clamauit: *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me?* Quæ fuit maxima derelictio, in parte ſenſitiua, quam vnquam in vita ſua habuerat, vnde tunc temporis opus omnium maximum peregit, cuiuſmodi totius vitæ ſuæ decurſu, nec operibus alijs ſtupendis, nec miraculis perfecerat. Quod fuit generis humani reconciliatio, & cùm Deo per gratiam coniunctio. Quæ res eo temporis momento peracta eſt, quo iſte Dominus maximè fuit in omnibus annihilatus; in hominum ſcilicet æſtimatione, ac iudicio: cùm enim cernerent, illum in ligno infami, vitam amittere, potiùs illum irridebant, quàm alicuius momenti reputabant. Idipſum illi in natura euenit; in qua ſeſe quodammodo annihilabat moriendo. Denique annihilabatur reſpectu protectionis, ac conſolationis paternæ: ille ſiquidem tempore derelictus fuit ab eo, vt purè, & ſecundùm iuſtitiæ rigorem exolueret debitum, hominemque ſic annihilatus, & velut in nihilum reſolutus, Deo copularet. Quare de illo loquens Dauid ait: *Ad nihilum redactus ſum & neſciui.* Vt hinc intelligat verus ſpiritualis, Portæ myſterium, & viæ Chriſti ad vnionem cum Deo obtinendam, ſciatque, quo magis propter Deum ſeſe annihilauerit, ſecundùm duas has portiones, ſenſitiuam videlicet, & ſpiritualem, eò ſe magis, arctiuſque Deo vniendum, tantoque inſignius tunc perfecturum opus: quando verò cōſecutus fuerit ſtatum, vt in nihilum redigatur (quod fiet, cùm ad humilitatis abyſſum defluxerit) tunc optatiſſimam celebratum iri vnionem Animæ cum Deo, qui eſt maximus ac ſublimiſſimus ſtatus, ad quē in hac mortali vita perueniri poſſit. Non itaque rei huius ſumma in refectionibus, guſtibus, ac perceptionibus ſpiritualibus conſiſtit; ſed in viua quadam crucis morte, ſenſitiuâ, & ſpirituali, interiori, & exteriori.

Matth. 27. v. 46.

Pſ. 72. 22.

Myſteriū Portæ, & viæ Chriſti, quâ ad Vnionem cum Deo perueniſur.

Quando anima optatiſſimā cum Deo celebret vnionem.

Non placet prolixiùs hac de re loqui; licet nunquam ab huiuſmodi tractatione ſuperſedere cuperem: animaduerto quippe, valdè exiguam IESV Chriſti notitiam haberi ab ijs, qui ſe eius amicos arbitrantur; videmus ſiquidem, illos ſuas in ipſo conſolationes, ac guſtus ſtudioſè quærere, ſeipſos nimium amando; non verò amaritudines eius, ac mortes; multum illum diligendo. De huiuſmodi mihi hominibus, qui vt dixi, eius ſe amicos exiſtimant, in præſenti ſermo eſt: nam de illis, qui ab eo longè remoti degunt, hominibus nempe magnæ eruditionis, & temporali potentia conſpicuis, cæteriſque id genus, qui in mundo ambitionibus ſuis

Valde exigua eſu Chriſti habetur notitia à pleriſq; qui ſe ipſius amicos arbitrantur.

dedit

Digitized by Google

dediti verſantur, verè enunciare poſſumus; illos nequaquam agnoſcere Chriſtum, quorum quidem finis, quantumuis bonus ſit, erit nihilominus ſatis amarus; de his inquam minimè hoc loco mentionem facimus. At fiet, dubio procul, illorum mentio in die diuini iudicij: illis enim oportebat primum loqui hoc Dei verbum, tanquam ijs, quos Deus collocauit veluti ſcopum, & exemplar aliorum; vtpote ſublimiori dignitatis gradu, variaque eruditione inſignes.

Sequentiũ capitum doctrina adeos præſertim ſpectat, quos Deus in cõtemplationis ſtatu collocauit.

Verum loquamur nunc cum intellectu ſpiritualis hominis, & eius præſertim, quem Deus gratiâ ſuâ in contemplationis ſtatu collocauit, (nam vt pluties dictum eſt, cum hoc nunc peculiariter ago) doceamuſque illum, quâ ratione dirigi debeat ad Deum per fidem; & quomodo à cõtrarijs rebus repurgari: ſic itineri ſeſe accingendo, vt per arctam iſtam contemplationis obſcuræ ſemitam ingrediatur.

CAPVT VIII.

Qua ratione nulla Creatura, nullaque notitia, qua intellectum humanum ſubire poſſit, proximum vnionis diuinæ medium eſſe valeat, in communi demonſtratur.

ANtequam de proprio, & maximè ad vnionem apto medio, quod eſt fides, agamus; qua ratione nulla res creata, vel cogitatione concepta, poſſit intellectui deſeruire, tanquam proprium medium vniendi ſe cum Deo: & quomodo omne illud, quod intellectus cogitatione aſſequi poteſt, ſi illi inhærere voluerit, potius illi ſit impedimentô, quam mediô, operæ precium eſt demonſtrare. In præſenti itaque capite, rem hanc in genere probabimus; poſtmodum vero loquemur de eadem in particulari, ad notitias vniuerſas, quas intellectus quocunque, ſiue interiori, ſiue exteriori ſenſu interueniente, recipere poteſt deſcendendo: damna prætereа & inconuenientia, quæ in intellectum ex notitijs iſtis redundare poſſunt, ne in itinere iſto, mediô propriô quod fides eſt, innixus, progreſſum faciat, declarabimus.

Vniuerſa media debent eſſe proportionata fini, aliquam cum ipſo ſimilitudinem habendo.

Sciendum itaque eſt, ſecundum Philoſophorum doctrinam; vniuerſa media debere eſſe proportionata fini, aliquam cum eo conuenientiam & ſimilitudinem habendo: talem videlicet, qualis ſatis ſit, vt per illam poſſit finis, qui intenditur, adipiſci. Exempli gratia: Cupit aliquis ad aliquam Ciuitatem peruenire, omninò illud ei arripiendum eſt iter, quod ſit medium perueniendi ad illam. Similiter ad hoc, vt copuletur & vniatur ignis ligno, neceſſarium eſt, vt calor, qui vnionis huius eſt medium, tot gradibus caloris diſponat lignum, vt habeat, maximam cum igne ſimilitudinem proportionemque.

Ad hoc vt intellectus vniatur Deo in hac vitâ illud medium neceſſariò aſſumere debet, quod cum Deo proximam habeat ſimilitudinẽ.

Vnde ſi vellet aliquis diſponere lignum, aliquo alio medio præter proprium, qui eſt calor; verbi gratia aëre, vel aqua, vel terra: impoſſibile eſſet, poſſe lignum igni vniri. Ad eundem modum etiam, vt intellectus, quantum in hac vitâ poſſibile eſt, vniatur Deo; neceſſariò illud debet aſſumere medium, quod Deo copulat, habetque cum eo proximam ſimilitudinem.

Quâ in re illud oculatè animaduertendum eſt; inter vniuerſas creaturas, ſuperiores & inferiores, nullam, quæ cum Deo proximè coniungat, vel cum eius eſſentia ſimilitudinem habeat, reperiri. Nam licet verum ſit; vniuerſas illas (vt Theologi

logi docent) certam ad Deum relationem habere, ac quoddam eius veſtigium eſſe; quaſdam plus, & quaſdam minus, ſecundum maiorem ſuam vel minorem perfectionem: nihilominus tamen inter illas & Deum, nullus reſpectus, aut eſſentialis ſimilitudo reperitur, imò interillatum eſſentiam & diuinam, infinita intercedit diſtantia; & propterea impoſſibile eſt, vt intellectus poſſit perfectè attingere Deum medijs Creaturis, ſiue illæ cæleſtes ſint, ſiue terrenæ. idque propterea, quia nulla intercedit proportio ſimilitudinis. Vnde loquens Dauid de cæleſtibus Creaturis, ait: *Non eſt ſimilis tui in Dijs Domine:* appellando Angelos, Animas Sanctas, Deos. In alio etiam loco ait: *Deus in ſancto via tua, quis Deus magnus ſicut Deus noſter?* Ac ſi dixiſſet: via ad perueniendum ad te ô Deus, eſt via ſancta, puritas videlicet fidei. Quis enim Deus adeo magnus reperiri poteſt? hoc eſt, quis Sanctus adeò gloria ſublimis; & quis Angelorum tam excelſus natura, erit adeo grandis, vt poſſit eſſe via proportionata ac ſufficiens ad perueniendum ad te? Et loquens idem Propheta de cæleſtibus ſimul & terrenis, ait: *Quoniam excelſus Dominus, & humilia reſpicit, & alta à longe cognoſcit.* Quod perinde eſt, ac ſi dixiſſet: Cum in eſſe ſuo Deus excelſus ſit, videt & animaduertit, viles & abiectas eſſe ſecundum eſſentiam ſuam res terrenas, eſſentiæ ſuæ ſublimi collatas: res autem ſublimes, quæ ſunt Cæleſtes Creaturæ, videt & cognoſcit, longè ab eſſentia ſua diſtare. Ex quibus conſequitur; nullam Creaturam proportionatum medium eſſe poſſe, ad Deum perfecte attingendum.

Impoſſibile eſt vt Intellectus Deum attingere poſſit mediâ aliquâ Creaturâ. ſiue illa cæleſtis ſit ſiue terreſtris.

Pſ. 85. 8.

Pſ. 76. 14.

Pſ. 137. 6.

Eodem modo Philoſophandum eſt de omni eo, quod Imaginatio repræſentare poteſt, & intellectus in hac vitâ capere; nempe, hæc, neceſſe, nec eſſe poſſe proximum medium ad vnionem diuinam obtinendam. Si enim loquamur de cognitione naturali; nullâ ratione intellectus aliquid percipere poteſt, niſi illud, quod ſpeciebus ac rerum imaginibus ſubeſt, quæ corporeorum ſenſuum obſequio recipiuntur: quæ tamen corporeæ res, vt iam docuimus, non poſſunt eſſe vnionis huius medium, neque ad hunc effectum aliquid conferre poteſt naturalis aliqua intelligentia.

Quod ſi ſermo ſit de ſupernaturali intelligentiâ; quantum præſentis vitæ fert ſtatus, nullam habet intellectus, corporeæ molis carcere ſeptus, diſpoſitionem capacitatemque ad claram Dei notitiam recipiendam. Hæc quippe notitia, non huius mortalis ſtatus eſt: vel enim moriendum eſt, vel certè illâ carendum. Et propterea dixit Deus Moyſi. *Non videbit me homo & viuet.* Quam ob cauſam S. Ioannes dixit: *Deum nemo vidit vnquam.* Et S. Paulus cum Iſaia: *O culus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit.* Et hæc eſt cauſa, cur Moyſes non fuerit auſus contemplari rubum, cum Deus in eo præſens eſſet. Probè quippe agnoſcebat, ſe nullâ ratione intellectu ſuo poſſe, vt par erat, Deum contemplari: quamuis etiam hoc, ex ſublimiſſimo Dei ſenſu, quem conceperat oriretur. De Sanctiſſimo quoque Elia Propheta Patre noſtro legimus, quod cum in monte Horeb moraretur, Deuſque præſens adeſſet, faciem ſuam obuelârit. Quo facto ſignificauit; ſeſe intellectum obcæcâſſe, nec fuiſſe auſum vti inſtrumento adeo abiecto, in re tam ſublimi attingenda: manifeſtè agnoſcendo, quod quicquid con-

Exod. 33. 20.

Ioan. 1. 18.

1. Cor 2. 9.

Iſa. 64. 4.

Act. 7. 32.

3. Reg. 19. 13.

Digitized by Google

conſideraſſet, ac in particulari intellexiſſet, plurimum id Deo diſſimile, ac ab eo diuerſum futurum. Hinc itaque patet; nullam notitiam, præſentiſque vitæ apprehenſionem, poſſe inſtar proximi medij deſeruire, ad excelſam amoris cum Deo vnionem. Quicquid enim intellectus capere, voluntas deguſtare, ac imaginatio repræſentare poteſt, improportionatum admodum diſſimileque Deo eſt, vt iam dictum eſt. Quæ omnia mirum in modum declarauit. Iſaias Propheta dicens: *Cui ſimilem feciſtis Deum? aut quam imaginem ponetis ei? nunquid ſculptile conflauit faber, aut aurifex auro figurauit illud, & laminis argenteis argentarius?* Per fabrum, hoc loco accipitur intellectus, ad quem pertinet efformare intelligentias, illaſque à ferro ſpecierum ac phantaſmatum denudare. Per aurificem, intelligitur voluntas, quæ dotata eſt aptitudine recipiendi formas, ac figuras delectationum, quas aurum amoris, quo amat, produxit. Per argentarium, quem hic dicit, non poſſe effingere Deum argenteis laminis, accipienda eſt Memoria, cum adiunctâ ſibi imaginatione: quarum notitiæ & Imaginationes, quas efformare ac effingere poſſunt, proprie dici queunt ſimiles eſſe argenti lamellis. Quod idem eſt, ac ſi dixiſſet. Nec intellectus ſpeculationibus ac conceptionibus ſuis, Deo aliquid ſimile intelligere capereque poterit; neque voluntas delectamentum ac ſuauitatem aliquam, quæ illi quæ Deus eſt quomodo ſit ſimilis delibare; neque memoria poterit Imaginationi inſerere notitias ac phantaſmata, quæ illum vt in ſe eſt repræſentent. Ergo manifeſtè patet; nullam ex notitijs iſtis, poſſe

Iſa. 40. 18. & 19.

intellectum immediatè ad Deum dirigere: quinimò ad hoc, vt ad illum pertingat, debere tendere non intelligendo potius, quam volendo intelligere: & potius ſeſe excæcando, ac in tenebris collocando, quàm oculos ad diuinum radium excipiendum, aperiendo. Hinc prouenit, quod contemplatio, per quam intellectus, à Deo illuſtratur, Myſtica Theologia appelletur, quaſi diceretur; Arcana Dei Sapientia: eſt enim ipſimet intellectui, in quo illa recipitur, occulta. S. Dionyſius vocat eam, Radium tenebræ: de qua loquitur Propheta Baruch: *Viam Sapientiæ neſcierunt, neque commemorati ſunt ſemitas eius.* Perſpicuum itaque eſt; intellectum excæcari debere reſpectu vniuerſarum ſemitarum (id eſt notitiarum) quas aſſequi poteſt, vt Deo vniatur.

Quare contemplatio Myſtica dicatur Theologia.

Baruch. 3. 23.

Intellectus excæcari debet reſpectu vniuerſarum notitiarum, quas aſſequi poteſt.

Ariſtoteles Philoſophus docet; quod quemadmodum veſpertilionis oculi ſeſe habent reſpectu Solis, qui omninò illos excæcat, & in tenebris conſtituit: ſic intellectus noſter ſeſe habet, erga id, quod in Deo ſplendidiſſimum eſt, quod nobis omninò obſcuritas eſt & tenebræ. Idem præterea Philoſophus ait: quòd quò res diuinæ in ſe ſunt ſublimiores clarioreſque, eo nobis ignotiores ſunt, & obſcuriores. Quam etiam rem aſſerit Apoſtolus, dicens: quod ſublime eſt Dei, minus eſt hominibus notum. Nec vnquam finis eſſet adducendi authoritates, rationeſque ad comprobandum; nullam dari poſſe eiuſmodi in rebus creatis, quæ poſſunt in intellectum cadere ſcalam, cuius præſidio intellectus peruenire valeat, ad excelſiſſimum hunc Dominum: imò neceſſariò ſciendum eſt; quod ſi in-

intellectus

tamen eſt extra inſtitutum noſtrum hæc Tractatio: ſiquidem ijs ipſis, de quibus diſputamus, dabit lucem.

Quare ſequens caput erit parentheſis inſtar: confeſtim enim nobis ad Tractationem de tribus Animæ potentijs in particulari, in quantum tres Theologicas virtutes reſpiciunt, & ad hanc ſecũdam ſpiritualem noctem ſpectát, redeundum erit.

CAPVT V.

Quid ſit vnio Animæ cum Deo explicatur, & comparatio ſeu ſimilitudo quædam proponitur.

Multiplex Animæ vnio cũ Deo.

De quanam vnione in præſenti agatur.

EX hucuſq; dictis, aliquatenus conijci, & intelligi poteſt, quidnam illud ſit, ꝙ hic vnionẽ cum Deo appellamus, & ideo clarius intelligentur, quæ hoc loco de ea adducemus. Non eſt in præſenti mens mea explanare in particulari, qualis ſit vnio intellectus, & qualis voluntatis; qualis etiã memoriæ, qualis tranſiens, & qualis permanens in dictis potentijs, & qualis totalis; de his enim poſtmodum agemus, quæ etiam cõmodius multo percipientur in locis proprijs, quando nimirum de eadem pertractando materiã, præ oculis viuum habebimus exemplũ, ſimul cum intelligentia præſenti, ibi quælibet res percipietur, & animaduertetur, meliuſque de illa feretur iudicium. In præſenti ſolummodo mihi ſermo eſt, de iſta vnione totali, & permanenti ſecundum Animæ ſubſtantiam, ac eius potentiarum, quantum ad habitum vnionis ſpectat; nam quantum ad Actum pertinet, Deo fauente poſtmodum agemus, & oſtendemus, qualiter nec habeamus, ſed nec habere in hac vitã poſſimus vnionem permanentem in potentijs, ſed ſolummodo tranſeuntem.

Vt itaque qualisnam ſit vnio hæc, de qua agimus, intelligamus, ſciendum eſt, Deum in quacunq; Anima, licet illa ſit maximi inter homines peccatoris, manere, & ſubſtantialiter eſſe præſentem. Et hic vnionis modus, vel præſentiæ, (quam poſſumus appellare naturalis ordinis) ſemper inter Deum, & vniuerſas creaturas reperitur; ſecundum quem etiam conſeruat illis eſſe, quod habent: ita vt ſi ab illis ſecundum iſtum vnionis, ſeu præſentiæ modum abeſſet, ſtatim in nihilum redigerentur; & deſinerent eſſe. Quare cum de vnione Animæ cum Deo loquemur, nequaquam loqui volumus, de huiuſmodi Dei præſentia ſubſtantiali, quæ ſemper in omnibus creaturis reperitur, ſed de transformatione, & vnione Animæ cum Deo per amorem: quæ tunc ſolum perficitur, quando interuenit ſimilitudo amoris, inter Deum, & Animam: & idcirco hæc vocabitur vnio ſimilitudinis, ſicut illa vnio eſſentialis, vel ſubſtantialis, & illa naturalis, iſta ſupernaturalis, quæ tunc eſt quando duæ voluntates, Animæ videlicet, & Dei ſunt vniformes, nec in vna aliquid reperitur, quod alteri repugnet; ſicque quando Anima totaliter ablegauerit à ſe omne illud, quod repugnat, nec conformatur voluntati diuinæ, remanebit in Deum per amorem transformata.

Iſta de qua hic agitur animæ cũ Deo vnio, appellari poteſt vnio ſimilitudinis.

Quod non ſolum intelligitur de eo, quod actu repugnat, ſed etiam de eo quod repugnat ſecundum habitum, ita vt non ſolum voluntarij imperfectionum actus, ab Anima debeant abeſſe, ſed etiam illarum habitus. Et quoniam nulla creatura, nullaque illius actio, aut habilitas, pertingere poteſt ad id quod eſt Deus; ideo debet denudari Anima ab omni creatura, & ab omnibus actionibus, & habi-

Non ſolum voluntarij imperfectionũ actus abeſſe debent ab Anima quæ ad vnionẽ cum Deo aſpirat, ſed etiã illarum habitus.

Digitized by Google

habilitatibus ſuis, hoc eſt, à ſua ſcientiâ, intelligentiâ, guſtu, & ſentimento: vt hoc modo abiectis omnibus illis, quæ ſunt diſſimilia & diſconuenientia Deo, poſſit ſimilitudinem Dei recipere, cum iam nihil remaneat in illâ, quod non ſit Dei voluntas, & hoc modo in eam transformetur. Hinc eſt, quòd licet verum ſit, Deum, vt diximus, ſemper ineſſe Animæ, dando illi ſuum eſſe naturale præſentiâ ſuâ, illudque conſeruando: non tamen ſemper illi communicare eſſe ſupernaturale. Hoc enim non communicatur, niſi per amorem, & gratiam, in qua non omnes Animæ viuunt; & illæ quæ viuunt non in æquali gradu: quædam enim plures habēt, quædam pauciores gradus amoris: vnde illi Animæ magis ſe communicat Deus, quæ magis in amore excellit, quod nihil aliud eſt, quàm magis conformem habere voluntatem diuinæ; & quæ totaliter habet illam conformem, & ſimilem, eſt quoque totaliter vnita, & in Deum ſupernaturaliter transformata. Quam ob cauſam, vt iam explicatum eſt, quantò amplius aliqua Anima veſtitur creatura, eiuſque habilitate ſecundum affectum, & habitum, tantò minus diſpoſitionis habet ad talem vnionem: non enim dat integrè locum Deo, vt illam in eſſe ſupernaturale transformet. Debet itaque Anima denudari ab iſtis contrarietatibus, & diſſimilitudinibus naturalibus, vt Deus, qui naturaliter in eâ præſens eſt, per eſſentiam illi ſeſe ſupernaturaliter communicet per gratiam. Et hoc indicare voluit D. Ioannes cum dixit: *Qui non ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo nati ſunt.* ac ſi manifeſtius diceret: illis ſolummodo dedit poteſtatem filios Dei fieri, qui non ex ſanguinibus, hoc eſt, non ex complexione, & compoſitione naturali; neque ijs qui ex voluntate carnis, hoc eſt, ex arbitrio naturalis idoneitatis, & capacitatis, nec minus illis, qui ex viri voluntate nati ſunt: (quibus verbis omnigena arbitrādi, & cōprehendendi per intellectum ratio includitur) nemini iſtorum poteſtatem dedit filios Dei perfectè fieri, ſed illis dumtaxat, qui ex Deo nati ſunt, hoc eſt, his qui per gratiam renati, præeunte morte veteris hominis, leuant ſe ſupra ſe ad ſupernaturalia, huiuſmodi renaſcentiam, & filiationem recipiendo, quæ eſt ſuper omne id, quod excogitari poteſt. Vt enim idem D. Ioann. alio loco ait: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & ſpiritu ſancto, non poteſt introire in Regnum* Dei. i. qui non renaſcetur in ſpiritu ſancto hoc Dei Regnum, ſtatum videlicet, perfectionis videre non poterit; porro renaſci in ſpiritu ſancto perfectè, in hac vita, eſt animam eſſe Deo ſimillimam in puritate, abſque mixtura aliqua imperfectionis, & hoc modo poterit fieri pura transformatio, per participationem vnionis, non tamen eſſentialiter.

Quare ab omni creatura & etiam à ſe ipſa actionibuſq; ſuis, denudare debeat ſeſe Anima ad vnionem cum Deo pergens.

Status perfectionis in quo conſiſtat.

Ioa. 1. n. 13.

Ioan. 3. 5.

Vt autem vtrumque clarius percipiatur, placet hanc proponere ſimilitudinem. Percutit ſolis radius aliquam vitream feneſtram; ſi vitrum aliquibus ſcatet maculis, vel nubeculis, non poterit illud ſol luce ſuâ illuſtrare, & totaliter transformare, eo modo quo id efficeret, ſi vitrum eſſet pellucidum, ac ab omnib. illis maculis immune: imo tanto minùs illud illuſtrabit, quantò minus illud fuerit ab illa labe, maculiſque denudatum, nec hoc per ſolem ſtabit, ſed per ipſummet vitrum, ita vt ſi illud fuerit omnino depuratum ac limpidum, totaliter illud illuſtraturus transformaturuſque ſit radius, vt ipſemet radius vitrum videatur, eandemque præbeat lucem, quamuis nihilominus vitrum, licet radio ſimillimum appareat, verè tamen diſtinctam habeat na-

Elegans ſimilitudo qua vnio diuina declaratur.

curam ab ipſo radio, poſſumuſq; rectè vitrum illud, radium, vel lucem per participationem appellare. Eodem pacto anima, eſt vitri inſtar, quam continuò ferit, vel, vt aptius loquar, in qua perpetuò naturaliter manet, hæc diuina lux eſſentiæ diuinæ, quemadmodum explicuimus. Præbendo itaq; locum anima, hoc eſt, abijciendo à ſe omnem maculam, vel labem creaturarum, quod fit habendo voluntatẽ ſuam perfectè cum Dei voluntate vnitam, (amare quippè nil aliud eſt, quam in expoliando, & denudando ſe propter Deũ ab omni eo quod ipſe non eſt laborare) confeſtim, remanet illuſtrata, ac in Deum transformata. Communicat quippè illi Deus eſſe ſuum ſupernaturaliter, vt videatur ipſemet Deus, & ea quæ Deus habet, ipſa quoque habeat; & quando Deus facit hunc ſupremum fauorem Animæ, eiuſmodi fit inter eos vnio, vt vniuerſa quæ Dei ſunt, & quæ ſunt animæ, vnum ſint in transformatione participante, & Anima plus Deus tunc apparet, quam Anima, imò eſt Deus per participationem: quamuis verum ſit, illam eſſe ſuum naturale ita diſtinctum, à Diuino eſſe retinere, ſicuti antea. licet ſit in Deum transformata, quemadmodum etiam vitrum, diſtinctum ſuum eſſe retinet à ſolis radio, à quo fuit illuſtratum.

Quid ſit Deum perfectè amare.

Animam in Deum transformata videtur ipſe Deus.

Ex dictis manifeſtius patet, diſpoſitionem ad hanc vnionem ſicut diximus, non eſſe proprium animæ intelligere, neque guſtare, neque ſentire, neque imaginari circa Dei naturam, vel qualemcumq; aliam rem, ſed puritatem eſſe atque amorem, hoc eſt, perfectam reſignationem, ac totalem denudationem propter Deum factam, & ſicut non poteſt haberi transformatio perfecta, niſi perfecta puritas antecedat, ita ſecundum, puritatis gradum, erit illuſtratio, illuminatio & vnio Animæ cum Deo, maior vel minor, licet vti dico, non ea futura ſit, vndequaque perfecta, ſi Anima non omninò, & vndequaque fuerit defæcata, & pura. Rem etiam hanc, aliâ ſimilitudine declarare placet. Erit imago aliqua perfectiſſima, & ſingularis excellentiæ, quam docta manus præſtantibus, ſublimiſſimiſque coloribus depinxit, quorum aliqui adeò tenui ſunt Linea ducti, vt vix ob eorum ſubtilitatem, ac præſtantiam diſcerni poſſint. Imaginem hanc, ſi inſpexit ille, qui minus claros perſpicaceſque oculos habet, pauciores in illâ præſtantias, & ſubtilitates agnoſcet: qui verò puriores oculos habuerit, eo plures imaginis excellentias animaduerteret; quòd ſi aliquis acutiori, & limpidiori oculo ſit præditus, plures etiam imaginis perfectiones contemplabitur, & tandem ille qui clariorem defæcatioremque viſiuam habuerit potentiam, plures eius perfectiones, ac ſubtilitates animaduertet. Imago enim adeò eminet, & excellit, totque videnda in ſe complectitur, vt licet quiſquam plurima illius videndo aſſequatur, multò tamen adhuc plura ſtupenda ad videndum, & oblectandum reſidua illi ſint. Eodem modo affirmare poſſumus, Animas ſeſe cum Deo habere, in hac illuſtratione, vel transformatione. Licet enim verum ſit, Animam ſecundum ſuam multam, vel exiguam capacitatem, potuiſſe ad vnionem peruenire, ſed non omnibus id contingit in æquali gradu: hoc enim euenire ſolet, ſecundùm quod placuerit Domino, vnicuique fauorem hunc impertiri: res enim hęc fieri ſolet ad ſimilitudinem modi illius quo Deo fruuntur beati in cælo: quidam enim perfectius illum intuentur, alij verò minus perfectè, & clarè, vniuerſi tamen Deum aſpiciunt, omneſ-

Potiſſima ad vnionẽ Diuinam præparatio eſt puritas & amor.

Non omnes animæ quæ ad vnionẽ peruenerint æqualem illius gradum adipiſcuntur.

Vnio cum Deo ſimilis ſtatui gloriæ.

omneſque ſunt ſatisfacti, & iucundi; habent enim expletam capacitatem ſuam iuxta maius, vel minus meritum.

Cur in hac vita nonnulla anima æquali tranquillitate in ſuo ſtatu perfectionis perfruātur quamuis in gradibus vnionis inæquales ſint

Hinc eſt, quòd licet reperiantur in præſenti vita aliquæ Animæ, æquali tranquillitate, ac pace in ſuo perfectionis ſtatu perfruentes, ſorteque ſua vnaquæque contentæ, poterit tamen illarum aliqua, multò pluribus vnionis huius gradibus alijs præeminere, & nihilominus æqualiter vnaquæque eſſe ſatisfacta, ſeu contenta, ſecundùm vniuſcuiuſque diſpoſitionem, & notitiam, quam de Deo habet. Verum anima illa, quæ tantam puritatem non acquirit, quantam videntur requirere illuſtrationes, & vocationes diuinæ, nunquam ad veram pacem, ſatisfactionemq; peruenit; ſiquidem non eſt aſſecuta nuditatem illam, ac vacuitatem potentiarum, quæ ad puram ſimplicemq; vnionem neceſſaria eſt.

CAPVT VI.

In quo demonſtratur, tres Theologicas virtutes, tres Animæ potentias perficere debere; & quâ ratione virtutes iſtæ euacuant illas, ac in tenebris conſtituunt. Elucidantur ad hoc inſtitutum duæ authoritates, S. Lucæ vna, Iſaiæ altera.

CVm itaq; nunc tradendus nobis, & præſcribendus ſit modus, tres animæ potentias, intellectum nimirum, memoriam, & voluntatem, in noctem hanc ſpiritualem introducendi, quæ nox, eſt medium vnionis diuinæ obtinendæ; neceſſe eſt primo loco oſtendere in hoc capite, quomodo tres Theologicæ virtutes, Fides, Spes, & Charitas, medijs quibus Anima ſecundū ſuas potentias vnitur Deo, eaſdem efficiunt vacuitatem, ac obſcuritatem vnaquæq; in ſua potentia, fides in intellectu, ſpes in memoria, charitas in voluntate. Poſtmodū verò agemus, quâ ratione perfici debeat Intellectus in fidei tenebra, & quomodo vacuum Memoriæ in ſpe, quâ etiam ratione debeat Voluntas ingredi carentiam, ſeu nuditatem omnis affectus, vt ad Deum poſſit proficiſci. Quæ poſtquam præſtiterimus, manifeſtè conſtabit, quàm neceſſarium ſit animā, vt tuta itinere hoc gradiatur, per hanc obſcuram noctem, innixam tribus iſtis virtutibus, incedere, quæ illam ab omnibus rebus euacuant, ac illarum intuitu obſcuram efficiunt, vt, enim dictum eſt, Anima non coniungitur Deo, in hac vita mediante intellectione, aut guſtu, aut imaginatione, aut quocunque alio ſenſu; ſed ſolummodo per fidem, ſecundum Intellectum, per ſpem, quæ attribui memoriæ poteſt, (licet illa ſedem ſuam in voluntate habeat) in quantum ſpes generat, vacuitatem, obliuionemque quarumcunque caducarum, aut temporanearum rerum, reſeruando totam Animam ſummo illi bono, quod ſperat, & expectat. Per amorem denique vnitur Deo ſecundum voluntatem. Vniuerſæ hæ tres virtutes, ſicut diximus, expoliant, ac exinaniunt potentias. Fides euacuat, & obſcurat Intellectum ab omni intellectione: Spes euacuat Memoriam ab omni omnium rerum poſſeſſione, ſeu vſurpatione. Et Charitas euacuat, ac expoliat voluntatem, ab omni amore, & guſtu illorum omnium, quæ non ſunt Deus. Fides enim (vt patet) ea nobis proponit, quæ intellectu, ſecundum eius rationem, ac naturale lumen conſiderato, capi non poſſunt. Vnde loquendo de illa S. Paulus, dicit eam eſſe ſperandarum ſubſtantiam rerum. *Fides eſt ſperandarum ſubſtantia rerum.*

Anima coniungitur Deo per fidem in intellectu, per ſpē in memoria, & per charitatē in voluntate.

Cur ſpes attribuatur memoriæ.

Ad Hebr. 11. 1.

Et

Digitized by Google

Et licet Intellectus magna cum certitudine, ac firmitate illis aſſenſum præbeat; non ſunt tamen eiuſmodi res, quæ intellectui pateant, aut ab illo penetrentur: ſi enim illi manifeſtæ fierent, non eſſet ampliùs fides, quæ licet intellectum efficiat certum, non tamen illum facit clarum, quin potiùs obſcurum. Nec ambigere licet, ſpem quoque conſtituere memoriam in tenebris, & vacuitate omnium, quæ hinc ſunt, & omnium, quæ ſunt illinc (hoc eſt omnium rerum, tàm præſentis vitæ quam futuræ) ſpes enim ſemper eſt illorum, quæ non poſſidentur; ſi enim poſſiderentur, iam non eſſet ſpes. Vnde S. Paulus dixit: *Spes quæ videtur, non eſt ſpes*: nam quod videt quis, (id eſt, quod poſſidet) quomodo ſperat? Ergo etiam virtus hæc vacuitatem efficit: cum circa illa verſetur, quæ non poſſidentur, non verò circa illa quæ poſſidentur. Nec minùs Charitas euacuat voluntatem ab omnibus creatis rebus: ſiquidem nos ad Deum ſupra omnia amandum, obſtringit. Quod nequaquam fieri poteſt, niſi ſeparando, & auellendo amorem ab omnibus illis, vt in Deo integer collocetur. Et ideo dixit Chriſtus apud S. Lucam: *Qui non renunciat omnibus quæ poſſidet (voluntate) non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Atque ita vniuerſæ iſtæ virtutes collocant Animam in obſcuritate, omniumque rerum vacuitate. Notanda, & conſideranda eſt hoc loco parabola illa, quam redemptor noſter per S. Lucam protulit; *Amicum debuiſſe media nocte pergere ad petendos tres panes*; qui tres has virtutes ſignificant. Dixit illos media nocte petijſſe, vt intelligamus, Animam in ſuis potentijs obſcuratam, diſponi debere, ad perfectionem trium iſtarum virtutum, illarumque perfectionem in hac Nocte acquirere.

Ad Rom. 8 v. 24. — *Luc. 14. v. 33.* — *Luc. 11. 5.* — *Iſai. 6. 2.*

Capite etiam ſexto Iſaiæ legimus, duos Seraphinos Prophetam ad latera Domini conſpexiſſe, vnumquemque ſex alis inſtructum: quarum duabus velabant ſuos pedes; ſignificando hoc modo extinctionem abalienationemque affectuum voluntatis in omnibus rebus, idque ſolius Dei amore: duabus verò alis velabant facies ſuas; ſignificando tenebras, & obſcuritatem Intellectus coram Deo, alijs verò duabus volabant; vt intelligamus, volatum ſpei ad ea, quæ non poſſidentur, eleuatæ ſupra omne illud, quod extra Deum poſſideri poſſit. *Seraphin ſtabant ſuper illud: ſex alæ vni, & ſex alæ alteri; duabus velabant faciem eius, & duabus velabant pedes eius, & duabus volabant.*

Quid in libris iſtis intendat Author.

Ad has igitur tres virtutes, inducere debemus tres Animæ potentias; imbuendo Intellectum fide, Memoriam ab omni poſſeſſione denudando, & Voluntatem charitate inflammando: iſtoque modo eas in obſcuro collocando, & ab omni eo, quod tribus his virtutibus conforme & conſentaneum non fuerit, denudando.

NOTA. *Nox actiua, in quâ introducitur anima, quidnam ſit*

Atq; hæc eſt Nox illa ſpiritualis, quam in ſuperiotibus diximus Actiuam: Anima enim, quantum in ſe eſt facit, vt illam ingrediatur. Et quemadmodum, dum de nocte ſenſitiua ageremus, præſcripſimus modum euacuandi ſenſitiuas potentias, à ſuis ſenſibilibus obiectis, quantum ad Appetitum ſpectat; vt hac ratione Anima egrederetur à ſuo termino à quo, & ingrederetur itineris medium, nempe Fidem; ſic in hac ſpirituali Nocte trademus Deo fauente modum, quo ſpirituales potentiæ euacuentur, & ab omni eo, quod Deus non eſt, repurgentur; docebimus inquam, quâ ratione remanere debeant, in harum trium virtutum obſcuritate, quæ ſunt medium, & diſpoſitio ad vniendam Deo Animam. Et in hoc quem tradidi-

Digitized by Google

didimus modo, omnis ſecuritas reperitur,tam contra Dæmonis aſtus, quàm etiam contra proprij amoris, & eorum,qui ex eo naſcuntur, ramorum, inſidias:qui quidem proprius amor, ſolet ſubtiliſſimè decipere, & ſpiritualium iter præpedire: eò quòd neſciant ſeſe expoliare, ac denudare, regendo ſe, ac gubernando ſecundùm iſtas tres virtutes; ſicque nunquam veram medullam, & puritatem ſpiritualis boni attingũt,nec adeò recto, ac compendioſo itinere, ſicut poſſent, incedunt.

Nota. In libris iſtu peculiariter authori ſermonem eſſe cũ ijs, qui contẽplationis ſtatum ingredi cœperunt.

Verùm animaduertendum eſt,me nunc peculiariter cum ijs loqui, qui iam cœperũt ingredi contemplationis ſtatum: cum incipientibus enim aliquanto fuſius hiſce de rebus tractandum erit quod fiet, cùm de illorum proprietatibus diſputabimus.

CAPVT VII.

In quo oſtendit, quam anguſta ſit via, quæ ducit ad vitam: quamque liberi, ac expediti debeant eſſe illi, quibus per eam incedendum eſt. Incipit etiam de Intellectus nuditate agere.

AD agendum nunc de nuditate, ac puritate trium Animæ potẽtiarum, requirebatur profectò ſcientia maior, ſpiritusque ſublimior eò, quem mihi ineſſe ſentio, vt ſpiritualibus perſuadere poſſem, quàm anguſta ſit hæc via, quam Saluator noſter dixit ducere ad vitam: vt veritate hâc conuicti, non tantoperè admirarentur vacuitatem, ac nuditatem, in qua potentias Animæ in nocte hac relinquere, ac deſerere debemus. Ad quem finem, attente penſanda ſunt illa verba, quæ apud S. Matthæum Dominus noſter legitur dixiſſe: quæ nos nunc huic obſcuræ Nocti, & eleuatæ perfectionis viæ, accommodabimus, & applicabimus. *Quàm anguſta inquit porta, & arcta via eſt, quæ ducit ad vitam; & pauci ſunt qui inueniunt eam.* Quo loco alta mente perpendenda eſt ponderatio illius particulæ *Quam.* Perinde enim eſt, ac ſi dixiſſet. In veritate, eſt valde anguſta, plus etiã quã exiſtimatis. Eſt præterea animaduertendũ primo dixiſſe; anguſtã eſſe portam, vt hoc modo innueret, quòd ad hoc, vt Anima per iſtã Chriſti portã, quæ eſt viæ huius principium intrẽt, ſe debeat primo coarctare, voluntatemq; à rebus omnibus ſenſibilibus, & tẽporaneis, per Dei ſupra omnia amorẽ denudare, ac alienare. Quę res ad ſenſus noctẽ pertinet, de qua iam locuti ſumus. Et cõtinuò ſubiungit Dominus, arctam eſſe viam, videlicet perfectionis: vt ſeriò inculcaret, quod ad arripiendum perfectionis iter, non ſolum intrandum ſit per anguſtam portam, abnegando, & euacuando vniuerſa, quæ ſunt ſenſui conformia, ſed etiam omni proprietati renũciandum, coarctando ſeipſum, ac pure expediendo ab omnibus quæ ſpectant ad portionem ſpiritus. Quamobrem illud, quod de porta anguſta dixit, applicare, & attribuere poſſũmus ſenſitiuæ hominis parti; quod verò de via arcta locutus eſt, ſpirituali, & rationali. Porrò in eo quod aſſerit; paucos eſſe qui viam hanc inueniunt; obſeruanda eſt paucitatis huius cauſa, quæ eſt, quia pauci inueniuntur, qui norint, & velint ſummam hanc ſpiritus vacuitatem, & nuditatem ingredi. Hæc enim excelſi Perfectionis mõtis ſemita, cùm neceſſariò ſurſum tendat, & arcta ſit; eiuſmodi requirit aſcendentes, qui nullo ſint pondere onuſti, quod illos ad inferiora premat; nec aliquod obſtaculum patiantur, quod illos à conſcẽſu ad ſuperiora remoretur. Et quoniam hæc eſt negotiatio ſeu commerciũ, in quo ſolus Deus quæritur, & acquiritur; ille ſolus quærendus eſt, & acquirendus.

Matth. 7. v. 14.

Quid faciendum ei qui per anguſtam Chriſti portam ingredi velit.

Cur pauci ſint qui norint, & velint, ſummam ſpiritus nuditatem ingredi.

Non ſolum ab omnibus illis rebus, quæ creaturas reſpiciunt vacua eſſe debet anima ad perfectionem aſpirans, ſed etiam in vniuerſis quæ ſpiritualia ſunt oportet eſſe annihilatã.

Ex quibus manifeſtè apparet; non ſolũ Animam ab omnibus illis, quæ creaturas concernũt, debere eſſe expeditã, & immunem; verum etiã in vniuerſis ijs, quæ ſpiritus ſunt, annihilatã, abalienatã, & abſque vllo proprietatis næuo, incedere debere. Quamobrẽ erudiens nos Saluator noſter, & veluti in viã hanc introducens, admirabilẽ illam doctrinam apud S. Marcũ protulit, tantò minùs (ſi audeo dicere) à Spiritualibus viris executioni, per ipſius exercitia datam, quãtò eſt neceſſaria magis, & proficua. Quã doctrinã, quoniã tantoperè neceſſaria eſt, adeoq; ad inſtitutum noſtrum facit, placuit hoc loco referre, ac in ſpirituali, genuinoque illius ſenſu explanare. Dicit itaque Dominus. *Si quis vult me ſequi, abneget ſemetipſum, & tollat Crucem ſuã & ſequatur me. Qui enim voluerit animam ſuã ſaluam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam ſuam propter me, ſaluam faciet eam.*

Marci 8. 34. Quantam Saluator noſter abnegationẽ à ſuis requirat.

O quis dignè verbis exprimere poſſet, quis par eſſet exercere, ac deguſtare id, quod in hac adeò ſublimi Saluatoris noſtri, de noſtri ipſorum abnegatione, doctrina continetur? vt ſpirituales perſonæ animaduertere penituſq; pernoſcere poſſent, quàm diuerſus illis in hoc itinere incundus eſſet modus ab eo, quem multi illorum optimum eſſe exiſtimãt, quibus videtur, quemlibet receſſus & abſtractionis modum, & qualemcunq; rerum reformationem ac correctionẽ ſatis eſſe. Nõnullis ſpiritualibus ſufficit, ſeſe aliqualiter in virtutibus exercere; qui etiam orationi continuò inſiſtunt, mortificationiq; dãt operam: non tamen illam nuditatem, & paupertatem, vel abnegationem, vel puritatẽ Spiritualem (omnia quippe hæc vnum idemq; ſunt) quam nobis hoc loco conſuluit Dominus, perueniunt, cuius rei ea eſt ratio, quia adhuc nutriũt, ac veſtiũt naturam ſuam conſolationibus potiùs, quàm illã ab omnibus Spiritualibus blandimentis, ob Dei amorẽ denudent, & abnegent. Exiſtimãt enim iſti, ſatis eſſe in rebus mũdanis abnegare naturã, nec opus eſſe annihilare, & repurgare illã à ſpirituali proprietate. Hinc oritur, quod ſtatim ac aliquid ex ſolido iſto (quod nihil aliud eſt, quã annihilatio omnis in Deo ſuauitatis, in ſiccitatẽ, inſipiditatẽ, & afflictionẽ, quæ eſt Crux purè ſpiritualis, & nuditas pauperis ſpiritus Chriſti) ſeſe obtulerit; non minus ab eo, quã ab ipſa morte abhorrẽt: ſolumque requirunt dulcedines, & communicationes delicioſas, ac ſatietatẽ quãdam in Deo, quæ nullo pacto dici poteſt ſui ipſorũ abnegatio, vel ſpiritus nuditas, ſed potiùs guloſitas, ſeu ingluuies Spiritus. Qua in re efficiuntur ſpiritualiter inimici Crucis Chriſti: verus enim Spiritus potius quærit id, quod inſipidum eſt in Deo, quam id quod ſapidum: & potius ad patiendum flectitur, quam ad captandam conſolationem: & potius ad carendum omni bono propter Deum, quàm ad illud poſſidẽdum: ad ariditates potius, & afflictiones, quàm ad cõmunicationes ſuaues. probè enim nouit, hoc eſſe Chriſtũ ſequi, & ſemetipſum abnegare: iſtud verò nihil aliud fortaſſis eſſe, quàm ſeipſum in Deo quærere, quod valde contrariatur amori. Siquidẽ ſeipſum in Deo quærere, eſt delicias, blandimentaq; Dei aucupari. At Deũ in ſe quærere, non ſolum eſt omnibus carere velle propter Deum, ſed etiam ſeſe ad volendum, & eligendũ propter Chriſtũ, quodcunque maximè inſipidũ, ſiue illud à Deo proficiſcatur, ſiue à mũdo flectere ac inclinare; & hic eſt verus Dei amor.

Grauis nonnullorũ Spiritualium in materia mortificationis error.

Qui ſint Spiritualiter inimici Crucis Chriſti?

Verus Spiritus quis ſit?

Purè Deũ quærere in quo conſiſtat?

O, quis pro rei dignitate verbis aſſequi poſſet, vſquequò vult Deus hanc abnegationẽ peruenire? Illa profectò debet eſſe veluti quædam mors, & annihilatio, temporalis, naturalis & ſpiritualis rerum omnium,

Abnegatio hæc ſeu nuditas, debet eſſe morti ſimilis.

omnium, quantum quidem ad voluntatis æſtimationẽ ſpectat, in quâ morte, vniuerſum noſtrũ lucrum reperitur. Et iſtud eſt, quod hoc loco inſinuare voluit Saluator noſter, dum ait. *Qui voluerit ſaluare Animam ſuam perdet eam.* Id eſt, qui aliquid poſſidere, vel ſibi ipſi quærere voluerit, iſte illud amittet, *& qui perdiderit animam ſuam propter me, ille lucrabitur eam.* Hoc eſt, ille, qui propter Chriſtum renuntiauerit omnibus illis, quæ voluntas appetere, & deguſtare potuerit, eligendo, quod magis Cruci cõſentaneum appareat (quam rem idẽ Dominus apud S. Ioannem vocat, odio habere animam ſuam) hic illam lucrabitur. Idipſum etiam Maieſtas eius, duos illos diſcipulos, qui dexteram ipſius, ſiniſtramque ſibi depoſcebant, edocuit; quando interciſo ambitioſę eorum petitionis gloriæ filo, calicem illis, quem ipſemet eſſet bibiturus, obtulit, veluti rem longè pretioſiorem, & tutiorem in præſenti vita, gaudio, & lætitia, quam poſcebant.

Io. 12. 25. Qui odit animam ſuam. Matth. 20. 23.

Quid ſit natura propria emori?

Calix porrò hic nihil eſt aliud, quàm naturæ propriæ emori, denudando illam, vt poſſit per hanc anguſtam ſemitã incedere, & auellẽdo ab omni eo. quod ad illã quoquo modo ſecundũ ſenſum ſpectare poteſt (vt iã diximus) & ab omni eo, quod illã ſecundum ſpiritum concernit (vt iam dicturi ſumus) ab eius videlicet intellectione, fruitione, ſenſu; ita vt non ſolũ abſque proprietate vlla in vtroq; remaneat, ſed vt neq; hoc ſecũdo, Spirituali ſcilicet, ad viam anguſtam ineundã ſit implicata, ac præpedita iter enim hoc aliquid aliud, præter abnegationẽ, & Crucẽ (quemadmodum innuit Saluator) quæ eſt baculus, ſeu ſcipio, cui innitendum eſt, non capit; quæ etiam iter hoc maximoperè complanat, & alleuiat. Hinc Dominus noſter dixit apud S. Matthæum: *Iugum meum ſuaue eſt, & onus leue,* quod onus Crux eſt. Nam ſi quiſpiam ſtatuit firmiter, ſubijcere ſeſe, Crucemque hanc tollere: quæ nihil aliud eſt, quàm ſeriò proponere, ac apud ſe cõſtituere, velle reperire, & ſuſtinere tribulationes in rebus omnibus propter Deũ, in omnibus profectò illis, magnã inueniet mentis refectionem, ac ſuauitatẽ, vt poſſit ita nudus ab omnibus, nihilq; omniũ volẽdo, iter iſtud perficere. At ſi aliquid poſſidere cũ proprietate aliquâ voluerit; ſiue id Dei ſit, ſiue alicuius alterius rei iam non amplius nudus incedit, neq; ſeſe in omnibus abnegauit: vnde nec poterit ſemitam hãc anguſtã ingredi, nec per eã aſcendere.

Matth 11. v. 30.

Cui mortificatu omnia Crux ſuauis ſit & iucunda.

Cuperem ego hominibus ſpiritualibus omninò perſuadere, viã hanc ad Deũ, nequaquã in conſiderationibus ſeu meditationibus multis, neq; in modis, aut guſtibus ſitã eſſe (licet hęc incipientibus neceſſaria ſint) ſed in vno ſolo neceſſario, quod eſt, vt norint ſeriò ſeſe, tã in interioribus, quam exterioribus abnegare, exponendo ſe propter Chriſtum cuicunq; dolori, & in omnibus ſeipſos annihilando. Si enim fideliter in iſtis ſeſe exercuerint, omnia illa, & multo plura hic agũtur, atq; reperiũtur. Quod ſi in hoc abnegationis exercitio fuerit defectus, & negligentia (quod eſt, ſumma omniũ radixque virtutum) omnes iſti alij modi nihil aliud ſunt, quam radice prætermiſſa ramuſculos cõſectari, ac proinde in hac via non proficere, licet huiuſmodi ſublimes habeant conſiderationes, & communicationes. Verus enim in vita Spirituali progreſſus non reperitur, niſi in Chriſti imitatione, qui eſt via, veritas, & vita, & nemo venit ad Patrem, niſi per ipſum. *Ego ſum via, veritas, & vita, nemo venit ad Patrem niſi per me* Et in alio loco dicitur. *Ego ſum oſtium: per me ſi quis introierit, ſaluabitur.* Quamobrem omnẽ Spiritum, qui ad Deũ ire cupit per dulcedines, cõmoditateſque, & Chriſtũ imitari recuſat, minimè bo-

Nota Via ad Deum non in meditationibus multis, aut modis ſeu guſtibus ſita eſt, ſed in vnico interna, externaq; abnegationis ſtudio.

Ioan. 14. v. 6. Verus in Spirituali via progreſſus in Christi imitatione conſiſtit. Ioan. 10. v. 9.

Digitized by Google

bonū iudicarem. Et quoniā aſſerui, Chriſtū viam eſſe, & viam hāc nihil eſſe aliud, quām naturæ noſtræ mori, non ſolùm in rebus quæ ad ſenſus ſpectant, ſed in his quoque quæ ad ſpiritum; cupio declarare, quonam pacto id ad imitationem Chriſti fieri debeat: ipſe quippe noſtrum eſt exemplar, & lumen.

Nota Quonam pacto ad Christi imitationē ſpiritualiter mori debeamus.

Quantum ad primam partem, ſenſitiuam ſcilicet ſpectat, manifeſtè conſtat, Chriſtum toto ſacratiſſimæ vitæ ſuæ tempore, ſpiritualiter illi mortuum fuiſſe, naturaliter verò in morte ſuâ, vt enim ipſemet dixit; dum viueret, non habuit vbi reclinaret caput: *filius autem hominis non habet, vbi caput reclinet*. dum verò moreretur, multo minùs.

Matth. 8. 20.

Quantùm verò ad ſecundam hominis partem ſpectat; ad mortificationem videlicet, abnegationemque ſpiritualem & internam, nemini ambigere licet; Chriſtum in ipſo mortis ſuæ articulo derelictum, & quodammodo annihilatum in anima remāſiſſe: dereliquit quippe eum Pater ſuus cœleſtis abſque conſolatione vlla, in intimâ ariditate. Quare in Cruce clamauit: *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me?* Quæ fuit maxima derelictio, in parte ſenſitiua, quam vmquam in vita ſua habuerat, vnde tunc temporis opus omnium maximum peregit, cuiuſmodi totius vitæ ſuæ decurſu, nec operibus alijs ſtupendis, nec miraculis perfecerat. Quod fuit generis humani reconciliatio, & cùm Deo per gratiam coniunctio. Quæ res eo temporis momento peracta eſt, quo iſte Dominus maximè fuit in omnibus annihilatus; in hominum ſcilicet æſtimatione, ac iudicio: cùm enim cernerent, illum in ligno infami, vitam amittere, potiùs illum irridebant, quàm alicuius momenti reputabant. Idipſum illi in natura euenit; in qua ſeſe quodammodo annihilabat moriendo. Denique annihilabatur reſpectu protectionis, ac conſolationis paternæ: illo ſiquidem tempore derelictus fuit ab eo, vt purè, & ſecundùm iuſtitiæ rigorem exolueret debitum, hominemque ſic annihilatus, & velut in nihilum reſolutus, Deo copularet. Quare de illo loquens Dauid ait: *Ad nihilum redactus ſum & neſciui.* Vt hinc intelligat verus ſpiritualis, Portæ myſterium, & viæ Chriſti ad vnionem cum Deo obtinendam, ſciatque, quo magis propter Deum ſeſe annihilauerit, ſecundùm duas has portiones, ſenſitiuam videlicet, & ſpiritualem, eò ſe magis, arctiuſque Deo vniendum, tantoque inſignius tunc perfectum opus: quando verò cōſecutus fuerit ſtatum, vt in nihilum redigatur (quod fiet cùm ad humilitatis abyſſum defluxerit) tunc optatiſſimam celebratum iri vnionem Animæ cum Deo, qui eſt maximus ac ſublimiſſimus ſtatus, ad quē in hac mortali vita peruenīri poſſit. Non itaque rei huius ſumma in refectionibus, guſtibus, ac perceptionibus ſpiritualibus conſiſtit; ſed in viua quadam crucis morte, ſenſitiuâ, & ſpirituali, interiori, & exteriori.

Matth. 27. 46.

Pſ. 72. 22. Myſteriū Portæ, & via Chriſti, qua ad Vnionem cum Deo peruenitur.

Quando anima optatiſſimā cum Deo celebret vnionem.

Non placet prolixiùs hac de re loqui; licet nunquam ab huiuſmodi tractatione ſuperſedere cuperem: animaduerto quippe, valdè exiguam IESV Chriſti notitiam haberi ab ijs, qui ſe eius amicos arbitrantur; videmus ſiquidem, illos ſuas in ipſo conſolationes, ac guſtus ſtudioſè quærere, ſeipſos nimium amando; non verò amaritudines eius, ac mortes; multum illum diligendo. De huiuſmodi mihi hominibus, qui vt dixi, eius ſe amicos exiſtimant, in præſenti ſermo eſt: nam de illis, qui ab eo longè remoti degunt, hominibus nempe magnæ eruditionis, & temporali potentia conſpicuis, cæteriſque id genus, qui in mundo ambitionibus ſuis dedit

Valde exigua Ieſu Chriſti habetur notitia à pleriſq; qui ſe ipſius amicos arbitrantur.

Digitized by Google

dediti verſantur, verè enunciare poſſumus; illos nequaquam agnoſcere Chriſtum, quorum quidem finis, quantumuis bonus ſit, erit nihilominus ſatis amarus; de his inquam minimè hoc loco mentionem facimus. At fiet, dubio procul, illorum mentio in die diuini iudicij: illis enim oportebat primum loqui hoc Dei verbum, tanquam ijs, quos Deus collocauit veluti ſcopum, & exemplar aliorum; vtpote ſublimiori dignitatis gradu, variaque eruditione inſignes.

Sequentiis capitum doctrina ad eos præſertim ſpectat, quos Deus in cõtemplationis ſtatu collocauit.

Verum loquamur nunc cum intellectu ſpiritualis hominis, & eius præſertim, quem Deus gratiâ ſuâ in contemplationis ſtatu collocauit, (nam vt pluries dictum eſt, cum hoc nunc peculiariter ago) doceamuſque illum, quâ ratione dirigi debeat ad Deum per fidem; & quomodo à cõtrarijs rebus repurgari; ſic itineri ſeſe accingendo, vt per arctam iſtam contemplationis obſcuræ ſemitam ingrediatur.

CAPVT VIII.

Qua ratione nulla Creatura, nullaque notitia, qua intellectum humanum ſubire poßit, proximum vnionis diuinæ medium eſſe valeat, in communi demonſtratur.

ANtequam de proprio, & maximè ad vnionem apto medio, quod eſt fides, agamus; qua ratione nulla res creata, vel cogitatione concepta, poſſit intellectui deſeruire, tanquam proprium medium vniendi ſe cum Deo: & quomodo omne illud, quod intellectus cogitatione aſſequi poteſt, ſi illi inhærere voluerit, potius illi ſit impedimentô, quam mediô, operæ precium erit demonſtrare. In præſenti itaque capite, rem hanc in genere probabimus: poſtmodum vero loquemur de eadem in particulari, ad notitias vniuerſas, quas intellectus quocunque, ſiue interiori, ſiue exteriori ſenſu interueniente, recipere poteſt deſcendendo: damna prætere a & inconuenientia, quæ in intellectum ex notitijs iſtis redundare poſſunt, ne in itinere iſto, mediô propriô quod fides eſt, innixus, progreſſum faciat, declarabimus.

Vniuerſa media debent eſſe proportionata fini, aliquam cum ipſo ſimilitudinem habendo.

Sciendum itaque eſt, ſecundum Philoſophorum doctrinam; vniuerſa media debere eſſe proportionata fini, aliquam cum eo conuenientiam & ſimilitudinem habendo: talem videlicet, qualis ſatis ſit, vt per illam poſſit finis, qui intenditur, adipiſci. Exempli gratia: Cupit aliquis ad aliquam Ciuitatem peruenire, omninò illud ei arripiendum eſt iter, quod ſit medium perueniendi ad illam. Similiter ad hoc, vt copuletur & vniatur ignis ligno, neceſſarium eſt, vt calor, qui vnionis huius eſt medium, tot gradibus caloris diſponat lignum, vt habeat, maximam cum igne ſimilitudinem proportionemque.

Vnde ſi vellet aliquis diſponere lignum, aliquo alio medio præter proprium, qui eſt calor; verbi gratia aëre, vel aqua, vel terra: impoſſibile eſſet, poſſe lignum igni vniri. Ad eundem modum etiam, vt intellectus, quantum in hac vitâ poſſibile eſt, vniatur Deo; neceſſariò illud debet aſſumere medium, quod Deo copulat, habetque cum eo proximam ſimilitudinem.

Ad hoc vt intellectus vniatur Deo in hac vitâ illud medium neceſſariò aſſumere debet, quod cum Deo proximam habeat ſimilitudinẽ.

Quâ in re illud oculatè animaduertendum eſt; inter vniuerſas creaturas, ſuperiores & inferiores, nullam, quæ cum Deo proximè coniungat, vel cum eius eſſentia ſimilitudinem habeat, reperiri. Nam licet verum ſit; vniuerſas illas (vt Theologi

logi docent) certam ad Deum relationem habere, ac quoddam eius veſtigium eſſe; quaſdam plus, & quaſdam minus, ſecundum maiorem ſuam vel minorem perfectionem: nihilominus tamen inter illas & Deum, nullus reſpectus, aut eſſentialis ſimilitudo reperitur, imò inter illarum eſſentiam & diuinam, infinita intercedit diſtantia; & propterea impoſſibile eſt, vt intellectus poſſit perfecte attingere Deum medijs Creaturis, ſiue illæ cæleſtes ſint, ſiue terrenæ. idque propterea, quia nulla intercedit proportio ſimilitudinis. Vnde loquens Dauid de cæleſtibus Creaturis, ait: *Non eſt ſimilis tui in Dijs Domine:* appellando Angelos, Animas Sanctas, Deos. In alio etiam loco ait: *Deus in ſancto via tua, quis Deus magnus ſicut Deus noſter?* Ac ſi dixiſſet: via ad perueniendum ad te ô Deus, eſt via ſancta, puritas videlicet fidei. Quis enim Deus adeo magnus reperiri poteſt? hoc eſt, quis Sanctus adeò gloria ſublimis; & quis Angelorum tam excelſus natura, erit adeo grandis, vt poſſit eſſe via proportionata ac ſufficiens ad perueniendum ad te? Et loquens idem Propheta de cæleſtibus ſimul & terrenis, ait: *Quoniam excelſus Dominus, & humilia reſpicit, & alta à longe cognoſcit.* Quod perinde eſt, ac ſi dixiſſet: Cum in eſſe ſuo Deus excelſus ſit, videt & animaduertit, viles & abiectas eſſe ſecundum eſſentiam ſuam res terrenas, eſſentiæ ſuæ ſublimi collatas: res autem ſublimes, quæ ſunt Cæleſtes Creaturæ, videt & cognoſcit, longè ab eſſentia ſua diſtare. Ex quibus conſequitur; nullam Creaturam proportionatum medium eſſe poſſe, ad Deum perfecte attingendum.

Impoſſibile eſt vt Intellectus Deum attingere poſſit mediâ aliquâ Creaturâ, ſiue illa cæleſtis ſit ſiue terreſtris.

Pſ. 85. 8.
Pſ. 76. 14.
Pſ. 137. 6.

Eodem modo Philoſophandum eſt de omni eo, quod Imaginatio repræſentare poteſt, & intellectus in hac vitâ capere; nempe, hæc, neceſſe, neceſſe poſſe proximum medium ad vnionem diuinam obtinendam. Si enim loquamur de cognitione naturali; nullâ ratione intellectus aliquid percipere poteſt, niſi illud, quod ſpeciebus ac rerum imaginibus ſubeſt, quæ corporeorum ſenſuum obſequio recipiuntur: quæ tamen corporeæ res, vt iam docuimus, non poſſunt eſſe vnionis huius medium, neque ad hunc effectum aliquid conferre poteſt naturalis aliqua intelligentia.

Quod ſi ſermo ſit de ſupernaturali intelligentiâ; quantum præſentis vitæ fert ſtatus, nullam habet intellectus, corporeæ molis carcere ſeptus, diſpoſitionem capacitatemque ad claram Dei notitiam recipiendam. Hæc quippe notitia, non huius mortalis ſtatus eſt: vel enim moriendum eſt, vel certè illâ carendum. Et propterea dixit Deus Moyſi. *Non videbit me homo & viuet* Quam ob cauſam S. Ioannes dixit: *Deum nemo vidit vnquam.* Et S. Paulus cum Iſaia: *Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit.* Et hæc eſt cauſa, cur Moyſes non fuerit auſus contemplari rubum, cum Deus in eo præſens eſſet. Probè quippe agnoſcebat, ſe nullâ ratione intellectu ſuo poſſe, vt par erat, Deum contemplari: quamuis etiam hoc, ex ſublimiſſimo Dei ſenſu, quem conceperat oriretur. De Sanctiſſimo quoque Elia Propheta Patre noſtro legimus, quod cum in monte Horeb moraretur, Deuſque præſens adeſſet, faciem ſuam obuelârit. Quo facto ſignificauit; ſeſe intellectum obcæcâſſe, nec fuiſſe auſum vti inſtrumento adeo abiecto, in re tam ſublimi attingenda: manifeſtè agnoſcendo, quod quicquid con-

Exod. 33. 20.
Ioan. 1. 18.
1. Cor. 2. 9.
Iſa. 64. 4.
Act. 7. 32.
3. Reg. 19. 13.

conſideraſſet, ac in particulari intellexiſſet, plurimum id Deo diſſimile, ac ab eo diuerſum futurum. Hinc itaque patet; nullam notitiam, præſentiſque vitæ apprehenſionem, poſſe inſtar proximi medij deſeruire, ad excelſam amoris cum Deo vnionem. Quicquid enim intellectus capere, voluntas deguſtare, ac imaginatio repræſentare poteſt, improportionatum admodum diſſimileque Deo eſt, vt iam dictum eſt. Quæ omnia mirum in modum declarauit. Iſaias Propheta dicens: *Cui ſimilem feciſtis Deum? aut quam imaginem ponetis ei? nunquid ſculptile conflauit faber, aut aurifex auro figurauit illud, & laminis argenteis argentarius?* Per fabrum, hoc loco accipitur intellectus, ad quem pertinet efformare intelligentias, illaſque à ferro ſpecierum ac phantaſmatum denudare. Per aurificem, intelligitur voluntas, quæ dotata eſt aptitudine recipiendi formas, ac figuras delectationum, quas aurum amoris, quo amat, produxit. Per argentarium, quem hîc dicit, non poſſe effingere Deum argenteis laminis, accipienda eſt Memoria, cum adiunctâ ſibi imaginatione: quarum notitiæ & Imaginationes, quas efformare ac effingere poſſunt, proprie dici queunt ſimiles eſſe argenti lamellis. Quod idem eſt, ac ſi dixiſſet. Nec intellectus ſpeculationibus ac conceptionibus ſuis, Deo aliquid ſimile intelligere capereque poterit; neque voluntas delectamentum ac ſuauitatem aliquam, quæ illi quæ Deus eſt quomodo ſit ſimilis delibare; neque memoria poterit Imaginationi inſerere notitias ac phantaſmata, quæ illum vt in ſe eſt repræſentent. Ergo manifeſtè patet; nullam ex notitijs iſtis, poſſe

Iſa. 40. 18. & 19.

intellectum immediatè ad Deum dirigere: quinimò ad hoc, vt ad illum pertingat, debere tendere non intelligendo potius, quam volendo intelligere: & potius ſeſe excæcando, ac in tenebris collocando, quàm oculos ad diuinum radium excipiendum, aperiendo. Hinc prouenit, quod contemplatio, per quam intellectus, à Deo illuſtratur, Myſtica Theologia appelletur, quaſi diceretur; Arcana Dei Sapientia: eſt enim ipſimet intellectui, in quo illa recipitur, occulta. S. Dionyſius vocat eam, Radium tenebræ: de qua loquitur Propheta Baruch: *Viam Sapientiæ neſcierunt, neque commemorati ſunt ſemitas eius.* Perſpicuum itaque eſt; intellectum excæcari debere reſpectu vniuerſarum ſemitarum (id eſt notitiarum) quas aſſequi poteſt, vt Deo vniatur.

Quare contemplatio, Myſtica dicatur Theologia.

Baruch. 3. 23.

Intellectus excæcari debet reſpectu vniuerſarũ notitiarũ, quas aſſequi poteſt.

Ariſtoteles Philoſophus docet; quod quemadmodum veſpertilionis oculi ſeſe habent reſpectu Solis, qui omninò illos excæcat, & in tenebris conſtituit: ſic intellectus noſter ſeſe habet, erga id, quod in Deo ſplendidiſſimum eſt, quod nobis omninò obſcuritas eſt & tenebræ. Idem præterea Philoſophus ait: quòd quò res diuinæ in ſe ſunt ſublimiores clarioreſque, eo nobis ignotiores ſunt, & obſcuriores. Quam etiam rem aſſerit Apoſtolus, dicens: quod ſublime eſt Dei, minus eſt hominibus notum. Nec vnquam finis eſſet adducendi authoritates, rationeſque ad comprobandum; nullam dari poſſe eiuſmodi in rebus creatis, quæ poſſunt in intellectum cadere ſcalam, cuius præſidio intellectus peruenire valeat, ad excelſiſſimum hunc Dominum: imò neceſſariò ſciendum eſt; quod ſi in-

tellectus

ritatem deſignant, ſub quâ latitat Diuinitas, Animæ ſeſe communicans. Quæ communicatio tunc perficietur, quando vt S. Paulus dixit: euacuabitur quod imperfectum eſt: hæc videlicet fidei tenebra & caligo; & adueniet id quod eſt perfectum. Diuina nimirum claritas. Cuius rei etiam figuram in Gedeonico bello habemus, in quo de vniuerſis militibus legimus, eos manibus lucernas geſtâſſe, quas tamen non videbant: eò quod vaſis eſſent obtectæ, quibus confractis, confeſtim lumen effulſit. Dedit tubas in manibus eorum lagenaſq; vacuas, ac lampades in medio lagenarum. Ad eundem modum fides, illis vaſis adumbrata, in ſe complectitur Diuinam lucem; hoc eſt, veritatem illius, quod Deus in ſe eſt: quo fidei vaſe, per mortem caducæque vitæ finem comminuto & confracto, radiabit continuò lux & gloria Diuinitatis. Manifeſte itaque patet, quod ad hoc, vt Anima in hac vitâ vniatur Deo, ac illum abſque medio participet, debeat prius neceſſariò vniri tenebræ: in quâ, vt Salomon dixit, promiſit ſe Deus habitaturum. Clarum præterea eſt, debere prope caliginoſum aërem ſeſe collocare, in quo placuit Deo, arcana ſua Iobo tegere: arripere etiam tenebroſas Gedeonis vrnas, manibuſque geſtare, (per exercitium operum ſuæ voluntatis) lucem, quæ eſt amoris vnio, quamuis obſcurè, mediante fide: vt ſic ſtatim ac conquaſſata fuerint vitæ præſentis vaſa, videatur Deus facie ad faciem in gloria.

1. Cor. 13. 10.

Iudic. 7. 16.

De quibus deinceps agendum.

Reliquum nunc eſt, vt in particulari vniuerſas Noticias, intelligentias, appræhenſioneſque, quas intellectus recipere poteſt, demonſtremus; necnon damna & obſtacula, quæ in hoc fidei itinere adferre poſſunt; & quâ ratione Anima ſeſe in illis gerere debeat, vt potiùs illi ſint emolumento, quàm detrimento; ſiue illæ à ſenſibus, ſiue à Spiritu oriantur.

CAPVT X.

In quo vniuerſarum appræhenſionum ac intelligentiarum, quæ intellectui obijci poſſunt, diſtinctio affertur.

VT in particulari de commodis & nocumentis, quæ intellectuales notitiæ, appræhenſioneſque Animæ (quantum ad iſtud diuinæ vnionis aſſequendæ, de quo locuti ſumus medium, fidem nempe ſpectat) inferre poſſunt, agamus; neceſſarium eſſe duxi, proponere hoc loco vniuerſas, tam naturalis, quàm ſupernaturalis ordinis appræhenſionum ſpecies, quæ intellectum ſubire, ab illoque recipi poſſunt: vt immediatè illarum ordine ſeruato, in particulari dirigamus, & veluti manuducamus per illas intellectum, in fidei Noctem & obſcuritatem: quod quam breuiſſimè fieri poterit præſtabimus.

Quamobrem ſciendum eſt, duplici viâ poſſe intellectum notitias & intelligentias rerum comparare: quarum vna eſt naturalis ordinis, altera verò ſupernaturalis. Naturalis via, eſt omne illud, quod intellectus ſenſuum miniſterio, vel certè per ſe ipſum, ex notitiâ per ſenſus iam comparatâ, percipere ac intelligere poteſt, ſupernaturalis verò, eſt omne illud, quod intellectui ſupra capacitatem, & aptitudinem ſuam naturalem infunditur. Notitiarum iſtarum ſupernaturalium, quædam ſunt corporeæ, quædam verò ſpirituales. Corporeæ in

duplici ſunt differentia : Nonnullæ corporalium & exteriorum ſenſuum adminiculo recipiuntur ; aliæ verò corporalium etiam, ſed interiorum ſenſuum præſidio: ſub quibus continetur, quicquid imaginatio percipere, fingere, & fabricare poteſt. Spirituales quoque notitiæ ſupernaturales, duplices ſunt : quarum vna eſt diſtincta & particularis , ſeu ſingularis; altera autem confuſa , obſcura & vniuerſalis. Diſtincta, & particularis, in quatuor apprehenſionum particularium modos, qui ſpiritui, nullo corporeo ſenſu mediante communicantur, diſtinguitur; qui modi ſunt: Viſiones, Reuelationes, Allocutiones, & ſpiritualia ſentimenta. Notitia verò, ſeu Intelligentia obſcura , & generalis, vna ſola eſt, eſtque contemplatio , quæ in fide, ſeu per fidem conceditur. In hac collocanda , & conſtituenda eſt à nobis Anima: quod præſtabimus dirigendo, & manu ducendo illam , per omnes iſtas particulares notitias, ad hanc de qua loquimur, generalem : auſpicabimur autem tractationem hanc, à primi ordinis notitijs, & ab illis Animam denudabimus.

C A P V T XI.

De damno , ac impedimento, quod reperiri poteſt in apprehenſionibus intellectus, per ea, quæ ſupernaturaliter ſenſibus corporeis exterioribus repræſentantur; & qualiter Anima in illis ſeſe gerere debeat.

PRimæ Notitiæ, de quibus præcedenti capite locuti ſumus, illæ ſunt, quæ ad intellectum per naturalem viam ſpectant. De quibus quoniam libro primo , egimus ; vbi induximus Animam in ſenſus Noctem ; ne verbo quidem hoc loco agemus : ibi enim ſufficientem de illis doctrinam tradidimus. Quare in præſenti capite de notitijs , & apprehenſionibus illis , quæ ad intellectum per ſenſuum corporalium exteriorum viam, ſupernaturaliter pertinent , ſolummodo agemus: qui ſunt : Viſus, Auditus, Guſtus, Odoratus, & Tactus. In quibus omnibus ſenſibus , ſolent ſpiritualibus viris variæ, repræſentationes & obiecta , ſupernaturaliter exhiberi. Viſui enim repræſentantur alterius vitæ perſonæ ; aliquorum videlicet Sanctorum & Angelorum , tam bonorum: quàm malorum , & lumina quædam, ac ſplendores præter ordinarij.

Solent Spiritualibus viris variæ, & admirabiles conſolationes , in quinque externis corporis ſenſibus, ſupernaturaliter concedi.

Auditu quoque in ſolita excipiuntur verba ; ſiue ab illis, quas vident perſonis prolata , ſiue non viſis ijs, à quibus proferuntur. Odoratu quoque ſuauiſſimi interdum, idque ſenſibiliter , hauriuntur odores; nec conſtat tunc, vnde illi proficiſcantur. Guſtu etiam grati percipiuntur ſapores. Tactus tandem proportionatas ſibi delicias ſentit : idque interdum adeo efficaciter , vt videantur vniuerſæ corporis medullæ, & oſſa exultare, refloreſcere, & veluti torrenti illi voluptatis . innatare. Similiſque eſt huiuſmodi ſuauitas ei, quam myſtici , Spiritus vnctionem appellant ; quæ ab illo, in membra ſimplicium, puratumque animatum deriuatur. Hæc porrò ſenſuum oblectamenta, ſolent in ſpirituales viros ex affectu, & deuotione Spiritus ſenſibili , plùs aut minùs , in quemcunque ſuo modo promanare.

NOTA.

Vniuerſi cæleſtes fauores quinque exteriorum ſenſuũ interuentu cõceſſi, totaliter euitãdi & reſpuẽdi, & quare?

Sciendum autem eſt : quod licet vniuerſæ prædictæ res , poſſint corporeis ſenſibus per operationem Diuinam obijci : nunquam tamen illis fidendum eſt, aut vllo modo ſunt admittendæ , immò totaliter euitandæ , neque an bonæ ſint vel malæ diſquirendum. Nam quan-

do

to magis exteriores ſunt, ac corporeæ; tantò minùs certum eſt, an à Deo proueniant. Magis quippe Deo proprium eſt ſpiritui ſeſe communicare, (quâ in re maior ſecuritas, animæque prouentus continetur) quàm ſenſui: in quo vt plurimum magnum periculum, ac deceptio reperitur: quia in illis ſenſus corporeus, iudicem ſe conſtituit, & arbitrum ſpiritualium rerum, exiſtimando ita illas ſeſe habere, taleſque eſſe, quales ille, ipſas ſentit: cum tamen illæ adeo inter ſe diſcrepent, quemadmodum corpus, & Anima, ſenſus, & ratio. Adeò quippe ſtupidus, rerumque ſpiritualium ignarus eſt corporeus ſenſus: quemadmodum iumentum aliquod, ſeu beſtia, rationalium. Quamobrem plurimùm fallitur ille, qui res huiuſmodi magni-facit, magnoque ſe periculo deceptionis exponit: ad minùs magnum ſibi comparat impedimentum, quo minus ad ſpiritualia tendere poſſit.

Cur communicationes ſupernaturales, quæ per ſẽſus eueniunt, ſint periculoſæ? Quã ſpiritualium rerũ ignarus ſit ſenſus.

Vniuerſæ quippe illæ res corporeæ, ſicuti diximus, nullam cum ſpiritualibus conuenientiam, & proportionem habent. Vnde ſemper metuendum eſt, huiuſmodi res, à Dæmone potiùs, quàm à Deo promanare: in illis enim, quæ magis ſunt exteriora, & corporalia, plus ſibi iuris vendicat Dæmon, faciliuſque in huiuſmodi rebus inſidias ſtruere poteſt, ac decipere, quam in illis, quæ ſunt magis interiores. Præterquam quod corporalia hæc obiecta, & formæ, quò magis in ſe exteriores ſunt, tantò minus vtilitatis interiori homini, ac ſpiritui adferunt: idque ob ſummam diſtantiam, ac exiguam proportionem, quæ inter corporalia, & ſpiritualia interuenit. Licet enim aliquid ex illis, ſpiritualis feruoris, ac deuotionis reſultet, (ſicut ſemper fit quando à Deo procedunt) multò tamen id minus eſt, quàm ſi eædem res, magis ſpirituales ac interiores fuiſſent. Quamobrem etiam citiùs faciliuſque errorem, præſumptionem, ac vanitatem in animam inuehunt. Cum enim tantopere palpabiles ac materiales ſint; maximopere ſenſus vrgent, ac excitant: & arbitratur Anima, tantò illas ſublimiores eſſe, & maiores, quantò magis ſenſibus percipiuntur; ſequiturque illas, exiſtimando lucem illam, ſeu notitiam, eſſe ducem, & medium eius rei, quam peroptat conſequendæ, vnionis videlicet Diuinæ; & quo pluris eiuſmodi res facit, eò magis à recto itineris huius tramite, veroque medio, quod eſt fides, deuiat. Prætereà cum anima duertit Anima, huiuſmodi res inſolitas, ac præterordinarias ſibi obuenire; multoties inſinuat ſeſe illi ſecreta quædam ſui ipſius æſtimatio, ſe videlicet iam aliquid coram Deo eſſe: quod tamen humilitati contrarium eſt. Optimè etiam nouit Cacodæmon ingerere Animæ, arcanam ſui ipſius ſatisfactionem; imò aliquando etiam manifeſtam: & idcirco multoties offert ſenſibus huiuſmodi obiecta; viſui ſcilicet Sanctorũ imagines, & pulcherrimos ſplendores; auditui verba ſatis palliata inſuſurrat; odoratui bene olentes odores, dulcedines ori, ac tactui delicias: vt hoc modo illectos, in grauia præcipitet mala.

Sẽper metuendũ eſt ſupernaturalia, quæ per ſenſus cõtingunt, à Dæmone proficiſci.

Grauiter errant Animæ, quæ ſenſibilia iſta dona magnifaciunt & ſequũtur.

Quamobrem huiuſmodi repræſentationes ac ſentimenta, reijcienda ſunt ſemper, ac repudianda. Nam dato caſu, aliqua illorum à Deo proficiſci; non propterea illis fit aliqua iniuria, neque amittit Anima effectum, emolumentumq; illorum, quod Deus producere volebat, licet Anima illa abijciat, ac recuſet. Cuius rei ea eſt ratio: nam corporalis viſio, ſiue cuiuſcunque alterius ſenſus perceptio (quemadmodum etiam quæcunque

Repræſentationes, & ſentimẽta, ſenſibilia, ſemper ſũt repudianda: & cur ita faciendũ?

Notanda valde doctrina.

Omnis communicatio

 cunque

Diuina in ipſo quo percipitur momento, primariũ ſuum producit effectum.

cunque alia, quantumuis intima communicatio) ſi à Deo originem trahit, in ipſo quo apparet ſeu percipitur momento, primarium ſuum ad quem deſtinata eſt effectum, in ſpiritu ipſo producit: nec præbet locum, vt Anima deliberare ac ſtatuere poſſit, an rem illam ſit acceptatura, an verò repudiatura. Quemadmodum enim Deus, ſupernaturaliter res illas auſpicatur, & inchoat, abſque aliquâ actiuâ Animæ induſtriâ, vel aptitudine: ita abſque eiuſdem induſtriâ, cooperatione, ſeu aptitudine producit in illâ effectum, quem medijs rebus illis intendit: id enim efficitur in ſpiritu, eo ſe paſſiuè ſolummodò habente; vnde hoc non in eius aſſenſu, vel diſſenſu poſitum eſt, vt effectus producatur, vel non producatur. Quemadmodum ſi cuipiam nudo inijceretur ignis, parum referret, eum aduri nolle: omnino enim ignis, ſuum ſortiretur effectum. Et ſic bonæ viſiones & repræſentationes adhuc anima illas nolenti primariò, priùs, ac principaliter effectum ſuũ in Animâ producunt, quam in corpore. Sicut etiam, quæ Dæmone auctore contingunt, etiamſi Anima illis non aſſentiatur, inquietudinem quandam, turbationem, vel ariditatem, vanitatem quoque, ac præſumptionem in ſpiritu generant. Quamuis iſtæ non adeo ſint ad nocendum efficaces, quemadmodum diuinæ ad bonum Animæ promouendum: Dæmonis quippe operationes, vix primos motus attingunt, nec ad maiora voluntatem impellere queunt, ſi illa eas reſpuat; neque inquietudo, quam Animæ inferunt, multum perdurat, niſi forte exigua illius cautela, aut puſillanimitas in cauſa ſint, vt diutius immorentur.

Omnes ſupernaturales gratia à Deo promanãtes, priùs, ac principaliter effectum ſuum in Anima producunt, quàm in corpore.

Dei dæmoniſque repræſentationum diſcrimen.

At operationes diuinæ intimas Animæ fibras, medullaſque pertranſeunt ac effectum ſuum excitationis, impulſus, ac victricis voluptatis, qua illa ad liberum, ac amoroſum in bonum aſſenſum, diſponitur, & facilitatur, producunt. Verum quamuis ex Deo naſcantur, ſi Anima huiuſmodi ſentimentis vel viſionibus externis nimis inhæret, atque eas admittere ſtatuit, ſex inde oriuntur inconuenientia.

Sex incõmoda incurrit Anima, quæ ſentimentis viſionibuſq; externis, etiã à Deo profectis, nimis inhæret.

Quorum primum eſt; Imminutio perfectionis gubernandi ſe per fidem, ſiquidem plurimum illi ea, quæ ſenſuum experimento percipiuntur, detrahunt: fides quippe, vt diximus, ſuperat omnem ſenſum. Quare niſi Anima ab vniuerſis ſenſuum obiectis, mentis ſuæ oculos auertat, ab vnionis diuinæ mediô deflecter.

Primũ eſt fidei imminutio.

Secundum incõueniens, quod inde ſequitur eſt; quod ſpiritum, niſi abnegentur, præpediant, ac retardent. Detinetur ſiquidem ſentimentis, & viſionibus iſtis Anima, nec ad inuiſibilia euolat. Vnde vna ex cauſis, quas Dominus diſcipulis ſuis attulit, cur expediret illum abſcedere, ad hoc vt Spiritus S. adueniret, hæc fuit: quemadmodum etiam poſt reſurrectionem ſuam, Magdalenam ad ſuos pedes non admiſit, vt firmiores in fide radices ageret.

Secundũ, Spiritus retardatio.

Tertium eſt; quòd Anima proprietati in huiuſmodi rebus, aſſueſcit, nec ad veram reſignationem, & Spiritus nuditatem tendit.

Tertium, proprietas Spiritus.

Quartum incommodum, quod illarum effectum, ac eum, quẽ in interiori homine ſpiritum ingenerant, ſenſim amittit: defigit enim internos oculos in eo, quod in illis ſenſibile eſt; quod tamen minus eſt præcipuum. Vnde nec adeò affluenter, ac copioſè Spiritum, quem producunt, recipit: qui tamen imprimitur, & fouetur magis, vniuerſa ſenſibilia abnegando, quæ plurimùm, à puro Spiritu, diſtant.

Quartũ, effectus illarum iactura.

Quin-

Quintum, diuinarũ gratiarum amiſſio.

Quintum; quia diuinarum gratiarum, ac fauorum iacturam facit, eo quod illis cum proprietate inhæreat, nec rectè eis vtatur. Cum proprietate autem illas recipere, nec eis ad vtilitatem ſpiritualem vti, eſt velle eas ſibi ipſi vſurpare, illis occupari, & voluptatem ſuam in eis captare; ad quem tamen finem, minime à Deo conferuntur. Nec facilè ſibi perſuadeat, illas à Deo proficiſci.

Sextum, quia Dæmoni ad decipiendũ porta aperitur.

Sextum incommodum eſt; quod eo ipſo, quod eiuſmodi res admittere vult, reſerat Dæmoni aditum, vt alijs ſimilibus eam fallere poſſit, quas ipſe optimè diſſimulare, & ita concinnè fingere nouit, vt veriſimiles videãtur; quandoquidem poteſt, vt Apoſtolus ait, *In Angelum lucis ſeſe transfigurare.* Qua de re fauente Deo, libro 2. noctis Obſcuræ, capite de Spirituali Gula, poſtmodum acturi ſumus, (*2. Cor. 11. 14.*)

Expedit Animæ huiuſmodi res repudiare.

Quapropter expedit Animæ, oculis, vt dici ſolet clauſis, illas reſpuere, ac repudiare, vndecunque tandem proueniant. Si enim ſecus faxit, aliquã anſam locumq́ue præberet Dæmoniacis viſionibus ac ſentimentis, illique ipſi facultatem tantam daret, vt nõ ſolum diuinarum loco ſuas pluries ſit ad miſſurus: verum etiam quæ à Dæmone proficiſcuntur, vſque eò, multiplicari poſſent, & quæ à Deo proueniunt ita ceſſare, vt omnia tandem in Dæmonem deſinerent, & nihil ex Deo remaneret.

In quæ inciderint mala animæ, hiſce rebus nimis adhærentes.

Quemadmodum pluribus Animabus incautis & exiguæ prudentiæ euenit, quæ adeò pertinaciter confidenterq́; iſtarum rerum receptioni adhæſerunt, vt cum illis multum fuerit laborandum, vt ad Deum in fidei puritate redirent: & quod dolendum eſt, multæ ex ijs nunquam redierunt, adeò altas in eis Dæmon radices poſuerat.

Quæ ſequantur commoda, ex viſionũ

Quapropter omnibus aditum occludere, & vniuerſa formidare conſultiſſimum eſt. Si enim fugiuntur apparitiones, & ſentimenta falſa, euitantur pariter errores, ac deceptiones Dæmonis: ſi autem fugiuntur, veræ fidei impedimentum amouetur; Spiritus tamen emolumentum ex eis decerpit. Et quemadmodum cum eas admittit Anima, Deus ſenſim illas ſubtrahit, eò quod eas ſibi vſurpet, non vtendo illis, eo, quo par eſſet modo, & Dæmon etiam ſuas ingerit, & auget, præbẽte illis Anima locũ, & aſſenſum; ita quando Anima eſt in illis reſignata, nullaque proprietate eis inhæret; deſiſtit à ſuis Dæmon, videns nullum ſe per illas inferre detrimentum; & viceuerſa, Deus auget & multiplicat ſua dona in Anima illa humili, & ab omni proprietatis labe aliena, & *ſupra multa eam conſtituit*; ſicuti eum legimus feciſſe, cum ſeruo in paucis fideli. *Quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam.* Quibus in fauoribus, ſi Anima perſtiterit eſſe fidelis, non deſiſtet profectò Dominus, donec eam extollat, & veluti per gradus quoſdam, ad diuinæ vnionis, & transformationis verticem, perducat. (*& ſentimentorum ſiue illa à Deo ſiue à Dæmone prouenientiũ, fuga?* — *Matth. 25.21.*)

Ordo quẽ ſeruat Deus in ſubleuanda anima, quæ illi in fauoribus iſtis recipiendis, fidelis eſt.

Hoc ſiquidem ordine, & modo, experitur Dominus, & attollit Animam. Primò, exiguæ eius capacitati ſeſe accommodans, viſitat eam magis ſecundum ſenſum, vt gerendo ſe illa, quemadmodum decet; vtendo videlicet primis iſtis buccelis ſobriè, ad ſpirituales ſolùm vires comparandas, ad ampliores, ac præſtantiores cibos illam perducat. Ita vt ſi ex Dæmone retulerit victoriam in primis iſtis, tranſeat ad ſecundos; quod ſi etiam in ſecundis ſuperauerit Dæmonem, tranſibit ad tertios; & vlterius progrediens, omnes ſeptem manſiones, qui ſunt ſeptem amoris gradus transmeabit, donec illam ſponſus in cella vinaria perfectæ charitatis ſuæ, collocet. (*Cant. 2. 4.*)

Fœlix & fortunata Anima, quæ decertare nouerit aduerſus illam Apocalypſeos bel- (*Apoc. 2. 13*)

Fœlix anima, quæ decertare nouit aduerſus Apocalypſis belluam ſeptem habentẽ capita.

belluam, ſeptem habentem capita, ſeptem iſtis amoris gradibus aduerſantia, quibus capitibus, contra quemlibet gradum bellum gerit, & vnoquoque illorum Animã in qualibet iſtarum Manſionum, (in quibus illa ſeſe exercet, lucrifaciendo quemlibet manſioni illi correſpondẽtem diuini amoris gradum,) impugnat. Dubio procul, ſi fideliter in quocunque ex illis pugnauerit, vicerit que de gradu in gradum, vel de manſione, ad manſionẽ tranſire promerebitur, donec perueniat ad poſtremam; præciſis & amputatis ſeptem beſtiæ capitibus, quibus illi crudele bellũ inferebat, adeò vt S. Ioannes teſtetur dicens: *Et eſt datum illi bellum facere cum Sanctis, & vincere eos*; quemcunque videlicet ex gradibus iſtis, armis & machinis ſuis impetendo.

Apoc. 13. 7.

Quorundam ſpiritualiũ deploranda calamitas.

Quamobrem, dolendum eſt, quod multi prælium hoc ſpiritualis vitæ contra beſtiam ingreſſi, ne tantum quidem animi habeant, vt primum eius caput præcidant; res mundi huius ſenſibus ſubiectas, abnegando, & repudiando. Et iam quod pleríque hoc apud ſe obtineant, & illud amputent, non amputant ſecundum; hoc eſt, viſiones, & ſentimenta ſenſibilia, de quibus loquimur. Verũ id quod maximè dolendum eſt, quod poſtquam aliqui, nõ ſolùm primum, & ſecundũ caput, ſed etiã tertium, quod ad interiores ſenſus ſpectat, (tranſeundo videlicet à meditationis ſtatu, ad vlteriora) præciderunt; dum ſpiritus puritatem ingredi deberent, miſerabiliter ab iſta crudeli beſtia ſuperantur, quæ illos denuo aggreditur, adeò vt primum quoque iam olim præciſum caput, reſuſcitet & aſſumat; & fiunt poſteriora illorum peiora prioribus, in eorum relapſu; *Aſſumitq́, inſuper ſeptem ſpiritus ſecum nequiores ſe*, qui illis crudelius bellum inferãt. Debet ergo ſpiritualis homo, abnegare, & repudiare vniuerſas appræhenſiones, ac delectamenta corporalia, quæ ſenſibus exterioribus obnoxia ſunt, ſi primum & ſecũdum beſtiæ huius caput abſcindere cupit; intrando in viuâ fide, primum ac ſecundum amoris cubiculum, nullo modo ſibi attrahendo, aut ſeſe, intricando, cum ijs, quæ illius ſenſibus exhibentur: hæc enim ſunt illa, quæ maximè noctem hanc ſpiritualem fidei præpediunt.

Lucæ 11. 26.

Quomodo ſpiritualis

primum & ſecundum beſtiæ caput amputabis.

Liquido itaque conſtat; viſiones iſtas & appræhenſiones ſenſitiuas, nullo pacto eſſe poſſe medium vnionis diuinæ; cum nulla illis ſit cum Deo proportio, aut ſimilitudo; vnaque ex cauſis, cur Chriſtus nolebat ſe à Maria Magdalena tangi, quod tamen, & melius & perfectius exiſtimauit in Apoſtolo S. Thoma &c. hæc fuit. Quare gratiſſima res ſit Dæmoni, quãdo aliqua Anima, reuelationes libenter admittit, eſtque ad eas procliuis: habet enim tunc egregiam occaſionem inſtillandi ſuos errores; fideique quantum potuerit derogandi: vt enim diximus, magnam huiuſmodi Anima, quæ reuelationes has appetit, mentis ſtupiditatem, ac ignorantiam contrahit; imò aliquando multas tentationes, & ineptias incurrit. fuſius aliquantò de his exterioribus appræhenſionibus egimus, vt aliquid lucis afferamus ijs, de quibus nobis immediatè tractandum eſt: verũ tot de hac materia dicẽda occurrebãt, vt nuſquã eorum finis appareret; exiſtimo autem, me rem totã ad compendiũ redegiſſe, dicendo ſolummodo, vt magno cum ſtudio huiuſmodi res reſpuantur, & nullo modo admittantur, præterquam in aliquo raro euentu, & tunc à perſona docta, & ſpirituali, & experta, debent trutinari, ac examinari, & ab Anima quaſi inuitè admitti.

Apparitiones iſtæ nequeunt eſſe mediũ vnionis Diuinæ conſequẽdæ.

Raro, & cum maturo conſilio res iſtæ admittendæ.

(∵)

CA-

CAPVT XII.

In quo de apprehenſionibus Imaginarijs naturalis Ordinis diſputatur. Docet, quidnam ea ſint; probatque non poſſe eas eſſe medium proportionatum, ad Diuinam vnionem acquirendam: quantumcunque obſit, neſcire ſeſe ab eis, tempore competenti auellere.

PRiuſquam de viſionibus Imaginarijs, quæ ſupernaturaliter interiori ſenſui, Imaginationi ſcilicet, & Phantaſiæ ſeſe offerunt, diſputemus; neceſſarium eſt hoc loco (vt ordinatè procedamus) de naturalibus ipſiuſmet interioris, corporeique ſenſus, apprehenſionibus agamus: vt hoc modo à minoribus ad maiora, & à magis exterioribus, ad magis interiora procedamus, donec ad intimam recollectionem, vbi Anima vnitur, Deo, perueniamus: quem etiam ordinem hucuſque ſeruauimus. Primo enim loco egimus, de expolianda, ſeu denudanda Anima, ab apprehenſionibus naturalibus exteriorum obiectorum; & conſequẽter à naturalibus appetituum viribus. Quod primo libro præſtitimus, vbi de nocte ſenſus locuti ſumus; immediatè vero cœpimus denudare illam in particulari, ab apprehenſionibus exterioribus ſupernaturalibus, quæ in ſenſibus exterioribus contingunt (vt antecedenti capite dictum eſt) vt dirigamus Animam in noctẽ ſpiritus, in hoc ſecundo libro. Nũc itaque primo loco diſcutiendus occurrit ſenſus corporalis interior; Imaginatiua ſcilicet, & Phantaſia; ex quibus etiam abradere, & auferre debemus, omnes formas & apprehenſiones imaginarias, quæ naturaliter in illis locum habent; & probare, impoſſibile eſſe, Animam ad diuinam vnionem peruenire, antequam illarum operationes ceſſent & intermittantur: cùm non poſſint eſſe proprium, ac proximum medium huiuſmodi vnionis.

NOTA. Ordo hucuſque dictorum, & connexio.

Sciendum itaque eſt; ſenſus, de quibus hoc loco particulariter loquimur, eſſe duos, corporales quidem, & interiores; qui Imaginatio, & Phantaſia appellantur, quorũ vnus alteri ordine ſeruato deſeruit: in vno enim illorum, aliquid imperfecti diſcurſus, ſeu ratiocinationis, licet imperfecto modo reperitur; alius verò ſenſus, qui eſt Imaginatio, efformat & effingit imaginem.

Senſus internus duplex. Imaginatio & phãtaſia.

Et quæ vtriuſque officia.

Quantum verò ad inſtitutum noſtrum attinet, idẽ erit nobis de vno loqui, quod, & de alio. Quamobrem, quando non nominabimus vtroſque, ſciatur; quod quicquid de vno dixerimus, intelligendum etiam ſit de altero, & quod de vtriſque indifferenter loquemur. Hinc igitur eſt, quod quæcunque ſenſus iſti percipere, & fabricare poſſunt, imaginationes; phantaſiæq; dicantur, quæ ſunt formæ, ſenſibus iſtis (imaginationi videlicet & phantaſiæ) cum imagine, & corporis figura repræſentatæ. Quæ imagines & figuræ corporeæ, in duplici poſſunt eſſe differẽtia: quædam ſunt ſupernaturales; quæ abſq; ſenſuum iſtorũ operatione repræſentari poſſunt, & repræſentantur illis paſſiuè: quas vocamus viſiones imaginarias, ſupernaturali viâ contingentes; de quibus poſtmodum acturi ſumus. Aliæ ſunt naturales, quas operatione ſuâ actiuâ fabricare in ſe ipſis poſſunt, ſub formis, figuris & imaginibus: ſicque ad iſtas duas potentias ſpectat, deſeruire meditationi, quæ eſt actus diſcurſiuus, mediantibus imaginibus, formis, & figuris per dictos ſenſus fabricatis, & efformatis: vt verbi gratia, imaginari Chriſtum Cruci affixum, vel

Quænam ſint viſiones Imaginariæ ſupernaturales?

Naturales Imaginationes quales?

Imaginatio & Phãtaſia deſeruiunt meditationi.

vel columnæ alligatum, vel etiam Deum in maxima maieſtate, & throno ſublimi, vel imaginari, ac conſiderare cœleſtem gloriam, inſtar ſpecioſiſſimæ lucis, & alias qualeſcunque res his ſimiles: ſiue illæ diuinæ ſint, ſiue humanæ, quæ in imaginationem cadere poſſunt.

Vniuerſæ Imaginationes & apprahenſiones naturales euacuari ab anima debent vt ad vnionẽ Diuinam poſſit peruenire, & quare?

Vniuerſæ iſtæ imaginationes, & appræhenſiones, euacuari, & eliminari debent ab Anima; ita vt ſecundum iſtum ſenſum, in obſcuro, & tenebris remaneat, vt ad vnionem diuinam peruenire valeat: cùm nullam poſſint habere proportionem proximi medij, reſpectu Dei; ſicut nec res corporeæ, quæ quinque ſenſibus exterioribus obijciuntur. Huius rei ea eſt ratio: quia imaginatio, nihil fabricare, imaginarique poteſt, præter ea, quæ exterioribus ſenſibus percepit, oculis, ſcilicet, vidit, auribus audiuit, &c. vel ad ſummum componere, & fingere poteſt, ſimilitudines rerum viſarum, audiarum, vel perceptarum; quæ tamen res, non ſunt præſtantiores illis, quas dictorum ſenſuum medio, recepit. Licet enim imaginetur gemmea palatia, monteſque aureos, eò quod gemmas, & aurum viderit, in veritate tamen, non eſt amplius vniuerſum illud, quam exigui auri, vel vnius gemmæ ſubſtantia; licet in imaginatione ordinem, ac modum compoſitionis artificioſæ ſortiatur. Et quoniam creatæ res, vt iam dixi, nullam poſſunt proportionem habere cum diuina eſſentia: ſequitur, quod omne illud, quod ad illarum ſimilitudinem imaginationi effertur, non poſſit etiam tanquam medium proximum vnionis cum ea deſeruire. Vnde illi, qui imaginantur Deum ſub aliqua ex iſtis figuris, vel inſtar maximi ignis, vel ſplendoris, vel cuiuſcunque alterius formæ; & exiſtimant, quod aliquid illorum erit ei ſimile, longè ab eo diſtant. Licet enim incipientibus neceſſariæ ſint conſiderationes iſtæ, & formæ, meditationumque modi, vt hac ratione, mediante ſenſu, amore inflamment Animam; illamque paſcant (vt poſtmodum dicturi ſumus) vnde etiam deſeruiunt illis iſta, tanquam remota media vniendi ſe cum Deo: per quæ, vt plurimum, tranſeundum eſt Animabus, vt perueniant ad terminum, ac ſpiritualis quietis conclaue. Verum tamen hæc taliter aſſumi debent, vt per illa tranſeatur, nec ſemper in illis perſiſtatur. Hoc quippe modo nunquam ad viæ terminum peruenirent, qui terminus nequaquam eſt inſtar remotorum mediorum, nullamque cum illis affinitatem habet. Quemadmodum gradus ſcalę, nihil commune habent cum termino, ſeu cubiculo, ad quod conſcendendum, ſunt medij: etſi ille qui aſcendit, non relinqueret poſt ſe gradus, donec nullus amplius ſcandendus remaneret, velletque illorum alicui adhærere; nunquam pertingeret, ac conſcenderet ad gratiſſimam termini planitiem, & conclaue.

Incipientibus neceſſaria ſunt conſiderationes imaginaria, & meditationũ modi, & quæ ſit huius rei cauſa?

Taliter aſſumi debent meditationis exercitia, vt non ſiſtatur in eis, ſed vlterius trãſeatur: Et huius rei notabilis cauſa.

Vniuerſi conſiderationum gradus relinquendi ei, qui ad Dei vnionem cupit peruenire.

Act. 17. 29

Quapropter Anima, quæ in hac vita voluerit ad vnionem ſummi illius boni, & quietis peruenire, vniuerſos conſiderationum, formarum, notitiarumque gradus pertranſire, & tranſilire debet: cum nulla illis ſit ſimilitudo, aut proportio cum termino, ad quem feſtinant, qui eſt Deus. Vt etiam S. Paulus in Apoſtolicis Actis docuit, dicens: ***Non debemus æſtimare auro, aut argento, aut lapidi, ſculpturæ artis, & cogitationis hominis, Diuinum eſſe ſimile.*** Vnde grauiter errant, nonnulli ſpirituales, qui poſtquam ſtrenuè ſeſe exercuerunt, & ſtuduerũt medijs imaginationibus, formis, ac meditationibus, (ſicut par erat facere incipientes) ad Deum quam proximè accedere; cum illos poſtmodum vult Deus, ad bona magis ſpiritualia interiora, & inuiſibilia per-

NOTA.

NOTA.

Grauiſſimus error multorum ſpiritualium, meditationis exercitia relinquere renuentium, etiãſi à Deo ad ſpiritualia inuitẽtur.

perducere, & attrahere; priuando iam illos meditationis diſcurſiuę guſtu, ac ſapore: tergiuerſantur ipſi, neque audent, neq; ſciunt auellere, & abſtrahere ſeſe ab illis palpabilib. modis, quibus aſſuefacti ſunt. Sicque nihilo ſecius in acquirendis ac retinendis illis laborant, volentes medijs cōſiderationibus, ac circa formas meditationibus, ſicuti antea, iter hoc peragere; arbitrantes, ſemper hoc ita eſſe debere. Quâ in re plurimum laboris ſuſtinent; parum tamen, aut nihil vtilitatis, ſeu guſtus eliciunt: imò potius tantò amplius augetur, creſcitque ariditas, defatigatio, & animæ inquietudo, quanto plus in acquirendo primo illo ſapore, ſeu delectamento laborant. quod iam impoſſibile eſt, illo primo modo poſſe reperire: non enim iam amplius arridet, & placet cibus ille adeò ſenſibilis palato Animæ (vt iam diximus) ſed expetit alium delicatum magis, & interiorem ac minùs ſenſibilem, qui non conſiſtit in imaginationis labore, ſed in quietanda Animâ, permittendo illam in ſua pace, ac tranquillitate manere; quæ res eſt magis ſpiritualis. Nam quò plus Anima proficit, progrediturque in ſpiritu; eo magis ceſſant operationes ſuarum potentiarum, circa obiecta particularia: tunc enim illa ſe ponit, ſeu conſtituit in vno ſolo actu generali & puro, atque ita deſiſtunt operari potentiæ, eo modo quo prius tendebant ad illud, quo Anima peruenit. Quemadmodum ceſſant, & ſiſtunt pedes, poſtquam iter ſuum confecerunt; ſi enim curreretur ſemper, nunquam perueniretur, & ſi nihil eſſet, aliud præter media, vbi, aut quando ſuccederet finis, terminique aſſecutio & fruitio? Quare res eſt commiſeratione digna, quòd cum Anima iſtorum vellet manere in pace & tranquillitate interioris quietis, vbi impletur pace, & refectione Diuinâ: ipſi illam inquietant, & per vim ad magis exteriora trahunt, voluntque vt iterùm conſectum iterum conficiat, & vt finem ac terminum itineris, in quo iam quieſcit, deſerat, propter media, quæ ad illum dirigebunt, quæ ſunt conſiderationes. Quæ res fieri non poteſt abſque inſigni diſplicentia, & repugnantia Animæ, quæ vellet in pace illa, velut in ſuo proprio centro permanere: ſicut ille, qui magno cum labore ad locum, in quo quieſcit peruenit, non mediocriter affligitur, ſi compellatur iterum redire ad laborem. Cum autem huiuſmodi homines arcanum nouitatis illius ignorent, ſe eſſe otioſos, nihilque bonum facere imaginantur; quamobrem illi quieti repugnant, nec ſe pacificari permittunt; ſed diſcurrere, & conſiderationibus operam dare conantur. Vnde prouenit, quod ariditate & ſiccitate repleantur; laborando in eliciendo guſtu, & ſapore, quem illâ viâ non ſunt amplius habituri. Imò poſſumus illis dicere Prouerbium Hiſpanum *Mientras mas biela, mas aprieta*. i. Quo gelu intenſius eſt, eo magis ſtringit. Nam quò pertinacius, & obſtinatius illo modo diſcurſuum, ac meditationum procedere nitentur; eò peius cum illis agetur: ſiquidem tantò amplius euellunt, & extrudunt Animam, à ſua pace, & tranquillitate ſpirituali. Quod nihil aliud eſt, quàm relinquere maius propter minus; & velle iterum facere, quod iam factum fuit, ac denique retrò reuerti.

Cauſa cur multi in meditationib. plurimum fatigentur, & nihil referant vtilitatis.

NOTA. *Quis ſit proprius cibus, ſeu exercitiū animæ non valentis iā meditari?*

Quò plus proficit anima in ſpiritu, eò magis ceſſant ipſius operationes circa obiecta particularia.

Miſerāda quarundā animarū ignorātia, meditationi inſiſtere volētium, licet meditationis fine iam ſint potitæ.

Huiuſmodi hominibus dicendum ac commendandum eſt, vt diſcant cum attentione, & aduertentiâ amoroſâ in Deo, in quiete illa permanere; neque imaginationem eiuſque operationes curent: ſiquidem hoc loco, vt diximus, non operantur potentiæ, ſed in illa ſimplici & ſuaui aduertentiâ amoroſâ, requieſcunt. Quòd ſi interdum aliquid operantur, nequaquam

NOTA. *Quid huiuſmodi animabus conſulendum, quid eſt faciendum?*

H id vio-

id violente, aut cum nimis præmeditato diſcurſu fit; ſed cum amoris ſuauitate, & potius à Deo excitatæ operantur, quam à propria ipſius Animæ aptitudine, ſeu habilitate: quemadmodum poſtea amplius rem hanc enodabimus. Hæc nunc ſufficiant ad oſtendendum, qualiter neceſſarium ſit illis, qui ad vlteriora progredi cupiunt, noſſe expedire, ſeſeque extricare ab omnibus iſtis modis; & operationibus imaginationis, tempore oportuno, quando videlicet id profectus illius, in quo verſantur, ſtatus exegerit. Vt autem clare pateat, quando & quo tempore id fieri debeat; aſſignabimus ſequenti capite ſigna, ſeu indicia quædam, quæ in ſe vir ſpiritualis animaduertere debet, vt per illa cognoſcat, & intelligat tempus, & opportunitatem, qua libere, & abſque formidine, poſſit prædicto amoroſæ attentionis termino vti, iterque diſcurſus, & operationum imaginationis, deſerere.

CAPVT XIII.

Proponuntur indicia, quæ in ſeipſo animaduertere debet vir Spiritualis, vt intellectum ab Imaginarijs formis ac diſcurſibus meditationis, denudare incipiat.

NOTA: *Huius, & duorū ſequentium capitū doctrinam ſummi eſſe momenti: & exactiſſimè ab omnibus ōrandis.*

NE autem hæc, de qua agimus, doctrina obſcura confuſaque remaneat; conueniens, ac neceſſarium erit præſenti capite enucleare; quonam potiſſimum tempore, ac oportunitate, debeat ſpiritualis vir diſcurſiuæ meditationis, medijs dictis imaginationibus, formis, ac figuris, operationem intermittere, ne forte citius, aut tardius, quam Spiritus requirit, deſerantur. Nam ſicut expedit ſuo eas tempore, vt ad Deum tendi poſſit omittere; ne iter hoc præpediant: ſic etiam apprimè neceſſarium eſt, dictam meditationem minime ante tempus deſerere, ne retrocedatur. Quanquam enim iſtarum potentiarum apprehenſiones, nequaquam tanquam proximum vnionis medium deſeruiant ijs, qui iam in via hac ſunt prouectiores; deſeruiunt tamen velut remotiora media Incipientibus, vt illarum præſidio, diſponant, & aſſuefaciant Spiritum per ſenſum ſpiritualibus rebus, & vt ea occaſione, vniuerſas alias formas, vileſque temporalium, ſæcularium, ac naturalium rerum imagines euacuent, & abradant. Ad hunc finem, trademus hoc loco aliqua indicia, quæ in ſe vir ſpiritualis animaduertere debet, & ex quibus manifeſte perſpiciet; an dictas potentiarum operationes, illo tempore prætermittere expediat, an vero minime. Tria autem ſunt.

Studioſis etiā incipientibus perpendēdā, & obſeruandā.

NOTA. *Quo fine meditationibus inſiſtendum?*

Primum eſt; cognoſcere, ſe iam non poſſe amplius meditari, neque Imaginationis opera vti, nec hac in re guſtum ac refectionem mentis, ſicuti antea percipere: quin potius ariditatem quandam in ijs reperire, in quibus ſolebat ſenſum defigere, & ſuccum, ac paſtum elicere. Verum quamdiu poterit meditando diſcurrere, guſtumque ac delectationem hac in re percipere, non debet meditationem prætermittere; niſi forte, quando ipſius Anima ſeſe in tranquillitate conſtituerit: de qua in tertio indicio agetur.

Primum indicium ad meditationē deſerendam eſt, nō poſſe amplius meditari.

Secundum indicium eſt: quando animaduertit, nullo ſe deſiderio, ac propenſione ferri ad dictam Imaginationem, aut ſenſum, in alijs particularibus rebus interioribus, vel exterioribus, collocandum, & occupandū. Nec loquor modo de illius euagatione; quando nimirum, nunc venit, nunc vero abit (Imaginatio enim, etiam magnæ recollectionis tempore, ſolet eſſe

Secundū indicium nullo ferri deſiderio ad Imaginationē, in aliqua re defigendā. Imaginatio, etiam magnæ recollectionis tempore euagari ſolet.

eſſe libera, & vagabunda) ſed ſolummodo, quando nec placet, nec gratum eſt Animæ, ex induſtria illam alijs in rebus occupare.

Tertiū idque certiſſimum indicium, cū libet animæ ſolam manere cū attentione ad Deum amoroſa.

Tertium poſtremo, idq; reliquis certius ac tutius eſt; quādo libet, & placet Animæ, ſolā manere, cum attentione ad Deum amoroſa, abſq; alia particulari cōſideratione, in quadam interiori pace, quiete, ac requie, abſque actibus, & exercitatione, ſaltem diſcurſiuâ (quæ ex vno in aliud fertur) potentiarum; Memoriæ ſc. Intellectus, & Voluntatis: ſed ſolum quod maneat, cum notitia, & aduertentia generali, & amoroſa, de qua locuti ſumus, abſque particulari intelligentiâ.

Nota. Tria hæc indicia ſimul ſūpta debet in ſe animaduertere Spiritualis vt tuto meditationis ſtatum deſerere poſſit: & quare?

Tria hæc indicia ſimul ſumpta, ad minus in ſe animaduertere debet ſpiritualis vir, vt tuto, ſecureq; ſtatum meditationis deſerere, Contemplationis verò, & ſpiritus viam ingredi, audeat, & præſumat. Nec ad hoc ſatis eſt primum indicium, abſque ſecundo: euenire ſiquidem poſſet, vt imaginandi, de rebuſque diuinis vt antea meditandi difficultas, ſeu impoſſibilitas, ex ipſius diſtractione modicaque cura oriretur: ob quam cauſam, debet quoque in ſe cernere ſecundum ſignum; vt nimirum nō libeat illi, nec vero appetat alijs de rebus peregrinis cogitare.

Diſtracti & tepor Spiritus impediunt meditationem.

Quando enim ob diſtractionem, ſpirituſque teporem, nequit aliquis Imaginationem, & ſenſum in rebus diuinis defigere, & ſiſtere; confeſtim optat ad alias res diuerſas, & differentes, ſeſe cōuertere, illiſque immorari: quæ etiam illum permouent, vt res diuinas deſerat.

Nec etiam ſatis eſt primum, & ſecundū indicium in ſe animaduertere, niſi ſimul videat & tertium. Quamuis enim cernat, non poſſe ſe diſcurrere, neque de rebus diuinis meditari, neq; etiam libeat illi de alijs diuerſis rebus cogitare; poſſet hoc ex Melancolia promanare, vel aliquo deprauato humore, qui cerebrū corq; occupat, quique ſolet producere in ſenſu ſuſpenſionē, & impletionem quandā: quæ efficiunt, vt nihil cogitet, nihil velit, nec libeat illi aliquid meditari, ſed ſolū in illa ſapida abalienatione, cupiat permanere. Cōtra quę omnia debet tertium habere indicium; videlicet notitiam, & attentionē amoroſam, in pace, & tranquillitate interna, ſicuti diximus.

Melancolia etiā & deprauati humores.

Nota. Tertiū indicium, quod eſt attentio amoroſa, vix à principio agnoſci, idque ob duas valde perpendendas cauſas.

Quāuis fatendum ſit, quod in principijs, quando ſtatus iſte contemplationis inchoatur, quaſi non aduertitur, nec cognoſcitur notitia hæc amoroſa: quod cōtingit propter duas cauſas. quarum prima eſt; quia in ſuis initijs, ſolet hæc notitia amoroſa, admodum eſſe ſubtilis, & delicata, & quaſi imperceptibilis. Altera verò cauſa eſt; quia cū Anima fuerit aſſuefacta alteri meditationis exercitio, quod magis ſenſibus percipitur, non animaduertit, & quaſi non percipit hanc aliam inſenſibilē nouitatē, quæ iam eſt pure ſpiritualis. Idq; maxime euenire ſolet, quando ob ignorātiam noui huius ſtatus, non ſe in eo quietari ſinit, conando magis ſenſibilibus rebus operam dare: quo conatu, licet copioſior ſit pax interior, & amoroſa, impedit, nec locum præbet, vt illam poſſit percipere, ac illa frui. Verum quātò amplius ſeſe diſpoſuerit Anima, ſeſeque quietari, ac pacificari permiſerit; maiora in dies eius capiet incrementa, magiſque, ac intimius notitiam illam Dei amoroſam, ac generalem experimento percipiet, quæ ſuper omnia palatum eius demulcet: producit ſiquidem in illa pacem, requiem, ſaporem, & abſque labore, voluptatē.

Attentionis amoroſæ commoda.

Vt verò, quæ dicta ſunt magis dilucida fiant, adducemus ſequenti capite cauſas, & rationes, ex quibus appareat neceſſitas trium horum indiciorum, vt commodius ſpiritum dirigamus.

Non ſolum ab omnibus illis rebus, quæ creaturas reſpiciunt vacua eſſe debet anima ad perfectionem aſpirans, ſed etiam in vniuerſis quæ ſpiritualia ſunt oportet eſſe annihilatã.

Ex quibus manifeſtè apparet; non ſolũ Animam ab omnibus illis, quæ creaturas concernũt, debere eſſe expeditã, & immunem; verum etiã in vniuerſis ijs, quæ ſpiritus ſunt, annihilatã, abalienatã, & abſque vllo proprietatis næuo, incedere debere. Quamobrẽ erudiens nos Saluator noſter, & veluti in viã hanc introducens, admirabilẽ illam doctrinam apud S. Marcũ protulit, tantò minùs (ſi audeo dicere) à Spiritualibus viris executioni, per ipſius exercitia datam, quãtò eſt neceſſaria magis, & proficua. Quã doctrinã, quoniã tantopere neceſſaria eſt, adeoq; ad inſtitutum noſtrum facit, placuit hoc loco referre, ac in ſpirituali, genuinoque illius ſenſu explanare. Dicit itaque Dominus. *Si quis vult me ſequi, abneget ſemetipſum, & tollat Crucẽm ſuã & ſequatur me. Qui enim voluerit animam ſuã ſaluam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam ſuam propter me ſaluam faciet eam.*

Marci 8. 34. Quantam Saluator noſter abnegationẽ à ſuis requirat.

O quis dignè verbis exprimere poſſet, quis par eſſet exercere, ac deguſtare id, quod in hac adeò ſublimi Saluatoris noſtri, de noſtri ipſorum abnegatione, doctrina continetur? vt ſpirituales perſonæ animaduertere penitusq; pernoſcere poſſent, quàm diuerſus illis in hoc itinere incundus eſſet modus ab eo, quem multi illorum optimum eſſe exiſtimãt, quibus videtur, quemlibet receſſus & abſtractionis modum, & qualemcunq; rerum reformationem ac correctionẽ ſatis eſſe. Nõnullis ſpiritualibus ſufficit, ſeſe aliqualiter in virtutibus exercere; qui etiam orationi continuò inſiſtunt, mortificationiq; dãt operam: non tamen illam nuditatem, & paupertatem, vel abnegationem, vel puritatẽ Spiritualem (omnia quippe hæc vnum idemq; ſunt) quam nobis hoc loco conſuluit Dominus, perueniunt, cuius rei ea eſt ratio, quia adhuc nutriũt, ac veſtiũt naturam ſuam conſolationibus potiùs, quàm illã ab omnibus Spiritualibus blandimentis, ob Dei amorẽ denudent, & abnegent. Exiſtimãt enim iſti, ſatis eſſe in rebus mũdanis abnegare naturã, nec opus eſſe annihilare, & repurgare illã à ſpirituali proprietate. Hinc oritur, quod ſtatim ac aliquid ex ſolido iſto (quod nihil aliud eſt, quã annihilatio omnis in Deo ſuauitatis, in ſiccitatẽ, inſipiditatẽ, & afflictionẽ, quæ eſt Crux purè ſpiritualis, & nuditas pauperis ſpiritus Chriſti) ſeſe obtulerit; non minus ab eo, quã ab ipſa morte abhorrẽt: ſolumque requirunt dulcedines, & communicationes delicioſas, ac ſatietatẽ quãdam in Deo, quæ nullo pacto dici poteſt ſui ipſorũ abnegatio, vel ſpiritus nuditas, ſed potiùs guloſitas, ſeu ingluuies Spiritus. Qua in re efficiuntur ſpiritualiter inimici Crucis Chriſti: verus enim Spiritus potius quærit id, quod inſipidum eſt in Deo, quam id quod ſapidum: & potius ad patiendum flectitur, quam ad captandam conſolationem: & potius ad carendum omni bono propter Deum, quàm ad illud poſſidẽdum: ad ariditates potius, & afflictiones, quàm ad cõmunicationes ſuaues. probè enim nouit, hoc eſſe Chriſtũ ſequi, & ſemetipſum abnegare: iſtud verò nihil aliud fortaſſis eſſe, quàm ſeipſũm in Deo quærere, quod valde contrariatur amori. Siquidẽ ſeipſum in Deo quærere, eſt delicias, blandimentaq; Dei aucupari. At Deũ in ſe quærere, non ſolum eſt omnibus carere velle propter Deum, ſed etiam ſeſe ad volendum, & eligendũ propter Chriſtũ, quodcunque maximè inſipidũ, ſiue illud à Deo proficiſcatur, ſiue à mũdo flectere ac inclinare; & hic eſt verus Dei amor.

Grauis nonnullorũ Spiritualium in materia mortificationis error.

Qui ſint Spiritualiter inimici Crucis Chriſti?

Verus Spiritus quis ſit?

Purè Deũ quærere in quo conſiſtat?

O, quis pro rei dignitate verbis aſſequi poſſet, vſque quò vult Deus hanc abnegationẽ peruenire? Illa profectò debet eſſe veluti quædam mors, & annihilatio, temporalis, naturalis & ſpiritualis rerum omnium,

Abnegatio hæc ſeu nuditas, debet eſſe morti ſimilis.

omnium, quantum quidem ad voluntatis æſtimationē ſpectat, in quâ morte, vniuerſum noſtrū lucrum reperitur. Et iſtud eſt, quod hoc loco inſinuare voluit Saluator noſter, dum ait. *Qui voluerit ſaluare Animam ſuam perdet eam.* Id eſt, qui aliquid poſſidere, vel ſibi ipſi quærere voluerit, iſte illud amittet, *& qui perdiderit animam ſuam propter me, ille lucrabitur eam.* Hoc eſt, ille, qui propter Chriſtum renuntiauerit omnibus illis, quæ voluntas appetere, & deguſtare potuerit, eligendo, quod magis Cruci cōſentaneum appareat (quam rem idē Dominus apud S. Ioannem vocat, odio habere animam ſuam) hic illam lucrabitur. Idipſum etiam Maieſtas eius, duos illos diſcipulos, qui dexteram ipſius, ſiniſtramque ſibi depoſcebant, edocuit; quando interciſo ambitioſę eorum petitionis gloriæ filo, calicem illis, quem ipſemet eſſet bibiturus, obtulit, veluti rem longè pretioſiorem, & tutiorem in præſenti vita, gaudio, & lætitia, quam poſcebant.

Io. 12. 25. Qui odit animam ſuam. Matth. 20. 23.

Quid ſit natura propria emori?

Calix porrò hic nihil eſt aliud, quàm naturæ propriæ emori, denudando illam, vt poſſit per hanc anguſtam ſemitā incedere, & auellēdo ab omni eo, quod ad illā quoquo modo ſecundū ſenſum ſpectare poteſt (vt iā diximus) & ab omni eo, quod illā ſecundum ſpiritum concernit (vt iam dicturi ſumus) ab eius videlicet intellectione, fruitione, ſenſu; ita vt non ſolū abſque proprietate vlla in vtroq; remaneat, ſed vt neq; hoc ſecūdo, Spirituali ſcilicet, ad viam anguſtam ineundā ſit implicata, ac præpedita: iter enim hoc aliquid aliud, præter abnegationē, & Crucē (quemadmodum innuit Saluator) quæ eſt baculus, ſeu ſcipio, cui innitendum eſt, non capit; quæ etiam iter hoc maximoperè complanat, & alleuiat. Hinc Dominus noſter dixit apud S. Matthæum: *Iugum meum ſuaue eſt, & onus leue*, quod onus Crux eſt. Nam

Matth 11. v. 30.

ſi quiſpiam ſtatuit firmiter, ſubijcere ſeſe, Crucemque hanc tollere: quæ nihil aliud eſt, quàm ſeriò proponere, ac apud ſe cōſtituere, velle reperire, & ſuſtinere tribulationes in rebus omnibus propter Deū, in omnibus profectò illis, magnā inueniet mentis refectionem, ac ſuauitatē, vt poſſit ita nudus ab omnibus, nihilq; omniū volēdo, iter iſtud perficere. At ſi aliquid poſſidere cū proprietate aliquâ voluerit; ſiue id Dei ſit, ſiue alicuius alterius rei iam non amplius nudus incedit, neq; ſeſe in omnibus abnegauit: vnde nec poterit ſemitam hāc anguſtā ingredi, nec per eā aſcendere.

Cui mortificationis Crux ſuauis ſit & iucunda.

Cuperem ego hominibus ſpiritualibus omninò perſuadere, viā hanc ad Deū, nequaquā in conſiderationibus ſeu meditationibus multis, neq; in modis, aut guſtibus ſitā eſſe (licet hęc incipientibus neceſſaria ſint) ſed in vno ſolo neceſſario, quod eſt, vt norint ſeriò ſeſe, tā in interioribus, quam exterioribus abnegare, exponendo ſe propter Chriſtum cuicunq; dolori, & in omnibus ſeipſos annihilando. Si enim fideliter in iſtis ſeſe exercuerint, omnia illa, & multo plura hic agūtur, atq; reperiūtur. Quod ſi in hoc abnegationis exercitio fuerit defectus, & negligentia (quod eſt, ſumma omniū radixque virtutum) omnes iſti alij modi nihil aliud ſunt, quam radice prætermiſſa ramuſculos cōſectari, ac proinde in hac via non proficere, licet huiuſmodi ſublimes habeant conſiderationes, & communicationes. Verus enim in vita Spirituali progreſſus non reperitur, niſi in Chriſti imitatione, qui eſt via, veritas, & vita, & nemo venit ad Patrem, niſi per ipſum. *Ego ſum via, veritas, & vita, nemo venit ad Patrem niſi per me* Et in alio loco dicitur. *Ego ſum oſtium: per me ſi quis introierit, ſaluabitur.* Quamobrem omnē Spiritum, qui ad Deū ire cupit per dulcedines, cōmoditatesque, & Chriſtū imitari recuſat, minimè bo-

Nota Via ad Deum non in meditationibus multis, aut modis ſeu guſtibus ſita eſt, ſed in vnico internæ, externæq; abnegationis ſtudio.

Ioan. 14. v. 6. Verus in Spirituali via progreſſus in Chriſti imitatione conſiſtit. Ioan. 10. v. 9.

Digitized by Google

bonũ iudicarem. Et quoniã aſſerui, Chriſtũ viam eſſe, & viam hãc nihil eſſe aliud, quàm naturæ noſtræ mori, non ſolùm in rebus quæ ad ſenſus ſpectant, ſed in his quoque quæ ad ſpiritum; cupio declarare, quonam pacto id ad imitationem Chriſti fieri debeat: ipſe quippe noſtrum eſt exemplar, & lumen.

Nota Quonam pacto ad Chriſti imitatiõnẽ ſpiritualiter mori debeamus.

Quantum ad primam partem, ſenſitiuam ſcilicet ſpectat, manifeſtè conſtat, Chriſtum toto ſacratiſſimæ vitæ ſuæ tempore, ſpiritualiter illi mortuum fuiſſe, naturaliter verò in morte ſuã, vt enim ipſemet dixit; dum viueret, non habuit vbi reclinaret caput: *filius autem hominis non habet, vbi caput reclinet.* dum verò moreretur, multo minus.

Matth. 8. 20.

Quantùm verò ad ſecundam hominis partem ſpectat; ad mortificationem videlicet, abnegationemque ſpiritualem & internam, nemini ambigere licet, Chriſtum in ipſo mortis ſuæ articulo derelictum, & quodammodo annihilatum in anima remãſiſſe: dereliquit quippe eum Pater ſuus cœleſtis abſque conſolatione vlla, in intimã ariditate. Quare in Cruce clamauit: *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me?* Quæ fuit maxima derelictio, in parte ſenſitiua, quam vmquam in vita ſua habuerat, vnde tunc temporis opus omnium maximum peregit, cuiuſmodi totius vitæ ſuæ decurſu, nec operibus alijs ſtupendis, nec miraculis perfecerat. Quod fuit generis humani reconciliatio, & cùm Deo per gratiam coniunctio. Quæ res eo temporis momento peracta eſt, quo iſte Dominus maximè fuit in omnibus annihilatus; in hominum ſcilicet æſtimatione, ac iudicio: cùm enim cernerent, illum in ligno infami, vitam amittere, potiùs illum irridebant, quàm alicuius momenti reputabant. Idipſum illi in natura euenit; in qua ſeſe quodammodo annihilabat moriendo. Denique annihilabatur reſpectu protectionis, ac conſolationis paternæ: illo ſiquidem tempore derelictus fuit ab eo, vt purè, & ſecundùm iuſtitiæ rigorem exolueret debitum, hominemque ſic annihilatus, & velut in nihilum reſolutus, Deo copularet. Quare de illo loquens Dauid ait: *Ad nihilum redactus ſum & neſciui.* Vt hinc intelligat verus ſpiritualis, Portæ myſterium, & viæ Chriſti ad vnionem cum Deo obtinendam, ſciatque, quo magis propter Deum ſeſe annihilauerit, ſecundùm duas has portiones, ſenſitiuam videlicet, & ſpiritualem, eò ſe magis, arctiuſque Deo vniendum, tantoque inſignius tunc perfectum opus: quando verò cõſecutus fuerit ſtatum, vt in nihilum redigatur (quod fiet, cùm ad humilitatis abyſſum defluxerit) tunc optatiſſimam celebratum iri vnionem Animæ cum Deo, qui eſt maximus ac ſublimiſſimus ſtatus, ad quẽ in hac mortali vita perueniri poſſit. Non itaque rei huius ſumma in refectionibus, guſtibus, ac perceptionibus ſpiritualibus conſiſtit; ſed in viua quadam crucis morte, ſenſitiuã, & ſpirituali, interiori, & exteriori.

Matth. 27. 46.

Pſ. 72. 22.

Myſteriũ Portæ, & viæ Chriſti, qua ad Vnionem cum Deo peruenitur.

Quando anima optatiſſimã cum Deo celebret vnionem.

Non placet prolixiùs hac de re loqui; licet nunquam ab huiuſmodi tractatione ſuperſedere cuperem: animaduerto quippe, valdè exiguam IESV Chriſti notitiam haberi ab ijs, qui ſe eius amicos arbitrantur; videmus ſiquidem, illos ſuas in ipſo conſolationes, ac guſtus ſtudioſè quærere, ſeipſos nimium amando; non verò amaritudines eius, ac mortes; multum illum diligendo. De huiuſmodi mihi hominibus, qui vt dixi, eius ſe amicos exiſtimant, in præſenti ſermo eſt: nam de illis, qui ab eo longè remoti degunt, hominibus nempe magnæ eruditionis, & temporali potentia conſpicuis, cæteriſque id genus, qui in mundo ambitionibus ſuis dediti

Valde exigua Ieſu Chriſti habetur notitia à pleriſq; qui ſe ipſius amicos arbitrantur.

dediti verſantur, verè enunciare poſſumus; illos nequaquam agnoſcere Chriſtum, quorum quidem finis, quantumuis bonus ſit, erit nihilominus ſatis amarus; de his inquam minimè hoc loco mentionem facimus. At fiet, dubio procul, illorum mentio in die diuini iudicij: illis enim oportebat primum loqui hoc Dei verbum, tanquam ijs, quos Deus collocauit veluti ſcopum, & exemplar aliorum; vtpote ſublimiori dignitatis gradu, variaque eruditione inſignes.

Sequentiũ capitum doctrina adeos præſertim ſpectat, quos Deus in cõtemplationis ſtatu collocauit.

Verum loquamur nunc cum intellectu ſpiritualis hominis, & eius præſertim, quem Deus gratiâ ſuâ in contemplationis ſtatu collocauit, (nam vt pluries dictum eſt, cum hoc nunc peculiariter ago) doceamuſque illum, quâ ratione dirigi debeat ad Deum per fidem; & quomodo à cõtrarijs rebus repurgari: ſic itineri ſeſe accingendo, vt per arctam iſtam contemplationis obſcuræ ſemitam ingrediatur.

CAPVT VIII.

Qua ratione nulla Creatura, nullaque notitia, quæ intellectum humanum ſubire poſſit, proximum vnionis diuinæ medium eſſe valeat, in communi demonſtratur.

ANtequam de proprio, & maximè ad vnionem apto medio, quod eſt fides, agamus; qua ratione nulla res creata, vel cogitatione concepta, poſſit intellectui deſeruire, tanquam proprium medium vniendi ſe cum Deo: & quomodo omne illud, quod intellectus cogitatione aſſequi poteſt, ſi illi inhærere voluerit, potius illi ſit impedimentô, quam mediô, operæ precium erit demonſtrare. In præſenti itaque capite, rem hanc in genere probabimus: poſtmodum vero loquemur de eadem in particulari, ad notitias vniuerſas, quas intellectus quocunque, ſiue interiori, ſiue exteriori ſenſu interueniente, recipere poteſt deſcendendo: damna prætereà & inconuenientia, quæ in intellectum ex notitijs iſtis redundare poſſunt, ne in itinere iſto, mediô propriô quod fides eſt, innixus, progreſſum faciat, declarabimus.

Vniuerſa media debent eſſe proportionata fini, aliquam cum ipſo ſimilitudinem habendo.

Sciendum itaque eſt, ſecundum Philoſophorum doctrinam; vniuerſa media debere eſſe proportionata fini, aliquam cum eo conuenientiam & ſimilitudinem habendo: talem videlicet, qualis ſatis ſit, vt per illam poſſit finis, qui intenditur, adipiſci. Exempli gratia: Cupit aliquis ad aliquam Ciuitatem peruenire, omninò illud ei arripiendum eſt iter, quod ſit medium perueniendi ad illam. Similiter ad hoc, vt copuletur & vniatur ignis ligno, neceſſarium eſt, vt calor, qui vnionis huius eſt medium, tot gradibus caloris diſponat lignum, vt habeat, maximam cum igne ſimilitudinem proportionemque.

Vnde ſi vellet aliquis diſponere lignum, aliquo alio medio præter proprium, qui eſt calor; verbi gratia aëre, vel aqua, vel terra: impoſſibile eſſet, poſſe lignum igni vniri. Ad eundem modum etiam, vt intellectus, quantum in hac vitâ poſſibile eſt, vniatur Deo; neceſſariò illud debet aſſumere medium, quod Deo copulat, habetque cum eo proximam ſimilitudinem.

Ad hoc vt intellectus vniatur Deo in hac vitâ illud medium neceſſariò aſſumere debet, quod cum Deo proximam habeat ſimilitudinẽ.

Qua in re illud oculatè animaduertendum eſt; inter vniuerſas creaturas, ſuperiores & inferiores, nullam, quæ cum Deo proximè coniungat, vel cum eius eſſentia ſimilitudinem habeat, reperiri. Nam licet verum ſit; vniuerſas illas (vt Theologi

logi docent) certam ad Deum relationem habere, ac quoddam eius veſtigium eſſe; quaſdam plus, & quaſdam minus, ſecundum maiorem ſuam vel minorem perfectionem; nihilominus tamen inter illas & Deum, nullus reſpectus, aut eſſentialis ſimilitudo reperitur, imò inter illarum eſſentiam & diuinam, infinita intercedit diſtantia; & propterea impoſſibile eſt, vt intellectus poſſit perfecte attingere Deum medijs Creaturis, ſiue illæ cæleſtes ſint, ſiue terrenæ. idque propterea, quia nulla intercedit proportio ſimilitudinis. Vnde loquens Dauid de cæleſtibus Creaturis, ait: ***Non eſt ſimilis tui in Dijs Domine***: appellando Angelos, Animas Sanctas, Deos. In alio etiam loco ait: ***Deus in ſancto via tua, quis Deus magnus ſicut Deus noſter?*** Ac ſi dixiſſet: via ad perueniendum ad te ô Deus, eſt via ſancta, puritas videlicet fidei. Quis enim Deus adeo magnus reperiri poteſt? hoc eſt, quis Sanctus adeò gloria ſublimis; & quis Angelorum tam excelſus natura, erit adeo grandis, vt poſſit eſſe via proportionata ac ſufficiens ad perueniendum ad te? Et loquens idem Propheta de cæleſtibus ſimul & terrenis, ait: ***Quoniam excelſus Dominus, & humilia reſpicit, & alta à longe cognoſcit.*** Quod perinde eſt, ac ſi dixiſſet: Cum in eſſe ſuo Deus excelſus ſit, videt & animaduertit, viles & abiectas eſſe ſecundum eſſentiam ſuam res terrenas, eſſentiæ ſuæ ſublimi collatas: res autem ſublimes, quæ ſunt Cæleſtes Creaturæ, videt & cognoſcit, longè ab eſſentia ſua diſtare. Ex quibus conſequitur; nullam Creaturam proportionatum medium eſſe poſſe, ad Deum perfecte attingendum.

Impoſſibile eſt vt Intellectus Deum attingere poſſit mediâ aliquâ Creaturâ. ſiue illa cæleſtis ſit ſiue terreſtris.

Pſ. 85. 8.

Pſ. 76. 14.

Pſ. 137. 6.

Eodem modo Philoſophandum eſt de omni eo, quod Imaginatio repræſentare poteſt, & intellectus in hac vitâ capere; nempe, hæc, neceſſe, ne eſſe poſſe proximum medium ad vnionem diuinam obtinendam. Si enim loquamur de cognitione naturali; nullâ ratione intellectus aliquid percipere poteſt, niſi illud, quod ſpeciebus ac rerum imaginibus ſubeſt, quæ corporeorum ſenſuum obſequio recipiuntur: quæ tamen corporeæ res, vt iam docuimus, non poſſunt eſſe vnionis huius medium, neque ad hunc effectum aliquid conferre poteſt naturalis aliqua intelligentia.

Quod ſi ſermo ſit de ſupernaturali intelligentiâ; quantum præſentis vitæ fert ſtatus, nullam habet intellectus, corporeæ molis carcere ſeptus, diſpoſitionem capacitatemque ad claram Dei notitiam recipiendam. Hæc quippe notitia, non huius mortalis ſtatus eſt: vel enim moriendum eſt, vel certè illâ carendum. Et propterea dixit Deus Moyſi. ***Non videbit me homo & viuet.*** Quam ob cauſam S. Ioannes dixit: ***Deum nemo vidit vnquam.*** Et S. Paulus cum Iſaia: ***Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit.*** Et hæc eſt cauſa, cur Moyſes non fuerit auſus contemplari rubum, cum Deus in eo præſens eſſet. Probè quippe agnoſcebat, ſe nullâ ratione intellectu ſuo poſſe, vt par erat, Deum contemplari: quamuis etiam hoc, ex ſublimiſſimo Dei ſenſu, quem conceperat oriretur. De Sanctiſſimo quoque Elia Propheta Patre noſtro legimus, quod cum in monte Horeb moraretur, Deuſque præſens adeſſet, faciem ſuam obuelârit. Quo facto ſignificauit; ſeſe intellectum obcæcâſſe, nec fuiſſe auſum vti inſtrumento adeo abiecto, in re tam ſublimi attingenda: manifeſtè agnoſcendo, quod quicquid con-

Exod. 33. 20.

Ioan. 1. 18.

1. Cor. 2. 9.

Iſa. 64. 4.

Act. 7. 32.

3. Reg. 19. 13.

Digitized by Google

conſideraſſet, ac in particulari intellexiſſet, plurimum id Deo diſſimile, ac ab eo diuerſum futurum. Hinc itaque patet; nullam notitiam, præſentiſque vitæ apprehenſionem, poſſe inſtar proximi medij deſeruire, ad excelſam amoris cum Deo vnionem. Quicquid enim intellectus capere, voluntas deguſtare, ac imaginatio repræſentare poteſt, improportionatum admodum diſſimileque Deo eſt, vt iam dictum eſt. Quæ omnia mirum in modum declarauit. Iſaias Propheta dicens: *Cui ſimilem feciſtis Deum? aut quam imaginem ponetis ei? nunquid ſculptile conflauit faber, aut aurifex auro figurauit illud, & laminis argenteis argentarius?* Per fabrum, hoc loco accipitur intellectus, ad quem pertinet efformare intelligentias, illaſque à ferro ſpecierum ac phantaſmatum denudare. Per aurificem, intelligitur voluntas, quæ dotata eſt aptitudine recipiendi formas, ac figuras delectationum, quas aurum amoris, quo amat, produxit. Per argentarium, quem hîc dicit, non poſſe effingere Deum argenteis laminis, accipienda eſt Memoria, cum adiunctâ ſibi imaginatione: quarum notitiæ & imaginationes, quas efformare ac effingere poſſunt, proprie dici queunt ſimiles eſſe argenti lamellis. Quod idem eſt, ac ſi dixiſſet. Nec intellectus ſpeculationibus ac conceptionibus ſuis, Deo aliquid ſimile intelligere capereque poterit; neque voluntas delectamentum ac ſuauitatem aliquam, quæ illi quæ Deus eſt quomodo ſit ſimilis delibare; neque memoria poterit Imaginationi inſerere notitias ac phantaſmata, quæ illum vt in ſe eſt repræſentent. Ergo manifeſtè patet; nullam ex notitijs iſtis, poſſe intellectum immediatè ad Deum dirigere: quinimò ad hoc, vt ad illum pertingat, debere tendere non intelligendo potius, quam volendo intelligere: & potius ſeſe excæcando, ac in tenebris collocando, quàm oculos ad diuinum radium excipiendum, aperiendo. Hinc prouenit, quod contemplatio, per quam intellectus, à Deo illuſtratur, Myſtica Theologia appelletur, quaſi diceretur; Arcana Dei Sapientia: eſt enim ipſimet intellectui, in quo illa recipitur, occulta. S. Dionyſius vocat eam, Radium tenebræ: de qua loquitur Propheta Baruch: *Viam Sapientiæ neſcierunt, neque commemorati ſunt ſemitas eius.* Perſpicuum itaque eſt; intellectum excæcari debere reſpectu vniuerſarum ſemitarum (id eſt notitiarum) quas aſſequi poteſt, vt Deo vniatur.

Iſa. 40. 18 & 19.

Quare contemplatio, Myſtica dicatur Theologia.

Baruch. 3. 23.

Intellectus excæcari debet reſpectu vniuerſarum notitiarum, quas aſſequi poteſt.

Ariſtoteles Philoſophus docet; quod quemadmodum veſpertilionis oculi ſeſe habent reſpectu Solis, qui omninò illos excæcat, & in tenebris conſtituit: ſic intellectus noſter ſeſe habet, erga id, quod in Deo ſplendidiſſimum eſt, quod nobis omninò obſcuritas eſt & tenebræ. Idem prætereà Philoſophus ait: quòd quò res diuinæ in ſe ſunt ſublimiores clarioreſque, eo nobis ignotiores ſunt, & obſcuriores. Quam etiam rem aſſerit Apoſtolus, dicens: quod ſublime eſt Dei, minus eſt hominibus notum. Nec vnquam finis eſſet adducendi authoritates, rationeſque ad comprobandum; nullam dari poſſe eiuſmodi in rebus creatis, quæ poſſunt in intellectum cadere ſcalam, cuius præſidio intellectus peruenire valeat, ad excelſiſſimum hunc Dominum: imò neceſſariò ſciendum eſt; quod ſi intellectus

intellectus

Digitized by Google

ritatem deſignant, ſub quâ latitat Diuinitas, Animæ ſeſe communicans. Quæ communicatio tunc perficietur, quando vt S. Paulus dixit: euacuabitur quod imperfectum eſt: hæc videlicet fidei tenebra & caligo; & adueniet id quod eſt perfectum. Diuina nimirum claritas. Cuius rei etiam figuram in Gedeonico bello habemus, in quo de vniuerſis militibus legimus, eos manibus lucernas geſtâſſe, quas tamen non videbant: eò quod vaſis eſſent obtectæ, quibus confractis, confeſtim lumen effulſit. Dedit tubas in manibus eorum lagenaſq; vacuas, ac lampades in medio lagenarum. Ad eundem modum fides, illis vaſis adumbrata, in ſe complectitur Diuinam lucem; hoc eſt, veritatem illius, quod Deus in ſe eſt: quo fidei vaſe, per mortem caducæque vitæ finem comminuto & confracto, radiabit continuò lux & gloria Diuinitatis. Manifeſte itaque patet, quod ad hoc, vt Anima in hac vitâ vniatur Deo, ac illum abſque medio participet, debeat prius neceſſariò vniri tenebræ: in quâ, vt Salomon dixit, promiſit ſe Deus habitaturum. Clarum præterea eſt, debere prope caliginoſum aërem ſeſe collocare, in quo placuit Deo, arcana ſua Iobo retegere: arripere etiam tenebroſas Gedeonis vrnas, manibuſque geſtare, (per exercitium operum ſuæ voluntatis) lucem, quæ eſt amoris vnio, quamuis obſcurè, mediante fide: vt ſic ſtatim ac conquaſſata fuerint vitæ præſentis vaſa, videatur Deus facie ad faciem in gloria.

1. Cor. 13. 10. *Iudic. 7. 16.*

De quibus deinceps agendum. Reliquum nunc eſt, vt in particulari vniuerſas Notitias, intelligentias, appræhenſioneſque, quas intellectus recipere poteſt, demonſtremus; necnon damna & obſtacula, quæ in hoc fidei itinere adferre poſſunt; & quâ ratione Anima ſeſe in illis gerere debeat, vt potiùs illi ſint emolumento, quàm detrimento; ſiue illæ à ſenſibus, ſiue à Spiritu oriantur.

CAPVT X.

In quo vniuerſarum appræhenſionum ac intelligentiarum, quæ intellectui obijci poſſunt, diſtinctio affertur.

VT in particulari de commodis & nocumentis, quæ intellectuales notitiæ, appræhenſioneſque Animæ (quantum ad iſtud diuinæ vnionis aſſequendæ, de quo locuti ſumus medium, fidem nempe ſpectat) inferre poſſunt, agamus; neceſſarium eſſe duxi, proponere hoc loco vniuerſas, tam naturalis, quàm ſupernaturalis ordinis appræhenſionum ſpecies, quæ intellectum ſubire, ab illoque recipi poſſunt: vt immediatè illarum ordine ſeruato, in particulari dirigamus, & veluti manuducamus per illas intellectum, in fidei Noctem & obſcuritatem: quod quam breuiſſimè fieri poterit præſtabimus.

Quamobrem ſciendum eſt, duplici viâ poſſe intellectum notitias & intelligentias rerum comparare: quarum vna eſt naturalis ordinis, altera verò ſupernaturalis. Naturalis via, eſt omne illud, quod intellectus ſenſuum miniſterio, vel certè per ſe ipſum, ex notitiâ per ſenſus iam comparatâ, percipere ac intelligere poteſt, ſupernaturalis verò, eſt omne illud, quod intellectui ſupra capacitatem, & aptitudinem ſuam naturalem infunditur. Notitiarum iſtarum ſupernaturalium, quædam ſunt corporeæ, quædam verò ſpirituales. Corporeæ in

duplici ſunt differentia : Nonnullæ corporalium & exteriorum ſenſuum adminiculo recipiuntur ; aliæ verò corporalium etiam, ſed interiorum ſenſuum præſidio: ſub quibus continetur, quicquid imaginatio percipere, fingere, & fabricare poteſt. Spirituales quoque notitiæ ſupernaturales, duplices ſunt : quarum vna eſt diſtincta & particularis , ſeu ſingularis; altera autem confuſa , obſcura & vniuerſalis. Diſtincta, & particularis, in quatuor apprehenſionum particularium modos, qui ſpiritui, nullo corporeo ſenſu mediante communicantur, diſtinguitur; qui modi ſunt: Viſiones, Reuelationes, Allocutiones, & ſpiritualia ſentimenta. Notitia verò, ſeu Intelligentia obſcura , & generalis, vna ſola eſt, eſtque contemplatio , quæ in fide, ſeu per fidem conceditur. In hac collocanda , & conſtituenda eſt à nobis Anima: quod præſtabimus dirigendo, & manu ducendo illam , per omnes iſtas particulares notitias, ad hanc de qua loquimur, generalem : auſpicabimur autem tractationem hanc, à primi ordinis notitijs, & ab illis Animam denudabimus.

CAPVT XI.

De damno , ac impedimento, quod reperiri poteſt in apprehenſionibus intellectus, per ea, quæ ſupernaturaliter ſenſibus corporeis exterioribus repræſentantur; & qualiter Anima in illis ſeſe gerere debeat.

PRimæ Notitiæ, de quibus præcedenti capite locuti ſumus, illæ ſunt, quæ ad intellectum per naturalem viam ſpectant. De quibus quoniam libro primo , egimus ; vbi induximus Animam in ſenſus Noctem ; ne verbo quidem hoc loco agemus : ibi enim ſufficientem de illis doctrinam tradidimus. Quare in præſenti capite de notitijs , & apprehenſionibus illis , quæ ad intellectum per ſenſuum corporalium exteriorum viam, ſupernaturaliter pertinent , ſolummodo agemus: qui ſunt : Viſus, Auditus, Guſtus, Odoratus, & Tactus. In quibus omnibus ſenſibus , ſolent ſpiritualibus viris variæ, repræſentationes & obiecta , ſupernaturaliter exhiberi. Viſui enim repræſentantur alterius vitæ perſonæ ; aliquorum videlicet Sanctorum & Angelorum , tam bonorum: quàm malorum , & lumina quædam, ac ſplendores præter ordinarij.

Solent Spiritualibus viris varia, & admirabiles conſolationes , in quinque externis corporis ſenſibus, ſupernaturaliter concedi.

Auditu quoque inſolita excipiuntur verba ; ſiue ab illis, quas vident perſonis prolata , ſiue non viſis ijs, à quibus proferuntur. Odoratu quoque ſuauiſſimi interdum, idque ſenſibiliter , hauriuntur odores; nec conſtat tunc, vnde illi proficiſcantur. Guſtu etiam grati percipiuntur ſapores. Tactus tandem proportionatas ſibi delicias ſentit : idque interdum adeo efficaciter , vt videantur vniuerſæ corporis medullæ, & oſſa exultare, refloreſcere, & veluti torrenti illi voluptatis , innatare. Similiſque eſt huiuſmodi ſuauitas ei, quam myſtici , Spiritus vnctionem appellant ; quæ ab illo, in membra ſimplicium, puraru mque animatum deriuatur. Hæc porrò ſenſuum oblectamenta, ſolent in ſpirituales viros ex affectu, & deuotione Spiritus ſenſibili , plùs aut minùs , in quemcunque ſuo modo promanare.

NOTA. Vniuerſi cæleſtes fauores quinque exteriorum ſenſuū interuentu cōceſſi, totaliter euitādi & reſpuēdi, & quare?

Sciendum autem eſt : quod licet vniuerſæ prædictæ res , poſſint corporeis ſenſibus per operationem Diuinam obijci : nunquam tamen illis fidendum eſt, aut vllo modo ſunt admittendæ , immò totaliter euitandæ , neque an bonæ ſint vel malæ diſquirendum. Nam quan-

to

to magis exteriores ſunt, ac corporeæ; tantò minùs certum eſt, an à Deo proueniant. Magis quippe Deo proprium eſt ſpiritui ſeſe communicare, (quâ in re maior ſecuritas, animæque prouentus continetur) quàm ſenſui: in quo vt plurimum magnum periculum, ac deceptio reperitur: quia in illis ſenſus corporeus, iudicem ſe conſtituit, & arbitrum ſpiritualium rerum, exiſtimando ita illas ſeſe habere, taleſque eſſe, quales ille, ipſas ſentit: cum tamen illæ adeo inter ſe diſcrepent, quemadmodum corpus, & Anima, ſenſus, & ratio. Adeò quippe ſtupidus, rerumque ſpiritualium ignarus eſt corporeus ſenſus: quemadmodum iumentum aliquod, ſeu beſtia, rationalium. Quamobrem plurimùm fallitur ille, qui res huiuſmodi magni-facit, magnoque ſe periculo deceptionis exponit: ad minùs magnum ſibi comparat impedimentum, quo minus ad ſpiritualia tendere poſſit.

Cur communicationes ſupernaturales, quæ per ſẽſus eueniunt, ſint periculoſæ? Quã ſpiritualium rerũ ignarus ſit ſenſus.

Vniuerſæ quippe illæ res corporeæ, ſicuti diximus, nullam cum ſpiritualibus conuenientiam, & proportionem habent. Vnde ſemper metuendum eſt, huiuſmodi res, à Dæmone potiùs, quàm à Deo promanare: in illis enim, quæ magis ſunt exteriora, & corporalia, plus ſibi iuris vendicat Dæmon, faciliuſque in huiuſmodi rebus inſidias ſtruere poteſt, ac decipere, quam in illis, quæ ſunt magis interiores. Præterquam quod corporalia hæc obiecta, & formæ, quò magis in ſe exteriores ſunt, tantò minus vtilitatis interiori homini, ac ſpiritui adferunt: idque ob ſummam diſtantiam, ac exiguam proportionem, quæ inter corporalia, & ſpiritualia interuenit. Licet enim aliquid ex illis, ſpiritualis feruoris, ac deuotionis reſultet, (ſicut ſemper fit quando à Deo procedunt) multò tamen id minus eſt, quàm ſi eædem res, magis ſpirituales ac interiores fuiſſent. Quamobrem etiam citiùs faciliuſque errorem, præſumptionem, ac vanitatem in animam inuehunt. Cum enim tantopere palpabiles ac materiales ſint; maximoperè ſenſus vrgent, ac excitant: & arbitratur Anima, tantò illas ſublimiores eſſe, & maiores, quantò magis ſenſibus percipiuntur; ſequiturque illas, exiſtimando lucem illam, ſeu notitiam, eſſe ducem, & medium eius rei, quam peroptat conſequendæ, vnionis videlicet Diuinæ; & quo pluris eiuſmodo res facit, eò magis à recto itineris huius tramite, veroque medio, quod eſt fides, deuiat. Præterea cum anima duertit Anima, huiuſmodi res inſolitas, ac præterordinarias ſibi obuenire; multoties inſinuat ſeſe illi ſecreta quædam ſui ipſius æſtimatio, ſe videlicet iam aliquid coram Deo eſſe: quod tamen humilitati contrarium eſt. Optimè etiam nouit Cacodæmon ingerere Animæ, arcanam ſui ipſius ſatisfactionem; imò aliquando etiam manifeſtam: & idcirco multoties offert ſenſibus huiuſmodi obiecta; viſui ſcilicet Sanctorũ imagines, & pulchetrimos ſplendores; auditui verba ſatis palliata inſuſurrat; odoratui bene olentes odores, dulcedines ori, ac tactui delicias: vt hoc modo illectos, in grauia præcipitet mala.

Sẽper metuendũ eſt ſupernaturalia, quæ per ſenſus cõtingunt, à Dæmone proficiſci.

Grauiter errant Animæ, quæ ſenſibilia iſta dona magnifaciunt & ſequũtur.

Quamobrem huiuſmodi repræſentationes ac ſentimenta, reijcienda ſunt ſemper, ac repudianda. Nam dato cauſu, aliqua illorum à Deo proficiſci; non propterea illis fit aliqua iniuria, neque amittit Anima effectum, emolumentumq; illorum, quod Deus producere volebat, licet Anima illa abijciat, ac recuſet. Cuius rei ea eſt ratio: nam corporalis viſio, ſiue cuiuſcunque alterius ſenſus perceptio (quemadmodum etiam quæ-

Repræſentationes, & ſentimẽta, ſenſibilia ſem per ſũt repudianda: & cur ita faciendũ?

Notanda valde doctrina.

Omnis communicatio

Digitized by Google

Quintum, diuinarũ gratiarum amiſſio.

Quintum; quia diuinarum gratiarum, ac fauorum iacturam facit, eo quod illis cum proprietate inhæreat, nec rectè eis vtatur. Cum proprietate autem illas recipere, nec eis ad vtilitatem ſpiritualem vti, eſt velle eas ſibi ipſi vſurpare, illis occupari, & voluptatem ſuam in eis captare; ad quem tamen finem, minime à Deo conferuntur. Nec facilè ſibi perſuadeat, illas à Deo proficiſci.

Sextum, quia Dæmoni ad decipiendũ porta aperitur.

2. Cor. 11. 14.

Sextum incommodum eſt; quod eo ipſo, quod eiuſmodi res admittere vult, referat Dæmoni aditum, vt alijs ſimilibus eam fallere poſſit, quas ipſe optimè diſſimulare, & ita concinnè fingere nouit, vt veriſimiles videãtur: quandoquidem poteſt, vt Apoſtolus ait, ***In Angelum lucis ſeſe transfigurare.*** Qua de re fauente Deo, libro 2. noctis Obſcuræ, capite de Spirituali Gula, poſtmodum acturi ſumus,

Expedit Animæ huiuſmodi res repudiare.

Quapropter expedit Animæ, oculis, vt dici ſolet clauſis, illas reſpuere, ac repudiare, vndecunque tandem proueniant. Si enim ſecus faxit, aliquã anſam locumque præberet Dæmoniacis viſionibus ac ſentimentis, illique ipſi facultatem tantam daret, vt nõ ſolum diuinarum loco ſuas pluries ſit admiſſura: verum etiam quæ à Dæmone proficiſcuntur, vſque eò, multiplicari poſſent, & quæ à Deo proueniunt ita ceſſare, vt omnia tandem in Dæmonem deſinerent, & nihil ex Deo remaneret.

In qua inciderint mala animæ, hiſce rebus nimis adhærentes.

Quemadmodum pluribus Animabus incautis & exiguæ prudentiæ euenit, quæ adeò pertinaciter confidenterq́; iſtarum rerum receptioni adhæſerunt, vt cum illis multum fuerit laborandum, vt ad Deum in fidei puritate redirent: & quod dolendum eſt, multæ ex ijs nunquam redierunt, adeò altas in eis Dæmon radices poſuerat.

Quæ ſequantur commoda, ex viſionũ & ſentimentorum ſiue illa à Deo ſiue à Dæmone proueniãt, fuga?

Quapropter omnibus aditum occludere, & vniuerſa formidare conſultiſſimum eſt. Si enim fugiuntur apparitiones, & ſentimenta falſa, euitantur pariter errores, ac deceptiones Dæmonis: ſi autem fugiuntur, veræ fidei impedimentum amouetur; Spiritus tamen emolumentum ex eis decerpit. Et quemadmodum cum eas admittit Anima, Deus ſenſim illas ſubtrahit, eò quod eas ſibi vſurpet, non vtendo illis, eo, quo par eſſet modo, & Dæmon etiam ſuas ingerit, & auget, præbẽte illis Anima locũ, & aſſenſum; ita quando Anima eſt in illis reſignata, nullaque proprietate eis inhæret; deſiſtit à ſuis Dæmon, vidẽs nullum ſe per illas inferre detrimentum: & viceuerſa, Deus auget & multiplicat ſua dona in Anima illa humili, & ab omni proprietatis labe aliena, & ***ſupra multa eam conſtituit;*** ſicuti eum legimus feciſſe, cum ſeruo in paucis fideli. ***Quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam.*** Quibus in fauoribus, ſi Anima perſtiterit eſſe fidelis, non deſiſtet profectò Dominus, donec eam extollat, & veluti per gradus quoſdam, ad diuinæ vnionis, & transformationis verticem, perducat.

Matth. 25. 21.

Ordo quẽ ſeruat Deus in ſubleuanda anima, quæ illi in fauoribus iſtis recipiendis, fidelis eſt.

Hoc ſiquidem ordine, & modo, experitur Dominus, & attollit Animam. Primò, exiguæ eius capacitati ſeſe accommodans, viſitat eam magis ſecundum ſenſum, vt gerendo ſe illa, quemadmodum decet; vtendo videlicet primis iſtis buccelis ſobriè, ad ſpirituales ſolùm vires comparandas, ad ampliores, ac præſtantiores cibos illam perducat. Ita vt ſi ex Dæmone retulerit victoriam in primis iſtis, tranſeat ad ſecundos; quod ſi etiam in ſecundis ſuperauerit Dæmonem, tranſibit ad tertios; & vlterius progrediens, omnes ſeptem manſiones, qui ſunt ſeptem amoris gradus tranſmeabit, donec illam ſponſus in cella vinaria perfectæ charitatis ſuæ, collocet.

Cant. 2. 4.

Apoc. 2. 13

Fœlix & fortunata Anima, quæ decertare nouerit aduerſus illam Apocalypſeos

Fœlix anima, quia decertare nouit aduerſus Apocalypſis belluam ſeptem habentē capita.

belluam, ſeptem habentem capita, ſeptem iſtis amoris gradibus aduerſantia, quibus capitibus, contra quemlibet gradum bellum gerit, & vnoquoque illorum Animā in qualibet iſtarum Manſionum, (in quibus illa ſeſe exercet, lucrifaciendo quemlibet manſioni illi correſpondētem diuini amoris gradum,) impugnat. Dubio procul, ſi fideliter in quocunque ex illis pugnauerit, viceritque de gradu in gradum, vel de manſione, ad manſionē tranſire promerebitur, donec perueniat ad poſtremam; præciſis & amputatis ſeptem beſtiæ capitibus, quibus illi crudele bellū inferebat, adeò vt S. Ioannes teſtetur dicens: *Et eſt datum illi bellum facere cum Sanctis, & vincere eos*; quemcunque videlicet ex gradibus iſtis, armis & machinis ſuis impetendo.

Apoc. 1. 7.

Quorundam ſpiritualiū deploranda calamitas.

Qvamobrem, dolendum eſt, quod multi prælium hoc ſpiritualis vitæ contra beſtiam ingreſſi, ne tantum quidem animi habeant, vt primum eius caput præcidant; res mundi huius ſenſibus ſubiectas, abnegando, & repudiando. Et iam quod plerique hoc apud ſe obtineant, & illud amputent, non amputant ſecundum; hoc eſt, viſiones, & ſentimenta ſenſibilia, de quibus loquimur. Verū id quod maximè dolendum eſt, quod poſtquam aliqui, nō ſolùm primum, & ſecundū caput, ſed etiā tertium, quod ad interiores ſenſus ſpectat, (tranſeundo videlicet à meditationis ſtatu, ad vlteriora) præciderunt; dum ſpiritus puritatem ingredi deberent, miſerabiliter ab iſta crudeli beſtia ſuperantur, quæ illos denuo aggreditur, adeò vt primum quoque iam olim præciſum caput, reſuſcitet & aſſumat; & fiunt poſteriora illorum peiora prioribus, in eorum relapſu; *Aſſumitq; inſuper ſeptem ſpiritus* ſecum *nequiores ſe*, qui illis crudelius bellum inferāt. Debet ergo ſpiritualis homo, abnegare, & repudiare vniuerſas appræhenſiones, ac delectamenta corporalia, quæ ſenſibus exterioribus obnoxia ſunt, ſi primum & ſecūdum beſtiæ huius caput abſcindere cupit; intrando in viuâ fide, primum ac ſecundum amoris cubiculum, nullo modo ſibi attrahendo, aut ſeſe, intricando, cum ijs, quæ illius ſenſibus exhibentur: hæc enim ſunt illa, quæ maximè noctem hanc ſpiritualem fidei præpediunt.

Luca 11. 26.

Quomodo ſpiritualis primum & ſecundum beſtiæ caput amputabit.

Apparitiones iſtæ nequeunt eſſe mediū vnionis Diuinæ conſequēda.

Liquido itaque conſtat; viſiones iſtas & appræhenſiones ſenſitiuas, nullo pacto eſſe poſſe medium vnionis diuinæ; cum nulla illis ſit cum Deo proportio, aut ſimilitudo; vnaque ex cauſis, cur Chriſtus nolebat ſe à Maria Magdalena tangi, quod tamen, & melius & perfectius exiſtimauit in Apoſtolo S. Thoma &c. hæc fuit. Quare gratiſſima res ſit Dęmoni, quādo aliqua Anima, reuelationes libenter admittit, eſtque ad eas procliuis: habet enim tunc egregiam occaſionem inſtillandi ſuos errores; fideique quantum potuerit derogandi: vt enim diximus, magnam huiuſmodi Anima, quæ reuelationes has appetit, mentis ſtupiditatem, ac ignorantiam contrahit; imò aliquando multas tentationes, & ineptias incurrit. fuſius aliquantò de his exterioribus appræhenſionibus egimus, vt aliquid lucis afferamus ijs, de quibus nobis immediatè tractandum eſt: verū tot de hac materia dicēda occurrebāt, vt nuſquā eorum finis appareret; exiſtimo autem, me rem totā ad compendiū redegiſſe, dicendo ſolummodo, vt magno cum ſtudio huiuſmodi res reſpuantur, & nullo modo admittantur, præterquam in aliquo raro euentu, & tunc à perſona docta, & ſpirituali, & experta, debent trutinari, ac examinari, & ab Anima quaſi inuitè admitti.

Raro, & cum maturo conſilio res iſtæ admittendæ.

(˙.˙)

CA-

Digitized by Google

CAPVT XII.

In quo de apprehenſionibus Imaginarijs naturalis Ordinis diſputatur. Docet, quidnam ea ſint; probatque non poſſe eas eſſe medium proportionatum, ad Diuinam vnionem acquirendam: quantumcunque obſit, neſcire ſeſe ab eis, tempore competenti auellere.

PRiuſquam de viſionibus Imaginarijs, quæ ſupernaturaliter interiori ſenſui, Imaginationi ſcilicet, & Phantaſiæ ſeſe offerunt, diſputemus; neceſſarium eſt hoc loco (vt ordinatè procedamus) de naturalibus ipſiuſmet interioris, corporeique ſenſus, apprehenſionibus agamus: vt hoc modo à minoribus ad maiora, & à magis exterioribus, ad magis interiora procedamus, donec ad intimam recollectionem, vbi Anima vnitur, Deo, perueniamus: quem etiam ordinem hucuſque ſeruauimus. Primo enim loco egimus, de expolianda, ſeu denudanda Anima, ab apprehenſionibus naturalibus exteriorum obiectorum; & conſequẽter à naturalibus appetituum viribus. Quod primo libro præſtitimus, vbi de nocte ſenſus locuti ſumus; immediatè vero cœpimus denudare illam in particulari, ab apprehenſionibus exterioribus ſupernaturalibus, quæ in ſenſibus exterioribus contingunt (vt antecedenti capite dictum eſt) vt dirigamus Animam in noctẽ ſpiritus, in hoc ſecundo libro. Nũc itaque primo loco diſcutiendus occurrit ſenſus corporalis interior; Imaginatiua ſcilicet, & Phantaſia; ex quibus etiam abradere, & auferre debemus, omnes formas & apprehenſiones imaginarias, quæ naturaliter in illis locum habent; & probare, impoſſibile eſſe, Animam ad diuinam vnionem peruenire, antequam illarum operationes ceſſent & intermittantur: cùm non poſſint eſſe proprium, ac proximum medium huiuſmodi vnionis.

Nota. Ordo hucuſque diſtorum, & connexio.

Sciendum itaque eſt; ſenſus, de quibus hoc loco particulariter loquimur, eſſe duos, corporales quidem, & interiores; qui Imaginatio, & Phantaſia appellantur, quorũ vnus alteri ordine ſeruato deſeruit: in vno enim illorum, aliquid imperfecti diſcurſus, ſeu ratiocinationis, licet imperfecto modo reperitur; alius verò ſenſus, qui eſt Imaginatio, efformat & effingit imaginem.

Senſus internus duplex. Imaginatio & phãtaſia. Et qua vtriuſque officiũ

Quantum verò ad inſtitutum noſtrum attinet, idẽ erit nobis de vno loqui, quod, & de alio. Quamobrem, quando non nominabimus vtroſque, ſciatur; quod quicquid de vno dixerimus, intelligendum etiam ſit de altero, & quod de vtriſque indifferenter loquemur. Hinc igitur eſt, quod quæcunque ſenſus iſti percipere, & fabricare poſſunt, imaginationes; phantaſiæq; dicantur, quæ ſunt formæ, ſenſibus iſtis (imaginationi videlicet & phantaſiæ) cum imagine, & corporis figura repræſentatæ. Quæ imagines & figuræ corporeæ, in duplici poſſunt eſſe differẽtia: quædam ſunt ſupernaturales; quæ abſq; ſenſuum iſtorũ operatione repræſentari poſſunt, & repræſentantur illis paſſiuè: quas vocamus viſiones imaginarias, ſupernaturali viâ contingentes; de quibus poſtmodum acturi ſumus. Aliæ ſunt naturales, quas operatione ſuâ actiuâ fabricare in ſe ipſis poſſunt, ſub formis, figuris & imaginibus: ſicque ad iſtas duas potentias ſpectat, deſeruire meditationi, quæ eſt actus diſcurſiuus, mediantibus imaginibus, formis, & figuris per dictos ſenſus fabricatis, & efformatis: vt verbi gratia, imaginari Chriſtum Cruci affixum,

Quænam ſint viſiones Imaginariæ ſupernaturales? Naturales Imaginationes quales? Imaginatio & Phãtaſia deſeruiunt meditationi.

vel

vel columnæ alligatum, vel etiam Deum in maxima maieſtate, & throno ſublimi, vel imaginari, ac conſiderare cœleſtem gloriam, inſtar ſpecioſiſſimæ lucis, & alias qualeſcunque res his ſimiles: ſiue illæ diuinæ ſint, ſiue humanæ, quæ in imaginationem cadere poſſunt.

Vniuerſæ Imaginationes & apprehenſiones naturales euacuari ab anima debent vt ad vnionē Diuinam poſſit peruenire, & quare?

Vniuerſæ iſtæ imaginationes, & apprehenſiones, euacuari, & eliminari debent ab Anima; ita vt ſecundum iſtum ſenſum, in obſcuro, & tenebris remaneat, vt ad vnionem diuinam peruenire valeat: cùm nullam poſſint habere proportionem proximi medij, reſpectu Dei; ſicut nec res corporeæ, quæ quinque ſenſibus exterioribus obijciuntur. Huius rei ea eſt ratio: quia imaginatio, nihil fabricare, imaginarique poteſt, præter ea, quæ exterioribus ſenſibus percepit; oculis, ſcilicet, vidit, auribus audiuit, &c. vel ad ſummum componere, & fingere poteſt, ſimilitudines rerum viſarum, auditarum, vel perceptarum; quæ tamen res, non ſunt præſtantiores illis, quas dictorum ſenſuum medio, recepit. Licet enim imaginetur gemmea palatia, monteſque aureos, eò quod gemmas, & aurum viderit, in veritate tamen, non eſt amplius vniuerſum illud, quam exigui auri, vel vnius gemmæ ſubſtantia; licet in imaginatione ordinem, ac modum compoſitionis artificioſæ ſortiatur. Et quoniam creatæ res, vt iam dixi, nullam poſſunt proportionem habere cum diuina eſſentia: ſequitur, quod omne illud, quod ad illarum ſimilitudinem imaginationi effertur, non poſſit etiam tanquam medium proximum vnionis cum ea deſeruire. Vnde illi, qui imaginantur Deum ſub aliqua ex iſtis figuris, vel inſtar maximi ignis, vel ſplendoris, vel cuiuſcunque alterius formæ; & exiſtimant, quod aliquid illorum erit ei ſimile, longè ab eo diſtant. Licet enim incipientibus neceſſariæ ſint conſiderationes iſtæ, & formæ, meditationumque modi, vt hac ratione, mediante ſenſu, amore inflamment Animam, illamque paſcant (vt poſtmodum dicturi ſumus) vnde etiam deſeruiunt illis iſta, tanquam remota media vniendi ſe cum Deo: per quæ, vt plurimum, tranſeundum eſt Animabus, vt perueniant ad terminum, ac ſpiritualis quietis conclaue. Verum tamen hæc taliter aſſumi debent, vt per illa tranſeatur, nec ſemper in illis perſiſtatur. Hoc quippe modo nunquam ad viæ terminum peruenirent, qui terminus nequaquam eſt inſtar remotorum mediorum, nullamque cum illis affinitatem habet. Quemadmodum gradus ſcalę, nihil commune habent cum termino, ſeu cubiculo, ad quod conſcendendum, ſunt medij: etſi ille qui aſcendit, non relinqueret poſt ſe gradus, donec nullus amplius ſcandendus remaneret, velletque illorum alicui adhærere; nunquam pertingeret, ac conſcenderet ad gratiſſimam termini planitiem, & conclaue.

Incipientibus neceſſaria ſunt conſiderationes imaginaria, & meditationū modi, & quæ ſit huius rei cauſa?

Taliter aſſumi debent meditationis exercitia, vt non ſiſtatur in eis, ſed vlterius trāſeatur: Et huius rei notabilis cauſa.

Quapropter Anima, quæ in hac vita voluerit ad vnionem ſummi illius boni, & quietis peruenire, vniuerſos conſiderationum, formarum, notitiarumque gradus pertranſire, & tranſilire debet: cum nulla illis ſit ſimilitudo, aut proportio cum termino, ad quem feſtinant, qui eſt Deus. Vt etiam S. Paulus in Apoſtolicis Actis docuit, dicens: ***Non debemus æſtimare auro, aut argento, aut lapidi, ſculpturæ artis, & cogitationis hominis, Diuinum eſſe ſimile.*** Vnde grauiter errant, nonnulli ſpirituales, qui poſtquam ſtrenuè ſeſe exercuerunt, & ſtuduerūt medijs imaginationibus, formis, ac meditationibus, (ſicut par erat facere incipientes) ad Deum quam proximè accedere; cum illos poſtmodum vult Deus, ad bona magis ſpiritualia interiora, & inuiſibilia per-

Vniuerſi conſiderationum gradus relinquendi eſt, qui ad Deo vnionem cupit peruenire. Act. 17. 29

NOTA. NOTA.

Grauiſſimus error multorum ſpiritualium, meditationis exercitia relinquere renuentium, etiā ſi à Deo ad ſpiritualia inuitētur.

Digitized by Google

perducere, & attrahere; priuando iam illos meditationis diſcurſuſq; guſtu, ac ſapore: tergiuerſantur ipſi, neque audent, neq; ſciunt auellere, & abſtrahere ſeſe ab illis palpabilib. modis, quibus aſſuefacti ſunt. Sicque nihilo ſecius in acquirendis ac retinendis illis laborant, volentes medijs cōſiderationibus, ac circa formas meditationibus, ſicuti antea, iter hoc peragere; arbitrantes, ſemper hoc ita eſſe debere. Quâ in re plurimum laboris ſuſtinent; parum tamen, aut nihil vtilitatis, ſeu guſtus eliciunt: imò potius tantò amplius augetur, creſcitque ariditas, defatigatio, & animæ inquietudo, quanto plus in acquirendo primo illo ſapore, ſeu delectamento laborant quod iam impoſſibile eſt, illo primo modo poſſe reperire: non enim iam amplius arridet, & placet cibus ille adeò ſenſibilis palato Animæ (vt iam diximus) ſed expetit alium delicatum magis, & interiorem ac minùs ſenſibilem, qui non conſiſtit in imaginationis labore, ſed in quietanda Animâ, permittendo illam in ſua pace, ac tranquillitate manere; quæ res eſt magis ſpiritualis. Nam quò plus Anima proficit, progrediturque in ſpiritu; eo magis ceſſant operationes ſuarum potentiarum, circa obiecta particularia: tunc enim illa ſe ponit, ſeu conſtituit in vno ſolo actu generali & puro, atque ita deſiſtunt operari potentiæ, eo modo quo prius tendebant ad illud, quo Anima peruenit. Quemadmodum ceſſant, & ſiſtunt pedes, poſtquam iter ſuum confecerunt; ſi enim curreretur ſemper, nunquam perueniretur, & ſi nihil eſſet, aliud præter media, vbi, aut quando ſuccederet finis, terminique aſſecutio & fruitio? Quare res eſt commiſeratione digna, quòd cum Anima iſtorum vellet manere in pace & tranquillitate interioris quietis, vbi impletur pace, & refectione Diuinâ: ipſi illam inquietant, & per vim ad magis exteriora trahunt, voluntque vt iterum confectum iterum conficiat, & vt finem ac terminum itineris, in quo iam quieſcit, deſerat, propter media, quæ ad illum dirigebunt, quæ ſunt conſiderationes. Quæ res fieri non poteſt abſque inſigni diſplicentia, & repugnantia Animæ, quæ vellet in pace illa, velut in ſuo proprio centro permanere: ſicut ille, qui magno cum labore ad locum, in quo quieſcit peruenit, non mediocriter affligitur, ſi compellatur iterum redire ad laborem. Cum autem huiuſmodi homines arcanum nouitatis illius ignorent, ſe eſſe otioſos, nihilque boni facere imaginantur: quamobrem illi quieti repugnant, nec ſe pacificari permittunt; ſed diſcurrere, & conſiderationibus operam dare conantur. Vnde prouenit, quod ariditate & ſiccitate repleantur; laborando in eliciendo guſtu, & ſapore, quem illâ viâ non ſunt amplius habituri. Imò poſſumus illis dicere Prouerbium Hiſpanum *Mientras mas biela, mas aprieta*. i. Quo gelu intenſius eſt, eo magis ſtringit. Nam quò pertinacius, & obſtinatius illo modo diſcurſuum, ac meditationum procedere nitentur; eò peius cum illis agetur: ſiquidem tantò amplius euellunt, & extrudunt Animam, â ſua pace, & tranquillitate ſpirituali. Quod nihil aliud eſt, quàm relinquere maius propter minus; & velle iterum facere, quod iam factum fuit, ac denique retrò reuerti.

Cauſa cur multi in meditationib. plurimum fatigentur, & nihil referant vtilitatis.

NOTA. Qui ſit proprius cibus, ſeu exercitiũ animæ non valentis iã meditari?

Quò plus proficit anima in ſpiritu, eò magis ceſſant ipſius operationes circa obiecta particularia.

Miſerãda quarundã animarũ ignorãtia, meditationi inſiſtere volẽtium, licet meditationũ ſi ne iam ſint potita.

Huiuſmodi hominibus dicendum ac commendandum eſt, vt diſcant cum attentione, & aduertentiâ amoroſâ in Deo, in quiete illa permanere; neque imaginationem eiuſque operationes curent: ſiquidem hoc loco, vt diximus, non operantur potentiæ, ſed in illa ſimplici & ſuaui aduertentiâ amoroſâ, requieſcunt. Quòd ſi interdum aliquid operantur, nequaquam

NOTA. Quid huiuſmodi animabus conſulendum, quid eſt faciendum?

Digitized by Google

eſſe libera, & vagabunda) ſed ſolummodo, quando nec placet, nec gratum eſt Animæ, ex induſtria illam alijs in rebus occupare.

Tertiũ idque certiſſimum indicium, cũ libet anima ſolam manere cũ attentione ad Deum amoroſa.

Tertium poſtremo, idq; reliquis certius ac tutius eſt; quãdo libet, & placet Animæ, ſolã manere, cum attentione ad Deum amoroſa, abſq; alia particulari cõſideratione, in quadam interiori pace, quiete, ac requie, abſque actibus, & exercitatione, ſaltem diſcurſiuâ (quæ ex vno in aliud fertur) potentiarum; Memoriæ ſc. Intellectus, & Voluntatis: ſed ſolum quod maneat, cum notitia, & aduertentia generali, & amoroſa, de qua locuti ſumus, abſque particulari intelligentiâ.

Nota. Tria hæc indicia ſimul ſũpta debet in ſe animaduertere Spiritualis vt tuto meditationis ſtatum deſerere poſſit: & quare?

Tria hæc indicia ſimul ſumpta, ad minus in ſe animaduertere debet ſpiritualis vir, vt tuto, ſecureq; ſtatum meditationis deſerere, Contemplationis verò, & ſpiritus viam ingredi, audeat, & præſumat. Nec ad hoc ſatis eſt primum indicium, abſque ſecundo: euenire ſiquidem poſſet, vt imaginandi, de rebuſque diuinis vt antea meditandi difficultas, ſeu impoſſibilitas, ex ipſius diſtractione modicaque cura oriretur: ob quam cauſam, debet quoque in ſe cernere ſecundum ſignum; vt nimirum nõ libeat illi, nec vero appetat alijs de rebus peregrinis cogitare. Quando enim ob diſtractionem, ſpirituſque teporem, nequit aliquis Imaginationem, & ſenſum in rebus diuinis defigere, & ſiſtere; confeſtim optat ad alias res diuerſas, & differentes, ſeſe cõuertere, illiſque immorari: quæ etiam illum permouent, vt res diuinas deſerat.

Diſtracti & tepor Spiritus impediunt meditationem.

Nec etiam ſatis eſt primum, & ſecundũ indicium in ſe animaduertere, niſi ſimul videat & tertium. Quamuis enim cernat, non poſſe ſe diſcurrere, neque de rebus diuinis meditari, neq; etiam libeat illi de alijs diuerſis rebus cogitare; poſſet hoc ex Melancolia promanare, vel aliquo deprauato humore, qui cerebrũ corq; occupat, quique ſolet producere in ſenſu ſuſpenſionẽ, & impletionem quandã: quæ efficiunt, vt nihil cogitet, nihil velit, nec libeat illi aliquid meditari, ſed ſolũ in illa ſapida abalienatione, cupiat permanere. Cõtra quę omnia debet tertium habere indicium; videlicet notitiam, & attentionẽ amoroſam, in pace, & tranquillitate interna, ſicuti diximus.

Melancolia etiã & deprauati humores.

Nota. Tertiũ indicium, quod eſt attentio amoroſa, vix à principio agnoſci, idque ob duas valde perpendendas cauſas.

Quãuis fatendum ſit, quod in principijs, quando ſtatus iſte contemplationis inchoatur, quaſi non aduertitur, nec cognoſcitur notitia hæc amoroſa: quod cõtingit propter duas cauſas. quarum prima eſt; quia in ſuis initijs, ſolet hæc notitia amoroſa, admodum eſſe ſubtilis, & delicata, & quaſi imperceptibilis. Altera verò cauſa eſt; quia cũ Anima fuerit aſſuefacta alteri meditationis exercitio, quod magis ſenſibus percipitur, non animaduertit, & quaſi non percipit hanc aliam inſenſibilẽ nouitatẽ, quæ iam eſt pure ſpiritualis. Idq; maxime euenire ſolet, quando ob ignorãtiam noui huius ſtatus, non ſe in eo quietari ſinit, conando magis ſenſibilibus rebus operam dare: quo conatu, licet copioſior ſit pax interior, & amoroſa, impedit, nec locum præbet, vt illam poſſit percipere, ac illa frui. Verum quãtò amplius ſeſe diſpoſuerit Anima, ſeſeque quietari, ac pacificari permiſerit; maiora in dies eius capiet incrementa, magiſque, ac intimius notitiam illam Dei amoroſam, ac generalem experimento percipiet, quæ ſuper omnia palatum eius demulcet: producit ſiquidem in illa pacem, requiem, ſaporem, & abſque labore, voluptatẽ. Vt verò, quæ dicta ſunt magis dilucida fiant, adducemus ſequenti capite cauſas, & rationes, ex quibus appareat neceſſitas trium horum indiciorum, vt commodius ſpiritum dirigamus.

Attentionis amoroſa commoda.

CAPVT XIV.

Iſtorum indiciorum congruentia demonſtratur: rationeſque neceſſitatu illorum, quæ circa ea dicta ſunt aſſignantur, quæ ad vlteriorem in ſpiritu progreſſum deſeruiunt.

Nota. Duas ob cauſas debet meditatio ſenſibilis omitti quando nequit anima amplius diſcurrere.

QVantum ad primum indicium, de quo locuti ſumus attinet, animaduertendum eſt duas ob cauſas, quæ in vna quodammodo continentur, debere ſpiritualem virum, (qui ſpiritus vitam, quæ eſt vita cõtemplatiua auſpicatur) viam Imaginariam, & meditationis ſenſibilis quando iam illi eſt ingrata, nec amplius diſcurrere valet relinquere. Quarum prima eſt, quia quodammodo collatum iam eſt animæ, totum illud ſpirituale bonum, quod in rebus diuinis inuentura erat meditationis, ac diſcurſus viâ: cuius rei argumentum eſt, non poſſe amplius meditari, nec vt ſolebat diſcurrere, aut eâ in re guſtum aliquem, ac voluptatem nouam, ſicut antea reperire: (nondum enim, pro tunc, ad ſpiritum in rebus illis latentem, deguſtandum penetrauerat) nam vt plurimum, quotieſcunque anima aliquod ſpirituale bonum de nouo ſuſcipit, ſuſcipit illud deguſtando, ad minus in ſpiritu, illo modo, per quem illud ſuſcipit, illique prodeſt; alioquin prodigio ſimile eſſet, ſi donum illud aliquam illi vtilitatem adferret. Fit enim res hæc ad illius modum, quo dicunt Philoſophi, *quod ſapit, nutrit*. Quam ob cauſam dixit Iob. *Nunquid poterit comedi inſulſum, quod non eſt ſale conditum?* & hæc eſt cauſa cur non poſſit meditari, ac diſcurrere ſicut prius; modicus videlicet ſapor, & conſolatio, quam ſpiritus hac in re reperit, & exigua inde vtilitas.

Quotieſcunq; anima aliquod ſpirituale bonũ de nouo ſuſcipit, ſuſcipit illud deguſtando in ſpiritu.

Nota. Finis & ſcopus meditationis quis ſit?

Secunda verò huius rei cauſa eſt, quia anima iam hoc tempore ſpiritum meditationis ſubſtantialiter & habitualiter acquiſiuit. Nam ſcopus ſeu finis meditationis, & diſcurſus circa Diuina eſt, elicere, & comparare aliquã Dei notitiam & amorem, & quotieſcunque anima notitiam hanc elicit, tot eius producit, & exercet actus: & quemadmodum frequentati actus, in quacunque tandem materiâ habitum in anima generant; ſic etiam multi iſtarum amoroſarum notitiarum actus, quos anima diſcretis vicibus elicuit, vſu conſuetudineque ita coniugũtur, ſeu perpetuantur, vt illarum habitus cõtrahatur. Quam rem ſolet etiam interdum efficere Deus abſque actuum iſtorum meditationis interuentu (ſaltim abſq; eo quod multi præceſſerint) collocando ſtatim animas in contemplatione.

Nota. Qua ratione generetur habitus notitiæ amoroſa, ſeu acquiſita cõtemplationis.

Atque ita, id quod anima intercalatis vicibus antea labore ſuo meditandi circa notitias particulares eliciebat, eruebatque iam ob vſum, & conſuetudinem, verſum eſt ei, in habitum, ac ſubſtantiam notitiæ amoroſæ, generalis, non ſicut antea diſtinctæ, aut particularis. Quamobrem ſtatim ac ſeſe in oratione conſtituerit, (inſtar illius, qui aquam ad bibendum in promptu habet,) ſuauiſſimè bibit abſque labore; nec indiget amplius prætcritarum conſiderationum formarum, ac figurarum aquæductibus. Taliter vt ſtatim ac in Dei ſeſe præſentia collocauerit, ſeipſam quoque in actu Notitiæ, confuſæ, amoroſæ, pacificæ, & quietæ conſtituat, in qua haurit anima, ſapientiam, amorem, & voluptatem. Et hæc eſt ratio, ob quam ſentit anima tantum laborem, & diſplicentiam, quando pace hâc perfruens, ad meditandum, ac circa notitias particulares diſcurrendum, compellitur. Euenit quippe tunc illi, veluti ſi infanti lac ſugenti, ac vberi, pleno

Qua ratione exercetur acquiſitus habitus notitiæ amoroſe.

Anima in hac notitia amoroſa, ſeu contemplatione conſtituta, haurit ſapientiam, amorem, voluptatẽ.

pleno adhærenti; eriperetur vber, cogendo illum induſtriâ ſuâ ac labore, lac iterum conquirere, & elicere: vel certe veluti ſi illi, qui corrice alicuius fructus detracto, ipſam eius ſubſtantiam deguſtat; vis fieret, vt deguſtatum fructum relinqueret, vt iterum idem putamen: quod iam fregerat, auferiet, tunc enim nec corticem amplius reperiret, nec fructus medullâ, quam præ manibus habebat, frueretur, ſimilis illi qui prædam quam manibus tenet, ſpe futuræ, dimittit. Idipſum multi, qui hunc contemplationis ſtatum intrare incipiunt, facere conſueuerunt, qui arbitrantes vniuerſum hoc negotium in diſcurrendo, ac particularia per imagines & formas (quæ ſunt cortex Spiritûs) intelligendo, conſiſtere, dum has particularitates, in illâ ſubſtantiali, & amoroſâ quiete, in quâ vellet ipſorum anima tunc permanere, nihil clari manifeſtique intelligendo, non reperiunt; exiſtimant ſe à recta via aberraſſe, tẽpuſque inaniter conterere, ac redeunt miſeri iterum ad inquirendum imaginis, diſcurſuſque ſui corticem, quem tamen minime reperiunt, eo quod iam ſit ſublatus: atque ita nec ipſa ſubſtantia fruuntur; nec meditationem inueniunt, ſeque ipſos affligunt, ac cruciant, retrocedere ſe, ac perire autumantes. Et reuera ita eſt, quamuis nõ eo modo quo ipſi arbitrantur, pereunt enim ſenſibus proprijs, primoque ſentiendi, & intelligendi modo: quod nihil aliud eſt, quam Spiritum, qui illis ſenſim communicatur, lucrari. Quem Spiritum quo minus ipſi intelligunt, eò amplius intimiuſque noctem Spiritus ingrediuntur, de qua hoc libro agimus, per quam etiam tranſire debent, vt ſupra omnem ſcientiam Deo vniantur.

NOTA. *Grauis eorũ error, qui vniuerſum orationis prouentũ, immeditãdo & diſcurrẽdo poſitum exiſtimant.*

Circa ſecundum indicium, pauca ſuperſunt dicenda: manifeſte ſiquidem patet, neceſſario non placere in hoc ſtatu animæ, nec gratas eſſe alias differentes, & mundanas imagines, cum etiam illas, quæ magis illi ſunt conformes, & conſentaneæ, ſicut ſunt Diuinæ (vt diximus) ob aſſignatas iam cauſas repudiet, & non admittat. Solummodo memoria retinendum eſt, vt ſuperius adnotauimus, ſolere in iſta recollectione imaginationem ex ſe ire, & redire, ac euagari; ſed id fit inuitâ voluntate, imo inde affligitur, eo quod eius pacem, ac delicias interturbet.

Neque aliquid neceſſario hoc loco dicendum puto, de tertij indicij ad meditationem relinquendam neceſſitate, ac congruentia, quod indicium eſt, notitia, & aduertentia ad Deum amoroſa, & generalis: cum iam in primo indicio res hæc ſit quadamtenus explanata, & dilucidata, & poſtmodum ex inſtituto de ea nobis agendum ſit, quando nimirum de notitia illa generali, & confuſa ſuo loco diſputabimus, quod erit poſt vniuerſas intellectus apprehenſiones particulares.

Verum tamen adducemus nunc, vnam ſolam rationem, qua manifeſte demonſtremus, quomodo in euentu quo cõtemplatiuo prætermittenda ſit meditationis via, neceſſarium illi ſit, hoc aduertentiæ, amoroſæ, ac generalis Dei notitiæ indicium. Eſt autem hæc ratio, quia ſi anima tunc temporis, iſta notitiâ, vel in Deum aſſiſtentia deſtitueretur, ſequeretur nihil illam tunc agere, aut habere: relicta enim meditatione, mediante qua potentijs ſenſitiuis operatur, anima diſcurrendo; & carendo etiam contemplatione, quæ eſt notitia generalis (de qua locuti ſumus) in qua anima habet actu potentias ſuas ſpirituales occupatas, quæ ſunt memoria, intellectus, & voluntas, vnitas iam in hac notitia frequentibus actibus, quaſi acquiſita, ac in illis ſuſcepta; neceſſario illi vniuerſum circa Deum exercitium deeſſet, cum anima

Digitized by Google

nulla ratione poſſit operari, nec aliquid in ſe recipere, nec in eo ad quod operãdo deuenit, perſeuerare, niſi per iſta duo potentiarum genera, ſenſitiuarũ nempe, & ſpiritualium. Nã medijs ſenſitiuis potentijs, vt diximus, poteſt illa diſcurrere, inueſtigare, & notitias obiectorum producere; medijs autem ſpiritualibus potentijs, poteſt frui notitiarum, in iſtis potentijs iam receptarum, obiecto, ſine eo quod amplius ipſæ laborando, inueſtigando, vel diſcurrendo operentur. Et ſic diſcrimen, quod inter animæ exercitium per potentias ſenſitiuas, & eiuſdem exercitium per potentias intellectiuas intercedit; idem eſt, quod inter operantẽ; & fruentẽ opere iã perfecto: vel certe illud, quod eſt inter aliquid recipiẽtẽ; vel fruentẽ rebus iã receptis, vel illud, quod eſt inter viæ laborẽ & requiẽ, quæ in viæ termino reperitur: deniq; veluti illud quod inter cibos præparantem, vel iã præparatos edentem, & guſtãtem. Quod ſi anima in nullo iſtorum exercitiorum detineatur, hoc eſt, nec in meditatione, & diſcurſu, potẽtiarum ſenſitiuarũ operatione vtatur; nec in contemplatione, & notitia ſimplici, de qua iã dictum eſt, rebus iã receptis, & operatione acquiſitis, fruatur; ſed in vtriſque otiaretur, & vacaret, non eſſet vnde, vel quomodo poſſet dici occupata. Eſt ergo hæc notitia neceſſaria, ad diſcurſum, & meditationem relinquendã.

Quodnã ſit Potentiarũ ſenſitiuarũ, & ſpiritualium exercitiũ. Et quod earum diſcrimen?

Anima neceſſario vno iſtorũ exercitiorum occupari debet, ne ſit otioſa in oratione.

Illud tamen, alta mente hoc loco perpẽdendũ eſt, notitiã hanc, de qua loquimur, Generalem, eſſe aliquando adeò ſubtilem ac delicatam; (præſertim quando ipſa in ſe eſt purior, ſimplicior, perfectior, ſpiritualior, & intimior) vt animã, quam occupat, minime illam animaduertat, neque percipiat. Hocq; vt dicebamus cõtingere ſolet, quãdo ipſa in ſe eſt ſerenior, purior, & ſimplicior; tũc verò temporis eiuſmodi eſt, quando illa puriorẽ animã, & ab alijs intelligentijs, & notitijs particularibus, quas intellectus ſenſuſq; vſurpare poterat, alienam, & liberam trãſuerberat & penetrat, & quoniam anima notitijs iſtis, circa quas intellectus ſenſusque conſuetudinem & aptitudinem ſe exercendi habet, deſtituitur; non illas percipit, eo quod ſolita ſua ſenſibilia deficiant.

Notitia hæc generalis, aliquando ita ſubtilis eſt vt anima, quæ illa potitur, minimè eã percipiat. Et huius rei cauſa.

Et hæc eſt cauſa, propter quã quo magis notitia hæc defæcatior, perfectior, ſimpliciorq; eſt; minus illã intellectus percipit, & obſcurior illi apparet. Sicut è contrario cũ notitia hæc minus eſt pura, & ſimplex, clarior ſolidiorque intellectui videtur: eò quod aliquibus intelligibilibus formis veſtita, vel permixta ac inuoluta ſit, quas magis animaduertere poteſt intellectus.

Quæ res, hac ſimilitudine explicari, ac declarari poteſt. Si ſolis radium contemplemur, qui feneſtram aliquã ingreditur; videbimus, quod quo magis aër atomis, cæteriſque minutijs refertus eſt, eo radius ille ſolaris palpabilior, ſenſibilior, atque ſerenior ſenſui viſus apparet: & tamen nemini dubium eſt, tũc temporis radium impuriorem eſſe, minuſque clarum, ſimplicem ac perfectum; ſiquidem tot atomis, ac minutijs obuoluitur. Similiter etiã cernimus, quod quo ſolaris radius, purior ac liberior eſt ab illis labeculis, & atomis; eo minus palpabilis, puruſque oculo materiali apparet; minuſque illum percipit, & minus illi viſibilis videtur. Quod ſi omnino totaliterque radius eſſet depuratus, & à minutiſſimis quoque atomis, & pulniſculis limpidus & liber; omnino videretur oculo imperceptibilis; non reperiret quippe oculus ſpecies ad quas terminaretur, cum lux ſenſibilis ac pura, non adeò propriè viſus obiectum ſit; ſed potius medium, quo viſibilia cernit: vnde ſi viſibilia obiecta, quæ radius, vel lux ferire, vel illuſtrare poſſet, deeſſent, minime lux ſola, ocu-

Res hæc ſimilitudine apta explicatur.

oculo perciperetur. Hinc eſt, quod ſi ſolaris radius per vnam ingrederetur feneſtram, per aliam verò exiret, nec aliquid corporeum offenderet; videtur quod nihil illius appareret; & nihilominus radius tunc temporis in ſe purior, & ſerenior eſſet, quam cum viſibilibus rebus plenus, clarior apparebat, & magis percipiebatur. Idem fermè agitur in oculo animæ, qui eius eſt intellectus, reſpectu ſpiritualis lucis; quem oculum hæc notitia, & lux ſupernaturalis, de qua loquimur tam purè ſimpliciterque percutit, adeoque notitia eſt ab omnibus intelligibilibus formis (quæ ſunt obiecta intellectui proportionata;) aliena, & denudata: vt ipſe illam nec percipiat, nec animaduertat. Imò aliquando (hoc autem fit, quando ipſa in ſe purior eſt) lux iſta, tenebram, & obſcuritatem intellectui inducit: eo quod abalienet eum, remoueatque ab eo ſolitas ſuas formarum, & phantaſiarum luces; & tunc optimè ſentitur, & animaduertitur huiuſmodi tenebra.

Notitia hæc ſeu lux quomodo inducat animæ tenebram?

Aliquando mirabilem cauſat obliuionē.

Interdum etiam hæc diuina lux tanta vi tranſuerberat, percutitq; animam, vt nec tenebram percipiat, nec reflectat ſe ad lucem, nec illi videatur, ſe aliquid, quod ipſa ſciat, ſiue hinc, ſiue illinc apprehendere, ac propterea remanet anima veluti obliuione quadam alta ſepulta, neq; vbinam fuerit, aut quid egerit agnoſcit, neque aliquod illi tēpus elapſum eſſe videtur. Vnde euenire poteſt, & reuera ita eſt, vt plures horæ in hac obliuione conſumantur, animæ verò quando ad ſe redit, vix momentum vnum fuiſſe videatur. Obliuionis porro huius cauſa eſt puritas & ſimplicitas (de qua locuti ſumus) notitiæ huius. Quæ occupando, & penetrando animam, ſicut ipſa pellucida, & pura eſt, ſic efficit eam ſimplicem, mundam, & ab vniuerſis ſenſuum, ac memoriæ apprehēſionibus, & formis, quibus medijs ipſa prius operabatur, depuratam: hocque modo illā in obliuione relinquit, abſque eo quod ſeſe ad temporis differentias reflectat. Quamobrem hæc oratio licet ſit (vt dixi) prolixa, breuiſſima apparet Animæ: quia peracta eſt in intelligentia pura, quæ eſt breuis illa oratio, de qua dicitur, quod cœlos penetret. Breuis appellatur, quia non percipit nec animaduertit tempus. Penetrat verò cœlos, quia anima, in quadam cœleſti intelligentia vnita eſt. Sicque notitia hæc relinquit animā quando expergiſcitur, cùm effectibus illis, quos in ea produxit, abſq; eo, quod ipſa illos dū fierent perſentiret: qui effectus ſunt, mentis eleuatio ad cœleſtem intelligētiam, ac abalienatio & abſtractio, ab omnibus rebus, formis, ac figuris earum. Quod ſibi eueniſſe Dauid fatetur, cum in ſe à ſimili obliuione rediret, dicens. *Vigilaui, & factus ſum ſicut paſſer ſolitarius in tecto.* Solitarius ait: hoc eſt, ab omnibus rebus, abſtractus, & abalienatus.

Obliuionis huius cauſa.

Qua ſit oratio breuis penetrans cœlos?

Effectus huius orationis.

Pſ. 101. 8.

In tecto inſuper: hoc eſt, mente in ſublime elata, & hoc modo remanet anima, quaſi omniū rerū ignara, ſolum enim Deū nouit, nec tamen ſcit, qua id ratione fiat. Sic etiam ſponſa, inter effectus, quos in ea ſomnus hic, obliuioq; produxit, hūc quoque ignorantiæ recenſet, dum ait. *Neſciui.* Id eſt, neſciui vnde. Licet (vt dictum eſt) videatur animæ in hac notitia conſtitutæ, nihil ſe prorſus facere, neque ſe re aliqua eſſe occupatam, eò, quod ſenſuum operatione non vtatur: credat tamen ſibique perſuadeat nequaquam ſe tempus inutiliter, & otioſe conſumere. Quamuis enim potentiarum Animæ harmonia, & concentus ceſſet, ipſius tamen intelligentia, ad eum ſe modum habet, ſicuti expoſuimus.

Cant. 6. 11.

Et idcirco ſapiens ſponſa, tacitæ ſuæ

hac

Cant. 5. 2.

hac de re obiectioni reſpondit, dicens. *Ego dormio, & cor meum vigilat:* id eſt, quamuis dormiam ego ſecundum id quod naturaliter mihi competit, ab operatione deſiſtendo: meum tamen cor vigilat ſupernaturaliter, ad notitiam ſupernaturalem eleuatum. Indicium itaque ad cognoſcendum vtrum anima verſetur in hac intelligentia ſecreta, eſt, ſi videat ſe vltra non appetere cogitare quidquam, ſiue altum, ſit, ſiue humile.

NOTA. *Nō eſt omnino neceſſarium ad hoc vt notitia ſeu cōtemplatio iſta, vere talis ſit, hanc obliuionē euenire. Hac obliuio quippe tunc accidit quando ipſe Deus particulariter ab, rahit Animam, & hoc raro ſit.*

Verum animaduertendum eſt, nullo modo exiſtimari debere notitiam hanc, de qua hoc loco præcipue tractamus, ad hoc vt vere talis ſit, debere neceſſario talem inducere obliuionem: hoc enim ſolum contingere ſolet, quando Deus ipſe particulariter abſtrahit animam; quod non frequenter fieri ſolet: non ſemper quippe notitia hæc totam occupat animā. Vt autem huiuſmodi ſit, quæ ad meditationem, ac diſcurſus relinquendos ſatis ſit, ſufficit vt intellectus à quacunque particulari notitia abſtractus ſit, ſiue illa temporanea ſit, ſiue ſpiritualis: & præterea, vt voluntas, ad neutras cogitandas propendeat, vt dictum eſt. Atque ex hoc indicio agnoſci poterit, animam in hac obliuione de qua egimus verſari, quando ſcilicet notitia hæc ſoli intellectui infunditur, & cōmunicatur. Quando enim voluntati quoque ſimul conceditur (quod fere ſemper, ſiue parum illud ſit, ſiue multum, euenit) bene percipit Anima, ſi conſiderare velit, ſe notitia hac occupari, & detineri, eo quod amoris palato, ſeu guſtu, ſe in illa verſari, animaduertit, non tamen in particulari diſcernit, quidnam amet. Et idcirco amoroſa, ac generalis notitia appellatur: quia quemadmodum generalis eſt, in intellectu, obſcure ſe illi communicando: ſic etiam generalis eſt in voluntate confuſe amorem illi, ac voluptatem communicando; abſque eo quod voluntas diſtincte cognoſcat, quidnam amet.

NOTA. *Qualis nā notitia ſatis ſit ad meditationem relinquendā. Fere ſemper notitia hac cum amore cōiuncta eſt. Cur vocetur notitia Generalis, amoroſa, hac contēplatio?*

Hæc nunc ſufficiant, ad declarandum, qua ratione neceſſarium ſit animæ, notitia hac occupari; vt poſſit meditationis, & diſcurſus viam deſerere: & vt tuta ſecuraq; reddatur, quod licet illi ſe otioſam eſſe, nihilque agere videatur; ſe tamen bene, ac fructuoſe eſſe occupatam: ſi tamen dicta iam indicia, in ſe animaduerterit: ex allata quoque ſimilitudine intelligi poteſt, quomodo non ideo lucem hanc æſtimare debet anima, puriorem, ſublimiorem, & ſereniorem, quia intellectui apprehenſibilis magis, & palpabilis repræſentatur, ſicut ſolis radius oculo apparet clarior quando atomis ſcatet. Cum iuxta Ariſtotelis, Theologorumque doctrinam manifeſte conſtet, quod quo lux Diuina ſublimior, & eleuatior eſt; eo obſcurior ſit intellectui noſtro.

Quo lux Diuina ſublimior, eò intellectui noſtro obſcurior.

De Diuina hac notitia, tam ſecundum ſe conſiderata, quam ſecundum effectus, quos in contemplatiuis producit, multa eſſent dicēda: ſed omnia hæc ſuo reſeruamus loco; quoniā nec ea, quę hoc loco adduximus, adeo fuſe prolixeque proponere oportebat, niſi forte, ne doctrina hæc cōfuſa magis remaneret, quam reuera remanet: quia profecto, ego ipſe fateor illā admodum cōfuſam remanere. Nam præterq̄ quod materia hæc ſit, de qua raro hoc, quo eā nos hic proponimus modo, ſiue ſermone, ſiue ſcripto, agitur: (eo quod illa in ſe ſit præterordinaria, & obſcura) accedit etiam rudis meus ſtylus, & exigua ſcientia: & ſic diffidens poſſe me iſta congruenter explicare: multoties agnoſco me nimis prolixum eſſe & limites qui ad proponendam hoc loco doctrinæ, de qua diſpūto partem ſatis erant, tranſilire. Quam rem fateor me interdum ex induſtria, ac data opera facere; nam quod vno modo

modo & argumento intelligi nequit, fortaſſe melius, alio, atque alio percipietur. Præterea, idcirco aliquanto prolixus ſum; quia exiſtimo aliquam lucem adferri ijs, quæ poſtmodum ſunt dicenda. Quam etiam ob cauſam vt hanc doctrinæ partem abſoluam, videtur mihi omnino cuidam dubitationi reſpondendum, quæ circa notitiæ huius continuationem emergere poſſet, idque capite ſequenti ſuccinctè præſtabo.

CAPVT XV.

In quo demonſtrat, quomodo proficientibus, qui notitiam hanc Generalem contemplationis ingredi incipiunt, expedit interdum diſcurſu, & operatione potentiarum naturalium vti.

Circa hucuſque dicta, poſſet hæc dubitatio oriri; an Proficientes, illi videlicet, quos Deus in hac ſupernaturali contemplationis notitia (de qua locuti ſumus) collocare incipit; eo ipſo quod illa frui incipiant, nunquam amplius meditationis diſcurſus, naturalemque formarum exercitium, reſumere debeant? Dubitationi huic reſpondetur, nullo modo hanc doctrinam ſic accipi debere, vt illi, qui incipiunt notitiâ iſtâ amoroſâ, & ſimplici perfrui, nunquam ampliùs vti debeant meditatione, nec ad eam habendam conari. Nam in iſtis profectus ſui principijs, nec adeò perfectus eſt in illis notitiæ huius habitus, vt ſtatim ac ipſi voluerint poſſint actum eius exercere, ſeu in illo ſeſe conſtituere; nec ita longe à meditatione receſſerunt, vt meditari ac diſcurrere ſicut ſolebant interdum non valeant, aliquas res nouas, meditatione inueniendo. Quinimo in iſtis principijs, quando ex allatis indicijs iam cognouerimus animã, minimè quiete illa ſeu notitia occupatam eſſe, omninò diſcurſu vti oportebit eam, donec acquirat habitum (de quo iam locuti ſumus) aliquo modo perfectum: tunc autem erit habitus iſte acquiſitus, quando quotieſcunque meditari voluerint, confeſtim ſe ſentiant in iſta pacis notitia conſtitutos, abſque eo quod meditari poſſint, neque voluntatem ad meditandum flectere. Antequam enim eò perueniatur (nimirum ad notitiam iſtam amoroſam habitualem) in iſto ſtatu, qui eſt proficientium, aliquando reperitur vnum, aliquando verò aliud. Ita vt pluries ſeſe inueniat anima in iſta amoroſâ vel pacifica aſſiſtentia, nihil (vt declaratum eſt) potentijs operando: pluries verò moderato, pacatoque meditationis, & diſcurſus conatu, ad ſe in ea collocandam, indigebit. Qua pacifica notitia obtenta, nõ diſcurrit, nec laborat iam potentijs anima, tunc enim verius dici poterit, intelligentiam, & ſuauitatem in ea quaſi paſſiue ſe habente, fieri, ſeu produci; quàm quod ipſamet aliquid operetur; ſed ſolummodo iſtud illi incumbit, vt attentam cum amore habeat ad Deum animam, nihil percipere, ac videre cupiendo, ſed permittendo ſe duntaxat à Deo duci: qua in re paſſiue ſeſe illi communicat ipſe Deus; quemadmodum illi qui apertos habet oculos, lux cõmunicatur. Illud ſolũ neceſſarium eſt ad lucem hanc Diuinam ſimplicius copioſiuſque ſuſcipiendam, vt non conetur, neque curet alias magis palpabiles aliarum notitiarum, vel formarum, vel figurarum diſcurſiuas luces, interponere: nam nihil iſtorum, ſerenæ illi, & limpidæ luci, ſimile eſt. Vnde ſi illo tempore intelligere, atque conſiderare res particulares vellet, licet illæ maximè ſpirituales eſſent ſimplicem illam, ac delicatam ſpiritus lucem, nubeculas iſtas interponendo, præpediret: Quemadmodum ſi cui res aliqua ante oculos opponeretur, in quam viſus offenderet,

Vnde cognoſci poſſit ab aliquo, habitum perfectum notitiæ amoroſæ, ſeu contemplationis acquiſitum fuiſſe.

NOTA. *In proficientiũ ſtatu, aliquãdo anima in hac ſe notitia amoroſa cõſtitutam reperiet, aliquando verò meditatione ad ponendum ſe in ea indigebit.*

Ad copioſius lucem hanc ſeu notitiam ſuſcipiendam, quid facere debeat anima?

NOTA. *Qui contemplationis ſtatum auſpicantur minimè meditationis exercitiũ intermittere debẽt, & quare?*

Statim ac anima ſeſe ab omnibus apprehenſibilibus imaginibus perfectè euacuauerit, in pura luce notitia iſtius remanebit.

Lux hæc ſemper parata eſt, ad communicandum ſe animæ.

deret, proculdubio, & lumen & anteriorem proſpectum, & præpediret, Hinc manifeſtè deducitur, quod ſtatim ac anima expurgationem hãc, & euacuationem ab omnibus formis, & imaginibus apprehẽſibilibus perfecte abſoluerit, eam in iſtâ purâ ſimpliciq́ue luce remanſuram, transformando ſe in illam in ſtatu perfectionis. Lux quippe hæc, prompta ſemper, parataque eſt ad communicandum ſe animæ; ſed propter formas, & creaturarum velamina, quibus anima tecta, irretitaque eſt, haud quaquam illi infunditur. Quod ſi impedimenta hæc, & velamina omnino auferrẽtur (eo quod poſtea dicemus modo) in pura nuditate, ac ſpiritus paupertate remanendo; confeſtim anima iam ſimplex, & pura, in puram ſimplicemq́ue ſapientiam Diuinã quæ eſt Dei filius, transformaretur. Quia deficiente ab anima amore iam ſauciata, illo, quod illi naturale eſt, confeſtim infunditur ei ſupernaturaliter, illud, quod Diuinum eſt: cum Deus nullum relinquat vacuum, quod non impleat.

Nullum Deus relinquit vacuum quod non impleat.

NOTA.

id faciat ſpirituali viro quando meditari nequit?

Diſtat ſpiritualis, quando meditari nequit, cùm amoroſâ ad Deum aduertentiâ ſeu attentione, cum intellectus pace permanere, licet illi ſe otioſum eſſe videatur. Hoc quippe modo ſenſim, & valde citò animæ ſuæ, Diuina requies & pax cum admirandis, & ſublimibus Dei notitijs amori Diuino inuolutis, infundetur. Nec ſeſe formis, imaginationibus, meditationibus, vel alicui diſcurſui immiſceat: ne inquietet animam, eamque à ſua voluptate, ac pace auellat, & ad illud in quo illa tædium auerſionemq́ue ſentit, compellat. Si autem vt diximus ſcrupulus aliquis ſuboriatur, nihil illum agere; animaduertat non exiguam eum rem præſtare, animam pacando, eamque in tranquillitate abſque vlla operatione ſuâ vel appetitu collocando, & conſeruando: quod eſt illud, quod à nobis Dominus noſter per Dauid requirit, dicens: *Vacate, & videte, quoniam ego ſum Deus*, hoc eſt, Diſcite, & conamini ab omnibus rebus eſſe vacui, (interius videlicet) & cum magna voluptate videbitis, quoniam ego ſum Deus.

Magnum opus efficit anima ſeipſam pacando, & abſque vlla ſua operatione vel appetitu attentam Deo exhibendo, & hoc ab ea requirit Deus.

Pſal. 45. 11

CAPVT XVI.

In quo de imaginarijs apprehenſionibus, quæ ſupernaturaliter in phantaſia repræſentantur, diſputatur. Demonſtratur etiam non poſſe eas deſeruire animæ, tanquam medium proximum ad Vnionem cum Deo.

POſtquam de apprehenſionibus, quas in ſe anima naturaliter recipere, & circa quas imaginatione phantaſiaq́; occupari poteſt, diſputauimus. Rationi conſentaneum eſt, vt de ſupernaturalibus, quæ Imaginariæ viſiones appellantur, hoc loco agamus; quæ quoniam imaginibus, formis, & figuris ſubditæ ſunt, ad hunc quoque interiorem corporeumque ſenſum ſpectant, quemadmodum & naturales.

Quidnam in hac tractatione nomine viſionum Imaginariarum intelligatur?

Animaduertendum autem eſt; nomine hoc viſionum imaginariarũ, velle nos intelligere ac compræhendere ea omnia, quæ ſub imaginum, formarum, & figurarum vel ſpecierum modis, ſupernaturaliter imaginationi obijci repræſentarique queunt; idque per ſpecies admodum perfectas; & quæ viuacius ac perfectius quàm connaturali ſenſuum ordine fieri ſoleat, repræſentant, & mouent.

Omnes enim appræhenſiones & ſpecies, quæ ab vniuerſis quinque corporeis ſenſibus ortæ repræſentantur animæ,

in

Digitized by Google

in illa naturali via ſedem figunt, poſſunt etiam ſupernaturali via in eadem habere locum, illique repræſentari abſque aliquo exteriorum ſenſuum præſidio. Iſte quippe phantaſiæ ſenſus & memoriæ, eſt veluti archiuium ſeu receptaculum quoddam reſpectu intellectus, in quo vniuerſæ formæ & imagines, quas ille efficit intelligibiles, recipiuntur, hocque modo intuetur illas intellectus, & de illis fert iudicium.

Sciendum itaque eſt, quod quemadmodum quinque exteriores ſenſus, imagines & ſpecies ſuorum obiectorum, his interioribus ſenſibus, Phantaſiæ ſcilicet & imaginationi proponunt, & repræſentant: eodem etiam modo (vt diximus) abſque exteriorum ſenſuum interuentu, poſſunt ſupernaturaliter eædē imagines, ac ſpecies, idque multo viuacius, & perfectius repræſentari. Hocque modo, ſub imaginibus iſtis multoties plura repræſentat Deus animæ, eamque eximia erudit ſapiētia. quemadmodum paſſim in ſacris literis videre eſt, cuiuſmodi eſt illud, quando patefecit Deus gloriam ſuam ſub imagine fumi, qui obtegebat templum. Et iterum patefecit gloriam ſuam inter Seraphinos, qui alis velabant facies & pedes. Et Ieremiæ, virgam vigilantem. Danieli quoque plurimas viſiones, oſtendit.

Viſionibus Imaginarijs erudit Deus animam.

Exo. 40. 33. Iſa. 6. 1. Hier. 1. 11.

Dæmon quoque viſionibus ſuis apparenter bonis nititur decipere animas: quemadmodum libro tertio Regum videre licet, quando vniuerſos Prophetas Achab in errorem induxit, repræſentans illorum Imaginationi, cornua, quibus ventilandos, ſuperandoſque Aſſyrios prædixit, quod tamen mendacium fuiſſe, exitus comprobauit. Eiuſdem farinæ viſiones vxoris Pilati, fuerunt, quibus perſuadebat ne CHRISTVS morti addiceretur, & plures id genus aliæ diuerſis in locis.

Dæmon, viſionibus apparentibus nititur decipere animas.

3. Reg. 22. 11. & 12. Matth. 27 19.

Viſiones huiuſmodi Imaginariæ frequentius in via Dei iam prouectis, euenire ſolent, quàm corporeæ exteriores; nec in quantum ſunt imagines, & ſpecies diſtinguuntur ab illis, quæ per exteriores ſenſus ingrediūtur: verùm quantū ad illarum perfectionem, effectuſque, quos producūt attinet, latiſſimum inter eas diſcrimen reperitur: delicatiores enim, & ſubtiliores ſunt, & maiores ex ijs in animam effectus promanant, eo quod ſimul, & ſupernaturales ſint, & ſupernaturalibus exterioribus, intimiores.

Viſiones Imaginariæ in via Dei prouectioribus, frequentius euenire ſolent, quam corporeæ exteriores.

Hoc tamen minime obſtat, quin interdum aliquæ ex iſtis corporalibus exterioribus, maiores effectus producant; fit tandem eo modo, quo Deo communicationem fieri placet: verum loquimur nunc ſecundùm naturalem ipſarum proprietatem; ſiquidem magis ſunt intimæ. Hic Imaginationis, & Phantaſiæ ſenſus, eſt ille, in quo vt plurimum cacodæmon ſuas exerit vires, & artes: cùm ſenſus iſte ſit veluti ianua quædam ſeu introitus animæ; in quo etiam intellectus, veluti in foro aut portu accipit, aut relinquit ſuarum ſpecierum merces. Et propterea Deus, & etiam Dæmon huc cum imaginibus, & formis ſuis accurrunt, vt illas intellectui obijciant, ac offerant: quanquam Deus, non hoc ſolum ad erudiendam animam vtitur medio, cum in eā ſubſtantialiter commoretur, poteſtque id ſiue per ſe, ſiue per alia media, præſtare. Nolo amplius immorari, in adferenda indiciorum doctrina, per quam diſcerni poſſit, quænam viſiones à Deo ſint, quæ verò nequaquam: cū non ſit mea mens, hac de re, hoc loco agere: ſed ſolum animus ſit, erudire

Multo excellentiores effectus producunt viſiones imaginariæ in anima, quàm externæ corporales, & quare?

In Imaginationis Phantaſiaq; ſenſu, ſuas vt plurimum Dæmon exerit recto tes, & quæ ſit huius ratio?

circa illas intellectum, ne ſeſe viſionibus bonis implicet, vnioniq; ſapientiæ Diuinæ, obſtaculum ponat, & ne viſionibus falſis decipiatur, & illudatur.

NOTA. *Nullas viſiones imaginarias ſiue à Deo, ſiue à Dæmone proficiſcãtur, debet anima admittere, aut illis occupari, & quare?*

Propterea dico & aſſero, nulli omnium iſtarum apprehenſionum, & imaginariarum viſionum, & quarumcunque aliarum, quæ ſeſe ſub aliqua forma vel imagine, vel aliqua particulari intelligentia offerunt, ſiue illæ falſæ ſint, & à Dæmone proficiſcantur, ſiue etiam veræ eſſe, & à Deo promanare, cognoſcantur; nulli inquam intellectum ſeſe implicare, aut immiſcere debere, nec illis paſci, neque animam debere illas velle admittere, nec in illis ſiſtere; vt poſſit eſſe abſtracta & expedita, nuda, pura, & abſque omni modo, ſimplex, quemadmodum ad Diuinam vnioné requiritur. Huius rei ratio eſt: quia omnes iſtæ formæ, iam enumeratæ, ſemper in ſui apprehenſione ſub aliquibus modis, & rationibus limitatis repræſentãtur: ſapiẽtia autem Diuina, cui intellectus vniri debet, nullum habet modum, aut rationem, nec eſt aliqua intelligentia diſtincta, & particulari circumſepta: cum ſit omnino tota pura, & ſimplex. Cùm autem ad hoc, vt duo extrema (cuiuſmodi ſunt anima, & ſapientia Diuina) coniungantur, neceſſarium ſit vt ſibi mutuo conſentiant, ſecumque in quodam ſimilitudinis modo conueniant: hinc eſt, quòd etiam anima, debet eſſe pura, & ſimplex; non limitata, nec alicui intelligentiæ particulari alligata; neque aliquo formæ, ſpeciei, aut imaginis limite modificata, ſeu conſtricta. Et quoniam Deus nulla forma, aut imagine comprehenditur, nec ſub intelligentiam particularem cadit, etiam anima vt vniatur Deo, non debet aliqua forma, vel diſtincta intelligentia coarctari. Porrò nullam in Deo reperiri formam, aut ſimilitudinem,

Cur anima ad Diuinam vnionẽ anhelans, tota pura debeat eſſe ab omni imagine, & [illegible]?

optimè declarat Spiritus ſanctus in Deuteronomio his verbis. *Vocem verborum eius audiſtis, & formam penitus non vidiſtis.* Quamuis dicat fuiſſe ibi tenebras, nubem, & obſcuritatem, quæ eſt notitia obſcura, & confuſa, de qua locuti ſumus, in qua Deo anima copulatur: Et paucis interiectis ait. *Non vidiſtis aliquam ſimilitudinem in die, qua locutus eſt Dominus in Horeb de medio ignis.* Deut. 4. 12. num. 15.

Nequit Anima ad Diuinam peruenire vnionem, medijs formis aut figuris.

Quod autem non poſſit anima ad vnionis cum Deo ſublimitatem, qualis in hac vita acquiri poteſt, medijs aliquibus formis, & figuris pertingere, idem Dei ſpiritus in Libro Numerorum aſſeruit, quo loco arguens Deus Aaron, & Mariam germanos Moſis, quia contra eum murmurabant, volensque illis declarare, ſublimem vnionis, ac amicitiæ mutuæ ſtatum, ad quem Moſem prouexerat, dixit. *Si quis fuerit inter vos Propheta Domini, in viſione apparebo ei, vel per ſomnium loquar ad illum: At non talis ſeruus meus Moiſes, qui in omni domo mea fideliſſimus eſt: ore enim ad os loquor ei: & palam, & non per ænigmata & figuras Dominum videt.* Num. 12. 8. Ex quibus verbis manifeſte conſtat, in iſto eminenti vnionis amoris ſtatu, nequaquam ſe Deum communicare animæ medio aliquo viſionis imaginariæ, ſimilitudinis, aut figuræ ſchemate, neque illud reperiri debere: ſed ore ad os, hoc eſt, in pura & nuda Dei eſſentia, quæ eſt veluti os Dei in amore, in pura viciſſim & nuda eſſentia Animæ mediante voluntate quæ eſt os Animæ in Dei amore. Quamobrem vt ad vnionem hanc adeò perfectam perueniri poſſit; ſollicitè debet cauere anima, ne viſionibus imaginarijs, aut formis, aut figuris, aut particularibus intelligẽtijs, innitatur: cũ illi nequaquã deſeruire poſſint, velut mediũ proportionatũ & proxi-

Quidnam ſit Deum ore ad os loqui?

Quid cauere debeat Anima ad vnionem aſpirans?

proximum ad hunc finem: quin potius erunt illi impedimento; ideoque debet eas repudiare, & ne contingant, quantum valuerit, obuiare. Nam ſi in aliquo euentu admittendæ, æſtimandæque eſſent; id fieri deberet ob vtilitatem, ac fructum, quem in Anima quando veræ ſunt producunt: ſed ad hæc conſequenda, nequaquam neceſſe eſt illas admittere: imo vt magis proſint, oportet ſemper illas reſpuere, & abnegare. Omne ſiquidem bonum, quod viſiones iſtæ imaginariæ (ſicut etiam exteriores corporeæ, de quibus ſumus locuti) in Anima producere poſſunt, eſt impertiri illi intelligentiam, amorem, vel ſuauitatem: verum ad effectum iſtum in ea cauſandum, non requiritur, vt ipſa Anima velit eas admittere. Nam (ſicut etiam ſuperius dictum eſt) quando offeruntur, imaginatiuæ, efficiunt ſtatim, vel infundunt in animam intelligentiam, amorem, vel ſuauitatem, quam vult eas Deus producere: hocque modo ſuſcipit paſſiue Anima effectum ſuum excitantem, nec ipſa poteſt eum præpedire: quemadmodũ etiam nec in eius ſitum erat poteſtate, poſſe & ſcire illum acquirere, licet antea laborauerit, ſe ad effectum iſtum diſponendo. Qua in re aliquo modo ſimilis eſt Anima vitro, quod prohibere non valet, nec ſolarem radium ſeſe tranſuerberantem impedire: ſed ſolummodo paſſiue ſe habendo, munditia iam diſpoſitum abſque aliqua diligentia, & operatione ſua, ab illo clarificatur. Sic etiam anima non poteſt non recipere in ſe influentias & communicationes illarum figurarum: infuſionibus enim ſupernaturalibus, voluntas negatiua reluctari nequit, permanens in humili, & amoroſa reſignatione. Quamuis dubio procul impuritas, Animæque imperfectiones, non exiguo ſint obſtaculo: ſicut etiam maculæ in vitro, impediunt claritatem.

Ad viſionũ fructũ obtinendũ, minime neceſſariũ eſt, illas admittere.

Viſiones iſtæ effectũ ſuum ſortiuntur, ſine cõcurſu animæ, & quare?

Infuſionibus ſupernaturalibus, nequit reluctari anima.

Ex quibus manifeſte apparet, quod quo amplius Anima ſeſe voluntate, & affectu à maculis apprehenſionum, imaginum, & figurarum, quibus communicationes ſpirituales (quas recenſuimus) inuoluuntur, denudauerit, & abalienauerit, non ſolum ſe communicationibus iſtis, & bonis quæ producunt, priuat; ſed multo melius diſponitur, ad illa in maiori copia, claritate, ſpiritusque libertate, & ſimplicitate ſuſcipienda, exploſis repudiatiſque vniuerſis illis apprehenſionibus, quæ ſunt cortinæ quædam, & velamina illud, quod in eis magis ſpirituale eſt, tegentia, & operientia. Occupant itaque huiuſmodi apprehenſiones ſenſum, & ſpiritum, ſi illis paſci, ac nutriri voluerit, idque adeo, vt non valeat animæ, ſimpliciter, & libere Spiritus communicari: dum enim, corticibus illis detinetur, manifeſte patet non habere intellectum libertatem recipiendi ſubſtantiam, quare ſi anima admittere illas, magnique pendere vellet, nihil aliud faceret, quam ſeipſam intricare, & minori, quod in illis continetur bono, eo nimirum, quod ipſa in illis apprehendere & cognoſcere poteſt, eſſe contentam; quod tandem nihil aliud eſt, quam illa forma, & imago, & particularis intelligentia. Nam illud, quod in illis præſtantius eſt, ſpirituale nempe bonum, quod illi infunditur, neſcit illa apprehendere, nec intelligere, nec qualiter ſit nouit, nec illud poterit verbis exprimere; eò quod pure ſpirituale ſit. Id ſolummodo, quod de illis noſſe poteſt, minimum eſt (vt dixi) quod in illis reperitur, ſecundum ſuum intelligendi modum, formæ videlicet per ſenſus, & propterea dico, quod paſſiue, & ſine eo, quod illa vtatur operatione ſua intelligendi, nec quod illa vti ſciat, communicatur illi ſpirituale bonum viſionum illarum, quod illa nec intelligere, nec imaginari ſciret.

A viſionibus auertendi mentis oculi, & ad ea, quæ nõ videntur conuertendi.

Quomodo viſiones iſtæ prodeſunt Animæ ad fidei incrementum.

Quapropter ſemper ſunt oculi Animæ auertendi ab omnibus iſtis apprehenſionibus, quas illa videre, & in ell gere diſtinctè poteſt, quæ quoniã ſuam habent cum cõſenſu communionem, minimè ſtabilitatẽ ac ſecuritatem fidei ſortiuntur: verum defigere oculos in eo, quod minime videt, nec ad ſenſum, ſed ad ſpiritum pertinet, quod etiam nõ cadit ſub figuris ſenſus; eſt illud, quod animam ad vnionem perducit per fidem, quæ eſt proprium mediũ. Atq; hoc modo viſiones iſtæ, ſecundum id, quod in illis ſubſtantiale eſt, proderunt Animæ ad fidem altius imprimendam, quãdo illa didicerit rectè abnegare & reſpuere id, quod in illis eſt ſenſibile, & intelligibile, particulare ſeu ſingulare; & quando nouerit, bene illo fine vti, quem Deus in dandis illis intendit; refutando & repudiando illas: vt enim de viſionibus corporalibus diximus, non idcirco eas communicat Deus, vt illas acceptet anima, illiſque affectu hæreat.

Si Deus nõ vult acceptari viſiones ab Anima, cur eas tribuit?

Verùm emergit hoc loco dubitatio quædam; eſtque, ſi res ita ſe habet, vt Deus tribuat viſiones ſupernaturales animæ, non ad hoc vt eas acceptet, aut illis innitatur, eaſque æſtimet; ad quem ergo finem eas largitur? maximè cum poſſint eſſe animæ multorum errorum, ac periculorũ occaſio, vel ad minus impedimenta, & obſtacula (de quibus loquuti ſumus) ne progredi in ſpiritu poſſit, adducant, præſertim cum poſſit Deus, ſpiritualiter conferre Animæ & in ſubſtantia, quidquid illi per ſenſus, medijs dictis viſionibus, & formis ſenſibilibus, communicat. Huic dubitationi ſequenti capite occurremus, quod magni momenti continebit doctrinam, apprimeque (ſecundum meam opinionem) tam ſpiritualibus viris, quam ipſorum directoribus neceſſariam. Docetur quippe ibi modus & finis, quo Deus in illis conferendis vtitur, & intendit: quem quoniam plures ignorant, nec ſeipſos regere norunt, nec alios per illas ad vnionem dirigere. Arbitrantur enim, quod eo ipſo quòd exploratum habeant, eas veras eſſe, à Deoque proficiſci, expediat adhærere illis, & inniti; non conſiderando quod etiam in iſtis inueniet anima ſuum proprietatis, adhæſionis, & impedimentorum, modum, quemadmodum & in rebus mundanis reperire ſolet; niſi illis nuncium remittere, & eas abnegare norit, ſicuti & mundanas. Vnde bonum illis proficuumque eſſe videtur, viſiones admittere, res verò mundanas reſpuere, iſtoque modo ſe & animas, quibus præſunt, magno exponunt periculo & labori, quem ſubite neceſſe eſt, in diſcernendis veris à falſi. Sed nec Deus requirit ab eis, vt hunc aſſumant laborem, nec vult vt animas ſinceras ac ſimplices huiuſmodi luctæ ac periculo obijciant: cum præ manibus habeant ſanam, tutamq; doctrinam, quæ eſt fides, in qua debent, ad vlteriora progreſſum facere. Quod tamen fieri nequit, niſi intellectus oculi, omni illi, quod ſenſui ſubeſt & diſtinctam particularemque intelligentiam parit; occludantur. Licet enim adeò certus indubiuſq; eſſet, S. Petrus. Viſionem illam gloriæ, quam in Chriſti conſpexit transfiguratione, fuiſſe omnis ambiguitatis expertem, poſtquã tamen illã, fidelibus ad quos ſcribebat, recenſuiſſet, ad fidem illos dirigendo, dixit: *Et habemus firmiorem Propheticum ſermonem* (teſtimonium Chriſto perhibentem quam ſit hæc viſio montis Thabor) *cui benefacitis attendentes, quaſi lucernæ lucenti in caliginoſo loco.* Quã ſimilitudinẽ ſi conſiderare volumus, reperiemus ea, doctrinam, quam tradimus, expreſſam & declaratã. Dicere enim vt fidei, quã docuere Prophetæ attendamus, veluti lucernæ in caligi-

De quibus ſequenti capite agẽdum in ordine ad propoſita dubitationis, reſpõſionem.

Multorũ ſpiritualiũ error circa viſiones etiam verè Diuinas.

Non vult Deus vt ſubeatur labor in diſcernendis veris à falſis viſionibus, ſed vt in fide viuatur.

2. Pet. 1. 19

caliginoſo loco; idem eſt ac dicere, vt in obſcuritate remaneamus, occluſis Animæ oculis, vniuerſis alijs luminibus, vtque hæc fidei tenebra, quæ etiam eſt obſcuta, ſola ſit illa lux cui innitamur. Si enim luminibus alijs diſtinctarum manifeſtarumque intelligentiarum inniti voluerimus, iam non innitimur luci obſcuræ, quæ eſt fides, nec nos illuminat illa, in caliginoſo loco, de quo loquitur S. Petrus; qui locus ſignificat intellectum, qui eſt veluti candelabrum, cui hæc fidei candela imponitur; vnde debet etiam eſſe obſcurus, donec in alia vita illuceſcat claræ Dei viſionis dies, in præſenti vero transformationis, & cum eo vnionis, ad quam anima pergit.

Si inniti volumus luminibus manifeſtarum intelligentiarum, iā non innitimur fidei.

CAPVT XVII.

In quo finis, ac modus, quem Deus in communicandu animæ per ſenſus ſpiritualibus bonis habere conſueuit, declaratur, Dubitationique ſuperius propoſitæ ſatis fit.

Mirabilis eſt capitis huius doctrina.

Multa dicenda forent circa finem, quem intendit Deus, & modū, quo in conferendis viſionibus iſtis, ad animam ex ſuo tepore, ad Diuinam ſuam vnionem ſubleuandam, vtitur: qua de re vniuerſi ſpirituales libri agunt; & propterea hæc capite illa tantum adducentur, quæ ad dubitationem noſtram enucleandam ſatis ſint: dubitatio porro hæc erat. Si quidem viſionibus iſtis ſupernaturalibus, tantum periculi, ac impedimenti ne ad vlteriora tendatur (vt diximus) ſubeſt, cur ſapientiſſimus Deus, & ad amouenda ab animabus impedimenta, & laqueos auertendos tantopere pronus; cur inquam, viſiones huiuſmodi illis offert, ac communicat?

Vt propoſitæ dubitationi reſpondeamus, ſupponenda ſunt neceſſario tria principia. Primum eſt D. Pauli dicentis: *Quæ autem ſunt à Deo, ordinata ſunt.* Secundum eſt Spir. S. in Sapientiæ libro, vt ait, *Diſponit omnia ſuauiter*, hoc eſt, Dei ſapientia licet ab vno fine ad alium pertingat, id eſt, ab vno extremo ad aliud extremum, diſponit tamen omnia ſuauiter. Tertium tandem Theologorum eſt, aſſerentium: *Deum omnia mouere, ſecundum eorum modum.* Iuxta hæc itaque principia manifeſtè patet, quod ad hoc vt Deus moueat animā, illamque à fine ſeu extremo vilitatis ſuæ, ad aliū finē, ſeu extremū ſublimitatis ſuæ, in diuinā ſuā vnione ſubleuet, debere hoc ordinatè, & ſuauiter, & ſecundum ipſiuſmet animæ modum, præſtare. Cùm autē cognitionis ordo, quo vtitur Anima, ſit per creatarum rerum formas, ac imagines: & cognitionis ac ſcientiæ ſuæ modus, à ſenſibus dependeat; hinc eſt, quod ad hoc vt Deus illam ad ſupremam notitiā ſubleuet, vt hoc ſuauiter efficiat, auſpicari ab infimo gradu, ſeu extremo ſenſuum animæ, debet, vt hac ratione ſenſim illam, ſecundum ipſius modum, ad alium vſque ſapiētiæ ſuæ ſpiritualis finem, qui ſub ſenſum non cadit, ſubleuet. Quam ob cauſam, erudit illam primo loco per formas, imaginis, & ſenſibiles vias, ſiue illæ naturales ſint, ſiue ſupernaturales, idque facit ſecundum ipſius intelligendi, ac diſcurrendi modum, ſicque ad ſummū Dei Spiritum, dirigit. Et hæc eſt cauſa cur illi viſiones, & formas imaginarias, cæteraſque alias notitias ſenſitiuas, & intelligibiles largitur.

Rom. 13. 1.

Sap. 8. 1.

Ordo quē ſeruat Deus in educenda Animā ab extremo vilitatis ſuæ, ad extremum ſublimitatis vnionis Diuinæ.

Cauſa, ob quā Deus Viſiones Imaginarias largitur.

Non quod nollet Deus, confeſtim & in primo actu, conferre illi ſpiritus ſubſtantiam, ſi duo extrema humanum videlicet, & Diuinum; ſenſus, & ſpiritus, ordinario curſu poſſent inuicem conſpirare, & vno

Digitized by Google

&vno ſolo actu coniungi, abſque eo quod prius plures alij diſpoſitionum actus præcedant, qui ordinate, & ſuauiter inter ſe conueniant, ſitq; vnus diſpoſitionis actus, alterius fundamentum, & aliarum diſpoſitionum diſpoſitio: quemadmodum in agentibus naturalibus, primæ diſpoſitiones inſeruiunt ſecundis, ſecundæ vero tertijs, & ſic deinceps. Hocque modo perficit, Deus hominem ſecundum hominis modum, per viliora, ſcilicet & exteriora, ad ſublimiora, & interiora promouendo.

NOTA. *Deus perficit hominem ſecũdum hominis modum, hoc ordine.*

Quamobrem primo loco perficit ſenſum eius corporalem, excitando illum ad recte vtendum obiectis naturalibus perfectis exterioribus; ſicut eſt ad ſacrum, & concionem audiendam; res ſanctas intuendas; appetitum cibi mortificandum: tactum quoque pœnitentijs, ac rigore ſancto affligendum. Quando vero iam iſti ſenſus, aliquo modo ſunt diſpoſiti, & præparati, conſueuit illos amplius perficere, conferendo illis aliquas ſupernaturales gratias, & delectamenta, ad illos magis in bono ſtabiliendos, obijciendo illis aliquas ſupernaturales communicationes, cuiuſmodi ſunt Sanctorum, vel rerum ſacrarum corporales viſiones, ſuauiſſimi odores, allocutiones, pura ſingularique ſuauitate refertæ, quibus rebus roboratur maximopere, ſtabiliturque ſenſus in virtutibus, & à malorum obiectorum appetitu abalienatur. Senſus prætetea corporei interiores (de quibus hoc loco diſputamus) qui ſunt imaginatiua, & phantaſia, ſimul etiam perficiuntur ab eo, & bono, medijs conſiderationibus, meditationibus, ſanctiſque diſcurſibus, aſſueſiunt; eo modo quo in illas id cadere poteſt: omnibuſque iſtis modis inſtruit ac docet Spiritum. Poſtquam autem iſti quoque ſenſus, exercitio naturali ſatis fuerint diſpoſiti ac præparati, ſolet Deus illuminare, & veluti amplius illos ſpiritualizare aliquibus ſupernaturalibus viſionibus, quas hic imaginarias dicimus, ex quibus ſimul (ſicuti diximus) magnam Spiritus percipit vtilitatem: qui etiam tam viſionibus exterioribus corporalibus, quam iſtis interioribus, pedetentim efformatur, ruditatemque ſuam ſeu ſcabriciem, deponit. Atque hoc paulo gradatim Deus, animam ad magis interiora deducit: non quod omnino ordinem hunc ſecundum prius, & poſterius adeo ſtricte, ſicut hic deſcripſimus, ſeruare neceſſe ſit; præbet quippe Deus interdum, vnum aſque altero, ſicuti è re Animæ eſſe animaduertit, & ſicuti illi placet gratiam, fauoremque ei exhibere: at ordinarius modus ſeu curſus eſt his, quæ diximus, conſentaneus. Hoc itaque modo ordinarie loquendo inſtruit & erudit Deus Animam, ac ſpiritualem efficit, incipiendo communicare illi Spiritum à rebus exterioribus, palpabilibus, ſenſuique conformibus, ſecundum animæ paruitatem, & capacitatem exiguam: vt mediante illo ſenſibilium rerum cortice; quæ ex ſeſe bonæ ſunt, producat Spiritus exerceatque particulares actus; totque veluti buccellas ſpiritualium communicationum ſuſcipiat, vt ſpiritualium rerum habitum acquirat, ac contrahat, & vſque ad magis ſubſtantialia ſpiritus, qui ab omnibus ſenſibus remotus eſt, & alienus, pertingat: ad quem, ſicuti diximus, non poteſt peruenire Anima, niſi pedetentim ſecundum ſuum modum, id eſt, per ſenſum, cui ſemper fuit affixa: vnde iuxta menſuram ac modum, quo magis ſpiritui, cum Deo agendo, accedit, fitque vicinior, magis etiam ſeipſam euacuat, & denudat à ſenſuum vijs, quæ ſunt, diſcurſus, meditationes, & imaginationes. Quare cum ad perfectam cum Deo in Spiritu conuerſationẽ ac conſuetudinem peruenerit; debet neceſſario

Quomodo Deus ordinarie loquẽdo, Animam efficit ſpiritualem.

ceſſario iam euacuaſſe & abieciſſe quidquid de Deo rebuſque diuinis,ſub ſenſum cadebat. Quemadmodum quò magis quæpiam res,extremorum vni adhæret,eò magis ab alio remotior fit ; quando vero iam perfectiſſime illi inhæſerit , perfecte etiã ab altero extremo ſeiungetur. Quã ob cauſam vulgato illo ſpirituali adagio, dicitur. *Guſtato ſpiritu deſipit omnis caro*, hoc eſt deguſtata perfecte Spiritus dulcedine, ac voluptate, vniuerſa caro redditur inſulſa, hoc eſt,non amplius arrident, mulcentq; palatum cordis,cuncta ſolatia , ac itinera ſenſibilia:quibus etiam verbis, omnis ſenſuum circa ſpiritualia operatio, comprehenditur. Eſtque res omnino manifeſta: nam ſi eſt ſpiritus,iam ſenſibus non ſubeſt: ſi autem tale eſt,quod à ſenſu percipi , & comprehendi poſſit , iam non eſt purus Spiritus. Quo enim amplius ex eo ſenſus, & naturalis apprehenſio, capere poteſt; eo minus Spiritus , & ſupernaturalitatis in ſe continet.

Quomodo ſit intelligendum illud. Guſtato Spiritu deſipit omnis caro.

Quamobrem ſpiritualis vir iam perfectionẽ adeptus,nihili facit ſenſum,nec illo mediante aliquid percipit,nec illius miniſterio,in ijs præſertim,quæ ad Deum ſunt, vtitur,quemadmodum faciebat prius,antequam Spiritus cepiſſet incrementa. Et hoc eſt,quod S.Paulus ad Corinthios ſcribens,ſignificauit dicens: *Cum eſſem paruulus loquebar vt paruulus , ſapiebam vt paruulus, cogitabam vt paruulus: Quando autem factus ſum vir,euacuaui,quæ erant paruuli* ; Iam in ſuperioribus declaratum eſt,res ad ſenſum ſpectantes,cognitionemque,quam per illum elicere poteſt anima , exercitium eſſe paruulorum. Si itaque vellet anima ſemper illis inhærere,nec ab illis aliquando diuelli, ſemper eſſet puer paruulus,ſemperque loqueretur de Deo ſicut paruulus,ſaperet vt paruulus & cogitaret de Deo vt paruulus: adhærendo quippe cortici ſenſus , qui eſt paruulus,nunquam ad ſubſtantiam ſpiritus,qui eſt vir perfectus,perueniret. Quare non debet velle anima dictas reuelationes admittere,vt in ſpiritu creſcat, quamuis illi Deus eas offerat : quemadmodum infans, vt ſubſtantiali magis ſolidoque cibo aſſueſcat,debet neceſſario ab vberibus diuelli. Ergo dicet aliquis oportebit animam quando eſt paruula velle illas acceptare,quando verò fuerit grandior , tunc reſpuere , ſicut etiam infans neceſſe eſt vt admittere velit vbera ad hoc vt nutriatur, ac poſſit cum creuerit , illa deſerere. Reſpondeo quantum ad meditationem , & naturalem diſcurſum,per quem anima incipit inquirere Deum,attinet, verum eſſe, non debere illam,relinquere,ſenſus vbera, vt nutriri poſſit , donec perueniat ad tempus oportunum , quo illa deſerere poſſit: hoc vero tempus eſt , quando Deus conſtituit iam animam in commercio magis ſpirituali,contemplatione videlicet ; qua de re iam tradidimus doctrinam cap.11. libri huius. Verum quando ſunt viſiones imaginariæ,vel aliæ ſupernaturales apprehenſiones , quæ ſub ſenſum ſine liberi arbitrij conſenſu,cadere poſſunt: dico & aſſero quod quocunque tempore , & quacunque occaſione , ſiue homo ſit in ſtatu perfecto,ſiue in ſtatu minus perfecto cõtigerint , licet conſtet eas à Deo promanare,nunquam debet illas Anima optare, neque nimium ſe illis occupare , idque ob duas cauſas.

Qui perfectionẽ adeptus eſt, nihili debet facere ſenſum.

1.Cor.13. 11.

Res ad ſenſus ſpectãtes, & notitia per eos elicita, exercitiũ ſunt paruulorum.

Dubium ex dictis ortum.

Duas ob cauſas in omni ſtatu non debet anima viſiones imaginarias optare. Etiamſi conſtet eas à Deo proficiſci, nec ſeſe illis nimium occupare.

Prima eſt,quia vt diximus, paſſiue in anima ſuum producunt effectum , abſque eo quod poſſit illum præpedire , quamuis aliquid valeat ad impediendum viſionis modum ; & conſequenter, ille ſecundus effectus, quem productura erat in Anima viſio,multo copioſius illi communicatur, ſecundum ſubſtantiam, licet hoc eo modo non fiat. In reſpuendis enim & cum

nulla ratione poſſit operari, nec aliquid in ſe recipere, nec in eo ad quod operádo deuenit, perſeuerare, niſi per iſta duo potentiatum genera, ſenſitiuarũ nempe, & ſpiritualium. Nã medijs ſenſitiuis potentijs, vt diximus, poteſt illa diſcurrere, inueſtigare, & notitias obiectorum producere: medijs autem ſpiritualibus potentijs, poteſt frui notitiarum, in iſtis potentijs iam receptarum, obiecto, ſine eo quod amplius ipſæ laborando, inueſtigando, vel diſcurrendo operentur. Et ſic diſcrimen, quod inter animæ exercitium per potentias ſenſitiuas, & eiuſdem exercitium per potentias intellectiuas intercedit; idem eſt, quod inter operanté; & fruenté opere iã perfecto: vel certe illud, quod eſt inter aliquid recipiẽté; vel fruenté rebus iã receptis, vel illud, quod eſt inter viæ laboré & requié, quæ in viæ termino reperitur: deniq; veluti illud quod inter cibos præparantem, vel iã præparatos edentem, & guſtãtem. Quod ſi anima in nullo iſtorum exercitiorum detineatur, hoc eſt, nec in meditatione, & diſcurſu, potẽtiarum ſenſitiuatũ operatione vtatur; nec in contemplatione, & notitia ſimplici, de qua iã dictum eſt, rebus iã receptis, & operatione acquiſitis, fruatur; ſed in vtriſque otiaretur, & vacaret, non eſſet vnde, vel quomodo poſſet dici occupata. Eſt ergo hæc notitia neceſſaria, ad diſcurſum, & meditationem relinquendã.

Quodnã ſit Potentiarũ ſenſitiuarũ, & ſpiritualium exercitiũ. Et quod earum diſcrimen?

Anima neceſſario vno iſtorũ exercitiorum occupari debet, ne ſit otioſa in oratione.

Illud tamen, alta mente hoc loco perpẽdendũ eſt, notitiã hanc, de qua loquimur, Generalem, eſſe aliquando adeò ſubtilem ac delicatam; (præſertim quando ipſa in ſe eſt purior, ſimplicior, perfectior, ſpiritualior, & intimior) vt animã, quam occupat, minime illam animaduertat, neque percipiat. Hocq; vt dicebamus, cõtingere ſolet, quãdo ipſa in ſe eſt ſerenior, purior, & ſimplicior; tũc verò temporis eiuſmodi eſt, quando illa purioré animã, & ab alijs intelligentijs, & notitijs particularibus, quas intellectus ſenſuſq; vſurpare poterat, alienam, & liberam trãſuerberat & penetrat, & quoniam anima notitijs iſtis, circa quas intellectus ſenſuſque conſuetudinem & aptitudinem ſe exercendi habet, deſtituitur; non illas percipit, eo quod ſolita ſua ſenſibilia deficiant.

Notitia hæc generalis, aliquando ita ſubtilis eſt vt anima, quæ illa potitur, minimè eã percipiat. Et huius rei cauſa.

Et hæc eſt cauſa, propter quã quo magis notitia hæc defæcatior, perfectior, ſimpliciorq; eſt; minus illã intellectus percipit, & obſcurior illi apparet. Sicut è contrario cũ notitia hæc minus eſt pura, & ſimplex, clarior ſolidiorque intellectui videtur: eò quod aliquibus intelligibilibus formis veſtita, vel permixta ac inuoluta ſit, quas magis animaduertere poteſt intellectus.

Quæ res, hac ſimilitudine explicari, ac declarari poteſt. Si ſolis radium contemplemur, qui feneſtram aliquã ingreditur; videbimus, quod quo magis aëre atomis, cæteriſque minutijs refertus eſt; eo radius ille ſolaris palpabilior, ſenſibilior, atque ſerenior ſenſui viſus apparet: & tamen nemini dubium eſt, tũc temporis radium impuriorem eſſe, minuſque clarum, ſimplicem ac perfectum; ſiquidem tot atomis, ac minutijs obuoluitur. Similiter etiã cernimus, quod quo ſolaris radius, purior ac liberior eſt ab illis labeculis, & atomis; eo minus palpabilis, puruſque oculo materiali apparet; minuſque illum percipit, & minus illi viſibilis videtur. Quod ſi omnino totaliterque radius eſſet depuratus, & à minutiſſimis quoque atomis, & pulviſculis limpidus & liber; omnino videretur oculo imperceptibilis; non reperiret quippe oculus ſpecies ad quas terminaretur, cum lux ſenſibilis ac pura, non adeò propriè viſus obiectum ſit; ſed potius medium, quo viſibilia cernit: vnde ſi viſibilia obiecta, quæ radius, vel lux ferire, vel illuſtrare poſſet, deeſſent, minime lux ſola, ocu-

Res hac ſimilitudine apta explicatur.

oculo perciperetur. Hinc eſt, quod ſi ſolaris radius per vnam ingrederetur feneſtram, per aliam verò exiret, nec aliquid corporeum offenderet; videtur quod nihil illius appareret; & nihilominus radius tunc temporis in ſe purior, & ſerenior eſſet, quam cum viſibilibus rebus plenus, clarior apparebat, & magis percipiebatur. Idem fermè agitur in oculo animæ, qui eius eſt intellectus, reſpectu ſpiritualis lucis; quem oculum hæc notitia, & lux ſupernaturalis, de qua loquimur tam purè ſimpliciterque percutit, adeoque notitia eſt ab omnibus intelligibilibus formis (quæ ſunt obiecta intellectui proportionata;) aliena, & denudata: vt ipſe illam nec percipiat, nec animaduertat. Imò aliquando (hoc autem fit, quando ipſa in ſe purior eſt) lux iſta, tenebram, & obſcuritatem intellectui inducit: eo quod abalienet eum, remoueatque ab eo ſolitas ſuas formarum, & phantaſiarum luces; & tunc optimè ſentitur, & animaduertitur huiuſmodi tenebra.

Notitia hæc ſeu lux quomodo inducat animæ tenebram?

Interdum etiam hæc diuina lux tanta vi tranſuerberat, percutitq; animam, vt nec tenebram percipiat, nec reflectat ſe ad lucem, nec illi videatur, ſe aliquid, quod ipſa ſciat, ſiue hinc, ſiue illinc apprehendere, ac propterea remanet anima veluti obliuione quadam alta ſepulta, neq; vbinam fuerit, aut quid egerit agnoſcit, neque aliquod illi tēpus elapſum eſſe videtur. Vnde euenire poteſt, & reuera ita eſt, vt plures horæ in hac obliuione conſumantur, animæ verò quando ad ſe redit, vix momentum vnum fuiſſe videatur. Obliuionis porro huius cauſa eſt puritas & ſimplicitas (de qua locuti ſumus) notitiæ huius. Quæ occupando, & penetrando animam, ſicut ipſa pellucida, & pura eſt, ſic efficit eam ſimplicem, mundam, & ab vniuerſis ſenſuum, ac memoriæ apprehēſionibus & formis, quibus medijs ipſa prius operabatur, depuratam: hocque modo illā in obliuione relinquit, abſque eo quod ſeſe ad temporis differentias reflectat. Quamobrem hæc oratio licet ſit (vt dixi) prolixa, breuiſſima apparet Animæ: quia peracta eſt in intelligentia pura, quæ eſt breuis illa oratio, de qua dicitur, quod cœlos penetret. Breuis appellatur, quia non percipit nec animaduertit tempus. Penetrat verò cœlos, quia anima, in quadam cœleſti intelligentia vnita eſt.

Aliquando mirabilem cauſat obliuionē.

Obliuionis huius cauſa.

Quæ ſit oratio breuis penetrans cœlos?

Sicque notitia hæc relinquit animā quando expergiſcitur, cùm effectibus illis, quos in ea produxit, abſq; eo, quod ipſa illos dū fierent perſentiret: qui effectus ſunt, mentis eleuatio ad cœleſtem intelligētiam, ac abalienatio & abſtractio, ab omnibus rebus, formis, ac figuris earum. Quod ſibi eueniſſe Dauid fatetur, cum in ſe à ſimili obliuione rediret, dicens. *Vigilaui, & factus ſum ſicut paſſer ſolitarius in tecto.* Solitarius ait: hoc eſt, ab omnibus rebus, abſtractus, & abalienatus.

Effectus huius orationis.

Pſ. 101. 8.

In tecto inſuper: hoc eſt, mente in ſublime elata, & hoc modo remanet anima, quaſi omniū rerū ignara, ſolum enim Deū nouit, nec tamen ſcit, qua id ratione fiat. Sic etiam ſponſa, inter effectus, quos in ea ſomnus hic, obliuioq; produxit, hūc quoque ignorantiæ recenſet, dum ait. *Neſciui.* Id eſt, neſciui vnde. Licet (vt dictum eſt) videatur animæ in hac notitia conſtitutæ, nihil ſe prorſus facere, neque ſe re aliqua eſſe occupatam, eò, quod ſenſuum operatione non vtatur: credat tamen ſibique perſuadeat nequaquam ſe tempus inutiliter, & otioſe conſumere. Quamuis enim potentiarum Animæ harmonia, & concentus ceſſet, ipſius tamen intelligentia, ad eum ſe modum habet, ſicuti expoſuimus.

Cant. 6. 11.

Et idcirco ſapiens ſponſa, tacitæ ſuæ hac

hac de re obiectioni reſpondit, dicens. *Ego dormio, & cor meum vigilat:* id eſt, quamuis dormiam ego ſecundum id quod naturaliter mihi competit, ab operatione deſiſtendo: meum tamen cor vigilat ſupernaturaliter, ad notitiam ſupernaturalem eleuatum. Indicium itaque ad cognoſcendum vtrum anima verſetur in hac intelligentia ſecreta, eſt, ſi videat ſe vltra non appetere cogitare quidquam, ſiue altum, ſit, ſiue humile.

Cant. 5. 2.

NOTA. *Nō eſt omnino neceſſarium ad hoc vt notitia ſeu cōtemplatio iſta, vere talis ſit, hanc obliuionē euenire. Hæc obliuio quippe tunc accidit quando ipſe Deus particulariter abſtrahit Animam, & hoc raro ſit.*

Verum animaduertendum eſt, nullo modo exiſtimari debere notitiam hanc, de qua hoc loco præcipue tractamus, ad hoc vt vere talis ſit, debere neceſſario talem inducere obliuionem: hoc enim ſolum contingere ſolet, quando Deus ipſe particulariter abſtrahit animam; quod non frequenter fieri ſolet: non ſemper quippe notitia hæc totam occupat animā. Vt autem huiuſmodi ſit, quæ ad meditationem, ac diſcurſus relinquendos ſatis ſit, ſufficit vt intellectus à quacunque particulari notitia abſtractus ſit, ſiue illa temporanea ſit, ſiue ſpiritualis: & præterea, vt voluntas, ad neutras cogitandas propendeat, vt dictum eſt. Atque ex hoc indicio agnoſci poterit, animam in hac obliuione de qua egimus verſari, quando ſcilicet notitia hæc ſoli intellectui infunditur, & cōmunicatur. Quando enim voluntati quoque ſimul conceditur (quod fere ſemper, ſiue parum illud ſit, ſiue multum, euenit) bene percipit Anima, ſi conſiderare velit, ſe notitia hac occupari, & detineri, eo quod amoris palato, ſeu guſtu, ſe in illa verſari, animaduertit, non tamen in particulari diſcernit, quidnam amet. Et idcirco amoroſa, ac generalis notitia appellatur: quia quemadmodum generalis eſt, in intellectu, obſcure ſe illi communicando: ſic etiam generalis eſt in voluntate confuſe amorem illi, ac voluptatem communicando; abſque eo quod voluntas diſtincte cognoſcat, quidnam amet.

NOTA. *Qualis nā notitia ſatis ſit ad meditationem relinquendā? Fere ſemper notitia hac cum amore cōiuncta eſt. Cur vocetur notitia Generalis, amoroſa, hac contēplatio?*

Hæc nunc ſufficiant, ad declarandum, qua ratione neceſſarium ſit animæ, notitia hac occupari: vt poſſit meditationis, & diſcurſus viam deſerere: & vt tuta ſecuraq; reddatur, quod licet illi ſe otioſam eſſe, nihilque agere videatur; ſe tamen bene, ac fructuoſe eſſe occupatam: ſi tamen dicta iam indicia, in ſe animaduerterit: ex allata quoque ſimilitudine intelligi poteſt, quomodo non ideo lucem hanc æſtimare debet anima, puriorem, ſublimiorem, & ſereniorem, quia intellectui apprehenſibilis magis, & palpabilis repræſentatur, ſicut ſolis radius oculo apparet clarior quando atomis ſcatet. Cum iuxta Ariſtotelis, Theologorumque doctrinam manifeſte conſtet, quod quo lux Diuina ſublimior, & eleuatior eſt; eo obſcurior ſit intellectui noſtro.

Quo lux Diuina ſublimior, eò intellectui noſtro obſcurior.

De Diuina hac notitia, tam ſecundum ſe conſiderata, quam ſecundum effectus, quos in contemplatiuis producit, multa eſſent dicēda: ſed omnia hæc ſuo reſeruamus loco; quoniā nec ea, quę hoc loco adduximus, adeo fuſe prolixeque proponere oportebat, niſi forte, ne doctrina hæc cōfuſa magis remaneret, quam reuera remanet: quia profecto, ego ipſe fateor illā admodum cōfuſam remanere. Nam prætereq quod materia hæc ſit, de qua raro hoc, quo eā nos hic proponimus modo, ſiue ſermone, ſiue ſcripto, agitur: (eo quod illa in ſe ſit præterordinaria, & obſcura) accedit etiam rudis meus ſtylus, & exigua ſcientia: & ſic diffidens poſſe me iſta congruenter explicare: multoties agnoſco me nimis prolixum eſſe & limites qui ad proponendam hoc loco doctrinæ, de qua diſputo partem ſatis erant, tranſilire. Quam rem fateor me interdum ex induſtria, ac data opera facere; nam quod vno modo

Digitized by Google

modo & argumento intelligi nequit, fortaſſe melius, alio, atque alio percipietur. Præterea, idcirco aliquanto prolixus ſum; quia exiſtimo aliquam lucem adferri ijs, quæ poſtmodum ſunt dicenda. Quam etiam ob cauſam vt hanc doctrinæ partem abſoluam, videtur mihi omnino cuidam dubitationi reſpondendum, quæ circa notitiæ huius continuationem emergere poſſet, idque capite ſequenti ſuccinctè præſtabo.

CAPVT XV.

In quo demonſtrat, quomodo proficientibus, qui notitiam hanc Generalem contemplationis ingredi incipiunt, expedit interdum diſcurſu, & operatione potentiarum naturalium vti.

Circa hucuſque dicta, poſſet hæc dubitatio oriri; an Proficientes, illi videlicet, quos Deus in hac ſupernaturali contemplationis notitia (de qua locuti ſumus) collocare incipit; eo ipſo quod illa frui incipiant, nunquam amplius meditationis diſcurſus, naturaliumque formarum exercitium, reſumere debeant? Dubitationi huic reſpondetur, nullo modo hanc doctrinam ſic accipi debere, vt illi, qui incipiunt notitiâ iſtâ amoroſâ, & ſimplici perfrui, nunquam ampliùs vti debeant meditatione, nec ad eam habendam conari. Nam in iſtis profectus ſui principijs, nec adeò perfectus eſt in illis notitiæ huius habitus, vt ſtatim ac ipſi voluerint poſſint actum eius exercere, ſeu in illo ſeſe conſtituere; nec ita longe à meditatione receſſerunt, vt meditari ac diſcurrere ſicut ſolebant interdum non valeant, aliquas res nouas, meditatione inueniendo. Quinimo in iſtis principijs, quando ex allatis indicijs iam cognouerimus animã, minimè quiete illa ſeu notitia occupatam eſſe, omninò diſcurſu vti oportebit eam, donec acquirat habitum (de quo iam locuti ſumus) aliquo modo perfectum: tunc autem erit habitus iſte acquiſitus, quando quotieſcunque meditari voluerint, confeſtim ſe ſentiant in iſta pacis notitia conſtitutos, abſque eo quod meditari poſſint, neque voluntatem ad meditandum flectere. Antequam enim eò perueniatur (nimirum ad notitiam iſtam amoroſam habitualem) in iſto ſtatu, qui eſt proficientium, aliquando reperitur vnum, aliquando verò aliud. Ita vt pluries ſeſe inueniat anima in iſta amoroſâ vel pacifica aſſiſtentia, nihil (vt declaratum eſt) potentijs operando: pluries verò moderato, pacatoque meditationis, & diſcurſus conatu, ad ſe in ea collocandam, indigebit. Qua pacifica notitia obtenta, nõ diſcurrit, nec laborat iam potentijs anima, tunc enim verius dici poterit, intelligentiam, & ſuauitatem in ea quaſi paſſiue ſe habente, fieri, ſeu produci; quàm quod ipſamet aliquid operetur; ſed ſolummodo iſtud illi incumbit, vt attentam cum amore habeat ad Deum animam, nihil percipere, ac videre cupiendo, ſed permittendo ſe duntaxat à Deo duci; qua in re paſſiue ſeſe illi communicat ipſe Deus; quemadmodum illi qui apertos habet oculos, lux cõmunicatur. Illud ſolũ neceſſarium eſt ad lucem hanc Diuinam ſimplicius copioſiuſque ſuſcipiendam, vt non conetur, neque curet alias magis palpabiles aliarum notitiarum, vel formarum, vel figurarum diſcurſiuas luces, interponere: nam nihil iſtorum, ſerenæ illi, & limpidæ luci, ſimile eſt. Vnde ſi illo tempore intelligere, atque conſiderare res particulares vellet, licet illæ maximè ſpirituales eſſent ſimplicem illam, ac delicatam ſpiritus lucem, nubeculas iſtas interponendo, præpediret: Quemadmodum ſi cui res aliqua ante oculos opponeretur, in quam viſus offenderet,

Nota. Qui contemplationis ſtatum auſpicantur minimè meditationis exercitiũ intermittere debẽt, & quare?

Vnde cognoſci poſſit ab aliquo, habitum perfectum notitiæ amoroſæ, ſeu contemplationis acquiſitum fuiſſe.

Nota. In proficientiũ ſtatu, aliquãdo anima in hac ſe notitia amoroſa cõſtitutam reperiet, aliquando verò meditatione ad ponendum ſe in ea indigebit.

Ad copioſius lucem hanc ſeu notitiam ſuſcipiendam, quid facere debeat anima?

deret, proculdubio, & lumen & anteriorem proſpectum, & præpediret. Hinc manifeſtè deducitur, quod ſtatim ac anima expurgationem hãc, & euacuationem ab omnibus formis, & imaginibus apprehēſibilibus perfectè abſoluerit, eam in iſtâ purâ ſimpliciq́ue luce remanſuram, transformando ſe in illam in ſtatu perfectionis. Lux quippe hæc, prompta ſemper, parataque eſt ad communicandum ſe animæ; ſed propter formas, & creaturarum velamina, quibus anima tecta, irretitaque eſt, haud quaquam illi infunditur. Quod ſi impedimenta hæc, & velamina omnino auferrērur (eo quod poſtea dicemus n odo) in pura nuditate, ac ſpiritus paupertate remanendo; confeſtim anima iam ſimplex, & pura, in puram ſimplicemq́ue ſapientiam Diuinã, quæ eſt Dei filius, transformaretur. Quia deficiente ab anima amore iam ſauciata, illo, quod illi naturale eſt, confeſtim infunditur ei ſupernaturaliter, illud, quod Diuinum eſt: cum Deus nullum relinquat vacuum, quod non impleat.

Statim ac anima ſeſe ab omnibus apprehenſibilibus imaginibus perfectè euacuauerit, in pura luce notitia iſtius remanebit.

Lux hæc ſemper parata eſt, ad communicandum ſe animæ.

Nullum Deus relinquit vacuum quod non impleat.

Diſtat ſpiritualis, quando meditari nequit, cùm amoroſâ ad Deum aduertentiâ ſeu attentione, cum intellectus pace permanere, licet illi ſe otioſum eſſe videatur. Hoc quippe modo ſenſim, & valde citò animæ ſuæ, Diuina requies & pax cum admirandis, & ſublimibus Dei notitijs amori Diuino inuolutis, infundetur. Nec ſeſe formis, imaginationibus, meditationibus, vel alicui diſcurſui immiſceat: ne inquietet animam, eamque à ſua voluptate, ac pace auellat, & ad illud in quo illa tædium auerſionemq́ue ſentit, compellat. Si autem vt diximus ſcrupulus aliquis ſuboriatur, nihil illum agere; animaduertat non exiguam eum rem præſtare, animam pacando, eamque in tranquillitate abſque vlla operatione ſuâ vel appetitu collocando, & conſeruando: quod eſt illud, quod à nobis Dominus noſter per Dauid requirit, dicens: *Vacate, & videte, quoniam ego ſum Deus.* hoc eſt, Diſcite, & conamini ab omnibus rebus eſſe vacui, (interius videlicet) & cum magna voluptate videbitis, quoniam ego ſum Deus.

NOTA. *id faciendū ſpirituali viro quando meditari nequit.*

Magnum opus efficit anima ſeipſam pacando, & abſque vlla ſua operatione vel appetitu attentam Deo exhibendo, & hoc ab ea requirit Deus.

Pſal. 45. 11

CAPVT XVI.

In quo de imaginarijs apprehenſionibus, quæ ſupernaturaliter in phantaſia repræſentantur, diſputatur. Demonſtratur etiam non poſſe eas deſeruire animæ, tanquam medium proximum ad Vnionem cum Deo.

POſtquam de apprehenſionibus, quas in ſe anima naturaliter recipere, & circa quas imaginatione phantaſiaq́; occupari poteſt, diſputauimus. Rationi conſentaneum eſt, vt de ſupernaturalibus, quæ Imaginariæ viſiones appellantur, hoc loco agamus; quæ quoniam imaginibus, formis, & figuris ſubditæ ſunt, ad hunc quoque interiorem corporeumque ſenſum ſpectant, quemadmodum & naturales.

Animaduertendum autem eſt; nomine hoc viſionum imaginariarũ, velle nos intelligere ac compræhendere ea omnia, quæ ſub imaginum, formarum, & figurarum vel ſpecierum modis, ſupernaturaliter imaginationi obijci repræſentarique queunt; idque per ſpecies admodum perfectas; & quæ viuacius ac perfectius quàm connaturali ſenſuum ordine fieri ſoleat, repræſentant, & mouent.

Quidnam in hac tractatione nomine viſionum Imaginariarum intelligatur?

Omnes enim appræhenſiones & ſpecies, quæ ab vniuerſis quinque corporeis ſenſibus ortæ repræſentantur animæ, in

in illa naturali via ſedem figunt, poſſunt etiam ſupernaturali via in eadem habere locum, illique repræſentari abſque aliquo exteriorum ſenſuum præſidio. Iſte quippe phantaſiæ ſenſus & memoriæ, eſt veluti archiuium ſeu receptaculum quoddam reſpectu intellectus, in quo vniuerſæ formæ & imagines, quas ille efficit intelligibiles, recipiuntur, hocque modo intuetur illas intellectus, & de illis fert iudicium.

Sciendum itaque eſt, quod quemadmodum quinque exteriores ſenſus, imagines & ſpecies ſuorum obiectorum, his interioribus ſenſibus, Phantaſiæ ſcilicet & imaginationi proponunt, & repræſentant: eodem etiam modo (vt diximus) abſque exteriorum ſenſuum interuentu, poſſunt ſupernaturaliter eædẽ imagines, ac ſpecies, idque multo viuacius, & perfectius repræſentari. Hocque modo, ſub imaginibus iſtis multoties plura repræſentat Deus animæ, eamque eximia erudit ſapiẽtia, quemadmodum paſſim in ſacris literis videre eſt, cuiuſmodi eſt illud, quando patefecit Deus gloriam ſuam ſub imagine fumi, qui obtegebat templum. Et iterum patefecit gloriam ſuam inter Seraphinos, qui alis velabant facies & pedes. Et Ieremiæ, virgam vigilantem. Danieli quoque plurimas viſiones, oſtendit.

Viſionibus Imaginarijs erudit Deus animam.

Exo. 40. 33. Iſa. 6. 1. Hier. 1. 11.

Dæmon quoque viſionibus ſuis apparenter bonis nititur decipere animas: quemadmodum libro tertio Regum videre licet, quando vniuerſos Prophetas Achab in errorem induxit, repræſentans illorum Imaginationi, cornua, quibus ventilandos, ſuperandoſque Aſſyrios prædixit, quod tamen mendacium fuiſſe, exitus comprobauit. Eiuſdem farinæ viſiones vxoris Pilati, fuerunt, quibus perſuadebat ne CHRISTVS morti addiceretur, & plures id genus aliæ diuerſis in locis.

Dæmon, viſionibus apparentibus nititur decipere animas.

3. Reg. 22. 11. & 12. Matth. 27 19.

Viſiones huiuſmodi Imaginariæ frequentius in via Dei iam prouectis, euenire ſolent, quàm corporeæ exteriores; nec in quantum ſunt imagines, & ſpecies diſtinguuntur ab illis, quæ per exteriores ſenſus ingrediũtur: verùm quantũ ad illarum perfectionem, effectuſque, quos producũt attinet, latiſſimum inter eas diſcrimen reperitur: delicatiores enim, & ſubtiliores ſunt, & maiores ex ijs in animam effectus promanant, eo quod ſimul, & ſupernaturales ſint, & ſupernaturalibus exterioribus, intimiores.

Viſiones Imaginariæ in via Dei prouectioribus, frequentius euenire ſolent, quàm corporeæ exteriores.

Multo excellentiores effectus producunt viſiones imaginariæ in anima, quàm externæ corporales, & quare?

Hoc tamen minime obſtat, quin interdum aliquæ ex iſtis corporalibus exterioribus, maiores effectus producant; ſit tandem eo modo, quo Deo communicationem fieri placet: verum loquimur nunc ſecundùm naturalem ipſarum proprietatem; ſiquidem magis ſunt intimæ. Hic Imaginationis, & Phantaſiæ ſenſus, eſt ille, in quo vt plurimum cacodæmon ſuas exerit vires, & artes: cùm ſenſus iſte ſit veluti ianua quædam ſeu introitus animæ; in quo etiam intellectus, veluti in foro aut portu accipit, aut relinquit ſuarum ſpecierum merces. Et propterea Deus, & etiam Dæmon huc cum imaginibus, & formis ſuis accurrunt, vt illas intellectui obijciant, ac offerant: quanquam Deus, non hoc ſolum ad erudiendam animam vtitur medio, cum in eâ ſubſtantialiter commoretur, poteſtque id ſiue per ſe, ſiue per alia media, præſtare. Nolo amplius immorari, in adferenda indiciorum doctrina, per quam diſcerni poſſit, quænam viſiones à Deo ſint, quæ verò nequaquam: cũ non ſit mea mens, hac de re, hoc loco agere: ſed ſolum animus ſit, erudire

In Imaginationis Phantaſiaq; ſenſu, ſuas vt plurimum Dæmon exerit vires, & quare ſit huius reiratio?

I 2 circa

circa illas intellectum, ne ſeſe viſionibus bonis implicet, vnioniq; ſapientiæ Diuinæ, obſtaculum ponat, & ne viſionibus falſis decipiatur, & illudatur.

NOTA. *Nullas viſiones imaginarias ſiue à Deo, ſiue à Dæmone proficiſcãtur, debet anima admittere, aut illis occupari, & quare?*

Propterea dico & aſſero, nulli omnium iſtarum apprehenſionum, & imaginariarum viſionum, & quarumcunque aliarum, quæ ſeſe ſub aliqua forma vel imagine, vel aliqua particulari intelligentia offerunt, ſiue illæ falſæ ſint, & à Dæmone proficiſcantur, ſiue etiam veræ eſſe, & à Deo promanare, cognoſcantur; nulli inquam intellectum ſeſe implicare, aut immiſcere debere, nec illis paſci, neque animam debere illas velle admittere, nec in illis ſiſtere; vt poſſit eſſe abſtracta & expedita, nuda, pura, & abſque omni modo, ſimplex, quemadmodum ad Diuinam vnionẽ requiritur. Huius rei ratio eſt: quia omnes iſtæ formæ, iam enumeratæ, ſemper in ſui apprehenſione ſub aliquibus modis, & rationibus limitatis repræſentãtur: ſapiẽtia autem Diuina, cui intellectus vniri debet, nullum habet modum, aut rationem, nec eſt aliqua intelligentia diſtincta, & particulari circumſepta: cum ſit omnino tota pura, & ſimplex. Cùm autem ad hoc, vt duo extrema (cuiuſmodi ſunt anima, & ſapientia Diuina) coniungantur, neceſſarium ſit vt ſibi mutuo conſentiant, ſecumque in quodam ſimilitudinis modo conueniant: hinc eſt, quòd etiam anima, debet eſſe pura, & ſimplex; non limitata, nec alicui intelligentiæ particulari alligata; neque aliquo formæ, ſpeciei, aut imaginis limite modificata, ſeu conſtricta. Et quoniam Deus nulla forma, aut imagine comprehenditur, nec ſub intelligentiam particularem cadit, etiam anima vt vniatur Deo, non debet aliqua forma, vel diſtincta intelligentia coarctari. Porrò nullam in Deo reperiri formam, aut ſimilitudinem, optimè declarat Spiritus ſanctus in Deuteronomio his verbis. *Vocem verborum eius audiſtis, & formam penitus non vidiſtis.* Quamuis dicat fuiſſe ibi tenebras, nubem, & obſcuritatem, quæ eſt notitia obſcura, & confuſa, de qua locuti ſumus, in qua Deo anima copulatur: Et paucis interiectis ait. *Non vidiſtis aliquam ſimilitudinem in die, qua locutus eſt Dominus in Horeb de medio ignis.*

Cur anima ad Diuinam vnionẽ anhelans, tota pura debeat eſſe ab omni imagine, & mixt?

Deut. 4. 12. — *num. 15.*

Quod autem non poſſit anima ad vnionis cum Deo ſublimitatem, qualis in hac vita acquiri poteſt, medijs aliquibus formis, & figuris pertingere, idem Dei ſpiritus in Libro Numerorum aſſeruit, quo loco arguens Deus Aaron, & Mariam germanos Moſis, quia contra eum murmurabant, volensque illis declarare, ſublimem vnionis, ac amicitiæ mutuæ ſtatum, ad quem Moſem prouexerat, dixit. *Si quis fuerit inter vos Propheta Domini, in viſione apparebo ei, vel per ſomnium loquar ad illum: At non talis ſeruus meus Moiſes, qui in omni domo mea fideliſſimus eſt: ore enim ad os loquor ei: & palam, & non per ænigmata & figuras Dominum videt.* Ex quibus verbis manifeſte conſtat, in iſto eminenti vnionis amoris ſtatu, nequaquam ſe Deum communicare animæ medio aliquo viſionis imaginariæ, ſimilitudinis, aut figuræ ſchemate, neque illud reperiri debere: ſed ore ad os, hoc eſt, in pura & nuda Dei eſſentia, quæ eſt veluti os Dei in amore, in pura viciſſim & nuda eſſentia Animæ mediante voluntate quæ eſt os Animæ in Dei amore. Quamobrem vt ad vnionem hanc adeò perfectam perueniri poſſit; ſollicitè debet cauere anima, ne viſionibus imaginarijs, aut formis, aut figuris, aut particularibus intelligẽtijs, innitatur: cũ illi nequaquã deſeruire poſſint, velut mediũ proportionatũ & proxi-

Nequit Anima ad Diuinam peruenire vnionem, medijs formis aut figuris.

Nu. 12. 8.

Quidnam ſit Deum ore ad os loqui?

Quid cauere debeat Anima ad vnionem aſpirans?

Digitized by Google

proximum ad hunc finem: quin potius erunt illi impedimento; ideoque debet eas repudiare, & ne contingant, quantum valuerit, obuiare. Nam ſi in aliquo euentu admittendæ, æſtimandæque eſſent; id fieri deberet ob vtilitatem, ac fructum, quem in Anima quando veræ ſunt producunt: ſed ad hæc conſequenda, nequaquam neceſſe eſt illas admittere: imo vt magis proſint, oportet ſemper illas reſpuere, & abnegare.

Ad viſionũ fructũ obtinendũ, minime neceſſariũ eſt, illas admittere.

Omne ſiquidem bonum, quod viſiones iſtæ imaginariæ (ſicut etiam exteriores corporeæ, de quibus ſumus locuti) in Anima producere poſſunt, eſt impertiri illi intelligentiam, amorem, vel ſuauitatem: verum ad effectum iſtum in ea cauſandum, non requiritur, vt ipſa Anima velit eas admittere. Nam (ſicut etiam ſuperius dictum eſt) quando offeruntur, imaginatiuæ, efficiunt ſtatim, vel infundunt in animam intelligentiam, amorem, vel ſuauitatem, quam vult eas Deus producere: hocque modo ſuſcipit paſſiue Anima effectum ſuum excitantem, nec ipſa poteſt eum præpedire: quemadmodũ etiam nec in eius ſitum erat poteſtate, poſſe & ſcire illum acquirere, licet antea laborauerit, ſe ad effectum iſtum diſponendo.

Viſiones iſtæ effectũ ſuum ſortiuntur, ſine cõcurſu animæ, & quare?

Qua in re aliquo modo ſimilis eſt Anima vitro, quod prohibere non valet, nec ſolarem radium ſeſe tranſuerberantem impedire: ſed ſolummodo paſſiue ſe habendo, munditia iam diſpoſitum abſque aliqua diligentia, & operatione ſua, ab illo clarificatur. Sic etiam anima non poteſt non recipere in ſe influentias & communicationes illarum figurarum: infuſionibus enim ſupernaturalibus, voluntas negatiua reluctari nequit, permanens in humili, & amoroſa reſignatione.

Infuſionibus ſupernaturalibus, nequit reluctari anima.

Quamuis dubio procul imputitas, Animæque imperfectiones, non exiguo ſint obſtaculo: ſicut etiam maculæ in vitro, impediunt claritatem. Ex quibus manifeſte apparet, quod quo amplius Anima ſeſe voluntate, & affectu à maculis apprehenſionum, imaginum, & figurarum, quibus communicationes ſpirituales (quas recenſuimus) inuoluuntur, denudauerit, & abalienauerit, non ſolum ſe communicationibus iſtis, & bonis quæ producunt, priuat; ſed multo melius diſponitur, ad illa in maiori copia, claritate, ſpirituſque libertate, & ſimplicitate ſuſcipienda, exploſis repudiatiſque vniuerſis illis apprehenſionibus, quæ ſunt cortinæ quædam, & velamina illud, quod in eis magis ſpirituale eſt, tegentia, & operientia. Occupant itaque huiuſmodi apprehenſiones ſenſum, & ſpiritum, ſi illis paſci, ac nutriri voluerit, idque adeo, vt non valeat animæ, ſimpliciter, & libere Spiritus communicari: dum enim, corticibus illis detinetur, manifeſte patet non habere intellectum libertatem recipiendi ſubſtantiam, quare ſi anima admittere illas, magnique pendere vellet, nihil aliud faceret, quam ſeipſam intricare, & minori, quod in illis continetur bono, eo nimirum, quod ipſa in illis apprehendere & cognoſcere poteſt, eſſe contentam; quod tandem nihil aliud eſt, quam illa forma, & imago, & particularis intelligentia. Nam illud, quod in illis præſtantius eſt, ſpirituale nempe bonum, quod illi infunditur, neſcit illa apprehendere, nec intelligere, nec qualiter ſit nouit, nec illud poterit verbis exprimere; eò quod pure ſpirituale ſit. Id ſolummodo, quod de illis noſſe poteſt, minimum eſt (vt dixi) quod in illis reperitur, ſecundum ſuum intelligendi modum, formæ videlicet per ſenſus, & propterea dico, quod paſſiue, & ſine eo, quod illa vtatur operatione ſua intelligendi, nec quod illa vti ſciat, communicatur illi ſpirituale bonum viſionum illarum, quod illa nec intelligere, nec imaginari ſciret.

I 3 Qua-

Digitized by Google

Quapropter ſemper ſunt oculi Animæ auertendi ab omnibus iſtis apprehenſionibus, quas illa videre, & in ell gere diſtinctè poteſt, quæ quoniã ſuam habent cum cõſenſu communionem, minimè ſtabilitatẽ ac ſecuritatem fidei ſortiuntur: verum defigere oculos in eo, quod minime videt, nec ad ſenſum, ſed ad ſpiritum pertinet, quod etiam nõ cadit ſub figuris ſenſus; eſt illud, quod animam ad vnionem perducit per fidem, quæ eſt proprium mediũ. Atq; hoc modo viſiones iſtæ, ſecundum id, quod in illis ſubſtantiale eſt, proderunt Animæ ad fidem altius imprimendam, quãdo illa didicerit rectè abnegare & reſpuere id, quod in illis eſt ſenſibile, & intelligibile, particulare ſeu ſingulare; & quando nouerit, bene illo fine vti, quem Deus in dandis illis intendit; refutando & repudiando illas: vt enim de viſionibus corporalibus diximus, non idcirco eas communicat Deus, vt illas acceptet anima, illiſque affectu hæreat.

A viſionibus auertendi mentis oculi, & ad ea, quæ nõ videntur conuertendi.

Quomodo viſiones iſtæ prodeſunt Animæ ad fidei incrementum.

Verùm emergit hoc loco dubitatio quædam; eſtque, ſi res ita ſe habet, vt Deus tribuat viſiones ſupernaturales animæ, non ad hoc vt eas acceptet, aut illis innitatur, eaſque æſtimet; ad quem ergo finem eas largitur? maximè cum poſſint eſſe animæ multorum errorum, ac periculorũ occaſio, vel ad minus impedimenta, & obſtacula (de quibus loquuti ſumus) ne progredi in ſpiritu poſſit, adducant, præſertim cum poſſit Deus, ſpiritualiter conferre Animæ & in ſubſtantia, quidquid illi per ſenſus, medijs dictis viſionibus, & formis ſenſibilibus, communicat. Huic dubitationi ſequenti capite occurremus, quod magni momenti continebit doctrinam, apprimeque (ſecundum meam opinionem) tam ſpiritualibus viris, quam ipſorum directoribus neceſſariam. Docetur quippe ibi modus & finis, quo Deus in illis conferendis vtitur, & intendit: quem quoniam plures ignorant, nec ſeipſos regere norunt, nec alios per illas ad vnionem dirigere. Arbitrantur enim, quod eo ipſo quòd exploratum habeant, eas veras eſſe, à Deoque proficiſci, expediat adhærere illis, & inniti; non conſiderando quod etiam in iſtis inueniet anima ſuum proprietatis, adhæſionis, & impedimentorum, modum, quemadmodum & in rebus mundanis reperire ſolet; niſi illis nuncium remittere, & eas abnegare norit, ſicuti & mundanas. Vnde bonum illis proficuumque eſſe videtur, viſiones admittere, res verò mundanas reſpuere, iſtoque modo ſe & animas, quibus præſunt, magno exponunt periculo & labori, quem ſubire neceſſe eſt, in diſcernendis veris à falſis. Sed nec Deus requirit ab eis, vt hunc aſſumant laborem, nec vult vt animas ſinceras ac ſimplices huiuſmodi luctæ ac periculo obijciant: cum præ manibus habeant ſanam, tutamq; doctrinam, quæ eſt fides, in qua debent, ad vlteriora progreſſum facere. Quod tamen fieri nequit, niſi intellectus oculi, omni illi, quod ſenſui ſubeſt & diſtinctam particularemque intelligentiam parit; occludantur. Licet enim adeò certus indubiuſq; eſſet, S. Petrus. Viſionem illam gloriæ, quam in Chriſti conſpexit transfiguratione, fuiſſe omnis ambiguitatis expertem, poſtquã tamen illã, fidelibus ad quos ſcribebat, recenſuiſſet, ad fidem illos dirigendo, dixit: *Et habemus firmiorem Propheticum ſermonem* (teſtimonium Chriſto perhibentem quam ſit hæc viſio montis Thabor) *cui benefacitis attendentes, quaſi lucernæ lucenti in caliginoſo loco.* Quã ſimilitudinẽ ſi conſiderare volumus, reperiemus ea, doctrinam, quam tradimus, expreſſam & declaratã. Dicere enim vt fidei, quã docuere Prophetæ attendamus, veluti lucernæ in caligi-

Si Deus nõ vult acceptari viſiones ab Anima, cur eas tribuit?

De quibus ſequenti capite agẽdum in ordine ad propoſitæ dubitationis, reſpõſionem.

Multorũ ſpiritualiũ error circa viſiones etiam verè Diuinas.

Non vult Deus vt ſubeatur labor in diſcernendis veris à falſis viſionibus, ſed vt in fide viuatur.

2. Pet. 1. 19

Digitized by Google

caliginoſo loco ; idem eſt ac dicere, vt in obſcuritate remaneamus, occluſis Animæ oculis, vniuerſis alijs luminibus, vtque hæc fidei tenebra, quæ etiam eſt obſcura, ſola ſit illa lux cui innitamur. Si enim luminibus alijs diſtinctatum manifeſtarumque intelligentiarum inniti voluerimus, iam non innitimur luci obſcuræ, quæ eſt fides, nec nos illuminat illa, in caliginoſo loco, de quo loquitur S. Petrus; qui locus ſignificat intellectum, qui eſt veluti candelabrum, cui hæc fidei candela imponitur; vnde debet etiam eſſe obſcurus, donec in alia vita illuceſcat claræ Dei viſionis dies, in præſenti vero transformationis, & cum eo vnionis, ad quam anima pergit.

Si inniti volumus luminibus manifeſtarum intelligentiarum, iã non innitimur fidei.

CAPVT XVII.

In quo finis, ac modus, quem Deus in communicandu anima per ſenſus, ſpiritualibus bonis habere conſueuit, declaratur, Dubitationique ſuperius propoſita ſatis fit.

Mirabilis eſt capitis huius doctrina.

MVlta dicenda forent circa finem, quem intendit Deus, & modũ, quo in conferendis viſionibus iſtis, ad animam ex ſuo tepore, ad Diuinam ſuam vnionem ſubleuandam, vtitur; qua de re vniuerſi ſpirituales libri agunt; & proptetea hæc capite illa tantum adducentur, quæ ad dubitationem noſtram enucleandam ſatis ſint: dubitatio porro hæc erat. Si quidem viſionibus iſtis ſupernaturalibus, tantum periculi, ac impedimenti ne ad vlteriora tendatur (vt diximus) ſubeſt, cur ſapientiſſimus Deus, & ad amouenda ab animabus impedimenta, & laqueos auertendos tantopere pronus; cur inquam, viſiones huiuſmodi illis offert, ac communicat?

Vt propoſitæ dubitationi reſpondeamus, ſupponenda ſunt neceſſario tria principia. Primum eſt D. Pauli dicentis: *Quæ autem ſunt à Deo, ordinata ſunt.* Secundum eſt Spir. S. in Sapientiæ libro, vt ait, *Diſponit omnia ſuauiter*, hoc eſt, Dei ſapientia licet ab vno fine ad alium pertingat, id eſt, ab vno extremo ad aliud extremum, diſponit tamen omnia ſuauiter. Tertium tandem Theologorum eſt, aſſerentium: *Deum omnia mouere, ſecundum eorum modum.* Iuxta hæc itaque principia manifeſtè patet, quod ad hoc vt Deus moueat animã, illamque à fine ſeu extremo vilitatis ſuæ, ad aliũ finẽ, ſeu extremũ ſublimitatis ſuæ, in diuinâ ſuâ vnione ſubleuet, debere hoc ordinatè, & ſuauiter, & ſecundum ipſiuſmet animæ modum, præſtare. Cùm autẽ cognitionis ordo, quo vtitur Anima, ſit per creatarum rerum formas, ac imagines: & cognitionis ac ſcientiæ ſuæ modus, à ſenſibus dependeat; hinc eſt, quod ad hoc vt Deus illam ad ſupremam notitiã ſubleuet, vt hoc ſuauiter efficiat, auſpicari ab infimo gradu, ſeu extremo ſenſuum animæ, debet, vt hac ratione ſenſim illam, ſecundum ipſius modum, ad alium vſque ſapiẽtiæ ſuæ ſpiritualis finem, qui ſub ſenſum non cadit, ſubleuet. Quam ob cauſam, erudit illam primo loco per formas, imaginis, & ſenſibiles vias, ſiue illæ naturales ſint, ſiue ſupernaturales, idque facit ſecundum ipſius intelligendi, ac diſcurrendi modum, ſicque ad ſummũ Dei Spiritum, dirigit. Et hæc eſt cauſa cur illi viſiones, & formas imaginarias, cæteraſque alias notitias ſenſitiuas, & intelligibiles largitur.

Rom. 13. 1.

Sap. 8. 1.

Ordo quẽ ſeruat Deus in educenda Animâ ab extremo vtilitatis ſuæ, ad extremum ſublimitatis vnionis Diuinæ.

Cauſa, ob quã Deus Viſiones Imaginarias largitur.

Non quod nollet Deus, confeſtim & in primo actu, conferre illi ſpiritus ſubſtantiam, ſi duo extrema humanum videlicet, & Diuinum; ſenſus, & ſpiritus, ordinario curſu poſſent inuicem conſpirare, & vno

Digitized by Google

ceſſatio iam euacuaſſe & abieciſſe quidquid de Deo rebuſque diuinis,ſub ſenſum cadebat. Quemadmodum quò magis quæpiam res,extremorum vni adhæret,eò magis ab alio remotior fit; quando vero iam perfectiſſime illi inhæſerit, perfecte etiã ab altero extremo ſeiungetur. Quã ob cauſam vulgato illo ſpirituali adagio, dicitur. *Guſtato ſpiritu deſipit omnis caro*, hoc eſt deguſtata perfecte Spiritus dulcedine, ac voluptate, vniuerſa caro redditur inſulſa, hoc eſt,non amplius arrident, mulcentq; palatum cordis,cuncta ſolatia, ac itinera ſenſibilia:quibus etiam verbis, omnis ſenſuum circa ſpiritualia operatio, comprehenditur. Eſtque res omnino manifeſta: nam ſi eſt ſpiritus,iam ſenſibus non ſubeſt: ſi autem tale eſt,quod à ſenſu percipi, & comprehendi poſſit, iam non eſt purus Spiritus. Quo enim amplius ex eo ſenſus, & naturalis apprehenſio, capere poteſt; eo minus Spiritus, & ſupernaturalitatis in ſe continet.

Quomodo ſit intelligendum illud. Guſtato Spiritu deſipit omnis caro.

Quamobrem ſpiritualis vir iam perfectionẽ adeptus,nihili facit ſenſum,nec illo mediante aliquid percipit,nec illius miniſterio,in ijs præſertim,quæ ad Deum ſunt, vtitur,quemadmodum faciebat prius,antequam Spiritus cepiſſet incrementa. Et hoc eſt,quod S.Paulus ad Corinthios ſcribens,ſignificauit dicens: *Cum eſſem paruulus loquebar vt paruulus, ſapiebam vt paruulus, cogitabam vt paruulus: Quando autem factus ſum vir,euacuaui,quæ erant paruuli*; Iam in ſuperioribus declaratum eſt,res ad ſenſum ſpectantes,cognitionemque,quam per illum elicere poteſt anima, exercitium eſſe paruulorum. Si itaque vellet anima ſemper illis inhærere,nec ab illis aliquando diuelli, ſemper eſſet puer paruulus,ſemperque loqueretur de Deo ſicut paruulus,ſaperet vt paruulus & cogitaret de Deo vt paruulus: adhærendo quippe cortici ſenſus, qui eſt paruulus,nunquam ad ſubſtantiam ſpiritus,qui eſt vir perfectus,perueniret. Quare non debet velle anima dictas reuelationes admittere,vt in ſpiritu creſcat, quamuis illi Deus eas offerat: quemadmodum infans, vt ſubſtantiali magis ſolidoque cibo aſſueſcat,debet neceſſario ab vberibus diuelli. Ergo dicet aliquis oportebit animam quando eſt paruula velle illas acceptare,quando verò fuerit grandior, tunc reſpuere, ſicut etiam infans neceſſe eſt vt admittere velit vbera ad hoc vt nutriatur, ac poſſit cum creuerit, illa deſerere. Reſpondeo quantum ad meditationem, & naturalem diſcurſum,per quem anima incipit inquirere Deum,attinet, verum eſſe, non debere illam,relinquere,ſenſus vbera, vt nutriri poſſit, donec perueniat ad tempus oportunum, quo illa deſerere poſſit: hoc vero tempus eſt, quando Deus conſtituit iam animam in commercio magis ſpirituali,contemplatione videlicet; qua de re iam tradidimus doctrinam cap.11. libri huius. Verum quando ſunt viſiones imaginariæ,vel aliæ ſupernaturales apprehenſiones, quæ ſub ſenſum ſine liberi arbitrij conſenſu,cadere poſſunt; dico & aſſero quod quocunque tempore, & quacunque occaſione, ſiue homo ſit in ſtatu perfecto,ſiue in ſtatu minus perfecto cõtigerint, licet conſtet eas à Deo promanare,nunquam debet illas Anima optare, neque nimium ſe illis occupare, idque ob duas cauſas.

Qui perfectionẽ adeptus eſt, nihili debet facere ſenſum.

1.Cor.13. 11.

Res ad ſenſus ſpectãtes, & notitia per eos elicita, exercitiũ ſunt paruulorum.

Dubium ex dictis ortum.

Prima eſt,quia vt diximus, paſſiue in anima ſuum producunt effectum, abſque eo quod poſſit illum præpedire, quamuis aliquid valeat ad impediendum viſionis modum; & conſequenter, ille ſecundus effectus, quem productura erat in Anima viſio,multo copioſius illi communicatur, ſecundum ſubſtantiam, licet hoc eo modo non fiat. In reſpuendis enim & cum

Duas ob cauſas in omni ſtatu non debet anima viſiones imaginarias optare. Etiamſi conſtet eas à Deo proficiſci, nec ſeſe illis nimium occupare.

 humi-

humilitate, & timore repudiandis rebus iſtis, nulla imperfectio, nullaq; proprietas reperitur, imò potius libertas, & vacuitas, quæ ſunt optimæ ad vnionem cum Deo diſpoſitiones.

Inanis eſt labor, quo fatigantur multi, in diſcernendis veris à falſis viſionibus.

Secunda cauſa eſt, vt periculum & laborem euadant, qui in dignoſcendis malis viſionibus à bonis reperitur; & in diſcernendo inter Angelum lucis, & tenebrarum: quâ in re nulla eſt vtilitas, ſed ſolum temporis iactura, rebuſque huiuſmodi præpeditur, & implicatur Anima; occaſionibuſq; multarum imperfectionum exponitur: & à progreſſu vlteriori retardatur, dum eam ſpirituales Magiſtri nō collocant in eo quod ad rem facit, expediendo, & euacuando illam ab apprehenſionum, & intelligentiarum particularium minutijs, ſicut dictum eſt de viſionibus corporalibus, & imaginarijs, de quibus iam agimus, pluraque poſtmodum dicentur. Quâ in re fidem mihi adhiberi vellem, quod niſi Dominus naturali animæ capacitati ſeſe accommodans, eam ſecundum eius modum ad ſe ducere vellet (vti diximus) minimè quantum eſt ex ſua parte, illi ſpiritus ſui copiam per aquæductus adeò arctos, ac ſunt formæ, figuræ, & particulares intelligentiæ, quibus medijs eam veluti, quibuſdam micis paſcit & nutrit, communicaret. Et propterea dixit Dauid. *Mittit criſtallum ſuam* (id eſt, ſapientiam animabus) *ſicut buccellas.* Quod profectò cōmiſeratione, ac dolore dignum eſt; quod cum Anima capacitate quaſi infinita polleat; paſcatur, nutriaturque ſenſus buccellis, ob exiguum ipſius Spiritum, & indiſpoſitionem & inhabilitatem ſenſualem.

Nunquā Deus quātum in ſe eſt per formas & figuras Spiritum ſuū communicaret Animæ, niſi ſe modicæ ipſius capacitati accommodare vellet.

Pſ. 147. 17

Quamobrem etiam S. Paulus non mediocriter affligebatur exiguâ hâc diſpoſitione, & capacitate ad ſpiritum recipiendum, cum diceret. *Et ego fratres, non potui vobis loqui quaſi ſpiritualibus, ſed quaſi carnalibus: Tanquam paruulis in Chriſto, lac vobis potum dedi: non eſcam: nondum enim poteratis, ſed nec nunc quidem poteſtis; adhuc enim carnales eſtis.*

1. Cor. 3. 1. 2.

De hac materia dictorum, concluſio.

Reliquum itaque nunc eſt, vt illud perſpectum exploratumque ſit, Animam nullo modo debere mentis ſuæ oculos conuertere & defigere in cortice illo figurarum ac obiectorum, quæ illi intuenda ſupernaturaliter ſenſuum exteriorum miniſterio obijciuntur, vt ſunt cum locutiones, ac verba inſuſurrātur auribus, vel Sanctorum Viſiones ac ſplendores formoſiſſimi offeruntur oculis, odores naribus, ſapores ſuauitateſque palato, aliæque voluptates tactui, quæ ex ſpiritu promanare cōſueuerunt. Sed neque oculi conijciendi ſunt, in quaſcunque interioris ſenſus viſiones, cuiuſmodi ſunt Imaginariæ interiores: imo repudiatis ac abnegatis omnibus illis, ſolummodo collimandi ſunt oculi, in medullam illam boni Spiritus, quem producunt, omne adhibendo ſtudium ad eum in bonorum operum exercitio conſeruādum, ad praxim etiam reducendo omne illud, quod ad Dei obſequium ſpectat, idque purè ac nudè, & nullam habendo rationem repræſentationum illarum, neque ad illas ſeſe reflectendo; nullam denique ſenſibilem voluptatem ac guſtum requirendo.

In viſionibus & c ſolam conuertendi oculi, in medullam Spiritus boni, quem producūt.

Atque iſto modo, illud ſolum ex rebus iſtis elicitur, quod Deus vult, & per illas intendit; ſpiritus, videlicet, deuotionis: nō enim aliam ob cauſam finemque primarium illa impertitur: hac præterea ratione prætermittitur, ac reſpuitur illud, quod etiam prætermitteret ille, minimeq; concederet, ſi bonum, quod intendit in Spiritu percipi, abſque eo poſſet, ſcilicet abſque exercitio & ſenſuum apprehenſione.

Digitized by Google

CAPVT XVIII.

De damnis, quæ nonnulli Spiritualis vitæ magiſtri, animabus inferre poſſunt, eò quòd non rectà eas ratione methodoque in dictis Viſionibus regant. Et præterea, quomodo illis, licet à Deo ſint. falli, ac decipi poßint.

NOn valemus in hac Viſionum materiâ adeò breuitati ſtudere, ac cuperemus, ob multa quæ de illis dicenda occurrunt. Quamobrẽ licet quãtum ad rei ſubſtantiã de ijs, quæ huc ſpectabãt, & ex quibus ſpiritualis vir erudiri potuit, qualiter ſeſe in dictis viſionibus gerere debeat, ſatis dictum eſt: Magiſtro quoque, qui eum dirigit præſcriptus ſit modus, quo eum in illis regere debeat; non videtur tamen ſuperuacaneum futurum, ſi generalem doctrinam, ad magis ſingularem, & particularem redigamus; maioremq; facẽ ad dignoſcendum damnum, quod ex viſionibus iſtis, licet eæ à Deo promanent, (ſi in credendis illis nimis ſint faciles) tam ſpiritualibus animabus, quàm earum magiſtris, naſcitur, præferamus. Cauſa verò, quæ me ad hæc fuſius nunc proſequenda permouit eſt, exigua diſcretio quàm ego (vt mihi videtur) animaduerti, in quibuſdam ſpiritualibus Magiſtris, Qui eò quod dictas apprehenſiones ſupernaturales bonas eſſe, ac à Deo proficiſci agnoſcebant, nimium illis fidebant, ſeſeque tutos, ac ſecuros in ijs arbitrantes, tã ſibi ipſis quã animabus, quibus gubernandis præerãt, plurimorũ errorum cauſa fuerunt, & magnam tandem confuſionẽ pudoremq; incurrerunt, ac illud Chriſti Domini in illis impletum eſt. *Cæcus ſi cæco ducatum præſtet, ambo in foueam cadunt.*

Propter quorundã Magiſtrorum ſpiritualium indiſcretionẽ, multi viſionibus etiam veru nimis fidentes, in graues lapſi ſunt errores. Math. 15. 14.

Non eos caſuros dixit, ſed iam cadere: non enim neceſſarius eſt erroris manifeſti lapſus, ſeu caſus vt cadant: nam hoc ſolum, quod eſt velle & audere alium per hanc viſionum viam ducere, iam error eſt: vnde ſaltem in iſtum labuntur, & cadunt: Et primo loco cadunt in errorem nonnulli, qui in animabus, quæ huiuſmodi viſiones habent, gubernandis, tali vtuntur modo, ſeu methodo; vt vel illas aberrare faciant, vel illis eas implicent, intricentque, vel non illas per humilitatis viam ducant; illiſque vt magni has res faciant, ac oculos in illis detineant, indulgent: quod eſt in cauſa, ne puri, perfectique ſpiritus fidei itinere gradiantur: nec illas in fide fundant & roborant dum maximi illas res faciunt.

Nota. Varij & graues Magiſtrorum ſpiritualium circa Viſiones, errores.

Quibus rebus tacitè illis ſignificant ac perſuadent magni ſe rès illas pendere, & conſequenter ipſi etiam illas magnipendunt: remanentque hoc modo Animæ in illis apprehenſionibus conſtitutæ, nec in fide ſtabilitæ, nec ab illis rebus vacuæ, nudæ, & auulſæ, vt ad celſitudinem obſcuræ fidei euolare valeant. Et hæc omnia ex illo de rebus iſtis Magiſtri tractandi, ac loquendi modo, quem in eo Anima conſpicit, proficiſcuntur. Neſcio quippe qua ratione facillime adhæret & affricatur exiſtimatio, & quædam ſatisfactio rerum illarum (nec contrarium in ſuâ ſitum eſt poteſtate) quæ oculos à fidei abyſſo, diuertit. Facilitatis verò huius cauſa fortaſſis eſt, quòd Anima plurimum rebus iſtis detineatur, & occupetur. Cum enim huiuſmodi res, ad ſenſum pertineant, ad quem natura prona eſt, & præterea apprehenſione rerum illarum diſtinctarum, & ſenſibilium ineſcata ac diſpoſita ſit; ſatis eſt vt in ſuo Confeſſore, vel in aliâ perſonâ aliquam rerum illarum æſtimationem, & ponderationem

Cauti debent eſſe Magiſtri, ne verbis ſignificent, magni ſe res iſtas facere ſi animabus nocere nolint.

Cur facile Anima magni pendat, Viſiones iſtas imaginarias.

Digitized by Google

animaduertat; vt non ſolum anima illas magni faciat, ſed vt auidius (quamuis hoc ipſa non animaduertat) ſuauiuſque paſcatur illis ac nutriatur appetitus, & amplius ad eas procliuis reddatur, vehementiuſque illas ſibi attrahat. Hinc ad minus multæ naſcuntur imperfectiones: non enim Anima iam adeo manet humilis, exiſtimando illud aliquid eſſe ſeque aliquid boni habere, & à Deo ſe in precio haberi, ſicque læta viuit, & aliquantum de ſeipſa ſatisfacta, quod contra humilitatem eſt. Confeſtim etiam Dæmon auget iſta occulte, nec miſera Anima hoc animaduertit, ſimul etiam illi inſerit quandam opinionem, & æſtimationem aliorum, ſi habent, vel non habent eiuſmodi res, vel ſi ſunt tales, vel non ſunt: quæ omnia ſanctæ ſimplicitati, ac ſolitudini ſpirituali, aduerſantur: à quibus damnis, ideo quia in fide non proficiunt, nõ ſunt liberi. Prætetea, etiamſi adeo palpabilia non incurrant damna, ac hic deſcripſimus: incurrunt tamen quædam alia eiuſdem generis, ſubtiliora, & Deo magis exoſa; eo quod miſera Anima, in nuditate non viuat. Verum ab iſtorum tractatione nunc ſuperſedendum eſt, donec nobis de ſpirituali gula, alijſque ſex vitijs agendum erit: quo loco, Deo propitio, adferentur multa de ſubtilibus, & delicatis huiuſmodi maculis: quæ ſpiritui adhæreſcunt; eo quod neſciant, ſpirituales Magiſtri, eum in nuditate dirigere. Hoc loco duntaxat modum ac methodũ, qua nonnulli magiſtri in animabus deducendis vtuntur, tradémus, & quomodo non recte ea dirigantur ac gubernentur Animæ, oſtendemus. Et profecto ſcite peroptarem hanc, quam optime dilucidare: ſentio enim quam res hæc ſit explicatu difficilis, declarare nempe, qua ratione diſcipuli Spiritus, ſecrete occulteque conformis Magiſtri ſui ſpiritui reddatur: videtur enim non poſſe commode explicari vnum, niſi explicetur pariter, & alterum. Cum enim res hæ ſpirituales ſint, mutuo ſeſe reſpiciunt, & ſibi conſentiunt.

Multa naſcuntur imperfectiones ex rerũ iſtarũ magnipenſione.

Videtur mihi (nec aliter res ſe habet) quod ſi ſpiritualis vitæ Pater ad reuelationum ſpiritum ita fuerit procliuis, vt illas magni pendat, in illiſque complacentiam, & ſatisfactionem ſentiat; non poterit (licet hoc ille minime aduertat) non imprimere ſpiritui diſcipuli, illam ipſam earum ſatisfactionem, & exiſtimationem, niſi forte diſcipulus maiori quam ille perfectione polleat: & quamuis polleat, ſi ſub eius ſpirituali cura diutius perſtiterit, inſigne poterit illi adferre detrimentum. Ex illa namque pronitate, & guſtu, quo ſpiritualis Pater, ad huiuſmodi viſiones fertur, gignitur in eo quidam æſtimationis modus: qui niſi ſummo ſtudio occultetur, non poteſt aliqua ſui indicia ſentimentaq; alteri perſonæ non patefacere: quod ſi alia perſona, eundem pronitatis ad reuelationes ſpirituum ſortita ſit, non poterit meo iudicio non communicari vtrinque magna apprehenſio ac iſtarum rerum æſtimatio.

Mirabili modo ſpiritualis Magiſter, æſtimationem ſuam de viſionibus &c. diſcipuli animo imprimit.

Verum non agamus hac de re cum tanto rigore, nec adeo ſubtile texamus filum, ſed loquamur in caſu, quod confeſſarius (ſiue ad reuelationum ſpiritum ſit pronus ſiue non) minime ea præditus eſt prudentia & circumſpectione, quæ ad extricandam animã, denudandumque, ab iſtis rebus diſcipuli ſui appetitum, neceſſaria eſt: quin potius de hiſce rebus cũ eo ſermonẽ libenter miſcet, & præcipuã conſcientiæ ſpiritus partẽ (ſicut diximus) in viſionib. iſtis cõſtituit, præbendo illi indicia, quibus viſiones bonas à malis dignoſcat. Licet enim hæc noſſe bonũ ſit, non eſt tamẽ cur anima

In aliquo ſolum ineuitabili caſu, diſquirendũ an reuelationes veræ ſint vel falſæ.

anima labori huic, ſolicitudini, & periculo exponatur: niſi forte in aliquo raro euentu, & ineuitabili neceſſitate, vt dictum eſt: cum per exiguam iſtarum rerum æſtimationem illarumq; abnegationem, euadantur, & euitentur vniuerſa hæc, fiatque in hoc caſu, quod fieri debet. Nec hic negot ũ iſtud ſiſtit, verumetiã ipſimet ſpirituales Patres quando animaduertunt dictas Animas huiuſmodi Diuinis donis inſignitas eſſe, exigunt ab eis vt petant reuelari ſibi à Deo tales, vel tales res, ad ſeipſos, vel ad alios ſpectãtes: ſimplicesq; animæ illis obediunt, arbitrantes licitum eſſe ea velle, hac via ſeu modo cognoſcere.

NOTA. Generaliter tantũ loquendo parui res huiuſmodi faciẽdo, ab vniuerſis malis libera euadit Anima.

Non licet confeſſarijs exigere ab animabus reuelationes habentibus, quas regunt, vt petant aliquid à Deo reuelari, & ægre fert hoc Deus.

Exiſtimãt enim quod quoniã vult Deus reuelare aliquid, aut ſupernaturaliter dicere, ſicut ipſe vult, aut ob quem illi finem placet, licere ac permiſſum eſſe velle, vt nobis aliqua reuelet, imò hoc ipſum ab eo precibus flagitare. Quod ſi cõtingat vt ad illorũ preces illud reuelet Deus, ſumunt animum, maiorique cum ſecuritate idipſum in alijs occaſionibus faciunt: & arbitrãtur Deo iſtũ cum illo agendi modũ eſſe gratum, cũ tamen reuera nequaquã illi ſit acceptus, nec ſecum hoc modo agi velit. Cũ autem ipſi illi cum Deo agendi & conuerſandi modo nimiũ afficiantur, vehemẽter illis imprimitur, & voluntas naturaliter illi adhæret, & aſſentitur: cum enim naturaliter modus iſte gratus illis ſit, naturaliter etiam ſeſe huic modo intelligẽdi accommodant; & in illis rebus, quas ex reuelatione afferunt, multoties errant, & decipiuntur; deprehenduntque non illis res ſicuti ex reuelatione intellexerant ſuccedere; vnde & mirantur; ac ſuboriuntur confeſtim illis dubia, an à Deo fuerint, an verò minimè, cùm non eo, quo arbitrabantur modo, eas euenire animaduertant. Perſuaſerant prius ſibi ipſi, duo hæc. Primo reuelationes illas à Deo proceſſiſſe, ſiquidem tantopere ipſis imprimerentur, & inſediſſent: & tamen prouenire hoc potuit ex naturæ ad reuelationes propenſione, quæ impreſſionem ſeu adhæſionem illam efficiebat, vti diximus. Secundo exiſtimabant, quod quoniam à Deo promanaſſent; debuiſſe eo ſuccedere, & adimpleri modo, quo ipſi cogitarant. Qua in re magna latet deceptio; reuelationes quippe & locutiones Diuinæ non ſemper eo ſuccedunt modo, quo homines illas intelligunt, nec prout ipſæ in ſe ſonant. Vnde nequaquam illis ſecurè fidendum eſt, nec adhibenda omnino fides; etiamſi conſtet Dei eſſe reuelationes, dicta, ſiue reſponſa. Licet enim ipſæ ſecundum ſe, & in ſe certæ ſint, & veræ, non ſemper neceſſe eſt vt huiuſmodi ſint ſecundum noſtrum intelligendi modum. Quam rem ſequenti capite comprobabimus. Dicemus etiam poſtmodũ, quod quamuis aliquando ſupernaturaliter reſpondeat Deus ijs, quæ ab eo requiruntur; non tamen hoc gratum illi eſt: & quomodo interdum licet reſpondeat, id ægrè, moleſteque fert.

Reuelationes locutioneſque Dei, non ſemper eo eueniunt modo, quo homines illas intelligunt.

CAPVT XIX.

In quo declaratur & comprobatur, quod licet viſiones ac loquutiones à Deo prouenientes, in ſe ipſis vera ſint, poſſumus tamen ijs decipi. Oſtenditur hoc aliquibus ſacræ Scripturæ authoritatibus.

DVas ob cauſas, ſuperius diximus, Viſiones ac loquutiones Dei, quamuis ſemper in ſe veræ certæque ſint; non ſemper tamen huiuſmodi eſſe, noſtro intelligendi modo. Prima eſt ob noſtri illas intelligendi modi defectum, & imperfectionem. Altera, ob illas quibus nituntur cauſas, ſeu fundamenta, cum ſæpe ſint

Reuelationes Diuinæ licet in ſe veræ, non ſemper tamen huiuſmodi ſunt noſtro intelligendi modo.

Primo propter imperfectione noſtri eas intelligendi modi. Secundo, quia comminatoriæ interdum ſunt & conditionatæ.

comminatoriæ, & veluti conditionatæ: verbi gratia, ſi res hæc non fuerit correcta, vel ſi illud fiet, licet termini, ſeu loquutionis verba, vt ſonant, abſoluta ſint, & ſine cōditione: vtraq; hæc aliquibus diuinarū literarū authoritatibus confirmabimus.

Solet profundiſſimus DEVS in ſuis locutionibus, alios in mente habere conceptus, plurimum ab illo ſenſu in quo à nobis accipi ſolent, diſcrepant.

Quantum ad primum attinet, manifeſtum eſt non ſemper eas eſſe, nec ſemper ſuccedere, ſicuti noſtro intelligendi modo, earum verba ſonant. Huius rei eſt ratio, quia cùm DEVS immenſus ſit, & profundiſſimus, ſolet in ſuis Prophetijs, Locutionibus & reuelationibus, habere in mente alios conceptus intelligentiaſque, plurimum ab illo ſenſu, in quo vulgo à nobis accipi ſolent, diſcrepantes: cùm tamen ipſæ tanto ſint in ſe veriores, ac certiores, quanto minus nobis huiuſmodi eſſe apparent. Quod in Sacris literis paſſim videre eſt, vbi pluribus antiquis hominibus, multæ Prophetiæ Deique loquutiones, nequaquam eo eueniebant modo, quo ipſi ſperabant; eò quod aliter illas, ſuoque intelligerent modo, & ſecundum ſenſum nimis literalem. Quæ res ex ſequentibus authoritatibus manifeſtè apparebit.

Gen. 15. 7. 8.

In libro Geneſeos dixit Deus Abrahæ, poſtquam illum in Chananæorum regionem perduxiſſet, *Terram hanc tibi dabo*: cum autem idem pluries repetiſſet, & Abrahā iam conſenuiſſet, nec tamen vnquā regionem illam ei cōtuliſſet; cū DEVS iterū idipſum illi dixiſſet: reſpondit Abraham, quo indicio, agnoſcam ego, eam à me poſſidendam? Tuncque primum reuelauit illi Deus, non ipſum in perſona ſua, ſed eius filios, poſt quadringentos annos, eam eſſe poſſeſſuros. Ex quibus verbis, Abraham perfectè & integrè promiſſionem illam diuinam intellexit; quæ in ſe ipſa veriſſima erat: dando quippe Deus terram illam eius filijs, ipſius amore & intuitu, perinde erat, ac ſi ipſimet eam contuliſſet: Et ſic Abraham, ſecundum ſuum intelligendi modum, fuit deceptus. Quare ſi ipſe tunc aliquid ſecundum ſuum illam prophetiam intelligendi modum, egiſſet, aut fuiſſet operatus, plurimum aberrare potuiſſet: cùm nondum eſſet illud tempus, quo adimpleri debebat, & qui eum, nō poſſeſſa terra, quam ei à Deo dandam, & ei promiſſam audiſſent, mortem oppetere conſpexiſſent; dubio procul rubore ſuffuſi, eam falſam credidiſſent.

Iacobo poſtmodum eius nepori (quem Ioſeph filius ſuus, in Ægyptum ob Cananiridis famem euocauerat) cùm in itinere eſſet, apparuit DEVS, dixitque noli timere Iacob: *Ego deſcendam tecum illuc: & ego inde adducam te reuertentem.* *Gen. 46. 4* Quod tamen minimè ita euenit, ſicut noſtro intelligendi modo, verba iſta ſignificant, nemini dubium eſt, ſanctum ſenem Iacob in Ægypto extremum clauſiſſe diem, nec inde viuum receſſiſſe: huius rei cauſa erat, quia diuinum illud promiſſum, in ſuis erat filijs adimplendum, quos poſt multos annos inde eruit, ipſemet eos in itinere deducens. Ex quo clarè patet, quod quicunque promiſſionis huius Dei factæ Iacob conſcius fuiſſet, potuiſſet veluti certiſſimam rem credere, quod quemadmodum Iacob ex Dei mandato, & fauore Ægyptum viuens fuerat ingreſſus; eodem modo infallibiliter viuum inde egreſſurum, cum idem fuerit promiſſionis modus & forma, qua ei egreſſionem adiutoriumque ſuum fuerat pollicitus: falleretur tamē, & obſtupeſceret, cernens illum in Ægypto emori, nec promiſſionem diuinam, vt ſperabatur adimpletam. Atque ita cum diuinum promiſſum in ſe fuerit veriſſimum, multi tamen circa eius intelligentiam, decipi, fallique potuiſſent.

In

Digitized by Google

Iud.20.18 In libro quoque Iudicum legimus, quòd cùm vniuerſæ Iſraeliticæ tribus in vnum conueniſſent, vt tribum Benjamin debellarent, quoddamque crimen ab eius tribus hominibus, perpetratum, ſeuerè punirent; eò quod illis Deus belli ducem deſignaſſet, tam erant de victoria certi, vt poſtquam fuiſſent in prælio ſuperati, & viginti duo eorum millia cæſa; vehementer obſtupuerint: & in Dei præſentia conſtituti, amaras totâ illâ die lachrymas fuderint, eò quod illius cædis cauſam ignorarent, victoriamque à ſuis ſtaturam partibus, omninò ſibi perſuaſiſſent. Cumque interrogaſſent Deum, an iterum eſſent pugnaturi nec ne? Reſpondit, pugnarent omnino. Qui cùm iam vice iſta ſecuri, certique eſſent de victoriâ; magno cum impetu ac ferocitate hoſtes aggreſſi ſunt, fueruntque ſecundo victi, decem & octo millibus ſuorum amiſſis, vnde ſummâ ſunt verecundia confuſioneque plane obruti, neſciendo quid amplius facere debuiſſent, cùm viderent quòd ex Dei mandato ineundo prælium, ſemper tamen victi ac ſuperati recederet, præſertim cùm aduerſarios ſuos tantopere, & numero & viribus excederent: illorum enim, qui de tribu Benjamin erant, non erant amplius quam viginti quinq; millia & 700 viri, ipſorum vero quadringenta millia: Atque hoc modo ſecundum ſuum intelligendi modum decipiebantur, cum dicta Diuina nihil falſitatis & deceptionis continerent: non enim ipſe illos victoria potituros dixerat, ſed ſolummodo vt prælia rentur in mandatis dederat: iſtis enim cladibus voluit Deus, quādam eorum incuriam ac præſumptionē in quā incurrerāt punire, hocq; modo ipſos humiliare. At quādo ad vltimum dixit eos victoriā conſecuturos, non aliter euenit, ingenti enim animo prælium ingreſſi, victoriam retulerunt. Hoc itaque modo: aliiſque multis decipi ſolēt animæ circa reuelationes & locutiones Diuinas, eò quod illarū intelligentiam ſecundum litteram & corticem, accipiant. Nam (ſicuti iam declaratum eſt) principalis finis ſeu intentio Dei in huiuſmodi rebus eſt, verbis exprimere, ac impertiri illis ſpiritum ibi latentem, & incluſum, qui difficulter intelligi poteſt. Qui ſpiritus multo copioſior eſt, litteræ cortice, valdeque præordinarius; & litteræ metas excedens. Atque ita qui ſeſe locutionis Diuinæ verbis, vel formæ, vel figuræ apprehēſibili viſionis alligauerit, non poterit non in graues labi errores, & non mediocriter poſtmodum erubeſcendum illi erit, eò quòd in illis ſecundum ſenſum ſeſe gubernarit, nec ſpiritui locum in nuditate ſenſus præbuerit. Vt enim dicit Sanctus Paulus, *Littera occidit, ſpiritus autem viuificat.* Quam ob cauſam in hoc euentu, reſpui & repudiari debet literalis ſenſus, & in fidei obſcuritate permanendum, quæ eſt ſpiritus, qui à ſenſu comprehendi nequit. Quam ob cauſam plures filiorum Iſrael, quia Prophetarum dicta & oracula nimis ad literam accipiebant, intelligebantque non illis vt ipſi ſperabant, ſuccedebant; vnde & parui illas faciebant, neque illis amplius fidem adhibebant, adeò vt inter eos veluti publicum quoddam prouerbium inoleuiſſet, quo deridebant & aſpernabātur Prophetias. Quâ de re conqueritur Iſaias, huiuſmodi prouerbium recenſendo iſtis verbis: *Quem docebit ſcientiam? & quem intelligere faciet auditum?* id eſt, quem faciet percipere prophetias, & verba ſua? *ablactatos à lacte, auulſos ab vberibus: Quia* (hoc eſt, omnes de prophetijs dicunt) *manda remāda, manda, remanda, expecta, reexpecta, expecta, reexpecta, modicum ibi, modicum ibi. In loquela enim labij, & lingua altera loquetur ad populum iſtum.*

Præcipua Dei intentio in viſionibus & Reuelationibus conferendis eſt, ſpiritum in illis latentem ſignificare & tribuere.

2.Cor.3.6

NOTA. *Reſpui debet literalis Reuelationū ſenſus, & in Fidei obſcuritate ambulandum, ſi decipi nolumus.*

Iſa.28.9.

iſtum. Quo loco manifeſte Iſaias declarat, ſoliros eos fuiſſe deridere Prophetias, dicereque per ſarcaſmum, prouerbiũ iſtud, expecta, reexpecta, ſignificando nunquam Prophetias adimpleri; eo quod ipſi alligati eſſent literæ, quæ eſt lac paruulorũ: ac ſenſui ſuo adhærerent, qui eſt velut vbera, quæ magnitudini ſcientiæ ſpiritus, repugnant, & contradicunt, ob hoc dicit; Quem nam æterna ſapiẽtia ſuas prophetias edocebit? et cui doctrinę ſuæ, propalabit intelligentiam? Certè ſolummodo, ablactatis à corticis litteræ lacte, & ab vberibus ſenſuum ſuorum auulſis. Idcirco itaquę huiuſmodi homines minimè prophetias capiunt, quia hoc corticis, ac literæ lac auidè conſectantur, & iſtis ſenſuum ſuorum vberibus inhærent, vnde & dicunt: *manda, remanda, expecta, reexpecta, &c.* Doctrinam quippe oris Dei, & non doctrinam oris ipſorum, aliaque longe diuerſa lingua, ab eorum lingua, loquetur illis Dominus.

Quinam ſint Reuelationum Diuinarũ capaces.

Quamobrem non debet conſiderari in Prophetiis locutionibusque diuinis, noſter ſenſus aut noſter loquendi modus, cùm certum ſit, longe diuerſam eſſe, Dei linguam ſecundum ſpiritum, à ſenſu noſtro, multumque eam difficilem, & à noſtro intelligendi modo plurimum differentem. Idque tantopere, vt Hieremias licet eſſet Dei Propheta, conſiderando diuinarum locutionum conceptus, & ſenſus tantopere à communi hominum ſenſu diſcrepantes, videretur quodammodo in illis hallucinari, & veluti Iſraelitici populi partes agens ad Dominum dixit. *Heu, heu, Domine Deus, ergone decepiſti populum iſtum, & Hieruſalem dicens, Pax erit vobis: & ecce peruenit gladius vſque ad animam?* Porro pax, quam pollicebatur Deus, erat illa, quæ inter ipſum, humanumque genus Meſſiæ interuentu, quem illis miſſurus erat, concilianda fuerat; ipſi autem diuina promiſſa, de temporanea pace intelligebant: & propterea quoties bella ac tribulationes imminebant, arbitrabantur ſe à Deo decipi, ſiquidem contraria ijs, quæ expectabant, & ſperabant ipſis eueniebant, vnde & conquerebantur, vt etiam ait Hieremias. Expectauimus pacem dicebant, & nullum pacis bonum apparet. Atque ita impoſſibile erat ipſos non decipi, cum ſoli litterali ſenſui inhærendo, ſecundum eum, ſuas actiones moderarentur. Quis enim obſecro mentis confuſionem non incurret, quis non aberrabit, ſi ſenſui literali tenaciter inhærere voluerit in Prophetia illa, quam Dauid de Chriſto Domino in toto ſeptuageſimo I. Pſal. protulit & præſertim vbi ait: *Dominabitur à mari vſq; ad mare, & à flumine vſque ad terminos orbis terrarum*. Et alio loco, vbi dicit. *Liberabit pauperem à potente, & pauperem cui non erat adiutor?* Si videat & conſideret illum humiliter natum, in paupertate ſumma viuentem, & miſerrime morientem, & non ſolum dum viueret vniuerſæ terræ non dominantem: ſed etiam viliſſimis hominibus ſe ſubijcientem, donec ſub Pontij Pilati poteſtate moreretur? Et quod non ſolum diſcipulos ſuos pauperes, de manu potentium temporaliter non liberauerit, ſed etiam illos propter nomen ſuum perſecutionem pati, occidique permiſerit? Qui error confuſioque idcirco fuiſſet ſecuta, quia iſtæ Prophetiæ de Chriſto ſpiritualiter accipi & intelligi debebant, ſecundum quem ſenſum erant veriſſimæ. Chriſtus enim non ſolum totius terræ Dominus erat, ſed etiam cæli; ſi quidem erat Deus: pauperes vero, qui illum ſecuturi erant, non ſolũ debebat redimere & liberare ex Dæmonis poteſtate, qui erat ille Potens, ſed etiam eos Regni cælorum hæredes debebat efficere. Quare loqueba-

Non debet in Prophetijs locutionibuſq; diuinis, noſter ſenſus loquendiq; modus cõſiderari, ſi, errare nolimus.

Ier. 4.10.

Pſ. 71. 8.

quebatur Deus in hoc Pſalmo ſecundum id, quod præcipuum erat in Chriſto, & ſequacibus eius, videlicet de regno æterno, libertate æternâ: ipſi verò ſecundum ſuum intelligendi modum de eo, quod in Chriſto minus erat præcipuum, quodque Deus parui facit, intelligebant, de dominatione videlicet temporali, & de libertate temporali, quod coram Deo nec regnum eſt, nec libertas. Quamobrem illi vilitate litteræ excæcati, nec ſpiritum, & veritatem eius intelligentes, Deo ſuo & Domino vitam abſtulerunt, ſicut S. Paulus his verbis expreſſit. (*Act.13.27*) *Qui enim habitabant Hieruſalem, & Principes eius hunc ignorantes, & voces Prophetarum, quæ per omne ſabbatum leguntur, iudicantes impleuerunt.* Et eo vſq; hæc difficultas diuina eloquia intelligendi, ſicut congruebat, peruenit, vt ipſimet eius diſcipuli, qui cum eo fuerant conuerſati, fuerint decepti: huiuſmodi erãt illi duo, qui poſt eius mortem ad Caſtellum Emmaus mœſti, & diffiſi, pergebant dicẽtes: (*Luc. 24. 21.*) *Nos autem ſperabamus, quia ipſe eſſet redempturus Iſrael.* Intelligendo etiam ipſi, de hac redemptione, & tẽporali dominio accipi debere. Quibus apparens Chriſtus eos veluti inſipientes, duroſque corde ad credendum ea, quæ Prophetæ edixerant, reprehendit. Immò illo ipſo tempore, quo cœlos erat aſcenſurus, adeò aliqui erant rudes, vt ex eo percunctarentur: (*Act.1.6.*) *Domine, ſi in tempore hoc reſtitues regnum Iſrael?* Multa ſpiritus ſanctus proferre facit, quæ ille in alio ſenſu lõge ab eo, quem homines intelligũt diuerſo accipere ſolet, quemadmodum videre licet in eo, quod dici voluit à Caipha de Chriſto: (*Ioan.11. 50.*) *Expedit vobis, vt vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat: hoc autem non dixit à ſemetipſo:* ille quidem qui hæc proferebat, vno ea intelligebat fine: Spiritus verò ſanctus alio plurimum ab eo diſtante.

Ex quibus euidenter conſtat, quod etiã ſi locutiones, reuelationeſque à Deo proficiſcantur, non poſſumus illis tuto & ſecure confidere; quia facillimè in noſtro illas intelligendi modo falli, ac decipi poſſumus. Diuina ſiquidem effata, abyſſus ſunt, & ſpiritus profunditas: & velle illa ad ea, quæ de ipſis capimus, ſenſuſque noſter percipere valet, coarctare, & veluti limitibus circumſcribere idem eſt, ac velle aërem & atomum, qui ſeſe objicit, manu conſtringere, aër enim euaneſcit, & manus remanet inanis.

Qualiter ſpiritualis Magiſter ſeſe gerere debeat cũ anima ſupernaturales apprehenſiones habẽte.

Quamobrem ſpiritualis Magiſter conari, & laborare debet, ne diſcipuli ſui ſpiritus in magnifaciendis, quibuſcunq; ſupernaturalibus apprehenſionibus coarctetur, quæ nihil ſunt aliud, quam quidam atomi, ſeu minutiæ ſpiritus, quibus ſolis ſi intẽdere ac ſtudere voluerit, ab omni ſpiritu inanis remanebit. Quare remouendo eum ab omnibus viſionibus & locutionibus; doceat illũ, qua ratione manere debeat in libertate ac fidei tenebra, (A) in qua ſpiritus copia; & conſequenter ſapientia ac propria diuinarum locutionum intelligentia ſuſcipiuntur. Impoſſibile quippe eſt, vt homo niſi ſpiritualis ſit, de rebus diuinis iudicium ferre poſſit, imò nec eas mediocriter intelligere: tunc verò homo non eſt ſpiritualis, quando de illis ſecundum ſenſum litteralem decernit & iudicat. Atque ita licet illæ, ſenſu illo obtectæ objiciantur, minimè illas intelligit, quemadmodum docuit S. Paulus: (*1.Cor.2. 14.*) *Animalis homo, non percipit ea quæ ſunt Spiritus Dei: ſtultitia enim eſt illi, & non poteſt illas intelligere; quia ſpirituales ſunt; Spiritualis autem iudicat omnia.* Animalis homo hoc loco intelligitur ille, qui ſolo verborũ vtitur ſenſu: ſpiritualis verò, qui nequaquam ſe illi alligat, nec ſecundum eum regitur. (*Temerarium eſt*) Vnde temerarium eſt præſumere cum Deo medijs ſuper-

Digitized by Google

velle cum Deo medijs ſupernaturalibus apprehenſionibus agere.

ſupernaturalibus apprehẽſionibus agere,
data, conceſſaq; ad hoc ſenſui facultate.

Quæ res vt liquidius conſtet, placet
eã aliquot exemplis hoc loco dilucidare.

Supponamus, aliquam perſonam ſan-
ctitate inſignẽ afflictione vehementi pre-
mi, eò quod ab inimicis ſuis perſecutionẽ
patiatur, Deumq; illi reſpondere. *Ego te ab
omnibus illis eliberabo.* Prophetia hæc veriſſi-
ma eſſe poteſt, & nihilominus inimici eius
præualeant, eumq; interficiant, vnde, qui
illam temporaliter intellexiſſet, illuſus de-
ceptuſq; remãſiſſet, potuit enim Deus de
verâ præcipuaq; libertate ac victoriâ, quæ
eſt ſalus æterna, fuiſſe loquutus: per quam
anima libera remanet, ac hoſtiũ omnium
debellatrix, multo verius & ſublimius quã
ſi præſentis vitæ tempore, ab eis fuiſſet eli-
berata. Vnde Prophetia hæc multo verior
& copioſior eſſet, quã potuiſſet homo in-
tellectu capere, ſi eam in præſenti vita ad-
implendam cogitaſſet; ſemper enim Deus
verbis ſuis magis præcipuum, magiſq; vti-
lem ſenſum intendit ac ſignificat: homo
verò poteſt illa ſuo modo, ac ad ſuũ pro-
poſitum de minus præcipuo ſenſu intelli-
gere, hocq; modo falli. Quemadmodum
in illa Dauidis de Chriſto prophetiâ vide-
Pſ. 2. 9. mus, vbi dicitur: *Reges eos in virga ferrea, &
tanquam vas figuli confringes eos*: Quo loco
loquitur Deus de principali perfectaque
dominatione, quæ ſempiterna eſt, quæ et-
iam prophetia iam eſt adimpleta: non ve-
rò de minus principali, quæ eſt tempora-
nea, quæ in vniuerſa Chriſti mortali vita,
minimè effectum ſortita eſt.

Idem alio exemplo declaremus. Flagrat
aliqua anima ardenti martyrij deſiderio.
Reſpondet reuelatque Deus, *Tu martyriũ
ſubibis*: ac confert illi ſimul interius gau-
dium, & ſpem ita omnino futurum, & ni-
hilominus iſte abſque martyrio mortali
vita excedet: promiſſio tamen diuina vera
fuit. Quare ergo haudquaquam ita adim-
pleta eſt? Eo quod ſecundum principalem
ac eſſentialem ſui partem adimplenda ſit:
dabitur enim illi charitas, præmiumque
eſſentiale martyris, ac efficietur martyr a-
moris, imò & prolixum patietur variarũ
afflictionum martyrium, quarum diutur-
nitas morte ipſa grauior erit, & moleſtior:
hocque modo confertur in rei veritate a-
nimæ, quod ipſa tantopere, optabat, &
quod ei fuerat promiſſum. Id enim, quod
in illo deſiderio magis præcipuum erat,
non erat illud mortis genus: ſed voluntas
præſtandi Deo illud martyrij obſequium,
& martyris erga illum amorem exercẽdi.
Illud quippe mortis genus, nullius ex ſe
valoris eſt abſque amicitia diuina: amo-
rem autem hunc & eius exercitium mar-
tyriſque præmium perfectè Dominus ani-
mæ alijs medijs conferre poteſt. Taliter
vt quamuis martyris inſtar mortem non
oppetat, valdè tamen iucunda & ſatisfa-
cta remanet anima, ſe ea, quæ optauerat,
obtinuiſſe. Huiuſmodi quippe deſideria
& id genus alia, quando ex viuo oriuntur
amore, licet non illo adimpleantur mo-
do, quo illa ſibi imaginantur ac intelligũt
animæ: adimplentur tamen alio multo-
que præſtantiori modo, maiorique cum
Dei honore, quam ipſæ poſtulare ſciuiſ-
ſent: vnde dicit David. *Deſiderium pauperum* Pſal. 9. 17.
exaudiuit Dominus: In Prouerbijs quoque Pro 10. 24.
diuina dicit ſapientia. *Deſiderium ſuum iu-
ſtis dabitur.* Ex his itaque animaduertere li-
cet, multos ſanctos plura in particulari
propter Deum deſideraſſe, nec tamen in
hac vita eorum ſatisfactum fuiſſe optatis:
nullo tamen licet ambigere modo, quod
cum hæc deſideria, & iuſta fuerint, & ve-
ra, perfectiſſime illis in alia vita ſatisfactũ
fuiſſe, quod cum reuera ita ſit, veriſſi-
mum etiam erat Dei in hac vita illis fa-
ctum promiſſum dicentis: deſiderio ve-
ſtro

ſto ſatis fiet, licet hoc non illo fuerit modo, quo ipſi arbitrabantur.

Iſto itaq; multiſque alijs præterea modis, locutiones & viſiones diuinæ poſſunt eſſe veræ & certæ: & nos nihilo ſecius illis poſſumus decipi, eo quod excelſa præcipuaq; propoſita, & ſublimes quos in illis Deus intendit ſenſus, haudquaquā intelligere capereq; noſcamus. Quamobrem ſapiens & ſecurum conſilium eſt, vt ſpirituales magiſtri prudenter ſtudeāt animas ab huiuſmodi ſupernaturalibus rebus abducere, aſſuefaciendo illas, ſicuti diximus, puritati ſpiritus in fide obſcura, quæ eſt medium vnionis conſequendæ.

Sapiens & tutum cōſilium.

CAPVT XX.

In quo ſacrarum litterarum teſtimonijs comprobatur, dicta verbaque diuina, licet ſemper ſint vera, non tamen ſemper eſſe in proprijs ſuis cauſis certa, & infallibilia.

Operæ pretium erit ſecundā nunc ſtabilire cauſam, ob quam viſiones & verba diuina, quāuis in ſe ſemper ſint vera, non tamen ſemper quantum ad nos ſpectat, ſint certa. Hoc autem fit propter cauſas & motiua, quibus illæ veluti fundamento nituntur: quare euentura omninò adimplendaque credi debent, quādiu perſeuerauerit illud, quod Deum mouet (verbi gratia) ad puniendum. Vt ſi dixiſſet Deus: poſt anni vnius decurſum, huiuſmodi plaga Regnum hoc feriam: cauſa porrò, & fundamentum comminationis huius, eſt peccatum quoddam, quod in regno illo contra Deum patratur. Quod ſi peccatum illud interim intermitteretur, aut certè variaretur, poſſet etiā eius punitio prætermitti, aut variari: comminatio tamē vera fuit, actuali enim culpæ innitebatur, quæ niſi fuiſſet intermiſſa, dubio procul cōminatio ſuū fuiſſet ſortita effectum: & iſtæ ſunt minæ, vel reuelationes comminatoriæ, vel conditionatæ. Huiuſmodi rem in vrbe Niniue eueniſſe legimus, vbi iuſſit Deus Ionæ Prophetæ, vt comminationem iſtam nomine ſuo denunciaret: *Adhuc quadraginta dies, & Niniue ſubuertetur.* Quæ tamen comminatio minimè fuit executioni data, ceſſauit enim eius cauſa, peccata nēpe, ſuccedente confeſtim ipſorum pœnitentiā, quam niſi egiſſent, dubio procul perijſſent. Legimus ſimiliter in libro tertio Regum, quod cū Rex Achab ſcelus quoddam ingens admiſiſſet, comminatus eſt Deus graue ſupplicium (nunciante illi rem hanc Sancto Patre noſtro Elia) tam ipſimet, quam eius domui, ac vniuerſo regno: & quia Achab vehementi dolore ſtimulatus, ſcidit veſtimenta ſua, cilicioque ſe induit, ieiunauit, ſubſtrato ſacco ſomnum cepit, humiliatus denique mœſtuſque inceſſit; confeſtim per eundem Prophetam iuſſit illi hæc verba annunciari. *Quia humiliatus eſt mei cauſa Achab, non inducam malum in diebus eius, ſed in diebus filij ſui inferam malum domui ſuæ.* Quo loco animaduertere licet, quod quia Achab conuerſus, & mutatus fuit, comminatio quoque & ſententia diuina deſijt. Ex quibus ad noſtrum propoſitum conijcere poſſumus, quod licet Deus alicui animæ reuelauerit vel aſſertiuè dixerit, quamcunque tandem rem bonam, ſiue malam ad ipſammet animam, vel etiam ad alias ſpectantem: poterit hoc plus vel minus variari, vel omninò auferri iuxta mutationem, ſeu variationem affectus illius animæ, vel cauſæ, ad quam collimabat & reſpiciebat Deus: hocque modo poterit non adimpleri ſicuti ſperabatur, & multoties nemo rei huius cauſā, præter ipſum Deū agnoſcet. Multa enim Deus dicere, docere, & polliceri ſolet, non

Quænam ſint reuelationes conditionatæ.

Ion. 3. 4.

3. Reg. 21. 19. & 28.

Digitized by Google

non vt pro illo intelligantur tempore, aut
earũ poſſeſſio capiatur: ſed vt ſequentibus
annis intelligantur, quãdo nimirum illo-
rum lucem, ac notitiã habere oportebit,
vel quando illorum effectus iam ſubſequi
debet, ſicuti Chriſtum Dominũ cum ſuis
Io.14.26. feciſſe diſcipulis animaduertimus, quibus
plures parabolas, ſententiaſq; proferebat
quarum myſteria, ac in illis abſconditam
ſapientiam, haud intellexerunt, donec tẽ-
pus prædicandi hanc ſapientiã affulſiſſet;
quod fuit quãdo ſuper illos venit Spiritus
ſanctus, quem ipſe Dominus prædixerat,
manifeſtaturum illis vniuerſa, quæ vitæ
ſuæ tempore illis diſſernerat. Loquẽs etiã
S. Ioannes de illo Chriſti Hieroſolymam
Io.12.16. ingreſſu ait: *Hæc non cognouerunt diſcipuli eius*
primum, ſed quando glorificatus eſt Ieſus, tunc re-
cordati ſunt, quia hæc erant ſcripta de eo. Atque
ita multæ res, particulares admodum, &
ſingulares, diuinitus geri poſſunt, ac fieri
in anima, quas nec illa, nec qui illam regit;
1.Reg.2. niſi ſuo tempore intelligant. In libro quo-
30. & 32. que Regum legimus, quod iratus Deus
Heli, ſacerdoti Iſraelitico ob filiorũ ipſius
peccata, quæ non puniebat; inter alia ver-
ba, quæ illi per Samuelem dici fecit, erant
etiam ſapientia: *Loquẽs locutus ſum vt domus*
tua, & domus Patris tui miniſtraret in conſpectu
meo vſque in ſempiternum, nunc autem abſit hoc
à me, ſed quicunque honorauerit me glorificabo
eum. Cum enim officium hoc ſacerdotale
in danda Deo gloria, & honore fundare-
tur; & propter iſtum finem pollicitus fue-
rit Deus ſacerdotium Patri ſuo vſque in
ſempiternum, ſi ille debito ſuo ſatisfeciſ-
ſet; cum autẽ diuini honoris zelus in HE-
LI defeciſſet, quia (vt ipſemet Deus con-
queſtus fuerat) magis filios ſuos, quam
Deum honorabat, diſſimulando illorum
peccata ne eos ignominia notaret: defecit
etiã eius promiſſio, quæ futura erat æter-
na, ſi perpetuus fuiſſet quoq; illorũ zelus
recteque ac legitimè Deo fuiſſent famu-
lati. Quapropter nõ eſt cur exiſtimemus,
quod quia diuina effata ac reuelationes in
ſe veræ ſint; infallibiliter ita euenire de-
beant, ſicuti ipſa verba ſonant: præſertim
quando Deo ipſo ſic diſponente, cauſis
humanis, quæ mutari, variari, alterarique
poſſunt, ſunt annexæ. Quando autẽ hoc
ita ſit; Deus ipſe nouit, non enim ſemper
rem hanc reuelat: ſed profert ſententiam;
vel reuelationem exhibet, & conditionem
interdum ſilentio premit: quemadmodũ
contigit Niniuitis, quibus abſolutè ac de-
terminatè prædixit, eos interituros elapſis
diebus quadraginta. Aliquando verò etiã Ioan.3.5.
conditionem aperit, ſicut fecit Roboam
dicens: *Si ambulaueris in vijs meis cuſtodiens* 3 Reg.11. 38.
mandata mea, & præcepta mea, ſicut fecit Dauid
ſeruus meus; ero tecum, & ædificabo tibi domum
fidelem, quomodo ædificaui Dauid domum, &c.
Verùm ſiue Deus conditionem manife-
ſtauerit, ſiue non; non poſſumus tuti, ſecu-
rique omnino eſſe de illarum intelligen-
tia; nulla quippe ratione veritates diuinas,
occultas ac multitudinem ſenſuũ, qui in
effatis, verbiſq; ipſius continentur, com-
prehendere poſſumus. Manet ipſe ſuper
cœlos, loquiturque in via æternitatis; nos *Arcana Dei intellectu difficilia.*
verò obcæcati ſerpimus reptamuſq; ſuper
terrã, nec arcana eius attingere valemus.
Et propterea ſapientem dixiſſe arbitror:
Deus in cœlo & tu ſuper terram, idcirco ſint pau-
ci ſermones tui. Sed dices fortaſſe: ſi diuina
dicta & reuelationes capere, & intelligere *Si in reuelationibus diuinis decipi nolimus, eo eas tempore & ordine futuras intelligere debemus, quo Deus ipſe diſpoſuit.*
minimè debemus, neque nos huic rei im-
miſcere; cur nobis Deus iſta communicat?
Iam ſuperius dixi quamcunque rem ſuo
tempore eſſe intelligendam, idq; eo ordi-
ne, quo diſpoſuerit, qui dixit, ille autem
intelliget, quem ipſe intelligere decreue-
rit; & manifeſtè poſtmodum apparebit,
ita fieri & non aliter debuiſſe; nihil quippè
abſq; cauſa, & veritate efficit Deus. Prop-
terea

terea firmiter credatur, neminē comprehēdere poſſe, nec aſſequi intellectu plenitudinē, & amplitudinem dictorum, & rerum diuinarum; nec determinate iudiciū ferre, de illo, quod prima fronte videtur, abſq; euidenti grauiter errandi, magnæq; confuſionis periculo. Probè rem hanc exploratam habebant Prophetæ, quibus diuini verbi prædicatio concredita fuit, quibus moleſtum & graue videbatur, annunciare reuelationes & prophetias populo: nam ſicuti diximus, multa ex illis quæ prophetabant, nequaq̄ eo ad literam euenire modo cernebant, quo populo futurū prædixerant; quod in cauſa erat, vt grauiter ab eo contemnerentur ac irriderentur: ita vt
Iere. 20. 7 dixerit Ierem. *Factus ſum in deriſum tota die, oēs ſubſannant me. Quia iam olim loquor vociferans iniquitatē, & vaſtitatē clamito: & factus eſt mihi ſermo Domini in opprobrium, & in deriſum tota die. Et dixi, non recordabor eius, neq; loquar vltra in nomine illius.* Quæ verba quamuis Propheta ſanctus cū reſignatione, & perſonam hominis infirmi vias & ſecreta Dei ſuſtinere non valentis præſeferens, protulerit; egregiè tamen ijs expreſſit diſcrimen inter adimpletionē dictorum Dei, & inter cōmunem & vulgarem litteræ ſonum, ac ſenſum: ſiquidē prophetas diuinos veluti illuſores deridebant & æſtimabant & ipſimet propter prophetias tanta taliaq; ſuſti-
Thren. 3. 47. nebant, vt dixerit idē Ieremias alio in loco: *Formido, & laqueus, facta eſt nobis vaticinatio, & contritio ſpiritus.* Nullam præterea aliā ob cauſam Ionas aufugit, cum illum Dñs ad deſtructionem Niniuæ prædicandā deſtinaſſet, niſi quia veritatē diuinorum eloquiorum minimè caperet, nec eorum ſenſum perfectè aſſequeretur. Quare ne eum deriderēt, cum eius prædictio minimè adimpleta fuiſſet, fugiebat, ne prophetare cōpelleretur, quā ob cauſam etiam totos quadraginta dies extra vrbem præſtolatus eſt, vt videret an prædictio diuina ſuū ſortiretur effectum: cumq; haudquaquā res ſuccederet, tantopere ſeſe afflixit, vt ad Deum dixerit. *Obſecro Domine nunquid non hoc eſt verbum meum cum adhuc eſſem in terra mea, propter hoc præoccupaui vt fugerem in Tharſis, &c.* ſubiratuſque ſanctus Propheta, petijt à Deo vt eum ex hac vitâ tolleret: Non eſt igitur cur miremur aliquas res, quas Deus animab. interdum loquitur & reuelat, non ita quomodo ipſæ illas intelligunt, ſuccedere. Suppoſito. n. quod Deus animæ promittat, vel hoc aut illud bonum ſiue malum, ſiue ad illā ipſam, ſiue ad aliā perſonam ſpectans repræſentet: ſi illud alicui certo effectui vel obſequio, vel culpæ, quā anima illa vel alia perſona tunc Deo faciunt nititur: & in illo affectu obſequio, &c. ſicut diximus perſeuerauerint; dubio procul adimplebitur: non tamen propterea certum eſt, eo quo ſonat modo adimplendum eſſe, ſiquidem perſeuerantia incerta eſt. Quare non eſt cur reuelationi huic fidamus, nec in eius nos intelligentiā fundemus, ſed ſolummodo in fide.

CAPVT XXI.

In quo demonſtratur, qua ratione licet interdum Deus ad interrogata reſpondeat, minimè tamen his cum eo agendi modus illi placeat. Probatur etiam quod licet aliquando condeſcendat & reſponſum præbeat, pluries tamen ob id indignatur.

SPiritualium nonnulli vti diximus, nimium effecti ſecuri nec curioſitatē ſuā, cui aliquando ſeruiunt, dum aliquā ſupernaturali viā noſcere conātur, ſicut par eſſet animaduertentes, arbitrantur, quod quia interdum ad eorū preces inſtātes reſpondet Deus: illum eſſe præclarum ſecū agendi & tractandi modum, nec mediocriter illi gratum: cum tamē in rei veritate, quāuis eis reſpondeat Deus, haudquaquā ta-

Digitized by Google

NOTA. *Cur Deus agrè ferat quãdo homines aliquid ab eo ſupernaturali via, ſcire volunt.*

men ille cum eo agendi modus laude dignus ſit, minimeq; ipſi Deo acceptus: imò potius illi diſplicet, neq; ſolumodo diſplicet, ſed etiã multoties idcirco iraſcitur, & rem hanc fert ægerrimè. Rei huius hæc ratio aſſignari poteſt, nam nullam creaturã eos limites, quos Deus ad ipſius gubernationem naturaliter præſcripſit trãſilire decet. Homini autem ad eum regendum rationales & naturales metas poſuit, non ergo ei expedit illas tranſgredi: velle autẽ inueſtagare, & indagare aliqd via ſupernaturali, iam eſt aſſignatos terminos tranſilire: non eſt ergo res hæc ſanctitati conformis, neq; expediens: ergo nec Deo placet, neq; illi eſt accepta. Dices: quandoquidẽ Deo hoc ingratũ eſt, cur interdum reſpondet? In primis dico: aliquãdo Cacodæmonem reſpondere. At quando reſpondet ipſemet Deus: aſſero id ob infirmitatem, ac debilitatẽ animæ fieri, quæ illo itinere gradari peroptat. Ne ſi nõ fuerit exaudita, affligatur, & retrocedat: vel ne Deum ſibi iratum arbitretur, grandemq; tentationẽ incurrat: vel certè id facit ob alios, quos ipſe Deus nouit fines, in illius animæ debilitate fundatos, ex quibus illi reſpõdere, illaq; condeſcendere via, expedire animaduertit. Quemadmodum etiã (vt diximus) cum multis debilibus ac delicatis animab. ſeſe gerere conſueuit, cõcedendo illis in oratione guſtus & ſuauitates admodũ ſenſibiles: ſed non id propterea fit, quia hoc ipſemet ita fieri velit, aut quia iſte cum eo agendi ac tractandi modus & via illi arrideat; ſed vnicuiq; dona ſua ſecundum eius modum largitur, ſicut dictum eſt. Deus enim eſt veluti fons, ex quo vnuſquiſq, haurit, iuxta vaſis quod adfert capacitatẽ: permittitq; interdum animã illã per iſtos prætérordinarios canales haurire: ſed non ſequitur inde expediẽs eſſe, velle per illos aquã excipere: hoc .n. ad ipſummet ſpectat Deum, qui illã quomodo, quando, & cui, & quã ob cauſam ipſe voluerit, abſq; illo recipiẽtis ſtudio, & petitione, præbere poteſt. Atq; iſto modo (vt diximus) aliquãdo annuit deſiderio precibuſq; aliquarum animarum, quas quoniã bonæ ſunt, & ſimplices exaudire vult, ne eas contriſtet: verũ nequaquã id propterea facit, quia illi modus iſte agẽdi gratus ſit. Quæ res ſimilitudine hac clarius percipi poterit. Appoſita ſunt alicuius Patrisfamilias mẽſæ plura variaq; ciborum fercula, ex quib. quædã ſunt alijs præſtãtiora: petit ab eo paruulus eius filius vnius ferculi, non quidẽ melioris, ſed illius in quod primo loco impingit partẽ: propterea autem ex illo petit, quia illi dulcius ſapit, quã alterius ferculi cibus, cum autẽ eius pater animaduertat quod licet illi meliorẽ cibum apponeret, non illum ſit accepturus, ſed ſolummodo illum quẽ poſtulat: & quod nullus alius præter illũ palato eius arrideat: ne inconſolatus puer, & abſq; cibo remaneat, concedit illi triſtis, eum, quẽ poſtulauit. Quemadmodũ videmus cum filijs Iſrael feciſſe Deum, cum ab eo Regem poſtularunt, inuitus .n. eum illis conceſſit, eo quod minimè illis expediret, quamobrẽ Samueli dixit. *Audi vocẽ populi huius, regemq́; quẽ à te petunt illis concede: non enim te abiecerunt ſed me, ne regnẽ ſuper eos.* 1. Reg. 8. 7

Cur ergo Deus aliquando ad interrogata reſpondet, ſi ſe interrogari agrè fert?

Aliquãdo non Deus, ſed Dæmon reſpondet.

Ad eundẽ prorſus modum aliquibus animab. ſeſe accommodat Deus, cõcedendo eis non id, quod illis melius & vtilius foret: idcirco quia nolunt ipſæ, neq; ſciunt, niſi illa pergere via. Quod ſi aliquando teneritudines, & ſuauitates ſpiritus vel ſenſus obtinent (vt diximus) propterea illis hæc Deus elargitur, quia non ſunt benè diſpoſitæ ad capiendum fortiorem ac ſolidiorẽ tribulationum crucis filij ſui cibum, quem ille præ omnib. alijs vellet illis porrigere, & ab illis peti. Quamquam noſſe velle aliqua ſupernaturali via, multo deterius eſſe iudico,

NOTA. *Cur Deus aliquarũ animarũ deſiderijs ſeſe accõmodet, ſuauitates illis ſpirituales infundendo.*

iudico, quam alios ſpirituales in ſenſu guſtus requirere. Non enim video quâ ratione anima quæ iſta optat à peccato ad minus veniali poſſit excuſari, licet illa ob fines optimos hæc faciat, & conſtituta ſit in ſtatu perfectionis: & eandem ſententiam de illo pronuncio, qui huiuſmodi res inquirere, & indagare iubet, vel etiã ad eandem rem aſſenſum præbet. Nulla ſiquidẽ huiuſmodi rerum neceſſitas apparet, cum naturalis ratio, lex & doctrina Euangelica nobis ſuppetant, per quæ ſufficienter regi gubernarique anima poteſt, nec talis difficultas aut neceſſitas occurrit, cui iſtis medijs obuiam iri, idque cum magnâ Dei voluptate ac animarum emolumento nequeat. Tantique rationis naturalis Euangelicæq; Doctrinæ lumen æſtimare, adeoque illis adhærere debemus, vt licet nunc (ſiue hoc volentibus nobis fieret, ſiue inuitis) aliqua nobis ſupernaturaliter verba dicerentur, illud ſolum, quod in illis rationi & legi Euangelicæ conſentaneum fuerit, acceptare debeamus. Quinimò tunc multo amplius illa cõſiderare, trutinareq; oportet, quã ſi nulla præceſſiſſet reuelatio: Cacodæmon ſiquidẽ multa vera, & futura ac rationi conformia profert, vt fallat.

Iubens etiã vel conſentiens Deũ aliqua de re ſupernaturaliter interrogari ab aliquo, ſaltẽ venialiter peccat.

Vnde in omnib. noſtris neceſſitatibus, tribulationibus, ac difficultatibus, nullum nobis melius tutiuſq; medium reſtat, quã oratio & ſpes Deum nobis per media, quæ illi placuerit, prouiſurum. Iſtud nobis cõſilium diuinæ litteræ præbent, in quib. legimus quod cum Rex Ioſaphat ſumã quadã afflictione à maximâ hoſtium multitudine circumſeptus premeretur, ad orationem ſe conferens dixit Deo, *Cum ignoremus quid agere debeamus: hoc ſolum habemus reſidui, vt oculos noſtros dirigamus ad te*, id eſt, quandoquidẽ media deſunt, nec ſuggerit ratio modum neceſſitatibus proſpiciendi: hoc ſolum nobis reſiduum eſt, vt ad te oculos eleuemus, vt tu ipſe nobis prouideas, ſicuti tibi melius placuerit.

2. Par. 20. 12.

Quod autem Deus (quamuis huiuſmodi inquiſitionibus nonnunquam det reſponſum) propterea tamen indignetur (licet ex hucuſque allatis conſtet) expedit nihilominus aliquibus S. Scrip. teſtimonijs idem confirmare. Primo regum libro legimus, quod cum cuperet Saul Samuelem Prophetam iam vita functum ſecum verba facere, apparuiſſe quidem illi dictum Prophetam, ſed iratum illi propterea Dominum fuiſſe: confeſtim .n. increpauit eum Samuel, eo quod rem huiuſmodi attentare præſumpſiſſet, dicens. *Quare inquietaſti me, vt ſuſcitarer?* Notum eſt præterea, quod non propterea quia annuerat Deus poſtulatis filiorum Iſrael quando petierunt carnes, idcirco non fuerit eis vehementer iratus: ſtatim enim cœlitus immiſit eis ignem ad præſumptionem puniendam, ſicuti in Numerorum libro legimus, & recenſet Dauid dicens: *Adhuc eſcæ eorum erant in ore ipſorum: & ira Dei aſcendit ſuper eos.* In libro præterea Numeror. legere eſt, quod nõ ideò non indignatus fuerit Deus Balaam prophetæ à Balac Madianitarum Rege euocato, quia illuc ipſo præcipiente Deo perrexiſſet; deſiderauerat.n. ille eo ire, idque precibus à Deo flagitauerat: vnde & tendẽte eò illuc, apparuit illi Angelus, euaginato enſe, & ipſum interimere voluit, dixitq; illi. *Peruerſa eſt via tua, mihiq; contraria.* Hoc itaq; modo, multiſque alijs conniuet Deus, ſed iratus, appetitibus noſtris: cuius rei plurima ſuppetunt in S. Script. teſtimonia & exempla: verum nõn eſt cur ea, in re adeò manifeſta adducamus. Illud ſolummodo dico aſſeroq; rem eſſe periculoſiorẽ quã vt ſciã dicere, vel ſecũ Deo huiuſmodi vijs ac modis agere: & eum, qui ſecus faxit, in multos lapſurum errores & grandẽ, rebus iſtis ad dictum hominem, confuſio-

1. Reg 15. *1. Par. 10. 13. & 14.* *Pſ. 77. 31.* *Num. 22. 32*

nem

nem, ruboremq; multoties perpeſſurum. Quam meam doctrinam ille, qui hæc magnipendere voluerit; tandem experimento comprobabit. Nam præter difficultatē, quæ in non errando circa loquutiones ac viſiones diuinas reperitur, ordinariè loquendo multæ ex illis à Dæmone proficiſcuntur: nam communiter loquendo etiam Dæmon iiſdem agendi conuerſandique modis vtitur cum anima, quibus vtitur Deus, proponitque illi res adeo veroſimiles illis quas communicat Deus, & ſeſe velut lupus inter pecudes ouinâ pelle tectus ingerit, vt vix poſſit agnoſci. Cum enim multa proferat vera, rationique conformia, & quæ certo eueniunt: facillimè decipi poſſunt animæ & ſibi perſuadere, quod quoniā verè, & adamuſſim contingunt ea, quæ prædixerat, non poſſint illa niſi à Deo promanare: ignorant enim facillimum eſſe Dæmoni tā perſpicaci lumine naturali prædito, multa, quæ fuerunt, vel futura ſunt, in ſuis cognoſcere cauſis, vnde & multa futura diuinat, cum enim Dæmon adeò viuax lumen naturale habeat, poteſt etiā ex tali cauſa, talem effectum colligere, quamuis nō ita ſemper ſuccedat, ſi quidē vniuerſa à diuinâ pendent voluntate. Rem exemplo declaremus. Agnoſcit Dæmon ex diſpoſitionibus terræ & aëris ſoliſque ſitu & influentijs, taliter res eſſe præparatas, & diſpoſitas, quod adueniente certo tēpore neceſſario erunt elementa diſpoſita ad inficiēdos homines lue peſtiferâ, cognoſcetque in quibus illa regionibus plus vigebit, in quibus verò minus. En peſtem, in ſua cauſa cognitā. Quid igitur mirum, ſi reuelando dæmon iſtam rem alicui animæ, dicendoq; illi: poſt vnum annum, vel dimidium annum graſſabitur peſtis: quid inquā mirum, ita in rei veritate euenire? atq; hæc eſt dæmonis prophetia. Ad eundē modū cognoſcere & explorare poteſt terræ motum, animaduertendo recónditos ſinus terræ repleri ventis: prædicereque: Tali tēpore terra motib. quatietur inſolitis: quæ tamē eſt notitia naturalis. Poſſunt præterea euentus particulares diuinā prouidentiam concernentes, aliquā conijci ratione, quæ prouidētia iuſtiſſimè circa bona vel mala filiorum hominū ſeſe prodit. Agnoſci etenim poteſt via ordinaria talem vel talem perſonam, talem vel talem ciuitatem, vel aliam rem quampiam, ad talem vel talem peruenire neceſſitatē, vel ad tale vel tale punctū, quod Deus ſecundum ſuā iuſtitiā debeat adeſſe, & accurrere ſecundum cauſæ exigentiā, ac iuxta eius meritū, vel præmium, vel pœnā infligere, diciq; tunc poterit: Tali vel tali tēpore conſequeris à Deo hoc vel illud, vel faciet Deus huiuſmodi rē, vel eueniet hoc, &c. Rem hāc indicauit S. Iudith Holoferni: quando vt perſuaderet illi filios Iſrael certò fore euertendos, prius recēſuit, plurimas eorum miſerias & peccata quæ cōmittebant, & mox intulit. *Ergo quoniā hæc faciunt, certum eſt quod in perditionē dabuntur.* Quod nihil eſt aliud, quam cognoſcere pœnam in cauſa. Perinde ſiquidē hoc eſt, ac dicere. Huiuſmodi flagitia, talia à Deo, qui iuſtiſſimus eſt, promerentur ſupplicia. Et quemadmodum diuina ait Sapientia. *Per quæ peccat quis, per hæc & torquetur.* Poteſt autem Dæmon non ſolum iſto diſcurſu hæc explorata habere, ſed etiam multiplici, qua pollet experientia, cum Deum viderit multa his ſimilia facientem, poteſtq; hæc prædicere, & aliquando rem vti eſt attingere, S. quoque Tobias, ex cognitione cauſæ perſpectam habuit ciuitatis Niniuæ vindictam, vnde & ſuum filium præmonuit dicens: *Nunc ergo filij audite me, & nolite manere hic, ſed quacunque die ſepelieritis Matrem veſtram, ex eo dirigite greſſus veſtros, vt exeatis hinc. Video enim quod iniquitas eius finem dabit:* ac ſi dixiſſet. Ego perſpicuè animad-

Imitatur Dæmon diuinos fauores, vt fallat.

Iudith 11. 12.

Sap. 11. 12.

Tob. 14. 13

animaduerto, ſuam ipſius malitiam, punitionis eius cauſam futuram, eamque omnino deſtruendam. Quæ poterat etiam Dæmon ſanctusque Tobias non ſolum ex Ciuitatis deprauatione conijcere; verumetiam ex experientia quam habebant; animaduertēdo Deum ob mundi ſcelera homines diluuij aquis deleuiſſe, Sodomitas etiam, qui cœleſti igne interierant: quamuis etiam nequaquam negandum ſit Tobiam, diuino hæc ſpiritu cognouiſſe. Poteſt etiam agnoſcere Dæmon, Petrum verbi gratia, non poſſe ſecundum naturæ curſum niſi tot annos vitam producere & hoc ipſum prædicere: atque eodem ritu multa multis modis vaticinari, qui quoniā intricatiſſimi ſunt & ſubtiliſſimi, enumerari non poſſunt. A quibus omnibus non poteſt immunis effici anima, niſi ab vniuerſis reuelationibus, viſionibus & loquutionibus abhorrendo, eaſque deuitando.

A Dæmonis illuſionibus nequit euadere anima, niſi viſiones & reuelationes abhorrens.

Quamobrem iuſtiſſimè iraſcitur illis Deus qui eas admittunt: ſcit enim temerarium eſſe, velle tanto ſe periculo obijcere; magnamque hac in re latere præſumptionem, curioſitatem, ſuperbiæ ramum, radicem & fundamentum vanæ gloriæ, diuinarum rerum contemptum; multaque præterea alia mala, in quæ plures incurrerunt, qui tantopere Deum, ad iracundiam prouocarūt, vt conſulto permiſerit illos Deus aberrare, decipi, ac Spiritum eorum obtenebrari, & à rectè ordinatâ vitâ deflectere, locum illorum phantaſijs, & vanitatibus præbendo: ſicuti ait Iſaias. *Dominus miſcuit in medio eius ſpiritum vertiginis.* Quod clarè loquendo nihil aliud ſignificat, quàm Spiritum contrario modo res intelligendi. Quæ verba ad noſtrum propoſitum loquitur Iſaias, loquitur etenim de illis, qui res futuras ſupernaturali viâ inueſtigare ſatagebant. Proptereaque ait, quod Dominus miſcuit in medio eorum ſpiritū, contrario modo res intelligendi; non quod poſitiuè & re ipſa voluerit illis Deus dare ſpiritum erroris, ſed quia illi ea perſcrutari aggreſſi ſunt, quæ naturaliter aſſequi nequiuerunt. Ob eamque rem indignatus permiſit illos aberrare, non communicando illis lumen ſuum ad ea pernoſcenda, quæ ipſos indagare nolebat. Vnde etiā dicit Iſaias, miſcuiſſe ipſum Deum ſpiritum illum permiſſiuè. Atque hoc pacto Deus eſt in cauſa illius damni, cauſa videlicet priuatiua, quæ in auferenda luce ſua ac fauore conſiſtit, ex qua re infallibiliter ſequitur deceptio. Et hoc modo præbet Deus facultatem Dæmoni, vt excæcet ac decipiat multos, eorum hoc peccatis & præſumptione promerentibus: quapropter poteſt hoc efficere Dæmon, & re ipſa efficit, dum huiuſmodi animæ fidem illi accommodant, & ſpiritum bonum arbitrantur; ſoletque interdum res hæc eo vſque deuenire, vt licet iam manifeſtè illis pateat, ſintque omnino perſuaſi ſpiritum illum minime bonum eſſe; nulla ratione poſſint ab hac deceptione emergere: eò quòd in intimis animæ fibris inſertum habeant, permittente DEO ſpiritum, res è conuerſo intelligendi, cuiuſmodi erat ille, quem Prophetis Regis Achab contigiſſe legimus, quando permiſit Deus illos mendacij ſpiritu decipi, dando ad hunc effectum, facultatem Dæmoni, dicendo illi. *Decipies, & præualebis egredere & fac ita.* Tantumque apud Regem, & apud Prophetas ad eos fallendos potuit Dæmon, vt Prophetæ Micheę, qui veritatem illis, valde contrariam aliorum Prophetarum prædictionibus, prophetabat fidem dare noluerint, idque propterea, quia permiſit eos DEVS excæcari, eò quod proprietatis affectu illis,

Iuſtiſſime iraſcitur DEVS, reuelationes admittentibus.

Quot vitia & pericula lateant, in viſionum deſiderio.

Iuſte permittit Deus huiuſmodi homines, errare, decipi &c.

Iſa 19.14.

3. Reg 22. 22.

M quæ

quæ cupiebant, adhærerent, volendo vt ſibi eueniret, & vt Deus reſponderet iuxta appetitus ac deſideria ſua, & hæc erant media, diſpoſitioneſque certiſſimæ ad hoc vt Deus conſulto eos obcæcari ac decipi permitteret. Sic enim nomine Dei prædixit Ezechiel contra illum loquendo, qui ſupernaturali via res ſecundum
Ezech. 14. 9. vanitatem & curioſitatem ſpiritus ſui cognoſcere vult; dicens. ***Cum venerit ad Prophetam vt interroget per eum me: ego Dominus reſpondebo ei per me: & ponam faciem meam ſuper hominem illum. Et Propheta cum errauerit, ego Dominus decepi Prophetam illum.*** Quod intelligi debet Deum iſta facturum non alio modo, ſed gratiam, fauoremq; ſuum duntaxat ſubtrahendo, vt decipiatur: hoc enim ſignificat. *Ego Dominus reſpondebo ei per me*, ſcilicet iratus: Quod nihil eſt aliud, quam gratia, & fauore ſuo hominem illum priuare vnde infallibiliter ſequetur deceptio, ob Dei derelictionem. Tunc autem accurrit Dæmon ad reſpondendum, ſecundũ guſtum, ac appetitum hominis illius, cui cum huiuſmodi res vehementer placeant, reſponſa etiam, & communicationes dæmonis voluntari eius ſunt conformes, hocque modo ſe plurimum decipi patitur.

Videmur aliquo modo à propoſita in capitis huius inſcriptione tractatione deuiaſſe, promiſeramus enim demonſtrare, qua ratione licet Deus poſtulatis reſpondeat, interdum tamen iraſcatur. Verum ſi ea, quæ dicta ſunt rectè conſiderentur, omnia huc tendunt, & noſtram propoſitionem confirmant: ex omnibus ſiquidem conſtat, non eſſe Deo gratum, vt huiuſmodi viſiones requirantur, cùm præbeat locum, vt tot modis homines decipiantur.

(∴)

CAPVT XXII.

In quo dubium quoddam examinatur, cur modo in lege noua non ſit permiſſum, aliquid à Deo ſupernaturali via ſciſcitari, quemadmodum in antiquo fœdere licitum erat? Eſt hæc tractatio aliquatenus iucunda, ad Sanctę fidei noſtrę arcana intelligenda. Probatur inſtitutum S. Pauli teſtimonio, quod ad rem hanc dilucidatur.

DVm propoſito nobis operi inſudamus, emergũt nobis dubia noua, vnde nec ita accelerare poſſumus, ſicuti cuperemus. Quemadmodũ enim ipſi dubia hæc mouemus, ſic ad ea diſſoluenda tenemur, vt propoſitę doctrinę veritas ſemper maneat perſpicua, roburq; illæſum. Id tamen huiuſmodi dubia commodi adferũt, quod licet nos tantillum remorentur; ampliori tamen doctrinæ, ac inſtituti noſtri perſpicuitati inſeruiunt. & huiuſmodi erit præſens dubium.

Capite præcedenti docuimus minime voluntatis eſſe diuinæ, vt animæ ſupernaturali viâ notitias diſtinctas viſionum locutionum, &c. ambiant ac deſiderent. Ex alia vero parte exploratum eſt, huiuſmodi cum Deo agendi modũ ſub antiquo fœdere in vſu fuiſſe ac licuiſſe, neq; ſolum fuiſſe permiſſum, verum etiam ab ipſomet Deo præceptum, ita vt ſi aliquando non vterentur iſto modo, Deus illos acriter argueret, ſicuti videre eſt in Iſaia vbi reprehendit Deus filios Iſrael eò quod non cõſulto prius illo deſcendere in Ægyptũ cogitabant. ***Qui ambulatis vt deſcendatis in Ægyptum, & os meum non interrogaſtis.*** Iſa. 30. 2.
In Ioſue quoque libro legimus, quod cum ijdẽ filij Iſrael à Gabaonitis decepti fuiſſent; rei Ioſ. 9. 14.

Sub antiquo fœdere, non ſolũ licitũ erat ſupernaturali via conſulere DEVM, ſed etiam ab eo id fuit præceptum.

huius

Digitized by Google

huius cauſam innuit ibi Spiritus ſanctus, his verbis. *Suſceperunt de cibarijs eorum, & os Domini non interrogauerunt.* Vnde in ſacris literis animaduertimus, ſemper Moyſen Dauidem Regem, cæteroſque Iſraeliticos Reges, nec non Sacerdotes, & antiquos Prophetas, de ſuis bellis ac neceſſitatibus Dominum conſuluiſſe; Deumq; reſponſa dediſſe, & illos fuiſſe allocutum, neque tamen propterea illis ſuccenſuiſſe, rectéque hac in re ſe gerebat, & ſi ſecus feciſſent à rectitudine deflexiſſent & male feciſſent: & hæc quidem ita in rei veritate ſe habent. Cur igitur nunc, ſub lege noua & gratiæ, non etiam licitum erit, ſicuti antea fuit?

Cauſa ob quā in antiqua lege licebat interrogare DEVM eſt quia fides & Euāgelij lex, nōdum ita fundata ſtabilitaq; fuit ſicuti modò eſt.

Dubitationi huic iſto modo occurrendum eſt, præcipuam cauſam, ob quam in antiqua lege licitæ erāt, quæ fiebant Deo interrogationes, & cur neceſſariū erat, vt Prophetæ & Sacerdotes, viſiones ac Reuelationes à Deo requirerent hanc fuiſſe; quia nōdum tunc temporis adeò fundata erat fides, neq; lex Euāgelica ſtabilita, vnde neceſſarium erat vt à Deo de rebus ſciſcitarentur, & vt Deus iam verbis, iā viſionibus & reuelationibus iā, figuris & ſimilitudinibus, iam denîq; multis alijs ſignificationum modis eis loqueretur. Omne enim illud, quod reſpondebat, loquebatur, & reuelabat, noſtræ ſacræ fidei arcana erant, vel certe res ad eā ſpectantes, vel ad eā directa; cum fidei myſteria nequaquā ſint hominum, ſed oris ipſiuſmet Dei, & quæ ipſe proprio ſuo ore protulit, & ob hoc (vt diximus) neceſſariū erat, vt ipſum os Dei interrogarent, proptereaq; quādo id facere prætermittebant, arguebat eos, reſponſis quippe ſuis dirigebat eos in rebus & euentibus ipſorum ad fidē, quā adhuc ipſi ignorabant. At nunc quādo fides in Chriſtū eſt fundata, & Lex Euangelica

In Euāgelica lege, nulla eſt neceſſitas aliqua de re Deū interrogādi.

in ſtatu gratiæ promulgata, non eſt vnde neceſſe ſit eum illo modo interrogare, nec eſt cur ipſe ſicut tunc loquatur, & reſpondeat. Dando quippe nobis ſicuti dedit filium ſuum, qui eſt vnicum ſolumq; ipſius verbū, omnia nobis ſimul vnaq; vice hoc ſuo vnico verbo loquutus eſt, & reuelauit. Et hic eſt genuinus autoritatis illius ſenſuus qua nititur S. Paulus perſuadere Hebræis, vt à prioribus illis antiquæ legis Moyſis cū Deo agēdi, tractandiq; modis abſcedant, & oculos ad CHRISTVM ſolū conuertant, dicens. *Multifariam, multiſque modis olim Deus loquens Patribus in Prophetis: nouiſſimè, diebus iſtis, loquutus eſt nobis in filio:* Quibus verbis docet Apoſtolus, tot tantaque dixiſſe Deum hoc ſuo verbo, vt nihil iam amplius optandum ſuperſit, id enim, quod antea per partes loquebatur Prophetis, iā nobis totum in ipſo dixit, ipſum nobis totū dando, id eſt, filiū ſuum. Quāobrem ille, qui nunc vellet aliquid à Deo ſciſcitari, vel viſionem aliquā, aut reuelationem ab eo poſtulare, videretur iniuriā Deo illaturus, nō defigendo omnino ſuos oculos in Chriſtū, nullamq; aliam rem aut nouitatem requirendo. Poteſt etenim illi Deus hoc modo reſpondere. *Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipſum audite.* Iam omnia loquutus ſum per verbum meum: ad illum ſolum tuos conijce oculos, in ipſo ſiquidem vniuerſa iam tibi dixi, cunctaque reuelaui: imò multo plura in eo reperies, quam deſiderare aut petere poſſis, cur tu locutiones, viſiones aut reuelationes particulares exigis, cum ſi ad illum oculos attollere volueris, ſis in ipſo reperturus vniuerſa. Ipſe ſiquidem eſt totum verbum meum, & reſponſum. Ipſe eſt tota mea Viſio, & Reuelatio, quam dixi, reſpondi, manifeſtaui, & reuelaui, dando ipſum vobis in fratrem, Magiſtrum, ſocium, pretium

Et pulcherrima huius rei cauſa affertur.

Heb. 1. 1.

Dando nobis Deus filium ſuū & verbū ſuū, omnia nobis dedit, & dixit, ita vt nihil optādū ſuperſit.

Pulcherrima introductio Patris æterni loquentis cū homine, reuelationes deſiderante.

Matth. 12. 6.

M 2 & præ-

& præmium. Iam ego vnà cum ſancto meo ſpiritu in illum deſcendi in Monte Thabor, dixique. *Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipſum audite.* Non eſt cur nouos doctrinæ ac reſponſionum modos, requiras, ſi enim loquebar antea, id erat Chriſtum promittendo, ſi verò aliquid ſciſcitabantur ex me, dirigebantur interrogationes illæ ad poſtulandum & ſperandum Chriſtum, in quo vniuerſa bona reperturi erant: (quemadmodum nunc omnis Euangeliſtarum Apoſtolorúmque doctrina, hoc declarat.) At qui nunc, illo me interrogaret modo, vellerque me ſecum loqui aut aliquid à me ſibi reuelari; eſſet hoc ac ſi quodammodo non ſibi eſſet ſatisfactum in Chriſto, & per Chriſtum, grauemque dilecto filio meo iniuriam irrogaret: cùm enim illum habeas, quid à me petere poſſis, prorſus non reperies, nec reuelationes, viſioneſque requires, tu tantum illum attentè contemplare: & iam tibi omnia quæ petis & multo plura in illo collocata & dicta experieris. Si aliquod tibi à me conſolationis verbum dici cupis; conſidera filium meum mihi obedientiſſimum, meique amore tantopere afflictum; & percipies quod tibi reſpondeat huiuſmodi verba: ſi aliqua tibi arcana, caſuſque reuelari ac manifeſtari peroptas; ad illum ſolummodo collima oculos, & ſecretiſſima myſteria, ſapientiam immenſam, ac Dei mirabilia, quæ in ipſo ſunt obſerata, reperies, ſicut meus dicit Apoſtolus. *In quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ Dei abſconditi.* Qui ſapientiæ theſauri, multo tibi erunt ſubliminores, dulciores & vtiliores, rebus iis, quas noſſe anhelas. Propterea enim, idem gloriabatur Apoſtolus: *Non enim iudicaui me ſcire aliquid inter vos, niſi IESVM Chriſtum, & hunc Crucifixum.* Quod ſi alias etiam diuinas reuelationes viſioneſque corporales deſideraueris, contemplare illum humanâ veſtitum carne, & plus in eo, quàm ſperas & cogitas, reperies, dicente eodem Paulo Apoſtolo. *In Chriſto inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter.*

Math. 17. num. 6.

Grauem filio Dei irrogat iniuriã, qui nunc reuelationes requirit.

Col. 2. 3.

1. Cor. 2. 2.

Coloſ. 2. num. 9.

Non expedit itaque neque licet interrogare Deum illo modo, nec eſt neceſſe vt loquatur ipſe, aut reſpōdeat: cum enim fuerit in Chriſto loquutus, nihil amplius exoptari poteſt. Et qui temporibus iſtis ſupernaturali præterordinariâ viâ aliquid addiſcere & percipere vellet; illud eſſet veluti velle DEVM defectus arguere, quaſi non nobis omnia in filio ſuo ſufficienter dediſſet, vt dictum eſt. Quamuis enim fide ſuppoſitâ, illique indubiè aſſentiendo, huiuſmodi res peroptet; eſt nihilominus curioſitas quædam minorem arguens fidem. Quapropter non eſt, quod huiuſmodi homines curioſi, aliquam doctrinam vel aliam quampiam rem ſupernaturali viâ expectent. Eadem quippe horâ, quâ CHRISTVS in Cruce expirans dixit. *Conſummatum eſt*; non ſolum iſti cùm Deo agendi modi, ſunt finiti, ſed etiam vniuerſæ antiquæ legis ceremoniæ & ritus. Et ſic in omnibus Chriſti, eius Eccleſiæ, ac miniſtrorum ipſius doctrinam, ſequi debemus, hacque viâ omnibus noſtris ignorantiis, ac infirmitatibus ſpiritualibus remedia quærere: pro omnibus, ſiquidem de neceſſitatibus hoc modo faciendo, copioſam medicinam reperiemus, à quo itinere ſi quis deflexerit, ſeque ab eo ſeparauerit, non ſolum curioſitatis maculam contrahit, ſed etiam nimium eſt audax & præſumptuoſus. neque enim aliquid ſupernaturali viâ credi debet, niſi illud doctrinæ Chriſti Dei & hominis, ac eius miniſtrorum fuerit cōſentaneum. Idq; adeò, vt

Statim ac Chriſtus Dominus in cruce dixit. Cõſummatũ eſt, finiti omnes cũ Deo viâ ſupernaturali præter ordinaria agẽdi modi. Ioan. 19. 30.

NOTA. *Chriſti Eccleſiæ, & miniſtrorũ ipſius doctrinam ſequẽdo, pro omnibus noſtris ignorantiis, & neceſſitatibus remediũ reperiemus. Nihil ſupernaturali viâ reuelatum credi debet, niſi Chriſti miniſtrorumq; eius doctrina, fuerit conformè. Gal. 1. 8.*

Digitized by Google

Gal. 1. 8. vt dixerit S. Paulus: *Sed licet Angelus de cælo euangelizet vobis præterquam, quod Euangelizauimus vobis anatema ſit.* Vnde ſequitur, quod quoniam veriſſimum certiſſimumque eſt, in illis, quæ Chriſtus nos docuit nobis perſiſtendum eſſe & cætera omnia eſſe nihil, neque fidem illis, niſi doctrinæ huic conformia ſint, habendam; caſſo labore, ac conatu eum atteri, quiſquis nunc cum Deo ſecundum antiquæ legis modum, agere cupit. Præſertim cum non cuicunque illius temporis homini, aliquid à Deo ſciſcitari, liceret, nec ille omnibus paſſim reſponſa daret, ſed ſolis ſacerdotibus & Prophetis, ex quorum ore plebs legem diſcere debebat, & doctrinam: atque ita ſi quiſpiam aliquid à Deo noſſe cupiebat, per ſacerdotem vel Prophetam illud interrogabat; non verò per ſeipſum. Quod ſi Dauid per ſeipſum aliquoties Deum interrogauit, ideo hoc fecit, quia Propheta erat, neque id abſque ſacerdotali veſte faciebat, quomodo illum primo libro Regum feciſſe legimus, vbi dixit Abiathar ſacerdoti. *Applica Ephod*, quod erat præcipua veſtis ſacerdotalis: ſicque Deum conſuluit. Sed aliâs per Prophetam Natan, & per alias Prophetas, conſulebat Dominum: Et quod ex ore iſtorum Prophetarum & ſacerdotum audiebant, à Deo promanaſſe credere debebant, non autem, quia ita ipſis videretur. Atque ita, quæ tunc dicebat DEVS nullius erant roboris apud eos ad fidem integram conciliandam, niſi illa Prophetarum ac ſacerdotum ore comprobarentur. Tantopere ſiquidem placet Deo vt hominis directio ab alio illi ſimili dependeat homine; vt omnino velit ne rebus, quas nobis ſupernaturaliter communicat, integram præſtemus fidem, neque nobis illæ magnam ac ſecuram vim faciant, antequam per iſtum, humanum oris alterius hominis aquæductum, pertranſeat. Quare quotieſcunque dicit, vel reuelat aliquid animæ, facit hoc imprimendo illi, inclinationem & propenſionem quandam, ad res illas, ijs quibus expedit aperiendas: & donec iſtud fiat, non ſolet integram ſatisfactionem præbere Animæ, ſed vult vt illam accipiat homo, ab alio ſimili ſibi homine, quem Deus ſuo loco conſtituit. Vnde in *Iudi. 7. 10* libro Iudicum idipſum Gedeoni Duci eueniſſe cernimus, cui cum multoties dixiſſet DEVS, eum de Madianitis victoriam reportaturum, erat nihilominus anceps & puſillanimis, permittente Deo hanc in eo debilitatem, donec ex ore hominum, idipſum audiſſet, quod à DEO audierat. Res autem hoc modo acta eſt, cum animaduertiſſet illum Dominus animo concidiſſe; dixit illi. *Surge & deſcende in caſtra, & cum audieris, quid loquantur, tunc confortabuntur manus tua, & ſecurior ad Hoſtium caſtra deſcendes.* Res protſus ita ſucceſſit: audito ſiquidem Madianitæ vnius ſomnio, quod ille alteri recenſebat, ſe videlicet in ſomnis vidiſſe Madianitas à Gedeone ſuperandos: maximos Gedeon ſumpſit Spiritus, hoſtemq; magno & alacri animo aggreſſus, debellauit. Ex quo apparet noluiſſe Deum vt de ſuâ reuelatione ſecurus eſſet, priuſquam idipſum ex ore percepiſſet humano. Sed multo maiori dignum eſt admiratione, quod in eadem materia contigit Moyſi, quem cum multis propoſitis rationibus iuſſiſſet DEVS, vt ad liberandos filios Iſrael proficiſceretur, viſionemque ſuam miraculis virgæ in ſerpentem verſæ, & manus leprâ infectæ, confirmaſſet; adeò ſe cunctabundum, debilem, ac ambiguum in hoc itinere exhibuit, vt licet ob hoc iratus fuerit Dominus, nunquam tamen perfectâ fide negotium hoc aggredi auſus fuerit, donec illi adderet DEVS animum per fratrem ſuum Aaronem dicens;

Non cuicunque in lege antiqua Deum ſciſcitare licebat, ſed tantū Sacerdotibus & Prophetis.

1. Reg. 23. 9.

NOTA. *Maximè Deo placet, vt vnus homo ab alio gubernetur, nec vult vt rebus ſupernaturaliter extraordinarii ſuauelatis integram adhibeant fidem, antequam ab alio homine approbentur.*

Mirabile huius veritatis in Moyſe exemplum.

Exo. 4. 14. & 15.

Aaron frater tuus Leuites, ſcio quod eloquens ſit: ecce ipſe egredietur in occurſum tuum, videnſque te, letabitur corde: loquere ad eum, & pone verba mea in ore eius, & ego ero in ore tuo, & in ore illius. Quibus auditis Moſes, confeſtim ſpe conſilij, quod à ſuo fratre acceptutus erat, reſumpſit animam.

NOTA. *Humilis animæ proprium eſt, nõ præſumere ſolã cũ Deo agere, nec tutam ſe credere, niſi humano adhibito cõſilio, quod etiã Deus ipſe ab ea requirit. Matth. 18. 25.*

Eſt quippe humilis Animæ proprium vt non præſumat ſola cum Deo agere, nec tuta vel ſatisfacta omnino eſſe poſſit, abſq; directione & conſilio humano, & hoc etiam requirit ipſe Dominus: illis quippe, qui ad tractandum de aliqua veritate ſimul cõueniunt, ipſe ſe ad eam dilucidandam, & in illis ſtabiliendam adiungit, quẽadmodum ſe facturum Moſi & Aaroni inuicem conuenientibus promiſit, vtriuſque ore loquendo. Propterea quoq; in Euangelio dixit: *Vbi ſunt duo vel tres congregati in nomine meo* (ad cõſiderandum quid ad maiorem gloriam honoremque meum expediat) *ibi ſum in medio eorum*: illuſtrando videlicet, & in eorum cordibus diuinas ſtabiliendo veritates. Sed oculate perpendendũ eſt, minimè dixiſſe: vbi fuerit vnus ſolus, ego ibi adsũ, ſed vbi ad minus fuerint duo, vt hinc cognoſceremus, nolle Deum vt aliquis per ſe ſolus credat, & exiſtimet veras eſſe gratias, quas à Deo recipit, neq; in illis mentem ſuam ſtabiliat, vel nimis abſque cõſilio & gubernatione Eccleſiæ vel Miniſtrorum eius adhæreat, nam in corde illius qui ſolus eſt, minime dilucidabit aut confirmabit veritatem Deus, vnde frigidus ac debilis remanebit. Hinc eſt illud, quod amplificat Eccleſiaſtes dicens: *Væ ſoli, quia cum ceciderit non habet ſubleuantem ſe: & ſi dormierint duo: fouebuntur mutuo* (calore ſcilicet Dei, qui in medio eorum eſt) *Vnus quomodo calefiet?* (id eſt quomodo non frigidus in rebus diuinis remanebit.) *Et ſi quiſpiam præualuerit contra vnum* (Dæmon videlicet, qui contra illos præualet, qui ſoli ſeipſos in rebus diuinis regere volunt, nec ab aliquo accipere conſilium) *duo reſiſtunt ei*, diſcipulus videlicet & ſpiritualis Magiſter, qui inuicem conueniunt, ad cognoſcendam & opere adimplendam veritatem. Et donec hoc fiat, vt plurimum ille, qui ſolus eſt ſe tepidum debilemq; in illa experitur, licet ab ipſo Deo pluries eam audierit. Idq; adeò, quod licet S. Paulus multo tempore prædicarit Euangelium, quod ille ſe non ab hominibus, ſed ab ipſo Deo audiuiſſe affirmat: nulla ratione quieſcere ac ſecutus eſſe potuerit antequam illud cum S. Petro, cæteriſque Apoſtolis contuliſſet dicens: *Ne forte in vacuum currerẽ, aut cucurriſſem.* Ex quo loco manifeſtè patet, nequaquam tutum eſſe ijs fidere rebus, quas Deus videtur reuelare; niſi eo quo præſcribimus modo & ordine. Suppoſito etenim, quod animæ certò conſtet à Deo reuelationẽ proceſſiſſe, ſicuti S. Paulo cõſtabat Euangelij ſui certitudo (ſiquidem iam illud annunciare cœperat) poteſt tamẽ homo in exequenda illa, rebuſq; ad eam ſpectantibus aberrare. Licet enim Deus rem vnã dicat, non ſemper tamen dicit alteram: & multoties dicit rem, non tamen modum eã faciendi. Nam vt plurimum, quidquid induſtria & cõſilio humano conſequi poſſumus, minime ille facit aut dicit quãuis ad intimã ſuam familiaritatẽ multo tempore admiſerit Animã. Quam rem egregiè S. Paulus agnoſcebat; ſiquidẽ (vti diximus) licet optimè à Deo ſibi reuelatum Euangelium noſſet, ſe tamẽ ad illud cũ cæteris Apoſtolis conferendũ, & examinandum contulit. Idipſum etiam clarè in Exodo patet, legitur enim ibi ꝙ quamuis Deus tanta cum familiaritate cũ Moſe ageret, nunquã tamen conſilium illud, adeò ſalubre præbuerit quod ſocer ipſius Ietro dedit, vt videlicet alios deligeret iudices qui illi opem ferrent, ne populus

In corde illius, qui ſolus eſt, hoc eſt, qui ſua cum alijs non communicat, minimè dilucidabit cõfirmabitq; Deus veritatem. Eccl. 4. 10

Gal. 2. 2.

NOTA: *Vt plurimũ, quidquid cõſilio humano cõſequi poſſumus, minimè Deum facere, & dicere, & hanc legẽ ſeruat Deus, etiam cum animabus, quas ad intimam admiſit familiaritatem. Exod. 18. 21.*

Digitized by Google

lus à mane ſq; ad veſperā iudicia præſtolaretur. *Prouide autē de omni plebe viros potentes, & timentes Deum, in quibus ſit veritas &c. qui iudicent populum omni tempore.* Quod conſilium approbauit Deus, nec tamen illud ei ſuggeſſerat: erat enim huiuſmodi res, quæ iudicio & conſilio humano obtineri poterat. Eodem modo vniuerſa, quæ circa viſiones ac locutiones Dei occurrere poſſunt, quibus iudicium & conſilium humanum proſpicere poteſt; non ſolet illa reuelare Deus, ſemper enim vult, vt quantum fieri poteſt, conſilio iudicioq; humano vtamur, prætérquā in fidei rebus, quæ omne iudicium ac rationē ſuperant; quamuis minime rationi repugnent. Quāobrem nemo ſibi perſuadeat, quod quia certus & ſecurus ſit Deum, & Sanctos cum eo familiariter multis in rebus agere, eo ipſo debeant illi manifeſtare defectus, quos in quacunque re habet, ſi poſſit aliunde illos agnoſcere. Quare caute admodum agendum eſt, minimeque fidendum: nam (ſicut in Actis Apoſtolorum legimus) licet S. Petrus Princeps eſſet Eccleſiæ, & qui à Deo immediate inſtruebatur, in quadam tamen Cæremonia, qua inter gentes vtebatur, errabat, Deus tamen ſilebat: donec S. Paulus corriperet illum, *Gal. 2. 14.* ſicut ipſemet aſſerit dicens: *Sed cum vidiſſem, quod non rectè ambularent, ad veritatem Euangelij: dixi Cephæ coram omnibus, ſi tu cum Iudæus ſis gentiliter viuis, & non Iudaicè, quomodo Gentes cogis iudaizare?* Nec Deus defectus huius per ſeipſum Petrum admonuit, eò quod eſſet res in cuius notitiam via ordinaria, deuenire poterat.

Quamobrem multorum cum quibus in hac vita familiariter conuerſatus fuerat, & quos multa luce virtuteque dotauerat, defectus, & peccata in die Iudicij punier, quia in alijs rebus ad quas ſe faciendas obligari nouerant, fuerunt negligentes, illi, quæ eis cum Deo intercedebat, familiaritati, confiſi. Vnde (ſicut Chriſtus Dominus noſter in Euangelio ait) tunc illi obſtupeſcent & dicent. *Domine Domine, nonne* *Matth. 7. 22.* *in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? dixitque Dominus tunc ſe illis reſponſurum dicendo: diſcedite à me, qui operamini iniquitatem, quia nunquam noui vos.* Ex horum numero erat Propheta Balaā, & alij ei ſimiles, cum quibus licet loqueretur Deus, non tamen ei erant accepti, eò quod eſſent peccatores. Ad eundem etiam modum corripiet Dominus electos amicos ſuos, cum quibus hic familiariter fuit, conuerſatus, de defectibus ac negligentijs quas cōmiſerunt, de quibus nō oportebat eos ab ipſomet Deo admoneri: ſi quidem eos per legem, naturalemque rationem ſibi datam admonuerit.

Quidquid Anima ſupernaturaliter euenerit, debet illud confeſtim ſincere, & cum omni veritate, Magiſtro ſuo Spirituali aperire.

Tractationi itaque huic quantum ad rem hanc ſpectat finē imponēdo, ex dictis elicio, quamcunq; rem, quam anima quacunque, tandē ſupernaturali via recipiat, dilucide, ſincere, & cum omni veritate debere, cōtinuo magiſtro ſuo ſpirituali patefacere & aperire. Quamuis enim nihil referre videatur, huiuſmodi res manifeſtare, neq; tempus hac in re inutiliter conſumere, cum repudiādo huiuſmodi res nihiliq; eas faciendo (ſicuti docuimus) remaneat anima tuta & ſecura (præſertim quando ſunt Viſiones vel Reuelationes, vel aliæ ſupernaturales communicationes, quæ vel ſunt manifeſtæ, vel parum refert an huiuſmodi ſint, vel non ſint) nihilominus eſt admodum neceſſarium (quamuis animæ *Huius rei cauſa.* contrarium videatur) vniuerſa patefacere, Idque ob tres cauſas.

Prima eſt, quia ſicut diximus multa cōmunicat Deus, quorū effectū, vim, lucē & ſecuritatē non omnino in anima cōfirmat

ſtabi-

ſtabilitque, donec vt dictum eſt de ijs agatur & tractetur cum illo, quem Deus conſtituit ſpiritualem iudicem Animæ illius, qui etiam poteſtatem habet ligandi illam & ſoluendi, reſque eius approbandi & reprobandi, quemadmodum hoc auctoritatibus ſcripturæ ſuperius adductis comprobauimus, & quotidiano etiam experimento comperimus, videndo humiles animas, quæ huiuſmodi fauores ſuſcipiunt, poſtquam de illis, cum quibus debent egerunt, cum noua quadam ſatisfactione, robore, luce ac ſecuritate remanere. In tantum vt aliquibus videatur quod antequam iſta communicent, nec animo ſuo imprimantur, nec ſua illa reputent, poſtquam verò ea manifeſtauerint, veluti denuo illa recipiant, atque in ijs confirmentur.

Secunda cauſa eſt, quia vt plurimum indiget Anima doctrinâ & inſtructione, de rebus illis, quæ ei eueniunt, vt poſſit illâ viâ ad nuditatem ſpiritualemque paupertatem, quæ eſt nox obſcura dirigi. Si enim hæc doctrina illi deeſſet, ſuppoſito etiam quod Anima nollit huiuſmodi res admittere; inperceptibiliter in viâ ſpirituali ruditatem quandam ignorantiamq; contrahet, & ad viam ſenſuum pedetentim declinabit.

Tertia cauſa eſt. Quia ad humilem animæ ſubiectionem & mortificationem fouendam, expedit vniuerſa detegere, quãuis ea nihili fieri debeant; nec ipſa illa æſtimet. Reperire quippe eſt nonnullas Animas, quæ magnam ſentiunt repugnantiã, in huiuſmodi rebus dicẽdis, eò quòd nullas eſſe iudicent, neque ſciant, quâ ratione illas ſint accepturæ, quodque de illis iudicium laturæ illæ perſonæ, cum quibus agendum eſt: quod eſt exiguæ humilitatis indicium eamque ipſam ob cauſam, oporteat ſeſe ad illas propalãdas ſubijcere.

Exigua humilitatis indiciũ eſt, difficilẽ eſſe in aperiendis, ſpirituali Patri arcanis ſuis.

Aliæ verò ſunt, quas maximopere pudet res huiuſcemodi detegere, ne illa, quæ ſanctorum ſunt propria habere videantur; vel alias ob cauſas, propter quas vehementer in iſtis rebus aperiendis affliguntur; ideoque videtur illis nihil ſubeſſe cauſæ, ad iſta narranda, cum ipſæ nihili eas faciant: propter eandem tamen cauſam omnino expedit vt ſeſe mortificent, & iſta enarrent, donec iam omnino humiles, faciles, promptæque euadant, & poſtmodum ea ſemper non grauatè enuncient.

Non debẽt ſpirituales Patres ſeſe aſperos & triſtes exhibere animabus ſupernaturalia dona habentibus, ne ab eis propalandis deterreantur.

Verum circa ea, quæ dicta ſunt animaduertendum eſt: non ex eo quod tam multum commendauimus vt res iſtiuſmodi repellantur, & ne Confeſſarij cum Animabus de illis colloquia inſtituant, nõ inquam, propterea debent Pattres ſpirituales alienos, ſe ab illis oſtendere, nec vſque adeò repellere, & irridere, vt ſeſe cohibendi, & ne illa manifeſtare audeant, præbeant occaſionem, atque ita grauiter ferant, vt non pauca incommoda ſubeant, ſi ad illa manifeſtanda aditus præcludatur. Vt enim docuimus, ſolent iſta eſſe medium. quod ſi ſunt medium & modus quo Deus ducit huiuſmodi animas: non eſt cur illi iraſcamur, aut illum admiremur, aut occaſionem ſcandali inde arripiamus: quin potius cum inſigni benignitate tranquillitateque agendum eſt cum eis: addendo ipſis animum, & vt ea manifeſtent modeſte inuitando, imo ſi oportuerit, præcepto illas adigendo, tanta, etenim intercedere ſolet in narrandis rebus iſtis difficultas, vt iſtis medijs omnino, vti neceſſe ſit. Sollicite etiam ſtudeant, eos in fide dirigere, ſuauiterque ab omnibus illis ſupernaturalibus rebus oculos deflectere, præbendo illis doctrinam; quomodo ab illis denudare debeant ſpiritum, & appetitum, vt progredi valeant: hancque doctrinam faciant eos alta mente recondere, pretioſius eſſe coram

Diuina patientes Anima, in fide dirigenda, & ſuaniter à ſupernaturalibus denudanda.

Nota. Pretioſiorē eſſe coram Deo vnū voluntatis actum in charitate factū omnibus viſionibus & reuelationibus.

coram Deo opus vnum, vel voluntatis actum in charitate factum, omnibus, quas cælitus obtinere poſſunt Viſionibus & Reuelationibus; & quâ ratione multæ animæ, quæ nihil horum ſunt vnquam expertæ, abſque vllâ comparatione in ſublimiori ſunt ſanctitatis gradu alijs, quæ multa huiuſmodi dona recipiunt.

CAPVT XXIII.

In quo de apprehenſionibus intellectus, quæ via merè Spirituali contingunt, agere incipit. Et quidnam ea ſint declarat.

Etiamſi doctrina, quam de apprehenſionibus intellectus, quæ ſenſuum via fiunt tradidimus, ſi ea, quæ de ijs tractanda eſſent inſpiciamus, aliqua ratione breuior cōpendioſiorque remaneat, nolui tamen hac in re fuſior eſſe, cum etiam ad ſatisfaciendum propoſito mihi in hoc opere ſcopo, ad expediendum videlicet intellectum, & denudandum ab iſtis apprehenſionibus, ac dirigendū in fidei noctē, potius me prolixiorē fuiſſe exiſtimē. Quāobrem auſpicabimur modo tractationem de quatuor intellectus apprenſionibus, quas octauo capite, merè ſpirituales diximus, quæ ſunt Viſiones, Reuelationes, Locutiones & ſpiritualia ſentimenta, quas merè ſpirituales nuncupamus, quia non corporearū imaginariarumq; inſtar, intellectui humano ſenſuum corporalium via, communicantur; ſed abſque vllo alicuius exterioris vel interioris ſenſus medio, clarè ac diſtinctè ſupernaturali viâ intellectui imprimuntur, eò ſe paſſiuè ſolummodo habente, hoc eſt nullo Animæ actu & operatione ad minus actiua & quaſi propria interueniente.

Apprehēſiones ſupernaturales merè ſpirituales intellectus ſunt, quatuor; Viſiones, Reuelationes, Loquutiones & ſpiritualia ſentimenta.

Sciendum itaque eſt, lato modo & vniuerſaliter loquendo, omnes iſtas quatuor apprehenſiones, Viſiones animæ appellari poſſe, cum etiam intelligere Animæ, videre intuerique dicatur. Et quoniam vniuerſæ apprehenſiones iſtæ, ſunt intellectui intelligibiles, ſpiritualiter viſibiles nuncupantur. Vnde etiam intelligentiæ, quas de illis format intellectus, intellectuales viſiones dici poſſunt. Cum enim vniuerſa obiecta, cæterorum ſenſuum (cuiuſmodi ſunt quidquid videri, audiri, odorari, guſtari tangique poteſt) ſint intellectus obiecta, quatenus veritati vel falſitati ſubſunt, hinc etiam fit, quod quemadmodum in oculis corporeis, omne illud quod eſt corporaliter viſibile, viſionem corporalem producit; ſic oculis ſpiritualibus Animæ, intellectui videlicet, quidquid intelligibile eſt, ſpirituale viſionē generat: ſiquidem vti diximus, rem aliquam intelligere, eſt illā videre. Quamobrem generaliter loquendo, quatuor iſtæ apprehenſiones appellare poſſumus viſiones, quod alijs ſenſibus nequaquam competit; vnus enim ſenſus minime alterius ſenſus obiecti, in quantum tale, capax eſt. Sed quoniam apprehenſiones iſtæ, obijciuntur Animæ, ſecundum modum, quo alijs ſenſibus repræſentātur; hinc eſt quod proprie ſpecificeq; loquendo, illud quod recipit intellectus, per modum vidēdi (valet quippe ſpirituales res intueri, quemadmodum corporeus oculus res corporeas) viſionem appellamus: & illud, quod recipit, quaſi diſcendo, nouaſque res intelligēdo, Reuelationem dicimus: quod autem audiendi modo excipit, Loquutionem vocamus: & ea, quæ ſecundum cæterorum ſenſuum modum experitur & percipit ſicuti eſt quædam ſuauis ſpiritualis odoris intelligentia: & quædam deguſtatio ſaporis ſpiritualis, necnon voluptatis delectationiſque ſpiritualis, qua frui poteſt

Omnes iſtæ quatuor apprehenſiones, lato modo viſiones appellari poſſunt.

N ſuper-

Digitized by Google

ſupernaturaliter Animæ; ſentimenta ſpiritualia appellamus. Ex omnibus iſtis elicit intellectus, intelligentiam ſeu Viſionē (ſicuti diximus) ſine vlla formæ, imaginis, vel imaginariæ figuræ, vel naturalis Phantaſiæ, vnde illam poſſit eruere; apprehenſione: ſed immediatè huiuſmodi res communicantur Animæ, operatione, medijſque ſupernaturalibus.

Ab iſtis itaque (ſicuti à cæteris corporalibus & imaginarijs apprehenſionibus fecimus) expedit etiam nobis hoc loco extricate intellectum introducendo dirigēdoque eum per Noctem ſpiritualem fidei ad diuinam & ſubſtantialem cum Deo vnionem, ne fortè huiuſmodi rebus efficiatur intellectus rudior, implicatiorq; ac ſic ſolitudinis & nuditatis ab omnibus rebus iter illi præpediatur, quod ad hunc finem requiritur. Suppoſito enim, apprehenſiones iſtas multo eſſe nobiliores, vtiliores, tutioreſque corporeis & imaginarijs, cum iam ſint interiores mereque ſpirituales, & quas minus Dæmon attingere valet, communicatur ſiquidem per illas purius ſubtiliuſque animæ Deus abſque aliqua ſaltem actiua ac propria operatione ipſius, vel etiā imaginationis: nihilominus tamen, non ſolum poſſet ſeſe intellectus ad dictum iter peragendū huiuſmodi rebus irretire, & implicare, ſed etiam poſſet grauiter decipi, ob modicam ſuam circumſpectionem.

Apprehenſiones iſtæ multo ſunt nobiliores, vtiliores & tutiores corporeis, & imaginarijs, & quare?

Et quamuis poſſemus aliqua ratione tractationem hanc de iſtis quatuor apprehēſionum modis coniunctim ſimulq; abſoluere; cōmmune ac vniuerſale de illis præbendo conſilium, quod etiā de cæteris damus, vt videlicet nec quærantur, nec deſiderentur; nihilo ſecius, quia occaſione oblata aliquā doctrinā & lucem, ad id cōmodius faciendum adferemus, & aliqua puncta ad illas ſpectantia tractabimus, expedit de vnaquaque illarum in particulari agere; vnde de primis, quæ ſunt Viſiones ſpirituales, vel intellectuales loquemur.

Vniuerſale conſiliū omnibus iſtis apprehenſionib. deſeruiēs, vt nec quærantur, nec deſiderentur.

CAPVT XXIV.

In quo de duobus modis Viſionum intellectualium, quæ Supernaturali via contingant diſſeritur.

LOquendo in præſenti propriè de illis, quæ ſunt ſpirituales Viſiones, abſq; alicuius ſenſus corporei interuentu, dico, duos viſionum modos obijci poſſe intellectui. Quædā ſunt corporearum ſubſtātiarum, aliæ verò ſubſtantiarum ſeparatarū, vel incorporearum. Corporeæ, circa vniuerſas res materiales quæ ſunt in cælo & in terra verſantur, quas Anima, quadā luce à Deo deriuata interueniente, videre poteſt in qua vniuerſas res abſentes, quæ ſunt ſiue in cælo, ſiue in terra, intueri licet.

Intellectuales viſiones quædam ſunt corporearū ſubſtātiarum, quædam verò ſubſtātiarum incorporearum.

Aliæ verò Viſiones, quæ ſunt ſubſtantiarū incorporearū, aliud quoddā ſublimius lumen requirunt: vnde etiam Viſiones iſtæ ſubſtantiarum incorporearum, ſicuti ſunt Angelorum & animarū, minime ſunt frequentes, nec huius vitę propriæ, multo autem minus Eſſentiæ Diuinæ Viſio, quæ eſt comprehenſorum propria, niſi fortè per modum tranſeuntis hoc donum alicui concedatur, Deo diſpenſante, vel conſeruante vitam, & conditionem naturalē, ab illius vſura ſpiritum nonnunquam abſtrahendo: prout in Apoſtolo S. Paulo potuit euenire, ipſo dicente ſe vidiſſe arcana in tertio cœlo, id eſt, quod fuerit raptus vt illa cerneret, quæ non licet homini loqui: *Siue in corpore, ſiue extra corpus neſcio, Deus ſcit.* Ex quo liquet eum viam naturalem per raptum deſeruiſſe, Deo ipſo modum operante. Hinc etiam vbi probabiliter creditur quod Eſſentiam ſuā

2. Cor. 12. n. 3.

DEVS

Digitized by Google

Devs Moyſi manifeſtauerit, ei dixiſſe legitur: *Cumque tranſibit gloria mea, ponam te in foramine petræ, & protegam dextera mea, donec tranſeam*: ne, ſcilicet, cum tranſiret, tantam gloriã ſuſtinere non valens, interiret. Qui tranſitus nil aliud erat quã ſeſe illi viſendũ præbere, per modum tranſeuntis, protegendo dextera ſua vitam Moyſis naturalẽ. Cæterum viſiones iſtæ adeò ſubſtantiales, cuiuſmodi fuerunt Viſio Diui Pauli, Moyſis, & Eliæ Parentis noſtri, cum ad oſtium ſpeluncæ cooperuit pallio vultum ſuum, ad ſibilum Auræ tenuis Dei, per modum tranſeuntis contingunt, idque rariſſimè & vix vnquam, & admodum paucis; hoc enim ſolum illis præſtat, qui ſunt fortes Spiritus Eccleſiæ, & Legis Dei, ſicuti fuere tres viri commemorati.

Exod. 33. n. 22.

3. Reg. 19. n. 13.

Attamen licet prædictæ Viſiones de lege ordinaria nequeant videri in præſenti vita, nudè, & clarè; poſſunt tamen percipi in ipſa ſubſtantia Animæ, mediante notitia quadam amoroſa, vna cum ſuauiſſimis attactibus, & amplexibus ſpectantibus ad genus illud ſentimentorum ſpiritualium, de quibus poſtmodum Deo auxiliante acturi ſumus: eò ſiquidem calamus noſter vergit, ac dirigitur, ad diuinam ſcilicet coniunctionem, & vnionem animæ cum Dei ſubſtantia deſcribendam, quod fiet cum de Intelligentia myſtica, & confuſa ſeu obſcura, adhuc explicanda tractabimus: quo loco dicturi ſumus, quemadmodum Devs media hac amoroſa, & obſcura Notitia, coniungitur animæ, in gradu eminenti, atque diuino: Hæc ſiquidem notitia obſcura & ſuauis, quæ eſt Fides, ita deſeruit in præſenti vita ad vnionem diuinam, ſicuti lumen gloriæ in vita beata deſeruit vt medium ad claram Dei Viſionem.

Agamus iam, de Viſionibus ſubſtantiarum corporearum, quæ ſpiritualiter in Anima recipiuntur, ſuntq; in modo, Corporeis Viſionibus ſimiles. Sicut enim oculi videt corporeas res, media luce naturali; ita Anima intellectu, luce ſupernaturaliter deriuata mediante (de qua iã ſumus locuti) eaſdem illas res naturales & alias, quas Deus vult, interius videt, ſolumq; in modo videndi diſcrimen eſt, nam ſpirituales vel intellectuales, clarius ac ſubtilius multò, eueniunt corporalibus. Quãdo.n. placet Deo, hunc exhibere Animæ fauorem, communicat ei ſupernaturalem illã lucem (de qua ſumus loquuti) in qua clariſſimè facillimeq; res, quas Deus vult, ſiue illæ in cælo ſint, ſiue in terra, cóſpicit, nullum adferente impedimẽtum abſentia vel præſentia illarum. Fitq; hoc, veluti ſi aperiretur quædam lucidiſſima porta, per quã Anima intercalatè videret, ſimilitudinem quandam coruſcationis, quando nimirum illa in aliqua nocte obſcura ſubitaneè res illuſtrat, facitq; dilucidè ac diſtinctè apparere: confeſtimq; iterum eas in tenebris & obſcuritate deſerit, quamuis formæ, & figuræ rerum viſarum, in Phantaſia remaneant, quæ omnia longè perfectius in Anima peraguntur. Interdum enim adeo impreſſa manent ea, quæ ſpiritu vidit in luce illa, vt quotieſcunq; illuſtrata à Deo, attendit, eodẽ modo in ſe illa videat vti prius: ſicut in ſpeculo videntur formæ in illo repræſentatæ, quotieſcunque ſpeculum aſpicitur: adeò vt formæ illæ rerum viſarum, nunquam deinceps ab anima omnino recedant, eſto nonnunquam fiant aliquanto remotiores.

Effectus porro, quos huiuſmodi Viſiones in Anima producunt, ſunt, Quies, Illuminatio, Lætitia ad normam gloriæ, ſuauitas, puritas, & amor, humilitas, pronitas, ſeu eleuatio Spiritus ad Deum, euenitque hoc ali-

quando plus, aliquando minus, aliquando plus vnius, aliquando verò plus alterius; iuxta menſuram ſpiritus recipientis, vel quemadmodum Devs voluerit.

Poteſt Dæmon ſimiles fingere viſiones.

Poteſt etiam Cacodæmon ſimiles viſiones in Anima mediante aliquo naturali lumine efficere, vtẽdo Phantaſiæ operâ, in qua ſpirituali ſuggeſtione clarificat, malignus ſpiritus, obiecta, ſiue illa ſint præſentia, ſiue abſentia. Vnde ſuper illũ S. Matthæi locũ, vbi Euangeliſta dicit oſtendiſſe Christo dæmonẽ vniuerſa mundi regna, & gloriam eorũ *oſtendit ei omnia regna mũdi.* aſſerunt nõnulli Doctores hoc factũ fuiſſe ſuggeſtione intelligibili, nam impoſſibile erat efficere, vt oculis corporeis omnia mundi regna, eorumque gloriam cerneret poſſet. Verũ inter iſtas viſiones, quas obijcit Dæmon & illas, quæ ex Deo oriũtur, latiſſimum diſcrimen intercedit. Effectus quippe, quos dæmoniacæ producũt in Anima, nequaquã ſunt illorum inſtar, quos bonæ ingenerant: imò ariditatẽ ſiccitatẽque ſpiritus in tractando cũ Deo, & propenſionẽ ad propriã ſuiipſius æſtimationem inducunt & inclinant ad illas libẽter admittendas, & magni illas faciẽdas, nulloq; modo teneritudinem humilitatis, diuiniq; amoris relinquunt, ſed neq; formæ viſionũ iſtarum cũ ſuaui illa ac iucũda claritate inſculpũtur, & imprimũtur Animæ, ſicuti aliarũ: neq; tamdiu durãt imò quãtocius abolentur, & veluti ab Animâ, abraduntur, niſi forte magni illas faciat Anima, tunc enim ipſa earũ æſtimatio, id efficit, vt naturaliter illarũ ſit memor, verũ id fit nimis aridè ac inſipide, neq; illũ amoris humilitatisque effectum, quem viſiones bonæ, cum illarũ recordatur, producunt.

Math. 4. 8. Quos S. Tho. refert 3. p. q. 41. art. 2. ad 3.

Diſcrimen inter Dei dæmonisq; viſiones.

Viſiones iſtæ in quantũ ſunt creaturarũ, cùm quibus nullam Deus conuenientiam proportionemq́; eſſentialẽ habet; nõ poſſunt intellectui eſſe vſui, & inſeruire pro medio proximo vnionis cũ Deo. Quamobrem expedit Animæ negatiuè ſe in illis habere (ſicuti & in cæteris, de quibus ſumus loquuti) vt poſſit progreſſum facere per proximũ mediũ (quod eſt fides) incedendo; vnde etiam non debet Anima viſionum illarũ formas, quæ in ea remanẽt, impreſſæ veluti in archiuio vel theſauro quodã recondere & aſſeruare, neq; debet velle illis inniti: hoc enim nihil aliud eſſet, quàm velle formis illis, imaginibus & perſonis, quæ circa interiora verſantur occupari, nec per omniũ rerũ abnegationẽ ad Deũ tẽdere. Dato enim caſu, quòd formæ illæ ſemper ibi repræſentarẽtur; non tamẽ illã nimis præpedirent, ſi Anima nihil illas curet. Licet enim verùm ſit formarũ iſtarũ memoriã ſtimulare animã ad aliquem Dei amorẽ contemplationemq́ue: multo tamen amplius vrget & erigit pura fides, & obſcura nuditas ab omnibus iſtis, neſciente Anima qua id ratione fiat, aut vnde procedat. Vnde eueniet, inflãmari Animã anxietatibus amoris Dei puriſſimi, nec tamen illa nouit vnde illæ promanarint, aut ex quo ſint ortæ fundamento. Reuera tamen nihil aliud fuit, niſi quod ſicut fides altiores miſit radices & copioſius animæ infuſa mediante illa vacuitate, tenebra, & omnium rerũ nuditate ſeu ſpirituali paupertate (omnia enim hæc vnam rẽ ſolam appellare licet) ita etiam ſimul coniunctimq́ue radicata fuit & effluentius Animæ infuſa Diuina charitas. Vnde quo amplius ſeſe obſcurare, & ab omnibus interioribus, exterioribusq́; rebus, quas poteſt recipere, euacuare, & annihilare voluerit Anima, eò copioſior ipſi fides, Amor, & ſpes, infunditur. Amorem tñ iſtũ aliquando non percipit Anima, nec cõprehendit. Idq; eã ob cauſã, quia Amor iſte, nequaquã reſidet aut ſubiectatur in ſenſu cũ teneritudine, ſed in Anima cũ fortitudine & effica-

Qualiter debeat ſe Anima cũ viſionibus iſtis gerere.

Nota.

Cum augetur in Anima fides, augetur etiam Diuina Charitas.

efficacia, maiorem quàm antea addens ad gerendas res animum, quamuis etiam redundet interdum & in ſenſum, ſeque tenerum ac dulcem demonſtret.

Quamobrem ad obtinendum amorem illum, lætitiam & gaudium, quod huiſſcemodi viſiones in Animâ producunt; neceſſarium eſt vt inſigni prædita ſit animi fortitudine, & mortificatione ad volendum omnique ſtudio conandum ſemetipſam denudare, euacuare & in obſcuro ab omnibus collocare, & ad amorem illum ac gaudium in eo, quod non videt, nec ſentit, ſed nec videre ſentireque in hac vitâ poteſt, in DEO videlicet, qui eſt incomprehenſibilis & ſuper omnia, fundandum & ſtabiliendum: & propterea oportet nos ad illum pergere, per omnium rerum abnegationem. Aliter enim, ſuppoſito etiam Animam adeò eſſe ſagacem, humilem & fortem, vt eam non valeat dæmon viſionibus iſtis decipere, nec (vt facere conſueuit) in aliquam præſumptionem præcipitare: non faciet tamen progreſſus ad vlteriora, eò quòd nuditati ſpirituali paupertatique ſpiritus, & vacuitati in fide, quæ requiruntur, (ſicuti dictum eſt) ad vnionem Animæ cum DEO, obſtaculum ponit. Et quoniam eadem doctrina, quam decimo nono & vigeſimo capite de viſionibus & apprehenſionibus ſupernaturalibus ſenſus tradidimus, iſtis etiam viſionibus applicari deſeruireq; poteſt, non ero prolixior, nec tempus in eâ dilatanda, conſumam.

CAPVT XXV.

In quo de Reuelationibus diſputatur, quidnam eæ ſint declaratur, & quædam earum diuiſio proponitur.

SEcundum propoſitum nobis ordinem tractandum nobis iam eſt, de ſecundo ſpiritualiũ apprehenſionũ modo, quẽ Reuelationes ſuperius appellauimus, quarum nonnullæ ad Prophetiæ ſpiritũ propriè pertinent. Circa quod ſciendum eſt primo loco, Reuelationem nihil eſſe aliud, quàm alicuius occultæ veritatis detectionem, vel arcani alicuius, aut myſterij manifeſtationem. Vt ſi exempli cauſa aperiret DEVS alicui Animæ, rem aliquam vt illa in ſe eſt, declarando intellectui veritatem ipſius; vel aliquas res, quas feciſſet ipſe, vel facit, vel facere diſponit, manifeſtaret. Et ſecundum hanc doctrinam, aſſerere poſſumus in duplici differentia Reuelationes reperiri: quædam ſunt retectiones veritatum intellectui factæ, quæ propriæ intellectuales notitiæ, vel certè intelligentiæ appellantur, quædam verò manifeſtationes ſunt arcanorũ, & hæ magis propriè quam iſtæ aliæ, dicuntur Reuelationes. Priores enim non poſſunt in rigore vocari Reuelationes; illæ ſiquidem in eo conſiſtunt, vt DEVS cognoſcere faciat Animam veritates nudas, non ſolum ad res temporales ſpectãtes, ſed etiam ad ſpirituales, apertè & manifeſtè illi eas demonſtrando. De quibus ſub Reuelationum nomine tractare volui, primo ob magnam illarum inter ſe propinquitatem & colligationẽ, ſecundo ne tot diſtinctionũ nomina multiplicarẽ.

Quidnam ſit Reuelatio?

Reuelationes in duplici reperiuntur differẽtiâ.

His itaque ſuppoſitis, optime nunc poſſumus Reuelationes in duo apprehenſionum genera diſtinguere, quorum vnum intellectuales notitias nuncupabimus, aliud verò ſecretorum arcanorumq; DEI Myſteriorum manifeſtationem; de quibus duobus capitibus, quam breuiſſimè fieri poterit tractabimus, in proximè ſequenti de intellectualibus notitijs agendo.

(.·.)

Digitized by Google

CAPVT XXVI.

In quo de intelligentijs nudarum veritatum in intellectu diſſeritur, docet eas in duplici eſſe differentia, & qua ratione ſe debeat in illis gerere Anima.

AD propriè appoſiteq́; de hac nudarum veritatum Intelligentia, quæ intellectui confertur, loquendum, requirebatur profecto vt ipſemet Deus arriperet manum, calamumq́; dirigeret. Scire ſiquidem te opto dilecte Lector vniuerſam ſuperare eloquentiam id, quod huiuſmodi Intelligentiæ in ſe ipſis ſunt pro Anima. Sed quoniam ego non ago de illis hoc loco ex profeſſo, ſed ſolummodo ad inſtruendam ac dirigendam in illis Animam ad Diuinam vnionem; æqui boniq̀ue conſulatur, ſi de illis compendiosè & modificatè, quantum ad propoſitum noſtrum ſatis erit, diſſeramus.

Hic viſionum modus, vel vt aptius loquar, notitiarum nudarum veritatum, eſt admodum ab eo diuerſus, de quo vigeſimo ſecundo capite ſumus locuti, non enim eo ritu fiunt, quo corporeæ res ab intellectu conſpiciuntur, ſed modus hic in hoc ſitus eſt, vt intelligantur ac videantur intellectu veritates Diuinæ, ſiue veritates de rebus, vel ſuper rebus, quæ ſunt, fuerunt, & erunt. Quod eſt ſpiritui Prophetico admodū conforme & conſentaneum, quemadmodū fortaſſe poſtmodū explicabimus. Hinc notandum eſt iſtud notitiarum genus, in duas ſpecies diſtingui. Quarum quædam eueniunt Animæ circa Creatorem, aliæ verò circa creaturas verſantur, vti diximus. Et quamuis ambæ perſuaues ſint animæ, voluptas tamen, quam illi adferunt Diuinæ; tantopere excellit, vt nihil poſſit reperiri cui conferri poſſint, neque verba ſuppetant, quibus dignè poſſint exprimi. Sunt quippe ipſiuſmet Dei notitiæ & ipſiuſmet Dei delitiæ, cui vt ait Dauid, nihil ſimile; *Non eſt qui ſimilis ſit tibi.* Contingunt enim huiuſmodi notiæ directè circa ipsū Deum, ſublimiſſimè ſentiendo de aliquo ipſius attributo, nunc de eius omnipotentia, nunc de fortitudine, nunc de Bonitate, Dulcedine, &c. & quotieſcunque hæc intelligentia percipitur, inſerit ingeneratque Animæ idipſum quod percipit ſeu ſentit. In quātum enim eſt pura contemplatio, aduertit anima impoſſibile eſſe aliquid de eo effari, niſi forte aliquibus terminis ac locutionibus genericis & vniuerſalibus, in quas deliciarum bonorumq̀ue cōpia, quam ibi percipit, Animam iſta patientem facit prorumpere, non ita tamen vt per illa perfectè intelligi poſſit id, quod ibi Anima ſenſit & deguſtauit. Vnde Dauid, iſtorum aliquid expertus, verbis ſolummodo communibus genericiſque illa declarauit dicens. *Iudicia Domini vera.* hoc eſt, ea quæ nos iudicamus & ſentimus de DEO, & de virtutibus ac attributis eius in ipſo experimur, vera ſunt. *Iuſtificata in ſemetipſis: deſiderabilia ſuper aurum & lapidem pretioſum multum, & dulciora ſuper mel & fauum.* De Moſe quoque legimus, quod in ſublimiſſima quadam notitia, quam illi de ſe in tranſitu quodam impertijt DEVS; id quod ſentiebat communibus duntaxat verbis expoſuit, tranſeunte enim Domino coram eum in notitia illa magno cum impetu ſolo ſtratus, dixit. *Dominator Domine Deus, miſericors, & clemens, patiens & multæ miſerationis, ac verax. Qui cuſtodis miſericordiam in millia.* Vnde apparet, quod cum nequiret Moyſes id quod in DEO vna ſola notitia cognouerat,

Duæ iſtarum notitiarū ſeu intelligentiarum ſpecies.

Pſ. 39. 6.

Pſ. 18. 11.

Exod. 34. 6.

Digitized by Google

nouerat, manifeſtare, expreſſit illud, & omnibus illis verbis eructauit. Et quamuis dum notitijs iſtis fruitur Anima, ſoleat interdum in aliqua verba prorumpere, optimè tamen animaduertit, nihil ſe ex ijs quæ ſenſit, expreſſiſſe, videt enim nullo ea apto nomine explicari poſſe. Quare S. Paulus ſublimi illa notitia Dei potitus, non eſt conatus verbis illam propalare, ſed tantum non licere de ea homini loqui, dixit.

Intelligentia ſeu notitia iſta Diuina, nunquam ſunt de particularibus reb.

Diuinæ iſtæ notitiæ, quæ circa Devm verſantur, nunquam ſunt de rebus particularibus. In quantum enim circa ſupremum Principium occupantur, non poſſunt in particulari verbis efferri, niſi forte ſeſe extenderet, hæc cognitio ad aliquam aliam veritatem Deo minorem, quæ aliqua ratione explicari poſſit, ſed notitiæ illæ Generales, nullo modo.

In quo conſiſtant notitia iſta Diuina?

Iſtas verò ſublimes amoroſaſque notitias nulla conſequi valet Anima, niſi, quæ iam ad vnionem cum Deo prouecta eſt; cum ipſæ ad vnionem iam pertineant: nam in quodam attactu, qui inter Animam & veritatem Diuinam fit, conſiſtunt, quare ipſemet Devs eſt ille, qui ibi percipitur & deguſtatur; & quamuis non ita clarè manifeſteque, ſicut in gloria, nihilo ſecius tamen adeò ſublimis excelſusque eſt attactus notitiæ & ſuauitatis, vt intimas quaſque animæ medullas peruadat & penetret: neque poteſt ibi dæmon ſeſe interponere, neque ſimile quid comminiſci (nihil quippe ſimile, cuique conferri valeat reperitur) nec demum ſimilem ſuauitatem ac voluptatem infundere: notitiæ ſiquidem illæ

Notitia iſta Eſſentiam diuinã, & vitã ſapiunt æternam,

Diuinam aliquo modo eſſentiam, & vitam æternam ſapiunt. Dæmon autem nullo pacto, rem tantopere eminentem fingere poteſt. Poſſet nihilominus veluti ſimia aliqua, apparenter obtrudere, repræſentando Animæ, magnitudines quaſdam & ſatietates, repletioneſque admodum ſenſibiles, omnem mouendo lapidem vt perſuadeat Animæ, illud vere ipſum eſſe Devm; nòn tamen facere poteſt, vt hæc ipſius commenta intima Animæ penetralia peruadant, illamque renouent, & ſubitaneo amore inflamment, quemadmodum ſolent diuinæ.

Nec illas Dæmon fingere valet.

Reperiuntur enim quædam ex iſtis notitiæ & tactus, quos Devs in ipſa Animæ ſubſtantia perficit; qui taliter illam locupletant & ditant, vt non ſolum vnus illorum, ad auferendas vna vice imperfectiones aliquas, quas ipſa toto vitæ ſuæ decurſu eliminare nequiuerat, ſatis ſit; ſed etiam eam virtutibus ac donis Diuinis affatim repleat. Sunt verò tactus iſti adeò ſuaues, adeoque intima voluptate perfundunt Animam, vt vnico illorum, vniuerſos totius vitæ ſuæ labores & dolores, licet illi eſſent innumeri, abundè remuneratos arbitretur; redditurque inde tantopere magnanima, & propter Devm multa patiendi auida, vt ſingulariter affligatur quotieſcunque ſe non multa pati animaduertit.

Ad ſublimes iſtas notitias nequit anima aliqua ſua cooperatione peruenire.

Ad ſublimes iſtas notitias nequit Anima cooperatione aliqua ſua vel imaginatione pertingere: vt enim diximus, ſunt illæ ſuper omnia iſta; vnde etiam abſque habilitate aptitudineque Animæ efficit illas Devs in ipſa. Hinc eſt, quod nonnunquam cum minus illa cogitat, minuſque eos exoptat, conſueuit Devs iſtos diuinos tactus illi concedere, per quos in ea quaſdam reminiſcentias ſeu commonefactiones Dei efficit. Et iſtæ interdum ſubitaneè in ea producuntur, reducente ſibi in memoriam Anima res aliquas, interdum etiam minimas. Sunt autem tantopere efficaces, atque ſenſibiles, vt ali-

Digitized by Google

Quanta ſit iſtorum attactuum efficacia?

aliquando nō ſolum Animam, ſed ipſum etiam corpus, faciant contremiſcere. Aliàs verò in ſpiritu admodum tranquillo abſque tremore vllo, cum ſublimi quodam voluptatis & ſuauitatis ſenſu, ac ſpiritus refocillatione, eueniunt.

Aliquando etiam in verbo aliquo, vel dicto vel audito, ſiue illud ſit ex ſacris literis, ſiue aliunde depromptum contingunt; non tamen eiuſdem ſemper ſunt efficaciæ & ſuauitatis, multoties enim in valde remiſſo gradu contingunt: verùm licet maxime ſint remiſſi, maioris certè valoris æſtimationisq; eſt vnica commonefactio tactusque huiuſmodi à Deo Animæ conceſſus, quàm plures aliæ creaturarum ac operum Dei notitiæ ac conſiderationes.

Qualiter ſe anima in notitijs iſtis gerere debeat? NOTA. *In notitijs iſtis non ſe debet animam negatiue habere.*

Quoniam vero notitiæ iſtæ ſubitaneè ac derepente (ſicuti diximus) & abſque liberi arbitrij aſſenſu tribuuntur Animæ, non eſt, quod illas adipiſci conetur vel non conetur, ſed ſe humilem reſignatamque circa illas exhibeat. Devs enim opus ſuum, quomodo & qualiter illi placuerit; perficiet. In iſtis porro notitijs, non dico vt ſe habeat Anima, negatiuè, quemadmodum in cæteris apprehēſionibus: nam (ſicuti hoc loco diximus) ipſæ ſunt vnionis pars, ad quam dirigimus Animam. Ad quem etiam vnionis Diuinæ conſequendum finem, docuimus illam ſeſe à cæteris omnibus notitijs denudare, ac abſtrahere. Præſtantiſſimum verò medium ad obtinendos à Deo huiuſmodi tactus & notitias debet eſſe Humilitas, & Dei amore pati cum reſignatione, & ſine omni retributionis intuitu. Huiuſmodi ſiquidē fauores non conceduntur Animabus proprietarijs, proueniunt enim ex ſingulari admodum dilectione Dei erga Animam, cum etiam reciprocè diligat eum Anima puriſſimo Amore, nulloq; commodi proprij reſpectu permixto. Et hoc eſt illud quod Dei filius ſignificare voluit per S. Ioannem quando dixit. *Qui diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligā eum, & manifeſtabo ei me ipſum.* Quibus verbis notitiæ tactusque (de quibus loquimur) quos Devs Animæ ſe in veritate diligenti exhibet, & manifeſtat, continentur.

Præſtantiſſimum medium ad Tactus iſtos Diuinos obtinendos.

Huiuſmodi Diuini fauores nō conceduntur animab. proprietarijs.

Ioa.14.21.

Secundus notitiarū viſi numque modus.

Secundus notitiarum vel viſionum modus, veritatum videlicet interiorum, plurimum ab eo, de quo diſputauimus, differt, eò quod circa ea, quæ Deo ſunt inferiora, verſetur. In iſto notitiarum modo, veritatis rerum vt in ſe ſunt cognitio, necnon eorum, quæ inter homines, aguntur & eueniunt; continetur. Eſt autem huiuſmodi naturæ hæc cognitio, quod quando confertur Animæ iſtarum veritatum notitia, adeò illæ in intimis eius imprimuntur, abſque eò quod aliquis quidpiam ei dixerit; vt licet contrarium dici aſſerique audiat, nullo pacto interiorem aſſenſum illi præbere valeat, licet etiam ſibi ipſi vim inferat ad contrarijs aſſentiendum: intuetur enim & cognoſcit aliquid aliud ſpiritus ipſius, in eo, quod illi ſpiritualiter fuit repræſentatum, eſtque ei perinde ac ſi illud clarè cerneret; poteſtque res hæc ad Spiritum Prophetiæ, vel ad illam gratiam quam S. Paulus *Donum diſcretionis Spirituū.* appellat, reduci. Quamuis autem adeò certò & indubitate conſtet illud Animæ (vti diximus) non poteſt tamen non ſequi id, quòd ſpiritualis eius Magiſter iuſſerit, etiamſi illud plurimum illi, quod ipſa percipit & ſentit, repugnet, vt poſſit hac ratione dirigi Anima in fide ad vnionem Diuinam, ad quam potius tendere debet, credendo quàm intelligendo.

Earum proprietates.

1.Cor.12.8

Extant vtriuſque rei liquida manifeſtaque in Diuinis literis teſtimonia. De particulari etenim cognitione, quæ de rebus haberi poteſt, hæc protulit verba Sapiēs.

Ipſe

Digitized by Google

Sap. 7. 17. *Ipſe enim dedit mihi horum, quæ ſunt ſcientiam veram, vt ſciam diſpoſitionem orbis terrarum, & virtutes elementorum, initium & conſummationem, & medietatem temporum, viciſſitudinum, permutationes, & commutationes temporum, anni curſus & ſtellarũ diſpoſitiones, naturas animalium, & iras beſtiarum, vim ventorũ, & cogitationes hominum, differentias virgultorum, & virtutes radicum, & quæcunque ſunt abſconſa & improuiſa didici. Omnium enim artifex docuit me Sapientia.* Quamuis autem iſta omnium rerum notitia, quam ſe hoc loco à Deo accepiſſe fatetur Sapiens, generalis fuerit & infuſa; eodem tamen teſtimonio vniuerſæ notitiæ, quas particulatiter Animabus Deus via ſupernaturali, quando ipſe voluerit, infundit, ſufficiẽter comprobantur. Non quod illis largiatur Deus generalem ſciẽtiæ habitum, quemadmodum rerum, quas recenſuimus, largitus eſt Salomoni, ſed manifeſtando illis interdum veritates nonnullas, quarumcunque rerum iſtarum, quas hic Sapiens enumerat.

Quamquam verum ſit, Dominum noſtrum infundere etiã pluribus animabus, multarum rerum habitus, nunquam tamẽ adeò vniuerſales ſicut Salomoni, ſed ſunt habitus iſti, ſecundum differentiã illã donorum, quæ S. Paulus recenſet, & quæ
1. Cor. 12. 8. diuidit Deus prout vult, inter quæ numerat *Sapientiam, Scientiam, Fidem, Prophetiam, Spirituum diſcretionem, intelligentiam Linguarum, declarationem Sermonum*. Quæ vniuerſæ notitiæ dona ſunt infuſa, quæ gratis confert Deus cui voluerit, ſicuti ea ſanctis Prophetis & Apoſtolis, & alijs Sanctis largitur.

Verùm id quod nunc aſſerimus eſt, præter iſtas gratias gratis datas, ſolere perſonas perfectas vel certè illas, quæ iam in via perfectionis progreſſum faciunt, crebrò admodum & ordinariè illuſtrari præſentiumque vel etiam abſentium rerum notitiã habere: quas mediante luce quam in ſpiritu iam illuminato purgato recipiunt, agnoſcũt. Qua de re intelligere & explicare illa Prouerbiorũ verba poſſumus, ſcilicet. *Quomodo in aquis reſplendet vultus proſpicientium, ſic corda hominũ manifeſta ſunt prudentibus.* Prou. 2. 17 illis ſcilicet, qui adepti iã ſunt ſapientiam ſanctorum: quam hic ſacræ literæ Prudentiam appellant. Ad eundẽ quoque modum huiuſmodi illuminati ſpiritus, alias etiam interdum res agnoſcunt, licet non quandocumq; illis libuerit: hoc enim eorum duntaxat eſt, qui huius notitiæ habitum conſecuti ſunt; ſed nec iſti ſemper agnoſcunt omnia, hoc ſiquidem fit, ſicuti placuerit Deo fauorem illis impendere.

Homines Spiritum purgatum adepti, facile agnoſcunt, quæ in aliorum cordibus geruntur, & quare?

Sciendum tamen eſt, homines iſtos, qui ſpiritum purgatum adepti ſunt, multo facilius (quamuis quidam plus cæteris) cognoſcere ea, quæ in cordibus ſpirituque interiori aliorum geruntur, inclinationes quoq; & talenta eorum, & hoc ex indicijs externis, licet interdum minimis, exempli gratia ex verbis, nutibus, alijſque demonſtrationibus. Quemadmodum enim Dæmon iſtud idcirco præualet, quia ſpiritus eſt: ita etiã hoc ipſum poteſt ſpiritualis homo iuxta Apoſtoli dictum. *Spiritualis autem iudicat omnia*: Et iterum. *Spiritus omnia ſcrutatur, etiam profunda DEI.* Vnde etiamſi, ſecundum naturæ ordinem nequeant ſpirituales homines aliorum cogitationes interioraque agnoſcere; per ſupernaturalem tamen illuſtrationem, ex indicijs optimè ea poſſunt perſpecta habere. Et licet in cognitione ex indicijs deducta multoties poſſint decipi, pluries tamen veritatem attingunt. Neutri tamen horum fidendum eſt; dæmon ſiquidem (ſicut iam dicturi ſumus) ſolet ſe rebus iſtis maximopere magnaque cum

1. Cor. 2. 15
Ibidem.

Huiuſmodi de alienis factis & cogitationibus notitia, reijci ſemper & repudiari debent, & quare?

ſubtilitate immiſcere ac interponere: quã-obrem repudiari, & reijci ſemper debent huiuſmodi intelligentiæ vel notitiæ.

Quod autem eorum, quæ ab hominibus geruntur, & quæ illis contingunt, poſſint ſpirituales etiam abſentes notitiã habere, probatur libri quarti Regum teſtimonio, vbi cum Giezi miniſter *Noſtri Patris Sancti* ELISAEI celare vellet pecuniam quandam à Naaman Syro acceptam dixit ELISÆVS. *Nonne cor meum in præſenti erat, quando reuerſus eſt homo de curru ſuo in occurſum tui?* Quod fit, ſpiritu res intuendo, ac ſi in præſentiarum agerentur. Idem etiam ex eodem libro demonſtratur, vbi de eodem Propheta legitur; quod cognoſcens quidquid Syriæ Rex cum ſuis Principibus in ſecreto receſſu loqueretur, nunciabat illud Iſraelitico Regi: quamobrem caſſa irritaque ipſius conſilia euadebant; adeò vt animaduertens Rex Syriæ vniuerſa ſua conſilia Regi Iſrael patere, dixerit ſuis. *Quare non indicatis mihi, quis proditor mei ſit apud Regem Iſrael?* Tuneque illi vnus ſeruorum eius dixit. *Nequaquam Domine mi Rex, ſed ELISAEVS Propheta, qui eſt in Iſrael, indicat Regi Iſrael omnia verba, quæcunque locutus fueris in conclaui tuo.*

4. Reg. 5. 26.

4. Reg. 6. 12.

Vtraque notitiarum iſtarum euenit etiam Animæ paſſiuè ſeſe habenti, & abſque vlla ipſius cooperatione. Continget quippe, quod manente Anima valde à cogitatione alicuius rei aliena; obijciatur illi in ſpiritu viua eorum, quæ audit legitq; intelligentia, clarior etiã & manifeſtior multo, quam ipſa verba ſonant: interdum etiam hoc accidit, licet verba ipſa minime intelligat, & ne quidem ſi Latina ſint an non ſciat; repræſentatur tamen ei, eorũ notitia verbis non intellectis.

Multa dicenda occurrunt de fraudibus & deceptionibus, quas poteſt dæmon machinari, & de facto machinatur in hoc notitiarum ac intelligentiarum modo, incredibiles profectò & occultiſſimi ſunt laquei & deceptiones, quibus hic vtitur: in quantum videlicet ſuggeſtionibus ſuis repræſentare Animæ multas intellectuales notitias poteſt, vtendo ad hunc finem ſenſibus corporeis; adeoque illas vehementer imprimit, vt omninò aliter ſe rem non habere appareat: & niſi humilis ac circumſpecta fuerit Anima, mille illi dubio procul, ingeret & perſuadebit mendacia. Dæmonis ſiquidem ſuggeſtio, magnam interdum vim facit animæ, tunc maximè, cum aliquatenus de debilitate ſenſus participat, in quo dæmon cum tanta efficacia, vi, perſuaſione, ſtabilitateque notitiam imprimit; vt multa tunc oratione & violentia ad illam expellendam indigeat anima. Solet enim aliquando falſo & magna cum claritate aliena peccata, nec non deprauatas conſcientias & animas manifeſtare, totumque hoc facit, vt illas infamet & excitet in eis deſiderium illa propalandi, vt ſic multa committantur peccata, zelum etiam in Anima accendit, illique perſuadet hæc omnia ad hunc fieri finem, vt iſta Deo precibus commendentur. Nam licet ambigere nõ liceat, Deum interdum animabus ſanctis proximorum ſuorum neceſſitates repræſentare, vt ipſi eas illi commendent, vel aliquod illis remedium adferant, quemadmodum legimus manifeſtaſſe Hieremiæ infirmitatem Prophetæ Baruch, ad hoc, vt illi circa eã doctrinam inſtructionemque præberet; plurimis tamen vicibus facit hoc dæmon, idque falſo vt alios peccati infamet, vel illos affligat, quæ res multis nobis experimentis conſtat. Alijs quoq; vicibus, alias inſerit & imprimit notitias, inducitq; ad credendum eas.

In hoc ſecundo notitiarum modo occultiſſimos laqueos tendit dæmon.

Niſi humilis cautaque fuerit Anima, multa illi dæmon perſuadebit mēdacia.

Aliena peccata ſolet dæmõ falſo reuelare, zelumq; peſſimum excitare, vt multa cõmittantur peccata.

Hier. 45. 2.

Vni-

Vniuerſa notitia iſta, vndecunq; proueniant, modicam adferunt animæ vtilitatem.

Vniuerſæ notitiæ iſtæ ſiue proficiſcantur à Deo, ſiue non, exiguam admodum adferre poſſunt Animæ vtilitatem, quantum ſpectat ad eam in itinere ad Deũ promouendam, ſi præſertim Anima illis vti & inhærere voluerit, imò niſi adſit ſollicitudo, curaque illas abnegandi, non præpedient duntaxat illam, ſed graue etiam dãnum adferrent & in multos præcipitabũt errores. Omnia ſiquidem inconuenientia & pericula, quæ reperiri poſſe docuimus in ſupernaturalibus apprehenſionibus, de quibus hucuſque egimus, & multo plura, in iſtis quoque inueniri poſſunt. Quapropter non ero hoc loco in ijs proſequendis fuſior, cùm in præteritis ſufficientẽ præbuerimus doctrinã: ſupereſt, vt ſerio admoneamus, vt magna cura diligentiaque abnegentur, deſiderando ad Deũ pergere potius per ignorãtiam; ſemperq; ſuo Cõfeſſario vel ſpirituali Magiſtro omniũ ratio reddatur, & fideliter illi ſemper & in omnibus obtemperetur. Porro Magiſter admodum leui paſſu Animam per eas faciat tranſire, efficiatq; ne illis immoretur aut inhæreat, cum nullius illi ſint momẽti ad ſuum ad Vnionem iter peragendum: cum vti monuimus, rerum iſtarum, quæ paſſiuè Animæ tribuuntur, ſemper remaneat in ea effectus, quem Deus voluerit. Vnde non iudico aliquid referre, vt hoc loco recenſeamus effectum, quem veræ producunt notitiæ, quem etiam malæ & falſæ: hoc enim eſſet in vanum defatigare lectorem, & nunquam hanc tractationem abſoluere: effectus ſiquidem iſtarum non poſſunt ad compẽdioſam reduci doctrinam. Cum enim notitiæ iſtæ multæ ſint, & admodum variæ, etiam tales ſunt, earũ effectus. Datoque, bonas ſemper bonos effectus, ad bonumq; finẽ deſtinatos producere, malas verò itidem malos, & ad finem improbum; ſatis dicendo duntaxat, vt abnegentur, & quomodo id fieri debeat, de hac materia dictum eſt.

Quomodo ſeſe gerere debeat ſpiritualis Magiſter, cum huiuſmodi animabus.

CAPVT XXVII.

In quo de ſecundo Reuelationum genere, detectione videlicet vel manifeſtatione arcanorum, & occultorum myſteriorum agitur. Docetur etiam, quanam ratione vſui eſſe ad Vnionem cum Deo, & qua ratione illam præpedire poßint, & qualiter dæmon hac in parte grauiter decipere poteſt.

SEcundum Reuelationũ genus dicebamus eſſe arcanorũ, & occultorũ myſteriorũ manifeſtationẽ. Hæc itaq; dupliciter cõtingere poteſt. Primus modus circa Deum vt in ſe eſt, verſatur: & in hoc, reuelatio myſterij *Trinitatis Sanctißimæ*, Deique vnitatis continetur. Secundus verò circa id, quod eſt DEVS in operibus ſuis, occupatur: & in hoc, cæteri ſanctæ noſtræ Catholicæ fidei articuli, nec non propoſitiones veritatum, quæ ex illis explicitè deduci elicique poſſunt comprehenduntur. Sub quibus propoſitionibus, magna multitudo Propheticarum reuelationum, promiſſionum, comminationumq; diuinarum, & aliarum rerum, quæ futuræ erant, & adhuc ſunt futuræ, continetur. Poſſumus præterea ad hunc ſecundum reuelationum modum, alios plures particulares euentus reducere, quos ordinariè reuelat DEVS, tam circa totum mundum, in genere, quam etiam in particulari circa Regna, Prouincias, Status, familias, perſonas deniq; ſingulares. Quarum rerum abundè nobis ſupperunt in ſacris literis exempla, præſertim in Prophetarũ omnium ſcriptis, in quibus omnes iſti reuelationum modi repeiuntur. Quæ cum manifeſta obuiaque ſint, nolo in ijs huc

Hæc arcanorũ manifeſtatio dupliciter euenire poteſt.

conuehendis diutius immorari; illud ſolùm dico Reuelationes iſtas non verbis ſolum,ſermonibuſque exprimi & propalari,ſed etiam multifariam multiſq; modis à DEO promanare; interdum ſolis verbis; nonnunquam ſolis ſignis, figuris, imaginibus, vel ſolis ſimilitudinibus: aliquando etiam vtroque modo, & verbis ſcilicet & ſignis, ſicuti etiam videre licet apud Prophetas, præſertim verò in vniuerſo Apocalypſeos libro, in quo non ſolum cunctaReuelationum genera,de quibus ſumus loquuti, ſed etiam modi & diuerſiates earum, quas hoc loco deſcripſimus,reperiuntur.

Reuelationes has, quæ in ſecundo ipſarum modo continentur, hoc quoque tempore largitur Deus,cui voluerit; conſueuit quippe aliquibus perſonis, eorum vitæ terminum patefacere; vel quas paſſuri ſunt tribulationes; quid etiam tali vel tali perſonæ, tali vel tali Regno immineat ſitq; euenturum. Imò etiam myſteriorum fidei noſtræ veritates aperite, & ſpiritui (interueniente peculiari lumine & ponderatione) elucidare ſolet; licet hoc non appelletur propriè reuelatio; cum iam ſit reuelatum: ſed potius eſt rerum iam reuelatarum manifeſtatio & dilucidatio.

Loquendo itaque de illis, quas Reuelationes nuncupamus (non enim in præſenti de iam reuelatis diſſero, cuiuſmodi ſunt fidei myſteria) dico poſſe dæmonem non leuiter illis ſeſe arteſque ſuas interponere & immiſcere. Cùm enim huius generis reuelationes vt plurimum medijs verbis, figuris, & ſimilitudinibus &c. eueniant, optimè dæmon tantundem ſimulare poteſt: ſi tamen primo vel ſecundo, de quo hoc loco agimus reuelationum modo, in quantum fidei noſtræ arcana concernit; noui vel diuerſi aliquid nobis reuelaretur: nulla illi ratione aſſentiri debemus. Ita enim S. Paulus docuit dicens. *Sed licet nos, aut Angelus de cœlo euangelizet vobis, præterquam quod euangelizauimus vobis, anathema ſit*: Quamobrem nullo modo admitti debet, quidquid denuo reuelaretur Animæ ad fidem ſpectans, præterquam quod iſtud expedit ei, tum ob cautelam neceſſariam, ne forte reuelationum iſtarum occaſione, alias admittat ſimul varietates, tum etiam ob Animæ puritatem, quam oportet ei in fide habere. Sed in captiuitatem redigendo intellectum, ſimpliciter innitatur & adhæreat doctrinæ Eccleſiæ & fidei eius, quæ vt aſſerit S. Paulus, per auditum ingreditur: *Fides ex auditu*: nec facile leuiterque accommodet fidem aut intellectum, huiuſmodi rebus denuo reuelatis, ſi falli decipiq; nolit. Cacodæmon ſiquidem, vt decipiat & mendacia obtrudat: primo veritatibus rebuſque veriſimilibus inelcat animam; vt eam ſecuram beneque perſuaſam reddat: facitque hoc ſutoris inſtar, qui primo loco inſerit corio rigidam ſetam, quâ poſtmodum molle intrabit filum, quod nullo pacto penetrare corium poſſet, niſi præuia ſeta. Qua in re maxima adhibenda eſt circumſpectio, quamuis enim verum certumque eſſet, nullum dictæ deceptionis imminere periculum, plurimum tamen expedit animæ nolle intellectu percipere res claras & manifeſtas, vt purum ac illibatum fidei meritum tueatur: vtque per iſtam intellectus noctem, ad vnionis diuinæ lucem, valeat peruenire.

Gal. 1. 8.

Rom. 10. 10. & 17.

Quibus artibus decipiat dæmon.

Tantique momenti eſt oculis intellectus occluſis, prætentarum prophetiarum veritatibus, in quacunque Reuelatione noua inhærere, vt licet S. Petrus filij DEI gloriam in monte Thabor fuerit intuitus; nihilominus tamen *2. Pet. 1. 19.*

hæc.

Digitized by Google

hæc protulerit verba. *Habemus firmiorem Propheticum ſermonem, cui benefacitis attendentes*, id eſt, Licet veriſſima fuerit Viſio, quam de Chriſto in monte Thabor habuimus; firmior tamen certiorq; eſt Propheticus ſermo, nobis reuelatus, cui innitendo rectè facitis.

Quod ſi ex cauſis & rationibus iam adductis manifeſte conuincitur, minime cõueniens eſſe præbere aditum, oculoſque in reuelationes nouas, quæ circa fidei propoſitiones contingunt curioſe conijcere, quantò magis neceſſarium erit, nullo admittere modo, nullamque adhibere fidem reuelationibus illis, quæ ſunt de rebus diuerſis & differentibus, in quibus perſuadendis imprimendiſque ordinarie tantum dæmon conatum adhibet, vt veluti impoſſibile iudicem, non pluribus illarum decipi eum, qui non illas reſpuit ac repudiat: tanta eſt veritatis earum apparentia, tamque eas vehementer imprimit inimicus: tot enim coacervat conglobatque apparentias, & credibilitatis earum conuenientias, adeòque firmiter eas ſenſui & imaginationi inſculpit, vt miſeræ animæ omnino ita euenturum videatur: adeoque perſuaſam reddit Animam: vt niſi illa inſigni ſit prædita humilitate, vix à concepta opinione diuelli, vixque ſibi contrarium perſuaderi, patiatur.

Eſt quaſi impoſſibile non decipi illũ à dæmone, qui reuelationes admittit.

Propterea puta, ſimplex, cauta humiliſque Anima repugnare debet, reſpuere & abijcere reuelationes aliaſque Viſiones: nulla ſiquidem neceſſitas eas volendi & admittendi apparet, quin imò recuſare repudiareque illas oportet, vt ad vnionem amoris iri poſſit. Hoc enim ſignificare voluit Salomon cum dixit: *Quid neceſſe eſt homini maiora ſe quærere?* ac ſi patentius dixiſſet: nulla ſuppetit neceſſitas ad Perfectionem aſſequendam, ſupernaturalia, ſupernaturali, ac præterordinaria via exoptandi, & res, quæ capacitatem ipſius ſuperant, requirendi. Et quia difficultatibus & obiectionibus, quæ doctrinæ huic contrariari poſſent, capite decimo nono & vigeſimo libri huius ſatisfactum eſt; ablegando illuc Lectorem, ab ampliori de iſtis Reuelationibus tractatione deſiſto: Cum ſatis ſuperque ſit monuiſſe, expedire Animam prudenter ab omnibus illis cauere, vt pura & abſq; errore, per fidei noctem, ad diuinam vnionem valeat proficiſci.

Repudiari debẽt Reuelationes, ſiquidem nulla neceſſitas eas admittendi apparet. Eccl. 7. 1.

CAPVT XXVIII.

In quo de interioribus Loquutionibus, quæ ſupernaturaliter Spiritui euenire poſſunt, agitur. Quotque modis contingant, deſcribitur.

Neceſſe eſt prudentem Lectorem, ſemper meminiſſe intentionis finiſque, quẽ ego mihi in hoc libro propoſui: qui nullus alius eſt, quã abſq; errore, & offendiculo vllo, animã per vniuerſas naturales & ſupernaturales ipſius apprehenſiones in fidei puritate ad Vnionẽ cum Deo, dirigere ac deducere. Vt hinc intelligat, ꝙ licet doctrinam, quam de Animæ apprehenſionibus trado, non adeò minutatim, multiſque allatis diuiſionibus proſequar, ſicuti fortaſſis requireret intellectus, non tamen nimis breuis aut inſufficiens hac in parte remaneo, ſi quidem exiſtimo de omnibus ſufficientia me tradere monita, lucemque ac documenta, ad hoc vt ſciat anima, qualiter prudenter ſe in omnibus ſuis, tam internis, quam externis caſibus gerere debeat, vt ad anteriora progredi valeat, præbere. Et hæc potiſſimum cauſa eſt, cur tam compendioſe apprehenſiones Prophetiarum abſoluerim, quemadmodum etiam in reliquis feci. Cum tamen

Sẽper præ oculis habendum, quæ ſit authoris intentio in hoc libro.

Digitized by Google

multa circa quamlibet illarum, ſecundum diſcrimina modoſque earum dicenda occurrerent; eiuſmodi enim ſunt, vt iudicem nunquã poſſe integram illarum notitiam haberi: quare ſatis mihi eſt, quod (vt mihi videtur) abundè illarum ſubſtantia explicata ſit, doctrinaque & cautela pro illis, & pro omnibus alijs, ipſis ſimilibus, quæ animæ contingere poſſent, neceſſaria, tradita. Idipſum etiã circa tertium apprehenſionum modum præſtabo, quem dicebamus eſſe ſupernaturales loquutiones, abſque vllo corporei ſenſus interuentu, ſpiritualibus perſonis fieri ſolitas: quæ licet multiplices ſint: omnes tamen ad has tres reduci poſſe arbitror, videlicet ad loquutiones ſeu verba ſucceſſiua, formalia & ſubſtantialia. Succeſſiua appello, verba quædam & rationes, quas ſpiritus ipſe, in ſeipſo receptus ſeu collectus, conſueuit ſecum ipſe efformare & ratiocinari. Formalia ſunt quædam verba diſtincta, & efformata, quæ ſpiritus non iam à ſeipſo, ſed ab aliquâ aliâ perſona aliquando recollectùs, aliquando verò minimè, ſuſcipit. Subſtantialia ſunt quædam alia verba, quæ etiam formaliter ſpiritui fiunt, interdum recollecto, interdum verò nequaquam, quæ verba in intimis Animæ ſubſtantiam illam & virtutem, quam ſignificant, producunt. De quibus omnibus hic ordine ſuo diſſeremus.

CAPVT XXIX.

In quo de primo verborum genere, quæ interdum Spiritus recollectus in ſe efformare ſolet, diſputatur. Eorum cauſa aſſignatur, commodaque & incommoda, quæ ex illis emergere poſſunt, adducuntur.

Qua ratione verba ſucceſſiua formetur.

QVotieſcunque accidunt hæc ſucceſſiua verba, id fieri ſolet, cum ſpiritus introuerſus eſt, & alicui conſiderationi admodum intentus, & veluti abſorptus, & circa eandem, de qua meditatur materiam, ipſemet Spiritus vnum ex alio deducendo, verba rationeſque admodum appoſitas efformat, facitque hoc cum tanta facilitate & diſtinctione; necnon circa materiam illã res adeò ſibi ignotas ratiocinando detegit, vt omnino illi videatur non eſſe ſe illum, qui hæc facit, ſed aliam perſonam, quæ interius illum alloquitur, vel illi reſpondet, eumque erudit: Et vt verum fatear, magna ſubeſt cauſa hæc cogitandi, & ſuſpicandi: ipſemet enim ſecum colloquitur, ſibique reſpondet quemadmodum vna perſona cum alia loqueretur: & aliquo modo ita eſt. Quãuis enim ipſemet Spiritus ſit ille, qui hæc efficit, Spiritus tamen ſanctus multoties fert opem illi, ad efformandos producendoſque illos conceptus, verba & rationes, veritati conſentaneas. Vnde & illa pronunciat ac dicit ſibi ipſi ac ſi eſſet diſtincta perſona. Cum enim intellectus vnitus tunc, & agglutinatus ſit veritati illius rei, quam conſiderat, & Spiritus Diuinus ſit etiam illi coniunctus; hinc prouenit, vt communicando hoc modo intellectus cum ſpiritu diuino, veritate illa mediante, efformet ſimul interius & ſucceſſiuè cæteras veritates, quæ ad illam rem, quam mente verſabat, pertinent, aperiente tamen oſtium, lumenque præbente Spiritu S. vero Doctore. Hic ſiquidem eſt vnus, ex modis illis, quibus docet Spiritus ſanctus. Hocque modo illuminatus & inſtructus ab hoc magiſtro intellectus, veritates illas penetrando, efformat ſimul illa effata ſeu dicta, ſuper verit tibus aliunde ſibi communicatis. Ita vt merito dicere poſſimus. *Vocem, vocem eſſe Iacob, manus autem manus Eſau.* Nec vnquam credere ſibique perſuadere poterit, qui huiuſmodi res percipit; hoc

Spir. S. ſolet ad hæc ſucceſſiua verba cõcurrere.

Gen. 27. 22.

hoc ſe modo res habere, ſed verba dictaque illa, alterius etiam eſſe perſonæ. Ignorat enim quanta facilitate valet intellectus ſibi ipſi formare verba, ſuper conceptibus, & veritatibus etiam ab alia perſona ſibi communicatis.

Facilimè poteſt intellectus ſibi ipſi efformare verba.

Et licet verum ſit illi communicationi ac illuſtrationi intellectus nullam, natura ſua, ſubeſſe falſitatem & deceptionem; poteſt nihilominus ſubeſſe, imò ſæpenumerò ſubeſt formalibus verbis, rationibuſque quas ſuper illis intellectus format. Cum enim lux illa, quæ ei confertur, interdum ſit admodum delicata, & ſpiritualis, ita vt non attingat intellectus perfectam illius cognitionem, ipſe verò ſit ille, qui (ſicuti diximus) ex ſeipſo rationes efformat; hinc eſt, vt crebro formet illas à veritate alienas, aliquando autem veroſimiles, vel imperfectas. Cum enim à principio veritatis filum arripuerit, ſtatimque ex ſuo addat habilitatem, vel potius ruditatem, & inertiam vilis, & abiecti intellectus ſui; facile illi eſt, varias res ſecundum capacitatem ſuam comminiſci, idque taliter, ac ſi aliqua perſona loqueretur. Noui ego perſonam quandam, cui cum huiuſmodi ſucceſſiuæ fierent loquutiones, inter alias veriſſimas & ſubſtantiales, quæ de ſacratiſſimo Euchariſtiæ Sacramento formabat, inueniebantur nonnullæ, admodum erroneæ.

Qua ratione in verbis iſtis fallatur intellectus.

Et non mediocriter admiror id, quod noſtris iſtis contingit temporibus: quod ſcilicet quamcunque vulgaris Anima, quæ vix modicum quid meditationis, adepta eſt: ſi aliquas ex iſtis percipiat loquutiones, alicuius introuerſionis tempore, confeſtim illas velut à Deo profectas æſtimat & appellat, atque ita eſſe certo ſupponit, dicendo. Dixit mihi Deus: Reſpondit mihi Deus, cum tamen aliter ſe res habeat; ipſæque (vti diximus) vt plurimum ſibi eas dicant. Deſiderium præterea, & amor, quo erga res huiuſmodi in ſpiritu flagrant, efficit, vt ſibi ipſi illa reſpondeant, & Deum ſibi ea dicere, ac reſpondere arbitrentur. Hinc in magna huiuſmodi homines ruunt deliramenta: niſi potenter ſeſe coerceant, & is, qui illarum ſpiritualem curam gerit, eis perſuadeat, iſtiuſmodi diſcurſuum abnegationē. Plus enim ex diſcurſibus iſtis, ineptarum ſubtilitatum, ac impuritatis eliciunt animæ, quam humilitatis mortificationiſque Spiritus, dum magnā ſe iam rem adeptos eſſe, Deumque ſibi fuiſſe loquutum exiſtimant, cum tamen paulò plus nihilo fuerit, aut nihil, aut minus nihilo. Quid enim quæſo, aut quale eſſe poteſt illud, quod humilitatem, charitatem, mortificationem, ſimplicitatem ſanctam, ſilentiumque non ingenerat? Quamobrem dico poſſe rem hanc magno eſſe obſtaculo, ne ad vnionē diuinā poſſit perueniri, nō mediocriter .n. animā iſta magnifacientem, à fidei abyſſo abducunt, in quo debet intellectus obſcurus pmanere, & obſcuratus per amorē tēdere in fide; non autē per rationes multas.

Quam decipiantur illi, qui facile credūt Deum in oratione ſecū verba facere.

Qualiter ſpiritualis Magiſter cum huiuſmodi animabus ſeſe gerere debeat.

Quod ſi obijcias, cur priuari debeat intellectus veritatibus illis, in quibus à Spiritu Dei illuminatur, atque adeo à maligno Spiritu oriri non poſſunt? Reſpondeo & aio, Spiritum ſanctum illuminare intellectum recollectum, illuminare autem iuxta modum recollectionis eius; Cum autem nullam maiorē recollectionē poſſit reperire intellectus ea, quæ inuenitur in fide, in nulla alia re illuminabit eum magis Spiritus ſanctus, ſicut in fide. Quanto enim purior exactiorque fuerit Anima in perfectione fidei viuæ, tanto plus etiam charitatis infuſæ à Deo conſequitur, quò verò plus charitatis obtinet, eò amplius illuſtratur à Deo, maioraque ipſius dona adipiſcitur. Et quam-

Magni momenti circa prædicta dubium. Et eius ſolutio.

Digitized by Google

quamuis non diffitear in illa veritatum illuſtratione, aliquam animæ conferri lucem: tantum tamen, quantum ad eius qualitatem attinet, differt ab ea luce, quæ à fide abſque clara intelligentia promanat, quantum nobiliſſimum precioſiſſimumq; aurum, à viliſſimo metallo, quod verò, ſpectat ad copiam ac affluentiam lucis, ita hæc fidei illam ſuperat, ſicut excedit mare, aquæ ſtillam. Priori namque modo confertur Animæ, vnius, duarum aut trium veritatum ſapientia: hoc verò poſteriori, communicatur illi generaliter Dei ſapientia, quæ eſt Dei filius, vna ſimplici vniuerſalique notitia, quæ tribuitur Animæ in fide. Quod ſi dicas vtrumque bonum eſſe, nec vnum impedire aliud, Reſpondeo impedire plurimum, ſi illud magni-penderit Anima. Hoc enim nihil eſt aliud, quam occupari iam rebus claris paruique momenti, quæ ſatis ſunt ad impediendam communicationem abyſſi fidei, in qua ſecretè ac ſupernaturaliter erudit Deus Animam, illamque (ipſa modum ignorante) virtutibus, ac donis ſublimem efficit. Vtilitas porro quam communicatio illa ſucceſſiua efficere debet, nequaquam ſequi debet, defigendo in ea, magno cum ſtudio intellectum: hoc quippe modo potius eam à ſe diuerteret, & abigeret, iuxta illud, quod in Canticis dicit Animæ Sapientia: *Auerte oculos tuos à me, quia ipſi me auolare fecerunt*, id eſt, longe à te recedere, meque ſublimius eleuare; ſed debet ſimpliciter ac ſincere, & nullo intellectus conatu in illis, quæ ſupernaturaliter communicantur perſcrutandis adhibito, voluntatem cum amore, Deo applicare: amore ſiquidem mediante, illa bona communicantur, atque hoc modo copioſius quam antea conferuntur, ſi enim rebus iſtis, quæ ſupernaturaliter ac paſſiuè tribuuntur animæ, ſeſe actiuo modo intellectus, vel aliarum potentiarum habilitas, induſtriaque interponere voluerit, nequaquam naturalis ipſarum modus & ruditas res tam ſublimes attinget; vnde neceſſario illas ſuo modo contrahet coarctabitque, & conſequenter eas variabit, ac diuerſas reddet; ſicque neceſſario, errandi ſe periculo exponet; rationeſque illas ex proprij Iudicij arbitrio formabit, quod iam non erit ſupernaturale, nec illi ſimile: ſed valde naturale, ac vile.

Mira fidei praſtãtia, & immẽſitas.

Per fidei lucem cõmunicatur animæ Diuina Sapientia.

Qualiter ſeſe gerere debeat anima in cõmunicationibus Diuinis.

Cant. 6. 4.

Verùm reperiuntur nonnulli intellectus, adeò viuaces, & acuti, quod ſtatim ac ſeſe intra ſe recipiunt, alicui conſiderationi vacantes, naturaliter magnaque cum facilitate dum conceptibus diſcurſiuis intendunt, conceptus ſuos in dicta verba rationeſque admodum viuas efformant, eaſque Dei eſſe arbitrantur; cum tamen non proueniant, niſi ab ipſo intellectu, qui ſi aliquo modo ab operatione ſenſuum fuerit liberior, ſolo naturali lumine, abſque aliqua ſupernaturali ope vniuerſa hæc præſtare poteſt, & his multo maiora. Et res hæc valde ordinarie occurrit, multique ſeipſos fallunt, exiſtimando magnam ac ſublimem ſe adeptos orationem, Deique communicationem, & ea, quæ illis in hac ſua introuerſione occurrunt, vel ſcribunt, vel conſcribi faciunt: & crebro euenit, vniuerſa illa nihil prorſus eſſe, nullamque alicuius virtutis ſubſtantiam continere & ad nihil aliud deſeruire, quam vt vanitatis ac ſuperbiæ anſam præbeant.

NOTA.

Iſtiuſmodi homines diſcant iſta ſpernere, voluntatemque ſuam in fortitudine amoris humilis, & ſerio bonorum operum exercitio fundare, imitentur etiam in patiendo filij Dei vitam, ſeipſos in omnibus mortificando; hæc ſiquidem eſt via ad omne ſpirituale bonum perueniendi, non autem multi interiores diſcurſus.

NOTA.

Qualiter ſe ſe gerere debeant, huiuſmodi homines.

Succeſſiuis iſtis interioribus verbis non me-

Qua ratione dæmon verbis iſtis ſucceſſiuis ſe ſe immiſceat vt fallat? Et quomodo decipit Magos & Hæreſiarchas.

mediocriter ſeſe immiſcet, ac inſinuat dæmon, in ijs præſertim, qui ad ea proni ſunt, illiſq; addicti. Quo enim tempore recollectionem internam inchoant, conſueuit dæmon copioſam illis digreſſionum materiam, offerre, efformando per ſuggeſtionem intellectui conceptus & verba, hocq; modo ſenſim, & ſubtiliſſimè præcipitat, decipitque eos rebus veroſimilibus. Hoc pacto communicare ſe illis ſolet, qui aliquod cum eo pactum, ſiue tacitum, ſiue expreſſum inierunt. Eodemque modo ſe quibuſdam hæreticis præſertim verò Hæreſiarchis communicat, informando, & imbuendo eorum intellectum conceptibus, rationibus ſubtilibus admodum, falſis tamen, & erroneis.

Et tribus cauſis oriuntur in anima locutiones ſucceſſiuæ.

Ex dictis hucuſque patet, Locutiones iſtas ſucceſſiuas à tribus in intellectu cauſis promanare poſſe, nempe à ſpiritu Diuino, qui illum mouet illuſtratque: à naturali lumine ipſiuſmet intellectus, & à Dæmone, qui illi per ſuggeſtionem loqui poteſt. Iam verò adferre nunc ſigna indiciaq; ad dignoſcendum quando ab vnâ cauſâ, quando verò ab alterâ proficiſcuntur, operoſum difficileque eſſet, præſertim talia, quæ integrè & perfectè rem hanc demonſtrent. Nonnulla tamen generalia aſſignari poſſunt, ſunt autem iſta: Quando in verbis conceptibuſque amat anima, & ſimul amorem, cum humilitate & erga Deum reuerentiâ percipit, ſignum eſt adeſſe ibi, Spiritum ſanctum, qui quoties aliquos concedit fauores, hiſce eos inuoluit tegumentis. Quando verò à ſolius intellectus perſpicacis lumine procedunt, ipſe tunc cuncta efficit abſque vllâ virtutum operatione (licet poſſit naturaliter voluntas amare, in notitiâ lumineque cognitarum veritatum illarum) meditatione, verò tranſactâ, remanet arida voluntas, quamuis nec ad vanitatem, neque ad malum proclíuis; niſi forte dæmon poſtmodum eam de iſtis tentet; quod tamē ſecus accidit in verbis illis, quæ à bono ſpiritu originem traxerunt, illis enim tranſactis, remanet vt plurimum voluntas Deo bene affecta & ad bonum propenſa: quamuis etiā interdum voluntas poſſit remanere arida, licet ſpiritus boni cōmunicatio præceſſerit, ita Deo ad vtilitatem animæ diſponente. Nonnunquam etiam non adeò experietur Anima operationes, vel motiones virtutum illarum, quamuis illud bonum fuerit, quo perfruita eſt; & idcirco arduum eſſe dixi, agnoſcere interdum diſcrimen, quod inter eas verſatur, ob varietatē effectuum, quos diuerſis vicibus relinquunt, verum iſti, quos inſinuauimus, ſunt communiores, quamuis aliquando copioſius deriuentur, aliquando verò minus. Illæ etiam, quæ Dæmonis ſunt, aliquando ſunt cognitu difficiles: licet enim vt plurimum reddant voluntatē in Dei amore remiſſam ſiccamque, & animum ad vanitatem, æſtimationē vel propriam complacentiā propenſum; nihiloſecius tamen inſtillant, aliquando animæ falſam quandam humilitatem, & voluntati affectum feruidum, in proprio fundatum amore, vt interdum opus ſit hominem valde eſſe ſpiritualem, vt eius fraudes queat agnoſcere. Quod idcirco dæmon facit, vt melius latere poſſit; qui etiam optimè nouit ſentimentis illis, quæ excitat, lachrymas prouocare; vt valeat imprimere Animæ affectiones amoreſque, quos ipſe intendit. Semper tamen nititur ipſorum mouere voluntatem, quo interiores illas cōmunicationes magnificiāt, vt ſeſe illis dedant, & in illis, quæ non ſunt virtutis exercitia; quin potius occaſio faciendi iacturam virtutum iam acquiſitarum, Animam detineant.

Dæmonis allocutiones cognitu difficiles.

Si locutionibus iſtis decipi nolimus debemus eas paruifacere.

Reliquū eſt, vt hac neceſſariā, circumſpectione & cautelâ, in vtriſque vtamur

P ſi deci-

Digitized by Google

ſi decipi, aut certè à deſtinato curſu præpediri nolimus; nimirum vt non magni ea faciamus, ſed in id duntaxat toto incumbamus pectore, vt fortiter efficaciterque voluntatem noſtram ad DEVM dirigere, legem eius, ac ſancta conſilia perfectè adimplere noſcamus, hæc quippe eſt ſapientia ſanctorum, ſitque nobis ſatis noſſe myſteria & veritates cum ea ſimplicitate ac veritate, cum qua nobis ab Eccleſia proponuntur, hoc enim ad voluntatem ſummopere inflammandam ſufficit; nec nos profunditatibus, curioſitatibuſque alijs inueſtigandis occupemus, in quibus periculum abeſſe, prodigij inſtar eſt. Ad hoc namq; propoſitum S. Paulus ait, *Non plus ſapere quam oportet ſapere.* Et hæc quantum ad ſucceſſiua verba ſpectat, dixiſſe ſatis ſit.

NOTA. Mirabile compendiũ acquirendæ ſanctitatis.

CAPVT XXX.

De interioribus verbis, quæ ſpiritui, ſupernaturali via formaliter fiunt, diſſeritur. Admonetur etiam Anima damni, quod ea poſſunt inferre: & neceſſaria datur inſtructio, ad cautè circumſpectèque in illis, ne decipiatur, agendum.

SEcundum interiorum verborum genus, ſunt verba formalia: quæ interdum via ſupernaturali ſpiritui, abſque alicuius ſenſus interuentu, dicuntur; & hoc ſiue ſpiritus ſit collectus, ſiue non. Dixi ea formalia, formaliter enim percipit ſpiritus ea ab alio proferri, abſque vlla ſua operatione. Quam etiam ob cauſam plurimum ab illis, de quibus immediate egimus, differunt; non enim ideò duntaxat diuerſa ſunt, quia abſq; aliqua ſpiritus actione cōtingunt, ſicuti euenit in alijs, verum etiam quia (vt dictum eſt) interdum accidunt ſine ſpiritus recollectione, imò nihil minus quam ea, quæ dicuntur, ſpiritu cogitante. Quod tamen ſecus in prioribus illis ſucceſſiuis contingit, ſemper enim ea, circa illa, de quibus tunc cogitatur, verſantur. Hæc de quibus nunc agimus verba interdum ſunt apprime formata, interdum verò non adeò: multoties quippe ſunt conceptuũ inſtar, per quos aliquid illi iam reſpondendo, iam aliquo alio modo ſpiritui ipſius loquendo, dicitur. In his aliquando, vnum ſolum percipitur verbum, aliquando duo, vel etiam plura; interdum ſunt ſucceſſiua ſicuti præterita; ſolēt enim diutius protrahi, vel doctrinā præbendo, vel de aliqua re cum anima cōferendo, omnia tamen abſq; vlla ſpiritus actione fiunt, eoque modo cuncta percipiuntur, ac ſi vna perſona cum alia loqueretur. Quemadmodum legimus eueniſſe Danieli, qui ait, quod Angelus ſecum loquebatur: *& locutus eſt mihi Gabriel, dixitq; &c.* quod formaliter & ſucceſſiue fiebat loquendo in ſuo ſpiritu, illumque inſtruendo, ſicut etiam ibi dixit Angelus: ſe ad eum docendum veniſſe. *Dan. 9. 22*

Quæ ſint verba formalia: Et eorum ab alijs verbis diſcrimen.

Verba hæc, cum non ſint plus quam formalia, modicum in Anima effectum relinquunt. Vt plurimum enim ad docendum duntaxat, vel in aliqua re præbendam lucem deſeruiunt, quem effectum vt conſequantur, minimè neceſſarium eſt, vt alium efficaciorem producant præter eū, ad quem deſtinata ſunt, finem. Hunc verò docendi & illuminandi effectum, quando à Deo proueniunt, ſemper producunt in Anima, efficiunt enim illam promptam, & dilucidam in eo, quod illi iubetur, vel de quo eruditur. Quamuis aliquando nō tollant ab anima repugnantiā & difficultatē, quin potius ſolet illā anima maiorem ſentire: quod propter maiorē eruditionē, humi-

Verba hæc, quando ſunt duntaxat formalia, modicũ in Anima effectum producũt.

humilitatẽ & bonum animæ facit Deus. Hanc autẽ repugnantiã, tunc vt plurimum permittit Deus, quando illi res aliquas ad honorẽ ipſius animæ & præeminentiam attinentes, vel certe vnde excellentia aliqua poſſet illi obuenire, præcipit, in rebus autẽ humiliationis, & vilitatis maiorẽ facilitatem ac promptitudinem ei præbet.

Exod. 4. 14.

Vnde in Exodo legimus, quod cum Moyſi præcepiſſet Deus vt ad Pharaonẽ iret, populumq; ſuum in libertatẽ aſſereret; tantã habuit oſtenditque repugnantiã, vt fuerit neceſſe tertiò illi idem imperare, & ſigna demonſtrare, quæ tamen vniuerſa nõ profuerunt, donec illi Deus Aaronem ſocium honoriſque conſortem aſſignaſſet.

Locutionũ diabolicarum effectus.

Secus verò contingere ſolet quando verba & cõmunicationes à Dæmone proueniunt: qui in rebus honorificis maioriſque momenti facilitatẽ & promptitudinẽ ingerit, in rebus autẽ humilibus, repugnantiã. Tantopere quippe abhorret Deus Animam ad honores & dignitates propenſam, vt etiã tunc quando ipſe ei mandat, ad illas aſpirare, & eas illi confert, nolit eam eſſe ad eas pronam, & imperandi cupidã. Et per hanc etiã promptitudinem, quam cõmuniter in his formalibus verbis confert Deus Animæ, formalia hæc verba ab iſtis alijs ſucceſſiuis differunt: quæ non adeò mouent ſpiritum ſicut hæc, neq; tantam conferunt promptitudinem, eò quòd iſta ſint magis formalia, & in quæ minus ex ſuo ſeſe intellectus immiſcet: hoc tamen non obſtat, quo minus aliquando copioſiorem producant effectum aliqua verba ſucceſſiua ob magnã, quæ interdum accidit diuini ſpiritus, cum humano cõmunicationem, ſed in modo magna reperitur diſtantia. In iſtis formalibus verbis, nõ eſt cur ambigat anima, an ipſa ea proferat, manifeſte enim animaduertit, quod non præſertum cũ illa, quæ illi dicta ſunt, haud quaquam mente verſabat: quod ſi etiã de illis rebus cogitaſſet, euidẽter ac diſtinctè cognoſcit illud ſibi aliunde prouenire.

Etiã iſta formalia verba non debet anima magnifacere, ſi decipi nolit.

Vniuerſa hæc formalia verba non debet anima magnipendere, ſicut & ſucceſſiua. Nam præterquam quod occupabit detinebitque ſpiritum in eo, quod nõ eſt legitimum & proximum medium vnionis cũ Deo, quod fides eſt, commodiſſime poſſet à Dæmone decipi. Vix enim interdũ diſcerni poterit, quænã à bono, quænã verò à maligno ſpiritu proferãtur. Cum enim hæc formalia verba, ſicuti diximus, exiguũ faciant effectum, vix diſcerni queunt per effectus. Nam illa, quæ profert dæmon, nonnunquam ſenſibiliorem efficaciam in imperfectis producunt, quam iſta alia à bono ſpiritu prodeuntia in ſpiritualibus perſonis.

Non ſunt confeſtim exequẽda, ſed maturum adhibendum conſilium.

Neq; confeſtim ea, quæ verbis iſtis dicuntur, executioni danda ſunt, ſiue boni, ſiue maligni ſpiritus ſint. Nunquam tamen committi debet, quin Confeſſario prudenti, vel certè perſonæ doctæ & diſcretæ cuncta aperiantur, vt ab eo inſtructio poſſit haberi; ad quem etiam ſpectabit ſtatuere, quid hac in re agendum ſit, cuius conſilium ſequendo cum reſignatione, & indifferẽtia ſe habeat in illis.

Quid faciendum eſt ſi conſiliũ perſona docta & experta haberi nõ poſſit.

Quod ſi huiuſmodi perſonam experientia conſpicuam reperire nõ valeat, præſtat eo, quod tutum ſubſtantialeq; continent, in emolumentum propriũ conuerſo; floccipendendo cætera, ea nemini manifeſtare: facile enim aliquas offender perſonas, quæ potius deſtruant Animam, quàm eam ædificent. Nõ enim quilibet aptus eſt gubernationi ac directioni Animarũ, cum tanti ſit momenti, vel rectè ſeſe gerere, vel certe, in adeò graui negotio, aberrare.

Illud autẽ præ oculis ſemper habendum eſt, vt nunquã aliquid anima arbitrio ſuo aggrediatur, nec ea; quæ verbis illis exprimuntur abſque multa prudentia ac con-

conſilio admittat. In hac ſiquidem materia ſubtiles mirabileſq; deceptiones accidere ſolent, ita vt impoſſibile exiſtimem animam, quæ non fuerit huiuſmodi rerum inimica, non poſſe in multis earum nō decipi, ſiue parum ſiue multum. Et quia de periculis [illegible] & deceptionibus, necnon de neceſſariâ in illis circumſpectione ex profeſſo Cap. 17. 18. 19. & 20. libri huius egimus, non ero hoc loco diffuſior. Illud ſolum dico, præſtantiſſimam ſecuriſſimamq; in hâc materiâ doctrinam eſſe, nihili illa pendere, etiamſi maximum quid eſſe appareant: ſed in omnibus ſeſe iuxta rectam rationem gerere, & iuxta id quod iam nos Eccleſia edocuit, quotidieque docet.

Si anima decipi nolit, debet eſſe rerum iſtarum inimica.

CAPVT XXXI.

In quo de ſubſtantialibus verbis, quæ interius ſpiritui fiunt, agitur, aſſignatur etiam inter illa & formalia diſcrimen, & commoda, quæ in ſe continent, exponuntur: quamque reſignatè ac reuerenter ſe in illis gerere debeat Anima, edocetur.

TErtium interiorum verborum genus diximus eſſe verba ſubſtantialia, quæ licet etiam formalia ſint, eò quod formaliter admodum imprimantur animæ; in hoc tamen differunt, quia ſubſtantiale verbum effectum viuum, ſubſtantialemque in animâ producit, quod autem formale duntaxat eſt, non item. Itaque licet certum ſit omne ſubſtantiale verbum eſſe etiam formale: non tamen propterea omne formale verbum ſubſtantiale eſt; ſed ſolummodo illud, quod (ſicuti ſuperius diximus) verè realiterque illud imprimit Animæ, quod ſignificat. Vt ſi Dominus noſter formaliter diceret animæ: ſis bona; illico ſubſtantialiter foret bona, vel ſi diceret dilige me: cōfeſtim in ſe amoris ſubſtantiam haberet & ſentiret, qui eſt verus Dei amor: vel ſi metu conſternatæ diceret: noli metuere; magnum continuo animi robur, & tranquillitatem ſentiret. Namq; effata & diuina Verba, (vt Sapiens ait) poteſtatis plena ſunt: *Et ſermo illius poteſtate plenus eſt.* vnde & ſubſtantialiter efficiunt illud in Anima, quod ſonant. Hoc quippe illud eſt, quod Dauid ſignificare voluit verbis illis: *Ecce dabit voci ſuæ, vocem virtutis.* Atque hoc modo reipſa egit cum Abraham: quando illi dixit: *Ambula coram me, & eſto perfectus.* Et ſtatim fuit perfectus; ſemperque coram Deo circumſpectè ambulabat. Et hæc eſt verborum ipſius in Euangelio potentia, quibus infirmos curabat, & mortuos, duntaxat imperando, ad vitam reuocabat. Et eiuſmodi ſubſtantialia verba, nonnullis animabus loquitur, quæ tanti ſunt momenti & valoris, vt vita ſint virtuſque animæ, & bonum eius incomparabile: plus enim vnicum illi verbum huiuſmodi prodeſt, quam totum illud, quod vitæ ſuæ decurſu peregit anima.

Diſcrimē inter formalia & ſubſtātialia verba.

Quid ſit ſubſtātiale verbū.

Eccl. 8. 4.

Subſtantialia verba efficiūt in anima; quod ſonant.

Pſ. 67. 35.

Gen. 17. 1.

Quantum ad hæc verba attinet, nihil eſt quod agat anima, aut ex ſeipſa tunc velit nec conetur, ſed humilem ſe duntaxat, & reſignatam illis exhibeat, liberum ſuum aſſenſum Deo præbendo: Nec eſt cur ea reſpuat, aut vereatur, aut in exequendis ijs, quæ præſcribunt laboret, DEVS enim ipſe iſtis ſubſtantialibus verbis idipſum in ea, & cum eâ operatur, quod ſecus in formalibus & ſucceſſiuis accidit. Nec eſt (vt dixi) quod hic reijcere conetur: effectus quippe eorum, ſubſtantiatus, vt ſic dicam, diuiniſque bonis refertus in Anima manet: quem quoniam paſſiue recipit

Verba hæc ſubſtātialia, nec reſpuenda, nec timenda.

Digitized by Google

cipit, vniuerſus eius conatus minor eſt: nec eſt quod aliquam deceptionem vereatur: nam neque intellectus, neque cacodæmon ſeſe immiſcere huic rei queunt, nec malignus iſte ſpiritus ad efficiendum paſſiuè ſubſtantialem effectum, in aliqua Anima, ita vt illi effectum verbique ſui habitum imprimat; potens eſt: quamuis animas ſpontaneo ipſarum pacto ſibi traditas manendo in eis velut dominus, poſſit per ſuggeſtionem ad effectus extremæ malitiæ permouere. Cum enim tales animæ voluntaria nequitia eſſent illi vnitæ, nullo negotio poſſet illas dæmon ad dictos effectus impellere. Nã experientia ipſa teſte videmus, magnã eum animabus etiã probis multis in rebus per ſuggeſtionem vim inferre, non mediocrem efficaciam ſuggeſtionibus iſtis ſuis imprimẽdo, quas ſi non ita eſſent probæ, multo maiori cum impetu poſſet inuadere. Effectus tamen ne veriſimiles quidem iſtis, de quibus ſumus loquuti effectibus, bonis, imprimere poteſt: nulla enim comparatio eſſe poteſt verborum ipſius, cum Diuinis, omnia Dæmonis verba ſunt, ac ſi non eſſent verbis collata Diuinis, nec effectus illorum aliquid eſt, comparatione ad effectus Diuinorum. Nam idcirco dixit Deus per Ieremiam: *Quid paleis ad triticum? numquid non verba mea ſunt quaſi ignis, & quaſi malleus conterens petram?* Et ſic ſubſtantialia iſta verba promouent plurimum iuuantque animam ad vnionem cũ Deo: & quo interiora magis fuerint, magis etiam ſubſtantialia ſunt, pluſque vtilitatis adducunt Animæ. Fœlix fortunataque anima quam DEVS tali verbo fuerit allocutus. *Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus.*

Ier.23.29.

Hæc ſubſtantialia verba, plurimum conferunt animæ, ad Vnionem cum Deo.

1.Reg.3.10.

(∴)

CAPVT XXXII.

In quo de apprehenſionibus, quas intellectus, ab interioribus ſentimentis, quæ ſupernaturaliter in anima efficiuntur, recipit, agitur; illorum cauſa aſſignatur, & qua ratione ſe debeat anima in illis gerere, ne viam Diuinæ vnionis impediat; præſcribitur.

Conſequens eſt, vt nunc de quarto poſtremoq; intellectualium apprehenſionũ modo ſeu genere diſſeramus, quas dicebamus in intellectum deriuari poſſe à quibuſdam ſpiritualibus ſentimentis, quæ multoties in Anima ſpiritualis hominis ſupernaturaliter efficiuntur, quas etiam inter diſtinctas intellectus apprehenſiones recenſuimus.

Hæc ſpiritualia ſentimenta bifariam eueniunt.

Spiritualia hæc ſentimenta diſtincta, duobus modis contingere poſſunt. Primi modi ſunt, ſentimenta in voluntatis affectu. Secundi verò, ſentimenta ſunt, quæ licet in voluntate quoque ſedem habeant; quia tamen intentiſſima, ſublimiſſima, profundiſſima ac ſecretiſſima ſunt, non videntur illam attingere, ſed in ipſa Animæ ſubſtantia perficiuntur. Vtraque multifariam eueniunt. Primi modi, quotieſcunque à Deo ſunt, ſublimiſſima ſunt: Verùm ſecundi modi ſentimenta prorſus ſunt eminentiſſima, ſummæque vtilitatis. Quorum originem & cauſam, à qua promanant, bonaque opera, propter quæ Deus ſublimes adeò fauores tribuit, nec Anima ipſa, nec qui illius curam gerit cognoſcere & intelligere queunt: non enim à quibuſcunque operibus, quę anima peragere poſſit, nec à conſiderationibus meditationibuſq; ipſius dependent; licet huiuſmodi res ſint bonę diſpoſitiones ad illa

Sentimentorũ iſtorũ origo eſt prorſus ignota.

Digitized by Google

obtinenda, largitur illa Deus cui vult, & ob quam cauſam illi placet. Continget quippe perſonam aliquam in multis operibus bonis ſeſe exercuiſſe, nec tamen huiuſmodi tactus ab eo impetrare, è contra verò, alteram, quæ pauciora multo edidit opera, affatim illos eoique ſublimiſſimos obtinere. Vnde nec eſt neceſſe vt anima actu ſpiritualibus rebus vacet, & occupetur (licet multo ſatius ſit ad illa ſuſcipiẽda eis vacare) vt Deus tactus iſtos tribuat, ex quibus anima dicta ſentimenta haurit, multoties tamen nihil minus, quam de illis anima cogitat. Tactus iſti quidam ſunt diſtincti citoque tranſeuntes; alij verò non adeò ſunt diſtincti, & amplius durant.

Sentimenta hæc, in quantum ſunt ſentimenta (ſecundum quod de illis hoc loco ſolummodo agimus) nequaquam ad intellectum ſpectant; ſed ad voluntatem; quamobrem etiam non differo de ijs hoc loco ex profeſſo, donec de nocte obſcura purgationeque voluntatis ab affectionibus ſuis libro tertio diſputemus. Sed quoniam crebro, imò vt plurimum deriuatur ex illis in intellectum expreſſior perceptibiliorque apprehenſio, notitia ac intelligentia, operæ pretium eſt, aliquã hoc loco illarum ob iſtum ſolum finem mentionem facere.

Sciendum itaque eſt ex omnibus iſtis ſentimentis ſiue illa à Diuinis tactibus repentinis ſubitaneiſque, ſiue à ſucceſſiuis ac durabilioribus oriantur; multoties (vt dixi) reſultare & redundare intellectum, apprehenſionem notitiæ, vel intelligentiæ: quod nihil eſſe ſolet aliud, quam ſublimiſſimus quidã dulciſſimus intellectui Dei ſenſus, cui nullo modo nomẽ imponi poteſt, ſicuti nec ſentimento, à quo redũdat. Huiuſmodi autem notitiæ, interdum vno, interdũ verò alio modo cõtingunt: aliquãdo magis ſublimes ſunt & claræ, aliquando verò minus, ſecundum quod etiam ſunt tactus diuini, qui ſentimenta producunt, ex quibus notitiæ iſtæ proficiſcuntur, ac iuxta illorum proprietatem.

Intelligentia iſta paſſiuè in anima recipiuntur.

Non eſt cur hoc loco multis vtamur verbis ad circumſpectum reddendum, dirigendumque per notitias iſtas, in fide ad vnionem cum Deo intellectum. Cum enim dicta ſentimenta paſſiuè in Anima efficiantur, ſine eo quod ipſa effectiuè aliquid ex ſua parte ad ea recipienda concurrat, ita etiam notitiæ ex illis reſilientes paſſiuè in intellectu, quem Philoſophi paſſibilem dicunt, abſque eo quod aliquid ex ſe operetur, recipiuntur.

Quomodo intellectus ſeſe gerere debeat in iſtis ſentimentis?

Quamobrem ad non errandum in hac parte, nec illorum commoda præpediendum, nihil etiam intellectus in illis conari moliriq; debet, ſed ſeſe paſſiuè exhibeat, voluntatem ad liberum & gratum aſſenſum flectendo, & capacitatem ſuam naturalem nequaquam intermiſcendo. Vt enim in ſucceſſiuis verbis euenire docuimus, facillimè nulloque negotio actiuitate ac operatione ſua diſturbabit, & in nihilum rediget notitias illas delicatas, quæ ſunt quædam ſapidæ dulceſque intelligentiæ ſupernaturales, quas naturalis capacitas non attingit, neq; illas operando comprehendere poteſt, ſed duntaxat recipiendo. Vnde nec ad eas obtinendas conari debet, ne forte conatu iſto excitatus intellectus, ex ſeipſo notitias alias efformare moliatur; & ne dæmoni illo temporis puncto, ad varias alias falſaſque ingerendas, aditus aperiatur. Quod ipſe egregiè medijs dictis ſentimentis præſtare poteſt, adhibitis ad hoc corporeis ſenſibus. Quapropter reſignatè, humiliter paſſiueque ſe in illis gerat, cum enim paſſiuè illa à Deo recipiat: ipſe quoque ea illi largietur cum illi placuerit, humilem illam

& abſ-

Digitized by Google

& abſq; proprietate vlla animaduertendo. Atq; hoc modo non impediet in ſe vtilitatem profectò maximam, quam notitiæ iſtæ in ordine ad vnionem diuinã pariũt: ſiquidẽ vniuerſi tactus iſti ſunt tactus vnionis, quæ paſſiuè in anima efficitur.

Nota. *Nota.* *Doctrinã in vniuerſo hoc libro traditam non ſolum ſupernaturali deſeruire cõtemplationi, ſed etiã acquiſitæ.* Vniuerſa doctrina, quæ libro hoc de totali abſtractione, & contemplatione paſſiua allata eſt, in qua permittit ſe à Deo duci anima per omnium creatarum rerũ obliuionem, imaginumque & figurarum nuditatem, deriuendo ac occupando ſe ſimplici intuitu in ſuprema veritate defixo; non ſolum accipienda & intelligenda eſt de actu illo perfectiſſimæ contemplationis, cuius ſublimem & omnimodè ſupernaturalem quietem, etiam filiæ Ieruſalem, boni videlicet diſcurſus & meditationes, ſi illis eo tempore anima inſiſtere vellet, præpediunt: verùm etiam pro toto *Nota.* illo tempore intelligenda eſt, quo dominus noſter iam dictam ſimplicem, generalem & amoroſam aduertentiam ſeu attentionem impertitur, vel certe anima gratiæ diuinæ auxilijs adiuta, ſe ipſam in illa collocauerit ac conſtituerit. *Qualiter ſeſe gerere debeat anima in notitia amoroſa cõſtituta.* Tunc enim temporis ſemper conandum & laborãdum eſt, vt in quiete intellectus permaneat, nullas alias formas, figuras notitiaſque particulares intermiſcendo, niſi forte hoc curſim admodum fiat, & cum valde exiguo ſtudio, nam hoc faciendum eſt, cum quadam amoris ſuauitate ad ſe amplius inflammandum. *Extra huius amoroſæ notitiæ tẽpus, bonis vacandũ eſt meditationibus, & ſingularisſimè vitæ & paſſionis Saluatoris.* Cæterum extra hoc tempus in omnibus ſuis exercitijs, & operibus vti debet memoriarum ac bonarum meditationum adminiculis, idque eo modo & medio, quo maiorem deuotionem & vtilitatem ſenſerit, ſingulariſſimè verò vti debet mememoria & meditatione vitæ, paſſionis & mortis Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt actiones ſuas, exercitia & vitam, illi valeat conformare.

Concluſio Libri. Et hæc ſatis ſint, vt huic materiæ de apprehenſionibus ſupernaturalibus intellectus finem inponamus, quantum ad deducendum dirigendumq; per illas intellectum in fide ad diuinam vnionem attinet. Arbitror autem, ſatis me de illis *Nota.* dixiſſe; quidquid enim Animæ circa intellectum acciderit, reperiet doctrinam cautelamque pro illis neceſſariam, in allatis iam diuiſionibus. Et licet aliquando aliquid à Deo diuerſum ac diſcrepans emergat, vt in nulla ex allatis diſtinctionibus comprehẽdatur (quamuis exiſtimem nullam futuram intelligantiam, quæ non poſſit ad aliquã ex quatuor diſtinctarum notitiarum modis reuocari) poteſt tamen doctrina cautelaque pro illa ex ijs, quæ de alijs ſimilitudinem cum quatuor illis notitijs habentibus dicta ſunt, elici. Atque ita ad Tertium Librũ gradum faciemus, in quo Deo fauente de purgatione ſpirituali ac interiori voluntaris, eius videlicet interiorum affectuum (quam hoc loco actiuam noctem appellamus) verba faciemus. Prudentem ergo Lectorem amanter oratum volo, vt benigno ac ſincero animo hæc perlegat, ſi enim iſte deſit, ex quacunque ſublimiſſima etiam ac perfectiſſima doctrina minime decerpitur vtilitas illa, quam in ſe continet, neque etiam tanti illa fit, quantum promereretur; quanto magis doctrina hoc meo rudi ſtilo exarata, quem in multis admodum imperfectum non diffiteor.

(·:·)

SECVNDI LIBRI FINIS.

LIBER

LIBER TERTIVS,
IN QVO DE PVRGATIONE, ET
Actiua memoriæ voluntatiſque Nocte diſſeritur.
INSTRVITVR ETIAM ANIMA, QVA ratione ſeſe circa duarum iſtarum potentiarum actus gerere debeat, vt ad Vnionem diuinam, poſſit peruenire.

Argumentum.

POSTQVAM iam primam Animæ potentiam, quæ intellectus eſt, in vniuerſis apprehenſionibus ſuis per primam Theologicam virtutem; quæ eſt Fides, inſtruximus; vt ſecundum iſtam potẽtiam, fidei puritate mediante vniri Deo Anima poſſit; reliquum nunc eſt, vt idem in cæteris duabus Animæ potentijs, memoria videlicet & voluntate faciamus; illas quoq; in proprijs ipſarum actibus purificando, vt etiam ſecundum duas iſtas potentias vniatur Deo Anima, in Spe ac Charitate perfecta. Quæ omnia cõpendioſe hoc tertio libro præſtabo: poſtquã enim intellectũ qui eſt obiectorũ omniũ quę ad iſtas potẽtias deriuantur receptaculũ, expediuimus:) quo facto magnã itineris partem ad ea, quæ dicenda ſuperſunt, cõfecimus) minime neceſſariũ eſt, nos in iſtis potentijs diſcutiendis adeò eſſe diffuſos: nam regulariter loquendo, ſi vir ſpiritualis bene inſtruat intellectum in Fide, iuxta traditam ſibi doctrinam, debet etiam, obiter, & in tranſitu inſtruere alias duas potentias, duabus alijs virtutibus, quandoquidem vnius operationes, ab aliarum operationibus dependẽt. Sed vt propoſitum nobis ordinem methodumque ſeruemus, & melius dicenda percipiantur, neceſſarium erit, vt de propria tractationis huius materia diſſeramus; quare oportebit hoc loco, vt de cuiuſque potentiæ actibus, & primo loco de ijs, quæ ad memoriam ſpectant, pertractemus, diſtinctionem eorum, hoc loco adducendo, quæ ad inſtitutum noſtrum ſatis ſit. Quam ex obiectorum eius diſtinctione, quæ in triplici ſunt differentia: Naturalia ſcilicet & Supernaturalia imaginaria, & ſpiritualia, petere poterimus: quibus obiectis, tres notitiarum modi memoriæ correſpondent, ſunt enim notitiæ iſtæ, naturales & ſupernaturales; imaginatiæ & ſpirituales. De quibus iuuante Deo hoc loco agemus, incipiendo à naturalibus notitijs, quæ circa obiecta magis exteriora verſantur & immediatè poſt, de affectibus voluntatis diſputabimus, quibus abſolutis huic tertio, de nocte Actiua ſpirituali, libro, finem imponemus.

Diſtinctio notitiarũ memoriæ, de quibus hoc libro agendum.

CAPVT

CAPVT I.

In quo de naturalibus memoriæ apprehenſionibus agitur: moduſque eam euacuandi: vt Anima ſecundum iſtam potentiam DEO poßit vniri, preſcribitur.

Librorum iſtorum ſcopus ſemper præ oculis Lectori habendus, ſi eorum doctrinam aſſequi velit.

NEceſſe eſt Lectorẽ in quolibet iſtorum librorum, propoſitum nobis in ijs finem præ oculis habere, aliter enim multa illi in eorum lectione poterunt dubia ſuboriri, quemadmodum etiam nunc de ijs, quæ de intellectu nuper diximus, & de memoria voluntateque poſtmodum ſumus dicturi, ambigere poterit. Conſiderando quippe qua ratione in nihilum potentias in earum operationibus redigimus, fortaſſis iudicabit, potius nos viam ſpiritualis exercitij demoliri, quam illam conſtruere; quod reuera ita eſſet, ſi mens, intentioque noſtra eſſet, non inſtruere hoc loco niſi Incipientes, quibus expedit medijs apprehenſionibus iſtis diſcurſiuis, & apprehenſibilibus ſeſe diſponere & coaptare. Verum longe aliter ſe res habet, præbemus enim hic doctrinam ad vlterius in contemplatione ad vnionem Diuinam progrediendum, ad quem finem vniuerſa hæc media exercitiaque potentiarum ſenſitiua relinqui debent, & ſilere, vt ipſe DEVS ex ſuo operetur, perficiatque in Anima vnionem Diuinam: & propterea expedit hac ratione ac methodo extricare, euacuare, naturalique ſuo iure potẽtias ac earum operationes priuare, vt hoc modo præparetur locus, quatenus adimpleri & illuſtrari ſupernaturalibus poſſint: ſiquidem exigua earũ capacitas adeò ſublime negotium attingere non valet, quin potius, niſi longe ablegetur illud præpedit, ac retardat. Cum autem verum ſit (vt eſt veriſſimum) debere Animam potius cognoſcere Deum per id, quod non eſt, quam per id quod eſt: vt ad illum pergere poſſit; neceſſariũ omnino eſt nullo admittere modo, ſed abnegare quidquid ex omnibus ſuis apprehẽſionibus, ſiue naturalibus ſiue ſupernaturalibus abnegari poteſt. Quam ob cauſam idem nunc cũ memoria faciemus ex proprijs naturalibus limitibus eam educendo, & ſupra ſeipſam (hoc eſt) ſuper omnẽ diſtinctam notitiam poſſeſſionemq; apprehenſibilem, ad ſublimem ſpem incomprehenſibilis Dei, illam ſubleuando.

Doctrina hæc ijs deſeruit, qui cõtemplationis ſtatum ingreßi ſunt.

Anima potius debet cognoſcere Deum per id quod non eſt.

Quidnam ſit de memoria tractandum.

Incipiendo itaque à naturalibus notitijs dico, naturales memoriæ notitias eſſe omnes illas, quas ex quinq; ſenſuum corporalium obiectis, viſu, videlicet, auditu, odoratu, guſtu & tactu, poteſt efformare; omnes præterea his ſimiles, quas ipſa fabricare & formare potuerit. Ab omnibus iſtis notitijs & formis denudari, euacuarique debet, & conari abolere & extirpare imaginariam illarum apprehenſionem; ita vt nulla ſuperſit illarum notitia impreſſa, ſicque remaneat quantum fieri potuerit denudata, oblita, ab omnibuſque auulſa, ac ſi nihil iſtarum rerum percepiſſet. Nec aliter fieri poteſt, ſed ab omnibus formis annihilari, & exinaniri memoriam oportet, ſi Deo vniri debeat. Hoc enim nequaquam fieri poteſt niſi ſe totaliter ab omnibus formis, quæ Deus non ſunt, ſeparet, ſiquidem vti diximus in nocte intellectus, ſub nullam formam, aut notitiam diſtinctam cadit Deus. Cum autem quemadmodum Redemptor noſter docet, *Nemo poßit duobus dominis ſeruire*: non poterit memoria perfecte Deo & formis ſimul notitijſque diſtinctis copulari.

Quænam ſint naturales memoriæ notitiæ.

Ab omnibus iſtis notitijs denudari debet memoria, ſi Deo vniri velit.

Matth. 6. 24.

Q Cum

Cum autem Deus nullam eiuſmodi formam, aut imaginem habeat, quæ à memoria comprehendi poſſit, hinc eſt quod quando Deo eſt vnita (ſicut quotidiano experimento compertum eſt) quaſi ſine forma & ſine figura, amiſſa iam imaginatione, remanet ſummo bono in maxima obliuione, nullius rei recordando, immerſa & agglutinata. Vnio quippe illa diuina euacuat eam à Phantaſia, & quodammodo vniuerſas ex ea formas & & notitias euerrit, & ad ſupernaturalia ſubleuat, adeò illam omnium rerum oblitam relinquens, vt poſtmodum magnam ſibi debeat inferre vim, vt alicuius rei poſſit reminiſci. Taliſque eſt interdum hæc memoriæ obliuio, & imaginationis ſuſpenſio (propter memoriæ cum Deo vnionem) vt non modicum effluat temporis, nec tamen illud percipiat, nec quid id temporis egerit, noſcat; imo verò eò quod tunc temporis imaginatiua ſuſpenſa ſit, quamuis dolor inferatur corpori, illum non ſentit; abſque imaginatione enim nullum datur veſtigium ſenſus, quia reuera non eſt. Vt autem Deus vnionem hanc perfectam efficiat, neceſſe eſt memoriam (vt iam diximus) ab omnibus apprehenſibilibus notitijs & eiuſmodi ſuſpenſinnibus ſeparare. Illud tamen animaduertendum eſt, huiuſmodi de quibus loquuti ſumus ſuſpenſiones & abalienationes minimè hoc modo in perfectis contingere, eò quod ipſi iam perfecta vnione perfruantur, ſuſpenſiones autem ad vnionis exordia ſpectant.

Qualis remaneat memoria, Deo vnita.

Obliuiones ſeu ſuſpenſiones iſtæ memoriæ, non ſunt perfectorū, ſed ad vnionis exordia ſpectant.

Obijcies fortaſſis: recte quidem ſe ita habere. Hinc tamen deſtructionem naturalis vſus, curſuſque potentiarum ſequi, & proinde doctrina hac ſuppoſita, remanſurum hominē bruti inſtar, omnium oblitum, & quod deterius eſt, ſine rationis diſcurſu, abſque neceſſitatum operationumque naturalium memoria: Deum autem nequaquam deſtruere naturam, ſed potius illam perficere, ex hac verò doctrina neceſſario illius deſtructionem ſequi, obliuiſcitur enim homo moralium, rationaliumque vt illa operetur, naturalium etiam vt illa exerceat, omnium enim horū oblitus eſt, cū notitijs & formis, quæ ſunt reminiſcentiæ media, non attendat.

Magni momenti dubium ꝓponitur.

Obiectioni huic in hunc modum occurro & aio, quod quò amplius memoria Deo coniūgitur, eo notitias diſtinctas deperdit, donec illas amittat, hoc eſt, illarum penitus obliuiſcatur, quod tunc accidit, cū anima perfectè attingit ſtatum, ſiue eſſentiam vnionis. Itaq; initio dum hoc fit, nequit anima non verſari in magna obliuione rerum, quandoquidem formarum, & notitiarum etiam obliuiſcitur. Inde quod externa iſta procedit cū notabili iniuria, & neglectu ſui ipſius, oblita cibi ac potus, ſi aliquid fecit, vel facere intermiſit: ſi vidit, aut nō vidit; ſi ab alijs aliquid dictum eſt, vel non: idque propter immerſionem memoriæ in Deum. At poſtquam vnionis habitum adepta eſt, qui ſummum quoddam bonum eſt, nō patitur iſto modo has obliuiones in ijs, quæ rationem moralem, naturalemque concernunt. Quin potius in conuenientibus ac neceſſarijs operationibus, multo maiori perfectione prædita eſt. Tametſi illas exerceat miniſterio formarum, & notitiarū memoriæ à Deo peculiari quodammodo excitatarum; nam vti dixi, cum habitus vnionis adeſt, qui eſt ſtatus ſupernaturalis, memoria cæteræque potentiæ in ſuis naturalibus operationibus deficiunt, & à limite ſuo connaturali, ad Dei terminum, qui ſupernaturalis eſt tranſmigrant, quare cum memoria in Deum transformata ſit, minime illi adhærent, neque imprimuntur operationes ſiquidem memoriæ cæterarumque potentiarum, in hoc ſtatu ſunt quaſi diuinæ,

Propoſitæ dubitationis reſponſio.

Operationes memoriæ, & cæterarum potentiarū in vnionis ſtatu, ſunt quaſi Diuinæ, & quare?

næ, occupatis iã à Deo velut abſoluto Domino potentijs, per earum in ſe transformationẽ: vnde & ipſe eſt, qui illis præcipit, diuinoq; modo iuxta diuinum ſuum ſpiritum, & voluntatẽ mouet. Vt enim inquit Apoſt. Paul. *Qui adhæret Deo, vnus ſpiritus eſt:* ideoq; operationes animæ totaliter vnitæ, ſunt ſpiritus diuini, ac conſequẽter diuinæ.

1. Cor. 6. 17.

Hinc etiam prouenit, quod huiuſmodi animarum opera ſunt talia, qualia eſſe debent, ſuntq; rationi conſentanea, nõ verò qualia eſſe non deberẽt. Spiritus enim Dei facit illas ſcire, quod ſciendum eſt; quod verò ignorandum, ignorare, eorũ recordari, quorum meminiſſe debent; eorum vero obliuiſci, quorum expedit obliuiſci, facit illud amare, quod eſt amandum, non amare vero id, quod Deus non eſt, & ſic ordinarie primi motus potentiarum huiuſmodi animarum ſunt velut diuini: nec mirandum eſt quod tales ſint, ſiquidem in eſſe diuinum ſunt transformatæ. Harum operationum animæ nonnulla adducam exempla, quorum primum ſit: Rogat quis aliũ, qui in hoc ſtatu verſatur, vt preces ad Deum effundat pro ſe: is minime recordabitur pro illo orare per formam, ſeu notitiã aliq̃ relictã in memoria ex petitione illius: ſed ſi opus fuerit vt oretur pro illo (quod tunc erit quãdo Deus preces pro tali perſona fuſas acceptare voluerit) huius voluntatẽ mouebit, deſideriumq; orandi præſtabit: ſi vero non placent Deo preces illæ, etiam ſi ad orandũ conetur ſibi inferre vim, nec orabit, nec orandi voluntatẽ habebit. Imo interdum deſiderium pro his orandi immittet, quos neq; nouit, neq; de illis vnq̃ audiuit. Quod inde prouenit, q̃a Deus peculiari quadã ratione mouet potẽtias iſtarum Animarum (vti iam dixi) ad operationes illas cõgruentes exercendas, iuxta voluntatẽ & ordinationẽ diuinam. Vnde harum animarũ opera, & orationes ſemper ſortiuntur effectũ ſuũ. Huiuſmodi fuere orationes, & opera Deip. glorioſæ, quæ cũ ab initio ad hunc ſublimẽ ſtatũ fuiſſet euecta, nunq̃ in anima ſua habuit alicuius rei creatæ formã impreſſam, quæ eã, vel minimũ à Deo diſtraheret, neq; ab illa aliquando ad operandum, eò quod à S.S. iugiter moueretur. Exemplũ 2. Accurrere quis debet ad negotiũ aliquod neceſſariũ præfixo tẽpore tractandũ, cuius nõ recordabitur per formã aliquã, quin imo, neſciens quomodo id fiat, imprimetur animæ per excitationẽ Memoriæ prædictã, quãdo & quomodo illud ſit faciendũ; idq; infallibiliter, & abſq; vllo defectu. Neq; in his rebus tantũ Spirit. S. eas illuminat, ſed etiã in pluribus, quæ eueniunt, & euenturæ ſunt, & in multis caſibus, etiamſi abſentes ſint, licet interim ignorent, qua ratione id ſciant. Cæterum hoc illis prouenit à diuina ſapientia: ex eo .n. quod huiuſmodi animæ ſtudent nihil ſcire, neq; apprehendere potentijs, id quod eas præpedire poſſet, omnia generatim faciunt, prout in mentis deſcriptione tradidimus: iuxta illud Sapiẽtis: *Omnium enim artifex docuit me ſapientia.*

Sap. 7. 21.

Sed fortaſſis obijcies non poſſe animam euacuare, priuareque tantopere memoriã formis ac phantaſijs vt ad ſtatũ adeo eminentẽ pertingere poſſit? Duo .n. ſeſe offerunt obſtacula & difficultates, vires ac habilitatẽ humanã ſuperãtes, ablegare videlicet & exuere id, quod naturale eſt, & attingere vniriq; ei, quod ſupernaturale eſt, quod etiã longe eſt difficilius: Et vt verum fatear, ſolis naturæ viribus habilitateq; id aſſequi, profecto impoſſibile eſt; dico itaque verũ eſſe, à Deo ſubleuari debere animã ad ſtatũ iſtũ ſupernaturalẽ: ſed etiã debere illã quantũ in ſe eſt, ſeſe ad hoc diſponere & accommodare, quod optime cum eo, q̃d Deus præbet, adiumento, præſtare poteſt. Vnde etiam quando ipſa in hanc abnegationem formarumque vacuitatem ingreditur; collocat eam Deus, & quaſi

An valeat anima ita euacuare memoriã ab omnib. formis, vt ad ſtatum adeo eminentẽ poſſit peruenire.

NOTA. *Poteſt & debet Anima ſe ipsã ad ſtatum iſtũ ſublimem cum Dei auxilio diſponere, quod ſi ipſa faciat, collocat eam Deus in vnionis poſſeſſione.*

quaſi intromittit in vnionis poſſeſſionem; & hæc operatur in ea DEVS paſſiuè (quemadmodum, ſi DEO placuerit dicturi ſumus in nocte paſſiua Animæ) atque ita quando DEO placitum fuerit, iuxta diſpoſitionis ipſius modum, conferet illi integre habitum vnionis perfectæ. Effectus porrò Diuinos, quos in Anima vnio perfecta producit, tam ex parte intellectus, quam etiam ex parte memoriæ & voluntatis, minimè eos in iſta nocte & purgatione actiua recenſemus: per hanc enim ſolam non perficitur diuina vnio, ſed agemus de ijs in nocte paſſiua, qua mediante, fit coniunctio animæ cum Deo.

Per ſolam noctem & purgationem p̄ tētiarum actiuam nō perficitur vnio Diuina.

NOTA. *Quemadmodū tenere debeat memoria, vt ſe ipſam in iſta nocte ſeu purgatione actiuè conſtituat.*

In iſta memoriæ purgatione ſolum hic neceſſarium præſcribo modum, quo memoria, quantum eſt ex ſua parte ſe ipſam actiue in iſta nocte & purgatione conſtituat; modus porrò huiuſmodi eſt, vt ſpiritualis perſona hac vt plurimum & ordinariè cautela vtatur: vt nullius rei quam viderit, audierit, olfecerit, guſtauerit, vel tetigerit, notitiam in memoria veluti in receptaculo, theſauro, vel archiuis recondat, aut in aliqua illarum ſeſe detineat, ſed eas tranſire ſinat, remaneatque in ſancta obliuione, nullam ſuper illas reflexionem faciendo, niſi forte quando ad aliquem bonum piumque diſcurſum, vel meditationem fuerit neceſſaria.

NOTA. *Nunquā obliuioni danda eſt ſacratiſſima humanitas Chriſti.*

Hoc autem ſtudium obliuiſcendi ac relinquendi notitias & figuras; nunquam de Chriſto eiuſque ſacratiſſima humanitate intelligi debet. Licet enim interdum in contemplationis culmine, & ſimplici Diuinitatis intuitu ſacratiſſimæ huius humanitatis non recordetur Anima, eo quod propria ſua manu ſubleuauerit DEVS ſpiritum, ad iſtam quaſi confuſam, & valde ſupernaturalem notitiam; verum ex induſtria dataque opera illius obliuiſci nullo pacto ac nulla ratione expedit: ſiquidem eius intuitus, amoroſaque meditatio ad omne bonum promouebit, illiuſque adminiculo facilius vnionis faſtigium conſcendet. Clarum eſt enim, quod quamuis aliæ viſibiles & corporeæ res obliuione ſepeliri debeant, eo quod vnionem præpediāt, nequaquā tamen in hoc numero reponendus eſt ille, qui ob remedium noſtrum homo factus eſt, qui eſt veritas, oſtium, via & Dux ad omnia bona. Hac ergo veritate præſuppoſita, in omnibus alijs rebus nitatur ad quandam abſtractionem ac obliuionem totalem, ita vt quantum fieri poſſit, nulla notitia aut figura rerum creatarum, in memoria remaneat, ac ſi in rerum natura non eſſent, relinquendo Deo memoriam liberam & expeditam, & quodammodo in ſancta obliuione amiſſam. Quod ſi hic iterum exoriantur dubia & obiectiones, quæ in ſuperioribus circa intellectum occurrerunt: nihil videlicet agi, temporiſque fieri iacturam ac ſeſe ſpiritualibus bonis, quæ anima per viam memoriæ recipere poteſt, hominem priuare dico, plura iam eſſe hoc loco allata pro iſtorum dubiorum reſolutione, ibi etiam omnibus reſponſum eſſe, & propterea non eſt cur hic amplius immoremur.

Amoroſa de Chriſto meditatio, omne ſpirituale bonum promouet, & per illam facilius faſtigium cōtemplationis conſcendit anima.

NOTA: *Quamuis non ſtatim fructus huius exercitij obliuionis appareat, non tamen eſt ab eo deſiſtendū, nam tempore opportuno, aderit Deus.*

Illud duntaxat animaduertendum eſt, quod licet per aliquod tempus, vtilitas huius ſuſpenſionis notitiarum, & formarum non percipiatur; non propterea defatigari, & in hoc ſtudio deficere debere, ſpiritualē: non enim prætermittet DEVS quin tempore ſuo accurrat, propter bonum autem adeò grande adipiſcendum, neceſſarium eſt multa patienter, & cum ſpe pati, & ſuſtinere.

Et

Digitized by Google

Et quamuis verum ſit vix reperiri Animam, quæ in omnibus omnique tempore moueatur à Deo, ita perpetua fruendo vnione, vt potentiæ ipſius Diuino ſemper moueantur modo; inueniuntur tamen animæ, quæ valde ordinariè adeo in ſuis operationibus mouentur, neque ipſæ ſunt, quæ ſe mouent in illo ſenſu, quo loquitur S. Paulus. quod nimirum filij Dei, illi ſcilicet, qui ſunt vniti, transformatique in eum *Spiritu Dei aguntur.* Hoc eſt ad Diuina in ſuis potentijs opera peragenda, mouentur. Nec mirum operationes eſſe Diuinas, cùm vnio Animæ ſit etiam diuina.

Ad Rom. 8. 14.

CAPVT II.

In quo enumerantur tria detrimenta quæ incurrit Anima, quandiu non manet in tenebris quoad notitias, & digreſſiones memoriæ, proponit hoc loco primum donum.

TRibus nocumentis ac inconuenientibus obnoxius eſt ſpiritualis homo, ſi adhuc naturalibus memoriæ notitijs, vt ad Deum pergat, vti voluerit, quorum duo ſunt poſitiua, vnum verò priuatiuum. Primum nocumentum ſe tenet ex parte rerum mundanarum, ſecundum ex parte Dæmonis: tertium verò, quod eſt priuatiuum, nihil aliud eſt, quam impedimentum & obſtaculum, quod notitiæ iſtæ adferunt tendentibus ad diuinam vnionem.

Primum, quod à rebus mundanis originem trahit: eſt multis damnis ſubditum eſſe, medijs notitijs ac diſcurſibus, exempli gra. falſitatibus, imperfectionibus, appetitibus, iudicij, temporis amiſſioni & alijs pluribus, quæ multas animę inuehunt impuritates. Quod autẽ neceſſario multis debeat falſitatibus irretiri, qui locum præbet notitijs & diſcurſibus, manifeſtum eſt: multoties enim verum, falſum illi apparebit, & certum dubium & è contra, vix enim veritatem vnam radicitus exploratam habere poſſumus. A quibus omnibus malis liber euadit, ſi obſcurauerit memoriam circa omnes diſcurſus, & notitias.

Multis falſitatib. obnoxius eſt, qui locum præbet notitijs naturalibus memoriæ.

Imperfectiones verò ad ſingulos paſſus occurrunt memoriæ in ijs, quæ audiuit, vidit, olfecit, tetigit, & guſtauit, quibus in rebus aliquam illi affectionem iam doloris, iam timoris, iam odij, ſpei vanæ, inanis gaudij, gloriæ vanæ, adhærere neceſſe eſt, quæ omnia ad minus imperfectiones ſunt, & interdum peccata venialia manifeſta. Hæc autem vniuerſa puritatem perfectam, & ſimpliciſſimam cum Deo vnionem impediunt.

Multas etiam imperfectiones admittit.

Quod autem etiam appetitus ex notitijs iſtis generentur, perſpicue etiam patet; ex dictis enim notitijs ac diſcurſibus naturaliter oriuntur: & ſolummodo velle diſcurſum notitiamque habere, poteſt eſſe eſca appetitus.

Naſcũtur ex notitijs iſtis appetitus.

Quod etiam à iudicijs tentari debeat perſpicuum eſt: non enim poteſt non impingere in bona malaque aliena, in quo euentu, interdum malum bonum apparet, & bonum malum. Quæ vniuerſa mala neminem arbitror euaſurum, niſi obcæcando, & obſcurando memoriam, quo ad omnia.

Iudicia itidem.

Quod ſi obijcias, optime poſſe hominem vniuerſa hæc quando occurrerint, ſuperare: Reſpondeo id eſſe omnino impoſſibile, ſi notitias magnipendat; notitijs enim iſtis, mille ineptiæ ſeſe ingerunt, & quædam earum tam ſubtiles ſunt & delicatæ, vt, ne aduertente quidem anima, aliquid illi de ſuo affricent & aſpergant, quemadmodum pix rei illi, quã

Digitized by Google

attingit. Reſpondeo præterea: commodius vna vice vnoque impetu, vniuerſa euinci, memoriam in omnibus abnegando.

Sed obijcies adhuc, licet ita ſe res habeant, multis tamen pijs cogitationibus & conſiderationibus de Deo priuari animam, quæ multum illi vtilitatis conferunt, vt diuinos conſequatur fauores. Reſpondeo, & dico illud, quod pute fuerit Deus, & iuuerit promoueritque notitiam illam confuſam vniuerſalem puram, & ſimplicem, nullo modo relinqui debere: ſed illud tantum, quod in imagine, formâ, figurâ, vel ſimilitudine alicuius creaturæ, memoriam detinet. Loquendo autem de purgatione iſtâ actiuâ memoriæ dico, ad hoc vt Deus ſuos concedat fauores, maxime prodeſſe animæ puritatem, quæ in eo ſita eſt, vt nullo amore creaturæ, vel rei tranſitoriæ, aut efficaci, fortique aduertentiæ illius adhæreat; ex quibus tamen exiſtimo, multa, ob imperfectionem propriam potentiarum in ſuis operationibus, adhæſura. Quamobrem conſultius erit addiſcere modum collocandi ac conſtituendi potentias in ſilentio & quiete, ad hoc vt loquatur Deus; nam (ſicut diximus) ad ſtatum hunc adipiſcendum naturales operationes deficere debent: quod fit, quando (ſicut Propheta ait) peruenit anima ſecundum iſtas potentias in ſolitudinem, & loquitur illi ad cor Deus. *Ducam eam in ſolitudinem, & loquar ad cor eius.*

Maximè prodeſt animæ ad diuinos fauores cõſequendos puritas, & in quo ea conſiſtat?

Magni momenti conſilium.

Oſee 2.14.

Quod ſi nihilominus inſtes, & dicas, nihil boni obuenturum animæ, niſi conſideret memoria, & ad Deum ſeſe reflectat: imò multas eam paſſuram euagationes ac tepores. Reſpondeo tibi: impoſſibile eſſe aliquid mali, aut diſtractiones, vel alias ineptias, vel vitia ingredi memoriam, ſi illa ſe ab omnibus rebus præſentis vitæ ſimul, & futuræ abſtrahat & recolligat, neque enim patet aditus, per quem ingredi poſſint, cum mala iſta ſemper ob memoriæ euagationem irrepant. Hæc certè euenirent, ſi cæleſtium rerum conſiderationibus, & diſcurſibus, occluſis ianuis, illas rebus terrenis reſeraremus: verum nos hoc loco omnibus ijs rebus, quæ vnionem diuinam præpedire queunt, vel diſtractiones inuehere, illas occludimus ac obſtruimus, & memoriam ad hoc inducimus, vt quieta & muta permaneat, & vt auditus ſpiritus ſolummodo ſit in ſilentio attentus, dicendo cum Propheta: *Loquere Domine quia audit ſeruus tuus.* Huiuſmodi dotibus ornatam ſuam ſponſam volebat ſponſus in Canticis dicens. *Soror mea ſponſa, hortus concluſus fons ſignatus*, id eſt, occluſus omnibus rebus, quæ illum ingredi poſſunt: maneat itaque hortus animæ clauſus, abſque ſollicitudine & pænâ; nam ille, qui ad diſcipulos ingreſſus eſt corporaliter ianuis clauſis, ſuamque illis pacem impertijt, neſcientibus eis, nec cogitantibus, id fieri poſſe; ingredietur etiam ſpiritualiter animam ſine eo, quod ipſa modum ſciat, vel certe ei cooperetur, dummodo anima potentiarum ianuas, memoriæ videlicet, intellectus & voluntatis, omnibus apprehenſionibus occluſas retineat, & ipſe Dominus replebit illas pace, *declinando ſuper illam* (ſicut per Prophetam ait) *fluuium pacis.* atque ita liberabit eam ab omni metu, ſuſpicionibus, turbationibus ac tenebris, quæ illam formidare faciebant ne forte iam perijſſet, aut perditionis itinere graderetur. Interea ſolicite operam det orationi, & in nuditate ac vacuitate rerum omnium præſtoletur, non enim bonum eius tardabit.

Qualē requirat cæleſtis ſponſus animã, vt illi dona conferat?

1. Reg. 3. 10.

Cant. 4. 11.

Ioan. 20. 19. *Cum ergo eſſet ſero die illa vna ſabbatorũ & fores eſſent clauſa &c. venit Ieſus, & ſtetit in medio, & dixit: Pax vobis &c.*

Iſa. 66. 12.

CA-

CAPVT III.

De ſecundo detrimento, quod ex parte dæmonis, per naturales memoriæ apprehenſiones animæ, contingere poteſt.

Plurimū poteſt nocere animæ dæmō medijs memoriæ notitijs.

SEcundum detrimentum poſitiuum quod anima medijs notitijs memoriæ pati poteſt, ſe habet ex parte dæmonis, qui multum ſibi iuris per hoc medium vſurpat in animam. Poteſt ſiquidem adaugere formas, & illis fœdare animam, ſuperbiâ, auaritiâ, inuidiâ, irâ &c. Suſcitare etiam iniuſtum odium, vanum amorem, multiſque alijs decipere modis. Præterea ſolet ipſe adeo res Phantaſiæ imprimere, vt res falſæ videantur veræ, & veræ falſæ. Poſtremo vniuerſæ fraudes, & damna, quæ contra animam molitur dæmon, per formas ac notitias memoriæ ingrediuntur. Quod ſi anima in omnibus illis ſeſe obſcurauerit, & in earum obliuione ad nihilum redegerit, obſtruet totaliter huic dæmoniaco damno aditum ab omnibuſque iſtis rebus libera euadet, quod certe ingens bonum eſt. Nihil quippe contra animam præualet dæmon, niſi medijs operationibus, potentiarum ipſius, præſertim vero formarum ſpecierumque adminiculis: ab illis enim, quaſi omnes reliquæ aliarum potentiarum operationes pendent. Vnde ſi memoria ſeſe in illis annihilauerit, nihil prorſus præualet dæmon: nihil enim reperit, per quod attrahere poſſit animam, ſi autem nihil inuenerit, nihil poteſt.

NOTA. *Si anima per rerum omnium obliuionē ſe ipſam ad nihilū redegerit, ab omnib. dæmonis laqueis libera euadit. Et pulchra huius rei ratio.*

Optarem ego, vt ſpirituales viri tandem perfecte animaduerterent, quanta nocumenta animabus illorum inferant dæmones, mediâ memoriâ, quando illa vti aſſueſcunt: quantas triſtitias, & afflictiones, quot gaudia vana, tam circa ea, quæ de Deo cogitant, quam etiam circa res mundanas in eis excitant, quantas etiam impuritates in ſpiritu radicatas illis relinquunt, diuertendo maximopere illas à ſuprema recollectione, quæ in hoc ſita eſt, vt tota anima ſecundum ſuas potentias in ſolo incomprehenſibili bono collocetur, & ab omnibus rebus apprehenſibilibus abſtrahatur. Quæ res (licet tantum bonum ex vacuitate iſta minime ſequeretur, ſicut eſt in Deo ſeſe collocare) ob id ſolum quia eſt cauſa, multas pœnas, afflictiones, & triſtitias effugiendi (præter imperfectiones, & peccata, quæ hoc modo euadit) maximum certe bonum eſt.

NOTA. *In quo ſuprema animæ recollectio conſiſtat?*

Apprehēſiones iſtæ memoriæ, morale animæ bonum præpediunt, ſpirituali vero bono eam priuant.

CAPVT IV.

De tertio detrimento, quod in animam per memoriæ notitias diſtinctas, & naturales redundat.

TErtium detrimentum, quod in animā apprehenſionū naturalium memoriæ viâ reſultat, eſt priuatiuum. Poſſunt enim apprehenſiones iſtæ morale bonum eius præpedire, ſpirituali vero priuare. Et vt primo loco oſtendam qualiter apprehenſiones iſtæ morale bonum animæ præpediant; ſciendum eſt, morale animæ bonum in paſſionibus coërcendis, appetitibuſq; deordinatis frænandis poſitum eſſe, ex quo ſequitur in anima tranquillitas, pax, quies, quæ ad morale bonū pertinent. Habenas porrò iſtas ac frænum non poteſt ſerio, fundateq; obtinere anima, niſi obliuione ſepeliat, & à ſe ablegat illa, ex quibus affectus oriuntur, nunquam enim aliunde animæ turbationes

NOTA. *Omnes animæ turbationes à ſolis memoriæ apprehenſionibus oriuntur.*

Digitized by Google

tiones proficiſcuntur, niſi à memoriæ apprehenſionibus; obliuioni quippe traditis rebus omnibus, nihil eſt quod pacem turbet aut moueat appetitus, vt enim commune habet proloquium, quod oculus non vidit, cor non concupiſcit. Huius veritatis quolibet momento experimentum capimus: videmus enim quod quotieſcunque anima, rem aliquam cogitatione verſat, mouetur ſemper & immutatur parum vel multum re illa, ſecundum quòd illam apprehendit: ſi res quam cogitat moleſta fuerit & oneroſa; triſtitiam vel odium elicit; ſi verò grata, & iucunda, gaudium & deſiderium. Vnde neceſſariò oriri debet poſtmodum turbatio in illius apprehenſionis mutatione: nunc itaque lætabitur, nũc mœrore tabeſcet, nunc odio, nunc amore inflammabitur; nec ſemper in eodem ſtatu & temperamento (qui tamen effectus eſt tranquillitatis moralis) poterit permanere: niſi cum omnium rerum obliuiſci conatur. Aperte itaque conſtat, notitias iſtas non mediocriter in anima virtutum moralium bonum præpedire.

Quod autem implicata memoria ſpirituale bonum impediat, manifeſtè ex dictis demonſtratur. Anima ſiquidem perturbata & bonorum moralium fundamento carens, non eſt in quantum talis, ſpiritualis boni capax, quod nequaquam infunditur & imprimitur, niſi in animam attemperatam, moderatam, & tranquillam. Quod ſi præterea anima arripit, magnique facit apprehenſiones memoriæ; cum non valeat intenta eſſe niſi vni rei, ſi ſeſe occupet detineatq; rebus apprehenſibilibus (quales ſunt memoriæ notitiæ) impoſſibile eſt eam liberam ac expeditam, pro incomprehenſibili bono, qui eſt Deus remanere. Nam (ſicuti dictum eſt) vt anima ad Deum pergat, potius tendere debet non comprehendendo, quàm comprehendendo: debetque mutabile & comprehenſibile pro immutabili, in comprehenſibilique permutari.

CAPVT V.

De commodis, quæ in animam ex obliuione & vacuitate cogitationum & notitiarum omnium, quæ naturaliter circa memoriam haberi poſſunt, reſultant.

EX recenſitis damnis, quibus apprehenſiones memoriæ afficiunt animam, poſſumus etiam conijcere emolumenta ipſis contraria, quæ ex obliuione, & vacuitate earum conſequuntur. Si quidem iuxta Philoſophorum effatum: contrariorum eadem eſt doctrina.

Primo enim loco tranquillitate ac pace animi perfruitur, cùm turbatione & altercatione ex cogitationibus & notitijs memoriæ ortis careat, & conſequẽter, quod eſt amplius, puritate conſcientiæ, & animæ gaudet. Quibus rebus magnam ſibi diſpoſitionem comparat ad humanam diuinamque ſapientiam, & virtutes acquirendas. *Primum emolumẽtũ ex vacuitate memoria ortum.*

Secundo loco, à multis ſuggeſtionibus, tentationibus, impulſibuſque dæmonis fit immunis, quæ ille omnia cogitationum, & notitiarum præſidio Animæ ingerit, facitque illam ſaltim in multas impuritates labi, & etiam, ſicut diximus, in peccata iuxta dictum Dauid: *Cogitauerunt, & locuti ſunt nequitiam.* Vnde ſublatis è medio cogitationibus, non habet dæmon, quo ſpiritum aggrediatur. *Secundum commodũ.* *Pſ. 72. 8.*

Tertium commodum eſt, quod media iſta obliuione, & ab omnibus rebus abſtractione adipiſcitur Anima diſpoſitionem, vt à Spiritu ſancto moueatur & erudiatur: *Tertium cõmodum.*

Digitized by Google

Sap. 1. 5.

diatur: qui vt Sapiens ait. *Aufert ſe à cogitationibus, quæ ſunt ſine intellectu.* Verum etiam ſi nullum aliud maius commodum conſequeretur homo, quam à pœnis & turbationibus, quas obliuione iſta, & vacuitate memoriæ euadit, liberum eſſe; magnum hoc profectò eſſet illius lucrũ, & inſigne bonum. Præſertim cùm perturbationes, & afflictiones, quæ propter res, caſuſque aduerſos in Animam deriuãtur, nihil omnino ad pacandos ac diminuendos ipſoſmet caſus deſeruiant, imò potius vt plurimum non ſolum iſtis caſibus, ſed etiã ipſi animæ obſint. Quam ob cauſam dixit Dauid: *Verum tamen in imagine pertranſit homo; ſed & fruſtra conturbatur.* Manifeſtũ quippe eſt, ſemper vanum eſſe turbari, cùm hoc nullam vnquã vtilitatem adducat. Atque ita licet totus labatur, corruatq; mundus, & omnia contrario modo eueniant, vanum eſt turbari. Potius enim hoc illis obeſt quam prodeſt, cuncta verò cum tranquilla & pacifica æquanimitate ſuſtinere, non ſolum confert animæ ad plura bona cõſequenda, verum etiã vt congruentius de ipſiſmet aduerſitatib. iudicium ferri poſſit, remediumque competens eis adhiberi.

Pſ. 38. 7.

Qualiter nos in rebus aduerſis gerere debeamus?

Eccl. 3. 12.

Quare probe cognoſcens Salomon dãnum, & vtilitatem huius rei, dixit: *Cognoui quod non eſſet melius niſi lætari, & facere bene in vita ſua.* Significare volens, in omnibus caſibus quantumuis aduerſis, potius nos lætari debere, quã turbari, ne maioris boni, tranquillitatis, videlicet, animi, ac pacis, in omnibus rebus aduerſis, & proſperis (cuius ope æquanimiter vtraſque ſuſtinemus) iacturam faciamus. Quam tranquillitatem nunquam admitteret homo, ſi nõ modo obliuiſceretur notitiarum, cogitationeſq; relegaret; verùm etiam ſi ab omni occaſione, audiendi, videndi, & conuerſandi, quantũ in ſe eſſet, ſeſe elongaret, & abſtraheret. Quandoquidem natura noſtra, adeò prona & lubrica eſt, vt quãtumuis ſit bene aſſueta, & exercitata, vix poſſit per memoriam in aliquid huiuſmodi non impingere, quod animum pace tranquillitateque perfruentem, ac omnium oblitũ, non turbet vel alteret. Ideo enim dixit Ieremias: *Memoria memor ero, & tabeſcet in me Anima mea.*

Efficax medium, ad pacem animi nũquam amittendã.

Hier. 3. 20.

CAPVT VI.

In quo de ſecundo genere apprehenſionum memoriæ, imaginarijs videlicet, & ſupernaturalibus notitijs diſſeritur.

QVanquam in primo apprehẽſionum naturalium genere ſufficientẽ tradiderimus doctrinam pro imaginarijs, etiã naturalis ordinis; expediebat tamen hanc diuiſionẽ adferre, propter alias formas, ac notitias, quas in ſe fouet & conſeruat memoria, quæ rerum ſunt ſupernaturalium, cuiuſmodi ſunt viſiones, reuelationes, locutiones, & ſentimenta, quæ via ſupernaturali cõtingunt. Quarum omnium rerũ, poſtquã illas experta eſt anima, ſolent interdum in memoria, vel phantaſia admodum viuæ & efficaciter impreſſæ imagines, formæ vel figuræ remanere. Pro qua re eſt etiam neceſſarium aliqua præbere monita, ne memoria illis ſeſe implicet, ſintq; illi obſtaculo ad Dei vnionem, in ſpe pura & integra, obtinendam. Dico itaque vt anima bonum hoc adipiſcatur, nunquã debere eã ita ſeſe ſuper res claras, & diſtinctas, quas fuerit experta ſupernaturali via reflectere, vt rerum illarum formas, notitias, & figuras in ſe conſeruet. Illud enim ſemper nobis præſupponendum eſt, quod anima quo auidius arripit aliquam apprehenſionem naturalem, vel ſupernaturalem diſtinctã, & claram; eò minus capa-

citatis, & diſpoſitionis in ſe habet ad intrā-dum, in fidei abyſſum, in quo cætera omnia abſorbentur. Nam (ſicuti iam explicauimus) nulla forma vel notitia ſupernaturalis, quæ memoriæ obijci poſſit eſt Deus, nec vllam cum Deo proportionem habet, nec poteſt eſſe proximum medium vnionis: ab omni autem eo, quod non eſt Deus, euacuari debet anima, vt ad Deum tendat: ergo etiam memoria ab omnibus iſtis formis, & notitijs ſeſe expedire debet, vt vniatur Deo, modo quodam ſpei perfectæ, ac myſticæ; Omnis quippe poſſeſſio, ſpei contraria eſt. *Quæ* (ſicut ait S. Paulus) *eorum eſt, quæ non poßidentur: eſt autem fides ſperandarum ſubſtantia rerum, argumentum non apparentiũ.* Vnde quanto magis memoria ſe expoliat, & poſſeſſione priuat, tantò plus ſpei iſtius habet: & quo plus ſpei adepta eſt, tanto amplius huius vnionis cum Deo particeps eſt.

Ab omni eo quod nō eſt Deus euacuari debet anima, vt ad Deum tēdat.

Heb. 11. 1.

Quantum enim ad Deum ſpectat, quò plus Anima ſperat, eò amplius obtinet: tunc autem amplius ſperat, quando (ſicut dixi) ſe magis omni poſſeſſione denudat: quando autem perfecte ſeſe omni poſſeſſione priuauerit, perfecte etiam habebit poſſeſſionem Dei, qualis in hac vita in vnione diuina obtineri poteſt. Verum multæ reperiuntur animæ, quæ ſapore dulcedineque memoriæ in notitijs carere recuſant, & idcirco ad ſummam poſſeſſionem, integramque dulcedinem non pertingunt: *nam qui non renunciat omnibus quæ poßidet, nequit eſſe Chriſti diſcipulus.*

Secundum euacuationis memoriæ mēſuram confertur ei vnio diuina.

CAPVT VII.

De damnis, quæ notitia ſupernaturalium rerum inferre poſſunt animæ, ſi ſeſe ſuper illas reflectat. Eorum numerus proponitur, & hoc loco de primo agitur.

QVinque damnorum generibus ſubiacet ſpiritualis, ſi ſibi attrahit, ſeque per reflexionem ad notitias iſtas ac formas, quæ illi imprimuntur rerum, quas ſupernaturaliter experitur, conuertit.

Primum eſt quia multoties fallitur, vnum pro alio accipiendo.

Secundum, quia eſt in occaſione proxima in præſumptionem, vanitatemque collabendi.

Tertium, quia magnam habet dæmon anſam, ad eum medijs apprehenſionibus iſtis decipiendum.

Quartum eſt, quia vnionem cum Deo in ſpe præpediunt.

Quintum, quia vt plurimum abiectè de Deo ſentire, & iudicare faciunt.

Quantum ad primum nocumenti genus ſpectat, clare illud patet. Si nempe ſpiritualis homo ad dictas notitias formaſque ſeſe reflectat, multoties illum in ſuo de illis iudicio decipiendum. Cum enim nemo perfectè ſcire poſſit res, quæ naturaliter in ſua imaginatione fiunt, nec certum integrumque de illis formare iudicium; multò minus illud ferre poterit de ſupernaturalibus rebus, quæ noſtram excedunt capacitatem & raro eueniunt. Vnde pluries diuinas eſſe res arbitrabitur, quæ tamen phantaſiæ ipſius opus erunt. Interdum etiam ea, quæ à DEO promanant, à Dæmone proficiſci credet, quæ verò à Dæmone, tanquam diuina complectetur. Creberrimeque remanebunt ipſi formæ & notitiæ vehementer impreſſæ bonorum vel malorum alienorum, vel etiam propriorum, & aliæ eiuſdem generis figuræ illi olim repræſentatæ, quas certiſſimas ac veriſſimas arbitrabitur, erunt tamen mera mendacia, & falſitates.

Facile decipitur, qui ad notitias ſupernaturales ſeſe reflectit, & quaret.

Aliquando etiam veræ certæque erunt,

runt, illas tamen falſas autumabit: quamuis hoc mihi tutius videatur; ſolet quippe id ab humilitate proficiſci. Et dato caſu illum circa earum veritatem non aberrare: falli tamen poterit in illarum qualitate, exiſtimationeque, iudicando id quod parum eſt, multum eſſe, quod autem reuera multum, parum. Circa qualitatem etiam illarum decipi poteſt, exiſtimando illud, quod in imaginatione fouet, eſſe talem vel talem rem, & tamen non erit niſi talis, vel talis. *Ponentes* vt dicit Iſaias, *tenebras lucem, & lucem tenebras: amarum in dulce & dulce in amarum.* Poſtremo iam quod in vna re non fallatur, prodigio ſimile erit ſi non decipiatur in alia: licet enim nolit determinatum de illis iudicium ferre, ſatis eſt, quod illud applicet aliquo modo, eas magnifaciendo, vt ad minus paſſiue reſultet illi aliquod damnum, etſi non huius generis, de quo nunc agimus, ſaltem aliquod ex quatuor mox recenſendis.

Iſai. 5.20

Id ergo, quod ſpirituali homini faciendum eſt, ne in iſtud labatur damnum, ne inquam circa proprium iudicium ſuũ decipiatur eſt, nolle applicare iudicium ad inueſtigandum quidnam illud ſit, quod habet ac ſentit: vel certe qualis nam erit talis, vel talis viſio, notitia, aut ſentimentum: ſed neque iſta noſſe deſideret, neque magnipendat, niſi vt Patri ſuo ſpirituali illa recenſere poſſit, vt ab eo inſtruatur, qualiter memoriam ab illis apprehenſionibus debeat exinanire; vel quidnam in aliquo euentu, cum hac ipſa nuditate, agere magis expediat. Siquidem quidquid ipſæ in ſe ſint, nequeunt illum tantum ad amorem diuinum promouere, quantum minimus actus viuæ fidei, & ſpei, qui in vacuitate omnium iſtorum exercetur.

Quid faciendũ eſt ſpirituali homini, ne in hoc damnum labatur.

NOTA.

CAPVT VIII.

De ſecundo detrimentorum genere; periculo videlicet in propriam labendi æſtimationem, & præſumptionem vanam.

SVpernaturales memoriæ apprehenſiones iam explicatæ, ſpiritualibus etiam viris non mediocris ſunt occaſio, ſi illas magnifaciant, in præſumptionem aliquam, vel vanitatem incurrendi. Nam quemadmodum ille, qui nihil horum experitur, plurimum ab huius vitij præcipitio abeſt, cum nihil in ſe vnde præſumat animaduertat; ita è contra ille, qui iſtis fruitur, inſignem præ manibus occaſionem habet exiſtimandi ſe iam aliquid eſſe; ſi quidem communicationibus illis ſupernaturalibus reficitur. Licet enim non inficier poſſe eum Deo illa attribuere, illique referre gratias, ſe indignum reputando; his tamen minime obſtantibus, quædam occulta ſatisfactio, illiuſque ſupernaturalis communicationis, ac ſui ipſius æſtimatio in ſpiritu remanere ſolet, ex quibus inperceptibiliter magna ſolet ſpiritualis ſuperbia oriri. Quod ipſi optimè agnoſcere poſſunt, ex diſplicentia, quæ illis ſubrepit, & animi alienatione, quam ſentiunt ab ijs, qui eorum ſpiritum minime laudant, neque res illas, quas ipſi experiuntur magnifaciunt, necnon ex afflictione, quam ſentiunt dum alijs eaſdem res, vel etiam præſtantiores euenire cogitant, vel audiunt. Quæ omnia ex occulta æſtimatione & ſuperbia prodeunt, illi tamen haudquaquam animaduertunt, illa ſe vſquequaque infectos. Arbitrantur

Inperceptibiliter ſpiritualis ſuperbia ſubrepere ſolet.

Vnde hæc ſuperbia cognoſci poſſit.

Digitized by Google

NOTA. præcipitare. Vt autem iſtud commodius efficere poſſit, ſolet ipſe guſtum ac ſuauitatem ſenſui circa ipſaſmet res Diuinas inſtillare & infundere, vt anima illo ſapore ineſcata, delectatione excæcetur, & oculos potius ad ſaporem conuertat, quam ad amorem (ad minus iam non tantũ ad amorem) pluriſque faciat apprehenſionem, quam nuditatem & vacuitatem, quæ in fide, ſpe & Dei amore reperitur; & hinc pedetentim illam decipit, ſuas illi falſitates nullo negotio, perſuadendo. Animæ quippe obcæcatæ falſitas, iam non videtur falſitas, & malum non videtur malum: tenebræ enim lux illi videntur, & lux tenebræ, & inde in mille ſtultitias ruit, & quod vinum fuerat, tam in naturalibus quam etiam in moralibus, & ſpiritualibus iam in acetum verſum eſt. Quæ omnia idcirco eueniunt illi, quia ab initio non abnegauit illarum ſupernaturalium rerum delectationem, à qua, quia à principio eſt exigua, vel non adeò nociua, non magnopere ſibi cauet Anima, permittitque illam hærere, & veluti granum ſinapis in arborem grandem excreſcere. Paruus enim error (vt vulgo dicunt) in principio, magnus eſt in fine.

Quid faciendum vt Anima hæc dæmoniaca damna effugiat?

Quamobrem ad damnum iſtud, quod Dæmon inferre poteſt euitandum, ſummopere expedit animæ, nolle huiuſmodi rebus oblectari: quia certiſſimè ſenſim tali guſtu excæcabitur, & cadet: ſiquidem guſtus delectatio, & ſuauitas natura ſua inertem rudemque faciunt animam, illamque exoculant, ſicuti hoc ſignificauit Dauid quando dixit. *Forſitan tenebræ conculcabunt me, & nox illuminatio mea in delitijs meis*: ac ſi patentius dixiſſet, forſitan in delitijs meis tenebræ obcæcabunt me, & noctem pro luce habebo. *Pſal. 138. 11.*

CAPVT X.

De quarto detrimento, quod ex ſupernaturalibus apprehenſionibus diſtinctis memoriæ in animam reſultare poteſt, vnionem videlicet impedire.

DE quarto iſto detrimento pauca hoc loco dicenda occurrunt, eò quod multa de eo paſſim hoc libro dicta ſint, in quo demonſtrauimus, qualiter ad hoc vt anima Deo in ſpe vniatur, omni poſſeſſioni memoriæ nũcium remittere debeat: vt enim ſpes perfecte integreque feratur in Deum, nihil in memoria ſupereſſe debet quod non ſit Deus, cum autem (ſicuti etiã diximus) nulla forma, figura, aut imago ſiue naturalis ſiue ſupernaturalis, quæ in memoriam cadere poſſit Deus ſit, nec illi ſimilis ſecundum quod docuit Dauid dicens: *Non eſt ſimilis tui in Dijs Domine*: *Pſal. 85. 8.* hinc euenit, quod ſi memoria aliquid horũ arripere & attrahere ſibi voluerit, obſtaculũ Deo ponat. Primo, quia ſe implicat: ſecũdo, quia quo plus poſſeſſionis habet, eo minus perfectionis ſpei ſortitur. Neceſſarium ergo eſt animam denudatam, formarumq; & notitiarum diſtinctarum ſupernaturalium rerum oblitam remanere, ne vnioni, cum Deo ſecundum memoriam in ſpe perfecta, obicem ponat.

CAPVT XI.

De quinto damno, quod anima per formas & apprehenſiones imaginarias ſupernaturales incurrere poteſt, quod eſt abiecte ac improprie de Deo ſentire & iudicare.

NOn minus pernitioſum animæ eſt quintum damnũ quod in illam redundat ex eo, quod velit in memoria ima-

Digitized by Google

ginatiua prædictas formas, & rerum, quæ illi ſupernaturaliter conferuntur imagines, retinere & aſſeruare: præſertim ſi illas tanquam Diuinæ vnionis mediũ aſſumere velit. Facillimum enim eſt de Eſſentia ſublimitateque Dei minus digne & aliter iudicare, quã incomprehenſibilitati eius cõueniens ſit. Quamuis enim ratio, ac iudicium nõ eliciat expreſſum conceptum, Deum eſſe ſimilem alicui illarum rerum; nihilo ſecius tamen ipſamet apprehenſionum illarum magnipenſio efficit, vt anima non adeò excelsè iudicet, ſentiatque de Deo ſicut fides docet, quæ Deum proponit nobis incomparabilem, & incomprehenſibilem. Præterquam quod enim totum, quod hic anima in creatura reponit, à Deo aufert, naturaliter in intimis eius media æſtimatione rerum illarum apprehenſibilium, fit quaſi quædam cõparatio illarum cum Deo, quæ non permittit iudicare vel ſentire de Deo adeò excelsè ſicut deberet. Nam ſicuti dictum eſt, vniuerſæ creaturæ, ſiue terrenæ ſiue cœleſtes; & vniuerſæ formæ, & imagines diſtinctæ naturales & ſupernaturales, quę potentijs obijci poſſunt, etiamſi ſublimiſſimæ illę ſint; nullam comparationem aut proportionem cum eſſe Diuino habent: ipſe ſiquidem nulli generi aut ſpeciei ſubeſt. Anima autem in hac vita incapax eſt clarè, diſtinctèque recipiendi niſi illud, quod aliquo genere vel ſpecie comprehenditur. Idcirco enim S. Ioannes dicit. *Deum nemo vidit vnquam*: Et Iſaias ait, in cor hominis minimè aſcendiſſe, quid ſit Deus *Oculus non vidit Deus abſque te, quæ præparaſti expectantibus te*. Moſi quoque dixit Dominus: *Non enim videbit me homo, & viuet*. Qui ergo implet & occupat memoriam, & reliquas animæ potentias rebus illis, quas ipſæ comprehendere poſſunt; Deum magnipendere nequit, nec de illo vt par eſſet

Fides proponit nobis Deum incomparabilem, & incomprehenſibilẽ.

Ioan. 1. 18.

Iſa 64. 4.

Exod. 33. 20.

NOTA.

ſentire. Explicemus hoc vili quadam cõparatione: manifeſtũ eſt quod quo aliquis pluris fecerit famulos Regis, pluſque ſe illorum conſideratione occupauerit, minoris pro eo tempore Regem facturum, minuſque maieſtatem ipſius contemplaturum; licet enim appretiatio hæc formaliter & diſtinctè in intellectu non reperiatur, in ipſo tamen opere, ſeu actu reperitur: quò enim plus famulis tribuit, eò amplius eorum Domino ſubtrahit, & tunc temporis nequaquam is de Rege excelsè ſentiret, ſiquidem famuli aliquid viderentur ei, præſente Rege. Eodem modo euenit animæ cum Deo ſuo, quando dictas res magnipendit. Quamuis comparatio hæc ſit admodum vilis: nam (ſicuti diximus) Deus diuerſæ & alterius eſſentiæ eſt ab omnibus ſuis creaturis, qua in immenſum vniuerſas illas excedit. Quamobrem vniuerſas illas præterire oportet, in nullaque illarum forma debet anima oculos defigere, vt illos ad Deum collimare valeat per fidem & ſpem perfectam. Vnde illi, qui non modo magnifaciunt apprehenſiones illas, ſed etiam Deum alicui illarum arbitrantur ſimilem, earumque præſidio ſe ad vnionem cum Deo tendere poſſe opinantur, in graui iam verſantur errore, nec tantopere fidei lumine in intellectu vtuntur; quo medio hæc potentia Deo copulatur: ſed neque in ſpei ſublimitate incrementa capient, cuius interuentu (ſicuti diximus) memoria Deo coniungitur, quod fieri debet, ab omni re imaginaria ſeipſam ſeparando.

CAPVT XII.

De vtilitatibus, quas elicit anima ſeparando à ſe imaginatiuas apprehenſiones. Reſpondetur etiam cuidam obiectioni, & quadam differentia, quæ inter apprehenſiones imaginarias naturales, & ſupernaturales reperitur, demonſtratur.

Com-

COmmoda & vtilitates, quæ in euacuanda ab Imaginarijs formis imaginatiua repetiuntur, ſatis liquido ex quinque iam recenſitis damnis conſtant, quæ in animam, ſi illas amplecti retinereque voluerit, deriuantur, ſicut etiam de naturalibus formis ante monuimus. Verum præter dicta commoda ſuppetunt aliæ vtilitates ad requiem ac tranquillitatem ſpiritus admodum cõferentes. Nam vt prætereàm naturaliter quiete hac ſpiritum frui, quamdiu ab imaginibus & formis liber eſt, immunis quoq; eſt à cura & ſollicitudine inueſtigandi, an bonæ ſint, vel malæ, & qualiter ſeſe gerere debeat in vtriſque; inſuper fit liber à labore & temporis iactura quam ſubire oportebat, cum ſpiritualibus magiſtris, requirendo ab eis, vt bonæne ſint an malæ, iſtius vel alterius generis decernant, nihil enim iſtorum noſſe oportet; cum nulli rerum iſtarum inniti ac inhærere debeat, ſed illas in ſenſu explicato abnegare. Atque hac ratione tempus vireſque animæ quas in hiſce rebus cõſumere debebat, in alio meliori & vtiliori exercitio occupare poteſt, nempe in exercitio voluntatis erga Deum, & in ſtudio quærendi nuditatem & paupertatem ſpiritualem, & ſenſitiuam; quæ conſiſtit in ſeria voluntate, ac deliberatione omni adminiculo & fulcimento conſolatorio, & apprehenſiuo, tam interiori quam exteriori carendi. Quæ omnia egregiè exercentur, ſi optet & conetur ſeſe ab iſtis formis auellere, ſiquidem tam ingens inde commodum conſequetur, ac eſt Deo viciniorem fieri, qui omni imagine, forma ac figura caret, idque eo amplius obtinebit, quo magis ſe ab vniuerſis formis, imaginibus & figuris abalienauerit.

Spiritus ab imaginibus liber naturaliter pace fruitur.

In quo vera ſpiritus paupertas & nuditas conſiſtit

Magni momenti dubiũ proponitur ad libri huius doctrinam clarius intelligendam.

Verum fortaſſe obijcies, cur igitur plurium ſpiritualium conſilium eſt, vt ſtudeant & conentur animæ, in ſuam conuertere vtilitatem communicationes ſentimentaque Diuina: & vt cupiant aliquid à Deo recipere, quo ſic habere poſſint quod illi offerant, niſi enim ipſe nobis dederit, nihil illi retribuemus. Præterea S. Paulum dicere. *Spiritum nolite extinguere.* Et ſpõſum ſpõſæ: *Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum, vt ſignaculum ſuper brachium tuũ.* quę res apprehenſionẽ aliquam ſignificant. Omnia autem hæc (ſecundum ſuperius allatam doctrinam) tantum abeſt vt ſint deſideranda & requirenda, ſed etiamſi offerantur & præbeantur à Deo, ſint reſpuenda & reijcienda. Nemini autem ambigere licet, quod quoniam Deus ea largitur, ob finem optimum hoc faciat, bonumque ac ſalutarem effectum ſortiantur. Nec debere nos margaritas repudiare. Quin potius genus quoddam eſſe ſuperbiæ, res Diuinas admittere nolle, quaſi ſine illis nobis ipſis ſufficientes eſſe poſſimus.

1. Theſſal. 5. Cant. 8. 6.

Dubij propoſiti reſolutio.

Vt obiectionis huius nodum diſſoluamus, conſideranda præ oculiſque habenda ſunt ea, quæ capite decimoquinto & Decimoſexto Libri Secundi dicta ſunt, quibus locis magna ex parte dubitationi huic ſatis factum eſt. Dictum quippe ibi eſt bonum ſeu commodum, quod ex ſupernaturalibus apprehenſionibus in Animam redundat, quando illæ à DEO proueniunt, paſſiuè conferri efficique in Anima, tunc cum ſenſibus repræſentantur, abſque eo quod potentiæ aliquid ad hoc operatione ſua conferant. Quare non eſt neceſſe vt voluntas actum admittendi illas eliciat. Nam (ſicut etiam diximus) ſi tũc voluerit anima iuxta aptitudinẽ potentiarum ſua-

rum

rum cooperari, potius operatione ſua naturali & vili impediet ſupernaturalia, quæ per apprehenſiones iſtas tunc in ea operatur Deus, quam vtilitatem aliquam operationis ſuæ percipiet; Quin potius quemadmodum paſſiuè confertur animæ apprehenſionum illarum imaginariarum ſpiritus; ſic etiam paſſiuè ſe habere debet Anima in eis, non interponendo actiones ſuas interiores, vel exteriores in vlla re, in ſenſu ſuperius explicato. Atque hoc eſt re-uera Dei ſentiméta cōſeruare: hoc quippe modo non eas vili ſua obiectaque operatione amittit. Hoc ipſum etiam eſt nō extinguere ſpiritum: extingueretur enim, ſi animo aliter ſe gerere vellet, quam à Deo ducitur, quod certe faceret, ſi infundendo illi Deus ſpiritum paſſiuè, ſicuti in iſtis apprehenſionibus facere conſueuit, vellet illa tunc in illis ſeſe actiuè gerere, operando propria intellectus operatione. Vel appetendo in eis aliquid aliud, præter id quod Deus largitur: quod & manifeſtum eſt, ſi enim tūc anima conetur operari, vim ſibi inferendo, illius opus, limites naturæ non excedet, vel ad ſummum ſi fuerit ſupernaturale, erit longe inferius eo, quod Deus in ea vult efficere; ex ſe enim amplius præſtare non poteſt, ſiquidem ad ſupernaturalia tam ſublimia, vti hæc ſunt, nec ſeipſam mouet, nec mouere poteſt, ſed à Deo mouetur, & ab illo in eis collocatur ipſa conſenſum præbendo. Ac proinde ſi tūc anima à ſeipſa operari ſtudeat, neceſſario quantum in ſe eſt, operatione ſua debet impedire, quod Deus ei communicat, hoc eſt ſpiritum, quia propriæ operationi inſiſtit, quæ alterius ſpeciei eſt, longeque inferior, illa quā Deus cōmunicat. Et hoc eſt ſpiritū extinguere. Quod autem operandi hic modus vilior ſit & abiectior, manifeſtum etiam eſt, non enim potentiæ animæ iuxta ſuum ordinarium & naturalem modum operari & ſeſe reflectere poſſunt, niſi ſuper figurā aliquā, formam vel imaginem; hæc autem cortex ſunt duntaxat & accidens ſubſtātiæ & ſpiritus, qui ſub huiuſmodi cortice & accidente continetur. Quæ ſubſtantia & ſpiritus non vniuntur potentijs animæ in vera intelligētia & amore; niſi quādo hæc quaſi reflexa & imperfecta potentiarū operatio ceſſat & intermittitur. Finis quippe, & intentio huiuſmodi operationis, quā anima ex ſuo velle moliri, nullus alius eſt, quam recipere in anima ſubſtantiam intellectam, & amatam formis illis obuelatam.

Quid eſt illud Apoſtoli. Nolite extinguere ſpiritum.

Vnde diſcrimen, quod inter operationē actiuam & paſſiuam intercedit & exceſſus quo vna alterā ſuperat, idē eſt, quod inter rem, quæ fit, & illam quæ iam fieri deſijt, & inter illud quod aſſequi peroptamus, & inter rem iam obtentam. Vnde etiam cōijcitur, ꝙ ſi anima velit actiuè exercere potentias ſuas in huiuſmodi in apprehenſionibus ſupernaturalibus, in quibus (ſicuti diximus) confert illi paſſiuè Deus ſpiritum ipſarum, hoc nihil aliud eſſet, quā actum iterum agere, ſicq; non frueretur rebus iā acquiſitis, nec aliquid aliud operatione ſua conſequeretur, quam rem iā peractā & abſolutā impedire. Vt enim diximus nō poſſunt operationes iſtæ ex ſe ſpiritum illum, quem conferebat Deus animæ abſq; illarum exercitatione, attingere. Hocque directe eſſet ſpiritum extinguere, quē dictis apprehenſionibus imaginarijs infundit Deus, velle ſcil. illas magnipendere, illiſque inhærere, quare debet illas prætermittere, paſſiuè ſeſe in illis, vt diximus, habendo: tunc enim Deus animam ad altiora multoque ſublimiora, quā ipſa aſſequi ſciuiſſet aut potuiſſet, promouet, & ſubleuat. Nam propterea dixit Propheta: *Super cuſtodiam meam ſtabo, & figam gradum ſuper munitionē: & contemplabor, quid*

Diſcrimen inter operationem potentiarū actiuā & paſſiuam.

Qualiter ſe gerere debeat anima in apprehenſionibus imaginarijs ſupernaturalibus.

Abac. 2. 1.

Digitized by Google

quid dicatur mihi. Quod perinde eſt, ac ſi dixiſſet. Erectus manebo ſuper cuſtodiam potentiarum mearum, & ne vnum quidem paſſum faciā in operationibus meis; atque hoc modo contemplati potero illud, quod dictū mihi fuerit, hoc eſt, intelligā, & deguſtabo illud, quod ſupernaturaliter mihi fuerit communicatum. Illud etiam quod ex Canticis objicitur de amore, quem ſponſus à ſponſa exigit, cuius officium eſt, aſſimilare amatum rei amatæ, accipi debet; ideoque illi dicit, vt illum ponat velut ſignaculū ſuper cor ſuum, quod ſagittæ pharetræ amoris ferire ſolent, quæ motiua ſunt actionesq; amoris: vt vniuerſæ ſagittæ iſtæ illum petant, cum ipſe ſit ibi pro ſcopo & ſigno illarum: vtque hoc modo omnes in illum conuertantur, animaque ſimilis illi, per actiones & motus amoris euadat, donec in illum transformetur. Dicit præterea ſponſus, vt ponat illum velut ſignaculum ſuper brachium ſuum, in ipſo namque amoris exercitium conſiſtit, ſiquidem illi innititur, & ipſo recreatur & demulcetur dilectus.

Cant. 8. 6. Quomodo intelligendum ſit illud ſponſæ: Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum, &c.

NOTA. *Qualiter ſeſe gerere debeat anima, in omnibus apprehenſionibus.*

Quamobrem id, ad quod vniuerſas vires ſuas intendere debet anima eſt, vt in omnibus apprehenſionibus, quæ deſuper illi venerint, ſiue imaginatijs, ſiue cuiuſcūque alterius generis, ſiue viſiones ſint, ſiue loquutiones, ſentimenta vel reuelationes, nihili faciendo litteram & corticem (hoc eſt id quod ſignificant vel repræſentant vel innuunt) oculos ac conatum omnem in Dei amorem conuertat, quē illi interius in anima producunt. Atque in hoc ſenſu, hocque modo magnifacere debet ſentimenta, non guſtum ſuauitatemq; illorum: aut figuras, ſed amoris ſentimenta, quæ producunt. Atque ad hunc ſolum finem & effectum, poſſet interdum imaginum illarum ac apprehenſionum, quæ illam amore inflammarunt meminiſſe, ad ſuggerendum videlicet ſpiritui motiua & ſpicula amoris. Licet enim huiuſmodi res, non adeò intenſum poſtmodum producant effectum cum illarum recordamur, ſicuti quando nobis primum ſunt communicatæ produxerunt, nihilominus tamen cum illas in memoriam reuocamus, reuocatur amor, ſequiturque mentis in Deum eleuatio: præſertim, cū eſt memoria aliquarum imaginum, figurarum vel ſentimentorum ſupernaturalium, quæ inſculpi & imprimi tantopere ſolent in anima, vt multo in ea tempore durent, & aliquæ vix vnquam aboleantur. Huiuſmodi porrò imagines, quæ hoc modo inſculpuntur animæ, quaſi ſemper quod ad illas ſe conuertit, diuinos amoris, ſuauitatis lucisque &c. effectus ingenerant; interdum plus, interdum minus: ad hunc quippe finem & effectum à Deo ſunt inſculptæ. Quare inſigni ille cumulatur beneficio, cui à Deo talia conferuntur: hoc ſiquidem nihil aliud eſt, quam ditiſſimas bonorum fodinas poſſidere. Huiuſmodi figuræ, quæ tales producunt effectus viuo modo inhærent animæ ſecundum eius memoriam intelligibilem, non enim ſunt aliarum imaginum & formarum inſtar, quæ in Phantaſia aſſeruantur. Vnde nec opus eſt animā eas ab iſtā potentiā mendicare, quando illarum vult meminiſſe: agnoſcit quippe & animaduertit illas ſe in ſeipſa geſtare, ad eum modū, quo imago in ſpeculo apparet. Quando ergo acciderit aliquam animam dictas figuras formaliter in ſe habere, benè poterit illarum reminiſci ad effectum amoris, de quo dixi, non enim impedient illum in conſecutione vnionis amoris in fide, dummodo non ſe nimium figuræ illi applicet, aut in illa occupet, ſed amore obtento, rejiciat ac excludat confeſtim imaginem: & hoc modo potiùs illam ad vnionem promouebit.

In quo ſenſu magnificeri debeāt viſiones. & ſentimenta diuina?

Digitized by Google

Diſcrimen inter imagines ſpirituales & imagines Phantaſiæ.

Difficulter diſcerni poteſt, quando imagines iſtæ attingunt directè id, quod eſt ſpirituale in anima, quando verò ſolum in Phantaſiâ morantur. Imagines enim Phantaſiæ ſolent etiam eſſe admodũ frequentes, aliquæ ſiquidem perſonæ valdè ordinariè gerunt in imaginatione & Phantaſiâ imaginarias viſiones, creberrimeque vno eodemque modo illis repræſentantur, id ex eo proueniat, ſiuè quod organum habeant admodum apprehenſiuum, ita vt ſi vel minimum quid cogitent, continuo repræſentetur illis, & effigietur figura illa ordinaria in Phantaſiâ, ſiue etiam quia illam dæmon imprimit: ſiue denique quia ipſemet Deus illam inſerit, abſque eo quod in anima formaliter imprimatur. Res tamen hæc ex effectibus dignoſci poteſt, naturales enim imagines vel à Dæmone profectæ, licet quam maximè illarum quis recordetur, nullum effectum vtilem producunt, nec ſpiritualem in anima renouationem; ſed aridè tantummodo illas intuetur. Imagines verò bonæ, licet operentur ſemper in anima aliquem bonum effectum, dum illarum recordatur, quemadmodum etiam dũ primâ de illis vice cogitaretur, operatæ ſunt; formales tamẽ .i. quæ animæ imprimũtur ferè ſemper, quãdo ad illas intuẽdas conuertitur, aliquẽ effectum producunt. Qui has formales imagines fuerit expertus, facili negotio vtraſque agnoſcet, manifeſta ſiquidem eſt illi dicta differentia, qui hæc experimento deguſtauit. Illud vnum dico, imagines illas, quæ formaliter & perſeueranter imprimuntur animæ, rarius contingere. Cæterum ſiue ſint iſtæ, ſiue illæ, expedit animæ nihil comprehendere velle, præter Deum, per fidem in ſpe.

Expedit animæ nihil cõprehendere velle præter Deum per fidem in ſpe.

Ad hoc autem, quod obijciebatur videri ſuperbiam, huiuſmodi res, ſi bonæ ſint repudiare. Reſpondeo potius inſignis eſſe humilitatis prudenter illis, quam optimo fieri poſſit modo vti, ſicuti dictum eſt, & tutiora ſectari.

CAPVT XIII.

In quo de Spiritualibus notitijs, quatenus ad memoriam ſpectare poſſunt, diſſeritur.

SPirituales notitias, tertium apprehenſionum memoriæ genus eſſe diximus, non quia illæ ad corporeum Phantaſiæ ſenſum ſpectent, vt reliquæ; ſed quia etiam reminiſcentiæ ac memoriæ ſpirituali ſubſunt. Poſtquam enim illarum aliqua, fuerit animæ repræſentata, poteſt illa quando libuerit ipſarum meminiſſe: & hoc, non propter figuram & imaginem, quam apprehenſio huiuſmodi in ſenſu corpóreo reliquerit (nam cum corporeus ſit vt diximus, incapax eſt ſpiritualium formarum) ſed intellectualiter & ſpiritualiter meminit illarum ob formam, quam ſui in animâ reliquit apprehenſio illa impreſſam, quæ etiam eſt forma, vel notitia, vel imago ſpiritualis, vel formalis, cuius præſidio ſibi reuocat in memoriam, vel certè meminit illius, propter effectum, quem produxit. Atque hæc eſt cauſa cur apprehenſiones iſtas inter memoriæ apprehenſiones numero, etiamſi ad phantaſiam directè non pertineant.

Qualiter ſe gerere debeat anima in apprehenſionibus iſtis ſpiritualibus.

Quales autem ſint notitiæ iſtæ, & qualiter ſe anima in illis gerere debeat, vt ad vnionem cum Deo tendere valeat, ſufficienter declaratum eſt capite vigeſimo quarto ſecundi libri, vbi de illis ſicut de intellectus apprehenſionibus egimus: dicto itaque loco videre licet. Diximus enim ibi in duplici differentia eſſe notitias iſtas; quaſdam perfectionum increatarum, alias

verò

Digitized by Google

verò rerum creatarum. Id ſolummodo quantum nunc ad præſens noſtrum inſtitutum attinet, qualiter videlicet ſe in illis gerere debeat memoria, vt ad vnionem pergat; dico quod (vt immediatè docuimus, de notitijs formalibus capite antecedenti, ad quod formalium notitiarum genus etiam iſtæ, de quibus agimus ſpectant, cum ſint rerum creatarum) dico inquam, quod quando ſalutarem produxerint effectum, poteſt anima illarum reminiſci; non ad hoc vt illas in ſeipſa retinere velit; ſed ad viuificandum amorem, & Dei notitiam. Verum ſi illarum recordatio nullum bonum effectum inducit; nunquam velit illas ad memoriam admittere. Verum de increatarum rerum notitijs, hoc pronuncio, vt quam crebertimè fieri poterit illarum recordari ſatagat, præſtantiſſimum quippe ex ijs hauriet effectum, ſiquidem ſicut ibi diximus ſunt tactus ſentimentaque vnionis diuinæ, ad quam dirigimus animam. Horum autem tactuum & ſentimentorum non recordatur memoria, ob aliquam formam, imaginem vel figuram, quam ipſa animæ imprimant, nullam enim formam tactus illi ac ſentimenta vnionis cum creatore ſortiuntur, ſed ob effectum lucis, amoris, ſuauitatis, ſpiritualis renouationis, quem in illa pridem reliquerunt, quorum quotieſcunque recordatur, aliquid horum renouari ſentit.

CAPVT XIV.

Vniuerſalis præſcribitur modus, quem ſpiritualis tenere debet circa iſtam memoriæ potentiam.

VT tandem huic de memoria tractatui finem imponamus, operæ pretium erit ad breuem hoc loco ſynopſin ac compendium redigere modum, quo vniuerſaliter ſpiritualis lector vti debeat, vt ſecundum iſtam potentiam Deo vniatur. Licet enim, ex dictis ea res conſtet, nihilominus in compendium reuocata doctrina, commodius percipietur. Quamobrem illud ei altè perpendendum eſt, quod quoniam id quod hic intendimus eſt, vt anima vniatur Deo ſecundum memoriam in ſpe; id verò quod ſperatur illud eſſe quod non poſſidetur, & quo minus aliarum rerum poſſidet anima, eo maiorem capacitatem aptitudinemque ad ſperandum id, quod ſperat, eam habere, & conſequenter maiorem ſpei perfectionem, & quod quo plures res poſſederit, minorem eam habere capacitatem & aptitudinem ad ſperandum, & conſequenter minorem ſpei perfectionem. Præterea aduertendum illi eſt, ſecundum iſtam doctrinam, quod quo plus anima deſpoliauerit & priuauerit memoriam formis rebuſque alijs, quæ à memoria retineri poſſunt, quæ non ſunt diuinitas, vel Deus humanatus (cuius memoria conſideratioque magni ſemper momenti eſt ad finem conſequendum, vtpote illius, qui eſt vera via, dux, autorque bonorum omnium) eò amplius collocabit, figet memoriam in Deo, ac magis illam exhibebit vacuam, vt ſperet ab eo memoriæ ſuæ plenitudinem.

Humanati Dei memoria ſemper retinenda.

Illud itaque quod illi faciendum eſt vt in integrâ purâque ſpe DEI viuat, eſt, vt quotieſcunque ſe ſe obtulerint illi notitiæ, formæ & imagines diſtinctæ (ſecundum iam allatam doctrinam) nequaquam ſe in illis detinendo, confeſtim Animam ad Deum in vacuitate totius illius memorabilis, cum affectu amoroſo conuertat, non cogitando nec amplius res illas intuendo, niſi quantum illi ad earum memoriam retinen-

dam (vt nimirum intelligere & exequi poſſit ea, ad quæ tenetur, ſi illæ fuerint rei obligationem aliquam inducentis) ſatis ſit. Quod taliter fieri debet, vt minime illis affectu delectationeque adhæreat, ne forte aliquem poſt ſe ſui effectum ſeu impedimentum in anima relinquant. Quare non debet homo abolere memoriam & cogitationem rerum illarum, ad quas faciendas & ſciendas obſtringitur: dummodo enim abſint affectiones proprietatis, nullum illi memoriæ iſtæ, adducent nocumentum. Ad hunc effectum, non mediocriter proderunt verſiculi montis capite 13. libri primi exarati. Verum animaduertere te hoc loco oportet (ô chariſſime lector) quod nequaquam aſſentimur, neque conſpiramus, ſed neque aſſentiri & conſpirare in hâc noſtrâ doctrina volumus, cum illa peſtiferorum hominum doctrina, qui à ſatanica ſuperbia inuidiaque perſuaſi eliminare & extirpare ab oculis fidelium ſanctum & neceſſarium vſum, inclytamq; Dei ac ſanctorum imaginum adorationem & venerationem voluerunt. Quin potius noſtra hæc doctrina plurimum ab illa diſcrepat: non enim hoc loco docemus vt non habeantur imagines, neque vt illis adoratio debita impendatur, ſicut ipſi docent: ſed ſolummodo explicamus diſcrimen quod inter illas Deumque reperitur: & vt taliter picturas intueantur, vt non impediantur ad id, quod imagines repræſentant, tendere plus illis quam ad pergendum ad ſpiritualia ſatis ſit, inhærendo. Quemadmodum enim bonum neceſſariumque eſt medium ad conſequendum finem (cuiuſmodi medium ſunt imagines ad reuocandum in memoriam Deum ac ſanctos) ita etiam quando plus aſſumitur ex medio, pluſque in eo ſiſtitur quam ſolius medij neceſſitas poſtulet, ipſum medium aſſecutionem finis impedit, & retardat. Quanto magis, quod id, quod ego hoc loco doceo & maxime inculco, locũ præſertim habet in imaginibus & viſionibus interioribus quæ efformantur in anima, eo quod circa illas multæ deceptiones ac pericula contingant. Verùm quantum ad memoriam, adorationẽ, & æſtimationem imaginum, quam nobis ſancta mater noſtra Eccleſia Catholica proponit, attinet, nulla deceptio, nullumque periculum inde emergere poteſt, neque illarum memoria poterit animæ non prodeſſe: memoria ſiquidem illa, ſemper eſt annexa amori rei illius quam repræſentant, & quã diù vtetur imaginibus ad iſtum finem, ſemper promouebunt illam ad vnionem cum Deo, dummodo, permittat euolare animam (cum illi hanc Deus conceſſerit gratiam) à pictura ad rem viuam, in obliuione totius creaturæ rerumque ad creaturas ſpectantium.

Non debet homo obliuiſci rerũ illarum, ad quas ſciendas & faciendas tenetur.

CAPVT XV.

Inchoatur tractatio de nocte obſcura voluntatis. Quædam Deuteronomij authoritas adducitur, itemque alia Dauidis, poſtremo affectuum voluntatis diuiſio adſertur.

NIhil prorſus in intellectu ad eum in virtute fidei fundandum repurgando, memoriaque (in ſenſu cuius monuimus cap. 6. lib. 2.) itidem repurganda ac in ſpei virtute conſtituenda præſtitiſſemus, niſi etiam voluntatem in ordine ad charitatem, quæ tertia virtus eſt conſequendã, repurgaremus, per quam opera in fide peracta, viua ſunt magnique pretij, & ſine quâ nullius ſunt valoris. Vt enim Sanctus Iacobus ait. *Fides ſine (charitatis) operibus mortua eſt.* Iac. 2. 20. Vt autem nunc de nocte nuditateq;

Actiua

De nostra Actiua voluntatis hoc loco agendum.

Actiua iſtius potentiæ agere poſſimus, vt illam in hac charitatis Dei virtute perficiamus ac ſtabiliamus, non reperio authoritatem magis accommodam ac congruentem illa, quæ in Deuteronomio ſcripta eſt: vbi ait Moyſes. *Diliges Dominum Deum tuũ ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua.* Quibus verbis quidquid ſpirituali homini faciendum incumbit, & quidquid ei ego hoc loco, vt ſerio per voluntatis vnionem charitate mediâ ad Deum perueniret, traditurus ſum, continetur. Hiſce enim verbis iubetur homo vniuerſas potentias & appetitus: operationes item & animæ ſuæ affectus, in Deo impendere, idque taliter, vt vniuerſa habilitas animæque fortitudo, ad nihil aliud, niſi ad hoc ſolum deſeruiat, iuxta id quod dixit Dauid. *Fortitudinem meam ad te cuſtodiam.* Animæ autem fortitudo ac robur in potentijs, paſſionibus appetitibuſq; conſiſtit: quæ vniuerſa à voluntate reguntur. Quando ergo paſſiones iſtas, potentias & appetitus in Deum dirigit voluntas, & ab omni eo, quod Deus non eſt, diuertit & auellit; tunc vniuerſam animæ fortitudinem ad Deum cuſtodit: ſicque Deum amat ex tota fortitudine ſuâ. Vt autem hoc anima præſtare poſſit, agemus hoc loco de voluntate, ab omnibus ſuis affectionibus deordinatis repurganda, vnde illi naſcitur, non cuſtodire ad Deum vniuerſam fortitudinem ſuam. Affectiones iſtæ ſeu paſſiones ſunt quatuor, Gaudium ſcilicet, Spes, Dolor, & Timor. Quæ paſſiones ſi iuxta rectam rationem in opus prodeant, anima eas in Deũ ordinante, ita vt de nulla re lætetur niſi de eo, quod purè ad gloriam honoremque Dei Domini noſtri ſpectat; nec præter eum aliquid aliud ſperet: neque de aliqua re doleat, quæ huc non reuocetur: neq; aliquid præter Deum ſolum metuat: clarè patet eas dirigere & cuſtodire animæ fortitudinem & aptitudinem ad Deum. Quo enim inteſius aliâ in re lætata fuerit anima, eò remiſſius debiliuſq; gaudium ſuũ circa Deum occupabit: & quo in aliqua alia re amplius ſpem ſuam repoſuerit, eò minus Deo fidit: & ſic de reliquis.

Deut. 6. 5.

Pſ. 58. 10.

In quo cõſiſtat animæ fortitudo?

Quatuor ſunt affectiones ſeu paſſiones, à quarum deordinatione repurganda eſt voluntas, vt Deo per charitatem poſſit uniri.

Vt autem copioſiorem pleni oremque huius rei doctrinam adferamus, more noſtro ſingillatim de vnaquaque quatuor iſtarum paſſionum, nec non de voluntatis appetitibus diſſeremus. Vniuerſus ſiquidem negotij huius vnionis cum Deo cardo, in repurganda à ſuis affectionibus & appetitibus voluntate poſitus eſt: vt hac ratione voluntas humana & vilis, in Dei voluntatem euadat, vnum, idemque cum Dei voluntate effecta.

Vniuerſus negotij vnionis cũ Deo cardo in repurganda ab appetitibus ſuis volũtate poſitus eſt.

Quatuor iſtæ paſſiones, tanto plus ſibi iuris vſurpant in anima, tantoq; illam amplius oppugnant, quanto debilior ac infirmior fuerit in Deo voluntas, & quo plus à creaturis pendet. Tunc enim nullo negotio de ijs lætatur rebus, quæ gaudium minimè promerentur, tunc eas ſperat, in quibus nihil eſt commodi: dolet etiam, de quo fortaſſe lætari oportebat: & timet vbi nihil eſſe metuendum,

Ex affectibus iſtis vniuerſa vitia imperfectioneſque naſcuntur in anima, quando illi ſunt effrænes: cunctæ etiam virtutes, quando ordinati illi ſunt & rectè diſpoſiti. Sciendum verò eſt, quod iuxta modum menſuramque, qua vnus illorum rectè & ſecundum rationem fuerit diſpoſitus, cæteros quoque eodem modo diſponendos. Adeò quippe coniunctæ & inuicem ſibi conſentientes ſunt quatuor iſtæ animæ paſſiones, vt quo actualiter vergit propẽdetque earum vna, reliquæ etiam eodem virtualiter tendant: quod ſi etiam ſe ſubtrahat ſubducatque actualiter illarum aliqua, cæteræ etiam ſecundum eandem proportio-

Ex appetitibus deordinatis, vniuerſa vitia & imperfectiones naſcuntur.

Ex ordinatis verò, cunctæ virtutes.

Quanta ſit paſſionum iſtarum inter ſe cōnexio.

portionem ſeu menſuram virtualiter ſe ſubtrahunt,& ſubducunt. Nam ſi volūtas de re aliqua lætatur, conſequenter ad eandem menſuram debebit illam ſperare; virtualiterq; ibi etiam dolor de illa continetur & timor: & viceuerſa, quo magis à re quapiam gaudium & delectatio abſtrahitur; dolor quoque, timor & ſpes illius euaneſcunt. Ad ſimilitudinem (quamuis nequaquā hoc ſit, quod illo loco adumbratur) quatuor illorum animalium, quæ in corpore vno conſpexit Ezechiel, quæ quatuor habebant facies, alæq; vnius alterius alis erant affixæ,& vnumquodque ante faciem ſuam gradiebatur, nec reuertebantur cum ambularent, & facies & pennas per quatuor partes habebant, iunctæque erant pennæ eor. alterius ad alter. & nō reuertebantur, cum incederēt, ſed vnumquodq; ante faciem ſuam gradiebatur. Ad eundē modum colligatæ ſunt inuicem vt.iuſcuiuſque affectionum harum alæ, cuiuſcunq; alterius alis, vt quocunq; actualiter aliqua illarum faciem ſuam, hoc eſt operationem ſuam, conuerterit; neceſſariò reliquæ virtualiter illam aſſociare comitariq; debent, & quoties illarum vna ad terram fuerit demiſſa, vt ibi dicitur, demittentur & declinabunt etiam cæteræ: & quando furſum fuerit eleuata, etiam reliquæ eleuabūtur. Quo ſpes perrexerit gaudiū quoq; timor & dolor ſubſequētur: quod ſi ea retroceſſerit, aliæ quoq; retrocedent, & ſic de reliquis.

Ezech. 1. 8.

Quocunq; ſe verterit aliqua paſſionum iſtarum, eo quoque totam animā illiuſque potentias abituras.

Ex quibus animaduerti colligique debes (ô ſpiritualis) quocunque ſe conuerterit aliqua iſtarum paſſionum, totam quoq; animam, voluntatem, cæteraſque potentias eodem abituras victuraſque ſub captiuitate paſſionis iſtius, & inſuper reliquæ tres paſſiones etiā in illa paſſione viuent, vt affligant animam, nec illam ad libertatem, dulciſq; contēplationis & vnionis requiē euolare patiantur. Idcircò enim Boëtius dixit. Quod ſi perſpicuâ luce veritatem intelligere cupias; procul à te gaudia, ſpē, timorem doloremq; releges. In quantum enim paſſiones iſtæ principatum obtinent, non ſinunt animam eſſe tranquillā & pacatam, quod ad ſapientiam, quæ naturaliter & ſupernaturaliter acquiri poteſt, neceſſario requiritur.

Boët. de Conſol. Philoloph. Tu quoq; ſi vis Lumine claro. Cernere verum. Gaudia pelle. Pelle timorem. Spemque fugato. Nec dolor adſit.

CAPVT XVI.

De prima voluntatis affectione differere auſpicatur. Quid nam ſit gaudium explicat, proponit etiam rerum in quibus voluntas delectari poteſt, diſtinctionem.

Prima voluntatis paſſio eſt gaudium.

PRima paſſionum animæ affectuumq; voluntatis eſt gaudium; quod (ſecundū eam acceptionem, ſecundum quam loqui de illa ſtatuimus) non eſt aliquid aliud, quā ſatisfactio quædam voluntatis, coniuncta æſtimationi, rei cuiuſpiam, quam ſibi conuenientem eſſe iudicat, nunquam enim voluntas de re aliqua lætatur, niſi quando illam appretiat, illâque oblectatur. Quod tamē de gaudio actiuo accipi debet, quod tunc euenit, quando anima diſtinctè manifeſtèque intelligit illud de quo lætatur, in eiuſque ſitum eſt poteſtate de illa lætari vel non lætari. Eſt enim aliud gaudium paſſiuum, in quo poteſt ſeipſam reperire anima lætantem ſeu fruentem, nihil tamen clari diſtinctique intelligendo (& interdum etiam intelligendo) vnde gaudiū eiuſmodi deriuetur. nec illo tempore ſui arbitrij eſt, gaudium huiuſmodi percipere vel non percipere. Atq, hac de re agemus poſtmodum. Nunc de gaudio in quantum actiuum eſt, ac voluntarium rerum diſtinctarum & manifeſtatum, duntaxat diſſeremus.

Quidnam ſit gaudiū?

Gaudium ex ſex rerum vel bonorum gene-

Ex ſex bonorum generibus Gaudium voluntatis oriri poteſt.

genetibus oriri poteſt: videlicet, Temporalibus, Naturalibus, Senſualibus, Moralibus, Supernaturalibus, & Spiritualibus, de quibus ordine ſuo diſputabimus, voluntatem rationi conformando, ne illis irretita & implicata vniuerſam gaudij ſui vim & efficaciam in Deo collocare prætermittat. Pro omnibus autem iſtis neceſſarium eſt vnum præſupponere fundamentum, quod erit velut ſcipio quidam, cui ſemper inniti debemus, expeditq; illud bene habere exploratum, ſiquidem eſt lux cuius præſidio duci, hancque doctrinam intelligere, & gaudium in omnibus iſtis bonis ad Deum dirigere debemus. Eſt autem, volũtatem de nulla alia re lætari, gaudereque debere niſi de illa, quæ ad honorem & gloriam Dei ſpectat: & præterea quod maximus honor, quem Deo exhibere poſſimus eſt, ſecundum Euangelicam perfectionem illi obſequi & deſeruire, quod autem limitibus iſtis non continetur, nullius prorſus eſt valoris, nulliuſque homini vtilitatis.

Quis ſit maximus honor, quẽ Deo exhibere poſſumus.

CAPVT XVII.

In quo de gaudio, quod ex rebus temporalibus percipitur, agere incipit. Docet etiam, qua ratione gaudium in illis ad Deum dirigi debeat.

PRimum bonorum genus diximus eſſe Temporalium; per temporalia autem bona hoc loco intelligimus diuitias, dominia, officia, aliaſq; ambitiones, filios quoq; cõſanguineos, & coniugia, &c. de quibus omnibus lætari poteſt voluntas. Manifeſtum eſt autem, quam vanum ſit homines in opibus, titulis, ſtatibus ſiue dominijs, dignitatibus vel officijs, & alijs rebus ſimilibus quas illi ambire ſolent, lætari: ſi enim ex eo quod homo maioribus diuitijs afflueret, ſequeretur maiorem eum quoq; Dei famulum fieri; merito de diuitijs lætari deberet: verũ aliter ſe res habet, potius enim eſſe poſſunt illi cauſa eum offendendi, ſecundum Sapientis doctrinam, dicentis: *Fili ſi diues fueris, non eris immunis à delicto.* Quamuis enim verum ſit, tẽporanea bona nequaquam ex ſe ipſis in peccatum neceſſario impellere, ſed quoniam vt plurimum ex fragilitate humanã, cor nimium illis afficitur & adhæret, ac in ijs, quæ Dei ſunt deficit, quod peccatũ eſt: idcircò ait Sap. *Non eris immunis à delicto.* Et propterea Ieſus Chriſt. Dominus noſter, diuitias appellauit in Euangel. ſpinas, vt intelligeremus eum, qui voluntate illas contrectauerit, peccato aliquo ſauciandum: qui autẽ ſeminatus eſt in ſpinis, hic eſt, qui verbum audit, & ſolicitudo ſeculi iſtius, & fallacia diuitiarũ ſuffocat verbũ &c. Illa etiã exclamatio Saluatoris iure metuẽda apud S. Math. *Amen, amen dico vobis, quia diues difficile intrabit in regnum cœlorum,* id eſt, qui in eis gaudium ſuum reponit: idipſum innuit, non debere nimium hominem in diuitijs lætari, cum tanto ſe ſalutis ſempiternæ diſcrimini propter eas objiciat. Ad diuertendum nos etiam ab iſto gaudio Dauid dixit: *Diuitiæ ſi affluant, nolite cor apponere:* non placet plura in re adeò manifeſtã congerere teſtimonia: quando enim illa, quæ de ijs dicit Salomon in Eccleſiaſte mala, recenſerem, Vanitas vanitatum & omnia vanitas: qui tanquam ſapientiſſimus homo, & qui plurimis opibus abundauerat proprio edoctus experimento dixit: Omnia, quæ ſub ſole erant, vanitatem eſſe vanitatum, & ſpiritus afflictionem, vanamque animi ſolicitudinem, & illum, qui amaret diuitias, nullum ex illis emolumẽtum eliciturũ. Diuitias quoq; reſeruari in malum Domini ſui, ſicut factum in Euangelio legimus, vbi ille, qui quoniam plurimos

Quam vanum ſit gaudere de diuitijs, &c.

Eccl. 11. 10.

Math. 19. 24.

Pſ. 61. 11.

Eccl. 1.

Lu. 12. 20.

Digitized by Google

Luc. 12. 20. nos fructus in multoſq; annos congregaſſet, lętabatur, audijt ſibi è cælo dictum: *Stulte, hac nocte animam tuam repetent à te, quæ autem præparaſti cuius erunt?* Et poſtremo

Pſ. 48. 17. Dauid idem docuit dicens: *Ne timueris cum diues factus fuerit homo: Quoniam cum interierit, non ſumet omnia, neque deſcendet cum eo gloria eius.* His verbis innuens potius illi compatiendum eſſe quam inuidendum.

Quomodo licet, & prodeſt lætari in diuitijs.

Hinc itaque ſequitur non debere lætari ex eo hominem, quod opibus ipſe aut frater eius affluant; ſed ſolummodo ſi rectè ijs ad Dei obſequium vtantur: nam ſi aliqua ratione tolerari poteſt gaudium ex ijs ortum, certè tunc ſolum quando in rebus ad Dei obſequium ſpectantibus erogantur, alias enim nullum ex ijs emolumentum reſultabit. Id ipſum de reliquis Dignitatum, Dominiorum, officiorumque, &c. Bonis ſentiendum eſt, de quibus omnibus vaniſſimum eſt gaudere, niſi forte aliquis ſe in illis amplius Deo obſequium exhibere, aut certè ſecuriorem ſibi eſſe in eis viam, ad vitam ſempiternam conſequendam arbitretur. Et quoniam euidenter noſſe nequit, an res ita ſe habeant, an videlicet magis Deo iſto modo inſeruiat, vanum erit de huiuſmodi rebus determinatè lætari, non enim rebus ſic ſtantibus, rationabile eſſe poteſt ipſius gaudium. Siqui-

Math. 16. 26. dem vt Dominus ait. *Quid prodeſt homini ſi vniuerſum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur?* Non eſt ergo vnde gaudeat, niſi vt dictum eſt, maius inde Dei obſequium appareat.

Sed nec eſt cur de prole gaudeatur, quod ſcilicet copioſa ſit, locuples, varijs

2. Reg. 14. 25. naturalibus fortuitiſque dotibus conſpicua: ſed dũtaxat ſi Deo inſeruiat. Abſoloni ſiquidem filio Dauid, neque ſua pulchritudo, neque diuitiæ, neque nobilitas aliquid profuerunt; cum Deo minimè fuerit obſecutus. Vanum itaque fuit de huiuſmodi filio lætari. Hinc etiam patet, vanum eſſe optare liberos, vt nonnulli faciũt, qui ob filiorum deſiderium, mundum vniuerſum inuertunt & perturbant, non enim illis perſpectum eſt, an probi futuri ſint, Deoque famulaturi, & vtrum gaudiũ, quod ex ijs præſtolantur, fortaſſis vertendum ſit in mœrorem: requies & ſolatium in afflictiones & tribulationes: honores in ignominias, præbeantque occaſionẽ Deũ magis offendendi, quemadmodum multis contingere ſolet. De quibus Chriſtus Dominus dixit, quod terram mareque circumeunt vt eos locupletent, & filios perditionis duplicatè quam fuerint ipſi efficiant. Quamobrem licet homini arrideat fortuna, cunctaque proſperè ac feliciter eueniant, & vt vulgo dicitur, ad libitum nutumq; minimum ſuppetant vniuerſa, formidare potius debet, quam lętari, eo quod ex huiuſmodi rebus incrementa capiat occaſio periculumque obliuionis Dei, illumque vti diximus offendendi. Propterea quippe dicit Salomon in Eccleſiaſte, ſe hac in parte cautum fuiſſe dum ait: *Riſũ reputaui errorem, & gaudio dixi, quid fruſtra* Eccl. 2. 2.
deciperis? Quod eſt ac ſi dixiſſet. Quando arridebant abblandiebanturq; mihi vniuerſa, errorem deceptionemque reputaui de illis lætari, quia abſq; dubio inſignis error & ſtoliditas hominis eſt, qui de eo, quod illi iucundum & plauſibile apparet, exultat, certo neſciens an inde aliquod bonum æternum ſit conſecuturus. *Cor ſapientum vbi triſtitia eſt, & cor ſtultorum vbi lætitia,* ait Sapiens. Vana ſiquidẽ lætitia cor excæcat, nec illud conſiderare trutinareque res permittit: Triſtitia autem oculos aperit, facitque damna & commoda rerum conſiderare. Hinc etiam eſt, quemadmodum idẽ dicit. *Quod melior ſit ira riſu*: Proinde, *melius eſt ire ad domum luctus, quam ad domum conuiuij: in illa enim finis cunctorum*

Inſignis ſtoliditas eſt hominis de rebus iucundis lætantis, ſi neſciat ſe aliquod æternum bonum inde conſecuturum.

Vana lætitia cæcat, triſtitia vero oculos ſpiritua.es aperit.

Eccl. 7. 5.
Ibid. 4. 2.

rum admonetur hominum. Sicut dixit idem Sapiens.

Vanitas quoque eſſet de vxore vel marito lætari, quando euidenter non conſtat melius ſe in ſuo matrimonij ſtatu Deo obſequi, imò potius erubeſcere deberent: eo quod matrimonium in cauſa ſit (vt ait S. Paulus) vt non integrum cor Deo conſecrent, cum vnus alteri cor ſuum immerſerit. Quam ob cauſam ait: *Solutus es ab vxore, noli quærere vxorem*: ſed iam quod quis eam habeat neceſſe eſt, vt id cum tali libertate cordis fiat, ac ſi illam non haberet. Quam rem ipſemet Apoſtolus de temporalibus etiam bonis, de quibus iã egimus loquens, docet iſtis verbis: *Hoc itaque dico Fratres, tempus breue eſt: reliquum eſt, vt & qui habent vxores, tanquam non habentes ſint: & qui flent, tanquam non flentes: & qui gaudent, tanquam non gaudentes: & qui emunt, tanquam non poſſidentes: & qui vtuntur hoc mundo, tanquam non vtantur.* Quæ omnia idcirco dixit, vt ſignificaret vanum inutileque eſſe gaudium in aliqua alia re conſtituere, quã in eo quod ad Dei obſequium pertinet: ſiquidem gaudium, quod non eſt ſecundum Deum, nequit animæ fœlicitet ſuccedere.

1. ad Cor. 7.27.

Ibid. 31.

CAPVT XVIII.

De damnis, quæ redundare poſſunt in animam ex eo, quod gaudium in temporalibus rebus conſtituat.

SI detrimenta, quæ obſident animam eò quod affectum volũtatis in temporalibus rebus demergat recenſere deberemus; nec atramentũ nec papyrus ſufficeret, tempuſque nimis eſſet breue. Siquidem ex valde exiguis principijs, ad grãdia mala deueniri poteſt, magnorumque bonorũ iactura fieri. Quemadmodũ ex vna ignis ſcintilla niſi extinguatur, ingens incendium oriri poteſt, quod totum comburat orbem. Vniuerſa hæc damna originem trahunt, & in quodam præcipuo priuatiuo damno, quod in iſto vano gaudio ſeu lætitia reperitur fundantur, nimirum in abalienatione receſſuque à Deo.

Quemadmodum enim ex acceſſu animæ ad Deũ per voluntatis affectũ, omnia oriuntur bona; ſic ex receſſu, qui per iſtum erga creaturas affectum fit, vniuerſa in animã mala redundãt, ſecundũ gaudij affectuſque, quo creaturis agglutinatur, menſuram & proportionem. Hoc quippe eſt à Deo ſeparari. Vnde ſecundum maiorem vel minorem à Deo ſeparationem poterit vnuſquiſque conijcere dãna ſua, magis vel minus intẽſiuè vel extẽſiuè ſe habere, quæ vt plurimũ vtroq; ſimul modo eueniunt.

Quemadmodum ex acceſſu per voluntatis affectum ad Deum omnia oriuntur bona, ſic ex receſſu ab eo omnia mala.

Hoc priuatiuũ damnũ, ex quo oriri cætera priuatiua & poſitiua aſſeruimus, quatuor complectitur gradus, vnum alio deteriorem. Cum autem anima quartum attigerit gradum, vniuerſa etiam mala & detrimenta, quæ dici in hoc caſu poſſunt incurrit. Hos quatuor gradus optimè indicauit Moyſes in Deuteronomio verbis iſtis. *Incraſſatus eſt dilectus & recalcitrauit, incraſſatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deũ factorem ſuum, & receſſit à Deo ſalutari ſuo.*

Deut. 32. 15.

Quatuor gradus per quos recedit anima à Deo gaudium ſuum in creaturis reponens.

Incraſſari animam, primo dilectam, eſt huic creaturarũ gaudio immergi. Atque hinc primus huius damni gradus progreditur videlicet retrocedere: quod nihil aliud eſt, quam quædã mentis circa Deum ſtupiditas & obfuſcatio, quæ illi bona Diuina obſcurat, quemadmodũ nebula aërẽ inficit, ne poſſit commodè ſolis lumine illuſtrari, ſiquidem eo ipſo quod ſpiritualis vir gaudium ſuum in re aliqua reponit, & appetitui habenas relaxat, vt ad ineptias defluat, obtenebratur circa Deum, ſimplicemque iudicij intelligentiam obnubi-

lat. Secundum quod ſpiritus diuinus in libro Sapientiæ docuit, dicens. *Faſcinatio nugacitatis obſcurat bona, & inconſtantia concupiſcentiæ tranſuertit ſenſum ſine malitia.* Quibus verbis ſignificat Spiritus ſanctus, quod licet nulla in anima præceſſerit præconcepta malitia, concupiſcentia ſola & gaudium de rebus creatis, ad iſtum primum damni gradum inducendum ſatis ſit, qui gradus eſt mẽtis ſtupiditas & iudicij ad veritatẽ capiendam, recteque de qualibet re iudicãdum obſcuritas, ſeu obfuſcatio, neque ad malum hoc euadendũ, ſufficit ſanctitas aut perſpicax iudicium, quo homo ſit præditus, ſi concupiſcentiam aut gaudium de rebus temporaneis admittat. Idcirco enim Deus per Moyſen nos admonẽs, hæc protulit verba: *Non accipies munera, quæ etiam excæcant prudentes.* Præſertim verò hæc loquebatur ijs, qui futuri erant iudices, indigent enim huiuſmodi homines iudicio defæcato & ſagaci: quod habere nequaquam poterunt, ob concupiſcentiam gaudiumq; munerũ. Et propterea eidem Moſi præcepit Deus, vt huiuſmodi iudices conſtitueret, qui auaritiam abhorrerent, ne forte iudicium eorum poſſeſſionum guſtu, & delectamento obfuſcaretur. Atque ita non ſolum dicit vt illas nolint, ſed etiam vt abhorreant. Ad hoc enim vt aliquis perfectè ſe ab amoris affectu tueri poſſit, debet ſe ipſum in auerſione odioque conſeruare, vno contrario ſe ab alio defendendo. Atque hoc in cauſa fuit cur Samuel fuerit ſemper iudex adeò iuſtus & illuminatus, quia (ſicut ipſemet 1. lib. Reg. dixit) munera haudquaquam recepit. *Si de manu cuiuſquam munus accepi.*

Sap. 4. 12.

NOTA.

Exod. 23. 8.

Quid faciendũ ei, qui ſe ab hoc inordinato affectu amoris & gaudij cupiat eſſe immunē?

1. Reg. 12. 3.

Secundus damni huius priuatiui gradus ex iſto primo originem ſumit: quem ſequentia authoritatis citatæ verba innuũt, videlicet. *Incraſſatus, dilatatus.* Vnde ſecundus hic gradus dilatatio eſt voluntatis, iam in rebus temporaneis liberioris factæ, qui in eo conſiſtit, vt non iam tantopere curet, doleat, tantique faciat creatis bonis frui, voluptatemque ex eis capere. Hoc autem inde illi euenit, quia prius fræna gaudio laxauit; præbendo quippe illi locum incraſſata eſt in illo anima: ſicut ibidem legitur: illaque gaudij & appetitus craſſities fecit amplius ad creaturas voluntatem dilatari. Quæ res grauia inducit detrimenta. Iſte enim gradus ſecundus, facit eum à Deo ſanctiſque exercitijs diuelli, eaque inſipida ei reddit: iam enim aliò delitias ſuas tranſtulit, multaſque ineptias gaudij & inania oblectamenta venatur. Qui quidem gradus quãdo iam omnino fuerit conſummatus, penitus ab homine continua, quibus vtebatur exercitia profligat, eliminat, efficitque vt tota eius mẽs ac deſideriũ iam circa ſæcularia occupetur. Iamq; qui in hoc ſecundo gradu conſtituti ſunt, non ſolum obſcuratum habent iudicium ac intellectum, ad iuſtitiam veritateſque cognoſcendas, ſicut habent illi, qui in primo gradu verſantur: ſed etiam ſunt admodum tepidi & remiſſi in illis pernoſcendis, & opere adimplendis, quemadmodum de illis dixit Iſaias verbis iſtis. *Omnes diligunt munera, ſequuntur retributiones, pupillo non iudicant, & cauſa viduæ nõ ingreditur ad illos:* Quod non fit abſq; eorum culpa, præſertim quando eis ex officio incũbit. Iã enim, qui in iſto verſantur gradu, malitia nõ carent, quemadmodũ illi ea carẽt, qui in primo ſunt gradu. Atq; hoc modo magis à iuſtitia & virtutibus elongatur, eò quod magis eorum voluntas creaturarum amore ardeat. Itaque id quod proprium eſt illis, qui in hoc ſecundo degunt gradu, eſt ingens in rebus ſpiritualibus tepiditas, & illarum admodum perfunctoria

Iſai. 1. 23.

Digitized by Google

functoria adimpletio, potius illas propter cæremoniam quandam aut coactè, vel certe ex conſuetudine, quam contraxerunt, quam ex amoris impulſu exercendo.

Tertius damni huius priuatiui gradus eſt, Deum omnino deſerere, legum ipſius tranſgreſſionem, ne leuiſſimis mundi rebus deſint, nihili faciendo, & in peccata lethalia ſeſe propter cupiditatem præcipitando. Tertius autẽ iſte gradus in ſequẽtibus ſuperius allatæ autoritatis verbis, notatur, videlicet, *Dereliquit Deum factorem ſuum.* In hoc gradu verſantur omnes illi, qui taliter potentias animæ rebus mundanis diuitijſq; immerſerunt; vt nihil omnino curent ijs ſatisfacere rebus, ad quas diuina lege adſtringuntur: magnaque obliuione & inertia tenentur in ijs, quæ ad illorum æternam ſalutem attinent, in rebus verò mũdanis, multo ſunt viuaciores ac ſubtiliores. Adeò vt illos appellauerit Chriſtus in Euangelio huius ſæculi filios

Luc. 16. 8. dicens. *Quia filij huius ſæculi prudentiores filijs lucis ſunt.* id eſt, in negotijs ſuis magis ſunt circumſpecti & perſpicaces, quam filij lucis in ſuis: & hoc modo in rebus Diuinis nihil ſunt; in rebus verò mundanis ſunt omnia. Huiuſmodi homines propriè ſunt auari, qui tantopere iam tantaque cum affectus vehementia appetitum ac gaudium ſuum in res creatas profuderunt & extenderunt, vt nunquam expleri poſſint, quin potius eorum appetitus ſitiſque tanto amplius creſcit, quanto magis ipſi à fonte, ex quo duntaxat ſatiari poterant, qui eſt Deus ipſe elongantur. De iſtis

Ier. 2. 13. enim ipſemet Deus per Ieremiam ait. *Me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt ſibi ciſternas: ciſternas diſſipatas, quæ continere non valent aquas.* Et hoc ideo fit, quia in creaturis non reperit auarus, vnde ſuam ſitim extinguat, ſed potius vnde eam augeat. *Iſti* ſunt qui in mille peccatorum genera, propter temporalia bona labuntur. Et de iſtis loquitur Dauid: *Tranſierunt in affectum cordis.* Pſ. 72. 7.

Quartus damni huius priuatiui gradus vltimus, allatæ à nobis authoritatis verbis, exprimitur, videlicet: *Et receſſit à Deo ſalutari ſuo*: Ad quem ex tertio, de quo immediate actum eſt, delabuntur. Ex eo enim, quod parui pendat auarus cor ſuum ad legis Diuinæ obſeruantiam propter temporanea bona flectere, plurimum à Deo ſecundum memoriam, intellectum, & voluntatem anima ipſius elongatur, taliter illum à ſua memoria abolendo, ac ſi Deus ſuus non eſſet, quod idcirco accidit, quia Deum ſuum pecuniam & temporalia bona conſtituit, quemadmodum Coloſ. 3. 5.
docet S. Paulus. Auaritiam idolorum eſſe ſeruitutem. Quartus ſiquidem gradus iſte vſque ad Dei obliuionem pertingit, corque, quod in Deo formaliter collocari debebat, formaliter in pecunijs reponere facit, ac ſi alium Deum non haberet. Ad quartum hũc gradum pertinẽt illi, qui res Diuinas & ſupernaturales ad temporalia tanquã Deum ſuũ dirigere, & ordinate non verentur. Cum tamen ſecus facere deberent, ad Deum videlicet illas dirigendo, vt ipſa æquitas poſtulabat. Ex iſtorum numero fuit impius ille Balaam, qui gratiam, quam à Deo receperat, vendebat. Simon quoq; Magus, qui arbitrabatur Dei gratiam pecunijs æſtimari, cupiens eam emere. Quo facto pluris pecuniam faciebant, ſiquidem putabant futuros etiam alios, qui eum pluris gratiam pro pecunijs vendendo, æſtimarent. Ad quartũ hunc gradum, multis alijs modis non pauci diebus iſtis ſpectant, qui neſcio quibus rationibus ſuis cupiditate ſua obfuſcatis, in ſpiritualibus rebus pecuniæ ſeruiũt, & nõ Deo, mouenturq; ad

Num. 22. per totum & 7.
Act. 8. 18.

T 2 agen-

agendum propter pecuniam & non propter Deum, præ oculis temporaneā mercedem & non Diuinum præmium habendo, multifariam multisq; modis ſuum præcipuum & principalem Deum, & finem pecuniam faciendo, illamque vltimo fini, qui eſt Deus, præponendo.

Ad hunc vltimum gradum pertinēt etiā omnes illi miſerabiles, qui temporalium bonorum amore dementati, adeò illa pro Deo ſuo reputant, vt minimè ambigant vitas ſuas illi in ſacrificiū offerre, quoties hunc Deum ſuum aliquā temporaneā iacturam ſuſtinere animaduertūt, in deſperationis voraginem ſeipſos demergendo, ac ob miſerabiles fines ſeipſos crudeliter mactādo, hocq; modo ſuis ipſis manibus infelix, quod talis Deus confert, præmium patefaciēdo. Cū enim nihil ab ipſo ſperari poſſit; deſperationē mortemq; tribuit: illos autem, quos tam crudeliter & ad vſq; vltimum mortis damnū non perſequitur Deus iſte, facit eos viuere moriendo in ſollicitudinum aliarumque plurimarum miſeriarum doloribus, non permittendo lætitiam aliquam eorum corda ſubire, nec vt eis aliquid affulgeat boni in terra, facitque vt ſemper cordis ſui tributū, ſuæ pendant pecuniæ, pro illaque ſubeant labores, congregando & colligēdo eam, ad
Eccl.5.12. vltimam iuſtæ perditionis ſuæ calamitatem, ſicut obſeruauit Sapiens dicens. *Diuitiæ conſeruatæ in malum Domini ſui.* In iſto
Rom.1.28. quoque quarto gradu ſunt illi, de quibus dicit ſanctus Paulus quod *Tradidit illos Deus in reprobum ſenſum.* Ad hæc enim vſque damna perducitur homo, quando gaudium ſuum in poſſeſſionibus vltimate reponit, ſed & illi, quibus minora irrogat damna, maxima ſunt commiſeratione digni, ſiquidem vt diximus, plurimum deuiare facit eos, ac in Dei itinere retro-
Pſ.48.17. cedere. Quapropter ſicut dicit Dauid. *Ne timueris cum diues factus fuerit homo* (id eſt) non ei inuideas, exiſtimando te ab illo ſuperari: *quoniam cum interierit non ſumet omnia, neq; deſcendet cum eo gloria* (lætitia) *eius.*

CAPVT XIX.

De vtilitatibus, quas conſequitur anima ex eo, quod gaudium à temporalibus rebus auellat.

Diligentiſſimè cauendum eſt ſpirituali viro, ne cor eius ſenſim tēporalibus rebus adhæreat, ſi nolit in grauiſſima labi mala.

INuigilandum itaque & diligentiſſime cauendum eſt ſpirituali viro, ne cor eius & gaudiū, incipiat ſenſim temporalibus rebus adhærere, timeatq; ne ex paruis initijs, in multa damna, creſcendo de gradu in gradū deueniat. A paruis enim pertinditur ad magna, & exiguum in principio, ingens in fine damnū euadit quemadmodum vna ſcintilla ad totum comburendū montē ſatis eſt. Nec vnquam idcirco ſecurus ſit, eò quod affectus ille & adhæſio modica ſit, ſed confeſtim illam reſcindat, nec hoc ſe poſtmodum facturū ſibi perſuadeat. Si enim quādo adhæſio illa adeo exigua eſt, & in ſuis adhuc initijs minime ſuppetit illi tantū animi, vt illā exſcindat extirpetq; qua ratione id præſtabit, poſtquam creuerit & profundas miſerit radi-
ces? Præſertim cum Dominus noſter in Luc.16.
Euangelio dicat. *Qui fidelis eſt in mini-* 10.
mo, & in maiori fidelis eſt. Qui enim minora euitat; non ruet in maiora: ſed in iſtis quoq; minoribus magnum reperitur detrimentum, eò quod confractum iam ſit vallum, & murus cordis: & vt commune habet adagium: Dimidium facti, qui bene cœpit habet. Propterea admonet nos Dauid dicēs. *Diuitiæ ſi affluāt, nolite cor apponere.* Pſ.61.11.
Quod quāuis homo Dei ſui cauſa non faceret, nec propter id, ad quod eum Chriſtiana perfectio compellit; propter vtilitates ſaltem, quas temporaliter (præter ſpiri-

Stupenda plane cōmoda cōſequitur, qui cor à temporaliū bonorū amore diuellit.

ſpirituales) conſequitur, deberet cor ſuum ab omni prædictarum rerum gaudio in libertatem perfectè aſſerere: ſiquidem non ſolummodo à peſtiferis, quæ præcedenti capite recenſuimus damnis liber euadit: ſed præterea auertendo gaudium à temporaneis bonis, virtutem acquirit liberalitatis, quæ vna eſt ex præcipuis Dei attributis; quæ nulla ratione cum auaritia ſubſiſtere valet. Conſequitur præterea animi libertatem, ſerenitatem rationis, quietem, & tranquillitatem ac pacatam in Deo cōfidentiam, nec non cultum verumque voluntatis erga Deum obſequium. Inſuper maius gaudium & recreationem in creaturis adipiſcitur, nulla illis proprietate adhærendo: qua recreatione non poteſt frui, ſi eas cum adhæſione proprietatis intuetur. Etenim adhæſio hæc eſt ſolicitudo quædam, quæ laquei inſtar ſpiritum terræ alligat, nec illi cordis latitudinem relinquit. Per hanc præterea animi ac affectus à rebus omnibus elongationem ſeu abſtractionem, claram illarum notitiam adipiſcitur, ad veritates, quæ illas tam naturaliter quam ſupernaturaliter concernunt, rectè intelligendas. Quam ob cauſam, valde diuerſo illis, idque inſigni cum exceſſu fruitur modo illo, qui ab amore earum alienus eſt, quam is, qui illis immerſus eſt. Ille enim deguſtat eas ſecundum illarum veritatem: hic vero ſecundum illarum falſitatem & mendacium, ille ſecundum id, quod melius in illis eſt, iſte ſecundum id, quod peius: ille ſecundum ſubſtantiam, iſte autem, qui ſenſu illis agglutinatur, ſecundum accidens: ſenſus enim nequit attingere & aſſequi niſi accidens; ſpiritus autem à nebulis ſpeciebuſque accidentis repurgatus, veritatem & rerum valorem penetrat: cum hoc illius ſit obiectum. Vnde gaudium inſtar nebulæ iudicium obfuſcat, non poteſt enim eſſe gaudium voluntarium de creatura abſque voluntatiâ proprietate, abnegatio autem & repurgatio huiuſmodi gaudij, clarum relinquit iudicium, ſicut vapores ſerenum reddunt aërem, quando euaneſcunt. Quapropter de omnibus rebus huiuſmodi homo lætatur & gaudet, de nullâ tamen re cum proprietate gaudendo, ac ſi vniuerſas poſſideret: iſte autem alius in quantum illas cum peculiari proprietatis applicatione intuetur, vniuerſum guſtum omnium illarum generaliter amittit. Iſte quamdiu nulli creaturæ dat locum in corde ſuo, omnes (ſicut dicit S. Paulus) in magnâ libertate poſſidet: *Tamquam nihil habētes & omnia poſſidentes.* 1. Cor. 6. 10. Ille vero alter, in quantum aliquam illarum cum adhæſione voluntatis poſſidet, nihil poſſidet: quin potius ipſæ cor illius obtinent, quam ob cauſam velut captiuus affligitur. Vnde etiam fit, vt quot gaudia ex creaturis cupit haurire, tot etiam neceſſario anguſtias & afflictiones in ſuo demerſo ac occupato corde tolerare debeat. Cor à creaturarum adhæſione liberum, nequaquam in oratione vel extra illam curis ſolicitudinibuſque angitur, & ſic abſque temporis iacturâ, magna cum facilitate ingentes ſpirituales opes corradit. Verum iſte alius, vniuerſum orationis tempus in cogitando & recogitando de laqueo, quo irretitum & poſſeſſum eſt cor eius, conſumit, magnaq; adhibita diligentia, vix cor ſuum ad modicum tempus à laquei rei illius cui cor ſuũ adhæret cogitatione, liberare poteſt.

Debet ſpiritualis homo primū gaudij de creaturis motum reprimere.

Quamobrem ſpiritualis homo, in primo motu quando animaduertit gaudium ſuum ad aliquam rem creatam ferri, illud reprimere coërcereque debet, memor illius, quod hoc loco ſuppoſuimus: nihil videlicet in rebus creatis reperiri, vnde gaudere debeat, præterquam ex eo, quod Deo inſeruiat, & ex eo, quod gloriam & hono-

rem ipſius in rebus vniuerſis requirat, creaturas omnes, ad hoc ſolum dirigendo, & ab omni vanitate in illis fugiendo, nec guſtum & conſolationem propriam in eis aucupando.

Præcipuũ commodũ abſtractionis gaudij à creaturis. Aliud præterea grande ac præcipuum reperitur commodum in abſtrahendo & diuellendo gaudio à creaturarũ bono, ꝙ eſt habere cor liberum pro Deo, quæ res principium eſt diſpoſitiuum pro omnibus gratijs, quas in illũ collaturus eſt Deus, ſine qua diſpoſitione, minime illas confert. Quæ gratiæ huiuſmodi ſunt, vt pro vno gaudio, quo Dei perfectioniſq; Euangelicę amore ſe priuet, tẽporaliter etiã centum illi gaudia in hac vita largiatur, quemadmo-
Matt. 19. 29. dũ in ipſo Euangelio ſua maieſtas pollicita eſt. Verum etiãſi minime hæc emolumenta inde emanarent, ob ſolam, quam Deus ex iſtis creaturarum gaudijs recipit diſplicentiã, deberet ſpiritualis & Chriſtianus, illa in anima ſua extinguere: Quandoquidẽ videmus in Euangelio quod quia diues ille de congregatis pro multis annis bonis gaudebat, tãtopere fuerit indignatus De-
Luc 12. 20. us, vt illi dixerit: illa nocte animam eius ad reddendam rationem euocandã: *ſtulte hac nocte animam tuam repetent à te.* Vnde merito formidare debemus, quotieſcunq; vanè gaudemus & cogitare, Deum nos intueri ſuppliciumq; aliquod & potionem amarã, ſecundum meritum noſtrum præparare, multoq; maiorẽ pœnam ex huiuſmodi gaudio crebrò reſultare, quàm fuerit gaudium ipſum. Licet enim verum ſit, per S.
Apoc. 18. 7. Ioan. in Apocal. de Babylonia dici: *Quantũ glorificauit ſe, & in delicijs fuit, tantum date ei tormentum & luctum*; Non propterea tamen, non maior erit gaudio pœna: imo potius multò maior erit: ſiquidem pro breuibus ac momentaneis delicijs immenſa & æterna irrogantur tormẽta, ſed ita dictum eſt, vt intelligamus, nihil ſine ſua particulari pœnâ remanſurum: ille enim, qui inutile verbum puniet, nequaquam vanum gaudium impunitum relinquet.

CAPVT XX.

Magnam eſſe vanitatem, in naturalibus bonis, voluntatis gaudium reponere, & qua ratione debeat illud per ea ad Deum dirigi, demonſtratur.

PEr bona naturalia hoc loco pulchritudinem, venuſtatẽ, lepotem, corporiſ- *Quidnã per bona naturalia intelligendum ſit.*
que conſtitutionẽ & cæteras oẽs corporis dotes intelligimus, quantum verò ad animam ſpectat, intellectum perſpicacẽ, diſcretionem, cum reliquis omnibus, quæ ad rationem pertinent. In quibus vniuerſis hominem ob hanc ſolam cauſam, quia vel ipſe, vel ij qui ad eum ſpectant hiſce dotib. inſignes ſint, gaudium collocare, nec Deo, qui idcirco eas confert vt magis per illas agnoſcatur & ametur, gratias referre, vanitas eſt, & deceptio, quemadmodum hoc expreſſit Salomon dicens: *Fallax gratia, & vana eſt pulchritudo, mulier timens Dominum ipſa laudabitur.* *Prou. 31. 30.* Quibus verbis inſtruimur, quod potius debeat homo in huiuſmodi naturalibus donis metuere ac vereri; cum per ea nullo negotio ab amore diuino abſtrahi, & illis illectus in vanitatem labi ac decipi poſſit. Propterea enim dicit, corporalem gratiam eſſe fallacem: fallit quippe hominem, illumque per gaudium vanum ac ſui ipſius vel illius, qui huiuſmodi præditus eſt gratiâ, complacentiam ad ea, quæ minimè illi expediunt, pertrahit. Vanam præterea dicit pulchritudinẽ: quoniã hominem eam magnifacientẽ, de illâq; gaudentẽ multifariã corruere facit, tunc enim duntaxat gaudio perfundi debet, quando pulchritudine, Dei obſequium, vel in ipſo, vel

vel in alijs propter eam promouetur. Imò potius metuendum eſt illi, & caute agendum, ne forte dona gratiæq; iſtæ naturales in cauſa ſint vt Deus propter eas, ob vanā nimirum ipſius præſumptionem, vel certe ob nimium erga eas affectum, dum nimis illas pondetat, offendatur. Quamobrem cautus eſſe debet, cum magnaq; ſollicitudine ducere vitā ille, qui talibus dotibus inſignitus eſt, ne forte vana oſtentatione ſuâ alicui præbeat anſam, vt vel ad momentum cor eius à Deo recedat. Hæ quippe dotes & naturalia dona, tantopere ſunt prouocatiua & occaſioni lapſus tam eas poſſidenti, quàm eas intuenti proxima; vt vix reperiatur, qui aliquod laqueolum, cordiſque ſui in illis alligationem euadat. Vnde vidimus plures ſpirituales perſonas, aliquibus ex iſtis donis conſpicuas, precibus à Deo impetraſſe, vt eas deformaret, ne tam ſibi quam alijs vanæ alicuius affectionis vel gaudij cauſa eſſent, & occaſio.

Qualiter ſeſe gerere debeat gratijs naturalibus inſignitus.

Debet itaq; ſpiritualis homo voluntatē ſuam in hoc gaudio vano obſcurare & repurgare, conſiderando pulchritudinem, cæteraſque dotes naturales terram eſſe & de terra (illuc redituras) prodijſſe, venuſtatem autem ac leporem, fumum aëremque terræ iſtius eſſe; & ne in vanitatē præceps ruat, dotes iſtas hoc & non alio modo iudicare & æſtimare debet, cor ad Deum in rebus iſtis dirigendo, gaudendo etiam quod Deus in ſeipſo vniuerſas iſtas pulchritudines & gratias eminētiſſimè in gradu infinito ſuper omnes creaturas comprehendat. Et quod ſicut ait Dauid: *Ipſi peribunt, tu autem permanes, & omnes ſicut veſtimentum veteraſcent.* Ac propterea niſi in rebus omnibus gaudium ſuum in Deum direxerit, falletur ſemper decipieturque. De huiuſmodi quippe homine dictum illud Salomonis, cum gaudio creatarum rerum loquentis accipi debet: *Gaudio dixi, quid fruſtra deciperis?* quod fit, quando cor à creaturis trahi & allici permittitur.

Motiua ad inducēdū ſpiritualē hominem vt bona iſta naturalia cōtemnat.

Pſ. 101. 27

Eccl. 2. 2.

CAPVT XXI.

De detrimentis, quæ in animam ex eo deriuantur, quod voluntatis ſuæ gaudium in naturalibus bonis collocet.

TAmetſi plura ex damnis commodiſq; iſtis, quæ in his gaudiorum diuiſionibus ac generibus recenſeo, omnib. gaudijs communia ſint, nihilominus quoniā directè gaudiū eiuſq; repudiationē conſequūtur (quamuis gaudium ad quodcunq; iſtarum diuiſionū genus pertineat) propterea in quacunq; diuiſione damna aliqua, & vtilitates recenſeo, quæ etiam in alia reperiuntur, eò quòd gaudio ſint annexa, quod eſt omnib. cōmune. Præcipua tamē intentio mea eſt, particularia damna & vtilitates, quæ ex qualibet re propter illarū gaudium vel non gaudi[illegible] in animā reſultant, referre; quæ damna & cōmoda ideo particularia appello, quia taliter primariè & immediatè ex tali genere gaudij naſcuntur, vt ex alio nō niſi ſecundariè & mediatè oriantur. Exempli cauſa, tepiditatis ſpiritualis damnum ex quocunq; gaudij genere directè naſcitur, vnde damnum hoc eſt omnibus ſex gaudiorum generibus cōmune: ſed tamen primum ſenſualitatis damnum eſt particulare damnum, quod directè gaudium iſtorum naturalium bonorum, de quibus agimus, conſequitur.

Damna itaque ſpiritualia & corporalia, quæ directè & effectiuè in animam reſultant, quando gaudium ad bona naturalia flectit, ad ſex principalia reuocantur.

Sex dāna ſpiritualia & corporalia, quæ ex gaudio in bonis naturalib. collocato ſequūtur.

Primum damnum eſt vana gloria præſumptio, ſuperbia, proximorū deſpectus.

Non

Primum damnum vana gloria, ſuperbia &c.

Non enim poteſt quiſpiam æſtimationis oculos in re aliquâ nimium defigere, quin illos à cæteris auertat, vnde ſequitur contemptus realis, & quaſi negatiuus reliquarum rerum, Si quidem naturaliter, magni faciendo rem aliquam, ſi retrahit cor à cæteris rebus, ad illam, quam magnifacit. Et ab iſto reali contemptu facillimum eſt in intentionalem & voluntarium aliquarum rerum ex iſtis alijs, in particulari vel in genere, labi non ſolum interius in corde, ſed etiam exterius, contemptum, verbis demonſtrando, dicendoque, talis, vel talis perſona non eſt ſicut talis vel talis.

Secundum damnum delectatio ſenſualis.

Secundum damnum eſt quia prouocat ſenſum ad complacentiam delectationemque ſenſualem.

Tertium Adulatio.

Tertium eſt, quod in adulationem ac vanas laudes præcipitat, qua in re deceptio vanitaſque reperitur, ſicut Iſaias ait. *Popule meus, qui te beatum dicunt, ipſi te decipiunt.* Huius rei ratio eſt, quia licet interdum laudibus celebrando pulchritudinē, lepores, vere dicant, &c. nihilominus mirum eſſet, ſi ibi damnum aliquod non lateret, vel alium in vanam complacentiam gaudiumq; inducendo, vel affectus ac intentiones ſuas imperfectas ibi fouendo & nutriendo.

Iſa. 3. 12.

Quartum damnum mentis hebetudo.

Quartum damnum commune & genericum eſt: quia ratio & ſenſus ſpiritūs vehementer obtunditur & hebetatur, quemadmodum etiam in gaudio de temporalibus rebus accidit; & quadam ratione multo magis: cum enim naturalia bona multo magis ſint homini temporalibus coniuncta, multo velocius & efficacius huiuſmodi rerum gaudium imprimitur & adhæret ſenſui, & vehementius illum ſtupidum reddit. Atque ita ratio iudiciumq; minime ſui iuris remanent, ſed affectu illo gaudij, apprimè ſibi vnito, obnubilantur, vnde naſcitur.

Quintum damnum mentis euagatio. Sextum languor ſpiritus.

Quintum damnum, quod eſt diſtractio, euagatioque mentis in creaturis. Ex quo tepiditas & languor ſpiritus ſequitur, quod eſt Sextum damnum etiam vniuerſale, quod eo vſque peruenire ſolet, vt ingens tædium, & triſtitiam in rebus diuinis homini generet, donec tandem illas abhorreat.

In iſto gaudio iactura fit puri ſpiritus.

In iſto naturalium rerum gaudio infallibiliter iactura fit ſpiritus puri, ad minus in principio. Si enim aliquis ſpiritus percipitur, dubio procul admodum ſenſibilis & craſſus erit, parumque ſpiritualis & parum internus ac recollectus, in ſenſitiuo guſtu delectationeque potius, quam in ſpiritus vigore conſiſtens. Cum enim ſpiritus adeo vilis ſit & infirmus, vt in ſe huiuſmodi habitum gaudij minime extinguat (ad hoc enim vt ſpiritus non ſit purus, ſatis eſt habitum hunc imperfectum habere, licet quando ſe occaſio offerat, actibus gaudij non aſſentiatur) quodammodo plus in ſenſus debilitate, quam in ſpiritus vigore viuit, quam rem ex perfectione & fortitudine quam in occaſionibus habuerit cognoſcet: licet minime inficiar, multas virtutes cum imperfectionibus multis reperiri poſſe: quamuis cum gaudijs iſtis non extinctis, nec abnegatis, nec purus nec dulcis interior ſpiritus haberi poſſit: in hoc enim ſtatu quodammodo regnat caro, quæ militat aduerſus ſpiritum, & licet ſpiritus damnum hoc haudquaquam ſentiat, occulta tamen quædam diſtractio illi imprimitur.

Ad hoc vt ſpiritus nō ſit purus, ſatis eſt habitum imperfectum gaudij huius habere.

Sed reuertamur ad loquendum de ſecundo illo damno, quod in ſe innumera damna continet: nec calamus, nec verba aſſequi exprimereque valent, vſque quo illa perueniant, quamque ſit ingens infælicitas, quæ ex gaudio in pulchritudine gratioſitateque naturali collocato pullulet. Singulis enim fermè diebus, tot hanc

ob

Multi ſãcti ob gaudiũ in bonu naturalib. collocatũ miſerabiliter lapſi ſunt. Apoc. 12. 3. & 4.

ob cauſam hominum mortes conſpiciuntur, tot honorum iacturæ, tot violentiæ, tot decocta patrimonia, tot æmulationes & contentiones, tot adulteria & ſtupra patrata; tot denique ſancti miſerabiliter lapſi, vt conferantur tertiæ ſtellarum cæleſtium parti, ſerpentis illius cauda, in terram deiectarum. *Et cauda eius trahebat tertiam partem ſtellarum cœli, & miſit eas in terram*: conſpicitur, inquam aurum obrizum obſcuratum mutatoque colore optimo, in lutum verſum, filios inclytos nobileſque Sionis, qui veſtiebantur auro primo, videmus reputatos in vaſa teſtea fracta: *Quomodo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus; diſperſi ſunt lapides Sanctuarij in capite omnium platearum? filij Sion inclyti, & amicti auro primo quomodo reputati ſunt in vaſa teſtea, opus manuum figuli?* Et quouſque tandem damni huius venenum non ſerpit? Et quis ſiue parum ſiue multum non haurit ex calice iſto deaurato mulieris Babylonicæ Apocalypſeos: *Vidi mulierem ſedentem ſuper beſtiam coccineam, plenam nominibus blaſphemiæ, habentem capita ſeptem & cornua decem.* In eo enim, quod ſedere ſuper illam grandem beſtiam ſeptem capita & decem coronas habentem deſcribitur, intelligi debet vix reperiri ſublimem hominem vel abiectum, ſanctum vel peccatorem, cui illa vinum ſuum non propinet, aliqua ex parte cor ipſius ſibi ſubiugando: ſiquidem ſicut de illa ibidem dicitur. *Inebriati ſunt* vniuerſi reges terræ *à vino proſtitutionis ſuæ.* In omnes hominum ſtatus ſuam exercet tyrannidem, vſque ad inclytum & ſupremum ſanctuarij ſacerdotijque diuini ſtatum, abominabile vas ſuum (vt ait Daniel) in loco ſancto collocando: *Et erit in templo abominatio deſolationis.* vix aliquẽ fortè inuictumque cui parum vel multum nõ præbeat ad bibendũ ex vino calicis iſtius, vano videlicet gaudio iſto & delectatione, prætereundo. Et propterea dicit, vniuerſos reges terræ inebriatos hoc vino fuiſſe, ſiquidẽ adeo pauci, etiamſi fuerint ſanctiſſimi reperientur, quos non aliquo modo hic gaudij delectationiſque potus ex pulchritudine ac gratijs naturalibus captæ, infaſcinauerit & inebriauerit. Vnde perpendenda eſt illa dicendi formula. *Inebriati ſunt.* Confeſtim enim ac iſtius gaudij delectationiſq; vinum ab aliquo deguſtatur, cor illius agglutinatur, infaſcinatur, mens ratioq; obfuſcatur, quemadmodum vino ebrijs euenire ſolet. Taliterque hoc euenire ſolet, vt niſi teriaca aliqua aduerſus hoc venenum quamprimum adhibeatur, quæ illud quãtocius expellat, ſummum adeat animæ vitæ diſcrimen, ſi enim ſpiritus debilitas incrementum capiat, in tanta illum hoc gaudij delectationis venenum præcipitabit mala; vt Samſonis inſtar effoſſis oculis, & crinibus ſuæ primæuæ fortitudinis præciſis, ſeipſum conſpecturus ſit hoſtium ſuorum captiuum, infamem verſare molam; & poſtmodũ ſecundâ fortaſſis morte interire, quæ vniuerſa mala, ſpiritualiter illi hic gaudij potus adducet, quemadmodum Samſoni corporaliter factum eſt, ſitque hodie plurimis; inſultabuntque illi poſtmodum ſummo cum ipſius rubore inimici dicentes: Tunc ille es qui triplicatos frangebas funes, tu qui Leones diſcerpebas, milleque Philiſthæos trucidabas, & portarum poſtibus euulſis, cunctos tuos inimicos euadebas? ſed iam huic rei imponamus finem opportunâ traditâ doctrinâ, ad virus hoc profligandum: ſitque hæc.

Thren. 4. 1. & 2.

Apoc. 17. 3. & 4.

Dan. 9. 27

Iud. 16. 21

Iud. 16. 19

NOTA. *Remediũ ad damna ex hoc naturaliũ bonorũ gaudio emergentia euadenda.*

Vt ſtatim ac corde hoc vano bonorum naturalium gaudio permoueri ſenſerit, in memoriam ſibi reuocet, quam vanum, periculoſum, pernitioſumq; ſit, de alia quapiam re lætari præterquam de diuino obſequio: conſiderando etiam quam pernitioſum

V

tioſum fuerit Angelis ſuâ pulchritudine & naturalibus bonis oblectari, cum propter ea adeò deformes, in abyſſos corruerint. Quanta etiam quotidie mala incurrunt homines ob eandem vanitatem: quare tempeſtiuè adhibeant remedium, quod Poëta hominibus, qui huiuſmodi bonis deliniti incipiunt præſcribit, dicens:

Principijs obſta, ſero medicina paratur,
Cum mala per longas conualuere moras.

Prou. 23. 31. *Non intuearis* (ait Sapiens) *vinum quando flaueſcit, cum ſplenduerit in vitro color eius, ingreditur blandè, ſed in nouiſſimo mordebit vt coluber, & ſicut regulus venena diffundet.*

CAPVT XXII.

De vtilitatibus, quas elicit Anima ex eo, quod gaudium in naturalibus bonis non conſiſtat.

MVlta ſunt commoda, quæ cõſequitur anima ex cordis ſui ab huiuſmodi gaudijs & delectationibus abſtractione. Nam præterquam quod hac ratione diſpoſita diuino amori, virtutibuſq; cæteris efficitur directè parat locũ humilitati, quantum ad ſe pertinet, & vniuerſali charitati, quantum ad proximos: Dum enim nemini, ob naturalia bona, quæ fallacia ſunt, ſingulariter afficitur, remanet illi anima expedita & limpida ad oẽs rationaliter & ſpiritualiter diligendos, qualiter eos Deus amari vult. Qua in re animaduertere licet, neminem promereri amorem, niſi ob virtutem, quæ in eo reperitur; Quando autem hoc pacto adamatur, fit hoc ſecundũ voluntatẽ diuinã, & cum magna libertate, quod ſi hoc cum adhæſione fiat maiori, magis etiam adhæretur Deo: quo enim tunc maiora capit incrementa hic proximi amor, eò quoque magis augetur & diuinus: quanto autem magis diuinus, tanto etiam magis proximi amor creſcit, eò quod vna eademque ſit vtriuſq; cauſa & origo.

Qui gaudium naturalium bonorũ abnegat, præter diſpoſitionem ad diuinũ amorẽ cæteraſq; virtutes, quã acquirit, directè parat in ſe locum humilitati, & charitati.

Aliud quoque inde eximium reſultat commodum, nimirum quia perfectè adimplet id, quod Saluator noſter ait. *Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum.* Matt. 16. 24. Quod nulla ratione efficere poſſet anima, ſi gaudium ſuum in proprijs naturæ donis reponeret: qui enim ſemetipſum aliqua ratione æſtimat, nec ſeipſum abnegat, nec ſequitur Chriſtum.

Alia etiam egregia vtilitas in huiuſmodi gaudiorum abnegatione reperitur, quia videlicet magnã animæ inducit tranquillitatem, digreſſioneſque & euagationes profligat: ac ſenſuum, præſertim verò oculorum abſtractionẽ inducit, ſtatim enim ac anima rebus iſtis frui non vult, nec illas intueri cupit, nec alios ſenſus ijs occupare, ne forte ab ijs alliciatur; ſed neq; in ijs tẽpus & cogitationes inſumere curat, ſimilis facta prudenti ſerpenti, qui obturat aures ſuas ne audiat voces incantantium, & aliquam carminum efficaciam ſentiat: Pſ. 57. 5.
Secundum ſimilitudinem ſerpentis: ſicut aſpidis ſurdæ & obturantis aures ſuas. Rectè enim cuſtoditis animæ portis, quæ ſunt ſenſus, non mediocriter tranquillitas puritaſque illius cuſtoditur, & augeſcit. Nec minus emolumentum referunt inde illi, qui iam in huius generis gaudij mortificatione profecerunt, nempe quod iam obiecta noritiæq; obſcænæ, non eã in illis efficiunt impreſſionem, neq; impuritatem quam in ijs, quibus adhuc aliquid ex rebus iſtis placet, producunt. Et propterea ex huiuſmodi gaudij delectationis mortificatione & abnegatione, in ſpiritualis hominis animam & corpus, hoc eſt, ſpiritum & ſenſum, puritas reſultat, & Angelicam quandam cum Deo conformitatem, ani-

Rectè cuſtoditis exterioribus ſenſibus, pax & puritas cordis cuſtoditur & augetur.

mam.

mam corpuſque ſuum dignum ſpiritus ſancti templum efficiēdo acquirit. Quod adeo mundum eſſe nequit, ſi cor ſuum aliquo modo bonorum ac naturalium gratiarum gaudio irretiatur. Nec ad hoc aſſenſus in rem turpem requiritur, gaudium enim delectatioque illa, cum talis rei notitia ſatis ſunt, ad impuritatem animæ Sap. 1. n. 5. & ſenſus contrahendam; cum ſpiritus S. dicat, quod auferet ſe à cogitationibus, quæ ſunt ſine intellectu, hoc eſt, quæ non ſunt ordinatæ in Deum per rationem ſuperiorem.

Alia etiam vniuerſalis vtilitas inde ſequitur, quæ eſt, quod præter tot damnorum malorumque (quæ ſuperius recenſuimus) immunitatem, ab innumeris quoq; vanitatibus alijſque plurimis nocumentis, tā ſpiritualibus, quam corporalibus ſpiritualis homo liber fit: præſertim verò à deſpicientia illa exiguaque æſtimatione, qua cōmuniter ij laborant, qui de huiuſmodi dotibus naturalib. ſuis, vel alienis lætantur & gloriantur. Vnde etiā prudentes & cordati reputantur (ſicuti reuera ſunt) omnes ij, qui iſta paruipendunt, illaque duntaxat æſtimant, quibus delectatur Deus.

Spiritus libertatem acquirit, qui hac naturaliū bonorum gaudia abnegat.

Ex omnibus recenſitis cōmodis, ſequitur vltimum nobile certè præclarumq; animæ bonum tantopere ad Deo inſeruiēdum neceſſarium, libertas videlicet ſpiritus, per quam facile tentationes ſuperantur, tribulationes patienter ſuſtinentur, & virtutes fælicia capiunt incrementa.

CAPVT XXIII.

De tertio bonorum genere, ſenſibilibus videlicet, in quibus voluntas affectum gaudij reponere poteſt, diſputatur. Qualia, & quotuplicia ſint, & qua ratione debeat voluntas in ijs ad Deum dirigi, ab iſto gaudio ſeſe repurgando, demonſtratur.

Quidnam per ſenſibilia bona intelligendum ſit?

Conſequēter de gaudio & delectatione ſenſibilium rerū (quæ dicebamus ad tertium bonorum genus, quibus oblectari voluntas poteſt, pertinere) agendum eſt. Perpendendum autē eſt, per ſenſibilia bona nos hoc loco omnia illa, quæ in hac vita ſenſui Viſus, Auditus, Odoratus, Guſtus & Tactus obijci poſſunt, nec non interiorem fabricam imaginarij diſcurſus (quæ vniuerſa ad corporeum interiorem exterioremque ſenſum ſpectant) intelligere. Ad hoc autem, vt voluntas obſcuretur & repurgetur ab huiuſmodi obiectorum ſenſibilium gaudio: & ad Deum per illud dirigatur, quædam veritas neceſſario ſupponenda eſt, nimirum (quemadmodum à nobis multoties dictum eſt) Inferioris hominis partis ſenſum (de quo hoc loco diſputamus) nec eſſe poſſe capacem, Deum, ſicuti Deus eſt cognoſcendi & comprehendendi. Ita, vt nec oculus illum videre poſſit, aut aliquid ei ſimile: nec auditus eius vocem, aut illi ſimilem ſonum percipere; nec odoratus fragrantiam tam ſuauem olfacere, neque guſtus adeo ſublimem, dulcemque ſaporem attingere: ſed nec tactus adeo iucundum ac delicatum tactum, aut quid illi ſimile exp.riri, nec poſtremo forma figuraque aliqua, quæ illum exprimat, cogitationi & imaginationi obiici valet, dicente Iſaia. *A ſæculo non audierunt, nec auribus perceperunt: Oculus non vidit Deum abſque te, &c.* Iſa. 64. 4.

Sub nullū inferioris partis ſenſum cadit Deus.

Animaduertendum autem hoc loco eſt, biſa-

Digitized by Google

Bifariam poteſt delectatio in ſenſum deriuari.

bifariam poſſe guſtum & delectationem in ſenſum redundare: vel ex parte ſpiritus, communicatione aliquâ, quam à Deo interius recipit interueniente, vel certe ex parte rerum, quæ exterioribus ſenſibus obijciuntur & communicantur: iuxta factam autem nuper à nobis ſuppoſitionẽ, nec viâ ſpiritus, neq; ſenſuum interuentu, ſenſitiua hominis pars Deum cognoſcere valet. Cùm enim illa habilitate, & aptitudine, quæ rem tantam attingat, deſtituta ſit, ſpiritualia & intellectiua, ſenſualiter duntaxat recipit. Vnde ſequitur, voluntatem in fruitione delectationis, ab aliqua apprehenſionum iſtarum productæ, occupare & detinere velle, ad minus eſſe vanitatẽ & impedimentum, virium voluntatis, quominus ſeſe in Deum impendat, gaudium ſuum in illo ſolummodo reponendo. Quod integrè perfecteque minimè ipſa præſtare poteſt, niſi ſeipſam, à gaudio huius generis rerum repurgando, quemadmodum de cæteris gaudiorum generibus docui, ſignanter dixi vanitatem futuram, ſi gaudio alicuius rei ex dictis detineri vellet: Quando enim non ſiſtit, nec in iſtis ſeſe detinet, ſed ſtatim ac voluntas delectamentum eorum, quæ videt, audit, tangit, ſentit, & deguſtat, ad ſeſe in Deo oblectandum eleuatur, eſtq; illi delectatio iſta motiuum & impulſus ad hoc faciendum; id optimum eſt: tunc vero non ſolum huiuſmodi motiones deuitari non debent, quando videlicet orationẽ hanc & deuotionem producunt: ſed etiam poſſunt illis vti, imo etiam debent, ad exercitium adeo ſanctum promouendũ: reperiuntur quippe animæ, quæ plurimum ad Deum alliciuntur ſenſibilibus obiectis. Verum maximâ hâc in re cautelâ & circumſpectione, vtendum eſt, ttutinando effectus, quos inde referunt. Sæpe enim ſpiritualium multi, dictis ſenſuum recreationibus ſub orationis, Deique prætextu vtuntur: & taliter hoc ab illis fit, vt potius recreatio, quam oratio appellanda ſit: potiuſque ſibi ipſis delectationem & guſtum quam Deo conciliant. Et quamquam intentio, quã præſe ferunt videatur in Deum ferri, effectus tamen quem producunt, id ob ſenſitiuam recreationem fieri manifeſtat: vnde potius debilitatem imperfectionis hauriunt, quam voluntatem animent, Deoque conſignent.

Senſitiua hominis pars, ſpiritualia ſenſualiter duntaxat, recipit.

Quomodo vtendum ſenſibili delectione in oratione.

Multæ animæ ad Deum alliciuntur ſenſibilibus obiectis.

Maxima cautela adhibẽda, in ſenſibili iſta deuotione.

Vnde cognoſci poſſit quando ſenſibiles delectationes animæ proſint, quãdo vero obſint.

Quamobrẽ placet hoc loco documentum quoddam apponere, ex quo quando prædictæ ſenſuum delectationes proſunt, quando vero minimè, dignoſci valeat. Quod eſt huiuſmodi: vt ſi quotieſcunque melodiam aliquã audierit, vel alias quaſpiam res gratas, vel certe ſuaueolentes odores olfecerit, vel ſapores aliquos, tactuſque delicatos perſenſerit cõfeſtim ad primumq; motum notitia Dei, voluntatiſq; erga eum affectus reſultet & generetur, ita vt magis notitia illa oblectetur, quã ſenſibili motiuo, notitiam illam producente, neq; huiuſmodi motiuum illi placeat, niſi ad hunc duntaxat finẽ: indicium eſt illum vtilitatem ex dictis rebus referre, & huiuſmodi ſenſitiuum motiuum ſpiritum promouere, hocq; & nõ alio modo, eo vti licet, tunc enim ſenſibilia ad eum, ob quẽ à Deo creata dataq; ſunt finem iuuant & inſeruiunt, nimirum vt per ea ametur & cognoſcatur. Obſeruandum autẽ hoc loco eſt illũ, in quo iſta ſenſibilia obiecta effectum purè ſpiritualẽ, quẽ dixi producunt, non propterea obiecta illa appetere, aut multum ea curare; licet quãdo ſponte offeruntur, magnam inde percipiat oblectationem, ob Dei ſenſum (de quo ſum locutus) quem inde haurit, vnde nec pro acquirendis illis ſollicitus eſt, & quando ſeſe offerunt, confeſtim (vt dixi) voluntas

voluntas ipſius ab illis tranſit, illaque deſerit,& ſe in Deo collocat, Ratio vero, ob quam huiuſmodi motiua, quamuis eũ in Deum ſtimulent non adeò curat eſt, quia cum ſpiritus iſta promptitudine ac agilitate ad Deum cum omnibus, & per omnia aſſurgendi gaudeat, adeò eſt ſpiritu Dei illectus, præuentus & ſatisfactus, vt illi nihil deſit, nihilque prorſus appetat: ſi autem ob finem hunc (cor ſcilicet in DEVM eleuandi) aliquid appetierit, confeſtim obiectum illud euaneſcit: illiuſque obliuiſcitur, & illud paruipendit.

Cuinam delectationes ſenſibiles obſint.

At ille, cui hanc ſpiritus in dictis rebus & delectationibus ſenſibilibus libertatẽ, minimè in ſe animaduertere experitur que licet, ſed potius delectationibus iſtis voluntatem ſuam detineri illiſq; nutriri ſentit, proculdubio obſunt,& debet earum vſum procul à ſe arcere. Licet enim ratione ſeu intellectu vtendo, velit per illa in DEVM aſſurgere, nihilominus quia appetitus oblectatur illis ſecundum id quod ſenſuale eſt in eis, & quia effectus ſemper eſt guſtui ac delectationi conformis, vero ſimilius eſt, obeſſe illi ea potius quam prodeſſe, pluſque detrimenti quam commodi adferre. Quod ſi animaduerterit regnare in ſe huiuſmodi recreationũ ſpiritum, debet illum mortificare; quo enim potentior fuerit, plus imperfectionis ac debilitatis in eo latet.

Quomodo ſpiritualis vir delectatione ſenſibili uti debeat.

Debet ergo ſpiritualis homo, quocunque guſtu ſeu delectatione, quæ ex parte ſenſuum, ſiue caſu, ſiue ex induſtria ſeſe obtulerit, ſolummodo in ordine ad DEVM vti; eleuando animæ gaudium, vt illud proficuum & perfectum eſſe queat; conſiderando omne gaudium, quod aliter quam in iſta abnegatione omniſque alterius gaudij annihilatione admittitur, vanum & inutile eſſe, obſtareque vnioni cum DEO voluntatis, quamuis de re admodum præclara & ſublimi haberi videatur.

CAPVT XXIV.

De damnis quæ patitur anima, eo quod voluntatis gaudium in ſenſibilibus bonis reponere velit.

IN primis ſi anima gaudium & delectationem, quæ in eam ex ſenſibilibus rebus redundare poteſt, in Deum illam dirigendo, non obſcurauerit & extinxerit cũcta illa, de quibus ſumus locuti vniuerſalia damna, quæ ex quocunque gaudij genere ſequuntur, etiam ex hoc ſenſibilium bonorũ gaudio incurrit, patiturque; obfuſcationem videlicet, ac obnubilationẽ rationis, tepiditatem, ſpirituale tædiũ &c. Verum loquendo in particulari, multa ſunt peculiaria damna, tam ſpiritualia quam corporalia, in quæ directè propter iſtiuſmodi gaudium labi poteſt.

Damna, quæ ex delectatione viſibilium rerum non abnegata, ſequũtur.

Primo loco ex gaudio rerum oculis ſubiectarum propter Deum non abnegato, directè in eum reſultat vanitas animi, Diſtractio mentis, deordinata concupiſcentia, Impudicitia, Interior exteriorque deordinatio ſeu impudentia, Cogitationum impuritas, & Inuidiæ, ſeu æmulationes.

Damna ex auditu immortificato.

Ex gaudio percepto res inutiles audiendo, naſcitur directè diſtractio in imaginatione, loquacitas, inuidia, incerta iudicia, cogitationum varietas, ex quibus plura alia pernitioſaque damna oriuntur.

Damna olfactus immortificati.

Ex ſuauium odorum oblectamento, pauperum nauſea, Chriſti præcepto contraria reſultat, auerſio ab alijs inſeruiendo: exigua cordis in rebus abiectis & humilibus ſubiectio: ſpiritualis demum inſenſibi-

ſenſibilitas, ſaltem ſecundum proportionem menſuramque appetitus.

Damna Gulæ non mortificatæ.

Ex ciborum porro ac cupediarum delectatione directe originem ducit gula & ebrietas, ira, diſcordia, charitatis erga proximos & inopes defectus, quo laborabat Epulo ille diues Lazari oſor, qui epulabatur quotidie ſplendide. *Luc. 16. 20.* Inde etiam procedit corporis intemperies, infirmitates, commotiones impuræ, cum luxuriæ incentiua creſcant.

Directè etiam hinc hebetudo quædam ruditaſque ſpiritus gignitur, & rerũ ſpiritualium appetitus taliter languet, vt in illis ſaporem reperire nequeat, ſed neque illis detineri, aut de illis agere velit. Ex eodem quoque gaudio ſeu delectamento, cæterorum etiam ſenſuum & cordis diſtractio principium ſumit, & multarum diſplicentia amaritudoque rerum.

Damna ex Tactu immortificato.

Verum ex delectatione & gaudio Tactus mollibus lenibuſque dedito, multo plura ac pernitioſiora, & quæ velocius ſpiritui obſunt, eiuſque vigorem & vires eneruant, damna oriuntur. Hinc execrabile mollitiei vitium, vel certe incentiua illius, iuxta proportionem menſuramque delectationis tactus. Generatur etiã luxuria: animus efficitur effeminatus, & formidoloſus, ſenſus blandus & mellifluus, ad peccandum, nocendumque paratus. Vanam quoque lætitiam & cordis gaudium immortificati Tactus delectatio infundit, linguæ licentiam, oculorumque libertatem nutrit, reliquoſque ſenſus, ſecundum gradum appetitus huiuſmodi obtundit, & obnubilat. Iudicium occupat, illudque in inſcitia & ſtultitia ſpirituali conſeruat, moraliterq; puſillanimitatem & inconſtantiam creat: & ob animæ cæcitatem & cordis debilitatem timere facit, vbi nihil eſt timendum. Hæc etiam delectatio tactus interdum excitat confuſionis ſpiritum, & conſcientiæ ſpirituſque in negotijs inſenſibilitatem: eò quod plurimum eneruet iudicium, & ad talem redigat ſtatum, vt nec ſalutare conſilium capere, neque præbere norit, reddatq; eam ſpiritualium & moralium bonorum incapacé, inutilem tandé velut vas perditum, & confractũ, vniuerſa hæc damna ex iſto delectationis & gaudij genere oriũtur, in quibuſdã plus, in quibuſdã vero minus; magis minuſq; intenſiuè, iuxta gaudij ac delectationis intẽſionem, & etiam ſecundum ſubiecti, cui eueniunt facilitatem, & debilitatem vel conſtantiam. Sunt etenim quædam naturales cõſtitutiones, quæ ex occaſione modica plus detrimenti capiunt, quam aliæ ex magna. Poſtremo, propter iſtud delectationis tactus genus, vniuerſa mala & damna, quæ ex naturaliũ bonorum delectatione oriri diximus, incurri poſſunt: de quibus quoniam ibi ſatis iam dictum eſt, ea hoc loco non recenſeo, quemadmodum etiam multa alia, quæ hæc tactus delectatio inducit damna prætereo, cuiuſmodi ſunt ſpiritualium exercitiorũ pœnitentiæque corporalis imminutio; in ſacramentorum Pœnitentiæ Euchariſtiæque vſu tepor & indeuotio.

CAPVT XXV.

De vtilitatibus tam ſpiritualibus quam temporalibus, quæ in Animam ex gaudij delectationiſque ſenſibilium rerum abnegatione redundant.

STupendæ planè ſunt vtilitates, quas Anima ex gaudij huius abnegatione elicit, quarum nonnullæ ſpirituales ſunt, nonnullæ vero temporales.

Prima vtilitas eſt quod anima recolligẽdo &

do & abſtrahendo gaudium ſuũ à ſenſibilibus rebus, diſtractionem ex nimio ſenſuum vſu comparatam reparat, in Deumque ſe recipit, atque ita ſpultus, & acquiſitæ virtutes conſeruantur, & creſcunt.

Homo ſenſibilium rerum delectationes abnegans, fit ſpiritualis; Angelicè viuit, efficiturque planè Diuinus.

Secundum ſpirituale emolumentum, quod ex repudiatione gaudij ſenſibilium rerum in hominem reſultat, eximium eſt: nimirũ quia in veritate aſſerere poſſumus, huiuſmodi hominem ex ſenſuali ſpiritualem fieri, & ex animali rationalem, & quod licet homo ſit, Angelicè viuat, ex temporali denique & humano, diuinus fiat, & cœleſtis. Quemadmodum enim homo, qui rerum ſenſibilium lenocinia aucupatur, & in illis gaudium ſuum reponit, nullam aliam appellationem promeretur, nec alia illi debentur nomina, quam hæc, de quibus locuti ſumus, ſenſualis videlicet, animalis, temporalis &c. Ita etiam quando gaudiũ ab huiuſmodi rebus ſenſibilibus abſtrahit, & remouet, vniuerſa hæc iure illi debentur nomina, ſpiritualis nempe, cœleſtis, &c. Quod autem hoc modo, & nõ aliter res ſe habeat, perſpicuum eſt, cum enim ſenſuum exercium ſenſualitatiſq; vigor repugnet, Apoſtolo teſte, viribus & exercitijs ſpiritualibus, *Caro enim concupiſcit aduerſus ſpiritum: ſpiritus autem aduerſus carnem*; hinc prouenit, vt ſecundum diminutionem defectumque virium vnius iſtarum hominis portionũ, augeri & creſcere debeant partis aduerſæ vires, quibus obſtantibus, non creſcebant. Atque ita perfectionem conſequente ſpiritu, hoc eſt, iſta ſuperiori Animæ portione, quæ Deum reſpicit, ſuamque cum eo communicationem habet; cuncta recenſita attributa promeretur, ſiquidem perfectionem in bonis doniſque Diuinis ſpiritualibus ac cœleſtibus acquirit. Vtrumque hoc ſancti Pauli authoritate demonſtratur; qui ſenſibus deditum hominem, eum ſcilicet, qui voluntatis ſuæ exercitium in rebus duntaxat ſenſualibus occupat, animalem hominem vocat, qui res Diuinas non percipit, hunc verò alium, qui voluntatem ſuam in Devm erigit, ſpiritualem appellat, eumque etiã profunda Dei penetrare & iudicare affirmat. *Animalis enim homo percipit ea, quæ ſunt ſpiritus Dei: ſpiritualis autem iudicat omnia.* Quamobrem conſequitur hinc anima admirabilem quandam vtilitatem, diſpoſitionem nempe, ad bona Diuina, ſpiritualiaque dona recipienda.

ad Gal. 5. 17.

1. ad Cor. 2. 14.

Quantis ſpiritualibus delitijs perfruatur ille, qui ſenſuales delitias abnegauit.

Tertium porro emolumentum eſt, quia inſigni cum exceſſu & fœnore temporaliter augentur illi delitiæ ac gaudia voluntatis, ſiquidem vt ait Saluator, pro vno centum illi in hac vita tribuuntur. *Centuplum accipiet*: taliter, vt ſi vnicum repudiaueris & abnegaueris gaudium, centies tantum ſpiritualiter & corporaliter conferat tibi in hac vita Dominus, quemadmodum è contrario, pro vna, ex iſtis ſenſibilibus rebus capta oblectatiuncula, centies tantum tibi moleſtiarum amaritudinumque pullulabit. Ex parte etenim viſus à delectationibus vidẽdi iã repurgati, ſpirituale gaudium redundat in animã, ad Deum in omnibus, quæ videt ſiue illa Diuina ſint, ſiue humana, ordinatum. Ex parte verò auditus à delectatione audiendi repurgati, centies tãtum gaudij admodum ſpiritualis & ad Deum in omnibus, quæ audierit, ſiue illa Diuina ſint, ſiue humana directi reſultat. Et idem de alijs ſenſibus iam depuratis ſentiendum eſt.

Matt. 19. 29.

Quemadmodum enim in innocentiæ ſtatu, quidquid videbant, loquebãtur, & comedebant in paradiſo primi parentes noſtri, ad maiorem illos contemplationis ſuauitatem perurgebat, eò quod optimè diſpoſitam ſubiectamque ſenſitiuam partem rationi haberent: ad eundem etiam modum,

Digitized by Google

modum, qui repurgatum, ac ſpiritui ſubditum habet ſenſum ex omnibus ſenſibilibus obiectis, à primis etiam motibus inchoando, dulcis aduertentiæ contemplationiſque Dei, delicias elicit. Vnde ei, qui purus ac mundus eſt, omnia ſiue ſublimia, ſiue infima, magis proſunt, maiorem que conciliant puritatem: ſicut è cõtra impurus, mediante ſua impuritate, ex vtriſque damnum colligit. Cæterum, qui appetitus gaudium non euincit, ſerenitate gaudij ordinarij in Deo, medijs creaturis & operibus ipſius non perfruetur. In eo autem, qui ſecũdum ſenſum iam amplius nõ viuit, vniuerſæ ſenſuum eius operationes ac potentiæ, ad contemplationem Diuinam diriguntur. Cum enim verũ ſit, iuxta ſectam Philoſophorum doctrinã, vnamquamque rem ſecundum eſſe quod habet, viuere; manifeſte patet illum, qui eſſe ſpirituale mortificata iã animali vita adeptus eſt, abſq; repugnantia vlla in Deum cum omnibus tendere debere, cum iam vniuerſæ ipſius actiones & affectus ſpirituales ſint, à ſpirituali vita promanantes: Ex quo ſequitur huiuſmodi hominẽ iam corde mundum, in rebus omnibus notitiam Dei iucundam & ſuauem, caſtam, puram, ſpiritualem, lætam & amoroſam reperturum.

Ei, qui purus eſt omnia maiorem conciliant puritatem.

Ex dictis colligo ſequentem doctrinam, nimirum hominem, quamdiu ſenſus purgationi ſenſibilis gaudij ac delectationis nõ aſſueſecerit, ita vt ſuperius à nobis traditum emolumentum eliciat, ſcilicet vt illum omnia confeſtim ad DEVM tranſmittant, abnegatione gaudij ſui in rebus ſenſibilibus indigere, vt animam à vita ſenſitiua eruat & eripiat. Timendumque illi eſt, ne quoniam ipſe minime ſpiritualis eſt, ex iſtarum rerum vſu, plus fortaſſis nutrimẽti ac vigoris ſenſus, quam ſpiritus conſequatur, præponderante & prædominante in operatione ipſius vi ſenſibili, quæ maiorem producit ſenſualitatem, illamque nutrit & generat. vt enim Saluator noſter ait. *Quod natum eſt ex carne, caro eſt: & quod natum eſt ex ſpiritu, ſpiritus eſt.* Ioan. 3. 6. Quod attentè perpendẽdum eſt, ita enim reuera ſe res habet. Nec præſumat, qui nondum mortificatam adeptus eſt ſenſibilium rerum delectationem, multum vti ſenſus operatione, ac viribus circa huiuſmodi res ſenſibiles, ſibi perſuadens, eas ſpiritui profuturas. Plus enim animæ vires abſque ſenſibilibus iſtis creſcent, extinguendo videlicet gaudium & appetitum illarum, quam illo circa eas vtendo.

Iam vero bona gloriæ, quæ in alia vita ob gaudij iſtius abnegationem expectantur, non eſt cur hoc loco referamus. Nam præterquam quod dotes corporales gloriæ, cuiuſmodi ſunt agilitas & claritas, præſtantiores multo eis obuenient, quàm illis, qui nequaquam ſeſe abnegarunt: augmentum quoque eſſentialis gloriæ animæ diuino amori, ob quem dictas res ſenſibiles repudiauit, correſpondens; pro quolibet momentaneo caducoque gaudio, quod abnegauit (ſicut dicit S. Paulus) 2. ad Cor. 4. 17. immenſum gloriæ pondus in eo in æternum operabitur. *Id quod in præſenti eſt momentaneum & leue tribulationis noſtræ, ſupra modũ in ſublimitate æternũ gloriæ pondus operatur in nobis.* Non placet modo cætera commoda tã moralia quam temporalia, imò & ſpiritualia commemorare, quæ ex hac gaudij nocte acquiruntur; ſunt enim vniuerſa ea, quæ in cæteris gaudijs dicta ſunt, & in longe eminentiori gradu, eo quod hæc coniunctiora naturæ ſint: & propterea qui ea reſpuit, intimiorem illorum abnegatione conſequitur puritatem.

CA-

CAPVT XXVI.

De quarto bonorum genere, moralibus ſcilicet, agere auſpicatur, qualia ea ſint, quaq; ratione voluntatis in ijs gaudium ſit licitum, declarat.

Quænam ſint moralia bona?

QVartum bonorum genus, quibus voluntas oblectari poteſt, bona ſunt moralia. Per quæ hoc loco virtutes illarumque habitus, in quantum ſunt morales, nec non cuiuſcunque virtutis ac operum miſericordiæ exercitium, Diuinæ legis politicæq; obſeruantiam, tandé vniuerſam egregię indolis ac innatæ propenſionis exercitationem intelligimus. Quæ quidem moralia bona cum habentur, & exercentur, maiori fortaſſis digna ſunt voluntatis delectatione, cęteris tribus bonorum generibus explicatis, ob vnã enim ex duabus cauſis, vel ob vtramq; ſimul, poteſt homo de ſuis rebus oblectari, vel ob id, quod ipſæ in ſe ſunt, vel certe ob bonũ, quod adducunt, & ad quod conſequendũ velut media, & inſtrumenta deſeruiũt. Ex quo intelligemus poſſeſſionẽ trium generum bonorũ, quę iã declarauimus nullum voluntatis gaudium promereri. Nam vt dictum eſt, nullum ex ſe bonũ homini adducunt, ſed nec illud in ſe continent, cum tam caduca ſint & lubtica; quin potius (ſicut etiam diximus) dolorem, pœnam, afflictionemque animi illi ingenerant, & accumulant. Licet enim ob ſecundã cauſam aliquod illis debeatur gaudium, quãdo nimirum illis vtitur homo, vt in Deum aſſurgat, adeò tamen res hæc incerta eſt, vt ſicut communiter videmus, potius obſint homini quam proſint. At bona moralia, ob primam cauſam, ob id videlicet quod in ſe ſunt, & valent, aliquod poſſeſſori ſuo gaudium promętentur. Cũ enim pacem & tranquillitatem, rectumque ac ordinatum rationis vſum, operationes etiam concordes adducant ſecum; nequit homo humano modo loquendo in hac vita re meliori potiri. Atq; ita, quia virtutes ex ſe ipſis amari & æſtimari merentur, humano modo loquendo, bene poteſt lętari homo, quod eas poſſideat, exerceatque, tũ ob id, quod ipſæ in ſe ſunt, tũ etiam propter bonum quod humano & tẽporali modo homini adducunt. Hac quippe ratione Philoſophi & ſapientes, ac antiqui Principes, virtutes æſtimarunt, laudibuſq; celebrarunt, atq; illarũ acquiſitioni & exercitio (licet gentiles eſſent, & qui temporaliter duntaxat illas intuerentur, ob bona videlicet, quæ temporaliter & corporaliter, naturaliterq; ex illis in ſe redundare agnoſcebant) vacarunt, neque ſolum per eas bona & famam, quam temporaliter ambiebant adepti ſunt: ſed præterea DEVS qui bonũ omne etiam in barbaro gentilique diligit, nec rei alicuius bonæ executionem impedit. Qui (vt dicit Sapiens) nihil vetat bene facere, *Sap. 7. 22.* cumulabat eos productiore vita, honoribus, dominijs, tranquillitate, quemadmodum fecit Romanis, eo quod iuſtis vterentur legibus; vniuerſumque ferme eis ſubdidit orbem, probos mores tempraliter remunerando, eò quod propter ſuam infidelitatem æterni præmij eſſent incapaces. Adeò quippe hæc moralia bona diligit Deus, vt quia ſolummodo Salomon petijt ab eo ſapientiam ad erudiendum populum, iuſteq; optimos eum mores edocendo, gubernandum, gratiſſimè *3. Reg. 3. 11.* hoc ab eo acceperit Deus, eique dixerit, quod quia ſapientiam ob eum finem poſtularat, ſe ei illam cõceſſurum, & inſuper ea, quæ non poſtularat, diuitias videlicet & honores, ita vt nullus prætetitorum aut futurorum regum illi ſimilis eſſet futurus.

Bona moralia aliquod ſui poſſeſſori gaudium promerentur, & quare

X *Quia*

3. Reg. 3. n. 11.

Quia poſtulaſti verbum hoc, & non petiſti dies multos, nec diuitias, aut animas inimicorum tuorum, ſed poſtulaſti tibi ſapientiam ad diſcernendum iudicium: ecce dedi tibi ſecundum ſermones tuos &c. ſed & hæc, quæ non poſtulaſti dedi tibi: Diuitias, & gloriam, vt nemo fuerit ſimilis tui in Regibus, cunctis retro diebus.

Qua ratione debeat Chriſtianus homo de bonis moralibus gaudere?

Verum etiamſi hoc primo gaudij modo debeat oblectari Chriſtianus moralibus bonis operibuſque bonis, quæ temporaliter exercet, quia temporalia illi, quæ diximus bona, adducunt; nequaquam tamen debet gaudium ſuum in hoc primo modo detinere: (quemadmodum de gentilibus, quorum ſpirituales oculi vltra hanc mortalem vitam non tranſcẽdebant, diximus) ſed quandoquidem fidei lumine inſignitus eſt, in qua æternam vitam ſperat, ſine qua omnia, quæ hic ſunt, & quæ ibi repetiũtur, nullius illi ſunt valoris, ſolum & principaliter poſſeſſione & exercitio iſtorum moralium bonorum, ſecundo gaudij modo delectari debet, videlicet in quantũ opera bona Dei amore perficiendo, illi vitam æternam acquirũt. Atq; ita ſolum oculos & gaudium in obſequendo, ſuiſq; bonis moribus & virtutibus honorando Deo conſtituere debet. Siquidem abſq; huiuſmodi intuitu, nihil coram Deo virtutes valent, quemadmodum in decem Euangelij virginibus apparet, quæ omnes virginitatem ſeruarant operibuſque bonis inſudarant, ſed quia quinque earum gaudium ſuum, non ſecundo modo, hoc eſt, dirigendo illud in operibus bonis ad Deum, ſed potius vanè illud in primo lætandi gaudendiq; modo, ſeipſas ex illorum poſſeſſione, iactando, collocarunt fuerunt à cœlo abſque aliqua gratitudine & præmio ſponſi excluſæ. Multi etiam antiquorum aliquas habuere virtutes, & bona exercuerunt opera, & multi Chriſtiani hodie illa exercent, & habent, grandiaq; moliuntur; quæ tamen nihil illis ad futuram vitam profutura ſunt: eò quod in illis honorem gloriamque, quæ ſolius Dei eſt, & ſuper omnia ipſius amorem non quæſierunt. Debet itaque Chriſtianus lætari, non quia bona opera perficit, præclariſque moribus vtitur, ſed in eo quod illa ſolius Dei amore abſque aliquo alio intuitu exerceat. Quanto enim maiori ſunt gloriæ præmio digna ſi ob Dei ſolummodo obſequium fuerint peracta: tanto maiorem illi coram Deo confuſionem adducent, quando ex aliorũ reſpectuũ intuitu fuerint profecta.

Multi bonis operibus, & virtutum exercitijs vitam æternam nõ promerentur, & quare?

In quo maximus operum bonorum valor conſiſtat.

Ad dirigendum itaque conuertendumque ad Deum bonorum moralium gaudium, animaduertere debet Chriſtianus, ſuorum bonorum operum, ieiuniorum, & eleemoſynarum, pœnitentiarum & orationum &c. valorem & æſtimationem non tam in quantitate qualitateque illorum fundari, quam in Dei amore, quem in illis intendit: & quod tunc tanto ſunt perfectiora & magis conſummata, quãto cum puriori perfectiorique Dei amore fuerint peracta, & quanto minus ex illis in hac vita commodi, & in futura gaudij, conſolationis, delectationis & laudis deſiderauerit. Et idcirco nequaquam debet cor ſuum in guſtu, conſolatione, ſuauitate cæteriſque emolumentis, quæ ſecum bona exercitia, & opera adducere ſolent conſtituere ſtabilireque, ſed retrahere debet gaudium ad Deum, optando illis Deo obſequium impendere; inſuper ſeipſum ab hoc gaudio repurgando, illiuſq; reſpectu obſcurando, cupere ſolum debet Deũ in eis oblectari in abſcondito, & perfrui; abſque vllo alio intuitu & motiuo, niſi honoris gloriæque Dei. Atque hac ratione recolliget in Deum vniuerſam voluntatis fortitudinem & vigorem, quantum ad bona moralia pertinet.

Quo fine opera bona exercenda?

CA-

CAPVT XXVII.

De ſeptem incommodis, quæ voluntatis gaudium in rebus moralibus reponendo, incurri poſſunt.

SEptem eſſe reperio præcipua damna, quæ ſubire poteſt homo, ob bonorum operum morumque ſuorum vanum gaudium, eaq; vehementer nociua, eò quod ſpiritualia ſint; quæ ego hoc loco breuiter recenſebo.

Primum damnum ſuperbia. Primum damnum vanitas eſt, ſuperbia, gloria vana & præſumptio, operum quippe propriorum complacentia, abſque eorum magni penſione eſſe nequit. Hinc iactantia naſcitur, & reliqua, quemadmodũ de Phariſæo in Euangelio dicitur: quod iactabundus oraret, & de ieiunio cæteriſque operibus bonis gloriaretur.

Secundum aliorum cõtemptus. Secundum damnum huic vt plurimum annexum eſt, quod huiuſmodi homo cæteros improbos & imperfectos comparatiuè iudicat, exiſtimando eos minimè adeò perfectè ſicut ipſe operari, in cordeque ſuo eos paruifaciendo, quin etiam verbis idipſum interdũ exprimendo. Hoc etiam damnum patiebatur Phariſæus; ſiquidem

Luc. 18. 11. in oratione ſua dicebat. *Deus Gratias tibi ago, quia non ſum ſicut cæteri hominum, raptores, iniuſti, adulteri, velut etiam hic publicanus: Ieiuno bis in ſabbato &c.* Atque ita vno ſolo actu, vtrumque hoc damnum incurrebat, ſeipſum magnificiendo, cæteros verò deſpiciendo ſicut hodie faciũt multi, qui dicunt: non ſum ego ſicut ille talis, nec committo hoc vel illud ſicut iſte, vel ille. Imo plurimi iſtorum deteriores adhuc Phariſæo ſunt: ille enim ſpreuit quidem cæteros, & perſonam etiam in particulari deſignauit, dicens. *Velut etiam hic publicanus*: at iſti minimè his contenti, iracũdia inſuper exardeſcunt, inuidiaque ac liuore dum alios laudibus afferri audiunt, vel illos plus ſeipſis agere, aut poſſe conſpiciunt, tabeſcunt.

Tertium damnum bona opera propter cõſolationem operari. Tertium detrimentum eſt, quod cum ipſi in operationibus ſuis guſtum ſolummodo & conſolationem ſuam præ oculis habeant; communiter nequaquam eas aggrediũtur, niſi inde aliquid delectationis laudiſque expectent, vnde ſicut ait

Matt. 23. 5 Chriſtus. *Omnia vero opera ſua faciunt vt videantur ab hominibus*: nec propter ſolum Deum operantur.

Quartum damnum meriti præmijque iactura. Quartum detrimentum ex iſto ſequitur, eſtque quod operum bonorum, quæ faciunt præmium, minimè in Deo ſint repertuti, ſiquidem illud in præſenti vita in operum ſuorum gaudijs vel conſolatione, vel honoris emolumento, cæteriſq; id genus inuenire voluerint, qua in re (vt Sal-

Matt. 6. 2. uator noſter ait) *Amen dico vobis, receperunt mercedem ſuam.* Hocque modo cum ſolo operum labore pudefacti præmioq; priuati remanebunt. Tantá autem eſt, quantum ad hoc detrimentum ſpectat, filiorum hominum calamitas, vt arbitrer maiorem operum, quæ in publico fiunt parté vel eſſe vitioſam, vel nullius valoris, vel coram Deo mancam & imperfectam: idque propterea quia non ſunt ab iſtis commodis & reſpectibus humanis liberi & abalienati. Nam quodnam aliud obſecro iudicium ferri poteſt de operibus, ac monumentis ſeu memorijs nonnullis, quæ aliqui faciunt & inſtituũt, dum illa niſi honoribus, reſpectibus humanis, vitæq; vanitatibus inuoluantur, & veluti veſtiãtur, ex qui renuũt: nomé, genus vel dominia ſua æternitati hoc modo conſecrando, templis inſuper ſacris ſtemmata, inſigniaque ſua inſculpendo; quaſi ſeipſos vellent ibi imaginis loco collocare, vbi

Digitized by Google

vniuerſi genua flectunt: quibus in operibus, de aliquibus affirmari poteſt, pluris eos ſeipſos facere, Deo ipſo. Verum prætermiſſis iſtis, qui ex deterioribus ſunt: quot reperiũtur, qui pluribus modis hoc operum ſuorum detrimentum & iacturam patiuntur? Quorum nonnulli volunt ea laudibus celebrari; nonnulli illorum gratitudinem pro ijs exigunt; alij illa recenſent, gratumque illis eſt, vt ea talis & talis ſciat; imo etiam orbis vniuerſus, interdum etiam Eleemoſynam, vel ſi quid aliud agunt, per alias perſonas fieri volunt; vt diuulgetur magis: alij denique vtrumque cupiunt. Quod nihil aliud eſt, quam tuba ante ſe canere, ſicuti (dicente

Matt.6.2. Saluatore noſtro in Euangelio) homines vani faciunt, qui etiam propterea nullum à Deo operum ſuorum præmium ſunt habituri.

Opera bona non hominibus duntaxat, ſed ſibi etiam ipſi celare debet ſpiritualis.

Quamobrem vt hoc damnum euadant, debent huiuſmodi homines opus ſuum celare, vt ſoli Deo notum ſit, neque illud à quoquam magni fieri velint. Nec tantummodo alijs illud abſcondere debent, ſed etiam ſibi ipſi, hoc eſt, vt nec ipſi ſibi in eo complacere, alicuius illud valoris æſtimando, aut delectationem ex eo eliciendo, cupiant. Hoc modo ſpirituali ſenſu accipiendum eſt illud, quod

Matt.6.3. Dominus noſter ait. *Neſciat ſiniſtra tua, quid faciat dextera tua.* Quod perinde eſt ac dicere: ne temporali carneoque intuitu magni pendas opus, quod ſpiritualiter agis. Atque hac ratione vniuerſa voluntatis vis vnitur & colligitur in Deum, & opus coram eo efficitur proficuum: ſi enim ſecus fecerit, non ſolum illius (vt dixi) iacturam faciet, ſed etiam multoties ob iactantiam ſuam & vanitatem interiorem, non mediocriter DEVM offen-

Iob 31.27. det. Ad hoc enim propoſitum illa Iobi ſententia intelligenda eſt: *Si lætatum eſt in abſcondito cor meum, & oſculatus ſum manum meam ore meo, qua eſt iniquitas maxima.* Hoc quippe loco, per manum, opus intelligit, per os autem voluntatem, quæ ſibi in eo complacet. Et quoniam complacentia hæc in ſeipſo eſt (vti diximus), idcirco ait Iob. Si lætatum eſt in abſcondito cor meum: quod eſt iniquitas grandis, & contra Deum negatio, vt ibidem etiam ſubiungit. Sibi ipſi enim opus illud attribuere & arrogare, eſt DEO illud, cuius eſt omne opus bonum, denegare: quemadmodum fecit Lucifer, qui in ſeipſo ſibi complacuit, denegando DEO quod ipſius erat, illudque ſibi ipſi vſurpando.

Quintum damnũ eſt in via perfectionis nõ progredi.

Quintum huiuſmodi hominum detrimentum eſt, quod in via perfectionis non progrediuntur. Cum enim delectationi ac conſolationi in operando inhæreant, ſtatim ac in operibus exercitijſque ſuis conſolationem & ſuauitatem non repetiunt (quod ordinariè fit, quando eos Deus ad vlteriora promouere vult, duriori illos pane, qui perfectorum eſt cibando, ac infantium lac auferendo, virium inſuper eorum experimentum faciendo, & tenerum mollemque appetitum repurgando, vt cibum grandium valeant deguſtare) ipſi vt plurimum deſpondent animum, perſeuerantiamque amittunt, eò quod dictam in ſuis operibus conſolationem minime reperiant. Qua de re ſpiritualiter intelligitur illud, quod Sapiens ait: *Muſcæ morientes, perdunt ſuauitatem vnguenti.* Quando enim cupiam iſtorum aliqua ſe ſe offert mortificatio, operibus ſuis bonis moriuntur, illaque intermittunt, ac perſeuerantiæ iacturam faciunt, in qua ſuauitas ſpiritus & interna conſolatio conſiſtit. *Eccl.10.1.*

Sextum damnum.

Sextum iſtorum damnum eſt, quod vt plurimum decipiuntur, dum arbitrantur, melio-

Digitized by Google

grauis circa operum bonorum valorem, error.

meliores res operaque eſſe illa, in quibus ipſi delectationem percipiunt ijs, in quibus eam minime experiuntur, ac laudibus euehunt, & magni iſta faciunt, illa verò improbant & vilipendunt, cum tamen aliter ſe res habeant; communiter enim opera illa, in quibus homo magis amorem ſuum proprium mortificat (maximè quando necdum in perfectionis via profecit) Deo magis accepta ſunt, & apud eum ob ſui ipſius abnegationem, quam in eis exercet homo, magis pretioſa, quàm ea, in quibus conſolationem ſuam reperit: in his enim facillimè ſeipſum quærere, & intendere poteſt. Atque ad hoc propoſitum, de huiuſmodi loquitur Michæas. *Malum manuum ſuarum, dicunt bonum*: hoc eſt, illud, quod in eorum operibus malum eſt, dicunt ipſi bonum eſſe: quod inde eis prouenit, quia ſolatium ſuum & gaudium in operibus proprijs, non vero in ſoli Deo placendo conſtituerunt. Iam verò quantum ſibi iuris damnum iſtud tam in ſpiritualibus, quàm etiam in communi hominum vulgo vſurpet, prolixum eſſet referre. Vix enim reperietur vnus, qui ad benè operandum ſolius Dei intuitu, abſque alicuius conſolationis, vel delectationis, aut alterius reſpectus adminiculis, moueatur.

Quæ opera apud Deũ, vt plurimũ maioris ſint valoris.

Mich. 7. 3.

Septimum damnum boni conſilij, & doctrinæ incapacitas.

Septimum denique damnum eſt, quod in quantum homo vanum gaudium in operibus moralibus non extinguit, accipiendi conſilij ac rationalis doctrinæ circa opera bona quæ acturus eſt, magis incapax redditur. Habitus enim ille debilitatis, quem in operando cum proprietate & inhæſione vani gaudij contraxit, illum ita ligat, vt aut alienum conſilium melius eſſe non iudicet, aut etiamſi melius iudicauerit, illud ſequi recuſet, eo quod ad illud exequendum animus deſit. Huiuſmodi etiam homines plurimum in charitate Dei & proximi remiſſi ſunt. Amor quippe proprius; quo in opera ſua feruntur, frigefacit in eis charitatem.

CAPVT XXVIII.

De vtilitatibus, quæ proueniunt Animæ ex gaudij ſeu delectationis à moralibus bonis ſeparatione.

Qui delectationem moralium bonorũ repudiat, à multis dæmonis tentationibus liber euadit.

INgentia plane ſunt commoda, quæ in animam ex eo reſultant, quod voluntatis ſuæ gaudium huic bonorum generi vanè applicare nolit. Inprimis enim à plurium tentationum fallaciarumque dæmonis ruina immunis eſt: quæ in gaudio & delectatione huiuſmodi operum bonorum latent, ſicut ex eo, quod in libro Iob dicitur intelligere poſſumus, *Sub vmbra dormit in ſecreto calami, & in locis humentibus* Quæ de diabolo dicta ſunt; eò quod in humiditate gaudij delectationiſque & in arundinis vacuitate (operis videlicet vani) ſeducit animam. Neque mirum eſt, gaudio iſto ſecretè à dæmone decipi: nam etiam abſque ipſius ſuggeſtione ipſum vanum gaudium deceptio eſt, maximè verò quando iſtorum operum aliqua iactantia in corde latet: quemadmodum rem hanc rectè expreſſit Ieremias, dicens. *Arrogantia tua decepit te, & ſuperbia cordis tui.* Quæ enim obſecro maior deceptio reperiri poteſt ipſa iactantia? à quâ deceptione libera fit anima ſe ipſam ab iſto gaudio repurgando.

Iob 40. 16

Hier. 49. 16.

Opera etiã perfectiora facit, ſi hæc gaudia reſpuat.

Secunda vtilitas eſt, quod huiuſmodi homo ordinatiora perfectioraque facit opera, cui rei ſi paſſio gaudij & delectationis in operibus prædominetur, nullus patet locus: hac quippe gaudij paſſione interueniente, iraſcibilis, concupiſcibiliſque portio, tantum ſumunt incrementi, adeoque præualent, vt ponderi rationis nullum

Digitized by Google

Cur anima in operibus bonis ſæpe inconſtans eſt, & varia?

relinquant locum, ſed ordinariè & vt plurimum loquendo anima in operibus & propoſitis bonis inconſtans eſt, & varia quædam prætermittendo, alia arripiendo, plura inchoando, & nihil perficiendo. Cum enim ob delectationis ſenſum operetur, hic autem inconſtans ſit & varius, & in quibuſdã multò amplius quàm in alijs, euaneſcente delectatione, euaneſcit quoque opus & propoſitum, licet illud maximi fuerit momenti. Apud huiuſmodi homines gaudium & delectatio eſt veluti operum ipſorum anima & vita: extincto proinde gaudio, moritur etiam & finem accipit opus, nec in eo perſeuerant, Chriſto Domino dicente: *Hi ſunt qui audiunt, deinde venit Diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credẽtes ſalui fiant.* Cuius rei ea eſt ratio, quia nõ alias vires, neque aliud fundamentum habebant, quam dictum gaudiũ ſeu delectationem. Quamobrem, qui voluntatẽ ab iſto gaudio ſeparat & remouet, præſtantiſſimam diſpoſitionem ad perſeuerandũ, & non aberrandum adeptus eſt.

Luc. 8. 13.

Vnde maximi eſt momenti vtilitas hæc, quemadmodum viceuerſa, ingens eſt damnum illi cõtrarium. Sapiens oculos ſuos in ſubſtantiã ac emolumentum operis, nõ autem in delectationem iucunditatemq; ipſius collimat. Vnde nec aërem verberat & ex opere conſtans ſtabileque gaudium elicit; nec gaudij & delectationis ſubſidia requirit.

Tertia vtilitas eſt prorſus diuina, nimitũ quia profligato & ſopito operum iſtorum vano gaudio, efficitur pauper ſpiritu, quæ vna eſt Beatitudinum, quas filius Dei recenſet dicens: *Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.*

Matt. 5. 3.

Quartum cõmodum eſt, quod qui gaudium iſtud abnegauerit, in operãdo manſuetus, humilis & prudens euadet. Non. n. aſt impetu & feſtinatione à gaudio cõcupiſcibilis & iraſcibilis ſtimulatus operabitur, neq; cum præſumptione affectata, ob æſtimationẽ, quam ſui operis, delectatione ipſius mediante concepit, nec tandẽ incautè gaudio excæcatus, opera efficiet.

Quinta denique vtilitas eſt, quod efficitur Deo hominibuſque amabilis, & ſeipſum ab auaritiæ, gulæ, & ſpiritualis acediæ, inuidiæ quoque ſpiritualis, alijſque mille vitijs, præſeruat ac liberat.

CAPVT XXIX.

In quo de quinto bonorum genere, quibus oblectari poteſt voluntas, id eſt, ſupernaturalibus inchoatur tractatio. Qualia ea ſint, ac qua ratione à Spiritualibus diſtinguantur, & qualiter gaudium illorum ad Deum debeat dirigi, demonſtratur.

EXpedit vt iam de quinto bonorũ genere, quibus anima oblectari poteſt, quæ ſupernaturalia eſſe diximus, diſſeramus. Supernaturalium autem bonorum nomine hoc loco vniuerſa dona, gratiaſq; à Deo conceſſas, quæ facultatem & virtutem naturalem ſuperant, quæ gratis datæ appellantur, intelligimus: cuiuſmodi ſunt dona ſapientiæ & ſcientiæ, quæ Deus cõtulit Salomoni; gratiæ itẽ quas S. Paulus enumerat. Fides nimitũ, gratia ſanitatũ, miraculorũ operatio, Prophetia, notitia. diſcretioq; ſpirituũ, declaratio ſermonũ, donũ denique linguarũ. Quæ quidẽ bona, quamuis extra controuerſiam ſit eſſe quoque ſpiritualia, ſicut & illa eiuſdẽ generis, de quibus immediatè ſumus acturi: quia tamen inſigne inter illa diſcrimen intercedit, placuit ea diſtinguere. Exercitiũ quippe iſtorum, immediatè hominum vtilitatẽ reſpicit, ob quam etiam illa confert Deus, vt ait S. Paul. *Vnicuiq; autem datur manifeſtatio ſpiritus ad vtilitatẽ.* Quod de gratijs illis accipiendum eſt. At ſpiritualium gratiarũ exerci-

Quænam ſint ſupernaturalia bona, de quibus hoc loco agitur?

3 Reg. 4. 29.

1. Cor. 12. 9.

Diſcrimen inter ſupernaturalia & ſpiritualia.

Ibid. n. 7.

exercitium & praxis, locum duntaxat habet inter animam & Deum, & inter Deum & animam, in intellectus voluntatiſq; &c. cõmunicatione, quemadmodum poſtea dicturi ſumus. Quare differunt inter ſe ratione obiecti: ſiquidem ſpirituales, inter Deum animamque locum obtinent, aliæ autem quas recenſuimus ſupernaturales, ad alias creaturas, pro illarum vtilitatibus diriguntur, & deſtinantur. Differunt præterea in ſubſtantiâ, & conſequenter in operatione. Vnde etiam neceſſario diuerſa de illis debet tradi doctrina.

Ad repurgandum gaudium ex iſto bonorum genere ortũ duo præ oculis habenda.

Cæterum de donis gratijſque ſupernaturalibus, in eâ, quâ nunc vtimur acceptione in præſenti loquendo, dico, ad vanum earum gaudium repurgandum duo hoc loco emolumenta, quæ in hoc bonorum genere reperiuntur, eſſe animaduertenda; temporale videlicet, & ſpirituale. Temporale eſt, morborum curatio, cæcorum illuminatio, ſuſcitatio mortuorum, dæmonum eiectio, futurorum vt ſibi proſpiciant homines, prædictio; & id genus alia. Spirituale verò ſempiternumque emolumentum eſt, vt per hæc opera cognoſcatur Deus, eiq; obſequium debitum ab eo, qui illa operatur, vel ab ijs, in quibus, vel coram quibus effectum ſuum ſortiuntur, impendatur.

Opera miraculaque ſupernaturalia ob temporale, quod ex ijs ſequitur commodũ exiguum, merentur gaudium.

Quantum ad primum emolumentum tẽporale nimirum attinet, opera ac miracula ſupernaturalia, exiguũ vel certe nullum animæ gaudium delectationemque promerentur, excluſo .n. ſecundo emolumento, parũ vel nihil homini proſunt, cũ ex ſe non ſint media ad vniendã Deo animam; ſed charitas duntaxat. Hæc autẽ opera & gratiæ ſupernaturales abſq; gratũ faciente gratiâ ac charitate exerceri poſſunt, ſiue hoc fiat verè Deo dona gratiaſq; tribuente, quemadmodũ iniquo Prophetæ Balaam contulit, ſiue dæmonis arte, vel alijs naturæ ſecretis aliá ſimilia (ſicut Simoni Mago contigit) falſo efficiendo. Quæ opera & mirabilia, ſi aliquam ea operanti vtilitatem adferre deberent, certè vera & à Deo conceſſa, illam adferrent.

Hæc verò abſque ſecundo emolumento, quantum valeant docuit S. Paulus dicens. *Si linguis hominum loquar, & Angelorum; charitatem autem non habeam, factus ſum velut æs ſonans, aut cymbalum tinniens. Et ſi habuero prophetiam, & nouerim myſteria omnia, & omnem ſcientiam, et ſi habuero omnem fidem, ita vt montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil ſum &c.* Vnde & Chriſtus Redemptor noſter plurimis, qui hoc modo ſua magni penderunt opera, quando pro eis gloriam ab eo poſtulabunt dicendo. *Domine nonne in nomine tuo prophetauimus, & virtutes multas fecimus?* Reſpõdebit, *Diſcedite à me qui operamini iniquitatẽ.* Quamobrẽ homo lætari debet, nõ quia eiuſmodi inſignitus eſt gratijs, illaſq; exercet: ſed quia ſecundum emolumentũ, ſpirituale ſcil. ex eis elicit; Deo in eis cum charitate verâ, in quâ vitæ æternæ fructus conſiſtit, ſeruiendo. Propterea namque Saluator noſter diſcipulos ſuos, eò quòd dæmonia eijcerent lætantes, reprehendit, dicens: *Verumtamen in hoc nolite gaudere, quia ſpiritus vobis ſubijciuntur, gaudete autem, quod nomina veſtra ſcripta ſunt in cælis* Quod ſecundum rectam Theologiæ doctrinam perinde eſt, ac ſi dixiſſet. Gaudete & lætamini ſi libro vitæ veſtra nomina ſint inſcripta. Ex quibus intelligimus, non debere hominem lætari, niſi cum æternæ vitæ itinera carpit, cùm ſcilicet charitatis operibus inſudat. Quid enim coram Deo prodeſt, aut cuius apud eum valoris eſt, quidquid Dei amor non eſt? qui amor perfectus non eſt; ſi fortis non ſit, prudens, ac

1. Cor. 13. 1

Matt. 7. 2.

Quomodo lætari debet homo in huiuſmodi bonis?

Luc. 10. 20.

Digitized by Google

ac in omnium rerum gaudio repurgando diſcretus: illud totum ad ſolam Dei voluntatem perficiendam ordinando. Atque hoc pacto vnitur Deo voluntas medijs iſtis ſupernaturalibus bonis.

CAPVT XXX.

De damnis, quæ reſultare poſſunt in animam ex eo, quod voluntatis gaudium in hoc bonorum genere reponat.

TRia præcipua damna exiſtimo ego incurrere poſſe hominē, gaudium in bonis ſupernaturalibus reponentem. Decipere videlicet & decipi: fidei iacturam in anima: vanam gloriam vel aliquam aliam vanitatem.

Qui ſupernaturalib. bonis delectatur, facile ſeipsū, & alios decipit. Quantum ad primum attinet, facillimum eſt alios, & ſeipſum quoque huiuſmodi operibus ſeſe oblectando decipere. Cuius rei eſt ratio: nam ad diſcernenda iſta opera, quænā ſcilicet falſa ſint, & quæ vera, item qualiter, & quo tempore exerceri debeant, magnum conſilium, multumque Dei lumen neceſſarium eſt: vtrique autem rei operum iſtorum æſtimatio, nimiumque ex eis gaudium impedimento eſt. Et hoc ob duas accidit cauſas: Prima eſt, quia gaudium hebetat obfuſcatque iudicium: Altera verò, quia ob gaudium, ac delectationem operis illius, non ſolum appetit homo citius illud fieri, ſed etiam vt illud extra tempus operetur propendet. Et dato caſu quod virtutes & opera, quæ exercētur vera ſint, nihilominus ſatis ſunt duo iſti defectus, vt ſæpenumero in illis decipiatur: vel non capiendo illa ſicuti capi intelligique deberent, aut non ex illis proficiendo, illiſque quando & qualiter oportet vtendo. Quamuis enim verum ſit, quod quotieſcunque hæc dona & gratias impertitur Deus, ſimul etiam illarum lucem ac motionem, qualiter nimirum & quando exerceri debeant conferte, ipſi nihilominus plurimum aberrare poſſunt, non eis cum ea, quam requirit Deus, perfectione, nec eo, quo ipſe vult modo & tempore, ob proprietatem & imperfectionem, quam circa illas habere poſſunt, vtendo. Quemadmodum legitur facere voluiſſe Balaam, cum contra Dei voluntatem ad maledicendum Iſraelitico populo pergere præſumpſit. Quamobrem iratus Dominus interficere eum volebat, *Num. 22. 22.* Sancti quoque Iacobus & Ioannes zelo commoti, volebant facere ignem de cælo ſuper Samaritanos deſcendere, eò quòd noluiſſent Chriſtum Dominum noſtrum hoſpitio excipere; quos propterea reprehendit. *Luc. 9. 54.* Ex quo manifeſtum fit, qualiter huiuſmodi, de quibus loquimur imperfecti, ad opera iſta, quando non expediebat patranda, ab aliqua imperfectionis paſſione, gaudio æſtimationeque illorum inuolutâ, determinantur & inducuntur. Quando enim ſimilis imperfectio non interuenit, tunc ſolum ad virtutes iſtas operandas mouentur & determinantur, quando & quomodo Deus illos ad id excitat, extra quod tempus, ea aggredi non expediebat. Idcirco enim de quibuſdam Prophetis conquerabatur per Ieremiam Deus dicens: *Non mittebam Prophetas, & ipſi currebant, non loquebar ad eos, & ipſi prophetabant.* *Iere. 23. 21.* Et poſtmodum ſubiungit: *ſeduxerunt populum meum in mendacio ſuo, & in miraculis ſuis, cum ego non miſiſſem eos, nec mandarem illis.* *Ibid. 32.* Ibidem etiam de illis dicit; Quod videbant cordis ſui viſionem, illamque edicebant: quæ omnia nequaquam hoc modo contigiſſent, ſi ipſi hac abominabili proprietate in operibus iſtis caruiſſent. Vnde ex iſtis autoritatibus datur intelligi, huiuſcemodi gaudij damnum, non ſolummodo

ad

ad inique peruerſeque gratijs iſtis à Deo datis vtendum inducere (quemadmodum Balaam, & illi quos citato loco Ieremias dicit patraſſe miracula, quibus decipiebãt populum, inducti fuerunt) verum etiam eouſque pertrahere, vt abſque eo, quod illas à Deo receperint, ijs vtantur: quemadmodum fecerunt iſti, qui ſua deliria prophetizabant, viſioneſque, quas ipſi componebant, aut quas illis dæmon repræſentabat, diuulgabant. Cum enim illos huiuſmodi rebus addictos animaduertit dæmon, latum eis ad hæc præbet campum, plurimamque ſuggerit materiam, multis ſeſe modis immiſcendo, vnde & iſti vela pandunt, & impudentem audaciam acquirunt, & huiuſmodi prodigioſorum operum, prodigi efficiuntur. Neq; hic malum iſtud ſiſtit, ſed eouſque cupiditas & delectatio iſtorum operum perducit, vt ſi huiuſmodi homines occultum antea cum dæmone pactum inierant (multi quippe iſtorum ob occultum cum eo pactum iſta perpetrant) iam expreſſum manifeſtumq; inire non vereantur, ex pacto ſe illi veluti diſcipulos & confœderatos ſubijciendo. Hinc malefici, incantatores, magi, arioli & ſtriges prodeunt. Et eouſque gaudij & delectationis circa iſta opera malitia peruenit, vt non emere duntaxat pecunijs dona gratiaſque diuinas ad obſequendum dæmoni velint, quemadmodum Simon magus cupiebat, ſed etiã res Deo ſacratas, imò etiam (quod ſine tremore dici non valet) diuinas acquirere ſtudeant (grandem hîc Deus miſericordiã ſuam dilatet & demonſtret.) Quam verò ſibi ipſis perinicioſi ſint huiuſmodi homines, & quantum Chriſtianæ reipublicæ detrimentum inferant, vnuſquiſque manifeſte poterit cognoſcere. Quo loco animaduertendum eſt, vniuerſos illos magos & ariolos, qui inter filios Iſrael fuerant

Actor 8. 19.

reperti, quos etiam Saul è terra exterminauit; idcirco in tantas abominationes, deceptioneſque lapſos fuiſſe, quia veros Dei Prophetas imitari voluerant.

1. Reg. 28. 3.

Quicunque ergo gratiam & ſupernaturale donum à Deo fuerit conſecutus, debet delectationem, & cupiditatẽ ab ipſius exercitio procul arcere: Deus autem, qui illud ſupernaturaliter ad Eccleſiæ ſuæ vel membrorum ipſius commodum præbet, ſupernaturaliter quoque, ad ipſius exercitiũ illum permouebit, qua ratione, & quo tempore illud exercere debeat, inſpirando. Si enim diſcipulis ſuis præcipiebat, ne ſolliciti eſſent, quid aut quomodo eſſent locuturi, eò quod negotium eſſet ſupernaturale fidei, vult ſimiliter (cum negotium operum iſtorum non ſit minoris momenti) vt præſtoletur homo donec ipſemet Deus cor excitando operarius ſit, cum in ipſius virtute, omnis virtus debeat operari. Et propterea diſcipuli in Apoſtolorum actis, quamuis eis Deus gratias donaque iſta larga manu infudiſſet, petierunt tamen ab eo, vt manum ſuam ad ſanitates, ſigna & prodigia per ipſos perficienda extenderet, vt fidem Domini Noſtri Ieſu Chriſti cordibus audientium imprimerent: *Da ſeruis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum in eo quod manum tuam extendas ad ſanitates & ſigna, & prodigia fieri per nomẽ ſancti filij tui Ieſu.*

Quomodo ſe gerere debeat homo in iſtis ſupernaturalibus gratijs.

Act. 4. 30

Secundum damnum, ex hoc primo poteſt promanare, fidei videlicet iactura & detrimentum, quod dupliciter contingere poteſt. Primo, reſpectu aliorum. Nam volendo virtutem, & miraculum extra tẽpus, & præter neceſſitatem operari, præterquã quod Deus tunc manifeſte tentatur (quod profecto eſt peccatum grande) accidere poterit rem minimè ex voto ſuccedere, effectuque carere, vnde in

Secundũ damnum, quod in iſtis ſupernaturalibus bonis ſeſe oblectando incurritur, eſt fidei detrimentũ.

cordibus præſentium, minor credulitas fideique contemptus orietur. Quamuis enim aliquando res ex ſententiâ ſuccedat, eò quòd ita Deus alias ob cauſas reſpectuſque velit, quemadmodum cum illa Saulis Pithoniſſa fecit (ſi tamen verum eſt Samuelem ibi apparuiſſe) non ſemper tamen, eodem illis eueniet modo: quando autem voti compotes euaſerint, non propterea tamen non errant ipſi, aut ſunt à culpâ immunes, eò quòd iſtis vtantur gratijs, quando minime deberent.

1. Reg. 8. 12.

NOTA. *Quâ ratione fidei iactura incurratur.*

Secundo modo poterit huiuſmodi perſona in ſeipſa detrimentum pati, quantum ad fidei meritum ſpectat, nam miracula iſta magnipendêdo, à ſubſtantiali fidei exercitio, quæ eſt habitus obſcurus, diuellitur: vnde etiâ vbi plura ſigna teſtimoniaq; concurrunt, minus ex credendo meriti reſultat. Vnde S. Gregorius dicit. *Fides non habet meritum, cui humana ratio præbet experimentum.* Vnde Deus iſta miracula, quando ad credendum ſunt neceſſaria, vel ob alios gloriæ ſuæ ſanctorumque ſuorum fines, operatur. Ne etiam ſui diſcipuli fidei merito carerent, ſi Reſurrectionis ſuæ experimenta cepiſſent, propterea antequam ſe ipſis palam oſtenderet, multa operatus eſt, vt eum minimè cernendo, fidem ipſius adhiberent reſurrectioni. Magdalenæ quippe, primo vacuum monſtrauit ſepulchrum, poſtmodũ voluit illi ab Angelis myſterium hoc dici (Fides enim eſt per auditum, ſicut ait S. Paulus), vt illud audiens, prius crederet, quam cerneret. Quinetiam quando illum iam conſpexit, fuit id in hortulani ſchemate, vt illam in credulitate, quæ illi deerat præſentiæ ſuæ calore perfectè inſtrueret. Diſcipulisq; oque prius per mulieres reſurrectionem nunciauit, poſtea verò illi ad videndum perrexere ſepulchrum. Euntium etiam in Emaus prius inflammauit corda, quàm ſe illis in aliena ſpecie cum eis iter carpens, oſtenderet. Et tandem poſtmodum vniuerſos increpauit, eò quòd iis qui nunciarant, eum reſurrexiſſe, non crediſſent. Sanctum quoque Thomam, eo quod reſurrectionis ſuæ experimẽta in vulneribus eius capere voluiſſet, reprehendit, dicens: *Beati qui non viderunt, & crediderunt.* Ex quibus patet, non admodum eſſe Deo gratum miracula fieri. Et propterea Phariſæos, eò quòd non crederent, niſi præcedentibus ſignis, ipſe reprehendebat, dicens: *Niſi ſigna, & prodigia videritis, non creditis:* Magnum itaque illi detrimentum ſubeunt, qui ſenſitiuis operibus ſupernaturalibus oblectare amant.

Greg. ho. 26. in Euangel.

Ioan. 20. 25. & 30.

Rom. 10. 17.

Matt. 28. 1. & infra

Luc. 24. 25. & 30.

Ioan. 20. 29.

Ioan. 4. 48

Tertium poſtremo detrimentum eſt, quod vt plurimum ob huiuſmodi operum gaudium & oblectationem in vanam gloriam, vel aliam vanitatem labuntur. Nam etiam ipſum de iſtis mirabilibus operibus gaudium, ſi non ſit (vt diximus) purè in Deo, vel propter Deum, vanitas eſt: quod ex eo patet, quia Dominus noſter diſcipulos ſuos propterea reprehendit, quia fuerant læti ex eo quòd dæmonia ipſis ſubijcerentur, quod gaudium ſi vanum non fuiſſet, nunquam illud Saluator noſter reprehendiſſet.

Tertium damnum, vanitas, & gloria vana.

CAPVT XXXI.

De duobus emolumentis, quæ ex gaudij in ſupernaturalibus gratijs abnegatione, eliciuntur.

PRæter commoda, quæ conſequitur anima ſeipſam per gaudij & delectationis huius priuationẽ à prædictis tribus damnis eliberãdo, duas inſuper eaſq; eximias

Quæ emolumenta habeat ſupernaturalium bonorum gaudia abnegans.

Digitized by Google

magnifacit Deum, & Animã ſuã ſublimat. *Duobus modis in anima Deus exaltatur.*

mias adipiſcitur vtilitates. Quarum prima eſt, quod magnificat & exaltat Deum. Secunda eſt quod ipſa quoque anima ſeipſam exaltat. Bifariam enim Deus in anima exaltatur. Primo modo, quando ipſa cor ſuum voluntatiſque ſuæ gaudium & delectationem ab omni eo, quod Deus non eſt, ſeparat & abſtrahit, vt illam totaliter in Deum transferat. Quod ſignificare voluit Dauid dicens: *Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur Deus.* Eleuato ſiquidem ſuper omnia corde, exaltatur etiam anima ſuper omnia illa. Et quoniam ſic faciendo, in ſolo Deo cor reponitur, exaltatur etiam & magnificatur DEVS ipſe, præſtantiam & magnitudinem ſuam animæ patefaciendo: in hac enim gaudij delectationiſque in Deum ſubleuatione, præbet Deus animæ teſtimonium, quiſnam ipſe ſit. Quod nequaquam fit, niſi gaudium, & conſolatio voluntatis in rebus vniuerſis euacuetur. Sicut etiam hoc per Dauid Dominus dixit. *Vacate, & videte, quoniam ego ſum Deus.* Et iterum ait. *In terra deſerta, & inuia, & inaquoſa, ſic in ſancto apparui tibi, vt viderem virtutem tuam, & gloriam tuam.* Cum ergo verum ſit exaltari Deum dum gaudium in ſeparatione ab omnibus rebus conſtituitur, multò exaltabitur amplius, illud ab iſtis mirabilioribus ſeparando ac diuellendo (cum ſublimioris ſint illæ entitatis, eò quòd ſupernaturales ſint) vt in eum ſolum transferatur; quamobrem illas relinquendo vt gaudium & delectatio in ſolo Deo reponatur, maior Deo gloria excellentiaque attribuitur quam illis; quo enim quis plura maioraque propter alium deſpicit, tanto pluris illum facit, & exaltat. Præterea ſecundo modo exaltatur Deus, voluntatem ab iſto operum genere ſeparando, & abſtrahendo. Quia quò magis credimus Deo, fideliuſque ſine teſtimoniorum ac miraculorum adminiculis obſequimur, eò amplius ab animâ exaltatur: plus enim de Deo credit, quam ſigna & portenta illi perſuadere poſſent.

Pſ. 63. 8.

Pſ. 45. 11. *Pſ. 62. 3.*

Secunda vtilitas, animæ nimirum ſubleuatio ſeu ſublimatio ideo euenit, quia voluntatem ab vniuerſis teſtimonijs ſigniſque apparentibus ſeparando & elongando, ad puriſſimam fidem ſubleuatur, & euehitur, quam illi in gradu multo intentiori infundit & adauget Deus, ſimul etiam vberius illi alias duas Theologicas virtutes, charitatem nimirum & ſpẽ tribuendo. Quâ in re ſublimiſſimis Dei notitijs obſcuro nudoq; fidei habitu mediante perfruitur, magnam quoque amoris percipit ſuauitatem media charitate, per quam in nullâ alia re oblectatur voluntas, niſi in Deo viuo. Denique voluntatis ſatisfactione, ſpe intercedente perfruitur. Quæ omnia admirabile ſunt emolumentum, quod directè & eſſentialiter ad perfectam animæ cum Deo vnionem confert.

Qua ratione ad puriſſimã fidem perueniat anima.

CAPVT XXXII.

In quo de ſexto bonorum genere, quibus oblectari poteſt voluntas agere incipit, qualia ea ſint demonſtrat, primamque eorum facit diuiſionem.

QVandoquidem ſcopus, quem in hoc noſtro opere nobis propoſuimus eſt, per ſpiritualia bona ſpiritum ad vnionem vſque diuinam Animæ cum Deo ditigere; nunc quando in hoc ſexto bonorum genere de ſpiritualibus bonis, quæ maximè negotium iſtud promouent, nobis diſſerendum eſt, operæ pretium erit, vt tam ego, quam Lector peculiari atten-

Scopus authoris in hoc opere.

Petit Author ſingulare in iſtis legendis attentionē, & quare?

attentione conſiderationem noſtram huc conuertamus. Eſt quippe res omnino certa, quod ob exiguam quorundam ſcientiam, plures ſpiritualibus rebus pro ſenſu duntaxat vtuntur, ſpiritum vacuum relinquentes, ita vt vix reperiatur, cui ſenſibilis guſtus ſeu ſuccus non magnam ſpiritus partem corrumpat & demoliatur aquam antequam ad ſpiritum perueniat, ebibendo, aridum illum interim & vacuum relinquendo.

Quidnam per ſpiritua ia bona intelligitur?

Ad rem itaque nobis propoſitam accedendo dico, per ſpiritualia bona, me omnia illa intelligere, quæ ad res diuinas, animæque cum Deo conuerſationem, nec non ad Dei cum anima communicationem mouent, & iuuant.

Spiritualia bona in duplici reperiuntur differentia. Dulcia videlicet & Amara.

Inchoando itaq; à diuiſione per ſuprema genera facta, dico ſpiritualia bona in duplici differētiā reperiri: quædā videlicet dulcia & iucunda, alia verò amara & afflictiua, & vnumquodq; iſtorum generum, in duas etiā ſpecies ſeu modos diuiditur: nam dulcia ſeu ſapida bona, quædam ſunt rerum manifeſtarum, quæ diſtinctè intelliguntur, alia verò ſunt rerum, quæ nec clarè nec diſtinctè percipiuntur. Amara quoque & afflictiua, quædam ſunt rerum manifeſtarum & diſtinctarum; alia autem ſunt rerum confuſarum & obſcurarum.

Attente eſt hæc bonorū diſtinctio perpēdenda ad librorum iſtorū intelligentiam.

Quæ omnia poſſumus etiam ſecundum animæ potentias diſtinguere. Quædam enim bona in quantum intelligentiæ ſunt, ad intellectum pertinent: alia in quantum ſunt affectus, ad voluntatem: alia verò in quantum imaginaria ſunt, ad memoriam ſpectant. Prætermiſſis itaque nunc amaris bonis & afflictiuis, eò quòd ad Noctem Paſſiuam pertineant, in qua de illis tractaturi ſumus, prætermiſſis etiam dulcibus illis & ſapidis bonis, quæ dicebamus confuſarum eſſe rerum, & non diſtinctarum, vt de illis vltimo loco agamus, eò quòd ad notitiam generalem confuſam, amoroſam, in qua vnio animæ cum Deo celebratur ſpectent, quam Libro ſecundo dum diuiſionem apprehenſionum intellectus faceremus, prætermiſimus, tractationem illius in vltimum locum differendo, quod etiam plenè copioſeque Libro noctis obſcuræ præſtabimus. Hoc autem loco de illis dulcibus ſapidiſque bonis, quæ ſunt rerum manifeſtarum & diſtinctarum, tractabimus.

CAPVT XXXIII.

Agitur de ſpiritualibus bonis quæ diſtinctè intellectum memoriamque ſubire poſſunt, & qua ratione voluntas ſeſe gerere debeat circa illorum gaudium, ſeu delectationem, edocetur.

Magnus profectò nobis hoc loco ſubeundus eſſet labor, ſi memoriæ intellectuſque apprehenſionum multitudinem recenſere deberemus, modumque voluntati, quo ſeſe circa earum gaudium ac delectationé gerere debeat, præſcribere, niſi hâc de re fusè ſecundo, & hoc tertio libro egiſſemus. Sed quoniam ibi traditus eſt modus, quo duæ iſtæ potentiæ circa illas ſeſe gerere debeant, vt ad diuinam vnionem tendere poſſint; cumque eodem omnino modo expediat voluntati ſeſe cum gaudio & delectatione ex apprehenſionibus iſtis orto gerere; minimè neceſſarium eſt hoc loco apprehenſiones iſtas recenſere: ſatis ſiquidem eſt dicere, quod vbicunque dictum eſt vt potentiæ illæ, ſeſe à talibus vel talibus apprehenſionibus euacuent, intelligendum ſupponendumque eſſe, voluntatem quoque illarum gaudio euacuari debere. Illud etiam quod de memoria & intellectu dictum eſt, quâ ratione nempe

Semper quādo intellectus & memoria ab aliquā apprehenſione in hu libris euacuāda docentur, intelligi debere etiam voluntatē ab apprehenſionis illius gaudio euacuandam eſſe.

Digitized by Google

nempe ſeſe cum vniuerſis apprehenſionibus illis gerere debeant, idem prorſus de voluntate intelligi debet. Cum enim intellectus, & cæteræ potentiæ nihil admittere recuſateque poſſint, abſque voluntatis aſſenſu; perſpicuum eſt, eandem doctrinam, quæ deſeruit vni, alteri quoque deſeruituram. Quamobrem ea, quæ in hac parte deſiderari poſſent, illo loco legantur, omnia ſiquidem damna & pericula (quæ ibi recenſentur) incurret anima, ſi voluntatis gaudium in omnibus illis apprehenſionibus neſciat ad Deum dirigere.

CAPVT XXXIV.

De ſapidis dulcibuſque ſpiritualibus bonis, quæ diſtinctè in voluntate locum habere poſſunt, & quotuplicia ea ſint.

Quatuor bonorum ſpiritualiũ genera, quibus diſtinctè voluntas oblectari poteſt. Motiua. Prouocatiua. Directiua. Perfectiua.

AD quatuor bonorũ genera, omnia, quæ voluntati gaudium & voluptatem diſtinctè adferre poſſunt, reuocare poſſumus, Motiua nimirum, Prouocatiua, Directiua, & Perfectiua: de quibus ſigillatim ordinateque diſſeremus: & primo loco de motiuis ſeu excitatiuis, cuiuſmodi ſunt Imagines, ſanctorumque effigies, oratoria, ritus, ſeu cæremoniæ.

De ſacris Imaginibus tractatio incipitur.

Quantum autem ad imagines ſanctorumque effigies ſpectat, multæ circa eas vanitates ac delectationes vanæ occurrere poſſunt, cum enim tanti eæ ſint ad cultum diuinum momenti, tamque ad permouendam & excitandam ad deuotionem voluntatem neceſſariæ; quemadmodum approbatio vſuſque earum, qui in ſancta Eccleſia matre noſtra viget, perſpicuè demonſtrant; (vnde etiam ſemper illis ad excitandum teporem noſtrum vti expedit) multæ tamen reperiuntur perſonæ, quæ gaudium ſuum ac delectationem in pictura potius ornatuque ſeu apparatu earum reponunt & occupant, quam in rebus illis, quas referunt & repræſentant.

Ob duos primarios fines Imaginum vſum ſancta Eccleſia inſtituit.

Ob duos primarios fines, ſacrarum imaginum vſum inſtituit ſancta Eccleſia, primo ob debitũ in illis honorem, reuerentiamque ſanctis exhibendam. Secundo ad permouendam voluntatem, atque deuotionem erga eos per illas excitandã.

Quales eligendæ Imagines.

Et quatenus ad hæc conferunt ac deſeruiunt, ſummam adferunt vtilitatem, vſuſque earum neceſſarius eſt, ad quem finem conſequendum imagines illæ, quæ magis propriè & ad viuum repræſentant, magiſque voluntatem ad deuotionem excitant, eligi debent, ad iſta potiùs quam ad earum valorem, curioſum artificium & ornatum oculos collimando. Sunt enim (vt dixi) nonnulli qui imaginis potius artem valoremque intuentur, & conſiderant, quam illud quod repræſentant: & internam deuotionem, quam ad inuiſibilem ſanctum ſpiritualiter dirigere deberent, in exteriori affectu & curioſitate ita reponunt; vt ſibi in ea complaceat ac oblectetur ſenſus, amorque & voluntatis gaudium in ea remaneat: quæ res totaliter verum ſpiritum impedit, qui affectus annihilationem in omnibus rebus particularibus requirit. Hoc clarè animaduertere licet ex quadam abominanda conſuetudine, quæ temporibus iſtis apud pleroſque inualuit, qui cum vanum mundanorum veſtiendi modum minime abhorruerint, ſacras imagines illo veſtimentorum ſchemate, quod homines vani ad recreationum ac leuitatum ſuarum ſatiſfactionem indies adinueniunt, exornant, eaque veſtium forma, quæ in ipſis reprehenſione digna eſt, ſanctorum induunt imagines: quæ res profectò ſanctis, quos repræſentant, ſemper ingrata fuit &

inuiſa, & adhuc eſt: hocque modo conatur dæmon, & ipſi cum eo, autoritatem, vanitatibus ſuis, in ſanctos eas conferendo, non ſine graui ipſorum iniuria conciliare. Atque hoc pacto honeſta & grauis animæ deuotio, quæ vniuerſam à ſe repellit profligatque vanitatem, eiuſque veſtigium ad curioſum, & ſuperfluum ornatum imaginum, atque figurarum affabrè depictarum, quibus per affectum adhærent, quibuſque oblectantur ad ſummum reducitur. Hinc videre eſt perſonas aliquas, quibus nunquam ſatis eſt imaginem imagini addere, quas etiam talis formæ, taliſque operis eſſe volunt, nec alio, quam tali vel tali ordine diſponi, vt vehementius ſenſum oblectent, interim autem deuotio cordis admodum eſt exigua. Cui rei tanto plerumque affectu adhærent, ſicut Michas ille idolis ſuis adhæſerat, vel certe Laban: quorum primus domo ſua egreſſus, magnos edebat clamores, eò quod illi ſublata fuiſſent: alter verò, multo confecto itinere ira efferueſcens, vniuerſam Iacobi ſupellectilem ſarcinaſque, idola ſua inueſtigans, excuſſit.

Iudic. 18. 24. Gen. 31. 30.

Spiritualis perſona, qua ratione vti debeat Imaginibus ſanctis.

Spiritualis ac deuota perſona, in inuiſibili præcipuam ſuam reponit deuotionem, pauciſque indiget & vtitur imaginibus, iiſque præſertim, quæ plus Diuini, quam humani præ ſe ferunt: veſtiendo & ornando eas, ſeque ipſam cum eis iuxta alterius potius ſæculi ſchema & formam, & iuxta ſanctorum ſtatum; nec vllo pacto huius ſæculi figuræ modoque ſeſe accommodat: vt non ſolum appetitum, ipſius veſtis ſæculi huius ſchemaque non permoueat; ſed vt ne recordetur quidem eius per illud, aliquid illi vel ipſius rebus ſimile præ oculis habendo, ſed nec illis quibus vtitur cor implicatum habet, vnde ſi illis priuetur, parum admodum affligitur, viuam ſiquidem intra ſe quærit imaginem, quæ eſt CHRISTVS CRVCIFIXVS, in quo potius omnia ſibi cupit auferri, omniaque ſibi deeſſe, imo etiam illa, quæ videbantur eſſe media ad Deum promouentia, ſi illi auferantur, remanet quieta & pacata. Maior ſiquidem Animæ perfectio eſt in priuatione & ablatione huiuſmodi motiuorum lætari, ſeque tranquillam conſeruare; quam in poſſeſſione eorum cum appetitu & adhæſione. Quamuis enim laudabile ſit huiuſmodi imagines & inſtrumenta habere, quæ animæ deuotionem excitent (ad quem etiam finem ſemper huiuſmodi ſeligendæ ſunt, quæ eam magis excitent) verum non eſt perfectionis, adeò illis adhærere, vt eas cum proprietate poſſideat, ita vt ſi ab ea tollerentur, contriſtetur. Quamobrem id ſibi perſuadeat Anima, quod quo maiori cum proprietate imagini vel motiuo ſenſibili adhæſerit, eò minus orationem ac deuotionem ſuam ad Deum aſcenſuram. Licet enim extra controuerſiam ſit, quod imagines, quæ magis ad amuſſim rem repræſentant, magiſque quam aliæ deuotionem excitant, ob id, eamque ſolam ob cauſam maiori cæteris amore dignæ ſint, minime tamen id fieri debet cum ea proprietate & adhæſione, de qua nuper ſum locutus; ne videlicet eo, quod ſpiritum celeri quodam volatu in Deum ſubleuare debebat, obliuioni dato, totum abſorbeat ſenſus, delectationi inſtrumentorum immerſus, quæ cum ſpiritum ſolummodo promouere deberent, ad huncque duntaxat deſeruire finem; iam ob iſtius hominis imperfectionem, potius obſtaculo ſint, & impedimento, & aliquando non minus, quam cuiuſuis alterius rei adhæſio & proprietas.

Inſignis imperfectio eſt Imaginibus cum proprietate cordis adhærere.

Sed dato, aliquam in hoc imaginum

nego-

Digitized by Google

negotio excuſationem adferri poſſe, eò quod nuditatem, & paupertatem ſpiritus quam perfectio requirit minime habeat perſpectam; ſaltem nulla poterit excuſatio in imperfectione, quam vulgo multi circa coronas, roſariaque admittunt, aſſignari: vix quippe aliquem reperias, qui hac in parte debilitatem aliquam non demonſtret, potius ea iſto fabrefacta modo volendo, quam alio, ex hoc non ex alio metallo, talis potius quam illius coloris aut ornatus, &c. cum non amplius vnum referat quam aliud, ad hoc vt facilius Deus orantis preces admittat; aut vt eæ in hoc vel in alio perſoluantur roſario; quin potius illa velocius exauditur anima, quæ ſimplici rectoque orat corde, nihil aliud in optatis habendo, quam Deo rem gratam præſtare, nihil amplius hoc vel illud roſarium, niſi forte ob annexas Indulgentias, æſtimando.

Cupiditatis noſtræ ea eſt natura, vt facile omnibus rebus adhæreat.

Eſt noſtra vana cupiditas huiuſmodi naturæ & proprietatis, vt vniuerſis adhæreat & agglutinetur rebus, eſtque tineæ inſtar, quæ integra demolitur, & tam res bonas, quam etiam malas corrodit. Quid enim obſecro aliud eſt, quod Roſario curioſo oblecteris, potiuſque illud ex iſta quam ex illa velis materia, niſi quia gaudium & oblectationem in inſtrumento repoſuiſti? & cur potius hanc quam illam eligis imaginem, nec ſi te ad maiorem Dei amorem ſit excitatura, conſideras, ſed ſi pretioſior ſolum ſit, magiſque curioſa attendis? Profectò ſi appetitum ac gaudium tuum in ſoli Deo placendo repoſuiſſes, nihil hoc vel illud curares. Nec mediocrè generat faſtidium aliquas ſpirituales perſonas, tantoperè modis artificijſque motiuorum & inſtrumentorum iſtorum, vanæque in illis delectationi & curioſitati addictas cernere: nunquam enim eos contentos, ſatisfactoſque animaduertes, ſed ſemper vnum motiuum propter aliud deſerere, aut permutare, & propter iſtos viſibiles modos, ſpiritus deuotionem obliuioni dare, eodem interdum affectus & proprietatis genere iſta proſequendo, quo aliam temporaneam ſupellectilem proſequuntur: vnde non mediocre patiuntur detrimentum.

CAPVT XXXV.

Eandem de ſacris Imaginibus proſequitur materiam. Ignorantiam etiam, quandam, qua nonnulla circa eas tenentur perſona, exponit.

Stoliditas quorundã plus in vna quã in alia imagine fiduciã reponentium.

MVlta de ruditate & ſtupiditate, qua circa imaginũ vſum multæ laborant perſonæ, eſſent dicẽda, nã eouſq; ſtoliditas hæc peruenit, vt nonnulli plus fiduciæ in quibuſdã reponant imaginibus, quã in alijs, à ſolo affectu amoreq; quo in vnam potius quam in aliam feruntur, figuram inducti. Qua in re inſignis quædam ruditas, & rerum ad diuinum cultum ac honorem illi debitum attinentium ignorantia latet: qui orantis fidem ac cordis puritatem maximè intuetur. Nam quod Deus plura interdum conferat beneficia, per vnam quam per aliam eiuſdem generis Imaginem (quamuis in earũ opificio plurimum aliquando intercedat diſcriminis) hoc idcirco fit, vt homines magis per vnam, quam per aliam imaginem ſuam prouocent deuotionem. Quamobrem nulla alia cauſa eſt, cur Deus miracula operetur; beneficiaque maiora per aliquas imagines, quam per alias conferat, niſi vt nouitate illa, languida & ſopita fide-

Cur Deus plura interdum confert beneficia per vnam imaginẽ, quam per aliam.

fidelium deuotio, & affectus excitetur. Cum autem tunc media imagine, illa deuotio accendatur oratioque continuetur (vtrumq; enim medium eſt vt preces audiat Deus, poſtulataque concedat) tunc etiam imagine illa mediante, & propter affectum & orationem, continua beneficia confert Deus & miracula patrat: fides enim & deuotio, quæ erga imaginem habentur, in ſanctum quem repræſentant, deriuatur & redundat.

Quare nullo modo facienda eſt reflexio in artificij artiſque, cum qua imago eſt effecta differentiam, vt plus ſpei in vna reponatur quam in alia, eſſet enim hoc inſignis ſtupiditatis: ſed illæ pluris fiant, quæ magis accuunt deuotionem. Vnde Deus vt magis iſtam formalem fidelium deuotionem repurget, ſolet vt videmus, ſi aliqua præſtare beneficia ac miracula operari velit, ordinariè illa, medijs quibuſdã exhibere imaginibus, non perfectè admodum efformatis, aut curioſè depictis vel figuratis, ne fideles aliquid rerum iſtarum picturæ, vel arti adſeribant. Sæpe etiam ſolet Dominus noſter huiuſmodi impendere beneficia, medijs imaginibus illis, quæ magis ſunt ab hominibus remotæ ac ſolitariæ. Primo, vt impulſu illo eas adeundi, magis affectus incaleſcat, actuſque fiat intenſior. Secundo vt ab hominum ſtrepitu ſegregati, orationi incumbant, quemadmodum Dominum noſtrum feciſſe legimus. Quam ob cauſam, ille qui peregrinationem aliquam ſuſcipit, optime facit, ſi eam tunc obeat, cum nulli alij locum illum petunt, quamuis propterea inſolito id fieri tempore deberet. Cum autem magna hominum frequentia iter illud carpit, nunquam illi author eſſem eò eundi; vt plurimum enim, magis inde diſtracti indeuotiq; redeunt, quam iuerant. Nõ pauci etiam peregrinationem aggrediuntur animi potius gratia, quam deuotionis. Itaque ſi fides & deuotio abſint non ſatis erit imago: o quam viua eleganſque fuit imago Saluator noſter in mundo, nihilominus tamen omnes, qui fide erant deſtituti, licet maximè illum comitarentur, eiuſque ſtupenda conſpicerent miracula, nihil inde vtilitatis referebant. Atque hæc erat potiſſimum ratio, cur in patria ſua pauca patrarit miracula, vt ait Euangeliſta.

Cur potius præſtet Deus beneficia per Imagines ſolitarias?

Cur multi, qui Saluatoris in terris præſentia, & miraculis fruiti ſunt, nullã inde vtilitatem retulerint.

Luc. 4. 24

Placet etiam hoc loco aliquot ſupernaturales effectus referre, quos interdum imagines aliquæ in particularibus perſonis producere ſolẽt. Nam nonnullis imaginibus infundit Deus ſpiritum ſingularem, taliter vt imaginis figuræ deuotioque, quam illa excitauit in mente ac memoria remaneant impreſſæ, ac ſi illam præſentem haberent, & quando actu illius recordantur, eundem illis infundit ſpiritum, quem primo viſa, contulerat, nonnunquam plus, nonnunquam minus; in alia verò imagine licet perfectius elaborata, nequaquam illum ſpiritum experiuntur.

Multæ præterea perſonæ maiori afficiuntur deuotione ad imagines vno modo fabrefactas, quam ad alias; & in aliquibus nihil illud erit aliud, quam affectus, & delectatio quædam naturalis (quemadmodum etiam alicui magis grata erit facies vnius perſonæ, quam alterius) magiſque illis naturaliter afficientur, & præſentiorem in imaginatione circumferent, quamuis non adeò ſint elegantes ac aliæ; eò quod naturalis ipſarum cõſtitutio magis ad illum formæ ac figuræ modum propendeat. Vnde nonnulli arbitrabuntur, affectum, quem erga talem vel talem gerunt imaginem, deuotionem eſſe, & fortaſſis nihil amplius erit, quam delectatio & affectus naturalis.

Cur multi magis ad vnam quã ad aliam afficiũtur imaginẽ?

Inter-

Interdum etiam eueniet, vt aliquam intuendo imaginem videant eam moueri, vel vultum immutare, innuere aliquid, vel loqui. Iſtum modũ ſicut & illum ſupernaturalium effectuum imaginum, de quibus ſumus paulo ante locuti, licet ſit verum multoties veros effectus, & proficuos proproducere, Deo illos vel ad deuotionem augendam, vel certe vt anima aliquod habeat fulcrum, cui ideo quod aliquatenus debilis eſt & infirma poſſit inniti, & ne adeò crebro euagetur ac diſtrahatur, producente: alijs tamen vicibus minimè ſunt effectus huiuſmodi veri, ſoletque illos efficere Dæmon, vt noceat & fallat. Propterea pro omnibus capite ſequenti trademus doctrinam.

CAPVT XXXVI.

Qua ratione voluntatis gaudium, ſeu delectatio per Sacrarum Imaginum obiecta, taliter ad Deum dirigi debeat, vt voluntas non erret, nec pereat impedimentum incurrat.

QVemadmodum Imagines non mediocriter conferunt ad excitandam Dei Sanctorumq; memoriam & voluntatẽ ad deuotionem permouendam, via ordinaria, ſicuti æquum eſt illis vtendo, ita etiã non leuis erunt occaſio erroris, ſi cum res ſupernaturales circa eas contingunt, neſciat anima qualiter ad Deum tendere debeat ſiquidem vnum ex præcipuis medijs, quibus Dæmon animas incautas facile decipit, viamque veritatis ſpiritus illis præpedit, ſunt res inſolitæ, & præterordinariæ, quas oſtendit per imagines: ſiue per materiales, & corporeas, quibus vtitur Eccleſia, ſiue per illas, quas ſolet ipſe phantaſiæ imprimere, ſub talis vel talis Sancti ſchemate, vel etiã ſub imagine ſua, transfigurando ſe in Angelum lucis, vt fallere poſſit. Sagax quippe aſtutuſque diabolus

Præcipuũ dæmonis inſtrumẽtum ad incautas animas decipiendas.

in iſtis ipſis medijs, quæ nobis ad remediũ & adiumentum collata ſunt ſeſe occultare ſatagit, vt nos magis incautos deprehẽdat. Quamobrem deuota anima ſemper etiam in bonis formidare debet, malum enim, ſui ipſius teſtimonium ſecum adfert.

Quapropter ad vniuerſa damna, quæ in hoc euentu anima pati poſſet euadenda (quæ ſunt vel à celeri in Deum volatu præpediri & retardari; vel vili modo & inſipienter imaginibus vti, vel certè per illas decipi, quę omnia ſuperius adnotauimus) ad repurgandam præterea in eis voluntatis delectationem & gaudium, & dirigendam per eas ad Deum animam (qui eſt ſcopus, quem in ipſarum vſu proponit Eccleſia) vnicum duntaxat monitum & documentum, quod pro omnibus ſatis eſt, præſcribere volo.

Et eſt huiuſmodi quod quandoquidem imagines ſacræ ad nil deſeruiunt aliud, niſi vt ſint nobis motiua inuiſibilium rerum; nihil etiam aliud requiramus in eis præter motiuum, affectum, voluntatiſque delectationem in re viua, quam referunt & repræſentant. Propterea vtatur fideliũ quilibet hac circumſpectione, vt ſtatim ac aliquam fuerit intuitus imaginem, nolit illi ſenſum immergere & alligare, ſiue fuerit corporea imago, ſiue imaginaria, ſiue ſit pulchrè & eleganter effícta, ſiue pretioſè ornata, ſiue illi ſenſitiuam, ſiue etiam ſpiritualem conciliet deuotionem: omnibus iſtis accidentibus ſpretis, non amplius ſeſe ad eam reflectat: ſed præſtita imagini ea, quam Eccleſia præcipit, adoratione, confeſtim inde erigat mentem ad rem, quam repræſentat, ſuccum & voluntatis oblectamentum in Deo, vel ſancto cuius opem implorat, cũ deuotione, ac ſpiritus ſui oratione reponat. Ne id quod viuo prototypo & ſpiritui debetur, à pictura, & ſenſu

Digitized by Google

vſurpetur. Hoc modo faciendo non decipietur, nec ſpiritum & ſenſum, ne ad Deum libere & expedite euolent, occupabit. Et ſic imago, quæ ſupernaturaliter, eius deuotionem prouocat, multò copioſius id efficiet, ſiquidem abſque morâ, affectu ſeſe in Deum erigit. Semper enim quod Deus iſtas, vel ſimiles largitur gratias; id facit inclinando affectum, & gaudium voluntatis ad id quod eſt inuiſibile, quod à nobis fieri vult annihilando vires & vigorem potentiarum, quoad res omnes viſibiles, & inuiſibiles.

CAPVT XXXVII.

Tractationem de bonis motiuis ſeu prouocatiuis continuat. De oratorijs, locisq; orationi dicatis, differit.

ARbitror ſatis à nobis explanatum eſſe, qua ratione in imaginum accidêtibus poſſit ſpiritualis perſona grandem, & fortaſſe periculoſiorem admittere imperfectionem, ſi delectationem ſuam in ipſis reponat; quam in alijs rebus corporeis & temporalibus ſolet committi. Dico autem periculoſiorem fortaſſe imperfectionem committi; dicendo enim res illas pias eſſe & ſanctas, ſecuri efficiuntur, nec naturalem proprietatem, & adhæſionem metuunt. Atque hoc modo crebro non leuiter decipiuntur, ſe iam deuotione eſſe plenos autumantes, eò quod guſtum ac delectationem in rebus iſtis ſanctis ſentiant: & fortaſſis nihil illud amplius erit, quam inclinatio, & appetitus naturalis, quo ſicut in res alias feruntur, ſic etiam iſtis rebus ſanctis afficiuntur.

Vanitas multorū nociua in Oratorijs concinnādis.

Hinc prouenit (vt de Oratorijs loqui auſpicemur) quod nonnulli ſemper cupidi ſunt & nunquam imaginibus in ſuo oratorio congregandis, varioque ordine diſponendis, adornandis explentur, eo fine vt oratoria ſua rectè concinneque ſint diſpoſita & ornata & omnibus placeant; cum tamen Deum non plus iſto, quam illo diligant modo: quin potius minus; ſi quidē guſtum & delectationem quam in illo apparatu depicto reponunt, viuô per illas imagines repræſentatô, ſubtrahunt, ſicut diximus. Quamuis enim ſit verum, ornatum & apparatum vniuerſum necnon reuerentiam, quæ imaginibus poſſit exhiberi, exiguum quid eſſe reſpectu eius, quod merentur (& propterea illi, qui modica eas cum reuerentiâ decentiâque conſeruant, magnâ digni ſunt reprehenſione, quemadmodum etiam illi, qui adeo eas rudite & ineptè effingunt, vt extinguant potius quàm excitent deuotionem; ac proinde æquum eſſet aliquos artis huius imperitos ab eius exercitio arcere) attamen nihil huic rei commune eſt, cum proprietate & affectu nimio & appetitu, quem tu in exterioribus iſtis ornamentis, & exquiſito apparatu exerces, quando taliter ſenſum tuum abſorbent, vt maximum cordi tuo adferant obſtaculum, ne ad Deum aſſurgere, illumque amare, ac omnium rerum propter ipſius amorem poſſis obliuiſci. Si enim propter iſta, in his deficis, non ſolum non grate hoc à te accipiet, ſed te potius puniet, eò quod non ipſius potius in rebus omnibus guſtum & beneplacitum quæſieris, quam tuum. Quod optime colligere poteris ex ſolennitate ac lætitiâ illâ, quam maieſtati eius Ieroſolymam ingredienti cum tot eum cantibus, & ramis excipiendo, exhibuerunt, ipſe porrò Dominus amaras fundebat lacrymas: eò quòd cùm aliqui ipſorum ſua corda ab eo longe remota haberent, ſignis illis exteriorique apparatu, affectum erga illum demonſtrarent: *Populus hic labijs me honorat; cor autem eorum longe eſt à me.* *Matt. 15. 8.* *Matt. 21. 9.* Qua in re tuto affirmare poſſumus ſibi potius

Digitized by Google

potius ipſis quam Deo feſtum celebraſſe, quemadmodum hodie multis accidit, qui quando alicubi ſolemnitatem celebrari audiunt, plus inde ob recreationem quam ibi, ſiue ex eo quod videant, vel videantur, ſiue ob conuiuium, ſiue etiam ob alios reſpectus, habituri ſunt exultant & lætantur; quam ex eo, quod Deo gratum exhibeant obſequium. Quibus propenſionibus ac intentionibus ſuis, nulla Deo ratione placent: multo vero minus illi, qui feſtiuitatem, & ſolemnitatem præparando, inuentiones ridiculas, & indeuotas vt ad riſum populos prouocent, immiſcent, quibus magis diſtrahuntur: alij verò eiuſmodi res, quæ potius vulgo gratæ ſint, quam eum ad deuotionem excitent, proponunt. Iam verò quid de illis dicam, qui alio fine ac intentione feſta celebrant quid de proprijs commodis, & vtilitatibus, quas in eis ſpectant? qui magis huic rei & cupiditati intenti ſunt, quam diuino obſequio? ipſi hoc melius ſciunt, & Deus, qui intuetur: verum quocunq; ex iſtis modis res ſeſe habeant, credant ſe plus ſibi ipſis, quam Deo feſta celebrare.

Luc. 17. 41.

Quinam plus ſibi, quam Deo feſta celebrent?

Ea enim, quæ ob delectationem ſuam, vel aliorum hominum faciunt, non computat DEVS inter obſequia ſua, imò euenire poterit, quod multi Dei feſta cum gaudio celebrent, & eorum participes ſint: DEVS autem illis ſuccenſeat. Quemadmodum iratus fuit filijs Iſrael, quando feſtum idolo ſuo cantando, choreaſque ducendo celebrabant, arbitrantes ſe DEO feſta agere; ex quibus etiam multa interfecit millia. Vel certe ſicut Nadab & Abiud ſacerdotibus, Aaron filijs; quos Deus thuribula manibus geſtantes, eò quòd alienum ignem obtuliſſent, interemit: vel denique ſicut ille qui intrauit ad nuptias non habens veſtem nuptialem: quem etiam iuſſit Rex ligatis manibus, ac pedibus in tenebras proijci exteriores. Ex quibus liquido conſtat, quam moleſtè ferat DEVS, in congregationibus ad obſequium ſuum adunatis, huiuſmodi irreuerentias. Nam (heu Domine DEVS meus) quot feſta celebrant tibi filij hominum, in quibus maiorem ſibi Diabolus partem vſurpat, quam tu? quibus ideo oblectatur Dæmon, quia velut mercator, nundinas ſuas in illis exercet. O quoties tu Domine poteris in feſtis iſtis dicere: *Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe eſt à me*: eò quod inutiliter me colant? præcipua enim potiſſimaque cauſa Deo ſeruiendi eſt, propter ipſummet Deum, nec alij inferioris notæ fines, interponi debent.

Exod. 32. per totum.

Leuit. 10. 1. & 2.

Matt. 22. 12.

Multa à Chriſtianis feſta celebrantur, in quibus plus ſibi in uſurpat dæmon quam Deus.

Iſai. 29. 13

Ad Oratoria itaque redeundo, dico & aſſero, aliquos potius illa propter ſuam quam propter Dei delectationem & guſtum adornare, imo plerique tam parum erga illa afficiuntur, vt non pluris illa faciant, quàm cubicula ſua profana: imo potius nonnulli non tanti illa æſtimant; cum magis prophanis, quam diuinis oblectentur. Sed prætermittamus nunc iſta, & loquamur adhuc de illis, qui ſubtilius procedunt (videlicet de illis, qui ſe inter deuotos numerant) multi enim iſtorum taliter guſtum appetitumque ſuum oratorijs, ac ornatui illorum conſectarunt, vt vniuerſum tempus, quod orationi diuinæ, interiorique recollectioni dare debebant, rebus iſtis occupent, & conſumant. Nec tamen animaduertunt, quod ſi iſta ad interiorem recollectionem ac pacem animæ non dirigant, tantundem huiuſmodi rebus ſe diſtrahi, ſicuti & cæteris profanis; non animaduertunt inquam huiuſmodi appetitus, ſeu guſtus, magnam illis ſingulis momentis inquietudinem & perturbatio-

Digitized by Google

nem, præſertim ſi aliquis iſta illis auferre vellet, generare.

CAPVT XXXVIII.

Qua ratione templis & Oratorijs vtendum ſit, ſpiritum per illa ad Deum dirigendo.

Expedit interdum incipientibus, aliquam ſenſibilẽ delectationem in imaginibus, & oratorijs admittere.

AD deducendum per hoc bonorum genus ſpiritum in Deum, animaduertere oportet, permitti, imò expedire interdum, incipientibus aliquam delectationem ſuccumque ſenſibilem in imaginibus, Oratorijs, alijſque viſibilibus rebus deuotis percipere: eò quod nondum ita ablactatum & auulſum habeant à ſæcularibus rebus palatum, vt propter huiuſmodi delectationem obliuiſcantur alterius. Quemadmodum fieri cum puerulo ſolet, ex cuius manu vt res, quam tenet auferri poſſit, aliquid illi aliud offertur; ne forte ploret, ſi vacuis manibus relinquatur. Verum vt ad vlteriora ſpiritualis homo progredi poſſit, ab omnibus quoque iſtis delectationibus & appetitibus, quibus voluntas oblectari poteſt, ſe ſe expoliare, & abnegare debet. Purus ſiquidem ſpiritus parce admodum huiuſmodi obiectis ſeſe alligat, ſed interiori duntaxat recollectioni & mentali cum Deo conuerſationi totus addictus eſt.

Purus ſpiritus, parce ſe ſenſibilibus obiectis alligat.

Quamuis enim vtatur etiam imaginibus ſacris, & oratorijs, id facit feſtinè admodùm, ſtatimque ſpiritus eius ſiſtit in Deo, omnium ſenſibilium oblitus. Proinde quamuis melius ſit orationi operam dare in decentiori loco; hoc tamen non obſtante, ille locus deligendus eſt, in quo minus irretiatur ſenſus & ſpiritus ad aſſurgendum in Deum, liberior ſit. Qua in re vtendum nobis eſt reſponſione, illa quam Saluator noſter dedit mulieri Samaritanæ, cum ab illo quiſnam ad orandum commodior locus eſſet, vtrum Templum, an verò mons ſciſcitaretur, cui reſpondit, orationem veram minimè monti eſſe alligatam: ſed oratores, in quibus complaceret ſibi pater, illos eſſe, qui in ſpiritu & veritate adorant: *Venit hora & nunc eſt, quando veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu & veritate: Nam & Pater tales quærit, qui adorent eum: Spiritus eſt Deus, & eos, qui adorant eum in ſpiritu, & veritate oportet adorare.* *Ioan. 4. n. 21. &c.* Quamobrem licet Templa, locaque amœna orationi deſtinata ſint & accommodata (ad nullum ſiquidem alium vſum deſeruiunt templa) nihilominus, quantum ad negotium intimæ cum Deo conuerſationis ſpectat; ille locus, qui minus occupet, minuſque ſibi attrahat ſenſum, eligendus eſt. Vnde nec locus debet eſſe amænus, ſenſuique voluptatem adferens (quemadmodum nonnulli quærere ſolent) ne forte loco recollectionis ſpiritus, in recreationem, & ſenſus ſuauitatem deſinant. Et propterea locus ſolitarius ad orandum aptus eſt, imo etiam aſper, & incultus, vt ſpiritus ad Deum non præpeditus, neque rebus viſibilibus detentus, ſolidè & directè poſſit euolare.

Quiſnam ſit locus ad orandũ aptus.

Licet interdum viſibilia hæc ad hoc conferant, vt ſpiritus eleuetur; ſed hoc fit, omnium illorum confeſtim obliuiſcendo, & in Deo remanendo. Quam ob cauſam Saluator noſter vt plurimum ſolitaria loca, & illa, quæ non multum occuparent, & ſenſus detinerent, ad orandum deligebat, vt nobis hâc in re præberet exẽplum, & ad illa loca ſe ad orationem conferebat, quæ eleuarent animam potius in Deum, cuiuſmodi erant montes à terra ſubleuati, & vt plurimum materia ſenſibilis recreationis, deſtituti. Vnde verus ſpiritualis nihil aliud præ oculis habet, niſi ſolam interiorem recollectionem in obliuione omnium viſibilium, ad hunc effectum loca magis ab obiectis ſuccisque ſeu delectationibus ſenſibilibus aliena eligen-

Quid verus ſpiritualis præ oculis habeat?

Digitized by Google

eligendo,& ex omnibus iſtis attentionem & aduertentiam (vt magis ab vniuerſis elongatus creaturis, Deo ſuo frui poſſit) eliciendo. Eſt enim profectò res notatu digna,nonnullos cernere ſpirituales, qui vniuerſum ſtudium,diligentiamque ſuam in diſponendis oratorijs ac locis inclinationi ac naturæ ſuæ gratis aptandis,collocant; Recollectionis vero interioris, quæ multo magis eſt neceſſaria, modica eſt apud illos cura: vnde vix aliquid illius habent,ſi enim amplius haberent, non poſſent modis illis, & inuentionibus oblectari,quin potius illis defatigarentur.

CAPVT XXXIX.

Eandem continuat materiam, ſpiritum ad interiorem recollectionem in rebus prædictis dirigendo.

Cauſa ob quā multi ſpirituales vera ſpiritus gaudia nunquam deguſtent?

CAuſa itaque ob quam ſpiritualium nonnulli nunquam in vera ſpiritus gaudia perfectè ingrediuntur eſt,quia nūquam gaudij & delectationis appetitū, à rebus iſtis exterioribus viſibilibus eleuare,& abſtrahere finiunt. Animaduertant huiuſmodi homines, quod quamuis decens, orationiq; deſtinatus locus templū ſit,& oratorium viſibile; imago etiam ſacra,deuotionis ſit motiuū;non tamen hoc taliter fieri debere vt medulla & animæ delectatio, in viſibili templo, & motiuo occupetur, & impendatur, & in templo viuo quod eſt interior animæ recollectio, orare, obliuiſcatur. Nam vt nos huius rei admoneret S. Paulus Apoſtolus dixit, *Neſcitis quia templum Dei eſtis, & ſpiritus Dei habitat in vobis?* Chriſtus quoque Dominus apud S. Lucam ait. *Ecce enim regnum Dei intra vos eſt.* Ad hanc etiam conſiderationem remittit nos authoritas Chriſti ſuperius allegata; nimirum: Veri adoratores ſeu oratores, adorabunt Patrem in ſpiritu,& veritate. *Qui adorant eum, in ſpiritu, & veritati oportet adorare.* Parum enim admodum curat Deus oratoria tua, & loca concinnè diſpoſita, ſi ideo quia appetitum guſtumque tuum illis alligaſti, minus aliquanto interioris poſſides nuditatis,quæ idem eſt, quod ſpiritualis paupertas, in rerum omnium, quas poſſidere potes,abnegatione.

1. ad Cor. 3. n. 16.

Luc. 17. 21

Io. 4. 23.

Quid faciendum ad voluntatē ab huiuſmodi rerū gaudio repurgandā?

Debes itaque ad hoc vt voluntatem à gaudio, vanoque in rebus iſtis appetitu repurgare,& illum in oratione tua ad Deū dirigere valeas, illud ſolummodo præ oculis habere, vt conſcientia tua pura ſit,& voluntas integrè totaliterque Deo addicta,& mens ſeriò in ipſo occupata, & ſicut iam dixi,elige locū, quam maximè poteris ſeparatum ac ſolitarium, & conuertere vniuerſum voluntatis tuæ gaudium & delectationem ad inuocandum, & glorificandum Deum, iſtarum autem aliarum delectatiuncularum & ſuauitatum, quæ ex rebus exterioribus oriuntur, nullam habeas rationem, quin potius ſtudeas illas abnegare. Si enim ſapori ac dulcedini deuotionis ſenſibilis aſſueſcit anima, nunquam ad vim ſpiritualis ſuauitatis, quæ mediante recollectione interiori in ſpiritus nuditate reperitur, ſciet tranſire.

CAPVT XL.

De quibuſdam detrimentis, quæ incurrunt ij, qui rerum ac locorum deuotorum, ſenſibili guſtui & delectationi, ſecundum modum iam deſcriptum, ſeſe tradunt.

Qui in ſuperius recenſitis rebus ſenſitiuā venatur delectationē, nunquam ad ſpiritus recollectionē perueniet.

MVlta tam interiora quam exteriora incurrit damna Spiritualis homo, qui in rebus ſuperius deſcriptis ſenſitiuam delectationē; ſaporemq; aucupari cupit. Quantum enim ad ſpiritum attinet, nunquam huiuſmodi homo ad internam ſui

Digitized by Google

ipſius recollectionē perueniet, quæ in eo conſiſtit, vt ab omnibus iſtis tranſeatur, & vt anima omnium iſtorum ſenſibilium ſaporum ſeu conſolationum, ſtudeat obliuiſci, & vt medullam recollectionis internæ animæ intret, & in virtutibus fortiter neruoſeque acquirendis allaboret.

Interna recollectio in quo conſiſtat?

Quantum verò ad exteriora ſpectat, hæc ſenſibilis dictarum rerum inhæſio in cauſa illi eſt, vt non in omnibus locis poſſit commodè orare, ſed in eis dūtaxat, quæ guſtui ſuo conformia ſunt: vnde & ſæpe orationem omittit cum (vt vulgo dicitur) neſciat niſi libro ſuo vti.

Præterea appetitus iſte, multarum eſt hominibus iſtis cauſa varietatum. Ex iſto quippe hominum genere ſunt illi, qui nunquam in eodem perſiſtunt loco: imo ſæpe nec in eodem vitæ ſtatu; nunc illos in vno conſpicies loco; nunc verò in alio; nunc iſtam eremiticam eligunt cellam, nunc vero aliam; nunc vnum oratorium, nunc aliud componunt. Ex iſtis quoque ſunt illi, quibus in ſtatuum modorumque viuendi mutationibus, tota effluit vita. Cum enim ſolo illo ſenſibili feruore ac delectatione circa ſpiritualia afficiantur & permoueantur, nec vnquam ſibi vim intulerint vt ad ſpiritualem recollectionem per voluntatis ſuæ abnegationem & ſubiectionem, ſeu tolerandi incommoda ſubmiſſionem, peruenirēt; hinc prouenit, quod quotieſcunque locum aliquem arbitrio ſuo deuotum, vel aliquod vitæ inſtitutum, quod naturæ illorum propenſionique conforme ſit, animaduertunt; confeſtim illud arripiunt, illo quod antea amplectebantur, relicto. Et quoniam ad hoc guſtu illo ſenſibili inducti ſunt; hinc eſt quod cito aliquid aliud requirunt: cum guſtus deuotioque ſenſibilis inconſtans ſit ac cito deficiat.

CAPVT XLI.

De triplici piorum locorum genere, & qua ratione circa illa ſeſe gerere debeat voluntas.

TRes locorum differentias reperio, quibus ſolet Deus voluntatem ad deuotionem excitare. Ad primam differentiam, quædam terrarum ſituumq; diſpoſitiones ſpectant, quæ grata diuerſitatum ſuarum apparentia, ſiue ſoli poſitione, ſiue arborum plantarumque viriditate, ſiue etiam quiete ſolitaria, naturaliter ad deuotionem prouocant. Quibus vti, ſi confeſtim ad Deum erigitur voluntas, in obliuione prædictorum locorum proficuum eſt. Quemadmodum ad hoc vt aliquis deſignatum conſequatur finem, non expedit vt ſe diutius in eius medijs motiuiſque detineat, quam neceſſitas poſcat. Nā ſi voluerint appetitum recreate, ac ſenſibilem guſtum ſeu delectationem ex huiuſmodi locis elicere, ſiccitatem potius Spiritus, diſtractionemque ſpiritualē reperturi ſunt. ſpiritualis enim ſatisfactio ac dulcedo, non niſi in recollectione interiori reperitur.

Quamobrem ſi ſpiritualem quempiam in huiuſmodi locum deuenire contingat, debet ille loci oblitus, conari interius cum Deo permanere, ac ſi in eiuſmodi loco minimè verſaretur. Nam ſi guſtum, & delectationem loci hinc inde venari, & conſectari voluerit, id etit (vti diximus) recreationem potius ſenſitiuam, animique inſtabilitatem quære, quam ſpiritualem tranquillitatem. Hoc ſe prorſus modo gerebant Anachoretæ, & alij ſancti Eremitæ, qui in latiſſimis amœniſſimiſque ſolitudinibus minora, quæ illis ſatis eſſe poſſent, deligebant loca, arctiſſimas conſtruendo cellas & antra, quibus ſeſe

Qualiter vti debeat ſpiritualis huiuſmodi locis amœnis ad vtilitatem animæ.

Digitized by Google

ſeſe includebant. In quorum vno tribus annis ſanctus Benedictus manſit, alius verò Eremita fune ſeſe alligauit, ne vltra quam ille protenderetur, exiret: hocque modo multi fecere, quas longum eſſet recenſere. Optimè quippe ſancti illi nouerant, quod niſi appetitum & cupiditatem ſpiritualem acquirendi guſtum ac conſolationem extinxiſſent, nullo pacto conſolationem ſpiritualem adipiſci & ſpirituales euadere potuiſſent.

Secunda locorum differentia, magis particularis eſt (neque refert ſi ſolitaria illa ſint, ſiue alia quæcunque) in quibus conſueuit Deus aliqua ſpiritualia admodum ſuauia conferre beneficia, nonnullis peculiaribus perſonis, ita vt ordinariè cor perſonæ illius, quæ gratias iſtas illic conſecuta eſt, ad locum illum, in quo eas eſt conſecuta, propendeat & inclinetur, patiaturque & percipiat interdum quædam vehementia deſideria & anxietates, cò veniendi: quamuis cum illuc peruenerit, nihil tale ſicut prius reperiat, eò quod minimè hoc in ſua ſitum eſt poteſtate, huiuſmodi enim munera confert Deus, quando, quomodo, & vbi voluerit: non enim loco & tempori, aut illorum, quibus ea largitur voluntati arbitrioque alligatus eſt. Bonum erit nihilominus aliquando ad orandum, ea adire loca, dummodo appetitus nudus liberque à proprietate remaneat, idque tres ob cauſas. Prima eſt, quia licet (vti diximus) DEVS loco non ſit alligatus, videtur tamen voluiſſe ab anima illa, in eo loco laudari, dum ei ibi beneficium illud contulit. Secunda, quia plus recordatur anima DEO referre gratias pro munere ibi accepto. Tertia, quia nihilominus magis in eo loco deuotio, memoria illa excitatur. Has itaque ob cauſas debet ſe eò conferre, non autem quod exiſtimet DEVM obligatum eſſe ad largienda ibi ſua dona, ita vt ea vbicunque ei libuerit largiri non valeat: decentior quippe magiſque proprius locus pro DEO eſt anima, omni alio corporeo loco. Hoc modo in ſacris literis legimus, erexiſſe Abraham altare, in eo in quo ipſi apparuerat Dominus loco, ibique ſanctum nomen eius inuocaſſe: cumque ex Ægypto poſtmodum reuerteretur, per eundem, in quo illi Dominus apparuerat locum tranſiſſe, & ad idem, quod extruxerat altare rurſus Dominũ inuocaſſe. Iacob quoque locum, in quo ei Dominus ſcalæ innixus apparuerat, lapidem ibi oleo delibutum erigendo, conſignauit. Agar etiam nomen illi loco impoſuit, in quo ei Angelus apparuerat, magnī locum illum faciendo dicendoque: *Profectò hic vidi poſteriora videntis me.*

Gen. ...7. Gen. 13. 4. Gen. 28. 18.

Tertia differentia eſt quorundam particularium locorum, quæ eligit Deus vt in illis inuocetur, & ei ſeruiatur: cuiuſmodi erat mons Sinai, in quo Deus legem Moyſi dedit, & locus, quem Abrahamo deſignauit ad filium ſuum ſacrificandum. Mons etiam Horeb ad quem præcepit Patrem noſtrum ELIAM pergere, vt ſe illi ibi demonſtraret. Locus præterea, quem ſanctus Michael pro obſequio ſuo dedicauit, hoc eſt, mons Garganus Sipontino Epiſcopo apparendo, dicendoque: ſe loci illius cuſtodem eſſe, & vt in eo loco oratorium DEO in memoriam Angelorum dedicaretur. Glorioſiſſima denique virgo elegit Romæ ſingulari niuis indicio locum, ad templum ſibi conſtruendum, quod Patricium in ſui nominis honorem extruere voluit. Rationem verò ob quam DEVS hæc potius loca quam alia, vt in illis

Gen. 16. 13 Exod. 24. n. 22. Gen. 22. n. 2. 3. Reg. 19. 8.

Digitized by Google

illis laudetur & glorificetur eligat, ipſe nouit. Id autem quod nos ſcire oportet eſt, omnia ad noſtram vtilitatem fieri, & vt noſtra in illis, & vbicunque tandem cum fide integra aliquid ab eo petierimus, vota exaudiat. Quamquam in locis eius obſequio deſtinatis, multo maior ſubeſt occaſio, vt in illis exaudiamur, eò quod Eccleſia ad hunc finem ea deſtinauerit, dedicaueritque.

CAPVT XLII.

De alijs orationis motiuis, multiplici videlicet ceremoniarum varietate, quibus multæ perſonæ vtuntur.

INutiles delectationes & proprietatis imperfectio, quibus, circa res, quas recenſuimus, multæ implicantur perſonæ, fortaſſis aliqua ex parte tolerabiles ſunt, eò quod aliquomodo in illis innocenter agatur. At ingens fiducia & adhæſio, quam nonnulli in multis cæremoniarum modis, à perſonis parum illuminatis, & à fidei ſinceritate deficientibus introductis, collocant, omnino tolerari non poteſt: Prætermittamus nunc cæremonias illas, quæ ſibi annexa habent quædam extraordinaria nomina, terminoſque, qui nihil ſignificant; necnon alias res minime ſacras, quas ſtupidi homines, & rudes ac ſuſpectæ animæ, intermiſcere orationibus ſuis conſueuerunt, de quibus quoniam manifeſtè malæ ſunt, & in quibus peccatum interuenit, imò etiam in multis illatum occultum cum dæmone pactum, quibus etiam ad iracundiam, & non ad miſericordiam prouocant Deum; hoc loco agere ſuperſedeo. Sed de illis ſolummodo cæremonijs hoc loco diſſerere placet, quibus eò quod modi iſti ſuſpecti nequaquam intermiſcentur, plures hodie perſonæ cum indiſcreta vtuntur deuotione, tantam vim fidemque in modis illis, cum quibus volunt deuotiones & orationes ſuas perſoluere, reponendo; vt arbitrentur, quod ſi in vno puncto defecerint, & extra illos limites pedem extulerint, nihil ſe vtilitatis inde conſecuturas, nec à Deo fore audiendas, plus fiduciæ in modis illis, & cæremonijs collocando, quàm in viua oratione, non abſque magna Dei irreuerentiâ & iniuria, Exempli cauſa, vt Miſſa cum tot nec pluribus paucioribuſque celebretur candelis: vt illam talis vel talis legat ſacerdos, vtque hoc tali vel tali fiat horâ, nec vllo modo ante aut poſt; vt poſt talem celebretur diē, nec prius aut poſterius, ſtationes etiam vel orationes tot ſint, & tales talibuſque temporibus, cum talibus vel talibus cæremonijs, & talibus corporis ſitibus obeantur, & quod hæc non ante, nec poſt, nec aliter fiant. Et vt perſona, quæ hæc obierit, talibus vel talibus dotibus, vel proprietatibus ſit inſignita; exiſtimantque ſi aliquid ex ijs, quæ ſibi propoſuerunt omiſerint, nihil ſe effectutos; & id genus alia, quæ abſq; numero adhibere ſolent. Quod autem deterius eſt, & prorſus intollerabile, quod nōnulli, aliquem in ſe iſtarum rerum effectū expetiri volunt, vel vt id quod poſtulant fiat, vel certe, quod orationibus illis ſuis cæremoniaticis abſolutis adimpleatur: quod certe nihil aliud eſt, quam tentare Deum, & ad grauem illum iracundiâ prouocare: idq; adeò, vt interdum faciat dæmoni poteſtatem, ad decipiandum illos, faciendo eos res admodum ab animæ ſuæ vtilitatibus alienas ſentire, vel intelligere, hoc ipſis promerentibus, propter adhæſionem, & proprium amorem, quem in ſuis orationibus fouent, ac nutriunt, dum non id potius, quod Deo placet fieri volunt, quam quod ipſi deſiderant; quibus tamen nunquā res ex voto ſuccedent,

eò

Digitized by Google

eò quòd totam ſuam in Deo fiduciam non repoſuerint.

CAPVT XXXXIII.

Qua ratione per deuotiones iſtas gaudium, & fortitudo voluntatis ad Deum dirigi debeat.

NOtum itaque huiuſmodi hominibus ſit, quod quo magis iſtis ſuis innitunrur ceremonijs, eò minus eos ſpei ac fiduciæ in Deo habere, neque ea, quæ in votis habent, adepturos.

Reperiuntur nonnulli, qui opera actioneſque ſuas, ob ſuos potius peculiares fines, quàm honoris diuini intuitu, aggrediuntur. Licet enim ipſi ac præſupponunt quod ſi ea res ad diuinum obſequium ſpectatura ſit, fiet, & ſin minus non fiet: nihilominus tamen ob proprietatis affectum, quo pleni ſunt vanamque delectationem, quam ſibi in ea propoſuerunt, ſuperflua vota preceſq; pro illa re obtinenda multiplicant, quæ vota ſi ad aliam maioris momenti ſibique vtiliorem rem conuerterẽt; multo profecto melius facerent: cuiuſmodi ſunt, conſcientiam ſeriò expiare, & de facto in ſaluationis ſuæ negotium, omnibus alijs petitionibus, quæ huc non conferunt poſtpoſitis, incumbere. Hocque modo iſtis maioris momenti impetratis, etiam ea, quæ ex iſtis alijs rebus impetraſſe proderit (imo etiamſi ea non poſtulauerint) multo melius citiuſque obtinebunt, quam ſi vniuerſas ſuas vires ad illa impetranda contuliſſent. Ita enim pollicitus eſt Dominus per Euangeliſtam dicens: *Quærite ergo primum Regnum Dei, & iuſtitiam eius: & hæc omnia adijcientur vobis.* Hæc quippe petitio eſt illa, quæ guſtui & voluntati eius magis conformis eſt; ad obtinendas porro petitiones cordis noſtri, nullum efficacius medium reperitur, quàm vim roburque orationis noſtræ in illud, quod Deo acceptius eſt, conferre, tunc enim non id duntaxat, quod poſtulamus, ſaluationem videlicet animæ tribuet nobis, ſed etiam quidquid nobis expediens, vtileque eſſe animaduerterit, quamuis illud nõ petamus; quemadmodum in quodam Pſalmo egregie rem hanc ſignificauit Dauid dicens: *Prope eſt Dominus omnibus inuocantibus eum: omnibus inuocantibus eum in veritate.* Illi verò eum in veritate inuocant, qui ea poſtulant, quæ ſunt vera & ſublimiora, cuiuſmodi ſunt res ad ſalutem attinentes: de huiuſmodi enim hominibus confeſtim Pſalmiſta ſubiungit. *Voluntatem timentium ſe faciet, & deprecationem eorum exaudiet, & ſaluos faciet eos: Cuſtodit Dominus omnes diligentes ſe.* Vnde hæc DEI propinquitas, de qua hoc loco loquitur Dauid, nil aliud eſt, quam DEVM in eo eſſe vt illos contentos & ſatisfactos reddat, eaque etiam illis largiatur, quæ ne cogitarunt quidem poſtulare. Ita enim legimus, quòd quia Salomon prudenter poſtularat à Deo id quod illi erat gratum, Sapientiam videlicet, ad prudenter iuſteque ſuum populum gubernandum: reſpondit ei DEVS. *Quia hoc magis placuit cordi tuo, & non poſtulaſti diuitias, & ſubſtantiam, & gloriam, neque animas eorum, qui te oderunt, ſed nec dies vitæ plurimos: petiſti autem ſapientiam, & ſcientiam, vt iudicare poſſis populum meum, ſupra quem conſtitui te regem, ſapientia & ſcientia data ſunt tibi: diuitias autem, ſubſtantiam, & gloriam dabo tibi, ita vt nullus in Regibus nec ante te, nec poſt te fuerit ſimilis tui.* Omniaq; hæc cumulatiſſime Dominus præſtitit, inimicos etiam eius ad pacem reducendo, ita vt tributa illi circumquaque penderent, neque vllo modo pacem perturbarent.

Quo ordine res à Deo poſtulandæ vt impetrari poſſint.

Matt. 6. 33.

Pſ. 144. 18

2. Par. 1. 10. & 11.

Aa Idem

Gen. 21. 12 & 13.

Idem in libro Geneſeos factū legimus vbi promittendo Deus Abrahamo legitimi filij ſui generationē velut ſtellas cœli multiplicare ac propagare, quemadmodum ipſe poſtulauerat; dixit illi. *Sed & filium ancillæ faciam in gentem magnam, quia ſemen tuum eſt.*

Hac itaque ratione voluntatis vires ac delectatio in petitionibus ad Deum dirigi debent: nullo modo adinuentionibus cæremoniarum, quibus non vtitur, quaſque minimè ſancta Eccleſia Catholica cōprobauit, innitendo, modum & formam ſacrum celebrandi, ſacerdoti, cui ab Eccleſia modus normaque id faciendi præſcripta eſt, permittendo, nec nouis vti velint modis, quaſi ipſi ſpiritu S. eiuſq; Eccleſia ſapiētiores ſint. Quod ſi in ſimplicitate iſta orantes, non exaudierit eos Deus, nec exauditurum etiamſi innumeris vtantur adinuentionibus credant. In reliquis etiā cæremonijs, quantum ad orandum aliaſque ſpectat deuotiones, nolint voluntatem alijs cæremonijs ac modis orationis inniti, præter eas, quas Chriſtus docuit, eiuſque Eccleſia. Manifeſtè enim conſtat, quod diſcipulis ab eo petentibus vt illos orare doceret, diceret dubio procul omnia, quæ ad rem facere poſſent, vt preces noſtras Pater æternus admitteret, ſicut qui optimè exploratam habebat ipſius voluntatem; & tamen ſeptem duntaxat petitiones illas eos docuit, quæ in oratione Dominica reperiuntur, in quibus vniuerſæ neceſſitates noſtræ tam ſpirituales, quam temporales continentur; nec eos plures alios verborum, cæremoniarumque modos docuit. Quin potius alio in loco illis dixit. *Orantes nolite multum loqui, ſcit enim Pater veſter, quid opus ſit vobis.* Magna ſolum cum efficacia & exaggerationibus commendauit, vt in Oratione (Dominica videlicet Pater noſter) perſeuerarent, dicendo apud S. Lucam. *Oportet ſemper orare, & nunquam deficere.* Sed nequaquam varietatem ac multitudinem petitionum docuit nos, ſed vt iſtæ crebro cum feruore & attentione iterentur, voluit. Siquidem (vt dico) in ipſis continentur omnia, quæ ad Dei voluntatem ac noſtram vtilitatē ſpectant. Propterea quippe quando ipſe Dominus ter ſeſe in horto contulit ad Patrem, omnibus tribus vicibus iiſdem orauit orationis Pater noſter verbis, quemadmodum referunt Euangeliſtæ. *Pater mi ſi poßibile eſt tranſeat à me Calix iſte; verumtamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu.* Ritus porro ac cæremonias cum quibus orare nos docuit, ad vnum ex duobus reducuntur modis, vel vt oremus in cubiculi noſtri abſcondito, vbi abſque ſtrepitu, & ſine arbitris attentiori & puriori corde id facere poſſumus, iuxta id quod ipſemet dixit. *Tu autem cum oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauſo oſtio ora Patrem tuum in abſcondito*; vel certe vt nos ad orandum ad ſolitaria deſertaque loca conferamus, quemadmodum ipſe facere ſolitus erat, idque optimo ac quietiſſimo noctis tempore. Quare non eſt cur orationi deſignemus tempora, aut definiamus dies; nec eſt cur alijs vtamur modis verborumque aut orationum permutationibus, præter eas, quibus Eccleſia vtitur, idque modo ab ea præſcripto; omnes enim orationes ad ſeptem Dominicæ Orationis petitiones (vt diximus) reducuntur, nec damno propterea ac improbo, imo potius laudo dies aliquos, quos nonnullæ interdum perſonæ ſibi ad explendas aliquas deuotiones ſuas proponunt, cuiuſmodi ſunt nouennæ, & id genus aliæ, ſed adhæſionem & fiduciam, quam in ſuis limitatis modis, ac cæremonijs, cum quibus has deuotiones exequuntur, arguo & improbo. quemad-

dum

Summa orationis, Dominicæ oratio. — Luc. 11. — Matt. 6. 7. — Luc. 18. 1. — Matt. 26. 39. — Matt. 6. 6.

Digitized by Google

Iudit. 8. 11.

modum etiam fecit Iudith, quæ Bethuthulienſes incolas repræhendit, quia Deo tempus, in quo miſericordiam ipſius ſperabant, præfixiſſent & limitaſſent, dicens. *Et qui eſtis vos, qui tentatis Dominum? non eſt iſte ſermo qui miſericordiam prouocet, ſed potius, qui iram excitet, & furorem accendat.*

CAPVT XLIV.

De ſecundo bonorum diſtinctorum genere, quibus vanè oblectari poteſt voluntas.

Quænam ſint bona Prouocatiua.

SEcundus diſtinctorum bonorum ſapidorum genus, quo vanè oblectari poteſt voluntas ea continet bona, quæ prouocant ſeu ad ſeruiendum Domino inducũt, quæ prouocatiua appellabamus. Huiuſmodi ſunt concionatores: de quibus dupliciter loqui poſſemus: primo quantum ad ipſoſmet concionatores ſpectat. Secundo quantum ad eorum auditores. Non enim deeſt, de quo vtroſque admoneamus, quomodo videlicet debeant vtrique voluntatis ſuæ gaudium ſeu delectationem, in hoc exercitio ad Deum dirigere.

Qualiter concionatores in Diuini verbi prædicatione ſeſe gerere debeant?

In primis concionatorem vt populo proſit, nec in vanitatem & ſuperbiam ob vanam oblectationem ac præſumptionem præcipitetur; animaduertere oportet, exercitium illud magis ſpirituale eſſe, quam vocale. Licet enim exterioribus verbis exerceatur, vim tamen & efficaciam ſuam non niſi ab interiori ſpiritu ſortitur. Vnde etiamſi ſublimiſſima in ſe ſit doctrina, quam in concione proponit, abſolutiſſimaque Rhetorica, & ſublimi vtatur ſtilo, non plus tamen vtilitatis ex ſe ordinarie adferet, quam in ſe habuerit ſpiritus. Quamuis enim verum ſit Diuinum verbum ex ſe efficax eſſe, ſecundum illud Dauidis dicentis. *Ecce dabit voci ſuæ vocem virtutis*: ſed etiam, & ignis virtute vrendi pollet, nec tamen, cum in ſubiecto diſpoſitio neceſſaria non reperitur, comburit. *Pſ. 67. 35.* Ad hoc autem vt doctrina vim ſuam exerat, imprimatque duæ requiruntur diſpoſitiones. Vna ſe habet ex parte doctrinam proponentis; alia verò ex parte audientis; vt plurimum enim prædicationis vtilitas, diſpoſitionem doctrinam proponentis, ſequitur. Propterea vulgo dicitur, qualis fuerit Magiſter, talem etiam futurum diſcipulum.

Quid requiratur vt Diuini verbi prædicatio ſit efficax.

Act 19. n. 15.

Vnde quando in actis Apoſtolorum illi ſeptem Sceuæ Principis ſacerdotum Iudaicorum filij, dæmones eadem forma, qua ſanctus Paulus vſus fuerat, adiurare voluerunt, in furiam verſus contra eos dæmon dixit. *IESVM noui & Paulum ſcio; vos autem qui eſtis? Et inſiliens in eos homo, in quo erat dæmonium peſſimum, inualuit contra eos ita, vt nudi & vulnerati effugerent.* Quod propter nullam aliam euenit cauſam, niſi quia ipſi diſpoſitione neceſſaria carebant, non autem quod nollet CHRISTVS in ſuo nomine dæmonia eijci. Nam cum vice quadam inueniſſent Apoſtoli quendam, qui non erat Domini diſcipulus, in nomine CHRISTI dæmonia eijcientem, prohibuerunt eum, Dominus autem eos reprehendit, dicens: *Nolite prohibere eum, nemo eſt enim, qui faciat virtutem in nomine meo, & poſſit cito male loqui de me.* *Marci 9. n. 39.* Indigne tamen fert & iraſcitur eis, qui cum legem DEI doceant, minime illam ſeruant, & cum bonum ſpiritum annuncient, ipſi carent illo. Propterea enim per ſanctum Paulum dicit. *Qui ergo alium doces, te ipſum non doces. Qui prædicas non furandum, furaris?* *ad Rom 2. n. 21.* Per Dauid quoque Spiritus ſanctus ait. *Peccatori*

Digitized by Google

Pſal. 49. v 16. *autem dixit Deus : quare tu enarras iuſtitias meas , & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? Tu verò odiſti diſciplinam & proieciſti ſermones meos retrorſum?* ex quo datur intelligi, quod nec ſpiritum huiuſmodi hominibus largietur, vt fructum faciant: vt plurimum enim videmus (in quantum iudicare licet) quod quo concionator eſt vitæ perfectioris, eò maiorem fructum colligit, etiãſi vilis ſit ipſius ſtilus, exigua Rhetorica, & vulgaris doctrina, ex ſpiritu enim viuo participatur calor : qui verò ſpiritu deſtitutus eſt, exiguam admodum adferet vtilitatem, quamuis ſublimiſſimus ſit ſtilus eius, & doctrina. Licet enim negari non poſſit ſtilum, actiones concinnas, doctrinam ſublimem & eloquentiam gratam, ſelectumque idioma non mediocriter animos mouere, effectũque maiorem, ſi bono copulata ſint ſpiritui, efficere; at ſi is deſit, licet ſenſus & intellectus recreentur, & oblectentur; modicum quid vel prorſus nihil ſucci, & caloris inde voluntas recipit. Communiter enim ita languida ac remiſſa ad operandum remanet, ſicuti fuerat prius, licet mirabilia, mirabiliter fuerint dicta : ad nihil quippe hæc aliud deſeruiunt, niſi ad demulcendas aures, ſicut harmonicus concentus aut campanarum ſonus : at ſpiritus (vti dico) metas ſuas, quibus prius continebatur non egreditur, cum vox virtute careat ad mortuum è ſuo tumulo ſuſcitandum. Parum enim refert, vt vnus muſicus concentus melior alio audiatur, ſi non amplius iſte, quam ille ad operandum permoueat. Quamuis enim ſtupendas & admiratione plenas res dixerint concionatores , confeſtim obliuioni dantur , eò quod in voluntate minime flammam ſuccenderint. Nam præterquam quod apprehenſio illa, ſeu adhæſio ſenſus gaudio, ſeu delectationi doctrinæ illius, exiguam ex ſe vtilitatem adfert , impedit etiam ne auditor tranſeat ad ſpiritum ; & remanet dũtaxat cũ opinione modi, & accidentiũ, cum quibus doctrina fuit propalata, laudibus hæc vel illa in concionatore euehendo, potiuſque illi propter iſta, quam ob motum, quam inde eliciat emendationem adhærer. Hanc doctrinam optime declarat S. Paulus ad Corinthios dicens. *Et ego cum veniſſem ad vos fratres, veni non in* 1. Cor. 2. 1 & 4. *ſublimitate ſermonis aut ſapientia, annuncians vobis teſtimonium Chriſti; & ſermo meus, & prædicatio mea nõ in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus, & virtutis.* Licet mens Apoſtoli , & mea non ſit hoc loco elegantem ſtylum, Rhetoricam, & aptum concinnumq; dicendi modum improbare; iſta enim multum Prædicatori proſunt, quemadmodum etiam omnibus alijs negotijs; cum aptus dicendi modus deſperatas etiam planeque collapſas res erigat atque reſtauret : ſicut è contra improbus agendi ac diſſerendi modus, ſolet recte diſpoſita inuertere, & demoliri.

FINIS ASCENSVS MONTIS CARMELI.

OBSCV-

Digitized by Google

OBSCVRA NOX
ANIMÆ,

NECNON DILVCIDATIO

CANTVVM VIAM PERFECTÆ VNIONIS AMORIS CVM DEO,
qualis in hac vita obtineri poteſt,
continentium:

ADMIRABILIVM ETIAM ANIMÆ vnionem hanc adeptæ proprietatum Expoſitio.

AVTHORE

V. P. F. IOANNE A CRVCE
ORDINIS BEATISSIMÆ VIRGINIS DE MONTE CARMELO REFORMATI, PRIMO EXCALCEATO S. THERESIÆ A IESV VIRGINIS, EIVSDEM REFORMATIONIS FVNDATRICIS, COADIUTORE.

COLONIÆ
In Officina Hæredum Bernardi Gualtheri.

ANNO M. DC. XXXIX.

Digitized by Google

OPERIS ARGV-MENTVM.

IN præſenti libro primo loco vniuerſi Cantus explanandi collocantur: poſtmodum autem vnuſquiſque ſeparatim declaratur. Cantu ipſo declarationi præmiſſo, confeſtim verò quilibet ſingillatim verſus initio ſuæ expoſitionis poſitus dilucidatur.

Duobus primis Cantibus, duarum purgationum ſpiritualium ſenſitiuæ videlicet & ſpiritualis hominis partis, effectus, exponuntur: reliquis verò Sex varij planeque ſtupendi ſpiritualis illuminationis vnioniſque amoris cum Deo effectus enucleantur.

CAN-

Digitized by Google

CANCIONES.

I.

EN *vna noche eſcura,*
Con anſias en amores inflammada,
O dichoſa ventura,
Sali, ſin ſer notada,
Eſtando y ami caſa ſoſegada.

II.

A eſcuras y ſegura,
Por la ſecreta eſcala disfraçada.
O dichoſa ventura,
A eſcuras y encelada,
Eſtando y ami caſa ſoſegada.

III.

En la noche dichoſa,
En ſecreto que nayde me veja,
Ni yo miraua coſa,
Sin otra luz y guia,
Sino la que en el coraçon ardia.

IV.

Aqueſta me guiaua,
Mas cierta que la luz del medio dia.
Adonde me eſperaua,
Quien yo bien me ſabia,
En parte donde nayde parecia.

V.

O noche que guiaſte,
O noche amable mas que la alborada;
O noche que juntaſte,
Amado con amada,
Amada en el amado transformada;

CANTVS.

I.

NOCTIS *obſcura tenebris, Amoris*
Aeſtuans flamma, ſtimulisque pulſa
[O bonam ſortem nimis & beatam]
Sola prorupi: procul exeuntis
Conſcio nullo. ſopor altus omnem
Cum domum tandem placida quiete
Compoſuiſſet.

II.

Noctis obſcura tenebris profundis,
Calle ſecuro, gradibuſque ſcandens
Prorſus occultis ſimulata vultum;
[O bonam ſortem nimis & beatam]
Per meras ibam tenebras latenter,
Cum domum totam placida quietis
Somnus haberet.

III.

Nocte felici procul in receſſu,
Hîc vbi nulli poteram videri,
Hîc vbi nullum poteram videre:
Nulla lux, nullus mihi dux præibat,
Præter hanc lucem liquidam, ducemque;
Quæ mei cordis radios vibrando
Arſit in imo.

IV.

Illius lucis radijs vibratis,
Et magis certo faciliquè ductu,
Quam iubar monſtrat media diei,
Iubilans veni properante greſſu
Huc vbi notus mihi me manebat:
Huc vbi poſſet, niſi notus ille,
Nemo videri.

VI.

O ducem noctem ſine nocte noctem
Candida Aurora face gratiorem!
O bonam, quæ me thalamis Amati
Sic repræſentas, & Amantem Amato
Fibulis caſti ſocias amoris:
Non ſuam poſthac, ſed Amati: Amantem
Verſam in amatum.

Florido

VI.

En mi pecho florido,
Que entero para el ſolo ſeguardaua,
Alli quedo dormido,
Y yo le regalaua,
Y el ventalle de cedrios ayre daua.

VII.

El ayre del al mena,
Quando yo ſus cauellos eſparcia,
Con ſu mano ſerena,
En mi cuello heria,
Y todos mis ſentidos ſuſpendia.

VIII.

Quedeme y oluide me,
El roſtro recline ſobre el amado,
Ceſó todo, y dexeme,
Dexando mi cuydado,
Entre las açucenas oluidado.

VI.

Florido ſponſus meus in cubili
Pectoris caſti recubans, quod ipſi
Prorſus intêgrum ſtudioſa ſeruo,
Soluit in dulcem ſua membra ſomnum:
In meo [hunc] blande gremio fouebam,
Atque cedrorum flabra ventilabant
Leniter auram.

VII.

Concita Aurora rutilantis Aura
Cùm ſuos flatu nitidos capillos
Sparſerat; dextrâ ferijt ſerenâ
Tunc meum collum, feriendo dulce
Vulnus inflixit, penituſque cunctos
Suſtulit ſenſus, & ego ſtupente
Mente pependi.

VIII.

Sopita diuino remanens veterno,
Languidos vultus ab amore, ſupra
Candidam ſponſi faciem reclinans:
Nulla res manſit, periêre cuncta,
Ipſa cum cunctis quoque me reliqui:
Deſerens inter ſpecioſa triſtes
Lilia curas.

QVIS-

Digitized by Google

QVISNAM SIT ISTORVM CANTVVM Scopus.

ANtequam Cantuum iſtorum explanationem aggrediamur, animaduertendum eſt hoc loco, eos ab anima, quæ perfectionis ſtatũ, qui eſt vnio amoris cum Deo, iam eſt adepta proferri, exhauſtis exantlatiſque iam ingentibus laboribus ac anguſtijs medio ſpirituali anguſtæ viæ æternæ vitæ (de qua in Euangelio Saluator noſter loquitur) exercitio, per quam ordinariè tranſit anima ad ſublimem hanc Diuinamque cum Deo vnionem peruentura. Quæ via quoniam adeò arcta eſt, adeoque pauci (ipſo Domino atteſtante) per eam intrant; ſummæ anima fælicitati adſcribit ac fortunę, ſe per illam ad dictam amoris perfectionem perueniſſe, quemadmodum etiam ipſamet fortè hanc ſuam primo Cantu celebrat, arctam hanc viam, admodum appoſitè Obſcurã Noctem appellando, quemadmodum ſequentibus dicti Cantus verſibus palam fit: Cantat itaque anima lætabunda de tam anguſti tramitis, vnde tot in eam redundarunt bona, tranſitu, in hunc modum. *Mat. 7.14*

LIBER PRIMVS.

IN QVO DE SENSVS NOCTE DISSERITVR.

CANCION I.

En vna noche eſcura,
Con anſias en amores inflamada,
O dichoſa ventura,
Sali ſin ſer notada.
Eſtando ya mi caſa ſoſegada.

SENSVS.

Qvadam Nocte Obſcura
Anxijs amoribus inflammata
O ſortem fortunatam
Exiui, nec fui obſeruata
Cum eſſet iam domus mea tranquillata.

Cantus Expoſitio.

Refert hoc primo Cantu anima modum ac rationem, quo in egreſſione ſecundum affectum à ſeipſa rebuſque omnibus vſa eſt; per veram videlicet mortificationem, vniuerſis illis ac ſibimet ipſi emoriendo, vt vitam amoris dulcem ac iucundam in Deo viuere poſſet. Quam à ſeipſa rebuſque omnibus egreſſionem, aſſerit *Quadam Nocte Obſcura* contigiſſe: per quam hoc loco contemplationem purgatiuam (ſicuti poſtmodum dicetur) intelligit; hæc enim, ſui ipſius ac rerum omnium abnegationem in anima producit. Hanc porrò egreſſionem, ſeu exitum, aſſerit hic illa, ſe vi caloreque quem illi ſponſi ſui amor in dictâ contemplatione obſcurâ impertijt ſtimulatam, perficere potuiſſe. Qua in re optimam quæ ſibi obtigit ſortem exaggerat, adeo videlicet proſpero euentu ſe ad Deum per Noctem hanc perrexiſſe, vt trium inimicorum nullus (qui ſunt Mundus, Caro & Dæmon) iter hoc ſemper inter turbantium illam potuerit præpedire: eò quòd dicta contemplationis purificatæ Nox, in ſenſualitatis ſuæ domo, vniuerſas paſſiones, & appetitus ſecundum illarum contrarios motus, conſopierit ac mortificauerit.

Per nocte obſcuram contemplatio purgatiua intelligitur.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT I.

Proponitur primus verſus, & de incipientium imperfectionibus tractatio inchoatur.

Quadam Nocte Obſcura.

Quo tẽpore noctem hanc ingredi animæ incipiant?

HAnc obſcuram noctem tunc ingredi incipiunt animæ, cum illas Deus, ex incipientium ſtatu (eorum videlicet, qui in via ſpirituali meditatione vtuntur) educit, & in proficientium, qui iam eſt contemplatiuorum, collocare incipit; quo tandem, poſtquã proficientium ſtatum fuerint emenſi, ad perfectorum, qui eſt diuinæ cum Deo vnionis, perueniant. Quamobrem vt manifeſtius, quidnam ſit nox iſta, per quam tranſit anima, & ob quam cauſam à Deo in ea collocetur percipiatur; operæ pretium erit primo loco aliquas hîc incipientium proprietates attingere, vt ſtatus ſui in quo verſantur imbecillitatem intelligant, viribuſque animi comparatis, vt eos DEVS in nocte hac, in qua animæ virtutum robur acquirunt, & ad inæſtimabiles diuini amoris delicias percipiendas confirmantur, collocet, peroptent. Et licet aliquid nobis in huiuſmodi tractatione temporis inſumendum ſit; non amplius tamen id erit, quam ad immediate de nocte hac obſcura agendum ſatis ſit. Sciendum itaque eſt, animam poſtquam ſeriò ad Deo inſeruiendum ſeſe conuertit, vt plurimum ab eo in ſpiritu ad eum fermè modum nutriri ac blandimentis deliniri, quo amantiſſima Mater tenellum nutrit infantem, quem vberum ſuorum calore fouet, ſuauique lacte, ac delicatis & dulcibus cibis paſcit, vlnis ſuis geſtat, variéque demulcet; verum ſecundum quod maiora corporis incrementa ſumit infans, ſubtrahit etiam illi Mater blanditias teneramque obtegit pectus, illudque amaro aloe illinit, & ex vlnis depoſitum, ſuis facit paſſibus incedere, vt hoc pacto infantium proprietatibus abdicatis maioribus ac ſolidioribus rebus ſeſe dedat.

Deus cum anima ſeriò ad ſe conuerſa ſeſe gerit ſicut amãtiſſima mater cũ tenerrimo Infantulo.

Amantiſſima gratiæ Diuinæ Mater, ſtatim ac noua Deo inſeruiendi calore feruoreque regenerat animam, vniuerſa etiam hæc illi exhibet officia. Facit enim eam dulce ſapidumque ſpirituale lac in rebus omnibus diuinis abſque vllo ſuo labore reperire; in vniuerſis quoque ſpiritualibus exercitijs, maximam conſolationem & guſtum: hic enim præbet illi Deus ſuum teneri amoris vber, quemadmodum tenello infanti. Hinc huiuſmodi animæ deliciæ ſunt, orationi multum temporis, vel fortaſſis noctes etiam integras inſumere; ipſius oblectamenta ſunt pænitentiæ recreationes, ieiunia, vnicum ſolatium, ſacramentis frui, deque rebus diuinis ſermones miſcere.

Incipiẽtes vt plurimum in ſpiritu debiles ſunt, & quare?

Quibus rebus omnibus quanquam magna cum efficacia & contentione incumbant & vacent, magnamque in ijs adhibeant diligentiam ſpirituales viri, ſpiritualiter tamen loquendo, vt plurimum debiliter admodum, & imperfectè ſeſe in illis gerunt. Cùm enim ad huiuſmodi res, exercitiaque ſpiritualia moueantur ſuauitate illa, & conſolatione, quam in ijs reperiunt, cumque fortis luctæ exercitatione minime virtutum habitus acquiſierint, in ſpiritualibus iſtis ſuis exercitijs multis defectibus & imperfectionibus ſunt obnoxij: vnuſquiſque enim ſecundum perfectionis quem acquiſiuit habitum, operatur. Cum autẽ nondum prædictos fortes virtutũ habitus acquirere potuerint; hinc eſt quod neceſſario infantiũ more debiliter operentur.

Digitized by Google

Quæ res vt liquidius conſtet, & vt pateat quam debiles ſint incipientes iſti in virtutibus, quas in ijs rebus quas dicta ſuauitate illecti facile operantur, exercent, ſeptem capitalia vitia percurrendo, nonnullas ex plurimis imperfectionibus quas in quolibet eorum incurrunt referemus. Vnde perſpicuè patebit quam infantiliter iſti operentur. Conſtabit præterea, quanta ſecum obſcura nox (de qua immediate ſumus acturi) adducat bona: cùm ab vniuerſis imperfectionibus iſtis animam emundet, & repurget.

CAPVT II.

De nonnullis ſpiritualibus imperfectionibus quas in ſuperbia materia admittunt incipientes.

Res diuina ex ſe animum ad humilitatem flectunt.

QVoniam incipientes iſti in rebus ſpiritualibus exercitijſque deuotis, adeò ſe feruētes & ſollicitos animaduertunt: ex huiuſmodi proſpero ſucceſſu (quanquam res Diuinæ & Sanctæ, ex ſe ad humilitatem animum flectant) propter eorum imperfectionem, ſæpe ſuboritur illis quidam occultæ ſuperbiæ ramus: ex quo prouenit, vt aliquam ſui ipſorum operumque ſuorum ſatisfactionem & complacētiam concipiant. Hinc etiam pullulat in eis prurītus quidam ſeu procliuitas vaniſſima de rebus ſpiritualibus coram alijs diſſerendi; imò etiam interdum eas potius docendi, quam diſcendi, iudicando, & condemnando in cordibus ſuis alios, quos eo deuotionis modo conſpicuos, quo ipſi vellent, haud quaquam animaduertunt; imo etiam aliquando id quod ſentiunt verbis efferunt, ſimiles hac in parte Phariſæo, qui Deum laudando, ſeipſum de operibus quæ faciebat, iactabat, Publicanumque deſpiciebat. *Luc.18.11* Huiuſmodi hominibus crebrius cacodæmon feruorem addit, & ad iſta ſimiliaque opera perurget, vt hoc modo maiora in eis ſuperbia & præſumptio incrementa capiat. Optime ſiquidē nouit malignus quod vniuerſæ virtutes iſtæ & opera quæ faciunt, tantum abeſt vt aliquid illis proſint, vt potius in vitium ſint conuertenda. Et eouſque dementiæ horum nonnulli delabuntur, vt neminem alium præter ſeipſos probum videri vellent: vnde etiam data occaſione, verbis factiſque alios improbant, eiſque detrahunt, feſtucam in alieno oculo intuentes, trabem verò in proprio non cernentes. *Quid autem vides feſtucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non vides*: alienum culicem excolantes, proprium verò camelum deglutientes.

Sæpe dæmon incipientibus ad pietatis opera feruorē addit vt in ſuperbiam eos præcipitet.

Matt.7.3.

Interdum etiam cum eorum ſpirituales Magiſtri (cuiuſmodi ſunt Confeſſarij, & ſuperiores) illorum ſpiritum viuendique rationem improbant (res enim ſuas ab eis magni fieri, laudarique cupiunt) ſuum ab eis ſpiritum, minime intelligi iudicant, vel certe eos haudquaque ſpirituales eſſe arbitrantur, quandoquidem ei non ſuffragantur, neque ſeſe accommodant. Hinc etiam confeſtim alium, qui eiuſdē ſit cum ipſis ſententiæ, & cui interiora ſua aperiant, expetunt & inquirunt: vt plurimum enim de ſpiritus ſui rebus cum illis agere cupiunt, quos eas magni penſuros laudaturoſque exiſtimant. Ab eis verò, qui eas vt illos ad rectum ſecurumque iter reuocare poſſint nihili faciunt, tanquam ab ipſa morte abhorrent; imò aliquando eos exoſos habent. Ex nimia ſui ipſorum præſumptione, multa ſolent iſti ſibi agenda proponere, modica tamen præſtare.

Nonnunquam etiam ab alijs ſuum ſpiritum, & deuotionem agnoſci peroptant: quam-

Digitized by Google

quam ob cauſam exteriora motuum, ſuſpiriorum aliarumque cæremoniarum indicia produnt, interdum quoque ſolent in publico potius, quam in occulto, raptus aliquos ſeu mentis exceſſus pati, quos etiam promouet dæmon; gratumque illis eſt, ab alijs id agnoſci, quod ipſi tantopere concupiſcunt. Plures ipſorum intimam Confeſſariorum amicitiam, & familiaritatem ambiunt: vnde innumeræ illis oriuntur inuidentiæ & inquietudines. Peccata ſua nudè clareque aperire erubeſcũt, ne fortè à Confeſſarijs ſuis minoris fiant; vnde & varijs ea colorant modis, ne adeò improbi appareant: quod tamen potius eſt ſeipſos excuſare, quam incuſare. Nonnunquam alium Confeſſarium quærunt, cui mala ſua pandant, ne prior ille aliquid eis mali ineſſe, ſed omnino probos eſſe arbitretur: vnde etiã bona ſua libẽtius ſemper dicunt, & aliquando huiuſmodi verbis vtuntur, quæ plura & maiora ea eſſe ſignificent, quam in rei veritate ſint, ad minus ea perfecta videri deſiderant: cum tamen maioris eſſet humilitatis (vt iam dicemus) res ſuas diminuere, nihilque tale proferre, vnde vel ipſe, vel quiſpiam alius, alicuius eos momenti poſſet exiſtimare.

Inſignis imperfectionis eſt nimis triſtari & ſibi ipſi iraſci poſt admiſſos aliquos defectus.

Nonnulli etiam iſtorum parui faciunt ſuos defectus: interdum autem nimium ex eo, quod in illos labantur affliguntur, ſe iam ſanctos eſſe debuiſſe exiſtimantes, vnde & ſibi ipſis impatienter iraſcuntur: quod certe inſignis eſt imperfectionis. Crebro apud Deum anxijs precibus inſtant, vt eos à ſuis imperfectionibus, defectibuſque liberet, quod, vt moleſtiam, quæ ex illis naſcitur euadant, potiùs faciunt; quam Dei ipſius intuitu: non animaduertentes miſeri, quod ſi Deus illorum votis annueret, maiori fortaſſis ſuperbia intumeſcerent. Illibenter & inuiti alios laudant, ab alijs verò laudari cupiũt; & interdum etiam aliorum laudes aucupantur: qua in re ſimiles ſunt virginibus fatuis, quæ cum extinctas haberent ſuas lampades, oleum aliunde quærebant. *Date nobis de oleo veſtro, quia lampades noſtræ extinguuntur.* *Matt. 25. n. 3.*

Quidam iſtorum in huiuſmodi imperfectiones in gradu intenſo corruunt, & per illas in grauia mala; nonnulli verò in minus intenſo; quidam autem primos duntaxat earum motus, vel paulo amplius ſentiunt, vixque aliquis iſtorum incipientium repetitur, qui feruoribus iſtis durantibus, in aliquid iſtorum non impingat.

Incipientium qui ad perfectionem tendunt proprietates.

At illi qui in hoc ſtatu perfectius gradiuntur, diuerſa admodum ratione, ac cum differenti ſpiritus temperamento viuunt; non mediocriter ſiquidem in humilitate proficiunt, non ſolum opera ſua nihili faciendo, ſed etiam ſibi ipſis modicè admodum ſatisfaciendo, vniuerſos alios multo ſe meliores exiſtimando, vnde & ſolent illis ſanctè inuidere, Deo ſicut ipſi faciunt, inſeruire peroptando. Quo enim maiori feruore inardeſcunt, & quo maiora patrant opera, ſuauioribuſque in illis perfruuntur delitijs; (cum humiles ſint) eò ampliùs, quantum honoris & obſequij mereatur Deus, quamque exiguum ſit omne illud, quod ipſius cauſa faciunt, agnoſcunt: vnde & quo maiora præſtant, eò minus ſibiipſis ſatisfaciunt. Tot enim ac tanta, amore ipſius ſtimulante, propter eum efficere vellent, vt vniuerſa quæ agũt nihil illis eſſe videantur: quæ ſolicitudo amoris tantoperè eos breui tempore vrget & occupat, vt nunquam, ſi alij quidpiam boni faciant, vel non faciant animaduertant: quod ſi animaduertunt, hoc fit (ſicut diximus) multo eos ſe meliores exiſtimando. Hinc fit, quod cum ſeipſos paruipendant, ab alijs etiam parui fieri, reſque ſuas diminui ac deſpici percupiant.

Digitized by Google

Et quod plus eſt, quamuis eas, quiſpiam magnifacere & laudare velit, nulla illi ratione fidem accommodare queunt: mirumque ac peregrinum eis videtur, ſua bona prædicari.

Huiuſmodi homines magna cum animi tranquillitate & demiſſione, à quocunque qui eis prodeſſe poſſit, inſtrui cupiunt: qua in re non mediocriter ab ijs, de quibus nuper ſumus locuti diſtant; ipſi enim omnes docere vellent, imo ſi quando ab alijs ſe edoceri animaduertant, ipſimet ex ore loquentis verba rapiunt; tanquam qui iam id pridem nouerant.

At hi de quibus in præſenti agimus, plurimum à cuiuſquam inſtructione, ac magiſtri officio abhorrent. Paratiſſimi etiam ſunt, ſi iubeantur aliud ab eo quod tenent, iter modumque vitæ arripere: nunquam enim ſe aliqua in re rectè agere arbitrantur. Dum alios laudibus euehi audiunt, mirifice lætantur, indeque ſolum, quia ſicut ipſi Deo non inſeruiunt, affliguntur. Ad res ſuas recenſendas minime proni ſunt: tantopere enim eas deſpiciunt, vt etiam ſuis ſpiritualibus magiſtris eas verbis aperire erubeſcant; videntur enim illis eiuſmodi eſſe, quæ ne verbis quidem efferri dignæ ſint. Optant potius defectus peccataque ſua propalare; vel certe taliter res ſuas aperire, vt non appareant actiones virtuoſæ, vnde etiam magis ad animam ſpiritumq; ſuum communicandum ei, qui minoris res ſuas faciat propendent; quod certe ſpiritus ſimplicis, puri, ac veracis proprium eſt, Deoque non mediocriter acceptum. Cum enim in animabus iſtis humilibus ſapiens Dei ſpiritus cõuerſetur, cõfeſtim illas ad theſauros ſuos recõdendos, mala verò foras expellenda, mouet, & inclinat. Confert quippe humilibus DEVS hanc gratiam, cum cæteris ſimul virtutibus: quemadmodum ſuperbis eam denegat.

Simplicis ac puri ſpiritus indicium.

Qualiter ſe gerant humiles cũ in imperfectiones labuntur.

Libenter iſti, vel cordis ſui ſanguinem, ei qui DEO inſeruit præberent, & quantum in eis eſt, vt illi ab omnibus ſeruiatur, laborant. Cum in imperfectiones labuntur, humiliter & cum quadam ſpiritus teneritudine amoroſoque DEI amore ſeipſos ſuſtinent, ipſi bonitati confidendo. Verum animas, quæ in ſuis primordijs hoc perfectionis modo gradiuntur, exiſtimo (vt dictum eſt) eſſe pauciores, imò admodum paucas: ſatis quippe nobis eſſet, ſi in contraria mala non ruerent. Hanc enim ob cauſam (vt poſtmodum dicturi ſumus) eos quos ab omnibus imperfectionibus iſtis DEVS repurgare vult, in obſcura collocat nocte.

CAPVT III.

De imperfectionibus, quas incipientium nonnulli, in ſecundo capitali vitij, Auaritiæ videlicet materia ſpiritualiter loquendo, incurrere ſolent.

MVlti etiam incipientium iſtorum, non leui interdũ auaritia ſpirituali laborant. Vix enim illos videas, eo quẽ à DEO acceperunt ſpiritu contentos, qui etiam non mediocriter affliguntur & conqueruntur, quia eam quam in rebus ſpiritualibus cuperent conſolationem, haudquaquam reperiunt. Multi illorum nunquam audiendis conſilijs, ſpiritualibuſque præceptis explentur, pluresque habent & euoluunt libros, qui de huiuſmodi rebus agunt, & plus hac in re temporis, quam in rectè operando inſumunt, nulla interim perfectæ mortificationis & paupertatis ſpiritus, (cui ſtudere debe-

debe-

Digitized by Google

Mira imperfectorū circa imagines Reliquiaria &c. inconſtantia.

debetent) habita ratione. Multi præterea imaginibus, Crucibuſque admodum curioſis nō exigui valoris ſeſe onerant: iamque abijciunt vnas, iam aſſumunt alias; iam illas permutant, iam iterum repetunt, nunc illas hac ratione elaboratas volunt, nunc verò alia; & plus affectus in iſta, ob illius maiorem curioſitatem pretioſitatemque reponunt, quam in alia. Videbis alios Agnis ſacratis, reliquiarijs, metallisq; infantium inſtar, crepundia è collo geſtantium, oneratos. Qua in re proprietatem ego cordis, necnon adhæſionem illam, qua figuræ, multitudini & curioſitati iſtarum rerum affixi ſunt improbo; eò quod hæc mediocriter ſpiritus paupertati contraria ſint, quæ ſubſtātiam duntaxat deuotionis reſpicit, illiſque tantum rebus, quæ ad illam excitandam ſatis ſint, vtitur, multiplicitatem verò curioſitatemque iſtarum rerum faſtidit;

In rebus iſtis, cordis proprietas arguitur.

Vera deuotio quænam ſit

præſertim cum deuotio vera ex corde prodire debeat, veritatemque ſolam, ac earum rerum, quas res ſpirituales repræſentant, ſubſtantiam, intueri, cætera vero omnia nihil aliud ſint, quam adhæſio, & proprietas imperfectionis, & ad aſſequendum perfectionis ſtatum, neceſſario huiuſmodi appetitus extingui & aboleri debet. Noui ego perſonam quandam, quæ amplius quam decem annis Cruce quadam ex Rami benedicti ligno ruditer impoliteque fabrefacta & circumflexa acicula transfixa vtebatur, eamque ſemper ſecum geſtabat, donec ego illam abſtuli: nec tamen erat hæc perſona mediocris iudicij & prudentiæ. Aliam quoque vidi, quæ Roſarium in globulis ex oſſibus dorſi piſcium confectis perſolnebat, iſtorum tamen hominum deuotionem non propterea minoris coram Deo valoris fuiſſe certum eſt, quandoquidem manifeſte patet, huiuſmodi res, nec arte, nec pretio illam prouocaſſe.

Qua ra- [illegible] ſpectat

Illi porrò, qui in Principijs iſtis rectum iter tenent, nequaquam viſibilibus inſtrumentis adhærent, neque illis ſeſe onerant, nec amplius noſſe volunt quam ad recte operandum ſatis ſit. Ad hoc enim mentis oculos ſolummodo collimant, atque hoc tantummodo exoptant. Vnde magna cum liberalitate, quidquid habent alijs diſtribuunt; & eorum deliciæ ſunt, rebus omnibus propter Devm & proximi charitatem carere, omnia iuxta virtutis huius leges diſponendo. Solùm enim, vt dixi, ad medullam ſubſtantiamque perfectionis reſpiciunt, & vt Deo gratificentur, ſibi verò in omnibus diſpliceant, deſiderant.

Verum ab omnibus imperfectionibus iſtis, ſicuti neque à cæteris, perfectè Anima repurgari poteſt, antequam illam Devs in purgatione paſſiua illius noctis obſcuræ, de qua mox acturi ſumus, collocet. Sed expedit, vt anima quantum valuerit ex ſua parte ſeipſam repurgare perficereque conetur, vt à Deo ad Diuinam illam curationem & medicinam admitti mereatur, in qua ab omnibus illis, quibus ipſa remedium adhibere nequit ſanetur. Quantumuis enim ipſa laboret, non poterit induſtria ſua, actiuè taliter ſeipſam repurgare, vt vel tantillum ad vnionem Diuinam perfecti cum Deo amoris apta diſpoſitaque ſit; niſi ipſe adhibeat manum, & eam igne illo ipſo obſcuro, eo quem iam dicturi ſumus modo, repurget.

CA-

Digitized by Google

CAPVT IV.

De alijs imperfectionibus, quibus incipientes iſti, in tertio vitio, Luxuria videlicet ſpiritualiter accepta, obnoxij ſunt.

ALijs imperfectionibus, præter eas quas in ſingulis vitijs recenſuimus multi iſtorum incipientium tenentur, quas ob prolixitatem euitandam prætermitto; aliquibus duntaxat magis præcipuis, & quæ ſunt veluti origo & cauſa cæterarum adductis.

Quantum ad Luxuriæ vitium ſpectat, prætermiſſo nunc eo, quod eſt in peccatum iſtud labi (quoniam mens mea eſt de imperfectionibus, quæ nocte obſcurâ repurgari debent, agere) multis incipientes iſti imperfectionibus ſcatent, quæ Luxuria ſpiritualis appellari poſſent: non quod ita reuera ſit, ſed quia nonnunquam ſentitur, & experientia percipitur in carne, ob illius fragilitatem, quando anima recipit ſpirituales communicationes. Crebro ſiquidem euenit, vt in ipſiſmet ſpiritualibus exercitijs, abſque eo quod hoc in eorum ſitum ſit poteſtate, impuri ſenſualitatis motus exurgant & ſentiantur: & hoc interdum tunc fit, cum ſpiritus ſublimem exercet orationem, vel certe Pœnitentiæ ac Euchariſtiæ Sacramentis vtitur. Qui motus, cum non ſint (vt dixi) in illorum poteſtate, ex vna è tribus cauſis oriuntur.

Ex tribus cauſis naſcuntur ſpiritualis Luxuriæ motus.

Prima eſt, ſpiritualium rerũ ſuauitas.

Primo loco huiuſmodi commotiones (quanquam raro, & in hominibus debilis complexionis) à ſuauitate, qua in rebus ſpiritualibus demulcetur natura, interdum promanare ſolent. Cum enim ſpiritus ſenſuſque ſuauitate illa fruantur; refectione ſeu recreatione illa, quælibet etiam hominis pars, ſecundum portionem, & proprietatem ſuam, ad delectationem prouocatur. Tunc enim ſpiritus, qui eſt ſuperior pars ad oblectandum, & ſe Deo recreandum excitatur: ſenſualitas verò, quæ inferior eſt portio, ad ſenſibilem ſuauitatem & delectationem permouetur: non enim nouit illa, alio delectationis modo frui. Vnde accidere poteſt, Animam ſecundum ſpiritum, in oratione Deo eſſe intentam; ex alia verò parte, ſecundum ſenſum, rebelliones, ac commotiones ſenſuales paſſiuè non abſque graui ſua renitentia & nauſea, experiri. Cùm enim vtraque portiones iſtæ, tandem vnicum ſint ſuppoſitum; ordinariè rei illius, quam illarum quælibet ſuo percipit modo, ambæ participes fiunt. Nam (vt Philoſophus ait) omne quod recipitur, ad modum recipientis recipitur. Atque ita in primordijs iſtis, imò etiam, quando Anima iam profecit, cum ſenſualitas iſta imperfecta ſit, nonnunquam ſpirituales delitias, cum eadem participat imperfectione. At quando pars hæc ſenſitiua, Noctis Obſcuræ, de qua acturi ſumus, purgatione, iam eſt reformata, non amplius imbecillitates iſtas patitur. Adeò ſiquidem copioſè Diuinum recipit ſpiritum, vt ipſa potius in iſtum ipſum ſpiritum, tanquam in maiorem & ampliorem ſe recepta videatur. Atque ita, ſecundum ſpiritus modum omnia admirabili quadam ratione, cuius vnita Deo particeps fit, poſſidet.

Cur manente ſuperiori hominis parte in oratione, inferior ipſius pars Luxuriæ motus ſentiat?

Maior eſt Deus corde noſtro.

Secunda commotionum cauſa eſt dæmon hominem orationi vacantẽ impedire volens.

Secunda cauſa, ex qua interdum rebelliones iſtæ proueniunt, eſt cacodæmon, qui vt animam orationi vacantem, vel certe vacare cupientem inquietet ac perturbet, turpes iſtas commotiones in natura ſuſcitare conatur, hocque pacto

pacto ſi Anima alicuius illas reputat momenti, magnum illi infert detrimentum. Non enim duntaxat, ob huiuſmodi commotionum metum & luctam, quam cum illis init, in orationis ſtudio fit remiſſior, quod intendit dæmon: verum etiam nonnulli orationis exercitium omnino intermittunt, in huiuſmodi exercitio plus ſe miſerias illas pati arbitrantes, quam extra illud, & reuera ita eſt; idcirco enim illas potius cacodæmon in oratione, quam in alia quapiam re ſuſcitat, vt ſpirituale exercitium deſerant. Neque hoc ſatis eſt; ſed etiam res admodum turpes & inhoneſtas, illis viuaciſſimè repræſentat, idque interdum quibuſdam ſpiritualibus rebus, vel certe perſonis, quæ Animabus earum proſunt, coniunctas admodum & proximas, vt hac ratione illas conſternet, & deſtruat; ita vt illi, qui commotiones iſtas alicuius eſſe momenti iudicant, ne intueri quidem aliquid, aut conſiderare audeant, confeſtim enim in iſtud vel illud impingunt, præſertim illis qui humore Melancolico laborant; cùm tanta efficacia ac vehementia iſta contingunt, vt commiſeratione digni ſint. Quando autem huiuſmodi res hominibus iſtis mediante Melancolia contingunt, ordinarie minimè ab eis liberi euadunt, donec à tali humore ſanentur: niſi forte obſcuram noctem fuerint ingreſſi, quæ illos ab omnibus repurgat.

Tertia turpium commotionum cauſa eſt metus ipſarũ commotionum.

Tertia vnde promanare, bellumque huiuſmodi turpes commotiones inferre ſolent ſcaturigo, ſolet eſſe metus, quem iam homines iſti, commotionum ac repræſentationum iſtarum turpium conceperunt. Timor enim, quem illis ſubitanea, in rebus illis, quas vident, vel cogitant, vel tractant, memoria incutit, facit illos abſque vlla ipſorum culpa, actus iſtos ſuſtinere.

Nonnunquam in perſonis iſtis ſpiritualibus, ſiue dum loquuntur, ſiue dum ſpiritualia operantur, quidam exurgit vigor ſeu energia, ex memoria perſonarum, quas coram ſe habent orta; & cum quodam vani guſtus ſeu delectationis modo procedunt; quod etiam ex ſpirituali luxuria, ſecundum quod eam hoc loco accipimus, originem trahit; quæ res cum quadam interdum voluntatis complacentia eſſe ſolet.

Multa amicitia ſpirituali prætextu contracta, ex ſpirituali naſcuntur luxuria.

Quidam etiam iſtorum, amicitias cum perſonis quibuſdam, ſpirituali prætextu & colore ineunt; quæ multoties ex luxuria, non autem ex ſpiritu naſcuntur: quod ita eſſe, inde patet, ſi ex amicitiæ amoriſque illius memoria, non maiora capiant incrementa memoria & amor Dei, ſed potius conſcientiæ remorſus. Quando enim amor eſt purè ſpiritualis, eo creſcente, creſcit etiam Dei amor: & quo plus amoris illius recordatur, tanto etiam amplius Dei meminit, maiotique eius deſiderio flagrat: creſcendo itaque in vno, creſcit & in alio.

Vnde dignoſci poſſit, amicitiam ex ſpirituali luxuria ortã eſſe.

Diuini ſpiritus proprietas.

Hoc enim Diuini ſpiritus proprium eſt, vt bonum bono augeat, eo quod intereа ſimilitudo, & conformitas intercedat. At quando talis amicitia ſiue Amor, ex dicto ſenſualitatis vitio proficiſcitur, contrarios prorſus producit effectus; quo enim amplius vnus creſcit Amor, eò etiam magis alter amor memoriaque minuitur, ſi enim amor ille ſenſualis incrementa capiat, confeſtim ſe in Dei amore frigeſcere, eiuſque propter memoriam illam obliuiſci, animaduertent, & aliquem conſcientiæ remorſum experientur.

E contra verò ſi DEI amor in Anima augeatur, tepeſcit alter, & obliuione ſepelitur: cum enim amores iſti contrarij

Digitized by Google

ſint, tantum abeſt vt vnus alteri opituletur, vt etiam ille qui præualet, extinguat alium ac confundat, ſeipſum verò, quemadmodum Philoſophi dixere, magis corroboret. Quam ob cauſam Saluator noſter in Euangelio dixit. *Quod natum eſt ex carne caro eſt, & quod natum eſt ex ſpiritu ſpiritus eſt.* Hoc eſt amor, qui ex ſenſualitate ortus eſt, ad ſenſualitatem terminatur, ille verò qui ex ſpiritu, in ſpiritum DEI deſinit, illumque adauget. Atque hoc eſt diſcrimen, quod inter duos iſtos amores reperitur, per quod etiam dignoſci poſſunt. Quando verò noctem obſcuram ingreſſa fuerit anima, vniuerſos amores iſtos, ad rectam rationis formam redigit: illum enim qui ſecundum DEVM eſt, corroborat repurgatque; alium verò profligat vel extinguit, aut mortificat; à principio autem, vtriuſque amoris notitiam, ſicuti poſtea dicetur.

Ioan. 3. n. 6.

CAPVT V.

De imperfectionibus in quas incipientes quantum ad iræ vitium ſpectat, labuntur.

Spiritualis dulcedinis ſubtractio, occaſio iræ.

EX inordinato appetitu, quo multi incipientes feruntur in conſolationes ſpirituales, oritur vt regulariter eas habeant permixtas pluribus imperfectionibus iracundiæ. Cum primum enim ſapor, & dulcedo in exercitijs ſpiritualibus deficit, naturaliter efficiuntur inſulſi, & inſipidi, & ex amaritudine illa prouenit, vt ſibi ipſis graues ſint in rebus agendis, & leuiſſimam licet ob cauſam facile iraſcantur: imo aliquando vix aliquis eos tolerare poteſt. Quod eis plerumque accidit habita prius aliqua ſuaui admodum recollectione ſenſibili in oratione: cum enim ſuauitas illa, ac ſapor euaneſcat, naturaliter eorum natura inſipida remanet, ac tædioſa. Quemadmodum contingere ſolet infanti, ab vberibus, in quibus ipſe delitijs ſuis fruebatur, auulſo. In natura porrò, quando diſplicentiam iſtam, ſeu inſipiditatem prçualere nō ſinit, nulla reperitur culpa, ſed ſolummodo imperfectio, quæ ariditate, & preſſuris obſcuræ noctis repurgari debet.

Alius fons iræ, zelus indiſcretus.

Nonnulli etiam ſpiritualium iſtorum reperiuntur, qui in alium ſpiritualis iræ genus labuntur: quod tunc potiſſimum fit, quando alienis vitijs, cum quodam inquieto zelo iraſcuntur, obſeruando eos, & interdum impetus quidā inſurgunt, reprehendēdi illos cum indignatione, quod etiam aliquando re ipſa exequuntur, ſeipſos quaſi virtutis dominos & magiſtros facientes: quæ omnia ſpirituali manſuetudini aduerſantur.

Multi imperfectè & inordinatè ſibiipſi iraſcuntur ob imperfectiones in quas labuntur.

Nonnulli etiam ſunt, qui quando ſe imperfectos conſiderant, ſibiipſis cum impatientia haud humili indignantur: qua in re ira impatientes ſunt, vt vna die vellent ſanctitatem adipiſci. Plures ex iſtis proponūt multa, & grandia præſtare, at cū minimè ſint humiles, ſibiq; ipſis cōfidant, quanto plura propoſita faciūt, tanto magis labuntur, & tanto amplius iraſcuntur, nec patientiam habent, ad expectandum, vt ipſis à Deo quando illi placuerit, id quod optant, conferatur, quod etiam eſt contrarium dictæ ſpirituali māſuetudini. Quibus omnibus remedium non poteſt adferri, niſi per noctis obſcuræ purgationem. Quanquam aliqui tantopere ſunt patientes, adeoque in proficiendi ſtudio lente procedunt, vt nollet eos Deus ita patientes eſſe.

CA-

Digitized by Google

CAPVT VI.

De imperfectionibus circa ſpiritualem gulam occurrentibus.

DE quarto vitio, quod eſt ſpiritualis gula, multa dicẽda ſeſe offerunt; vix enim incipientium vnus, licet ille quàm optimè ſeſe gerat, reperitur, qui non labatur in aliquam ex imperfectionibus multis, quæ ex iſto gulæ vitio, ſuauitate media, quam à principio in ſpiritualibus reperiunt exercitijs, naſcuntur.

Multi delitias potius ſpiritus, quam deuotionẽ veram in ſpiritualibus exercitijs venantur.

Multi ſiquidem iſtorum, ſuauitate guſtuque quem in huiuſmodi exercitijs experiuntur illecti, delitias potius ſpiritus, quam puritatem & deuotionem veram, quam Deus in vniuerſo ſpirituali itinere intuetur, & acceptat, aucupantur. Vnde præter imperfectionem, quam in venandis huiuſmodi delectationibus admittũt, ingluuies illa, qua iam occupantur, facit illos à pedibus ad manum, medium virtutis excedendo, tranſilire, in quo conſiſtunt virtutes & acquiruntur. Ineſcati ſiquidem & attracti ſuauitate, quam in iſtis exercitijs deguſtant, quidam ſe ipſos pœnitentijs mactant, nonnulli autem ſe inedia debilitant, maiora quam vires ipſorum ſuſtinere poſſint, ſine ordine, ſineque alieno conſilio attentare præſumẽtes: imò ſubtrahere ſeſe ab illis, quibus hiſce in rebus obedire tenentur, conantur: & quod magis eſt, quidam licet illis contrarium fuerit præceptum, iſta facere præſumunt.

Obediẽtia eſt rationis & diſcretionis pœnitentia, præ omni alia pœnitẽtia, Deo receptiſſima.

Homines iſti imperfectiſſimi ſunt, & prorſus inſenſati, qui ſubiectionẽ & obedientiã poſtponunt, quæ eſt rationis diſcretionisq; pœnitentia, & propterea Deo gratius ac iucundius ſacrificium, quã vniuerſa alia corporalis pœnitẽtiæ ſacrificia, quæ (ſi hæc præcipua, de qua loquuti ſumus, eius pars omittatur) imperfectiſſima ſunt: quandoquidem ad illa, appetitu & ſuauitate quam ibi reperiũt ſolummodo mouẽtur. Qua in re, quoniã extrema vniuerſa vitioſa ſunt, & quia in iſto viuendi modo, omnes propriam ſuã exercent voluntatem; potius in vitijs creſcunt quã in virtutibus: ſaltem enim hoc agẽdi ac procedendi modo, ſpiritualẽ gulam ac ſuperbiam acquirũt, quandoquidẽ obedientiæ ductũ non ſequantur, & tantopere plures iſtorum decipit dæmon, eorum gulã per guſtus & appetitus, quos illis auget, irritãdo; vt quando iã amplius non poſſunt, vel mutent id, quod illis iniũctum eſt; vel varient, vel aliquid ei ſuperaddant: anguſta enim illis eſt & acida omnis obedientia.

Miſerãda propria addictorũ voluntati calamitas.

Qua in re eo miſeriarum aliqui deueniũt, vt ob eandem cauſam, quod obedientia duce, huiuſmodi exercitia aggrediantur; voluntatem & deuotionem ea perficiendi amittant: id enim quod duntaxat illis arridet eſt; ea, ad quæ ſuauitate guſtuque mouentur perficere; quæ prætermiſiſſe magis illis fortaſſe expediret.

Plures iſtorum videre eſt, magiſtris ſuis ſpiritualibus obſtinatè importunos, vt ea illis quæ cupiunt, indulgeant, & quaſi per vim facultatẽ extorquẽt: ſin ſecus, puerorũ more triſtantur, maleq; contenti viuũt, & videtur illis, ſe Deo nequaquã inſeruire, quando ea, quæ facere vellent, minimè eis permittũtur. Cũ enim ſuauitatibus ac voluntati propriæ innitãtur, ſtatim ac hæc illis ſubtrahuntur, eoſque diuinæ volũtati conformare ſpirituales magiſtri cupiunt; triſtantur, flacceſcunt, & deficiunt. Arbitrantur iſti, Deo obſequi, illique rem gratam præſtare, nihil eſſe aliud, quam ſe ſuauitatibus perfrui, eſſeque contentos.

Spiritualis gula facit propriæ vilitatis obliuiſci, & erga Deum minus eſſe reuerentem.

Sunt præterea alij, qui propter iſtam ſpiritualem gulam, tam exiguam habent vilitatis ſuæ propriæque miſeriæ notitiam, adeoq; amoroſum timorem, ac diuinæ magnitudini debitã reuerentiam obli-

Digitized by Google

obliuioni dederunt; vt non ambigant importunè nimis ac obſtinatè à ſuis Confeſſarijs extorquere, vt illis Sacramentis; Confeſſionis & Communionis crebro vti permittant. Et quod longè deterius eſt, ſæpe abſque facultate conſilioque miniſtri ac diſpenſatoris Chriſti, ad ſacram communionem accedere ſoli proprio nixi iudicio non verentur, & veritatem rei, ipſos celare ſatagunt. Quam etiam ob cauſam, ſacræ communionis inordinato deſiderio ſtimulati parum exacte oſcitanterque confeſſionem peragunt, manducare potius, quam purè perfecteq; communicare cupiendo. Cum tamen ſalubrius ſanctiuſque eſſet, contrariam propenſionem habendo, à confeſſarijs precibus flagitare, ne eos tam crebro ad ſacram iubeant communionem accedere: quanquam inter hæc duo extrema, melior ſit humilis reſignatio. Verum præſumptiones hac in parte nimiæ, in grandia præcipitant mala, & merito ob temeritatem tantam, pœnam vereri poſſunt.

Inordinatum ſacræ Communionis deſiderium, gula ſpiritualis effectus.

Homines huiuſmodi dum ſacram recipiunt communionem, vniuerſum conatum ſuum ad hoc duntaxat dirigunt, vt aliquem potius dulcedinis ſenſum eliciant, quam vt præſentem in ſe DEVM venerentur, humiliterque laudent. Et taliter hac de re perſuaſi ſunt, vt ſi quando nullam huiuſmodi ſuauitatem ſeu deuotionem ſenſibilem in communicando elicuerint, nihil ſe prorſus egiſſe arbitrentur, abiectè admodum de DEO ſentiendo: nec intelligendo, minimam, quam Diuiniſſimum iſtud ſacramentum adfert vtilitatem, eſſe illam, quæ ad ſenſum ſpectat; multoque maiorem eſſe inuiſibilem Diuinæ gratiæ, quam producit: quandoquidem ſæpe DEVS guſtibus iſtis fauoribuſque ſenſibilibus priuat Animas, vt fidei oculos ad ſe conuertant. Vnde iſti ſentire, & guſtare volunt DEVM, tam in communione, quam etiam in reliquis ſpiritualibus exercitijs, ac ſi comprehenſibilis & acceſſibilis eſſet. Quæ certè omnia maximam inuoluunt imperfectionem, & plurimum naturæ ac inclinationi Diuinæ, quæ puriſſimam exigit fidem, repugnant.

Cur Deus ſæpe animas Euchariſtiã ſumentes ſenſibili conſolatione priuet.

Ad eundem etiam prorſus modum ſeſe iſti gerunt in oratione, quam exercent, exiſtimant enim vniuerſam rei huius ſummam in hoc ſitam eſſe, vt ſuauitatem ac deuotionem ſenſibilem reperiant: vnde & ad illam eliciendam, omnem vt dicitur mouent lapidem, violentoque conatu, potentias defatigant, & caput. Quod ſi nullam huiuſmodi ſuauitatem fuerint experti; affliguntur, nihil ſe egiſſe autumantes: & propter huiuſmodi ſuam ſollicitudinem, ſpiritus ac veræ Deuotionis (quæ in perſeueranti in oratione patientia & humilitate cum ſui ipſius diffidentia, ſolique duntaxat DEO placendi ſtudio conſiſtit) iacturam faciunt. Hanc etiam ob cauſam, quando in iſto orationis exercitio, vel in alijs nullam, vel vna vice ſuauitatem deguſtarunt; magnam ad illud iterum aſſumendum, repugnantiam auerſionemque concipiunt, & interdum id omnino intermittunt.

Error quorundam, ſenſibilem in oratione deuotionẽ elicere conantium.

Vera deuotio in quo ſita ſit.

Tandem ſunt (ſicuti diximus) puerulis ſimiles, qui nequaquam ratione, ſed guſtu ſenſuque ad operandum mouentur. Vniuerſum ſtudium & cogitationes ſuas, in ſpiritualibus delitijs conſolationibuſque aucupandis impendunt, ad quẽ etiam finẽ nunquam piorũ librorum lectione explentur, & nunc vnam, nunc aliam aſſumunt meditationem, ſuauitatẽ in rebus Diuinis venando. Quibus etiam iuſtiſſimè, ſapientiſſimè, ac amantiſſimè ſeſe denegat DEVS: niſi enim hoc ita eſſet,

Multi in orationis negotio puerulis ſimiles, qui non ratione, ſed ſenſu ad operandũ mouentur.

Digitized by Google

ſet ; gula iſta ingluuieque ſpirituali ſtimulati, in multa grauiaque mala ruerent. Quamobrem plurimum huiuſmodi hominibus, obſcuram noctem ingredi expedit, vt ab iſtis puerilibus ineptijs repurgentur.

Gula ſpirituali dediti, ſegnes ſunt in Crucis itinere peragendo.

Iſti præterea, qui tantopere ſunt ad conſolationes iſtas propenſi, in aliam quoque grauem admodum imperfectionem incurrunt; quia nimirum tepidi ſunt, valdeque in aſpero Crucis itinere carpendo remiſſi: anima quippe ſuauitatibus addicta, vniuerſam abnegationis propriæ amaritudinem habet exoſam. Multis inſuper imperfectionibus alijs, quæ ex iſtis naſcuntur, ſcatent huiuſmodi homines, quibus Dominus tentationibus, ariditatibus ac tribulationibus (quæ vniuerſa pars ſunt obſcuræ noctis) tempore opportuno medetur. De quibus ego imperfectionibus, ne prolixior ſim, nolo hoc loco diſputare: illud ſolum monuiſſe contentus, ſobrietatē & temperantiam ſpiritualem, valde diuerſo tenore mortificationis, timoris, ac in omnibus ſuis rebus ſubiectionis incedere, quæ ſpiritualis temperantia facit etiam agnoſcere perfectionem & valorem rerum, non in ipſarum multitudine, ſed in ſciendo ſeipſum in illis abnegare, ſitam eſſe: Cui abnegationi ſpiritualibus iſtis, quantum ex ſua parte valuerint, maxima danda eſt opera, donec Deus velit eos in nocte obſcura collocando repurgare. Ad cuius tractationem, vt quantocius peruenire liceat, in imperfectionum iſtarum declaratione feſtino.

Quodnā ſit ſobrietatu ſpiritualis iter?

CAPVT VII.

De imperfectionibus inuidiæ, acediæque ſpiritualis.

IN materia quoque duorum aliorum vitiorum, inuidiæ ſcilicet & acediæ ſpiritualis, multas incipientes iſti ſolent committere imperfectiones. Quantum enim ad inuidiam attinet, plures iſtorum ſolent motus diſplicentiæ boni ſpiritualis aliorum pati, aliquam ſenſibilem percipiendo afflictionem, cum ſe ab alijs, in hac ſpirituali via ſuperari animaduertunt: quos nec ab alijs laudari vellent; quoniam ex alienis virtutibus contriſtantur: & interdum aliorum laudes ſuſtinere nequeunt, quin potiùs contrarium affirmant, laudes illas quomodo poſſunt extenuando: nec mediocriter affliguntur, ſi cum eis tantundem non fiat, vellent enim in omnibus alijs præferri: quod cum charitate è diametro pugnat, quæ (vt S. Paulus ait) de bonitate gaudet, quod ſi aliquam inuidiam admittit charitas, illa ſancta eſt; diſplicet enim ei, ſe alterius virtutibus carere: inde tamen lætatur, quod illis alius præditus ſit, & quod omnes illum ſuperent, vt Deo gratius præſtent obſequium, iam quod ipſe hac in parte deficit.

Quæ ſit inuidia charitatis.

Quod ſi de ſpirituali acedia loquamur, ſolent incipientes tædium in rebus illis, quæ magis ſunt ſpirituales pati, eaſque deuitant: cuiuſmodi ſunt, quæ guſtui ſenſibili repugnant. Cum enim tantopere ſpiritualium rerum ſuauitati palatum aſſueſecerint, confeſtim ac eam non reperiunt, faſtidium illis res ſpirituales generant. Si enim ſemel eam,

Cur incipientes in rebus illis quæ magis ſpirituales ſunt ſoleāt tædium pati?

 quam

quam eorum guſtus in oratione ſatisfactionem exigebat, minimè repererunt (tandem enim expedit, vt ea à DEO priuentur, vt illorum experimentum capiat) nolunt amplius ad eam redire: alijs vicibus illam intermittunt, vel certè inuitè ed eam redeunt. Atque ita propter Acediam iſtam, poſtponunt perfectionis viam (quæ eſt voluntatis propriæ, guſtuſque propter Deum abnegatio) Guſtui & voluntatis ſuæ delectationi: cui, hoc modo ipſi potius ſatisfaciunt, quam diuinæ. Plures etiam iſtorum cuperent illud Deum velle, quod ipſi volunt: affliguntur-que in volendo eo, quod vult DEVS, non ſine repugnantia accommodandi voluntatem propriam, diuinæ. Hinc euenit, vt ſæpe ea in quibus ipſi voluntatis ſuæ & guſtus pronitatem non ſentiunt, minimè diuinæ voluntati conſentanea exiſtiment. Econtra verò quando ipſi de re aliqua benè ſunt ſatisfacti; DEVM quoque eſſe ſatisfactum credunt. Metiendo DEVM ſeipſis, non verò ſeipſos Deo: cum tamen res longe aliter ſeſe habeat, quemadmodum ipſe Dominus in Euangelio docuit dicens: Eum qui perdiderit voluntatem ſuam propter illum, iſtum illam lucraturum: eum verò qui illam lucrati voluerit, eam amiſſurum: *Qui autem perdiderit animam ſuam propter me, inueniet eam.*

Matt.16. 25.

Tædio quoque afficiuntur huiuſmodi homines, cum illis ea iubentur, quæ nulla eos ſuauitate oblectare poſſunt. Et quoniam delicias conſolationeſque ſpirituales conſectantur; debiles ſunt admodum ac tepidi; ad fortiter pro perfectione acquirenda laborandum, ſimiles illis facti, qui in delicijs enutriti, omnem mœſti fugiunt aſperitatem: & Crucem in qua ſpirituales deliciæ conſiſtunt, abhorrent, & quo res magis ſpirituales ſunt, maiori etiam in illis tædio afficiuntur. Cum enim ipſi in rebus ſpiritualibus, lato itinere incedere, ac ſecundum voluntatis ſuæ propenſionem viuere conentur: non mediocrem triſtitiam & repugnantiam in aggrediendo arctam vitæ viam, de qua loquitur Chriſtus, experiuntur.

Spirituales delicia in Cruce conſiſtunt.

Imperfectiones iſtas, in quibus homines, primi huius incipientiũ ſtatus degunt, hoc loco retuliſſe ſatis ſit: vt liquido cõſtet, quàm ſit illis neceſſarium à DEO in proficientium ſtatu conſtitui; quod fit, cum eos in nocte obſcura, de qua iam acturi ſumus collocat, in qua ablactando eos, per ariditates tenebraſque interiores à ſuauitate & guſtuum iſtorum vberibus aufert ab eis cunctas imperfectiones iſtas, puerileſque ineptias, & facit virtutes, medijs plurimum diuerſis, acquirere. Licet enim, quam maximè ſeſe incipiens, in mortificandis in ſe vniuerſis iſtis actionibus & paſſionibus ſuis exerceat, nunquam tamen omnimodè, ſed ne ſufficienter quidem id aſſequetur, priuſquam DEVS, purgatione obſcuræ noctis intercedente id efficiat. De qua vt aliquid proficui proferam, vtinam placeat Deo, ſuam mihi diuinam impertiri lucem; eſt enim apprimè neceſſaria, ad noctem adeò obſcuram, materiamque tam difficilem & arduam dilucidandam.

Nullo modo induſtriâ ſuâ poſſunt incipiẽtes ab iſtis imperfectionibus liberari, niſi à Deo in nocte obſcura collocentur.

CAPVT VIII.

In quo primus, primi Cantus verſus exponitur: incipitque nox hæc obſcura dilucidari.

Quadam Nocte Obſcura.

NOx iſta, quam contemplationem eſſe diximus, duos tenebrarum vel pur-

Digitized by Google

Duo tenebrarũ ſeu purgationũ modi, ſecundum duplicem hominis portionem. Purgatio ſenſitiua diſponit animã ſpiritui. Spiritualis purgatio, diſponit illam ad vnionem amoris cum Deo. Senſitiua nox ſeu purgatio multis cõmunis. Spiritualis nox paucorum eſt. Senſitiua nox amara ſenſui. Spiritualis horribilis ſpiritui.

purgationum modos, ſecundum duplicem interioris hominis portionem, ſenſitiuam nimirum & ſpiritualem, in perſonis ſpiritualibus producit. Atque hoc modo vna nox ſeu Purgatio ſenſitiua, per quam repurgatur vel denudatur aliqua anima ſecundum ſenſum, accommodat illam ſecundum ſenſum ſpiritui: altera verò nox, ſeu ſpiritualis purgatio, per quam anima emundatur & denudatur ſecundum ſpiritum, adaptat & diſponit illam ad vnionem amoris cum Deo. Senſitiua nox communis eſt, & quæ multis contigit: hi autem incipientes ſunt, de quibus primo loco agemus. At ſpiritualis, paucorum eſt admodum; eorum nempè, qui iam profecerunt, ſuntque exercitati, de qua poſtmodum ſumus acturi.

Prima nox, vel purgatio, amara eſt ſenſui, & formidabilis. Secunda verò abſque cõparatione vlla, ſpiritui terribilior: quẽadmodum confeſtim dicemus. Et quoniã in ordine prima, & quæ primo contingit loco, eſt nox ſenſitiua, de illa ſub compendio aliquid adferemus (cum de ea, tanquã de re magis vulgari, plura reperiantur ſcripta) vt poſſimus ad agendum magis ex profeſſo de nocte ſpirituali greſſum facere: de qua parce admodum, tam verbis, quam ſcriptis pertractatur, & cuius modica habetur experientia.

Modus quem ſeruat Deus in collocãda anima in nocte ſenſitiua. & quam ob cauſam hoc faciat?

Cum itaque agendi & viuendi modus quo incipientes iſti in via Dei vtuntur vilis ſit, & qui proprio ipſorum amori guſtuique admodum eſt affinis (quemadmodum in ſuperiorib. explicatũ eſt) volendo illos Deus ad vlteriora, promouere, & ex iſto infimo amoris modo, ad ſublimorem diuini amoris gradum prouehere; eoſque ab imo & abiecto ſenſus & diſcurſus exercitio, per quod tam parce, & cum tot, ſicut diximus, inconuenientib. Deum quærebant liberare; & volendo eos in ſpiritus exercitio, in quo copioſius, & abſque tot imperfectionibus, diuina poſſint communicatione frui, collocare, poſtquam iam, aliquo temporis ſpatio in virtutis itinere ſeſe exercuerunt, & in meditatione ac oratione perſeuerando, ſuauitate & guſtu, in ea percepto mundanarum rerum affectum & amorem extinxerunt, & aliquas in Deo ſpirituales vires acquiſierunt, quibus aliquatenus habent iam creaturarum appetitus refrænatos; poſſuntque Dei amore aliquid oneris ac ariditatis conflictus tempore, minimè terga vertendo, ſuſtinere, quando inquam in ſpiritualibus iſtis exercitijs, omnia eis, ex animi ſententia ſuccedunt, & ſuauitatibus abundant, quando etiam (vt illis videtur) ſerenior illos diuinorum fauorum ſol irradiat: tunc obſcurat & abſcondit illis Deus vniuerſam iſtam lucem & portam, ac dulcis ſpiritualis aquæ ſcaturiginem, quam quotieſcunq; & quandocunque illis libebat, in Deo deguſtabant, occludit (cum enim debiles eſſent ac teneri, omnia eis oſtia patebant, quemadmodum S. Ioannes in Apocalypſi dixit: *Ecce dedi coram te oſtium apertum, quod nemo poteſt claudere, quia modicam habes virtutem, & ſeruaſti nomen meum, & non negaſti nomen meum*: in tantiſque eos relinquit tenebris, vt quo ſeſe cum imaginationis ſenſu & diſcurſu conferant, prorſus ignorent. Non enim ſciunt amplius vel tantillum, ſicuti antea ſolebant meditari, ſubmerſo iam ſuffocatoque in iſta nocte, interiori ſenſu & in tanta ariditate derelicto, vt non ſolum ſuccum aliquem & conſolationem in rebus ſpiritualibus pijſque exercitijs non reperiant (in quibus ipſi antea delicias ac guſtus ſuos inueniebant) ſed potius illorum loco amaritudinem ac inſipiditatem in dictis rebus experiantur. Vt enim dixi, animaduer- *Apoc. 3. 8.*

tens

ſens eos Deus, aliquantulum iam creuiſſe, vt roborentur magis, faſciaſque abijciant, à dulci eos vbere auellit, & ex vlnis ſuis depoſitos, docet ſuis paſſibus incedere: qua in re magnam ipſi experiuntur nouitatem, cum eis omnia in contrarium ſint conueſſa.

NOTA.

Quonam tēpore ſoleāt ſpirituales noctē ſenſus ingredi?

Res hæc omnibus hominibus, à ſæculi ſtrepitu remotis, vt plurimum poſt ſpiritualis vitæ initia citius, quam cæteris euenire conſueuit: cum magis ſint ab occaſionibus, à propoſito reſiliendi liberi, & quia etiam citius appetitus ſæcularium rerum reformant: hæc enim ſunt illa, quæ ad ingrediendam fælicem hanc ſenſus noctem requiruntur. Regulariter autem non multum poſtquā cœperint, elabitur temporis, quod iſtam ſenſus noctem maior illorum pars intrat: communiter enim ariditates iſtas pati eos videmus. De hoc ſenſitiuæ purgationis modo, cum tam communis ſit, plurimas Sacrarum literarum authoritates adducere poſſemus, in quibus, præſertim vero in Pſalmis & Prophetis, de eo crebertime agitur: quas ob prolixitatem euitandam, prætermittimus, quanquam nonnullas ex illis poſtmodum citaturi ſimus.

Quanā ad intrandū hanc felicē noctem requirātur?

CAPVT IX.

De indicijs, ex quibus agnoſci poterit, ſpiritualem perſonam hac noctis, purgationiſque ſenſitiuæ via incedere.

Ariditates ſenſitiuæ partis nō ſemper à ſenſitiua noc. promanant, ſed multis alijs ex cauſis.

SEd quoniam ariditates iſtæ ſæpe non à dicta nocte, appetituſque ſenſitiui purgatione, procedere poſſent; ſed vel à peccatis ſeu imperfectionibus, tepore, vel animi remiſſione, aut certè ab aliquo deprauato humore, ſeu corporis indiſpoſitione; quædam hoc loco aſſignabo indicia, ex quibus dignoſcatur, an huiuſmodi ariditas ex dicta purgatione oriatur: vel certè ex aliquibus recenſitorum vitiorum: ad quem effectum tria repetio præcipua indicia.

Tria ſunt inducia ex quibus dignoſci poteſt, an ariditates à ſenſitiua nocte, an verò aliūde proueniat.

Primum indiciū eſt nullum in creaturis guſtū reperire.

Primum eſt, ſi quemadmodum nullum in rebus diuinis guſtum conſolationemq; reperit anima, ita etiam nec illam in aliqua creata re reperiat. Cum enim in nocte obſcura ad hoc collocet Deus animam, vt exſiccet ac repurget appetitum ipſius ſenſitiuum, nulla alia re ſinit illam ineſcari, guſtumque reperire, hinc probabiliter ariditatem ac amaritudinem iſtam, non à peccatis imperfectionibuſq; recenter admiſſis prouenire cognoſcitur. Si enim hoc ita eſſet, aliqua in natura pronitas, vel *cupiditas* aliquid aliud, præter res diuinas deguſtandi perciperetur. quotieſcunque enim in imperfectione aliqua appetitui habenæ permittūtur: illico propenſus ad eam, ſiue parum, ſiue multum, ſecundum affectus, ac guſtus quo illi inhæſit menſuram, ſentitur. Sed quia iſtud tam ſupernarum, quam inferiorum rerum faſtidium, ex aliqua corporis indiſpoſitione vel melancolico humore, qui ſæpè in nulla re permittit guſtum conſolationemq; reperire, naſci poſſet: ſecundū indicium & proprietas neceſſaria eſt.

Secundum indiciū eſt ordinaria Dei memoria & anxietas propter eum.

Secundum itaq; indicium, ſeu proprietas purgationis iſtius eſt; quod ordinariè occupat ac erigit memoriam in DEVM, cum ſollicitudine, & anxietate quadam doloroſa, ſe DEO nequaquam inſeruire, ſed potius quoniam ſuauitate illa in rebus diuinis deſtitutam ſe animaduertit, retrocedere exiſtimando. Hinc enim patet, ariditatem iſtam ac tædium, non ab animi remiſſione tepore que proficiſci: hoc enim tepori proprium eſt, parum res diuinas curare, nullamque interiorem de ijs ſollicitudinem gerere. Vnde

Digitized by Google

Diſcrimen inter ariditatem & tepiditatē.

Vnde inter ariditatem & tepôrem, latum intercedit diſcrimem. Tepor enim multam animi remiſſionem & voluntatis languorem , nec non animum abſque ſollicitudine Deo inſeruiendi continet : quæ autem ariditas duntaxat purgatiua eſt, ordinatiam ſecum ſollicitudinem, cum anxietate afflictioneque (vt dixi) quod Deo non inſeruiat trahit. Hæc autem purgatiua ſiccitas, quanquam aliquando admixtam habeat melancoliam, vel alium humorem (ſicuti interdum euenit) non propterea tamen, minus effectum ſuum purgatiuum appetitus, efficit: quandoquidem omni eſt guſtu deſtitutus, & cogitationes ſuas in ſolo Deo occupatas habet: quando enim merus humor cor inficit, nil aliud præter diſplicentias , naturæque deſtructionem adfert, idque ſine vllis Deo inſeruiendi deſiderijs, quæ purgatiuam ariditatem comitantur; ob quam ariditatem purgatiuam, licet ſenſitiua portio ſit vehementer collapſa, remiſſa, & ad operandum, ob modicum guſtum ac conſolationem quã experitur, debilis : ſpiritus nihilominus promptus eſt & robuſtus.

Cauſa ariditatu ab obſcura ſenſus nocte promanantu.

Cauſa porrò ariditatis iſtius eſt , quia transfert & mutat Deus bona & vires ſenſus, ad ſpiritum , quorum bonorum cum virtus & ſenſus naturalis incapax ſit, ieiunus, aridus, vacuuſque remanet, ſenſitiua enim hominis portio , ad id, quod eſt purè ſpiritus inhabilis eſt & inepta : vnde guſtato ſpiritu deſipit caro, fitque ad operandum remiſſa: verum ſpiritus , qui tunc temporis cibo reficitur , fortis magiſque quam antea, ne Deo deſit, vigilans, ac ſollicitus euadit. Qui ob mutationis huius nouitatem, non ſtatim à principio ſuauitatem & delectationem ſpiritualem, ſed ariditatem amaritudineſque experitur: cum enim interiorem palatum , ſuauitatibus iſtis ſenſibilibus habuerit aſſuefactum; adhuc ad eas mentis oculos verſos habet. Et quia etiam nec ſpiritualem palatum repurgatum habet , nec ad tam delicatam voluptatem diſpoſitum (donec ſucceſſiuè per iſtam aridam ac obſcuram noctem adaptetur) nequit ſuauitatem ſpiritualeq; bonum percipere; ſed ariditatem dũtaxat & amaritudinem, deficiente iam ac ſubtracto eo, quod prius cum tanta facilitate deguſtabat. Iſti enim, quos Deus per has deſerti ſolitudines ducere incipit, ſimiles filijs Iſtael ſunt, quibus licet Deus in deſerto cibum cæleſtem adeò delicatũ præbere cœpiſſet, vt (ſicut ibi dicitur) in ſaporem quem quiſque vellet, verteretur; nihilominus plus guſtuum, ſaporumq; carniũ, & cæparum quibus antea in Ægypto veſcebantur, defectum ſentiebant (eo quod haberent palatum illis aſſuefactum ac inescatum) quam delicatam Angelici cibi ſuauitatem: plorabantque & ad carnes inter cæleſtes cibos ſuſpirabant. *Recordamur piſcium quos comedebamus in Egypto gratis, in mentem nobis veniunt cucumeres, & pepones, porrique , & cæpe , & allia.* Eouſque enim appetitus noſtri vilitas dilabitur , vt nos faciat noſtras optare miſerias; in commutabile verò cæli bonum, faſtidire. Verum quando (ſicuti diximus) ariditates iſtæ, à purgatiua appetitus ſenſibilis nocte oriuntur: quamuis ob cauſas , quas nuper adduximus, non percipiat ſpiritus ſuauitatem: fortitudinem tamen ac vigorem ad operandum propter ſubſtantiam, quam illi interior cibus præbet, percipit , qui cibus eſt obſcuræ ac ſenſui ſiccæ contemplationis exordium, quæ occulta eſt, & ipſimet qui illa potitur arcana: ſimulque vt plurimum, cum iſta ariditate ac vacuitate, quã in ſenſu efficit, confert animæ propenſionem ac deſiderium in ſolitudine ac quiete manendi, nihil particulare cogitare valẽdo, ſed neq; cogitare conſiderareque cu-

Senſitiua hominis pars puri ſpiritus incapax eſt.

Exod.16. num 14. Sap.16.n.21. Num.11. num.5.

Summa appetitus humani immortificati vilitas.

Contemplationis obſcura initium.

Digitized by Google

piendo. Tunc verò, ſi illi, quibus iſta eueniunt, ſeipſos pacificare & tranquillare noſſent, nihil omnino quamcunque interiorem ac exteriorem operationem, quã ipſi induſtria diſcurſuque ſuo efficere poſſent curando, & abſque vlla ſollicitudine ſeu ſtudio aliquid illic præſtandi manendo; ſed ſeſe à Deo duntaxat duci permittendo, necnon ipſius dona ſuſcipiendo, cum interiori denique & amoroſa attentione audiendo: confeſtim in otio illo, ac rerum omnium obliuione, refectionem illam interiorem delicatiſſimè experirentur. Quæ adeo delicata eſt, vt ſi nimium deſiderium, vel nimiam ſollicitudinem ad illam ſentiendam applicauerit anima, vt plurimum illam non ſentiet: nam (ſicut dixi) refectio hæc, in maximo ipſius otio & vacatione, effectum ſuum in ea producit: eſt enim aëris inſtar, qui ſtatim ac quis voluerit contrahere manum, illumque conſtringere, euaneſcit. Et ad hoc propoſitum illud quod Sponſa Sponſo in Canticis dixit, intelligere poſſumus, nimirum, *Auerte oculos tuos à me, quia ipſi me auolare fecerunt.* Taliter ſiquidem in hoc ſtatu collocat Deus animam, tamque diuerſo illam itinere ducit, vt ſi ipſa ex ſe habilitateque ſua, ſeu aptitudine operari voluerit; præpediat potius diuinum quod in ea efficitur opus, quam adiuuet, quod antea longe contrario fiebat modo.

Cant. 6. 4

Huius rei ea eſt cauſa: quia iam in iſto contemplationis ſtatu, quando videlicet ſtatum diſcurſumque proficientium deſerit, iam Deus eſt ille, qui in anima taliter operatur, vt potentias illius interiores ligare videatur, nullum intellectui fulcimentum, aut voluntati ſuccum, aut memoriæ diſcurſum relinquendo. Id enim, quod tempore iſto poteſt ex ſe operari & præſtare anima, ad nihil aliud deſeruit, quam (ſicuti diximus) ad interiorem pacem turbandam, opuſque quod in ſiccitate illa ſenſus in ſpiritu operatur Deus præpediendum. Quæ cum ſpiritualis ſit, & delicata, opus etiam quietum, delicatum, pacificum, & ab omnibus iſtis prioribus guſtibus ſeu conſolationibus, quæ non mediocriter palpabiles erant, ac ſenſibiles, admodum alienum efficit: hæc enim eſt pax illa quam Deum loqui animæ dicit Dauid: *Quoniam loquetur pacem in plebem ſuam*: vt eam ſpiritualem reddat. Atque hinc tertium naſcitur indicium.

Pſ. 84. 9.

Tertium itaque indicium, per quod ariditatem hanc purgationem eſſe ſenſus, intelligere poſſimus eſt; non poſſe iam meditari nec diſcurrere, imaginationis ſenſu vtendo, vt eam ſicuti ſolebat, moueat & excitet, licet quam maxime ex ſua parte conetur. Cum enim in hoc ſtatu incipiat ſe Deus communicare animæ, non iam per ſenſum, ſicuti antea medio diſcurſu notitias componente & diuidente faciebat; ſed medio ſpiritu puro, in quo diſcurſus ſucceſſiuus non reperitur, ſimplicis contemplationis actu ſe illi communicando, quam inferioris partis nec interiores nec exteriores ſenſus attingunt, hinc eſt quod imaginatio & phantaſia, nulli rei valeant inniti, nec aliquam conſiderationem auſpicari, nec illam deinceps vſurpare.

Tertium indicium noctis ſenſus eſt, non poſſe amplius meditari & diſcurrere.

Cur in hoc ſtatu non poſſit anima meditari?

Circa hoc tertium indicium animaduertendum eſt, iſtud potentiarum impedimentum & exiguam ſatisfactionem, nequaquam ab aliquo deprauato humore prouenire: quando enim hinc naſcitur, conſumpto illo humore, qui nunquam in vno ſtatu perſeuerat, confeſtim vel modica diligentia adhibita, poteſt iterum anima id, quod prius poterat, & potentiæ ſuæ

Digitized by Google

ſua iterum reperiunt adminicula. Quod in appetitus purgatione ſecus accidit: ſtatim enim ac illam ingredi incipit anima, impoſſibilitas potentijs diſcurrendi creſcit. Quamuis enim verum ſit, purgationem hanc in aliquibus minime in ſuis principijs ita eſſe perpetuam, quin aliquando, quibuſdam ſuis guſtibus, recreationibuſque ſenſibilibus perfruantur, (non enim ob eorum imbecillitatem expediebat eos vno, vt ſic dicam ictu, ſeu impetu, ab vberibus diuelli) nihilominus maiores ſemper in purgatione iſta progreſſus faciunt, ſenſitiuæque operationi, (ſi tamen ad vlteriora progredi debeant) finem imponunt. Illi enim qui contemplationis via non incedunt, diuerſo admodum modo ſeſe habent; in quibus hæc ariditatum nox, non ſolet eſſe in ſenſu perpetua: quamuis enim aliquando eas patiantur, aliquando tamen nequaquam: & licet non valeant interdum diſcurrere, alijs tamen vicibus optime poſſunt, ſicut ſolebant.

Qualiter ſeſe habeāt illi qui cōtemplationis via nō gradiuntur.

Ad hoc autem duntaxat à Deo in nocte hac homines iſti collocantur, vt eos exerceat, humiliet, illorumque reformet appetitum, ne guloſitati illecebriſque in rebus ſpiritualibus aſſueſcant; non autem idcirco id facit vt eos ad viam ſpiritus, quæ eſt contemplatio iſta, perducat. Non enim omnes, qui ex inſtituto in via ſe ſpirituali exercent; ad contemplationem perfectum à Deo prouehuntur, cuius rei cauſam, ipſe nouit. Hinc eſt, quod nunquam iſtorum hominum ſenſum à conſiderationum diſcurſuumque vberibus omnino auellat: ſed interdum duntaxat, & per interualla, ſicuti diximus.

Nō omnes qui ſpiritualis exercitijs vitæ incumbūt ad contēplationem perueniūt.

CAPVT X.

De modo quem ſeruare ſtatus iſtius homines in hac nocte obſcura debent.

TEmpore itaque aridi atum noctis iſtius ſenſitiuæ, in qua facit Deus mutationem, de qua ſuperius ſumus locuti, educendo animam à via ſenſus, ad viam ſpiritus, hoc eſt, à meditatione ad contemplationem, in qua non poteſt iam operari, nec ex ſe potentijs ſuis, de rebus diuinis, ſicuti dictum eſt, diſcurrere; hoc inquam tempore, magnas ſpirituales viri patiuntur afflictiones, non tam propter ſiccitates, quas ſuſtinent, quam propter metum, quo ne fortè in via hac aberrauerint, tenentur; exiſtimando ſe ſpiritualis ſui boni iacturam feciſſe, ſeque à Deo eſſe derelictos, quandoquidem nullum in rebus bonis fulcimentum, nullamque conſolationem reperiunt. Tunc laborant, & conantur (ſicut conſueuerant) aliquo fulcire guſtu potentias, eaſque alicui obiecto diſcurſus alligare, arbitrando, niſi ita faciant, neque operationem ſuam ſentiant, nihil ſe omnino agere. Quod tamen fit, non ſine graui tædio, interiorique animæ renitentia, cui in quiete illa, ac otio manere libebat. Quod dum faciunt, diuertendo ſe ab vno, non proficiunt in altero, quia enim proprij ſpiritus operatione vtuntur, ſpiritum pacis & tranquillitatis, quem poſſidebant, amittunt. Quare ſimiles ſunt illi, qui opus iam perfectum deterit, vt iterum illud efficiat: vel ei, qui ab vrbe egreſſus, eam denuò intrat: vel denique illi, qui prædam vena-

Obſeruanda eſt capitis huius doctrina.

Præcipua cauſa afflictionis animæ in hoc purgationis ſeu ariditatis ſtatu conſtituta.

Digitized by Google

tione captam dimittit, vt rurſus eam venetur; quorum profectò conatus, hac in parte iam eſt ſuperuacaneus, cum nihil ſint amplius reperturi: & præſertim quia ad priorem ſuum agendi modum redeunt, vt dictum eſt. Si in hoc ſtatu homines iſti, eo qui illos intelligat dirigatque ſunt deſtituti, retrocedunt miſeri, certam deſerendo viam; vel ſaltem fiunt remiſſiores, vel denique ne ad vlteriora tendant ſeipſos præpediunt, idque ob multas quas adhibent diligentias, vt primo meditationis diſcurſuſque tramite gradiantur, propriam interim naturam defatigando, nimiumque affligendo, dum ſe ob negligentiam propriã vel peccata, progreſſum minimè facere imaginantur. Qui certe eorum labor iam ſuperuacaneus eſt; ſiquidem iam aliâ ducit eos Deus viâ diuerſiſſimâ à primâ; quæ eſt contemplationis: vna enim via, meditationis eſt & diſcurſus; altera autem, nec imaginationi, nec diſcurſui ſubeſt.

In quam grauia corruant ſpiritualia damna qui in hoc ſtatu Ductore apto deſtituuntur:

Quid faciendum ſit hominibus in hoc ſtatu conſtitutis?

Qui in ſtatu iſto ſe verſari animaduerterint, expedit eis animum ſibi ipſis addere, & ad perſeueranter patiendum ſeipſos inducere. Non deſpondeant ergo animũ, neque afflictioni ſuccumbant, ſed pleno corde fidant Deo, qui recto & ſimplici corde ſe requirentes non deſerit, huicque itineri neceſſaria ſuppeditabit, donec eos ad ſerenam limpidamque amoris lucem perducat, quam eis, mediante altera obſcura ſpiritus nocte confert, ſi à Deo in ea collocari promeruerint.

Modus itaque, quem in hac ſenſus nocte ſeruare debent, eſt; vt nihil diſcurſum meditationemque curent: cum iam (vti dixi) non ſit rerum iſtarum amplius tempus: ſed in tranquillitate ac quiete permittant manere animam, quamuis illis ſe nihil agere & tempus inaniter conſumere, ac ob ſuum teporem nihil in oratione cum guſtu cogitare velle videatur. Multum profectò præſtabunt, deſolationem ſuam patienter ſufferendo, ac in oratione perſeuerando, id enim quod tunc ab eis requiritur eſt, vt animam relinquant liberam, ab omnibuſque notitijs & cogitationibus expeditam, & pacatam, nullam tunc aliam, quid cogitaturi aut meditaturi ſint, ſollicitudinem admittendo; ſatiſq; illis ſit, amoroſa quædam ac tranquilla in Deo aduertentia ſeu attentio: & præterea vt ibi ſine omni ſollicitudine, conatu nimioq; Deum ſentiendi ac deguſtandi deſiderio permaneant: vniuerſi ſiquidem conatus iſti, & molimina inquietant, & à tranquilla quiete, ſuauiq; contemplationis otio, quæ illis in hoc ſtatu confertur, animam diſtrahunt. Et quãuis maximos conſcientiæ ſtimulos patiantur, quod nimirum tempus otioſè tranſigant, meliuſque futurum, ſi alicui alteri operi incumberent, quandoquidem nihil in oratione efficere, nilque cogitare valent; tolerent ſeipſos, maneantque tranquilli, ſibi ipſis perſuadendo, ſe nullam aliam ob cauſam ad orationem pergere, quam vt ibi voluptati indulgeant, & in ſpiritus latitudine maneant. Si enim aliquid ex ſe interioribus potentijs operari voluerint; nihil efficient aliud quam illa bona, quæ Deus pace illa otioque mediante, animæ confert, & imprimit, impedire & amittere; vt ſi pictor quiſpiam faciem aliquam depingeret, quæ ad aliquid faciendum ſeſe hinc & illinc moueret, nihil pictor efficere poſſet, & ea quæ iam faciebat interturbarentur. Eodem modo, quando anima in pace iſta & interiori otio conſtituta eſt, quælibet operatio & effectus, ſeu ſollicita aduertentia, quam ipſa tunc temporis exercere voluerit, diſtrahet illam & inquietabit; facietque ariditatem, ac ſenſus vacuitatem ſentire. Quo enim magis voluerit aliquod affectus, & notitiæ adminiculum acquirere, eò maiorem ſentiet defectum,

Digitized by Google

fectum, qui iam via illa nequit amplius ſuppleri. Quamobrem expedit animæ in hoc ſtatu operationum quæ à potentijs promanant iacturam nihili facere: quin potius vt quantocius eas amittat, optare. Nam non impediendo contemplationis infuſæ operationem quam Deus maiori cũ abundantia pacifica confert; recreat illam, locumque præbet vt ardeat, & ſpiritu amoris, quem obſcura hæc & arcana contemplatio ſecum adducit, ſuccendatur, & flammeſcat. Nollem tamen ex doctrina hac generalem elici regulam meditationem, vel diſcurſum relinquendi: nunquam enim relinqui debet, niſi quando nullo modo aliter fieri poteſt; eò videlicet tantũmodo tempore quando per viam purgationis & afflictionis, vel perfectã ad modum contemplationem illam Dominus impedierit. Alio enim tempore & occaſione, ſemper huiuſmodi fulcimentum & adiumentum neceſſarium eſt: maximè verò vitæ crucisque Chriſti meditatio, quæ ad purgationem & patientiam viæque huius ſecuritatem obtinendam, eſt mediũ omnium optimum, & admirabili modo ſublimen iuuat contemplationem: quæ nihil aliud eſt quam arcana, pacifica, & amoroſa Dei infuſio; cui ſi præbeatur locus, ſpiritu amoris inflammat animam, quemadmodum ipſa ſequenti verſu ſignificat.

Meditatio tunc ſolum relinqui debet, quãdo vel ariditate purgatiua, vel ſublimi contemplatione impeditur.

Vitæ & Paſſionis Domini meditatio quanti ſit ad animæ purgationẽ momenti.

Quid ſit ſublimis contemplatio?

CAPVT XI.

Tres verſus primi Cantus declarantur.

Anxio amore inflammata.

AMoris inflammatio, communiter à principio non percipitur, eo quod ob impuritatem naturæ, vel quia non præbet ei in ſe anima (ſeipſam ſicuti diximus non intelligens) locum pacificum; nondum cœperit accendi. Interdum tamen ſiue hoc faciat anima, ſiue non faciat, conteſtim aliquod anxium Dei deſiderium incipit ſentire, & quo plus progreditur, magis ſe affectam, Deique amore inflammatam percipit; neſcit tamen nec intelligit, quomodo, & vnde huiuſmodi in ea naſcatur amor, & affectus: videtur tamen illi flamma hæc & inflammatio, quandoq; tantopere in ſe exteſcere, vt amore anxio Deum optet, ſecundum quod Dauid, dum in nocte iſta verſaretur, dicit de ſeipſo verbis iſtis. *Quia inflammatum eſt cor meũ.* (in amore videlicet contemplationis) *Guſtus quoque mei & affectus commutati ſunt.* (hoc eſt à via ſenſitiua ad ſpiritualem per ſanctam iſtam ſiccitatem & omnium guſtuum affectionumque, de qua loquimur, ceſſationem, tranſmutati ſunt.) *Et ego* (ait) *ad nihilum redactus ſum, & neſciui.* Vt enim diximus, neſciens anima, quam viam teneat, ſeipſam in rebus omnibus ſiue ſupernis, ſiue infernis, quibus ſuauiter frui ſolebat, annihilatam amoreque ſauciam videt, nec tamen ſcit qualiter, & quia interdum hæc amoris in ſpiritu inflammatio, non mediocriter creſcit; adeò ingentes ſunt animæ propter Deum anxietates, vt ſibi in iſta ſiti oſſa areſcere, naturaq; marceſcere, ac eius calor & vigor, ob viuacitatem ſitis amoris, langueſcere & deficere videatur; quam amoris ſitim, viuam ſentit eſſe & experitur anima. Hanc etiam ſentiebat patiebaturque Dauid, quando ait, *Sitiuit anima mea ad Deum viuum*: quod idẽ eſt ac dicere: Viua fuit ſitis qua tenebatur anima mea. Quam ſitim, cum viua ſit aſſerere poſſumus, occidere ſiti. Quanquam ſitis huius vehementia, continua non ſit, ſed per interualla; ordinariè tamẽ, aliqua ſentitur ſitis. Animaduertendum

Cur amoris inflammatio à principio in iſto purgationis ſtatu non ſentiatur?

Pſ. 72. nu. 21.

Ibid.

Pſ. 41. n. 3.

Digitized by Google

tamen eſt; amorē iſtum, ſicut iā dicere cœperamus, in iſtis principijs communiter non ſentiri, ſed ariditatē, vacuitatemque, de qua nunc nobis ſermo eſt: pro nunc verò, amoris iſtius qui poſtmodum ſuccenditur, loco, id quod anima, in medijs ariditatibus illis potentiarumq; vacuitatibus percipit, eſt; ordinaria quædam propter Deum anxietas ac ſollicitudo, cum afflictione ſimul, ac formidine, quod illi minimè inſeruiat: quæ res, gratum eſt admodum Deo ſacrificium: videre nimirum ſpiritum afflictum, & ob ſui amorem ſollicitum ſollicitudinem iſtā, ſecreta illa contemplatio animæ confert, donec temporis ſucceſſu, repurgato aliquatenus ſenſu (hoc eſt ſenſitiua parte) & à viribus ac naturalibus affectibus, medijs ariditatibus iſtis, quibus illam exercet, emundato, amorem iſtum diuinum in ſpiritu ſuccendat. Interim tamen (illius tandem inſtar, qui ab infirmitatibus curatur) nihil aliud in obſcura iſta nocte & ſicca appetitus purgatione incumbit animæ, quam pati; hocque modo à multis ſanari imperfectionibus & in pluribus ſeſe exercere virtutibus, vt prædicti amoris poſſit fieri capax, ſicut iam in Verſus ſequentis explicatione dicetur.

In hoc ſtatu id quod maximè incumbit animæ eſt pati.

O ſortem fortunatam.

Cum enim in nocte iſta ſenſitiua collocet Deus animam, vt inferioris partis ſenſum repurget ac ſpiritui adaptet, ſubijciat & vniat, obſcurando illum & à diſcurſibus ceſſare faciendo (quemadmodum etiam poſtmodum ad ſpiritum, repurgandum illam vt eum ſecum vniat in nocte ſpirituali collocat) tanta conſequitur anima commoda (quamuis hoc ipſi minime videatur) vt magnam reputet fœlicitatem, ſe ex laqueo anguſtiaque partis inferioris ſenſus, per fortunatam noctem iſtam exiuiſſe, vnde præſentem Verſum cantat

O ſortem fortunatam.

Circa cuius verſus intelligentiam, neceſſarium eſt hoc loco vtilitates, quas in nocte iſta reperit anima obſeruare, propter quas magnam reputat fœlicitatem ſe eſſe adeptam, quod eā tranſierit, quas omnes vtilitates, ſequenti Verſu complectitur.

Exiui, nec fui obſeruata.

Egreſſio hæc, de egreſſu à ſubiectione, qua anima ſenſitiuæ parti in quærendo Deo per operationes debiles, limitatas & periculoſas (cuiuſmodi ſunt partis iſtius inferioris operationes) ſubdebatur, intelligenda eſt; quandoquidem ad ſingulos fermè paſſus in mille impingebat imperfectiones, ac ignorantias, quemadmodū ſuperius, cū de ſeptē vitijs capitalibus ageremus, adnotauimus. A quibus omnibus vitijs libera euadit anima, extinguente in ea vniuerſos guſtus, & tam ſuperiores quam inferiores conſolationes nocte iſta, & omnes diſcurſus obſcurante, aliaq; innumera bona, præſertim quantum ad virtutum acquiſitionem ſpectat, prout iam dicemus, efficiente. Erit profectò res iucunda ſummæque ei, qui in hoc ſtatu verſatur, conſolationis, videre rem, quæ tam aſpera ac contraria appâret animæ, tantopereque guſtui ſpirituali repugnās, tanta in ea bona operantem: quæ bona ſicuti diximus in egreſſione ſecundum affectum & operationem noctis iſtius interuentu, ab vniuerſis rebus creatis, & in arripiendo itinere certo ad æternas, adipiſcitur; quæ certè ingens eſt fœlicitas, & ſors fortunata. Primò, ob ſummum quod ex appetitus, & affectus circa res vniuerſas extinctione conſequitur bonum. Secundo

Multa cōſequuntur commoda animam noctis huius obſcuræ præſidio.

Digitized by Google

cundo, quia admodum exiguus eſt illorum numerus, qui per iſtam anguſtam portam arctamque viam, quæ ducit ad vitam (vt Saluator noſter ait) *Quam anguſta porta, & arcta via eſt, quæ ducit ad vitam, & pauci ſunt, qui inueniunt eam,* patienter & perſeueranter ingrediuntur. Anguſta ſi quidem porta eſt, hæc nox ſenſus quo ſe expoliat denudatque anima, vt illam intret, per fidem ſeipſam regendo, quæ ab omni ſenſu aliena eſt; vt poſtmodum per arctam alterius noctis ſpiritus viam incedat, in qua nocte ad vlteriora ingreditur, in fide puriſſima, quæ eſt medium, per quod Deo vnitur, ad eum pergendo. Per quam quidem viam, quoniam tam arcta, obſcura, & horribilis eſt (ita vt nulla inter noctem iſtam ſenſus, & noctem ſpiritus in obſcuritate tribulationibuſque ſicut dicemus, comparatio eſſe poſſit) multo pauciores gradiuntur; ſed etiam ipſius quoque commodi multo ſunt maiora. Nunc autem de vilitatibus noctis iſtius ſenſus, de qua in præſenti agimus aliquid, cum maxima qua poſſibile fuerit breuitate dicemus, vt ad aliam noctem gradum facere poſſimus.

Matt. 7. n. 14.

CAPVT XII.

De vtilitatibus, quas nox iſta ſenſus affert animæ.

NOx iſta, & purgatio appetitus, adeò fauſta eſt animæ, ob ingentia bona & commoda, quæ in ea producit (quãuis ſe illis potius priuari per noctem hãc, ſicut diximus arbitretur) vt quemadmodum Abraham fecit conuiuium grande, cum filium ſuum Iſaac ablactaſſet: ad eundem modum, lætantur in cœlo, quando iam Deus iſtam educit animam ex infantiæ pannis, ex ſuiſque depoſitam vlnis propriis facit greſſibus incedere: & tandem ſubtracto lactis vbere, ſuaui videlicet ac tenero infantium cibo, panis eam cruſta paſcit; ac fortium panem, qui in ariditatibus iſtis ac ſenſus tenebris, incipit ſpiritui euacuato, & à ſuccis ſenſus exſiccato conferri, facit deguſtare: qui panis eſt, infuſa contemplatio, de qua ſumus locuti. Atque iſtud eſt primum præcipuumque emolumentum, quod in hoc ſtatu conſequitur anima, ex quo omnia fermè cætera promanant.

Gen. 21. n. 8.

Quorum primũ eſt, ſui ipſius propriæque miſeriæ agnitio. Nam præterquam quod vniuerſæ gratiæ & fauores quos Deus animæ confert, vt plurimum notitia hac veluti inuoluuntur & imbuuntur, ariditates etiam ipſæ, potentiarumq; reſpectu prioris quam experiebatur affluentiæ vacuitas, nec nõ ea, quam in rebus bonis ſentit difficultas; faciunt eam vilitatem ac miſeriam propriam, quam tempore priſtinæ proſperitatis non animaduertebat, agnoſcere. Rei huius eximia in Exodi libro reperitur figura, vbi legimus, quod cum vellet DEVS filios Iſrael humiliare, ac ad ſui ipſorum cognitionem inducere præcepit, vt ſe veſtibus ornamentiſque feſtiuis, quibus ordinariè in deſerto vtebantur, exuerent, dicens. *Iam nunc depone ornatum tuum &c.* vulgaribuſque vos laboratorum induite veſtibus, vt agnoſcatis qualiter à me tractari digni ſitis. Quod perinde eſt ac ſi dixiſſet. Quãdoquidem ornatus, quo vtimini, cum feſtiuus ſit & iucundus, occaſionem vobis præbet, ne adeò demiſſe, ſicut æquum eſſet, de vobis ſentiatis, auferte iã ornamẽta iſta: vt deinceps vilibus vos indutos conſiderando, quid ſitis, & qua ratione nihil amplius promereamini, agnoſcatis. Hinc apparet, ex ꝓpria miſeria agnoſcere

Primum obſcuræ ſenſus noctis emolumentũ eſt, propriæ miſeriæ cognitio.

Exod. 33. n. 5.

Ani-

Iſa.58.10. *orietur in tenebris lux tua*) illuminat Deus animam,non præpendo illi duntaxat miſeriæ vilitatiſq; ipſius notitiam, ſicut diximus: ſed etiam immenſitatis ac excellentiæ ſuæ. Nam præterquam quod appetitibus,guſtibus,ad miniculiſque ſenſibilibus extinctis, liber,puruſque remanet intellectus ad veritatē percipiendā (guſtus enim & appetitus ſenſibilis, etiam ſpiritualium rerum obfuſcat ac impedit ſpiritum) anguſtiæ quoque ipſæ, ſenſuſq; ariditates illuſtrant & acuunt intellectum; quemadmodum Iſa.ait: *Vexatio intellectum dabit auditui*: intelligere videlicet faciet, qua ratione Deus animam vacuam & expeditam (quod ad diuinam illius influentiam obtinendam requiritur) nocte iſtâ obſcurâ ſiccaque contemplatione mediâ, diuinâ ſuâ ſapientiâ ſupernaturaliter inſtruit; quod antea propter ſuccos guſtuſq; priores minime faciebat. Rem hanc, optime explicat idem Iſai. Propheta dicens: *Quem docebit ſcientiam, & quem intelligere faciet auditum? Ablactatos à lacte, auulſos ab vberibus.* Ex quibus verbis colligitur; ad influentiam iſtam diuinam obtinendam, non tantum primum ſuauitatis ſpiritualis lac, vberumq; ſuauium diſcurſuum à potétijs ſenſitiuis profectorum, quibus fruebatur anima ſuſtentaculum, diſponere: quantum ſpiritualis ſuauitatis carentiam & ab vberibus auulſionem.

Guſtus ſenſibilis etiam ſpiritualium rerum obfuſcat & impedit ſpiritum.

Iſa.28.19

Iſa.28.9.

Quid faciendum anima vt cum Deo debita cū reuerentia tractet?

Abacuc 2. n.1.

Quamobrem, ad magnum iſtum Regem debita cum reuerentia vrbanitateq; audiendum,expedit animæ,erectā admodum, nullique rei ſecundum affectum innixam manere: quemadmodum de ſe ait Abacuc. *Super cuſtodiam meam ſtabo* (hoc eſt auellendo appetitum) *& figam gradum meum* (hoc eſt, ſenſibus non diſcurram) *& contemplabor, vt videam, quid dicatur mihi.* Hinc itaque conſtat ex arida nocte iſtâ primo loco notitiam ſui oriri & ex ea tanquam ex fundamento hanc Dei notitiam. Propterea quippe S. Auguſtinus dicebat Deo. *Nouerim me Domine, & cognoſcam te.* Vt enim Philoſophi dicunt; vnum extremorum recte per aliud cognoſcitur.

Vt autem euidentius vim & efficaciam ariditatis derelictioniſq; ſenſitiuæ noctis huius,ad maiorem Dei lucem inducendā, quam hoc loco à Deo ſuſcipere animam aſſeruimus,demonſtrem: adducā authoritatem illam Dauidis,in qua ſatis apte, inſignem quam nox iſta ad ſublimem hanc Dei notitiam producendā, efficaciam habet,declarat verbis iſtis. *In terra deſerta & inuia & inaquoſa, ſic in Sancto apparui tibi, vt viderem virtutem tuam & gloriam tuam.* Pſ.62.3. Res profectò eſt ſumma admiratione digna, quod nō dicat hoc loco Dauid; ſpirituales delicias & plurimas quibus fuerat fruitus ſuauitates. fuiſſe ſibi media diſpoſitioneſque ad diuinam gloriam pernoſcendam, ſed ariditatē,partiſq; ſenſitiuæ derelictionem,& abſtractionem;quā hoc loco, terra deſerta,& inaquoſa denotat; ſed neque dicit;conceptus diſcurſuſq; diuinos in quibus multum operæ collocauerat,fuiſſe ſibi viā ad ſentiendam ac intuendam virtutem diuinam: ſed potius impoſſibilitatem cōceptū cogitationemq; in Deo defigendi, ac diſcurſus imaginariæ conſiderationis, (quæ hoc loco per terrā, inuiam deſignatur) amplius progrediendi. Itaque nox iſta obſcura,cum ſuis ariditatibus & vacuitate,eſt mediū ad Deum,ſeq; ipſum cognoſcendum: quanquam non cum ea plenitudine,ac copia,ſicut in alia ſpiritus nocte euenire conſueuit: nam hæc notitia,eſt veluti alterius principium.

Elicit præterea anima ex ariditatibus, vacuitateq; noctis iſtius appetitus, humilitatem ſpiritualem; quæ eſt virtus, primo capitali vitio, quod diximus eſſe ſu-

Senſitiua noctis huius effectus humilitas ſpiritualis.

Ee per-

perbiam ſpiritualem, contraria. Per quam humilitatem, per dictam notitiam propriam acquiſitam, ab omnibus imperfectionibus illis, in quas proſperitatis ſuæ tempore labebatur, repurgatur. Nam cum adeò ſe aridam miſerabilemq; conſpiciat, ne primos quidem cogitationis motus parititur, quibus melius ſe alijs viuere, aut alios in hoc itinere ſuperare, quemadmodum antea exiſtimare ſolebat, arbitretur, quin potius è contra, alios melius & perfectius agere cognoſcit. Atque hinc exordium ſumit proximorum amor; magni enim eos facit, nec amplius eos vt prius conſueuerat, cum ſe feruentiorem, alios verò non item, animaduertebat, iudicat: ſed miſeriã ſuam ſolummodo agnoſcit, adeoque præ oculis habet, vt nullus ei pateat locus ad eos in quempiam alium conuertendos. Quod mirum in modum, dum in nocte iſta verſaretur, explicauit Dauid dicens. *Obmutui, & humiliatus ſum, & ſilui à bonis & dolor meus renouatus eſt.* Hæc idcircò dicit; quia videbatur illi, animæ ſuæ bona, adeò fuiſſe in nihilum redacta, vt non ſolum, quid de eis loqueretur, non reperiret: ſed de alienis etiam bonis, ob dolorem ex cognitione propriæ miſeriæ ortum, velut mutus ſileret. In hoc etiam ſtatu, ſubiecti ac obedientes, in via ſpirituali efficiuntur. Cum enim tam ſe miſerabiles conſpiciant, non tantum ſe docentes audiunt, ſed etiam à quocunque dirigi, & in ijs, quæ ſibi agenda ſunt inſtrui, peroptant; euaneſcit etiam præſumptio, qua proſperitatis tempore interdum intumeſcebant. Et tandem eadem occaſione vniuerſæ imperfectiones, quas dum de ſpirituali ſuperbia loqueremur attigimus; repurgantur.

Ex hac humilitate proximorum amor naſcitur.

Pſal. 38. 3.

Obedientia & ſubiectio nocti huius effectus.

CAPVT XIII.

De alijs vtilitatibus, quas nox iſta ſenſus adducit animæ.

QVantum verò ad imperfectiones, ex ſpirituali auaritia ortas ſpectat, quã ſtimulante anima iam has, iam alias res ſpirituales cupiebat, & nunquam illic iſta vel illa exercitia (ob appetitus auiditatem, & conſolationẽ quam in illis deguſtabat) ſufficiebant: iam in iſtâ aridâ & obſcura nocte, ſatis benè reformata eſt. Cum enim eum, quem ſolebat guſtum & ſuauitatem in huiuſmodi exercitijs non reperiat, ſed potiùs amaritudinem ac laborem: adeò illis moderatè vtitur, vt potiùs ob eorum defectum & intermiſſionẽ poſſet timere iacturam; quemadmodum antea, ob eorum exceſſum eã patiebatur, quanquã ijs, quos Deus in iſta collocat nocte, humilitatem, ad bonumque promptitudinẽ communiter largiatur: id tamen, ſine vlla fit ſuauitate, vt ſolius Dei intuitu, illud quod ipſis iniungitur, præſtent: hocque modo, multis in rebus proprietatem exuunt, eo quod nullam in ipſis inueniant conſolationem.

Nox iſta auaritia ſpiritualis vitia eliminat.

Ad ſpiritualem porrò Luxuriam quod attinet, perſpicuum etiam eſt, per ariditatem iſtam, ſenſuſq; amaritudinem, quam in ſpiritualibus rebus experitur anima eã ab impuritatibus, quas, dum de vitio iſto ageremus, adnotauimus, liberam euadere: ſiquidem, vt ibi monuimus, ex ſuauitate, quæ à ſpiritu in ſenſum redundabat, proficiſcebantur.

Luxuriã quoq; ſpiritualem profligat.

Imperfectiones autem quarti vitij Gulæ nimirum ſpiritualis, à quibus in iſta nocte obſcura immunis fit anima, legi ſuperius poſſunt: licet, cum ſint prorſus innumeræ, minimè

Gulæ ſpiritualis vitium exterminat.

Digitized by Google

minimè retulerimus vniuerſas: quare nec eas hoc loco recenſebo; cuperem enim, noctis iſtius tractationi finem imponere, vt ad aliam transire liceat, in qua grauis magnique momenti, à nobis tradenda eſt doctrina.

Ad cognoſcenda tamen innumera cōmoda, præter iam allata, quæ in nocte iſta in vitio ſpiritualis Gulæ ſuperando conſequitur anima, ſatis ſit dixiſſe; eam, ab omnibus ibi recēſitis imperfectionibus, aliiſque multis & pernicioſioribus malis (quæ illo loco minime retulimus) in quæ plures, eò quòd non habuerint ſpiritualem appetitum guloſitatis ſpiritualis reformatum, & refrænatum (vt nobis experimento conſtat incurrerunt, liberam & immunem euadere. Cum enim Deus, in ſicca iſta obſcuraque nocte, in qua colloeat animam, concupiſcentiam, & appetitū ipſius taliter refrænauerit, vt vix ſuauitatibus & guſtibus ſenſibilibus, ſiue illi ex ſuperioribus, ſiue ex inferioribus rebus oriantur paſci, & ineſcari poſſit refrænationē hanc, taliter continuat vt ſeſe reformet, mortificet, & ſecundum concupiſcentiam appetitumque componat; ita vt videatur, paſſionū ſuarum vires amittere. Ex ſobrietate iſta ſpirituali; (præter iam dicta commoda) ſtupenda alia naſcuntur in anima, per mortificationem enim appetituum, ac concupiſcentiarū, in pace, & tranquillitate ſpirituali viuit anima: vbi enim appetitus, & concupiſcentia nō regnat, nulla interuenit turbatio, ſed pax & conſolatio diuina viget.

Ordinaria Dei memoria noctis huius effectus. Hinc etiam ſecundum cōmodum procedit, ordinaria videlicet Dei memoria cū metu ſimul ac formidine ne in via ſpirituali (ſicut dictum eſt) retrocedat. Quæ certè inſignis vtilitas eſt, nec ex minoribus ariditatis huius, purgationiſque appetitus commodis. Purgatur enim anima, & ab imperfectionibus, quæ illi medijs appetitibus, & affectibus eam ex ſe obfuſcantib. & obtundentibus adhærebant, emundatur. Aliud quoq; inſigne emolumentum ex iſta nocte in animam reſultat, videlicet, quod ſimul & ſemel in virtutib. ſeſe exercet: cuiuſmodi ſunt patientia, & longanimitas, quæ egregie in ariditatibus iſtis & vacuitatibus in ſpiritualib. exercitijs, abſq; guſtu & conſolatinoe parienter perſeuerando, exercentur. Charitas quoque Dei exercetur: quandoquidem non iam guſtu & ſuauitate, quam in opere reperit ad rectè agendum, ſed ſolius Dei intuitu mouetur. Virtus quoq; fortititudinis hic exercetur: quoniam in difficultatibus & amaritudinibus iſtis, quas in operando experitur, vires ex infirmitate elicit, hocq; modo fortis efficitur. Et denique in vniuerſis virtutibus, tam Cardinalibus, quā Theologicis & Moralibus, ſiccitatum iſtarum tempore, ſeſe anima exercet.

Quod autem in nocte iſta, omnia hæc de quibus nuper diximus, quatuor cōmoda conſequatur anima; delectationem nempe pacis; ordinariam Dei memoriam: munditiem & puritatē ac virtutum, quas nunc recenſuimus, exercitationem; aſſerit Dauid experimento proprio, dum in nocte hac verſaretur edoctus, hiſce verbis: *Renuit conſolari anima mea, memor fui Dei, & delectatus ſum: & defecit ſpiritus meus.* *Pſal. 76.3.* Conſeſtimque ſubiungit. *& meditatus ſum nocte cum corde meo, & exercitabar, & ſcopebam ſpiritum meum*: ab omnibus videlicet affectionibus & amoribus.

Ab imperfectionibus quoq; trium aliorum vitiorum ſpiritualium, inuidiæ ſc. iræ, & acediæ, quas ſuperius enumerauimus in ariditate iſta appetitus, repurgatur anima, virtuteſque illis contrarias acquirit. Emollita ſiquidem, & ariditatibus iſtis, ac difficultatibus, alijſque tentationi-

Digitized by Google

tionibus & tribulationibus, quibus noctis huius occaſione à Deo exercetur, humiliata anima, mitis & manſueta fit erga Deum, erga ſeipſam, ac etiam erga proximum. Ita vt non iam ſibi, cum alteratione ſeu paſſione ob defectus proprios iraſcatur, nec ob alienos, proximis; nec ampliùs eſt de Deo modicè, vt prius ſatiſfacta, aut irreuerenter, eò quòd non eam citius perefficiat, queruloſa.

Nam quod inuidiam concernit, iam in hoc ſtatu, cæteros charitatis amore proſequitur, ſi enim aliquã habet inuidiam non illa, vt antea (quando nimirum alios ſibi præferri, ab eiſque ſuperari dolebat) vitioſa eſt. Iam enim hic, tam ſe miſerabilẽ agnoſcens, palmã eis tribuit. Quod ſi aliqua inuidia tãgitur, ſi tamẽ tangitur, ea virtuoſa eſt, deſiderando videlicet ipſos imitari; quod certè inſignis eſt virtutis.

Sed neque acedia tædiumq; quæ in hoc ſtatu, ſpiritualium rerum reſpectu patitur, vitioſa ſunt, ſicuti antea. Priora enim tædia, ex ſpiritualib. quibus interdum fruebatur, vel certè ſi eis carebat, frui conabatur; conſolationibus & guſtibus, procedebant. At ea, quæ in hoc ſtatu ſuſtinet anima, haudquaquam ab iſta guſtus imbecillitate naſcuntur; DEVS ſiquidem iam illi, omnium rerum guſtum, in iſta appetitus purgatione abſtulit.

Præter recenſita iam commoda alia prorſus innumera, ſiccâ contemplatione iſta mediante, adipiſcitur anima. Nam in medijs anguſtijs & ariditatibus iſtis, ſæpe (cum de hac re minus cogitat) ſpiritualem ſuauitatem, & amorem puriſſimum, necnon ſpirituales notitias interdum admodum delicatas (quarum quælibet longe maioris eſt vtilitatis ac pretij omnibus quos prius deguſtauerat fauoribus) communicat illi Deus. Quanquam anima à principio minimè ita ſe rem habere arbitretur: delicatiſſima ſiquidem eſt ſpiritualis influentia, quæ quam ſenſus non attingit hoc loco confertur.

In nocte iſta ſpiritus libertatẽ conſequitur anima.

Poſtremò, quoniam in hoc ſtatu, ab affectibus & appetitibus ſenſitiuis repurgatur anima, ſpiritus libertatem cõſequitur, in qua duodecim Spir. S. fructus acquiruntur. Hic etiam à tribus inimicis, Dæmone ſcilicet, mundo, & carne ſtupendo planè modo fit immunis. Extincto enim ſenſitiuo rerum omnium ſapore & guſtu, nulla Dæmoni, mundo, aut ſenſualitati ſuppetunt arma & vires, quibus ſpiritum aggrediantur.

Aridirates itaque iſtæ id efficiunt vt pure Deum diligat anima: quandoquidem non iam amplius guſtu ac delectatione boni operis ad operandum ſtimulatur, ſicuti quando ſuauitatibus affluebat, fortaſſis accidebat: ſed Deo duntaxat rem gratam præſtandi, deſiderio. Efficitur etiam minimè præſumptuoſa, nec ſibi ipſi placens: quemadmodum proſperitatis tempore forte eſſe conſueuerat: ſed potius fit timida, & ſibi ipſi diffidens, nullamque ſui ipſius ſatisfactionem, ſeu complacentiam admittens: quibus in rebus. Timor Sanctus, qui auget & conſeruat virtutes, conſiſtit. Extinguit præterea aridiras iſta, concupiſcentias, naturæque vigores; ſicuti dictum eſt. Nam in hoc ſtatu, præter ſuauitatẽ & guſtum quem interdum ex ſe infundit Deus animæ, miraculo ſimile eſſet, ſi ipſa guſtum, & conſolationem aliquam ſentibilem in opere aliquo, & ſpirituali exercitio, induſtriâ ſuâ repetiret, quemadmodum ſuperius dictum eſt.

Creſcit etiã in iſta ſiccâ nocte, Dei ſollicitudo, & gratum illi præſtandi obſequium, anxietas. Cum .n. ſenſim ſenſualitatis vbera, quibus nutriebat & alebat appetitus, quibus inhærebat areſcant; ſola Deo obſe-

Digitized by Google

obſequendi anxietas in ſicco, & nuda remanet; quod certe Deo gratiſſimum eſt, cum dicat Dauid. *Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus.*

Pſal. 50.

Cum itaque cognoſcat anima in iſta ſicca purgatione, quam tranſiuit; ſe tam multa, tamque pretioſa (ſicut hic retulimus) beneficia ac commoda obtinuiſſe; iure in hoc, quem dilucidamus cantu ſubiungit.

O ſortem fortunatam,
Exiui, nec fui obſeruata.

Hoc eſt: laqueos, appetituum & affectionum ſenſitiuarum ſeruitutem euaſi. *Nec fui obſeruata.* hoc eſt, tres præfati inimici me impedire haud potuerunt. Qui quidem inimici (ſicuti diximus) appetitibus guſtibuſque illaqueant Animam, eamque ne ex ſe ipſa egreſſa ad perfecti amoris Dei libertatem euolet, remorantur, ſine quibus etiam nequeunt ipſi inimici (vt dictum eſt) eam impugnare.

Vnde pacatis & tranquillatis continuæ mortificationis ſtudio, quatuor Animæ Paſſionibus, quæ ſunt, Gaudium, dolor, ſpes & timor: conſopitis etiam per ſiccitates ordinarias naturalibus appetitibus; ceſſante etiam ab opere ſenſuum & potentiarum interiorum harmonia, & à ſuis operationibus diſcurſiuis (quæ ſunt, vniuerſum inferioris animæ partis vulgus) quieſcente; nequaquam inimici iſti hanc ſpiritualem libertatem præpedire valent; vnde & quieta, ac tranquillata remanet domus, quemadmodum verſu ſequenti dicitur.

CAPVT XIV.

In quo vltimus primi cantus verſus elucidatur.

Cum eſſet iam domus mea tranquillata.

PAcata iam, iſta ſenſualitatis domo, (hoc eſt,) eius mortificatis paſſionibus, concupiſcentijs extinctis, appetitibusq́; media iſta fœlici ſenſitiuæ purgationis nocte tranquillatis, & conſopitis, egreſſa eſt anima, ad iter ſpiritus, quod proprium eorum eſt, qui iam profecerunt; & alio nomine illuminatiua, ſeu contemplationis infuſę via appellatur, auſpicandum; per quam contemplationem paſcit ex ſe reficitque Deus animam, abſque diſcurſu, aut actiua ipſius animæ cooperatione.

Talis itaque eſt (ſicut eam deſcripſimus (nox & purgatio ſenſus, quæ in illis, qui poſtmodum in aliam multo difficiliorem ac moleſtiorem ſpiritus noctem ingreſſuri ſunt, vt ad diuinam cum Deo vnionem amoris perueniant (non enim omnes, ſed vt plurimum pauciores eam attingunt) ſolet grauibus tribulationibus, tentationibusq́; ſenſitiuis, multo tēpore durantibus aſſociari; quamuis in quibuſdam diutius durent, quam in alijs.

Nonnullis enim, Angelus Satanæ, ſpiritus nimirum fornicationis immittitur, qui eorum ſenſus, abominandis validiſſque tentationibus flagellet; & ſpiritum fœdis aduertentijs, imaginationem autem, viſibilibus admodum repræſentationibus excruciet; quod illis interdum grauius eſt tormentum morte ipſa.

Solent ſtatu iſtius homines fornicationis ſpiritu affligi.

Nonnunquam etiam nocti iſti ſpiritus blaſphemiæ ſuperadditur, qui omnibus eorum conceptibus & cogitationibus, per intolerandas blaſphemias ſeſe interponit & immiſcet; quæ tanta interdum cum violentia imaginationi ſuggeruntur, vt quaſi eas verbis efferre compellantur, qua in re non leuem patiuntur cruciatum.

Spiritu etiam blaſphemia.

Interdum alius execrabilis ſpiritus illis immittitur (quem ſpiritum vertiginis appellant) vt eos exerceat, qui taliter illo-

Spiritu iſtē vertiginis.

rum ſenſum obſcurat, vt mille eos repleat ſcrupulis perplexitatibuſque ipſorũ iudicio tam intricatis, vt nulla vnquam in re ſatis ſibi facere valeant, nec iudicium ſuum, conſilio conceptuique alicuius accommodare & ſubmittere; qui certè ſpiritus eſt vnus, ex grauioribus noctis huius ſtimulis, & horroribus illis, qui in ſpirituali nocte eueniunt proximus.

Tempeſtates ac tribulationes has, in nocte iſta, & purgatione ſenſitiua regulariter immittit Deus illis, quos poſtmodũ in nocte alia collocaturus eſt (quamuis nõ omnibus pateat ad eam aditus (vt hac ratione puniti & colaphizati, ſeſe exerceant, ſenſuſque ac potentias vnioni diuinæ ſapientiæ, quæ ibi illis conferri debet, diſponant, & adaptent. Niſi enim anima tentata, exercitata, & tribulationibus ac tentationibus probata ſit, nequit ſenſus ipſius attingere ſapientiam. Propterea enim dicit Eccleſiaſticus. *Qui non eſt tentatus quid ſcit? Qui non eſt expertus, pauca recognoſcit.* Cui veritati optime ſuffragatur Hieremias dicens. *Caſtigaſti me, & eruditus ſum.* Maximè autem proprius caſtigationis huius modus, ad ſapientiam aſſequendam, tribulationes ſunt interiores, quas hoc loco deſcripſimus: ipſæ enim ſenſum ab omnibus guſtibus ac conſolationibus, quibus ob debilitatẽ naturalẽ erat addictus efficacius repurgant: in quibus etiam ſeriò humiliatur anima, vt ad futuram exaltationem præparetur.

Niſi anima tentata ſit ac tribulationibus probata diuinam nequit ſapientiam attingere. Eccl. 34. n. 9. & 11. Hier. 31. n. 18.

Iam verò quanto tempore in iſto ieiunio, ſeniuſque pœnitentia detineatur anima, nihil certi affirmari poteſt; non enim vno eodemque modo cum omnibus agitur, nec eaſdem omnes patiuntur tentationes; tas enim hæ diuina menſurantur voluntate, ſecundum quod plus vel minus quilibet habet imperfectionis repurgandæ, & etiam ſecundum vnionis amoris gradum, ad quem animam Deus euehere vult, illam intenſius vel remiſſius maiori vel minori humiliat tempore.

Illos qui capaces ſunt, viribuſque maioribus ad onus ſuſtinendum ſunt prædìti, intenſius & citius purgat; debiliores autem, remiſsè admodum ac exiguis tentationibus, idque multo tempore; in nocte hac exercet, præbetque illis vt plurimum ſenſus refectiones ne retrocedant; vnde & ſerò ad perfectionis puritatem in hac vita perueniunt: & nonnulli ipſorum nunquam, qui homines, nec in nocte iſta omnino verſantur, nec omnino extra illam ſunt: quamuis enim ad vlteriora non progrediãtur; tamẽ vt in humilitate propriaque cognitione, conſeruentur, exercet illos Deus aliquibus diebus, in ſiccitatibus, & tentationibus iſtis, & ne deſpondentes animum, ad mundi ſolaria requirenda redeant, intercalaris temporibus, conſolationibus illis ſuccurrit. Alijs debilioribus adhuc animabus interdum ſeſe abſcondit Deus, & quodammodo occultat, vt illas in ſuo amore exerceat: nam ſine huiuſmodi repulſis ad DEVM propiùs accedere non addiſcerent. Verum animæ, ad tam fœlicem ac ſublimem ſtatum, cuiuſmodi eſt vnio amoris tranſituræ, licet quam celerrimè à Deo deducantur, multo regulariter tempore, in ariditatibus iſtis manere ſolent, quemadmodum experientia docuit. Finem itaque huic Libro imponendo aggrediamur iam ſecundæ Noctis tractationem.

LIBRI PRIMI NOCTIS OBSCVRAE FINIS.

Digitized by Google

LIBER SECVNDVS

NOCTIS OBSCVRAE

IN QVO DE INTIMIORI PVRgatione, quæ eſt ſecunda Spiritus Nox, diſſeritur.

CAPVT I.

Secundæ noctis ſpiritus tractatio inchoatur. Et quonam illa tempore incipiat, edocetur.

ANIMAM, quam Deus ad vlteriora promoturus deducturuſque eſt, non ſtatim ac illa ex primæ purgationis noctiſque ſenſus ariditatibus & tribulationibus egreditur in amoris vnione collocat; imò potius multum temporis multique anni effluere ſolent, in quibus egreſſa anima ab incipientium ſtatu ſeſe in proficientium exercet. In quo (illius inſtat qui ex aliquo tenebroſo ergaſtulo euaſit) multo maiori cum latitudine, ſatisfactioneque in rebus diuinis viuit, copioſioribuſque ac magis internis perfruitur delitijs, quam fuerint illæ quas ab initio, antequam dictam intraſſet noctem, deguſtabat, nec iam habet imaginationem potentiaſque diſcurſui, ſpiritualique cogitationi vti ſolebat alligatas, nullo ſiquidem negotio confeſtim in ſuo ſpiritu ſerenam admodum, amoroſamque reperit contemplationem, ſpiritualemque ſuauitatem abſque diſcurſus labore. Licet, cum nondum ſit omnino perfecta animæ purgatio; (deeſt enim præcipua illius pars, ſpiritus videlicet purgatio, ſine qua, propter communicationem, quæ vni parti cũ altera intercedit, cum ſint vnũ dũtaxat ſuppoſitum; nec ſenſitiua purgatio quãuis rigidiſſima fuerit, perfecta abſolutaq; remanet) nunquã illi aliquæ ariditates, tenebræ, & anguſtiæ interdũ multo præteritis intẽſiores perpetiẽdæ deſint, quæ ſunt veluti præſagia & venturæ ſpiritus noctis nuncij, quamuis anguſtiæ ariditateſque huiuſmodi, non adeò diuturnæ ſint, quemadmodum nox ipſa quam exſpectat, futura eſt. Elapſis enim aliquibus temporis, interuallis vel diebus, quibus nox hæc vel tempeſtas durat, redit iterum illi ſolita ſua ſerenitas, hacque ratione repurgat DEVS aliquas animas, quæ non adeò ſublimem amoris gradum, quemadmodum aliæ, conſcenſuræ ſunt, intercalatis eas temporibus in nocte iſta contemplationis vel ſpiritualis purgationis collocando, crebro illis iam oriri ſolem, iam occidere faciendo; vt illud quod dicit Dauid adimpleatur: *Mittit cryſtallum ſuum,* *Pſ. 147. 17*

Anima in proficientium ſtatu per noctem ſenſus cõſtituta proprietates.

hoc

hoc eſt, contemplationem) *ficus buccellas.* Quæ inquam huiuſmodi contemplationis obſcuræ buccellæ nequaquam adeo ſint intenſæ, ſicuti horribilis illa contemplationis nox, de qua ſumus acturi, in quam conſulto conijcit Deus animam vt eam ad diuinam deducat vnionem.

Hæc igitur ſuauitas guſtuſque interior (quem affluentius faciliuſque in ſuo ſpiritu reperire & experiri diximus proficientes iſtos) multo copioſius illis communicatur, quàm antea, qui etiam inde magis in ſenſum, quam ante ſenſibilem iſtam purgationem conſueuerat, redundat. Cum enim ſenſus purior iam ſit & defæcatior, multo facilius valet ſuo modo, ſpiritus ſuauitates deguſtare. Et quoniam ſenſitiua hæc animæ portio eſt tandem infirma, & fortium ſpiritus rerum incapax, hinc eſt, quod huiuſmodi proficientes, propter communicationem iſtam ſpiritualem quæ ſenſitiuæ parti fit, multas in ea imbecillitates, damna, ſtomachique debilitates patiantur, & conſequenter etiam

Sap. 9. 15. ſpiritus laborem. Vt enim Sapiens ait. *Corpus quod corrumpitur, aggrauat animam.* Inde etiam prouenit, communicationes iſtorum, nec eſſe poſſe admodum validas, nec valde intenſas, nec denique multum ſpirituales, cuiuſmodi ad Diuinam cum Deo vnionem requiruntur, idque ob ſenſualitatis, quæ illarum etiam fit particeps, infirmitatem corruptionemque.

In perfectorū ſtatu ceſſant raptus &c.

Atque hinc originem ſumunt raptus & extaſes oſſiumq; diuulſiones, quæ tunc ſemper eueniunt, cum communicationes non purè ſunt ſpirituales (hoc eſt,) non ſoli ſpiritui factæ, cuiuſmodi ſunt perfectorum, iam ſecunda ſpiritus nocte repurgatorum, in quibus ceſſant, iā raptus iſti corporiſque tormenta, qui iam ſpiritus libertate abſque ſenſus obnubilatione alienationeque perfruuntur. Vt verò manifeſtè conſtet, quam neceſſarium ſit huiuſmodi proficientibus noctem iſtam ſpiritus ingredi nonnullas hoc loco imperfectiones periculaque quibus tenentur adnotabimus.

CAPVT II.

De nonnullis quibus proficientes iſti tenentur, imperfectionibus.

Quænam ſint imperfectiones habituales proficientium.

DVos imperfectionum modos habēt iſti proficientes; quædam habituales ſunt, quædam verò actuales. Habituales ſunt, affectus habituſque imperfecti, quæ radicum inſtar, in ſpiritu adhuc remanſerūt, quo ſenſus purgatio pertingere nequiuit. Inter purgationes enim iſtas idem diſcrimen reperitur, quod inter reſectionem rami vel radicis euulſionem, vel certè inter recentis maculæ, vel iam inueteratæ admodum ac tenaciter inhærentis abolitionem. Quemadmodū enim monuimus, ſenſus purgatio, ianua duntaxat eſt, principiumque contemplationis illius quæ eſt ſpiritus, potiuſque ad ſenſum ſpiritui accommodandum, quam ad vniendum Deo ſpiritum deſeruit. Remanent tamen nihilo ſecius in ſpiritu veteris hominis maculæ, quamuis illi aliter eſſe videatur, nec eas agnoſcat, quę niſi ſmigmate fortique purgationis noctis huius lixiuio eluantur, nequibit ſpiritus ad diuinæ vnionis puritatem peruenire.

Mentis hebetudo habitualis proficientium imperfectio.

Hebetudinem quoque mentis ruditatemque naturalem quam quilibet homo per originale peccatum incurrit, nec non diſtractionem, & extrouerſionem ſpiritus, homines iſti patiuntur: quam illuſtrari, clarificari, recolligique pœnis, ac noctis illius anguſtijs, expedit. Habitualibus imperfectionibus iſtis, vniuerſi qui proficientium

cientium

Digitized by Google

cientium ſtatus limites, non tranſilierunt, obnoxij ſunt: quæ cum perfecto vnionis per amorem cum Deo ſtatu conſiſtere nequeunt.

Actuales proficientium imperfectiones.

In actuales porrò imperfectiones, non omnes eodem labuntur modo: quidā tamen cū iſta ſpiritualia bona adeò extrinſecus habeant, adeoque ſint ſenſibus in promptu, & obuia, in nonnulla labuntur inconuenientia, periculaque, de quibus à principio ſumus locuti. Cum præſertim ipſi, tā affluenter tantas ſenſus ſpirituſque communicationes & apprehenſiones reperiant, in quibus crebro imaginarias ſpiritualeſque viſiones conſpiciunt; (cuncta ſiquidem hæc cum alijs dulcibus ſentimentis multis in hoc ſtatu eueniunt; quibus etiam in rebus dæmon, propriaque phantaſia ſæpiſſimè animæ inſidias ſtruūt & illudunt.) Cum enim cum tanta ſuauitate ſoleat dæmon dictas apprehenſiones vel ſentimenta animæ ſuggerere, & imprimere, facillimè illam reddit ſtupidam, & fallit, dum ipſa non habet cautelam ad ſeſe reſignandum, fortiterque vniuerſis iſtis viſionibus & ſentimentis repugnandum.

Facit eos dæmon vanis viſionibus credere.

Hoc enim loco facit huiuſmodi homines dæmon multas viſiones vanas, Prophetiaſque falſas credere, facitque eos præſumere & arbitrari, Deum ſanctoſq; ſecum colloquia miſcere; crebro tamen propriæ phantaſiæ fidem adhibent. Hic etiam ſolet eos dæmō ſuperbia præſumptioneque replere, vnde & vanitate arrogantiaq; illecti permittunt ſe in exterioribus actionibus quæ ſanctitatis ſpeciem præſeferūt, cuiuſmodi ſunt raptus aliæque apparētiæ videri. Fiunt etiam audaces, parumque cum Deo verecundi, ſanctū timorem, qui clauis eſt cuſtoſque omnium virtutum amittendo: adeoque multiplicibus falſitatibus ac deceptionibus ſolent nonnulli iſtorum irretiri, & tantopere in illis indurari & veteraſcere, vt eorum ad purum virtutis iter verumque ſpiritum reductio & regreſſus ſit vehementer dubius & incertus. In quas calamitates miſeriaſque idcircò prolabuntur, quia cum in via ſpirituali progreſſum facere inciperent, nimia cum ſecuritate, apprehenſionibus ſentimentiſque ſpiritualibus, inhiarunt ac adhæſerunt.

Tot tantaq; de imperfectionibus iſtorum, & qua re magis ſint alijs incurabiles, eò quod eas magis ſpirituales reputent prioribus, dicenda ſupereſſent; vt ab hac tractatione ſuperſedere ſtatuerim. Illud duntaxat vt neceſſitatem ſpiritualis noctis (quæ eſt purgatio illius qui ad vlteriora tranſiturus eſt) fundatè demonſtrem, aſſero; nullum iſtorum proficientium, quantumuis ſeſe ſtrenuè geſſerit reperiri, qui ad minus non multis huiuſmodi naturalibus affectibus imperfectiſque habitibus ſcateat, quos neceſſario prius purificandos aſſeruimus, quam ad diuinam tranſeatur vnionem. Et præterea memoria retinendum eſt illud, quod ſuperius docuimus, nimirum quod quoniam inferior hominis portio adhuc particeps eſt ſpiritualiū iſtarum communicationū, non poſſe eas adeò eſſe intenſas, puras, & fortes, quemadmodum ad præfatam requiruntur vnionem, quamobrem vt ad illam perueniat anima, expedit ei ſecundam ſpiritus noctem ingredi, in qua ſenſu ac ſpiritu ab omnibus apprehenſionibus delectationibuſque iſtis perfecte denudato; facient illam in obſcura puraque fide incedere, quæ proprium adæquatumque medium eſt, per quod anima vnitur Deo, iuxta id quod per Oſeam dicitur. *Sponſabo te mihi* (hoc eſt, vniam te mihi) *in fide.* *Oſee 2. n. 20.*

Ff CA-

Digitized by Google

CAPVT III.

Annotatio pro eorum quæ ſequuntur intelligentia.

IAm itaque proficientes iſti tempore præterito, dulces iſtas communicationes experti ſunt; vt hac ratione ſenſitiua hominis portio, ſpirituali ſuauitate quæ in eam ex ſpiritu defluebat attracta & illecta, ſeſe ſpiritui attemperaret, & cum eo ſimul conſpiraret, eodem vtraque parte (quamuis vnaquaque ſuo modo) ſpirituali cibo, & in vna eademque vnius ſolius ſuppoſiti & ſubiecti lance, veſcente; vt hoc modo portiones iſtæ aliquâ ratione vnitæ, inuicemque conſentientes, ad aſperam duramque ſpiritus quæ illis imminet purgationem ſuſtinendam, in qua duæ iſtæ animæ partes ſpiritualis videlicet & ſenſitiua, perfectè repurgari debent ſint diſpoſitæ: vna ſiquidem pars, nunquam exactè purgatur abſque alia; fortis enim & valida ſenſus purgatio tunc fit, quando ſerio ſpiritualis purgatio inchoatur. Vnde nox ſenſus, de qua ſumus locuti, potius reformatio quædam appetituſq; refrænatio, quam purgatio appellari poteſt, & debet. Cuius rei ea eſt ratio, quia vniuerſæ ſenſitiuæ partis imperfectiones, & deordinationes, vim radicemque ſuam in ſpiritu defixam habent, atque ita quamdiu habitus mali rebellioneſque & deordinationes illius non repurgantur, nequeunt vtræque partes perfectè repurgari. Vnde in nocte hac quæ iam ſequitur, ambæ ſimul partes repurgantur; hic quippe eſt ſcopus finiſque, ob quem ſenſitiuam partem per primæ noctis reformationem tranſiſſe expediebat, ac ad tranquillitatem ex ea ortam peruenisse, vt coniunctis cum ſpiritu viribus quadam ratione repurgentur, maiorique cum fortitudine ſpiritualis noctis anguſtias patiantur, quæ certè fortitudo ad purgationem adeò duram ac ſeueram omnino neceſſaria eſt. Niſi enim inferioris partis debilitas fuiſſet reformata, vireſque ac robur in Deo per dulcem iucundamq; cum eo conuerſationem, qua poſtmodum fruita eſt, acquiſiuiſſet, nec vires, nec diſpoſitionem ad eam ſuſtinendam natura habuiſſet.

Cur nunquam poſſit eſſe perfecta ſenſitiua partis purgatio abſq; purgatione ſpiritus.

Vnde etiã agendi operandiq; modus, quo proficientes iſti cum Deo vtuntur vilis admodũ abiectuſq; eſt, eo quod ſpiritus aurum, nondum repurgatum habeãt & illuſtratum; quam ob cauſam adhuc de Deo cogitant ſicut paruuli, & loquuntur vt paruuli, & ſentiunt ſapiuntque vt paruuli (quemadmodum ſanctus Paulus ait) *Cum eſſem paruulus, loquebar vt paruulus, ſapiebam vt paruulus, cogitabam vt paruulus*; eo quod ad perfectionem, quæ eſt vnio amoris cum Deo, nondum peruenerunt, cuius vnionis interuentu, iam velut adulti ingentia patrant ſuo ſpiritu opera, cum eorum opera ac potentiæ diuinæ potius ſint quam humanæ, quemadmodum poſtea dicetur: cumque velit eos Deus reipſa veteri ipſorum homine exuere, nouoque qui ſecundum Deum creatus eſt in nouitate ſenſus induere, ſicut loquitur Apoſtolus: *Et induite nouum hominem qui ſecũdum Deum creatus eſt*. Et alibi. *Reformamini in nouitate ſenſus veſtri*, expoliat denudatque illorum potentias & affectiones, nec non tam ſpirituales, quam ſenſibiles, tam interiores, quã exteriores ſenſus, intellectum in obſcuritate, voluntatemque in ariditate, & memoriam in vacuitate relinquendo, affectus quoque animæ in ſumma afflictione, amaritudine, & anguſtia deſerendo, ſenſu eam guſtuque quem prius in ſpiritualibus bonis percipiebat, priuando: vt

1. Cor. 13. 11.

Quid faciat Deus vt proficientes veteri exuat homine & induat nouo?

Epheſ. 4. 24.

Rom. 12. 2

do: vt priuatio hæc, ſit vnum ex principijs, quæ in ſpiritu requiruntur, ad ſpiritualis formæ ſpiritus introductionem, vnitionemque quæ forma, eſt vnio amoris. Quæ omnia operatur Deus in ea, media quadam pura & obſcura contemplatione, quemadmodum rem hanc ipſa anima primo cantu ſignificat. Qui quidem cantus, quamuis primæ noctis ſenſus initio fuerit explicatus: maximè tamen illum intelligit anima de iſta ſecunda ſpiritus nocte, eo quod hæc ſit præcipua animæ ipſius purificatio. Quare etiam in hoc ſenſu eum adducemus iterumq; hoc loco dilucidabimus.

CAPVT IV.

Primus proponitur Cantus & explicatur.

CANCION I.

En vna noche eſcura,
Con anſias en amores inflamada,
O dichoſa ventura,
Sali ſin ſer notada.
Eſtando ya mi caſa ſoſegada.

SENSVS.

O Vadam Nocte Obſcura
Anxijs amoribus inflammata
O ſortem fortunatam
Exiui, nec fui obſeruata
Cum eſſet iam domus mea tranquillata.

Accipiendo nunc hunc cantum de purgatione, contemplatione, nuditate, vel ſpiritus paupertate (omnia ſiquidem hæc idem ferè hoc loco ſignificant) poſſumus illum hac ratione explanare, ac ſi anima diceret. In paupertate nullique animæ meæ apprehēſioni innixa, hoc eſt, in intellectus mei obſcuritate & voluntatis meæ preſſura ac memoriæ meæ anguſtia & afflictione, in obſcuritate me ipſam in fide pura relinquendo (quæ eſt nox obſcura dictis naturalibus potentijs) voluntate ſola doloribus ac afflictionibus amoriſque Dei anxietatibus, affecta, à me ipſa, hoc eſt à meo humili abiectoque intelligendi modo, à mea imbecilli amandi ratione, & à meo parco paupereq; Deum guſtandi modo, egreſſa ſum, abſque eo quod à ſenſualitate & dæmone præpediter. Quæ certè res magnæ mihi fuit fœlicitatis ac fortunæ; ſtatim enim ac animæ meæ potētias, paſſiones & affectus quibus viliter de Deo ſentiebam parceq; eo fruebar, annihilaui & tranquillaui, à præfata vili, parcaque conuerſatione & operatione mea, ad operationem cōuerſationemque diuinam tranſiui: hoc eſt, intellectus meus à ſe egreſſus, ex humano in diuinum trāſijt; ſiquidem vniendo me media purgatione iſta Deo, non iam amplius limitato parcoque ſicuti prius modo intelligo, ſed per ſapientiam diuinam, cui me vniui. Voluntas quoq; mea à ſe ipſa egreſſa, facta eſt diuina: quoniam diuino amori vnita non ampliùs viribus vigoreque priſtino, ſed viribus puritateq; ſpiritus diuini amat. Atq; ita voluntas non amplius humano modo circa Deum operatur: & eodem omnino modo, memoria iam in æternas gloriæ apprehenſiones tranſmutata eſt. Et denique vniuerſæ vires affectuſque animæ nocte iſta purgationeque veteris hominis interueniente renouantur, & in temperamentum deliciaſque diuinas conuertuntur.

CAPVT V.

Primus proponitur verſus, demonſtrarique incipit, qualiter obſcura hac contemplatio, non ſolum nox ſit animæ, ſed etiam pœna & tormentum.

Digitized by Google

Quid ſit nox ſpiritus obſcura.

Quadam nocte obſcura.

NOx hæc obſcura, eſt quidam DEI in animã influxus, qui eam ab ipſius ignorantijs & imperfectionibus habitualibus, naturalibus, & ſpiritualibus repurgat, quem influxum contemplatiui infuſam cõtemplationem, vel myſticam theologiam appellant: in qua ſecretè docet Deus animam, eamque in amoris perfectione inſtruit, nihil ipſa ex ſua parte præſtante, ſed amoroſè duntaxat ad Deum attendente, illumque audiente, ac lucem ſuam excipiente, nec tamen qualiter iſta contemplatio fiat intelligente. Sapientia enim Dei amoroſa eſt illa quæ in anima peculiares producit effectus: diſponit quippe eam purgatione, & illuminatione ad vnionem amoris cum DEO, vnde eadem amoroſa ſapientia quæ ſpiritus beatos purgat dum illuminat eſt illa, quæ hic quoque purgat illuminatq; animam.

At dubium hic exoritur cur diuinum lumen quod (vti diximus) animam à ſuis ignorantijs purgat ac illuminat, vocet hoc loco anima noctem obſcuram? Cui dubio ſic reſpondeo, duas ob cauſas ſapientiam iſtam diuinam, non noctem duntaxat & tenebram eſſe animæ, verumetiam pœnam & tormentum: Prima eſt, propter ſapientiæ diuinæ ſublimitatem, talentum, capacitatemque animæ excedentem, atque hac ratione eſt illi tenebra. Secunda cauſa propter ipſius animæ vilitatem impuritatemque: & hoc modo infert illi pœnam & afflictionem, & etiam eſt ei obſcura.

Contemplatio hæc non ſolum eſt obſcura animæ nox, ſed etiã tormentum.

Vt primam cauſam demonſtrem, neceſſarium eſt quãdam Philoſophi doctrinam ſupponere dicentis, quod quo res diuinæ clariores in ſe ſunt & manifeſtiores, eò ſunt animæ naturaliter obſcuriores & occultiores. Quemadmodum lux quo clarior ſplendidiorque eſt, eò magis cæcat obſcuratque noctuæ pupillam, & quo quis fixius intuetur ſolem, eò maiores tenebras in potentia viſiua patitur, imò illa ob lucis exceſſum & ſuam debilitatem priuatur. Vnde quando diuina hæc contemplationis lux animam nondum omnino illuminatam ingreditur, tenebras illi ſpirituales offundit, modoque intelligendi naturali eam priuat; Atque hanc ob cauſam S. Dionyſius & alij theologi myſtici, contemplationem hanc infuſam, radium tenebræ appellant, pro anima videlicet non illuminata nec repurgata, ſiquidem magnitudine lucis cõtemplationis huius, vis naturalis intellectiua ſuperatur & extinguitur. Quamobrem etiam Dauid dixit. *Nubes & caligo in circuitu eius* (id eſt, Dei) non quod ſi res ipſa in ſe ſpectetur, ita ſit; ſed noſtrorum intellectuum debilium reſpectu, qui adeò immenſa luce cæcantur & obfuſcantur, ſublimitatem tantam nequaquam attingendo. Et propterea idẽ Dauid rem hanc declarans ait: *Præ fulgore in conſpectu eius nubes tranſierunt*, inter Deum nimirum & noſtrum intellectum. Atque hæc eſt ratio, cur Deus ſplendenti iſto arcanæ ſapientiæ ſuæ radio animam nondum transformatam tranſuerberans, obſcuras ei in intellectu cauſet tenebras.

Cur S. Dionyſio & Theologis myſticis hæc contẽplatio radius tenebra appellatur.

Pſ. 96. 2.

Pſ. 17. 13.

Quod autem obſcura hæc contemplatio ſit etiam animæ in iſtis principijs moleſta, & pœnalis, manifeſtè patet: cùm enim diuina hæc, & infuſa contemplatio, multis & præſtantiſſimis referta ſit bonis; anima autem illa recipiens, eò quod purgata non ſit, multis ſcateat miſerijs: hinc prouenit, vt ex eo quod duo contraria in vno eodemque ſubiecto cõſiſtere non valeant, anima neceſſario pati affligique debeat, cum ipſa ſit ſubiectum in quo duo iſta contraria, reperiuntur ſecum inuicem, propter purgationem imperfe-

Cur hæc contẽplatio moleſta eſt animæ?

Digitized by Google

impeꝛfectionum animæ, quæ per iſtam contemplationem perficitur pugnantia. Quam rem hac ratione, inductione probabimus.

Et quidem quantum ad primum ſpectat, quod nimirum contemplatio hæc ob ſuam eminentem claritatem & præſtantiam, pœnam animæ inferat certum eſt. Lux enim & ſapientia contemplationis huius, clariſſima puriſſimaque eſt, anima autem quam ipſa ferit irradiatque obſcura & impura. Hinc eſt vt dum eam recipit non mediocriter affligatur, quemadmodum oculi prauis infecti humoribus, & impuri, ſplendenti luce irradiati cruciantur. Hæc autem animæ pœna, ob ipſius impuritatem, eſt profectò ingens, quando nimirum ſecio eſt ab iſta luce diuina tranſuerberata & irradiata. Quando enim lux hæc pura ferit animam, ad impuritatem ab ea profligandam, adeò ſe animā impuram miſerabilemque ſentit, vt Deum ſibi eſſe contrarium, ſeque viciſſim Deo arbitretur. Quæ res tantum illi doloris & afflictionis infert, vt hic videatur ei, ſe à Deo prorſus abiectam & repudiatam. Vna ex afflictionibus quæ magis vexabat Iobum quando illum Deus in nocte iſta exercebat hæc erat; vt ipſe ait. *Quare poſuiſti me contrarium tibi & factus ſum mihimet ipſi grauis?* Videndo quippe & clarè in hoc ſtatu, media ſerena iſta, puraque luce (quamuis obſcurè) ſuam impuritatem agnoſcendo anima, perſpicuè ſe Deo, creaturiſque omnibus indignam intelligit. Et quod amplius illam torquet eſt, quia nunquam ſe eo dignam futuram, iamque ſe bonorum ſuorum iacturam feciſſe formidat. Quod ex profunda mentis in propria cognitione propriorumque malorum ac miſeriarum ſenſus demerſione naſcitur. In hoc ſiquidem ſtatu, vniuerſas eius miſerias diuina hæc & obſcura nox palam & dilucide ei patefacit, nihilque eam aliud præter eas, ex ſe habere poſſe demonſtrat. Poſſumus ad hoc inſtitutum authoritatem illam Dauidis intelligere dicentis: *Propter iniquitatem corripuiſti hominem, & tabeſcere feciſti ſicut araneam animam eius.*

Iob 7. 20.

Pſ. 38. 12.

Secundus modus afflictionis cruciatuſque animæ, ex ipſius naturali, ſpiritualique infirmitate originem ſumit, cum enim contemplatio hæc diuina non ſine aliqua vi, impetuque feriat animam, ad hoc vt illam roboret edometque; taliter ipſa in ſua debilitate affligitur, vt quaſi deficiat, præſertim verò aliquibus vicibus, quando nimirum potentius vehementiuſque illam tranſuerberat. Senſus enim & ſpiritus, ac ſi immenſo aliquo obſcuroque onere premerentur, affliguntur, adeoque agonizant, vt mortem pro refrigerio libenter eligerent. Quam rem expertus S. Iob dicebat: *Nolo multa fortitudine contendat mecum, ne magnitudinis ſuæ mole me premat.* Nam in oppreſſionis ponderiſque huius intenſiſſimo gradu, adeo ſe ab omni fauore alienam ſentit anima, vt illi videatur (& reuera ita eſt) etiam illa in quibus aliquod ſolebat reperire adiumentum ſeu fulcrum, cũ cæteris ſuis bonis euanuiſſe, nullumq; qui ei compatiatur inueniri. Ad quod etiam propoſitum ait Iob. *Miſeremini mei, miſeremini mei, ſaltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me.* Res profectò ſummæ eſt admirationis, & commiſerationis, quod tanta ſit in hoc ſtatu imbecillitas, & impuritas animæ, vt licet Dei manus adeo ex ſe blanda ſit & ſuauis, ita tamen eam grauem & contrariam ipſa hîc experiatur, quamuis minimè Deus manu premat, aut eā detineat, ſed duntaxat, idq; miſericorditer tangat: non enim aliam ob cauſam id facit, niſi vt eam gratijs muneribuſque ſuis ditet, non verò vt puniat.

Iob 23. 6.

Iob 19. 21.

Digitized by Google

CAPVT VI.

De alijs pœnarum modis, quas in iſta nocte patitur anima.

Tertius afflictionũ animæ in hac contẽplatione fons.

TErtius afflictionis pœnæque quã hîc patitur anima modus, ex duobus alijs extremis, videlicet diuino & humano, quæ hîc copulantur originem trahit. Extremum diuinum, eſt contemplatio iſta purgatiua. Humanum verò eſt ipſius animæ ſubiectum, cum enim extremum diuinum feriat animam ad eam maturandam & renouandam, vt eam diuinam efficiat denudando ab affectibus habitualibus, veteriſque hominis proprietatibus, quibus illa vehementer eſt vnita, agglutinata, & conformis: taliter eam comminuit conſumitque, in quandam profundam tenebram eam abſorbendo, vt anima ſe conſumi, liquefierique crudeli morte ſpiritus, à facie intuituq; ſuarum miſeriarum, ſentiat, ac ſi ab aliqua immani bellua abſorpta, in eius ſe tenebroſo ſtomacho digeri, ſentiret, eaſdem patiendo anguſtias, quas Ionas in ventre marinæ illius beſtiæ ſuſtinebat. *Ion. 2. 1.* Quandoquidem in hoc obſcuræ mortis ſepulchro expedit eam tumulari, ad reſurrectionem quam præſtolatur obtinendam. Paſſionis huius, pœnæque modũ (quanquam reuera omnem illa ſuperet modum) deſcribit Dauid dicens: *Circumdederunt me gemitus mortis: dolores inferni circumdederunt me: in tribulatione mea clamaui &c.* *Pſ. 17. 5. 6. 7.*

Verum id quod hæc afflicta anima magis hîc ſentit eſt: quod illi ſe à Deo abiectam eſſe ac veluti exoſam in tenebras detruſam manifeſtè videatur, quæ certè res eſt illi graue commiſeratione que dignum tormentum, credere videlicet ſe à Deo derelictam. Quod tormentum cum acerbe pateretur Dauid ait: *Sicut vulnerati dormientes in ſepulchris, quorum non es memor amplius, & ipſi de manu tua repulſi ſunt, poſuerunt me in lacu inferiori, in tenebroſis & vmbra mortis: ſuper me confirmatus eſt furor tuus, & omnes fluctus tuos induxiſti ſuper me.* *Pſ. 87. 6.* Reuera enim, quando contemplatio hæc purgatiua coarctat, vmbrã mortis, gemituſque ac dolores inferni viuo admodum modo experitur anima: qui in eo conſiſtunt, quod ſe eſſe ſine Deo, ab eoque irato & infenſo punitã, & abiectam experiatur (cuncta ſiquidem iſta in hoc ſtatu ſentiuntur) & quod magis eſt, quadam timoroſa apprehenſione videtur illi, hoc modo in æternum ſecum actum iri: eodemque modo ſe ab vniuerſis creaturis deſolatam, ac contemptam, præſertim verò ab amicis ſuis ſentit: Propterea quippe confeſtim ſubtexuit Dauid dicens: *Longe feciſti notos meos à me, poſuerunt me abominationem ſibi.* *Ibid.* Quæ vniuerſa veluti corporaliter ſpiritualiterque expertus, teſtatur Propheta Ionas dicens: *Proieciſti me in profundum in corde maris, & flumen circumdedit me: omnes gurgites tui & fluctus tui ſuper me tranſierunt: & ego dixi; Abiectus ſum à conſpectu oculorum tuorum; veruntamen rurſus videbo templum ſanctum tuum* (quod ideo dicit, quia purificat hîc DEVS animam vt videat illum) *Circumdederunt me aquæ vſque ad animam, abyſſus vallauit me, pelagus operuit caput meum; ad extrema montium deſcendi: terræ vectes concluſerunt me in æternum*: qui vectes, loquendo nunc ad noſtrum propoſitum, animæ ſunt imperfectiones, quæ ne dulci fruatur contemplatione, illam præpediunt. *Ion. 2. 4.*

Quartum pœnarum genus ex alia obſcuræ huius contemplationis præſtantia in animam promanat, quæ præſtantia, maieſtas eſt magnitudoq; Dei, vnde prouenit,

uenit, vt anima aliud extremum quod in illa reperitur intimæ videlicet paupertatis & miſeriæ ſentiat, quod certe eſt ex præcipuis pænis quas in purgatione iſta patitur. Experitur ſiquidem in ſe profundam quandam vacuitatem ac trium generum bonorum, quæ ad animæ voluptatem ordinantur, temporalium nimirum, naturalium, & ſpiritualium paupertatem, videtque ſe in malis, quæ bonis iſtis contrariantur verſari, videlicet in imperfectionum, & ariditatum miſerijs vacuam quoque apprehenſionibus potentiarum, & in ſpiritus derelictione. Cum enim repurget hîc Deus animam ſecundum ſenſitiuam & ſpiritualem ſubſtantiã & ſecundum interiores exterioreſq; potentias; expedit vt anima in vacuitate & paupertate, ac omnium illarum partium derelictione conſtituatur, ſiccaque, vacua, ac in tenebris relinquatur. Pars enim ſenſitiua ariditatibus; potentiæ autem vacuitate ſuarum apprehenſionum & ſpiritus obſcurâ tenebrâ repurgantur. Quæ omnia mediâ obſcurâ iſtâ contemplatione efficit Deus, in qua non ſolum patitur anima vacuitatem & ſuſpenſionem ſeu ſubtractionem iſtorum naturalium adminiculorum, atque apprehenſionum, quæ certè pæna moleſtiſſima eſt, (ac ſi quempiam ſuſpenderent, vel in aëre ne poſſet reſpirare detinerent) ſed etiam repurgat animam, annihilando, vel euacuando, vel conſumendo in ea (ſicut ignis ſcoriam rubiginemque metalli) affectiones vniuerſas, habituſque imperfectos, quos toto vitæ ſuæ tempore contraxit. Cum enim illi, adeo altas in anima radices fixerint, magnam ſolet conſumptionem ſeu defectionem internumque cruciatum pati, præter iam dictam paupertatem & vacuitatem naturalem & ſpiritualem, verificaturque hoc loco dictum Ezechielis dicentis: *Congere oſſa, quæ igne ſuccendam, conſumentur carnes, & coquetur vniuerſa compoſitio & oſſa tabeſcent.* Ezech. 24. 10. Quibus verbis, pæna afflictioque quam in vacuitate & paupertate ſecundũ eſſe ſenſitiuum & ſpirituale patitur anima ſignificatur. Et ſuper hæc omnia, confeſtim Propheta ſubiungit: *Pone quoq; eam ſuper prunas vacuam, vt incaleſcat, & liquefiat æs eius, & confletur in medio eius inquinamentum eius: & conſumatur rubigo eius.* Quibus verbis grauis denotatur paſſio afflictioque quam hîc in purgatione ignis contemplationis iſtius patitur anima: cum dicat hîc Propheta, quod ad hoc vt expurgetur & conſumatur affectionum, quæ in medio animæ reperiuntur rubigo, neceſſarium ſit vt quodam modo anima ſeipſam in nihilum redigat conſumatque, ſecundum quod paſſiones imperfectioneſque iſtas, veluti in naturam verſas habet. Vnde quia in hoc igne ſicut aurum in fornace, purificatur anima ſecundum Sap. 3. 6. quod Sapiens ait: *tamquam aurum in fornace probauit illos*, magnam iſtam conſumtionem defectionemque in intimis ſuis ſentit, cum ſtupenda quadam paupertate, in qua quodammodo deficit. Quemadmodum videre licet ex eo, quod Dauid ad hoc propoſitum de ſeipſo hiſce verbis ad DEVM clamando dicit: *Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vſque ad animam meam, infixus ſum in limo profundi, & non eſt ſubſtantia: veni in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me: laboraui clamans, raucæ factæ ſunt fauces meæ: defecerunt oculi mei dum ſpero in Deum meum.* Pſ. 68.

Humiliat hîc Deus plurimum animam, vt illam poſtmodum plurimum exaltet: & niſi diſponeret Deus vt ſentimenta iſta quando viuaciter in anima accenduntur, citius ſopirentur, pauciſſimis illa diebus corpus deſereret: ſed ſunt intercalata tẽpora,

Huius ſtatus animæ, reuera deſcendunt in infernũ viuentes, purgatorijque pœnis in hac vita expiantur.

pora, quibus intima eorum viuacitas percipitur. Quæ quidem viuacitas adeò interdum viuo modo ſentitur, vt arbitretur anima ſe perditionem infernumque apertum videre. Huiuſmodi enim homines ſunt ex illis, qui reuera deſcendunt in infernum viuentes, & in eo velut in purgatorio purgantur: hæc ſiquidem purgatio eſt illa, quæ in purgatotio pro culpis quamuis venialibus ſubiri ſuſtineriq; debebat. Atque ita anima quæ hac tranſit, eſtque iam rectè purgata; vel purgatorium non ingreditur, vel certe parum in eo detinetur; plus enim illi hîc vna prodeſt hora, quam multæ illic.

CAPVT VII.

Eadem continuatur materia, de alijſque voluntatis afflictionibus & anguſtijs diſſeritur.

AFflictiones, anguſtiæque voluntatis, ſunt etiam in hoc ſtatu immenſæ, ita vt ſubitaneâ memoriâ, malorum in quibus ſe verſari conſpicit, nec non incertitudo remedij illorum tranſuerberet interdum animam. His accedit præteritarum proſperitatum recordatio; huiuſmodi ſiquidem homines, quando iſtam ingrediuntur noctem, regulariter multis ſunt diuinis ſuauitatibus perfruiti, multaq; Deo obſequia præſtiterunt. Atque hoc eſt quod illorum præcordia maiori lancinat dolore, videre nimirum quantum ab illo bono alieni ſint, & quod iam amplius eo redire nequeant. Rem hanc etiam aſſerit Iob proprio experimento edoctus, verbis
Iob 16.13. iſtis: *Ego ille quondam opulentus: repente contritus ſum: tenuit ceruicem meam, confregit me, & poſuit me ſibi quaſi in ſignum: circumdedit me lanceis ſuis: conuulnerauit lumbos meos, non pepercit, & effudit in terra viſcera mea: concidit me vulnere ſuper vulnus, irruit in me quaſi gigas: ſaccum conſui ſuper cutem meam, & operui cinere carnem meam: facies mea intumuit à fletu: & palpebræ meæ caligauerunt.* Tot enim adeoque ingentes ſunt huius noctis pœnæ, tot ſacræ ſcripturæ authoritates quæ ad hoc propoſitum adduci poſſent, vt tempus vireſque, ſi de ijs ſcribere vellemus nos deficerent. Abſque dubio enim, quicquid de illis dici poteſt, minus eſt; ex authoritatibus tamen hucuſque adductis aliquid cõijcere, ſuſpicarique hac de re poſſumus.

Vt autem huic Cantus verſui finem imponamus, explicemuſque quidnam nox hæc ſit in anima, referemus id quod de ea
ſentit Ieremias iſtis verbis. *Ego vir videns* Tren. 3. 1.
paupertatem meam, in virga indignationis eius: me minauit, & adduxit in tenebras, & non in lucem: tantum in me vertit, & conuertit manum ſuam tota die, vetuſtam fecit pellem meam & carnem meam, contriuit oſſa mea, ædificauit in gyro meo, & circumdedit me felle, & labore: In tenebroſis collocauit me quaſi mortuos ſempiternos: circumædificauit aduerſum me vt non egrediar: aggrauauit compedem meum: ſed & cum clamauero, & rogauero, excluſit orationem meã: Concluſit vias meas lapidibus quadris, ſemitas meas ſubuertit: vrſus inſidians factus eſt mihi; leo in abſconditis: ſemitas meas ſubuertit, & confregit me: poſuit me deſolatam: Tetendit arcum ſuum, & poſuit me quaſi ſignum ad ſagittam. Miſit in renibus meis filias pharetræ ſuæ: factus ſum in deriſum omni populo meo, canticum eorum totâ die: Repleuit me amaritudinibus, inebriauit me abſynthio: Et fregit ad numerum dentes meos, cibauit me cinere: Et repulſa eſt à pace anima mea, oblitus ſum bonorum: & dixi. Perijt finis meus, & ſpes mea à Domino: Recordare paupertatis, & tranſgreſſionis meæ, abſynthij, & fellis: memoria memor ero, & tabeſcet in me anima mea. Vniuerſis planctibus & lamentationibus iſtis, deplorat Ieremias has pœnas, tribulationeſque

Digitized by Google

neſque in quibus graphicè paſſiones & afflictiones animæ, in quas illam iſta purgatio, ſpiritualiſque nox conijcit, deſcribit. Vnde maxima cōmiſeratione proſequenda eſt anima, quam Deus in terribili iſta horrendaque nocte collocat. Quamuis enim optime feliciſſimeq; cum illa agatur, ob maxima bona, quæ illi ex ea prouentura ſunt: quando (ſicut ait Iob) ſuſcitabit Deus in anima profunda bona ex tenebris, & producet in lucem vmbram mortis: *Qui reuelat profunda de tenebris, & producit in lucem vmbram mortis*, ita vt (quemadmodum Dauid ait) lux ſua ſit ſicut tenebræ eius fuerunt: *Sicut tenebræ eius, ita & lumen eius*: nihilominus tamen propter immenſam pœnam qua affligitur, & propter magnā incertitudinē remedij ſui, quam concepit, ſi quidem videtur illi nunquam malum ſuum finiendum exiſtimando (ſicut etiam ait Dauid) quod Deus *Collocauerit illam in obſcuris ſicut mortuos ſaeculi*; vnde anxiatur ſuper eam ſpiritus eius, & turbatur in ea cor illius, magnaque commiſeratione digna eſt.

Iob 12. 22. *Pſ. 138. 12.* *Pſ. 142. 3.*

His enim tribulationibus etiam hoc accedit, quod in nulla doctrina, in nulloque ſpirituali magiſtro ſolatium, aut adiumētum propter ſolitudinem, derelictionemque, quam nox iſta in ea producit, reperiat. Quamuis enim ſpirituales magiſtri multifariam proponant ei conſolationis cauſas, & motiua quibus ſpe bonorum quæ in afflictionibus iſtis inueniuntur poſſet recreari; nequit eis fidem adhibere: Cum enim adeò ſit malorum ſuorum ſenſu abſorpta, in quo dilucide miſerias ſuas agnoſcit, arbitratur quod cum ipſi nequaquam id quod ipſa videt & ſentit, videant ſentiantq;, ea ab illis minime ſtatum ſuum intelligentibus proferri, & conſolationis loco, nouo potius dolore affligitur exiſtimando, nequaquā res illas, quas ipſi proponunt, malorum ſuorum remediū futuras, & in veritate ita ſe res habet. Donec enim Dn̄s, eo quo illi placuerit modo, ipſius purgationem perficiat, nullum mediū, nullumq; remedium ipſius dolori leniendo adferri poteſt. Eo ampliùs, quod in hoc ſtatu ita parum ſeipſam poteſt iuuare anima, ſicut ille qui manibus, pedibuſq; ligatis tenebroſo incluſus ergaſtulo, neq; ſeipſum loco mouere, nec aliquid videre, ſed neq; aliquid opis infernè, ſuperneque conſequi valens, detinetur: donec inquam hîc emolliatur, humilietur, & repurgetur ſpiritus: adeoq; ſubtilis, ſimplex, & tenuis euadat, vt cum ſpiritu diuino vnum fieri poſſit, ſecundum gradū, & menſurā vnionis amoris, ad quā miſericordia diuina illā euehere voluerit, huic enim magis vel minus rigida, maioris vel minoris durationis purgatio correſpōdet. Sed ſi purgatio hæc aliqua ſaltē ex parte ſeria eſſe debeat, licet rigidiſſima efficaciſſimaq; illa ſit, aliquot tamē annis perdurat: quamuis aliqua dentur in illis interſtitia, & pœnarum intermiſſiones, in quibus diſpenſante Deo contēplatio hæc obſcura, non ferit, tranſuerberatq; animam modo moreque purgatiuo; ſed illuminatiuo & amoroſo, in quo ipſa veluti ex horrendo ergaſtulo carcereq; egreſſa, & in recreatione latitudinis libertatiſque conſtituta, maximam pacis ſuauitatē, amoroſamque cum Deo amicabilitatem cum facili obuiaq; ſpirituali cōmunicatione percipit, & deguſtat. Quæ omnia ſunt animæ veluti quædam indicia ſalutis; quam in ea dicta purgatio operatur, futuræq; quā exſpectat abundantiæ præſagia. Adeoq; interdū huiuſmodi ſpiritualia ſolatia affluunt, vt videatur animæ ſuas tribulationes finē iam accepiſſe. Hæc ſiquidē eſt natura proprietaſq; ſpiritualium rerum reſpectu animæ (præſertim verò cum puriores illæ ſunt & defæcatiores) vt quando

Qui in hac contēplatione verſatur in nulla doctrina in nulloq; ſpirituali magiſtro ſolatium reperit.

Spiritualium verū proprietas admodum ponderanda.

Gg post

poſt internam tranquillitatẽ ſuauitatemque, tribulationes afflictioneſq; redeunt, exiſtimet anima nunquã amplius ſe ab eis liberam futurã, omniaq; ſua bona iam finijſſe, quemadmodũ videre licuit ex adductis ſacræ ſcript. authoritatibus; quando verò ſpiritualibus bonis affluit, videtur etiam illi vniuerſa ſua mala iam finem accepiſſe, nullumque ſe amplius ſpiritualium bonorum defectum paſſurã, quemadmodum Dauid cum ſe huiuſmodi bonis diuitẽ cerneret, faſſus eſt dicens: *Ego dixi in abundantia mea: Non mouebor in æternum.* *Pſ. 29. 7.*

Et huius rei hæc cauſa eſt, quia actualis poſſeſſio vnius contrarij in ſpiritu, repellit, remouetque ex ſe poſſeſſionem actualem, ſentimentumq; alterius contrarij: quæ res non eodẽ omnino modo in parte animæ ſenſitiua euenit, eò quod debilis, infirmaque ſit ipſius apprehenſio. Sed quoniam ſpiritus nondum in hoc ſtatu, ab imperfectionibus, ab inferiori hominis parte cõtractis perfectè repurgatus & emundatus eſt, quamuis maxima ſtabilitate, ac fortitudine præditus ſit, in quantum imperfectionibus huiuſmodi implicatus & inuolutus eſt, pœnis afflictionibuſq; obnoxius eſt. Quemadmodum videmus poſtmodũ Dauidem mutatum, pluribuſque malis & tormẽtis circumſeptum, licet abundantiæ ſuæ tẽpore exiſtimauerit, & dixeritq; nunquam ſe amplius commouẽdum. Eodem modo anima cum ſe videat actualiter illã ſpiritualium bonorum copia perfruentẽ, imperfectionis, impuritatiſq; radicem in ſe adhuc latentẽ non animaduertens, ſuas afflictiones & pœnas putat eſſe finitas. Verumtamen opinio hæc, cogitatioq; nõ crebro occurrit: donec .n. ſpiritualis purgatio perficiatur, rariſſime dulcis communicatio ſolet eſſe adeò copioſa, vt remanentem imperfectionis radicem ita obtegat, vt non ſentiat anima in intimis ſuis aliquid huiuſmodi ſibi deeſſe, vel aliquid adhuc perficiendum ſupereſſe: quod non permittit eam refrigerio illo integre frui, ſentiendo in interiori ſuo, veluti inimicum quendam ſuum, quem (licet quaſi pacatus ſit & conſopitus) formidat, ne videlicet reuiuiſcat, ſolitumq; inferat bellum. Et reuera ita fit, quando enim minimè cogitat ſeſeque tutam arbitratur, reſorbet ipſe animam, & in alium duriorẽ, obſcuriorem, doloroſioremque gradum priſtino deglutit, qui diuturniori fortaſſis tẽpore quam prior duraturus eſt. Et hic exiſtimat rurſus anima vniuerſa ſua bona nũquam amplius reditura, finẽ accepiſſe: ſed neq; præteritorum bonorum, quibus poſt tribulationem priorem fruita eſt, experimentum (quorum dulcedine durante nihil ſibi amplius patiẽdum ſupereſſe exiſtimabat) ſatis illi eſt, quin in iſto ſecundo anguſtiarum gradu credat cuncta iam ſua bona finita, nec amplius præteritã proſperitatem rediturã. Nam (vti dico) hæc adeo fixa ſtabiliſque credulitas ab actuali ſpiritus apprehenſione, quæ in ea ad nihilum redigit quidquid illi gaudium voluptatẽque adferre poteſt, prouenit animæ. Atq; ita anima in purgatione iſta, licet videatur amare Deum, milleq; vitas illius cauſa oblatura (ſicuti etiam reuera eſt; in tribulationibus ſiquidem iſtis huiuſmodi animæ verius fortiuſq; multo diligunt Deum) nihilominus nullam illi res hæc adfert conſolationem, ſed potius magis eam affligit. Cum enim ipſa tantopere eum amet, vt de nulla alia re præter eum ſollicita ſit, adeò ſe miſerabilem videndo, & an Deus illam amet dubitando (non enim tunc certò ſibi conſtat, aliquid in ſe amore dignum reperiri, ſed potius multa vnde meritò non ſolum à Deo, ſed etiam ab omnibus creaturis in perpetuum odio habenda ſit) non mediocriter dolet cauſas

Mira pœnarũ ſpiritualium conſolationumque viciſſitudo.

cauſas in ſe ob quas abijci, repudiarique digna ſit ab eo, quem ipſa tantopere amat & deſiderat cognoſcendo.

CAPVT VIII.

De alijs pœnis quæ in hoc ſtatu affligunt animam.

ALiud quoque in hoc ſtatu, quod plurimum affligit, & cruciat animã repetitur, quod nimirum cum Obſcura hæc Nox tantopere ipſius potentias affectioneſq; impediat, & reprimat nõ poteſt ſicuti antea affectum ſeu mentẽ ad Deũ eleuare, neq; ab eo aliquid precibus flagitare, exiſtimando illud ſibi eueniſſe quod Ieremias ait: oppoſuiſſe videlicet Deum nubẽ ſibi ne tranſeat oratio, quod etiã ſequenti authoritate ſignificatur: *Concluſit vias meas lapidibus quadris.* Quod ſi aliquando poſtulat; fit hoc cum ariditate tanta, & abſque deuotionis ſenſu, vt videatur illi ſe à Deo non audiri, preceſque ſuas negligi, quemadmodum etiam idem Propheta eodem loco innuit dicens: *Sed & cum clamauero & rogauero excluſit orationem meam.* Reuera tempore iſto expedit animæ ponere (ſicut ait Ieremias) in puluere os ſuum, patienter purgationem ſuam tolerando. Deus eſt ille, qui hoc loco perficit opus in anima, & propterea ipſa nihil operari valet, vnde nec orare, neque rebus diuinis niſi cum modica admodum attentione adeſſe poteſt; ſed & cæteris rebus, temporalibuſque negotijs, non ſolum attendere nequit, verum etiam multoties tales mentis abalienationes, adeoq; profundas memoriæ obliuiones patitur, vt multæ effluant horæ, in quibus quid fecerit, quiduè cogitauerit ignoret, ſed neque quid faciat, quiduè faciendum ſit nouit,

Thren. 3. 44.

Thren. 3. 9.

Quid faciendũ animæ tẽpore iſtarũ afflictionum.

Thren 3. 9.

Ibid. 29.

nec etiam alicui rei ex illis quas facit, licet maximè cupiat nimium attendere valet.

Et quoniam hoc loco non ſolum repurgatur intellectus à ſua cognitione imperfectâ, & voluntas à ſuis affectibus, ſed etiã memoria à notitijs diſcurſibuſque ſuis, expedit etiam eam in omnibus illis annihilari, vt impleatur illud quod de ſe Dauid in purgatione iſta conſtitutus ait: *Et ego ad nihilum redactus ſum & neſciui.* Quæ ignorantia ad inſipientias iſtas, obliuioneſque memoriæ, de quibus ſumus locuti extenditur, abalienationes verò & obliuiones iſtæ ab interiori recollectione, in qua contemplatio iſta abſorbet animam, naſcuntur. Nam ad hoc, vt anima diſpoſita, modoq; diuino cum potentijs ſuis ad diuinam amoris vnionẽ attemperata maneret, expediebat eam prius cum omnibus ſuis potentijs in diuina iſta obſcuraque ſpiritualis contemplationis luce abſorberi, & hoc modo ab omnibus creaturarum affectibus, apprehenſionibuſque abſtrahi, quæ res regulariter ſecundum contemplationis huius intenſionem durat. Atq; ita, quanto lux hæc diuina quæ tranſuerberat animam purior, & ſincerior fuerit, tantò amplius illã in ſuis apprehenſionibus, & affectionibus particularibus, tam rerum ſupernarum, quam etiam inferiorum, obſcurat, euacuat, & annihilat. Et quo etiam minus ſimplex, minuſque pura hæc lux fuerit, eò minus eam dictis apprehenſionibus & affectionibus priuat, minuſque illi eſt obſcura. Quæ certè res incredibilis videtur, dicere videlicet, diuinam & ſupernaturalem lucem tantò magis animæ obſcuram eſſe, quanto illa clarior puriorque eſt, & quo minus eſt talis, eſſe etiã minus animæ obſcurã. Quod tamen facile intelligitur, ſi conſideremus id quod ſuperius

Pſ. 72. 22.

Digitized by Google

ex Philoſophi ſententia probauimus: videlicet res ſupernaturales eò intellectui noſtro obſcuriores eſſe, quò in ſe clariores ſunt & manifeſtiores. Vnde quando animam luce ſua diuina radius ſublimis contemplationis iſtius ferit, quoniam naturam ipſius animæ ſuperat, eo ipſo illam obſcurat, & omnib. affectibus, apprehenſionibuſque, quas antea media luce ſua naturali apprehēdebat, priuat. Quo facto non relinquit illam duntaxat obſcuram, ſed etiam ſecundum potentias & appetitus ſuos, ſiue ſpirituales, ſiue naturales eam euacuat. Et relinquendo illam ita vacuam & obſcuratam, purgat eam, ac diuina ſupernaturali luce illuminat, neſciente tamen anima ſe luce iſta potiri, ſed potius ſe in tenebris eſſe, quemadmodum diximus, exiſtimante.

Appoſita ſimilitudo rem hanc declarans.

Sicut enim lucis radius, ſi purus, ſit & nihil in quod offendat, reperiat; quaſi non diſcernitur, qui tamen in ſe reuerberatione, ac reflexione melius apparet, ita lux iſta ſpiritualis, quæ irradiauit animam, cum tantopere ſit pura, non ita in ſe percipitur, at quando aliquid ſeſe ei obijcit in quod reuerberet, ſeſeque reflectat, hoc eſt, quando aliquid ſeſe offert intelligendum ad particularem perfectionem, vel certè ad diiudicandum inter falſum & verum, confeſtim illud animaduertit, multoque clarius intelligit, quam ante obſcuritatum iſtarum ingreſſum intelligebat. Et eadem omnino claritate, lucem ipſam ſpiritualem, quam ad facillime imperfectionem, quæ ſeſe offert, agnoſcendam poſſidet, ſe habere cognoſcit: quemadmodum videre eſt in radio, qui in ſe tantopere nō diſcernitur, ſed ſtatim ac manus vel quidpiam aliud interponitur, confeſtim apparet manus, agnoſciturque lucem illam ſolis ibi adfuiſſe. Vnde quia lux iſta ſpiritualis adeò ſimplex, pura, & generalis eſt, nec intelligibili alicui particulari naturali aut diuino alligata (ſiquidem in omnibus iſtis apprehenſionibus, habet animæ potentias vacuas & annihilatas) vniuerſaliſſimo, & facillimo negotio cognoſcit, penetratque anima quamlibet rem, quæ inferne ſuperneq; ſeſe offerat. Nam propterea dixit Apoſtolus quod ſpiritualis vniuerſa penetrat, etiam profunda Dei: *Spiritus enim omnia ſcrutatur, etiam profunda Dei.* De iſta enim generali & ſimplici ſapientia, intelligitur illud, quod per Sapientem ait Spiritus ſanctus; *quod attingit vbique propter ſuam munditiam*, videlicet, quia ad nullum particulare intelligibile, ſeu appetibile deſcendit. Atque iſta eſt ſpiritus purgati, & circa vniuerſas particulares intelligentias & affectiones annihilati proprietas: in hoc quippe quod nihil guſtat, nihilque in particulari intelligit, in ſua vacuitate, obſcuritate, ac tenebris permanendo, vniuerſa, cum magna diſpoſitione comprehendit & amplectitur: vt in illo myſtice verificetur illud S. Pauli: *Nihil habentes & omnia poſsidentes.* Talis ſiquidem beatitudo tali ſpiritus paupertati debebatur.

1. Cor. 2. 10.

Sap. 7. 24

Purgati & annihilati ſpiritus proprietas.

2. Cor. 6. 10.

CAPVT IX.

Qua ratione, licet nox hæc ſpiritum obſcuret, id tamen ad eum illuminandum fiat.

ILlud hoc loco dicendum remanet, hanc videlicet fælicem noctem, quanquam ſpiritum obſcuret, id tamen non aliam ob cauſam efficere, quam vt illi rerum omnium lumen præbeat: & quamuis illum humiliet, & ad miſerabilē

ſtatum

Digitized by Google

ſtatum redigat, id tamen ob ipſius facit exaltationem ac libertatem; & licet eum depauperet, omnique poſſeſſione & affectu naturali euacuet, non ob aliud hoc efficit, niſi vt diuino modo ad fruenda, degustandaque omnia tam ſuperiora quam inferiora, generalem ſpiritus libertatem in rebus omnibus iam adeptus, ſeſe extendere poſſit.

Apta ſimilitudine res hæc declaratur.

Quemadmodum enim elementa ad hoc vt in omnibus compoſitis, entibuſque naturalibus ſeſe inuicem communicent, nullo particulari colore, odore, aut ſapore infici debent, vt cum vniuerſis ſaporibus, odoribus, & coloribus valeant concurrere: eodem modo neceſſe eſt ſpiritum eſſe ſimplicem, purum, & ab omni affectuum naturalium tam actualium, quam habitualium genere denudatum, vt valeat liberè in ſpiritus latitudine diuinæ particeps eſſe ſapientiæ, in qua ob ipſius puritatem, omnes omnium rerum ſapores, ſuauitateſque, quodam excellenti modo deguſtat. Abſque prædicta autem purgatione nullo pacto poterit ſatisfactionem totius iſtius ſpiritualium ſaporum affluentiæ delibrare vnus ſiquidem ſolus affectus quo teneatur anima, vel particularitas, cui ſpiritus actualiter, vel habitualiter adhæreat, ſatis eſt ad non ſentiendum, nec deguſtandum, neque communicandum ſubtilitatem, intimamque ſpiritus amoris ſuauitatem, qui in gradu eminentiſſimo vniuerſos in ſe ſapores, ac ſuauitates complectitur. Quemadmodũ enim filij Iſrael ideo duntaxat, quia illis vnus ſolus affectus, memoriaq; carnium ac ciborum, quos in Ægypto comederant remanſerat; delicatum Angelorum

Exod. 16. 3. Sap. 16. 21

panem, qui erat manna (qui vt diuina ſcriptura ait omnium guſtuum ſuauitatem continebat, & in eum quem quiſque volebat guſtum vertebatur) in deſerto deguſtare nequiuerunt: ita non poteſt ſpiritus qui alicui actuali vel habituali affectui, vel particulari intelligentiæ, vel cuicunque alteri limitatæ apprehenſioni adhæſerit, fueritque alligatus, delitias libertatis ſpiritus, iuxta voluntatis ſuæ votum, deguſtare. Cuius rei hæc eſt ratio, quia affectus, ſentimenta & apprehenſiones perfecti ſpiritus, cũ adeò ſuperiores ſint, ac ſingulariter diuinæ; alterius ſunt ordinis, ac generis tantopere à naturali modo differentis & diuerſi, vt ad vnas actualiter habitualiterque poſſidendas aliæ debeant annihilari. Quamobrem plurimum expedit, imò neceſſarium eſt, ad hoc vt anima ad iſtum eminentem ſtatum perueniat, vt hæc nox obſcura contemplationis, prius illam annihilet, & ipſius vilitates, obſcuram illam, aridam, ſeparatam, & vacuam, relinquendo deſtruat: ſiquidem lux quæ illi præberi debet, eſt ſublimiſſimum diuinum lumen, vniuerſam naturalem lucem excedẽs, & quod naturaliter intellectus capere non poteſt. Vnde expedit ad hoc vt intellectus poſſit attingere vnionem cum illa, fierique in ſtatu perfectionis diuinus; vt prius in ſuo naturali lumine purgetur, & annihiletur, actualiter illud, media iſta obſcura contẽplatione obſcurando. Quæ obſcuritas ſeu tenebra, expedit vt tanto tempore duret, quantum neceſſarium ſit ad habitum, quem multo tempore, res ſuo modo intelligendo contraxit, annihilandum; & vt loco modi intelligendi ipſius, lux & illuſtratio diuina ſuccedat. Vnde quia illa intelligendi facultas, qua antea pollebat, naturalis eſt; hinc prouenit, tenebras quas in ea patitur, profundas eſſe ac horribiles, vehementerque moleſtas: cum intimam ſpiritus profunditatem attingant, in eaque percipiantur: & eodem omnino modo, quia affectus amoris, qui illi in vnione diui-

Annihilari debet anima antequam ad ſublimem vnionis diuinæ ſtatũ perueniat. Et quare?

diuina conferendus eſt, diuinus eſt, & idcirco ſpiritualis admodum, ſubtilis, delicatus, & intimus. omnemque affectũ & ſentimentũ naturale, excedens voluntatis quoque & omnis ipſius appetitus imperfectioné ſuperans: expedit ad hoc vt volũtas poſſit per vnioné amoris, diuinũ iſtum affectum, adeoque ſublimem ſuauitatem deguſtare, vt prius in omnibus ſuis affectibus & ſentimétis repurgetur & annihiletur; tantoque tempore in ariditate & anguſtijs relinquatur quantum ſecundũ intenſionem habitus, qué in naturalibus tã diuinarum, quam humanarum rerũ affectibus ſeu amoribus acquiſiuit, neceſſariũ eſt: vt hac ratione voluntas extenuata, exſiccata, omnique dominiorum genere in huius obſcuræ contemplationis igne priuata (inſtar cordis illius piſcis quod carbonibus iniecit Tobias) puram & ſimplicem diſpoſitionem, nec non ſanum & repurgatum palatum acquirat, ad repentinos peregrinoſq; diuini amoris attactus, in quem ſe diuinè transformatam videbit percipiendos; profligatis iam vniuerſis actualibus & habitualibus cõtrarietatibus, quibus antea erat obnoxia. Præterea quia ad dictam vnionem obtinendam, ad quã iſta obſcura nox diſponit, debet eſſe anima quadam glorioſa magnificentia in cõmunicatione cum Deo plena & inſignita, quæ communicatio innumerabilia in ſe bona deliciaſque, vniuerſam animæ abũdantiam, quam naturaliter poſſidere poteſt, excedentem, continet: nam (ſecundũ

1. Cor. 2. 9. Iſa. 64. 4.

quod Iſaias & Apoſtolus dicit. *Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit quæ præparauit Deus ijs qui diligunt illum*) expedit vt prius in vacuitate ſpirituſque paupertate conſtituatur, & vt ab omni adiumento, conſolatione & naturali omnium rerum, tam ſuperiorum quam inferiorum apprehenſione repurgetur, vt hoc modo euacuata, ſit verè pauper ſpiritu & veteri homine denudata, nouam illam beatamque vitam quæ in vnionis cum Deo ſtatu reperitur & media iſta obſcura nocte obtinetur, ducere poſſit.

Quoniam verò anima ſenſum quendã & notitiam diuinam, generoſam admodũ & ſuauem rerum omnium diuinarum & humanarum, quæ in communem ſenſum notitiamque animæ naturalem nõ cadũt, eſt habitura (ita quippe differentibus illas oculis intuetur, quemadmodum lux, & gratia Spiritus ſancti differt à ſenſu, & diuinum ab humano) expedit ſpiritui extenuari, ſeque quantum ad communem & naturalem ſenſum ſpectat coarctare, purgatiuæ huius contemplationis interuentu, ad magnas anguſtias & preſſuras illum redigendo. Et vt etiam memoria ab omni amicabili, pacificaque notitia remota ſit & aliena, cum quodam intimo ſenſu & temperamento peregrinationis, & à rebus omnibus abalienationis, in qua illi vniuerſæ res videantur nouæ, ac peregrinæ, aliterque ſeſe habere quã prius ſolebant. Hoc ſiquidem modo nox iſta educit, extrahitque ſpiritũ ab ordinario ſuo communique de rebus ſenſu, vt illum ad diuinum ſenſum perducat, qui peregrinus eſt, adeoque ab omni humano modo alienus vt animæ videatur extra ſe viuere. Interdum etiam cogitat, ſi forte id quod ſecum agitur faſcinatio ſit aliqua, vel mentis ſtupiditas: admiraturque res quas videt & audit, exiſtimando illas eſſe peregrinas admodum & nouas, cum ſint eædem quas communiter præ manibus habere ſolebat. Cuius rei cauſa eſt, quia iam anima efficitur aliena, à communique ſenſu & notitia rerum remota: vt in ſenſu iſto annihilata, diuino ſenſu imbuta, informataque remaneat,

Digitized by Google

neat, qui alterius potius vitæ eſt, quam præſentis.

Vniuerſas prædictas afflictiones idcircò patitur anima vt in vitam ſpiritus regeneretur.

Vniuerſas purgationes iſtas afflictiuas ſpiritus, patitur anima, vt in vitam ſpiritus media diuina iſta influentia regeneretur, & cum doloribus iſtis pariat ſpiritum ſalutis; vt impleatur ſententia Iſaiæ dicentis. *A facie tua, Domine concepimus, & quaſi parturiuimus, & peperimus ſpiritum.* *Iſa.26.17. & 18.* Præterea quoniam nocte iſta contemplatiua interueniente ad aſſequendam tranquillitatem, pacemque interiorem, (quæ talis eſt, adeoque delectabilis, vt ſicut ſcriptura ait omnem ſuperet ſenſum) diſponitur anima: expedit ei vt vniuerſa prima pax (quæ, quoniam tot imperfectionibus inuoluebatur non erat pax, quamuis animæ talis eſſe videretur, eò quod guſtui animæ eſſet conformis, eſſetque bis PAX PAX, hoc eſt, ſenſus ac ſpiritus) prius repurgetur, ipſaque anima aliena fiat, & turbetur ab iſta pace imperfecta: quemadmodum rem hanc ſentiebat & deplorabat Ieremias, loco ſuperius ad declarandas tribulationes noctis huius prætcritæ adductus dicens: *Repulſa eſt à pace animæ mea*: *Thren.3. 17.* hæc porro pacis turbatio, eſt moleſta quædam multarum ſuſpicionum, imaginationum, & conflictuum, quos intus patitur anima, inquietudo, in qua ob apprehenſionem ſentimentumque miſeriarum in quibus ſe verſari conſpicit, ſe iam perijſſe, ſuaque bona in ſempiternum finita ſuſpicatur. Hinc in ſpiritum quidam dolor, gemituſq; adeò profundus promanat, qui vehementes in ea rugitus vlulatuſque ſpirituales producit, quos etiam aliquando verbis exprimit, in lachrymaſque tota, ſi vires ſuppetant vt hoc præſtare poſſit, reſoluitur, quamuis rarius leuamine huiuſmodi recreetur. Rem hanc egregie Regius Propheta Dauid expreſſit, qui etiā eam fuerat expertus, in quodam Pſalmo dicens. *Afflictus ſum & humiliatus ſum nimis; rugiebam à gemitu cordis mei.* *Pſ.37.9.* Qui certe rugitus res eſt ſummi doloris: aliquādo enim ob repentinā acutiſſimamque miſeriarum iſtarum in quibus ſe conſpicit anima, memoriam, tantum dolorem, afflictionemq; percipit, vt non videam modum, quo explicari poſſit, niſi forte per ſimilitudinem, quam S. Iob dum in eadem tribulatione verſaretur adducit hiſce verbis: *Iob 3.24.* *Tanquam inundantes aquæ, ſic rugitus meus.* Quemadmodum enim aquæ tantopere interdum inundāt, vt demergant & repleant omnia: ita rugitus iſte & ſentimentum animæ tantopere aliquando exoreſcit, vt ſubmergendo, penetrandoq; illam totam, anguſtijs & doloribus ſpiritualibus vniuerſos eius profundos affectus viresque ſupra quam verbis exaggerari poſſit, repleat. Huiuſmodi ſunt operationes quas in anima nox hæc, ſpei lucis diei obuelatrix, efficit. Nam ad hoc propoſitum dicit idem Iob. *Nocte os meum perforatur doloribus, & qui me comedunt non dormiunt.* *Iob 30.17.* Hoc loco per os intelligitur voluntas, quæ doloribus iſtis eſt transfixa, qui ſine intermiſſione dilaniant animam, neque dormiunt. Ambiguitates enim & ſuſpiciones, quæ tranſuerberant eam nunquam deſiſtunt.

Profundum eſt bellum iſtud ac certamē, quia etiam pax quā præſtolatur, profunda eſſe debet: dolor etiam ſpiritus intimus eſt, delicatus & purus, quia amor quem adeptura eſt anima intimus & puriſſimus eſſe debet. Quo enim intimius, elegantiuſque debet eſſe & permanere opus, eò etiā intimius, elegātius puriuſq; debet eſſe artificiū, tantoq; fortius erit ædificiū, quāto fuerit firmius atq; ſtabilius. Propterea (ſicut dicit Iob) *Iob.30.16.* *Nūc autē in memetipſo marceſcit anima mea, & poſſident me dies afflictionis.* Ad eundē omnino modum quoniā

anima

anima in perfectionis ſtatu, ad quem media hac purgatiua nocte pergit; innumerabilibus bonis donorum ac virtutum tã in animæ ſubſtantia, quam in ſuis potentijs fruitura eſt, expedit vt prius generaliter ſe ab omnibus iſtis bonis alienam, illiſque priuatam videat, & ſentiat, videaturque illi, ſe ab eis tantopere eſſe remotam, vt nequeat ſibi perſuadere, ſe vnquã illa adepturam, ſed potius vniuerſa bona ſua, finem accepiſſe. Quemadmodum etiam rem hanc innuit Ieremias loco ſuperius citato, cum ait. *Oblita ſum bonorum.*

Thren. 3. 17.

Cur nox hac adeò animæ amica, & vtilis, tam moleſtos in ea producat effectus?

Sed videamus iam quidnam ſit in cauſa cur cum iſta contemplationis lux adeò ſuauis, amicaque ſit animæ, vt nihil amplius illi deſiderandum ſit: (ſiquidem vt ſuperius dictum eſt, ipſa eſt per quam Deo vniri & in qua vniuerſa quæ optauit bona in perfectionis ſtatu reperire debet anima) cur inquam lux hæc contemplationis, irradiatione tranſuerberationeq; ſua, hæc doloroſa initia & effectus moleſtiſſimos, quos hic recenſuimus, producat? Dubio huic facili negotio reſpondetur, dicendo, id quod iam ex parte diximus, nimirum rei huius cauſam nequaquam ex contemplationis, infuſioniſque diuinæ parte, in qua nihil reperitur quod ex ſe affligere poſſit, quin potius multæ illi ſuauitates ac delitiæ inſunt, quemadmodum poſtea experietur anima: ſed ex debilitate & imperfectione, quibus tunc tenetur anima, nec non ex diſpoſitionibus quas in ſe habet ſuſceptioni ſuauitatis illius contrarijs deſumendam eſſe. Atque ita dum ferit lumen hoc diuinum, tranſuerberatque animam, facit illam dicto iam modo, pati.

(∵)

CAPVT X.

Similitudine quadam purgatio iſta exactè, & veluti ex fundamento explicatur.

Vt ea quæ hucuſque dicta ſunt, & quæ poſtmodum dicentur liquidius conſtent, animaduertere hoc loco oportet, purgationem iſtam amoroſamq; notitiam, ſiue diuinam, de qua loquuti ſumus lucem ad eundem prorſus modum, in repurganda diſponendaq; anima, quo eam ſibi perfectè vniat, ſeſe habere. Sicut ſe habet ignis cum ligno quod in ſe transformaturus eſt. Ignis ſiquidem materialis, ſtatim ac applicatur ligno, id quod primo loco efficit, eſt exſiccare illud, humiditatemque eius per latentis aquæ exſtillationem expellere. Confeſtim verò denigrat illud, obſcurat, & deturpat, ſenſimq; exſiccando, in lucem illud pedetentim educit, & vniuerſa obſcura turpiaque ipſius accidentia, ſibi aduerſantia foras propulſat, ac tandem incipiendo illud foris calefacere & inflammare, illud in ſe transformat, tamque ſicut eſt ipſe, pulchrum elegansque reddit, quibus peractis, iam ex parte ipſius ligni nulla amplius actio paſſioue propria interuenit & (ſi quãtitatem minus ſubtilem ponduſque minus leue, eò quod in igne reperitur, excipias) omnes ignis proprietates & actiones conſequitur. Siccum enim eſt, & ſi ſiccum, calidum, & calidum calefacit, & cum ſit lucidum illuminat, eſtque multo quam ante leuius, igne has in eo proprietates effectuſque producente.

Ad eundem itaque modum, de diuino iſto amoris contemplationis igne nobis philoſophandum eſt, qui antequam ſibi vniat

vniat in ſeque transformet animam, prius illam ab omnibus ſuis accidẽtibus ſibi repugnãtibus repurgat. Educit enim in primis vi ſua, ipſius deformitates, nigramque & obſcuram reddit, vnde etiam deterior quã antea apparet. Cũ enim diuina hæc purgatio vniuerſos deprauatos humores educat (quos quoniam altas in anima radices egerant, illiq; tenaciter inhæſerant,) minime ipſa agnoſcebat, vnde nec tantum ſibi malorũ ineſſe arbitrabatur; nũc autem vt praui humores iſti eliminentur, & annihilentur, præ oculis ipſi ponuntur, adeoq; illos manifeſtè hac obſcura diuinæ contemplationis luce illuſtrata videt (licet nequaquam nec in ſe nec apud Deũ deterior ſit quam antea) agnoſcẽs ea quæ ante non agnoſcebat. Cum inquam diuina hæc purgatio vniuerſos deprauatos humores educat, talem ſe eſſe iudicat anima, vt non ſolum ſe indignam quæ à Deo reſpiciatur, exiſtimet, ſed etiam vt eã exoſam habeat abhorreatq; digniſſimã, imò ſe iam de facto ab eo odio haberi putat. Per ſimilitudinem iſtam poterimus nunc multa ex ijs quæ modo dicimus, quæque poſtmodum dicturi ſumus percipere.

Et in primis intelligere poſſumus, qua ratione eadem lux ſapientiaque amoroſa quæ animæ vniri debet, illamq; in ſe trãsformare, eſt illa quæ eam à principio purgat & diſponit: quemadmodum idem ignis, qui lignum in ſe illud ſibi incorporando transformauit; eſt ille qui prius illud ad eundem effectum diſpoſuerat.

Secundo animaduertere licebit, quomodo pœnas cruciatuſq; iſtos nequaquã ex parte diuinæ ſapientiæ patitur anima, Sap. 7 11. ſiquidem vt ait Sapiens. *Omnia bona pariter venerunt animæ cum illa.* Sed ex parte debilitatis imperfectioniſque ipſius animæ, quæ diuinam lucem, ſuauitatem, ac delitias abſque purgatione iſta, nequit recipere (ſicut etiam lignum ſtatim ac igni applicatum eſt transformari in illum non valet, donec prius fuerit diſpoſitum). & idcirco tantopere patitur. Cui etiam veritati Eccleſiaſticus ſubſcribit, ea quæ ad ſapientiæ diuinæ vnionem fruitionemque obtinendam perpeſſus eſt hiſce verbis referendo. Eccl. 51. 25 & 29. *Anima mea agonizauit pro illa, & venter meus conturbatus eſt quærendo illam, propterea bonam poſſidebo poſſeſsionem.*

Tertio poterimus hinc obiter modum patiendi animarum purgatorij conijcere, nihil enim in eas ignis poſſet, ſi ipſæ ad regnandum ſeſeque Deo per gloriam vniendum vndequaque eſſent diſpoſitæ, culpiſque ob quas pati debent, (quæ etiã ſunt materia, quam ignis ille depaſcitur) carerent, qua abſumpta nil amplius ſupereſt comburendum. Quemadmodum etiam hic conſumptis imperfectionibus, afflictiones quoque animæ accipiunt finem, remanetque fruitio, qualem in hac vita obtinere fas eſt.

Quarto eliciemus etiam hinc, qua ratione ſecundum modum & menſurã qua igne iſto amoris repurgatur anima etiam ab eo magis inflammetur, veluti etiam lignum, iuxta diſpoſitionis ſuæ menſuram caloris incrementa capit. Quanquam huiuſmodi inflammationem amoris non ſemper percipiat anima, ſed ſolũ aliquando, quando videlicet contẽplatio hæc nõ adeò vehementer illam irradiat: tunc enim præbetur locus, vt anima videre poſſit, opus quod elaboratur, imo etiam illo frui; oſtenditur ſiquidem tunc ipſi, & videtur, quod tantiſper à labore manus amoueatur, ferrumque ex fornace extrahatur, vt aliqua ratione artificium operis quod elaboratur appareat, atque tunc ſeſe offert opportunitas animæ, animaduertendi in ſe bonum, quod labore durante, minimè cernebat. Quemadmodum etiam

iam quando intermittit flamma lambere lignum, præbetur locus, vt optime poſſit videri quantum fuerit inflammatum.

Quinto ex eadē etiam ſimilitudine addiſcemus, id quod ſuperius dictum eſt, nimirū qua ratione verū ſit, quod poſt huiuſmodi cōſolationum leuamina iterū anima intēſius ſubtiliusq; quā antea patiatur? Huius rei ea eſt ratio, nam poſt oſtenſionem illam operis quæ fit quando iā repurgatæ ſunt imperfectiones magis externæ, reuertitur ignis amoris, ad aggrediendū illud, quod purificandum abſumēdumq; in interioribus reſiduū eſt. Qua in re tanto intimior, ſubtilior, magiſq; ſpiritualis eſt animæ dolor, quāto intimiores, ſubtiliores magiſque ſpirituales imperfectiones, q̄ in intimis ipſius profundiores radices egerāt, extenuat. Et hoc ad eundē fere modum accidit, ſicut in ligno euenire ſolet, quo .n. interiora magis penetrat ignis, eo violētius efficaciusq; intima ipſius, ad illius capiendam poſſeſſionē diſponit.

Sexto tandē hinc colligemus quod quāuis anima per iſta temporū interualla intenſiſſime, vehementiſſimeq; oblectetur (adeò vt ſicuti diximus interdū videatur illi nūquam amplius tribulationes redituras, quamuis certum ſit cito reuerſuras) nō propterea tamē ſi oculos mentis reflectat (& interdum ipſamet illos ad ſe reflectere facit) non propterea inquam non ſentit experiturque radicem quandam intus latentem, quæ non permittit plenam gaudij fruitionem: videtur enim quaſi minari ſe iterum eam aggreſſuram, quod cū ita ſit, cito reuertitur. Tandem illud quod in intimis animæ purgandū illuſtrandumq; remanet, non poteſt illam in præſentia conſpectuq; vt ita dicam partium iam repurgatarū omnino latere: quemadmodū etiā illud quod in intimis ligni illuminari adhuc inflammarique debet, ſenſibiliter ab eo quod iā eſt inflammatū illuſtratumque diſcernitur. Quādo autem ſpiritualis hæc purificatio magis intima inuadit, non eſt mirum quod iterum videatur animæ, ſe omnium bonorum iacturam feciſſe, neque ſe illa amplius recuperaturam: ſiquidem dū interiores patitur cruciatus, vniuerſum exterius bonum ſeſe ab eius oculis ſubtraxit. Præ oculis itaque propoſitam habendo ſimilitudinem ſimul cū doctrina, quam de Obſcura Nocte iſta eiuſque item ēdis proprietatibus, in primi verſus, cantus primi expoſitione tradidimus, operæ pretium erit, has mœſtiſſimas animæ afflictiones pręterire, ac de lachrymarum ipſius fructu, fructuſq; huius fœliciſſimis proprietatibus, quæ ab iſto ſecundo Verſu decantare incipit, tractationem auſpicari.

CAPVT XI.

Primi Cantus, ſecundus Verſus explanari incipit. Docetur etiam qua ratione vehemens diuini amoris paſſio, quæ animæ confertur, ſit rigidiſſimarum iſtarum anguſtiarum fructus.

Anxijs amoribus inflammata.

IN hoc Verſu amoris ignē de quo ſumus locuti, exponit anima, qui ſicut materialis in ligno, ſic in nocte iſta doloroſæ contemplationis in anima ſuccenditur. Quæ quidem amoris inflammatio licet quadantenus ſit inſtar illius, quam in ſenſitiua animæ parte ardere ſuperius explicauimus, quadam tamen ratione, hæc de qua nunc agimus, ab illa adeò diſcrepat, ſicut anima à corpore, vel certè ſpiritualis animæ portio à ſenſitiua. Hęc enim eſt inflammatio quædam amoris in ſpiritu, in qua in medijs obſcuris iſtis anguſtijs ſe ſentit anima viuo acutoque modo forti

amo-

amore diuino, cũ certo quodam Dei ſenſu & præſagio ſauciatam, quamuis interim nihil particulare intelligat, nam intellectus in obſcuritate eſt ſicuti diximus.

Multum hic ſpiritus amore captus ſentit, quoniam hæc ſpiritualis inflammatio, amoris paſſionem producit. In quantum enim amor iſte infuſus eſt; plus hic concurrit anima paſſiuo modo: atque ita ingenerat illi fortem amoris paſſionem. Qui amor iã aliqd perfectiſſimæ vnionis cum Deo habet, vnde etiam proprietatũ ipſius aliquatenus particeps eſt. Quæ proprietates principalius actiones ſunt Dei in anima ſuſceptæ, præbente illa ſimpliciter amanterque ſuum aſſenſum, quam ipſius animæ; quanquam calorem, efficaciam, temperamentum, & amoris paſſionem, vel certe inflammationem, (quemadmodum eam hic appellat anima) ſolus amor Dei, qui illi vnitur, ei affricat. Qui amor tanto magis præparatam diſpoſitamque ad ſe illi vniendum eamque ſauciandam reperit animam, quanto amplius occluſos, abalienatos & ineptos habet vniuerſos appetitus ad res cœleſtes terrenaſque deguſtandas. Quod in obſcura iſta purgatione (quemadmodum iam dictum eſt) inſigniter euenit, ſiquidem tam ablactatas Deus tamque recollectas continet potentias, vt nihil earum rerum, quas ipſæ vellent, valeant deguſtare. Quæ vniuerſa propterea facit Deus: vt abſtrahendo illas à rebus omnibus, ſibique ipſi intrahendo, maiores habeat anima vires, aptitudinemque ad fortem iſtam amoris cum Deo vnionem, quæ per hoc purgatiuum medium, iam illi incipit conferri, recipiendam. In qua debet anima omnibus ſuis viribus, appetitibuſque ſpiritualibus ac ſenſitiuis, amare: quod tamen non poſſet, ſi ipſi ad alias res deguſtandas ſpargerentur. Idcirco enim vt poſſet David fortitudinem amoris iſtius Dei vnionis ſuſtinere Deo dicebat: *Fortitudinem meam ad te cuſtodiam*, hoc eſt, vniuerſam aptitudinem appetitus, & vires potentiarum mearum; quod efficiam operationes illarum aut guſtum, in nulla alia re extra te occupare recuſando. *Pſ. 58. 10.*

In hoc ſublimiſſimo ſtatu perfecte ſatisfit primo Decalogi præcepto Diliges Dominum &c.

Ex his aliqua ratione conijci poterit quam ingens, quamque fortis hæc inflammatio amoris erit in ſpiritu, in quo Devs vniuerſas animæ vires, potentias & appetitus, tam ſpirituales, quam ſenſitiuos, vniuit & collegit, ita vt omnis hæc harmonia, vniuerſas ſuas virtutes & vires in amore iſto occupet & exerceat, atque hoc modo ſerio & cum perfectione primo Decalogi ſatisfaciat præcepto, quo nihil eorum quæ hominis ſunt reijciendo, nullamque ipſius rem ab hoc amore excludendo præſcribitur. *Diliges Dominum DEVM tuum ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis.*

Recollectis itaque hic, in inflãmatione iſta cũctis animæ appetitibus viribuſque, ſauciata iam attactaque in omnibus illis ipſa, & amore vehementi accenſa: quales exiſtimamus motus & affectus omnium iſtarum virium appetituumque futuros, videndo ſe forti amore inflammatos & ſauciatos, nec ſibi tamẽ ab amore ſatisfactum, ſed potius in ipſius obſcuro poſitos, de illoq; dubios tanto maiorẽ abſq; ambiguitate patiendo ipſius eſuriẽ, quanto maiora Dei capiunt experimenta. Amoris etenim iſtius, diuinique ignis attactus, taliter exſiccat ſpiritum, adeoque affectus ipſius ad ſitim ſuam explendam inflammat; vt millies in ſeipſa reuoluatur, milleque modis ac formis deſideret Deum cum ea auiditate, ac

deſiderio quod graphicè expreſſit Dauid in quodam Pſalmo dicens. *Sitiuit in te anima mea: quam multipliciter tibi caro mea* (hoc eſt, deſiderando) alia verò loci huius tranſlatio habet; *Sitiuit te anima mea, propter te moritur anima mea.* — Pſ. 62. 2.

Et hæc eſt cauſa cur hoc verſu dicat anima:.

Millè anxietatibus amoris inflammata:.

Nam in rebus & cogitationibus omnibus, in omnibus negotijs occaſionibuſque quæ ſeſe illi offerunt: multifariã amat, deſideratq; & deſiderium hoc multis modis in omnibus temporibus locisque patitur, in nulla re requiem capiẽdo inflammantem iſtam anxietatem vulnuſque ſentiendo, ſecundum quod ſanctus Iob ſignificat dicens: *Sicut ceruus deſiderat vmbram, & ſicut mercenarius præſtolatur finem operis ſui, ſic & ego habui menſes vacuos, & noctes laborioſas enumeraui mihi: Si dormiero dicam, quando conſurgam? & rurſum expectabo veſperam & replebor doloribus vſque ad tenebras.* — Iob 7. 2.

Omnia hinc animæ fiunt anguſta, nec ſeipſam capit, non in cœlo capit, non in terra, impleturque doloribus vſque ad tenebras, de quibus hic loquitur Iob: quod ſpiritualiter & ad noſtrum propoſitum loquendo nihil eſt aliud, quam quoddam pati & abſque vlla certæ ſpei lucis alicuius ſpiritualiſque boni conſolatione affligi. Vnde anxietates animæ quæ in iſta amoris inflammatione afflictio maior eſt, eo quod duplici ex capite creſcat: Primum ſe habet ex parte ſpiritualium tenebrarum, quibus ſe ſeptam conſpicit; quæ dubijs ſuis ſuſpicionibuſq; eam vexant. Secundum verò ex parte diuini amoris ſe tenet, qui illam inflammat, vulnereque ſuo amoroſo ſtimulat, & mirum in modum accendit. Hęc duo pœnarum genera in ſimili ſtatu benè expreſſit Iſaias dicens: *Anima mea deſiderauit te in nocte* (hoc eſt, in meis miſerijs) Atque hic eſt vnus patiendi modus, habẽs ſe ex parte obſcuræ noctis iſtius: *Sed & ſpiritu meo* (ſubiungit) *in præcordijs meis de mane euigilabo ad te.* Et hic eſt alter patiendi modus, in deſiderio & anxietate ex parte amoris, in præcordijs ſpiritus, quæ ſunt ſpirituales affectus: At in medijs hiſce obſcuris amoroſiſque pœnis quandam aſſociationem & fortitudinem in intimis ſuis percipit anima, quæ illàm comitantur, tantoperéque corroborant, vt ſi quando pondus hoc anguſtæ tenebræ euaneſcat, multoties ſe ſolam vacuam debilèmque ſentiat. Cuius rei hæc tunc cauſa eſt, quod cum vis efficaciaque animæ paſſiuè illi à tenebroſo amoris igne qui eam inflàmmabat, communicaretur & imprimeretur: eo ab huiuſmodi inflammatione ceſſante, tenebra etiam, fortitudo ac calor amoris in anima euaneſcunt. — Iſai. 62. 9.

CAPVT XII.

Horribilis hac nox, purgatorium eſſe demonſtratur. Et qua ratione in illa diuina ſapientia illuminat homines in terris, eadem illuminatione qua purgat illuminatque Angelos in cœlis.

EX dictis perſpicuum euadit qua ratione nox hæc obſcura amoroſi ignis ſicut in obſcuro repurgat, ſic etiam in obſcuro flammeſcit anima. Animaduertere præterea licebit, quod quemadmodum in alia vita tenebroſo materialiq; igne purgantur prædeſtinati, ſic in præſenti vita amoroſo; tenebroſo ſpiritualique igne repurgantur ac abluuntur. Hoc ſiquidem inter vtrumque ſæculum diſcrimen intercedit, quod ibi mundantur igne, hic verò purgantur & illuminantur amore. Quem profectò amorẽ petebat Dauid quando dixit: *Cor mundũ crea in me Deus &c.* — Pſ. 50. 12.

In futuro ſæculo purgãtur prædeſtinati igne, in hoc vero amore.

Quan-

Cordis puritas quid ſit

Quandoquidem cordis puritas, nihil eſt aliud, quam amor gratiaque diuina: & ideo mundi corde beati ſunt à Saluatore noſtro nuncupati, quod idem eſt, ac dicere amore capti, neque enim beatitudo alio quam amoris pretio confertur.

Nunquã tribuit Deus ſapientiam myſticam abſque amore.

Thren. 1. 13.

Pſal. 11. 7.

Quod autem repurgetur anima, dum igne iſto amoroſæ ſapientiæ illuſtratur, (nunquam enim tribuit Deus ſapientiam myſticam abſque amore, cum ipſe eam amor infundat) optime probat Hieremias dicens: *De excelſo miſit ignem in oſſibus meis, & erudiuit me.* Dauid quoque dicit, Dei ſapientiam argentum eſſe igne purgatiuo amoris examinatum: *Eloquia Domini, eloquia caſta, argentum igne examinatum.* Hæc enim obſcura contemplatio ſimul infundit animæ amorem & ſapientiam, vnicuique ſecũndum ipſius neceſſitatem & capacitatem, illuminando animam illamque repurgando (quemadmodũ inquit Sapiens) ab eius ignorantijs, ſicuti ipſi euenit Sapienti.

Hinc etiam inferre licet, eandem Dei ſapientiam à Deo per Hierarchias primas, vſque ad vltimas, & inde ad homines deriuatam quæ Angelos à ſuis repurgat ignorantijs, iſtas quoque animas purgare & illuminare. Propterea enim vniuerſa opera quæ patrant Angeli, inſpirationeſque quas ſuggerunt, vere & proprie in ſcripturis, & à Deo dicuntur fieri, & ab illis; eò quòd regulariter illas per eos deriuat; & ipſi viciſſim abſque dilatione vnus alteri; quemadmodũ ſolaris radius à multis feneſtris ordinatè diſpoſitis participatur. Quamuis enim verum ſit, ſolarem radium ex ſe vniuerſas illas illuſtrare; nihilominus quælibet illarum tranſmittit infunditque lumẽ alteri, magis attemperatum, ſecundum illius feneſtræ modum, aliqua ratione magis contractum & remiſſum ſecundum quod feneſtra plus, minuſue ad ſolem accedit. vnde ſequitur, quod quo ſuperiores inferioreſque Spiritus Deo ſunt viciniores, eo magis ſunt generaliori purgatione purgati, & illuſtrati, & quod etiam vltimi ſpiritus, tenuiorem remotioremque hanc illuſtrationem percipiant. Hinc vlterius ſequitur, quod cum homo inferior ſit Angelis, quando Deus vult illi contemplationem iſtam conferre, ſuo illam recipere debeat modo, magis ſcilicet limitate ac doloroſe. Lumen ſiquidem Dei quod illuminat Angelum clarificando illum, inflammandoque amore, tanquam purum ſpiritum, huiuſmodi infuſioni aptum hominem, ob ipſius impuritatem ac debilitatem regulariter (quemadmodum ſuperius dictum eſt) in obſcuritate, afflictione & anguſtia illuminat (ſicut facit ſol, qui oculum infirmum cum dolore illuminat) donec ipſemet amoris ignis ſpiritualizet illum ac extenuet, repurgando eum, vt ſuauiter vnionem amoroſæ huius influentiæ, more Angelorum iam repurgatus recipere valeat (quemadmodum poſtea diuino freti auxilio dicemus) Reperiuntur ſiquidem animæ, quæ perfectiorem in hac vita Angelis adeptæ ſunt illuminationem. Interim tamen anima contemplationem iſtam, amoroſamque notitiam, in anguſtia & amoroſa (de qua ſumus locuti) anxietate recipit.

Apta ſimilitudo.

Inflammationem hanc, amoriſque anxietatem, non ſemper percipit anima, in principijs enim huius purgationis ſpiritualis, vniuerſus hic diuinus ignis in exſiccando & diſponendo animæ ligno potius, quam in eo inflammando occupatur, ſed quando iam ignis iſte calefacit animam, ordinarie admodum inflammationem iſtam & calorem amoris experitur. Cum autem hoc loco intellectus mediã iſtã tenebrã, magis repurgetur, euenire interdum ſolet myſticam hanc amoroſamq;

Theologiam inflammando voluntatẽ, ſimul etiam potentiã intellectus aliquâ notitiâ, & diuino lumine, adeo ſuaui diuinoque modo illuminando, irradiare, vt à voluntate adiuta, mirum in modum efferueſcat, ardente in eo in viuis flammis hoc diuino amoris igne, ita vt iam videatur animæ viuum ſibi ignẽ cum intelligentia viua præberi. Et propterea dixit Dauid in quodam Pſalmo: (*Pſ. 38. 4.*) *Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardeſcet ignis*: idque adeo vehementi igne, vt ego perciperẽ illud ſuccẽdi. Porro inflãmatio hæc amoris cum iſtarum duarum potentiarum, intellectus videlicet, & voluntatis vnione, ingentes diuitias & voluptates adfert animæ. Extra cõtrouerſiam liquidẽ eſt, in obſcuritate iſta habere iam animam principia perfectionis vnionis amoris, quam expectat. Atque ita ad hunc tactum adeo ſublimis ſenſus amoriſque Dei, niſi exantlatis iam tribulationibus multis, magnaque purgationis parte peracta, non peruenitur; ſed ad alios inferiores huius vnionis gradus, qui ordinarie contingunt, nequaquam purgatio tanta requiritur.

CAPVT XIII.

De alijs dulcibus effectibus, quos hæc obſcura contemplationis nox in anima operatur.

Primus effectus mira intellectus illuſtratio.

EX iſto inflammationis modo, nonnullos ſuaues iucundoſque effectus, quos obſcura hæc cõtemplationis nox in anima operatur intelligere poſſumus. Aliquando enim in medijs obſcuritatibus iſtis illuminatur anima, lucetq; ei lux in tenebris, hac myſticâ influentiâ in intellectum directe deriuatâ, voluntate etiam aliqualiter participante, idque cum quadam ſerenitate ac ſimplicitate tam ſubtili ſenſuique animæ grata & ſuaui, vt illi nullum nomen imponi poſſit, quod fit aliquando ſecundum vnum modum ſenſus experimentique Dei, aliquando verò ſecundum alium. Interdum etiam ſauciat ſimul voluntatem, & tunc ſublimiter, tenerè, fortiterque ſuccenditur amor. Iam enim diximus, tanto perfectius & ſubtilius duas iſtas potentias intellectum ſcilicet & voluntatem interdum conſpirare, ſimulque vniri, quanto magis intellectus repurgatur. Verum antequam huc perueniatur, vt plurimum inflammationis huius tactus, in voluntate potius ſentitur, quam perfectæ intelligentiæ tactus, in intellectu.

Secundus, voluntatis vulneratio.

Alius effectus inflammatio.

Inflammatio hæc ſitiſque amoris, cum iam hîc à Spiritu S. deriuetur, plurimum differt ab illâ, de qua in nocte ſenſus ſumus loquuti. Quamuis enim ſenſus etiam inflãmationis huius particeps ſit, eo quod ſpiritus tribulationes illum quoq; ex parte afficiant; radix tamen viuacitaſq; ſitis amoris, in ſuperiori animæ parte, id eſt, in ſpiritu ſentitur, taliterque id quod ſentit & eius quod optat abſentiam in ſpiritu percipit, ac intelligit; vt omnem ſenſus afflictionem, quamuis abſque comparatione vlla, maior ſit quam in priori nocte ſenſitiua fuerit, nihili pendat: in intimis enim ſuis, agnoſcit abſentiam cuiuſdam ingentis boni, cui nullum remedium adferri poſſit.

Verum hoc loco animaduertendum eſt quod licet à principio quãdo nox hæc ſpiritualis inchoatur, hæc amoris inflammatio minimè percipiatur, eò quod iſte amoris ignis nondum operationem ſuam perfecerit; loco tamen inflammationis huius, confert confeſtim animæ Deus, quendam æſtimatiuum amorem ſui adeo ingentem vt (ſicuti diximus) id quod magis illã affligit, quodque maximè in noctis huius tribula-

bula-

Digitized by Google

bulationibus ſenſit, anxietas ſollicitudoq; ſit, qua metuit ne Dei iacturam fecerit, ab eoque ſit repudiata. Atque ita ſemper affirmare poſſumus, ab ipſis noctis huius principijs, animam anxietatibus amoris nunc æſtimationis, nunc etiam inflammationis eſſe affectam: Manifeſteque patet, maximā paſſionem ac afflictionē, quam in iſtis tribulationibus percipit, eſſe formidinem iſtam. Si enim tunc certo illi conſtare poſſet, nequaquam ſe rerum omnium iacturam feciſſe, ſed illa quæ patitur, ad melius ipſius eſſe (ſicuti reuera ſunt) neque Deum ſibi eſſe iratum, nihili vniuerſas illas pænas faceret, imo potius lætaretur inde, ſciens Deo gratum à ſe obſequium exhiberi. Adeo enim ingens eſt æſtimationis amor quo Deum proſequitur (quāquam in obſcuritate, neque ipſa eum percipiente) vt non ſolum hæc quæ diximus libenter pateretur, ſed magna cum alacritate multoties moreretur, vt illi rem gratam præſtaret. Sed quando iam flamma ſuccendit animam, ſimul cum æſtimatione quam iam Dei habet, tantas vires animumq; acquirere ſolet, talemque propter Deum anxietatem experiri, cōmunicante eam illis amoris calore, vt animoſiſſime abſque vllius rei reſpectu in ebrietate, violentiaque amoris non admodum quid faciat conſiderando, inſolita quædam inuſitataq; quocunque tandem modo ſeu ratione ſeſe illi offerrent, aggrederetur, vt poſſit inuenire illum, quem diligit anima eius.

Stupendas plane vires & animum confert amor.

Et hæc fuit cauſa cur Maria Magdalena, quamuis eſſet adeo nobili genere nata, nobilium & ignobiliū hominum conuentum in domo Phariſæi ad conuiuium cōgregatum neglexerit (quemadmodum ait S. Lucas) nec conſiderauerit importunum minuſq; decens eſſe, inter cōuiuas lachrymas effundere, dummodo poſſet abſq; vnius horę dilatione, dum cōmodius opportuniuſq; tempus expectat, ad eum à quo iā ipſius anima ſauciata erat, & inflammata, peruenire. Atq; iſta eſt amoris ebrietas & audacia, quæ in cauſa fuit, vt quamuis ſciret dilectum ſuū ſepulchro ſignato incluſum, ingenti lapide contectum, & à militibus cuſtodientibus vndiq; ſeptum, nihilominus nulla iſtarum rerum amoris impetum retardauit, quin ante ſolis exortum ad eum vnguentis liniendum proficiſceretur.

Luc. 7. 37.

Ebrietas amoris.

Ioā. 20. 1.

Tandem eadem amoris ebrietas anxietaſq; efficit, vt illum quem hortulanū credebat, & corpus è ſepulchro ſuſtuliſſe exiſtimabat, an corpus illud ſuſtuliſſet, & vbinam illud repoſuiſſet percunctaretur, vt illud ipſa poſſet auferre: *Si tu ſuſtuliſti eū dicito mihi, vbi poſuiſti eum, & ego eum tollam*: non conſiderando interrogationem illam, ſi iudicium ratioque ab amore libera fuiſſent, non adeò eſſe prudentem, manifeſtè enim patet quod ſi ille furto illud ſuſtuliſſet, nequaquam hoc ei eſſet propalaturus, & multo minus accipere permiſſurus. Iſtud quippe forti, vehementiq; amori proprium eſt, vt omnia illi poſſibilia videantur, & omnes idem quod ipſe cogitare molirique arbitretur; non enim aliquid aliud reperiri credit, quod quiſpiam amet aut quærat, præter id quod ipſe amat & quærit: exiſtimando nihil aliud amore & ſtudio dignum præter illud. Propterea enim quando ſponſa dilectum ſuum, per vicos & plateas quæſitura exiuit, cæteros eodem amore cogitationeque occupatos credens, illis dixit: vt ſi repeiſſent illum, dicerent eam amore ſui languere.

Ibid. 15.

Amoris fortis proprium eſt omnia ſibi credere poſſibilia.

Cant. 5. 8.

Huiuſmodi erat Mariæ iſtius vehemētia amoris, vt videretur illi, quod ſi hortulanus locum in quo illum abſconderat, indicaſſet, ſe ituram, illumque accepturam, quam-

quamuis vel maxime prohiberetur. Huiuſmodi itaque formæ ac conditionis ſunt anxietates amoris, quas iſta experitur anima, quando iam in hac purgatione ſpirituali profecit. Surgit enim de nocte (hoc eſt, in iſtis purgatiuis tenebris) ſecundum voluntatis affectus. Et veluti anxia fortiſque leæna vel vrſa, ſuos requirens catellos, quando ſunt ei ablati, nec tamen repetiens, ſic & iſta vulnerata anima, anxie potenterque Deum ſuum quærit. Cum enim in tenebris verſetur, ſentit eum ſibi abſentem, moriturque amore illius. Atque hic eſt impatiens amor in quo multo tempore vitam producere nequit homo, niſi vel optatis potiatur, vel certè intereat: ſimilis illi quo erga filios flagrabat Rachel, quando dixit Iacob. *Da mihi filios, alioquin moriar.*

Amor impatiens.

Gen.30.1.

Sed hoc loco inquirendum eſt, quomodo anima cum ſe adeò miſerabilem, tamque Deo indignam ſentiat, ſicut in iſtis purgatiuis tenebris ſentiri ſolet; tantum animi & virium habeat, vt audeat ad diuinam aſpirare, tendereque vnionem. Huius rei cauſa eſt; quod cum amor iam illi præbeat vires, quibus ſeriò amet: proprietas autem amoris ſit, velle amantem vnire, coniungere, æquare & rei amatæ ſimilem, vt ſeſe in amoris bono perficiat, efficere: hinc eſt, quod cum hæc anima nondum ſit in amore perfecta, eò quod nondum ad vnionem peruenerit; fames & ſitis qua eius quod illi deeſt tenetur, vnionis videlicet, necnon vires, quas iam amor contulit, voluntati, quibus illam inflammauit, faciant illam, ſecundum voluntatē flammantem eſſe audacem, & animoſam; quamuis ſecundum intellectum, eo quod ſit in obſcuritate, indignam ſe & miſerabilem reputet.

Amoris proprium eſt, velle amantē vnire & æquare rei amatæ.

Non placet hoc loco prætermittere cauſam cur diuina hæc lux cum ſemper ſit lux animæ nō ſtatim ac illam irradiat, illuminet: quemadmodum poſtmodum facit: imò potius tenebras illi offundat, tribulationeſque de quibus ſumus locuti, adducat? Dubitationi huic aliqua ex parte ſuperius reſponſum eſt, particulari tamen huic obiectioni reſpondetur. Tenebras cæteraque mala, quæ experitur anima, quando iſta diuina lux illam ferit, nequaquam eſſe tenebras & mala lucis: ſed ipſiuſmet animæ, lucem autem animam illuſtrare, vt hæc mala agnoſcat. Vnde ab ipſomet principio, irradiat illam lux iſta diuina: ſed ipſius ope non poteſt videre anima, niſi ea quæ ſibi (vel vt melius dicam) in ſe ſunt viciniora, tenebras videlicet & miſerias, quas iam miſerāte Deo videt, antea autem nequaquā videbat, eò quòd lux iſta ſupernaturalis, minime illam feriret. Atque hæc eſt cauſa, cur à principio nil aliud quam tenebras & mala percipiat. At poſtmodum notitiā ſentimentoque malorum repurgata, oculos quibus huius lucis diuinæ bona ſibi manifeſtata intueatur, conſequetur: profligatiſque & ſublatis vniuerſis iſtis tenebris & imperfectionibus animæ, confeſtim incipiunt agnoſci vtilitates, bonaque ingentia, quæ in hac fælici nocte anima adipiſcitur.

Cur hæc diuina lux non ſtatim ac animā irradiat eam illuminet?

Ex dictis conſtat, quanta hoc loco conferat Deus animæ beneficia, ſecundum ſenſitiuam & ſpiritualem partem, forti eam iſto lixiuio amaraque potione ab omnibus affectibus & habitibus imperfectis, quibus tam in temporalibus, quam in naturalibus ſenſitiuis & ſpiritualibus ſcatebat emundando, potentias ipſius interiores obſcurando, illaſque omnibus iſtis euacuando, conſtringendo etiam & exſiccando ſenſitiuas, ſpiritualeſque affectiones illius, debilitando inſuper & vires illius naturales in omnibus illis attenuando (quod nunquam, anima per ſeipſam con-

Ingens facit Deus beneficiū animæ, quam in hac obſcura ſpiritus nocte conſtituit.

Digitized by Google

conſequi potuiſſet, quemadmodnm ſtatim dicemus) hocque modo illam deficere, ac veluti emori omnibus illis quæ non ſnnt Deus faciendo; vt hac ratione denudatam ac antiqua iam ſua pelle ſpoliatam, nouis induat veſtimentis. Atq; ita renouatur illi, ſicut aquilæ iuuentus ſua, remanédo nouo induta homine, qui ſecundum *Epheſ. 4. 24.* Deum (vt ait Apoſt.) creatus eſt, quod nihil aliud eſt, quã eius illuſtrato intellectũ ſupernaturali lumine, ita vt intellectus humanus fiat diuinus vnitus diuino. Et eodẽ modo voluntatem illius diuino inflamare amore, ita vt iam voluntas non minus ſit quam diuina, non minus ſcil. quã diuino modo amando, vnita iam & vnũ cum voluntate amoreque diuino effecta, & eodẽ omnino modo memoria. Affectus etiã & appetitus vniuerſi ſecundum Deum diuino modo mutantur. Atq; ita hæc anima erit iam de cœlo cæleſtis, & plus diuina quam humana. *Anima iſta plus eſt diuina quam humana.* Quæ vniuerſa (ſicut ex ijs quæ dicta ſunt, optime animaduerti poteſt) Deus in ea nocte iſta mediante efficit ac operatur, diuinè illam illuſtrando, ac Dei ſolius, nulliuſque alterius rei anxietatibus inflammando. Quamobrem iuſte rationabiliterque admodum ſubiungit confeſtim anima tertium Cantus verſum, quem cum cæteris eiuſdem cantus, verſibus proponemus, & capite ſequenti exponemus.

CAPVT XIV.

In quo tres vltimi primi Cantus Verſus, proponuntur & explanantur.

O ſortem fortunatam,
Exiui, nec fui obſeruata;
Cum iam eſſet domus mea
tranquillata.

FOelix ſors quam primo trium horum verſuum decantat anima, contigit illi, ob ea, quæ duobus ſequentibus verſibus recenſet, in quibus illius metaphoram aſſumit, qui ad aliquid operis circumſpectius peragendum, domo ſuâ noctu & in tenebris, ſopitis iam domeſticis, egreditur, ne quiſpiam illorum opus interturbet. Cum enim hæc anima opus tam rarum, heroicumq́ue eſſet patratura, ac eſt ſeipſam diuino dilecto vnire, foras exit, dilectus quippe non niſi foris, & in ſolitudine reperitur. Quam etiam ob cauſam, ſponſa ſolum illum inuenire cupiebat dicens: *Quis mihi det te fratrem meum vt inueniam te foris, & deoſculer te?* *Cant. 8.* id eſt, communicem tibi amorem meum? Expediebat præterea animę amore captæ, ad exoptatum ſuum finem conſequendũ, noctu egredi, ſopore iam oppreſſis omnibus ſuis domeſticis: hoc eſt extinctis iam ac noctis iſtius beneficio vniuerſis vilibus operationibus, paſſionibus, appetitibuſq; ſuis conſopitis, qui ſunt domeſtici ipſius, qui ſemper quod euigilant, moleſtiſſimè ferentes animam ab ipſis liberam euadere, hæc ipſius bona præpediunt. *Qui ſint domeſtici inimici hominis.* Hi ſiquidem ſunt domeſtici, de quibus in ſancto Euangelio loquitur Saluator *Et inimici hominis domeſtici eius.* *Matt. 10. 36.* Quare expediens erat, iſtorum domeſticorum operationes motuſq; in nocte iſta cõquieſcere & ſopiri, ne ſupernaturalibus bonis vnionis amoris cum Deo obſtaculo eſſent, quæ vnio perſeuerante operatione viuacitateq; illorum nequit obtineri. Vniuerſa ſiquidẽ ipſorum molimina & motus præpediunt potius ſpiritualiũ bonorũ vnionis amoris receptionẽ, quam promouent, nam omnis ipſorum aptitudo & habilitas naturalis, manca inſufficienſq; eſt, bonorũ ſupernaturalium intuitu, quæ ſola Dei infuſione, paſſiuè ſecretè & in ſilentio animæ cõmunican-

Digitized by Google

nicantur, vnde neceſſarium eſt, vt vniuerſæ potentiæ ſileant, vilem ſuam operationem & humilem abiectamque propenſionem minime intermiſcendo, vt infuſionem hanc diuinam recipiant.

Quamobrem fortunata ſors animæ iſtius fuit, quod Deus in nocte iſta vniuerſam domus ſuæ familiam, hoc eſt, vniuerſas potentias, paſſiones, affectus & appetitus qui in anima ſenſitiua, & ſpirituali viuunt, conſopierit, vt ipſa ad ſpiritualem perfecti amoris Dei vnionem poſſet peruenire. *Exiui nec fui deprehenſa* aut obſeruata, hoc eſt, abſque eo quod ab illis præpediretur, eo quod in nocte iſtâ conſopiti, mortificatique fuerint, quemadmodum dictum eſt. O quam fortunata ſors eſt, poſſe animam è domo ſenſualitatis ſuæ liberam euadere: Nemo hoc recte capere poteſt, niſi forte (vt exiſtimo) anima quæ rem hanc experta eſt. Perſpicue enim animaduertet, quam miſeram ſeruitutem ſeruiebat, quantiſque miſerijs, cum paſſionum, & appetituum ſuorum voluptatibus inhæreret, erat ſubdita, agnoſcetque qua ratione vita ſpiritus ſit vera libertas, & opulentia, quæ ſecum inæſtimabilia bona adducit, quorum nonnulla, ſequentibus cantibus adnotabimus, ex quibus manifeſtius patebit, quam merito fœlici ſorti anima noctis huius horrendæ tranſitum, adſcribat.

Fortunata ſors eſt animæ poſſe è domo ſenſualitatis ſua liberam euadere.

CAPVT XV.

Secundus Cantus, eiuſque declaratio proponitur.

CANCION II.

A' eſcuras y ſegura,
Por la ſecreta eſcala diſfraçada;
O dichoſa ventura,
A eſcuras y encelada;
Eſtando y a mi caſa ſoſegada.

SENSVS.

In obſcuro & ſatis tuta
Per ſecretos gradus: perſonata,
O ſortem fortunatam,
In tenebris & bene celata
Cum iam domus mea eſſet tranquillata.

PRoſequitur in hoc cantu anima nonnullas proprietates, obſcuritatis noctis iſtius celebrare, optimam quæ ei per illas euenit, ſortem rurſus decantando. Repetit auté proprietates huiuſmodi, cuidam tacitæ obiectioni reſpondendo & admonendo ne aliquis exiſtimet, quod quia tot anguſtiarum tempeſtates, dubia, timores horroreſque, ſicuti dictum eſt, in iſta nocte pertranſiſſet, propterea maiori ſe perditionis periculo obnoxiam fuiſſe, quin potius in iſta obſcura nocte maiorem ſe ſecuritatem eſſe adeptam, eò quod in ea ſubtiliter induſtrioſeque aduerſarios ſuos, iter ſuum ſemper præpedientes, euadebat. In obſcuritate enim noctis immutato ſchemate pergebat, trium colorum veſtimentis, de quibus poſtmodum ſumus locuturi, induta, & per quandam ſecretiſſimam ſcalã, nemine domeſticorum conſcio (quæ ſcala ſicuti etiam ſuo loco adnotauimus eſt viua fides) adeò contecta occultaque ad opus ſuum melius peragendum egreſſa eſt, vt non potuerit non tutiſſime iter hoc peragere: præſertim conſopitis iam, mortificatis & extinctis in nocte iſtâ purgatiuâ appetitibus, affectibus, paſſionibuſq; ſuis, qui ſi expergefacti ac viui fuiſſent, nequaquam egreſſionem hanc permiſiſſent.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT XVI.

Primus proponitur Verſus, & qua ratione dum anima in obſcuritate iter peragit, ſecura incedat, demonſtratur.

In obſcuro & ſatis tuta.

Quidnam noctu huius obſcuritas in anima efficiat. OBſcuritas, de qua hoc loco loquitur anima circa appetitus & potentias ſenſitiuas interiores & ſpirituales (ſicuti iam diximus) verſatur, quæ omnes in nocte iſtâ in ſuo lumine naturali obſcurantur, vt hoc lumine repurgato poſſint ſupernaturali lumine illuſtrari. Appetitus ſiquidem ſenſitiui & ſpirituales conſopiti ſunt & mortificati, nec valent rem aliquam ſiue diuinam ſiue humanam dulciter deguſtare, affectus animæ oppreſſi & coarctati, nec ſeſe mouere, aut alicui rei inniti poſſunt: imaginatio ligata nec aliquem diſcurſum aptum formare poteſt: memoria extincta: intellectus obtenebratus: & quod hinc ſequitur, voluntas etiam arida & anguſtiata, vniuerſæque potentiæ euacuatæ, & ſuper omnia hæc denſa quædam & oneroſa nubes animam premit, quæ illam coarctat, & quaſi à DEO alienatam ſeparat.

Hocque modo in *Obſcuro* dicit ſe *ſecuram* iter feciſſe. Cuius ſecuritatis cauſa recte eſt declarata, vt plurimum enim nunquam aberrat anima, niſi propter appetitus ſuos: vel propter delectationes ſuas, vel propter diſcurſus ſuos, vel propter ſuas intelligẽtias, vel tandem propter affectus ſuos in quibus ordinarie excedit, vel deficit, vel variat, vel aberrat, & inde ad ea, quæ non expediunt, fit propenſa. Vnde omnibus operationibus, motibuſque iſtis præpeditis; & ligatis perſpicuum eſt, remanere animam ab errore in illis committendo, tutam ac ſecuram, non enim duntaxat à ſe ipſa libera euadit, verum etiam à duobus alijs inimicis, qui ſunt mundus, & dæmon, qui affectibus & operationibus animæ extinctis nequeunt illam aliunde alioq; modo bello laceſſere.

Hinc ſequitur, eo animam ſecuriorem eſſe, quo magis in obſcuritate & à ſuis naturalibus operationibus vacua incedit. Nam vt Propheta ait: *Perditio tua Iſrael: tantummodo in me auxilium tuum*: interitus perditioque animæ ex ipſa tantummodo originem trahit (hoc eſt, ab operationibus, appetitibuſque ſuis interioribus & ſenſitiuis inordinatis) bonum autem (ait Dominus) tantum ex me. Quamobrem animæ hoc modo ſuis malis impetitæ, reliquum eſt, vt cõfeſtim conferantur vnionis cum Deo in appetitibus & potentijs ſuis bona, quæ vnio diuinas illas cæleſteſq; efficiet. Vnde tenebris iſtis durãtibus, ſi anima ſeſe reflectere voluerit, optimè animaduertet, quam parum appetitus & potentiæ ad vanas & inutiles res diuagentur: quamque ſecuram & alienam ſe à vana gloria & ſuperbia, ac præſumptione, falſo item gaudio, alijſque id genus multis rebus, ſentiat. Benè ergo deducitur, quod quia anima in obſcuro incedit, tantum abeſt, vt ſe perdendi periculum incurrat, vt etiam ſeipſam lucrifaciat: ſiquidem in hoc ſtatu virtutes acquirit. *Oſee 13.9*

Cur Deus in nocte iſta obſcurat potentias & appetitus animæ etiã reſpectu rerum bonarum. Verum hinc confeſtim naſcitur dubium quoddam, nimirum ſiquidem res diuinæ ex ſe proſunt animæ, illamque lucrifaciunt & ſecuram reddunt, cur in nocte iſta obſcurat Deus appetitus, potentiaſque illius, etiam reſpectu rerum bonarũ, idq; taliter

Digitized by Google

taliter, vt etiam eis frui non poſſint, nec illis, ſicut cæteris, vti & occupari, imò etiam aliqua ratione minus? Dubitationi *Dubij reſolutio.* huic reſpõdetur, plurimum expedire tunc animæ operationum ſuarum guſtuumque etiam in rebus ſpiritualibus vacuitatem, eo quod appetitus & potentias viles & impuras habeat: vnde quamuis potẽtijs iſtis, ſuauitas cõmunicatioq; ſupernaturalium & diuinarum rerum tribueretur, non poſſent illas, niſi vili infimoque modo recipere: nam quemadmodum Philoſophus ait.

Omne quod recipitur ad modum recipientis recipitur. Vnde cum potentiæ iſtæ naturales, puritate, viribus, capacitateque ad res ſupernaturales, ſecundum ipſarum modum, videlicet diuinum recipiendas & deguſtandas ſint deſtitutæ, ſuoque duntaxat modo illas delibare valeant: conueniens & neceſſarium eſt, vt etiam circa hæc diuina obſcurentur, vt ſit perfecta purgatio, vt poſtquam ablactatæ, repurgatæ, & annihilatæ in illo primo fuerint, vilem illum operandi, & recipiendi modum amittant, hocque modo diſpoſitæ, & attemperatæ, vniuerſæ iſtæ potentiæ & appetitus animæ, ad excelſe ſublimiterque recipienda, ſentienda, & deguſtanda diuina remaneant; quod fieri nequit, niſi prius vetus moriatur homo. Hinc eſt quod vniuerſa ſpiritualia dona niſi deſuper à Patre lüminum in arbitrium appetitumque humanum deſcendant, licet quam maximè appetitum, & guſtum ſuum ac potentias circa Deum exerceat homo; licet etiam videatur illi quod inſigniter Deo potentiæ iſtæ fruantur, non tamen illum, hoc diuino perfectoque modo, deguſtant.

Et ad hoc propoſitum (ſi iſte eſſet locus oportunus) poſſemus hoc loco demonſtrare quomodo reperiantur multi, qui multis ſuauitatibus affectibuſque in Deo & rebus ſpiritualibus perfruuntur, & circa eum, potentiarum ſuarum operationes exerceant, & forταſſi, ſupernaturalia illa atque ſpiritualia eſſe arbitrantur, cum tamen nihil forte aliud ſint, quam actus ac appetitus valde naturales & humani; cum enim huiuſmodi actibus & appetitibus, in cæteris rebus vtantur, etiam illos cum eodem temperamento, circa res bonas, ob quandam naturalem facilitatem, quâ ad mouendum & excitandum appetitum atque potentias ad quamlibet rem prædíti ſunt, exercent. Si in illis quæ nobis dicenda ſuperſunt oportuna ſeſe attulerit occaſio, de hac te agemus, nonnulla adducendo indicia, ex quibus dignoſci poſſit, quando motus actioneſque interiores animæ circa Deum ſint ſolummodo naturales, quãdo verò ſpirituales tantum, quando verò ſpirituales & naturales ſimul. Nunc ſatis ſit hic noſſe, quod ad hoc, vt actus & motus interiores animæ poſſint à Deo ſublimiter & diuine moueri, debere illos prius conſopiri, obſcurari, & tranquillari in naturalibus, quantum ad vniuerſam ipſorum aptitudinem, operationemque ſpectat, donec deficiant.

Conſolatoria inſtructio animæ, in noctis huius anguſtijs conſtituta.

O ergo ſpiritualis anima: quando appetitum tuum videris obſcuratum, affectus tuos aridos & coarctatos, potentiaſque tuas ad quodlibet interius exercitium inhabiles & ineptas, non propterea affligaris; quin potius, magnam tibi fœlicitatem obueniſſe reputa: ſiquidem iam te Deus à te ipſa, auferendo ex manibus tuis facultates tuas liberat, quibus licet, quam optimè negotiata fuiſſes, nunquam ita perfectè ſecureque ob potentiarum iſtarum impuritatem ac ruditatem fuiſſes operata, quemadmodum nunc, quando DEVS potte-

Digitized by Google

porrecta tibi manu, te veluti cęcam in obſcuritate, quò & quà te ignorante, ducit quo tu nunquam oculis pedibuſque tuis vtens licet quam optimè incederes, iter facere ſciuiſſes.

Quando anima magis in virtutibus proficit, id fit via & medio, de quo minus cogitat, imo quo ſe perire arbitratur.

Cauſa porrò ob quam non ſolum ſecura graditur anima, quando hoc modo vadit in tenebris, ſed etiam maiora in dies capit virtutum incrementa, magiſque in via ſpirituali proficit, eſt, quia vt plurimum, quando anima nouas recipit probitatis profectuſque acceſſiones, id fit per viam per quam illa minus cogitat, imò in qua ipſa ſe perire ordinariè arbitratur. Cũ enim ipſa nunquam nouitatem illam, quæ eam excæcat, & à ſuo primo procedendi modo deuiare facit, fuerit experta, potius ſe perdere, quam lucrari exiſtimat; cum ſe videat in ijs quæ ſciebat & deguſtabat perire, & per viam quam ignorat, & quæ illi minimè ſapit, proficiſci. Quemadmodũ viator, qui vt nouas atque ignotas regiones petat, alterius relationi nixus, nouis ac ſibi ignotis & inexpertis itineribus graditur, non verò illis quæ ei fuerant ante explorata: (perſpicuum ſiquidem eſt non potuiſſe eum nouas ingredi regiones, niſi itineribus nouis, nunquam cognitis, ac illis quæ non erat prætermiſſis (eodem modo anima quãdo maximè in tenebris, & neſciens incedit, proficit. Propterea cum (ſicuti dictum eſt) Deus in hoc ſtatu, magiſter ſit iſtius obcæcatæ animæ, optime poteſt illa, iam quod myſterium hoc intellexit, in veritate lætari dicereque:

In obſcuro & ſatis tuta.

Via patiẽdi ſecurior vtiliorque eſt via fruendi & faciendi. Et huius rei cauſa.

Alia etiam ſubeſt cauſa, cur in tenebris iſtis, anima inceſſerit ſecura, eſtque quia patiebatur: via enim patiendi ſecurior & vtilior eſt, quam via fruendi & faciendi. Primo quia in patiendo ſuperadduntur ei diuinæ vires, in faciendo autem & fruendo debilitates ac imperfectiones ſuas exercet. Secundo, quia in patiendo exercentur & acquiruntur virtutes, & purificatur anima ac ſapientior cautiorque euadit.

Sed alia magis præcipua poteſt aſſignari cauſa, cur anima in tenebris ambulando ſecura incedat, quæ ex parte dictæ lucis, vel obſcuræ ſapientiæ ſe tenet. Nam taliter abſorbet, & in ſe imbibit animam hæc obſcuta contemplationis nox, illamque adeò vicinam Deo conſtituit, vt ipſe illam protegat, & ab omni eo, quod Deus non eſt, liberet. Cum enim in hoc ſtatu anima medicamenta ſumat, vt ſanitatem, quæ eſt ipſemet Deus conſequatur, exercet illam maieſtas ſua, dietâ & omnium rerum abſtinentiâ habet appetitum nauſeabundum reſpectu omnium illarum: quemadmodum vt infirmus aliquis ſanetur qui in domo ſua magni ſit, adeò illum in intimis cubiculis cuſtodiunt, vt ne leui quidem aura afflari patiantur, ſed neque ſolis luce frui ſinunt; neque permittunt, vt veſtigia incedentium, domeſticumque ſtrepitum percipiat, delicatiſſimo denique eum cibo, & qui potius ſubſtantiale alimentum præbeat, quam gratum ſaporem, idque ad menſuram, nutriunt.

Quo magis anima Deo appropinquat, eo obſcuriores tenebras ob ſuam debilitatem experitur.

Cunctas proprietates iſtas (quæ omnes ad ſecuritatem cuſtodiamque animæ ſpectant) hæc obſcura contemplatio illi ideo confert, quia ipſa Deo proximior eſt effecta. Et reuera quo amplius anima Deo appropiat, eo obſcuriores tenebras profundioremq; obſcuritatem ob ſuam debilitatem percipit; ſicut ille qui propius ad ſolem accederet, maiores tenebras maioremq; cruciatum ab ipſius maximo ſplendore propter debilitatem, impuritatem ac breuitatem intuitus ſui pateretur: vnde adeò immenſa eſt lux ſpiritualis Dei,

Digitized by Google

adeoq; intellectũ ſuperat, vt quãdo maximè ad eam accedit, illũ excæcet & obſcuret. Atque hæc eſt cauſa ob quã ait Dauid, poſuiſſe Deum latibulũ ſuum tenebras & tabernaculũ ſuũ in circuitu ſuo tenebroſam aquã in nubibus aëris. Quæ tenebroſa aqua in nubibus aëris eſt obſcura contẽplatio. Diuinaq; in animabus ſapientia, quemadmodum iam dicemus. Quod expetiũtur ipſæ tanquã rem tabernaculo in quo ipſæ cõmorãtur, vicinã, quando illas Deus magis ſibi coniungit. Atq; ita quod in Deo eſt lux, claritaſq; ſublimior, id homini eſt obſcura tenebra, quemadmodũ dicit S. Paulus, ſed & Dauid confeſtim in in eodẽ Pſalmo declarat, dicens: *Præ fulgore in cõſpectu eius nubes tranſierũt*, id eſt, propter ſplendorẽ, qui in eius præſentia reperitur, nubes & cataractæ egreſſæ ſunt (videlicet pro intellectu naturali) cuius lux ſicut dicit Iſaias. *Obtenebrata eſt in caligine eius.*

Pſ. 17.12.

Ibid. 13.

Iſa 5.30.

Miſerabilis vita noſtra cõditio in qua tam difficulter veritatem agnoſcimus.

O miſerabilis vitæ noſtræ conditio, in qua tanta cum difficultate veritas agnoſcitur; ſiquidem id quod ſplendidius veriuſq; eſt, nobis eſt obſcurius magiſq; ambiguũ, & idcircò etiã illud fugimus, & ab eo quãuis maximè nobis expediat abhorremus, id verò quod magis conſpicuũ eſt oculoſq; noſtros adimplet, hoc amplectimur, & auide cõſectamur, cũ tamen illud tale ſit, quod nobis minus expedit, quodque nos ad ſingulos ferme paſſus facit corruere, ô in quanto timore diſcrimineq; viuit homo, ſiquidẽ ipſamet oculorũ ſuorum naturalium lux, quã ſequitur eſt prima quæ illũ infaſcinat, & ne ad Deũ tẽdat, decipit, quod ſi viam, per quam eundũ ſit, videre velit, neceſſariũ illi eſt oculos habere clauſos, & in obſcuritate iter peragere, vt poſſit ſecurus ab inimicis ſuis domeſticis, qui ſunt ſenſus & potẽtiæ ipſius proficiſci! Optime igitur abſconditur & protegitur hic anima in iſta tenebroſa aqua quæ eſt Deo vicina. Quemadmodũ enim ipſimet Deo, pro tabernaculo & cubiculo deſeruit, eodem etiã modo deſeruiet illi, pro perfecta protectione ac ſecuritate, licet hoc in tenebris ſit, in quibus protegitur, ſibiq; ipſi & omnibus alijs creaturarũ damnis abſconditur, quemadmodũ diximus. De huiuſmodi enim animabus intelligitur quoq; illud quod in alio Pſalmo ait Dauid. *Abſcondes eos in abſcondito faciei tuæ, à cõturbatione hominum: Proteges eos in tabernaculo tuo, à contradictione linguarum.* Quibus verbis omne protectionis genus intelligitur: manere ſiquidem abſconditũ, in abſcondito faciei Dei, à cõturbatione hominum, eſt obſcura contemplatione iſta, cõtra occaſiones vniuerſas quæ ex parte hominũ poſſunt illi obuenire, eſſe roboratã. Protegi verò in tabernaculo eius à contradictione linguarum, eſt manere animã huic aquæ tenebroſæ immerſam; quæ eſt tabernaculum de quo locuti ſumus. Vnde quoniam anima vniuerſos appetitus affectuſq; ſuos ablactatos & mortificatos habet, & potẽtias obſcuratas, eſt ab omnibus imperfectionibus, quæ ſpiritui repugnãt, immunis, ſiue illæ ex ſua propria carne, ſiue ex cæteris creaturis oriantur. Quamobrẽ hæc anima optime dicere poteſt ſe *In obſcuro & ſecuram incedere.*

Pſ. 30.21.

Alia quoque non minus quã antecedẽs efficax ratio ſubeſt, ad penitus pernoſcendum animam iſtam recte incedere, quãuis id in obſcuritate fiat: robur videlicet & fortitudo, quã hæc obſcura, doloroſa, tenebroſaque Dei aqua confeſtim animæ confert. Licet enim tenebroſa ſit, aqua tamen eſt: & propterea recreat eã, reficit, ac roborat in ijs, quæ magis ei expediũt; licet hoc in obſcuritate & doloroſe perficiat. Illicò enim animaduertit in ſe anima verã quandam ſeriamq; determinationem & energiam nihil huiuſmodi perpetrandi, quod

Digitized by Google

quod Dei offenſam eſſe arbitretur, nihilque eorum prætermittendi, quæ ad ipſius obſequium ſpectare videantur. Amor ſiquidem ille obſcurus in ea cum quadam vigilanti ſolicitudine & interiori eorum, quæ illius cauſa facere vel prætermittere, ad placendum illi debet, cura ſuccēditur; oculatè conſiderando, milleq; modis indagando, ſi forte aliquam illi indignandi cauſam præbuerit: idque multo maiori cum ſollicitudine & anxietate, quā antea quemadmodum ſuperius dictum eſt, cum de amoris anxietatibus ageremus. In hoc enim ſtatu vniuerſi appetitus, vires, potētiæq; animæ, cum ab omnibus alijs rebus auulſæ & abſtractæ ſint, vniuerſum conatum ac vires ſuas in Dei ſui duntaxat obſequio impendunt. Hocque modo anima egreditur ex ſeipſa, & ab vniuerſis rebus creatis, & ad dulcem delectabilem que diuini amoris vnionem, in obſcuro tranſit & ſecura.

CAPVT XVII.

Secundus proponitur Verſus, & qua ratione hac obſcura contemplatio arcana ſit, demonſtratur.

Per ſecretam ſcalam perſonata.

TRes nobis proprietates ad trium dictionū, quæ præſenti verſu continētur, intelligentiam, explicandæ ſunt. Quarum duæ, *Secreta* videlicet & *Scala* ad obſcuram contemplationis de qua agimus noctem ſpectant: tertia autem, nimirum perſonata ad modum quo in hac nocte vtitur anima, pertinet. Primo loco ſciendum eſt, appellare in hoc verſu animam obſcuram contemplationem iſtam, per quam ipſa ad amoris vnionem egreditur,

Cur hac obſcura contemplatio Secreta Scala appelletur.

ſecretam ſcalam ob duas quæ in ea reperiuntur proprietates, quas iā explicabimus.

Primo contemplationem iſtam tenebroſam, vocat *ſecretam*, eò quod ſicuti ſuperius attigimus, ipſa ſit myſtica Theologia, quam ſecretam ſapientiam Theologi appellant: quæ ſicuti ſanctus Thomas docet, peculiarius communicatur infunditurque animæ per amorem, quod arcano ac ſecreto modo euenit, non interueniente naturali intellectus nec reliquarum potentiarum operatione. Vnde quoniam dictæ potentiæ hanc Myſticam Theologiam non attingunt, ſed Spiritus ſanctus infundit illam animæ (quemadmodum ſponſa in Canticis aſſerit) ipſa qua id ratione fiat, minime agnoſcente, appellatur *ſecreta*. Et reuera non ſolum ipſa rem hanc haudquaquā intelligit, ſed nec quiſpiam alius, nec dæmon ipſe. Magiſter ſiquidem, qui illam inſtruit in anima ſubſtantialiter moratur, ſed non ob id duntaxat appellari poteſt ſecreta, verumetiam propter effectus, quos in anima producit. Non ſolum enim in tenebris purgationiſque anguſtijs quādo hæc ſecreta ſapientia repurgat animam, ſecreta & arcana eſt, vt anima nihil de illa proferre ſciat, ſed etiam poſtmodum in ipſamet illuminatione, quando manifeſtius hæc ſapientia illi communicatur, eſt adeo animæ occulta, vt illam agnoſcere, nomenque illi, ad eam verbis explicandā imponere nequeat, nam præterquā quod nullo tāgitur anima deſiderio illam propalandi, nullum etiam reperit modum aut rationē, ſicut ſimilitudinem, quæ illi omnino ad intelligētiam adeò ſublimem manifeſtādam, tamq; delicatum & infuſum ſpirituale ſentimentum exprimendum ſatisfaciat. Vnde etſi quam maximo teneretur deſiderio iſta explicandi, & licet plurimos declarandi modos, conge-

congereret, ſemper tamen remaneret ſecreta. Cũ enim interior illa ſapientia adeò ſimplex, generalis ſpiritualiſque ſit, vt nõ fuerit intellectum ingreſſa, aliqua ſpecie, vel imagine ſenſui ſubiecta, obuoluta & contecta (ſicut interdum euenire ſolet) hinc eſt quod imaginatiua & ſenſus, cum illa non fuerit per illos ingreſſa, nec modum coloremque ipſius perceperint, neſciant rationem illius aſſignare, nec illam taliter imaginari, vt de ea aliquid rectò enunciare valeant: quamuis manifeſtè videat anima ſe dulcem raramque illam ſapientiam intelligere & deguſtare, illius inſtar, qui rem quampiam nunquam antea viſam conſpiceret, cuius etiam ſimilitudinem nũquam vidiſſet: quamuis enim illam intelligeret, ac deguſtaret, nomen tamen illi imponere neſciret, nec licet maximè conaretur, quidnam ſit poſſet depromere; atque hoc ita ſe haberet, etiamſi res illa ſenſibus fuiſſet percepta. Quanto minus ergo exprimi aperirique poterit id, quod nequaquam ſenſuum interuentu ingreſſum eſt? Hoc ſiquidem diuino ſtylo idiomatique proprium eſt; vt quando illud eſt maxime intimum, infuſum & ſpirituale, ac vniuerſum ſenſum excedens, confeſtim vniuerſam exteriorum interiorumque ſenſuum harmoniam, & aptitudinem ceſſare faciat, & obmuteſcere. Cuius rei ſuppetunt nobis authoritates ſimul & exempla in diuinis literis. Inopiam ſiquidem ac inſufficientiam exterius diuinum idioma manifeſtãdi ac proferendi oſtendit Ieremias, quando poſtquam Deus cum illo ſermonem miſcuiſſet, nihil aliud dicere ſciuit, præterquam. A.A.A. Defectum quoque & inſufficientiam interiorem, hoc eſt interioris imaginationis ſenſus, nec non etiam exterioris quantum ad præſens negotium ſpectat, oſtendit etiam coram Deo in rubo Moyſes, quando non tantummodo dixit Deo, ſe poſtquam cum illo verba feciſſet loqui neſcire; ſed etiam (iuxta quod in Actis Apoſtolorum dicitur) nõ conſiderare quidem audere, *tremefactus autem Moyſes non audebat conſiderare*; exiſtimando imaginationem remotam admodum & mutam eſſe. Cum enim contemplationis huius ſapientia, idioma Dei ſit ad animam puri ſpiritus, cuiuſmodi nequaquam ſunt ſenſus, minime illud percipiunt, atque hac ratione eſt illis ſecretum, neque illud norunt, neque verbis exprimere valent.

Styli idiomatiq. diuini notanda proprietas.

Iſa. 1. 6.

Exo. 4. 10.

Act. 7. 32.

Hinc elicere poſſumus cauſam, ob quam nonnullæ perſonæ, hac via incedẽtes quæ ſortitæ ſint animas bonas & timidas, cum rationem eorum quæ diuinitus percipiunt, rectoribus ſuis reddere cupẽrent, nullo id modo facere norunt aut valent, vnde & in proferendis illis magnã ſentiunt renitentiam, præſertim verò quando contemplatio eſt aliquo modo ſimplicior, & quam anima vix percipit: idque ſolum dicere norunt manere animam ſatisfactam, & quietam, nec non ſe Deum experiri, reſque illis iuxta arbitriũ ſuum ex animi ſententia ſuccedere, nulla tamen ratione exprimere valent, id quo potitur anima, præterquam generalibus loquendi modis, ſuperius dictis, ſimilibus. At aliter res ſe habet, quando illa, quæ recipit anima, particularia ſunt, cuiuſmodi ſunt viſiones, ſentimenta &c. quæ quoniam vt plurimum ſub aliqua ſpecie, cuius ſenſus particeps eſt, recipiuntur; tũc ſub illa ſpecie, vel alia ſimilitudine verbis exprimi poſſunt. Verùm non eſt de ratione ac proprietate contemplationis puræ, poſſe verbis efferri; vix enim hæc verbis explicari poteſt, & idcirco appellatur arcana.

Vnde naſcatur difficultas in narrandis iis donis quæ diuinitus ſuſcipiunt anima.

Nec idcirco duntaxat hæc obſcura cõtemplatio dicitur & eſt ſecreta, ſed etiam quia

Proprium eſt huic myſticæ ſapientiæ abſcondere in ſe animam.

quia proprium eſt huic myſticæ ſapientię, abſcondere in ſe animam. Nam præter id quod ordinarie euenit, taliter aliquando abſorbet animam, illamque in ſua ſecreta abyſſo demergit, vt manifeſtè ipſa animaduertat, ſe ab omni creatura remotiſſimam dereliƈtiſſimamq; manere, taliter vt videatur illi, quod in quadam profunda vaſtiſſimaque ſolitudine conſtituatur, ad quam nulla humana creatura peruenire poteſt, & veluti in quodam immenſo deſerto, quod nullos habet terminos, quod illi tanto deleƈtabilius, ſuauius, amabiliuſque eſt, quanto magis profundũ, amplum & ſolitarium eſt, in quo anima tantò amplius ſe occultam, abſconditamque conſpicit, quãto ſe magis ſuper omnẽ temporalem creaturam eleuatã intuetur: & tunc abyſſus iſta ſapientiæ tantopere attollit, & magnificat animam, collocando illam in venis ſcientiæ amoris, vt non ſolum faciat illam agnoſcere vilem abieƈtamque eſſe vniuerſam creaturam (quãtum ad iſtam ſupremam ſapientiam & ſenſum diuinum attinet) verumetiam animaduertit quam viles & inſufficientes, & aliqua ratione improprij ſint vniuerſi loquendi modi, quibus in hac vita de rebus diuinis agitur, neque poſſe via naturali (licet ſublimiſſimè doƈtiſſimeque de ijs diſſeratur) de illis vt ipſæ in ſe ſunt, notitiam haberi & ſentiri; niſi illuminatione myſticæ huius Theologiæ intercedente. Atque ita animaduertendò anima veritatem hanc in illuminatione illius, quod nimirum non poſſit attingi, & multo minus verbis humanis, aut vulgaribus declarati, merito illam appellat ſecretam.

Hanc proprietatem quod videlicet ſit ſecreta; & ſuper capacitatem naturalem diuina hæc contemplatio, non ſolum ideo habet quia eſt ſupernaturalis; ſed etiam quia eſt dux, animam ad perfeƈtiones vnionis cum Deo deducens; quæ cum humanitus ſint ignotæ, ad eas neſciendo & diuino modo ignorando tendi debet. Loquendo enim myſticè (quemadmodum hoc loco loquimur) res iſtæ minime agnoſcuntur, neque ſicuti ipſæ ſunt intelliguntur, quando inquiruntur, ſed quãdo iam repertæ ſunt, & ad praxim deduƈtæ. Nam ad hoc propoſitum ait Propheta Baruch de ſapienta iſta diuina *Bar. 3. 31.* loquens. *Non eſt qui poſſit ſcire vias eius; neque qui exquirat ſemitas eius*: Regius quoque Propheta de hoc animæ itinere cum Deo loquendo ait: *Illuxerunt coruſcationes tua* *Pſ. 76. 19.* *orbi tuæ : commota eſt & contremuit terra. In mari via tua, & ſemita tua in aquis multis, & veſtigia tua non cognoſcentur.* Quæ omnia ſpiritualiter loquendo ad hoc, de quo traƈtamus, propoſitum intelliguntur. Illuminatio enim coruſcationum Dei, quibus orbis terræ illuminatur, eſt illuſtratio, quam diuina hæc contemplatio in animæ potentijs efficit, commotio autem & tremor terræ, eſt doloroſa purgatio, quam in illa producit. Dicere autem, viam Dei, per quam anima ad illum pergit, eſſe mare, veſtigiaque ipſius in aquis multis, & propterea non eſſe cognoſcenda eſt dicere, quod hoc iter, quo ad Deum tenditur, adeò arcanum & ſenſui animæ occultum eſt, quemadmodũ sẽſui corporeo occultũ eſt maris iter, cuius ſemitæ & veſtigia non cognoſcuntur. Hac ſiquidem proprietate præditi ſunt paſſus & veſtigia, quibus Deus in animabus, quas ad ſe perducere vult, faciendo illas in vnione ſapientiæ ſuæ inſignes, graditur, vt nimirum non cognoſcantur. Quam ob cauſam in libro Iob negotium iſtud inculcando, hæc di- *Iob. 37. 16* dicuntur verba. *Nunquid noſti ſemitas nubium magnas & perfectas ſcientias?* Significando his verbis vias ac itinera, per quæ Deus ad inſignem prouehit magnitudinem

nem animas, illaſque in ſapientia ſua perficit, quæ hoc loco per nubes deſignantur. Manifeſtè itaque patet contemplationem iſtam quæ ad Deum deducit animam, eſſe ſapientiam arcanam.

CAPVT XXVIII.

Qua ratione hæc ſapientia ſecreta, ſit etiam ſcala, demonſtratur.

Reliquum eſt, vt iam ſecũdum videamus, qua ratione videlicet, hæc arcana ſapientia, ſit etiam ſcala. Ad quod propoſitum ſciendum eſt, multas ob cauſas poſſe nos hanc arcanam ſapiẽtiam appellare ſcalam. Primo, quia quemadmodum ſcalis conſcendimus & ad diripiẽdos theſauros arcibus incluſos penetramus: ſic etiam per hãc arcanam contemplationem, licet rei huius ignoretur modus, ad cognoſcenda poſſidendaque cœleſtia bona & theſauros acquirendos conſcendit anima. Quam rem aptè exprimit Regius Propheta Dauid quando ait: *Beatus vir, cuius eſt auxilium abs te; aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit, in valle lachrymarum, in loco quem poſuit: Etenim benedictionem dabit legislator; ibunt de virtute in virtutem*; (veluti de gradu in gradum) *videbitur Deus Deorum in Sion*, qui eſt arcis Sion theſaurus, hoc eſt, æterna beatitudo.

Hæc arcana ſapientia dicitur ſcala, quia per eam ad cœleſtes theſauros conſcendit anima. Pſal. 83. 6.

Poſſumus etiam contemplationem hãc appellare ſcalam, quia ſicuti in ſcala ijdem gradus ad aſcendendum deſeruiunt, & ad deſcendendum: ad eundem quoque modum hæc contemplatio arcana, ijſdem ipſis cõmunicationibus quas animæ confert; & quibus eam in Deum ſubleuat, etiam eã in ſeipſa deprimit & humiliat. Siquidem communicationes, quæ à Deo reuera promanant, hac præditæ ſunt proprietate, vt ſimul & ſemel, humilient & ſubleuent animam. In hoc quippe itinere deſcendere, aſcendere eſt, & aſcendere deſcendere; hic enim, *Qui ſe humiliauerit exaltabitur, & qui ſe exaltauerit humiliabitur.* Et prætèrquam quod ipſa humilitatis virtus celſitudo eſt, & ſublimitas; ſolet Deus ad exercendam in virtute hac animam, facere illam per ſcalam hanc aſcendere, vt deſcendat, & facere illam deſcendere vt aſcendat. Vt hac ratione impleatur id quod Sapiens ait. *Antequam conteratur, exaltatur cor: & antequam glorificetur, humiliatur.*

In hoc itinere deſcẽdere aſcendere eſt. Matt. 23. 12.

Humilitatis virtus celſitudo eſt. Prou. 18. 12.

Ex hac quoque ſcalæ proprietate, optimè animaduertere poterit anima, ſi attẽtius conſiderare voluerit (vt nunc id quod ſpirituale eſt, & quod minime ſentitur prætermittam) quot varietatibus & inæqualitatibus in hoc itinere ſubiecta ſit; & qua ratione ſpirituali, qua perfruita eſt proſperitati, aliqua confeſtim tempeſtas & afflictio ſuccedat, ita vt tranquillitas illa idcirco ei videatur collata, vt præpararetur roborareturque ad præſentem afflictionem ſuſtinendam; quemadmodum etiam calamitati illi tempeſtatique rurſus rerum affluentia & tranquillitas ſuccedit, ita vt videatur animæ, quod ad lætum illud feſtum ipſi celebrandum, in mœſta illa fuerit vigilia ſeu ieiunio prius collocata. Atque hic eſt ordinarius ſtatus contemplationis ſtylus & exercitium; vt nimirum donec ad quietum perueniat ſtatum, nunquam in eodem permaneat ſtatu, ſed aſcendat ſemper & deſcendat. Cuius rei ea eſt ratio, quia cum perfectionis ſtatus qui in perfecto Dei amore ſuique ipſius contemptu conſiſtit, abſque duabus iſtis partibus Dei videlicet ac ſui ipſius notitia ſtare nequeat; debet neceſſario prius in vtraque exerceri anima, dum ei iam vnam deguſtandam præbent hoc-

Perfectionis ſtatus, in Dei perfecto amore & ſui ipſius contemptu conſiſtit.

hocque modo in ſublime eam ſubleuant, iam verò alterius experimentum capere faciunt, hacque ratione eam humiliant, & deprimunt; donec perfectis iam habitibus comparatis, aſcenſus deſcenſuſque ceſſent, poſtquam ad exoptatum peruenerit terminum: iamque vnionem cum Deo, qui in huius ſcalæ ſummitate reperitur, cui etiam hæc ſcala innititur & adhæret, fuerit adepta. Hæc enim contemplationis ſcala, quæ (ſicuti diximus) à Deo deriuatur, per illam ſcalam quam dormiens conſpexit Iacob expreſſa figurataque fuit, per quam aſcendebant & deſcendebant Angeli à Deo ad hominem, & ab homine ad Deum, qui ſummitati ſcalæ

Gen. 28. 12. innitebatur. *Angelos quoque Dei aſcendentes & deſcendentes per eam, & Dominum innixum ſcalæ.* Quæ omnia aſſerunt diuinæ literæ noctu acta fuiſſe, & Iacob dormiente, vt intelligamus quam arcanum, quamque ab omni humana intelligentia diuerſum ſit hoc iter & ad Deum aſcenſus. Quæ res vel inde optimè apparet, quoniam vt plurimum id quod eſt maioris pro anima emolumenti, (cuiuſmodi eſt ſeipſam amittere & annihilare) deterius ſibi eſſe arbitratur: id verò quod minoris eſt momenti, (ſicuti eſt conſolationem ſuam & guſtum reperire in quo iacturam potius patitur, quam lucrum conſequitur) ſibi melius ac ſalubriùs eſſe exiſtimat.

Hæc arcana contēplatio dicitur ſcala quia eſt ſcientia amoris.

Sed magis nunc proprie, ſubſtantialiterque de iſta contemplatione ſecreta loquendo, affirmare poſſumus, præcipuam cauſam & proprietatem ob quam hoc loco dicitur ſcala, eſſe, quia contemplatio, eſt ſcientia amoris, quæ eſt Dei notitia infuſa, amoroſa, & quæ illuſtrat ſimul & amore inflammat animam, donec eam gradatim ad Deum creatorem ſuum ſubleuet. Solus ſiquidem amor eſt ille, qui animam Deo copulat. Quamobrem vt hoc liquidius conſtet, adnotabimus hoc loco diuinæ huius ſcalæ gradus, enumerando breuiter indicia & effectus cuiuslibet ipſorum, vt hinc conijcere valeat anima, in quonam illorum verſetur, & propterea cum ſanctis, Bernardo & Thoma illos per ſuos effectus diſtinguemus; nam eos vt in ſe ſunt pernoſcere, cum hæc amoris ſcala adeò ſit arcana, vt ſolus Deus ſit ille qui eam metitur & ponderat; naturali via impoſſibile eſt.

CAPVT XIX.

Decem ſcalæ myſticæ amoris diuini gradus, ſecundum SS. Bernardi & Thomæ doctrinam, explicari incipiunt. Quorum primi quinque proponuntur.

DIcamus ergo, gradus ſcalæ iſtius amoris, per quos gradatim ad DEVM conſcendit anima eſſe decem. Primus amoris gradus facit vtiliter infirmari animam. In hoc gradu conſtituta ſponſa loquitur cum ait: *Adiuro vos filiæ Ieruſalem ſi inueneritis dilectum meum, vt nuncietis ei quia amore langueo.* At infirmitas hæc non eſt ad mortem: ſed pro gloria DEI, in ipſa quippe deficit anima peccato, vniuerſiſque rebus, quæ DEVS non ſunt, idque ipſius DEI amore, quemadmodum teſtatur Dauid dicens. *Defecit ſpiritus meus* (hoc eſt, omnium rerū creatarum intuitu in ſalutare tuum, vt alio in loco ait: *Defecit in ſalutare tuū anima mea.*) Sicuti enim ægrotus vniuerſorū æduliorum appetitū guſtumq; amittit, & priſtinū colorem deperdit: ita etiam in iſto amoris gradu perdit anima

Primus amoris gradus facit vtiliter animam infirmari. Cant. 5. 8. Pſ. 142. 7. Pſ. 118. 81.

guſtum & appetitum rerum omnium, & inſtar amantis colorem mutat. Hæc infirmitas non euenit animæ niſi deſuper immittatur illi caloris exceſſus, qui hoc loco eſt myſtica febris, quemadmodũ hiſce

Pſ. 67. 10.

Dauidis verbis exprimitur. *Pluuiam voluntariam ſegregabis Deus hereditati tuæ, & infirmata eſt: tu verò perfeciſti eam.* Infirmitatem iſtam & ab omnibus rebus defectionem ſeu mentis abalienationem quæ eſt principium & primus ad Deum eundi gradus, ſatis apte in ſuperioribus explicauimus, quando de annihilatione egimus, in qua ſe conſpicit anima hanc contemplationis purgatiuæ ſcalam ingredi incipiens, quando videlicet in nulla re fulcimentum, guſtum, conſolationem, aut requiem reperire valet. Quam ob cauſam ab iſto gradu confeſtim incipit cæteros conſcendere.

Secundus gradus facit animā Deum ſine intermiſſione quærere.

Secundus gradus facit animam Deum ſine intermiſſione inquirere. Vnde quando ſponſa dicit, quod cum illum noctu in lectulo ſuo requiſiuiſſet (in quo ſecundum primum amoris gradum manebat languens) nec eum repeiiſſet, ſubiunxit: *Surgam & quæram quem diligit anima mea*, quam rem (ſicuti diximus) anima inceſſanter facit, prout Dauid conſulit dicens. *Quærite Dominum, quærite faciem eius ſemper*: & in vniuerſis rebus eum requirendo, in nulla earum quieſcite, donec eum reperiatis. Quemadmodum fecit ſponſa, quæ interrogatis de illo cuſtodibus, illico tranſiuit, illoſque deſeruit. Maria quoq; Magdalenæ neque ad ſepulchri Angelos reflexionem fecit. In gradu iſto adeò ſollicita viuit anima, vt in omnibus rebus inquirat amatum, quæcunque cogitat confeſtim de amato cogitat: quæcunq; itidem loquitur, quæcunque negotia pertractat, illicò de dilecto loquitur & tractat: cum veſcitur,

Cant. 3. 2.

Pſ. 104. 4.

cum dormit, cum vigilat, cum quidpiam operis aggreditur, vniuerſa ipſius cura eſt de dilecto, quemadmodum ſuperius cum de amoris anxietatibus diſputaremus, diximus. Hic quoniam iam conualeſcit, vireſque reſumit in hoc ſecundo gradu amor; ſtatim tertium medio aliquo nouæ purgationis noctis gradu, conſcendere incipit (ſicuti poſtmodum dicturi ſumus) qui in anima ſequentes producit effectus.

Tertius amoris gradus facit operari animam & non deficere.

Tertius amoroſæ ſcalæ gradus eſt, qui operari facit animam, caloremque illi præbet ne deficiat & fatigetur. De hoc gradu loquitur Regius Propheta: *Beatus vir qui timet Dominum: in mandatis eius volet nimis.* Vnde ſi timor, eo quod ſit amoris proles, tanti deſiderij producit effectum, quid obſecro faciet amor ipſe? In gradu iſto heroica opera dilecti amore patrata, exigua iudicat: multa modica: prolixum quod in eius obſequio impendit tempus, ob amoris incēdium, quod iã exardeſcit, breue reputat. Quemadmodũ euenit Iacobo, quem cum ſeptem annos ſeruire feciſſent, ſuper alios ſeptẽ, quos iã exantlauerat, videbantur illi pauci dies præ amoris magnitudine, *ſeruiuit ergo Iacob pro Rachel ſeptem annis, & videbantur illi pauci dies præ amoris magnitudine.* Si ergo amor, licet eſſet creaturæ, tantum in Iacob præualuit; quid creatoris amor, cum in hoc tertio gradu occupauerit animam, efficere non poterit? Patitur hic anima, ob immenſum quo erga Deũ flagrat amorem, ingentes afflictiones & dolores, eò quod ita modica illius cauſa præſtet, & ſi permiſſum illi eſſet, vel millies propter eum interire, inſignem hoc illi adferret conſolationem. Idcirco in omnibus quæcunque agit inutilẽ ſe eſſe reputat, & otioſam arbitratur. Et hinc naſcitur illi quidam alius admirabilis effe-

Pſ. 111. 1.

Gen. 29. 20.

effectus, ꝙ videlicet certum exploratumq; illi videtur, ſe omnium peſſimā eſſe, & abiectiſſimā, idq; duas ob cauſas. Primo, quia iam amor inſtruit illā, quātum promereatur Deus. Secundo, quia cum in hoc ſtatu multa propter Deum opera efficiat, illaq; imperfecta, & defectuoſa agnoſcat: ex omnibus confuſionem, & afflictionem elicit, agnoſcendo vilem & abiectum admodum eſſe ſuum illum operandi modum, reſpectu adeò excelſæ maieſtatis. In hoc tertio gradu multum abeſt ab anima vana gloria vel præſumptio, & aliorum condemnatio. Iſtos ſollicitos anxioſque effectus cum alijs eiuſdem rationis multis, tertius iſte amoris gradus producit in anima, & propterea acquirit in illo robur & animum, ad quartum vſque qui ſequitur gradum conſcendendum.

Quartus amoris gradus facit animā abſq; laſſitudine propter dilectum pati.

Quartus ſcalæ huius amoris gradus eſt, in quo confertur animæ quoddam ordinarium pati & ſufferre, propter dilectum, idque abſque laſſitudine vlla. Vt enim S. Auguſtinus ait. Vniuerſa grauia & moleſta, leuia admodum & veluti nulla efficit amor. In hoc gradu conſtituta loquebatur ſponſa, quando in vltimo ſe gradu collocari peroptans ſponſo dicebat. *Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum, vt ſignaculum ſuper brachium tuum, quia dilectio* (hoc eſt actus & operatio amoris) *fortis eſt ſicut mors, dura ſicut infernus æmulatio.* In hoc ſtatu tantopere robuſtus eſt ſpiritus, vt carnem adeò habeat ſubditam, adeoque eam parui faciat, ſicut arbor, foliorū ſuorum vnum; nullo pacto hîc anima ſuam quærit conſolationem aut guſtum, nec in Deo, nec in alia quapiam re: neque hoc motiuo ſeu intuitu conſolationis commodique proprij conſequendi ſtimulata, poſtulat à Deo dona. Vniuerſam ſiquidem cogitationem & ſtudium ſuum ad hoc vnum collimauit vt Deo aliqua in re gratificari poſſit, aliquodque ei ob immenſum ipſius meritum, & accepta ab eò beneficia obſequiū, quamuis id plurimum illi eſſet conſtitutum, valeat exhibere. Dicitque in corde & ſpiritu ſuo: Heu Deus & Domine mi, quā multi reperiuntur, qui in te ſuas conſolationes guſtuſque requirunt, & vt eis dona & beneficia largiaris poſtulant? at illi qui tibi rem gratam præſtare, aliquidque ſuis expenſis comparatum præbere, omni particularis ſui commodi intuitu poſtpoſito, percupiunt, pauci admodum ſunt: non enim deeſt Tibi Deus meus voluntas beneficia nobis conferendi. Sed nos ipſi dum iam acceptis in tuo obſequio non vtimur deficimus, vt te, ijs vt par eſt vtendo, ad ea nobis inceſſanter largienda obſtringeremus. Sublimis admodum eſt iſte amoris gradus, cum enim in hoc ſtatu, adeò vero ſerioque amore, nec non ſpiritu pro eo patiendi, ſemper in Deum feratur anima; confert ei multoties & vt plurimum Maieſtas ſua, gaudia delectationeſque ſuauiter eam in ſpiritu ac delitioſe viſitando: immenſus enim amor verbi æterni IESV CHRISTI, nequit ſufferre afflictiones ſe amantis, quin ei ſubueniat. Quod ipſemet per Ieremiam aſſeruit dicens: *Recordatus ſum tui, miſerans adoleſcentiā tuam, quando ſecuta es me in deſerto.* Quod deſertum ſpiritualiter loquendo, eſt auulſio abſtractioque quam in hoc ſtatu habet anima ab vniuerſis rebus creatis, nulli inhærendo & in nulla quieſcendo. Quartus iſte gradus taliter inflammat animam, taliaque in ea Dei ſuccendit deſideria, vt eam quintum, qui iam ſequitur, faciat conſcendere gradum.

Cant. 8. 6.

In hoc gradu adeò carnē ſubditam habet anima, vt eā nihili faciat.

Iere. 2. 2.

Quintus amoris gradus facit animam impatienter Deum appetere.

Quintus huius ſcalæ amoris gradus facit animā impatienter appetere, & cōcupiſcere Deū. In hoc gradu tanta eſt vehementia, qua amans ad complectendum dilectum, ſeque illi vniendum fertur, vt

Digitized by Google

omnis minima etiam mora & dilatio prolixa, ei moleſta, & grauis videatur, ſemperque ſe dilectum reperire arbitretur, quādo verò deſiderium ſuum fruſtratum animaduertit (quod ad ſingulos ferme paſſus momentaque euenit) in ſuo deſiderio deficit & fatiſcit, iuxta illud quod de
Pſ.83.1. iſto gradu loquens Pſalmiſta ait. *Concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini.* In gradu iſto neceſſe eſt amantem, aut potiri dilecto, aut emori, ſecundum illud quod Rachel ingenti liberorum deſiderio flagrans, viro ſuo Iacobo dixit:
Gen.30.1. *Da mihi filios; alioquin moriar.* In hoc ſtatu, amore nutritur anima, ſiquidem ad menſuram famis, eſt ſatietas: ita vt hinc ad ſextum poſſit tranſire gradum, qui ſequentes producit effectus.

CAPVT XX.

Alij quinque proponuntur Amoris gradus.

Sextus gradus velociſſime ad Deū currere facit animam.

SExtus gradus velociſſimè ad DIVM currere facit animam. Atque ita abſque defectione & laſſitudine ſpes currit, quam hic amor qui eam roborauit, expeditè volare facit. De gradu iſto loquitur Iſaias
Iſa.40.31 dicens: *Qui autem ſperant in Domino, mutabunt fortitudinem: aſſument pennas ſicut aquilæ, current, & non laborabunt, ambulabunt, & non deficient,* ad hunc quoq; gradū pertinet
Pſ.41.1. illud Pſalmi *Quemadmodū deſiderat ceruus ad fontes aquarum; ita deſiderat anima mea ad te Deus;* Ceruus enim ob ingentē ſitim celerrime ad aquas currit. Cauſa porro leuitatis huius & agilitatis amoris quā in hoc gradu conſequitur anima, eſt quia iam charitas plurimum in ea eſt dilatata, & quia iam anima, eſt prope totaliter repurgata, quemadmodum in Pſalm. dicitur: *Sine iniquitate cucurri.* Et in alio Pſalmo: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilataſti cor meum:* atque ita ex iſto ſexto gradu, confeſtim ad ſeptimum qui ſequitur euolat.

Velocitatis huius cauſa. *Pſ.58.5.* *Pſ.118.32.*

Septimus amoris gradus facit animā cū vehementia audacē & animoſam.

Septimus ſcalæ huius gradus, efficit animam cum vehementia animoſam & audacem: à qua vehementia, intenſe amoroſeq; ſtimulata, nec iudicio ſe duci permittit, vt præſtoletur, nec conſilio vtitur, vt ſe rettrahat; ſed neq; verecundia, ſeſe cohibere, valet: fauor namque & beneuolentia qua iam hoc loco proſequitur Deus animam, facit eam cum vehementia audacē. De gradu iſto loquutus eſt Moyſes quādo dixit: *Aut dimitte eis hanc noxam, aut ſi non facis, dele me de libro tuo quem ſcripſiſti.* *Exod.32.31.* Huiuſmodi homines id quod delectabiliter ſuauiterq; à Deo poſtulant, impetrant, vnde dixit Dauid. *Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.* *Pſ.36.4.* In hoc quoque gradu auſa eſt dicere Sponſa: *Oſculetur me oſculo oris ſui.* *Cant.1.1.* At, illud hîc oculate perpendendum eſt, nequaquam licere animæ, huiuſmodi audaciā vti, niſi interiorem Regalis ſceptri, ad ſe inclinati fauorem perſentiat: ne forte ex cæteris, quos illuc vſque conſcenderat gradibus, dilabatur & ruat, in quibus humilem ſe ſemper & verecundam conſeruare debet. Ex hac animoſitate & libertate, quā Deus in hoc ſeptimo gradu ad faciendam animā ſecum cum amoris vehementia audacem, cōmunicat, octauus ſeqnitur gradus, qui apprehenſio dilecti eſt, cum eoq; vnio.

Octauus amoris gradus facit apprehendere & cōſtringere dilectum.

Octauus amoris gradus facit inſeparabiliter indiſſolubiliterque apprehendere & conſtringere dilectum, quemadmodum Sponſa ait. *Inueni quem diligit anima mea, tenui eum nec dimittam.* *Cant.3.4.* In iſto vnionis gradu explet anima deſiderium ſuum, quamuis hoc intercalatè, & cum intermiſſionibus fiat: nonnullæ quippe animæ vnionem hanc attingunt quidem, ſed con-

confeſtim ab ea reſiliunt: niſi enim hoc ita eſſet, ſed in gradu iſto diutius perſiſterent, quendam gloriæ modum in hac vita adipiſcerentur: quam ob cauſam breuiſſimis temporum internallis, in hoc gradu anima commoratur. Danieli Prophetæ eo quod vir deſideriorum eſſet, nomine Dei dictum eſt, vt in gradu iſto moraretur: *Daniel, ſta in gradu tuo; quia vir deſideriorum es.* Ex gradu iſto ſequitur nonus, qui perfectorum iam eſt, ſicuti dicturi ſumus.

Dan. 10. 11.

Nonus ſcalæ amoris gradus facit animam ſuauiter ardere.

Nonus amoris gradus facit animam ſuauiter ardere, qui gradus perfectorum eſt, qui iam ſuauiter in Deo ardent. Hunc ſiquidem ſuauem delectabilemque ardorem, producit Spiritus ſanctus propter vnionem qua Deo ſunt copulati: Propterea dicit S. Gregorius, Apoſtolos, quando Spiritus ſanctus in eos viſibiliter deſcendit, interius per amorem ſuauiter arſiſſe. Bona porro & diuitiæ diuinæ, quibus in hoc gradu perfruitur anima, nullis verbis exprimi poſſunt: quamuis enim multi de illis exararentur libri, plura de illis dicenda ſupereſſent. De quo gradu tum propter hanc cauſam, tum etiam quia aliquid poſtmodum dicturi ſumus, nihil hoc loco amplius dicemus, niſi quod ex iſto decimus poſtremuſque ſcalæ huius amoris gradus ſequitur, qui nequaquam iam ad præſentis vitæ ſtatum pertinet.

Decimus amoris gradus ad futuram ſpectãs vitã facit animã Deo totaliter aſſimilari.

Decimus vltimuſque ſcalæ iſtius amoris gradus, facit animã Deo totaliter aſſimilari, propter claram ipſius viſionem, quam confeſtim poſſidet anima, quæ poſtquam ad nonum peruenerit gradum, corpore egreditur. Atq; in iſtis (qui pauci ſunt) idem efficere ſolet amor (dum eos in hac vita repurgatiſſimos relinquit) quod in alia efficit purgatorius ignis. Vnde S. Matthæus ait: *Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt.* Et quemadmodum diximus viſio iſta cauſa eſt, totalis animæ cum Deo ſimilitudinis, ſic enim aſſeruit S. Ioannes: *Scimus quoniam cum apparuerit ſimiles ei erimus, quoniam videbimus eum ſicuti eſt.* Vnde quidquid ipſa eſt, ſimile Deo erit: vnde vocabitur, & erit Deus per participationem.

Matt. 5. 8.

1. Ioan. 3. 2

Hæc itaq; eſt *ſecreta ſcala* de qua hic loquitur anima, quanquã in ſuperiorib. iſtis gradibus minime iam ſecreta occultaq; ſit ipſi animæ, plurimum ſiquidem illi ſe manifeſtat amor, per immenſos, quos in ea producit effectus. Sed in iſto vltimo claræ viſionis gradu, qui poſtremus eſt ſcalæ cui innititur Deus (quemadmodum diximus) iam nihil animæ occultum obuelatumque eſt propter omnimodam aſſimilationem. Vnde Saluator noſter ait. *Et in illo die non me rogabitis quidquam.* Verum donec iſte illuceſcat dies, quantumuis ſublimiter incedat anima, aliquid illi occultũ remanet, tantũ videlicet, quantum illi ad omnimodã cum diuina eſſentia aſſimilatione deeſt. Hac itaque ratione per Theologiam iſtam myſticam arcanumq; amorem, ab omnibus rebus & à ſe ipſa egreditur anima, & ad Deum conſcendit. Amor ſiquidem igni ſimilis eſt, qui ſemper in ſuperiora fertur, ſuæ ſphæræ centro ſeſe immergere exoptans.

Ioan. 16. 23.

CAPVT XXI.

Dictio hac Perſonata: exponitur, necnon colores huius animæ, in nocte iſta tranſmutationis, enumerantur.

Reliquum nunc eſt, poſtquã expoſuimus cauſas cur contemplationem iſtam *ſecretam ſcalam* appellauerit anima, vt nunc tertiam verſus dictionem; videlicet *Perſonata* explicemus, & quare dicat

dicat anima ſe per iſtam *Secretam Scalam*, exiuiſſe *Perſonatam*. Pro manifeſtiori totius rei huius intelligentia, ſcire oportet, perſonam induere, ſeu transformari, nihil eſſe aliud, quam veſtem formamque propriam ſub alieno ſchemate, veſte, ſeu figura ſimulare, & abſcondere, idque propterea, vel vt ſub formâ illâ ſeu veſte voluntatem cordiſque ſui deſiderium prodat, ad fauorem amoremque perſonæ dilectæ hoc modo lucrifaciendum, vel certe vt ſe ſuis occultet æmulis, hacque ratione opus quod intēdit commodius perficiat. Tunc verò illam veſtium formam coloremque aſſumit: qui magis cordis ſui affectum repræſentet & ſignificet, & per quem commodius aduerſarijs ſuis celari abſcondiq; poſſit. Anima itaque in hoc ſtatu amore ſponſi ſui Chriſti ſucceſa amorem ipſius & beneuolentiam adipiſci peroptans, illo ſchemate illaque veſtium formâ egreditur perſonata, quæ magis ad amuſſim ſpiritus ſui affectus præſeferat, ac repræſentet, & cuius præſidio magis ab aduerſarijs inimiciſque ſuis, qui ſunt dæmon, mundus & caro, tuta incedat. Quamobrem veſtis qua vtitur, tribus præcipuis coloribus Albo videlicet Viridi, & Rubeo conſtat, per quos colores tres Theologicæ virtutes, Fides nimirum, Spes & Charitas ſignificantur, quibus virtutibus non tantum conciliabit ſibi gratiam amoremque ſui dilecti, verumetiam tuta admodum ac ſecura à tribus ſuis inimicis incedet. Fides ſiquidē eſt quædam interior veſtis, adeò excelſi candoris, vt omnis intellectus diſgreget viſum, quare dum anima fide induta incedit, non videt illam Dæmon, nec aggredi valet: per fidem enim non mediocriter contra Dæmonem qui fortiſſimus ſagaciſſimuſque inimicus eſt, protecta & defenſa, viuit. Propterea quippe S. Petrus, nullum melius fide refugium, ad inſidias ipſius inuadendas reperit, quando dixit. *Cui reſiſtite fortes in Fide*. Iam verò ad conciliandum amorem dilecti & vnionem ipſius conſequendam, nulla aptiori indui poteſt veſte, ſeu induſio, quodque reliquarum virtutum principium ſit & fundamentum, iſtô fidei candore. *Sine fide enim* (vt Apoſtolus ait) *impoſſibile eſt placere Deo*: cum illâ autem ſi fuerit viua grata eſt Deo & accepta: cum ipſe per quendam Prophetam dicat: *Et ſponſabo te mihi in fide*, quod perinde eſt, ac ſi dixiſſet, ſi cupis ô anima vniri mihi ac deſponſari, fide interius veſtitam te venire oportet.

Quid ſit perſonam induere ſeu transmutari.

Fides eſt veſtis candida & quare?

1 Pet. 5. 9.

Fides eſt omnium virtutum fundamētum.

Heb. 11. 6.

Oſea 2. 20

Hunc fidei candorem in egreſſione noctis iſtius obſcuræ gerit anima, quando nimirum (ſicuti ſuperius diximus) in tenebris anguſtijſque interioribus iter faciendo, nullo ſibi intellectu ſuo, lucis leuamine præbente, non de ſupernis deriuato (ſiquidem cælum ſibi videbatur occluſum Deuſque abſconditus) nec ex inferioribus petito (ſiquidem illi qui eam inſtruebant nequaquam ei ſatisfaciebant) conſtanter & perſeueranter ſuſtinuit & labores illos ſine defectione, integramque dilecto fidem conſeruando, perpeſſa eſt, ſiquidem dilectus in afflictionibus & tribulationibus ſponſæ fidem experitur, ita vt poſſit illa poſtmodum illud Dauidis veraciter dicere. *Propter verba labiorum tuorum ego cuſtodiui vias duras.*

Pſ. 16. 4.

Candidæ huic fidei veſti, confeſtim hîc ſecundum colorem, veſtem videlicet viridem, ſuperinduit anima, per quem ſpei virtus ſignificatur, cuius interuentu à ſecundo inimico, qui eſt mundus, defenditur, & fit immunis. Hæc enim viuæ in Deum ſpei viriditas, talem animæ viuacitatem animoſitatemque, necnon ad res ſempiternæ vitæ eleuationem, confert, vt illorum quæ ibi ſperat comparatione, vniuerſus mundus (ſicuti reuera eſt) aridus illi,

Quid viua ſpes efficiat in anima.

illi flaccidus, vitâ deſtitutus, nulliuſq; valoris videatur. Hic ſe ab vniuerſis iſtis mundi indumentis ſchematibuſque expoliat & denudat, nulli rei cor ſuum applicando, nihilq; illorum quæ in ipſo ſunt vel futura creduntur, ſperando, ſed æternæ vitæ ſpe, duntaxat, veſtita viuendo. Quamobrem cum ita habeat cor à mundo eleuatum, non ſolum poteſt illam attingere ac detinere, ſed ne viſu quidem aſſequi. Atque ita hoc viridi veſtitu & ſchemate induta anima, tutiſſima à ſecundo inimico qui mundus eſt incedit: Spem enim appellat S. Paulus *galeam ſalutis*; quæ eſt quoddam armorum genus vniuerſum caput muniens, illudque taliter operiens, vt nihil in eo rectum præter foramina quædam, per quæ lucem aſpicere poſſit, remaneat. Et hoc ſpei proprium eſt, vt vniuerſos ſenſus capitis animæ, taliter contegat, vt nulli mundanæ rei immergi poſſint, nec aliquis pateat aditus, per quem aliquo mundi iaculo valeant ſauciari, ſed foramina duntaxat quædam illi relinquit per quæ oculi ad ſuperiora eleuari poſſint, nihilque prætereа aliud aſpicere: & hoc ordinatium ſpei munus eſt, facere videlicet animam ad ſolum Deum intuendum oculos eleuare, quemadmodum ait Dauid. *Oculi mei ſemper ad Dominum.* Nullam aliundè ſperando lucem, ſed ſolummodo (ſicut idem Dauid in alio Pſalmo dicit) illud cantando: *Sicut oculi ancillæ in manibus Dominæ ſuæ: ita oculi noſtri ad Dominum Deum noſtrum* (dum in eum ſperamus) *donec miſereatur noſtri.*

1. Theſſ. 5. 8.

Spei proprietas.

Pſ. 24. 15.

Pſ. 122. 2.

Tantum à Deo obtinet, anima, quantū ſperat.

Viridis hæc veſtis, cum ſemper Deum reſpiciat, nec quidpiā aliud intueatur, aut vlla alia re præter illum oblectetur, tantopere dilecto grata eſt & accepta, vt cum veritate dici poſſit, tantum ab eo obtinere animam, quantum ab eo ſperat, propterea enim in Canticis ei dicit. *Vulneraſti cor meum in vno oculorum tuorum.* Abſque huiuſmodi viridi ſpei in Deum veſte, non expediebat egredi animam ad hanc amoris prætenſionem & acquiſitionem, nihil quippe impetraſſet; id enim quod Deum mouet ſuperatque ſpes conſtans eſt, & perſeuerans. Hac ſpei veſte transformata, per ſecretam iſtam obſcuramque noctem incedit anima: quoniam adeò eſt ab omni poſſeſſione ac innixione aliena & vacua, vt ad nullam aliam rem oculos & cogitatus ſuos dirigat præterquam ad Deum, ponendo in puluere os ſuum *ſi forte ſit ſpes*, quemadmodum ſuperius ex Hieremia diximus.

Cant. 4. 9.

Spes conſtās & perſeuerans vincit Deum.

Candido viridique colori veluti coronidem ac huius transformationis & veſtitus conſummationem, ſuperimponit hîc anima tertium colorem, præſtantiſſimam videlicet pulcherrimamque rubei coloris togam, per quam tertia virtus, quæ charitas eſt deſignatur, quæ non ſolum duos alios colores venuſtat & condecorat, ſed etiam ad tantam perfectionem ſubleuat animam, eamque adeo formoſam & gratioſam prope Deum conſtituit, vt audeat ipſa dicere. *Nigra ſum, ſed formoſa filia Hieruſalem*, ideo dilexit me Rex & introduxit in lectulum ſuum. Hac charitatis veſte, quæ eſt veſtis amoris, non ſolum protegitur ac occultatur anima tertio inimico, id eſt, carni (vbi enim vetus DEI amor viget non patet amori ſuiipſius terumque ſuarum aditus) ſed etiam virtus iſta cæteras virtutes reddit validas, vigorem illis roburque ad tuendam animam, necnon pulchritudinem ac venuſtatem ad placendum dilecto præbet. Quandoquidem abſque charitate nulla virtus Deo accepta eſt. Hæc enim eſt purpura, vt in Canticis legitur, in qua requieſcit DEVS. Cant. 3. 10

Colore rubeo charitas deſignatur.

Cant. 1. 4.

Digitized by Google

Reclinatorium aureum, aſcenſum purpureum, media charitate conſtratum. Hoc rubeo veſtitu induta eſt anima, quando (ſicuti ſuperius in primo Cantu explicatum eſt) à ſe & ab vniuerſis creatis rebus anxietatibus amoris inflammata, in nocte obſcura per ſecretam iſtam contemplationis ſcalam ad perfectam amoris Dei dilectæ ſalutis ſuæ, vnionem egreditur.

Hæc itaq; eſt transformatio, qua anima in fidei nocte per iſtam ſcalam ſecretam ſe indutam aſſerit: & iſti ſunt tres colores perſonati ſchematis iſtius qui ſunt aptiſſima quædam diſpoſitio ad vniendam Deo animam ſecundum tres ipſius potentias; memoriam videlicet, intellectum & voluntatem. *Fides euacuat intellectum.* Fides ſiquidem euacuat & obſcurat intellectum ab omnibus intelligentijs ſuis naturalibus, per quod eum diſponit ad copulandum illum ſapientiæ diuinæ. *Spes euacuat memoriã.* Spes verò euacuat & ab omni creaturæ poſſeſſione ſeparat memoriam: nam ſpes eorum eſt quæ non poſſidentur. *Rom. 8. 25* Sicut ait S. Paulus, *Spes autem quæ videtur non eſt ſpes*: atq; ita ab omni eo quod in hac vita poſſidere poteſt diuellit memoriam, ac in eo quod poſſidere ſperat, eam conſtituit. Et idcirco ſpes Dei ſolius, purè diſponit memoriam, ſecundum vacuitatis menſuram, quam in ea producit, ad ipſam cum eo vniendam. *Charitas euacuat voluntatem.* Eodem protſus modo charitas affectus appetituſq; voluntatis ab omni eo quod Deus non eſt euacuat, & in eo ſolo ipſos collocat: atque ita virtus hæc diſponit potentiam iſtam & illam per amorem Deo coniungit. Vnde quoniam virtutum iſtarum munus & proprietas eſt diuellere & ſeparare animam ab omni eo quod Deo minus eſt, conſequenter etiam ad illas ſpectat, ipſam illi vnire. Atque ita niſi ſerio trium iſtarum virtutum ſchemate induta incedat anima, impoſſibile eſt eam ad perfectionem amoris diuini peruenire: quapropter ad obtinendum id quod optabat, hanc nimirum amoroſam delectabilemque cum eo cum ſuo dilecto vnionem, neceſſarium admodum & conueniens ſchema & transformationem abſumpſit. Magna quoque fælicitas forſque fuit huiuſmodi elegiſſe veſtes, ac in ijs, vſque ad tantopere exoptati finis aſſecutionem, ac eſt vnio amoris, perſeueraſſe, & propterea confeſtim ſequentem verſum canit.

CAPVT XXII.

Tertius Verſus Cantus ſecundi explanatur.

O ſortem fortunatam.

Liquido iam patet fortunatam animæ ſortem fuiſſe tam arduum opus, ac eſt iſtud, ad exoptatum exitum perduxiſſe, per quod à dæmone, mundo, propriaque ſenſualitate libera euaſit, pretioſamque & ab omnibus, expetitam ſpiritus libertatem obtinuit, & ab infimis ad ſublimia conſcendit ac tandem ex terrena facta eſt cæleſtis, ex humana diuina, in cælis iam, eorum inſtar, qui in perfectionis ſtatu verſantur (vt iam dicemus) conuerſando. Quanquam compendioſius iam nobis hac de re agendum ſit, quandoquidem id quod maioris erat momenti, & propter quod ego maxime hunc aſſumpſi laborem mediocriter demonſtratum eſt, explicare enim volui, ac propalare noctem iſtam animabus multis, quæ cum in illa verſarentur, per illamque tranſirent, nullam tamen ipſius notitiam (quemadmodum in proœmio dictũ eſt) habe-

Digitized by Google

habebant; præterea explicatum eſt à me (quanquam longe minus eo quod in rei veritate eſt) quam ingentia ſint bona quæ nox hæc ſecum adducit animæ, quantaq; illorum fælicitas ſit, qui per eam tranſeunt: vt ſi quando contingat eos tantorum laborum horrore difficultateque cōſternari, certa tantorum adeoque excellentium Dei bonorum ſpe, quæ per eam conſequuntur, animum vireſque reſumant. Fortunata præterea fuit animæ ſors, exitus iſte, ob ea quæ ſequenti verſu confeſtim ſubiungit.

CAPVT XXIII.

Quartus exponitur Verſus. Admirabile etiam deſcribitur latibulum ſeu receſſus, in quo in nocte iſta collocatur anima, & qua ratione quamuis Dæmoni ad alios ſublimiſſimos receſſus latibulaque pateat aditus, nequaquam tamen ad iſtud.

In obſcuro & bene celata.

Quid ſignificet bene celata. Celata, idem eſt ac in abſcondito vel occultè: atque ita, id quod hoc loco dicit anima, ſe in obſcuro & bene celatam fuiſſe egreſſam, nihil aliud eſt, quam plenius & manifeſtius maximam quam primo Cantus huius expoſuit verſu, ſecuritatem, quam mediâ iſtâ contemplatione obſcurâ in via vnionis amoris Dei, adepta eſt, explicare.

Cum itaque dicit anima. *In obſcuro & benè celata*, perinde eſt ac ſi dixiſſet, quod quoniam præfato modo in obſcuro peragebat iter, ſe dæmoni eiuſque technis & inſidijs tectam & abſconditam perrexiſſe. Cauſa porrò ob quam anima in contemplationis huius obſcuritate ab inſidijs dæmonis libera occultaque fuerit eſt, quia cōtemplatio infuſa qua hic potitur paſſiuo & arcano modo illi infunditur, abſque interiorum videlicet exteriorumque ſenſuum & appetituum ſenſitiuæ partis operatione & interuentu. Atque hinc prouenit, vt non ab impedimentis duntaxat, quæ ob naturam & debilitatem ſuam potentiæ iſtæ adferre poſſunt, abſcondita liberaque euadat anima: ſed etiam ab ipſo dæmone, qui nulla ratione aliquid eorum quæ in anima ſunt aut geruntur attingere inueſtigareque poteſt, niſi medijs potentijs iſtis partis ſenſitiuæ. Vnde quo communicatio magis fuerit ſpiritualis, interna & à ſenſibus remota, eò minus eam dæmon agnoſcere & explorare valet. Quāobrem maximi eſt momenti ad animæ ipſius ſecuritatem vt interior cum Deo conuerſatio taliter fiat, vt ipſimet partis inferioris ſenſus obſcuri ab ea remaneant, vacui, & ieiuni, neque illam aſſequantur. Primo ad præbendum locum vt communicatio ſpiritualis copioſior ſit, non impediente ſenſitiuæ partis debilitate, ſpiritus libertatem. Secundo, quia ſecurius agit, dæmone nequaquam adeò interna penetrāte. Et ad hoc propoſitum ſpiritualiter loquendo, verba illa Saluatoris intelligere poſſumus. *Neſciat ſiniſtra tua, quid faciat dextera tua:* quod eſt, ac ſi dixiſſet, id quod in parte dextera agitur, quæ eſt ſuperior & ſpiritualis animæ, minime id ſiniſtra ſciat, hoc eſt, taliter id fiat vt inferior animæ tuæ portio, quæ eſt pars ſenſitiua, nequaquam illud aſſequatur: ſed ſit hoc ſecretum, inter ſpiritum duntaxat & DEVM. Quanquam verum ſit non raro euenire, quod cum communicationes iſtæ ſpirituales intimæ & admodum arcanæ reperiuntur in anima, licet cuiuſmodi ſint, aut qualiter fiant, dæmon nequeat explorare, ob ingentem

Nullo modo poteſt dæmon aliquid eorum, quæ in anima ſunt aut geruntur cognoſcere niſi medijs potentijs ſenſitiuæ partis.

Matt. 6. 3.

Digitized by Google

tamen quietem ac ſilentium quod nonnullæ illarum in ſenſibus potentijſque ſenſitiuæ partis producunt, animaduertere poteſt illas fieri, animamque aliquo inſigni bono potiri. Tunc autem cum videat, non poſſe ſe illas in fundo centroque animæ præpedire, facit quantum præualet, vt partem ſenſitiuam, quæ eſt illa quam ipſe inuadere poteſt, inquietet & perturbet, iam doloribus, iam horroribus terroribuſque, vt hac ratione & hoc medio partem ſuperiorem & ſpiritualem animæ inquietet, bonumque illud quo potitur & fruitur præpediat. Verum multoties quando huiuſmodi contemplationis communicatio purè ſpiritum irradiat & tranſuerberat, vimque ſuam in eo exercet: nulla dæmonem iuuat aſtutia induſtriaque ad illum inquietandum, quin potius recipit tunc anima nouum emolumentum & amorem, tutioremque pacem, ſtatim enim ac turbatricem inimici præſentiam perſentit (res profectò admiratione digna) ipſa quanā id ratione fiat, ignorante, intimiora interioris fundi petit ac ingreditur, optimè animaduertendo ſentiendoque quod ſe in quodam collocat refugio, in quo ſe remotiorē eſſe & magis inimico abſconditam conſpicit, hocque modo augetur illi pax & gaudium, quo dæmon cupiebat illam priuare. Tunc autem omnis illa formido exterius illam impetit, hoc ipſa clariſſime percipiente, nec mediocriter gaudente, quod ſe adeo tutam, tranquilla illa pace ſponſique ſuauitate in abſcondito frui conſpiciat: quam nec mundus neque Dæmon dare poſſunt, nec auferre. Experiturque ibi anima veritatem dicti illius, quod Sponſa ad hoc propoſitum in Canticis ait: *En lectulum Salomonis ſexaginta fortes ambiunt propter timores nocturnos.* Robur autem iſtud & tranquillitatem ſentit, quamuis multoties carnem & oſſa exterius torqueri percipiat.

Quæ ſit cauſa cur dæmō ſanctos orationi vacantes, iā doloribus corporis iā terroribus &c. infeſtet.

Mirabile animæ latibulum.

Cant. 3. 7.

Alijs vicibus quando ſpiritualis communicatio in ſenſum redundat, facilius Dæmon ſpiritum turbare eumque ſenſu mediante horroribus iſtis inquietare poteſt. Quo tempore maximum tormentum & afflictionem cauſat ſpiritui, & aliquando plus quam dici poſſit: cum enim negotium ſit inter ſpiritum & ſpiritum, intolerabilis eſt horror quem malus bono incutit, animæ inquam, quando ipſius turbatio eam attingit. Quam rem etiam explicat in Canticis Sponſa (cum ſibi hoc modo eueniſſe ait, quando ad interiorem recollectionem vt bonis iſtis frueretur deſcendere vellet) his verbis. *Deſcendi in hortum nucum vt viderem poma conuallium, & inſpicerem ſi floruiſſet vinea: neſciui, anima mea conturbauit me propter quadrigas Aminadab*, qui eſt Dæmon.

Cant. 6. 10. & 11.

Nonnunquam hæc Dæmonis contradictio euenit, quando Deus dona confert animæ boni Angeli miniſterio: hæc enim interdum cognoſcit Dæmon, eò quòd vt plurimum permittat Deus vt ea aduerſarius agnoſcat. Primò vt illa quantum potuerit impugnet, ſecundum iuſtitiæ proportionem, atque ita nequeat conqueri iuſq; ſuum violatum aſſerere dicendo, non dari ſibi locum ad impugnandam animam, quemadmodum eum cum Iobo feciſſe legimus. vnde expedit Deū præbere campum & locum vt quædā æqualitas paritaſq; inter duos bellatores. Angelum videlicet bonum & malum, quantum ad animam ſpectat, intercedat vt victoria pluris fiat: victrixque & in tentatione fidelis anima, copioſius coronetur.

Cur permittat Deus dona quæ animabus præſertim bonorū Angelorū miniſterio cōfert, à dæmone cognoſci & impediri.

Quo loco animaduertere oportet, hanc eſſe

eſſe quam nuper aſſignauimus cauſam, ob quam Deus interdum dæmoni poteſtatem facit inquietandi tentandique animam in illo gratiarum & fauorum ordine, per quem Deus eam ducit, vt verbi gratia, quando boni Angeli interuentu viſionibus veris perfruitur, permittit etiam Deus Angelo malo, vt eiuſdem generis poſſit illas repræſentare falſas, ita vt propter ipſarum apparentiam probabilitatemque quandam, niſi cauta & ſagax ſit anima, facile decipi poſſit, quemadmodum multæ hoc modo fuerunt ſeductæ.
Exod. 7. n. 11. & 12. Cuius rei figuram habemus in Exodo, vbi legimus vniuerſa ſigna vera quæ Moyſes faciebat à Magis quoque Pharaonis apparêter fuiſſe patrata. Si enim ipſe educebat ranas, etiam ipſi eas educebant: ſi ille aquam vertebat in ſanguinem, ipſi quoque eã vertebant. Nec iſtud duntaxat corporalium viſionum genus imitatur dæmon, ſed etiam communicatiònes ſpirituales quæ per Angelum fiunt, ſi illas cognitione aſſequi poteſt, nam quemadmodum Iob de eo dixit. Omne ſublime videt. Imitatur ergo vt dixi, & ſeſe communicationibus iſtis ſpiritualibus ſicut poteſt intermiſcet. Quanquam ſpirituales iſtas, cùm forma figuraque careant (de ratione ſiquidem ſpiritus eſt illa carere) nequit ipſe imitari, & aliarum inſtar quæ ſub aliqua ſpecie vel figura repræſentantur, efformare. Atque ita vt communicationem hanc ſecundum modum quo anima viſitatur impugnet, repræſentat eam horribilis ipſius ſpiritus, ſicut poteſt cum aliqua ſpirituali turbatione & formidine, valde interdum animæ moleſta, idque eo ipſo momento quo Angelus bonus communicat animæ ſpiritualem contemplationem. Tunc verò poteſt interdum anima cito ſeſe expedire, antequam præfatus maligni ſpiritus horror illam poſſit inuadere, & ei imprimi ſeipſam interius recolligendo, ſpirituali illâ gratiâ quam ei tunc Angelus bonus confert, ad hoc faciendum adiuta.

Aliquando permittit Deus, vt horror iſte & turbatio diutius durent, quæ res maioris eſt illi afflictionis, omni vitæ huius tormento, remanetq; poſtmodum horroris huius memoria, quæ ad non mediocriter affligendum ſatis eſt: vniuerſa hæc quæ diximus fiunt in anima nihil ipſa ex parte ſua, quantum ad repræſentationes iſtas, & ſentimenta ſpectat vel admittenda, vel reſpuenda præſtare valente. At ſciendum eſt hoc loco quod quando permittit Deus dæmoni affligere animã ſpirituali iſto horrore, ad eum hoc finem facere, vt illam ſpirituali iſta vigilia, vel ieiunio ad aliquod ſolenne feſtum, ſpiritualemque, quem illi conferre vult fauorem repurget, & diſponat, nunquam enim ipſe mortificat, niſi vt viuificet, neque humiliat, niſi vt ſubleuet. Quod paulò poſt euenire ſolet: anima enim ſecundum tenebroſæ purgationis quam paſſa eſt menſuram, dulci fruitur contemplatione ſpirituali, adeò interdum ſublimi, vt eam verbis aſſequi impoſſibile ſit.

Quæ hucuſque dicta ſunt, de illis fauoribus intelligi debent, quos Deus animæ confert boni Angeli miniſterio, qua in re (ſicuti dictum eſt) non eſt ipſa omnino ſecura, nec adeò in obſcuro, beneque celata incedit, vt aliquid illius non agnoſcat & exploret inimicus, ſed quando per ſemetipſum viſitat eam Deus, tunc optimè dictus verſus verificatur: quandoquidem omnimodè in obſcuro, & bene inimico celata, ſpirituales gratias à Deo percipit. Rei huius cauſa eſt, quia cum Maieſtas ſua ſupremus ſit Dominus, ſubſtantialiter manet in anima, quo nec Angelus, nec cacodæmon, ad intelligendum quid in ea

agatur, attingere valet, ſed neque intimas arcanaſque communicationes, quæ inter ipſam & Deũ ibi fiunt agnoſcere: communicationes enim iſtæ, in quãtum ipſas per ſeipſum facit Dominus, omnino diuinæ ſunt, & ſublimiſſimæ, & veluti quidã ſubſtantiales vnionis diuinæ inter Deum & animam attactus: in quorum vno (cũ iſte ſit ſupremus orationis gradus) maius recipit bonum anima, quam in omnibus alijs. Iſti enim ſunt tactus quos ipſa in Canticis poſcebat dicens: *Oſculetur me oſculo oris ſui.* Cum enim res hæc ſit, quæ adeo coniunctè cum Deo peragitur, quo anima cum tot anxietatibus peruenire concupiſcit, plus optat, pluriſque facit vnicum diuinitatis huius attactum, omnibus alijs donis quæ Deus ei confert. Quam ob cauſam poſtquam plurima ipſi dona in canticis contuliſſet quæ ipſa cantu ibi celebrauerat, minime ſe ſatisfactam ſentiens, diuinos tactus iſtos poſtulando ait: *Quis mihi det te fratrem meum ſugentem vbera matris meæ vt inueniam te foris, vt deoſculer te* (ore videlicet animæ meæ) *& iam nemo me deſpiciat*, neque me aggredi, impetereque præſumat, ſignificando verbis iſtis, optare ſe communicationem, quam Deus ſe ſolo facit foris excluſis, repudiatiſque creaturis vniuerſis: hoc enim innuunt verba illa; vt inueniam te ſola & foris, ſugentem vbera. Quod tunc fit, quando iam anima cum ſpiritus libertate, ſuauitate, & intima bonorum iſtorum pace fruitur, non impediente illam amplius ſenſitiua parte, neque dæmone illius interuentu, contradicente. Tunc etenim non auderet aggredi eam, & inquietare dæmon, eò quod hæc non aſſequeretur, neque ad intelligendos diuinos iſtos, in animæ ſubſtantia, cum amoroſa Dei ſubſtantia, tactus poſſet peruenire. Immenſum hoc bonum nemo cõſequitur, niſi per intimam purgationem, denudationem, ac ſpirituale ab omnibus creatis rebus latibulum. Et hoc eſt in Obſcuro, in quo latibulo ſtabilitur & confirmatur anima, in vnione per amorem cum Deo. Et propterea rem hanc decantat ipſa, præfato verſu dicens:

Cant. 1. 1.

Supremus orationis gradus eſt vnionis diuinæ inter Deum & animã attactus.

Cant. 8. 1.

In obſcuro & bene celata.

Quando contingit dictas ſpirituales gratias fieri animæ ſecretè, hoc eſt, ſolummodo in ſpiritu, in nonnullis illarum ſolet anima (qua ratione id fiat ignorans) ſe ipſam ſecundum partem ſuperiorem adeò ab inferiori portione elongatam conſpicere, vt cognoſcat in ſe duas partes inter ſe tantopere diſtinctas, vt videatur illi nihil vnã habere cum alia cõmune, videturq; illi remotã admodum & ſeparatã eſſe vnã ab altera. Et reuera quodãmodo ita eſt; ſecundum operationem enim, qua tunc operatur anima, quæ tota ſpiritualis eſt, nullam cum parte ſenſitiua communicationem habet. Iſto modo tota anima ſpiritualis efficitur, & in iſto vnitiuæ contemplationis latibulo, paſſiones, appetituſque ſpirituales, in ſublimi gradu extinguuntur. Vnde de ſuperiori animæ portione loquendo, vltimum confeſtim ſubiungit Verſum.

Mirabilis hic experitur anima ſuperioris & inferioris hominis partis elongationem.

CAPVT XXIV.

Cantus ſecundi explanatio abſoluitur.

Cum iam domus mea eſſet tranquillata.

QVod idem eſt ac dicere: cum iam ſuperior animæ meæ portio, ſicuti & inferior, eſſet ſecundum appetitus potentiaſque ſuas tranquillata & ſedata, ad vnionem diuinam amoris diuini egreſſa ſum.

Cum

Cum enim duplici modo illo noctis obſcuræ,conflictu medio (ſicuti dictum eſt,impugnetur, & repurgetur anima ſecundum partem videlicet ſenſitiuam, & ſecundum partem ſpiritualem,cum ipſarū ſimul ſenſibus, potentijs, paſſionibuſque; ita etiam dupliciter ſecundum duas iſtas partes,ſenſitiuam & ſpiritualem, cū omnibus earum potentijs & appetitibus,pacem & tranquillitatem conſequitur. Idcirco quippe(ſicuti etiam dictum eſt) bis repetit verſum iſtum,& in Cantu præſenti,& in præterito, propter duas iſtas animæ portiones ſpiritualem nempe & ſenſitiuam:quæ vt ad vnionem diuinam amoris peruenire poſſint, neceſſariū eſt vt reformentur prius,ordinentur,& quantum ad ſenſitiua & ſpiritualia attinet quietentur,ad normam ſtatus innocentiæ,quæ in Adamo reperiebatur,quamuis non vndequaque à tentationibus inferioris partis ſit immunis. Vnde verſus iſte qui in primo Cantu de partis inferioris, ac ſenſitiuæ tranquillitate accipiebatur, in hoc ſecundo de ſuperioris & ſpiritualis peculiariter intelligitur, ideoque bis eundem repetijt.

Tranquillitatem hanc,& domus iſtius ſpiritualis quietem,perfecte & habitualiter,(quantū præſentis vitæ ſtatus patitur) medijs iſtis quaſi ſubſtantialibus vnionis diuinæ, de quibus immediatè egimus tactibus, conſequitur anima, quos bene celata & à dæmonis, ſenſuumque ac paſſionum perturbatione abſcondita,à diuinitate ſuſcepit,vbi anima pura,tranquilla, & robuſta,conſtanſque, & ſtabilis effecta eſt, ad plene perfecteque dictam vnionem (quæ eſt diuina inter animam & filium Dei deſponſatio) recipiendam. Confeſtim enim ac duæ iſtæ animæ manſiones fuerint perfectè cum omnibus domeſticis ſuis, potentijs videlicet & appetitibus tranquillatæ & roboratæ, conſopitis iam illis ac in ſilētio omnium ſupernarum infernarumque rerum conſtitutis, immediatè diuina hæc ſapientia, nouo poſſeſſionis amoris nodo iungitur animæ, & impletur illud quod ipſa ait: *Cum enim quietum ſilentium contineret omnia, & nox in ſuo curſu medium iter haberet: Omnipotens ſermo tuus de cælo à Regalibus ſedibus venit.* Idipſum ſignificauit ſponſa in Canticis dicens: quod poſtquam pertranſiſſet illos, qui eam noctu ſpoliarunt veſtibus, & vulneribus affecerunt, inuenit quem diligebat anima eius. *Paululum cum pertranſiſſem eos, inueni quem diligit anima mea.* Ad vnionem hanc perueniri nequaquam poteſt abſque inſigni puritate: puritas verò iſta abſque magna omnium rerum creatarum denudatione, & abſque mortificatione viua acquiri nequit; quæ res per veſtium ſponſæ expoliationē, vulneraque nocturna; in inquiſitione & deſiderio ſponſi ii flicta,ſignificatur: neque enim noua deſponſationis veſte, quam ambiebat indui poterat, abſque veteris expoliatione. Quamobrem ille qui in dictam iam noctem ad quærendum dilectum ingredi renuerit, nolueritque propria voluntate ſua ſpoliari & mortificari, ſed duntaxat in lectulo ſuo & proprijs commoditatibus(quemadmodum faciebat ſponſa)illum requirit,nunquam illum reperiet,quemadmodum iſta anima de ſe ipſa teſtatur, quod illum in obſcuro, & cum anxietatibus amoris egrediendo inuenerit.

Vnio hæc, quæ hic confertur, eſt diuina animæ cū Dei filio deſpōſatio.

Sap. 18. n. 14.

Cant. 3. n. 4.

CAPVT XXV.

In quo Cantus tertius breuiter exponitur.

CAN-

Digitized by Google

CANCION III.

En la noche dichoſa,
En ſecreto que nayde me veja,
Ni yo miraua coſa,
Sin otra luz y niguia,
Sino la que en el coraçon ardia.

SENSVS.

Illa nocte fœlici
In illo ſecreto in quo nullus me videbat
Nec aliquam ego rem intuebar
Abſque alia luce & duce
Præter eam quæ in corde ardebat.

TEmporalis noctis metaphoram, ſimilitudinemque in iſtâ ſuâ ſpirituali nocte proſequendo anima, cantat adhuc, laudibuſque concelebrat optimas quæ in ea reperiuntur proprietates, & quod ipſius interuentu, cito & ſecure exoptatum ſuum finem ſit conſecuta. Quarum proprietatum tres in hoc Cantu proponit.

Prima (inquit) eſt, quod in iſta fœlici contemplationis nocte, tam ſolitario, arcanoque contemplationis modo & tantoperè à ſenſu remoto, & alieno deducit Deus animam; vt nulla res ad ſenſum pertinens, aut creaturæ alicuius tactus, taliter eam exhilarare poſſit, vt eam in via vnionis amoris valeat interturbare & detinere.

Secunda, quam adfert proprietas ex ſpiritualibus noctis huius tenebris originem ſumit, in qua nocte vniuerſæ ſuperioris partis animæ potentiæ in obſcuro verſantur: vnde nihil intuente anima, ſed neque intueri valente, in nulla ſe re extra Deum detinet, vt ad illũ pergat: eò quod à formarum, figurarumque, nec non naturalium apprehenſionum, (quæ impedire, ac retardare ſolent animam, ne ſemper cum Deo vniatur) obſtaculis, libera & immunis incedat.

Tertia tandem proprietas eſt, quod quanquam nulli particulari interiori intellectus luci, neque alicui externo ductori, ad aliquam ab eo in hoc ſublimi itinere ſatisfactionem, conſolationemque percipiendam innitatur (cum illam omnibus iſtis adminiculis, hæ obſcuræ tenebræ priuauerint) fides tamen, & amor cor in amatum ſtimulans, quo tempore iſto ardet, eſt ille qui tunc mouet ac dirigit animam, & facit eam ad Deum ſuum ſolitudinis viâ, quamuis ipſa qualiter hoc & quomodo fiat ignoret; euolare.

NOCTIS OBSCVRAE FINIS.

FLAM-

FLAMMA
AMORIS VIVA
ET
CANTVVM, IN QVIBVS
DE MAGIS INTIMA ANIMÆ
CVM DEO VNIONE, IN
eumque transformatione agitur; ex-
planatio.

AVTHORE

V. P. F. IOANNE A CRVCE
PRIMO DISCALCEATO ORDI-
NIS BEATÆ VIRGINIS DE MON-
TE CARMELO, A SERAPHICA VIRGINE SANCTA
THERESIA à IESV reformati, eiuſdemque Vir-
ginis Coadiutore fideliſſimo.

COLONIÆ
In Officina Hæredum Bernardi Gualtheri.

ANNO M. DC. XXXIX.

Digitized by Google

Digitized by Google

PROLOQVIVM.

NOn ſine aliqua mentis renitentia, quatuor ſequentium Cantuum declarationem, vt quorūdam precibus ſatisfacerem, aggreſſus ſum; eò quod de rebus adeò intimis, & ſpiritualibus, quibus dignè efferendis verba vt plurimum deſunt, pertractent: ſpiritualia quippe ſenſum ſuperant, & de medulla ſpiritus ægrè verba fieri poſſunt, niſi cum præcordiali ſpiritu; quem quoniam ſatis mihi exiguū ineſſe ſentio, ideo hucuſq; explanationem hanc diſtuli. Nūc verò quia videtur Dominus impertijſſe menti meæ & ſpiritui aliquid notitiæ & caloris, reſumpto animo laborem hunc ſubire, decreui: optimè conſcius, nihil me ex me, quod ad rem faciat, proferre poſſe, multò verò minus de rebus tam ſublimibus, & ſubſtantialibus. Quare, ſi quid vtile proficuumque protulero, nequaquā mihi adſcribo, ſed errores duntaxat, & defectus, ſi qui irrepſerint; vnde ſaniori iudicio, & ſanctæ Matris Eccleſiæ Catholicæ Romanę cenſuræ, ſub cujus directione nemo poteſt aberrare, ſubmitto vniuerſa. Quibus ſuppoſitis diuinarum literarum authoritati innixus,

nixus, quidquid ſciero, audentius proferre præſumam, illud vnum admonendo, quod quidquid tãdem dixero, longe illud minus eſſe eo, quod in intima illa cum Deo vnione peragitur. Nec eſt cur quiſpiam miretur, ſublimes adeò, & præterordinarios fauores à Deo animabus, quas ipſe delitijs cumulare ſtatuit, concedi, ſi enim attentiùs penſitemus, ipſum Devm eſſe, & tanquam Devm immenſo cum amore ac bonitate, eos elargiri; nequaquam nobis hoc præter rectam videbitur rationem: quandoquidem ipſemet dixit ad eum, qui ipſum

Ioã. 14. 23

dilexerit, Patrem & Filium & Spiritum ſanctum venturos, manſionemque apud ipſum facturos, quod fieri debebat, ipſum in Patre, Filio, & Spiritu ſancto vitam diuinam viuere, & manere, faciendo, quemadmodum anima in iſtis Cantibus ſignificat. Quamuis enim in Cantibus ſuperius explicatis, de perfectiſſimo ſupremoque, qui in hac vita obtineri poſſit perfectionis gradu, qui eſt transformatio in Deum, fuerimus locuti: præſentes tamen Cantus de magis conſummato, perfectiorique, in eodem ipſo transformationis ſtatu amore pertractant. Nam licet indubium ſit, id quod Cantus iſti & illi proponunt, eundem eſſe transformationis ſtatum, nec vlterius, in quantum talis eſt, progredi poſſe: temporis tamen ſucceſſu exercitioque perenni, perfici poteſt, multoque amplius in amore ſubſtantiari ſeu cõcentrari. Sicuti euenire ſolet, quod quamuis ignis lignum

Quanam ſit materia cantuum qui in hoc libro explicantur.

gnum ingreſſus, illud in ſe transformauerit, ſibique iam vnierit: inflammato tamen magis & inardeſcente igne, longiorique mora, illud penetrante multo magis ſplendeſcit, flammeſcitque, donec ſcintillet, & euomat flammas. Atque in hoc ardentiſſimo gradu, intelligenda eſt hoc loco loqui anima, transformata iam & interius in amoris igne conſummata: non enim vnita eſt duntaxat huic diuino igni, ſed iam viuam ipſe, in ea excitat flammam; quod etiam ipſa experitur, vnde in Cantibus iſtis cum intima delicatiſſimaque amoris ſuauitate, flammis ipſius ſuccenſa de eo loquitur, ſtupendos quoſdam, quos in ea producit effectus perpendendo, quos ego eodem, quem in alijs Cantibus obſeruaui, ordine explicabo: Primo loco Cantus omnes coniunctim proponam; confeſtim vero quemlibet Cantum breuiter explanabo. Et tandem vnumquemque verſum ſingillatim elucidabo.

Apta ſimilitudine res hac declaratur.

CANCIONES QVE HAZE EL ALMA EN LA
intima Vnion con Dios.

I.

O, Llama de amor viua
Que tiernamente hyeres
De mi alma en el mas profundo centro
Pues ya no eres eſquiua,
Acaba ya ſi quieres
Rompe la tela deſte dulce encuentro.

II.

O cauterio ſuaue!
O regalada llaga!
O mano blanda, o toque delicado
Que a vida eterna ſabe,
Y toda deuda paga
Matando, muerte en vida lo has trocado

III.

O lamparas de fuego!
En cuyos reſplandores
Las profundas cauernas del ſentido,
Que eſtaua eſcuro, y ciego,
Con eſtranos primores
Calor, y luz dan junto a ſu Querido.

IV.

Quan manſo y amoroſo
Recuerdas en mi ſeno
Donde ſecretamente ſolo moras
Y en tu aſpirar ſabroſo,
De bien y gloria lleno
Quan delicadamente me enamoras.

CANTVS QVOS IN INTIMA CVM DEO VNIONE
decantat anima.

I.

SEmper ô viuax in amore flamma,
Quam ſaporoſis teneriſque Centrum
Saucias plagis, animæ profundum!
Non velut quondam crucias moleſta:
Si placet, finem facito, & ſuauis
Huius occurſus celer inchoatam
Rumpito telam.

II.

Dulcor ô cauterij amore facti!
O fauens illo veniens ab igne
Vulnus! ô blandam teneramque dextram!
Tactus ô lenis! ſapit æuiternam
Dulciter vitam, pretio fideli
Debitum ſoluit. Perimendo vitâ
Funera mutas.

III.

Igneam ô clarâ face ſplendicantem
Lampadem, cuius radijs, cauernæ
Intimæ ſenſus benè luminatæ,
(Quem nigreſcentem prius inter vmbras
Tetra caligo tenebris repleuit)
Vi nouâ lucem perhibent amato,
Atque calorem.

IV.

O quam amoroſus ſimul atque mitis
In ſinu noſtro vigil excitaris!
Hic vbi ſolus latitans moraris:
Hic vbi dulci grauidus ſapore
Spiritus totus tuus, & bonorum
Gloria plenus, mihi delicatè in-
ſpiras amorem.

PRIMI

Digitized by Google

PRIMI CANTVS ELVCIDATIO.

SEntiens ſe iam anima totam in vnione diuina flammantem, & per amorem in Deum transformatam, flumina inſuper aquæ viuæ (quæ Chriſtus Dominus noſter ex huiuſmodi animabus manatura prædixit) ex ventre ſuo effluere *Ioan.7.38.* animaduertens : arbitratur quod quoniam tanta vi in Deum eſt transformata, tamque excelsè à ſeipſa & creaturis vniuerſis auerſa, immenſiſque adeò virtutum ac donorum opibus ditata, exiſtimet, inquam tantopere ſe æternæ beatitudini vicinam, vt tenuiſſima duntaxat leuiſſimaque ab ea tela ſeparetur. Conſiderans autem quod quotieſcunque delicatiſſima illa, quæ in ipſa ardet amoris flamma, eam impetit, ſemper illam dulciſſimis gloriæ prælibationibus veluti glorioſam efficiat, ita vt ſemper dum ab ea impetitur, abſorbeturque; vitam ſibi ab ea ſempiternam conferri, vitæque mortalis telam abrumpi, arbitretur: immenſo cum deſiderio flammam, Spiritum videlicet ſanctum compellat dicens, vt in dulci illo congreſſu abrumpat iam mortalem vitam, & vt id, quod videtur ſe iam illi conferre velle, omnimodam videlicet & perfectam glorificationem, tandem ei ſeriò largiatur. Vnde & ait:

O flamma amoris viua.

VER-

Digitized by Google

VERSVS I.

O Flamma Amoris viua.

VT ſenſum & æſtimationem, cum qua in iſtis quatuor Cantibus loquitur anima, graphicè exprimat, in omnibus illis dictionibus O & Quam, vtitur, quibus affectu plenam exaggerationem ſignificat, quæ quotieſcunque proferuntur, multò amplius de interioribus innuunt rebus, quam verbis explicetur. Porro interiectio. O ad deſiderium ingens exprimendum, & ad inſtantes, cum perſuaſione preces ſignificandas, deſeruit: & ad vtrumque hunc finē, in iſto Cantu interiectionem iſtam vſurpat anima: in ipſo namque, immenſum deſiderium ſuum aperit, & exaggerat, cupiens amori perſuadere, vt eam præſentis vitæ vinculis abſoluat. Hæc amoris flamma eſt ſponſi ipſius ſpiritus, hoc eſt, Spiritus SS. quem iam ſentit in ſe anima, non modo velut ignem, qui eam abſumpſit, in dulcemque transformauit amorem; ſed etiam veluti ignem, qui in ea ardens, flammam emittit: flamma autem illa, rore gloriæ inſpergit animam, æternæque vitæ temperamento refrigerat. Atque hæc eſt Spiritus ſancti, in anima, in ſuum transformata amorem, operatio; actus nempe interiores producere, qui ſunt ardere & flammeſcere, qui actus inflammationes ſunt amoris, cui vnita voluntas in gradu excelſiſſimo amat, vnum per amorem cum illa flamma effecta. Vnde actus iſti amoris, immenſi ſunt valoris, pluſque eorum vno promeretur anima, quam alijs multis, quos ſine transformatione iſta eliciuerat.

Actus iſti amoris immenſi ſunt valorū.

Et diſcrimen, quod inter actum, & habitum intercedit, etiam inter amoris transformationem, & amoris flammâm reperitur, & idem quod inter inflammatum lignum, & eius flammam: flamma enim effectus eſt ignis, ibi manentis. Vnde ordinarium habitum animæ, quæ in ſtatu transformationis amoris verſatur, ſimilem poſſumus aſſerere ligno igne ſemper penetrato & accenſo: actus porro ipſius flamma ſunt, ex amoris igne erumpentes, quæ flamma tanto impetuoſius diſſultat, quantò fuerit ardentior vnionis ignis, & quanto potentius rapta & abſorpta fuerit voluntas in Spiritus ſancti Flammâ, Angeli illius inſtar, qui ex Manne ſacrificio in flamma ad Deum conſcendit. Vnde in hoc actuali ſtatu nequit anima iſtos producere actus, niſi à Spiritu ſancto peculiariſſimè moueatur; quamobrem etiam cuncti ipſius actus, in quantum hoc ſingulari modo à Deo excitantur, ſunt diuini. Vnde etiam, quotieſcunque flammeſcit iſta flamma, faciendo illam cum ſuauitate ac temperamento diuino amare; vitam ſibi ſempiternam, quæ eam ad diuinam eleuat operationem, conferri arbitratur. Atque hîc eſt ſtylus ſeu modus loquendi quo cum animabus repurgatis, ac mundis vtitur Deus, verbis nimirum eas ardentiſſimis alloquendo, quemadmodum Dauid dixit: *Ignitum eloquium tuum vehementer*. Propheta quoque Hieremias: *Nunquid non verba mea, ſunt quaſi ignis?* Quæ (ſicut ipſe Dominus per S. Ioannem ait) *Spiritus & vita ſunt*: quorum verborum vim & efficaciam illæ percipiunt animæ, quæ antes habent ad ea audienda: hoc eſt, animæ puræ, & amore captæ. Nam illæ quæ minimè ſanum palatū habent, ſed ſaporibus alijs inhiant, nequaquā ſpiritum, vitamque verborum iſtorum deguſtare queunt. Et propterea, quo ſublimiores

Iud. 13. 20

Modus loquēdi quo Deus cum animabus mundis vtitur.

Pſal. 118. 140.

Hiere. 23. 29.

Ioan. 6. 64

filius

filius Dei proferebat ſermones, eo minus nonnullis, ob audientium impuritatem ſapiebant: quemadmodum euenit, cum dulciſſimam illam & amore plenam de Sacroſancta Euchariſtia doctrinam propoſuit; multi enim audientium abierunt retro: *Multi diſcipulorum eius abierunt retro.* Nec quia huiuſmodi hominibus diuinæ iſtæ allocutiones, quas in intimis profert Deus, minimè ſapiunt, ab alijs etiam eas non deguſtari arbitrari debēt, ſicuti eas S. Petrus deguſtauit, quando Chriſto Domino dixit: *Domine ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes.* Samaritana quoque Dei verborum dulcedine capta, aquæ & hydriæ oblita eſt. Cum ergo hæc anima tantopere Deo vicina ſit, vt in flammā amoris, in quo communicatur ei PATER, FILIVS, & SPIRITVS SANCTVS, ſit transformata; quid obſecro fidem ſuperans dicimus, cum eam in iſta Spir. S. inflammatione, tantillum æternæ vitæ deguſtare (quanquam non perfectè, non enim hoc vitæ præſentis ſtatus patitur) aſſerimus.

Ioan. 6. 67 *Cur ſublimiſſimi Chriſti ſermones minus quibuſdā ſapiebant.* *Ibid. 69.*

Prę pterea hanc flammam appellant viuā, non quod non ſemper ſit viua; ſed quia eiuſmodi in ea producit effectum, qui facit eam in Deo ſpiritualiter viuere, Deique vitam experiri: ad eum modum de quo loquutus eſt Dauid: *Cor meum, & caro mea exultauerunt in Deum viuum.* Non quia neceſſe ſit dicere *viuum*: ſemper quippe viuit Deus: ſed ad ſignificandum à ſenſu ac ſpiritu viuo modo, deguſtari DEVM: & hoc eſt exultare in Deo viuo. Quamobrem in hac flamma adeò viuidè percipit anima Deum, cum tantaque eum deguſtat ſuauitate ac ſapore, vt dicat;

Cur hæc flamma appelletur hic viua? *Pſ. 83. 2.*

O flamma amoris
viua,

VERSVS II.

Quæ ſuauiter feris.

ID eſt: amore tuo ſuauiter me tangis. Quando enim hæc vitæ diuinæ flamma cum vitæ diuinæ teneritudine ferit animam, tam intimè præcordialiterque illam ſauciat, & emollit, vt eam amore liqueſaciat, vt in ipſa impleatur illud, quod de Sponſa in Canticis legimus, quod nimium tantopere fuerit emollita, vt liqueſieret, vnde & dicit: *Anima mea liqueſacta eſt, vt loquutus eſt dilectus.* Hunc ſiquidem effectum allocutio diuina in anima producit.

Quid ſit ſuauiter ferire. *Cant. 5. 6.* *Allocutio diuina liqueſacit animam.*

At qua ratione dici poteſt, ſauciari animā, cum in ea nihil ſuperſit ſauciandum, eo quod iam tota ſit amoris igne cōſumta & cauteriata? Eſt profectò res admiratione digna; ſicut enim ignis nunquam otiatur, ſed in perpetuo eſt motu, ſemper hinc & inde flammas eiaculans; ſic & amor, cuius munus eſt, vulnere amorem ſuccendere, delicijſque delinire; cum in huiuſmodi anima in viuā iam flammâ commoretur; ſua ſpicula veluti tenerrimas delicati amoris flammationes illi intorquet, ſuauiter, feſtiueq; veluti in ſuarū nuptiarum palatio, artes, inuentioneſq; amoris (tanquā Aſſuerus cum ſua formoſa Eſther) exercens, opeſq; ibi ſuas, ac magnificentiæ ſuæ gloriam oſtentans, vt in iſta anima impleatur illud, quod ipſemet in Prouerbijs dixit: *Et delectabar per ſingulos dies; ludens in orbe terrarum, & deliciæ meæ eſſe cum filijs hominum*: hoc eſt, eas ipſis impertiendo. Quamobrem vulnera iſta, quæ ſunt ſapientiæ diuinæ luſus, delicatiſſimorum ſunt tactuum inflammationes, quæ per

Mirabiles luſus feſtiui quos in anima transformata exercet amor. *Eſther 2. 9* *Prou. 8. 30 31.* *Quid ſint hæc vulnera animæ.*

Nn mo-

momenta ſingula ex parte ignis amoris, qui nequaquam otiatur, tangunt animam, quos quidem tactus fieri ferireque aſſerit, animæ ſuæ profundiſſimum centrum.

VERSVS III.

Anima mea profundiſſimum centrum.

QVandoquidem hæc Spir. S. feſtiuitas in animæ ſubſtantia, quo nec dæmon, nec mundus, nec ſenſus peruenire poſſunt celebratur: idcirco etiam feſtiuitas hæc ſecurior eſt, ſubſtantialior ac delectabilior, quo videlicet intimior. Quo enim eſt intimior, eo purior, & quo purior, eò affluentiùs, frequentiùs, vniuerſaliuſque ſeſe communicat illi Deus, vnde etiam maioribus delicijs ſpiritus, animaque perfruuntur: Deus ſiquidem eſt ille, qui vniuerſa abſque vllâ animæ cooperatione, in ſenſu quo iam explicaturi ſumus, operatur. Et quoniam anima naturaliter, induſtriaque ſuâ, nihil abſque corporei ſenſus interuentu & ope, valet operari; à quo tamen in præſenti caſu liberrima eſt, & remotiſſima: hinc eſt, vt vniuerſa ipſius occupatio nil aliud ſit, quam à Deo duntaxat recipere, qui ſolus in fundo, ſeu centro animæ, abſq; ſenſuum adiumento eam mouere, in eaque operari poteſt, quare vniuerſi huiuſmodi animæ motus diuini ſunt; & quamuis à Deo proueniant, etiam ipſius animæ ſunt; efficit ſiquidem eos Deus in illâ cum illâ aſcenſum voluntatemque ſuam præbente.

Et quoniam dum aſſerit ſe in profundiſſimo animæ ſuæ centro feriri; alia non adeò profunda centra ſe habere significat, qua id ratione fiat animaduertendum eſt. Primo loco itaque ſciendum eſt, animam in quantum ſpiritus eſt, nihil ſublimis, nihil infimi, nihil magis minuſque profundi in ſua eſſentia habere, quemadmodum quantitatiua corpora habent: cum enim ea ex nullis partibus conſtet, neq; aliquid diſcriminis inter ipſam intus & foris intercedat, quandoquidem tota vnius rationis eſt, nequaquam habet centrum magis aut minus profundum, neque in vna parte maiore ſplendore irradiari poteſt; quam in alia; ſicut accidit in Phyſicis corporibus: ſed tota vniformiter illuſtratur. Verum iſta centri, profunditatiſque materialis, & quantitatiuæ acceptione prætermiſſâ: illud profundiſſimum animæ centrum appellamus; quod eſt vltima meta, ad quam ipſius eſſentia, virtus, & operationis motuſque vis, peruenire poſſunt, nec inde vlterius progredi: ſicut ignis, vel lapis, qui virtute, motuque naturali ad ſuæ ſphæræ centrum attingendum pollent, nec inde vlterius progredi valent, aut in illo non ſiſtere, niſi forte ab aliquo contrario obſtaculo arceantur. His præſuppoſitis, dicere poſſumus; lapidem cum intra terram eſt, eſſe veluti in ſuo centro: verſatur enim intra actiuitatis, motuſque ſui ſphæram, quæ eſt terræ elementum: non tamen in profundiſſima terræ parte eſt, in ipſius videlicet meditullio; ſupereſt enim adhuc illi virtus & vis, illuc vſque deſcendendi, & ſi obſtaculum amoueatur perueniendi, quando verò illuc peruenerit, nec amplius ex ſe virtutis ad ſeſe mouendum habuerit, dicemus illum in profundiſſimo verſari centro.

Quid ſit animæ profundiſſimum centrum.

Animæ centrum Deus eſt, ad quem poſtquam ipſa, ſecundum eſſentiam ſuam, vniuerſamque vim operationis ſuæ per-

Animæ centrum Deus.

peruenerit, ad vltimum, profundiſſimumque animæ centrum perueniſſe dicetur; quod tunc erit, cum ex totis viribus ſuis, eum dilexerit ac intellexerit, eoque fuerit perfruita; quando autem eouſque non peruenit, licet in Deo, qui eius cētrum eſt, per gratiam & ipſius communicationem ſit; ſi motu adhuc viribuſque ad vlterius progrediendum prædita ſit, nec adhuc contenta; licet in centro verſetur, non tamen in profundiſſimo; quandoquidem ad vlteriora ſe extendere valet. Amor animam copulat Deo, & quo plures amoris obtinuerit gradus, eo in Deum profundius intrat, magiſque cum eo concentratur.

Quot gradus amoris, tot animæ centra.

Quare ſecundum iſtam qua vtimur, loquendi normam, aſſerere, poſſumus, ſecundum numerum graduū amoris, quibus anima in Deum fertur, plura quoque eſſe animæ in Deo centra, quæ ſunt illæ multæ manſiones, quas Dominus in domo Patris ſui eſſe dixerat.

Ioan. 14. 2.

Atque ita ſi vnico amoris gradu fuerit prædita, iam in Deo, qui ipſius centrum eſt, verſatur: vnus quippe amoris gradus, ad manendum in Deo per gratiam, ſatis eſt; quod ſi duos obtinuerit amoris gradus, in intimiori centro ſeſe Deo concentrauit, ſi ad tres peruenerit gradus, in tertio quoque gradu Deo concentrabitur: ſi autem profundiſſimum aſſecuta fuerit amoris gradum, amor quoque diuinus in illud eam feriet, quod hoc loco profundiſſimum animæ centrum nuncupamus: à quo etiam amore in quodam eleuatiſſimo gradu ſecundum eſſentiam, potentiam, vimque ſuam transformabitur, irradiabiturque, donec ſimillima Deo euadat.

Apta ſimilitudo.

Sicut cryſtallum limpidum & mūdum, quo plures lucis recipit gradus, eò magis lux illi concentratur, ſplendidiuſq; redditur, donec eouſque perueniat, adeoque copiosè lux in eo radicetur, vt totum, lux ipſa videatur, nec à luce diſcerni poſſit, quandoquidem iam quantum capax eſt, totum ſit illuſtratum ab ea, quod nihil aliud eſt, quam illi ſimile videri. Atque ita cum dicit anima flammam profundiſſimum ferire centrum, perinde eſt ac ſi diceret, quod dum ſubſtantiam, virtutem, vimque animæ profundiſſimè tangit, eam ſauciet. Quod ideò dicit, vt gloriæ, voluptatiſque ſuæ affluentiam exprimat: quæ voluptas eo maior teneriorque eſt, quo potentius, ſubſtantialiuſque in Deum fuerit transformata, eique concentrata. Quæ res multis gradibus ſuperat id, quod in vulgari amoris vnione euenire ſolet, ſecundum vehementiam intentioris ardoris ignis, qui hoc loco (vt diximus) viuam eiaculatur flammam. Hæc quippe anima, quæ dulci adeò perfruitur gloria, & anima quæ communi duntaxat amoris vnione potita eſt, igni diuino, quem Iſaias in monte Sion militantem Eccleſiam adumbrantem eſſe dicit: & Camino Dei qui erat in Hieruſalem, quæ viſionem pacis ſignificat: quoddammodo ſimiles ſunt.

Iſa. 31. 9.

In hoc enim, de quo agimus ſtatu, velut in quodam ſuccenſo camino verſatur anima, in tanto pacatiori, glorioſiori, teneriorique vnione (vti diximus) quantò ardentior eſt camini huius flamma vulgari igne, vnde ſentiens anima ab iſtâ viuâ flammâ, viuo ſibi modo vniuerſa communicari bona (amor enim iſte diuinus omnia ſecum adducit) ait:

O flamma amoris viua!
Quæ ſuauiter feris.

Ac ſi diceret: O ardentiſſime amor, qui amoroſis motibus tuis, in maxima animæ meæ capacitate, ac vi, me glorioſam

reddis; diuinam videlicet mihi intelligentiam, iuxta totam intellectus mei aptitudinem tribuendo, amorem quoque ſecundum maximam voluntatis meæ amplitudinem mihi impertiendo, hoc eſt intelligentiâ diuinâ excelſiſſimè intellectus mei aptitudinem, in quodam intenſiſſimo voluntatis meæ feruore, ſubſtantialique iam explicata vnione, ſublimando. Quod reuera ita accidit, imò multò amplius quàm verbis exprimi poſſit; eo nimirum tempore, quo flamma hæc in anima exurgit. Cum enim anima tota repurgata ſit, & mundiſſima, profundè, ſubtiliter, ſublimiſſimoque modo eam in ſe per ſuam flammam abſorbet ſapientia: quæ quidem ſapientia ob ſuam puritatem attingit à fine vſque ad finem: Atque in illa abſorptione ſapientiæ, exercet Spiritus ſanctus glorioſas flammæ ſuæ, ſicuti diximus, vibrationes. Quæ flamma, cum adeo ſuauis ſit, confeſtim ſubiungit anima: *Quandoquidem iam non es moleſta.*

VERSVS IV.

Quandoquidem iam non es moleſta.

Quid eſt flammam hanc eſſe moleſtam.

ID eſt: quandoquidem non iam amplius affligis aut coarctas, neque ſicut antea, defatigas: flamma ſiquidem iſta, dum anima in purgationis ſpiritualis ſtatu verſaretur; hoc eſt, quando contemplationem ingrediebatur; non erat illi adeò iucunda & ſuauis, ac nunc eſt, in iſto vnionis ſtatu. Quamobrem ſciendum eſt, Flammam iſtam antequam diuinus hic amoris ignis per purgationem, puritatemque perfectam, in intima animæ penetralia introducatur, illiſque vniatur, inuadete animam, prauorum ipſius habituum imperfectiones demoliendo, & in nihilum redigendo.

Hæcque eſt Spiritus ſancti operatio, in qua ad vnionem diuinam, transformationemque in DEVM per amorem illam diſponit. Idem quippe amoris ignis, qui in iſta amoris gloria poſtmodum vnitur illi; ipſe eſt, qui prius eam adoritur purgando; quemadmodum etiam idemmet ignis, qui ligni interiora penetrat; eſt ille, qui prius illud lambebat, feriebatque ſuâ flammâ exſiccando, ac à ſuis frigidis accidentibus illud denudando, donec calore ſuo præparatum penetraret, ac in ſe transformaret. In quo exercitio plurimum patitur anima, magnaſque in ſpiritu ſentit afflictiones, quæ interdum etiam in ſenſum redundant: cum illi hæc flamma moleſta ſit & grauis, quemadmodum in Noctis Obſcuræ tractatu, & in Aſcenſus Montis Carmeli Libro fuſius docuimus; & propterea non placet nunc pluribus de hac re agere, ſatis nunc ſit noſſe eundem DEVM, qui per vnionem amoriſque transformationem vult ingredi Animam, eſſe illum qui prius eam diuinæ ſuæ flammæ luce, & calore, ipſam repurgando feriebat, & inuadebat: vnde eadem flamma, quæ nunc ei ſuauis eſt & iucunda, erat antea grauis & moleſta.

Proinde idem eſt, ac ſi Anima diceret: Siquidem iam non es mihi amplius, ſicut prius obſcura, & tenebroſa; ſed es diuinum intellectus mei lumen, quo te contemplari poſſum: nec amplius imbecillitatem meam deficere facis; ſed es potius voluntatis meæ robur & fortitudo, cuius præſidio tota iam in diuinum amorem conuerſa, te amare & frui poſſum:

poſſum: neque iam eſt animæ meæ pondus & preſſura: ſed potius gloria ipſius, delitiæ & latitudo; quandoquidem de me affirmari illud poteſt, quod in Canticis dicitur: *Quæ eſt iſta quæ aſcendit de deſerto, delicijs affluens, innixa ſuper dilectum ſuum?* hinc & inde amorem ſpargens? *Impone iam ſi placet finem.*

Cant. 8. 4.

VERSVS V.

Impone iam ſi placet finem.

Imponere finem eſt, perfecte ſpirituale matrimonium in gloria conſummare.

ID eſt: age iam, conſumma mecum perfectè ſpirituale matrimonium tui Viſione beatifica.

Quamuis enim non inficier in iſto tam ſublimi ſtatu, tanto magis reſignatam eſſe animam, quanto fuerit amplius transformata; nullam enim rem nouit ſe ipſam quærendo, petere, (nam in omnibus dilectum ſuum quærit, cum charitas bonum gloriamque dilecti duntaxat præ oculis habeat) quia tamen adhuc in ſpe viuit, in qua non poteſt non aliqua ſentiri vacuitas, in tantum (quamuis ſuauiter & iucundè) ingemiſcit; quantum ſibi ad perfectam filij Dei adeptionem obtinendam deeſt. Quare poſtquam gloria ſua fuerit conſummata, appetitus quoque ipſius conquieſcet, qui quantumuis in hac vita Deo fuerit vnitus, nunquam expletur, donec appareat gloria iſta: præſertim cum iam ſuauitatem ipſius, ac primitias in hoc ſtatu prægustet: quæ huiuſmodi ſunt, vt niſi Deus naturæ imbecillitatem dextera ſua protegeret, tueretur que (quemadmodum eum cum Moſe in petra feciſſe legimus, vt abſque interitu gloriam ſuam contemplari poſſet, ex cuius dexteræ protectione, delitias potius robur que percipit natura, quam aliquid detrimenti) ad ſingulas iſtas inflammationes interitura videatur, cum inferior hominis pars, tam ingentem, ſublimemque ignem nequeat ſuſtinere. Ac propterea appetitus iſte non eſt in hoc ſtatu moleſtus, iam enim hic anima vniuerſas pœnas euaſit: quin potius cum ſumma ſuauitate delectatione, ac reſignatione id poſtulat. Propterea quippe ait: *Si placet.* Nam voluntas & appetitus ipſius, ita Deo, ſuo modo coniuncti ſunt, ſupremam vt ſuam gloram in eo ſitam arbitrentur, vt quidquid voluerit Deus, fiat; verum huiuſmodi ſunt hîc demonſtrationes gloriæ, tantuſque qui eluceſcit amor: vt exigui potius amoris argumentum eſſet, illam amoris perfectionem, conſummationemque non poſtulare. Accedit ad hoc, quod animaduertit ibi anima in illa communicatione delitioſa, ſeſe à Spiritu ſancto incitari, miriſque modis, ac ſuauiſſimis inuitari affectibus, ad immenſam gloriam illam, quam ipſi præ oculis ponit, dicens illud, quod ſponſæ in Canticis dixerat: *Surge propera amica mea, columba mea, formoſa mea, & veni: Iam enim hiems tranſijt, imber abijt, & receſſit: flores apparuerunt in terra noſtra: ficus protulit groſſos ſuos, vineæ florentes dederunt odorem ſuum: Surge amica mea ſpecioſa mea & veni, columba mea in foraminibus petræ, in cauerna maceriæ, oſtende mihi faciem tuam, ſonet vox tua in auribus meis; vox enim tua dulcis, & facies tua decora.* Cuncta hæc ſentit ſibi dici à Spiritu ſancto anima in dulci illa teneraque flamma. Et idcirco ipſa hoc loco reſpondet:

Exod. 33. 22.

In hoc ſtatu anima vniuerſas pœnas euaſit.

Cant. 2. 10

Impone iam; ſi placet finem.

quibus verbis duas illas poſtulat petitiones, quas Chriſtus Dominus noſter per ſanctum Matthæum rogari iuſſit, nimirum. *Aduenias regnum tuum. Fiat voluntas tua;* ac ſi diceret, finias iam iſtud mihi præbere regnum, quemadmodum tu ipſe hoc vis.

Matt. 6. 10.

vis. Quod vt ita fiat. *Abrumpe telam dulcis huius occurſus.*

VERSVS VI.

Abrumpe telam dulcis huius occurſus.

Tres ſunt telæ ad Dei perfectè poſſidendum neceſſario abrumpendæ.

ILlud videlicet, quod tanti momenti præpedit negotium; facile ſiquidem eſt telis impedimentiſque ſeparantibus ſublatis ad Deum peruenire. Quæ quidē telæ ad Deum perfectè poſſidendum neceſſario abrumpendæ ad tres reducuntur. Tēporalem nimirum, ſub qua vniuerſæ comprehenduntur creaturæ. Naturalem, ſub qua cunctæ operationes propēſioneſque purè naturales latent: Et Senſitiuam, quæ vnionem animæ cum corpore duntaxat comprehendit, quæ eſt animalis & ſenſitiua vita, de qua loquitur S. Paulus. *Scimus enim, quoniam ſi terreſtris domus noſtra huius habitationis diſſoluatur, quod ædificationem ex Deo habemus domum non manufactam æternam in cœlis.*

2. Cor. 5. 1.

Duæ telæ priores neceſſario abrumpi debent.

Duæ telæ priores, neceſſario abrumpi debuerunt, vt ad iſtam Dei per vnionem amoris poſſeſſionē poſſet perueniri, per quem amorem vniuerſæ mundi res abnegatæ ſunt & repudiatæ, affectus quoque & appetitus mortificati, & denique operationes animæ effectæ diuinæ. Quæ omnia flammæ iſtius, dum adhuc eſſet moleſta & ingrata, occurſibus abrupta ſunt. In purgatione ſiquidem ſpirituali, duas iſtas telas omnino abrumpit anima vniturque dilecto; nec aliud præter tertiam ſenſibilis videlicet vitæ telam frangendum, reſiduum eſt; atque hanc ob cauſam, hoc loco ait, *Telam* non verò *Telas*; nulla enim alia ſupereſt præter iſtā, quam flamma hæc, minimè eo rigore ac aſperitate qua cæteras aggreditur, ſed ſuauiter ac iucundè. Vnde & huiuſmodi animarum per mortem exitus dulciſſimus eſt, & omnibus vitæ præteritæ delitijs iucundior: moriūtur quippe impetitibus & ſuauiſſimis amoris aggreſſionibus extincti, Cigni inſtar, dulcius dum mori vult, modulantis. Nam idcircò dixit Dauid: iuſtorum mortem eſſe pretioſam, in ipſa enim amoris animæ flumina in amādi pelagus intrant: & ſunt ibi hæc flumina adeò lata ac tranquilla, vt iam ipſa maria videantur; cum iam ibi principium & finis prius & poſterius ad aſſociandum iuſtum qui ad regnum ſuum capeſſendum recedit coniungantur: audiunturque laudes finium terræ, gloria videlicet iuſti: & ſentit ſe anima in hoc ſtatu glorioſis iſtis impulſibus ſeu occurſibus impetitam iam, iam, in procinctu ingreſſionis in affluentias ad regnum perfectè poſſidendum. Animaduertit enim ſe (quantum fides præſentiſque vitæ conditio patitur) puram & opulentam, & ad tantum bonum capiendum idoneam. Iam enim in hoc ſtatu, ſinit eam Deus propriam intueri pulchritudinem, donaque ac virtutes quibus eam inſigniuit, fidentius ipſi committit, cuncta ſiquidem hæc, in amorem illi laudeſq; cōuertuntur, procul iam ablegato fermento, quod maſſam corrumpit. Cumque cernat anima nihil iam deſiderari amplius, quam vt tenuis hæc naturalis vitæ telā, qua irretita, capta, præpeditaque eſt ipſius libertas, abrumpatur; cupiens diſſolui eſſeque cum Chriſto, deſtructa iſta ſpiritus & carnis (quæ plurimum inter ſe diſcrepant) textura ſeu compage, & ſuam earum qualibet ſortem capiente; carne videlicet in ſua remanente terra, ſpiritu verò ad Deum, qui dedit illum redeunte; (caro enim mortalis

Animarū in hoc ſtatu conſtitutarum exitus per mortem dulciſſimus eſt.

Admirāda exitus de hoc mūdo ſanctorum deſcriptio.

Digitized by Google

Ioan. 6. 64 talis vt ſanctus Ioannes ait, non prodeſt quidquam, imo potius bonum iſtud ſpiritus præpedit) & vehementius dolens, vitam tam vilem & abiectam, aliam tam ſublimem retardare; eam abrumpi poſtulat. Quam

Senſitiua vita propter tres cauſas tela appellatur. etiam vitam triplici ex capite Telam appellat. Primò, ob connexionem, quæ inter ſpiritum carnemque intercedit. Secundò, quia inter Deum & animam ſeparationem conſtituit. Tertio, quia quemadmodum Tela minimè ita denſa opacaque eſt, quin lux eam penetrare poſſit; ad eundem modum videtur hæc connexio in ſtatu iſto, adeò ſubtilis eſſe & delicata tela, (cum tantoperè ſit ſpiritualizata, illuſtrata & extenuata) vt non poſſit per eam diuinitas non effulgere. Cum verò alterius vitæ robur percipiat anima, præſentis vitæ imbecillitatem animaduertit, videturque illi ſubtiliſſima quædam eſſe tela, imò aranearum tela, quemadmodum eam appellat Dauid:

Pſ. 89. 10. *Anni noſtri ſicut aranea meditabuntur.* & adhuc aliquid multò minus in oculis animæ ad tãtam celſitudinem euectæ, apparet. Cum enim ad diuinum ſentiendi modum ſublimata ſit, ſentit & iudicat de rebus, ſicut ipſe Deus, in cuius conſpectu

Pſ. 89. 4. (ſicut etiam ait Dauid) *Mille anni, tanquam dies heſterna quæ præterijt.* Er ſecun-

Pſ. 40. 7. dum Iſaiam. *Omnes gentes quaſi non ſint.* Et eodem prorſus modo apparent animæ, cui vniuerſa nihil ſunt, ipſaque in oculis ſuis nihil eſt, Deus duntaxat ſuus, eſt illi omnia.

Cur iſtam ſenſitiuæ vitæ telam abrumpi potius petat anima, quã ſcindi. Sed hoc loco perpendendum eſt, cur abrumpi potius telam, quam reſcindi, aut certe perfici poſtulet; cum hæc idem eſſe videantur? Ob quatuor cauſas id fieri affirmare, poſſumus. Primò vt magis propriè loquatur; plus enim occurſui abrumpere quam ſcindere aut perficere, congruit. Secundò quia amor, violentiæ tactuſque fortis ac impetu vrgentis amicus eſt, quod in abruptione magis, quam in præciſione ſeu conſummatione exercetur. Tertiò quia quum tanto æſtuet amore, momentaneum eſſe abruptionis telæ actum exoptat, vt citiùs perficiatur; tantò enim vehementior eſt & precioſior, quantò velocior fuerit & ſpiritualior: virtus enim amoris in hoc ſtatu coniunctior eſt, & potentior, introducitq; perfectionem transformatiui amoris inſtar formæ in materiam, quæ in inſtanti introducitur, nam eouſque nondum actus transformationis informatiuæ interceſſerat, ſed diſpoſitiones duntaxat illius; deſideria videlicet & affectus ſucceſſiuè iterati, qui, in paucis admodum, ad perfectum Transformationis actum perueniunt.

Vnde rectè diſpoſita anima, multo plures intenſioreſque poteſt producere actus breui temporis interſtitio, quam ea, quæ minus eſt diſpoſita, longiſſimo. Hæc enim vniuerſas in id collimat vires, vt ſpiritum diſponat, & interdum etiam ſolet poſtmodum remanere ignis non penetrato vſquequaque ligno. At in eam quæ rectè eſt præparata, per momenta ſingula illabitur amor, ac ad primum attactum eſca arida concipit ſcintillam. Atque ita amore capta anima, compendium potius abruptionis expetit, quam ſcindendi perficiendique moram. Quartò, denique telam abrumpi poſtulat, vt mortalis vitæ tela velocius finiatur: ea enim quæ ſcinduntur & perficiuntur, maiori cum conſilio fiunt, cum nimirum res eſt magis præparata, maiuſque temporis ſpatium & maturitatem requirere videtur: ruptio porrò ſeu fractio nullam maturitatem, aut quipiam ſimile præſtolatur. Cuperet ſiquidem huiuſmodi anima natu-

Pauci ad perfectum transformationis actum perueniunt.

naturalem vitæ ſuæ terminum non expectari: vis ſiquidem amoris, nec non diſpoſitio, quam in ſe agnoſcit, eam ad vitæ ruptionem, per occurſum aliquem & ſupernaturalem amoris impetum exoptandam cum reſignatione inclinant. Probè ſiquidem in hoc ſtatu nouit anima, proprium eſſe Deo, ante tempus huiuſmodi abducere animas, vt illis conferat bona; eaſque è malorum medio eripiat, breui eas tempore ad conſummationem producendo, ac medio amore illo ea illis præbendo, quæ ipſæ temporibus multis acquirere potuiſſent, quemadmodum Sapiens his

Sap. 4.10. verbis ait. *Placēs Deo factus eſt dilectus, & viuēs inter peccatores translatus eſt, raptus eſt, ne malitia mutaret intellectū eius, aut ne fictio deciperet animam illius: conſummatus in breui, expleuit tempora multa; placita enim erat Deo anima illius: propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatum.* Idcircò maximi momenti negotium eſt, amoris exercitio plurimum eſſe addictum: vt anima hac in parte perfecta & conſummata, non nimium hic vel illic detineatur, quin illum facie ad faciem intueatur.

Cur hac interior Spiritus ſancti aggreſſio occurſus appellatur.

Sed iam nunc videndum eſt, cur hanc interiorem Spiritus ſancti aggreſſionem appellet anima *Occurſum*: Huius rei ea eſt ratio: nam licet magno teneatur anima deſiderio, præſentem finiendi vitam, quia tamen definitum nondum adeſt tempus, votis eius minime ſatisfit; vnde vt eā perficiat Deus, & à carne magis ſubleuet, diuinis eam glorioſiſque aggreſſionibus, veluti quibuſdam occurſibus inuadit; ſunt enim reuerà aggreſſiones iſtæ occurſus quidam, quibus ſemper peruadit penetratque animæ ſubſtantiam Deificando, eamq. velut diuinā efficiendo, quo facto diuina eſſentia abſorbet animā, eò quod occurſu ſuo viuo modo per Spiritū ſanctum eam penetrauerit, cuius communicationes vehementes ſunt & præcipites, cū præſertim ſunt inflammatę; cuiuſmodi eſt hæc communicatio. In hoc occurſu, quoniam anima viuidè deguſtat Deum, vocat eum dulcem; non quod multi alij attactus & occurſus, quibus in hoc ſtatu fruitur, non ſint dulces & ſapidi: ſed ob eminentiam, qua cæteros omnes occurſus iſte antecellit: eo enim fine occurſu iſto vtitur Deus, vt animam perfectius diſſoluat, glorioſamque efficiat. Quare ipſa ſumit animum & fidenter ait. *Abrumpe telam dulcis huius occurſu.*

Quamobrem vniuerſi Cantus hic ſenſus eſt: O Spiritus ſancti flamma! quæ tam intimè delicateque animæ meæ peruadis ſubſtantiam, eique ardoribus tuis cauterium inuris, quandoquidem iam adeo blanda es & amica, vt præſeferas deſiderium teipſam mihi in vitam æternam conſummatam conferendi: ſi prius vota mea aures tuas non attingebant, quando nimirum cum anxietatibus laboribuſque amoris (in quibus ſenſus ſpirituſque mei imbecillitas, ob plurimam, qua tunc afficiebar, amoris debilitatem, impuritatem, exiguamque vim; laborabat) inſtantius efflagitabam, vt me vitæ mortalis nexu exolueres; (deſiderio ſiquidem deſiderabat te anima mea, quando impatiens amor, non me ſinebat huic vitæ modo, quē tu me viuere volebas, adeò conformem eſſe, nec præteriti impetus amoris ſatis apud te ad obtinendum erant, cum nondum eſſent adeò ſolidæ ſubſtantiæ) iam nunc quando ſum amore roborata, vt nō ſolum non deficiat in te ſpiritus ſenſuſque meus, ſed potius cor meum & caro mea fortificata à te exultet in Deum viuum, idque ſumma cum partium conformitate & conſenſu, vnde etiam id quod tu me poſtulare vis, poſtulo, quod verò renuis, ego quoque renuo, ſed nec velle poſſe videor,

Digitized by Google

deor ; aut leui ſaltem deſiderio ad illud petendum titillari: Et quãdoquidem iam preces meæ potentiores ſunt, magiſq; rationi in cõſpectu tuo cõformes; à te enim promanãt, tuque ipſe illas requiris; & præterea quia cum ſuauitate & gaudio in Spiritu ſancto has meas tibi petitiones offero, cum iam iudiciũ meum à facie tua egrediatur; hoc eſt, quando iam preces magni pendis & audis: abrumpe ſubtilem huius vitæ telam, vt te cum ea, quam optat anima mea plenitudine & ſatietate, abſq; limite & fine ab hinc diligere poſſim.

CANCION II.

O cauterio ſuaue,
O regalada llaga,
O mano blanda o toque delicado,
Que a vida eterna ſabe,
Y toda deuda paga,
Matando muerte, en vida la as trocado.

SENSVS.

O cauterium ſuaue!
O delicatam plagam!
O manum blandam! O attactum delicatum
Aeternam qui vitam ſapit
Et omne debitum exoluit
Occidendo mortem in vitam tranſmutaſti,

EXPOSITIO.

IN præſenti Cantu exponit anima, qua ratione tres ſanctiſſimæ Trinitatis perſonæ, PATER, FILIVS, & SPIRITVS SANCTVS ſunt illæ, quæ in ea diuinum iſtud vnionis opus efficiunt, vnde *Manus* & *Cauterium* & *Attactus* vna eademque res ſubſtantialiter ſunt, ſed iſta imponuntur illis nomina, eò quod effectui, quem eorum quodlibet producit proportionaliter conformia ſunt. *Cauterium* SPIRITVS SANCTVS eſt, *Manus* ÆTERNVS PATER, *Attactus* denique FILIVS. Atque ita magnificat & exaltat hoc loco anima PATREM, FILIVM & SPIRITVM SANCTVM, tria ingentia dona ac bona, quæ in ea operatur celebrando, eo quod iam mortem ſuam in vitam tranſmutarit eam, in ſe transformando. Primum donum eſt; *Delicata plaga*, & iſtud Spiritui ſancto adſcribit, & propterea appellat illum *Cauterium*. Secundum eſt æternæ vitæ guſtus, & donum iſtud attribuit Filio, ac idcircò vocat illum *Tactum delicatum*. Tertium tandem eſt *Donum*, quo abundè animæ ſatisfactum eſt, & hoc Patri adſcribit: & propterea appellat illum *Manum blandam*. Et quanquam nominet hoc loco tres Perſonas diuinas propter effectuum proprietates; cùm vnâ tamen ſolummodo loquitur *Eſſentia* dicens: *Mortem in vitam tranſmutaſti*, vniuerſæ enim Perſonæ diuinæ operantur in vnum, & vniuerſa vni adſcribit, & omnia omnibus.

VERSVS I.

O cauterium ſuaue!

IN Deuteronomij libro ait Moyſes Deũ Dominum noſtrum ignem eſſe conſumentem: ignem videlicet amoris, qui cum infinitæ ſit virtutis, ſupra omnẽ exiſtimationẽ conſumere poteſt, magnaq; cũ violentia quidquid attigerit comburendo in ſe trãsformare. Verumtamen vnumquẽque ſecundum quod eum repererit aptũ, adurit quoſdam plus, quoſdam verò minus, & præterea tantum quantum ipſi placet, & qua ratione, & quando ipſi placet, & cũ ipſe immenſus ſit amoris ignis, quãdo illi placet aliquãto arctius attactu premere animam; adeo immenſus eſt ardor ipſius, vt arbitretur anima ſe ſuper vniuerſos mundi ardores exardeſcere. Et propterea *Tactum* iſtum *Cauterium* appellat, eo quod in ipſo ignis intenſior ſit magiſque radicatus, & concentratus, vnde & vehe-

mentiorem ardoris producit effectū cæteris ignitis. Cū autem iſte Diuinus ignis tranſformauerit in ſe animam, non ſolum ſentit ipſa cauterium, ſed tota effecta eſt quoddam cauterium ignis vehementis. Eſtque res profectò admiratione digna, quod cum diuinus iſte ignis tam ſit vehemens ac conſumens, vt multo cū faciliori negotio mille in nihilū redigeret mūdos, quam elementaris ignis paleam vnam; non tamen conſumat deſtruatque ſpiritus, in quibus ardet: ſed iuxta viriū ardoriſque ipſorum menſuram, illos oblectet & deificet, ſuauiter in ipſis ſecundum vires quas illis contulit ardendo. Quemadmodum in actibus Apoſtolorum euenisse legimus, vbi cum ignis iſte magna cum vehementia fuiſſet delapſus, adusſit diſcipulos qui (vt S. Gregorius ait) ſuauiter intus arſerunt, idipſum etiam eſt quod canit Eccleſia. *Aduenit ignis diuinus, non comburens, ſed illuminans; non conſumens, ſed lucens.* Cum enim communicationum iſtarum finis ſit, ſublimare & magnificare animam, non eam cauterium hoc premit; ſed potius dilatat, non illam affligit, ſed oblectat, illuminat & ditat, & propterea vocat illud *Suaue.*

Act. 2. 3.

Atq; ita fœlix anima quæ inſignem hāc ſortē adepta eſt vt iſtud obtineat cauteriū, omnia nouit, omnia guſtat, quidquid libet facit & proſperatur, nulluſq; coram ea præualet, aut eam attingit, hæc eſt enim illa anima, de qua Apoſtolus ait. *Spiritualis autem iudicat omnia, & ipſe à nemine iudicatur.* Et alio loco. *Omnia ſcrutatur etiam profunda Dei.* O ingens gloria veſtra animæ quæ adiſtum ſupremum ignem peruenire dignæ fuiſtis! qui cum infinita virtute ad vos conſumendas & in nihilum redigendas polleat, non vos conſumēdo, immenſe vos in gloria conſummat. Nec mirandum eſt, nonnullas animas ad hunc vſq; gradum à Deo prouehi, cum ipſe ſolus ſit, qui nonnullis in rebus in ſtupendis effectibus producendis ſingularis eſt. Cū itaq; cauterium iſtud adeò ſuaue ſit; quēadmodum hoc loco explicatum eſt, quātis putamus delitijs affluet anima tam potenti igne aduſta? vnde tam hanc cupiens exprimere anima, eam reticet, ſatiſque illi eſt amplificationem eius & exiſtimationem, iſto indicare dicendi modo. O dicendo. *O delicata plaga.*

1. Cor. 2. 15.

1. Cor. 2. 10.

VERSVS II.

O delicatam plagam.

VVlneri huic ipſemet, qui illud infert medetur, dumq; illud affligit ſanat, quæ res ſimilis eſt, aliqua ratione ferro naturali igne ſuccenſo; quod cūm vulneri ſuperponitur maius illud efficit, facitque, vt id quod prius erat vulnus ferro vel aliquo alio modo inflictum, iā vulnus ignis euadat: quod ſi pluries idem ferrum vulneri ſuperponeretur, maius ignis vulnus fieret, donec deſtrueretur ſubiectum. Ad eundem modum, iſtud amoris diuini cauterium vulnus illud amoris, quod animæ intulerat ſanat; & quoties cunque iterato cauteriū iſtud applicat, maius efficit vulnus. Amoris quippe medicina eſt, tē ſauciatam denuo ſauciare, donec tota anima in vulnus amoris conuertatur. Hocque modo, tota iam vnum amoris vulnus effecta, tota eſt ſana in amorem transformata & in amore vulnerata. In hoc quippe euentu ille qui magis plagatus eſt, magis eſt ſanus; qui verò totus eſt plagatus, totus eſt omnino ſanus. Nec quia hæc anima tota iam ſit ſauciata, & tota ſana, propterea cauteriūm munus ſuum quod eſt, amore ſauciare non exercet: ſed tunc iam,

Amoris medicina eſt, rurſus ſauciari.

Digitized by Google

iam, potius delinit & oblectat ſanatum vulnus, modo nuper explicato: & propterea ait. O *delicatam plagam.* quæ tanto ſuauior delicioſiorque eſt, quanto à ſublimiori & eminentiori amoris igne effecta eſt. Cùm enim vulnus iſtud Spiritus ſanctus ad animam oblectandam inflixerit; deſideriumque ac voluntas ipſius eam oblectandi ſit ingens; neceſſe etiam eſt vulnus eſſe permagnum, vt anima cui infligitur, maximopetè delitijs deliniatur. O fortunatum vulnus! illius effectum manu, qui non nouit niſi ſanare. O fœlix nimiumque fœlix plaga! quandoquidem non ob aliud fuiſti inflicta, niſi vt ſuauitate delitijſque permulceres animam. Ingens vulnus eſt, quia immenſus eſt qui illud inflixit: ingentes quoque ipſius delitiæ; quoniam infinitus eſt amoris ignis. O ergo delicatã plagam! & eò ſublimius delicatam, quo intimius animæ centrum, cauterium amoris attingit, quidquid inflammari potuit inflammando, vt quidquid oblectari potuit oblectaret. Cauterium & vulnus iſtud, quantum ego arbitror, eſt ſupremus qui in hoc ſtatu obtineri poteſt gradus. Multi tamen alij reperiuntur modi, qui neque ad hunc perueniunt, nec huic ſunt ſimiles. Hoc enim cauterium à diuinitatis in anima attactu, abſque forma, aut aliqua formali aut imaginaria figura promanat.

Cauterij hoc à diuinitatis in anima attactu promanat.

Alius quoq; animam cauterio adurẽdi modus ſublimiſſimus contingere ſolet, fitque hoc modo. Euenit, vt dum anima amore iſto flagrat (quanquam non ita cauteriata ſit, vti eam hic deſcripſimus; licet vt huiuſmodi ſit, ad ea quæ iam dictu ri ſumus percipienda, plurimum expediat) euenit inquam, vt ſentiat anima, ſe ab aliquo transfigi Seraphino, ardentiſſimo amore intincto telo tranſuerberante illam carbone iſto accenſo, vel vt melius dicã, cauterium ei ſublimi modo inurente flamma illa; tunc verò in iſta cauterij inuſtione, transfixa anima celeriter erumpit flamma, & impetu vehementi in ſublime aſſurgit (ad eum modum, quo in ardentiſſimo clibano, aut fornace, cum mouentur aut vertuntur ligna, efferueſcit flamma, igniſque inardeſcit) & tunc ſentit anima vulnus iſtud cum voluptate, omnem æſtimationem ponderationemque ſuperante. Nam præterquam quod tota reuoluitur, & commouetur; eo quo commouetur tempore, atque ad ignis ipſius vehementem motionem (in quo igne immenſus eſt amoris ardor, & liquefactio, vulnus perfectum, & herba, qua viuaciter attemperatum fuerat ferrum, efficaciſſima) ſentit anima profundum ſpiritus ſui centrum tranſuerberatum, puriſſimamq; ac perfectiſſimam delectationem, quæ nullis vt par eſt, verbis exprimi poteſt. Sentit ibi veluti granum ſinapis minutiſſimum, viuaciſſimum, & ardentiſſimum, in intimo ſpiritus cordeo (quod eſt vulneris ſcopus & punctum, in quo ſubſtantia virtuſque herbæ reperitur) indeque per vniuerſas ſpirituales animæ venas, iuxta ardoris vires & efficaciam delicatiſſime deriuari & defluere percipit, adeoque excreſcere, inualeſcere, ac perfici ſentit amorem, vt in ea ignis maria vniuerſa amore inundantia eſſe videatur. De ijs porrò quibus in hoc ſtatu fruitur anima, nil aliud ſupereſt dicendum, niſi quod tunc experitur anima, quam rectè comparatum ſit in Euangelio regnum cœlorum grano ſinapis, quod ob ingenté, quo præditum eſt calorem, etſi ita exiguum ſit, in magnam excreſcit arborem: *ſimile eſt regnum cœlorum grano ſinapis, quod minimum quidem eſt omnibus ſeminibus: cum*

Stupendi planè Seraphi huius vulneris effectus.

Matth. 13. 31.

autem creuerit, maius eſt omnibus oleribus, & fit arbor, ita vt volucres Cæli veniant, & habitēt in ramis eius. animaduertit ſiquidem hic anima, ſe veluti immenſum amoris ignem
Pauca huc animæ peruenīūt. eſſe effectam. Paucæ animæ huc perueniunt, nonnullæ tamen peruenerunt: illorum præſertim quorum virtus ac ſpiritus in ſibi ſuccedentes filios diffundi debuit, conferente Deo diuitias ac valorem capiti, iuxta futuram domus ſeu familiæ in primitijs ſpiritus ſucceſſionem.

Sed iam ad Seraphini illius opus reuertamur, quod reuera nihil aliud eſt, quam ſauciare & vulnerare: quare ſi aliquando effectus aliquis foras ad corporeum ſenſum prodire permittatur; iuxta quod interius vulnus inflixit (id eſt, Seraphin) pāditur exterius vulnus; quemadmodum euenit cum ſanctum Franciſcum Seraphinus plagis inſigniuit; nam cum animam ipſius ſauciaſſet amore, vulnerum effectus eodem modo foras proſilijt. Nullum ſiquidem fauorem præſtat Deus corpori, quin primario eum animæ conferat; tunc verò, quo vehementior fuerit delectatio amoriſque vis, qui in inferioribus vulnus producit, eo intenſior eſt dolor exterioris plagæ: creſcenteq; vno, creſcit & aliud. Hoc autem iſto modo fit, cum iſtæ animæ repurgatæ ſint, ac in Deo fortes, illarum ſpiritus fortis & ſanus, ſpiritu forti & dulci Dei delectatur, qui tamen ipſorum infirmitati corruptibilique carni, dolorem infert & cruciatum. Vnde res eſt prorſus ſtupenda, ſentire augeri dolorem per dulcedinem. Quod miraculum probè agnouit Iob in ſuis vulneribus, quā-
Iob 10.16. do dixit Deo. *Reuerſuſque mirabiliter me*
Pſ. 30.20. *crucias.* Nam reuera ingens prodigium eſt, reſque diuina munificentia ac ſuauitate, quam abſcondit timentibus ſe, digna, tanto nimirum maiorem guſtum & delitias impertiri, quanto acriores dolores ac cruciatus ſuſtinentur. O immenſa magnitudo quæ in omnibus tuam prodis omnipotentiam. Quis poſſet Domine dulcedinem in medijs amaritudinibus producere, in medijs cruciatibus oblectare! *O delicatam plagam.* Quandoquidem tanto ſuauiùs delinitis, quanto maiora tuum vulnus capit incrementa. Sed quando vulnus animæ ſoli infertur, nec exterius communicatur, tunc multo intenſius ſublimiuſq; eſſe poteſt: cū enim caro frænum ſit ſpiritus, quando ipſius bona carni communicantur, retrahit ipſa frænum, & pernicis equi huius ora coërcet, ac ingentes ipſius ſpiritus viuacitatemque compeſcit; *Corpus ſiquidem quod cor-* *Sap. 9. 15.*
rumpitur, aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimit ſenſum, ſpiritalem, *multa cogitantem.* Proinde qui corporeis ſenſibus nimis inniti voluerit, non admodum ſpiritualis euadet. Hæc propter eos dico, qui ſolo vilis abiectique ſenſus conatu & operatione, ſe ad ſpiritus vires ſublimitatemque peruenturos arbitrātur. Nō peruenitur certè illuc niſi quādo corporeus ſenſus remanet foris. Diuerſa tamen res ab iſta, cū aliquod ſentimentum affectus à ſpiritu deriuatur in ſenſum: hac enim in re plurimum ſpiritus interuenire poteſt, quemadmodū in ſancto Paulo videre licet, cuius ſummus dolorum Chriſti ſenſus in corpus redundabat, ſicut ipſe ad Galatas ſcribens *Ad Galat. 6.17.*
ſignificat dicens: *Ego enim ſtigmata Domini Ieſu in corpore meo porto.* Vnde qualis eſt plaga & cauterium, talis etiam erit manus, quæ huic operi intenta eſt. Et qualis Attactus, talis qui eum producit. Quam rem ſubſequenti verſu oſtendit Anima eum ait. *O manum blandam! O Attactum delicatum!*

VER-

Digitized by Google

VERSVS III.

O manum blandam! O attactum delicatum!

O *Manus*, quæ cum non minus generoſa ſis quam potens & opulenta, potenter mihi tribuis dona. *O manum blandam*, tanto animæ iſti blandiorem molliorem que dum eam ſuauiter attrectas: quanto, ſi illam aliquo modo premeres grauius, formidabiliorem; totum enim in abyſſum præcipitaret orbem, quando-
Pſ. 103. 32. quidem dum reſpicis terram, facis eam
Abacuc 3. 6. tremere, paueſcunt gentes, & conteruntur montes. O ergo iterum *manum blan-*
Iob 19. *dam*, quæ ſicuti Iobo dura fuiſti & ſeuera, eò quòd eum tam aſperè tetigeris; ita dum eam leniter ſuper animam meam multumque gratioſe ac amicabiliter demittis, tantò mihi es blandior & ſuauior, quanto illi fuiſti durior, amplius dulciori amore me contrectans, quam illum rigore tetigiſti. Tu enim occidis & viuificas, & non eſt qui tuas effugiat manus. Sed tu O vita diuina, nunquam occidis, niſi vt viuifices; ſicuti nunquam ſaucias, niſi vt ſanes, ſauciaſti me vt ſanares me. *O manus diuina!* mactaſti in me, quod me mortuam detinebar abſque Dei vita, quâ me nunc viue-
Heb. 1. 3. re conſpicio. Hoc autem liberalitate generoſæ gratiæ tuæ erga me feciſti, interueniente Attactu ſplendoris gloriæ tuæ, figuræque ſubſtantiæ tuæ, qui eſt vnigenitus Filius tuus, quo tetigiſti me, in quo (cum ipſe ſit Sapientia tua) à fine vſque ad finem fortiter propter ipſius puritatem attingis. O ergo *Attactus delicate Verbum Fili Dei*, qui ob diuinæ eſſentiæ tuæ ſubtilitatem, ſubtiliter animæ meæ penetras ſubſtantiam, & dum eam delicatè molliterque tangis, totam eam in diuinos ſuauitatum nunquam in terra Chanaan au-
ditarum, neque in Teman viſarum mo- Baruch 3. 22.
dos abſorbes. O igitur multum & inſigniter mihi delicate *Attactus verbi!* cum ſubuerſis montibus, petriſque in monte Oreb potentiæ virtutiſque tuæ vmbra, quæ te præcedebat, contritis, te ſentiendum in
ſibilo auræ tenuis & delicatæ, Prophetæ 3. Reg. 19. 13.
tribuiſti. O tenuis aura, dic quæſo cum tam tremendus ſis & potens, qua ratione ſubtiliter delicateque tangis? O fœlix & nimium fœlix anima, quam cum ita metuendus ſis & potens, delicatè molliterque tetigeris! Enarra tu ô anima, rem hanc mundo, ſed potius ſile; non enim ipſe auram tenuem delicatamque nouit, ſed neque tibi aures præbebit, neque enim
huiuſmodi celſitudines recipere valet. O *Quinam diuina huius manus attactum experiuntur?*
Deus meus & vita mea! illi te in attactu tuo ſentient & videbunt, qui ſeſe extenuauerint, benè ſibi conſentiente ſubtili cum ſubtili, quos tu eo ſubtilius delicatiuſque tangis, quo manens in animæ ſubtilitate abſconditus ipſos ab omnibus creatis rebus, ac earum veſtigijs abalienatos, potentius abſcondis *in abſcondito faciei* Pſ. 30. 21.
tuæ à conturbatione hominum. O ergo iterum, & multoties *delicate Attactus*, qui ſubtilitatis tuæ vi, conſumis animam, eamque ab vniuerſis alijs tactibus ſeparas, tibi ſoli adiudicas, tamque delicatum in ea effectum ſenſumque tui relinquis, vt cæterarum omnium rerum, ſiue inferiorum, ſiue ſuperiorum Tactus, rudes illi ſpurijq; videantur; imo ipſo eorum aſpectu offendatur, graueque illi & permoleſtum ſit de illis agere, aut eos vel leuiter delibare.

Eo res latior capaciorq; eſt, quo fuerit ſubtilior: & eo magis ſui diffuſiua eſt, & communicatiua, quo magis fuerit ſubtilis & delicata. O ergo *attactus delicate!* qui eo

copioſius te infundis, quo ſubtilior es. Iam animæ meæ vaſculum, propter attactum tuum, ſimplex eſt, purum, tuique capax. *O igitur attactus delicate!* in quo cum nihil materiale pcipiatur, eò tamen amplius profundiuſque tangis animã, ex humana mutando eam in diuinam; quo diuinum tuum Esse, quo illã tangis, ab omni modo magis eſt alienum, & ab omni formarum figurarumque cortice liberum & expeditum. O ergo poſtremò *Attactus delicate & nimis delicate*, quandoquidem ſimpliciſſima puriſſimaque eſſentia tua (quæ quoniam infinita eſt, infinite eſt ſubtilis & delicata) tangis animã. Et propterea ſubiungitur. *Aeternam qui vitam ſapit.*

VERSVS IV.

Æternam qui vitam ſapit.

QVamuis non in gradu perfecto & conſummato; tandem tamen, eſt quædam æternæ vitæ prælibatio & ſapor (quemadmodũ ſuperius dictum eſt) qui in iſto Dei attactu deguſtatur. Nec rem hanc ita ſe habere, incredibile eſt: credendo (ſicuti credendum eſt) *Attactum* iſtum ſubſtantialiſſimum eſſe, ſubſtantiamque diuinam animæ tangere ſubſtantiam ad quem attactum multi ſancti in hac vita peruenerunt. Vnde delectationis ſuauitatiſque, quæ in attactu iſto præcipitur ſubtilitas nequit verbis explicari: nec ego de ea verba facere vellem, ne exiſtimetur, nil eam amplius eſſe, quam id quod verbis effertur: ſed neque ſuppetunt verba, ad res diuinas adeo ſublimes, cuiuſmodi ſunt quas iſtæ animæ experiuntur, dilucidandas & nominandas: quarum proprium idioma eſt, vt ille qui eas percipit, ſibi

Multi ſancti ad attactũ iſtũ diuinum in hac vita peruenerunt.

ipſas intelligat, ſentiat, iis fruatur, & ſilentio inuoluat. Optime ſiquidẽ in hoc ſtatu animaduertit anima, huiuſmodi res quodammodo eſſe inſtar calculi illius, quem S. Ioannes vincenti dandum dixit: *Vincenti dabo calculum candidum, & in calculo nomen nouum ſcriptum quod nemo ſcit, niſi qui accipit.* *Apoc. 2. 17* Vnde hoc ſolum in veritate dici poteſt: *Aeternam qui vitam ſapit.* Etſi enim attactu iſto in hac vita non ea, qua in ſempiterna gloria fruamur perfectione: nihilominus tamẽ attactus iſte, cum ipſius Dei ſit, æternam ſapit redoletque vitam. Atq; ita admirabili quodam modo & participatione, vniuerſas res diuinas deguſtat, cõmunicaturq; illi fortitudo, ſapientia & amor, pulchritudo, gratia & bonitas. Cum enim Deus ſit hæc omnia, in vno ſolo ipſius attactu, eminenti quodam modo cuncta hæc deguſtat. Et ex iſto animæ bono nonnihil interdum vnctionis ſpiritus in corpus deriuatur, videturque oſſa ipſa penetrare, ſecundum illud quod Dauid ait: *Omnia oſſa mea dicent, Domine quis ſimilis tibi!* *Pſ. 34. 10.* Et quoniam, quidquid hac de re dici poteſt minus eſt, ſat eſt dicere *Aeternam qui vitam ſapit.*

Anima per iſtum diuinum attactum vniuerſas res diuinas deguſtat.

VERSVS V.

Et omne debitum exoluit.

NEceſſe eſt hoc loco explicare, quænã ſint debita iſta, quæ ſibi in hoc ſtatu exoluta ſenſerit anima? Et ſciendum eſt; animas quæ ad Regnum iſtud perueniunt, multos vt plurimum labores afflictioneſque ſuperaſſe: nam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cœlorum, quæ iam in hoc ſtatu prætererierunt.

Illi porrò qui ad vnionem diuinam per-

uenturi

Digitized by Google

uenturi ſunt, multiplices afflictiones & tentationes ſenſus: necnon labores, tribulationes, tentationes, tenebras & anguſtias ſpiritus patiuntur, vt hoc modo ambarum partium iſtarum purgatio perficiatur, ſecundum ea, quæ in montis Carmeli Aſcenſu & in Nocte obſcura diximus. Iſtarum autem tribulationum cauſa eſt; quia notitiæ & deliciæ diuinæ nequeunt recte collocari ſtabilirique in anima, niſi prius ſenſus & ſpiritus ipſius optimè fuerint repurgati & attenuati. Et quoniam tribulationes & vitæ aſperitates repurgant & extenuant ſenſum & afflictiones, tentationes, tenebræ, & anguſtiæ attenuant & diſponunt ſpiritum; ad obtinendã transformationẽ in Deum, expedit tribulationes iſtas pati, & ſuperare (ſicut euenit illis, qui eum in altera vita per purgatorij pænas viſuri ſunt) quoſdam in intenſiori gradu, quoſdam verò in remiſſiori: quoſdam breuiori, quoſdam verò diuturniori tempore, ſecundum vnionis gradus, ad quos voluerit eos Deus prouehere; & ſecundum id, quod ipſi repurgandũ habuerint. Per tribulationes iſtas quibus exercet Deus animam & ſenſum, acquirit ipſa per amaritudinem virtutes, fortitudinem ac perfectionem. *Nam virtus in infirmitate perficitur*, vt inquit Apoſtolus & afflictionum paſſionumq; exercitio excolitur: neque enim ferrum artificis ideæ deſeruire poteſt, niſi ignis malleiq; interuentu, quod non ſine ferri detrimento, quantũ ad id quod prius erat, fieri poteſt. Hoc enim modo ſe à Deo edoctum fuiſſe ait Ieremias: *De excelſo miſit ignem in oſſibus meis; & erudiuit me.* De malleo quoque ait. *Caſtigaſti me*, Domine, *& eruditus ſum.* Quamobrem Eccleſiaſt. dicit. *Qui non eſt tentatus quid ſcit?*

In tribulationibus quibus exercet Deus animã acquirit ipſa virtutes.

2. Cor. 12. 9.

Thren. 1. 13.

Ierem. 31. 18.

Eccl. 34. 9

Obſeruare hoc loco accuratè oportet, cur adeò exiguus ſit eorum numerus, qui ad tam ſublimem ſtatum perueniunt? Huius rei hæc eſt ratio, quia in tam ſublimi excelſoque quod Deus auſpicatur opere, multi debiles ſunt & infirmi, qui confeſtim fugiunt laborem, nec vel minimam ſuſtinere deſolationem mortificationemque volunt, neque ſolida cum patientia operari. Hinc eſt, quòd cum non reperiat eos in ſuſcipiendo beneficio, quod illis, eos excolendo, impendebat fortes ac conſtantes in repurgandis illis, & è puluere terræ ſubleuandis minimè progrediatur, ad quam rem maior fortitudo & cõſtantia requirebatur. Vnde hominibus iſtis, qui minora ſufferre recuſant, neque ſe ſubdere ad ea ſuſtinenda volunt, illud Ieremiæ dici poteſt. *Si cum peditibus currens laboraſti, quomodo contendere poteris cum equis? cum autem in terra pacis ſecurus fueris, quid facies in ſuperbia Iordanis?* Quod perinde eſt ac ſi dixiſſet, ſi tu in tribulationibus, quæ ordinario & humano curſu eueniunt omnibus viuentibus, adeo parco breuique paſſu gradiebaris, vt tibi currendum eſſet, magnamque te afflictionem ac laborem ſubire arbitrareris; qua ratione equi paſſus aſſequi poteris? quod nihil aliud eſt, quam vulgarium cæteriſque hominibus communium tribulationum metas tranſilire, aliaſque vehementiores, ac velociores ſubire? Et ſi tu noluiſti inferre bellum paci, guſtibuſque terræ tuæ; id eſt ſenſualitati tuæ, ſed pacem conſolationemque ipſius peroptas, quid facies in ſuperbia Iordanis? hoc eſt, qua ratione præcipites vehementeſq; tribulationum & laborum ſpiritus aquas, quæ interiores ſunt, ſuſtinebis? O animæ, quæ tutæ & conſolatæ viuere optatis? ſi agnoſceretis, quam expediat vobis afflictiones ſuſtinere, vt ad iſtum peruenire ſtatum poſſitis; quantæque ſit vtilitatis, paſſionum

Cur tam exiguus ſit eorum numerus qui ad tã ſublimẽ perueniunt ſtatum?

Ierem. 12. 5

Pulchra ad afflictiones tolerãdas adhortatio.

Digitized by Google

interiores exterioreſque afflictiones bonis diuinis copioſiſſimè remuneratas ſibi eſſe, ita vt nullam fuerit paſſa tribulationem; cui non ingens præmium correſpondeat: palam fatetur in hoc verſu, abundè ſibi ſatisfactum eſſe, dicens:

Et omne debitum exoluit.

Sicut etiam Dauid hoc ſuo verſu canit *Pſ.70.20.* dicens. *Quantas oſtendiſti mihi tribulationes multas & malas, & conuerſus viuificaſti me: & de abyſſis terræ iterum reduxiſti me: Multiplicaſti magnificentiam tuam, & conuerſus conſolatus es me.* Atque hoc modo anima iſta, quæ prius extra portas Palatij Dei morabatur (velut Mardochæus in plateis Suſan vitæ ſuæ diſcrimen deplorans cilicio indutus, nec veſtem à Regina Eſther ſibi *Eſther 4.* tranſmiſſam admittens, nulloque propter obſequia Regi præſtita, & fidem in honore & vita Regia tuenda egregiè probatam præmio inſignitus) præſtitutam die omnium ſuorum obſequiorum ac afflictionum remunerationem accipit; neque permittitur duntaxat interiora Palatij ſubire, veſtibuſque Regijs induta præſens Regi adſtare, ſed etiam imponitur capiti eius diadema, & tanquam alteri Eſther confertur Regni poſſeſſio, vt quidquid voluerit, in ſui ſponſi faciat regno. Quidquid enim homines ſtatus iſtius voluerint obtinent, vniuerſumq; debitum, abunde eſt illis perſolutum, extinctis iam & interfectis appetituum ſuorum inimicis, qui vita eos priuare moliebantur, etiam in Deo viuendo. Propterea quippe confeſtim ſubiungit anima.

Quidquid homines ſtatus iſtius voluerint obtinentà Deo.

Occidendo mortem in vitam tranſmutaſti.

VERSVS VI.

Occidendo mortem in vitam tranſmutaſti.

Mors nihil aliud eſt, quam vitæ priuatio: ſtatim enim ac aduenerit vita, nullum quantum ad ſpiritualia ſpectat, mortis ſupereſt veſtigium. In duplici differentia vita reperitur, quarum vna Beatifica eſt, quæ in Deo videndo eſt ſita: & hanc naturalis & corporea mors præcedere debet, ſicut Sanctus Paulus ait. *Scimus enim quoniam ſi terreſtris domus noſtra, huius habitationis diſſoluatur, quod ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam æternam in cœlis.* Alia eſt vita ſpiritualis perfecta, quæ nil aliud eſt, quam Dei per vnionem amoris poſſeſſio: hæc autem vita, vitiorum omnium & appetituum mortificatione obtinetur. Et quouſque hoc fiat, non poteſt ad vitæ iſtius ſpiritualis vnionis cum Deo perfectionem perueniri: quemadmodum etiam Sanctus Paulus his verbis aſſerit. *Si enim ſecundum carnem vixeritis, moriemini; ſi autem ſpiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis.* Vnde obſeruandum eſt id, quod hoc loco mortem appellat anima, veterem eſſe hominem, vſum videlicet Potentiarum, Memoriæ, Intellectus, & Voluntatis circa ſæculi res occupatarum, necnon appetituum vſum, creaturarum delectationibus deditorum. Quæ vniuerſa vitæ veteris (quæ eſt nouæ vitæ, ſcilicet ſpiritualis interitus) exercitatio ſunt, qua nequaquam viuere valebit perfectè anima, niſi etiam veteri homini perfectè moriatur, ſicut Apoſtolus admonet dicens: *Expoliantes vos vete-*

Duplex vita reperitur, Beatifica & ſpiritualis perfecta. *2.Cor.5.1.*

Quid ſit vita ſpiritualis perfecta?

Rom.8.13.

Quid ſit vetus homo?

Eph.4.24 & ad Coloſ.3.9.

rem, hominem & induentes nouum, qui ſecundum DEVM creatus eſt in iuſtitia & ſanctitate. In qua vita noua, quando vnionis cum Deo perfectionem attigit (vt de ea hic loquimur) vniuerſi animæ affectus, potentiæque ac operationes ex ſe imperfectæ & viles, efficiuntur propè diuinæ. Quoniã autem (vt Philoſophi docent) omne viuens, operatione ſua viuit: cum anima operationes ſuas propter vnionem, quam cum Deo habet in Deo habeat, Dei vita viuit, motſque ipſius in vitam tranſmutata eſt. Intellectus namque, qui ante vnionem iſtam parce cognoſcebat; iam ab alio principio ſuperiorisq; ordinis Dei videlicet lumine mouetur & informatur. Voluntas quoque, quæ tepide & remiſſe prius diligebat, iam nunc in vitam diuini amoris tranſmutata eſt; ſublimiter enim affectu amoris diuini amat, à Spiritu ſancto in quo iam viuit mota. Sed & memoria, quæ ſolas creaturarum formas figuraſque ex ſe percipiebat, eſt etiam mutata, vt in mente habeat annos æternos. Appetitus etiam, qui antea creaturarum paſcui inhiabat, nunc oblectatur cibo diuino, ab alio iam principio excitatus (in quo nobilius viuaciuſque omnes ſuauitates reperiuntur) quod eſt ſuauitas diuina. Et tandem vniuerſi motus & operationes, quas antea habebat anima, à vitæ ſuæ naturalis & imperfectæ principio; in vnione iſta iam ſunt in motus diuinos permutatæ. Siquidem iam anima, ſicuti vera DEI filia à ſpiritu DEI mouetur, quemadmodum ait S. Paulus. *Quicunque enim Spiritu Dei aguntur, ij ſunt filij Dei.* Subſtantia autem animæ, quanquam Dei ſubſtantia non ſit, nequit enim in ipſum conuerti, ſed cum illi ſit vnita, in ipſumque abſorpta, Deus eſt per participationem: quod euenit in iſto ſtatu perfecto

Rom. 8. 14

Anima quæ huc peruenit Deus eſt per participationẽ.

vitæ ſpiritualis, licet non cum ea, quæ in futura vitâ, perfectione. Et hoc modo rectè dicit:

Occidendo mortem in vitam tranſmutaſti: Vnde iure merito poteſt hic dicere anima cum S. Paulo. *Viuo autem iam non ego; viuit verò in me CHRISTVS.* Et ita id quod mortuum frigidumque huius animæ eſt, in vitam tranſmutatur diuinam, abſorpta anima in vitam; vt verificetur in ea Apoſtoli dictum. *Abſorpta eſt mors in victoria.* Et illud Oſeæ: *Ero mors tua ô mors, dicit Dominus.*

Gal. 2. 20. *1. Cor. 15. 54.* *Oſea 13. 14.*

Hoc pacto anima, in vitam abſorpta, ab omnique eo quod ſeculare eſt & temporaneum abalienata; à naturalibus inſuper deordinatis libera & expedita, in Cellaria Regis introducitur, vbi lætatur & exultat in ſuo dilecto, memor vberum eius ſuper vinum, & dicens, *Nigra ſum ſed formoſa, filiæ Hieruſalem:* natiua ſiquidem mea nigredo in cæleſtis Regis tranſijt pulchritudinem.

Cant. 1. 3.

O igitur cauterium ignis! quod ſuper omnes ignes infinite vris, & quo me magis aduris, dulcius iucundiuſq; mihi es. O delicatam plagam! ſuauiorẽ delicioſioremque mihi, præ omni mundi ſalute & delicijs. O manum blandam, blanditates teneritudineſque omnes in immenſum excedentem tantò mihi blandiorem molli oremq; quantò me illa arctius premis. O attactum delicatum cuius delicioſitas vniuerſarum creaturarum ſubtilitates ac pulchritudines ſubtilitate ac elegantia infinito exceſſu vincit: dulciorque eſt melle & fauo; quandoquidem vitam æternam ſapit: quam eo mihi affluentius prægustandam præbes, quo me intimius tangis; auro denique lapidibuſque pretioſis infinitè pretioſiorem; ſiquidem ea exoluis debita, quæ vniuerſis rebus alijs perſolui non poſſent; tu enim mortem in vitam ſtupendo plane modo permutas.

Im

Digitized by Google

In hoc tam perfectæ vitæ ſtatu, ſemper anima veluti feſtiua incedit &iucunda, ac ingenti quodam perfruitur Dei iubilo, & veluti nouum quoddam ſemper percipit canticum, lætitiâ, amore, ac excelſi ſtatus ſui notitia permixtum; Et interdum

Iob 29. 18. & 20. exultans in illa Iob verba in ſpiritu ſuo prorumpit. *Gloria mea ſemper innouabitur, & ſicut palma multiplicabit dies.* id eſt, non permittet DEVS veteraſcere, ſicut prius gloriam meam: & ipſe dies meos multiplicabit (hoc eſt merita mea vſque ad cælum) ſicut palma germina ſua. Quidquid

Pſ. 29. tandem Pſalmo 29. dicit Dauid, cantat ipſa intra ſe Deo, præſertim verò duos illos poſtremos verſus ſcilicet: *Conuertiſti planctum meum in gaudium mihi, conciſiſti ſaccum meum, & circumdediſti me lætitia: vt cantet tibi gloria mea & non compungar* (in hoc enim ſtatu nullius illam attingit dolor) *Domine Deus meus in æternum confitebor tibi.* Experitur namque hic anima, tam ſollicitum Deum in ſe delicijs demulcenda, adeoque pretioſis, delicatis ac euiſceratis ſe verbis magnificari ac ſublimari ſentit; iamque vnum, iam alium ab eo recipere fauorem; vt videatur illi, nullam aliam in mundo ſupereſſe animam, cui blandiatur, & quā oblectet, nec aliqua alia re occupari, ſed totum illum eſſe pro illa ſola. Et ſic ipſa rem hanc in Canticis fatetur dicens: Cant. 2. 16 *Dilectus meus mihi & ego illi.*

CANTVS TERTIVS.

CANCION III.

O Lamparas de fuego!
En cuyos reſplandores
Las profundas cauernas del ſentido,
Que eſtaua eſcuro, y ciego,
Con eſtranos primores
Calor, y luz dan junto a ſu Querido.

SENSVS.

O Lampades ignitæ
In quarum fulgoribus
Profundæ ſenſus cauernæ
Obſcuri prius ac cæci,
Inconſuetis excellentijs
Calorem lucemque ſimul ſuo præbent dilecto.

EXPLICATIO.

SVmmè nobis eſt hîc neceſſarius fauor diuinus, ad Cantus huius profunditatem explicandam, magnaque requiritur Lectoris attentio: niſi enim rerum iſtarum experimentum habeat, non mediocriter obſcura, illi erunt ea de quibus in Cantu iſto diſſeritur: ſicut è contra, ſi iſta experientia ſibi ſunt comperta, manifeſta illi erunt & iucunda.

In Cantu iſto intimas refert gratias anima Sponſo ſuo, pro ingentibus donis, quæ per vnionem cum eo conſecuta eſt; præſertim quia vnione iſta mediante, multas ſublimiſſimaſque ſui ipſius notitias contulit illi; quibus illuminatæ, amoreque inflammatæ ipſius potentiæ, & ſenſus, qui ante vnionem hanc obſcurus erat & cæcus; Amoris calore ad correſpondendum dilecto illuſtratur, quod & faciunt, eandem ipſam lucem & amorem ei qui eas adeo, diuinorum donorum infuſione, amore inflammauit offerendo. Verus ſiquidem amans, tunc contentus ſatisfactuſque eſt, cum quidquid eſt, & valet, & valere poteſt, & quidquip habet & habere poteſt, impendit dilecto, & quo iſtud maius ac præſtantius eſt, eò libentius illud tribuit. *Veri amātis proprietas.*

Digitized by Google

VERSVS I.

O Lampades ignitæ!

Duæ ſunt Lampadū proprietates, lucere videlicet & ardere.

SVppoſito primo loco duas eſſe Lampadum proprietates: Lucere videlicet & ardere; ad verſum iſtum intelligendum, ſciendum eſt, Deum in ſua vnica & ſimplici eſſentia, omnes attributorum ſuorum virtutes eſſe & excellentias. Eſt namque omnipotens, eſt ſapiens, eſt bonus, eſt miſericors, eſt iuſtus, eſt fortis, eſt ſuauis & amabilis: eſt denique cætera attributa & virtutes, quas de ipſo in hac vita non cognoſcimus. Et cum ipſe ſit hæc omnia; quando vnitus eſt animæ, & placet illi, ſeipſum ſingulariſſimâ ei manifeſtare notitiâ, animaduertit ipſa, & quantum patitur fides, perfectè profundeque virtutes iſtas, & excellentias omnes in vnica & ſimplici eſſentia agnoſcit. Et cum quælibet earum, ſit ipſum eſſe Dei, quod eſt, PATER, FILIVS, & SPIRITVS SANCTVS, cumque vnumquodq; attributorum iſtorum ſit ipſemet Deus, & Deus infinita lux ſit, & immenſus ignis diuinus (vt ſuperius dictum eſt) hinc eſt, quod ſecundum quodlibet attributorum iſtorum luceat & ardeat tanquam verus Deus. Atque ita ſecundum notitias iſtas, quas ibi de Deo habet anima in vnitate cognitas eſt animæ, ipſemet Deus, lampades multæ; ſiquidem vniuſcuiuſque notitiam habet, & quælibet illarum, amoris calorem ſuo modo præbet illi, & omnes illæ in vna ſunt ſimplici eſſentia, omneſq; ſunt lampas vna; quæ lampas eſt omnes iſtæ lampades, lucet enim & ardet omnibus modis. Quam rem cum cognoſcit anima hæc ſola lampas eſt illi multæ lampades; licet enim ipſa vna ſit, omnia poteſt, & vniuerſas continet virtutes, & omnes colligit ſpiritus. Et ſic dicere poſſumus multifariam lucere illam & ardere, in modo vno: lucet enim & ardet vt omnipotens, & lucet & ardet vt ſapiens, & lucet & ardet vt bonus &c. intelligentiam & amorem conferendo animæ, ſeque illi (quantum capax eſt) ſecundum omnes illas manifeſtando. Nam ſplendor, quem illi lampas præbet, in quantum eſt omnipotentia, efficit in anima lucem caloremque diuini amoris quatenus eſt omnipotens: & ſecundum hoc, iam Deus eſt illi lampas omnipotentiæ, lucens & ardens, ſecundum iſtud attributum. Splendor quoque, quem præbet illi lampas iſta in quantum eſt ſapientia, producit in ea amoris diuini calorem, quatenus ſapiens eſt, & eodem modo de reliquis attributis Philoſophandum eſt: lux etenim quam vnuſcuiuſque attributorum iſtorum & cæterorum omnium confert illi Deus, producit ſimul in anima diuini amoris calorem, in quantum talis eſt, atque ita in ſublimi communicatione iſta, & prælibatione (quæ, vt ego arbitror, eſt ex ſupremis, quas ei in hac vita præſtare poteſt) eſt illi Deus innumeræ lampades, lucem & amorem ei præbentes. Lampades iſtæ in monte Sinai Moſi oſtenſæ ſunt, vbi celeriter coram eo tranſeunte Deo, feſtinus procidit in terram, & quaſdam ex illis, quas in eo intuitus eſt, protulit excellentias, & ſecundum illa quæ viderat ardenter eum amando, ea hiſce verbis diſtinctè depromſit. *Dominator, Domine Deus miſericors & clemens, patiens & multa miſerationis, ac verax, qui cuſtodis miſericordiam in millia, qui aufers iniquitatem & ſcelera atque peccata: nulluſque apud te per ſe innocens eſt.* Ex quibus conſtat, præſtantiora quæ ibi agnouit & dilexit Moſes attribu-

Attributa diuina sūt lampades ignitæ.

Deus eſt animæ lampades multæ.

Exod. 34. 6. 7.

attributa & virtutes ; fuiſſe omnipotentiam, dominium, & miſericordiam, iuſtitiam Deique veritatem; quæ certe ſublimiſſima fuit cognitio, & excelſiſſima amoris delectatio.

Vnde obſeruandum eſt 1. delectationem raptumque amoris, quem in igne lucis lampadum iſtarum ſuſcipit anima, immenſum eſſe, & prorſus admirabilem, adeoque copioſum ac eſſe oportet, à multis ortum lampadibus, quarum quælibet vrit amore; vnius ardore ad alterius ardorem; & vnius flammâ, ad alterius flammam conferente; ſicuti etiam vnius lux, alterius promouet lucem; vniuerſæque vna lux, & vnus ignis effectæ, & quælibet ignis vnus. 2. Animam in ſubtiles & delicatas flammas infinitè abſorptam; & in vnaquaque illarum ſubtiliter ſauciatam, & in omnibus illis amplius plagatam, ſubtiliuſque in amore vitæ vulneratam, optimè animaduertere amorem illum, vitam eſſe ſempi-
Can. 8. 6. ternam, quæ eſt bonorum omniū aggregatio: dicti etiam illius Sponſi in Canticis
Gen. 15. 17. veritatem agnoſcere nimirum, *Lampades eius, lampades ignis atque flammarum.* Si enim vna ſola iſtarum lampas quæ coram Abraham tranſijt non mediocrem illi incuſſit horrorem, Deo per quandam rigidæ iuſtitiæ, qua cum Cananeis erat vſurus, notitiam tranſeunte: quantò plus lucis delectationis amoriſque vniuerſæ iſtæ notitiarum Dei lampades, quæ hîc tam amicabiliter amabiliterque fulgent, producent, quam, ſola illa tenebrarum horroriſque Abrahamo ingeſſerit.

Quanta, quamque præſtans, & quot modorum erit lux & voluptas tua! (ô anima) quandoquidem in omnibus, & ex omnibus iſtis, ſentis tibi gaudium amoremque ipſius ab eo communicari, dum te ſecundum virtutes ſuas, & attributa proprietateſque diligit. Ille enim qui diligit alium, eique benefacit, ſecundum conditionē ſuā ac ſuas proprietates, honorat illum, & ei benefacit. Eodē modo ſponſus tuus in te; cum ſit omnipotens, confert tibi dona, & te amat cum omnipotentia: & cum ſapiens ſit, percipis te amari cum ſapientia, cum ſit ipſe bonus, ſentis te amari cum bonitate, cum ſit ſanctus, ſentis te cum ſanctitate amari, & ſic in alijs: Cumque ipſe liberalis ſit, ſentis etiam eum te liberaliter, abſque alicuius commodi intuitu, ſed duntaxat vt tibi benefaciat amantem hilariterque faciem iſtam ſuam gratiarum plenam oſtendentem ac dicentem tibi. *Tuus ſum ego, & pro te; & placet mihi, quod talis ſim qualis ego ſum, vt me tibi dem & ſim tuus.* Quis igitur ô fortunata anima verbis aſſequetur id, quod tu ſentis; videndo te hoc modo dilectam ac cum tanta æſtimatione ſublimatam: & exalta-
tam! ventrem tuum qui eſt voluntas tua, *Can. 7. 2.*
dicemus eſſe ſicut aceruum tritici obtectum & vallatum lilijs; nam in iſtis panis vitæ granis, quæ tu coniunctim deguſtas, virtutum lilia, quæ circumdant te, delicijs te demulcent. Iſtæ enim regis filiæ, quæ ſunt virtutes ſpecierum ſuarum aromaticarum fragrantiâ (quæ ſpecies, notitiæ ſunt quas tribuit tibi) ſtupendo modo te oblectant, & ipſis tu tantopere es immerſa & perfuſa, vt etiam ſis puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de monte Libano, qui eſt Deus; in quo tu ſecundum vniuerſam animæ tuæ harmoniam mirum in modum lætificaris; vt etiam im-
pleatur in te illud Pſalmiſtæ effatum di- *Pſ. 45. 5.*
centis: *Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei:* ô rem planè mirabilē quod tempore iſto eructet anima aquas diuinas, quodque erumpant ex ea; velut ex quodam copioſo fonte, qui vitam reſpicit ſempiternam. Licet enim verum ſit communicationem iſtam, lucem eſſe, & iſtarum Dei lampa-

Ignis lampadū iſtarum eſt etiam fons aquæ viuæ.

dum ignem, eſt tamen ignis iſte hoc loco ita ſuauis, vt quamuis ſit immenſus, ſit tamen inſtar aquarum vitæ, quæ ſatiant, & cum eo impetu ac plenitudine quam ſpiritus deſiderat ſitim ſedant. Atque ita, quamuis ſint lampades ignis, ſunt nihilominus aquæ ſpiritus viuæ. Sicut etiam aquæ illæ, quæ ſuper Apoſtolos deſcenderunt, etiamſi lampades eſſent ignis, erant etiam puriſſimæ & limpidiſſimæ aquæ (Ita enim appellauit illas Ezechiel Propheta, quando aduentum illum Spiritus ſancti prædixit dicens: *Et effundam ſuper vos aquam mundam: & ſpiritum meum ponam in medio veſtri.* Eodem modo communicatio iſta quamuis ignis ſit, eſt etiam aqua: fuit enim ſacrificij igne, quem abſcondit Hieremias figuratus, qui quamdiu latuit aqua erat; quando verò exterius inſeruiebat ſacrificio, erat ignis. Et eodem modo ſpiritus iſte diuinus, quatenus in venis animæ eſt abſconditus, eſt velut aqua ſuauis ac delectabilis, ſpiritus ſitim extinguens: quatenus vero in ſacrificio amandi exercetur, eſt viua ignis flamma & iſtæ ſunt actus dilectionis lampades de quibus loqui in Canticis, Sponſam dicebamus dum ait. *Lampades eius, lampades ignis atque flammarum*; quas hoc loco ſic appellat anima; quia non ſolum illas in ſe, tanquam ſapientiæ aquas; ſed etiam tanquam amoris ignem in actu amoris deguſtat dicens:

Ezech. 36. 25. & 27.

O Lampades ignitæ!

Et quicquid tandem in iſto paſſu dici poteſt, minus eſt eo, quod reuera eſt, ſed ſi conſideretur, animam iſtam in Deum eſſe transformatam: aliqua ratione intelligi poterit, qualiter in rei veritate effecta ſit fons aquarum viuentium, in igne amoris qui Deus eſt, ardentium & ebullientium.

VERSVS II.

In quarum fulgoribus.

IAm explicaui fulgores iſtos, communicationes eſſe diuinarum iſtarum lampadum, in quibus vnita anima potentijs ſuis; memoria ſcilicet, intellectu & voluntate iam illuſtratis, & in notitijs iſtis amabilibus vnitis, fulget & ſplendet. Quod hoc modo accipiendum eſt, nimirum hanc fulgorum ſeu ſplendorum illuſtrationem, nō eſſe illius inſtar, quam materialis flamma producit, cum flammigerationibus ſuis, res quæ ſunt extra illam, illuminat & calefacit: ſed eſſe veluti illam, quæ res intra ſe manentes illuſtrat & accendit, & hoc modo ſe anima in hoc ſtatu habet & propterea ait:

Fulgores iſti cōmunicationes ſunt diuinarū lampadum.

In quarum fulgoribus.

Quod idem eſt ac dicere; intra, non prope, intra ipſarum ſplendores, in ipſis lampadum flammis, anima in flammam traſformata ipſo, vnde ſimilem eam dicemus, aëri intra flammam manenti accenſo & in ignem transformato; flamma quippe nil aliud eſt, quam inflammatus aër, motus autem quibus flamma illa mouetur, nec ſolius ſunt aëris, nec ſolius ignis, ſed aëris ſimul & ignis, ignis verò aërem, quem in ſe inflammatum continet, ardere facit. Ad eundem modum & formam, intelligemus; Animam cum ſuis potentijs, intra ſplendores diuinos illuſtratam eſſe, motus quoque flammæ iſtius, qui ſunt euibrationes & eiaculationes flammæ (vti diximus) nec à ſola fieri anima, quæ in Spiritus ſancti flammam eſt transformata, neque à ſolo illo; ſed ab ipſo & anima

Digitized by Google

anima ſimul, mouente eò animam, ſicut ignis inflammatum aërem mouet. Et ſic motus iſti Deo & animæ communes, ſunt veluti Dei glorificationes, quibus animam beat. Vibrationes enim iſtæ & motiones, luſus ſunt & iucunda feſta, quæ in ſecundo Primi Cantus Verſu Spiritum ſanctum exercere, & celebrare in anima dicebamus, in quibus videtur ſemper illi velle vitam ſempiternam perfectè conferre. Et ita motiones illæ, flammarumque eiaculationes, quaſi prouocationes ſunt & irritamenta, quibus ſtimulat animam, vt finiat transferre illam ad perfectam ſuam gloriam, feriò iam illam in ſeipſum introducendo. Ad eum protſus modum, quo ignis vniuerſos motus & agitationes, quas in aëre, quem intra ſe inflammatum continet efficit, eò dirigit vt illum ad ſuæ ſphæræ celſitudinem euehat: omneſque illæ vibrationes eò tendunt, vt quantocius illum ſurſum abripiant: ſed quoniam aër in ſua propria verſatur ſphæra, idcirco conatus ignis irritus eſt. Vnde etiamſi motus iſti Spiritus ſancti, ardentiſſimi potentiſſimique ſint ad animam, ad multam gloriam abſorbendam nihilominus res hæc non perficitur, donec adueniat tempus, in quo ex ſphæra aëris vitæ huius mortalis egrediatur, poſſitque ſpiritus ſui centrum, vitæ perfectæ in Chriſto introire. Apparitiones iſtæ ſeu demonſtrationes gloriæ in Deo, quæ dantur hîc animæ, frequentiores ſunt, quam eſſe ſolebant & perfectiores ac magis ſtabiles; in futura vero vita perfectiſſimæ erunt, nullique alterationi maioris vel minoris viſionis obnoxiæ, & abſque vlla motuum viciſſitudine aut interſtitio. Tuncque manifeſtè cernet anima, quomodo, licet illi hîc videretur in illa moueri Deus, in ſeipſo tamen minimè moueatur: ſicut & ignis in ſua ſphæra non mouetur. Porrò fulgores, ſeu ſplendores iſti inæſtimabiles ſunt gratiæ & fauores, quos Deus exhibet animæ, qui alio nomine obumbrationes dicuntur. Iſtæ autem in hoc ſtatu (meo iudicio) ex maioribus ſunt ſublimioribuſque quæ in hac vita in via transformationis eſſe poſſunt.

Splendores iſti alio nomine obumbrationes dicuntur.

Pro cuius rei intelligentia, animaduertendum eſt; obumbrationem vmbræ effectionem ſignificare: obumbrare autem, idem eſſe quod protegere & fauoribus cumulare: confeſtim enim, ac attingit vmbra, ſignum eſt, perſonam cuius eſt vmbra, propè eſſe ad fauendum & protegendum. Et idcirco Virgini Sacratiſſimæ dictum fuit, altiſſimi virtutem illi obumbraturam; adeo quippe propè eam acceſſurus erat Spiritus ſanctus, vt ſuperueniret illi.

Quidnam ſit obumbratio.

Luc. 1. 35.

Obſeruandum autem eſt, vnamquamque rem habere & efficere vmbram, iuxta proprietatem figuramque ſuam, ſi res ſpiſſa eſt & opaca; obſcurám ſpiſſamque reddet vmbram: ſi rarior fuerit & lucidior, vmbram quoq; efficiet clariorem: quemadmodum videre eſt in ligno & cryſtallo, quorum vnum quia opacum eſt reddit vmbram obſcuram; quia verò aliud pellucidum efficit eam claram. Eodem etiam modo in ſpiritualibus euenit rebus; mors, eſt rerum omnium priuatio, vmbra igitur mortis, erunt tenebræ quæ etiam aliqua ratione omnibus rebus priuant. Ita appellat illam Pſalmographus dicens: *Sedentes in tenebris & vmbra mortis*: ſiue illæ ſpirituales ſint, ſpiritualis mortis, ſiue corporeæ, corporalis mortis. Vmbra etiam vitæ, lux erit: ſi vmbra fuerit diuina, lux erit diuina; ſi humana, lux erit naturalis. Atq; ita pulchritudinis vmbra, erit velut alia pulchritudo, ſecundum formã & proprietatẽ pulchritudinis illius

Pſ. 106. 10

illius, cuius eſt vmbra. Et fortitudinis vmbra erit ſicut alia fortitudo, iuxta figuram & proprietatem ipſius. Vmbra etiam ſapientiæ, altera erit ſapientia: vel vt melius dicam, erit ipſamet pulchritudo, ipſamet fortitudo, ipſa ſapientia in vmbra, in qua cognoſcitur eius rei forma & proprietas, cuius eſt vmbra. His ſuppoſitis, qualis obſecro erit vmbra, quam Spiritus ſanctus facit animæ, omnibus virtutum attributorumque ſuorum magnificentijs? præſertim tam prope illam manendo, vt non qualitercunque tangat illam in vmbra, ſed maneat vnitus in vmbra, cum ipſa intelligente & deguſtante formam & proprietates Dei in vmbra Dei? hoc eſt, intelligente & deguſtante, diuinæ potentię proprietatem in omnipotentiæ vmbra, & intelligendo ac deguſtando ſapientiam diuinam, in vmbra diuinæ ſapientiæ: & denique gloriam Dei deguſtando, in vmbra gloriæ, quæ cognoſcere & deguſtare facit proprietatem & formam gloriæ Dei; & hæc omnia in lucidis & accenſis tranſeunt geruntur que vmbris: quandoquidem Dei attributa, eiuſque virtutes, lampades ſunt, quæ cum ſplendentes ſint & accenſæ: ſecundum formam proprietatemque ſuam, ſplendentes & accenſas, & plurimas in vna ſola eſſentia vmbras efficere debent. O quid erit, videre hîc animam experimentum capientem virtutis, figuræ illius, quã Ezechiel in illo quatuor formarum & figurarum animali, & in illa quatuor rotarum rota conſpexit! intuentem inquam, earum aſpectum lampadum & aſpicientem totam, quæ eſt ſapientia, plenam oculis intus & foris, quæ ſunt admirabiles ſapientiæ, notitiæ, audientem etiam ſonitum, quem incedendo faciebant, qui erat ſonitus, quaſi multitudinis exercituum, qui ſignificant multas res in vnum conglobatas (quas hic anima in vno ſolo Dei, per eam vnico paſſu tranſeuntis ſonitu, cognoſcit) & tandem ſonitum illum, quem alas ſuas concutiendo edebant, deguſtantem, quem Propheta ait, velut ſonitum aquarum multarum fuiſſe, & velut ſonitum altiſſimi Dei: quæ omnia impetum aquarum diuinarum ſignificant, ad quarum defluxum Spiritus ſanctus in amoris flammâ tranſuerberat animam, fruiturque hîc anima Dei gloria in ſua protectione, & fauore vmbræ ipſius, ſicut etiam dicit ibi Propheta viſionem illam, gloriæ Domini ſimilitudinem fuiſſe. *Hæc viſio ſimilitudinis gloriæ Domini.* O quam ſublimata eſt hîc fœlix iſta anima! O quam magnificata! Quanta admiratione tenetur rerum earum, quas intra limites fidei conſpicit, quis digne verbis aſſequi poterit? cum quanta inſuper abundantia aquis diuinorum iſtorum ſplendorum immerſa, vbi Pater æternus larga & liberali manu, irriguum ſuperius & inferius concedit: ſiquidem dum aquæ iſtæ irrigant animam, corpus etiam penetrant. *Ezech. 1. 1.*

O certè rem admirabilem, quòd cum iſtæ attributorum diuinorum lampades, ſint vna ſimplex eſſentia: in ipſa tamen concipiatur & cognoſcatur lampadum iſtarum diſtinctio, videaturque quælibet earum ita accenſa, ſicut alia, quamuis vna ſubſtantialiter ſit alia! O deliciarum abyſſus! tanto affluentior copioſiorque, quanto diuitiæ tuæ in vnitate & ſimplicitate infinitâ, magis ſunt collectæ. Vbi taliter cognoſcitur & deguſtatur vnum; vt non impediatur cognitio, & ſuauitas alterius: imo quælibet res in te lux eſt, quæ non impedit aliam: Et propter puritatem & claritatem tuam: ô ſapientia diuina! multa cognoſcuntur in te in vno: tu es enim theſaurorum æterni Patris depoſitum.

(†)

VER-

VERSVS III.

Profunda ſenſus cauerna.

§. 1.

Quidnam ſint profunda cauerna. IStæ cauernæ, potentiæ ſunt animæ: memoria nimirum, intellectus & voluntas: quæ tam ſunt profundæ, quam ingentium bonorum capaces; ſiquidem non explentur, niſi infinito: ex eo etiam quod dum ſunt vacuæ patiuntur, aliquo modo conijcimus, quantum lætentur & delicijs affluant, quando Deo ſuo ſunt plenæ cum per vnum contrarium cognoſcatur aliud. Obſeruandum eſt in primis; iſtas potentiarum cauernas, quando ab omni creaturarum amore repurgatæ & emundatæ nõ ſunt, nequaquam ingens profundæ capacitatis ſuæ vacuum ſentire. Nam quælibet minima res, quæ illis adhæreat, ſatis eſt in hac vita ad illas implicandas, & velut ſtupidas efficiendas, vt damnum ſuum non ſentiant, neq; immenſorum bonorũ ſuorum defectum ſeu iacturã animaduertãt, ſuamque agnoſcant capacitatẽ. Eſtq; res profecto admiratione digna, quod cum immenſorum bonorum capaces ſint, ſufficiat minimum illorum ad taliter illas intricandas, vt illa perfectè recipere non valeant, donec omnino (ſicut iam dicemus) euacuentur. At quando vacuæ ſunt & mundæ, intoleranda prorſus eſt ſitis & fames ac ſpiritualis ſenſus anxietas: cum enim profundi ſint cauernarum iſtarum ſtomachi, profundè patiuntur; nam cibus, cuius inopia laborant, profundus etiam eſt; qui (vt dixi) Deus eſt. Iſte porro tam acutus dolor ſeu ſentimentum, vt plurimum circa illuminationis & purificationis animæ fines contingere ſolet, priuſquam ad vnionem perfectam, vbi iam potentiæ ſatiantur perueniant. Cum enim ſpiritualis appetitus ab omni creatura, amoreque ipſius vacuus ſit & purus; naturali temperamento amiſſo, iam eſt diuino attemperatus modo, habetque iam diſpoſitum vacuum: nec tamen communicatur illi diuinum in vnione Dei: vacuitatis porro ſitiſque iſtius dolor, pluſquam mortis anguſtias parit, præſertim cum per foramen aliquod ſeu rimam, aliquis illi radius diuinus affulget, nec tamen communicatur. Et iſti ſunt, qui impatienti amore cruciantur, nec diu ſubſiſtere queunt, niſi aut optatis potiantur, aut intereant.

Euacuata & emundata potẽtia ingenti Dei ſiti laborant.

Quando & hac ſitiu ſolet affligere animas.

§. 2.

Quod ad primam cauernã, quam hic intellectum eſſe ſupponimus ſpectat: vacuum ipſius, eſt Dei ſitis, quæ tam ingens eſt, vt conferat eam Dauid ſiti cerui (nullam aliam inueniendo maiorem, cui eam compararet) quando dixit. *Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum; ita deſiderat anima mea ad te Deus.* Sitis verò hæc in aquas ſapientiæ diuinæ fertur, quæ eſt obiectum intellectus. Secunda cauerna eſt voluntas, & vacuum ipſius eſt fames Dei tam immenſa, vt deficere faciat animam: iuxta illud quod ait Dauid. *Concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini.* Fames porrò iſta, eſt perfectionis amoris, quam anima intendit & optat. Tertia cauerna memoria eſt, & vacuum ipſius eſt conſumptio, & animæ propter Dei poſſeſſionem liquefactio. Quemadmodum rem hanc obſeruat Hieremias dicens: *Memoria memor ero* (hoc eſt valde recordabor) *& tabeſcet in me anima mea: Hæc recolent in corde meo, ideo ſperabo.* Eſt ergo profunda cauernarum iſtarum capacitas; id enim

Prima cauerna eſt intellectus.

Pſ.41. 2.

Secunda cauerna eſt voluntas.

Pſ.83. 2.

Tertia cauerna eſt memoria.

Thren.3. 20.21.

Digitized by Google

enim quod ipſæ capere poſſunt, hoc eſt Deus, profundum eſt & infinitum, & ſic earum capacitas, erit quodammodo infinita: ipſarum ſitis infinita; fames etiam infinita & profunda: liquefactio quoque & dolor ipſarum, ſuo modo infinitus. Vnde quando dolorem hunc patitur anima: quanquam non ſit ille tam intenſus, ſicut in alia vita: videtur tamen viua quædam illius imago, eò quòd ſit anima in quadam diſpoſitione, ſuam plenitudinem recipiendi, cuius plenitudinis priuatio, eſt illi maximus cruciatus: Quanquam afflictio hæc, alterius eſt temperamenti & naturæ; reſidet enim in finibus amoris voluntatis: in hoc autem ſtatu amor non mitigat dolorem: ſiquidem quanto maior eſt: tanto eſt propter Dei ſui poſſeſſionem impatientior, quem cum immenſo deſiderio per ſingula expectat momenta.

§. 3.

SEd ô Deus meus! cum certum ſit, quando anima in veritate deſiderat DEVM: iam habere eum quem amat (vt Sanctus Gregorius ait) quomodo ergo patitur propter id, quod iā habet? Quod ſi in deſiderio, videndi filium Dei quo Angeli flagrant (vt dicit S. Petr.) nullus reperitur dolor vel anxietas, eò quod iam eū poſſideant: conſequens etiam videtur vt ſi anima deſiderat Deum, quo plus eum deſiderat, plus eum poſſideat: poſſeſſio autē Dei delectationem adfert & ſatietatem; tantò ergo maiorem ſacietatē delectationemque deberet ſentire hîc anima, in deſiderio iſto: quantò maiori tenetur deſiderio: ſiquidem tanto amplius Deum habet; vnde merito nec dolorem, nec afflictionem pati deberet.

Diſcrimē inter poſſeſſionē Dei per gratiā & poſſeſſionē eius per vnionem.

In hac quæſtione notandum eſt diſcrimen quod inter poſſeſſionem Dei ſolummodo per gratiam, & poſſeſſionem eius etiam per vnionem reperitur: poſſeſſio enim per gratiam eſt reciproca beneuolentia, poſſeſſio verò per vnionem ſingulariſſimam quandam communicationem ſignificat. Quod diſcrimen intelligere poſſumus ex differētia, quæ inter deſponſationem & matrimonium intercedit: in deſponſatione namq; contractus duntaxat quidam, & vna vtriuſque partis voluntas, cum nonnullis deſponſatæ monilibus & ornamentis, quæ illi Sponſus liberaliter largitur; interuenit: ſed in matrimonio, perſonarum quoque vnio, & communicatio reperitur. In deſponſatione, quamuis interdum videant ſe inuicem Sponſus & Sponſa, munetaque ſicut diximus conferantur: ſed non interuenit perſonarum vnio, quæ eſt deſponſationis finis.

Quandonam anima cū Deo deſpōſatio celebretur.

Eodem modo, quando anima ad tantam in ſe ſuiſque potentijs puritatem peruenit, vt voluntas ab alijs delectationibus & appetitibus peregrinis, ſecundum inferiorem ſuperioremq; partem repurgatiſſima ſit, ac integrè conſenſum ſuum, circa omnia iſta Deo dederit; cum iam voluntas Dei & animæ in conſenſu prompto & libero vna ſit, tunc dicemus perueniſſe eam ad Deum per gratiam, in deſponſatione & voluntatis conformitate poſſidendum. In quo deſponſationis ſpiritualis animæ cum *Verbo* ſtatu, inſignes illi Sponſus exhibet fauores, & crebertimè amantiſſimeque viſitat eam, qua in re maximas ipſa recipit gratias & delectationes: quæ tamen nullo pacto cum fauoribus delicijſque matrimonij ſpiritualis poſſunt conferri. Licet enim certum ſit, iſta fieri in anima ab omni creaturarum amore repurgatiſſima (non enim celebratur deſponſatio ſpiritualis, donec iſtud fiat) nihilominus ad vnionem & matrimonium alijs diſpoſitionibus poſitiuis

Diſpoſitiones præcedētes matrimoniū ſpirituale.

Dei

Digitized by Google

Dei & viſitationum ipſius ac ampliorum donorum indiget anima, quibus illam exactius repurgat & pulchriorem, ſubtilioremque reddit, vt ad tam ſublimem vnionem decenter ſit præparata: qua in re non parum conſumitur temporis, in quibuſdam animabus plus, in quibuſdam verò minus. Res hæc in illis, pro rege Aſuero electis puellis, adumbrata fuit: quæ licet è regionibus ſuis, parentumque ſuorum domibus abductæ fuiſſent: nihilominus antequam ad Regium admitterentur thalamum, anno vno (quanquam in Palatio) fuerunt recluſæ: ita vt dimidio anno quibuſdam vnguentis myrrhinis, alijſque odoribus aromaticis diſponerentur: altero verò dimidio anno, ſublimioribus alijs linimentis: quibus peractis regium ſubibant cubile.

Eſther 3. 12.

Tempore itaque deſponſationis iſtius & expectationis matrimonij ſpiritualis, in ſpiritus ſancti vnctionibus, quādo iam ſublimiora ſunt diſpoſitionum pro vnione, cum Deo vnguenta, ſolent eſſe cauernarum animæ; anxietates præſtantiſſimæ & delicatæ. Nam cum vnguenta illa immediatius iam ad vnionē Dei diſponant; (ſunt enim Deo cōiunctiora) maiori propterea demulcent ſuauitate animā, eamq; deliciosius ad ipſum alliciunt: vnde cauernarum iſtarum deſiderium, ſubtilius multo eſt, ac profundius; nam Dei deſiderium, ad vniendum ſe cum eò, diſpoſitio eſt.

Dei deſideriū diſpoſitio eſt ad vnionem cum eo.

§. 4.

O quam opportunus erat locus iſte, ad animas quas Deus ad iſtas vnctiones delicatas perducit admonendas, vt animaduertant quid faciunt, & quorum ſe manibus ſeu directioni committunt, ne retrocedant: niſi extra propoſitum noſtrum, in quo nunc verſamur hæc tractatio videretur. Verum tanta eſt compaſſio ac cōmiſeratio, qua in intimis præcordijs meis tāgor, videndo nonnullas retroire animas quæ non ſolum non ſe ſinunt taliter inungi, vt vnctio vlterius progrediatur: ſed etiā effectuum ipſius iacturam faciunt: vt omnino prætermittere nolim, quin eis conſulam quidnam illis ad tātum effugiendum damnum hac in parte facto opus ſit: & licet tantiſper à propoſito deflectamus, abſque mora tamen ad illud reuertemur: Et reuera vniuerſa iſta, ad intelligentiam proprietatis cauernarum iſtarum conferunt. Quia verò non animabus duntaxat iſtis, de quibus in præſenti agimus, & quæ tam proſpero incedunt paſſu, iſta ſunt adeo neceſſaria; ſed etiam omnibus alijs, quæ dilectum ſuum inquirunt, placet hac de re diſſerere.

Primo itaq; loco ſciendum eſt quod ſi anima Deum quærit, multo eam magis à dilecto ſuo quæri: & ſi ipſa tranſmittit illi ſua amore prægnantia deſideria, quæ ita illi ſuauiter olent, *ſicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris* procedens: ipſe viciſſim odorem vnguentorum ſuorum ei tranſmittit, quibus eam trahit, & ad ſe currere facit; quæ vnguenta, Diuinæ ſunt inſpirationes & attractus: qui, ſemper quod ab eo promanant, motiuis & incitamentis perfectionis legis diuinæ ac fidei (per cuius perfectionem debet ſemper anima ad Deum amplius accedere) præcincti ſunt, & regulati. Quare intelligere debet anima, voluntatem deſideriumque Dei in vniuerſis gratijs, quas illi vnctionibus iſtis, vnguentorumque ſuorū odoribus præſtat, eſſe, diſponere & præparare illam, ad alia ſublimiora & delicatiora Deique temperamēto magis cōformia vnguenta, donec adeò delicatam puramq; obtineat diſpoſitionē, vt vnionem Dei, omniumq; potentiarū ſuarū trāsformationē mereatur. Animaduertēdo ergo

Reciproca Dei & animæ correſpondentia.

Cant. 3. 6.

Indicia ex quibus agnoſci poteſt inſpirationes ſeu inſtinctus à Deo prouenire.

anima; in negotio iſto Deum eſſe agens principale, qui illā debet dirigere, & quo ipſa ire neſciret (nempe ad ſupernaturalia; quæ qualiter ſe habeant, nec intellectus ipſius, nec voluntas, nec memoria noſſe poſſunt) manu ducere: hæc inquam conſiderādo, præcipuam ſuam curā ſtudiumque ad hoc dirigere debet, ne ductori qui eſt Spiritus S. in via, per quam illam ducit, quæ in lege Dei & fide (ſicut diximus) ordinata eſt & præſcripta, obſtaculum ponat.

Obſtaculum iſtud ſeu impedimentum ponere illa poteſt; ſi ſe ab alio cæco duci permittat: cæci autem, qui eam à recto itinere abducere poſſent, ſunt tres: Magiſter videlicet ſpiritualis, cacodæmon, & ipſamet anima.

Neceſſe eſt animæ proficere cupienti idoneum quærere magiſtrū.

Quantum ad primum ſpectat, non mediocriter neceſſarium eſt animę proficere & non retrocedere cupienti conſiderare, cuius ſeſe manibus credat, qualis enim fuerit magiſter, talis erit & diſcipulus; & qualis Pater, talis & Filius. Pro itinere porro iſto ſaltem pro ſublimioribus eius rebus, imò etiam pro medioctibus, vix ductorem aliquem perfectum, ſecundum omnes quæ ad officium iſtud requiruntur partes reperiet. Debet enim eſſe ſapiens, diſcretus, & rerum iſtarum experientia conſpicuus. Ad rectam enim directionem gubernationemque ſpiritus, etſi fundamentum neceſſarium ſcientia ſit & diſcretio; ſi tamen ſublimiorum rerum experientia deſit, ignorabit in illis quando à Deo conferuntur animæ, eam dirigere, magnoque poſſet illi detrimento eſſe: cum enim inexperti Magiſtri itinera ſpiritus non intelligant, ſæpe faciunt animas delicatorum vnguentorum iſtorum vnctionem, quibus Spiritus ſanctus ſibi illas diſponit perdere; eò quod alijs vilibus, quas ipſi legerunt modis eas dirigant qui ſolis deſeruiunt incipientibus. Cum enim eorum ſcientia ad ſolos ſe extendat, incipientes (quod vtinam ita ſit) nolunt permittere animas, à principijs illis, diſcurſiuiſque & imaginarijs modis euolare (licet Deus velit eas ad maiora prouehere) quibus tamen ipſæ exigua admodum lucra conquirere poſſunt.

§. 5.

Incipientium ſtatus in quo conſiſtat.

Vt autem res hæc manifeſtius conſtet ſciendum eſt: Incipientium ſtatum eſſe, meditationi inſiſtere, & in actibus diſcurſiuis ſeſe exercere. In ſtatu iſto neceſſarium eſt, vt ſuppeditetur animæ materia, vt ex ſe, ſeu naturaliter diſcurrat, & interiores actus exerceat; & igne feruoreque ſpirituali ſenſibili vtatur: hoc enim modo ſenſus appetituſque, rebus bonis aſſueſacere conuenit, vt ſuauitate iſta illecti à ſæculi rebus diuellantur.

At poſtquam iſtud aliquatenus iam effectum eſt, confeſtim incipit Deus prouehere eos ad iſtum contemplationis ſtatum: quod valde citò breuique tempore fieri ſolet, præſertim in perſonis Deo in religione dicatis, eò quòd magis tempeſtiuè repudiatis ſæculi rebus. Senſum appetitumque Deo adaptent & accommodent: quo facto, nil ſupereſt aliud, quam vt à meditatione ad contemplationem confeſtim gradum faciant: quod tunc fit, quando iā diſcurſiui actus, propriæque animæ meditationes, necnon ſucci primique ſenſitiui feruores ceſſant, & euaneſcunt, non valente iam anima ſicut prius diſcurrere, nec aliquid adminiculi per ſenſum reperire; ſed in ariditate remanente: eò quòd præcipua negotiationis ipſorum ſumma mute-

mutetur, & ad ſpiritum, qui ſenſui non ſubeſt transferatur. Et quoniam vniuerſæ operationes animæ, quas ipſa ex ſe naturaliter exercere valet nonniſi ſenſuum interuentu fiunt: hinc eſt quod in ſtatu iſto Deus ſit particulare agens, qui infundit & docet; anima verò eſt illa, quæ recipit, cui Deus in cōtemplatione bona admodum ſpiritualia confert, hoc eſt, notitiam ſimul & amorem diuinum, notitiam videlicet amoroſam, abſque eò quod anima actibus diſcurſibuſque ſuis vtatur, non enim poteſt amplius eos ſicut priùs exercere.

§. 6.

Vnde tempore iſto, contrario omnino modo deducenda eſt anima, quam fuerit priùs. Si enim antea ſuppeditabatur ei materia ad meditandum, & meditabatur; nunc potius illi eſt ſubtrahenda; nec meditandum: ſiquidem (vt dixi) licet meditari conetur, nequibit, diſtractionemque patietur. Quod ſi prius ſuccum ac feruorem quærebat & reperiebat; iam illum reſpuat nec requirat: tantum enim abeſt vt illum inueniat induſtria ſua, vt ſiccitatem potius eliciat; eò quod à bono quieto & pacifico quod in ſpiritu ſecretè illi confertur, per actionem ſeu operationem, quā ipſa medio ſenſu exercere vult, ſeſe diuertit & diſtrahit; ſicque vnius iacturam faciendo aliud quoque non exercet, eò quod non amplius tribuantur illi bona ſenſu mediante, ſicut prius. Et proptereà in ſtatu iſto nullatenus debet illi meditatio iniungi, aut actuum vi diſcurſus elicitorum exercitium, ſed neque conſolationi & feruori anxiè & cum adhæſione inhiare debet. Hoc enim nil eſſet aliud, quam agenti primario, qui Deus eſt, obſtaculum ponere, qui ſecretè & pacificè inſtillat animæ ſapientiam & amoroſam notitiam, abſque nimia actuum differentia, expreſſione vel multiplicatione, quanquam interdum faciat eos cum aliqua temporis mora in anima diſtinctè fieri & expreſſè, tunc autem debet etiam anima ſoli amoroſæ ad Deum aduertentiæ ſeu attentioni intenta eſſe, nullos alios diſtinctos exprimendo producendoq; actus, præter eos, ad quos ſe ſentit ab eo ſtimulari & inclinari, veluti paſſiuè ſe duntaxat gerendo, nullamque ex ſe adhibendo induſtriam; ſed cum amoroſa, ſimplici, ſinceraque manendo aduertentia: illius inſtar, qui cum aduertentia ſeu attentione amoris aperit oculos. Nam cum Deus tunc tractet cum anima (quantum ad dandi modum ſpectat) per notitiam ſinceram & amoroſam; debet etiam anima agere cum eo; quantum ad receptionis modum attinet per notitiam & aduertentiam ſinceram & amoroſam, vt hoc pacto notitia cum notitia & amor cum amore connectantur. Neceſſarium quippe hîc eſt, vt qui recipit, ſecundum eius quod recipit modum ſeſe habeat, & non ſecundum alium, vt ſic valeat eo illud recipere & retinere modo, quo illi confertur. Ex quibus manifeſtè patet, quod ſi tunc anima, modum ſuum conſuetum diſcurrendi non intermitteret, minime bonum illud, niſi parce & imperfectè reciperet: vnde nec cum ea, cum qua ei tribuitur perfectione, illud communicaret: cum enim bonum illud tam ſuperioris ſit ordinis & infuſum, tam anguſtus imperfectuſque modus illud capere nequit. Vnde omnino, ſi tunc vellet anima ex ſe operari, aliter ſe habendo, quā cum aduertentia paſſiua, amoroſa, paſſiuè admodum & tranquillè, abſque priſtino diſcurſu manendo; bona quæ in notitia illa amoroſa communicat ei Deus omnino impediret. Quæ bona in principijs communicantur et in exercitio purgationis (vti diximus) poſtmodum autem, in-

Cur anima in hoc ſtatu nequeat potentiarū ſuarum operationibus vti.

maiori ſuauitate amoris. Quæ ſuauitas (vti dico & in veritate ita ſe res habet) ſi paſſiuè & iuxta Dei, non vero ſecundum animæ modum in anima recipienda ſit; conſequens eſt, quod ad eam ſuſcipiendam, debeat manere anima ab omnibus valdè expedita, otioſa, pacifica, & ſecundum Dei modum ſerena: veluti aër, quem quo fuerit ille purior, ſimplicior & pacatior; ſol copioſius illuminat & calefacit. Quare nulli rei adhærere debet anima; non meditationi, non ſuauitati, ſiue illa ſenſibilis ſit, ſiue ſpiritualis. Requiritur enim hic ſpiritus adeò liber, & in nihilum redactus, vt quælibet res, quam tunc anima efficere vellet, aliquid ſingulare cogitando, vel diſcurrendo, vel conſolationi cuipiam inhærere volendo; impeditura ſit, perturbatura, ſtrepitumque in profundo ſilentio, quod neceſſe eſt habere animam, tam in ſenſu quam in ſpiritu, editura, ne adeò profundam delicatamque Dei vocem, qua ad cor in ſolitudine iſta loquitur, percipere poſſit, quem-
Oſe.2.14. admodum hoc per Oſeam ipſe dixit, &
Pſ.84.9. ne in pace ſummaque tranquillitate auſcultet & audiat anima ſicut Dauid quid loquatur Dominus Deus; hanc enim pacem loquitur in ea. Quod cum ita contigerit, vt nimirum ſentiat ſe anima in ſilentio & auditione collocari; amoroſa etiam, de qua locutus ſum aduertentia ſimpliciſſima eſſe debet, abſque ſollicitudine aut reflexione aliqua: ita vt quaſi obliuiſcatur illius, vt tota auditioni inhiet: vt hac ratione libera remaneat ad id quod tunc ab ea requiritur.

§. 7.

Hic otioſitatis obliuionisque modus, cum aliqua ſemper interiori abſorptione contingere ſolet. Quamobrem poſtquam iam anima iſtum ſincerum & otioſum contemplationis ſtatum ingredi cœperit, nullo tempore, nullaque occaſione debet velle meditationes præ oculis habere, aut conſolationibus ſuccisque ſpiritualibus inniti (quemadmodum Libri Primi Noctis Obſcuræ capite decimo, & antea vltimo capite Libri Secundi, & Capite primo Libri tertij Aſcenſus Montis Carmeli fusè dictum eſt) ſed potius debet manere abſtracta & ſuper omnia iſta erecta, quemadmodum ſe facturum dixit Abacuc Propheta dicens. Su- Abac.2.1.
per ſenſuum meorum cuſtodiam ſtabo (hoc eſt inferius eos relinquendo) & figam gradum ſuper munitionem potentiarum mearum (id eſt, non permittendo eas vel vnicum cogitationis propriæ paſſum progredi) & contemplabor vt videam quid dicatur mihi (hoc eſt, id quod mihi communicatum fuerit paſſiue ſuſcipiam) Iam enim diximus; contemplationem, eſſe receptionem, fieri autem non poteſt vt ſublimiſſima ſapientia iſta contemplationiſque genus recipi poſſit, niſi in ſpiritu taciturno, & à ſuccis notitijſque particularibus abſtracto. Ita enim de hac Iſ.28.9.
dicit Iſaias: *Quem* (inquit) *docebit ſcientiam: & quem intelligere faciet auditum? abſtractos à lacte.* (hoc eſt à ſuccis & conſolationibus) *& auulſos ab vberibus* (hoc eſt, à particularium notitiarum adminiculis.) Aufer ergo atomum, nebulam, & pilos & munda oculum, lucebitque tibi ſerenus ſol, & videbis. Conſtitue in libertate ſerenæ pacis animam, eamque ab operationis tuæ iugo & ſeruitute libera; hæc enim eſt Ægyptiaca captiuitas (cum vniuerſas iſtas operationes exercere paulò amplius ſit, quàm paleas ad coquendos lateres congregare) & duc eam ad promiſſionis terram, quæ fluit lacte & melle.

O ſpiritualis Magiſter conſidera; ad iſtam

Digitized by Google

iſtam libertatem otiumque filiorum ſanctum, vocari à Deo ad deſertum animam. in quo feſtiuis induatur veſtibus, aureiſque & argenteis monilibus deſpoliata iam Ægypto, diuitijſque ipſius direptis exornetur: hoſtibus prætereà ipſius in contemplationis mari demerſis, vbi Ægyptius, hoc eſt ſenſus, fundum, cui innitatur pes eius non reperiens, dimittit filium Dei liberum (qui eſt ſpiritus, anguſtos operationis ſuæ limites, ac terminos egreſſus) à vili ſuo intelligendi modo à ſuo rudi ſentimento, & à ſua paupere deguſtatione: vt Devs ſuaue Manna præbeat illi cuius ſapor, quamuis vniuerſos iſtos ſapores & guſtus, in quibus tu (ô Magiſter ſpiritualis) vis labore occupare animam contineat; nihilominus quia tantoperè delicatus eſt, vt in ore liqueſiat, non ſentietur, ſi alium guſtum, ſeu ſuauitatem in aliqua alia re voluerit deguſtare, non enim illum recipiet. Studeas igitur eradicare ab anima vniuerſas guſtuum, conſolationum ac meditationum cupiditates, nec illam aliqua cura aut ſollicitudine rerum ſuperiorum, & multo minus inferiorum perturbes ac inquietes, in omni quæ poſſibilis ſit abalienatione ac ſolitudine eam collocando. Quo enim hoc amplius obtinuerit, & quo citius ad iſtam otioſam tranquillitatem peruenerit: eò affluentius copioſiuſque ſpiritus ſapientiæ diuinæ amoroſus tranquillus, ſolitarius, pacificus, ſuauis, raptor ſpiritus illi infundetur; ſentietque ſe interdum blandè ſereneque raptam & ſauciatam, nec tamen ſciet à quo, nec vnde, nec quomodo; eò quod abſque propria operatione in ſenſu iam explicato, fuerit illi ſpiritus iſte communicatus. Et tantillum iſtius, quod Deus in iſto ſancto otio ac ſolitudine, operatur in anima, bonum eſt inæſtimabile, plus etiam quam anima, & ipſius director cogitare poſſint; nec tunc apparet, quantum ſuo ſplendebit tempore. Ad ſummum, id quod in præſenti percipere poterit anima, eſt abalienatio & quædam ab omnibus rebus abſtractio aliquando maior, aliquando minor, cum quadam ſuaui reſpiratione amoris, vitaque ſpiritus: & cum quadam ad ſolitudinē pronitate, creaturarumque ac rerum ſæcularium tædio; nam cum ſpiritus deguſtatur, quidquid carnis eſt inſipidum fit. Interiora porrò bona, quæ arcana hæc & quieta contemplatio imprimit animæ, quamuis ipſa nihil ſentiente, prorſus ſunt inæſtimabilia: tandem enim ſunt ſecretiſſimæ & delicatiſſimæ Spiritus ſancti vnctiones, per quas diuitijs, donis & gratijs, arcanè replet animam: nam cum Devs ſit, facit ſicut Devs, & operatur ſicut Devs.

§. 8.

Hæc itaq; bona, iſtæ opes immenſæ, iſtæ ſublimes, delicatæque vnctiones & Spiritus ſancti notitiæ, quas ob ſuam ſubtilitatem, exquiſitamque puritatem, nec anima, nec qui de illis cum ea agit intelligūt, ſed duntaxat ille, qui eas ad gratificādam ſibi magis animam confert; hæc inquam vniuerſa, nullo negotio, hoc eſt, minima etiam, quam anima exercere voluerit operatione, ſenſum appetitumq; notitiæ alicui ſeu conſolationi applicare volēdo, perturbātur & impediūtur: quod certè graue damnum eſt magnoq; dolore ac commiſeratione dignum. O caſum acerbum multæque admirationis! quod cum non appareat detrimentum, & nihil ferè illius, quod ſeſe interpoſuit; tunc tamen maius incurratur damnum, magiſq; dolendum, & deplorandū damno illo quod

multo

Digitized by Google

multo maius in animabus vulgaribus, quæ in ſtatu adeò excelſæ exquiſitæque elaborationis minimè verſantur; apparet. Vt ſi exempli gratia faciem aliquam perfectiſſimè depictam, rudis aliqua & imperita manus, vilibus improprijſque coloribus corrigere vellet; multo grauius notabiliuſque eſſet hoc damnum, maiorique dolore & commiſeratione dignũ, quam ſi alias vulgariores deturparet imagines. Et cum tam ingens ſit damnũ iſtud, maius etiam quam verbis exprimi poſſit; eſt tamen adeò commune & ordinarium, vt vix aliquis reperiatur ſpiritualis magiſter, qui illud animabus, quas incipit Deus hoc modo ad contemplationis ſtatum prouehere, non inferat. Quoties .n. inungit Deus animã, delicatiſſima aliqua notitiæ amoroſæ, ſerenæ, pacificæ, ſolitariæ, ac valdè à ſenſu omnique eo quod cogitari poteſt alienæ, vnctione, nec permittit eam aliquid, ſiue de ſuperioribus, ſiue de inferioribus deguſtare aut meditari (eò quod occupet eam Deus vnctione illa ſolitaria ad otium ſolitudinemque prona) ecce aderit aliquis, qui fabri ferrarij inſtar, nil nouit aliud, quam malleis tundere, ictuſque ſæpius repetere, & quia nullam ipſe aliam callet artem, dicet: Abi, relinquas iſta, nil enim aliud ſunt, quam tẽporis amiſſio ac otioſitas, ſed reſume potius, meditationis actuumque exercitium; requiruntur enim ex parte tua actus & induſtriæ: iſta enim alia, nil aliud ſunt, quam deceptiones ac ſtoliditates. Atque ita, cum homines iſti orationis gradus, ſpirituſque itinera minimè intelligant, non animaduertunt actus illos, quos ab anima elici volunt iam finitos eſſe, diſcurſuſque viam, quam carpere illam iubent iam eſſe peractam: ſiquidẽ iam anima illa ad ſenſitiuam peruenit abnegationem: non animaduertunt in qua, quod cum iam ad terminum peruentum ſit, viaque peracta, non eſſe cur amplius iter fiat, hoc enim nil eſſet aliud, quam iterum à termino recedere vnde non intelligendo, animam illam eſſe iam in via ſpiritus, conſtitutam, in qua non reperitur amplius diſcurſus, ſenſuſque ceſſat, nec cogitãdo Deum eſſe particulare agens, qui ſolitariam animam arcanè alloquitur, alia craſſiorum notitiarum & ſuccuum vnguenta, ad quæ animam inducunt, illi ſuperliniunt: eamque ſolitudine ac recollectione priuant, & conſequenter ſublime quod in ea depingebat Deus opere, & ita nec vnum exercet anima, nec etiam proficit in altero.

Vix aliquis ſpiritualis magiſter reperitur, qui damnum notabile animæ in hoc ſtatu conſtitutæ nõ inferat.

§. 9.

Animaduertant enim huiuſmodi homines & conſiderent, Spiritum ſanctum præcipuũ eſſe agens primariumq; animarum motorem, qui nunquam earum curam deponit, & ea, quæ ad illarum profectum, & vt meliori modo compendioſiuſque ad Deum perueniant, alicuius eſſe poſſunt momenti, ſollicitè prouidet: ipſos autem nequaquam agentes eſſe, ſed inſtrumenta duntaxat, ad animas per fidei legiſque diuinæ regulas dirigendas, ſecundum ſpiritum quem vnicuique largitur Deus. Quamobrem hoc ſit vnicum ipſorum ſtudium, nõ vt ſuo ipſorum modo, ac propriæ cõditioni diſpoſitionique accommodent & attemperent animam: ſed vt animaduertant (ſi tamen ſciunt) per quam viam ducat illam Deus: quod ſi hoc eos lateat, relinquant illam, nec perturbent: & diuino ductui ſeſe conformando, ſtudeant ad maiorem ſolitudinẽ, libertatem ac tranquillitatem eam inducere, amplam illi præbendo facultatem, vt nulli rei alliget ſpiritum, quando eam Deus hac deducit via. Neque affligantur, ſintque anxij, nihil hoc modo fieri exiſtimando:

Spiritus ſanctus eſt primarius animarũ motor.

Spiritualis magiſtri ſtudium.

Digitized by Google

mando: dummodo enim anima ab omni notitia propria comparata induſtria & ab omni appetitu, ac partis ſenſitiuæ amoribus in pura paupertatis ſpiritus abnegatione & in omnis tenebræ ſuccique vacuitate auulſa & ſeparata permaneat, ab omni inſuper vbere & lacte auulſa (hæc quippe ſunt illa, ad quæ ex parte ſua præſtanda, vniuerſum ſtudium conatumq; ſuum adhibere debet anima, nec minus ſpirituales Magiſtri ei in rebus iſtis omnibus abnegandis opem ferre) ſi inquam hoc ſe modo geſſerit anima, impoſſibile eſt ſecũdum modum procedendi bonitatis, miſericordiæq; diuinæ, vt non faciat Deus id, quod ex parte ipſius requiritur; imo multo impoſſibilius eſt, quam vt ſol ſerenũ apertumque locum radijs ſuis non feriat. Quemadmodum etenim matutinus ſol domum tuam irradiat vt illam ſi recludas aditus ingrediatur: ita Deus; qui dũ cuſtodit Iſraelem non dormitat, euacuatam intrabit animam, & eam bonis adimplebit. Deus enim veluti ſol animabus imminet; vt illas ingrediatur: ſatis ergo ſit ſpiritualibus Magiſtris iuxta Euangelicæ legis perfectionem illas diſponere; quæ in nuditate, ſenſuſq; ac ſpiritus vacuitate conſiſtit, nec velint vlterius in ædificando progredi; officium enim iſtud ſolius Domini eſt, à quo omne datum perfectum deſcendit. Niſi enim Dominus ædificauerit domum in vanum laborat qui ædificat eam. Ædificabit ipſe ædificiũ ſupernaturale in qualibet anima, ſicut illi placuerit; diſpone tu id, quod naturæ eſt, operationes ipſius in nihilum redigendo: iſtud enim eſt officium tuum: Dei autem (vt Sapiens ait) eſt, ad ſupernaturalia bona, modis & vijs, tibi & animæ ignotis eam dirigere. Non dicas ergo, animam non progredi, nihilque agere. Nam ſi tunc non magis ſapiunt ei intelligentiæ aliæ quam antea; ad vlteriora progreditur, ad ſupernaturalia tendit. Sed dices; nihil diſtinctè intelligit. Imò ſi tunc diſtinctè intelligeret; non progrederetur: Deus enim incomprehenſibilis eſt, intellectumque excedens. Vnde quo magis progreditur anima, eò magis debet à ſe ipſa recedere, in fide ambulando, credendo, non autem videndo, hocque modo magis approximat Deo, non intelligendo, quam intelligendo in ſenſu explicato. Et propterea non affligaris inde; ſi enim non retroeat intellectus, notitijs diſtinctis, alijſque vitæ huius intellectionibus occupari volendo ad vlteriora progreditur; ad vlteriora autem progredi, eſt, in fide magis ambulare. Intellectus verò cum neſciat neque poſſit comprehendere qualis ſit Deus, pergit ad eũ non intelligẽdo. Vnde hoc quod tu in eo reprehendis ad ipſius bonum potius expedit illi, nimirum vt intelligentijs diſtinctis ſeſe non implicet, ſed ambulet in fide perfecta.

Quenã ex parte ſua præſtare debeat anima vt à Deo illuminetur.

Pſ.120. 4.

Perfectio Euangelica in nuditate ac ſenſus & ſpiritus vacuitate conſiſtit.

Iacob 1.17

Pſ.126.1.

Quo magis progreditur anima eò magis debet à ſe ipſa & operationibus ſuis recedere.

§. 10.

Sed dices; voluntatem, niſi intellectus diſtinctè cognoſcat, ad minus otioſam futuram, neque amaturam: non enim amari poteſt niſi cognitum? Reſpondeo ita ſe rẽ habere in operationibus præſertim, actibuſque animæ naturalibus, voluntatem ſcilicet, non amare, niſi id quod diſtinctè cognoſcit intellectus. Sed illo tẽporis ſpatio, quo contemplatio, de qua loquimur durat, quam infundit Deus in animã, minimè neceſſarium eſt notitiam diſtinctã interuenire, & animam multos facere diſcurſus; tunc enim communicat illi Deus notitiam amoroſam, quæ ſimul eſt veluti lux calida indiſtinctè, tunc autem ſecundum intelligẽtiæ modum, eſt etiam amor in voluntate. Nam cum notitia generalis ſit & obſcura; non valente intellectu diſtinctè intelligere, quod intelligit: voluntatem etiam in genere, abſq; diſtinctione

NOTA.

Vtrũ voluntas amare poſſit, ſi intellectus amoris obiectum diſtinctè non cognoſcat.

Dubij reſolutio.

aliqua amare neceſſe eſt. Nam cum in ſubtili iſta communicatione Deus lux ſit & amor; æqualiter duas iſtas informat imbuitque potentias; quamuis interdum vnam feriat amplius, quam aliam. Vnde nonnunquam plus ſentitur intelligentiæ, quam amoris: nonnunquam verò intenſior percipitur amor quam intelligentia. Et propterea non eſt cur in ſtatu iſto voluntatis otioſitas timeatur: ſi enim ab exercitio actuum, per particulares notitias, (in quantum ab ipſa proficiſcebantur) directorum & gubernatorum deſiſtat, inebriat illam Deus amore infuſo, mediante contemplationis notitiâ; ſicuti nuper diximus. Sunt autem tanto meliores, dulciores, magiſque meritorij actus, qui contemplationis huius infuſæ ductu eliciuntur: quanto melior eſt motor, qui amorem iſtum infundit animæ & in ea accendit: manet enim voluntas Deo vicina, & ab alijs guſtibus abſtracta & aliena. Propterea ſollicite inuigiletur, vt voluntas à ſuis amoribus vacua ſit & abſtracta: ſi enim non retrocedat, aliquem cupiendo deguſtare ſuccum, vel conſolationem; etiamſi illam particulariter in Deo non ſentiat, ad vlteriora progreditur: ad Deum ſuper omnia aſcendendo; quandoquidem nullius rei guſtu delectationeque tangitur. Et quanquam adeò particulariter & diſtinctè Deum non deguſtet, nec eum ita diſtincto actu diligat, plus tamen deguſtat eum in illa infuſione generali, obſcurè & arcanè; quam ſi notitijs diſtinctis regeretur, ſiquidem manifeſtè tunc illa agnoſcit, nullam notitiam tantam ſibi delectationem adferre, quantam quieta illa & ſolitaria: amatque illum ſuper omnia amabilia: quandquidem omnes alios ſuccos, vniuerſarumque rerum delectationes repudiauerit & ſint illi inſulſæ. Vnde non eſt cur affligatur: ſi enim nequit anima ſuccis guſtibuſque actuum particularium occupari & oblectari; ad vlteriora tendit: nam non retroire, aliquid ſenſibile amplectẽdo, eſt in inacceſſibili, quod eſt Deus, vlterius progredi. Atque ita voluntas, ad hoc, vt ad Deum tendat, potius hoc facere debet, ab omni ſe re delectabili ac dulci abſtrahendo, quàm illi innitendo. Hocque modo optimè ſatisfacit præcepto amoris, quod præſcribit, Deum ſuper omnia diligendum. Quod vt cum omni perfectione fiat, cum iſta nuditate, & omnium rerum peculiari vacuitate exerceri debet. *Quid faciendum voluntati vt ad Deũ tendat?*

§. 11.

Nec etiam eſt, cur vereamur, memoriã à ſuis formis figuriſque vacuam remanſuram: cum enim Deus nullam formam, nullamque habeat figuram; tuta ſecuraque eſt memoria à forma & figura euacuata, ac Deo amplius fit vicina. Nam quo imaginationi magis fuerit innixa; eo magis à Deo fit remota; maiorique eſt periculo expoſita: cum enim Deus ſit (vt eſt) incogitabilis, imaginationi non ſubeſt. Cum itaque iſti ſpirituales Magiſtri animarum ſtatum, quæ viam hanc contemplationis quietæ & ſolitariæ carpunt, non intelligant; eò quod ipſi nondum ordinatium quendam vulgaremque diſcurrendi & actus exercendi modum tranſilierint (imò nec fortaſſis ad eum peruenerint) huiuſmodi animas otioſas arbitrando: *Animalis enim homo* (hoc eſt, qui à ſenſu animali ſenſitiuæ partis non egreditur) *non percipit ea quæ ſunt ſpiritus Dei.* (vt ait ſanctus Paulus) pacem contemplationis quietæ & tranquillæ qua fruebantur, quamq; illis tribuebat Deus, perturbant; coguntque illas meditari & diſcurrere, actuſque elicere, non ſine graui tædio, repugnãtia, ariditate, & diſtractione ani- *Memoria à formis & figuris euacuata: Deo fit vicinior & quare?* *1. Cor. 2. 14.*

animarum ipſarum, quæ in quieta pacificaque recollectione ſua vellent permanere: perſuadent illis inſuper Magiſtri iſti, vt conentur ſuccos feruoreſque elicere; cum tamen contrarium potius deberent illis conſulere. Quod cum ipſæ præſtare nequeant, nec ſicuti prius in huiuſmodi rebus ſeſe exercere; (iam enim tempus rerum iſtarum tranſijt, neque hoc eſt amplius earum iter) duplicate inquietantur, ſe perditionis viam arripuiſſe exiſtimando; ad quod etiam credendum Magiſtri iſti eas inducunt & ſpiritum earum exſiccant, ac pretioſis vnctionibus, quas in ſolitudine ac tranquillitate infundebat illis Deus, eas priuant, (quod certè, vt dixi ingens damnum eſt) & atris cœnoſiſque vnctionibus eas illiniunt, quandoquidem in vno iacturam patiuntur, in alio verò abſque fructu laborant. Ignorant iſti, quid ſit ſpiritus, & inſignem Deo iniuriam ac irreuerentiam faciunt; rudem impolitamque ſuam manum operi diuino adhibendo. Nec enim parum Deo conſtitit, eouſque deduxiſſe animas, magnique æſtimat eas ad hanc ſolitudinem, potentiarumque ſuarum ac operationum vacuitatem perueniſſe, vt poſſit loqui ad cor earum, quod ille ſemper exoptat: ipſe earum curam gerit, & in eis cum abundantia pacis regnat, actus potentiarum diſcurſiuos, quibus tota nocte laborando nihil capiebant, deficere & ceſſare faciendo: illaſque iam in ſpiritu, non verò in operatione ſenſus paſcendo: cum ſenſus & ipſius operatio, incapax ſit ſpiritus. Quanti autem ipſe faciat tranquillitatem iſtam, vel conſopitionem, ſeu annihilationem ſenſus, optime ex illa tam notabili efficacique adiuratione, quam fecit in Canticis apparet, dum ait. *Adiuro vos filiæ Hieruſalem, per capreas cer-* *Cant. 3. 5.* *uoſque camporum, ne ſuſcitetis, neque euigilare faciatis dilectam, donec ipſa velit.* Quibus verbis ſignificauit, quantum obdormitionem, ſolitariamque obliuionem amet, quandoquidem ſolitaria hæc, & receſſui dedita animalia interponit. At ſpirituales iſti Magiſtri, nolunt quieſcere animam: ſed laborare ſemper, taliterque operari, vt non præbeat locum operationi diuinæ, conanturque vt id quod ipſe operatur, animæ operatione deſtruatur & aboleatur, vulpes paruulas quæ florentem vineam demoliuntur non eijciendo. Et propterea conqueritur Dominus per Iſaiam dicens. *Vos enim depaſti eſtis vineam meam.* *Iſa. 3. 14.* Verum fortaſſis homines iſti bono ductizelo, in errorem labuntur, eò quod eorum ſcientia non ſe amplius extendat. Non tamen propterea excuſati ſunt dum conſilia temeraria dant, non intellecta prius via ſpirituque, quo anima ducitur: quod ſi illius notitiam non habent, cur rudem ſuam manum rei quam ignorant, adhibere non verentur, nec tales animas ad eos, qui melius eas intelligant & dirigant, tranſmittunt? Nec enim exigui res eſt oneris & culpæ in cauſa eſſe vt inæſtimabilium bonorum iacturam faciat anima ob inepta conſilia, imo vt tota peſſum eat: vnde ille qui temerarie errat, cum obligatus ſit non errare (ſicut vnuſque in officio ſuo tenetur) non erit abſque pœna, ſecundum modum damni quod intulit. Diuina ſiquidem negotia, conſideratè admodum oculateque tractanda ſunt, præſertim quæ res tam delicatas ſublimeſque concernunt, in quibus quaſi immenſum lucrum, ſi non erretur, ſperari poteſt, immenſum verò detrimentum imminet ſi aberretur.

Magiſtri ſpirituales notent & timeant.

Digitized by Google

§. 12.

Doctrina contra Cōfeſſarios & Magiſtros animas in ſeruitute quadā detinentes.

Sed iam quod dicere velis, habere huiuſmodi hominem excuſationem aliquā (quanquam ego eam non videam) ſaltem dicere non poteris, eam habere illum, qui curam alicuius animæ gerens nunquam eam è poteſtate ſua liberam dimittit, idque ob fines reſpectuſq; varios, quos nouit ipſe, qui certè impunè non abibūt. Eſt enim extra controuerſiam, quod cum anima illa progredi debeat in ſpirituali via proficiendo, (ad quod ſemper Deus fert illi opem) mutare illam debere ſtylum orationiſq; modum, & alia iam ſublimiorique, ea quam præbet illi Magiſter iſte doctrina alioq; ſpiritu indigere. Non enim omnibus ſufficiens eſt doctrina, ad omnibus caſibus ſucceſſibuſq; qui in via ſpirituali occurrunt, conſulendū: nec omnes adeò perfecto conſummatoque ſpiritu præditi ſunt, vt cognoſcant, qua ratione anima, in quocunque ſpiritualis vitæ ſtatu deduci gubernarique debeat: ad minus nequaquam ſibi perſuadère debēt, ſe omnibus, quæ ad negotiū iſtud requiruntur, præſidijs inſtructos eſſe, & Deum animam illam ad vlteriora non eſſe deducturum. Quemadmodum non quilibet qui nouit edolare lignū, imaginem quoque ſculpere nouit: nec qui illam ſculpere didicit, continuo læuigare illam & perpolire callet: ſed nec qui læuigare callet, artem depingeod illam habet: nec tandem qui pingere eam nouit, vltimam illi imponere manū & perfectionem ſciet: quilibet enim iſtorum, nil amplius præſtare poteſt imagini, præter id quod nouit, & ſi aliquid amplius attentare voluerit, nil aliud hoc eſſet, quàm eam deſtruere. Iam ergo rem hanc penitus inſpiciamus: ſi tu, ô ſpiritualis Magiſter, cū ſis ſolummodo edolator vis ad mundi contemptum, appetituumque mortificationem inducere animam, vel ad ſummum ſis ſculptor, & in ſanctis illam meditationibus exerces, nec præter hæc aliud noſti: quomodo tu ad vltimam vſque ſubtilis picturæ perfectionem deduces animam iſtam, quæ pictura nō iam amplius in edolando, neque in ſculpendo, aut etiam in expoliendo cōſiſtit, ſed in operatione, quam ſucceſſiuè Deus in ea perfecturus eſt? Vnde perſpicuum eſt, ſi doctrinæ tuæ, quæ ſemper vna eſt, eam perpetuò alligatam eſſe volueris, vel retro eundum illi eſſe vel ad minus non progrediēdum. Quis enim eſſet obſecro exitus imaginis, ſi nihil aliud in ea efficeres, quam eam edolare, malleique tundere ictibus (quod ſpiritualiter loquēdo nihil eſt aliud quam potentias animæ exercere) Quādo perficeretur hæc imago? Quando vel quomodo dimittenda eſſet vt eam depingat Deus? Eſtne poſſibile, te omnia hæc officia tibi ſoli vſurpare? tamque te perfectum conſummatumq; arbitrari, vt nunquam anima iſta alterius opera, præter tuam, opus ſit habitura? Et dato caſu, quod ſufficiens ſis alicui animæ, eo quod dotibus ad vlterius progrediēdum ſit deſtituta, eſt tamen quaſi impoſſibile, vt talis ſis pro omnibus, quas è tuis elabi manibus non permittis: quamlibet enim diuerſa via deducit Deus vt vix vnus reperiatur ſpiritus, qui in dimidia parte modi, quo vtitur & procedit, cum alterius ſpiritus modo conueniat. Quis enim erit ſicut S. Paulus, qui potens ſit omnia fieri omnibus, vt omnes lucrifaciat? Tu verò tali tyrannide opprimis animas, taliterque illas libertate priuas, tibi ipſi latitudinē libertatemque Euangelicæ doctrinæ vendicādo, vt non ſolum ne ab eis deſeratis labores, ſed quod deterius eſt, ſi forte ſcias illarum aliquam cōſilij petendi gratia alium adiiſſe, aut quidpiam aliud cum eo, quod tecū conferre nō expediebat, contuliſſe,

Quamlibet animā diuerſa via deducit Deus.

1. Cor. 9. 22.

vel

vel ſi fortè illam ipſe Deus direxerit ad eũ, vt ab eo diſceret, quod tu non doces: tu te ſic cũ ea geris (quod nõ ſine rubore dico) ſicut matrimonio iunctæ perſonæ ob zelotypiam contendentes, facere conſueuerunt: qui certe zelus, quo tu flagras, non eſt honoris diuini, ſed ſuperbiæ ac præ-

NOTA. ſumptionis tuæ. Quo enim pacto tu ſcire potes, animam illam alterius opera non indiguiſſe? Grauiter indignatur Deus hominibus huiuſmodi, vindictamq; illis per Ezechielem Prophetam minatur dicens. *Væ Paſtoribus Iſrael, lac comedebatis, & lanis operiebamini: requiram gregem meum de manu veſtra &c.*

Ezech.34. 2.3.& 10.

Debent itaq; homines iſti in libertate relinquere huiuſmodi animas; tenẽturque permittere eas ad alios ſe cõferre, & grato eas redeuntes excipere vultu; non enim ſciunt qua via velit Deus illas proficere: præſertim verò, quando ipſius doctrina non illis amplius placet & ſapit; quod eſt indicium, Deum eas alio itinere ad vlteriora prouehere, & alio iam indigere Magiſtro: imò potius ipſimet debent hoc illis conſulere, quidquid vero aliter fecerint, ex ſtulta id naſcitur ſuperbia & præſumptione.

§. 13.

Verum prætermittamus nunc iſtum procedendi modum, & loquamur de alio prorſus peſtifero, quo homines iſti vel alij ipſis peiores vtuntur. Eueniet aliquando vt vngat Deus aliquas animas deſiderijs ſanctis incitamentiſq; ad deſerendũ mũdum, vitamque ac ſtatum in melius mutandum, ac Deo, ſpreto ſæculo inſeruiendum (quod Deus plurimi facit, eouſque videlicet eas perduxiſſe; res enim ſæculi, non ſunt ſecundum cor Dei) ipſi verò ob rationes humanas, ac reſpectus Chriſti doctrinæ, ipſiuſque mortificationi, ac rerum omnium deſpectui repugnantes: vti-

Res ſæculi non ſunt ſecundum cor Dei.

litati videlicet ſuæ vel conſolationi attendendo, vel vbi nihil erat timendum metuendo, tem hanc differunt, vel difficilem reddunt, vel (quod deterius eſt) ab hac cogitatione eas diuertere conantur: cùm enim homines iſti deprauato parumque deuoto ac nimium mundo veſtito, modiceque in Chriſto manſuefacto præditi ſint ſpiritu; nec intrant ipſi, nec alios intrare permittunt. Sicut Saluator noſter ait. *Væ vobis legis peritis qui tuliſtis clauem ſcientiæ, ipſi non introiſtis, & eos qui introibant prohibuiſtis.* Verè enim affirmare poſſumus iſtos eſſe veluti vectem ac offendiculum, ad cœli ianuas poſitos: dum non conſiderant Deum eos in hoc conſtituiſſe officio; vt illos quos ipſe vocat, intrare compellãt, quemadmodum eis in ſuo Euangelio iniunxit: ipſi verò è contra repellunt, ne per anguſtam portam ad vitam ducentem ingrediantur. Hoc igitur modo ſpiritualis Magiſter eſt cœcorum vnus, qui Spiritus ſancti ductum in anima impedire poteſt: quod ſicuti diximus, multis cõtingit modis, quidam enim ſcienter, alij ignoranter labuntur, vtriſq; tamen impune non erit: ſiquidem cum officio iſto fungantur, ſcire conſiderareque quid agant tenentur.

Luc.11.52.

Luc.14.23.

§. 14.

Alter cœcus, quem diximus impedire poſſe animam in hoc recollectionis genere, eſt Cacodæmon, qui ſicut ipſe cœcus eſt, ita etiam animam cupit eſſe cœcã qui in altiſſimis ſolitudinibus iſtis, in quibus infunduntur delicatæ Spiritus ſancti vnctiones (quod ei maximoperè diſplicet, planeque inuidia ringitur videndo auolare ſibi animam, nec à ſe amplius poſſe capi, plurimumque diteſcere) conatur in iſtã nuditatem & abalienationem aliquas notitiarum catarrhactas ſeu maculas intrudere, & aliquas ſenſibilium delectationũ, interdũ etiam bonarũ tenebras offundere

NOTA.

Digitized by Google

vt alliciat magis animam, eamque iterum ad ſenſuum commercium & vſum retrahat, & vt rerum illarum conſiderationi vacet, illaſque quo ad Deum ire poſſit, notitijs illis bonis, ſucciſque ſenſibilibus innixa amplectatur, perſuadet. Qua in re diſtrahit eam, & facile ab illa ſolitudine & recollectione, in qua Spiritus S. ſtupendas res illas arcanè operabatur, abducit. Tunc verò anima cum ad ſentiendum & deguſtãdum prona ſit (maximè ſi res iſtas ambiat) nullo negotio notitijs delectationibuſque illis adhæret, & ab illa ſolitudine, in qua Deus operabatur recedit. Cũ enim ipſa iudicio ſuo, in pacifica illa de qua in præſenti agitur ſolitudine nihil ageret, ſed eſſet otioſa, videtur illi iſtud melius eſſe, quandoquidẽ hic eſt aliquid, & ibi nihil. Eſt res profectò miſerabilis, quod ſeipſam anima nõ intelligẽdo, dũ vni buccellæ inhiat, ne tota ipſa à Deo depaſcatur, ſibi ipſi impedimẽto eſt, quod facit Deus eã in ſpiritualib. ac ſolitarijs vnctionibus palam ſui abſorbendo. Atque hoc modo propter rẽ nullius propè momenti, maxima dæmon infert mala & detrimẽta, faciendo perdere animã immẽſas diuitias, & exigua eſca (ſicut euenit piſci) è mari puriſſimarum ſpiritus aquarũ, in quibus immerſa erat in Deo abſq; vllo, cui inniteretur adminiculo, illã educendo. Et ita ad litus extrahit eã, adminiculũ illi & fulcimẽtum ſuppeditando, facitque eam reperire fundũ, & vt per terrã cum labore gradiatur, ne in aquis Siloe quæ in ſilẽtio currũt, diuinis delibuta vnctionibus natet, perſuadet. Totque & tanta hac in parte operatur dæmon, vt res ſit planè ſtupenda: & cum exiguum damnum, quod hac in parte animabus infert, maximum cẽſendum ſit, vix tamen reperitur anima, quæ hac via incedat, cui non ingentia irroget damna, eamq; grauem pati iacturam compellat.

Vix in hoc itinere aliqua reperitur anima cui graue non inferat dæmon detrimentũ.

Malignus ſiquidem iſte magna cũ ſagacitate, ſeſe hic in tranſitu, qui inter ſenſum ſpiritumque reperitur, collocat, ipſomet ſenſu decipiendo & ineſcando animã, res nimirũ ſenſibiles vt in illis detineatur, nec vngues eius euadat, obijciendo. Anima porro ſumma cũ facilitate confeſtim ſeſe detinet, nihil .n. amplius præter illud nouit, nec putat aliquod in re illa latere dãnũ: quin potius fœlici hoc adſcribit ſorti, auideque arripit, à Deo ſe viſitari arbitrãdo: ſicq; in interiora ſponſi nõ ingreditur, ſed ad portam duntaxat remanet, quid ibi agatur inſpiciendo. *Omne ſublime videt*, ait Iob (hoc eſt omne ſublime animarum) vt illud nimirũ impugnet. Quod ſi forte fortuna earũ aliqua ad recollectionẽ ei elabatur, horroribus ipſe, terroribus, vel doloribus corporalibus, ſeu ſtrepitibus, exterioribuſque ſonis, illã perdere conatur, facitq; eam ad ſonitũ ſeſe reflectere, vt hoc modo illam foras extrahat, & ab interiori ſpiritu diuertat, idque eouſq; donec præualere non valens, eã relinquat. Tantaque cum facilitate, tantas impedit diuitias, & iſtas pretioſas deſtruit animas; vt licet ipſe multo pluris hoc faciat, quã multas alias proſternere animas, nihilominus ob facilitatẽ, qua id cõſequitur, & ob modicũ quẽ ea in re impẽdit laborẽ, parui hoc æſtimat. Iob 41.25.

§. 15.

Ad hoc propoſitum intelligere poſſumus id, quod ipſemet Dominus dixit Iobo: *Ecce ſorbebit fluuiũ & nõ mirabitur: & habet fiduciã quod influat Iordanis in os eius*: (qui ſublimiora perfectionis ſignificat) *In oculis eius quaſi hamo capiet eum, & in ſudibus perforabit nares eius* (hoc eſt, notitiarũ cuſpidibus, quibus ferit illam, diuertet ſpiritum ipſius: ſiquidẽ aër, qui ex naribus egreditur vnitus, ſi illæ fuerint perforatæ, per multas diſſipatur partes. Et inferius ait. *Sub ipſo erunt radij ſolis, & ſternet ſibi aurum quaſi* Iob 40.18. Cap. 41. 21.

quaſi lutum; efficiendo nimirum vt admirabiles diuinarum notitiarum radios amittant illuminatæ animæ, & pretioſum ornamentorum diuinorum aurum, ex opulẽtis animabus ipſe diſſipat & effundit.

Adhortatio animarum in hoc ſtatu conſtitutarũ qua docentur quid illis facto opus ſit.

O igitur animæ, quando tam ſublimia dona à Deo recipitis, vt per ſolitudinis, recollectionisq; ſtatum vos deducat à veſtro laborioſo ſenſu vos ſeparãdo, ne quæſo ad eũ reuertamini; ſed operationes veſtras relinquite: ſi enim prius vobis adiumento erant, ad mundum vosq; ipſas abnegandas, cum in incipientium ſtatu verſaremini, nunc cum Deus hunc vobis inſignẽ exhibet fauorẽ, vt ipſemet operarius & artifex eſſe velit, erũt vobis obſtaculo, & maximo impedimẽto. Dũmodo enim curetis in nulla re operationes veſtras occupare, ab omnibus rebus eas abſtrahendo, nec illas implicando, (hoc enim vobis ex parte veſtra in ſtatu iſto faciendum incũbit) & præterea vt ſimul aduertentiã ſeu attentionem amoroſam & ſimplicẽ adhibeatis, nullam animæ vim inferendo (niſi forte abſtrahendo illã ab omnibus & ſubleuando, ne pacẽ ipſius perturbetis & alteretis) his inquam præſtitis, cœleſti refectione cibabit illam Deus, quandoquidem nullum ipſi in ea ponitis obſtaculũ.

§. 16.

Qua ratione anima in hoc ſtatu ſibi ipſi detrimentum infert.

Tertius tandem cœcus, eſt ipſamet anima, quæ ſeipſam non intelligẽdo, turbat ſeipſam, ſibiq; detrimentum infert. Cum enim nihil ſciat aliud, niſi per ſenſus operari, quando vult eã Deus in vacuo illo ac ſolitudine collocare, in qua ſuis nequit vti potentijs, neq; actus vt dictũ eſt exercere: cũ videatur illi, nihil ſe operari aut agere, ſenſibilius expreſſiuſq; conatur ſuos actus elicere: hocq; modo diſtrahitur, & impletur aridirate & deſolatione quę fruebatur prius otioſitate pacis ſilentioque ſpirituali, in quo Deus ſuauitatem illi occultè infundebat. Imò eueniet interdum vt contendat coneturque Deus in tranquilla illa quiete detinere animam, ipſa verò è contra obſtinatè reluctetur, imaginatione vociferari, intellectuque incedere nitendo: ſicut accidit puerulis, quos cum eorũ matres abſque vllo ipſorum labore & inceſſu, ſuis geſtent vlnis: vociferantur ipſi, ſeſeque proripiunt, ſuis incedere pedibus cupientes, ſicq; nec ipſi ambulant, neque matres ambulare permittunt, vel certe quemadmodũ ſi pictor aliquã depingeret imaginẽ & ipſa ſeſe hinc & inde moueret, nil profectò illũ ſineret efficere. Animaduertat igitur anima, quod licet non ſe ſentiat tunc ambulare; multo tamen plus itineris cõficiat, quam ſi ſuis graderetur pedibus: Deus enim in ſuis vlnis portat eam, vnde illa non ſentit iter; & quãuis videatur illi, nihil ſe agere; multo tamẽ plus præſtat, quã ſi ipſa operaretur; Deus enim operarius eſt. Quod ſi ipſa nõ animaduertat iſta, non eſt mirũ; nã ea quæ operatur Deus in anima, non aſſequitur ſenſus. Diuinis ergo ſe manibus committat, ipſique cõfidat, ſi enim ita faciat, tuta ſecuraq; incedet: nullũ enim ei metuendũ eſt periculum, niſi quando illa ex ſe, vel propria induſtria, ſuis potentijs voluerit operari.

Ea quæ Deus operatur in anima non aſſequitur ſenſus.

§. 17.

Sed reuertamur iam ad propoſitam nobis de profundis iſtis potentiarum cauernis tractationem, in quibus diximus, maximas tunc eſſe ſolere animæ afflictiones, quando eam Deus ad ſecum illam veniendam ſubtilibus iſtis & delicatis vnctionibus inungit & diſponit; quæ ſolent interdum adeò ſubtiles eſſe ac ſublimes, vt intimum animæ fundum penetrando, taliter illam diſponant, & ſuauitate deliniãt, vt dolor, & obingens deſideriũ defectio, cum immenſo cauernarum iſtarũ vacuo, ſit quaſi infinitus. Reuertamur inquam

inquã ad id de quo tractabamus, nimirũ ſi vnctiones quæ cauernas iſtas, ad ſpiritualis matrimonij vnionem diſponebant, tã nobiles & excelſæ ſunt, ſicuti diximus; qualis obſecto erit poſſeſſio, qua modo in vnionis ſtatu fruuntur? Indubium eſt, ſecundum ſitis, famis, dolorisque cauernarũ iſtarũ magnitudinem; ſatisfactionẽ quoque, ſatietatem ac delectationem ipſarum futuram, & ſecundum diſpoſitionum ſubtilitatem fore etiam fruitionis & poſſeſſionis ſentimenti animæ præſtantiã, quod ſentimentum ſeu ſenſatio animæ eſt vigor & virtus, qua ipſius ſubſtantia prædita eſt, ad ſentiendum & fruendum potentiarum obiectis.

Cur potẽtiæ animæ Cauernæ appellentur.

Potentias iſtas, cum magna proprietate appellat hoc loco Cauernas anima. Cum enim ſentiat Cauernas iſtas intelligentias profundas, lampadumque iſtarũ ſplendores capere, manifeſtè animaduertit, tantã ineſſe illis profunditatem, quãta eſt intelligẽtiæ & amoris profunditas: tantamque ipſarum capacitatem, & tot earum ſinus quot diſtinctas cauſas ſeu origines intelligentiarũ, delectationum, & gaudiorũ recipit: quæ vniuerſa in iſta ſeu ſenſus ſenſationis animæ Cauerna recipiũtur & ſtabiliuntur, quæ ſicut dixi eſt virtus capax, quã ipſa habet ad res iſtas poſſidendas, ſentiẽdas & deguſtandas, ſicut communis phãtaſiæ ſenſus, eſt omnium obiectorum quæ ſenſibus externis repræſentantur receptaculum, eodem modo ſenſus iſte communis animæ, eſt tam nobili excellentique poſſeſſione illuſtratus & locupletatus.

VERSVS IV.

Obſcuri prius ac cœci.

Dvas ob cauſas poteſt oculus non videre; vel quia in obſcuro verſatur loco, vel certè quia eſt cœcus. Deus lux eſt, & verum animæ obiectum: & quando illa à luce iſta non illuminatur, in obſcuro eſt: licet perſpicaciſſimos habeat oculos. Quãdo verò in peccato manet vel alia re occupat appetitum, cœca eſt: & quamuis tunc lux diuina non deſit; quia tamẽ cœca eſt, non illam propter animæ obſcuritatẽ, quæ eſt ignorantia practica qua tenetur cernit; quæ etiam antequam per transformationem iſtã illuminaretur à Deo, tenebroſa erat, & tantorum bonorũ Dei ignara, ſicut ſibi contigiſſe, antequã à Deo illuminaretur, ait Sapiẽs, verbis iſtis: Ignorãtias meas illuminauit. Spiritualiter autem loquendo, aliud eſt manere in obſcuro; aliud vero manere in tenebris. Nam manere in tenebris, eſt cœcum eſſe in peccato; ſed manere in obſcuro, eſſe poteſt abſque peccato. Hoc autem duobus modis euenire poteſt; videlicet reſpectu rerum naturalium carendo luce aliquarum ex illis. Vel certè reſpectu rerum ſupernaturalium, multarum ex illis lucem non habendo. Et reſpectu duarum rerum iſtarum dicit hic anima, obſcurum fuiſſe ſine Deo intellectum ſuum. Donec enim dixiſſet Dominus: *Fiat lux*; tenebræ erant ſuper faciem abyſſi Cauernarum ſenſus, qui quanto abyſſalior eſt, profundiorumque Cauernarum, quando Deus, qui eſt lumen, non eas illuminat: tantò abyſſaliores profundioresque tenebræ in illo reperiuntur. Vnde impoſſibile eſt illum ad diuinam lucem attollere oculos, ſed ne in mentem quidem illi eam venire: cum enim illam nunquam viderit, neque ſciat qualiter ſe habeat, nequibit deſiderare illã; quin potius tenebras appetet, & ab vna tenebra labetur in aliã, ab illa priore ductus tenebra, neq; enim poteſt vna tenebra ducere, niſi ad aliã tenebram, ſiquidem vt Dauid ait: *Dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat ſcientiam.* Et ſic vna tene-

Quando anima in tenebris verſatur & quando eſt cœca.

Quid eſt manere animam in obſcuro & manere in tenebris.

Gen. 1. 3.

Pſ. 18. 2.

Digitized by Google

tenebrarum abyſſus, inuitat aliam; & vna lucis abyſſus, inuitat aliam lucis abyſſum, qualibet ſimilem ſibi inuitante: atque ita gratiæ lux, quam Deus animæ iſti prius infuderat, & per quam, abyſſi ſuæ aperuerat illi oculos, ad lucem diuinam intuendam (qua in re gratam illam & amicam effecerat) aliam gratiæ abyſſum inuitat: quæ eſt diuina iſta animæ in Deum transformatio, per quam oculus ſenſus illuminatiſſimus remanet & acceptiſſimus.

Superioris ſenſus cæcitatē appetitus cauſat.

Cæcus præterea erat ſenſus in quantum alia re præter Deum oblectabatur; nam ſuperioris rationaliſq; ſenſus cæcitatem, Appetitus cauſat; qui velut catarrhacta & nubecula ſeſe interponit, cordiſque oculo inhæret, ne res quas coram ſe habet cernat. Et ita in quantum ſenſus oblectamenta conſectabatur, ad videndas immenſas diuitias pulchritudineſque diuinas, quæ retro erant, cæcus erat. Quemadmodum enim aliquid etiam minimū, oculo ſuperpoſitum, ſatis eſt ad viſionem impediendam, & ne obiecta alia præſentia licet maxima poſſit videre: ita vel vnicus appetitus cui anima obnoxia ſit, ſatis eſt pro illo tempore, quo viget, ad vniuerſas iſtas ſtupendas gratias diuinas impediendas, quæ ab appetitibus & delectationibus, quas anima cupit, plurimum diſtant. Quis poſſet hîc digne aſſequi verbis quam impoſſibile ſit animam appetitibus ſubditam de rebus diuinis, vt illæ in ſe ſunt iudicare? Nam ad rectum de rebus diuinis ferendum iudicium, debent appetitus & delectatio omnino profligari, nec debet eas anima cum ipſis iudicare: ſecus enim res diuinas pro non diuinis accipiet, & reputabit, & res non diuinas pro diuinis. Inhærente namque catarrhacta & nubecula illa iudicij oculo, nil aliud niſi nubeculam, iam vnius, iam alterius coloris, ſicuti ſeſe obijciet videbit: & nubeculam illam Deum eſſe arbitrabitur, eò quòd nihil aliud præter nubeculam ſenſui inhærentem videat; Deus autem ſub ſenſum non cadit. Vnde appetitus & delectationes, ſublimium rerum cognitionem impediunt, quemadmodum Sapiens ſignificat dicens: *Faſcinatio enim nugacitatis obſcurat bona, & inconſtantia concupiſcentiæ tranſuertit ſenſum ſine malitia.* Sap. 4:12.

Quid neceſſariū ſit ad iudiciū de rebus diuinis rectè ferendum.

Quamobrem qui nondum eum ſpiritualis vitæ obtinuerunt gradum, vt ab appetitibus & delectationibus purgati ſint, ſed adhuc aliquo modo in ipſis animales ſunt, credant & ſibi perſuadeant ſe viles abiectaſque ſpiritus res (cuiuſmodi ſunt illæ quæ magis ad ſenſus, in quibus ipſi adhuc viuunt accedunt) magnas inſigneſque reputaturos; res verò ſublimes & præſtantes ſpiritus, hoc eſt, quæ à ſenſibus magis remotæ ſunt, paruifacturos & deſpecturos.

Quis ſit animalis homo.

Animalis homo eſt ille, qui viuit adhuc cum naturæ ſuæ appetitibus, qui appetitus licet interdū res ſpiritus attingant; ſi tamen voluerint naturali ſuo appetitu illis adhærere; iam ſunt naturales appetitus. Parum enim refert, vt obiectum ſpirituale ſit, ſi illius appetitus ex ſeipſo originem trahat, vimque ac radicem ſuam in natura habeat defixā. Sed dices: Quādo ergo deſideratur Deus, nonne hoc ſupernaturale eſt? Reſpondeo; non ſemper eſſe, ſed quando deſiderij huius motiuum ſeu incitamentum ſupernaturale eſt, & Deus inſuper huiuſmodi appetitus vim & efficaciam præbet: hoc autem longè diuerſum eſt. Sed quando tu ex teipſo deſiderium iſtud habere vis, quantum ad eius modum ſpectat: non eſt amplius quam aliquid naturale. Vnde quando ex te vis guſtibus ſpiritualibus adhærere, & in eis appetitum tuum naturalem exerces; iam opponis catarrhactas, & es homo animalis,

Quā grauiter decipiantur multi orationi dediti.

Quando deſideria noſtra ſpiritualia ſint & ſupernaturalia.

malis, neque de ſpiritualibus, omnem ſenſum appetitumque naturalem ſuperantibus, iudicium ferre poteris, aut illas intelligere. Quod ſi tibi hæc adhuc dubia videantur: nil tibi amplius dicendum occurrit, niſi vt iſta denuo legas, & fortaſſis libera à dubitatione euades: ſatis enim veritatis ſubſtantia enucleata eſt, nec locus hic patitur prolixiorem iſtis de rebus, tractationem. Hic itaque ſenſus, qui antea abſque iſta luce diuina obſcurus erat, & ſuis obcæcatus appetitibus iam taliter conſtitutus eſt, vt profundæ ipſius cauernæ, hac diuina vnione mediante

In conſuetis excellentijs

Calorem, lucemque ſimul, ſuo prabeant dilecto.

VERSVS V. & VI.

In conſuetis excellentijs
Calorem lucemque ſimul,
ſuo prabeant dilecto.

CVm enim iſtæ potentiarum cauernæ, adeo ſtupendo modo in admirandis lampadum illarum ſplendoribus, quæ in ipſis ardent, poſitæ collocatæque ſint, cumque iam illuſtratæ, & in Deo ſint accenſæ, præter integram, quam ſuiipſarum illi faciunt, traditionem; eoſdem ipſos ſplendores, quos ab eo cum amoroſa gloria ſuſceperunt, ad Deum in Deo tranſmittunt, inclinatæ iam ipſæ ad Deum in Deo, effectæ etiam ipſæ lampades, in ſplendoribus diuinarum lampadum accenſæ eandem lucem, & amoris calorem quem ſuſcipiunt ad ſuum reflectendo dilectum. Hic enim eodem prorſus modo, quo ipſum amoris calorem ſuſcipiunt & cum eadem perfectione ac excellentia, cum qua ipſis ab eo tribuitur, eidem eum præbent. Quemadmodum vitrum ſolis radijs tranſuerberatum, facere ſolet. Quanquam in noſtro caſu multò ſublimius hoc fiat, eo quòd hac in re voluntatis exercitium interueniat.

In conſuetis excellentijs.

Hoc eſt, peregrinis, & ab omni communi ſenſu alienis, omnemque verborum apparatum ſuperantibus. Nam ſecundum excellentiam perfectionemque cum qua intellectus diuinam ſuſcepit ſapientiam, eſt quoque excellentia ac perfectio, cum qua præbet illam anima. Et ſecundum excellentiam, cum qua voluntas cum diuina eſt vnita bonitate, eſt etiam excellentia cum qua dat illa Deo in Deo eandem bonitatem: ad hunc quippe finem recipit eam vt eam det. Et eodem prorſus modo, ſecundum excellentiam & perfectionem cum qua in Dei magnitudine cognoſcit, manendo vnita in illa lucet, & calorem amoris præbet. Et iuxta excellentias & perfectiones aliorum attributorum diuinorum quæ communicat ibi animæ, fortitudinis videlicet, pulchritudinis, iuſtitiæ &c. ſunt etiam excellentiæ, quibus ſpiritualis ſenſus, lætabundus dat dilecto ſuo in ſuo dilecto eandem ipſam, quam ab eo recipit lucem. Nota. Nam cum ipſa in hoc ſtatu ſit facta vna eademque res cum eo; eſt ipſa Deus per participationem: & quanquam non in tam perfecto gradu, ſicut in alia vita, eſt tamen (ſicuti diximus) velut in vmbra Dei. Atque ita cum ipſa, per transformationem iſtam ſit vmbra Dei, facit ipſa in Deo per Deum id, quod facit ipſe in ea per ſemetipſum: eo quod amborum voluntas, ſit vna. Hocque modo, ſicut Deus ſeipſum illi dat cum libera & gratuita voluntate: ſic ipſa etiam, tãto liberiorem gene-

nero-

Digitized by Google

nerc ſiorem que habens voluntatem, quãto magis Deo in Deo vnitam: quodammodo per amoroſam complacentiam, quam de eſſentia diuina perfectionibuſq; ipſius habet, dat Deo ipſum Deum. Eſtq; hoc myſticum quoddam, & affectiuum animæ, donum factum Deo: verè enim videtur ibi animæ, Deum eſſe ſuum, & quod ipſa tanquam filius Dei adoptiuus, cum proprietate iuris, per gratiam, quam Deus ſui ipſius fecit illi eum poſſideat. Dat igitur illũ dilecto ſuo, qui eſt ipſemet Deus, qui ſeſe dedit illi. Qua in re, quicquid debet exoluit: voluntariè enim & libenter tantundẽ dat illi, cum delectatione & inæſtimabili gaudio, Spiritum ſanctum velut rem ſuam ſpontanea traditione dando, vt ametur ſicut ipſe amati dignus eſt. In quo inæſtimabilis conſiſtit animæ delectatio, cum nimirum videt quod ipſa det Deo rem, quæ illi ſecundum infinitam ipſius eſſentiam cõgruat & quadret. Nam licet verùm ſit; non poſſe animam dare denuo Deum ipſimet Deo; ſiquidem ipſe ſemper in ſe ipſemet eſt: nihilominus anima perfectè & prudenter hoc facit, dando quicquid ipſi ab eo datum fuerat, ad perſoluendum amorem: quod nihil aliud eſt, quam tantundem dare, ſicut ſibi datur: Deus autem contentus & ſatisfactus eſt illo animæ dono, & cum minori non illi eſſet ſatisfactum, libenterque hoc & gratè accipit, veluti rem propriam animæ, quæ res in ſenſu explicato datur Deo, & in hoc ipſo eam diligit, & denuo liberè ſeſe tradit animæ; & in hoc ipſo amat animam: & hoc modo actu inter Deum & animam quidã reciprocus reperitur amor in vnionis conformitate, & matrimoniali traditione, in qua amborum bona, quæ ſunt eſſentia diuina, ab vtriſque in voluntaria vnius alteri traditione coniunctis, poſſidentur vno alteri dicente illud, quod

Mirabiliter Dei & animæ ſpirituale matrimonium deſcribitur.

filius Dei dixit ſuo Patri, apud ſanctum Ioannem videlicet: *Omnia mea tua ſunt, & tua mea ſunt, & clarificatus ſum in eis.* Quod in alia vita in fruitione ſine intermiſſione fit, in iſto verò vnionis ſtatu tunc fit, quando ad actum & exercitium amoris communicatio animæ & Dei reducitur: tunc inquã poteſt anima illud offerre donum, quamuis maioris entitatis, quam ſit ipſius capacitas & eſſentia. Perſpicuum ſiquidẽ eſt, quod ille, cui multa regna ac nationes velut propriæ ſubditæ ſunt, quamuis ipſæ multo plus illo entitatis habeant poteſt tamẽ eas ipſe optimè cui voluerit dare. Et hæc eſt ſumma animæ ſatisfactio & lætitia conſiderare videlicet: plus ſe Deo quã ipſa in ſe valeat dare tanta cũ liberalitate Deũ ipſi Deo, veluti rem ſuam dando, idq; cum ea luce diuina, amoriſque calore, cum qua ſibi illi datus: quod in alia vita fit, lumine gloriæ & amore mediante; in præſenti verò per illuminatiſſimam fidem, & ardentiſſimum amorem. Atque iſto modo

Ioan. 17. 10.

In conſuetis excellentijs. Calorem, lucemque ſimul, ſuo præbent dilecto.

ſimul; coniuncta eſt enim Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, in anima communicatio, qui ſunt lux & ignis amoris.

Sed notandæ hoc loco à nobis ſunt, excellentiæ exquiſitæque perfectiones, cum quibus facit Deo hanc traditionem anima. Circa quod animaduertere oportet, quòd cum in actu vnionis iſtius, quadam fruitionis imagine perfruatur anima, quæ ab vnione intellectus & affectus in Deo producitur, oblectata ipſa in ſe, & obligata, facit Deo traditionẽ Dei, & ſui ipſius ſtupendis planè modis. Nam quantum ad amorem ſpectat, gerit ſe circa Deum anima

Mirabiles excellentiæ cum quibus facit anima hãc Dei Deo traditionem.

In conſuetis excellentijs.

Et eodem omnino modo, circa veſtigium fruitionis: & etiam circa laudem: & ſimiliter circa gratitudinem. Et quantum ad primum, hoc eſt, ad amorem attinet, tres præcipuas amoris excellentias habet. Prima eſt, quia amat hîc Deum anima, per ipſum Deum: quæ certè admirabilis excellentia eſt: amat enim à Spiritu ſancto inflammata, & habens in ſeipſa Spiritum ſanctum, ſicut Pater amat filium, vt per Sanctum Ioannem dicitur: *Vt dilectio qua dilexiſti me* (ait Filius Patri) *in ipſis ſit, & ego in ipſis.* Secunda excellentia eſt; amare Deum in Deo. In iſta enim vehementi vnione abſorbetur anima in Dei amorem; & Deus etiam cum vehementia magna ſeſe tradit animæ. Tertia excellentia amoris principalis eſt, amare eum ibi, ob id quod ipſe eſt. Non enim propterea duntaxat amat illum, quia eſt ipſi largus, bonus, liberalis, &c. Sed multo fortius quia in ſe, eſt omnia iſta eſſentialiter. Circa verò iſtam fruitionis imaginem, habet alias tres præcipuas excellentias admirabiles. Prima eſt, quia fruitur ibi anima Deo, vnita cum ipſo Deo. Nam cum hîc anima vniat intellectâ cum ſapientia & bonitate, &c. quas tam clare cognoſcit (quanquam non ita, ſicut in alia vita futurum eſt) mirum in modum in omnibus rebus iſtis diſtinctè (vti ſuperius diximus) intellectis oblectatur. Secunda dilectionis huius præcipua excellentia eſt, in ſolo Deo, abſque aliqua creaturæ admixtione, ordinatè oblectari. Tertia delectatio eſt; frui illo ſolummodo propter id, quod Ipſe eſt, abſque proprij guſtus, aut alterius cuiuſcunque rei creatæ admixtione. Quod verò ad Laudem ſpectat, quam in iſta vnione concinit anima Deo, tres in ea reperiuntur excellentiæ. Prima eſt: quia facit hoc anima ex officio; animaduertit ſiquidem Devm eam ad laudem ſuam creaſſe, ſicut per Iſaiam dicit: *Populum iſtum formaui mihi, laudem meam narrabit.* Secunda excellentia eſt: dicere Deo laudes, ob beneficia quæ accipit & propter voluptatem, quam in laudando magno iſto Domino experitur. Tertia eſt; laudare eum ob id, quod ipſe in ſe eſt: quamuis enim anima, nullam inde perciperet delectationem; laudaret tamen eum propter id quod ipſe eſt. Ad gratitudinem porrò quod attinet, tres alias habet excellentias. Prima eſt: gratam eſſe, & agere gratias pro naturalibus & ſpiritualibus bonis, necnon pro vniuerſis alijs beneficijs. Secunda eſt; ingens delectatio, quam in laudando Deo percipit: vehementiſſime enim in hanc abſorbetur laudem. Tertia eſt, laudare ob id duntaxat, quod Deus eſt: quod efficacius multò eſt, & delectabilius.

Prima eſt quia amat Deum per Deum.

Ioan. 17. 26.

Secunda, quia amat Deum in Deo.

Tertia, quia amat Deum ob id quod in ſe eſt.

Iſa. 43. 21.

CAN-

CANTVS QVARTVS.

CANCION IV.

Quan manſo y amoroſo
Recuerdas en mi ſeno
Donde ſecretamente ſolo moras
Y en tu aſpirar ſabroſo,
De bien y gloria lleno
Quan delicadamente me enamoras.

SENSVS.

Quam mitis & amoroſus
In ſinu euigilas meo,
In quo ſecrete ſolus moraris!
Et in tua aſpiratione dulci,
Bonorum & gloria plena,
Quam delicatè me amore ſuccendis!

DILVCIDATIO.

VErtit ſe hoc loco multo cum amore ad ſponſum anima, magnificiens agenſque gratias pro duobus admirandis effectibus, quos ipſe interdum in ea per vnionem iſtam producit, notando etiam modum, quo eos efficit, necnon effectum, qui inde in eam redundat.

Primus effectus, eſt Expergefactio Dei in anima: modus verò quo fit eſt manſuetudo & amor. Secundus effectus eſt, Aſpiratio Dei in anima: modus autem eius bona ſunt & gloria, quæ in aſpiratione ei communicantur. Id vero quod hinc redundat in animam, eſt, tenera delicataque amoris inflammatio: vnde perinde eſt, ac ſi diceret. Expergefactionem quam *O Verbum Sponſe*, in centro & fundo animæ meæ facis, in quo ſecretè & ſilenter, ſolus tanquam ipſius Dominus moraris, non ſolum vt in domo tua, neque ſolum vt in lectulo tuo, verum etiam ſicut in proprio ſinu meo, intimè arctiſſimeque vnitus; quam manſuetè amabiliterque illam facis (hoc eſt, manſuetus valde & amoroſus) & in dulci aſpiratione, quam in hac tua expergefactione ſuauem mihi facis, quæ plena bonorum eſt & gloriæ; quam delicatè me amore ſuccendis, tibique deuincis! Qua in re vſurpat anima ſimilitudinem illius, qui poſtquam è ſomno euigilauerit, reſpirat; quia reuera ita ſe rem habere ſentit.

(***)

VERSVS I. & II.

Quam mitis & amabilis
In ſinu euigilas meo:

MVltos excitationum ſeu expergefactionum modos facit animæ Deus: quas ſi enumerare deberemus, nunquam eſſet finis. Verum euigilatio iſta à filio Dei facta, quam hoc loco explicare vult anima eſt (meo iudicio) ex ſublimiſſimis & quæ magis animæ prodeſt: Hæc quippe expergefactio eſt motus, quem verbum in profunditate animæ producit tantæ præſtantiæ, dominij, & gloriæ, tamque intimæ ſuauitatis vt vniuerſa balſama, ſpecieſque odoriferæ, & denique omnes mundi flores, ſpargi, moueri, & reuolui ad fragrantiam excitandam videantur, cuncta prætereà mundi regna & dominia, omnes etiam cæli virtutes & poteſtates videntur moueri: neque hoc duntaxat, ſed etiam vniuerſæ omnium rerum creatarum virtutes, ſubſtantiæ, perfectiones, & pulchritudines reſplendent, & eundem cõcorditer & in vnum faciunt motum. Vt enim S. Ioannes ait. Omnia, *in ipſo vita ſunt.* Et alius etiam Apoſtolus. *In ipſo viuunt ſunt, & mouentur:* Hinc eſt; quod volendo ſe magnus iſte imperator, manifeſtare animæ, & hoc illuſtrationis modo ſeſe in anima mouendo non ſe tamen mouente in ea illo, qui (vt Iſaias ait) geſtat principatum ſuum ſuper humorem ſuum: hoc eſt, trinas machinas, Cæleſtem, Terreſtrem, & infernalem, & omnia quæ in eis ſunt, ſuſtentando omnes illas, (ſicut S. Paulus dicit) *Verbo virtutis ſuæ*) hinc inquam eſt, quod omnes ſimul moueri videantur. Quemadmodum ſi moueretur terra, cunctæ res naturales quæ in ea ſunt, mouerentur: eodem modo fit quando Princeps iſte qui aulam ſuam ipſe geſtat, non verò aula ipſum (in ſenſu explicato) mouetur. Quanquam ſimilitudo hæc, valde ſit impropria, hîc enim, non ſolum moueri videntur, ſed etiam eſſentiæ, virtutis, pulchritudinis ac venuſtatis ſuæ elegantiam, nec non durationis & vitæ ſuæ in illo radicem patefacere. Ibi quippe cognoſcit anima, qualiter vniuerſæ creaturæ inferiores & ſuperiores vitam, virtutem, durationemque ſuam in eo habeant: intelligit etiam illud, quod ipſe in libro Sapientiæ dicit: *Per me Reges regnant: per me Principes imperant, & potentes decernunt iuſtitiam, eamque intelligunt.* Et licet verum ſit; animaduertere ibi animam, res iſtas diſtinctas eſſe à Deo, in quantum eſſe creatum habent, cognoſcereque eas ibi in ipſo, cum earum vi, radice, & vigore; tantam nihilominus adeoque infinitam eſſentiæ Dei ſuper illas agnoſcit eminentiam; vt melius agnoſcat illas in iſto ſuo principio, quam in illis ipſis. Et hæc eſt ingens expergefactionis delectatio; cognoſcere videlicet effectus, per cauſam ipſorum. Qualiter autem hic motus in anima fiat, cum DEVS ſit immobilis, eſt profectò res admirabilis. Nam abſque eo quod moueatur Deus, innouatur ipſa, & ab eo mouetur; & cum admirabili quadam nouitate, manifeſtatur ei vita illa diuina, & eſſentia ac harmonia omnium creaturarum, vſurpante ac mutuante cauſa nomen effectus, quem producit: ſecundum quem effectum dici poteſt moueri Deus ſicut Sapiens ait. *Sapientiam mobiliorem eſſe omnium mobilium:* non quod moueatur ipſa, ſed quia principium & radix eſt omnis motus: & in ſe ſtabilis permanens (vt immediate ſubiungit Sapiens) innouat vniuerſa: & ſic id, quod ibi dicere vult, eſt ſapientiam magis eſſe actiuam, omnibus rebus actiuis. Atque ita debemus hîc dicere; Animam

Quidnam ſit hæc euigilatio ſeu expergefactio de qua in Cantu iſto loquitur anima.

Ioan. 6. 64
Act. 17. 28
Iſa. 9. 6.
Heb. 1. 3.
Prou. 8. 15
Cum Deus immobilis ſit, qua ratione dici poteſt in animam moueri.
Sap. 7. 24.

in

in motu iſto; eſſe illam, quæ mouetur & expergiſcitur, & propterea propriè illi imponere nomen expergefactionis, Deus tamen ſemper eo manet modo, quo illum vidit anima; mouendo ſcilicet gubernando, & eſſentiam, virtutem, pulchritudines, & dona cunctis tribuendo creaturis, & omnes illas in ſe virtualiter, præſentialiter, & eminentiſſimè continendo; videtque anima, quid Deus in ſe ſit, quid verò in creaturis; veluti ille cui palatium aliquod aperitur, vnico actu eminentiam perſonæ intus manentis, & ſimul quidquid operatur, videt.

Quomodo fiat hæc Dei expergefactio.

Vnde (quantum ego capio) modus quo expergefactio iſta, ſeu intuitus animæ fit, eſt: quod aufert illi Deus, aliqua ex multis velaminibus & cortinis, quas ipſa ante ſe habet, vt cernere poſſit, quidnam ille ſit: tunc vero tranſlucet; & à longè diſcernitur (quamuis aliquantum obſcure, nō enim vniuerſa ſublata ſunt velamina, ſiquidem velamē fidei remanet) facies illa diuina plena gratiarū: qui cum vniuerſa virtute ſua moueat, ſimul cum eo, quidquid operatur apparet. Et hæc eſt euigilatio & excitatio animæ: quamuis etiā reuera, cum vniuerſum hominis bonum à Deo oriatur, & homo nihil ex ſe boni poſſit: in veritate dicatur, excitationem expergefactionemque noſtram, expergefactionem Dei eſſe; & ſubleuationem noſtram, ſubleuationem eſſe Dei.

Pſ. 43. 23.

Et ita quando Dauid dixit. *Exurge, quare obdormis Domine*, perinde eſt, ac ſi dixiſſet: Eleua nos, & excita nos: corruimus enim & obdormiuimus. Vnde quia anima ſopore, ex quo nunquam ipſa ex ſe euigilare potuiſſet erat conſopita: ſoluſque Deus eſt qui oculos ipſius potuit aperire, hancque facere expergefactionem propriiſſimè vocat illam Dei expergefactionem dicens:

In ſinu euigilas meo.

VERSVS II.

In ſinu euigilas meo.

EXcita nos tu Domine mi & illumina, vt bona, quæ nobis ſemper proponis cognoſcamus & amemus, tunc enim cognoſcemus, quod te ad facienda nobis beneficia moueris, & noſtri fueris recordatus.

Eſt prorſus inuiſibile id, quod anima in iſta excitatione, de excellentia Dei in intimis ſuis, quæ ſunt ſinus ipſius, de quib. hic loquitur cognoſcit, & ſentit, nam immēſa quædā potentia, voce multitudinis excellentiarum, milliū millium virtutum, reſonat in anima, in quibus ſubſiſtendo, ſeſeque detinendo, remanet ipſa terribilis ſolideque tanquam caſtrorum acies ordinata: dulcorata etiam & gratioſa in eo, quī vniuerſas creaturarum ſuauitates & gratioſitates in ſe complectitur.

Qua ratione anima mortali incluſa corpore tā fortem poſſit ſuſtinere communicationē.

Verum dubium hoc loco emergit: qua ratione poſſit anima carne mortali circūſepta tam fortem ſuſtinere communicationem; cum reuera non reperiatur in ea ſubiectum & virtus, ad tanta ſine defectione ſufferenda? Ex ſolo enim Regis Aſſueri in throno ſuo ſedentis, regijs induti veſtibus, & auro gemmiſq; precioſis ſplēdentis aſpectu; tantum timoris Eſther Regina adeo illum vultu terribilem videndo, concepit, vt deliquium fuerit paſſa; ſicut ipſa fatetur ibi, dicens: *Vidi te Domine quaſi Angelum Dei, & faciem tuam plenam gratiarum, & conturbatum eſt cor meum, præ timore gloriæ tuæ*: nam gloria, quando eum non glorificat, opprimit intuentem.

Eſth. 15. 16

Quāto magis ergo deberet deficere hic anima, quandoquidem ille quem cognoſcit

Digitized by Google

§. 12.

Doctrina contra Cōfeſſarios & Magiſtros animas in ſeruitute quadā detinentes.

Sed iam quod dicere velis, habere huiuſmodi hominem excuſationem aliquā (quanquam ego eam non videam) ſaltem dicere non poteris, eam habere illum, qui curam alicuius animæ gerens nunquam eam è poteſtate ſua liberam dimittit, idque ob fines reſpectuſq; varios, quos nouit ipſe, qui certè impunè non abibūt. Eſt enim extra controuerſiam, quod cum anima illa progredi debeat in ſpirituali via proficiendo, (ad quod ſemper Deus fert illi opem) mutare illam debere ſtylum orationiſq; modum, & alia iam ſublimioríque, ea quam præbet illi Magiſter iſte doctrina alioq; ſpiritu indigere. Non enim omnibus ſufficiens eſt doctrina, ad omnibus caſibus ſucceſſibuſq; qui in via ſpirituali occurrunt, conſulendū: nec omnes adeò perfecto conſummatoque ſpiritu præditi ſunt, vt cognoſcant, qua ratione anima, in quocunque ſpiritualis vitæ ſtatu deduci gubernarique debeat: ad minus nequaquam ſibi perſuadere debēt, ſe omnibus, quæ ad negotiū iſtud requiruntur, præſidijs inſtructos eſſe, & Deum animam illam ad vlteriora non eſſe deducturum. Quemadmodum non quilibet qui nouit edolare lignū, imaginem quoque ſculpere nouit: nec qui illam ſculpere didicit, continuo læuigare illam & perpolire callet: ſed nec qui læuigare callet, artem depingend illam habet: nec tandem qui pingere eam nouit, vltimam illi imponere manū & perfectionem ſciet: quilibet enim iſtorum, nil amplius præſtare poteſt imagini, præter id quod nouit, & ſi aliquid amplius attentare voluerit, nil aliud hoc eſſet, quàm eam deſtruere. Iam ergo rem hanc penitus inſpiciamus: ſi tu, ô ſpiritualis Magiſter, cū ſis ſolummodo edolator vis ad mundi contemptum, appetituumque mortificationem inducere animam, vel ad ſummum ſis ſculptor, & in ſanctis illam meditationibus exerces, nec præter hæc aliud noſti: quomodo tu ad vltimam vſque ſubtilis picturæ perfectionem deduces animam iſtam, quæ pictura nō iam amplius in edolando, neque in ſculpendo, aut etiam in expoliendo cōſiſtit, ſed in operatione, quam ſucceſſiuè Deus in ea perfecturus eſt? Vnde perſpicuum eſt, ſi doctrinæ tuæ, quæ ſemper vna eſt, eam perpetuò alligatam eſſe volueris, vel retro eundum illi eſſe vel ad minus non progrediēdum. Quis enim eſſet obſecro exitus imaginis, ſi nihil aliud in ea efficeres, quam eam edolare, malleique tundere ictibus (quod ſpiritualiter loquēdo nihil eſt aliud quam potentias animæ exercere) Quādo perficeretur hæc imago? Quando vel quomodo dimittenda eſſet vt eam depingat Deus? Eſtne poſſibile, te omnia hæc officia tibi ſoli vſurpare? tamque te perfectum conſummatumq; arbitrari, vt nunquam anima iſta alterius opera, præter tuam, opus ſit habitura? Et dato caſu, quod ſufficiens ſis alicui animæ, eo quod dotibus ad vlterius progrediēdum ſit deſtituta, eſt tamen quaſi impoſſibile, vt talis ſis pro omnibus, quas è tuis elabi manibus non permittis: quamlibet enim diuerſa via deducit Deus vt vix vnus reperiatur ſpiritus, qui in dimidia parte modi, quo vtitur & procedit, cum alterius ſpiritus modo conueniat. Quis enim erit ſicut S. Paulus, qui potens ſit omnia fieri omnibus, vt omnes lucrifaciat? Tu verò tali tyrannide opprimis animas, taliterque illas libertate priuas, tibi ipſi latitudinē libertatemque Euangelicæ doctrinæ vendicādo, vt non ſolum ne ab eis deſeraris labores, ſed quod deterius eſt, ſi forte ſcias illarum aliquam cōſilij petendi gratia alium adijſſe, aut quidpiam aliud cum eo, quod tecū conferre nō expediebat, contuliſſe,

Quamlibet animā diuerſa via deducit Deus.

1.Cor. 9. 22.

vel

vel ſi fortè illam ipſe Deus direxerit ad eũ, vt ab eo diſceret, quod tu non doces: tu te ſic cũ ea geris (quod nõ ſine rubore dico) ſicut matrimonio iunctæ perſonæ ob zelotypiam contendentes, facere conſueuerunt: qui certe zelus, quo tu flagras, non eſt honoris diuini, ſed ſuperbiæ ac præ-
Nota. ſumptionis tuæ. Quo enim pacto tu ſcire potes, animam illam alterius opera non indiguiſſe? Grauiter indignatur Deus hominibus huiuſmodi, vindictamq; illis per
Ezech. 34. 2. 3. & 10. Ezechielem Prophetam minatur dicens. *Væ Paſtoribus Iſrael, lac comedebatis, & lanis operiebamini: requiram gregem meum de manu veſtra &c.*

Debent itaq; homines iſti in libertate relinquere huiuſmodi animas; tenẽturque permittere eas ad alios ſe cõferre, & grato eas redeuntes excipere vultu; non enim ſciunt qua via velit Deus illas proficere: præſertim verò, quando ipſius doctrina non illis amplius placet & ſapit; quod eſt indicium, Deum eas alio itinere ad vlteriora prouehere, & alio iam indigere Magiſtro: imò potius ipſimet debent hoc illis conſulere, quidquid vero aliter fecerint, ex ſtulta id naſcitur ſuperbia & præſumptione.

§. 13.

Verum prætermittamus nunc iſtum procedendi modum, & loquamur de alio prorſus peſtifero, quo homines iſti vel alij ipſis peiores vtuntur. Eueniet aliquando vt vngat Deus aliquas animas deſiderijs ſanctis incitamentiſq; ad deſerendũ mũdum, vitamque ac ſtatum in melius mutandum, ac Deo, ſpreto ſæculo inſeruien-
Res ſæculi non ſunt ſecundum cor Dei. dum (quod Deus plurimi facit, eouſque videlicet eas perduxiſſe; res enim ſæculi, non ſunt ſecundum cor Dei) ipſi verò ob rationes humanas, ac reſpectus Chriſti doctrinæ, ipſiuſque mortificationi, acrerum omnium deſpectui repugnantes: vtilitati videlicet ſuæ vel conſolationi attendendo, vel vbi nihil erat timendum metuendo, rem hanc differunt, vel difficilem reddunt, vel (quod deterius eſt) ab hac cogitatione eas diuertere conantur: cùm enim homines iſti deprauato parumque deuoto ac nimium mundo veſtito, modiceque in Chriſto manſuefacto præditi ſint ſpiritu; nec intrant ipſi, nec alios in- *Luc. 11. 52.*
trare permittunt. Sicut Saluator noſter ait. *Væ vobis legis peritis qui tuliſtis clauem ſcientiæ, ipſi non introiſtis, & eos qui introibant prohibuiſtis.* Verè enim affirmare poſſumus iſtos eſſe veluti vectem ac offendiculum, ad cœli ianuas poſitos: dum non conſiderant Deum eos in hoc conſtituiſſe officio; vt illos quos ipſe vocat, intrare compellãt, quemadmodum eis in ſuo Euangelio in- *Luc. 14. 23.*
iunxit: ipſi verò è contra repellunt, ne per anguſtam portam ad vitam ducentem ingrediantur. Hoc igitur modo ſpiritualis Magiſter eſt cœcorum vnus, qui Spiritus ſancti ductum in anima impedire poteſt: quod ſicuti diximus, multis cõtingit modis, quidam enim ſcienter, alij ignoranter labuntur, vtriſq; tamen impune non erit: ſiquidem cum officio iſto fungantur, ſcire conſiderareque quid agant tenentur.

§. 14.

Alter cœcus, quem diximus impedire poſſe animam in hoc recollectionis genere, eſt Cacodæmon, qui ſicut ipſe cœcus eſt, ita etiam animam cupit eſſe cœcã qui in altiſſimis ſolitudinibus iſtis, in quibus infunduntur delicatæ Spiritus ſancti vn-
ctiones (quod ei maximoperè diſplicet, Nota.
planeque inuidia ringitur videndo auolare ſibi animam, nec à ſe amplius poſſe capi, plurimumque diteſcere) conatur in iſtã nuditatem & abalienationem aliquas notitiarum catarrhactas ſeu maculas intrudere, & aliquas ſenſibilium delectationũ, interdũ etiam bonarũ tenebras offundere

vt alliciat magis animam, eamque iterum ad ſenſuum commercium & viuum retrahat, & vt rerum illarum conſiderationi vacet, illaſque quo ad Deum ire poſſit, notitijs illis bonis, ſucciſque ſenſibilibus innixa amplectatur, perſuadet. Qua in re diſtrahit eam, & facile ab illa ſolitudine & recollectione, in qua Spiritus S. ſtupendas res illas arcanè operabatur, abducit. Tunc verò anima cum ad ſentiendum & deguſtãdum prona ſit (maximè ſi res iſtas ambiat) nullo negotio notitijs delectationibuſque illis adhæret, & ab illa ſolitudine, in qua Deus operabatur recedit. Cũ enim ipſa iudicio ſuo, in pacifica illa de qua in præſenti agitur ſolitudine nihil ageret, ſed eſſet otioſa, videtur illi iſtud melius eſſe, quandoquidẽ hic eſt aliquid, & ibi nihil. Eſt res profectò miſerabilis, quod ſeipſam anima nõ intelligẽdo, dũ vni buccellæ inhiat, ne tota ipſa à Deo depaſcatur, ſibi ipſi impedimẽto eſt, quod facit Deus eã in ſpiritualib. ac ſolitarijs vnctionibus palati ſui abſorbendo. Atque hoc modo propter rẽ nullius propè momenti, maxima dæmon infert mala & detrimẽta, faciendo perdere animã immẽſas diuitias, & exigua eſca (ſicut euenit piſcĩ) è mari puriſſimarum ſpiritus aquarũ, in quibus immerſa erat in Deo abſq; vllo, cui innitererur adminiculo, illã educendo. Et ita ad litus extrahit eã, adminiculũ illi & fulcimẽtum ſuppeditando, facitque eam reperire fundũ, & vt per terrã cum labore gradiatur, ne in aquis Siloe quæ in ſilẽtio currũt, diuinis delibuta vnctionibus natet, perſuadet. Totque & tanta hac in parte operatur dæmon, vt res ſit planè ſtupenda: & tum exiguum damnum, quod hac in parte animabus infert, maximum cẽſendum ſit, vix tamen reperitur anima, quæ hac via incedat, cui non ingentia irroget damna, eamq; grauem pati jacturam compellat.

Vix in hoc itinere aliqua reperitur anima cui graue non inferat dæmon detrimentũ.

Malignus ſiquidem iſte magna cũ ſagacitate, ſeſe hic in tranſitu, qui inter ſenſum & ſpiritumque reperitur, collocat, ipſomet ſenſu decipiendo & ineſcando animã, res nimirũ ſenſibiles vt in illis detineatur, nec vngues eius euadat, obijciendo. Anima porro ſumma cũ facilitate confeſtim ſeſe detinet, nihil .n. amplius præter illud nouit, nec putat aliquod in re illa latere dãnũ: quin potius fœlici hoc adſcribit ſorti, auideque arripit, à Deo ſe viſitari arbitrãdo: ſicq; in interiora ſponſi nõ ingreditur, ſed ad portam duntaxat remanet, quid ibi agatur inſpiciendo. *Omne ſublime videt*, ait Iob (hoc eſt omne ſublime animarum) vt illud nimirũ impugnet. *Iob 41.25.* Quod ſi forte fortuna earũ aliqua ad recollectionẽ ei elabatur, horroribus ipſe, terroribus, vel doloribus corporalibus, ſeu ſtrepitibus, exterioribuſque ſonis, illã perdere conatur, facitq; eam ad ſonitũ ſeſe reflectere, vt hoc modo illam foras extrahat, & ab interiori ſpiritu diuertat, idque eouſq; donec præualere non valens, eã relinquat. Tantaque cum facilitate, tantas impedit diuitias, & iſtas pretioſas deſtruit animas; vt licet ipſe multo pluris hoc faciat, quã multas alias proſternere animas, nihilominus ob facilitatẽ, qua id cõſequitur, & ob modicũ quẽ ea in re impẽdit laborẽ, parui hoc æſtimat.

§. 15.

Ad hoc propoſitum intelligere poſſumus id, quod ipſemet Dominus dixit Iobo: *Iob 40.18.* *Ecce ſorbebit fluuiũ & nõ mirabitur: & habet fiduciã quod influat Iordanis in os eius*: (qui ſublimiora perfectionis ſignificat) *In oculis eius quaſi hamo capiet eum, & in ſudibus perforabit nares eius* (hoc eſt, notitiarũ cuſpidibus, quibus ferit illam, diuertet ſpiritum ipſius: ſiquidẽ aër, qui ex naribus egreditur vnitus, ſi illæ fuerint perforatæ, per multas diſſipatur partes. Et inferius ait. *Cap. 41. 21.* *Sub ipſo erunt radij ſolis, & ſternet ſibi aurum* quaſi

Digitized by Google

quaſi lutum; efficiendo nimirum vt admirabiles diuinarum notitiarum radios amittant illuminatæ animæ, & pretioſum ornamentorum diuinorum aurum, ex opulẽtis animabus ipſe diſſipat & effundit.

Adhortatio animarum in hoc ſtatu conſtitutarũ qua docentur quid illis facto opus ſit.

O igitur animæ, quando tam ſublimia dona à Deo recipitis, vt per ſolitudinis, recollectioniſq; ſtatum vos deducat à veſtro laborioſo ſenſu vos ſeparãdo, ne quæſo ad eũ reuertamini; ſed operationes veſtras relinquite: ſi enim prius vobis adiumento erant, ad mundum voſq; ipſas abnegandas, cum in incipientium ſtatu verſaremini, nunc cum Deus hunc vobis inſignẽ exhibet fauorẽ, vt ipſemet operarius & artifex eſſe velit, erũt vobis obſtaculo, & maximo impedimẽto. Dũmodo enim curetis in nulla te operationes veſtras occupare, ab omnibus rebus eas abſtrahendo, nec illas implicando, (hoc enim vobis ex parte veſtra in ſtatu iſto faciendum incũbit) & prætereà vt ſimul aduertentiã ſeu attentionem amoroſam & ſimplicẽ adhibeatis, nullam animæ vim inferendo (niſi forte abſtrahendo illã ab omnibus & ſubleuando, ne pacẽ ipſius perturbetis & alteretis) his inquam præſtitis, cœleſti refectione cibabit illam Deus, quandoquidem nullum ipſi in ea ponitis obſtaculũ.

§. 16.

Qua ratione anima in hoc ſtatu ſibi ipſi detrimentum infert.

Tertius tandem cæcus, eſt ipſamet anima, quæ ſeipſam non intelligẽdo, turbat ſeipſam, ſibiq; detrimentum infert. Cum enim nihil ſciat aliud, niſi per ſenſus operari, quando vult eã Deus in vacuo illo ac ſolitudine collocare, in qua ſuis nequit vti potentijs, neq; actus vt dictũ eſt exercere: cũ videatur illi, nihil ſe operari aut agere, ſenſibilius expreſſiuſq; conatur ſuos actus elicere: hocq; modo diſtrahitur, & impletur ariditate & deſolatione quę fruebatur prius otioſitate pacis ſilentioque ſpirituali, in quo Deus ſuauitatem illi occultè infundebat. Imò eueniet interdum vt contendat coneturque Deus in tranquilla illa quiete detinere animam, ipſa verò è contra obſtinatè reluctetur, imaginatione vociferari, intellectuque incedere nitendo: ſicut accidit puerulis, quos cum eorũ matres abſque vllo ipſorum labore & inceſſu, ſuis geſtent vlnis: vociferantur ipſi, ſeſeque proripiunt, ſuis incedere pedibus cupientes, ſicq; nec ipſi ambulant, neque matres ambulare permittunt, vel certe quemadmodũ ſi pictor aliquã depingeret imaginẽ & ipſa ſeſe hinc & inde moueret, nil profectò illũ ſineret efficere. Animaduertat igitur anima, quod licet non ſe ſentiat tunc ambulare; multo tamen plus itineris cõficiat, quam ſi ſuis graderetur pedibus: Deus enim in ſuis vlnis portat eam, vnde illa non ſentit iter; & quãuis videatur illi, nihil ſe agere; multo tamẽ plus præſtat, quã ſi ipſa operaretur; Deus enim operarius eſt. Quod ſi ipſa nõ animaduertat iſta, non eſt mirũ; nã ea quæ operatur Deus in anima, non aſſequitur ſenſus. Diuinis ergo ſe manibus committat, ipſique cõfidat, ſi enim ita faciat, tuta ſecuraq; incedet: nullũ enim ei metuendũ eſt periculum, niſi quando illa ex ſe, vel propria induſtria, ſuis potentijs voluerit operari.

Ea quæ Deus operatur in anima non aſſequitur ſenſus.

§. 17.

Sed reuertamur iam ad propoſitam nobis de profundis iſtis potentiarum cauernis tractationem, in quibus diximus, maximas tunc eſſe ſolere animæ afflictiones, quando eam Deus ad ſecum illam veniendam ſubtilibus iſtis & delicatis vnctionibus inungit & diſponit; quæ ſolent interdum adeò ſubtiles eſſe ac ſublimes, vt intimum animæ fundum penetrando, taliter illam diſponant, & ſuauitate deliniãt, vt dolor, & ob ingens deſideriũ defectio, cum immenſo cauernarum iſtarũ vacuo, ſit quaſi infinitus. Reuertamur inquam

inquã ad id de quo tractabamus, nimirũ ſi vnctiones quæ cauernas iſtas, ad ſpiritualis matrimonij vnionem diſponebant, tã nobiles & excelſæ ſunt, ſicuti diximus; qualis obſecto erit poſſeſſio, qua modo in vnionis ſtatu fruuntur? Indubium eſt, ſecundum ſitis, famis, dolorisque cauernarũ iſtarũ magnitudinem; ſatisfactioné quoque, ſatietatem ac delectationem ipſarum futuram, & ſecundum diſpoſitionum ſubtilitatem fore etiam fruitionis & poſſeſſionis ſentimenti animæ præſtantiã, quod ſentimentum ſeu ſenſatio animæ eſt vigor & virtus, qua ipſius ſubſtantia prædita eſt, ad ſentiendum & fruendum potentiarum obiectis.

Cur potẽtia anima Cauerna appellentur.

Potentias iſtas, cum magna proprietate appellat hoc loco Cauernas anima. Cum enim ſentiat Cauernas iſtas intelligentias profundas, lampadumque iſtarũ ſplendores capere, manifeſtè animaduertit, tantã ineſſe illis profunditatem, quãta eſt intelligẽtiæ & amoris profunditas: tantamque ipſarum capacitatem, & tot earum ſinus quot diſtinctas cauſas ſeu origines intelligentiarũ, delectationum, & gaudiorũ recipit: quæ vniuerſa in iſta ſeu ſenſus ſenſationis animæ Cauerna recipiũtur & ſtabiliuntur, quæ ſicut dixi eſt virtus capax, quã ipſa habet ad res iſtas poſſidendas, ſentiẽdas & deguſtandas, ſicut communis phãtaſiæ ſenſus, eſt omnium obiectorum quæ ſenſibus externis repræſentantur receptaculum, eodem modo ſenſus iſte communis animæ, eſt tam nobili excellentique poſſeſſione illuſtratus & locupleratus.

VERSUS IV.

Obſcuri prius ac cœci.

DVas ob cauſas poteſt oculus non videre; vel quia in obſcuro verſatur loco, vel certè quia eſt cœcus. Deus lux eſt, & verum animæ obiectum: & quando illa à luce iſta non illuminatur, in obſcuro eſt: licet perſpicaciſſimos habeat oculos. Quãdo verò in peccato manet vel alia re occupat appetitum, cœca eſt: & quamuis tunc lux diuina non deſit; quia tamẽ cœca eſt, non illam propter animæ obſcuritatẽ, quæ eſt ignorantia practica qua tenetur cernit; quæ etiam antequam per transformationem iſtã illuminaretur à Deo, tenebroſa erat, & tantorum bonorũ Dei ignara, ſicut ſibi contigiſſe, antequã à Deo illuminaretur, ait Sapiẽs, verbis iſtis: Ignorãtias meas illuminauit. Spiritualiter autem loquendo, aliud eſt manere in obſcuro; aliud vero manere in tenebris. Nam manere in tenebris, eſt cœcum eſſe in peccato; ſed manere in obſcuro, eſſe poteſt abſque peccato. Hoc autem duobus modis euenire poteſt; videlicet reſpectu rerum naturalium carendo luce aliquarum ex illis. Vel certè reſpectu rerum ſupernaturalium, multarum ex illis lucem non habendo. Et reſpectu duarum rerum iſtarum dicit hic anima, obſcurum fuiſſe ſine Deo intellectum ſuum. Donec enim dixiſſet Dominus: *Fiat lux*; tenebræ erant ſuper faciem abyſſi Cauernarum ſenſus, qui quanto abyſſalior eſt, profundiorumque Cauernarum, quando Deus, qui eſt lumen, non eas illuminat: tantò abyſſaliores profundioreſque tenebræ in illo reperiuntur. Vnde impoſſibile eſt illum ad diuinam lucem attollere oculos, ſed ne in mentem quidem illi eam venire: cum enim illam nunquam viderit, neque ſciat qualiter ſe habeat, nequibit deſiderare illã; quin potius tenebras appetet, & ab vna tenebra labetur in aliã, ab illa priore ductus tenebra, neq; enim poteſt vna tenebra ducere, niſi ad aliã tenebram, ſiquidem vt Dauid ait: *Dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat ſcientiam.* Et ſic vna tene-

Quando anima in tenebris verſatur & quando eſt cœca.

Quid eſt manere animam in obſcuro & manere in tenebris.

Gen. 1. 3.

Pſ. 18. 2.

tenebrarum abyſſus, inuitat aliam; & vna lucis abyſſus, inuitat aliam lucis abyſſum, qualibet ſimilem ſibi inuitante: atque ita gratiæ lux, quam Deus animæ iſti prius infuderat, & per quam, abyſſi ſuæ aperuerat illi oculos, ad lucem diuinam intuendam (qua in re gratam illam & amicam effecerat) aliam gratiæ abyſſum inuitat: quæ eſt diuina iſta animæ in Deum transformatio, per quam oculus ſenſus illuminatiſſimus remanet & acceptiſſimus.

Superioris ſenſus cæcitatē appetitus cauſat.

Cæcus præterea erat ſenſus in quantum alia re præter Deum oblectabatur; nam ſuperioris rationaliſq; ſenſus cæcitatem, Appetitus cauſat; qui velut catarrhacta & nubecula ſeſe interponit, cordiſque oculo inhæret, ne res quas coram ſe habet cernat. Et ita in quantum ſenſus oblectamenta conſectabatur, ad videndas immenſas diuitias pulchritudineſque diuinas, quæ retro erant, cæcus erat. Quemadmodum enim aliquid etiam minimũ, oculo ſuperpoſitum, ſatis eſt ad viſionem impediendam, & ne obiecta alia præſentia licet maxima poſſit videre: ita vel vnicus appetitus cui anima obnoxia ſit, ſatis eſt pro illo tempore, quo viget, ad vniuerſas iſtas ſtupendas gratias diuinas impediendas, quæ ab appetitibus & delectationibus, quas anima cupit, plurimum diſtant. Quis poſſet hîc dignè aſſequi verbis quam impoſſibile ſit animam appetitibus ſubditam de rebus diuinis, vt illæ in ſe ſunt indicare? Nam ad rectum de rebus diuinis ferendum iudicium, debent appetitus & delectatio omnino profligari, nec deberet eas anima cum ipſis iudicare: ſecus enim res diuinas pro non diuinis accipiet, & reputabit, & res non diuinas pro diuinis. Inhærente namque catarrhacta & nubecula illa iudicij oculo, nil aliud niſi nubeculam, iam vnius, iam alterius coloris, ſicuti ſeſe obijciet videbit: & nubeculam illam Deum eſſe arbitrabitur, eò quòd nihil aliud præter nubeculam ſenſui inhærentem videat; Deus autem ſub ſenſum non cadit. Vnde appetitus & delectationes, ſublimium rerum cognitionem impediunt, quemadmodum Sapiens ſignificat dicens: *Faſcinatio enim nugacitatis obſcurat bona, & inconſtantia concupiſcentiæ tranſuertit ſenſum ſine malitia.* Sap. 4:12.

Quid neceſſariū ſit ad iudiciū de rebus diuinis rectè ferendum.

Quamobrem qui nondum cum ſpiritualis vitæ obtinuerunt gradum, vt ab appetitibus & delectationibus purgati ſint, ſed adhuc aliquo modo in ipſis animales ſunt, credant & ſibi perſuadeant ſe viles abiectaſque ſpiritus res (cuiuſmodi ſunt illæ quæ magis ad ſenſus, in quibus ipſi adhuc viuunt accedunt) magnas inſigneſque reputaturos; res verò ſublimes & præſtantes ſpiritus, hoc eſt, quæ à ſenſibus magis remotæ ſunt, parui facturos & deſpecturos.

Quis ſit animalis homo.

Animalis homo eſt ille, qui viuit adhuc cum naturæ ſuæ appetitibus, qui appetitus licet interdũ res ſpiritus attingant; ſi tamen voluerint naturali ſuo appetitu illis adhærere; iam ſunt naturales appetitus. Parum enim refert, vt obiectum ſpirituale ſit, ſi illius appetitus ex ſeipſo originem trahat, vimque ac radicem ſuam in natura habeat defixã. Sed dices: Quãdo ergo deſideratur Deus, nonne hoc ſupernaturale eſt? Reſpondeo; non ſemper eſſe, ſed quando deſiderij huius motiuum ſeu incitamentum ſupernaturale eſt, & Deus inſuper huiuſmodi appetitus vim & efficaciam præbet: hoc autem longè diuerſum eſt. Sed quando tu ex teipſo deſiderium iſtud habere vis, quantum ad eius modum ſpectat: non eſt amplius quam aliquid naturale. Vnde quando ex te vis guſtibus ſpiritualibus adhærere, & in eis appetitum tuum naturalem exerces; iam opponis catarrhactas, & es homo animalis,

Quã grauiter decipiantur multi orationi dediti.

Quando deſideria noſtra ſpiritualia ſint & ſupernaturalia.

malis, neque de ſpiritualibus, omnem ſenſum appetitumque naturalem ſuperantibus, iudicium ferre poteris, aut illas intelligere. Quod ſi tibi hæc adhuc dubia videantur: nil tibi amplius dicendum occurrit, niſi vt iſta denuo legas, & fortaſſis libera à dubitatione euades: ſatis enim veritatis ſubſtantia enucleata eſt, neo locus hic patitur prolixiorem iſtis de rebus, tractationem. Hic itaque ſenſus, qui antea abſque iſta luce diuina obſcurus erat, & ſuis obcæcatus appetitibus iam taliter conſtitutus eſt, vt profundæ ipſius cauernæ, hac diuina vnione mediante

In conſuetis excellentijs
Calorem, lucemque ſimul, ſuo præbeant dilecto.

VERSVS V. & VI.

In conſuetis excellentijs
Calorem lucemque ſimul,
ſuo præbeant dilecto.

CVm enim iſtæ potentiarum cauernæ, adeo ſtupendo modo in admirandis lampadum illarum ſplendoribus, quæ in ipſis ardent, poſitæ collocatæque ſint, cumque iam illuſtratæ, & in Deo ſint accenſæ, præter integram, quam ſuiipſarum illi faciunt, traditionem; eoſdem ipſos ſplendores, quos ab eo cum amoroſa gloria ſuſceperunt, ad Deum in Deo tranſmittunt, inclinatæ iam ipſæ ad Deum in Deo, effectæ etiam ipſæ lampades, in ſplendoribus diuinarum lampadum accenſæ eandem lucem, & amoris calorem quem ſuſcipiunt ad ſuum reflectendo dilectum. Hic enim eodem protſus modo, quo ipſum amoris calorem ſuſcipiunt & cum eadem perfectione ac excellentia, cum qua ipſis ab eo tribuitur, eidem eum præbent. Quemadmodum vitrum ſolis radijs tranſuerberatum, facere ſolet. Quanquam in noſtro caſu multò ſublimius hoc fiat, eo quòd hac in re voluntatis exercitium interueniat.

In conſuetis excellentijs.

Hoc eſt, peregrinis, & ab omni communi ſenſu alienis, omnemque verborum apparatum ſuperantibus. Nam ſecundum excellentiam perfectionemque cum qua intellectus diuinam ſuſcepit ſapientiam, eſt quoque excellentia ac perfectio, cum qua præbet illam anima. Et ſecundum excellentiam, cum qua voluntas cum diuina eſt vnita bonitate, eſt etiam excellentia cum qua dat illa Deo in Deo eandem bonitatem: ad hunc quippe finem recipit eam vt eam det. Et eodem protſus modo, ſecundum excellentiam & perfectionem cum qua in Dei magnitudine cognoſcit, manendo vnita in illa lucet, & calorem amoris præbet. Et iuxta excellentias & perfectiones aliorum attributorum diuinorum quæ communicat ibi animæ, fortitudinis videlicet, pulchritudinis, iuſtitiæ &c. ſunt etiam excellentiæ, quibus ſpiritualis ſenſus, lætabundus dat dilecto ſuo in ſuo dilecto eandem ipſam, quam ab eo recipit lucem. Nam cum ipſa in hoc ſtatu ſit facta vna eademque res cum eo; eſt ipſa Deus per participationem: & quanquam non in tam perfecto gradu, ſicut in alia vita eſt tamen (ſicuti diximus) velut in vmbra Dei. Atque ita cum ipſa, per transformationem iſtam ſit vmbra Dei facit ipſa in Deo per Deum id, quod facit ipſe in ea per ſemetipſum: eo quod amborum voluntas, ſit vna. Hocque modo, ſicut Deus ſeipſum illi dat cum libera & gratuita voluntate: ſic ipſa etiam, tāto liberiorem ge- NOTA.

nero-

Digitized by Google

neceſſiotemque habens voluntatem, quãto magis Deo in Deo vnitam: quodammodo, per amoroſam complacentiam, quam de eſſentia diuina perfectionibuſq; ipſius habet, dat Deo ipſum Deum. Eſtq; hoc myſticum quoddam, & affectiuum animæ, donum factum Deo: verè enim videtur ibi animæ, Deum eſſe ſuum, & quod ipſa tanquam filius Dei adoptiuus, cum proprietate iuris, per gratiam, quam Deus ſui ipſius fecit illi eum poſſideat. Dat igitur illũ dilecto ſuo, qui eſt ipſemet Deus, qui ſeſe dedit illi. Qua in re, quicquid debet exoluit: voluntariè enim & libenter tantundẽ dat illi, cum delectatione & inæſtimabili gaudio, Spiritum ſanctum veluti rem ſuam ſpontanea traditione dando, vt ametur ſicut ipſe amari dignus eſt. In quo inæſtimabilis conſiſtit animæ delectatio, cum nimirum videt quod ipſa det Deo rem, quæ illi ſecundum infinitam ipſius eſſentiam cõgruat & quadret. Nam licet verùm ſit; non poſſe animam dare denuo Deum ipſimet Deo; ſiquidem ipſe ſemper in ſe ipſemet eſt: nihilominus anima perfectè & prudenter hoc facit, dando quicquid ipſi ab eo datum fuerat, ad perſoluendum amorem: quod nihil aliud eſt, quam tantundem dare, ſicut ſibi datur: Deus autem contentus & ſatisfactus eſt illo animæ dono, & cum minori non illi eſſet ſatisfactum, libenterque hoc & gratè accipit, veluti rem propriam animæ, quæ res in ſenſu explicato datur Deo, & in hoc ipſo eam diligit, & denuo liberè ſeſe tradit animæ; & in hoc ipſo amat animam: & hoc modo actu inter Deum & animam quidã reciprocus reperitur amor in vnionis conformitate, & matrimoniali traditione, in qua amborum bona, quæ ſunt eſſentia diuina, ab vtriſque in voluntaria vnius alteri traditione coniunctis, poſſidentur vno alteri dicente illud, quod filius Dei dixit ſuo Patri, apud ſanctum Ioannem videlicet: *Omnia mea tua ſunt, & tua mea ſunt, & clarificatus ſum in eis.* Quod in alia vita in fruitione ſine intermiſſione fit, in iſto verò vnionis ſtatu tunc fit, quando ad actum & exercitium amoris communicatio animæ & Dei reducitur: tunc inquã poteſt anima illud offerre donum, quamuis maioris entitatis, quam ſit ipſius capacitas & eſſentia. Perſpicuum ſiquidẽ eſt, quod ille, cui multa regna ac nationes velut propriæ ſubditæ ſunt, quamuis ipſæ multo plus illo entitatis habeant poteſt tamẽ eas ipſe optimè cui voluerit dare. Et hæc eſt ſumma animæ ſatisfactio & lætitia conſiderare videlicet: plus ſe Deo quã ipſa in ſe valeat dare tanta cũ liberalitate Deũ ipſi Deo, veluti rem ſuam dando, idq; cum ea luce diuina, amoriſque calore, cum qua ſuit illi datus: quod in alia vita fit, lumine gloriæ & amore mediante; in præſenti verò per illuminatiſſimam fidem, & ardentiſſimum amorem. Atque iſto modo

Mirabiliter Dei & animæ ſpirituale matrimonium deſcribitur.

Ioan. 17. 10.

In conſuetis excellentijs. Calorem, lucemque ſimul, ſuo præbent dilecto.

ſimul; coniuncta eſt enim PATRIS, & FILII, & SPIRITVS SANCTI, in anima communicatio, qui ſunt lux & ignis amoris.

Sed notandæ hoc loco à nobis ſunt, excellentiæ exquiſitæque perfectiones, cum quibus facit Deo hanc traditionem anima. Circa quod animaduertere oportet, quòd cum in actu vnionis iſtius, quadam fruitionis imagine perfruatur anima, quæ ab vnione intellectus & affectus in Deo producitur, oblectata ipſa in ſe, & obligata, facit Deo traditionẽ Dei, & ſuiipſius ſtupendis planè modis. Nam quantum ad amorem ſpectat, gerit ſe circa Deum anima

Mirabiles excellentiæ cum quibus facit anima hãc Dei Deo traditionem.

Digitized by Google

In conſuetis excellentijs.

Eteodem omnino modo, circa veſtigium fruitionis: & etiam circa laudem: & ſimiliter circa gratitudinem. Et quantum ad primum, hoc eſt, ad amorem attinet, tres præcipuas amoris excellentias habet. Prima eſt, quia amat hîc Deum anima, per ipſum Deum: quæ certè admirabilis excellentia eſt: amat enim à Spiritu ſancto inflammata, & habens in ſeipſa Spiritum ſanctum, ſicut Pater amat filium, vt per Sanctum Ioannem dicitur: *Vt dilectio qua dilexiſti me* (ait Filius Patri) *in ipſis ſit, & ego in ipſis.* Secunda excellentia eſt; amare Deum in Deo. In iſta enim vehementi vnione abſorbetur anima in Dei amorem; & Deus etiam cum vehementia magna ſeſe tradit animæ. Tertia excellentia amoris principalis eſt, amare eum ibi, ob id quod ipſe eſt. Non enim propterea duntaxat amat illum, quia eſt ipſi largus, bonus, liberalis, &c. Sed multo fortius quia in ſe, eſt omnia iſta eſſentialiter. Circa verò iſtam fruitionis imaginem, habet alias tres præcipuas excellentias admirabiles. Prima eſt, quia fruitur ibi anima Deo, vnita cum ipſo Deo. Nam cum hic anima vniat intellectâ cum ſapientia & bonitate, &c. quas tam clare cognoſcit (quanquam non ita, ſicut in alia vita futurum eſt) mirum in modum in omnibus rebus iſtis diſtinctè (vti ſuperius diximus) intellectis oblectatur. Secunda dilectionis huius præcipua excellentia eſt:, in ſolo Deo, abſque aliqua creaturæ admixtione, ordinatè oblectari. Tertia delectatio eſt; frui illo ſolummodo propter id, quod Ipſe eſt, abſque proprij guſtus, aut alterius cuiuſcunque rei creatæ admixtione. Quod verò ad Laudem ſpectat, quam in iſta vnione concinit anima Deo, tres in ea reperiuntur excellentiæ. Prima eſt: quia facit hoc anima ex officio; animaduertit ſiquidem Deum eam ad laudem ſuam creaſſe, ſicut per Iſaiam dicit: *Populum iſtum formaui mihi, laudem meam narrabit.* Secunda excellentia eſt: dicere Deo laudes, ob beneficia quæ accipit & propter voluptatem, quam in laudando magno iſto Domino experitur. Tertia eſt; laudare eum ob id; quod ipſe in ſe eſt: quamuis enim anima, nullam inde perciperet delectationem; laudaret tamen eum propter id quod ipſe eſt. Ad gratitudinem portò quod attinet, tres alias habet excellentias. Prima eſt: gratam eſſe, & agere gratias pro naturalibus & ſpiritualibus bonis, necnon pro vniuerſis alijs beneficijs. Secunda eſt; ingens delectatio, quam in laudando Deo percipit: vehementiſſime enim in hanc abſorbetur laudem. Tertia eſt, laudare ob id duntaxat, quod Deus eſt: quod efficacius multò eſt, & delectabilius.

Prima eſt quia amat Deum per Deum.

Ioan. 17. 26.

Secunda, quia amat Deum in Deo.

Tertia, quia amat Deum ob id quod in ſe eſt.

Iſa. 43. 21.

CAN-

CANTVS QVARTVS.

CANCION IV.

Quan manſo y amoroſo
Recuerdas en mi ſeno
Donde ſecretamente ſolo moras
Y en tu aſpirar ſabroſo,
De bien y gloria lleno
Quan delicadamente me enamoras.

SENSVS.

Quam mitis & amoroſus
In ſinu euigilas meo,
In quo ſecretè ſolus moraris!
Et in tua aſpiratione dulci,
Bonorum & gloria plena,
Quam delicatè me amore ſuccendis!

DILVCIDATIO.

VErtit ſe hoc loco multo cum amore ad ſponſum anima, magnificiens agenſque gratias pro duobus admirandis effectibus, quos ipſe interdum in ea per vnionem iſtam producit, notando etiam modum, quo eos efficit, necnon effectum, qui inde in eam redundat.

Primus effectus, eſt Expergefactio Dei in anima: modus verò quo fit eſt manſuetudo & amor. Secundus effectus eſt, Aſpiratio Dei in anima: modus autem eius bona ſunt & gloria, quæ in aſpiratione ei communicantur. Id vero quod hinc redundat in animam, eſt; tenera delicataque amoris inflammatio: vnde perinde eſt, ac ſi diceret. Expergefactionem quam *O Verbum Sponſe*, in centro & fundo animæ meæ facis, in quo ſecretè & ſilenter, ſolus tanquam ipſius Dominus moraris, non ſolum vt in domo tua, neque ſolum vt in lectulo tuo, verum etiam ſicut in proprio ſinu meo, intimè arctiſſimeque vnitus; quam manſuetè amabiliterque illam facis (hoc eſt, manſuetus valde & amoroſus) & in dulci aſpiratione, quam in hac tua expergefactione ſuauem mihi facis, quæ plena bonorum eſt & gloriæ; quam delicatè me amore ſuccendis, tibique deuincis! Qua in re vſurpat anima ſimilitudinem illius, qui poſtquam è ſomno euigilauerit, reſpirat; quia reuera ita ſe rem habere ſentit.

(*‚*)

in motu iſto ; eſſe illam, quæ mouetur & expergiſcitur, & propterea propriè illi imponere nomen expergefactionis, Deus tamen ſemper eo manet modo, quo illum vidit anima; mouendo ſcilicet gubernando, & eſſentiam, virtutem, pulchritudines, & dona cunctis tribuendo creaturis, & omnes illas in ſe virtualiter, præſentialiter, & eminentiſſimè continendo; videtque anima, quid Deus in ſe ſit, quid verò in creaturis ; veluti ille cui palatium aliquod aperitur, vnico actu eminentiam perſonæ intus manentis, & ſimul quidquid operatur, videt. Vnde (quantum ego capio) modus quo expergefactio iſta, ſeu intuitus animæ fit, eſt : quod aufert illi Deus, aliqua ex multis velaminibus & cortinis, quas ipſa ante ſe habet, vt cernere poſſit, quidnam ille ſit: tunc vero translucet; & à longè diſcernitur (quamuis aliquantum obſcure, nō enim vniuerſa ſublata ſunt velamina, ſiquidem velamē fidei remanet) facies illa diuina plena gratiarū: qui cum vniuerſa virtute ſua moueat, ſimul cum eo, quidquid operatur apparet. Et hæc eſt euigilatio & excitatio animæ: quamuis etiā reuera, cum vniuerſum hominis bonum à Deo oriatur, & homo nihil ex ſe boni poſſit : in veritate dicatur, excitationem expergefactionemque noſtram, expergefactionem Dei eſſe; & ſubleuationem noſtram, ſubleuationem eſſe Dei. Et ita quando Dauid dixit. *Exurge, quare obdormis Domine*, perinde eſt, ac ſi dixiſſet: Eleua nos, & excita nos : corruimus enim & obdormiuimus. Vnde quia anima ſopore, ex quo nunquam ipſa ex ſe euigilare potuiſſet erat conſopita: ſoluſque Deus eſt qui oculos ipſius potuit aperire, hancque facere expergefactionem propriſſimè vocat illam Dei expergefactionem dicens:

Quomodo fiat hæc Dei expergefactio.

Pſ. 43. 23.

In ſinu euigilas meo.

VERSVS II.

In ſinu euigilas meo.

EXcita nos tu Domine mi & illumina, vt bona, quæ nobis ſemper proponis cognoſcamus & amemus, tunc enim cognoſcemus, quod te ad facienda nobis beneficia moueris, & noſtri fueris recordatus.

Eſt prorſus inuiſibile id, quod anima in iſta excitatione, de excellentia Dei in intimis ſuis, quæ ſunt ſinus ipſius, de quib. hic loquitur cognoſcit, & ſentit, nam immēſa quædā potentia, voce multitudinis excellentiarum, milliū millium virtutum, reſonat in anima, in quibus ſubſiſtendo, ſeſeque detinendo, remanet ipſa terribilis ſolideque tanquam caſtrorum acies ordinata: dulcorata etiam & gratioſa in eo, qui vniuerſas creaturarum ſuauitates & gratioſitatés in ſe complectitur.

Verum dubium hoc loco emergit: qua ratione poſſit anima carne mortali circūſepta tam fortem ſuſtinere communicationem; cum reuera non reperiatur in ea ſubiectum & virtus, ad tanta ſine defectione ſufferenda? Ex ſolo enim Regis Aſſueri in throno ſuo ſedentis, regijs induti veſtibus, & auro gemmiſq; precioſis ſplēdentis aſpectu; tantum timoris Eſther Regina adeo illum vultu terribilem videndo, concepit, vt deliquium fuerit paſſa; ſicut ipſa fatetur ibi, dicens: *Vidi te Domine quaſi Angelum Dei*, & faciem tuam plenam gratiarum, *& conturbatum eſt cor meum, præ timore gloriæ tuæ* : nam gloria, quando eum non glorificat, opprimit intuentem.

Qua ratione anima mortali incluſa corpore tā fortem poſſit ſuſtinere communicationē.

Eſth. 15. 16.

Quāto magis ergo deberet deficere hic anima, quandoquidem ille quem cognoſcit

Digitized by Google

noſcit & videt, non eſt Angelus ſed ipſemet Deus & Dominus Angelorum, faciem ſuam oſtendens gratijs creaturarum omnium plenam, terribilis potentiæ & gloriæ ac vocis multitudinis excellentiarum. De qua voce ait Iob: *Cum vix paruam ſtillam ſermonis eius audierimus, quis poterit tonitruum magnitudnis illius intueri*: ſi vix exiguum ipſius ſibilum ſuſtinere valemus, qua ratione tonitrui eius magnitudinem ſufferre poterimus? Et alio loco dicit. *Nolo multa fortitudine contendat mecum, ne magnitudinis ſua mole me premat.* Cauſa autem, ob quam in iſta potenti ac glorioſa excitatione non deficiat nec timeat anima, eſt duplex.

Iob 26.14.

Iob 23.6.

Duæ ſunt cauſa ob quas poteſt anima tā fortes Dei communicationes ſuſtinere. Prima.

Prima eſt; quia cum iam anima in perfectionis ſtatu maneat (ſicuti hic manet) in quo pars inferior repurgatiſſima eſt, maximeque ſpiritui conformis, non ſentit detrimentum ac dolorem, quem ſpiritus non repurgatus, & ad diuina recipienda indiſpoſitus in ſpiritualibus communicationibus pati ſolet.

Secunda.

Secunda magiſque præcipua huius rei cauſa eſt illa, quæ primo Cantus huius verſu aſſignatur: nimirum, quia Deus manſuetum ſe ei & amabilem oſtendit. Sicut enim ipſe magnitudinem iſtam ac gloriam oſtendit animæ, ad illam delectandam & ſublimandam, ita recreat roboratque illam, naturam ipſius protegendo, dum ſpiritui magnitudinem ſuam benignè & cum amore manifeſtat. Quod optime poteſt facere ille, qui dextera ſua protexit Moyſen, vt videret gloriam ſuam.

Atque ita tantam in eo manſuetudinem ac amorem experitur anima: quantam potentiam, dominium, & magnitudinem; in Deo enim omnia iſta vnum idemque ſunt. Cum quibus fortis eſt delectatio & protectio in manſuetudine & amore, fortis ad fortem delectationem ſuſtinendam. Vnde fortis potius & potens remanet anima, quam languida & defectionem patiens.

Nam ſi Regina Eſther deliquium paſſa eſt, id fuit, quia in principio Rex ſeſe illi minimè fauentem oſtendit; ſed (ſicut ibi dicitur) ardentibus & accenſis oculis pectoris ſui furorem illi indicauit. Verum confeſtim ac benignè illam intuitus eſt, ſceptrumque ſuum eo illam tangens extendit, & eam amplexus eſt; ad ſe redijt præſertim poſtquam illi dixiſſet, ego ſum frater tuus, noli metuere. Ad eundem modum, cum ſe hic Rex cæleſtis, ab ipſo principio, cum anima tanquam ſponſus & frater gerat non timet ipſa.

Nam oſtendendo illi in manſuetudine, & non in furore fortitudinem potentiæ ſuæ, & amorem bonitatis ſuæ; pectoris ſimul ſui fortitudinem & amorem communicat ei è throno etiam ſuo tanquam ex thalamo ſuo, in quo latebat ad eam proſiliendo, eique ſe inclinando, ſceptro Maieſtatis ſuæ tangit illam, & velut frater complectitur. Ibi ergo veſtimenta regalia, ipſorumque fragrantiæ, quæ ſunt admirabiles Dei virtutes, ibi ſplendor auri, quod eſt caritas, ibi lapidũ pretioſorum, notitiarum videlicet ſupernaturalium fulgor, ibi tandem facies verbi gratiarum plena, tranſuerberant & veſtiunt Reginam animam, ita vt ipſa in virtutes iſtas cæleſtis Regis transformata videat ſe creatam Reginam, & quod poſſit cum veritate de illa dici illud, quod dicit Dauid. *Aſtitit Regina à dextris tuis in veſtitu deaurato, circumdata varietate.* Et quia omnia iſta in profundo animæ celebrantur, ſubnectit illa continuo. *In quo ſecretè ſolus moraris.* *Pſ 44.10.*

VER-

VERSVS III.

In quo ſecretè ſolus moraris.

DIcit eum in ſinu ſuo ſecretè morari; nam ſicuti diximus, in fundo ſubſtantiæ animæ ac potentiarum dulcis hic celebratur amplexus. Sciendum ergo eſt, in cunctis Animabus, & in ipſarum ſubſtantia, arcanè & latenter manere DEVM: ſi enim ita non eſſet, non poſſent ipſæ ſubſiſtere. Verum in manſione iſta latum intercedit diſcrimen: in quibuſdam enim libenter manet & contentus, in alijs verò minimè. In quibuſdã manet velut in propria domo imperando, & omnia gubernando: in alijs verò ſicut extraneus in aliena domo, in qua non permittitur ei imperare, nec aliquid efficere. Vbi pauciores appetitus, proprijq́ue guſtus vigent; ibi ipſe magis ſolus, magis contentus, & velut in domo ſua moratur, regendo illam & gubernando: tantoq́ue magis ſecretus manet, quantò magis ſolus. Vnde in Anima iſta in qua nullus iam appetitus, nullæ imagines aut aliarum rerum creatarum formæ manent, ſecretiſſimè moratur, cum tantò intimiori, interiori arctiorique amplexu, quanto ipſa purior eſt, & magis ab omni re præter DEVM ſolitaria. Atque ita manet ſecretus: nam iſtum ſitum & complexum non poteſt attingere dæmon, nec eum intellectus aliquis ſicuti eſt aſſequi. At verò ipſi Animæ, in hac perfectione conſtitutæ, non eſt ſecretus: ſemper enim eum in ſe experitur: niſi fortè eſt illi ſecretus, reſpectu excitationum iſtarum, quæ quando fiunt, videtur animæ, quod expergiſcitur ille, qui prius in ſinu ſuo dormiebat: & licet ſentiret guſtaretq́ue illum: id tamen erat, veluti dilectum, in ſinu ſuo conſopitum ſentire. O quam fortunata eſt anima iſta quæ ſemper ſentit DEVM in ſinu ſuo quieſcentem! ô quantum expedit illi ab omnibus ſeparari rebus: fugere negotia, cum immenſa viuere tranquillitate? ne fortè minima aliqua atomus perturbet, & inquietet Dilecti ſinum. Ibi ordinariè manet velut conſopitus in iſto cum Anima complexu: quem ipſa optimè ſentit, & ordinariè, optimè illo fruitur. Si enim ſemper maneret in illa, quaſi expergefactus (quod eſſet notitias illi & amores communicando) iam hoc eſſet manere in gloria. Nam ſi vna euigilans vice, oculum duntaxat aperiendo, talem efficit Animam: quid eſſet ſi ordinariè maneret in ea omninò expergefactus? In animabus alijs, quæ ad iſtam vnionem non peruenerunt: quamuis non maneat malè contentus & inuitus, quia tamen necdum ſunt ad eam rectè diſpoſitæ, ſecretus manet: non enim illum ordinariè ſentiunt, ſed tantum quando aliquas illis dulces facit excitationes, quanquam non ſint eiuſdem cum hac de qua agimus generis, nec poſſint cum ea comparari. Sed dæmoni & intellectui, non ſunt adeò ſicut iſta occultæ: adhuc enim poſſet aliquid ex ſenſus motibus cognoſcere: eò quod, donec ad Vnionem perueniat, non eſt rectè annihilata: nam adhuc aliquas exercet actiones, eò quòd non ſit totaliter Spiritualis. At in excitatione iſta, quam hîc ſponſus in iſta perfecta facit Anima, omnia ſunt perfecta: ipſe enim facit omnia, in ſenſu explicato. Tunc verò in excitatione illa & euigilatione illi ſimili, cum quiſpiam expergiſcitur & reſpi-

In cunctis animabus & in ipſarum eſſentia ſecretè manet Deus.

Vbinam Deus magis contentus maneat.

Quàm fortunata eſt Anima quæ ſentit ſemper Deum in ſinu ſuo quieſcentem.

reſpirat, percipit Anima Dei reſpirationem. Et propterea dicit:

Et in tua aſpiratione dulci.

VERSUS IV. V. & VI.

Et in tua aſpiratione dulci
Bonorum & gloria plena
Quàm delicate me amore
ſuccendis!

DE illa Aſpiratione Dei, nollem loqui ego, ſed neque volo: manifeſtè enim animaduerto me neſcire de ea loqui; & minorem appariturum, ſi eam verbis exprimerem. Eſt enim aſpiratio quædam, quam DEVS facit Animæ, in qua, in illa ſublimis notitiæ Deitatis excitatione, aſpirat illi Spiritum ſanctum ad notitiæ proportionem: qui profundiſſimè illam abſorbet, amore illam delicatiſſime inflammando, ſecundùm illud quod vidit, cum enim aſpiratio bonorum & gloriæ ſit plena, bonitate illam & gloria repleuit Spiritus ſanctus, qua in re amore illam ſui ſuccendit, ſuper omnem gloriam & ſenſum: & propterea ab hac tractatione ſuperſedeo.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Digitized by Google

CANTICVM
SPIRITVALE
INTER ANIMAM ET CHRISTVM SPONSVM:

VBI MVLTIPLICES TENERIQVE Orationis, & Contemplationis affectus & effectus declarantur.

AVTHORE

V.P.F. IOANNE A CRVCE

PRIMO DISCALCEATO ORDINIS BEATÆ VIRGINIS DE MONTE Carmelo, à Seraphica Virgine Sancta THERESIA à IESV reformati, eiuſdemque Virginis Coadiutore fideliſſimo.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
In Officina Hæred: BERNARDI Gualtheri.
ANNO M. DC. XXXIX.

Digitized by Google

PROLOGVS.

QVONIAM hi Cantus aliquo Amoris Dei feruore prolati videntur, cuius ſapientia & amor tam eſt immenſus, vt, quemadmodum in lib. Sapientiæ dicitur, attingat à fine, vſq; ad finem, anima verò Amore informata, & mota, eandem quodammodo dicendi copiam & impetum præferat; propterea non eſt hic animus explanare latitudinem, & abundantiam ſpiritus fœcundi ab Amore, quo agitur in illis: imo craſſa nimis eſſet ignorantia cogitare quod Amoris Dei dicta, myſticæque intelligentiæ effata (qualia ſunt hæc de quibus agunt hi Cantus) aliquo verborum genere apte poſſint explicari. Spiritus enim Domini, qui adiuuat infirmitatem noſtram, vt ait D. Paulus, in nobis manens, *Poſtulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus* id, quod nec ſatis capere, nec comprehēdere ad illud manifeſtandum valemus. Quis etenim deſcribere poterit ea, quę dat intelligere animabus amantibus ſe? quis verbis manifeſtare, quæ illis tribuit experiri? quis denique eloqui poterit, quæ facit illas deſiderare? Nemini ſane id licet, imo nec illi met, qui iſta experiuntur id poſſunt. Idcirco enim figuris, aut Rom. 8, 26.

 ſimili-

ſimilitudinibus ſiue parabolis, reuelant potius aliquid eorum, quæ in ſe ſentiunt atque ex abundantia ſpiritus arcana euomunt myſteria, quam rationibus illa dilucidant. Quæ ſimilitudines niſi ea ſinceritate ſpiritus amoris, & intelligentia, quam præferunt legantur, deliria potius, quam locutiones ſenſatæ videntur. Quemadmodum videre eſt in Diuinis Canticis Salomonis, inque alijs diuinæ Scripturæ libris: in quibus cum noller Spiritus ſanctus vſitatis, vulgaribuſque locutionibus ſenſus ſui affluentiam indicare, idcirco peregrinis quibuſdam figuris, ac parabolis loquitur myſteria. Hinc fit quod Dd. Sancti quamuis multa dixerint, & in dies noua dicant, nunquam tamen verbis id ſatis explicare valeant; ſicuti reuera verbis effari nequit: ac proinde quod regulariter de eo exprimitur, eſt minimum quod in ſe continet. Cum itaque hæc Cantica compoſita ſint amore ſuperabundantis intelligentiæ myſticæ omnino perfecte dilucidari non poterunt, neque is eſt ſcopus meus, ſed adferre ſolummodo generaliter aliqualem lucem, ſiue notitiam: quod & ſatius duco. Præſtat ſiquidem amoris dicta in ſua latitudine relinquere, vt ex eis vnuſquiſque pro modo, & capacitate ſpiritus ſui proficiat, quam ad vnum dumtaxat ſenſum illa reſtringere, cui omnium palatum non attemperetur. Itaque etiamſi aliquo modo elucidentur, neceſſe non eſt elucidationi ſeſe alligare. Etenim ſapiētia myſtica (quæ per amorē intelligitur, de qua agitur in ſub-

in ſubiectis Cantibus)non eſt opus vt intelligatur diſtinctè,ad hoc vt effectum amoris,& affectus in Anima producat,habet enim ſe ad inſtar fidei, in qua Deum amamus,quem tamen diſtincte, & clare non cognoſcimus. Quapropter breuitati maximè ſtudebo, tametſi aliquibus in locis, materia id exigente, oblataq; occaſione agẽdi, & explicandi nonnulla puncta,& effectus orationis, fieri non poterit quin aliquando fuſior ſim: cum enim pleraq; eorum in Cantibus perſtringantur, non licebit non agere de aliquibus. Verumtamẽ communioribus prætermiſſis, quæ magis ſunt inſolita,& extraordinaria,quæque Animabus incipientium ſtatũ prętergreſſis eueniunt, paucis indicabo. Idque ob duplicem hanc rationem, inprimis, quoniam de communioribus,plura ſcripta reperiuntur. Secundo quia eos alloquor,quos Dominus noſter tanto munere affecit, vt ab iſtis primordijs eductos in ſinum diuini amoris ſui penitius intromiſit. Vnde futurum ſpero, quod licet nonnulla Theologiæ Scholaſticæ hic puncta ſcribantur,ad internam animæ cum Deo conuerſationem ſpectantia, non erit nihilominus ad puritatem ſpiritus ſuperuacaneum, aliquid hac ratione diſſeruiſſe: eſto namque nonnulli careant exercitio Theologiæ Scholaſticæ,qua veritates Diuinæ intelliguntur, non carent tamen exercitio Myſticæ, quæ per Amorem ſapitur, quo non ſolum ſapitur,ſed etiam guſtatur.

Vt autem quidquid dixero (quod & ſaniori iudicio, & to-

Digitized by Google

& totaliter ſanctæ Matri Eccleſiæ ſubijcere volo) maiorem fidem faciat, nihil ex me aſſerere cogito, confiſus experientiæ propriæ, aut his quæ in alijs perſonis ſpiritualibus nouerim, aut ab illiſmet audiuerim (quamuis iſtis etiam adminiculis vti in animum induxerim) niſi ſacræ Scripturæ teſtimonijs comprobetur, ac dilucidetur, ſaltim in his, quæ intellectu difficiliora videbuntur. In quibus teſtimonijs adferendis tenorem hunc obſeruabo, primum verba Textus citabo, & immediate poſt iuxta ſubiectam materiam illa explanabo. Cantica verò omnia ſimul præponam, deinde vero illa declarabo, quolibet ſeorſim ordine ſuo appoſito vna cum propria declaratione.

CAN-

Digitized by Google

CANCIONES ENTRE EL ALMA Chriſto ſu Eſpoſo.

I.

Eſpoſa.

ADonde te eſcondiſte
Amado, y me dexaſte con gemido
Como cieruo huiſte
Auiendome herido
Sali traſti clamando, y eras ido.

II.

Paſtores, los que fueredes
Alla, por las majadas al otero
Si por ventura vieredes
Aquel que yo mas quiero
Dezidle que adoleſco, peno, y muero.

III.

Buſcando mis Amores
Ire por eſſos montes i riberas
Ni cogere las flores
Ni temere las fieras,
I paſare los fuertes, y fronteras.

IV.

O, boſques y eſpeſſuras
Plantadas por la mano de mi amado
O prado de verduras
De flores eſmaltado
Dezid ſi por voſotros ha paſado.

Reſpueſta de, las Criaturas. V.

Mil gracias derramando
Paſo por eſtos ſotos con preſura
I yendoles mirando
Con ſola ſu figura
Veſtidos los dexo de ſu hermoſura.

CANTVS INTER ANIMAM & Chriſtum Sponſum eius.

Sponſa. I.

QVo te condens abiuiſti,
Chare, quas in latebras:
Inſtar cerui auffugiſti,
Vt me ſauciaueras.
Mœſta, lugens, deſtituta,
Sum te clamans inſequuta:
O dolor! euaſeras.

II.

Vos Paſtores qui tranſitis
Per caulas in ſpeculam,
Si fors, ei factis ſitis,
Quem amamus obuiam:
Nunciate quod langueſcit,
Et in mortem colliqueſcit,
Quam reliquit ſauciam.

III.

Montes, ripas (quæſitura
Meum iſtud corculum)
Cita ſcandam: non lectura,
Ne ſit mora floſculum:
Neque feras formidabo,
Sternam fortes, permeabo
Limitum obſtaculum.

IV.

Virens nemus, ſylua denſa
Luci delectabiles,
Queis ſerendis ſunt impenſa
Sponſi manus nobiles,
Prata multo picta flore
Per vos nonne cum decore
Greſſus egit mobiles.

Creaturæ. V.

Per hos ſaltus citus iuit
Mille ſtillans gratijs,
Quos videndo inſigniuit
Queis fulgebat radijs.
Sola ſua vi figura
Eis ſua dans natura
Vn [illegible] erere veſtigijs.

Eſpoſa.

Eſpoſa. VI.

Ay quien podra ſanarme
Acaba de entregarde ya devero
No quieras embiarme
De oy mas menſajero
Que no ſaben dezirme loque quiero.

VII.

Y todos quantos vagan
De ti me van mil gracias refiriendo
I todos mas me llagan
Y dexame muriendo
Vn no ſe que, que quedan balbuciendo.

VIII.

Mas como perſeveras
O vida no viviendo donde vives
Y haziendo porque mueras
Las flechas que recibes
De lo que del amado enti concibes.

IX.

Porque pues has llagado
A queſte coraçon nole ſanaſte?
Y pues mele has robado
Porque aſsi le dexaſte
I no tomas el robo que robaſte?

X.

Apaga mis en ojos
Pues que ninguno baſta à deshazellos:
Y veante mis ojos,
Pues eres lumbre dellos
Y ſolo para ti quiero tenellos.

Sponſa. VI.

Heu quis mea quibit pœna
Adferre ſuppetias?
Age tandem da te plenè
Veraſque delitias.
Neſcientes indicare
Quod ſic opto, ne legare
Nuncios adijcias.

VII.

Quotquot Deo ſunt vacantes
Quos dotaſti plenius,
Plura de te ſunt narrantes,
Meque plagant acrius
At me necat quid ignotum
Quod hi meum citra votum
Indicant obſcurius.

VIII.

Sed qui vita, qua non vivis
Vbi vitam accipis,
Perſeveras hic in vivis
Quando tela recipis?
Tela nata necem dare
Ab his orta quæ præclarè
De dilecto concipis.

IX.

Quod potenter vulneraſti
Cor, tui notitia,
Cur id quoque non ſanaſti
Oblata præſentia?
Cur (ſiquidem rapuiſti)
Dimiſiſti, nec tuliſti
Præda tua ſpolia?

X.

Leni turbas has dolorum
Nam ſolus ſufficies,
Quorum lux es oculorum
Te videat acies,
Ad hoc ambos nam ſervavi,
Vt his tua quam amavi
Sit obiectum facies.

Deſcu-

XI.

Deſcubre ni preſencia
Y materne tu viſta y hermoſura
Mira que la dolencia
De amor no bien ſe cura
Sino con la preſencia, y la figura.

XII.

O, Chriſtalina fuente
Si en eſſos tus ſemblantes plateados
Formaſſes de repente
Los ojos deſeados
Que tengo en mis entrannas debuxados.

XIII.

Apartalos amado
† Eſpoſo. *Que voy de buelo* † *Bueluete paloma*
Que el cieruo vulnerado
Por el otero aſoma
Y al ayre de tu buelo freſco toma.

XIV.

Mi amado las montannas
Los valles ſolitarios nemoroſos
Las Inſulas eſtrannas,
Los rios ſonoroſos,
El ſiluo de los ayres amoroſos.

XV.

La noche ſoſegada
En par de los leuantes del Aurora,
La muſica callada
La ſoledad ſonora
La cena que recrea y enamora.

XI.

Pande tua faciei
Decorem eximium,
Vi tam mira ſpeciei
Cedat amans nimium:
Nam amoris non ſanatur
Plaga, niſi concedatur
Vultus in remedium.

XII.

Fons ô purè pellucente
Criſtallo limpidior,
Ah ocellos ſi repente
(Quibus ſic afficior)
Hos in tuos argentatos
Vultus formes quos vmbratos
Mens habet interior.

XIII.

Hos auerte mi dilecte
Quia volans rapior.
Sponſus. *O Columba viam flecte,*
Redi niue purior,
En, è colle vulneratus
Ceruus paret, & volatus
Captat aures latior.

XIV.

Sponſa *Sponſus meus celſi montes*
Valles ſolitaria,
Et quas rigant auri fontes
Inſulæ extraria,
Altum æquor ac ſonorum
Amoroſa zephirorum
Aura flantes varia.

XV.

Nox quieta cum aurora
Primo naſcens radiat,
Solitudoq; ſonora
Quâ quid magis rapiat:
Qua muſica qua ſilens tacet,
Cena pinguis, qua dum placet
Amorem conciliat

Digitized by Google

XVI.

Nueſtro lecho florido
De cueuas de leones enlazado
En purpura teñido
De paz edificado
Con mil eſcudos de oro corònado.

XVII.

Azaga de tu huella
Las jouenes diſcurren al camino,
Al toque de centella
Al adobado vino
Emiſsiones de balſamo diuino.

XVIII.

En la interior bodega
De mi amado beui, y quando ſalia
Por tota aqueſta vega
Ya coſa no ſabia
I el ganado perdi que antes ſeguia.

XIX.

Alli medio ſu pecho
Alli me enſenno ciencia muy ſabroſa,
Y yo le di de hecho
A, mi ſin dexar coſa:
Alli le prometi de ſer ſu eſpoſa.

XX.

Mi alma ſe hà empleado
Y todo mi caudal en ſu ſeruicio
Ya no guardo ganado
Ni ya tengo otro oficio
Que ya ſolo en amar es mi exercicio.

XXI.

Pues ya ſi en el exido
De oy mas no fuere viſta ni hallada:

XVI.

Roſis olet abſque ſpinis
Lectus noſter floridus,
Septus antris leoninis
Cocco rubet ſplendidus
Pace ſtructus, & auratis
(In tutelam preparatis).
Mille ſcutis fulgidus.

XVII.

Hinc diſcurrunt iuniores,
Tuum poſt veſtigium,
Ad contactus, & ſapores
Scintillarum dulcium:
Ad melliti guſtum vini,
Emiſsionum diuini
Balſami delicium.

XVIII.

In interna introiui
Dilecti cellaria:
Ibi bibi, dum exiui
Tota per hac ſpatia.
Nil ſciebam, nil loquebar,
Ipſum gregem quem ſequebar,
Amiſi per auia.

XIX.

Mihi pectus hic porrexit
Hyble melle dulcius,
Et doctrina me direxit,
Qua nec nectar gratius:
Illi totam me deſpondi
Et futuram me ſpopondi
In ſponſam conſtantius.

XX.

Illi totam ſe dicauit,
Plena mens officio:
Vimque totam conſecrauit
Illius obſequio,
Grex non vltra mihi cura,
Nullum munus, ſoli purè
Charitati ſeruio.

XXI.

Poſthàc erga ſi in pratis
Non inuenta fuero:

Direis

Digitized by Google

Direijs, que me he perdido
Que andando enemorada
Me hize perdidiza y fui genada.

XXII.

De flores y eſmeraldas
En las freſcas mannanas eſcogidas
Haremos las guirnaldas
En tu amor floreſcidas
I en vn cabello mio entretexidas.

XXIII.

En ſolo aquel cabello
Que en mi cuello bolar conſideraſte
Miraſtele en mi cuello
I en el preſo quedaſte
I en vno de mis ojos te llagaſte.

XXIV.

Quando tu me mirauas
Tu gracia en mi tus ojos imprimien,
Por eſſo me ademauas
Y en aſſo merecian
Los mios adorar lo que en ti Veian.

XXV.

No quieras deſpreciarme
Que ſi color moreno en mi hallaſte,
Ya bien puedes mirarme
Deſpues que me miraſte
Que gracia y hermoſura en mi dexaſte.

XXVI.

Cogednos las raposas
Que eſta ya florecida nueſtra vinna,
En tanto que de roſas

Periiſſe me dicatis,
Nam verè periero.
Perij namque ardens nimis,
Memet perdens, ſed opimis
Hinc lucris exubero.

XXII.

E ſmaragdis & collectis
Primo mane floribus,
Conſtruemus ſerta lectis
Ingemmata roribus,
Verna tuo ab amore
Crinis mei (nouo more)
Colligata nexibus.

XXIII.

Quem in meo reſpexiſti
Collo crine criſpulo,
Quem aſpectans remanſiſti
Vinctus vt funiculo;
Ac plagatus tu meorum
Es in vno oculorum
Ceu potenti ſpiculo.

XXIV.

In me quando intendebas;
Oculorum acie
In me (mirum) imprimebas
Tua decus gratia:
Adamabas: hinc merebam
Adorare, quod cernebam
Tua viſa facie.

XXV.

Noli ſponſe, noli precor
Noli me deſpicere,
Nam ſi fuſcus oris decor
Fuit, iam me cernere
Tutò potes, cum ſpectaſti:
Nam ſpectando me donaſti
Raro forma munere.

XXVI.

Vulpes nobis colligate,
Nulla prorſus tranſeat;
Cum gemmarum vbertate
Noſtra vitis floreat.

Hare-

Hazemos vna pina
Y no parezca nadie enla montiuna.

XXVII.

Detente cierço muerto
Ven auſtro que recuerdas los amores
Aſpira por mi huerto,
Y corran ſus olores
Y pacera el amado entre las flores.

XXVIII.

Eſpoſo. *Entrado ſe ha la Eſpoſa*
En el ameno huerto deſeado
Y a ſu ſabor repoſa
El cuello reclinado
Sobre los dulces braços del amado.

XXIX.

Debaxo del mançano
Alli con migo fuiſte deſpoſada
Alli te di la mano,
Y fuiſte reparada
Donde tu madre fuera violada.

XXX.

Alas aues ligeras
Leones, cieruos, gamos ſaltadores,
Montes valles riberas,
Aguas, ayres, ardores
Y miedos delas noches veladores.

XXXI.

Por las amenas liras
Y canto de ſirenas os conjuro
Que ceſen vueſtras iras,
Y no toqueis al muro
Porque la Eſpoſa duerma mas ſeguro.

Veris roſas dum legemus,
Hiſque conum conſtruemus,
Nemo collem adeat.

XXVII.

Adſis auſter (ſacros rores
Fuge ſiccans aquilo)
Fla per hortum, qui amores
Vrges leni ſibilo,
Fluant eius vt odores,
Et paſcatur inter flores
Dilectus in iubilo.

XXVIII.

Sponſus. *Iam intrauit in optata*
Sponſa viridaria,
Vbi roſis ſociata
Alba candent lilia,
Et quieſcit reclinata
Collum inter adamata
Sponſi ſui brachia.

XXIX.

Subtus malum te deſpondi
Licet eſſes extera;
Meam fidem hic ſpopondi
Data tibi dextera:
Eſque per me reparata,
Vbi tua violata
Mater eſt adultera.

XXX.

Leues aues, ac leones
Fidicines montium,
Cerui, damæ ſaltatores
Tam amici fontium,
Montes valles, & ardores,
Ripa flatus, & timores
Vos vigiles noctium.

XXXI.

Vos adiuro per lyrarum
Melle melos dulcius,
Perque cantum Sirenarum
Quo nihil iucundius:
Ira ti ſſent, nec adire
Murum tentent vt dormire
Sponſa queat tutius.

Eſpoſa.

Digitized by Google

XXXII.

Eſpoſa. *O Ninfas de Iudea*
En tanto que en las flores y roſales
El ambar perfumea,
Morà en los arrabales
Y no querays tocar nueſtros vmbrales.

XXXIII.

Eſcondede carillo,
Y mira contu haz alas montannas.
Y no quieras dezillo
Mas mira las campannas
Dela que va por inſulas eſtrannas.

XXXIV.

Eſpoſo. *La blanca palomica*
Al Arca con el ramo ſe ha tornado
I ya la tortolica
Al ſocio deſcado
En las riberas verdes ha hallado.

XXXV.

En ſoledad viuia,
Y en ſoledad ha pueſto ya ſu nido
I en ſoledad la guia
A ſolas ſu querido
Tam bien en ſoledad de amor herido.

XXXVI.

Eſpoſo. *Gozemonos amado*
Y vamonos a ver entu hermoſura
Al monte,ò al collado
Do mana el agua pura
Entremos mas adentro enla eſpeſſura.

XXXVII.

I, luego alas ſubidas
Cauernas de la piedra nos iremos

XXXII.

Sponſa *Nympha Iuda per virores*
Campi per pomaria,
Dum ambarum inter flores
Halat & roſaria:
Rogo noſtrum ne tangatis
Limen,tantum incolatis
Remota ſuburbia.

XXXIII.

Te,te mea vita vita
Te conde dilectule,
Luſtra vultu montes ritè,
Clamque ſerua ſedule:
Sed ad eius arua vide
A qua tranſeuntur fide
Peregrina inſulæ.

XXXIV.

Sponſus. *Iam columba pura terſa*
Ad arcam de fluctibus
Ramum portans eſt reuerſa,
Folijs recentibus:
Turtur ſuum iam conſortem
Inuenit,ô,bonam ſortem!
Ripis in virentibus.

XXXV.

Incolebat grata ſibi
Teſqua ſolitudinum,
Solus nactam nidum ſibi
Regit ſponſus virginum:
Hic eſt quoque ſauciatus,
Et internis vulneratus
Iaculis amantium.

XXXVI.

Sponſa. *Sponſe chare gaudeamus,*
Nos ad tuum ſpeculum
Inſpecturi ſubeamus
Montem,aut colliculum,
Vnde manat flos aquarum,
Penetremus in ſyluarum
Denſius vmbraculum.

XXXVII.

Dein altas in cauernas
Petra,ſimul ibimus,
Tam profun[illegible] *Que*

Que eſtan bien eſcondidas
Y alli nos entraremos
I el moſto de granadas guſtaremos.

XXXVIII.

Alli me moſtrarias
Aquello, que mi alma pretendia
Y luego me darias
Alli tu vida mia
Aquello que me diſte el otro dia.

XXXIX.

El aſpirar del ayre
El canto dela dulce Filomina
El ſoto y ſu donayre
En la noche ſerena
Con llama que conſume, y no da pena.

XL.

ue nadie lo miraua
mnadab tam poco parecia
l cerco ſoſegaua
la cauallería
A viſta de las aguas decendia.

Illac introibimus,
Nec hoc ſolum, ſed malorum
Dulce muſtum granatorum
Simul deguſtabimus:

XXXVIII.

Quod cor meum ambiebat
Hic mihi oſtenderes,
Et quod amor cupiebat
Vita! non renueres:
Hic quod nuper impertiſti,
Et guſtandum præbuiſti,
Denuo concederes.

XXXIX.

Molles, blandos, & ſuaues
Flantis auræ zephiros,
Et quæ veris vincit aues
Philomela ſubilos,
Syluæ decus, ſub ſerenam
Noctem: flamma citra pœnam
Conſumentis Sibilos.

XL.

Eam nemo iam videbat
Latentem interius,
Nec Tyrannus apparebat
Aminadab amplius,
Obſidio quies cedat,
Equitatus deſcendebat,
Secus aquas ocius.

F I N I S.

INCI-

INCIPIT EXPLANATIO SPIRITVALIVM CANTICORVM, INTER SPONSAM, AC SPONſum Diuinum.

CANTVS PRIMVS.

CANCION I.

ADonte te eſcondiſte
Amado, y me dexaſte con gemido
Como cieruo huiſte,
Auiendome herido
Sali traſti clamando, y eras ido.

SENSVS.

VBi te abſcondiſti
Dilecte, & me reliquiſti cum gemitu
Inſtar cerui aufugiſti,
Me prius vulnerata,
Poſt te clamans exiui, ſed iam abieras.

IN hoc primo cantu anima Verbi filij Dei ſponſi ſui amore ardens, per claram & eſſentialem viſionem ei copulari deſiderās, amoris ſui anxietates, de abſentia illius conqueſta, illi proponit: ex eo maximè quod eius amore ſaucia, cuius gratia rebus omnibus, etiam ſe ipſa exiuit, abſentiā nihilominus dilecti ſui, inuita debeat ſuſtinere, nec à vinculis carnis mortalis diſſolui, vt illo perfrui liceat in æternitate gloriæ, ait itaque:

Vbi te abſcondiſti.

Quod idem eſt ac ſi diceret. Verbum ſponſe mi, indica quæſo locum, vbi abſcōditus deliteſcis? quibus verbis diuinā illius eſſentiā ſibi poſtulat manifeſtari, locus enim vbi Dei filius latet, vt D. Ioannes ait, eſt ſinus Patris, eſſentia nimirum diuina, quæ cuiuis oculo mortali, & cuicunque intellectui creato abſcondita eſt, ac peregrina in hac vita. Quod indicare voluit Iſaias, cum dixit: *Vere tu es Deus abſconditus.* Vbi notandum eſt, quod licet maximas Dei communicationes, & præſentias, etſi ſublimes perfectiſſimaſque Dei notitias habeat anima in hac vita, nequaquam illas eſſe Deum eſſentialiter, neque habere affinitatem cum illo; reuera enim adhuc animæ abſconditus eſt. Eique expedit ſuper vniuerſas eiuſmodi magnitudines ſemper abſconditum reputare, & vt latentem inquirere, dicendo:

Ioan. 1.18.

Iſa. 45. 15.

Diuina communicationes, & notitia licet perfectiſſima, nō ſunt Deus eſſentialiter, nec habent affinitatē cū illo.

Vbi te abſcondiſti.

Non enim ſublimis communicatio, ſenſibiliſque præſentia, eſt maius præ-

ſentiæ illius teſtimonium; neque ariditas, iſtarumve rerum carentia, minus eſt eiuſdem præſentiæ argumentum in anima.

Iob 9. 11.

Quapropter ait Iob. *Si venerit ad me non videbo eum, ſi abierit non intellıgam*, quibus verbis denotatur, quod licet anima grandem aliquam communicationem, Dei ve notitiam, & ſenſum percipiat, non debet propterea ſibi perſuadere, id eſſe Deum magis habere, ſeu magis in illo eſſe: neque etiam quod illud, quod experitur, aut intelligit, ſit Deus eſſentialiter, quantumlibet magnum illud ſit: quin immo nec cogitare debet Deum procul à ſe abeſſe, ſi ijs omnibus ſenſibilibus donis careat, cum reuera ex neutro iſtorum, certo ſcire poſſit, vtrum in gratia Dei conſtituta ſit, an non. Scopus itaque animæ in hoc verſu eſt, non ſolum petere effectiuam, & ſenſibilem deuotionem, in qua nulla eſt certitudo, nec euidentia gratuitæ poſſeſſionis ſponſi in hac vita, ſed etiam præſentiam, & claram viſionem diuinæ eſſentiæ, qua certior reddita, & contenta eſſe cupit in gloria.

Nec deuotio ſenſibilis eſt ſignũ infallibile gratia Dei, neque ariditas carentia eiuſdem.

Hoc idem ſibi voluit ſponſa in diuino Cantico, quando hãc vnionem diuinitatis verbi ſponſi ſui deſiderans à Patre eam popoſcit dicens: *Indica mihi vbi paſcas, vbi cubes in meridie*; dum enim vbi paſcatur inquirit; eſſentiam Verbi ſibi manifeſtari poſtulat: Pater enim in vnico filio ſuo ſolummodo paſcitur: dum verò interrogat, vbi cubet in meridie, idem etiam petit. Pater enim alibi non cubat, nec alio paſcitur, quam filio ſuo, in quo recumbit, totam eſſentiam eidem communicando, in meridie, hoc eſt, in æternitate, vbi iugiter illum generat. Hunc igitur paſtum, quo Pater paſcitur, hunc floridum lectum diuini Verbi, vbi creaturis omnibus recubat abſconditus, auide poſcit hoc loco ſponſa cum ait:

Cant. 1. 6.

Vbi te abſcondiſti.

Notandum eſt autem, ad hoc vt quis ſponſum hunc ſciat inuenire; quod Verbum ſimul cum Patre, ac Spiritu ſancto latet eſſentialiter in intimo animæ centro: ac proinde animæ illum inuenturæ, expedit rebus omnibus egredi, ſecundum voluntatis affectum, ſummumque receſſum ingredi intra ſe, omnia, ac ſi non eſſent, æſtimando. Propterea enim D. Auguſt. in Soliloquijs cũ Deo locutus aiebat, *Circuiui vicos & plateas ciuitatis huius mundi quærens te, & non inueni, quia male quærebam foris, quod erat intus.* latet igitur abſconditus in anima, ibique à viro contemplatiuo eſt inquirendus; dicendo; *vbi te abſcondiſti.*

Tota SS. Trinitas latet in centro animæ.

D. Aug. Soli. c. 31.

.i. Dilecte & me reliquiſti cum gemitu.

Dilectum vocat, quo eam amplius moueat, & ad preces ſuas flectat. cũ enim Deus diligitur, facillimè exaudit preces amãtis ſe, tunc autẽ vere dilectus nũcupari poteſt, quando anima tota cum ipſo eſt, nulli rei extra illum per affectũ adhærens. Hinc dilectum nonnulli vocitant, quorum vere dilectus non eſt, vtpote qui ei minime toto corde adhæreant, ac proinde illorum preces coram illo non ſunt tanti valoris: in eo verò quod mox ait,

Immerito dilectum vocant Deum, qui aliud præter eum quærunt.

Et me reliquiſti cum gemitu,

Animaduertere oportet, quod dilecti abſentia efficit in anima amantis aſſiduum gemitum. Cum enim extra ipſum amet nihil, nullibi requieſcit, aut leuamen recipit. Hinc facile dignoſcitur, qui

vere

verè diligit Deum, ſi nimirum nulla te infra Deum ſit contentus. Præclare D. *Rom. 8. 23.* Paulus hunc gemitum expreſſit, cum aiebat: *Et ipſi intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei expectantes.* hic igitur eſt aſſiduus animæ gemitus, ex ſenſu abſentiæ amati ſui ortus, tunc maxime, cum poſt prælibatam dulcem aliquam, ſapidamque communicationem, arida, & ſolitaria remanet: & ideo ſequitur

Inſtar cerui aufugiſti.

Notandum eſt, quod ſponſa in Canticis comparat ſponſum ceruo, & capreæ *Cant. 2. 9.* montenſi dicens. *Similis eſt dilectus meus capreæ, hinnuloque ceruorum*, propter velocitatem, qua ſe abſcondit, & oſtendit, prout ſolet facere dilectus, dum præſentia ſua animas viſitat, & ab illis recedit, huiuſmodi viſitationis gratiam ſubtrahendo: propter quod grauiore dolore, abſentiam ſuam eas ſentire facit; quemadmodum hic anima ſignificat, dum ait:

Me prius vulnerata.

Quod idem eſt ac ſi diceret, nonne ſatis mihi erat dolor & afflictio, quam, dum abes plerumque ſuſtineo, niſi etiam amoris tui telis vehementius me ferias, deſiderioque, & appetitu te videndi adaucto, inſtar velociſſimi cerui aufugias, nec pauliſper ſaltem te comprehendi permittas? Ad pleniorem præſentis verſiculi dilucidationem ſciendum eſt, quod præter quam plures alias viſitationum differentias, quas Deus animæ confert, quibus eam ſauciat, & in amore ſublimat, ſolet etiam accenſos quoſdam amoris tactus in ea efficere, qui veluti ignita iacula, animam feriunt, & tranſuerberant, igneque *Amoris vulnera quæ.* amoris prorſus cauteriatam relinquunt. Hæc propriè loquendo amoris vulnera nuncupantur, de quibus hic anima loquitur; quæ vſque adeo inflammant voluntatis affectum, vt igne flammaque amoris inardeſcat, ita vt à flamma illa abſumi videatur, quæ animam ſeipſam exire, totam renouari, & ad nouum eſſe tranſire facit, inſtar Phœnicis, qui ſeipſum exurens, denuo renaſcitur. Hac de re locutus Dauid inquit: *Inflammatum eſt cor meum, & renes* *Pſ. 72. 21.* *mei commutati ſunt, & ego ad nihilum redactus ſum & neſciui.* Appetitus, & affectus quos Propheta hoc loco renes vocat, omnes *Appetitus, & affectus per inflammationem amoris in diuinos mutatur.* commouentur in illa inflammatione cordis, & in diuinos mutantur; & anima præ amore reſoluitur, & exinanitur, aliud neſciens quam amorem. Tunc autem hæc renum commutatio maximè eam torquet, & angit præ deſiderio videndi Deum; adeò vt intolerabilis videatur animæ rigor amoris erga ſe; non quidem ex eo quod vulnera infligat, hæc quippe potius ſanitatem reputat, ſed ex eo quod ita languentem reliquerit, nec amplius feriendo, peremerit, vt ſic eum videret, eique perenniter adhæreret in gloria: idcirco dolorem ſuum exaggerans, & manifeſtans ait:

Me prius vulnerata.

Porro hic ſenſus tam grandis, ita contingit; nam in illo vulnere amoris, quod Deus infligit, velociter conſurgit voluntas ad poſſeſſionem dilecti ſui, cuius tactum percepit; eademque velocitate abſentiam illius pariter, ac gemitum ſentit. Hæ ſiquidem viſitationes, non ſunt ſimiles alijs, quibus Dominus animam recreat & ſatiat, pacifica eam ſuauitate replendo, has enim ſolummodo facit, vt vulneret, non vt ſanet, vt pungat potius, quam vt animæ ſatisfaciat: vtpote quæ ſolummodo deſeruiunt, vt notitiam acuant, augeant appetitum, & conte-

Digitized by Google

conſequenter dolorem. Hæc nuncupantur amoris vulnera, quæ animæ ſunt ſapidiſſima, quapropter dum his amoris haſtis traijcitur, millies mortem lubens oppeteret, quippe quæ eam ſe ipſa egredi, & in Deum ingredi faciunt, quod in verſiculo ſequenti indicat, dicens:

Exiui poſt te clamando, ſed iam abiueras.

Amoris vulneribus medicina non prodeſt, niſi adhibeatur ab eo, qui ea inflixit; ac propterea exiuit clamando inſequuta vulnerantem ſe præ vehementia ignis à vulnere accenſi compulſa clamare. Sciendum autem quod exitus hic dupliciter accipitur; imprimis exeundo rebus omnibus, quod fit per abnegationem, & illarũ contemptum. Secundo exeundo à ſe ipſa per ſui ipſius obliuionem: quod per ſanctum odium ſui, in amore Dei perficitur, qui ita animã exaltat, vt eam extra ſe ferri, proprijſque cardinibus, & connaturalibus modis, ad Deum clamando, exire faciat; quod inſinuare voluit anima cum ait. *Exiui poſt te clamando*, quod eſt idem ac dicere; ſponſe mi, tactu illo tuo, & vulnere amoris eduxiſti animam meam, non ſolum à rebus omnibus, verumetiam ſe ipſa egredi compuliſti, (nam reuera etiam è corpore animam extrahere videtur,) & eleuaſti ad te clamantem, at à rebus omnibus auulſam, vt adhæreret tibi.

Sed iam abiueras.

Quaſi diceret, quando volui te præſentem comprehendere, minime inueni, ſed inanis, & à rebus omnibus auulſa tui cauſa remanſi, nec tibi adhæſi, ſuſpenſa pendens in aura amoris, nec tibi innixa, nec mihi. Id autem quod hôc loco anima exire vocat, vt dilectum adeat, ſurgere appellat ſponſa in Cãticis, his verbis. *Surgam & circuibo ciuitatem per vicos & plateas, quæram quem diligit anima mea, quæſiui illum & non inueni.* Cant. 3. 2. Hic ſurgere ſpiritualiter intelligitur ab infimis ad altiora, quod eſt idem ac à ſe exire, hoc eſt, à modo ſuo & infimo, ad Dei ſublimem amorem: ait autem ſe amore vulneratam fuiſſe, eo quod ſponſum minime inuenerit: quapropter qui Dei flagrat amore, ob dilecti abſentiã aſſidue torquetur, eo quod iam ſe illi tradiderit, reciprocã amati traditionem expectans, & minime conceditur: cumque propter eũ ſe ipſam perdiderit, iacturæ tamen ſuę concupitum lucrum non reperit, cum amati careat poſſeſſione. Et ideo qui propter Deum angitur, iam ſe totum illi dediſſe, eumque diligere manifeſtat; porro dolor iſte, ſenſuſque propter Dei abſentiam, tam immanis eſſe ſolet in his qui perfectioni appropinquant, quo tempore hæc deifica vulnera infliguntur, vt niſi Dominus auxiliaretur, vita decederent. Cum enim voluntatis palatum, ſpirituum nitidum, ſanum, Deoque rite diſpoſitum habeant, ibique aliquid de diuini amoris dulcedine, quam ipſi ſupra modum concupiſcunt, deguſtẽt, etiam ſupra modum patiuntur: quia nimirum quaſi per rimas, immenſum illis oſtenditur bonum, nec conceditur; vnde ineffabilis eſt eorum pœna atque tormentum.

CAN-

CANTVS SECVNDVS.

CANCION II.	SENSVS
Paſtores.los que fueredes	*Paſtores quotquot ibitis*
Alla,por las majadas al otero	*Eo per mapalia ad collem,*
Si por ventura vieredes	*Si forte videbitis*
Aquel que yo mas quiero	*Quem præ omnibus diligo*
Dezidle que adoleſco,peno,y muero.	*Dicite illi quia langueo,crucior ac morior.*

DECLARATIO.

IN hoc cantu cupit anima mediatorum,ac interceſſorum opera vti apud dilectum ſuum, quos enixe precatur; vt de pœnis, ac doloribus ſuis eum faciant certiorem: amantis quippe proprietas eſt, vt ſi per præſentiam ſe communicare nequit, oportunioribus, quibus poſſit medijs, id efficiat, ac proinde anima, deſideria, affectus gemituſque tanquam internuntios interponere decernit,qui ſecreta cordis optime manifeſtare norunt,ait igitur:

Paſtores quotquot ibitis.

AFfectus ac deſideria paſtores appellat,ipſa enim, animam paſcunt bonis ſpiritualibus (paſtor enim idem eſt quod paſcens) quibus mediantibus Deus ſeſe illi communicat,& non aliter:ait autem, *quotquot ibitis*: quæ nimirum ex puro amore emanauerītis,nō enim omnia deſideria eunt,ſed illa duntaxat,quæ ab amore fideli proficiſcuntur.

Eo per mapalia ad collem.

Choros Angelorum Mapalia vocat, per quæ à choro in chorum gemitus,& orationes noſtræ ad Deum aſcendunt: quē collem appellat, ſeu ſpeculam; nam ſicut collis locus altus eſt, ita Deus ſumma celſitudo eſt:tum etiam quia in illo tāquam in ſpecula, omnia, mapalia, ſuperiora, & inferiora videntur,& explorantur:ad quē preces noſtræ tendunt, Angelorum miniſterio oblatæ, prout dictum eſt. Quem-
Tob.12.12 admodum Tobiæ Angelus dixit in hæc verba. *Quando orabas cum lachrymis, & ſepeliebas mortuos; ego obtuli orationem tuam Domino.* Poſſunt etiam nomine paſtorum animæ ipſi Angelici ſpiritus deſignari; etenim non tantum offerunt Deo mandata noſtra, verum etiam ipſius Dei mandata ad animas noſtras deferunt,ſuauiſſimis inſpirationibus, Deique muneribus eas paſcendo, tanquam boni paſtores: quorum etiam miniſterio in illis conferendis vtitur Dominus; ipſi etiam à lupis,nempe dæmonibus, nos protegunt, atque defendunt.

Si forte videbitis.

Quod eſt idem ac dicere, ſi fœlicitas, & ſors mea tulerit, vt ad illius deueniatis præſentiam,ita vt vos videat,&auſcultet. Vbi animaduertēdum eſt,quod quamuis Deus omnia ſciat, & cognoſcat, videat etiam, ac notet minimas animæ cogitationes, nihilominus tamen tunc neceſſitates noſtras videre, & ſupplicationes audire dicitur;cum illis remedium adhibet,

. & iſtas exaudit. Non enim quæcunque neceſſitates petitioneſque eo vſque pertingunt, vt à Deo exaudiantur, illas adimplendo; donec coram illo, tempus, numerus, & opportunitas adſit annuendi votis, & adhibendi remedium, tunc non dicitur illas videre & exaudire; vt conſtat ex libro Exodi; vbi poſt quadringentos annos ſeruituris Ægyptiacæ filiorum Iſrael,
Exod. 3. 7. dixit Deus ad Moyſen. *Vidi afflictionem populi mei in Aegypto, & clamorem eius audiui &c. & deſcendi vt liberem eum*, eſto eam ſemper viderit. Sic etiam dixit Zachariæ Gabriel Angelus. *Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita eſt deprecatio tua*. dum filium quem per plures annos impenſius poſtulauerat, Deus illi conceſſit; etiamſi ſemper eum audierit. Quapropter ſcire vnuſquiſque debet, quod licet Deus non ſtatim occurrat neceſſitatibus, ac precibus ſuis, nō propterea tamen opportuno tempore opem ſuam denegabit, qui teſte Proph.
Pſ. 9. 10. Dauid eſt *Adiutor in opportunitatibus, in tribulatione*, niſi ipſe animum deſpondeat, & orationē intermittat. Hoc igitur ſignificare vult anima, cum ait, *Si forte videbitis*, id eſt, ſi fortaſſis adeſt iam tempus quo petitiones meas exaudire dignetur, *illi quem magis diligo*, hoc eſt, ſuper omnia; quod ſpiritualiter loquendo, tūc contingit, quando nihil occurrit quo anima ab agendo, aut quælibet propter illum patiendo impediatur.

Luc. 1. 13.

Nunciate ei quia langueo, crucior & morior.

Triplex indigentia animæ.

Triplicem hoc loco neceſſitatem animæ repræſentat, ægritudinem ſcilicet, dolorem ac mortem; anima enim, quæ verè amat, cum dilectus abeſt, tribus plerumque patitur modis, ſecundum triplicem animæ potentiam, intellectum, nimirū, voluntatem, atque memoriam. Circa intellectum languet, ſeu infirmatur, quoniam non videt Deum, qui intellectus ſalus eſt. Circa volūtatem cruciatur, quia Dei poſſeſſione caret, qui eſt voluntatis voluptas, & refrigerium. Denique circa memoriam moritur, nam dum reminiſcitur omnibus ſe bonis intellectus carere, Dei ſcilicet viſione, cunctis etiam voluntatis delectationibus priuari, eiuſdem ſcilicet Dei poſſeſſione: nec non fieri adhuc poſſe vt illius fruitione careat in æternum; quaſi mortis oculeos hac recordatione patitur. Triplicem hanc indigentiam repræſentauit etiam Deo Hierem. in Threnis dicens: Thre. 3. 19
Recordare paupertatis meæ, abſynthij & fellis. paupertas ad intellectum refertur, quia ad illum pertinent diuitiæ ſapientiæ diuinæ, *in qua* (vt ait D. Paulus) *ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi*. Abſynthium, quæ eſt herba amariſſima, voluntati tribuitur, ad hanc ſiquidem potentiam ſpectat ſuauitas poſſeſſionis Dei, qua dum caret amaricata remanet: quemadmodum Angelus D. Ioanni in Apocalypſi dixit, *Accipe librum & deuora illum, & faciet amaricari ventrem tuum*, ventrem ibi pro voluntate vſurpans, fel ad memoriam refertur, quod denotat animæ mortē, prout Moyſes in Deuteronomio ſignificat de damnatis loquens his verbis: *Fel draconum vinum eorum, & venenum aſpidum inſanabile*, quod Dei priuationem ſignificat, quæ eſt mors animæ. Porro hæc triplex animæ indigentia & pœna, in tribus virtutibus Theologicis fundatur, fide, ſpe, & charitate, quæ ad tres animæ prædictas potentias, memoriam, intellectū, & volūtatem referuntur, licet non correſpondeant ſingulæ ſingulis virtutibus præfatis, tanquam proprium illorum ſubiectum. Notandum vero eſt, quod anima in præfato verſiculo ſolummodo proponit dilecto indi-

Coloſſ. 2. 3.

Apoc. 10. 9

Deut. 32. 33.

Digitized by Google

indigentiam, & dolorem ſuum; nam qui prudenter amat, ſolicitus non eſt petere, quæ non habet, & habere cupit, ſed ſuam indigentiam inſinuare contentus eſt, vt dilectus faciat, quod placuerit: prout B. V. in nuptijs Canæ Galilææ fecit, quæ quidē non petijt à dilecto filio directe vinū, ſed ſolum dixit; *Vinum non habent.* Lazari quoque ſorores miſerunt ad Ieſum, non quidem petendo vt fratrem redderet ſanitati, ſed ſolum dicendo: *Ecce quem amas infirmatur.* Expedit autem in hunc modum ſe gerere propter tria. Primum quia Deus melius ſcit, quid nobis expediat, quam nos ipſi. Secundo quia magis ad commiſerationem mouetur amatus, ſi diligentis ſe indigentiam ſimul & reſignationem videat. Tertio quoniā anima ſecurior eſt ab amore proprio, & ſpirituali proprietate, ſuam neceſſitatem repræſentando, quam ſi determinate petat, quæ ſibi deeſſe videntur. Eodem prorſus modo ſe gerit nunc anima, triplicem neceſſitatem ſuam repræſentans, idem enim eſt, ac ſi luculentius diceret; dicite dilecto meo, quod ſiquidem langueo, & ipſe ſolus eſt mea ſalus, ſalutem tribuat; & quoniam crucior, & ipſe dumtaxat eſt meum ſolatium, conſoletur me; & quandoquidem morior, & ille ſolus vita mea eſt, largiatur vitam.

In oratione cū reſignatione petendum.

Ioa. 2. 3.

Ioa. 11. 3.

Ob triplicem cauſam cum reſignatione poſtulandum.

Solus Deus eſt ſalus, refrigeriū, & vita animæ.

CANTVS TERTIVS.

CANCION III.	SENSVS.
Buſcando mis Amores	*Quærendo meos amores,*
Ire por eſſos montes i, riberas:	*Ibo per iſtos montes atque ripas:*
Ni cogere las flores	*Neque colligam flores,*
Ni temere las fieras,	*Neque feras timebo,*
I paſare los fuertes, y fronteras.	*Et fortes & confinia pertranſibo.*

EXPLANATIO.

NOn ſufficit animæ orare, deſiderare, & interceſſorū ſubſidio vti, vt amatū inueniat, prout præſtitit in Cantibus præcedentibus, niſi ſimul etiam opere illum exquirat, idque ſe facturam in hoc Cantu pollicetur; dum ait, poſt dilectum ſuū abituram, eum inquirendo per virtutum opera, & mortificationes, exercendo vitam actiuam, ſimul & contemplatiuam: quod vt fœliciter conſequatur, nulla bona, nullaſque delitias admiſſuram ſe ait; & quod vires omnes; & inſidiæ trium hoſtium animæ, mundi ſcilicet, dæmonis, & carnis eam retardare, aut impedire non poterunt in hoc itinere; dicens, *Quærendo meos amores,* hoc eſt, dilectum meum.

Quomodo anima vitam actiuā ſimul, & contemplatiuam exerceat.

Ibo

Ibo per iſtos montes atque ripas.

Virtutes, appellat montes, tum propter illarum celſitudinem, tum etiam propter difficultates & labores, qui ſubeuntur aſcendendo ad illas, per exercitium vitæ contemplatiuæ. Ripas verò nuncupat, humiliationes, & mortificationes & ſui contemptum, vitæ quoque actiuæ exercitijs incumbendo: ſiquidem ad virtutes adquirendas, vtraque eſt neceſſaria: quare tantundem eſt, ac dicere. Quærendo dilectum meum virtutes heroicas opere exercebo, nec non ad infima, & abiecta quæque, per mortificationes, & humilitatem deſcendam, quod ideo ait, quia iter quærentis Deum, eſt bonum in Deo operari, & mala in ſe mortificare, ſubiecto modo.

Iter animæ quærētis Deum eſt bonum operari in Deo, & mala in ſe mortificare.

Neque colligam flores.

Quoniam ad inquirendum Deum, cor denudatum, ac forte requiritur, liberumque à cunctis malis, ac bonis, quæ nō ſunt pure Deus, nec ad illum conducunt; idcirco in hoc carmine, & ſequentibus exprimit libertatem, ac fortitudinem, quam habere debet. Et quidem in præſenti ait, minime decerpturã ſe flores in hoc itinere obuios; quorum appellatione omnes delitias, ac voluptates occurrentes comprehendit; ſunt autem in triplici differentia: temporales, ſenſibiles, & ſpirituales; porro quia tam hæ, quam illæ cor occupant, veroque itineri ſpirituali plurimum obſiſtunt, ſi immoretur, aut conſiſtat in illis; propterea ſe flores iſtos minime lecturam, neq; cor illis appoſituram pollicetur: itaque idem eſt ac dicere; nec diuitijs, neque bonis, quæ mundus offert cor apponam, neque carnis propriæ oblectationes, & voluptates admittam, neque immorabor, aut quoquo modo intēdam cōſolationibus, & ſaporibus ſpiritus, ita vt vel minimum retarder à dilecto meo indagando, per mōtes & ripas virtutum, & laborum. Hoc autem propterea dicit, vt ſequatur in hoc itinere conſilium Dauidis Proph. aientis. *Diuitiæ ſi affluant, nolite cor apponere*: hoc eſt, nolite affici erga illas, quod tam de voluptatibus ſenſibilibus, quam etiam de bonis temporalibus, & ſpiritualibus delitijs intelligit. Vbi animaduertendum eſt, quod non modo iter ad Deum impediunt delectamenta corporis, eique repugnant, verum etiam delitiæ, & conſolationes ſpiritus, ſi cum adhæſione cordis ſuſcipiantur, virtutum itineri obſtant; proinde proficere cupienti expedit flores iſtos non inſequi: nec his contentus, forti animo ſit oportet ad dicendum:

Pſ. 61. 11.

Non ſolum impediunt iter ad Deum oblectamenta corporis, ſed etiam conſolationes ſpiritus.

Neque feras timebo. Et fortes & confinia pertranſibo.

In quibus carminibus, tres animæ hoſtes proponit, mūdum ſcilicet, dæmonem & carnem, à quibus oppugnatur, iterque difficile redditur. Ferarum nomine mundum, fortium dæmones, confinium verò, carnem ſubintelligit. Mundum feras appellat; animæ quippe Dei iter ingredienti, mundus in phantaſia repræſentari videtur, ad inſtar ferarum, minas terroreſque iactantium, tribus potiſſimum modis; inprimis deterret eam, minaturque mundanæ auræ, fauoriſque defectu, amiſſione charorum, exiſtimationis, reique familiaris iactura. Secunda quæ inaccuſat, non minus atrox fera eſt, nimirum, quomodo ferre poterit, æternum valedicere voluptatibus, ac delitijs mundanis, omnibuſque

Tres animæ hoſtes.

Digitized by Google

buſque illius oblectamentis carere? Tertia denique quæ adhuc atrocior eſt fera, videlicet, quod maledicæ linguæ aduerſus eam inſurgentes, ludibrio ſint habituræ, & quod ab omnibus debeat vilipendi. Quæ omnia ita objiciuntur nonnullis animabus, vt non ſolum perſeuerare aduerſus huiuſmodi feras, verum etiam incipere, eſſe ſoleat difficillimum.

At vero, quibuſdam alijs nobilioribus animabus aliæ feræ intimiores, magiſque ſpirituales, difficultatum, tentationum, tribulationum, laborumq; multiplicium occurrunt, quæ Deus immittit, & permittit euenire illis, quos experiri vult, & probare tamquam aurum in fornace, iuxta dictum Proph. dicentis: *Multa tribulationes iuſtorum.* Cæterum amatrix anima, quæque dilectum ſuum rebus omnibus anteponit, ſponſi ſui amore, fauoreque ſuffulta, animoſe audebit cantare:

Pſ. 33. 20.

Neque feras timebo Et fortes & confinia pertranſibo.

Dæmones qui inter hoſtes animæ ſecundum locum obtinent fortes vocat; ipſi enim violenter contendunt huius itineris aditum intercludere; tum etiam quia illorum aſtus, tentationeſque fortiores ſunt, & ad ſuperandum duriores, quæque difficilius percipiuntur, quam quæ à mundo, & carne procedunt. Tum deniq; quia auxilio amborum, mundi, videlicet, & carnis ſe firmant, & muniunt; vt animã acerrime oppugnent; quapropter de illis loquens Proph. David, inquit: *Et fortes quæſierunt animam meam.* Quorum etiam virtutem & fortitudinẽ deſcribit Iob, his verbis: *Non eſt ſuper terram poteſtas, quæ cõparetur ei, qui factus eſt vt nullum timeret*: hoc eſt, nulla humana poteſtas poterit conferri cum illo. Et ideo Dei duntaxat potentia eum ſuperare, ſolum Dei lumen ſtratagemata illius poterit diſcernere. Quamobrem anima illius vires abſque oratione nõ poterit ſuperare, neque fraudes, ſine humilitate, ac mortificatione intelligere. Ideo enim D. Paulus admonendo fideles dixit: *Induite vos armaturam Dei, vt poſſitis ſtare aduerſus inſidias diaboli: quoniam non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem.* Sanguinis appellatione mundum, armaturæ vero Dei, orationem & Chriſti crucem ſubintelligens, in qua humilitas, & mortificatio prædicta continetur. Ait præterea anima, quod etiam confinia pertranſibit: quibus carnis repugnantias, & rebelliones innatas aduerſus ſpiritum deſignat, prout idem Apoſtolus ait. *Caro enim concupiſcit aduerſus ſpiritum*: & quaſi ex aduerſo intrepida fronte conſiſtit, ſpirituali itineri reſiſtendo. Hæc igitur cõfinia tranſilire debet anima, rumpendo quaſlibet difficultates, omneſq; ſenſuales appetentias, & propenſiones innatas vigore, ac energia ſpiritus proſternẽdo: quamdiu.n. in anima reſidẽt, vſq; adeo illis ſpirit⁹ ſubijcitur. vt ad verã vitã, deliciaſq; ſpirituales migrare non poſſit. Per hoc tamẽ non excludimus vitam gratiæ, imo illam præſupponimus in eo, qui ad perfectionẽ myſticæ, ac ſpiritualis vitæ conſcendere debet, quod optime expreſſit D. Paul. cum ait. *Si autẽ ſpiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis.* Ait igitur anima in præſenti cantu, expedire ſibi methodum hanc ſeruare ad inueſtigandum dilectum ſuum, animi ſcil. magnitudinẽ & conſtantiam habere, ne ſe ad flores colligendos inclinet; ac intrepidam eſſe, ne feras pertimeſcat; vires etiam ad fortes & confinia tranſilienda habere; id ſolummodo ſpectando, vt per montes ac ripas, modo iam expoſito gradiatur.

Pſ. 53. 5.

Iob 41. 24.

Anima nequit abſq; oratione dæmonis vires infringere.

Oratio, & crux Chriſti armatura Dei.

Gal. 5. 17.

Appetitus, & naturales inclinationes impediunt veram animæ vitã & delicias.

Rom. 8. 13.

Digitized by Google

CANTVS QVARTVS.

CANCION IV.	SENSVS.
O, boſques y eſpeſſuras	*O ſilua, ô denſitates*
Plantadas por la mano de mi amado.	*Plantata manu dilecti mei:*
O prado de verduras	*O ſemper virens pratum,*
De flores eſmaltado	*Floribus decoratum:*
Dezid ſi por voſotros ha paſado.	*Dicite an per vos tranſiuit amans.*

DECLARATIO.

POſtquam anima explicuit modum ſeſe diſponendi ad hoc iter aggrediendum, q in magnitudine animi conſiſtit, qua contemnuntur delitiæ, & voluptates, & in robore quo vincuntur tentationes, ac difficultates; in quo conſiſtit exercitium cognitionis propriæ, quod eſt primum, quod anima præſtare debet, vt ad Dei, cognitionem tendat; in præſenti cantu incipit, per creaturarum conſiderationem, & cognitionem, ad cognitionem amati ſui, earum conditoris aſcendere. Hæc namque rerum creatarum meditatio, poſt cognitionem ſui, prima eſt in hoc itinere ſpirituali ad cognoſcendum Deum, cōſiderando illius magnitudinem & excellentiam per illas: iuxta illud Apoſtoli dicentis. *Inuiſibilia enim ipſius à creatura mundi, per ea, quæ facta ſunt, intellecta conſpiciuntur.* Alloquitur itaque anima in præſenti cantu res creatas, eaſque de dilecto ſuo ſciſcitatur. Eſt autem notandum quod ſecundum D. Auguſtin. hæc animæ interrogatio, qua creaturas ſciſcitatur; eſt conſideratio, quam in illis, de illarum creatore concipit. Vnde in hoc cantu continetur meditatio Elementorum, & cæterarum rerum ſublunarium; Cælorum etiam, & aliarum creaturarum, rerumq; materialium, quas Deus creauit in illis, comprehenditur etiam cœleſtium ſpirituum contemplatio, dum ait:. Rom. 1. 20.

O ſilua, & denſitates.

Elementa ſiluas appellat; hæc ſunt, terra, aqua, aër, & ignis, quia ad inſtar amœniſſimarum ſiluarum, innumeris, crebriſque creaturis ſunt referta, quas vocat denſitates, ob innumerabilem illarum multitudinem, in vnoquoque elemento; in terra namque ſunt innumeræ animantium ſpecies, & differentiæ; In aqua piſcium: in aëre etiam magna diuerſitas volatilium. Ignis quoque elementum cum iſtis omnibus, ad eorum vitam, & conſeruationem conducit: & ſic quælibet ſpecies animalium in ſuo degit elemento, & in illô plantata, & collocata eſt, tamquam in ſilua, ac reginone propria, vbi naſcitur, ac nutritur. Et ſane ita Deus, dum illa conderet, præcepit Terræ vt animalia produceret; Mari & aquis, vt priſces generarent:. Aerem vero auium manſionem.

Digitized by Google

né effecit: ac proinde videns anima, quod ſic ille mandauit; & quod ſic factum eſt, protinus ait,

Plantata manu dilecti mei.

Hæc eſt conſideratio, quod has excellentias, & diuerſitates creaturarum, dilecti ſolummodo manus condere potuit: vbi ſignanter dixit *manu dilecti*. Quamuis enim plura alia Angelorum manu efficiat: hoc tamen creationis opus numquam aliena, ſed manu propria ſemper exequitur. Et propterea res creatæ excitant vehementer animam ad amorem dilecti ſui, dum propria illius manu conditas animaduertit.

O ſemper virens pratum.

Hæc eſt cœli meditatio, quod pratum viriditatum vocat; nam quæ in illo creata ſunt, nec aliquando finem habent, nec temporis ſucceſſu marceſcunt, ſed inſtar viriditatum herbeſcentium, quibus iuſti recreantur & paſcuntur, in ſuo eſſe immarceſcibili iugiter perſeuerant; ſub qua conſideratione etiam ſtellarum cæleſtium, & planetarum omnium diuerſitas comprehenditur. Hoc viriditatum nomen rebus cæleſtibus Eccleſia ſancta imponit, quando pro animabus fidelium ad Deum preces effundens ait. *Conſtituat te Chriſtus Filius Dei viui intra Paradiſi ſemper amœna virentia.* addit prætetea anima hoc viriditatum pratum, eſſe.

Floribus vermiculatum.

Per flores iſtos Angelicos ſpiritus, & ſanctorum animas exprimit, quibus locus iſte tam venuſte ornatus, & condecoratus exiſtit, ſicut vas auri pretioſi emblemate venuſto, ac pretioſo exornatur. *Angeli & animæ ſanctorū flores.*

Dicite an per vos tranſiuit.

Interrogatio hæc, eſt ſupradicta meditatio: & ita idem eſt ac ſi dicatur: dicite quas perfectiones, & excellentias in vobis creauit?

CANTVS QVINTVS.

CANCION V.	SENSVS.
Mil gracias derramando	*Mille gratias diffundendo*
Paſo por eſtos ſotos con preſura	*Tranſiuit per hæc nemora feſtine*
I yendolos mirando	*Qua dum aſpiciebat*
Con ſola ſu figura	*Sua tantum figura*
Veſtidos los dexo de ſu hermoſura.	*Ea veſtita reliquit pulchritudine ſua.*

EXPLANATIO.

Reſpondent animæ, in hoc Cantu, res creatæ, quarū reſponſum, vt ait D. Aug. Eſt teſtimoniū magnitudinis, & perfectionis diuinę, quod in ſe perhibent ipſi animę, quæ eas per conſideratione ſciſcitatur. Vnde in hoc cantu ſummatim continetur quod *S. Auguſt.*

Deus O.M.facilliſme ; citiſſimeque vniuerſa creauit, & aliquod ſui eſſe veſtigium in illis impreſſum reliquit:non tantum illa ex nihilo producendo,verum etiam innumeris gratiarum donis , ac virtutibus eas ditando,& condecorando , miro ordine , & indeficiente ab inuicem dependentia;quod præſtat ſapientia ſua, qua vniuerſa creauit (Verbo ſcilicet vnigenito filio ſuo) ait igitur:

Mille gratias diffundendo.

Mille gratiarum nomine deſignatur innumerabilis multitudo creaturarum. Propterea enim millenum numerum,qui ſupremus eſt,adducit,vt illarum multitudinem denotaret , quas gratias appellat, propter plurimas gratiarum dotes, quib. vnamquamque locupletauit , eaſque diffundendo,hoc eſt , mundum vniuerſum illis replendo;

Tranſiuit per hæc nemora feſtinè.

Per nemora tranſire,eſt elementa creare, quibus nemoris nunc nomẽ imponit, ac per ea illũ tranſiſſe ait,mille gratiarum dona ſpargendo; quia creaturis omnibus quę gratioſæ ſunt,ea decorabat.Mille inſuper gratias diffundebat in eas,tribuẽdo virtutẽ,ad cooperandum illarum productioni & cõſeruationi. Ait autẽ eum tranſiſſe; quoniam res creatæ ſunt quaſi veſtigium greſſus Dei, quo illius magnitudo, potentia,ſapientia,& reliquæ virtutes diuinæ inueſtigantur: Dicit etiam quod hic Dei tranſitus fuerit feſtinus , quia nimirum creaturæ ſunt minima Dei opera, quas veluti per tranſennam , obiterq; effinxit. Opera enim maiora,&excellentiora,quæque maiori ſtudio, maiorique potentiæ ſuæ manifeſtatione perfecit , ſunt myſteria incarnationis, verbi , & fidei Chriſtianæ, cum quibus,ſi reliqua opera conferantur,quaſi feſtinanter , obiterque fuerant effecta.

Res creatæ veſtigia Dei.

Quæ dum aſpiceret
Sua dumtaxat figura
Veſtita reliquit pulchritudine ſua,

Iuxta Diu. Pauli dictum Dei filius eſt *Splendor gloriæ & figura ſubſtantiæ eius.* Sciendum igitur eſt,quod Deus Opt. Max. hac ſola filij ſui figura res vniuerſas aſpexit: hoc eſt,naturale eſſe contulit,donaque & perfectiones naturales innumeras eis cõmunicauit, & abſolutas, perfectaſque effecit, prout dicitur in libro Geneſ. *Vidit Deus cuncta quæ fecerat , & erant valde bona*, valde bona conſpicere,erat in Verbo filio ſuo valde bona facere. Nec ſolum Eſſe, & gratias naturales,intuẽdo illis impertiuit (vti diximus)ſed etiam hac ſola figura filij ſui,veſte pulchritudinis exornauit , cõmunicando illis Eſſe ſupernaturale: quod tunc præſtitit , cum homo factus ad Dei pulchritudinem , hominem ſublimauit: atque adeò omnes res creatas in ipſo , eo quod omnium naturis in aſſumpto homine ſeſe coniunxerit. Propterea idem Dei filius ait : *Et ego ſi exaltatus fuero à terra omnia traham ad me ipſum.* Itaque in hac incarnationis exaltatione, & gloria reſurrectionis filij ſui ſecundum carnem, non ſolum Deus Pater creatas res ex parte decorauit ; ſed etiam dicere poſſumus, quod decore & honorificentia omnino indutas reliquerit. Verum præter hæc omnia,loquendo nunc aliquid iuxta ſenſum, & affectum contemplationis, in viuida contemplatione , & cognitione creaturarum : clare, & aperte nimis animaduertit anima ineſſe illis tam copioſam gratiarum

Heb.1.3. *Gen.1.31.* *Deus homo factus, vniuerſas res creatas condecorauit.* *Ioã.12.32.*

rum

Digitized by Google

rum, virtutum, & pulchritudinis abundantiam, quibus Deus illas locupletauit: vt non immerito omnes veſtitas putet mirabili quadam pulcbritudine naturali, ab infinita illa ſupernaturali pulchritudine diuinæ figuræ egreſſa, & communicata: cuius intuitus, lætitia, & decore veſtit mundum, & omnes cælos; quemadmodum etiam, aperiendo manum ſuam, vt ait Proph. implet omne animal benedictione. *Aperis tu manum tuam, & imples omne animal benedictione.* Ps.144.16 Ac propterea anima amore plagata ex hoc veſtigio, quod in rebus creatis inuenit pulchritudinis dilecti ſui, ſolicita præ deſiderio cernendi inuiſibilem illam pulchritudinem, ſubiectum cantum pronuntiat.

CANTVS SEXTVS.

CANCION VI.

Ay quien podra ſanarme
Acaba de entregarte ya devero
No quieras embiarme
De oy mas menſajero
Que no ſaben dezirme lo que quiero.

SENSVS.

Heu quis me ſanare poterit
Age iam te totum tradas vere
Neque mittere velis
Poſthac tuos nuncios
Qui effari neſciunt quod cupio:

DECLARATIO.

QVoniam res creatæ, nutibus animæ indicarunt dilectum ſuum, pulchritudinis veſtigium, atque excellentiæ illius in ſeipſis eidem oſtendendo: idcirco amor erga illum adauctus eſt; atque adeo dolor ex illius abſentia creuit. Nam quo magis anima Deum cognoſcit, eo etiam amplius appetitus eum cernendi augetur. Iam vero dum videt, nihil aliud ſupereſſe quod languori ſuo mederi poſſit, quam præſentia dilecti ſui, & ipſius viſio; aliunde ſibi adfuturum remedium diffidens, præſentiæ illius omnimodam traditionem in præſenti cantu expoſcit, inquiens: vt nolit deinceps, quibuſuis alijs ſui notitijs & communicationibus eam occupare, vtpote quæ deſiderio, ac voluntati ſuæ minime ſatisfaciunt: cui nihil aliud ſatisfacit, quam ipſius præſentia & aſpectus, & idcirco in conſummato perfectoque amore, dignetur iam ſerio ſe ipſum tradere; ait itaque:

Quanto magis Deũ anima cognoſcit, tãto magis creſcit deſideriũ eũ clare cernendi in gloria.

Heu quis me poterit ſanare Age iã te totũ tradas vere:

Quaſi diceret: inter omnes mundi delicias, & ſenſuum oblectamenta, nec non inter omnes ſpiritus dulcedines, ac ſuauitates, haud dubie nihil me ſanare poterit, nihil ſatisfacere: quod cum ita ſit;

Age iã te totũ tradas vere.

Vbi notandum eſt, quod anima, quæ vere amat, nequit eſſe contenta, & ſatisfacta, donec vere Deum poſſideat. Nam quæuis alia creata, non modo animam non ſatiant, ſed potius (ſicut diximus) adaugent famem, & appetitum videndi eum ſicuti eſt; ac proinde quæuis viſitatio no-

tiriæ, ſiue ſenſus, aut quæcunque communicatio, quam à dilecto recipit, quæ ſunt velut nuntij denunciantes animæ notitiam Eſſentiæ illius; augent potius,) & irritant appetitum: ſicut panis micæ, dum fames acriter exſtimulat; & ideo acerbe ferens circa tam modica occupari ait,

Age iam te totum tradas vere.

Nam quicquid cognoſci poteſt de Deo in hac vita, quantumcumque illud ſit, non eſt vera cognitio, id eſt, integra, & perfecta, vtpote quæ ſit cognitio ex parte, valdeque remota: at Deum eſſentialiter cognoſcere, vera cognitio eſt, quam nunc anima requirit, iſtiuſmodi alijs communicationibus minime contenta. Ideo protinus ait,

Neque mittere velis Poſt hac tuos nuntios

Ac ſi clarius diceret: ne quæſo velis, vt deinceps cognoſcam te per internuncios, notitiarum, & ſentimentorum, quæ de te recipio, quæque remota valde ſunt, & diſſentanea his, quæ anima mea cupit de te. Noſti enim ô Sponſe mi internuncios, animæ anhelanti ad præſentiam, potius augere dolorem. Tum quia adductâ per eos notitiâ, plagam renouant: tum etiam quia videntur procraſtinationes, aduentus tui. Eia igitur noli deinceps haſce remotas notitias mittere, nam etſi hactenus poteram illis eſſe contenta, eo quod modicam tui cognitionem & amorem haberem, iam nunc amoris vehementia quaſeror ad te, hiſce mandatis tuis contenta eſſe non poſſum. Proinde agedum, te totum trade: ac ſi luculentius diceret: Domine Sponſe mi, hoc quod animæ meæ per partes largiris, age iam penitus dona, & quod veluti per rimas indicas, iam nunc palam oſtende: hoc denique quod per media confers, quæ videtur quaſi communicatio quædam iocoſa, ſerio iam temetipſum exhibendo præſta. Aliquando enim in tuis viſitationibus, poſſeſſionis tuæ pretioſam margaritam conferre velle videris, at dum in ſe reflectitur anima, inanem ſe, & vacuam deprehendit, eo quod illam abſcondas, quod eſt quaſi iocoſe donare; ſerio, igitur iam dedas te totum, toti animæ meæ, vt ipſa tota, te totum habeat, nec in poſterum tuos internuntios ad me mittas;

Qui effari neſciunt quod cupio.

Quaſi diceret: Ego te totum volo, ipſi vero, nec ſciunt, nec valent effari te totum; nulla enim res creata, ſiue terreſtris, ſiue cæleſtis illa ſit, poteſt conferre animæ notitiam, quam de te habere cupit; ac proinde neſciunt effari quod cupio. Horum ergo mandatorum vices ſubiens, ipſemet nuntius eſto, & mandata.

CAN-

CANTVS SEPTIMVS.

CANCION VII.

Y todos quantos vagan
De ti me van mil gracias refiriendo
I todos mas me llagan
Y dexame muriendo
Vn no ſe que, que quedan balbuciendo.

SENSVS.

Et omnes quotquot vacant
Mille de te gratias referunt
Et omnes me magis plagant,
Et me pene exanimem relinquit
Neſcio quid, quod balbutiunt, nec dicunt.

DECLARATIO.

IN antecedenti cantu oſtendit anima, ſe amore ſponſi ſui ſauciam, & infirmam eſſe, ratione notitiæ illius, quam ab irrationabilibus creaturis accepit. In præſenti vero eodem amore ſe plagatam oſtendit, ratione ſublimioris cuiuſdam notitiæ dilecti ſui, quam accipit medijs rationalibus creaturis, quæ cæteris nobiliores ſunt, Angelis, videlicet, & hominibus. Neque id ſolum; ſed etiam ait, ſe præ amore deficere, ratione admirabilis cuiuſdam immenſitatis, quæ medijs hiſce creaturis pateſcere incipit, nec omnino detegitur, quod hic (*Neſcio quid*) appellat, eo quod ineffabile ſit, cæterum huiuſmodi eſt, vt animam præ magnitudine amoris faciat interire. Hinc inferre licet, quod in hoc commercio amoris, triplex languendi modus propter dilectum reperitur, iuxta triplicem notitiam, quæ de illo haberi poteſt. Primus vocatur, vulnus, quod remiſſius eſt, citiuſque præterit, non ſecus ac vulneris ictus, quia oritur ex cognitione creaturarum, quæ ſunt infima Dei opera. Huius etiam vulneris, quod & languorem vocamus, meminit Sponſa in Canticis dicens: *Adiuro vos Filiæ Hieruſalem ſi inueneritis dilectum meum, vt nuntietis ei, quia amore langueo.* Filiarum Hieruſalem appellatione creaturas ſubindicans. Secundus languendi modus vocatur (PLAGA) quæ magis reſidet in anima, quam vulnus, ideoque diuturnior eſt; eſt enim inſtar vulneris in plagam conuerſi, quo, anima reuera ſe ſentit amore plagatam. Porro plaga hæc fit in anima, mediante notitia operum incarnationis Verbi, & myſteriorum fidei, quæ cum ſint maxima Dei opera, quæque vberiorem in ſe ipſis includant amorem, quàm opera rerum creatarum: propterea maiorem etiam amoris effectum in anima efficiunt: adeo vt ſi primus amor eſt ad inſtar vulneris, hic ſecundus ſit inſtar plagæ iam factæ, & permanentis: de qua ſponſus in Canticis loquens ait. *Vulneraſti cor meum ſoror mea ſponſa, vulneraſti cor meum, in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui.* Oculus namque hoc loco, fidem incarnationis ſponſi deſignat, capillus vero eiuſdem incarnationis denotat amorem. Tertius denique modus languendi præ amore, eſt ad inſtar mortis, quod eſt, quaſi habere vulnus fiſtuloſum, tota anima reddita fiſtuloſa, quæ moriendo viuit, donec amore confoſſa, amoris vita donetur, transformata in amorem, Hæc autem amoris internecio, fit in anima medio quodam ſublimiſſimæ

Triplex modus lāguēdi propter amorē dilecti.

Vulnus amoris fit ex cognitione creaturarum.

Can. 5. 8.

Plagatur anima per notitiam myſterij incarnationis.

Cant. 4. 9.

notitiæ

Mors amoris fit contactu notitia ſublimiſſima ipſius Deitatis.

Amor impatiens.

Gen. 30. 1.

Iob 6. 9.

notitiæ Deitatis contactu, quod eſt illud (*Neſcio quid*) quod in hoc cantu creaturas balbutire ait: qui tactus nec aſſiduus, nec diuturnus eſt (ſecus enim anima corporis vinculis diſſolueretur) ſed cito tranſit. Vnde præ magnitudine amoris moritur: & amplius moritur, dum videt ſe nondum mori, morte amoris. Hic appellatur amor impatiens, de quo agitur in libro Geneſis, vbi ſcriptura teſtatur, tam intenſum fuiſſe Rachelis deſiderium liberos concipiendi, vt dixerit Iacobo ſponſo ſuo. *Da mihi liberos, alioquin moriar.* Et Propheta Iob aiebat: *Quis mihi det, vt qui cœpit, ipſe me conterat*: hoc duplex, pœnæ amoris, genus, plagæ nimirum, & mortis, ait in præſenti cantu inferri ſibi à creaturis rationalibus. Plagam in eo quod ait: Mille dona gratiarum ſibi referri de dilecto ſuo in myſterijs fidei, Deique ſapientia, qua imbuitur ab illis: Mortis verò, in eo quod dicit, remanere balbutientes, quod eſt, ſenſus, & notitia diuinitatis, quæ interdum in his qua de Deo alios recenſentes audit, reuelatur, ait igitur in hunc modum.

Et omnes quotquot vacāt.

CReaturas rationales, prout diximus, *vacantium* nomine hic intelligit, qui ſunt Angeli, & homines. Nam iſti tantum inter cætera creata Deo vacant, intendentes in eum; id enim ſignificat verbum *vacant*. Itaque tantundem eſt, ac ſi dicatur, omnes quotquot Deo vacant, quod alij in cœlo illum contemplando, eoque fruendo, vt Angeli, alij in terris eum amando, ac deſiderando, præſtant, vt homines. Et quia per iſtas creaturas rationales expreſſius Deum anima cognoſcit, ſiue per conſiderationem excellentiæ illarum ſupra omnes alias res creatas, ſiue etiam propter illa, quæ nos docent de Deo, illi quidem, nempe Angeli, interius arcanis inſtinctibus: iſti vero, id eſt, homines, exterius ſacratum ſcripturarum veritatibus; ideo ait,

Mille de te gratias referunt.

Hoc eſt: referunt res admirabiles de gratia, & miſericordia tua, oſtenſa in opere incarnationis, & fidei veritatibus, quæ mihi de te referunt, & amplius referre pergunt, ſiquidem, quo plura dicere voluerint, eo plures de te gratias & excellentias poterunt manifeſtare.

Et omnes me magis plagāt.

Quæcumque enim Angeli inſpirant, & homines me docent, ad te amandum me magis alliciunt: atque adeo omnes me magis plagant amore.

Et me penè exanimem relinquit,

Neſcio quid, quod balbutiunt, nec dicunt.

Quaſi diceret: verum præter hoc, quod creaturæ iſtæ me plagant, mille gratias tuas referendo, illud *Neſcio quid*: quod adhuc dicendum reſtare cenſetur, & quædā res, quæ adhuc in lucem proferenda cognoſcitur, & ſublime quoddam Dei veſtigium, quod animæ detegitur, quodque adhuc remanet inueſtigandū, & ſublime quoddam Dei intelligere, omnino ineffabile, quod propterea *neſcio quid* appellat, adeo ſublime eſt; quod ſi id quod capio, & intelligo me plagat & ſauciat amore, hoc quod

Digitized by Google

quod plane percipere nequeo, & magni æſtimo, me penitus necat. Accidit hoc nonnũquam animabus iã prouectis: quibus, hoc Deus beneficium præſtat, vt in his quæ audiunt, vident, aut intelligunt (& interdum etiam abſque his omnibus) ſublimem quandam largiatur notitiam, in qua Dei celſitudo, & magnitudo, animæ intelligenda, & ſentienda exhibetur; in quo ſenſu, tam altè de diuina Mai. ſentit, vt non obſcure cognoſcat totum adhuc intelligendum reſtare. Porro illud ſentire, & intelligere, tam immenſam eſſe diuinitatem, vt perfecto cognoſci non poſſit, altiſſima quædam cognitio eſt. Vnde inter præcipua Dei magnalia, & beneficia, quæ Deus in hac vita confert animæ per modũ tranſeuntis, illud recenſendum eſt, ꝙ euidenter cognoſcat, & tam altè de Deo ſentiat, vt luce clarius intelligat, non poſſe eum omnino cognoſci, neque ſentiri. Accidit enim in eum ferè modum, quo beati Deum vident in cœlo, vbi qui amplius eum cognoſcunt, clarius, diſtinctiuſque intelligunt infinitum, quod de illo remanet intelligendum, quam illi, qui minus perfecte vident, quibus nõ ita diſtincte apparet, quod eis ſupereſt videndum, quam illis, qui perfectius eum vident. Hęc quæ dicta ſunt, neminem plene perceptu-

Beati quo clarius Deum vident, eo amplius cognoſcunt infinitum, quod de illo ſupereſt cognoſcendum.

rum exiſtimo, qui non fuerit expertus; cæterum anima, quæ hoc experitur, cognoſcens ſibi adhuc ſupereſſe intelligendum illud, cuius altiſſimum habet ſenſum, *neſcio quid* appellat: nam quemadmodum nõ intelligitur, ita neque verbis poteſt exprimi: tametſi (vti dixi) ſentiri poſſit ac percipi. Idcirco enim ait: *Balbutiunt*, quia perfecte explicare neſciũt, hoc enim ſignificat balbutire, quod eſt infantium idioma, id eſt, hæſitare, & titubare in verbis, & explicare neſcire, quod dicendum eſt. Circa alias res creatas cõtingunt etiam animæ illuſtrationes aliquæ, præfato modo (quamuis non ſemper ita ſublimes) quotieſcunque Deus dignatur ipſi aperire notitiam, & ſenſum ſpiritualem in eis, quæ indicare videntur de Deo magnalia, quæ plenè non explicant: non ſecus ac ſi vellent aliquid exprimere, quod tamen adhuc ſupereſt intelligendum: ac proinde eſt

Neſcio quid, quod balbutiunt, nec dicunt.

Quapropter anima ſuam proſequitur querimoniam, vitamque animæ ſuæ alloquitur in ſequenti Cantu, dicens;

CANTVS OCTAVVS.

CANCION VIII.

Mas como perſeueras
O vida no viuiendo donde viues
Y haziendo porque mueras
Las flechas que recibes
De lo que del amado enti concibes.

SENSVS.

Sed quomodo perſeueras
O vita, dum non viuis vbi viuis
Cum tibi necem inferant
Iacula quæ recipis
Eorum, quæ de dilecto in te concipis.

Digitized by Google

CVm anima præ magnitudine amoris, videat ſe deficere, vt nuper aiebat, nec tamẽ penitus moriatur, quo amoris amplexibus perfrui non poſſit liberius, de vitæ corporeæ diuturnitate conqueritur, quæ in cauſa eſt, cur ſpiritualis vita differatur. Itaque animæ ſuæ vitam affatur, doloris ſui acerbitatem amplificans, in hunc modum. O vita animæ meæ, quomodo permanere vales in hac corporis vita, ſiquidem tibi mors eſt, & priuatio veræ illius vitæ, in qua tu verius per amorem, & deſiderium, quam in corpore vitam ducis? Maximè vero, quod ad necem tuam ſufficiant vulnera, quæ recipis à contactibus amati, & vehementia amoris, quem accendunt ea, quæ de illo ſentis, & cognoſcis, quæ ſunt vulnera amoris necem afferentia.

Sed quomodo perſeueras O vita, dum non viuis, vbi viuis.

Ad cuius rei intelligentiam ſciendum eſt, quod anima potius viuit in eo quod amat, quam in corpore quod animat; non enim in corpore habet vitã ſuam, immo hanc corpori tribuit; ipſa vero viuit in eo quod amat. Attamen præter hanc vitam amoris, quo anima viuit in qualibet re dilecta, habet & vitam ſuam naturalem in Deo, iuxta illud D. Pauli. *In ipſa enim viui-*
Act. 17. 28. *mus, & mouemur & ſumus.* Iam vero cum anima videat ſe habere vitam naturalem in Deo, propter eſſe quod in illo habet, vitam etiam ſpiritualem, propter amorem quo eum complectitur; conqueritur quod adhuc in vita hac corporali detineatur, vtpote quæ obſtat, ne ibi vere viuat, vbi vere habet vitam ſuam per eſſentiam, & amorem (vt dictum eſt) vbi maxima eſt animæ exaggeratio, innuit enim in duobus verſiculis, ſe à duobus ſibi inuicem aduerſantibus impugnari; quod enim in illis ait, idem eſt, ac dicere. Anima mea, quomodo in hoc ſtatu permanere potes, dum viuis non viuendo, vbi vere per amorem vitam ducis?

Anima viuit in Deo vita naturali propter eſſe naturale. Vita vero ſpirituali propter amorem erga ipſum.

Cum tibi necem inferant Iacula quæ recipis.

Quaſi dilucidius diceret: ad hæc quæ dicta ſunt, ſiquidẽ perſiſtis in corpore, vbi non habes veram vitam, quomodo nihilominus detineris in illo, cum ſoli tactus amoris, (id enim iacula deſignant) quos in corde tuo recipis, ab his quæ ſentis & intelligis de dilecto, te necare ſufficiant? id enim exprimit cum ait:

Tactus amoris ſunt iacula.

Eorum quæ de dilecto in te concipis.

Id eſt, pulchritudinis, magnitudinis, & ſapientiæ, atque virtutum, quas de illo cognoſcis.

CANTVS NONVS.

CANCION IX.	SENSVS.
Porque pues has llagado	*Cur quaſo dum plagaſti*
A queſte coraçon nole ſanaſte?	*Hoc cor, non etiam illud ſanaſti?*
Y pues mele has robado,	*Et ſiquidem illud furatus es*
Porque aſsi le dexaſte	*Cur id ſic reliquiſti*
I no tomas el robo que robaſte?	*Nec prædam accipis quam egiſti?*

DILVCIDATIO.

ITerum in hoc Cantu dilectũ alloquitur, doloris ſui iterãdo querelam. Amor ſiquidem impatiens, quo anima hic ardere ſe oſtendit, nec patitur otium, nec requiẽ dat dolo-

Digitized by Google

dolori ſuo; ſed modis omnibus anxia deſideria ſua proponit, donec remediũ inueniat. Quoniam vero ſe plagatam videt, ac ſolam, non habens alium medicum, aut medicamentum, præter dilectũ, à quo ſauciata eſt, ideo ait illi: quando quidem cor illius plagauerit amoris ſui notitia, cur etiam illud non ſanauerit intuitu præſentiæ ſuæ? & quãdoquidem illud etiam deprædatus ſit amore, quo ad ſe allexit, è poteſtate propria illud auferendo, cur ſic illud reliquerit? nimirum è poteſtate propria erutũ, (qui enim amat, cor ſuum vltra non poſſidet) nec cordi ſuo verè coniunxerit, accipiendo illud ſibi per perfectam, & conſummatam transformationem amoris, inquiens:

Cur quæſo dum plagaſti
Hoc cor, non etiam illud
ſanaſti?

Amans quo magis ſauciatus, eo amplius eſt contentus.

Non cõqueritur ex eo, quod ipſam ſauciauerit, amans enim quo magis eſt ſaucius, eo amplius eſt cõtentus; ſed ideo potius expoſtular, quod cũ cordi vulnus inflixerit, non illud ſanauerit perimẽdo. Amoris quippe vulnera ita dulcia, atque ſuauia ſunt, vt niſi vſq; ad internecionem ſauciẽt, cordi ſatisfacere nequeant. Veiũtamen tã illi ſuauia ſunt hæc vulnera, vt tã diu illis ſauciari cupiat, donec penitus occidatur; ac proinde ait. *Cur quæſo dum plagaſti, hoc cor, non etiam illud ſanaſti:* ac ſi luculentius diceret, cur ſiquidẽ illud vulneraſti, vſq; ad plagas amoris, non etiã illud amore perimẽdo ſanaſti? Et quandoquidẽ languoris & plagæ amoris ipſe ſis origo, tu quoq; eſto ſalutis auctor, per necẽ amoris; ſic enim cor abſentiæ tuæ acerbo dolore traiectum, dulciſſimæ præſentiæ tuæ gloria, & voluptate ſanabitur, & ſtatim ſubdit:

Et ſiquidem illud furatus
es,
Cur id ſic reliquiſti.

Furari nihil aliud eſt, quam poſſeſſionem alicuius rei à legitimo Domino auferre, furemque eiuſdem poſſeſſionem vſurpare, hanc ergo querelam hic anima proponit, inquiens, quod cum cor ſuum deprædatus ſit, è poteſtate & poſſeſſione ſua extrahendo illud, cur illud ita deſeruerit, nec in ſuam ſerio poteſtatẽ redegerit, ſibi illud aſſumendo, ſicut prædo ſublatũ furtum ſecum accipit; quod fieret, è vita præſenti illam educendo, idcirco amans dicitur habere cor ſuum prædatum, & raptum, ab illo quem amat, quia nimirum habet illud extra ſe, in eo, quod amat: vnde nõ habet illud ſibi, ſed rei amatæ. Hinc manifeſte poterit anima diſcernere vtrum Deum diligat, nec ne; nam ſi eum diligit, non ſibi, ſed Deo dumtaxat cor habebit. Etenim quo illud amplius ſibi retinet, eo minus Deo tradit; porro hoc indicio apparebit, vtrum cor omnino deprædatum ſit, ſi nimirum ſollicite angitur amore dilecti, prout anima hic oſtendit. Ratio huius eſt, quia cor humanum in pace & tranquillitate eſſe nequit, abſque aliqua poſſeſſione, quod cum alicui rei per affectum adhæret, neque ſe ipſum, neq; aliud quidpiam poſſidet; vnde à moleſtia immune eſſe non poteſt, donec poſſideat id quod cupit; quamdiu enim id non poſſidet, eſt veluti vas vacuum & inane, plenitudinem ſuam expectans, & quaſi eſuriens appetens cibum, & quaſi æger ingemiſcens pro ſanitate, ac denique inſtar illius, qui in aëre pendet, non habens fulcrum cui innitatur. In hunc modum ſe ſentit cor amantis; quod dum anima perceptibiliter experitur, ait,

Cur illud ſic reliquiſti,

Vacuum, ſcilicet eſuriens, derelictum, ſauciatum, amore etiam languens, & in aura ſuſpenſum.

Nec prædam accipis quam egiſti.

Nimirum vt illud repleas, ſanes, commiteris, & perfecte ſanes, donando ei ſedem, ac requiem in te. Nequit amans non appetere ſtipendium, & ſolutionem amoris ſui, cuius intuitu famulatur dilecto ſuo, ſecus enim non eſſet amor: quæ ſolutio ſiue ſtipendium non eſt aliud, nec anima (cum verus eſt amor) aliud appetere poteſt, quam amoris incrementum, vſque ad perfectionem amoris: qui alio non rependitur, quam amore. Solutionem hanc, & ſtipendium amoris egregie expreſſit
Iob 7.2. Proph. Iob dicens. *Sicut ceruus deſiderat vmbram, & ſicut mercenarius præſtolatur finem operis ſui; ſic & ego habui menſes vacuos & noctes laborioſas numeraui mihi. Si dormiero dicam: quando conſurgam? & rurſum expectabo veſperam, & replebor doloribus vſque ad tenebras.* Anima diuino æſtuans amore exoptat complementum, & conſummationem amoris, vt inibi completum habeat refrigerium, quemadmodum ceruus æſtiuo calore fatigatus, ad vmbræ refrigerium anhelat: & ſicut mercenarius præſtolatur finem operis ſui, ita anima finem operis ſui, & conſummationem expectat. Vbi notandum eſt, non dixiſſe Iobum, quod mercenarius præſtolatur finem laboris ſui, ſed finem operis ſui; quia opus animæ amantis, eſt amare, cuius operis, amoris, nimirum, finem præſtolatur, perfectionem ſcilicet, & complementum amoris Dei. quod vſque dum adueniat, eo modo anima affecta eſt, ſicut ſeipſum Proph. Iob depinxit, loco citato, menſes dieſque vacuas habētem, & noctes laborioſas. Ex quo patet, quomodo anima, quæ Deum adamat, aliud ambire, aut ab illo expectare non debet, quam amoris illius perfectionem.

CANTVS DECIMVS.

CANCION X.	SENSVS.
Apaga mis enojos	*Extingue meas moleſtias,*
Pues que ninguno baſta à deshazellos;	*Quas nemo alius mitigare ſufficit;*
Y veante mis ojos,	*Et te videant oculi mei*
Pues eres lumbre dellos	*Cum ſis eorum lumen*
Y ſolo para ti quiero tenellos.	*Quos pro te ſolum habere volo.*

DECLARATIO.

PErgit anima in præſenti Cantu, obſecrans dilectum vt angoribus, & moleſtijs ſuis terminū imponere iam dignetur, cum nemo alius id præſtare ſufficiat; ita tamen, vt animæ ſuæ oculi eum videre poſſint, quandoquidem ſolus ipſe ſit lumen, in quod intendunt; nec in aliam rem eos impendere cupiat, quam in ipſum, ſic inquiens:

Ex-

Extingue meas moleſtias.

Proprium eſt concupiſcentiæ amoris, quod quidquid non quadrat, aut conuenit, cum re à voluntate amata, eam defatiget, diſcruciet, moleſtet, ac moroſam reddat, dum vota, & deſideria ſua impleri non videt. Quæ omnia, nec non anxietates, & ſolicitudinem videndi Deum, moleſtias appellat, quas nulla res alia mitigare ſufficit, quam ipſius amati poſſeſſio. Propterea ait, vt ſua ipſe præſentia eas extinguat, ac refrigeret omnes, ſicut potus aquæ frigidæ calore defatigatum refrigerat. Ideo enim hoc loco verbum *Extinguere*, vſurpat, vt indicet, ſe amoris igne cruciari.

Quas nemo alius mitigare ſufficit.

Vt anima maiori efficacitate moueat, ſuadeatque dilecto, vt votis, ac precibus ſuis annuat, dicit: quod ſiquidem præter ipſum nemo ſufficit indigentiæ ſuæ ſatisfacere, ſuas moleſtias extinguat. Vbi notandum eſt, quod tunc Deus O. M. præſto eſt, vt ſuccurrat, & ſoletur, ac medeatur animæ indigentijs, cum illa nec ambit, nec habet alia ſolatia extra ipſum. Quapropter anima quæ extra Deum nulla in re oblectatur, non diu manere poteſt abſque amicabili dilecti ſui viſitatione.

Quæ nulla in re extra Deum oblectatur, à Deo conſolari meretur.

Et te videant oculi mei.

Hoc eſt videam te facie ad faciem, oculis animæ meæ;

Cum ſis eorum lumen.

Præterquam quod Deus eſt ſupernaturale lumen oculorum animæ, ſine quo verſatur in tenebris; nunc etiam ex affectu cordis lumen oculorum ſuorum eum nominat, amatoris inſtar, qui in ſignificationem amoris, eum quem amat, oculorum ſuorum lumen appellare ſolet. Itaq; idem eſt ac ſi diceret, quandoquidem oculis meis aliud non affulget lumen, neque per naturam, neque per amorem; propterea *Videant te oculi mei*, quandoquidem modis omnibus eorum lumen exiſtis.

Quos pro te ſolum habere cupio.

In ſuperiori verſu ſignificauit anima, quemadmodum oculi ſui verſarentur in tenebris, non videndo dilectum, cum ipſe ſolus ſit eorum lumen, ſic eum inducendo vt hoc lumen gloriæ ſibi largiatur; in præſenti vero amplius eum deuincire volens, ait: in nullos alios vſus velle ſe illos habere, quam ad ipſum videndum. Nam ſicut meritò hoc diuino lumine orbatur anima, quæ voluntatis ſuæ oculos, circa aliud lumen proprietatis, ſeu adhæſionis rei alicuius extra Deum apponere voluerit, vtpote quæ ponit obicem, ne illud recipiat; ita etiam congruenter ſibi dari meretur anima, prædictos oculos ſuos erga extranea quæque occludens, vt illos ſolum aperiat Deo ſuo.

CANTVS VNDECIMVS.

CANCION XI.	SENSVS.
Deſcubre tu preſencia	*Reuela tuam præſentiam*
Y mateme tu viſta y hermoſura:	*Et viſio, & pulchritudo tua me occidant,*
Mira que la dolencia	*Vide quod ægritudo*
De amor no bien ſe cura	*Amoris, non bene ſanatur*
Sino con la preſencia, y la figura.	*Niſi per præſentiam & figuram.*

CVpiens igitur anima ab hoc immenſo Deo omninò poſſideri, cuius amore ſe deprædatã, & cor plagatũ ſentit, idq; impatienti ferens animo donec fiat; ſignanter poſtulat in hoc Cantu, eius ſibi pulchritudinem reuelari & oſtendi: Eſſentiam ſcilicet diuinam, cuius viſione vitam auferat, carnis vinculis diſſolutis. ſiquidem dum adhuc detinetur in illa, eum videre, eoque frui nequit, vt habet in votis: quod vt obtineat, cordis ſui languorem & anxietatem, quam ob amorẽ illius perſeueranter ſuſtinet, proponit; cui aliter mederi nequit, quam per diuinæ illius eſſentiæ beatam viſionem; ſequitur Verſus.

Reuela tuam præſentiam.

Pro explicatione huius rei, ſcire operæ pretium eſt, triplicem Dei præſentiã poſſe eſſe in anima. Prima eſt eſſẽtialis, quo pacto non tantum eſt in animabus iuſtis, ac ſanctis, verum etiam in peccatoribus, tum etiam in alijs omnibus rebus creatis; per hanc ſiquidem præſentiam, eſſe eis largitur, & vitam, qua deficiente omnes redigerentur in nihilum. Itaque hæc eſſentialis præſentia iugiter perſeuerat in anima. Secũda præſentia eſt ſpiritualis per gratiã, qua mediante inhabitat, ſibi complacet, & delectatur in illa. Quæ tamen præſentia non eſt cõmunis omnibus animabus; nã quæ in letale peccatum labuntur, eam amittunt; neq; anima naturaliter ſcire poteſt, vtrum illam habeat. Tertia denique præſentia eſt per affectum ſpiritualem. Pluribus deuotis animabus ſolet Deus nonnullas ſpirituales ſui præſentias conferre varijs modis, quibus eas recreat, delectat atque lætificat. Cæterum tam iſtæ præſentiæ ſpirituales, quam omnes aliæ occultæ ſunt; non enim in eis ſeſe manifeſtat Deus ſicut eſt, cum hoc minimè ferat huius vitæ conditio. Quapropter de quauis earum verſus ſupradictus intelligi poteſt: nimirum

Triplex Dei præſentia in anima.

Reuela tuam præſentiam.

Quoniam vero compertum eſt, Deum ſaltem primo modo ſemper eſſe animæ præſentẽ, propterea non dicit: da vt ei præſens fiat: ſed quod præſentiam iſtam latentem, qua illi præſens eſt, ſiue ſit ſpiritualis, ſiue naturalis, ſiue affectiua, reuelet iam, & aperiat; ita tamen vt in *Eſſe*, ac decore ſuo eum cernere poſſit: vt quemadmodum per ſuum *Eſſe* præſens, dat animæ eſſe naturale, & per præſentiam gratuitam eam perficit: ita etiam gloriæ ſuæ manifeſtatione eam glorificet. Iam vero quia huiuſmodi anima diuini amoris affectibus, & ardoribus ſtimulatur, ſcire nos oportet, quod illa præſentia, quam hoc loco à dilecto expetit, potiſſimè intelligatur, de præſentia quadam affectiua, alias animæ exhibita, quæ tam ſublimis erat, vt immenſum ibi bonum latere ſenſerit, è cuius fonte ſubobſcuros quoſdã pulchritudinis ſuæ radios illi Deus communicauit; imo talem etiã effectum in anima efficit, vt quod inibi latere ſentit, id eam faciat concupiſcere, & præ illius deſiderio deficere: quod ſane non diſſonat ab illo Proph. ſenſu aientis *Concupiſcit, & deficit anima mea in atria Domini.* Deficit enim tunc temporis anima, deſiderans in altum prouehi, illius ſummi boni, quod ibi præſens, & contectum eſt; nam licet ita contectum ſit, & obuelatum, ſentit nihilominus valde notabiliter bonum, & iucunditatem ibi exiſtentem. Et ideo vehementius attrahitur, & rapitur anima ab hoc ſum-

De qua præſentia intelligatur verſus iſte.

Pſ. 83. 3.

ſummo bono, quam quæuis res naturalis trahitur à ſuo centro; cuius cupiditate, & cordiali appetitu ſtimulata, ſeipſam vltro continere non valens anima, ait:

Reuela tuam præſentiam.

Idem accidit Moyſi in monte Sinai, vbi ſtans coram Deo, altitudinis, & decoris diuini numinis obuelati, tam reconditos, & profundos radios percepit, vt id ſuſtinere non valens, ſemel iterumque Deum precaretur, vt gloriam ſuam ſibi oſtenderet, dicens. *Si ergo inueni gratiam in conſpectu tuo, oſtende mihi faciem tuam, vt ſciam te, & inueniam gratiam ante oculos tuos.* Ais Domine quod me ex nomine noueris, & quod in conſpectu tuo inueni gratiam: ſi ergo coram te gratiam inueni, age iam faciem tuam oſtende, vt ſciam, & cognoſcam te, & inueniam ante oculos tuos optatam, & cõpleam gratiam; quod eſt, ad perfectum gloriæ Dei amorem peruenire. Veruntamen reſpondit ei Dominus. *Non poteris videre faciem meam, non enim videbit me homo & viuet.* Ac ſi luculentius diceret: rem difficilem poſtulas ô Moyſes; tantus enim eſt decor faciei meæ, tanta viſionis voluptas, vt anima tua, in iſtius tam imbecillis vitæ ſtatu adhuc conſtituta eam ſuſtinere non poſſit. Vnde anima huius veritatis conſcia, ſiue ex Dei reſponſo ad Moyſen, ſiue etiam ex eo quod hoc loco in Dei præſentia obuelatum ſentire eam diximus, ſciens, inquam, quod in huius vitæ ſtatu eum videre non poterit in decore ſuo, ſiquidem vti diximus, ſolum conſpiciendo illius pellucentes radios, deficit: idcirco anteuertit reſponſum, quod ſaltim, ſicut & Moyſi hoc donum ſibi conferatur, ait igitur.

Exod. 33. n. 13.

Ibid. 20.

Et viſio, & pulchritudo tua me occidant.

Quod idem eſt ac dicere; quandoquidem *Eſſentiæ*, & decoris tui tanta eſt voluptas, vt anima eam ſuſtinere nequeat, ſed ipſa viſa è corpore ſit migratura, idcirco

Duplex aſpectus hominem interimit. Baſiliſci, & viſio Dei.

Viſio, & pulchritudo tua me occidant.

Notum eſt duos eſſe aſpectus, qui hominem interficiunt, quòd vim, & efficaciam viſionis ferre non poſſit. Alter eſt Baſiliſci, de cuius aſpectu dicitur, quod hominẽ continuo interficiat. Alter verò eſt Dei viſio, attamen longe diuerſæ vtriuſque ſunt cauſæ, alter enim aſpectus videlicet Baſiliſci, interficit hominem ob maximam veneni malitiam: at viſio Dei hominem vita priuat, ſalutem, & immenſum bonum gloriæ conferendo. Quapropter mirum non eſt, ſi hoc loco anima ante conſpectum Dei pulchritudinis cupiat interire, quò illa perfruatur æternùm. Si enim anima vel minimum olfaceret, vel quoquo modo prænoſceret decorem Dei, non ſemel tantum mortem oppeteret, vt eum in ſempiternum videret, prout nunc deſiderat; ſed mille, licet acerbiſſimas mortes læta ſubiret, quo ſaltem per temporis inſtans illum cernere poſſet.

Pro pleniori elucidatione huius verſus, ſciendum eſt, animam hic loqui ſub conditione, cum optat, vt pulchritudinis illius aſpectus eam occidat; ex ſuppoſitione, nimirum, quod niſi moriatur, eam videre non poſſit; ſecus enim ab illo necari non poſtularet, ſiquidem optare mortem imperfectio naturalis eſt. ſuppoſito tamen quod vita hæc corruptibilis ſimul ſtare nequeat, cum immmarceſcibili vita Dei, propterea ait,

Viſio,

Viſio & pulchritudo tua me occidant.

1.Cor.5.4 Hanc eandem doctrinam tradidit Apoſt. ad Corinthios ſcribens. *Nolumus*, inquit, *expoliari, ſed ſuperueſtiri, vt abſorbeatur, quod mortale eſt à vita.* id eſt, non cupimus expoliari carne, ſed ſuperueſtiri gloria; porro videns quod in carne non poſſet viuere vita gloriæ, ait ad Phil. ſe cupere Phil.1.23. diſſolui, & eſſe cum Chriſto. *Deſiderium habens diſſolui & eſſe cum Chriſto.* Verum ſuboritur hoc loco dubiū, cur ſcilicet filij Iſrael, antiquitus recuſabant, metuebantque videre Deum, ne morerentur, quemadmodum Manue dixit vxori ſuæ: *Morte moriemur, quia vidimus Deum.* cur tamē hæc anima ante conſpectum Dei cupiat diſſolui? Cui dubitationi reſpondeo: olim PP. duplici de cauſa metuiſſe mortē. Imprimis quia illis ſæculis, tametſi in gratia conſtituti decederent, Deum non erant viſuri, vſque dum Chriſtus veniret: præſtabat autem in carne viuere merita cumulando, vitaq; naturali fruendo, quam in limbo abſque vllo merito manere, tenebris offuſos, Deoque ſpiritualiter abſentes; quapropter tunc maximi beneficij loco habebatur ab illis, vita longæua. Secūda cauſa eſt ex parte amoris, cum enim non adeo eſſent fortes, & in amore corroborati, neque ita Deo per amorem propinqui, idcirco illum videre formidabant. Iam vero ſub lege gratiæ, quando defuncto corpore, poteſt anima confeſtim Deū videre, ſalubrius eſt vitam breuem, & mortem ipſam optare ad eum clare videndum. Et licet hoc non eſſet, dum hæc anima amore in Deum fertur, coram illo mori non trepidaret: verus ſiquidem, amor quidquid à dilecti ſui manu venit, ſiue proſperum, ſiue aduerſum ſit, etiam ſupplicia, ſi ipſi ita viſum fuerit, eadem

Dubium notatu dignum.

Iudic.13. 22.

ſuſcipit æquanimitate, pariterque delectatur in illis. Nam vt D. Ioan. ait. *Timor non eſt in charitate, ſed perfecta charitas foras mittit timorem.* Nequit eſſe amara mors, animæ amanti, quandoquidem inibi reperit omnes delitias, & ſuauitates amoris; nequit illius memoria adferre triſtitiam, quoniam in illa reperit ſuum gaudium ac lætitiam; nequit tandem moleſta eſſe & grauis, cum in illa inueniat moleſtiarum, pœnarumque ſuarum finem, & totius boni exordium: chara illi eſt, & quaſi ſponſa, cuius recordatione exultat, ſicut in die deſponſationis, & nuptiarum ſuarum; diem; horamque adfuturæ mortis ſuæ præſtolatur ardentius, quam Reges, ac Principes terræ ad Regna, & Principatus ſuos anhelant. De huiuſmodi namque morte inquit Sapiens. *O mors, bonum eſt iudicium tuum, homini indigenti*, quæ ſi bona eſt homini indigenti rebus huius ſæculi, cum inopiam illius ſupplere non debeat, imo potius illis omnibus, quas poſſidebat, eum ſpoliare, quanto melius erit illius iudicium animæ indigenti amore, qualis eſt iſta, quæ clamare non ceſſat pro incremento amoris? ſiquidem non ſolum eam nō denudabit amore, quem iam habebat, ſed etiam concupiti amoris complementum, & omnium indigentiarum ſuarum erit ſatisfactio. Iure ergo anima intrepide dicere audet. *Viſio & pulchritudo tua me occidant.* Non enim ignorat, quod eodem, quo eam conſpicaretur momēto, ad eandem pulchritudinem raperetur, & transformaretur in ipſam, eſſetque inſtar pulchritudinis pulchra, & tanquam pulchritudo ipſa, abundans, & opulenta. Propterea enim ait Dauid, pretioſam eſſe iuſtorum mortem corā Deo. *Pretioſa in conſpectu Domini mors SS. eius*, quæ vtiq; pretioſa nō foret, niſi magnalium, & perfectionū ipſius eſſent participes. Nihil enim in con-

1. Ioan.4. 18.

Eccl. 41.3.

Pſal.115. 15.

Digitized by Google

conſpectu Dei pretioſum præter id, quod ille in ſe ipſo eſt; ideo anima quæ vere amat, mori non veretur, immo deſiderat. Peccator vero ſemper formidat: ſuſpicatur enim mortem bona omnia erepturã, & mala cuncta allaturam: nam vt, ait
Pſ. 33. 22. idem Proph. Dauid: *Mors peccatorum peſſima.* Et propterea dicit Sapiens.
Eccl. 41. 1. *O mors quam amara eſt memoria tua homini pacem habenti in ſubſtantijs ſuis*: dum enim huius ſæculi vitam immodice diligunt, modiceque futuram: idcirco mortem nimium perhorreſcunt. Cæterum anima, quæ Deum amat, in futura potius, quam in præſenti vita viuit; quippe quæ magis viuit vbi amat, quam vbi animat; vnde & vitam hanc temporalem paruipendit; idcirco ait: *Viſio & pulchritudo tua me occidant.*

Vide quoniam ægritudo Amoris, non bene ſanatur Niſi per præſentiam & figuram.

Ratio ob quam ægritudo amoris alia curatione non ſanatur, quam dilecti præſentia & figura, ſicut hoc loco ait, ea eſt; quia cum amoris infirmitas à cæteris ægritudinibus differat, oportet vt etiam illius curatio à cæteris curationibus diſſentiat; in reliquis quippe morbis, ſi ſecundum ſanam Philoſophiam procedatur, contraria contrarijs curantur: amor vero alio non curatur, quam rebus conſonis amori. Cuius potiſſima ratio eſt, quia ſalus animæ eſt amor Dei, ac proinde cum non habet cõpletum amorem, nec completã ſalutẽ habebit, ideoq; infirmatur, cũ infirmitas aliud non ſit, quã defectus ſanitatis. Itaque quando anima nullum habet gradum amoris Dei, mortua eſt; cum autem aliquem gradum amoris habet, licet minimum, vita viuit, eſt tamen valde debilis & infirma, propter exiguum, quem habet amorem: at quo plus amoris accedit, eo amplius ſanitatis habebit, cumque perfectum amorem habuerit, illius quoque ſalus completa erit. Vbi ſcire oportet, quod amor ad ſuam perfectionem non pertingit, vſque dum amici ita coæquantur inter ſe, vt ad inuicem transformentur; & tunc amor eſt totus ſanus. Quoniam vero hic anima veluti prima quædam amoris delineamenta experitur, in quibus conſiſtit hæc infirmitas, de qua loquitur: cupiens conformari figuræ cuius eſt delineatio, Sponſo ſcilicet ſuo, Verbo filio Dei, qui, vt Apoſt. ait: *Eſt ſplendor gloriæ & figura ſubſtantiæ eius* (hæc namque figura eſt, quam hic anima intendit, & in quam transformari deſiderat) propterea ait, Hebr. 1. 3.

Anima viuit iuxta gradum amoris Dei quem habet.

Vide quoniam ægritudo Amoris non benè ſanatur Niſi per præſentiam & figuram.

Non incongrue vocatur ægritudo, amor imperfectus; nam quemadmodum ægrotus debilis eſt ad laborandum, ita anima in Dei amore languida, & debilis eſt ad virtutes heroicas exercendas. poteſt & alio modo intelligi, quod qui ægritudinem amoris ſentit in ſe, hoc eſt, amoris defectum, ſignum habet alicuius amoris; nam ex eo amore quem habet, in eius quem non habet, deuenit cognitionem: qui autem hunc defectum non ſentit, nullum ſe amorẽ habere indicat, vel certè quod ſit in amore perfectus.

ANNOTATIO PRO CANTV ſequenti.

HOc tempore ſentiens anima vehemẽs deſideriũ tendendi ad Deũ, non ſecus

Digitized by Google

ac lapis, quo magis apropinquat ad ſuum centrum: ſentiens præterea, ſe eſſe ad inſtar ceræ impreſſionem ſigilli primum recipientis, quod tamen perfecte non imprimitur; cognoſcens inſuper, quod ſit tamquam leuis imaginis adumbratio, abſolutam ſuam formam, & perfectionem à pictore clamando requirentis; denique quod adeo illuſtratam fidem habeat, vt celſitudinis Dei ſui diuinos quoſdam vultus valde lucidos eam diſcernere faciat; quid agat aliud ignorat, quam ad eandem fidem ſe conuertere, vtpote quæ amati ſui figuram, & decorem in ſe claudit, & contegit. à qua etiam recipit ea, quæ diximus pignora, & rudimenta amoris. Vnde eam alloquens cantum ſequentem pronuntiat.

CANTVS DVODECIMVS.

CANCION XII.

O, Chriſtalina fuente
Si en eſſos tus ſemblantes plateados
Formaſſes de repente
Los ojos deſeados
Que tengo en mis entrannas debuxados.

SENSVS.

O cryſtalline fons
Si in tuis hiſce vultibus argentatis
Repente formares
Oculos deſideratos
Quos habeo in viſceribus adumbratos.

ELVCIDATIO.

Non eſt aliud mediũ ad vnionẽ cum Deo, quã fides.
Oſee 2.20.

QVoniam anima vehementi deſiderio expetit vnionem ſponſi, nullumque ad hoc remedium, ſeu medium in cunctis rebus creatis inueniri animaduertit; ad fidem eam alloquutura conuertitur, tanquam ad eam, quæ dilecti ſui clariorem lucem ſit allatura; in quem finem eam vt medium aſſumit. Nam reuera non eſt aliud, quod ad veram cum Deo vnionem conducat; quemadmodum per Oſeam Proph. ſponſus ſignificat dicens: *Sponſabo te mihi in fide.* Eam itaque ingenti deſiderio ſic alloquitur. O fides Chriſti ſponſi mei: vtinam veritates dilecti mei, à te cum obſcuritate, ac tenebris, animæ meæ infuſas, clare iam manifeſtares! ita vt quod in fide contines notitias nimirum informes oſtenderes, & palam faceres, perfecteque ab illis diſcreta, repente eas fortiter, & perfectè commutares in manifeſtationem gloriæ. ait igitur:

O Cryſtalline fons.

Cryſtallinam appellat fidem ex duplici capite. Imprimis quia eſt Chriſti ſponſi ſui. Secundo: quia habet proprietates cryſtalli, in eo quod eſt pura, & fortis in veritatibus, clara item, ac nitida ab erroribus, formiſque naturalibus. Porro fontem nuncupat, quia ab illa præſertim cum viua eſt, promanant in animam aquæ omnium bonorum ſpiritualium. Hinc Chriſtus Dominus cum muliere Samaritana loquendo, fidem fontem nuncupauit dicens: quod in eis qui in ſe crederent fieret *Fons aquæ ſalientis in vitam æternam*; quæ aqua erat ſpiritus, quem accepturi erant credentes in eum. *Ioan. 4.14.*

Si in

Digitized by Google

Si in tuis hiſce vultibus argentatis.

Propoſitiones, & articulos, quos fides nobis credendos proponit, vultus argentatos nominat. Ad cuius euidentiam tum etiam aliorum verſuum, Nota: Quod fides comparatur argento, in propoſitionibus, quas docet: ſed veritates & ſubſtantia, quam continet, aſſimilantur auro: eandem quippe ſubſtantiam, quam nunc argento fidei veſtitam, & contectam credimus, palam in futura vita conſpecturi ſumus, eaque fruituri, auro iam à fidei velamine denudato. Hinc Dauid
Pſ.67.14. de illa loquens, ſic ait: *Si dormiatis inter medios cleros penna columbæ deargentata, & poſteriora dorſi eius in pallore auri.* Id eſt, ſi mentis oculos clauſerimus, tam circa ſuperiora, quam etiam circa quæuis inferiora (quod vocat dormire in medio) in ſola fide manebimus (quam columbam appellat, cuius pennæ, veritates nimirum, quas docet, deargentatæ erunt) quia fides in hac vita obſcuras, & obumbratas proponit; idcirco enim vultus deargentatos vocat. At cum euacuabitur fides, tunc ſcilicet, cum conſummabitur per claram Dei viſionem, fidei ſubſtantia, hoc eſt, veritates quas tradit, denudato argenti velamine, fiet auri pallori perſimilis. Fides itaque Deum ipſum nobis dat, & communicat, velatum tamen argento fidei; neque propterea non dat nobis verè ipſum Deum: quemadmodum, qui alicui donat vas aureum argento tectum, non ideo, quod argento contectum ſit, aureum vas non dat. Vnde quando Sponſa in Canticis, hanc Dei poſſeſſionem optabat, qualis in hac vita haberi poteſt, eam ſe daturum pollicitus, dixit: *Murenulas aureas fa-*
Cant.1.11. *ciemus tibi vermiculatas argento*, quibus verbis ſub velamine fidei ſeſe illi communicaturum promiſit; ait itaque nunc anima ad fidem: vtinam in iſtis vultibus tuis deargentatis (qui ſunt præfati articuli) quibus diuinorum radiorum aurum tegis, qui ſunt oculi optati, quos protinus addit dicens,

Repente formares Oculos deſideratos.

Radij veritateſque diuinæ, oculorum nomine exprimuntur, vti diximus, quas fides nobis proponit in ſuis articulis informes, & obuelatas, prout etiam tradidimus, vnde idem eſt ac ſi diceret: vtinam veritates iſtas, quas informiter & obſcure, in fidei tuæ articulis latentes me doces, clare iam formatas & detectas in illis præberes, ſicut exigit meum deſiderium. Porro veritates iſtas, oculos appellat, propter ſingularem, quam percipit amati præſentiam, qua anima iugiter à dilecto reſpici arbitratur. Proinde ait,

Quos habeo in viſceribus adumbratos.

In viſceribus inquit, ſe habere illas delineatas, nempe in anima ſua, ſecundum intellectum, & voluntatem; nam ſecundum intellectũ habet haſce veritates per fidem infuſas in anima. Et quia illarum notitia perfecta non eſt, propterea dicit eſſe adumbratas; nam quemadmodum delienatio non eſt pictura perfecta, ita fidei notitia non eſt perfecta cognitio; idcirco veritates, quæ animæ infunduntur per fidem, ſunt veluti quædam imaginis delineamenta; at in clara Dei viſione erunt in anima, inſtar imaginis iam perfectæ & conſummatæ, iuxta illud Apoſt. 1.Cor.13.
dicentis. *Cum autem venerit quod perfectũ eſt* 10.

euacuabitur, quod ex parte eſt: videlicet cognitio per fidem: Verum præter hanc fidei adumbrationem, reſidet in anima amantis, alia delineatio amoris, ſecundum voluntatem, in qua ita efficaciter adumbratur figura dilecti, & tam proximè, & ad viuum, vt dici ſolet, illum exprimit, quādo amoris vnio intercedit: vt verum ſit dicere, amatum viuere in amante, & viciſſim amantem in amato; immo talem ſimilitudinem facit amor, in transformatione ſe inuicem amantium, vt verè pronunciari poſſit, quemlibet eſſe alterum, & ambo vnum. Cuius rei ratio eſt, quia in vnione, & transformatione amoris, alter transfert in alterum poſſeſſionē, & dominium ſui, & vnuſquiſque ſe relinquit, dat, & permutat pro alio: & ſic quiuis ipſorum viuit in altero, & vnuſquiſque eſt alter, & ambo vnum ſunt per transformationem amoris, quod exprimere voluit Gal. 2. 20. D. Paulus cum dixit: *Viuo autem iam non ego, viuit vero in me Chriſtus*; nam dum ait, viuo ego iam non ego, ſignificauit, quod etiamſi ipſe viueret, non tamen vita ſua, ſiquidem tam erat transformatus in Chriſtum, vt vita ſua diuina potius eſſet quam humana: & propterea ait, non ſe, ſed Chriſtum in ſe viuere. Poſſumus itaque dicere, quod ſecundum hanc transformationis aſſimilationem, vita eius, & vita Chriſti, eadem prorſus vita erat, per vnionem amoris: quod perfecte adimplebitur in cœleſti gloria, in vita diuina, in his omnibus, qui ſe ipſos in Deo videre digni erunt. Nā in Deum transformati viuent vita Dei, non ſua; immo etiam vita ſua, ſiquidem vita Dei vita ipſorum erit. Tunc autem vere cantabunt, viuimus nos, ſed non nos, viuit enim in nobis Deus: quod licet in præſenti vita poſſit fieri, prout in Apoſt. Paulo factum eſt, non tamen omnino perfecte, & abſolute, etiamſi anima eam amoris transformationē aſſequatur, quæ ſit matrimonium ſpirituale, qui eſt ſtatus excellētiſſimus omniū, qui in hac vita obtineri poſſunt. Quidquid enim in hac vita accidit, non niſi amoris adumbratio dici poteſt, ſi cum illa perfecta imagine glorioſæ transformationis cōferatur. Cæterū cum anima in hac vita hanc amoris transformationem adipiſcitur, maxima fælicitas eſt: etenim ſummopere ex eo lætatur dilectus. ideo enim cupiens in anima ſponſæ tamquam amoris delineatio collocari, dixit in libro Canticorum. *Pone me vt ſignaculum ſuper cor tuum, vt ſignaculum ſuper brachium tuum*; Cant. 8. 6. Cor animam deſignat, in qua iuxta ſuperius dicta, ſponſus habitat in hac vita, veluti adumbratum fidei ſignaculum: Brachium vero ſignat voluntatem fortem, in qua (vt nuper dicebamus) reſidet tanquam delineatio amoris.

CANTVS DECIMVS TERTIVS.

CANCION XIII.	SENSVS.
Apartalos amado	*Auerte eos dilecte*
Que voy de buelo † *Bueluete paloma*	*Quia auolo Reuertere columba,*
Que el cieruo vulnerado	*Nam ceruus vulneratus*
Y a el otero aſoma	*Per collu ſummitatem apparet,*
Pal ayre de tu buelo freſco toma.	*Et tui volatus aurare frigeratur.*

EXPLI-

EXPLICATIO.

INter accenſa deſideria, ardoreſque amoris, quos in præcedentibus Canticis oſtendit anima, ſolet dilectus ſublimiter, ſuauiter, amanterque, & ingenti cum amoris vi, inuiſere ſponſam ſuam; plerumque enim prout ingentes fuere ardores, & anxietates amoris, quæ præceſſerunt in anima, magna quoque eſſe ſolent beneficia, & viſitationes, quas recipit à Deo: iam verò quoniam anima tam ſolicitis deſiderijs concupiuerat diuinos hoſce oculos, quos nuper in præcedenti cantu commemorauit: nonnullos magnitudinis, & diuinitatis ſuæ radios ei amatus detexit, prout ipſa cupiebat, qui adeo ſublimes fuerunt, tantaque violentia communicati, vt eam cœleſti impulſu à ſenſibus amoueri per raptum, & extaſim compulerint: qui raptus initio accidit; non abſque magno diſpendio, & horrore naturæ: quare cum illius exceſſum in ſubiecto tam imbecilli ferre non poſſit, ait in præſenti Cantu.

Auerte eos dilecte.

OCulos nimirū tuos diuinos, quia me auolare cogunt, deſerendo corpus per ſummam cōtemplationem, ſupra naturæ vires. Hoc ideo dicit, quia iam putabat animam ſuam èorpore auolare, prout habebat in votis; idcirco obteſtata eſt, vt auerteret eos, nimirum deſinendo illos in corpore communicare ſibi, cuius pondere prægrauata, nec ſuſtinere eos, neque frui illis poteſt ſicuti vellet: ſed potius in volatu ſuo extra corpus, eos ſibi conferre velit, cuius deſiderium, volatumque è veſtigio impediuit ſponſus dicens,

Reuertere columba.

Communicatio enim, quam nunc à me recipis, nondum ſpectat ad ſtatum glorioſum, quem expetis; veruntamē ad me cōuertere, quem amore plagata quæris, nam & ego cerui inſtar tui amore vulneratī me ipſum tibi, per altām contemplationem tuam, manifeſtare incipio, atque ex amore contemplationis tuæ recreationem, ac refrigerium capio; ait itaque anima ſponſo.

Auerte eos dilecte.

Iuxta ea quæ dicta ſunt, anima pro immenſis ſuis deſiderijs, quibus ferebatur in oculos iſtos diuinos, qui diuinitatem deſignant, talem interius notitiam, communicationemque accepit, vt dicere compulſa ſit,

Auerte eos dilecte.

Adeo quippe miſerabilis eſt natura noſtra, dum adhuc viuimus, vt id, quod animæ maior vita eſt, quodque ipſa tantopere concupiſcit (communicatio videlicet, notitiaque dilecti) cum datur, fere recipere nequeat, abſque diſpendio vitæ: ita vt oculi, quos per tot vias, tam ſolicite, anxieque inueſtigabat, dum illos recipit, in hæc verba prorumpat,

Auerte eos dilecte.

Etenim aliquando tam dirum eſt tormentum, quod ſentit anima in hiſce raptibus, vt nullum aliud ita oſſa diſiungat, & coanguſtet naturā, in tantum, vt niſi Deus animæ proſpiceret, vita finiretur. Et in rei veritate ita putat anima, quæ iſta expertur; ſentit enim quaſi ſeparari animam à carne, corpuſque deſerere. Cuius ratio eſt, quia huiuſmodi beneficia, nequeunt plane recipi in corpore, eo quod ſpiritus eleuetur ad cōmunicandum cum ſpiritu diuino; ad animam veniente; & ſic neceſſario debet ex parte deſtituere

 carnem

carnem, atque adeo caro pati, & conſequenter anima in carne, propter vtriuſque vnitatem in vno ſuppoſito; ac proinde immane tormentum quod ſuſtinet anima tempore huius diuinæ viſitationis, nec non ingens pauor conceptus ex eo, quod per viam ſupernaturalem tractari ſe videat, eam dicere faciunt,

Auerte eos dilecte.

Cæterum, etiamſi anima dicat, vt eos auertat, non eſt ſic accipiendum, quaſi ex animo velit, & cupiat, vt eos à ſe auertat: nam (vti demonſtrauimus) eſt dictum quoddam à naturæ timore profectum: quin imo etiamſi multo plura eam pati oporteret, harum viſitationum beneficiorumque dilecti iacturam facere nollet, licet enim patiatur natura, ſpiritus tamen auolat ad ſupernaturalem receſſum, vt amati ſui ſpiritu perfruatur, quod ipſa optabat, & petebat: nollet tamen in carne illa recipere, vbi perfecte, completeque id fieri nequit, niſi parce, & cum moleſtia; ſed in volatu ſpiritus extra corpus, vbi libere illis perfrui licet; idcirco ait, *Auerte eos dilecte*, i. e. abſtine in corpore exiſtenti illa communicate,

Quia auolo.

Quaſi manifeſtius diceret: quoniam è corpore euolo, vt eos mihi extra illud exiſtenti communices, ſiquidem in cauſa ſunt, vt carnem euolando deſeram. Sed vt melius percipiamus, qualis ſit volatus iſte, Notandum eſt; quod ſicuti explicuimus, in illa diuini ſpiritus viſitatione, maxima vi rapitur ſpiritus animæ ad communicandum ſpiritualiter cum ſpiritu diuino, corpuſque deſerit, neque in illo ſentit, neque actiones ſuas in illo exercet, vtpote quę in Deo illas habet. Nam propterea dixit S. Paulus, neſcire ſe, an raptum illum reciperet anima in corpore, vel extra illud: *ſiue in corpore, ſiue extra corpus, neſcio.* Neque propterea putandum eſt, ſpiritum deſerere, aut deſtituere corpus, vitaque naturali priuare, ſed quod in illo non fungatur actionibus ſuis. Et hæc eſt ratio, cur in iſtis raptibus, & volatibus corpus reddatur inſenſibile, & licet acerbiſſime diſcrutietur, non ſentiat: non enim hic res ſe habet, ſicut in alijs naturæ deliquijs; tunc enim ſi aliquo afficiantur dolore, mox redeunt ad ſe. Et hæc ſentimenta habent in his viſitationibus illi, qui perfectionis ſtatum nondum ſunt aſſecuti, progrediuntur tamen in ſtatu proficientium; qui enim ad perfectionem peruenerunt, in pace, ſuauique amore diuinam communicationem recipiunt, ceſſantque hi raptus, qui ſunt dona ad hanc perfectiorem communicationem diſponentia. Oportunus ſane hic locus erat agendi de differentijs Raptuum, & Extaſium, aliarumque eleuationum, & ſublimium volatuum ſpiritus, quos ſpirituales animæ pati ſolent. Verumtamen cum ſcopus meus non ſit alius, quam ſuccinctè hos cantus explanare; prout in præfatione promiſi, illi labor iſte reſeruabitur, qui me aptius, meliuſque id nouerit pertractare. Tum etiam quia B. Thereſia de Ieſu mater noſtra præclare etiam & mirabiliter ſcripſit de internis hiſce ſpiritus affectionibus, cuius ſcripta vt ſpero in Domino, breui in lucem typis cuſa prodibunt.

2. Cor. 12. 3.

Doctrina S. M. Thereſia æſtimatio.

Quod igitur hoc loco anima dicit de volatu, intelligendum eſt, de volatu per Raptum, & extaſim ſpiritus ad Deum: ſed amatus protinus occurrit dicens,

Reuertere columba.

Æquiſſimo animo migrabat è corpore anima, in volatu illo ſpirituali, rata quod vita

Digitized by Google

vita ſua iam iam eſſet habitura finem, nec non quod in æternum collætari poſſet, cum ſponſo ſuo, & apud illum abſque vllo velamine manere. At ſponſus illius conatus compeſcuit, dicens,

Reuertere columba,

Hoc eſt, columba in ſublimi, celerique volatu contemplationis, in quo verſaris, columba in eo quo flagras amore, columba deniq; in ſimplicitate qua progrederis (nam triplicem hanc proprietatem habet columba) reuertere è celſo illo volatu quo peruenire cupis ad me verè poſſidendum; nondum enim adùenit tempus tam ſublimis notitiæ, ſed iſti inferiori, quod tibi nunc in hoc ſpiritus exceſſu cõmunico, te ipſam attẽpera, eſtoq; contẽta.

Nam ceruus vulneratus.

Comparat ſeipſum ſponſus ceruo: nam hic cerui nomine ſe ipſum intelligit: ſciendum eſt autem proprium eſſe ceruo, alta loca petere, & cum ſaucius eſt, algentium aquarum refrigerium celerrime inueſtigare; quod ſi fæmellam conſortem ſuam eiulantem audiat, aut ſauciatam animaduertat, illam demulcere, eique blandiri cõſueuit: ſic etiam hoc loco ſe gerit ſponſus, nam dum videt ſponſam vulneratam, amore ſui, ipſe quoque audito gemitu illius reciproco amore ſaucius ad illam accurrit; in his enim qui ſe inuicem amant, alterius vulnus, vtrique commune eſt, & idem ſenſus. Itaque perinde eſt ac dicere: Reuertere ad me ô ſponſa mea, nam ſi tu amore mei vulnerata procedis, ego etiam inſtar cerui, hac tua plaga ſauciatus venio ad te, è ſublimi colle apparens tibi. Nam propterea ait,

Per collis ſummitatem apparet,

Id eſt, per altitudinem contemplationis, quam habes in iſto volatu. Cõtemplatio enim eminẽs locus eſt, per quam Deus incipit in hac vita animæ apparere, & cõmunicari, nõ tamẽ perfectè. Idcirco .n. nõ dixit, omnino apparet, ſed apparet ſimpliciter: quia licet ſublimes Dei notitiæ animæ in hac vita conferantur, oẽs tamẽ ſunt quaſi remotæ quædam apparitiones. Sequitur deinde tertia proprietas cerui, cuius iam meminimus, quæ in ſequenti verſu continetur.

Et tui volatus aura, refrigeratur.

Volatus ſignificat præfatæ Extaſis contemplationẽ: Aura vero, amoris ſpiritum denotat, quem volatus iſte contemplationis in anima producit. Appoſitiſſimè autem amorem hunc à volatu productum, auram, appellat hoc loco, quia ſpiritus ſanctus, qui amor eſt, etiã in ſcriptura auræ comparatur; ſiquidem à Patre, & Filio ſpiratur, & ſicut ibi eſt Aura volatus, hoc eſt, ex contemplatione, & ſapientia Patris, & Filij procedit, & ſpiratur per voluntatem: ita etiam ſponſus hunc animæ amorem aurã hic appellat, quia prouenit ei ex Dei contemplatione, & notitia, quam tunc habet. Eſt autem hoc loco notandum, quod non ait ſponſus, ſe ad illius volatum accurrere, ſed ad volatus Auram; quia Deus non ſe communicat animæ, propriè loquendo, per volatum ipſius animæ, qui (vt diximus) eſt cognitio, quam de Deo habet: ſed per amorem, à cognitione profectum: nam ſicut amor eſt vnio inter Patrem, & Filium, ita eſt vnio animæ cum Deo. Hinc eſt quod licet anima altiſſimas Dei notitias, & contemplationes habeat, & nouerit myſteria omnia; ſi charitatem non habeat, nihil illi proſit, vt ait Apoſt. ad

Digitized by Google

1.Cor.13. 13. Coloſ.3.14 ad vnionem cum Deo. Et ratio eſt, quia vt idem etiam teſtatur. *Charitatem habete, quod eſt vinculum perfectionis.* Hæcitaq; charitas & amor animæ, ſponſum currentem trahit ad bibendum è fonte iſto amoris ſponſæ ſuæ; quemadmodum algentes aquæ ſitibundum, & ſuacium ceruum attrahunt, vt capiat refrigerium: ac proinde ſequitur,

Aura refrigeratur.

Nam quemadmodum aura gratiſſima, recreat, refrigeratque æſtu fatigatum: ita hæc aura amoris refrigerat, recreatque igne amoris æſtuantem. Hæc quippe eſt proprietas huius ignis amoroſi, vt aura, qua refrigeratur, & recreatur, ſit incitemẽtum ignis amoris; amor enim in amante, eſt flamma ardens, amplius ardere cupiẽs, ſicut flamma ignis naturalis. Propterea complementum huius appetitus amplius ardẽdi in ardore amoris ſponſæ ſuæ, quod eſt aura volatus illius, auræ refrigerium, hoc loco appellat. Itaque perinde eſt, ac ſi diceret; ad ardorem volatus tui magis ardet, ſiquidem vnus amor alium amorem ſuccendit. Vbi nota, Deum non ponere in anima gratiam & amorem, niſi iuxta deſiderium & amorem ipſius animæ; idcirco vetus amator conniti debet ne amor deficiat; ſiquidem hoc medio, prout diximus, vrgebit amplius (liceat ſic loqui) Deum, vt amplius illam diligat, magiſque delicietur in illa. vt autem huius charitatis ſequatur veſtigia, ea quæ de illa tradidit Apoſt. debet exercere.

Charitas, inquit, *patiens eſt, benigna eſt, charitas non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non eſt ambitioſa, nõ quærit quæ ſua ſunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet ſuper iniquitate, congaudet autem veritati, omnia ſuffert* (quæ ſcilicet ferenda ſunt) *omnia credit* (quæ credere oportet) *omnia ſperat, omnia ſuſtinet*, nimirum, quæ conſona ſunt charitati. 1.Cor. 13. 4.

CANTVS DECIMVS QVARTVS.

CANCION XIV.	SENSVS.
Mi amado las montannas	*Dilectus meus montes*
Los valles ſolitarios nemoroſos	*Valles ſolitaria nemoroſa,*
Las Inſulas eſtrannas,	*Inſulæ extraneæ,*
Los rios ſonoroſos,	*Flumina ſonora,*
El ſiluo de los ayres amoroſos.	*Sibilus aurarum amabilium.*

CANTVS DECIMVS QVINTVS.

CANCION XV.	SENSVS.
La noche ſoſegada	*Nox ſedata & tranquilla,*
En par delos leuantes del Aurora,	*Propinqua ſurgenti auroræ,*
La muſica callada	*Silens muſica,*
La ſoledat ſonora	*Solitudo ſonora,*
La cena que recrea, y en amora.	*Cœna recreans & concilians amorem.*

EXPLA-

Digitized by Google

EXPLANATIO.

PRiuſquam ingrediamur Cantuum iſtorum explanationem, oportet pro maiori illorum, & ſequentium intelligentia animaduertere, quod in iſto ſpirituali volatu nuper expoſito, denotatur quidam ſtatus, & vnio amoris ſublimis, vbi poſt diutinam ſpiritualem exercitationem, ſolet Deus animam collocare, quem ſtatum appellant myſtici, deſponſationem ſpiritualem cum verbo filio Dei. A principio autem, cum hic ſtatus incipit, nimirū prima vice, grandia Deus animæ cõmunicat. Magnitudine, & maieſtate decorat, donis atque virtutibus ditat, Deiq; notitia, & honore veſtit, tanquam ſponſam in die deſponſationis ſuæ. Porro hac fauſtiſſima die, non ſolum finiuntur vehementes illæ anxietates, & querimoniæ amoroſæ, quas habebat antea; ſed etiam, enumeratis, ornata bonis, inchoat quendam ſtatum, pacis, deliciarum, atque ſuauis amoris, prout ſignificatur in hiſce Cantibus; in quibus tota impenditur in referendis, & decantandis dilecti ſui magnalibus, quæ præfatæ vnionis, interuentu, in illo cognoſcit, quibuſque potitur. Ideoq; in reliquis Cantibus, qui deinceps ſequuntur, non iam triſtia, non anxietates commemorat, vt ſolebat antea; ſed communicationem, & exercitium amoris ſuauis, & tranquilli, cum amato ſuo: in hoc ſiquidem ſtatu omnia illa ceſſant. Notandum quoque eſt, in hoc duplici Cantu omnia illa contineri, quæ ea tempeſtate ſolet Deus animæ communicare, attamen non ita eſt accipiendum, ac ſi omnibus ad hūc ſtatum peruenientibus, vniuerſa quæ in iſtis duobus Cantibus exponuntur, communicari debeant, vel eodem modo, eademque menſura cognitionis, & ſenſus; alijs enim plura, pauciora alijs, alijs hoc, alijs illo modo donantur; quamuis vtrumque contingere poſſit in hoc ſtatu deſponſationis ſpiritualis, ponitur tamen hoc loco ſummum quod eſſe poteſt, vt in eo cætera omnia comprehendantur.

DECLARATIO VTRIVSQVE CANTVS.

CVm ergo hæc animæ columbula volitaret per auras amoris ſuper inundantes aquas angorum, ſolicitudinumq; amoris, quas hucuſq; oſtendit, nec inueniret vbi pes ſuus requieſceret, ad inſtar columbæ volantis extra arcam; clementiſſimus Pater Noe, in hoc poſtremo illius volatu, quem diximus, miſericordiæ ſuæ manum extendens, eam collegit, intulitque in arcam charitatis, & amoris ſui: quod tunc factum eſt, cum in Cantu proxime explicato dixit. *Reuertere columba.*

Eſt autem notandum, quod quemadmodum in arca Noe, vt diuina teſtatur ſcriptura, erant multæ manſiunculæ, pro diuerſis animantium ſpeciebus; nec non de omnibus eſcis, quæ mandi poterant; ita anima in hoc ſuo volatu ad arcam pectoris Dei, non tantum in illa conſpicit multas manſiones, quas ipſe apud
Ioan. 14. 2. D. Ioannem, in domo Patris ſui eſſe dixit; ſed etiam videt, & cognoſcit ibidem reperiri omnium diuerſitatem ciborum, hoc eſt, donorum omnium, quæ anima guſtare poteſt, affluentiam. Hæc ſunt quæ in duobus prædictis cantibus continentur, communibuſque illis vocabulis exprimuntur, quorum ſubſtantia, ſummaque talis eſt.

Videt anima, & prælibat in hac diuina vnione affluentiam, & diuitias inæſtimabiles, inuenit etiam quietem, & oblectationem optatam, ſecretas quoque, & peregrinas Dei notitias intelligit, quæ ſunt

Digitized by Google

dapes animæ, inter alias, ſapidiſſimæ; ſentit inſuper in Deo terribilem quãdam potentiam, & robur, quamlibet aliam potẽtiam, vireſque excedentem: libat præterea inibi admirabilem quandam ſuauitatem, & delectationem ſpiritus; reperit veram tranquillitatem, lucemque diuinam; Dei quoque ſapientiam, in creaturarum harmonia, Deique operibus relucentem, alto modo guſtat; ſe quoque bonis omnibus refertam, cunctis autem malis vacuam, & ab eis alienam ſentit: Et quod caput eſt, intelligit, fruiturque admirabili amoris refectione, qua in amore roboratur & confirmatur. Hæc eſt ſubſtantia contenta in duobus cantibus ſupra poſitis, in quibus ait ſponſa, hæc omnia, eſſe dilectum ſuũ in ſeipſo, & ſibi: in his enim quæ Deus ſolet communicare in ſimilibus exceſſibus, ſentit anima, & cognoſcit veritatem illius dicti S. Franciſci, videlicet. *Deus meus & omnia*; vnde ex eo quod Deus ſit animæ omnia, & illorum omne bonum, declaratur communicatio iſtius exceſſus, per ſimilitudinem bonitatis rerum, in prædictis Cantibus expreſſarum, prout in ſingulis illorum verſibus elucidabitur, quod ita eſt intelligendum, vt omnia quæ hic explicantur, ſiut in Deo eminenter, infinito quodam modo, ſeu potius quod vnumquodque ex his mirabilibus, quæ de illo dicuntur, ſit ipſe Deus, & ſimul omnia ſint Deus. Ex eo namque quod anima vnitur Deo, ſentit res omnes eſſe Deum, in vnico, ac ſimplici eſſe, vt D.
Ioan. 1. 4. Ioan. ſenſit cum dixit. *Quod factum eſt, in ipſo vita erat.* Vnde quod hic dicitur animam ſentire, non eſt ſic intelligendum, quaſi res videantur in luce, aut creaturæ in Deo; ſed ſolum quod in poſſeſſione illa ſentiat res omnes, ſibi eſſe Deum. Neque etiam intelligendum eſt, animam videre eſſentialiter Deum, ex eo quod in his quæ dicimus, tam alte de Deo ſentiat, id enim aliud non eſt, quam fortis quædam, & copioſa communicatio, & radius eius, quod ille in ſe ipſo eſt, in quo radio ſentit anima hoc bonum rerum, quas modo in verſibus declarabimus, videlicet:

Dilectus meus montes.

Habent montes altitudines, ſunt vberes, ſpatioſi, decori, iucundi, floridi, ac odoriferi: talis eſt mihi dilectus meus, ſicut iſti montes.

Valles ſolitariæ nemoroſæ.

Valles ſolitariæ ſunt tranquillæ amœnæ ſubfrigidæ, vmbroſæ, fontibus, aquarum dulciũ plenæ: arborumq; varietate, ac ſuaui volucrum concentu mirum in modum ſenſum demulcent, atque delectant; denique ſolitudine ſua, atque ſilentio refrigerium conferunt, ac requiem; talis eſt mihi dilectus meus, ſicut valles illæ.

Inſulæ extraneæ.

Inſulæ extraneæ mari vndique cinguntur, & præter hoc, ſunt valde remotæ, & alienæ à communicatione hominum: vnde in eis gignuntur & procreantur res à noſtratibus maximè differentes, varijs modis, & virtutibus, hactenus hominibus incognitis, præditæ, quæ ob rei nouitatem, intuentibus maximam excitant admirationem; & ita propter ingentes, & mirabiles nouitates, ac notitias peregrinas à vulgari hominum cognitione remotas, quas anima conſpicit in Deo, Inſulas eum extraneas vocat. Extraneus enim, aliquis dicitur ex duplici capite: vel ex eo quod hominum conſortia abhorreat, & fugiat; vel quia in rebus geſtis, & operibus ſingularis eſt, & inter cæteros

antec-

antecellens: hac itaque duplici de cauſa, Deum anima extraneum appellat, ipſe enim ſuper omnes extraneas Inſulas extraneus eſt ac peregrinus, cuius viæ, & conſilia ſunt admirabiles nouitates. Nec mirum eſt, ſi hominibus, qui eum minime viderunt, extraneus ſit, ac peregrinus; quandoquidem etiam ipſis beatis, & Angelicis ſpiritibus, qui eum iam clare vident, peregrinus ſit, quippe, qui eum omnino nequeunt comprehendere, nec vnquam ſunt comprehenſuri. Immo vſque ad extremum diem iudicij, tot nouitates cognoſcent, pro diuerſitate operum miſericordiæ, & iuſtitiæ illius, vt in admirationem iugiter rapiantur; adeò vt ab omnibus, tam Angelis, quam hominibus appellari poſſit Inſulæ extraneæ: ſibi ſoli, nec extraneus eſt, neque nouus.

Flumina ſonora.

Tres ſunt fluminum proprietates. Imprimis enim quæcunque ſibi obuia aggrediuntur, & inundant. Secundo loca obuia, ima & vacua replent. Tertio eorum ſonitus, quemcumque alium ſonum occupat, & abſumit. Quoniam verò in hac communicatione dilecti ſapidiſſime in illo ſentit anima hanc triplicem proprietatem, propterea aſſerit quod dilectus ſuus ſit, *flumina ſonora*. Et quidem quantum ad primam proprietatem attinet, ſciendum eſt, quod anima in hoc caſu, tanta vi, impetitam ſe conſpicit, à torrente ſpiritus Dei, tamque violenter poſſeſſam, vt omnia totius mundi flumina, quæ actiones, paſſioneſque priſtinas, adoriuntur, & ſubmergunt, ſibi imminere arbitretur. Nec tamen ex eo quod ſit res adeò violenta, cruciat; hæc ſiquidem flumina, fluuij pacis ſunt. Quemadmodum ſponſus per Iſaiam expreſſit dicens.
Iſ. 66. 12. *Ecce ego declinabo ſuper eam quaſi fluuium pacis, & quaſi torrentem inundantem gloriam;* quare totam animam replet pace, & gloria. Secunda proprietas, quam hic anima experitur eſt, quod aqua iſta diuina, humilitatis illius ima, appetituumque vacuitates replet, prout S. Lucas aſſerit his verbis. *Eſurientes impleuit bonis.* Luc. 1. 53. Tertia denique proprietas, quã anima in his dilecti ſui fluminibus ſentit, eſt ſonitus quidã & vox ſpiritualis, omnes ſonos & voces excedẽs, ac vincens, porro in explicando, quomodo id fiat, pauliſper immorabimur. Vox iſta, ſeu ſonorus ſonus horũ fluminũ, de quo loquitur hoc loco anima, eſt repletio quædã tã copioſa; qua impletur, & poteſtas quædam tam potẽs, qua poſſidetur, vt non ſolum fluuiorũ ſonitus exiſtimet, verum etiam tonitrua vehementiſſima; attamen vox ſpiritualis eſt, minime ſecũ adferens materiales ſonitus, nec illorũ moleſtiam, ſed magnitudinem, ſed vires, ſed delectationem: in ſumma eſt inſtar vocis, & ſonitus immẽſi, animam potentia implentis. Propterea enim ad deſignandum hanc ſpiritualem vocem, quæ in ſpiritus S. aduentu fiebat interius in Apoſtolorũ ſpiritibus, exterius auditus eſt ſonus ille tanquã ſpiritus vehementis, indicans internũ, quem ſentiebãt ſonũ, qui (prout diximus) erat repletio potẽtiæ, & fortitudinis. Et quando D. Ieſus, inter anguſtias, & preſſuras inimicorũ ſuorũ cõſtitutus Patrẽ exorabat, vox interior de cœlo venit (vt D. Ioan. affirmat) cõfortans eũ ſecundũ humanitatem, quã Iudæi ad inſtar tonitrui exterius reboantẽ audierũt, & propterea quidã tonitruum, alij vero Angelum cum illo locutũ fuiſſe, aiebant. cæterũ vox illa externa robur & poteſtatẽ, quæ Ieſu ſecundum humanitatem interius conferebatur, denotabat. Hinc ſcire oportet, ſpiritualẽ vocem eſſe effectum ab illa externa productũ; ſiquidem Ioan. 12. 28.

Digitized by Google

& delicata intelligentia, mirabili quadam dulcedine, & voluptate ingreditur intimiorem animæ ſubſtantiam, quæ longe vberior delectatio eſt, quam reliquæ omnes. Ratio huius eſt, quia datur illi ſubſtãtia intellecta, & nudata alijs accidẽtibus, & phantaſmatibus, & communicatur intellectui, quem Philoſophi paſſibilem, ſeu poſſibilem vocant; eo quod illam paſſiue recipiat, nihil ex ſe operando, modo ſuo connaturali, qui eſt præcipuus actus animæ, fit etiã in intellectu in quo iuxta Theologorum placitum Dei viſio conſiſtit. Ex eo namque, quod ſibilus iſte, præfatam intelligentiam ſubſtantialem ſignificat, nonnulli Theologi opinantur S. Parentem N. Eliam clare Deum vidiſſe in ſibilo illo auræ tenuis, quem in monte Oreb, dum ſtaret ad oſtium ſpelũcæ, ſenſit: vbi ſcriptura, *ſibilum auræ tenuis*, nominat; quia ex ſubtili, tenuique communicatione ſpiritus, oriebatur intelligentia in intellectu. Et hinc etiam *ſuauium aurarum ſibilum* appellat, quoniam ex amabili cõmunicatione virtutum dilecti, redundat in ipſius intellectu; ideoque aurarum amabilium ſibilum appellat. Sibilus iſte diuinus qui per auditum animæ intrat, non tantum eſt ſubſtantia intellecta (vt iam expoſui) verum etiam manifeſtatio veritatum diuinitatis, & reuelatio occultorum arcanorum eiuſdem. Quotieſcũque enim in diuina ſcriptura inuenitur aliqua communicatio Dei, quæ per auditum introire perhibetur, conſtat eſſe manifeſtationem iſtarum veritatum nudarum in intellectu, vel reuelationem ſecretorum Dei, quæ ſunt reuelationes, ſeu viſiones puræ ſpirituales, quæque ſolæ communicantur animæ, abſque miniſterio, & adminiculo ſenſuum. Idcirco altiſſimum certiſſimumque eſt, id quod Deus per auditum communicare dicitur. Propterea

3. Reg. 19. 12.

enim D. Paulus, vt eminentiam reuelationis ſuæ ſignificaret, non dixit; vidi arcana verba, neque guſtaui arcana verba. Sed, *audiui arcana verba, quæ non licet homini loqui*, ex quo conijciunt aliqui, vidiſſe etiam illum diuinã eſſentiam, ſicut S. P. N. Elias in ſibilo. Nam ſicut fides (eodem Apoſt. Paulo teſte) intrat per auditum corporis. *Ergo fides ex auditu*; ita ea quæ nobis fides tradit, videlicet ſubſtantia intellecta, ingreditur per ſpiritualem auditum. Quod optime inſinuauit Propheta Iob loquens cum Deo, quando ſeſe illi manifeſtauit: *Auditu auris*, inquit, *audiui te: nunc autẽ oculus meus videt te*, vbi aperte ſignificatur, ꝙ audire animæ auditu, eſt videre oculo intellectus paſſibilis; idcirco enim nõ dixit, auditu aurium mearũ audiui te, ſed *auditu auris* meæ, neque enim dixit oculi mei vident te, ſed *oculus meus*, qui eſt intellectus. itaque hoc animæ audire, eſt intellectu videre. Neque putare quis debet, quod ex eo quod ſit ſubſtantia nuda (vti diximus) id quod anima intelligit, ſit clara, & perfecta viſio Dei, vt in cœlo: licet enim alijs accidentibus denudata ſit, non propterea clara eſt, ſed obſcura; eſt ſiquidem contemplatio, quæ in hac vita, vt ait S. Dionyſius, eſt *radius tenebræ*. Itaque dicere poſſumus, quod ſit radius, & imago viſionis, quia fit in intellectu, in quo Dei viſio conſiſtit.

2. Cor. 12. 4.

Rom. 10. 17.

Iob 42. 5.

Hæc eadẽ ſubſtantia intellecta, quã nũc anima ſibilum appellat, ſunt oculi exoptati, quos dum amatus illi reuelaret (eo quod ſenſus eos ſuſtinere non poſſet) dixit: *Auerte eos dilecte*. Et quia oportune ſatis huc ſpectare videtur auctoritas quædam Iob, quæ in multis adſtipulatur ijs, quæ in hoc raptu, & deſponſatione dixi, ideo hoc loco eam referam (etiamſi paulo diutius immoremur) eiuſque partes ad noſtrum inſtitutum facientes declarabo: imprimis

Digitized by Google

verbi abſcõditi, altiſſima erat, inſtar imaginis, & vultus Dei. Non tamen intelligitur id eſſe Deum eſſentialiter videre. Et mox concludit dicens, *Et vocem quaſi auræ lenis audiui*, quibus verbis, ſibilus aurarum amabilium denotatur, ſic enim hic anima nominat dilectum ſuum. Neque etiam eſt intelligendum, viſitationes iſtas ſemper contingere cum iſtis timoribus, & detrimẽtis naturalibus: id enim (prout dictum eſt) illis accidit, qui illuminationis, & perfectionis ſtatum ingrediuntur, idq; in hoc genere cõmunicationis raptus ſcilicet & ecſtaſis: nam in alijs, ſumma potius cum ſuauitate contingunt. ſequitur declaratio alte ius cantus.

Nox quieta & tranquilla.

In hoc ſomno ſpirituali, quo anima requieſcit in ſinu dilecti ſui, poſſidet habetque omnem tranquillitatem, quietem, & otium pacificæ noctis: pariterq; recipit in Deo abyſſalem quandam, & obſcurã intelligentiam diuinam Et propterea ait, dilectũ ſuũ eſſe ſibi inſtar noctis tranquillæ.

Surgenti auroræ proxima.

Porrò noctem hanc tranquillam, ſimilem eſſe ait, nõ quidem obſcuræ nocti, ſed nocti iã proximæ auroræ matutinę Quoniam tranquillitas iſta, & quies in Deo nõ eſt prorſus obſcura animæ, inſtar tenebroſæ noctis: ſed requies, & tranquillitas in luce diuina, nouaque notitia Dei, in qua ſpiritus ſuauiſſimè tranquillus, ad lucem diuinam extollitur. Porro hanc diuinam lucem aptiſſimè appellat *ſurgentem auroram*; hoc eſt diluculum; nam quemadmodum aurora ſurgens, noctis tenebras propulſat, lucemque diei propalat; ita hic ſpiritus, quietus, & tranquillus in Deo, erigitur à tenebris naturalis intelligẽtiæ ad lucem matutinam ſupernaturalis cognitionis Dei, non claræ, ſed (vti dictũ eſt) obſcuræ, inſtar noctis, propinquæ auroræ ſurgenti. Sicut enim nox propinqua diei, neq; omnino nox eſt, nec omnino dies, ſed crepuſculum, ita hæc ſolitudo, & quies diuina, nec omnino clare informatur diuina luce, neque ab illius participatione prorſus excluditur.

In hac trãquillitate, intellectus peregrina quadam nouitate erectũ ſe videt ad diuinam lucem, ſuper omnem connaturalẽ intelligentiam: nõ ſecus, ac ille, qui à diuturno ſomno euigilans aperit oculos ad inopinatam lucem. Hanc, vt opinor, notitiã ſignificare voluit Dauid, quando dixit: *Vigilaui & factus ſum ſicut paſſer ſolitarius in tecto*, quaſi diceret, oculos intellectus aperui, omnesq; naturales intelligentias prætergreſſus, ſolitarium, & procul ab illis me receſſiſſe cõperi, *in tecto*, hoc eſt ſuper omnia hæc inferiora, & terrena: atque paſſeri ſolitario ſe ſimilem factum fuiſſe, quoniam in hoc contẽplationis genere induit ſpiritus proprietates huius paſſeris, quæ ſunt numero quinque. Prima proprietas eſt, quod communiter reſidet in editiori loco, ſic etiam ſpiritus hoc tempore ad altiſſimam contemplationẽ transfertur. Secunda proprietas eſt, ꝙ ſemper habet roſtrum directũ aduerſus flantem ventũ, ſic etiam ſpiritus roſtrum affectus ſui dirigit in Deum, à quo ſpiritus amoris perflat. Tertia proprietas eſt, quod fere ſemper eſt ſolitarius, nec alterius cuiuſuis auis admittit ſocietatem, quin immo cum primum iuxta ſe aliquam conſiſtere animaduertit, protinus auolat: ſimili modo ſpiritus in hac contemplatione, eſt in ſolitudine rerum omnium, denudatus illis, nec aliud præter hanc in Deo ſolitudinem in ſe admittit. Quarta proprietas eſt, quod ſuauiſſime modulatur: idem etiam præſtat ſpiritus hoc tempore erga Deum, laudes ſiquidem,

quas

Pſ. 101. 8.

In hac cõtẽplatione aſſimilatur ſpiritus paſſeri ſolitario.

quas Deo offert, laudes ſunt dulciſſimi amoris, ipſimet ſpiritui ſuauiſſimæ, pretioſiſſimæque ipſi Deo. Quinta denique proprietas eſt, quod nullum peculiarem ſortitur colorem, ſic etiam ſpiritus perfectus, non ſolum non habet in hoc exceſſu peculiarem aliquem colorem alicuius affectus ſenſibilis & amoris proprij: verum neque peculiarem aliquam conſiderationem de rebus inferioribus, nec interdum de ſuperioribus; immo neque rationem, modumve eorum poterit verbis exprimere; eo quod abyſſum quandam notitiæ Dei poſſideat, ſicut dictum eſt.

Silens muſica.

Sapientia Dei in creaturis conſiderata muſica anima.

In tranquillitate illa, & præfatæ noctis ſilentio, nec nō in notitia illa diuinæ lucis, deprehendit anima mirabilem quandam conuenientiam, & diſpoſitionem ſapientiæ diuinæ, in creaturarum omnium operumque ſuorum diuerſitate relucentem, dum omnes, & ſingulas, quadam ad Deū correſpondentia referri animaduertit; per quam ſuo quæque modo proclamat, quid Deus in ipſa ſit: adeò vt illi videatur cōcentus harmonicus præſtantiſſimus, omnem huius mundi melodiam excedens: vocat autem, *ſilentem muſicam*, quia (vti diximus) eſt intelligentia trāquilla, & quieta, ſine vocum ſtrepitu; & ita guſtatur in illa ſuauitas muſices, & quies ſilentij. Et propterea ait, dilectū ſuum eſſe hāc *muſicam ſilentem*; quoniam in ipſo cognoſcitur, & guſtatur hæc harmonia muſicæ ſpiritualis, neque hoc ſolum, ſed etiam eſt

Solitudo ſonora.

Quod eſt fere idem, quod *ſilens muſica*, nam licet illa muſica ſilens ſit, quantum ſpectat ad ſenſus, & naturales potentias: eſt tamen ſolitudo ſonora valde, potentijs ſpiritualibus: dum enim ſolitariæ, & vacuæ exiſtunt cunctis formis, ac apprehenſionibus cōnaturalibus habēt aptitudinē ac recipiendū in ſpiritu, ſonore admodum, ſonitum ſpiritualē excellētiæ Dei in ſe, & in ſuis creaturis: iuxta ea quæ ſuperius diximus, vidiſſe D. Ioan. ſpiritu in Apocal. nempe, *vocem multorum citharœdorum citharizantium in citharis ſuis*, quæ vox in ſpiritu facta fuit, non quidem materialium cithararū, ſed cuiuſdam notitiæ laudum beatorum, quas in ſuo quiſq; gradu gloriæ, iugiter cantat Deo, quæ eſt veluti muſicalis quædam harmonia. Nam quēadmodum quilibet ipſorum diuerſimode poſſidet illius dona, ſic etiam laudes ipſius diuerſimode cātat: & vna omnes in vnica amoris concordantia ſimili muſicali harmonia conueniunt. Hoc eodem modo in ſapientia illa, ſeu contemplatione trāquilla, animaduertit anima in creaturis non tantum ſuperioribus, verumetiam inferioribus, iuxta ea quæ illarum quælibet à Deo accepit, quod earum ſingulæ voce ſua teſtimonium perhibeant eius, quod Deus eſt in ſe ipſo; videtque quamlibet ipſo ſuo modo magnificare Deum, illum in ſeipſa habendo iuxta capacitatē propriam, & ſic omnes ſimul iſtæ voces, vnicam admirabilem vocem muſicalem magnificentiæ, ſapientiæ, & ſcientiæ Dei conficiunt. Et hoc eſt quod ſignificare voluit Spiritus ſanctus in libro Sapientiæ cum dixit. *Spiritus Domini repleuit orbem terrarum, & hoc quod continet omnia ſcientiam habet vocis.* hoc eſt, ſpiritus Domini orbem terrarum impleuit, & hic mundus omnia continens, quemque ipſe formauit, habet ſcientiam vocis, quæ eſt *ſolitudo ſonora*, quā diximus animam hic cognoſcere, teſtimonium nimirum, quod omnes in ſe ipſis perhibent de Deo. Et quoniam anima recipit hanc ſonoram muſicam non abſque Sap. 1. 7.

ſoli-

ſolitudine,& alienatione rerum omnium extranearum, idcirco ſilentem muſicam appellat,& *ſolitudinem ſonoram*, quam aſſerit eſſe dilectum ſuum,& inſuper

Cœna recreans, & concilians amorem.

Cœna recreat amantes, ſatiat,& amorem conciliat,& quia tria hæc præſtat dilectus animæ in hac ſuaui communicatione, propterea ipſum vocat cœnam recreantem, & conciliantem amorem. Sciendum hic eſt, quod hoc nomen, *Cœna* in diuina ſcriptura deſignat viſionem diurnam: nam ſicut cœna eſt periodus laboris diurni,& nocturnæ quietis exordium: ſic etiam hæc notitia tranquilla, de qua diximus,facit animam experiri quendam malorum finem, & poſſeſſionem bonorum, vbi plus ſolito amore, erga Deũ afficitur: & ideo,Deus eſt,ipſi animæ *Cœna recreans*, dum malorum omnium animæ eſt finis, eamque amore ſuccendit, quatenus illi eſt bonorum omnium poſſeſſio.

CANTVS DECIMVS SEXTVS.

CANCION XVI.	SENSVS.
Nueſtro lecho florido	*Lectus noſter floridus*
De cueuas de leones enlazado	*Antris leonum illaqueatus,*
En purpura tenndo	*Purpura tinctus,*
De paz edificado	*Pace ædificatus,*
Con mil eſcudos de oro coronado.	*Mille clypeis aureis redimitus.*

DECLARATIO.

IN duobus proxime præcedentibus Cantibus,cecinit ſponſa gratias, & excellentias dilecti ſui:in hoc vero extollit fœlicem,& eminentem ſtatum,eiuſque ſecuritatem, nec non diuitias donorum,& virtutum,quibus ſe dotatam,& exornatam conſpicit in thalamo vnionis ſponſi ſui;ait enim, ſe vnum quid cum amato effectam,virtutes ſolidas,charitatem perfectam,& completam pacem habere, diuiniſque muneribus locupletatam, & condecoratam eſſe,quantum in hac vita poſſidete fruique licet.ait itaq;

Lectus noſter floridus.

Lectus iſte floridus,eſt amati pectus,& amor,cui anima effecta ſponſa, iam vnita eſt,qui lectus effloruit ipſi animæ propter vnionem & nexum vtriuſque, cuius interuentu virtutes, gratiæ, & dona dilecti eidem cõmunicantur:quibus illa ita, decorata locuples, & delicijs repleta eſt, vt in lecto ſuauiſſimis floribus conſperſo, ſe iacere putet, quorum tactu delectatur, & recreatur odore: propterea hanc amoris vnionem *lectum floridum* appellat. Sic Sponſa eum nominat in Canticis ſponſum alloquens his verbis, *lectulus noſter floridus*. noſter, inquit,quia eædẽ virtutes, idemque amor,dilecti ſcilicet, iam vtrique ſunt communes, eademque amborum voluptas,iuxta illud Spiritus ſancti in lib. Prouerb.nimirum, *delitiæ meæ eſſe cum filijs* Cant.1.15. Prou.8.31.

Digitized by Google

hominum. *Floridum* quoque appellat, quia in hoc ſtatu virtutes iam ſunt in anima perfectæ, & poſitæ in exercitio operum perfectorum, & heroicorum, quod hactenus fieri non poterat, donec lectulus effloreſceret in perfecta vnione cum Deo, & ideo ſubdidit.

Antris leonum illaqueatus.

Anima vt leo fortis cũ virtutes poſſidet.

Propter fortitudinem, & acrimoniam leonis, comparat nũc virtutes, quas poſſidet anima in hoc ſtatu, leonũ antris, quæ valde tuta & protecta ſunt à cæterarũ ferarum iniuria; nam pertimeſcentibus illis virtutem, & audaciã leonis intro latentis, non modo ingredi non audent, verũ neque prope illa conſiſtere; ita vnaquæque virtus quam anima perfecte poſſidet, eſt inſtar ſpeluncæ leonis, vbi moratur ac reſidet ſponſus, fortis quaſi leo, vnitus animæ in virtute illa, & in vnaquaq; cæterarum virtutũ: ipſa etiã anima vnita ſponſo, in ipſiſmet virtutibus, eſt tanquã leo fortiſſima, eo quod inibi dilecti induat proprietates; quo caſu in hac vnione diuina, quæ eſt lectus floridus, anima iã munita, & fortis eſt in ſingulis virtutibus, & in omnibus ſimul: vt non ſolum dæmon eam aggredi nõ audeat, verum etiã coram illa comparere vereatur, ob ingẽtem timorẽ, quem concipit, dum eam ita magnificatam & audacẽ videt perfectis virtutibus, in lectulo amati; ſiquidem vnitam illam cũ Deo in transformatione amoris, tantopere pertimeſcit, ac ipſummet Deũ, nec aſpicere eam audet. Supra modũ exhorreſcit cacodæmon animam perfectã. Eſt autẽ hic animæ lectus hiſce virtutibus intertextus, in hoc quippe ſtatu, ita inter ſe connexæ, & firmatæ ſunt ad inuicẽ, atque in vnica, & abſoluta animæ perfectione vnitæ; vt non ſolum nullus aditus pateat dæmoni; ſed etiã ita eſt obuallata, vt nulla res mũdi ſeu magna ſeu parua, eam inturbare, moleſtiam afferre, aut cõmouere poſſit. Cum enim libera ſit, & aliena à paſſionum naturalium moleſtia, nec non denudata à procella, & viciſſitudine rerum temporaliũ; quaſi in tuto poſita Dei participatione potitur. Hoc votis omnibus optabat Sponſa in Canticis cum dicebat. *Cant. 8.a.1.* *Quis mihi det te fratrem meum ſugentem vbera matris meæ, vt inueniam te ſolum foris, & deoſculer te, & iam me nemo deſpiciat.* Oſculũ hoc, eſt vnio de qua loquimur, per quã anima quodammodo æquatur Deo per amorẽ; idcirco enim optat dilectũ ſibi vt fratrem donari, quod æqualitatem quandã ſignificat, efficitque; nec nõ vt ſugat vbera matris ſuæ, hoc eſt, cõſumat vniuerſas imperfectiones, & appetitus naturæ ſuæ, quam habet à matre ſua Eua. *Et ſolũ foris inueniat*, id eſt, vniatur illi ſoli, foris, ſeu procul à rebus omnibus, denudata illis ſecundũ voluntatem, & appetitum: ſic enim nemo ipſam vltra deſpiciet, hoc eſt, nec mũdus, nec caro, nec dæmon eam oppugnare audebit. Cũ enim his omnibus expedita, & repurgata ſit, Deoq; vnita, nemo illorum ei negotiũ faceſſere poteſt. Hinc eſt, quod anima in hoc ſtatu fruitur aſſidua quadã ſuauitate, & tranquillitate, quam ferè nũquam amittit, aut ei deficit. Verũ præter hanc regularem ſatisfactionem, & pacem, vſque adeo aperiri ſolent in anima, odoremq; ſuum exhalare, flores virtutũ huius horti, vt arbitretur anima (& ſic eſt) ſe omnibus Dei delitijs eſſe refertam. Dixi autem quod excludi ſolent virtutũ flores, qui ſunt in anima, nam etiamſi virtutibus perfectis abundet, non tamen ſemper illis actu fruitur; (eſto, vti dixi, pace, & tranquillitate, quam inducũt regulariter, perfruatur) dicere namq; poſſumus, virtutes eſſe in anima in hac vita, inſtar florum in horto, turgentibus gemmis adhuc occluſorum, quos mirum eſt videre aliquando

Spi-

Spiritus S. operatione, omnes ſimul excludi; & admirabilem ſui odorem, & fragrantiam multipliciter exhalare. Accidit enim nonnunquã, animam cõſpicere in ſe, flores ſupradictorum mõtium, opulentiam nimirum, magnitudinem, & pulchritudinẽ Dei, iiſque nemoroſorum vallium intertexta lilia, quæ ſunt, requies, refrigerium, atq; præſidium; ibique interpoſitas ſuaueolẽtes roſas Inſularum extranearũ, quas peregrinas, & extraordinarias Dei notitias eſſe tradidimus; videt quoque ſe impetitam fragrantia liliorum, ſonororum fluminum, quæ Dei magnitudinem, totam animam replentem, eſſe aſſeruimus. Gelſimini etiam delicatiſſimum odorem inſpirãtem, ſibilũ videlicet, aurarũ amabilium, quo etiã in hoc ſtatu animã frui commemorauimus; tum etiam reliquas omnes virtutes, & dona recenſita notitiæ tranquillæ, ſilentis muſicæ, ſonoræ ſolitudinis, cœnæ ſapidæ, & conciliantis amorem. Porro ita anima fruitur, & ſentit, aliquando omnes iſtos flores ſimul, vt veriſſimè cantare poſſit,

Lectus noſter floridus.

Antris leonum illaqueatus.

Felix anima quæ in hac vita mortali, interdum horum diuinorum florum fragrantiam prælibare meruerit! ait præterea quod hic lectus ſit

Purpura tinctus.

Purpura denotat charitatem in diuina ſcriptura, qua etiam amiciuntur, & vtuntur Reges. Hunc igitur floridum lectum inquit anima, eſſe purpura tinctum, quia omnes virtutes diuitiæ, bonaque illius, innituntur, efflorescunt, eiſque potitur anima, in charitate, & amore Regis cœleſtis: quo amore ſi careret, hoc lecto floribuſque illius frui non poſſet. Itaque cunctæ iſtæ virtutes, ſunt in anima, quaſi tinctæ amore Dei, tanquam in [illegible] time conſeruantur, & quaſi amore madidæ exiſtunt. Nam ſimul omnes, & earum ſingulæ, animam ſine intermiſſione Dei amore ſuccendunt, atque in rebus omnibus, & operibus, amore excitant, ad vberiorem amorem; quod eſt eſſe purpura tinctum. Inſuper ait quod ſit

Pace ædificatus.

Vnaquæque virtus natura ſua pacifica eſt, mitis, & fortis; atque adeo in anima illas poſſidenti, triplicem hunc effectum, pacem nimirum, manſuetudinem, fortitudinemque producunt. Et quoniam lectus iſte floreſcit, & componitur floribus virtutum (ſicut diximus) illæque omnes pacificæ, mites, ac fortes ſint; hinc eſt quod pace conſtructus ſit, & anima pacifica, mitis & fortis, quæ ſunt proprietates, quas nullũ bellum mundi, dæmonis, carniſve expugnare poſſit. Hæ virtutes, tam pacificam, & ſecuram reddunt animam, vt ſe totam pace ædificatam arbitretur, ait inſuperquod lectus iſte ſit

Mille clypeis aureis redimitus.

Virtutes, & dona animæ, clypeos appellat, quibus redimitum eſſe ait, lectum deliciarũ animæ. Virtutes enim, & dona, non ſolum ſunt corona, & præmiũ comparanti illa, ſed etiam, ad inſtar clypeorũ, illũ defendunt, & protegunt contra vitia, quæ ipſarũ adminiculo ſuperauit; ac proinde lectus floridus, virtutibus coronatus eſt in præmiũ, & quaſi clypei protectione defenſus. Quos clypeos aureos eſſe affirmat, ad denotãdum maximum virtutũ valorem. Sunt itaque virtutes corona, & præmiũ: ꝙ Sponſa alijs quidẽ verbis ſignificauit dicens. ***En lectulũ Salomonis ſexaginta fortes ambiunt ex fortiſſimis Iſrael, vniuſcuiuſq; enſis ſuper femur ſuũ, propter timores nocturnos.***

Digitized by Google

ter diſcurrat ad iter, prout dictum eſt. Idcirco enim Sponſa in Canticis hanc diuinam tractionem, à Sponſo popoſcit dicens; *Trahe me poſt te, curremus in odorem vnguentorum tuorũ.* Et poſtquam hunc diuinum odorem, ſiue per illius infuſionem, ſiue effuſionem in anima percepit, & paulo antea dixit; *ideo adoleſcentula dilexerunt te*: quaſi diceret, idcirco adoleſcentulæ dilexerunt te, anxieque, & votis omnibus expetunt, vt trahas eas poſt te, vt currant inſequendo te. Et Dauid inquit, *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilataſti cor meum.*

Cant. 4. 13

Pſ. 118. 32.

Ad tactum ſcintillæ,
Ad hauſtum conditi vini,
Emiſſiones balſami diuini.

In duobus primis verſiculis diximus, quod animæ deuotæ diſcurrunt poſt veſtigium ad iter exercitijs, operibuſque externis. Nunc vero in his tribus indicat anima, internum voluntatis exercitium iſtarum animatum, ad quod tribus alijs donis, & internis viſitationibus à dilecto mouentur, quas nunc tactum ſcintillæ, vinumque conditum appellat; internum autem exercitium voluntatis (quod ex his duobus muneribus reſultat, & procedit) Emiſſiones balſami diuini vocat. Quoad primum ſcire operæ pretium eſt, quod tactus iſte ſcintillæ, de qua hic loquitur, eſt delicatiſſimus contactus, quo dilectus animam nonnunquam contrectar, etiam tunc, cum ipſa minus cogitat: adeo vt cor eius, amoris igne ita ſuccendat, vt ſcintilla ab igne emiſſa, videatur animam abſumpſiſſe. Tunc verò inſtar eius qui ex improuiſo euigilat, accenditur voluntas amoris dulcedine ad amandum, deſiderandum, laudandum, gratias agendum, reuerendum, magnificandum & exorandum Deum: quæ omnia emiſſiones balſami diuini appellat, & correſpondet tactui ſcintillæ egreſſæ à diuino amore, quem ſcintilla accendit, quod eſt diuinum balſamum, confortans, & ſanans animam, odore, atque ſubſtantia ſua. Diuini huius attactus meminit Sponſa in Canticis his verbis. *Dilectus meus miſit manum ſuã per foramen, & venter meus intremuit ad tactum eius*: Dilecti tactus eſt tactus amoris, quo hic animã contrectare aſſerimus, manus eſt beneficiũ quod illi præſtat: foramẽ verò, per quod hæc manus intrauit, eſt modus, ratio, & gradus perfectionis animæ, nã ad iſtius diſpoſitionis normã eſſe ſolet tactus, intenſior, vel remiſſior, hoc vel illo modo diſpoſitionis ſpiritualis animæ. Venter ipſius, quem contremuiſſe ait, eſt voluntas, in qua fit prædictus tactus: intremiſcere vero, eſt inſurgere in illã appetitus, & affectus Deũ; deſiderãdi, amandi, collaudãdi, & cæteros ſupra cõmemoratos: quæ ſunt emiſſiones balſami redundantes ex iſto tactu, iuxta ea quæ diximus.

Cant 5. 4.

Ad hauſtum conditi vini,

Hoc conditum vinum eſt aliud donum longe præſtantius, quod Deus animabus prouectis nonnunquam largitur, quo eas in Spiritu S. inebriat, vino quodã amoris, ſuaui ſapido, atque robuſto: ideo vinum conditum appellat: nam quemadmodum vinum conditum, multis, ac varijs ſpeciebus odoriferis, & generoſis concoquitur; ita amor iſte, quem Deus perfectis cõfert, excoctus eſt, inque eorũ animis conſiſtens virtutibus ab anima iã acquiſitis cõditus. Qui hiſce pretioſis virtutum aromatibus conditus, tantum vigorẽ, & abundantiã ſuauis ebrietatis reponit in anima, quoties Deus eã viſitat, vt maxima vi, & efficacia ad Deũ tranſmittere faciat emiſſiones, ſeu miſſiones illas, laudis, amoris & reuerẽtiæ,

Digitized by Google

quibus expedit potum limphatum ſumere, nam ſi multum operentur, prout vini feruor eſt, deſtruetur natura. Hæ anxietates, & ſolicitudines amoris, ſunt ſapor noui vini, quod auſterum, & craſſum diximus, & nondum ſuaue redditũ, in perfecta coctione: quod tunc fit, cũ huiuſmodi amoris anxietates, ac ſtimuli ceſſant, vt mox ſumus dicturi. Hanc eandem ſimilitudinem adfert Eccleſiaſt. dum ait: *Vinum nouum, amicus nouus, veteraſcet, & cum ſuauitate bibes illud*. Idcirco amici veterani, nimirum, probati iam, & exercitati in obſequio ſponſi, ſunt inſtar vini vetuſti, & defæcati, fæces concoctas habentis; hi enim, non habent feruores illos ſenſibiles, neque furias illas, & igneas ebullitiones extrinſecas, ſed vini ſuauitatem guſtant in ſubſtantia, decocti iam, & fæcati interius in anima: non quidem in ſapore illo ſenſus, ſicut amici noui, ſed in ſubſtantia, & ſapore ſpiritus, & veritate operis; neque intendunt iſtis ſaporibus, & feruoribus ſenſibilibus, nec eos guſtare cupiunt: qui enim fundamentum guſtus habet in ſenſu, plerumque etiam debet habere neceſſario in eodem ſenſu, pœnas, & amaritudines. Quoniam vero, amantes hi veterani, non habent ſuauitatem ſpiritus, fundatam, & radicatam in ſenſu, propterea non amplius gerunt anxios ſtimulos, pœnaſque amoris in ſenſu, neque in anima. Ideoque amici iſti antiqui, mirum eſſet, ſi aliquando Deo ſint infideles, eo quod iam ſubegerint, quod eos induceret ad deficiendum Deo, ſenſum, videlicet, inferiorem: habent inſuper vinum amoris non tantum coctum, & expurgatum à fæce, verumetiam prædictis virtutum perfectarum aromatibus conditum, quæ illud alterari, ac deſtrui nequaquam ſinunt, ſicut vinum nouum. Idcirco protulit Eccleſiaſt. *Amicum antiquum ne deſeras, nouus enim non erit ſimilis illi*. In hoc itaque vino amoris animæ probato iam, atque condito, efficit dilectus diuinam ebrietatem, iam dictam; quæ præfatas emiſſiones ad Deũ tranſmittere facit. Senſus itaque iſtorum trium verſiculorum, talis eſt: *Ad tactũ ſcintillæ*, quo animam meam ſuſcitas, & *ad hauſtum conditi vini*, quo eam amanter ſuauiterque inebrias, ipſa quoque tranſmittit ad te *Emiſſiones*, motus nimirum, actuſque amoris, quos in illa producis.

Eccl. 9.13. *Eccl. 9.14.*

CANTVS DECIMVSOCTAVVS.

CANCION XVIII.

En la interior bodega
De mi amado beui, y quando ſalia
Por toda aqueſta vega
Ya coſa no ſabia
I el ganado perdi que antes ſeguia.

SENSVS.

In interiori cella vinaria
Dilecti mei bibi
Et quando exibam
Per totam hanc planitiem
Nihil vltra ſciebam,
Gregemque amiſi quem antea ſequabar.

EXPLA-

Digitized by Google

Refert in hoc cantu anima ſupernum beneficium ſibi à Deo collatum, dum ad intimum amoris ſui receſſum, vnionem videlicet, & transformationem amoris in Deum, ipſam intromiſit: binos etiam effectus commemorat, quos inde percepit, obliuionem ſcilicet, & à rebus omnibus mundi huius abalienationem, necnon cunctarum appetentiarum, voluptatumque reſignationem.

In interiori cella vinaria,

Rei poſtulabat difficultas, vt Spiritus ſanctus apprehendens manum, calamum moueret, quo ſic aliquid condigne diceretur de hac cella vinaria, fieretque perſpicuum id quod anima hoc loco vult innuere. Hæc *cella vinaria*, de qua hic loquitur anima, eſt vltimus, arctiſſimuſque gradus amoris, quem aſſequi poteſt in hac vita; Idcirco enim interiorem cellam vinariam appellat, nimirum, intimam; ex quo colligitur, alias, non adeo interiores cellas reperiri, qui ſunt amoris gradus, per quos ad hunc poſtremum vſque aſcenditur. Poſſumus autem dicere gradus iſtos cellaſq; amoris eſſe numero ſeptem, qui gradus, ſeu cellæ tunc omnes habentur, cum ſeptem Spiritus ſancti dona perfecte poſſidentur, quatenus anima capax eſt illa recipere. Itaque cum anima perfecte conſecuta eſt Spiritum timoris, perfecte etiam habet Spiritum amoris, in quantum timor ille, poſtremum inter ſeptem dona filialis eſt. Timor ſiquidem filialis perfectus, oritur ex perfecto amore Patris: & ſic quando ſcriptura diuina aliquem vult pronuntiare perfectum in charitate, Deum timentem vocat. Vnde cum Iſaias Proph. Chriſti Domini perfectionem vaticinaretur dixit: *Replebit eum Spiritus timoris Domini.* Et Sanctus Lucas Sanctum Simeonem timoratum nominat his verbis: *Et erat vir iuſtus & timoratus,* & ſic de multis alijs. Sciendum eſt autem plures eſſe animas, quæ perueniunt, & intrant priores cellas vinarias, ſingulæ iuxta eam amoris perfectionem, quam habent. Cæterum ad hanc poſtremam, & intimam cellam paucæ admodum perueniunt: ibi enim iam eſt perfecta vnio animæ cum Deo, quam matrimonium ſpirituale appellant, de quo anima hic loquitur. Porro quod Deus communicat animæ in hac coniunctione, prope ineffabile eſt, & vix aliquid de eo dici poteſt: ſicut neque de ipſo Deo aliquid effari poteſt, quod ei ſimile ſit. Siquidem ipſe Deus ſeſe animæ communicat, admirabili gloria transformationis illius in ſe, per quam vnũ ambo efficiuntur; non ſecus ac feneſtra vitrea, & ſolis radius, aut carbo, & ignis, aut lux ſtellarum, & lumen ſolis; non tamen ita perfecto modo, ac in futura vita. Et ſic vt ſignificaret anima, id quod in cella illa vinaria vnionis recipit à Deo, nil aliud dicit, nec, vt ipſe arbitror, dicere poterat opportunius, vt aliquid de eo condigne enunciaret, quam ſequentem verſum cantare.

Cella vinaria quid ſit.

Septē gradus amoris quādo habentur.

Iſai. 11. 3.

Luc 2. 26.

Dilecti mei bibi.

Nam quemadmodum potus diffunditur, & ſpargitur per omnia membra & venas corporis, ita diffunditur hæc Dei communicatio ſubſtantialiter in totam animã, ſeu potius anima magis trãsformatur in Deum: ſecundum quam transformationem potatur Deo ſuo, ſecundum ſuam ſubſtantiam, & potentias ſpirituales. Nam ſecundum intellectum bibit ſapientiam, atque ſcientiam; & ſecundum voluntatem bibit amorem ſuauiſſimum: & ſecundum memoriam reficitur recreatio-

tione & voluptate, in recordatione, & ſenſu gloriæ. Et quidem quod ad primum ſpectat, nimirum quod anima recipiat, bibatque ſubſtantialiter delectationem, fatetur ipſa in Canticis, in hunc modum:

Cant. 5. 6. *Anima mea liquefacta eſt, vt dilectus locutus eſt:* Sponſum loqui hoc loco, eſt ſeſe animæ communicare. Quod autem intellectus bibat Sapientiam, in eodem Cant. libro etiam aſſerit ſpōſa: vbi ad hoc vnionis oſculum cupiens peruenire; illud à dilecto

Cant. 8. 2. enixe poſtulans ait: *Ibi me docebis, & dabo tibi poculum, ex vino condito*, id eſt, docebis me ſapientiam, & ſcientiam in amore, & ego viciſſim dabo tibi hauſtum ex condito vino, hoc eſt, amorē meum conditum tuo, id eſt, transformatum in tuum amorem. Quod ad tertium attinet, nimirum quod voluntas ibidem bibat amorem, fatetur

Cant. 2. n. 4. etiam ſponſa in præfato Cant. libro dicendo: *Introduxit me Rex in cellam vinariam, ordinauit in me caritatem.* Quod idem eſt, ac dicere, amoris poculo me recreauit intromiſſam in ſuum amorem, vel clarius proprieq; loquēdo; ordinauit in me charitatē ſuam, mihi attēperans, & appropriāns eandem charitatem ſuam; quod eſt animam, eundem dilecti ſui amorem bibere, dilecto illum infundente.

Non poſſe voluntatē amare niſi prius cognitum ab intellectu, quomodo intelligatur. Vbi animaduertendum eſt, circa id quod à nonnullis dicitur, non poſſe voluntatem amare, niſi quod prius intellectus cognoſcit; debere intelligi connaturali modo: impoſſibile namque eſt, naturali via amare aliquid, niſi prius cognoſcatur id quod amatur. Cæterum per viam ſupernaturalem, liberum eſt Deo amorem infundere, illumque augere, non infuſa, neque ſuperaddita diſtincta cognitione, & notitia, prout in allegatis Scripturæ verbis ſignificatur: quod experti ſunt multi ſpirituales, qui multoties Dei amore ardere ſe vident, nulla habita clariori, magiſque diſtincta notitia, quam habebant prius: poſſunt enim parum cognoſcere, & multum amare, & è cōtra poſſunt multū cognoſcere, & parum amare. Imo plerumque illæ perſonæ ſpirituales, quæ non adeo pollent intellectu, ſolent circa res diuinas, voluntate alios antecellere: Quibus infuſa fides per ſcientiam intellectus ſat is eſt, qua mediante Deus illis infundit, & auget charitatē, & actum illius, quod eſt intenſius amare, etiamſi notitia non accreſcat, prout diximus; & hoc modo poteſt voluntas amorem bibere, abſque eo quod intellectus bibat nouam cognitionem. Quamuis in caſu de quo loquimur, vbi anima dicit ſe bibiſſe de vino dilecti ſui, omnes ſimul bibant, vtpote quæ ſit vnio in intima cella vinaria, quæ eſt vnio ſecundum triplicem animæ potentiā, prout etiam tradidimus. Denīq; quantum pertinet ad quartum, quod ſcilicet anima ſecundum memoriam inibi reficiatur dilecto ſuo perſpicuum eſt; quandoquidem illuſtrata ſit lumine intellectus, memor bonorum quæ poſſidet, quibuſque fruitur in vnione dilecti ſui. Hæc potio diuina ita deificat, & extollit animam, & vſque adeo per eam ipſo Deo imbibitur, vt

Quando exibam,

Hoc eſt, tranſacto hoc beneficio. quāuis enim anima ſemper verſetur in hoc ſublimi ſtatu matrimonij ſpiritualis, poſtquam in illo à Deo collocata eſt; non tamen ſemper eſt actu vnita Deo, ſecundum prædictas potentias, eſto ſecundum animæ ſubſtantiam, ex ſingulariſſimo quodam priuilegio, vnita ſit: attamen in hac ſubſtantiali & gratuita animæ vnione, ſæpenumero etiam vniuntur potentiæ, & bibūt in hoc cellario: intellectus cognoſcēdo, voluntas amando, &c. Cum itaque nunc anima dicit, *& cum exibam*: non

intelligitur ipſam egredi ab eſſentiali, ſeu ſubſtantiali vnione iã dicta, quam habet anima, quę eſt ſtatus prædictus; ſed intelligitur de vnione actuali potentiarũ, quæ permanens non eſt, in præſenti vita, nec eſſe poteſt. Cum ergo ab hac potentiarum vnione exibam:

Per vniuerſã hãc planiciẽ

Id eſt, per totam hanc mundi amplitudinem.

Iam nil vltra ſciebam.

Siquidem hauſtus ille Dei ſapientiæ altiſſimæ, quâ ibi potata fuit, obliuiſci eam facit rerum omnium huius mundi, meramque ignorantiam fuiſſe videtur animæ omnia, quę ſciebat prius, imo quæcũque ſcit mundus totus, ſi cum illa ſapiẽtia conferantur. Deificatio quoq; illa, mentiſque in Deum eleuatio, qua veluti raptã, defixa, ſeu abſorpta manet in amore, non permittit eam, rei alicui mundanæ attendere, vnde iure dicere poteſt: *Iam nil vltra ſciebam*. Nã non ſolum à rebus omnibus, ſed etiam à ſe ipſa remanet alienata, & in nihilum redacta. & quaſi in amorem cõuerſa, & reſoluta; quod eſt in amatum, à ſe ipſa tranſire. Hanc ignorantiam ſignificauit Sponſa in Canticis, vbi poſtquam retuliſſet vnionẽ & copulam ſui cũ amato, addidit hoc verbũ, *Neſciui*, id eſt, ignoraui. Huiuſmodi anima parum ſe inſeret in res alienas, ſiquidem etiam ſuarum obliuiſcitur. Hæc porro ſpiritus Dei proprietas eſt, in anima quã inhabitat, quod eam è veſtigio ad neſciendum inclinat, & ignorare facit extranea quæque, illa præſertim, quæ non concernunt ipſius profectum; & ſic remanet in quadam rerum omnium inſcitia. Quod non eſt ita accipiendum, quaſi ibi omnino amittat habitus ſcientificos, & notitias earum, rerum, quas antea ſciebat, etiamſi in illa inſcitia perſeueret; ſed quod perdat actũ & recordationem rerum omnium, in illa inhæſione, ſeu defixione amoris, idq; duplici de cauſa: Prima, quia cum actu ſit defixa, & inbibita in illo hauſtu amoris, nequit actu alteri rei intendere. Secunda cauſa: Nam transformatio illa in Deũ, ita ſimplicitati, & puritati ſuæ eam conformat, & adaptat, vt nitidam, mũdam formiſque omnibus & figuris priſtinis vacuã relinquat. Sicut efficit ſol in feneſtra vitrea, quam infuſo lumine exclareſcere facit, nec amplius videntur maculæ, pilique, qui prius apparebant in illa: at iterum amoto ſole, & ab illa omnino recedente, mox iterum apparent nebulæ, & maculæ priores. At vero in anima cũ effectus illius actus amoris, adhuc in illa maneat, & perſeueret, aliquantiſper etiã durat inſcitia, ſicut diximus; quantũ nimirũ durat effectus, & reliquiæ illius actus; qui quoniam inflammauit eam, & in amorẽ mutauit; exinaniuit, & in nihilum redegit, circa illa omnia, quæ non ſunt amor, & præter amorem, omnia neſcientem effecit: iuxta illud Dauidis ſupra citati: *Quia inflammatum eſt cor meum, & renes mei commutati ſunt, & ego ad nihilum redactus ſum, & neſciui.* nam renum commutatio, propter hãc inflammationem cordis, eſt animam cum omnibus ſuis appetitibus in Deum, noua quadam ratione mutari, veteribus quibuſuis indumentis, quibus pridem vtebatur repulſis: proinde ſe ad nihilum redactam eſſe, & neſciuiſſe ait; qui ſunt duo illi effectus, quos potum huius Dei cellæ vinariæ, efficere tradebamus. Etenim non modo redigitur in nihilum, primum illius ſcire, nihil illud æſtimando, collatum, cum illa ſumma ſapientia; verum etiam tota illius anteacta vita, imperfectioneſque rediguntur in nihilum,

Duplex cauſa obliuionis rerum in ebrietate amoris.

Pſ. 7.. 21.

& ve-

Digitized by Google

& vetus homo renouatur. Propterea ſubſequitur hic ſecundus effectus inde redundans, quemque Verſus proximus complectitur.

Gregemque amiſi quem ſequebar.

Sciendum hic eſt, quod vſq; dum anima perueniat ad hunc ſtatum perfectionis, de quo eſt ſermo, quantumuis ſpiritualis illa ſit, adhuc tamen perſeuerat in ea grex aliquis exiguus, appetituum, guſtulorum, & aliarum propriarum imperfectionum, ſiue naturalium, ſiue ſpiritualium, quem paſcere ſtudet, dũ illas inſequitur, & adimplet. Nam circa intellectũ, ſolent remanere imperfectiones aliquæ appetitus ſciendi res. Circa voluntatem permittit ſe abduci à quibuſdam proprijs guſtulis, & apperẽtijs, ſiue in rebus tẽporalibus, exẽpli gratia in reculis quibuſdã poſſidendis, his potius, quã illis adhærẽdo; ſiue etiã in præſumptionibus, exiſtimationibus proprijs, punctuliſque honoris, ſuper q̃ ſe reflectit, & alijs nęnijs, quæ mũdum adhuc olent, & ſapiunt: ſiue etiam circa naturalia exẽpli gratia, cibũ, & potum, hæc potius, quam illa guſtando, & quæ potiora ſunt ſeligendo, & deſiderando. Siue tandem circa ſpiritualia, verbi gratia, guſtus, & dulcedines appetendo, aliaſque ſimiles ineptias, quas lõgum eſſet, ac planè infinitum recenſere, quibus ſpirituales, nondum perfecti, præpediri ſolent. Circa memoriam quoque habent varietates, ſolicitudineſq; non paucas, & circumſpectiones, quæ ad rem non ſpectant, quæque animam trahunt poſt ſe. Habent prӕterea nonnunquam circa quatuor animæ paſſiones, ſpes, gaudia, dolores, timoreſque multos inutiles, quæ anima inſequitur. Porro de hoc dicto grege alij plus, alij minus participant, quem adhuc paſcentes inſequuntur, donec intimum hoc cellarium ad bibendum ingreſſi, gregem vniuerſum amittant, in amorem, prout diximus, omnino tranſmutati: in quo cellario, citius abſumuntur, hi greges imperfectionum animæ, quam metallorum rubigo ab igne conſumitur. Sicque anima, illis omnibus guſtulorum, moleſtiarumque nugis, & ineptijs, quas inſequebatur, liberam & expeditam ſe ſentit, adeo vt merito affirmare poſſit: *Gregem quoque amiſi quem ſequebar.*

Grex animæ quid ſit.

CANTVS DECIMVSNONVS.

CANCION XIX.	SENSVS.
Alli en medio ſu pecho	*Ibi vbera ſua præbuit:*
Alli me enſenno ciencia muy ſabroſa,	*Ibi me ſcientia ſapidiſsima erudiuit,*
Y yo le di de hecho	*Et ego re ipſa illi dedi*
A mi ſin dexar coſa	*Me totam, nihil reſeruando,*
Alli le prometi de ſer ſu eſpoſa.	*Ibi illius Sponſam me futuram promiſi*

ENarrat in præſenti Cantu ſponſa, mutuam vtriuſque partis traditionem, Dei nimirum, & ipſius animæ, celebratam in hac ſpirituali deſponſatione, inquiens, in interiori illo cellario, per communionem ſibi inuicem, coniunctos fuiſſe: ſponſum animæ, amoris ſui vbera ei exhibendo, vbi ſapientia, & ſecretorum notitia eam inſtruxit: Et animam ſponſo, actu ſe illi tradendo, nil vltra in proprios aut alterius vſus reſeruando, ſed in perpetuum illius ſponſam ſe futuram pollicendo.

Ibi vbera ſua præbuit.

Præbere vbera alicui, eſt amorem, & amicitiam ſuam alteri communicare, & tanquam amico ſecreta cordis ſui aperire. Itaque cum anima inquit, ſponſum ſibi vbera præbuiſſe, eſt idem, ac ſi diceret; quòd ibi communicauerit ei amorem, & ſecreta ſua; quod Deus præſtat animæ in hoc ſtatu, & inſuper quod etiam dicit in Verſu ſequenti,

Ibi me ſcientia ſapidiſſima erudiuit,

Sapida ſcientia, qua ſe hoc loco imbutam fatetur, eſt Theologia Myſtica, quæ eſt Dei ſecreta ſcientia, quam ſpirituales Contemplationem vocat, quæque ſapidiſſima eſt, vtpote ſcientia per amorē, qui eſt præceptor illam docens, omniaque ſuauia reddens. Quia verò Deus hanc illi ſcientiam, & intelligentiam confert in amore, quo ſe animæ communicat; propterea eſt intellectui ſuauis, cum ſit ſcientia ad ipſum ſpectans: eſt etiam voluntati ſapida, cum ſit ſcientia amoris ad voluntatem pertinentis, & ſtatim ſubdit:

Et ego re ipſa dedi illi Me totam nihil reſeruādo.

In potu illo Dei ſuaui, quo iuxta ſuperius tradita, imbibitur anima in illo, libentiſſime ſuauiſſimeque ſe totam tradit Deo, cupiens eſſe illius, nec aliquid in ſe vnquā habere, quod illū dedeceat, Deo in illa operante nitorem & perfectionem ad hoc requiſitam: etenim quatenus eā in ſe transformat, totam ſuam facit, & quicquid à Deo alienum habebat, euacuat. Hinc fit, vt non tantum ſecundum voluntatem, ſed etiam re, & opere, actu Deo tota tradita ſit, ſicut Deus voluntarie ſe ipſum illi dedit: adeo vt ambæ illæ voluntates ſatisfactæ, & inuicem traditæ ſint, & conſentæ, ita vt neutra alteri in aliquo defutura ſit: ſed in fide, & conſtantia deſponſationis iugiter permanſura, idcirco enim addit illa, dicens:

Ibi ſponſam illius me futuram promiſi.

Nam quemadmodum ſponſa, amorem, ſolicitudinem, & operationem ſuam in alium non impendit, quam in ſponſum ſuum: ita ſimiliter anima in hoc ſtatu, neque habet vltra affectus voluntatis, neque intellectus notitias, neque ſolicitudinem, neque opus aliquod, quin omnia in Deum, vna cum appetitibus, propendeant. Eſt ſiquidem prope diuina, & Deificata, adeo, vt etiam primos motus (quantum ipſa aſſequitur) Dei voluntati repugnantes, non patiatur. Quemadmodū enim anima minus perfecta, ſæpe ſæpius habet primos motus, ſecundum intellectum, voluntatem, & memoriam, & ſecundum appetitus, ad malū, & imperfectionē, propenſos: ita anima quæ in hoc ſtatu verſatur, ſecundum intellectum, voluntatem, & memoriam, appe-

Solicitudo animæ ſponſæ.

Digitized by Google

appetentiaſque, in ſubitaneis eorum motibus, regulariter mouetur, & inclinatur in Deum, idque ob copioſum auxilium, & ſtabilitatem, quam acquiſiuit in Deo, & perfectam cõuerſionem ad bonum. Quæ
Pſ. 62. 2. omnia præclare ſignificauit Dauid, cum de anima ſua in hoc ſtatu conſtituta loquens dixit: *Nonne Deo ſubiecta erit anima mea? ab ipſo enim ſalutare meum, nam & ipſe Deus meus, & ſalutaris meus, ſuſceptor meus, non mouebor amplius.* in eo enim quod ait, ſuſceptor meus, indicat, quod ex eo quod anima ſua in Deo recepta, illique vnita ſit, qualem hic eam depingimus, non eſſet amplius ſubitaneos motus, Deo aduerſantes habitura.

CANTVS VIGESIMVS.

CANCION XX.	SENSVS.
Mi alma ſe ha empleado	*Anima mea ſeſe impendit,*
Y todo mi caudal en ſu ſeruicio	*Totaque ſubſtantia mea illius obſequio,*
Ya no guardo ganado	*Non vltra gregem cuſtodio,*
Ni ya tengo otro oficio	*Nec alio fungor officio,*
Que ya ſolo en amar es mi exercicio.	*Nam ſolum amare eſt meum exercitium.*

DECLARATIO.

CVm in proximo Cantu dixiſſet anima, ſeu potius Sponſa, totam ſe dediſſe Sponſo, nihil ſibi reſeruando: nunc in præſenti tradit rationem, & modum, quem obſeruat in ſoluenda fide, & promiſſis adimplendis, inquiens, animam, corpus, & potentias, & vniuerſam habilitatem ſuam iam eſſe impenſam, non quidem in eis rebus, quæ proprium commodum concernunt: ſed in his quæ ſpectant ad obſequium ſponſi ſui. Ideoque ſe non amplius priuata lucra quærere, neque poſt lubentias ſuas abire, neque alijs rebus, & actionibus Deo indignis, & alienis occupari: qnin imo etiam, cum ipſomet Deo alium ſtylum modumque agendi non habere, quam amoris exercitium: eo quod, vt paulo poſt dicetur, vitæ ſuæ ratio conuerſa ſit, ac permutata in amorem.

Anima mea ſeſe iam impendit.

In eo quod ait animam ſuam ſeſe impendiſſe, deſignat traditionem ſui, dilecto factam, in illa vnione amoris, vbi anima, cum vniuerſis ſuis potentijs, intellectu, memoria, & voluntate dicata, & mancipata fuit illius obſequio: intellectus his rebus cognoſcendis, quæ illi gratiores ſunt, vt eas opere perficiat; voluntas in amando id omne quod Deo placet, eamq; in rebus omnibus ad Deum inclinando. Et denique memoria, in cura, & ſolicitudine eorum, quæ ad illius faciunt ſeruitium, quæque illi magis ſunt placitura: & addit præterea.

Totaque ſubſtantia mea illius obſequio.

Digitized by Google

Totius ſubſtantiæ appellatione, exprimit hoc loco, quidquid pertinet ad partem animæ ſenſitiuam: quam etiam illius officio dicatam eſſe ait, ſicut & partem rationalem ſiue ſpiritualem, de qua in præcedenti verſu loquuti ſumus. Porro hæc portio ſenſitiua, complectitur corpus, cum omnibus ſuis potentijs, & ſenſibus, tam internis, quam etiam externis; deſignatur præterea in hoc verſu, tota habilitas naturalis, & rationalis, vti explicauimus; videlicet, quatuor paſſiones, appetitus naturales, & ſpirituales, & reliqua animæ ſubſtantia: quæ omnia obſequio illius mancipata eſſe ait. Corpus ſiquidem, iam nunc tractat ſecundum Deum: internos, externoſque ſenſus regit, & gubernat ſecundum Deum, illorumque actiones ad eum dirigit; quatuor paſſiones in Deum etiam præcinctas habet. non enim gaudet niſi in Deo, nec in alio ſpem habet quam in Deo, nec alium præter Deum timet, neque dolet niſi ſecundum Deum. Appetitus, deſideria omnia, omneſque ſolicitudines illius, in Deum ſolummodo tendunt. Vniuerſa hæc ſubſtantia, ita Deo conſecrata eſt, vt etiam abſque animaduertentia animæ, omnes, & ſingulæ partes enumeratæ huius ſubſtantiæ, vt plurimum, in ſubitaneis, & inopinatis motibus, propenſæ ſint, ad operandum in Deo, & propter Deum. Intellectus namque, voluntas, & memoria, protinus in Deum tendunt: affectus quoque ſenſus, deſideria, appetentiæ, ſpes, & gaudium, totaque ſubſtantia, ad Deum ſunt propenſa. Esto, vti dixi, anima non animaduertat ſe operari propter Deum. Vnde huiuſmodi anima ſæpenumero operatur propter Deum, in eumque, & in res illius intendit, non cogitando, neque reflectendo, quod propter eum id faciat. Habitus enim, & conſuetudo, quam ita ſe gerendo acquiſiuit, tali aduertentia, & ſolicitudine carere faciunt; imo etiam feruentioribus actibus ſenſibilis deuotionis, quos initio operum elicere ſolebat, eam priuat. Iam vero quoniam vniuerſa hæc ſubſtantia, modo explicato, Deo conſecrata eſt, neceſſario etiam habere debet anima id, quod in ſequenti verſu dicit: nimirum,

Tota anima ſubſtantia ad Deũ abſq; vlla tententia propendes.

Non vltra gregem cuſtodio.

Quod tantumdem eſt, ac ſi dicatur, non inſequor amplius meos appetitus, & guſtus: cum enim illos in Deo collocauerit, eique tradiderit, non vltra illos ſibi anima paſcit, & cuſtodit: nec ſolum aſſerit ſe vltra non cuſtodire gregem, ſed vlterius, inquit,

Nec alio fungor officio.

Multa officia, & munia inutilia habet anima, priuſquam hanc donationem, & traditionem ſui, ſuæque ſubſtantiæ, faciat dilecto. Quotquot enim imperfectionum habitus habebat, tot illam officio habuiſſe affirmare poſſumus, qui habitus verſari poſſunt circa verba, cogitationes, & opera, quæ ex praua conſuetudine, habituque contracto, non prout oporteret ordinate, ad perfectionem, vſurpat: circa quæ nunquam deeſt animæ aliquod vitioſum munus, quod nunquam ſuperat, vſque dum totam ſubſtantiam ſuam ſerio in Dei obſequium inſumat. In quo ſtatu, prout explicatum eſt, verba omnia, cogitationes, & opera diuina ſunt: iam enim ceſſauit murmurandi, alteriuſue imperfectionis officium, cum in verbis, tum in reliquis potentijs: Senſus itaque verſus hic eſt: non amplius occupor, aut immoror, conſuetudine aliqua vitioſa, non vltra oblectamentis, rebuſq; mundanis indulgeo. Nam

Digitized by Google

Nam ſolum amare eſt meum exercitium.

Ac ſi diceret; iam enim has vniuerſas potentias & habilitatem ſubſtantiæ, animæ & corporis mei, quæ pridem inutilibus quibuſdam rebus impendebam, iam, inquam, in exercitum amoris conuerti: id eſt, tota animæ, & corporis mei aptitudo ex amore mouetur, dum quicquid ago, ex amore facio, & quicquid patior, ex amore ſuſtineo. Porro notandum nunc eſt, quod cum anima ad hunc ſtatum peruenit, totum exercitium portionis ſpiritualis, nempe animæ, & portionis ſenſitiuæ, nempe corporis, ſiue agendo, ſiue patiendo, quomodocunque tandem ſit, maiorem ſemper ei amorem, & delitium in dilecto efficit: quin imo ipſum orationis exercitium, Deique commercium, quod hactenus verſari ſolebat circa alias conſiderationes, & modos, iam nunc in amoris exercitium conuerſum eſt. Itaque ſiue conuerſatio animæ verſetur circa temporalia: ſiue illius exercitium ſit circa ſpiritualia, & conuerſationem cum Deo, iure affirmare poteſt talis anima:

Nam ſolum amare eſt meum exercitium.

Fœlix ſtatus, fœlix vita, fœlix denique anima, quæ eo peruenit, vbi omnia illi ſunt amoris ſubſtantia, & deſponſationis delitiæ: in quibus conſtituta Sponſa, vere poteſt dicere Sponſo verba illa, quæ aliàs in Canticis eum alloquuta vſurpauit, dicens: *Omnia poma noua, & vetera, dilecte mi, ſeruaui tibi*: *Cant. 7. 13* quaſi diceret, Dilecte mi, quidquid aſperum, & laborioſum eſt, volo propter te: & quidquid dulce, & ſuaue eſt cupio tibi. Verum germanus huius verſus ſenſus etiam talis eſt: quod ſcilicet anima in hoc ſtatu deſponſationis ſpiritualis, vt plurimum verſatur in vnione amoris, quæ eſt cõmunis aſſiſtentia voluntatis in Deo.

CANTVS VIGESIMVS-PRIMVS.

CANCION XXI.	SENSVS.
Pues ya ſi en el exido	*Si ergo deinceps in prato*
De oy mas no fuere viſta ni hallada	*Viſa non fuero, nec inuenta,*
Direijs, que me he perdido	*Dicite me periiſſe,*
Que andando enemorada	*Nam cum arderem amore,*
Me hize perdidiza y fui genada.	*Sponte perij, ſed fui lucrifacta.*

DECLARATIO.

RESpondet in hoc Cantu anima, tacitæ cuidã obiurgationi hominum mundanorum, qui prout illis moris eſt, notare ſolent eos, qui ſerio vacant Deo; quod nimiũ abſtra-

abſtracti, & extrarij ſint in modo agendi; vnde inutiles reputant & perditos, quantum ad ea, quæ mundus æſtimat, & magnifacit. Cui reprehenſioni optimo ſane modo ſatisfacit hoc loco anima, libentiſſimeque ſeſe opponit huic, cæteriſque omnibus, quæ ſibi mundus poteſt imponere, id omne, poſtquam ad amoris medullam peruenit contemnendo: quin imo ſe ipſam æſtimat, & gloriatur, quod talia propter dilectum præſtiterit; vnde ſponte illa fatetur in hoc cantu, mundi amatores allocuta in hunc modum: Quod ſi poſthac priſtinas conſuetudines, & oblectamenta frequentantem non videant, illis ſe perijſſe, & ab eis elongaſſe dicant; idque tam ſibi gratum eſſe, vt ſponte hoc modo perire voluerit, amatum ſuum requirendo per virtutum opera, illius amore ſuccenſa. Vt autem perditionis ſuæ lucrum videant, nec inſipientiæ, aut deceptioni (prout ipſi perperam iudicantes, putant) id adſcribant; hanc ſui amiſſionem, lucrum ſuum fuiſſe ait: ideoque ex induſtria perditam, & errabundam ſe ipſam feciſſe.

Qua ratione anima in hoc ſtatu ſeipſam perdat.

Si ergo deinceps in prato,
Nec viſa, nec inuēta fuero.

Pratum vulgo appellatur, locus quidam communis, quo ſolet conuenire populus ſolatij, & recreationis gratia; vbi etiam paſtores paſcunt pecora ſua: & ſic prati appellatione, deſignat anima hoc loco mundum, in quo homines ſæculares habent oblectamenta, & conuerſationes ſuas, & paſcunt greges ſuorum appetituum. Vbi alloquitur anima ſæculares homines dicendo, quod ſi non fuerit viſa, nec inuenta vacare his rebus, prout ſolebat, antequam ſe totam Deo dicaret, eo ipſo ſe his omnibus perijſſe credant, & dicant; ſiquidē ſummopere lætatur ex eo cupiens vt diuulgetur, & innoteſcat, dum ait:

Dicite me perijſſe.

Non erubeſcit coram ſæcularibus, qui Deum amat de operibus gratia illius, præſtitis, neque ob pudorem illa occultat, tametſi vniuerſus mundus illa debeat condemnare. Qui enim erubuerit coram hominibus confiteri Filium Dei; opera ſua intermittendo, idem Dei Filius, vt per S. Lucam ipſe teſtatur, erubeſcet confiteri eum coram Patre ſuo. *Qui me erubuerit, & meos ſermones, hunc filius hominis erubeſcet cum venerit in Maieſtate ſua, & Patris, & Sanctorum Angelorum.* Et propterea anima erecta amoris animo potius gloriatur vt ad dilecti ſui laudē innoteſcat, quod tale opus ob amorē ipſius præſtiterit: quod ſcilicet, cūctis rebus, mundi huius perierit: & ideo ait:

Luc. 9. 26

Dicite me perijſſe.

Inſignem hanc, adeoque perfectam animæ audaciam, & deliberationem in operando, pauci ex ſpiritualibus adipiſcuntur. Quamuis enim nonnulli iſta tractent, & exerceant; quin imo eorum aliqui ſe valde prouectos putent; nunquam tamē omnino ſe ipſos perdunt, quoad nō nulla puncta, ſiue reſpectus mundi, & naturæ, quo ſic pure perfecteque propter Chriſtum operentur, nullo habito reſpectu, quid alij dicant, quidue illi iudicabunt. vnde qui huiuſmodi ſunt, reuera dicere non poterunt: *Dicite me perijſſe.* ſiquidem cum ſibi ipſis necdum perierint in operando, & adhuc erubeſcant Chriſtum opere confiteri coram hominibus, propter inanes reſpectus: vere in Chriſto non viuunt.

Nam cum amore arderē.

Id eſt, quia virtutes operando, Dei amore ſuccenſa eram, *Perij*

Digitized by Google

Perij ſponte ſed fui lucrifacta.

Verus amator, confeſtim in cæteris omnibus ſui diſpẽdium facit, vt magis ſe ipſum lucretur, in eo quod amat. Et propterea ait nunc anima, quod ſe ipſam perdiderit, quod eſt, ex induſtria ſe ipſam perdere: idque contingit dupliciter. Primo perdendo ſe ipſam, nullam ſui rationẽ habendo in re aliqua, ſed tantum Dilecti ſui; gratuito ſeſe tradendo illi, abſque propriæ vtilitatis intuitu, ſponte pérdẽdo ſe ipſam, nec vlla in re lucrari volendo. Secundo, pereundo rebus omnibus, nihili faciẽdo, quæ ſua ſunt, ſed ea ſolum, quæ concernunt amatum; & hoc eſt, perire rebus omnibus, id eſt, cupere, vt alij eas lucrentur. Talis eſt fidelis amator Dei, qui nec lucrum prætendit, nec præmium: ſed tantum omnia, etiam ſe ipſum, voluntarie perdere propter Deum, quod proprium lucrum reputat. Et ſane ita eſt, iuxta D. Pauli dictum, *Mori lucrum*, hoc eſt, meum mori pro Chriſto ſpiritualiter rebus omnibus, etiam mihi ipſi, meum lucrum eſt: & propterea anima dicit, *fui lucrifacta*. Qui enim ſe ipſum perdere neſcit, ſe non lucratur, imo ſe perdit. Quemadmodum Dominus noſter ait in Euangelio: *Qui enim voluerit animam ſuam ſaluam facere, perdet eam; qui autem perdiderit animam ſuam propter me, inueniet eam.* Quod ſi prædictum verſum magis ſpiritualiter velimus intelligere, magiſq; ad præſens inſtitutũ; ſciendum eſt, quod cum anima in via ſpirituali, eo vſque deuenit, vt ſe ipſam perdiderit, in conuerſatione, & commercio cum Deo, quoad modos omnes, & vias procedendi naturales; nec deinceps illum quærit per conſiderationes, formas, aut ſentimenta, aut per alia quæuis media creaturarum, & ſenſus: ſed hæc omnia & quemuis alium modum, & rationem propriam ſupergreſſa, agit cum Deo, eoque perfruitur in fide, & amore; tunc dicitur verè Deo lucrifacta: eo quod ſerio ſe ipſam perdiderit circa omnia, quæ non ſunt Deus.

Phil. 1. 21. *Matt. 16. 25.*

CANTVS VIGESIMVS-SECVNDVS.

CANCION XXII.	SENSVS.
De flores y eſmeraldas	*Ex floribus & ſmaragdis*
En las freſcas mannanas eſcogidas	*Primo manè ſelectis*
Haremos las guirnaldas	*Serta conficiemus*
En tu amor florecidas	*In amore tuo florentia,*
I en vn cabello mio entretexidas.	*Et in vno capillo meo intertexta.*

DECLARATIO.

IN hoc cantu iterum Sponſa alloquitur Sponſum in cõmunicatione & delitijs amoris, vbi agit de ſolatio & delectatione, quam anima ſponſa, & Dei filius percipiunt ex poſſeſſione diuitiarum, virtutum & donorum vtrique communium, earumque reciproco exercitio, promiſcuè fruendo illis, in communicatione vnionis amoroſæ.

Digitized by Google

Propterea enim loquēs cum Sponſo ait: ſerta pretioſa ſe facturos ex donis & virtutibus, iucundo & opportuno tempore acquiſitis & paratis, condecoratis etiam & venuſtatis in amore, quo ille ipſam proſequitur; cuſtoditis & ſuffultis amore, quo ipſa illum deperit. Idcirco hanc virtutum fruitionem, ſerta ex eis conficere vocat: nam vterque ſimul, cunctis illis, inſtar florum in ſerto, potitur in amore communi quo ſe inuicem proſequuntur.

Ex floribus & ſmaragdis.

Flores ſunt animæ virtutes; ſmaragdi verò ſunt dona, quæ habet à Deo: ex his ergo floribus & ſmaragdis,

Primo manè ſelectis.

Virtutes in adoleſcentia Deo grata. Hoc eſt: acquiſitis & paratis in adoleſcētijs & florēti ætate, quæ ſūt auræ matutinę ætatum: quas virtutes ait eſſe ſelectas; quia virtutes, quæ hoc iuuentutis tempore acquiruntur, ſelectæ ſunt, Deoque valdè acceptæ; eo quod iuuentutis tēpore, maior ſit ex parte vitiorum repugnantia ad cōparandum illas; & ex parte naturæ maior pronitas & promptitudo ad eaſdē perdendas, tum etiam, quia dum hac florenti ætate colligi incipiunt, longè perfectiores parantur, ſuntq; ſelectiores. Has porrò adoleſcentias, auras matutinas vocat; nam ſicut amœnitas matutina tēpore veris gratior eſt cæteris diei partibus, ita gratior eſt corā Deo virtus in adoleſcētia. Poteſt etiā matutina aura deſignare act⁹ amoris quibus acquirūtur virtutes, qui proculdubio gratiores ſunt Deo, quā ſit grata filijs hominū aura matutina. Deſignat etiā aura matutina opera facta cū ariditate & tenitentia ſpiritus, quæ exprimuntur per aurā brumalem matutinam hyemis: quæ opera propter Deū facta cum ſiccitate & difficultate ſpiritus, valdè ab illo æſtimantur: quoniā in illis maximè conquiruntur virtutes & dona, quæ autē hoc modo & cum labore parātur, ſelectiores, excellentiores, ſolidioreſq; ſunt, quā ſi acquirantur vento propitio & ſpiritus ſuauitate. Virtus enim in ariditate, difficultate, labore & tētatione agit radices, quemadmodum Deus dixit D. Paulo his verbis: *Virtus in infirmitate perficitur.* *2. Cor. 12. 9.* ac proinde ad commendandam excellentiam virtutum, ex quibus coronæ pro dilecto confici debent, benè apteque dictum eſt,

Matutina aura ſelectis.

In his enim duntaxat floribus & ſmaragdis virtutum & donorū ſelectorum perfectorumq; valde ſibi cōplacet amatus, non verò in imperfectis; & idcirco ait hoc loco anima Spōſa, quod ex iſtis floribus ipſi Sponſo

Serta conficiemus.

Ad cuius intelligentiā ſciendum eſt, quod oēs virtutes & dona, quæ anima & Deus in ipſa acquirunt, ſunt inſtar coronę ex varijs floribus textæ, qua mirum in modum tanquā indumento pretioſo & vario decoratur. vt autē hoc melius percipiatur, animaduertendū eſt, quod ſicut materiales flores, quādo decerpuntur, ſigillatim connectūtur in ſerto, ꝙ ex illis cōficitur, eodē plane modo, cū flores ſpirituales virtutū & donorū cōparantur, collocantur in anima: quibus iam adeptis ſertū quoq; perfectionis abſolutum eſt, quo exornati & cōdecorati, Sponſus ſimul & anima cōgaudent & delectātur tanq̄ in ſtatu perfectionis. *Virtutes & dona Dei flores, ex quibus conficitur ſertū perfectionis.* Hæc ſunt ſerta, quæ ſe facturos ait, ꝙ eſt cingere & redimire ſe diuerſis floribus & ſmaragdis virtutū & donorū perfectorū, vt hoc formoſo pretioſoq; ornamento decorata anima, ante faciē Regis condignè cōpareat, eiq; coæquari mereatur, ad latus ipſius inſtar Reginæ cōſtituta, vtpote.

te quæ tali honore digna ſit ob pulchritudinis ſuæ varietatē. vnde Dauid Proph. cū
Pſ. 44. 10. Chriſto loquens in hoc caſu dixit: *Aſtitit Regina à dextris tuis, in veſtitu deaurato, circūdata varietate*: quod tantumdē eſt, ac dicere, aſtitit à dextris tuis, perfecto amore amicta, & circumdata varietate donorū & virtutum perfectarū; & non ait, ipſa ſola ſerta nectā, neq; tu ſolus illa facies: ſed ambo ſimul; quoniā nequit anima ſola operari & adipiſci virtutes, abſq; Dei auxilio; neq; etiā illas ſolus Deus operatur in anima abſque cooperatione ipſius: Nam
Iacob. 1. 17 etſi verum ſit, quod dixit D. Iacob. *Omne datum optimum, & omne donum perfectum, deſurſum eſt deſcendens à Patre luminum*. nihilominus idipſum non recipitur abſque habilitate & cooperatione animæ recipientis. Hinc Sponſa in Canticis cum Sponſo locuta dixit; *Trahe me poſt te, curremus &c.* Itaque motus in bonum à ſolo Deo venire debet, ſicut hoc loco indicat; de curſu vero non dixit quod ipſe ſolus, vel ſola ipſa curreret; ſed ambo curremus, quod eſt Deum & animam ſimul operari. Verſiculus iſte appoſitè ſatis intelligitur de Eccleſia & Chriſto, in quo Eccleſia Sponſa loquitur cum ipſo, dicens:

Serta conficiemus.

Corona Chriſti anima ſancta.

Sertorum metaphora deſignat oēs animas ſanctas, regeneratas per Chriſtū in Eccleſia, quarum ſingulæ ſunt inſtar coronæ, floribus virtutum & donorum exornatæ; & ſimul omnes ſicut ſertum & corona vna capiti Sponſi Chriſti imponenda.

Serta etiā deſignant laureolas.

Poſſunt etiam decora ſerta hæc deſignare eas, quæ alio nomine laureolæ nuncupantur, etiam in Chriſto & Eccleſia contextæ, ſuntq; in triplici differentia. Primum ſertū eſt ex candidis pulcherrimiſq; floribus omnium Virginū quælibet ſeorſim ſua laureola virginitatis, & oēs ſimul erunt laureola vna imponenda capiti Sponſi Chriſti Domini. Secunda laureola eſt ex fulgētib. & coruſcantibus florib. SS. Doctorū quilibet ſua decoratus laurea & ſimul oēs erunt laureola vna imponenda capiti Chriſti, ſupra laureolā Virginum. Tertia denique laureola eſt ex rubeſcentibus caryophillis Martyrum, vnuſquiſq; etiam ſui laurea Martyrij, & omnes ſimul erunt laureola vna pro coronide laureolæ Spōſi Chriſti: quo triplici ſerto redimitus, adeò ſpecioſus & decorus apparebit Chriſtus Sponſus, quod de ipſo cantabitur in cœlo illud, quod Sponſa in Canticis cecinit dicendo: *Egredimini & videte filiæ Sion Regem Salomonem in diademate, quo coronauit illum mater ſua in die deſponſationis illius, & in die lætitiæ cordis eius*: Hæc itaque ſerta, ait Sponſa, conficiemus Cant 3. 11.

In amore tuo florentia.

Flos operum ac virtutum, eſt gratia, & virtus quam habent ab amore Dei, ſine quo, non modo non efflorerent, verum etiam omnes aridæ eſſent. & nullius valoris apud Deum, etiamſi humano modo perfectæ eſſent. At quoniam ipſe gratiam & amorem largitur, propterea opera illius ſunt amore florentia.

Et in vno capillo meo intertexta.

Amor Dei capillus animæ.

Hic animæ capillus eſt voluntas, & amor ipſius erga dilectum, qui amor idem prorſus munus ſubit in anima, quod filum in ſerto. Nā quemadmodū filum illaqueat & irretit flores in ſerto; ita amor illaqueat & irretit virtutes in anima. & in ipſa ſuſtentat. Etenim vt Diuus Paulus affirmat charitas eſt vinculum perfectionis: *Charitatem habete, quod eſt vinculum perfectionis.* Itaque in hoc animæ amore ita neceſ- Coloſ. 3. 14

Digitized by Google

neceſſario prehenſæ ſunt virtutes & dona ſupernaturalia, quod ſi infringeretur per receſſum à Deo, quamprimum etiã diſſoluerẽtur, & abeſſent oẽs virtutes: ab anima ſicuti fracto filo ſerti flores dilaberentur. Non igitur ſatis eſt, ſi Deus nos diligat, ad hoc vt virtutes nobis donet; ſed etiam requiritur, vt nos eum viciſſim amemus, quo ſic eas recipiamus & conſeruemus. Capillum vnicum dixit, non plures, vt denotaret, quod voluntas ſua illi ſoli adhæreat, à cæteris omnibus crinibus auulſa, id eſt, extraneis, & peregrinis amoribus. Quo encomio optimè commendat, & exaggerat valorem & æſtimationem iſtorum ſertorum virtutum, cum enim amor ſolus & ſolidus eſt in Deo, qualis eſt quem anima hîc deſcribit; etiam virtutes perfectæ, expolitæ admodum & floridæ ſunt in Dei amore. amor enim, quo tunc ſponſus animam diligit, inæſtimabilis eſt; prout ipſa in ſequenti cantu ſignificat.

CANTVS VIGESIMVS-TERTIVS.

CANCION XXIII.	SENSVS.
En ſolo aquel cabello	*In illo ſolo crine*
Que en mi cuello bolar conſideraſte	*Quem in collo meo volare conſideraſti,*
Miraſtele en mi cuello	*In collo meo illum aſpexiſti,*
I en el preſo quedaſte	*Et in eo vinctus fuiſti*
I en vno de mis ojos te llagaſte.	*Et in vno oculorum meorum es plagatus.*

DECLARATIO.

TRia vult ſignificare anima in hoc Cantu; Primum, quod amor ille, quo ſunt connexæ virtutes, non ſit alius, quam amor fortis, reuera enim oportet talis ſit, vt illas conſeruet. Secundo ait, maximè Deo placuiſſe crinem hunc amoris, dum vnicum & fortem conſpexit. Tertio denique aſſerit, quod arctiſſimè Deus adamauerit eam, fidei ſuæ nitorem & integritatem intuitus: ait itaque in hunc modum:

In illo ſolo crine Quem in collo meo volare conſideraſti.

Collum fortitudinem indicat, in qua volitare ait capillum amoris, quo ſunt intertextæ virtutes, qui eſt amor fortis. Non enim ſatis eſt, vt ſit ſolus & vnicus ad conſeruandum virtutes; ſed requiritur etiam, vt ſit fortis ne aliquod vitium contrarium, ex aliquo ſerti perfectionis latere conſurgẽs, illum valeat diſrumpere. Tali quippè ordine connexæ ſunt virtutes, hoc crine amoris animæ, quod ſi in earum aliqua diſrumperetur, protinus, vti diximus, oẽs deficerent. Nam quemadmodũ, vbi vna virtus eſt, reliquæ oẽs adſunt, ita etiã vbi deeſt vna, cæteræ oẽs deſunt. Ait porrò quod volaret in collo capillus iſte: quia in fortitudine animæ, quæ eſt ipſius collum, amor iſte ad Deum fortiſſime celerrimeq; volat, nec cunctatur alicubi: & ſicut in collo vẽtus agitat & volitare facit capillum, ſic etiã Spir. S. aura mouet & agitat amorẽ fortẽ, vt volatibus feratur in Deum. Equidẽ niſi hæc aura diuina moueat potẽtias ad exercitium diuini amoris: virtutes nõ operantur, etiamſi ſint in anima. Cũ vero ait, quod dilectus conſiderauit capillum hunc in

Vbi adeſt vna virtus ſola nõ eſt.

collo

collo volitare, denotat, quantopere Deus cupiat amorem fortem ac celerem in operando; conſiderare enim eſt attentè & ſingulari quadam æſtimatione aſpicere. Amorem fortem Deus maximè attendit.

In collo meo illum aſpexiſti.

Hoc ideò aſſerit, vt ſignificaret, quod non ſolum Deus magnifecerit & æſtimauerit fortem hunc amorem animæ, ſed quod etiam illum amauerit, dum fortem conſpexit; nam Dei aſpicere, Dei amare eſt, ſicut etiam conſiderare Dei eſt rei pretium æſtimare & notare. Repetit autem in hoc verſu collum, dicens, in collo meo illum es intuitus, quia ſicut diximus, hæc eſt ratio, cur illum amauerit, nempe quia fortem illum vidit, itaque idem eſt, ac ſi diceret: eum amaſti videndo fortem abſque puſillanimitate & metu, ſolum & à quouis alio amore diſcretum, velociter ac feruenter volantem: vnde ſequitur,

Et in eo vinctus fuiſti.

O rem omni acceptatione gaudioque digniſſimam! Deum crine vno vinciri! cuius tam pretioſi vinculi cauſa eſt, Dei aſpicere, quod (iuxta ea quæ diximus) eſt noſtrum infimum & abiectum eſſe amare: niſi enim ipſe propter ſuam infinitam miſericordiam nos prior aſpiceret & amaret, vt ait D. Ioannes, & ſeſe ad terram vſque demitteret, nullam in eo ageret prædam volatus capilli amoris noſtri: nō enim adeò ſublimiter volaret, vt diuinū hunc alitem in altiſſimis apprehēderet. At verò quoniā ipſe ſeſe ad nos aſpiciendum, & volatū noſtrum attollēdum abiecit, amori noſtro valorem impertiendo; propterea ſe ipſum capilli volatu vinxit, hoc eſt, ſibi in illo complacuit, & ideo vinctus fuit: & hoc ſignificat

In collo meo illum aſpexiſti. Et in eo vinctus fuiſti.

Vnde credibile eſt, quod auis non adeò ſublime volans, aquilam Regiam licet ſublimiter volantem, apprehendat, ſi ad inferiora deſcendat, & ſponte præda fieri velit.

Et in vno oculorum meorum es plagatus.

Oculus hoc loco fidem deſignat, quem vnicum eſſe, & in eo dilectum plagatum fuiſſe ait: etenim niſi fides & fidelitas animæ erga Deum eſſet vnica, ſed alio quouis reſpectu aut officioſitate permixta, non pertingeret eò, vt Deum plagaret amore: vnde vnicus debet eſſe oculus, quo plagatur dilectus, ſicut etiam vnicus capillus, quo vincitur. Porrò tam eſt intimus amor, quo Sponſus prehenditur, in hac vnica, quam in Sponſa videt, fidelitate, vt ſi capillo amoris ipſius ligabatur, oculo fidei illius, tam indiſſolubili vinculo conſtringatur, vt amoris plaga ex tenerrimo affectu, quo erga eam fertur, in ipſo reſultet. Hoc idem de crine & oculo dicit Sponſus in Cant. loquens cum Sponſa his verbis: *Vulneraſti cor meum ſoror mea Sponſa, vulneraſti cor meum in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui.* Vbi bis repetit, vulneraſti cor meum, oculo videlicet, & crine. Ac proinde anima in dicto cantu vtriuſque meminit, quaſi acceptum referens & gratias agens dilecto pro munere tam inſigni, tum etiam vt congaudeat & collætetur ob felicem & fortunatam fortem ſuam; quod nimirum amatus in ipſa ſibi complacuerit: vnde totum illi aſcribit anima in cantu ſequenti, dicens.

Fides oculus animæ.

Cant. 4. 9.

Digitized by Google

CANTVS VIGESIMVS-QVARTVS.

CANCION XXIV.

Quando tu me mirauas
Tu gracia en mi tus ojos imprimien,
Por eſſo me ademauas
Y en aſſo merecian
Los mios adorar loque enti Veian.

SENSVS.

Quando me aſpiciebas
Gratiam tuam in me tui oculi imprimebant.
Idcirco me adamabas
Et in eo merebantur
Mei oculi adorare, quod in te cernebant.

DECLARATIO.

Veri amoris proprietas nihil ſibi omnia amato aſſcribere.

PRoprium eſt perfecti amoris, nihil admittere aut ſibi aſſumere, nihilque ſibi arrogare velle, ſed omnia amato aſſeribere. & ſiquidem hoc etiam in amoribus terrenis reperitur, quanto magis in amore diuino, vbi tantopere id faciendi vrget ratio? Quapropter cum in antecedentibus canticis Sponſa ſibi aliquid vendicate viſa ſit, vtputa, quod ipſa vna cum dilecto ſerta connecteret, & quod crine ſuo texerentur, quod ſanè opus non parui eſt momenti & pretij: tum etiam quod deinceps aſſerit & gloriatur Sponſum in vno crine ſuo ligatum, & in vno oculorum plagatum fuiſſe; vbi magna ſibi merita tribuiſſe viſa eſt. Propterea in præſenti cantu cupit mentem ſuam explicare, & deceptionem, quæ ibi latere poſſet, abolere, verita & ſolicita, ne ſibi meritum aliquod aſſcribatur, atque adeo minus Deo tribuatur, quam illi debetur, ipſaque deſiderat. Proinde totum illi attribuens, ſimulque acceptum referens ait: Idcirco amoris ſui crine eum fuiſſe ligatum, & oculo fidei ſuæ plagatum, quia amicè & beneuolè aſpicere eam dignatus ſit, quo aſpectu gratam ſibi gratioſamque effecit; nec non, quod per hanc gratiam & virtutem ab eo acceptam, amorem ipſius animique robur promeruerit, vt gratè adoraret dilectum ſuum & opera illius gratia & amore condigna præſtaret.

Quando me aſpiciebas.

Nimirum amoris affectu, diximus enim, quod aſpicere Dei, hoc loco ſit idem, quod amare.

Gratiam tuam in me tui oculi imprimebant.

Sponſi oculi hic exprimunt illius miſericordem diuinitatem, quæ dum propitia ſeſe ad animam inclinat, amorem ſuum & gratiam in illam infundit & imprimit, qua ita eam decorat & extollit, vt ſuæ diuinitatis conſortem efficiat. Videns autem anima dignitatem & celſitudinem, in qua à Deo conſtituta eſt, ait:

Idcirco me adamabas.

Adamare, eſt vehementer amare, eſt

am-

amplius quam ſimpliciter amare, eſt quaſi dupliciter amare, hoc eſt, duplici titulo ſeu ratione amare. Et ſic in hoc Verſu indicat anima duplex motiuum & cauſam amoris, quo dilectus in eam fertur, quibus permotus non ſolum eam amabat crine colli ipſius reuinctus, ſed etiam adamabat eiuſdem oculo plagatus. Porrò huius tam arcti & vehementis amoris cauſam, eam eſſe ait in hoc Verſu, quoniam aſpectu ſuo gratiam conferre voluit, vt ſibi complaceret in illa amoris ſui crinem largiendo, ac fidei illius oculum formando charitate ſua: propterea ait: *Idcirco me adamabas.* Nam ponere Deum in anima gratiam ſuam, eſt, dignam & amoris ſui capacem efficere: Itaque tantundem eſt ac dicere, quia repoſuetas in me gratiam tuam, pignus ſanè condignum amore tuo, propterea me adamabas, hoc eſt, idcirco vberiorem gratiam conferebas. Hoc idem ſibi

Ioan.1.16. voluit D. Ioannes: *dat gratiam pro gratia*, videlicet dat gratiam pro priori gratia, quod eſt maiorem conferre gratiam. Non enim abſque ipſius gratia poſſumus eiuſdem gratiam promereri. Notandum

Deus nihil amat extra ſe niſi propter ſe. Deus omnia diligit æque ac ſe.

eſt pro huius rei intelligentia, quod ſicut Deus Optimus, Maximus, non amat aliquid extra ſe niſi propter ſe, ſic etiam omnia æque diligit ac ſe ipſum, nam omnia amat in ordine ad ſe, amor autem habet rationem finis: & ſic non amat res propter id quod ſunt in ſe ipſis. vnde Deum animam amare eſt quodammodo intra ſe ponere, ſibique eam coæquare: & ita diligit animam ſecum in ſe, eodem quo ſeipſum amat amore: Ideoque in quouis opere bono meretur anima amorem Dei. Siquidem hac gratia & celſitudine inſignita, Deum ipſum in ſingulis operibus ſuis promeretur: idcirco ſequitur in hoc alio Verſiculo,

Et in eo merebantur.

In iſto fauore & gratia, qua oculi miſericordiæ tuæ me donarunt, erigendo me ad tuum amorem, condigni habiti ſunt & meruerunt

Mei oculi adorare quod in te cernebant.

Quod eſt dicere: potentiæ animæ meæ, O Sponſe mi, quæ antea propter miſeriam & in operando exiguam habilitatem humiles & abiectæ erant, iam nunc ad te conſpiciendum meruerunt extolli. Nam poſſe animam Deum aſpicere, eſt, in Dei gratia opera efficere, & iam tum animæ oculi merebantur adorare in ipſo, quia adorabant in gratia Dei ſui: adorabant id quod iam videbant in illo, illuſtrati ac ſublimati illius gratia & fauore, quod anteà minimè cernebant ob innatam cœcitatem & vilitatem ſuam. Quid igitur iam videbant? videbant certè magnitudinem virtutum, abundantiam ſuauitatis, bonitatem immenſam, amorem & miſericordiam, innumeraque beneficia ab illo accepta, tum quando erat in ſtatu gratiæ, tum etiam quando erat extra ipſum: hæc omnia iam erant digni adorare cum merito oculi animæ, eo quod eſſent gratioſi, quod hactenus non ſolum non merebantur adorare, nec videre, ſed ne quidem conſiderare: ingens quippe eſt cœcitas & ruſticitas animæ extra gratiam exiſtentis.

Digitized by Google

CANTVS VIGESIMVS-QVINTVS.

CANCION XXV.	SENSVS.
No quieras deſpreciarme	*Noli me deſpicere*
Que ſi color moreno en mi hallaſte,	*Nam ſi fuſcum in me colorem inueniſti,*
Ya bien puedes mirarme	*Iam me nunc potes aſpicere,*
Deſpues que me miraſte	*Poſtquam me aſpexiſti,*
Que gracia y hermoſura en mi dexaſte.	*Nam gratiam & decorem in me reliquiſti.*

DECLARATIO.

ANimo erecta iam Sponſa, ac ſeipſam æſtimans ob gratiarum pignora obtenta à dilecto ſuo, videnſque ſe propter illa æſtimatione dignam eſſe, eò quod illius dona ſint, etiamſi natura ſua vilis nullaque æſtimatione ſit digna, audacter dilectum ſuum alloquitur, dicens, vt deinceps nolit eam paruifacere, nec deſpicere: nam licet antehac ob culpæ ſuæ fœditatem & vilitatem naturæ, hoc mereretur; attamen quandoquidem iam ſemel illam aſpexerit, quo aſpectu gratia ſua eam locupletarit, & decore ſuo amicuit; meritò iterum ſæpiuſque eam aſpicere poteſt, gratiam & decorem adaugendo: ratio quippe & cauſa ſufficiens id ſuadent, nimirum, quod etiam tunc illam intuitus ſit, cum adhuc indigna eſſet, nullamque ad hoc aptitudinem haberet.

Noli me deſpicere.

Quaſi diceret, quandoquidem ſic res ſe habent, prout dictum eſt, noli me iam vilipendere.

Nam ſi fuſcum colorem in me reperiſti.

Si enim, priuſquam me aſpiceres, turpitudinem culparum & imperfectionũ, naturaliſque conditionis ignobilitatem in me reperiſti,

Iam me nunc potes aſpicere Poſtquam me aſpexiſti.

Expellendo fuſcum illum & ingratum colorem, quo viſu iniucunda erã, planeque indigna, iam nunc pluries me potes aſpicere, non ſolum enim primo aſpectu tuo colorem fuſcum à me repuliſti, ſed & viſu digniorem reddidiſti, eo quod

Gratiam & decorem in me reliquiſti.

Plurimum ſibi complacet Deus in anima gratiæ ſuæ munere inſignita: gratanter ſiquidem in illo commorãtur, ipſa verò illius conſortio grandis effecta eſt, ideoque ineffabiliter eam diligit, eique in omnibus euentibus & operibus vberiorem amorem ác dona potiora communicat: ánima enim amore ſublimata & honeſtata in Deo, precibus plurimum obtinet. quod ſignificauit Deus loquens cum dilecto ſuo Iacob per Iſaiam, his ver-

Digitized by Google

verbis : *Ex quo honorabilis factus es in oculis meis & glorioſus, ego dilexi te.* Hoc eſt, promeritus es maiorem meam dilectionem, & in ea maiorem gratiā donorum meorum, propter honorem & decorē gloriæ, quam ex me habebas; egregiè etiam idipſum expreſſit Sponſa in diuinis Cant.
Cant. 1. 4. ſic loquens cum filiabus Ieruſalem: *Nigra ſum, ſed formoſa filiæ Ieruſalem, ideo dilexit me Rex, & introduxit me in cubiculum ſuum*, id eſt, licet à me ipſa fuſca ſim & nigra, ſum tamen formoſa ab ipſo, propterea maiorem mihi contulit amorem, & ad penitiora introduxit, plura beneficia conferendo. Optimo iure igitur ô Deus meus me nunc potes aſpicere, poſtquam me ſemel aſpexiſti, quando quidem primo illo aſpectu tuo gratiam & decorem honoris, gloriæ & diuitiarum in me repoſuiſti.

CANTVS VIGESIMVSSEXTVS.

CANCION XXVI.	SENSVS.
Cogednos las rapoſas	*Capite nobis vulpes*
Que eſta ya florecida nueſtra vinna,	*Nam vinea noſtra iam floruit*
En tanto que de roſas	*Interim dum ex roſis*
Hazemos vna pina	*Conum vnum conficimus*
Y no pareſca nadie enla montinna.	*Et nullus compareat in colliculis.*

DECLARATIO.

COnſpiciens Sponſa virtutes animæ ſuæ ad perfectionis punctum euectas, vbi illarum delectatione, ſuauitate & fragrantia potitur (quemadmodum plantarum pulchritudine & odore tunc potimur, cum perfectè efflorescunt) cupiens hac ſuauitate ſine intermiſſione gaudere, vtque nulla res eam impedire, aut intercludere valeat; idcirco in præſenti Cantu Angelicos ſpiritus Deique miniſtros obteſtatur, vt quæcunque virtutum ſuarum flores deturbare poſſunt, à ſe propellāt & arceant; cunctas videlicet perturbationes, tentationes, inquietudines, appetitus, imaginationes, alioſq; motus animæ, qui pacem, quietem ac ſuauitatem internam impedire ſolent tunc, quando maiori voluptate, omnibus ſimul virtutibus, vna cum amato perfruitur. Nonnunquā enim ſolet anima videre in ſpiritu ſuo vniuerſas virtutes ſibi à Deo donatas, hanc lucē illo operante in ipſa: tunc autem mira quadam voluptate & ſuauitate amoris, omnes coniunctim offert dilecto, inſtar coni ex floribus connexi, in quo dum dilectus illas acceptat, ſicuti re vera tunc acceptat, maximum in eo recipit obſequium, eo quod anima vna cum virtutibus ſe ipſam offerat, quod ſanè maximum eſt obſequium, quod illi præſtare poteſt. vnde inter potiſſimas voluptates, quas in Dei cōmercio recipere ſolet, meritò debet annumerari hæc, quā percipit in hoc genere doni, quod offert dilecto. Itaque optans ne quid hanc internam ſuauitatem præpediat, quæ eſt vinea florens, nō tantum deſiderat, vt prædicta propellant, verumetiam vt ſumma rerū omnium adſit ſolitudo, adeo vt in vniuerſis potentijs & appetentijs tam internis, quam etiam externis, nulla forma nullaque imago rei alicuius adſit, quæ coram anima & dilecto compareat & repræſentetur, dum in communi ſolitudine & vnione mutua conum hunc conficiunt, eoque fruuntur.

Capite nobis vulpes
Nam vinea noſtra iam floruit.

Vinea eſt plantarium omnium virtutum animæ, quæ ſuauiſſimi ſaporis vinum ipſi propinant. Tunc autem hæc animæ vinea effloreſcit, cum in vnione voluntatis cū amato oblectatur, & hiſce omnibus virtutib. ſimul fruitur: quo tēpore præſto eſſe ſolent memoriæ & imaginatiuæ multæ ac variæ formæ & imagines, & in parte ſenſitiua multi diuerſique motus & appetitus, qui animam interturbant, & maxima ſubtilitate & acumine ſuo guſtum ac ſuauitatem, qua tunc potitur, perdere faciunt, grauiter vexando illam. Solent enim hoc tempore plurimæ perturbationes, horrores, timoreſque ingruere, quos dæmones immittere conſueuerunt: quæ omnia vulpium nomine expreſſit. Nam quemadmodum celeres vulpeculæ leuiculis ſaltibus deijcere, & peſſumdare ſolent vinearum flores, ita huiuſmodi imaginationes & motus leuitate & celeritate ſua impediunt & deijciunt ab anima florem ſuauitatis, qua tunc, prout dicebamus, potitur. Tum etiam quia, ſicut vulpes callidæ ſunt & ſagaces ad damnū inferendum, ita iſtæ imaginationes, vna ſimul cum dæmonibus ſubuertere ac deturbare contendunt florem ſuauitatis animæ, ne fructus producat. Idipſum poſtulat Sponſa in Canticis, dicendo: *Capite nobis vulpes paruulas, quæ demoliuntur vineas: nam vinea noſtra floruit*; & idcirco cupit anima hoc loco vt à venatoribus capiantur, tum etiam vt detur locus & opportunitas faciendi, quod ſequitur, nimirum:

Cant. 2.15

Interim dum ex roſis
Conum conficimus.

Eo tempore, quo anima flore huius vineæ in pectore dilecti ſui oblectatur, contingit vt virtutes omnes ſeſe in ordinem & ad punctum perfectionis ſuæ redigant, ſicut demonſtrauimus, oſtendendo & tribuendo animæ fragrantiam & ſuauitatem ſuam in ipſamet anima, & ſimul in Deo, adeò vt florentiſſima quædam & iucundiſſima vinea vtriuſque videatur. Tunc vero anima omnes ſimul connectit, ſapidiſſimos amoris actus in vnaquaque illarum, & in omnibus coniunctim eliciendo: eaſque ita connexas præſentat dilecto indicibili amoris teneritudine ac ſuauitate ipſo dilecto auxilium ferente; nam propterea ait,

Conum conficimus

Id eſt, vterque ſimul; & ſic hæc virtutum connexio eſt ad inſtar coni roſarum: nam quemadmodum conus, ſeu nux pinea fortis eſt, continens in ſe plures alias non minus fortes nuculas, ipſi cono fortiter adhærentes (hi ſunt nuclei pinei) ita conus iſte, quem anima præparat dilecto ſuo, eſt vnica perfectio animæ fortiter & ordinatim in ſe complectens plurimas virtutum perfectiones fortiſſimas, donaque ditiſſima: omnes ſiquidem perfectiones virtutum conueniunt & ordinantur in vnica perfectione animæ, quæ dum perficitur & offertur amato in ſpiritu, expedit vt vulpium venationi inſiſtatur: neque hoc ſolum, ſed etiam

Et nullus compareat in colliculis.

Etenim ad hoc diuinum exercitium internum etiam requiritur ſolitudo, & alienatio rerum omnium, quæ animæ poſſent occurrere, ſiue à parte portionis inferioris ſenſitiuæ, ſiue etiam à parte ſuperioris,

rioris, quæ eſt rationalis, quibus tota harmonia potentiarum & ſenſuum hominis concluditur, quam hic colliculos appellat, aitque vt nemo in eis compareat, id eſt, non compareant in potentijs ac ſenſibus ſenſitiuæ portionis formæ vllæ, nec ſpecies obiectorum, neque aliæ operationes naturales (in hoc quippe ſtatu ſi ſenſus externi aut interni operentur, obſtant) neq; etiam in potentijs ſpiritualibus aliæ propriæ operationes & exercitia videantur. Cum enim anima ad vnionem amoris peruenit, non vltra operatur, nec opus eſt vt operentur potentiæ ſpirituales, quandoquidem vnionis opus iam eſt perfectum, amando, quod intellexerat, ſicut cum peruenitur ad terminum media omnia ceſſant. Nemo igitur compareat in colliculis. adſit ſolummodo dilecto voluntas præfato modo.

In vnione amoris potentiæ non operantur.

CANTVS VIGESIMVSSEPTIMVS.

CANCION XXVII.	SENSVS.
Detente cierço muerto	*Subſiſte Aquilo mortue,*
Ven auſtro que recuerdas los amores	*Veni Auſter ſuſcitator amorum,*
Aſpira por mi huerto,	*Aſpira per hortum meum;*
Y corran ſus olores	*Et fluant odores illius*
Y pacera el amado entre las flores.	*Et paſcetur amatus inter flores.*

DECLARATIO.

PRæterea quæ dicta ſunt, poſſet etiã ariditas ſpiritualis extinguere in anima Sponſa ſuccum & ſuauitatem internam, cuius ſupra meminit; quod dum pertimeſcit, duo facit in præſenti cantu. Primo ianuam occludit ariditati ſpirituali, ſolicitè inuigilans ne deuotione neglecta ſubintret. Secundo inuocat Spiritum S. perſeuerans in oratione, vt per ipſam non ſolum ariditas foris conſiſtat, ſed etiam vt augeatur deuotio, & anima ponat virtutes in exercitio interno, hoc ſolummodo ſpectans, vt dilectus ſuus magis in eis gaudeat & oblectetur.

Subſiſte Aquilo mortue

Ariditas ſpiritualis Aquilo.

AQuilo eſt ventus frigidus exſiccans & marceſcere faciens flores. Iã vero quoniam ſpiritualis ariditas eundem parit effectum in anima, in qua eſt, propterea Aquilonem mortuum appellat, eo quod extinguat ſuauitatem & ſuccum ſpiritualem: vnde ex effectu quem cauſat, *Aquilonem mortuum* appellat. Cupiens autem Sponſa in amoris ſui dulcedine ſeſe conſeruare, ariditatem obteſtatur vt ſiſtat: quod ſic eſt intelligendum, vt obteſtatio hæc denotet ſtudium præſtandi opera, quæ eam arceant, conſeruando animam, & ab occaſionibus illam incurrendi ſubducendo.

Veni Auſter ſuſcitator amorum.

Auſter eſt alius quidam ventus, quem vulga-

Digitized by Google

vulgari ſermone Africum appellamus; hic lenis & ſuauis eſt, imbrifer, herbas germinare, flores excludi, odoremq; ſuũ exhalare faciens. Cuius effectus omnino contrarij ſunt effectibus Aquilonis. Per hunc ventũ deſignat hoc loco anima ſpiritum S. & ait eum ſuſcitare amores. Cum enim hæc aura diuina animam adoritur, adeò eam totam inflammat, liquefacit, viuificat & ſuſcitat voluntatem, omneſq; appetitus, qui antehac proſtrati & ſopiti iacebant, ita ad Dei amorem ſubleuat; vt non immeritò dici poſſit *ſuſcitator amorum*.

Aſpira per hortum meum.

Diximus iam animam eſſe vineam virtutibus efflorentem, nunc etiam Sponſa hortum hic eam vocat, in quo virtutũ & perfectionum flores plantati ſunt. Eſt autem hoc loco notandum, non dixiſſe animam, aſpira in horto meo, ſed conſulto dixit, *per hortum meum*; magnum quippe diſcrimen eſt, inter aſpirare Deum in anima, & aſpirare per animam: Nam ſpirare in anima, eſt in ipſam infundere gratiam, dona & virtutes; at vero aſpirare per animam, eſt, Deum contingere tactu ſuo virtutes & perfectiones animæ iam collatas, ita illas renouando & commouendo, vt mirabilem ſui fragrantiam & ſuauitatem exhalent; non ſecus ac cum aromarum ſpecies reuoluuntur & mouentur; tunc enim cum motio illa fit, odoris ſui abundantiam diffundunt, qui hactenus tantus non erat; nec tantopere percipiebatur, eo quod anima nõ ſemper actu ſentiat, & fruatur virtutibus, quas acquiſiuit. Siquidem prout demonſtratum eſt, in hac vita ſe habẽt in anima ſicut flores occluſi in gemmis ſuis, aut ſicut aromata inuoluta, quorum ſuaueolentia non percipitur, donec detegantur, reſerentur & agitentur. Interdum verò tam immenſa beneficia largitur Deus animæ Sponſæ, vt diuino ſuo ſpiritu afflante per iſtum hortum animæ, has virtutum omnium gemmas excludat, hæc aromata donorum perfectionum & gratiarum animæ reuelet, theſaurumque & facultates aperiendo, totam ipſius pulchritudinem oſtendat: tunc autem mirum eſt videre & ſuaue ſentire, diuitias donorum, quæ animæ patefiunt, nec non iſtorum omnium florum iam excluſorum pulchritudinem, & vnumquemque eorum odorem ſuauitatis ſibi propriæ illi exhibentem. Et hoc appellat *fluere odores illius*, cum in ſubiecto Verſu ait:

Diſcrimẽ inter aſpirare in horto & per hortũ.

Et fluant odores eius.

Quorum tanta nonnunquam eſt affluentia, vt arbitretur anima ſe delitijs amictam eſſe, & gloria inæſtimabili perfuſã, adeo, vt nõ ipſa ſola interius id ſentiat, ſed etiã exterius tantopere redundare ſolet, vt minime id eos lateat, qui prudenter animaduertunt; quibus huiuſcemodi anima videtur eſſe inſtar horti amęniſſimi delitijs ac diuitijs Dei referti. Nec ſolum id videre licet in his animabus ſanctis tũc cũ iſti flores ſunt excluſi, ſed etiã ferè ſemper, neſcio quid maieſtatis & dignitatis præ ſe ferunt, quæ cæteris obſeruantiam & reuerentiam erga eas inducit: idque ob ſupernaturalem effectum, qui diffunditur in corpus, ex proxima ac familiari cõmunicatione cum Deo: qualis fuit ille, qui in libro Exodi de Moyſe deſcribitur, quod non poterant filij Iſrael intendere in faciem eius propter gloriam & propter maieſtatem in corpore eius relictam, eo quod facie ad faciem egiſſet cum Deo. *Exod. 34. n. 30.*

In hac Spiritus S. aſpiratione per animam, quæ eſt viſitatio ipſius amoroſa erga

erga

erga illam, alto quodam modo ſeſe eidem communicat Sponſus Dei filius. Idcirco enim præmittit ſpiritum ſuum, ſicut præmiſit Apoſtolis (qui eſt veluti præparator hoſpitij) vt præpararet habitaculum animæ Sponſæ, delitijs eam ſubleuando, horrtum illius in ordinem redigendo, excludendo flores, dona manifeſtando, gratiarum diuitiarumque ſuarum periſtromatibus exornando. Vnde ingenti quodam deſiderio concupiſcit anima hæc omnia, nimirum vt abſcedat aquilo, vt auſter veniat, vt aſpiret per hortum: in hoc quippe multa ſimul bona lucratur. Inprimis enim lucratur fruitionem virtutum, dum in ſuaui exercitio illas guſtat, ſicut tradidimus: lucratur item ipſius dilecti fruitionem in illis, ſiquidem illarum interuentu, vt nuper dicebamus, perfectius ſeſe illi communicat, & peculiarius confert beneficium quam antea: lucratur etiam quod dilectus multo magis ſeſe in illa oblectat propter hoc virtutum exercitium, quod ipſi animæ ſupra modum placet, quod nimirum, placeat dilecto ſuo. Lucratur denique continuitatem, & permanentiam eius ſaporis & ſuauitatis virtutum, quæ tamdiu in anima perſeuerat, quamdiu amatus ibidem tali modo aſſiſtit, dulcedinem ſuauitatis in virtutibus ſuis illi exhibente Sponſâ, prout in Canticis ipſa fatetur his verbis: *Dum eſſet Rex in accubitu ſuo, nardus mea dedit odorem ſuum*: ac ſi diceret, interim dum Rex accumberet in reclinatorio ſuo, quod eſt anima mea, arbuſcula mea redolens, dedit odorem ſuauitatis, deſignans hoc loco nardi ſeu arbuſculæ nomine, quæ pluribus conſtat floribus, plantarium multarum virtutum, quas ſupra in anima reſidere traditum eſt, quam ibidem vineam florentem, aut conum florum nuncupauit. Et ſic hæc arbuſcula redolet odoris ſuauitatem Deo & animæ; quamdiu ille per ſubſtantialem communicationem commoratur in illa. Quapropter votis omnibus optandum eſt, vt vnaquæque anima poſtulet, quatenus hæc Spiritus S. aura per hortum ſuum aſpiret, fluantque diuini ipſius odores. Quod cum adeò ſit neceſſarium, vtile & glorioſum ipſi animæ, concupiſcit Sponſa & poſtulat in Canticis dicens: *Surge aquilo, & veni auſter, perfla hortum meum, & fluant aromata illius.* quibus verbis vniuerſa quæ in hoc cantu hactenus diximus, comprehéduntur. Quorum germanus ſenſus is eſt, Surge Aquilo, & abi: Tu vero Auſter, ſuauis & ſalubris veni, perfla & aſpira per hortum meum, fluantque odorifera & precioſa illius aromata: quæ omnia concupiſcit anima non propter voluptatem & gloriam inde ſibi prouenientem: ſed quia nouit ſummopere ex eo oblectari Sponſum ſuum, eſſeque diſpoſitionem congruam & prænuntium vt dilectus Sponſus Dei filius declinet ad ſeſe oblectandum in illa; ideo enim ſubdidit:

Cant. 1. 11. — Cant. 4. 16.

Et paſcetur amatus inter flores.

Denotat anima paſtus nomine voluptatem, quam Dei filius hoc tempore capit in illa; idque eo nomine magis propriè ſignificatur, eo quod paſtus ſeu cibus non tantum ſapiat, verum etiam nutriat & ſuſtenter. vnde Dei filius oblectatur in anima, in his animæ delirijs, & ſuſtentatur in illa, hoc eſt, perſeuerat in ipſa, vt in loco in quo apprime delectatur, eo quod locus ipſe verè delectetur in illo: quod, ni fallor exprimere voluit per os Salomonis in Prouerbijs; cum dixit: *Et delitiæ meæ eſſe cum filijs hominum*: id eſt, quando illorum delitiæ ſunt eſſe mecum, qui ſum filius Dei. Prou. 8. 31.

Eſt autem notandum non dixiſſe, paſcetus

ceetur flores, ſed inter flores: quia communicatio & delitiæ Sponſi ſunt in anima, medio prædicto ornatu virtutum. paſcitur vero ipſam animam transformando eam in ſe maturam iam & conditam ſalitamque floribus virtutum, donorum & perfectionum, quæ ſunt condimenta, quibus & inter quæ paſcit eam. Quæ virtutes & perfectiones Spiritus ſancti præparatione iam dicta tribuunt Deo ſimul & animæ ſaporem & ſuauitatem. Et hic eſt Sponſi genius & natura, paſcere nimirum animam inter fragrantiam iſtorum florum. Sic etiam Sponſa in Canticis, vtpote quæ illius indolem optime nouerat, de ipſo aſſerit his verbis: *Dilectus meus deſcendit in hortum ſuum ad areolam aromatum, vt paſcatur in hortis & lilia colligat.* Et ſtatim ſubdidit: *Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi, qui paſcitur inter lilia:* id eſt, delectatur in anima mea inter lilia mearum virtutum & perfectionum. Can. 4. 1.

CANTVS VIGESIMVS-OCTAVVS.

CANCION XXVIII.	SENSVS.
Entrado ſe ha la Eſpoſa	*Ingreſſa eſt iam Sponſa*
En el ameno huerto deſeado	*In amœnum hortum concupitum,*
Y a ſu ſabor repoſa	*Et requieſcit ad libitum*
El cuello reclinado	*Collo reclinato*
Sobre los dulces braços del amado.	*Supra dulcia brachia amati,*

DECLARATIO.

CVm hactenus anima diligenter ſtuduerit, vt caperentur vulpes, & abſcederet aquilo, quæ obſtabant, erantque impedimento, ne ad conſummatas delitias matrimonij ſpiritualis pertingeret: poſt inuocatam etiam & impetratam auram Spiritus ſancti prout in ante actis cantibus fecit, quæ eſt germana diſpoſitio & inſtrumentum ad eiuſdem ſtatus perfectionem; ſupereſt nunc de illo in præſenti cantu tractare, vbi Sponſus loquitur, animam Sponſæ nomine compellando, in quo duo dicit. Primum quod poſt adeptam victoriam, ad hunc delectabilem ſtatum matrimonij ſpiritualis tantopere ab ea concupitum peruenerit. Secundo recenſet eiuſdem ſtatus conditiones & proprietates, quibus anima potitur in illo; vtputa, quod ad libitum requiescat, & quod collum ſuper mollia & dulcia dilecti brachia recliner & inflectat, vt iam iam dilucidabimus.

Ingreſſa eſt iam Sponſa.

Vt iſtorum cantuum ſeries manifeſtius declaretur, nec non vt innoteſcat ordo, quem regulariter ſeruat anima vſquedum ad ſtatum hûc matrimonij ſpiritualis perueniat,

ueniat, qui eſt omnium ſupremus, de quo nunc, Deo auxiliante, ſumus acturi, quē-que anima iam adepta eſt, animaduertere oportet: quod prius anima ſeſe exercuit in laboribus & amaritudinibus mortificationis (quas initio retulit à primo cantu
Cant. 5. vſque ad eum qui incipit, *Mille gratias diffundendo*) quam ad eum ſtatum deueniret: poſtmodum vero eas pœnas & anguſtias amoris præterijt, quas in Cantuum de-
Cant. 13. curſu recenſuit, vſque ad eum qui ait: *Auerte eos dilecte.* narrat præterea maximis ſe pluribuſque viſitationibus dilecti ſui dignatam fuiſſe, quibus in amore ipſius perfectior effecta eſt, ac ſolidior, adeo vt prætergreſſa res omnes, etiam ſeipſam, per amoris vnionem in ſpirituali deſponſatione ſeſe illi tradiderit, vbi tanquam Sponſa dona & monilia maxima à Sponſo percepit: quemadmodum cecinit ab eo cantu, in quo hæc diuina ſpōſalia celebrata ſunt; nimirum: *Auerte eos dilecte*, vſque ad præſentem, videlicet, *Ingreſſa eſt iam Sponſa.* Vbi ſpirituale connubium ſeu matrimonium inter animam & Dei filium Sponſum eius contrahēdum reſtabat: quod profecto longè amplius eſt, quam deſponſatio. Eſt namque totalis quædam transformatio in amatum, in quo fit omnimoda & mutua traditio, cum integra poſſeſſione vtriuſque partis per conſummatam amoris vnionem. In quo ſtatu anima diuina effecta eſt, & participatiuè Deus, in quantum fieri poteſt in hac vita mortali, vnde ſtatus hic altior eſt inter omnes, ad quos in hac vita poteſt perueniri. Nam ſicut in conſum-
Gen. 2. 25. matione matrimonij carnalis ſunt *duo in carne vna*, vt diuina aſſerit ſcriptura: ſic etiam conſummato hoc ſpirituali connubio inter Deum & animam, coaleſcunt duæ naturæ in vnum ſpiritum & amorem Dei, in eum ferè modum, quo lumen ſtel-

In matrimonio ſpirituali duæ naturæ coaleſcunt in vnum ſpiritum & amorem.

læ vel candelæ in conſpectu ſolis vnitur & coniungitur cum lumine ſolis; tunc enim non iam ſtella vel candela lucet, ſed ſol, alia lumina in ſe diffundens. Cuius ſtatus meminit Sponſus in præſenti verſu dum ait: *Ingreſſa eſt iam Sponſa*: id eſt, ab omni eo quod temporale & naturale eſt, vniuerſis tentationibus, perturbationibus, curis, ſolicitudinibus, pœnis ac formis figuriſque corporeis & imaginarijs ad extra relictis, quibus non amplius vtitur tanquam medio ad hunc ſublimem Dei amplexum: *A quibus omnibus ingreſſa eſt,*

In hortum amœnum concupitum.

Hoc eſt, in Deum ſuum ſeſe transformando, quem hic hortum appellat propter ſuauem delectabilemq; manſionem, quam anima in illo inuenit. ad hunc hortum plenæ transformationis, qui eſt gaudium, delectatio & gloria matrimonij ſpiritualis, non venit anima, niſi primum tranſeat per deſponſationem & fidelem amorem reciprocum inter Sponſos. Poſtquam enim aliquamdiu Sponſa fuit filij Dei per integrum & ſuauem amorem, vocatur à Deo, & in hunc hortum ſuum floridum, ad feliciſſimum iſtum ſtatum matrimonij ſecum conſummandum, intromittitur, in quo talis coniunctio vtriuſq; naturæ fit, taliſque communicatio diuinæ cum humana; vt abſque vlla vtriuſq; mutatione, quælibet Deus videatur, quamuis hoc fieri nō poſſit perfectè in hac vita, excedit tamē id omne ꝙ dici aut excogitari poteſt. Optime hoc idē Spōſus in Cāticis ſignificauit, vbi animā ad Sponſæ dignitatē euectā inuitat ad hūc ſtatum his verbis: *Veni in hortum meum ſoror mea ſponſa, meſſui myrrham meam cum aromatibus meis.* Sororē Cant. 5. a.
ac Spōſam vocat, eo ꝙ talis eſſet in amore & tra-

In matrimonio ſpirituali vtraq; natura Deus videtur abſq; ſui mutatione.

Digitized by Google

& traditione, qua ſe ipſam illi conſecrauerat, priuſq̃ vocaretur ad hunc ſtatũ matrimonij ſpiritualis: in quo ſuaueolentem myrrham & aromata ſua meſſuiſſe ait, fructus ſcilicet maturos & præparatos ipſi animæ. Hi ſunt delitiæ & magnalia, quæ illi in hoc ſtatu communicat, hoc eſt, ſeipſum, ideoque eſt hortus amœnus & concupitus ab anima; ſcopus ſiquidem & deſiderium tam Dei quam animæ in cunctis operationibus ſuis eſt cõſummatio huius ſtatus matrimonij. Nec enim anima requieſcit, donec ad illum perueniat. In hoc quippe ſtatu reperitur maior abundantia & repletio in Deo, pax ſecurior atque ſtabilior; fruitur præterea præſtantiori ſuauitate quam in deſponſatione: vtpote quæ ſuper brachia talis Sponſi requieſcit. Nam de huiuſmodi anima intelligitur illud D. Pauli: *Viuo ego, iam non ego, viuit vero in me Chriſtus.* quapropter cum anima tam felicem vitã ducat, quæ Dei vita eſt; perpendat vnuſquiſque ſi poteſt, qualis hæc vita erit, in qua conſtituta non ſolum nequit ſentire aliquam amaritudinem, ſicut nec Deus illã ſentit, ſed potius fruitur ac percipit delectationem & gloriam Dei in animæ ſubſtantia transformata in ipſum: ac proinde ſequitur, Gal. 2. 20

Et ad libitum requieſcit Collo reclinato.

Collum prout ſupra dictum eſt, fortitudinẽ denotat, qua anima operatur virtutes, & vitia ſuperat; æquum idcirco eſt, vt anima requieſcat in eo quod laborauit, collumque recliner,

Super dulcia brachia amati,

Reclinare collum in brachijs Dei eſt habere coniunctã fortitudinẽ ſeu verius infirmitatem ſuam fortitudini Dei: brachia quippe Dei, eius fortitudinem ſignificant, in quam transformata & reclinata noſtra imbecillitas Dei ipſius fortitudinẽ induit. Hinc cõmode admodum denotatur hic ſtatus matrimonij ſpiritualis per hãc colli inflexionẽ ſuper brachia dulcia dilecti. In illo enim Deus eſt fortitudo & dulcedo animæ, in quo à cunctis malis defenſa & protecta eſt, & bonorum omnium ſuauitate delibuta. Propterea hunc ſtatum cõcupiſcens Sponſa in Canticis ait Sponſo: *Quis mihi det te fratrem meum ſugentem vbera matris meæ, vt inueniam te foris, & deoſculer te, & me iam nemo deſpiciat.* fratrem ſuum nominando, indicat vtriuſque æqualitatẽ in deſponſatione amoris, antequam adhuc ſtatum matrimonij ſpiritualis anima perueniat. Et id quod ait, *Sugentẽ vbera matris meæ*, eſt idem ac dicere; exſiccantem & extinguentem in me appetitus & paſſiones, quæ ſunt vbera & lac matris Euæ in carne noſtra, quæ plurimum impediunt iſtum ſtatum: Et ſic hac diſpoſitione præmiſſa, inueniam te ſolum foris; hoc eſt, rebus omnibus, etiam mihi ipſi extranea, in ſolitudine & nuditate ſpiritus, quod fit exſiccatis appetitibus iam dictis: ibiq; deoſculer ſola te ſolum, hoc eſt, natura mea ſola ac nuda quauis impuritate tẽporali, naturali & ſpirituali, tibi ſoli vniretur, id eſt, ſoli naturæ & eſſentiæ tuæ abſque vllo alio medio præter amorẽ q̃ ſolummodo accidit in matrimonio ſpirituali, quod eſt ſuauium, quo anima Deum oſculatur; vbi cõſtitutam nemo eam deſpicit, nec audet aduerſus ipſam. In hoc ſiquidem ſtatu neque dæmon, neque caro, neque mundus, neque appetitus moleſti ſunt. Hic enim adimpletur, quod etiam in Canticis dicitur: *Iam enim hyems tranſijt, imber abijt & receſſit, flores apparuerunt &c.* Cant. 8. 1. Cant. 2. 11

CAN-

CANTVS VIGESIMVS-NONVS.

CANCION XXIX.	SENSVS.
Debaxo del mançano	*Sub arbore mali*
Alli con migo fuiſte deſpoſada	*Ibi mihi fuiſti deſponſata,*
Alli te di la mano,	*Ibi dexteram tibi dedi,*
Y fuiſte reparada	*Et fuiſti reparata,*
Donde tu madre fuera violada.	*Vbi mater tua fuerat violata.*

DILVCIDATIO.

IN hoc ſublimi ſtatu matrimonij ſpiritualis facillime crebriuſque reuelat Sponſus animæ admiranda ſecreta ſua, & operum ſuorum participem efficit. Verus namq; & integer amor nihil celare nouit amico; præſertim vero illi cõmunicat ſuauia incarnationis ſuæ myſteria, modum etiam ac ſeriem humanæ redemptionis, opus ſanè inter alia Dei opera excellentiſſimum, atque adeo ipſi animæ dulcius. Hoc itaq; facit Sponſus in præſenti Cantu: in quo denotatur, quomodo maxima dulcedine amoris manifeſtat animæ intetius præfata myſteria. Vnde ipſam alloquendo commemorat, quemadmodum per arborem crucis ſibi deſponſata fuerit, miſericordiæ ſuæ fauorem ei conferendo, dum pro ipſa mortem ſubire voluit, & hoc pacto formoſam eam ac decoram reddere; Eo ſiquidem medio, quo humana natura per Paradiſi arborem in protoparente Eua corrupta fuerat, eam reparauit atque redemit: ait igitur,

Sub arbore mali.

Mali nomine ſubintelligit arborẽ Crucis, in qua Dei filius naturã humanam redemit, atque adeo ſeſe illi deſponſauit, ac per cõſequens vnicuique animæ, gratiam & pignora ad hoc condigna, per merita paſſionis ſuæ tribuendo: vnde ait,

Ibi mihi fuiſti deſponſata
Ibi dexteram tibi dedi.

Nimirum fauoris & auxilij mei, à miſero infimoque ſtatu tuo erigendo te, ad ſocietatem & deſponſationem meam:

Et fuiſti reparata
Vbi mater tua fuerat violata.

Quoniam natura humana mater tua in protoparentibus tuis ſub arbore violata fuit: tu quoque ibidem ſub arbore Crucis reparata es, adeo vt ſi mater tua ſub arbore te morti addixit, ego quoq; ſub Crucis arbore te vitæ aſſerui. Atque in hunc modum manifeſtat illi Deus ordinationes, & ſapientiæ ſuæ diſpoſitiones; quod nimirũ ita ſapienter & eleganter ex malis nouit elicere bona, atque ad maius bonum ordinare id, quod mali origo fuit. Hoc ipſum quod in hoc cantu ad literam continetur, idem Sponſus cum Sponſa loquens in Canticis dixit his verbis: *Sub arbore mali ſuſcitaui te, ibi corrupta eſt mater tua, ibi violata eſt genitrix tua.* Cant. 8. 5.

(·†·)

Digitized by Google

CANTVS TRIGESIMVS ET TRIGESIMVS PRIMVS.

CANCION XXX.

Alas aues ligeras
Leones, cieruos, gamos ſaltadores,
Montes valles riberas,
Aguas, ayres, ardores
Y miedos de las noches veladores.

SENSVS.

Aues pennatæ leues,
Leones, cerui, damæ ſalientes,
Montes, valles, ripæque,
Aquæ, venti, ardores,
Metuſque noctium vigiles.

CANCION XXXI.

Por las amenas liras
Y canto de ſirenas os conjuro
Que ceſen vueſtras iras,
Y no toqueis al muro
Porque la Eſpoſa duerma mas ſiguro.

SENSVS.

Per amœnas lyras
Et cantum Sirenum vos adiuro:
Vt ceſſent iræ veſtræ,
Neque tangatis murum,
Vt Sponſa dormiat magis tutò.

EXPLANATIO.

PRoſequitur Sponſus, & indicat in his duobus cantibus, quemadmodum interuentu amœnarum lyrarum, quæ hoc loco ſignificant ſuauitatem, quâ prope ſemper Sponſa in hoc ſtatu potitur, necnon per Sirenum cantum, qui denotat voluptatem, quam anima iugiter experitur ac ſentit, finem imponat, extermineturque vniuerſas animæ operationes & paſſiones, quæ antea nonnihil obſtabant, & amaritudinem aliquã intermiſcebant, ne pacifico guſtu ac ſuauitate frueretur. Hæ ſunt inquit hoc loco phãtaſiæ & imaginatiuæ digreſſiones, quas adiurat & obteſtatur vt ceſſent. Geminam quoque potentiam naturalem, iraſcibilem videlicet, & concupiſcibilem, quæ pridem aliquantulum moleſtæ erant, ad rationis obſequium adducit. Denotat præterea per has lyras & cantum, quod in hoc ſtatu reducuntur ad perfectionem & medium operationis (quatenus in hac vita fieri poteſt) tres animæ potentiæ, intellectus nimirum, voluntas atque memoria. Continẽt etiam prædicti Cantus, quomodo quatuor animæ paſſiones, quæ ſunt, dolor ſpes, gaudium & timor, mitigantur & ad rationis ſtateram redeunt, mediante ſatisfactione, & gaudio animæ, ſignificato nomine lyrarum & Sirenum Cantus, vt ſtatim dicemus. Quæ omnia incommoda Deus ceſſare vult, vt ſic anima ſuauius, & abſq; interpellatione fruatur delicijs, pace & ſuauitate huius vnionis.

Aues pennatæ leues.

Imaginatiuæ potentiæ digreſſiones, aues leues appellat, vtpote quæ leuiter ſubtiliterque hinc inde volitant, quæque ſubtilibus volatibus ſuis amaricare ſolent voluntatem, & guſtum extinguere, tunc, cum in tranquillitate fruitur ſapida amati cõmunicatione. Has inquit Sponſus, adiurare ſe per amœnas lyras &c. id eſt, vt ſiquidem ſuauitas & delectatio animæ tam

Digitized by Google

abundans, frequens & fortis ſit, vt ab eis impediri nequeat, ſicut ſolebat antea, vtpote quæ ad tam ſublimem ſtatum necdum perueniſſet;eas,inquam, nunc adiurat, quatenus à ſuis inquietis volatibus, impetibus & exceſſibus abſtineant: quod eodem planè modo intelligendum eſt, ac in reliquis cantus particulis hoc loco explicandis: Cuiuſmodi ſunt hæ:

Leones, cerui, damæ ſalientes.

Leonum nomine denotatur acrimonia & impetus potētiæ iraſcibilis: hæc quippe potentia audax atq; temeraria eſt in actionib. ſuis veluti leones. Ceruorum & damarum appellatione deſignat alterā potentiam animæ, videlicet concupiſcibilem: quæ eſt potentia appetitiua duplicem habens effectum; Alterum formidinis, audaciæ alterum: formidinis effectus exercet, quando non inuenit res ſibi congruētes, tunc enim ſe recipit, contrahit, ac formidat: atque ſecundum hos effectus aſſimilatur ceruis, qui, ſicut vehementiorem potentiam concupiſcibilem præ cæteris pluribus animantibus ſortiuntur; ita etiam valde formidoloſi & ignaui ſunt. Audaciæ vero effectus exercet, cum res ſibi conuenientes inuenit, tunc.n. minime ſe retrahit, aut timet, quin imo deſiderijs & affectib. eas appetere & admittere audet. In quibus audaciæ effectibus, cōparatur hæc potentia damis ſeu dorcadibus, quæ tanto cōcupiſcibilis impetu ferūtur in ea, quæ appetunt, vt non modo ad illa currēdo ferantur, ſed etiam ſaliendo: idcirco enim ſalientes appellat. Itaque dum leones adiurat, impetus & exceſſus iracundiæ refrenat, cum vero ceruos obteſtatur, concupiſcibilē potentiā corroborat aduerſus timores & formidines, quibus hactenus retrahebatur. Et cum ſalientes damas adiurat, eiuſdē deſiderijs ſatisfacit, ſedatque appetitus, qui antea inſtar damarum inquieti hinc inde ſaliebant, vt cōcupiſcentiæ ſitim explerent; cui iam nunc ſatisfactum eſt per amœnas lyras, quarū ſuauitate potitur, & per Cantum Sirenum, quarū delitijs paſcitur. Eſt tamē animaduertendū, quod nō adiurat Spōſus hoc loco irā & concupiſcentiam (hæ quippe potentiæ nunquam ab anima abſunt) ſed abiurat ipſarum actiones moleſtas & inordinatas, quas leones, cerui & damæ ſalientes deſignant, hæ ſiquidem neceſſario ab hoc ſtatu abeſſe debent.

Cerui & damæ ſunt effectus cōcupiſcibilis.

Montes, valles & ripæ.

Triplici hac dictione denotātur vitioſæ & deordinatæ actiones trium potentiarū animæ, memoriæ ſcil. intellectus & voluntatis: quæ actiones tunc temporis deordinatæ & vitioſæ ſunt, quando ſupra modum altæ ſunt, & cum plus debito abiectæ & remiſſæ: aut certe licet omnino tales non ſint, ad aliquod tamen extremorū declinant. Valles, quæ valde demiſſæ ſunt, ſignificant actiones earundē trium potentiarū minus [illegible]ffectas, quā expeditet. Ripæ vero, quæ neq; nimis altæ ſunt, neq; nimis demiſſæ, ſed quia omnino planæ non ſunt, aliquid de vtroq; extremo participāt: denotāt actus potentiarū cum excedunt, aut deficiunt in aliquo, à medio & plano eius, quod iuſtum eſt; qui licet nimis deordinati nō ſint (quod contingeret ſi vſq; ad peccati mortalis deordinationē peruenirēt:) ſunt nihilominus ex parte deordinati, ſiue in materia veniali, ſiue imperfectionis, etiā minimæ, in intellectu, memoria & voluntate. Has oēs actiones, quod æquū & iuſtum eſt excedentes, etiā per amœnas lyras & cantum ſupra dictum adiurat: Quæ lyræ adeo promptas atq; ad effectū expeditas efficiunt tres animæ potentias, tamq; impenſæ ſunt circa operationē iuſtā ſibique competentē; vt non ſolum vitioſæ

non ſint, ſed neque de vitioſo extremo aliquid participent. Sequuntur reliqui verſus.

Aquæ, venti, ardores
Metuſque noctium vigiles.

Per hæc quatuor intelligit Spōſus quatuor animæ paſſiones, quæ ſunt, vti dictum eſt, dolor, ſpes, gaudium ac timor. Aquæ denotant affectus doloris, qui animam excruciant; eo quod inſtar aquæ animam intrent; hine Dauid de iſtis affe-
Pſ. 68. 1. ctibus cum Deo loquens ait: *Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vſque ad animam meam.* Ventorum nomine exprimuntur ſpei affectus: eo quod ad inſtar venti ferantur, ad deſiderandum res abſentes, quæ ſperantur: vnde etiam inquit
Pſ. 118. 131. Propheta Dauid: *Os meum aperui & attraxi ſpiritum, quia mandata tua deſiderabam:* quaſi diceret, aperui os ſpei meæ, & attraxi ventum deſiderij mei, quoniam expectabam & deſiderabam mandata tua. Ardorum nomine intelligit affectiones paſſionis gaudij ſeu delectationis, quæ ignis inſtar, cor inflammant. Id-
Pſ. 38. 4. circo idem Propheta Dauid inquit: *Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardeſcet ignis.* quod idem eſt ac dicere, in meditatione mea exardeſcet gaudium. Metus denique noctium vigiles deſignant affectiones alterius paſſionis, nempe timoris: qui affectus in viris ſpiritualibus, qui ad hunc ſtatum matrimonij ſpiritualis, de quo loquimur, nondum peruenerunt, grauiſſimi eſſe ſolent, interdum à Deo immiſſi tunc, cum aliqua ipſis dona vult conferre, prout ſuperius diximus, qui timorem ſolent incutere, & pauorem ſpiritui, corpori etiam ac ſenſibus retractionem, eo quod non habeant corroboratam & perfectam naturam, illiſque Dei donis aſſuetam. Nonnunquam etiam proueniunt ex parte dæmonis, qui eo tempore, quo Deus largitur animæ recollectionem & ſuauitatem, in ſe ipſo inuidia tabeſcens & inique ferens bonum illud ac pacem animæ, horrorem timoremque immittere ſatagit ſpiritui, vt ſic boni illius fruitionem impediat: idque interdum, quaſi interius in ſpiritu illi minitando. At vbi videt, ſe ad intima animæ non poſſe pertingere, vtpote quæ in Deo valde introuerſa & vnita eſt; extrinſecus ſaltem ingerit parti ſenſitiuæ enagationem ſeu inſtabilitatem, preſſuras, & dolores, horroremque ſenſui, tentans vtrum hac ratione perturbare queat Sponſam in thalamo ſuo. Hos metus noctium vigiles appellat: eo quod à dæmonibus proueniant; tum etiam quia illorum interuentu conatur malignus ſpiritus tenebras in animā diffundere, vt diuinam lucē, qua potitur, obſcuret. Porro timores iſtos noctiū excubitores ideo vocat, quia natura ſua ſuſcitant & euigilare faciunt animā ab interno & ſuaui ſomno ſuo: tum etiam quia dæmones illos incutientes infatigabiliter vigilant, vt illos inijciant.

Huiuſmodi timores, quaſi paſſiuè ingerūtur ſpiritui virorū ſpiritualiū ſiue à Deo, ſiue à dæmone, vt nuper dixi. Nō .n. nunc ago de alijs quibuſdam timorib. tranſitorijs vel naturalibus; nam huiuſmodi habere timores, non ſpectat ad perſonas ſpirituales; at ſpiritualibus concuti timoribus, propriè viros ſpirituales concernit. Has igitur omnes ſpecies affectuum, quatuor paſſionum animæ, adiurat etiā amatus, eas ceſſare & miteſcere faciens; quatenus ipſe largitur Sponſæ in hoc ſtatu aptitudinem, vires; & ſatisfactionem in lyris amœnis ſuauitatis ſuæ, & in Cantu Sirenarum ſuæ voluptatis; vt ſic non tantum nō regnent in anima, verū nemini-

minimam illi amaritudinem adferre poſſint. Tanta quippe eſt animæ celſitudo & ſtabilitas in hoc ſtatu, vt licet antea, vſque ad animam penetrarent aquæ doloris, cuiuſuis rei, etiam peccatorum ſuorum, vel aliorum (quod maximè ſentire ſolent perſonæ ſpirituales) iam nunc quamuis illa ponderet, non tamen ſunt ei cauſa doloris, neque anxietatis ſenſibilis; neque etiam afficitur commiſeratione, hoc eſt, anxio illius ſenſu, licet illius effectu & perfectione non careat. Deeſt namque in hoc ſtatu animæ, quod erat in virtutibus infirmum, remanet vero, quod ſolidum, firmum atque perfectum eſt: in hac ſiquidem transformatione amoris accidit animæ, quod Angelis vtpotè perfectè æſtimantibus res dolorem afferentes, abſque ſenſu doloris, & exercentibus miſericordiæ & commiſerationis opera, abſque ſenſu commiſerationis: eſto nõnunquam & in rebus quibuſdam diſpenſet cum illa Deus, faciens vt illas ſentiat, eamque pati ſinat, vt ipſius meritum augeatur: vti cum B. V. matre fecit. Cæterum ſtatus iſte natura ſuâ id minime patitur; neq; etiã ſpei deſiderijs angitur aut affligitur; cũ enim iuxta præſentis vitæ conditionem contẽta ſit & ſatisfacta in diuina vnione, nil vltra ſperare poteſt de ijs quæ ſunt mundi, neque de his, quæ ſunt ſpiritus, appetere; cum ſe videat ac ſentiat Dei opibus refertam, poteſt tamen in charitate creſcere. Vnde tam circa mortem, quam circa vitam conformis eſt diuinæ voluntati: in affectibus quoq; gaudij, qui intenſiorem vel remiſſiorem effectum in anima producere ſolebant, iam nunc, neque illorum diminutionem animaduertit, nec illorũ affluentia ei nouitatem adducit. Tanto ſiquidem gaudio plerumque potitur, vt ad inſtar maris nec minuatur propter flumina ab illo digreſſa, neque propterea, quæ in illud fluunt & intrant, accreſcat: hæc namque eſt illa anima, in qua factus eſt fons *aquæ*, vt ait Chriſtus apud D. Ioannem, *ſalientis in vitam æternam.* *Ioan. 4. n. 14.* Tandem neque timores noctium vigiles ad ipſam accedunt: adeo quippe lucida, fortis & conſtans in Deo requieſcit, vt nec tenebris ſuis eam obſcurare, nec terroribus deterrere, nec valeant ſuſcitare inſultibus, ac proinde nulla res eam attingere, nec ei moleſtiam inferre poteſt: vtpote, quæ illis omnibus relictis ingreſſa ſit, vti diximus, *in amœnum hortum concupitum*, vbi omnimoda pace fruitur, omnem ſuauitatem prælibat, & in omnibus delitijs delectatur, in quantum præſentis vitæ ſtatus & conditio ferunt. *Prou. 15. n. 15.* De huiuſmodi enim anima illud Sapientis intelligitur: *Secura mens quaſi iuge conuiuium.* Hoc eſt, ſecura & pacifica anima, eſt quaſi perenne conuiuium: ſicut enim in conuiuio ſunt dapes omnes palato ſapidæ, ac diuerſi muſici concentus auditui ſuaues, ita in hoc iugi conuiuio, quod habet anima in pectore dilecti ſui, omnibus voluptatibus fruitur, omnemque guſtat ſuauitatem. Nec putare debet lector, in his, quæ hactenus dicta ſunt, verba nos multa congerere: profecto enim ſi exprimi deberẽt ea, quæ geruntur in anima ad hunc feliciſſimum ſtatum peruueniente, & verba & tempus deeſſent, & potior pars eorum obſcura & inexplicata maneret. Cum enim anima pacem, *quæ exſuperat omnem ſenſum*, attingit, conciſus & elinguis erit omnis ſenſus ad illam exprimendam. Sequitur Verſus.

Per amœnas lyras
Et cantum Sirenarum vos adiuro.

Diximus iam amœnas lyras ſignificare ſua-

ſuauitatem animæ in hoc ſtatu: quemadmodũ enim lyrarũ concentus replẽt animum ſuauitate & recreatione, eumq; ita abſorbet & ſuſpendit, vt à pœnis omnibus, & amaritudinibus alienum efficiat, ita hæc ſuauitas vſque adeò animam in ſe conuertit, vt nullus ad eam dolor ſeu pœna appropinquet. Ideoque omnium potentiarum paſſionumque moleſtias adiurat, vt ceſſent propter ſuauitatem. Cantus quoque Sirenarum, prout etiam dictum eſt, exprimit aſſiduam voluptatem, quam poſſidet anima, cuius beneficio aduerſarijs omnibus & operationibus moleſtis eſt denudata, quæ in Verſu, quem ſtatim concinit, exprimuntur, nimirum

Vt ceſſent ira veſtra.

Iras nuncupans præfatas omnes operationes & affectus deordinatos. Nã ſicut ira eſt impetus quidã, rationis limites prætergrediens, quãdo vitioſè operatur; ita vniuerſi affectus & operationes iã dictæ pacis & tranquillitatis animæ limites excedũt, dum in ea regnãt; & idcirco ait:

Et ne tangatis murum.

Murus deſignat vallum pacis, virtutũ & perfectionum, quas habet anima, quibuſque protegitur, qui eſt murus & propugnaculum horti dilecti ſui. Quapropter in Canticis eam appellat: *Hortus concluſus ſoror mea*, proinde ne tangatis iſtum murum.

Vt Sponſa dormiat ſecurius.

Id eſt, vt ſuauius ſe oblectet in tranquillitate ac dulcedine, qua potitur in horto, quem eſt ingreſſa inflexo collo *ſuper dulcia brachia amati.* *Cant. 4. n. 12.*

CANTVS TRIGESIMVS SECVNDVS.

CANCION XXXII.	SENSVS.
O Ninfas de Iudea	*O Nympha Iudaica*
En tanto que en las flores y roſales	*Interim dum inter flores & roſeta*
El ambar perfumea,	*Ambarum fumificat,*
Morà en los arrabales	*Manete in ſuburbijs*
Y no querays tocar nueſtros vmbrales.	*Et limina noſtra nolite tangere.*

EXPLANATIO.

SPonſa loquitur in hoc cantu, quæ cum à dilecto ſuo ſecundum partem ſuperiorem & ſpiritualem inter tã opulenta & præſtantia dona delitiaſque ſe collocatam conſpiciat, cupiens ſeſe conſeruare in pacifica & aſſidua illorum poſſeſſione, in quam à Sponſo in cantibus antecedentibus intromiſſa eſt, animaduertens fieri poſſe, vt pars inferior, ſcilicet ſenſualitas, poſſit tantũ bonum impedire ac perturbare; iſtius portionis inferioris motus atque operationes obteſtatur, vt in eiuſdem potentijs ac ſenſibus conquieſcant, neque limites regionis ſuæ ſenſitiuæ tranſiliant ad inferendam moleſtiam ac perturbationem portioni ſuperiori ac ſpirituali animæ: nec minimo quidem

motu ſuo impediant bonum & ſuauitatem, qua gaudet: motus enim partis ſenſitiuæ, eiuſque potentiæ ſi operentur, quando ſpiritus fruitur, eò magis eum moleſtant ac perturbant, quo plus actionis & viuacitatis propriæ ſortiuntur; ait itaque in hunc modum.

O Nymphæ Iudææ.

Iudæam vocat inferiorem animæ partem, nempe ſenſitiuam, quia natura ſua imbecillis, carnalis & cœca eſt, vti gẽs Iudaica. Nymphas verò appellat vniuerſas imaginationes, phantaſias, motus & affectus huius portionis inferioris, nam quẽadmodum Nymphæ affectu & venuſtate ſua amaſios ad ſe alliciũt, ita operationes iſtæ motuſque ſenſualitatis blandè ſuauiterque conantur attrahere ad ſe voluntatem partis rationalis, ab internis educendo eam, vt exteriora velit, quæ ipſi appetunt & concupiſcunt. Intellectum etiam mouent, vt ipſis iuxta abiectum & ſenſibilem modum ſuum adhæreat & copuletur, hoc pacto rationalem portionem ſenſuali conformare & adunare ſatagendo. Vos itaque, inquit, operationes motuſque ſenſibiles

Interim dum inter flores & roſeta

Ambarum fumificat

Flores denotant virtutes animæ, vti ſuperius diximus; Roſeta vero deſignant tres animæ potentias, intellectũ, memoriam & voluntatem, quæ producunt roſas diuinarum conceptionum, actuſque amoris, & flores virtutum. Ambarum eſt ſpiritus diuinus animam inhabitans: ſuffitus autẽ diuini huius ſpiritus, inter flores & roſeta, eſt eiuſdem communicatio & diffuſio ſuauiſſima in potentias & virtutes animæ, præbendo in eis animæ, diuinæ ſuauitatis ſuffitum; interim ergo dum hic ſpiritus diuinus largitur animæ meæ ſpiritualem ſuauitatem

Manete in ſuburbijs.

In ſuburbijs Iudææ, quam ſenſitiuam animæ partem denotare tradidimus: cuius ſuburbia ſunt ſenſus illius interni, nempe phantaſia, imaginatiua & reminiſcentia, in quibus collocantur & recipiuntur phantaſmata, imagines & formæ rerum: has itaque hoc loco nymphas vocat, quæ ad hæc internorum ſenſuum ſuburbia ingrediuntur per ianuas ſenſiũ externorũ, viſus ſcilicet, auditus, olfactus, guſtus & tactus. cũctas itaque huius ſenſitiuæ partis potentias ac ſenſus, ſuburbia appellare poſſumus, qui ſunt vici extra vrbem poſiti: quod enim in anima vrbis nomen obtinet, eſt intima pars illius, ſcilicet rationalis; quæq; capax eſt ad conuerſandum cum Deo, cuius operationes ſenſualitatis operationibus aduerſantur; attamen quia intercedit naturale commerciũ inter plebem commorãtem in his ſuburbijs partis ſenſitiuæ (quæ plebs ſunt nymphæ, de quibus eſt ſermo) adeo vt quæ in hac ſenſibili portione geruntur, vt plurimum ſentiatur in alia magis intima portione, quæ eſt rationalis: ac proinde eam attendere facit, & à ſpirituali opere, quod in Deo habet, eam interpellat; propterea ait illis, vt in ſuburbijs procul conſiſtant, hoc eſt, cõquieſcant in ſuis potentijs ſenſitiuis, tum externis, tum etiam internis.

Et limina noſtra nolite tangere.

Hoc eſt, ne quidem primis & inopinatis motibus partẽ ſuperiorem attingatis. Primi enim motus animæ, ſunt aditus & li-

& limina ad intrandum ipſam animam; cum autem à primis motibus tranſeunt vſque ad rationem, limina tranſgrediuntur: at cum ſolum ſunt motus primo primi, limina tantummodo contingere dicuntur, ſeu pulſate ianuam: quod tunc accidit, cum ſenſualitas rationem aggreditur inſultibus ſuis, vt in actum aliqnem deordinatum prorumpat. itaque non ſolum dicit anima hoc loco, vt hi motus non attingant animam: ſed etiam vt neque aduertentiæ & reflexiones, quæ quieti & bono, quo fruitur, non conferunt, id præſumant. Itaque hæc pars ſenſitiua, in hoc ſtatu iam eſt ſubiecta ſpiritui vna cum omnibus potentijs, viribus & imbecillitatibus ſuis, vnde hæc vita, eſt vita quædam beata, ſimilis illi ſtatui innocentiæ, vbi tota harmonia & aptitudo partis ſenſitiuæ hominis ad maiorem obleɛtationem, & copioſius ſubſidium cognitionis & amoris Dei, homini deſeruiebat in pace & concordia cum portione ſuperiori. Felix anima quæ ad húc ſtatum peruenit: *Sed quis eſt hic, & laudabimus eum? fecit enim mirabilia in vita ſua.* Ecel. 31. 9. Præſens cantus idcirco hoc loco inſertus eſt, vt innoteſcat pax quieta & ſecura, quam poſſidet anima, quæ ad hunc eminentẽ ſtatum pertingit; non vero vt quis putet hoc deſiderium, quod hic anima oſtendit, vt iſtæ nymphæ miteſcãt, procedere ex eo, quod in hoc ſtatu moleſtæ ſint: iam enim tranquillæ ſunt & ſedatæ, vt ſuperius explanatum eſt. Hoc ſiquidem deſiderium potius eſt illorum, qui proficiunt & profecerunt, quam perfectorum, in quibus parum, vel certe nihil regnant paſſiones & motus.

CANTVS TRIGESIMVS TERTIVS.

CANCION XXXIII.

Eſcondete carillo,
Y mira contu haz alas montannas.
Y no quieras dezillo
Mas mira las campannas
Dela que va por inſulas eſtrannas.

SENSVS.

Abſcondere dilectule
Et facie tua montes aſpice
Neque id velis dicere
Quin imo intuere campos
Illius, quæ graditur per Inſulas extraneas.

EXPLANATIO.

POſteaquam Sponſus & Sponſa in antecedentibus cantibus frenarunt ac ſilere fecerunt paſſiones & potentias animæ tam ſenſitiuas, quàm etiam ſpirituales, à quibus perturbari poterat; conuertitur in præſenti cantu Sponſa ad internum animæ ſuæ receſſum, vt fruatur dilecto ſuo: vbi ipſe etiam ei per amorem coniunctus eſt, vbi illa quoque clàm ſummopere delectatur in illo. Sunt autem ita ſublimia & ſapida, quæ geruntur in anima in hoc receſſu matrimonij cum dilecto ſuo, vt neque ea ſciat, neque effari velit; ſunt etenim de genere illorum, de quibus dixit Iſaias: *Secretum meum mihi, ſecretum meum mihi.* Iſ. 24. 16. Et ſic ſola & ſeorſim ea poſſidet, ſola & ſeorſim intelligit, ſola

ac

ac ſeorſim eis fruitur, & gratum habet, quod ſine arbitris id contingat: vnde votis omnibus optat, vt ſit valde reconditum, ſublime, & à quacunque externa communicatione remotum. In quo aſſimilatur mercatori margaritæ, ſeu potius homini inuenienti in agro ſuo theſaurum abſconditum, qui abiens cum gaudio abſcondit & poſſedit eum. Idem hic poſtulat ipſa anima in hoc cantu à Sponſo ſuo: vbi hoc ſtimulata deſiderio, quatuor ab illo requirit. Primum, vt ſeſe communicare dignetur in intimo, & abſcondito animæ ſuæ receſſu. Secundo, vt gloria & maieſtate ſuæ diuinitatis, adoriatur & irradiet ipſius potentias. Tertio, vt tam alto & ſublimi modo id fiat, quod nec intelligi, nec dici queat, neq; pars exterior, & ſenſitiua, eius capax ſit. Quarto denique ab eo petit, vt adamet plurimas virtutes, quas plantauit in illa, quæ ad eum tendit & aſcendit per ſublimes altaſque ſuæ diuinitatis notitias, nec non per exceſſus amoris peregrinos, & inſolitos, longeque diuerſos ab his, quos ordinariè experiri ſolet.

Abſcondere dilectule.

Quaſi diceret: dilecte Sponſe mi, abſcondere, quæſo, in animæ meæ intimo receſſu, teque illi ſecreto communica, eique tua mirabilia omnium mortalium oculis abſcondita & peregrina pande.

Et facie tua montes aſpice.

Diuinitas eſt Dei facies: montes vero tres animæ potentiæ.

Dei facies eſt diuinitas: montes vero ſunt animæ potentiæ, memoria, intellectus atque voluntas. itaque idem eſt ac ſi diceret: Illuſtra intellectum meum diuinitate tua, diuinas ei notitias conferendo; adorire voluntatem, diuinum ei amorem largiendo & communicando; ac denique aggredere memoriam, diuinæ gloriæ poſſeſſione. In quo petit anima à Sponſo, quæcunque poſtulare poteſt. Non enim nunc contenta eſt Dei cognitione, & communicatione per poſteriora, quemadmodum Deus olim ſe geſſit cum Moyſe, quod eſt eum per illius effectus operaque cognoſcere: ſed Dei ipſius facie duntaxat contenta eſt, quæ eſt eſſentialis communicatio diuinitatis abſque alio medio, idque per quendam ſui contactum cum diuinitate. Quod plane alienum eſt ab omni ſenſu, & accidentibus, cum ſit contactus nudarum ſubſtantiarum, animæ nimirum, mediantibus prædictis potentijs, & diuinitatis: ac proinde protinus ait:

Neque id velis dicere.

Id eſt, neque id velis dicere vt antea, quando communicationes tuæ huiuſmodi erant, vt externis ſenſibus illas diceres, eo quod illarum eſſent capaces; non enim tam ſublimes, tamque profundæ erant, vt eas aſſequi non valerent: iam vero opto vt tam ſublimes, ſubſtantiales intimæque ſint, vt minimè eis id dici cupiam, ita vt illas percipere valeant: ſubſtantia enim ſenſibus cõmunicari nequit. vnde quidquid in ſenſum cadere poteſt, non eſt Deus eſſentialiter. Optans igitur hic anima hanc eſſentialem Dei communicationem, quæ in ſenſum non cadit, eo modo eam ſibi conferri obſecrat, vt nequaquam ſenſibus dicatur: hoc eſt, ne tam infimo & externo modo te ipſum communices, vt ſenſui communicari & dici poſſit.

Quin imo campos intuere.

Diximus iam, quod Dei aſpicere, ſit

ipſius amare: campos vero hoc loco appellat virtutum, donorum, perfectionum & diuitiarum ſpiritualium animæ multitudinem: ac ſi clarius diceret, quin imo introrſum conuertere Dilectule, adamando campos virtutum ac perfectionum, quas in anima mea repoſuiſti, vt illarum amore captus abſcondaris, ac immoreris in illa: verum namq; eſt, quod licet ſint tuæ, iam nunc eo quod animæ eas donaueris; etiam illius ſunt,

Qua graditur per inſulas extraneas.

Animæ nimirum meæ, tendentis ad te, per extrarias tui notitias, ac per modos & vias peregrinas, & ab omnib. ſenſibus, nec non à communi naturali cognitione alienas. Vnde idem eſt, ac ſi diceret: Quandoquidem anima mea tendit ad te per notitias peregrinas, & à ſenſibus alienas: tu quoq; viciſſim, te illi tam intimè ſublimiterque communica, vt ab illis omnibus ſit alienum.

Notitia Dei præter ordinariaInſula extranea.

CANTVS TRIGESIMVSQVARTVS.

CANCION XXXIV.	SEN SVS.
La blanca palomica	*Candida columbula*
Al Arca con el ramo ſe ha tornado	*Ad arcam cum ramo eſt reuerſa,*
I ya la tortolica	*Et turtur auis pudica*
Al ſocio deſeado	*Socium deſideratum*
En las riberas verdes ha hallado.	*In virentibus ripis inuenit.*

DECLARATIO.

SPonſus interloquitur in præſenti cantu; concinens puritatem, quam Sponſa habet in hoc ſtatu, nec non diuitias & præmium, quod acquiſiuit, eò quod ſe diſpoſuerit, ac deſudauerit vt illo perueniret. Bonam etiam ſortem illi obtigiſſe canit, dum ſponſum ſuum in hac vnione inuenit, innuit præterea votorum illius complementum, voluptatem ac refrigerium, quod in ipſo poſſidet, tranſactis iam laboribus & anguſtijs, vitæ ac temporis anteacti, ait itaque:

Candida columbula.

Candidam columbulam animam appellat propter candorem nitoremq; receptum ex gratia, quam in Deo reperit: quæ, inquit:

Ad arcam cum ramo eſt reuerſa.

Comparat hoc loco animam columbæ Arcæ Noë, exitum ac reditum illius ad arcam, metaphoricè vſurpando, vt denotet id, quod animæ in hoc caſu euenit. Nam quemadmodum columba egreſſa ex arca Noë, ad eandem reuerſa fuit roſtro ramum oliuæ portans, in ſignum miſericordiæ diuinæ oſtenſæ in ceſſatione aquarum ſuper terram, propter diluuium inundatam; ita hæc anima ex arca omnipotentiæ Dei egreſſa per creationem,

Digitized by Google

tionem, poſtquam peccatorum imperfectionum, pœnarum, ac laborum huius vitæ inundantes aquas ambulauit, reuertitur ad arcam pectoris Creatoris ſui, portans ramum oliuæ, clementiam, ſcilicet, & miſericordiam à Deo ſibi impenſam, dum ad tam eximium perfectionis statū eam perduxit, & ceſſare fecit aquas peccatorum in terra animæ ſuæ, deditq; victoriam contra omnes inſultus, & impugnationem inimicorum, qui idipſum iugiter conabantur impedire. Vnde ramus oliuæ triumphum de hoſtibus ſignificat & præmium meritorum. Ac proinde non ſolum reuertitur nunc ad arcam Dei ſui candida & nitida, prout egreſſa fuit in creatione, ſed etiam ſuperaddito ramo præmij, & pacis in victoria conſecutæ.

Iamq́ turtur auis pudica
Socium deſideratum
In ripis virentibus adinuenit.

Turturem quoque vocat animam hoc loco, vt pote quæ in hoc caſu ſe geſſit inſtar turturis, cum auitum ſocium reperit. *Nota.* Vt autem hoc melius percipiatur, ſciendum eſt, quod de turture ſcribitur: Nimirum, quod quamdiu conſortem non inuenit, nec ſupra ramum virentem conſiſtit, neque lucidam, & algentem aquam bibit, neque ſubtus vmbram quieſcit: At vero vbi coniungitur ſponſo, his omnibus fruitur. Quas omnes proprietates etiam anima experitur in ſe: Etenim priuſquam pertingat ad hanc ſpiritualē coniunctionem cum dilecto ſuo, debet carere velle omnibus illecebris, quod eſt ſupra ramum viridem non ſedere; debet etiam omnem gloriolam guſtumque mundialem reſpuere, quod eſt, claram & algentem aquam non bibere: denique debet quouis mundi refrigerio, & fauore mundano priuari; hoc eſt ſubtus vmbram non quieſcere, nullibi pauſare volendo; imo pro ſolitudine rerum omniū gemendo, & ſuſpirando, donec ſponſum inueniat. Iam vero, quia huiuſmodi anima, priuſquam ad hunc ſtatum perueniret, hoc tenore, inſtar turturis requirebat Dilectum ſuum, nullibi inueniendo, nec inuenire cupiendo ſolatium, nec refrigerium, quam in ſolo illo; idcirco concinit hoc loco idem ſponſus moleſtiarum, ac fatigationum periodum, ac deſideriorum eius complementum dum ait: *Iam turtur ſocium deſideratum in ripis virentibus adinuenit*; id eſt, iam ſedet ſupra ramum viridem, ſeſe oblectans in dilecto ſuo, bibenſque aquam claram, ſublimis contemplationis & ſapientiæ Dei, & algentem, hoc eſt, refrigerium, quod habet in ipſo; confugit etiam ſubtus vmbram protectionis, & fauoris illius, quod ipſa tantopere expetiuerat, vbi ſapidè, diuinituſque conſolatur ac reficitur; quemadmodum in Canticis ea de re lætatur, *Cant. 2. 3.* cum ait: *Sub vmbra illius, quem deſideraueram, ſedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.*

Digitized by Google

CANTVS TRIGESIMVS-QVINTVS.

CANCION XXXV.	SENSVS.
En ſoledad viuia,	*In ſolitudine viuebat,*
Y en ſoledad ha pueſto ya ſu nido	*Et in ſolitudine poſuit nidum ſuum,*
I en ſoledad la guia	*Et in ſolitudine eam ducit,*
A ſolas ſu querido	*Solus eius dilectus,*
Tam bien en ſoledad de amor herido.	*Etiam in ſolitudine amore ſauciatus.*

EXPLANATIO.

PRoſequitur Sponſus, indicatque iucunditatem, quam percipit ex ſolitudine, quam ſentiebat anima, antequam ad hanc vnionem perueniret, nec non lætitiam, qua afficitur, ex ſeceſſu omnium moleſtiarum, laborum & impedimentorum, quo nunc gaudet, poſt tranquillam, & ſuauem manſionem factam in amato ſuo, à rebus omnibus, earumque moleſtijs expedita iam & aliena. Oſtendit inſuper gaudere ſe, quod ſeceſſus iſte, quem habet anima, extiterit diſpoſitio congrua, vt deinceps vere dirigatur, & moueatur à Sponſo, quod hactenus fieri non poterat, eo quod nondum poſuerat nidum ſuum in ſolitudine, hoc eſt, nondum acquiſiuerat perfectum habitum, & virtutem ſolitudinis, vbi anima à ſpiritu Dei mouetur, & ad diuina ducitur. Neque ſolum dicit, quod ipſe eam dirigit in iſta ſolitudine, ſed prætereà ait, quod ipſe ſolus hoc præſtet, ſeſe illi communicando, abſque alijs medijs Angelorum, vel hominum, ſpecierum, vel figurarum; exceptis notitijs enumeratis, Secundo Verſu Cantus 33. cum non minus ipſe illius amore ſauciatus ſit in hac eius ſolitudine, ac libertate ſpiritus, quam habet mediante receſſu prædicto, quàm illa, in eum ardenti amore feratur; gratiſſima enim eſt illi ſolitudo, ſiue ſeceſſus: ait itaque,

Seceſſus ſolitudinis Deo gratus.

In ſolitudine viuebat.

Turtur prædictus, nempe anima, degebat in ſolitudine, priuſquam in hoc ſtatu vnionis, dilectum inueniret. Animæ ſiquidem Deum expetenti, nullius rei conſortium, ſolatium, aut veram ſocietatem affert: quin potius, donec illum inueniat omnia creata maioris ſolitudinis cauſa ſunt.

Et in ſolitudine poſuit nidum ſuum.

Solitudo, in qua prius degebat, erat (prout de turture diximus) carere velle, ob amorem Sponſi ſui, omnibus mundi bonis, perfectioni propriæ ſtudioſè inſiſtendo, & acquirendo ſolitudinem perfectam, qua peruenitur ad vnionem cum verbo, atque adeò ad completam requiem, ac refrigerium, quod hoc loco ſignificatur per nidum, qui requiem denotat. Itaque perinde eſt ac ſi diceret: in iſta ſolitudine, quam antea incolebat, cum labore & anguſtia, ſeſe in illa exercens, eò quod nondum perfecta eſſet; in ea inquam ſolitudine,

requiem

requiem ac refrigerium ſuum conſtituit, eò quod iam illud perfectè acquiſiuerit in Deo. Vnde Dauid in ſenſu ſpirituali loquens ait: *Etenim paſſer inuenit ſibi domum, & turtur nidum ſibi, vbi ponat pullos ſuos.* id eſt, inuenit ſtabilitatem, ac ſedem in Deo, vbi appetitibus, & potentijs ſatisfaciat.

Pſ. 83. 4.

Et in ſolitudine eam ducit.

Id eſt; in iſta rerum omnium ſolitudine, quam habet anima, in qua ſola cum Deo verſatur, ab ipſo ducitur & mouetur, & ad res diuinas erigitur: mouet nimirũ intellectũ ipſius ad Deificas intelligẽtias, quippe qui alijs quibuſuis cõtrarijs, ac peregrinis intelligentijs, ſolus iam ac nudatus exiſtit: voluntatẽ etiam ad Dei amorẽ liberè mouet; vtpote quæ ſola iam & immunis ſit alijs affectibus: memoriã quoq; replet notitijs diuinis: eo quod ipſa etiam ſola & vacua ſit alijs imaginibus & phantaſmatibus. nam vbi anima expedit & euacuat has potentias rebus omnib. inferioribus, necnon adhæſione ac proprietate erga ſuperiores, ſolas & inanes eas relinquendo; protinus occupantur à Deo, circa inuiſibilia & diuina, idemque eam dirigit in hac ſolitudine. quod aſſeruit S. Paulus de viris perfectis, qui, *Spiritu Dei aguntur* &c. quod eſt idem, ac dicere: in ſolitudine eam ducit, ac dirigit.

Potentia expedita à rebus inferioribus protinus occupãtur à Deo circa inuiſibilia.

Rom. 8. 14

Solus eius dilectus.

Hoc eſt, non tantum eam dirigit in hac ipſius ſolitudine, ſed etiam ipſe ſolus operatur in ea, abſq; vllo medio. hoc quippe proprium eſt huius vnionis animę cum Deo, in matrimonio ſpirituali, quod Deus agit in illa, eique ſeſe communicat, non quidem Angelorum miniſterio, vt prius, neque naturalis habilitatis interuentu, ſed per ſeipſum. Senſus namque tum externi, tum etiam interni & creata omniã, imo ipſamet anima valde parum conferunt ad hæc eximia, & ſupernaturalia dona, quæ Deus præſtat in hoc ſtatu, recipienda: non enim ſubduntur habilitati naturalique operationi ac diligentiæ animæ; ſed ipſe ſolus in illa, & cum illa, hoc præſtat; quod ideo fit, quia ſolam reperit, prout dictum eſt; ac proinde nullam aliam ſocietatem eam habere vult, nec alteri perficiendam, quàm ſibi ſoli, concredit. Æquum etiam eſt, vt quandoquidem anima reliquerit, omnia, ac per omnia media tranſierit, ad Deũ ſuper omnia aſcendendo, ipſe quoq; Deus ſit dux, & medium illius ad ſe. Cumque anima in ſolitudine rerum omnium, conſcenderit ſuper omnia, nihil æquè deinceps illi prodeſt, vt aſcendat ſuperius, ac idem verbum Sponſus. Porro is tam ardenti amore fertur in animam, vt ipſe ſolus velit illi dona iſta præſtare: vnde protinus ſubdit:

Solus Deus abſq; vllo medio operatur in anima in ſtatu matrimonij ſpiritualis.

Etiam in ſolitudine amore ſauciatus.

Quoniã anima propter amorẽ Sponſi, ſola & procul omnibus rebus remanſit, idcircò vehementer ipſe adamauit eã in iſta ſolitudine, prout etiã ipſa in ſolitudine eius amore capta, & in eadẽ ſolitudine illius amore ſaucia relicta eſt; propterea non vult eam ſolã relinquere; quin potius ipſe illius amore ſaucius, in ſolitudine, quã habet ob gratiã ſui, ſolus ſeorſim eã regit, ſe ipſum illi concredens, votaq; illius adimplens. Quod vtique non operaretur in illa, niſi in ſolitudine reperiſſet. Quapropter idẽ Sponſus dicit per Oſeam Proph. de anima: *Ducam eam in ſolitudinem, & loquar ad cor eius.* Nam in eo quod ait, quod ad cor ipſius loquetur, ſignificatur traditio ſui, ipſi animæ: loqui enim ad cor, eſt cordi ſatisfacere, cui verè alius non ſatisfacit, quam ſolus Deus.

Oſee 2. 14.

Digitized by Google

CANTVS TRIGESIMVS-SEXTVS.

CANCION XXXVI.

Gozemonos amado
Y vamonos auer entu hermoſura
Al monte,ò al collado
Do mana el agua pura
Entremos mas adentro enla eſpeſſura.

SENSVS

Collætemur dilecte
In tua pulchritudine nos inſpicere eamus
Ad montem ſiue ad collem
Vnde manat aqua pura,
Ingrediamur interius denſitatem.

DECLARATIO.

COmpletâ iam perfecta vnione amoris inter Deum & animam, cupit illa exercendis amoris proprietatibus incumbere. Ipſa itaque loquitur in præſenti cantu cum ſponſo, tria, quæ amori propria ſunt, ab illo requirens. Primum eſt: velle recipere gaudium & ſuauitatem amoris: & hoc perit, cum ait: *Collatemur dilecte.* 2. eſt: optare aſſimilari dilecto: quod poſtulat, dum ait: *Eamus nos inſpicere in tua pulchritudine.* 3. eſt: velle ſcrutari & noſſe res. & arcana eiuſdem amati: & hoc flagitat, quando dicit: *ingrediamur interius denſitatem.* ſequitur verſus.

Collatemur dilecte.

Nimirum in communicatione dulcedinis amoris, non ſolum in ea, quam habemus in ordinaria ad inuicem connexione & vnione; verum etiam in ea, quæ redundat in exercitium affectiuè, & actualiter amandi: ſiue interius per voluntatem actibus affectiuis, ſiue exterius exercendo opera dilecti obſequium cõcernentia. Amor enim, vbi inſedit, hanc, prout diximus, proprietatem ſortitur, quod ſemper cupit experiri illius gaudia ac dulcedines, quæ ſunt exercitium interius, exteriuſque amandi, vti diximus: Quod idcirco facit, vt dilecto ſimilior fiat: & ſic ſtatim ſubdit:

In tua pulchritudine nos inſpicere eamus.

Hoc eſt; ita nos geramus, vt, hoc præfato amoris exercitio mediante, pertingamus ad videndum nos in tua pulchritudine. i. aſſimilemur in pulchritudine: ſit autem pulchritudo tua talis, vt dum alter alterum intuetur, tibi aſſimiletur in pulchritudine tua, & ſe ipſum conſpiciat in tua pulchritudine: quod fiet, ſi transformaueris me in tuam pulchritudinem: & ſic videbo te in pulchritudine tua, & tu viciſſim videbis me in tua pulchritudine, tu quoque videbis te in me, in pulchritudine tua, & ego inſpiciam me ipſam in te, in tua pulchritudine. Et ſic videar ego tu, in pulchritudine tua, & tu videaris ego in tua pulchritudine: & pulchritudo mea ſit tua pulchritudo, & pulchritudo tua ſit pulchritudo mea, eroq; ipſa vnum tecum in tua pulchritudine, & tu eris vnum mecum in tua pulchritudine, ſiquidem pulchritudo tua, erit etiam mea pulchritudo. Hæc eſt adoptio filiorum Dei, qui veraciter dicent Deo, quod idem Filius apud Ioannem

Digitized by Google

annem dixit æterno Patri, his verbis: *Omnia mea tua ſunt, & tua mea ſunt*. ille quidem per eſſentiam, cum ſit eiuſdem filius naturalis, nos vero per participationem, cum ſimus filij adoptiui; quod dixit non propter ſe tantum, qui caput erat, ſed etiam propter ſuum corpus myſticum, quod eſt Eccleſia.

Ioan. 17. n.10.

Ad montem ſiue ad collem.

Hoc eſt, ad notitiam ſimilem illi, quam Theologi matutinam appellant, quæ eſt cognitio in verbo diuino, quod hic montis nomine ſubintelligitur: Verbum quippe diuinum, eſt Dei altiſſima & eſſentialis ſapientia. vel certe eamus ad notitiam veſpertinam, quæ eſt Dei ſapientia in ſuis creaturis, operibus, & admirandis ordinationibus, quæ ſapientia hoc loco deſignatur per collem, qui monte demiſſior eſt. Cum igitur ait anima, pergamus videre nos in pulchritudine tua ad montem, eſt idem ac dicere, ſimilem me facito & informa me diuinæ ſapientiæ pulchritudine, quæ, ſicuti diximus, eſt filius Dei. Cum vero ait, vel pergamus ad collem, eſt petere, informari etiam ſapientia, & myſterijs ipſius, in creaturis & operibus: quæ etiam eſt pulchritudo, qua ſe anima illuſtratam videre cupit. Nequit anima ſe ipſam videre in Dei pulchritudine, eique in pulchritudine ſimilis apparere, niſi per transformationem in Dei ſapientiam, in qua ſuperiora videntur ac poſſidentur, in quantum fieri poteſt in hac vita; idcirco ire optat *ad montem vel ad collem*.

Mons & collis cognitio matutina & veſpertina.

Vbi manat aqua pura.

Id eſt: vbi notitia & ſapientia Dei (quam hic aquam nominat) pura alijſque accidentibus & phantaſmatibus nitida & denudata, clara etiam, nullíſque tenebris ignorantiæ obuelata intellectui confertur. Hoc deſiderio clarè & purè intelligendi veritates diuinas aſſiduè, ſtimulatur anima, & quo vehementius amat, eò etiam illas intimius penetrare cupit: ideoque tertium poſtulat, dicens:

Penetremus interius denſitatem.

Denſitatem, ſcilicet operum admirabilium & profundorum iudiciorum tuorum, quorum tanta eſt multitudo, tantaque diuerſitas, vt non incongruè denſitas nuncupari poſſit: includunt ſiquidem copioſam ſapientiam tot myſterijs redundantem, vt non tantum denſam, verum etiam coagulatam dicere poſſimus, iuxta dictum Dauidis aientis: *Mons Dei mons pinguis, mons coagulatus, mons pinguis.* Porrò denſitas iſta ſapientiæ & ſcientiæ Dei, tam eſt profunda & immenſa, vt quantumuis anima plura de illa cognoſcat, ſemper nihilominus interius ingredi poteſt, vtpote quæ ſit immenſa, eiuſque diuitiæ incomprehenſibiles: quemadmodum D. Paulus exclamat dicens: *O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei, quam incomprehenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius?* Veruntamen anima cupit hanc denſitatem, & incomprehenſibilitatem iudiciorum & viarum penetrare, quia deficit præ deſiderio intrandi penitius ad illorum cognitionem; illa ſiquidem cognoſcere, eſt delectatio inæſtimabilis exuperans omnem ſenſum. Hinc Dauid dulcedinem eorum deſcribens ait: *Iudicia Domini vera, iuſtificata in ſemetipſa, deſiderabilia ſuper aurum & lapidem precioſum multum, & dulciora ſuper mel & fauum: etenim ſeruus tuus cuſtodit ea.* ac proptereà ſummoperè cupit anima prouehi in altum iſtorum iudiciorum, & interius illa cognoſcere: quod vt obtinere poſſit, ſumma cum lætitia & conſolatione vniuerſas mundi anguſtias ac labores

Dei iudicia & opera denſitas.

Pſ. 67. 16.

Rom. 11. n. 33.

Pſal. 18.

bores

bores intraret; nec non per omne illud, quod ad hoc conſequendum, medium eſſe poſſet, quantumuis difficile, ac moleſtum, itaque etiam in hoc verſu ſubintelligitur denſitas laborum ac tribulationum, quam etiam anima ingredi deſiderat, quando ait:

Penetremus interius denſitatem.

Nemo poteſt intrare denſitatem operũ Dei, niſi prius intret denſitatem laborum.

Laborum videlicet & preſſurarum, eo quod ſint medium ad intrandum denſitatem iucundæ ſapientiæ Dei: nam acrior cum laboribus pugna, puriorem intelligentiam adducit, atque adeo puriorem ſublimioremque fruitionem; quia à radice interiori procedit. Idcirco cõmuni, & vulgari patiendi modo minimè contenta, ait: *Ingrediamur interius denſitatem.* Hinc S. Iob hoc genus patiendi deſiderans dixit: *Quis det vt veniat petitio mea, & quod exſpecto, tribuat mihi Deus, & qui cœpit, ipſe me conterat; ſoluat manum ſuam & ſuccidat me, & hac mihi ſit conſolatio, vt affligens me dolore non parcat.* O vtinam tandem homines agnoſcerent, eſſe omnino impoſſibile peruenire ad denſitatem ſapientiæ & diuitiarum Dei, niſi intrando prius denſitatem laborum, multipliciter patiendo, ita vt anima, ea in re ſolamen ac deſiderium ſuum reponat! Vtinam inſuper cognoſcerent, quemadmodum anima, quæ ſerio concupiſcit ſapientiam, verè prius optat intrare denſitatem crucis, quæ eſt via vitæ, per quam pauci ingrediuntur! commune ſiquidem eſt omnibus, optare ingredi denſitatem ſapientiæ, diuitiarum & deliciarum Dei; at verò deſiderium intrandi denſitatem laborum & dolorum propter Dei filium, paucorum eſt: ſicut multi vellent eſſe in termino viæ, non confecto itinere intermedio, quod ad terminum ducit.

Iob 6. 8.

CANTVS TRIGESIMVS-SEPTIMVS.

CANCION XXXVII.	SENSVS.
Y, luego alas ſubidas	*Et mox ad ſublimes*
Cauernas de la piedra nos iremos	*Petræ cauernas ſimul ibimus,*
Que eſtan bien eſcondidas	*Quæ benè ſunt recondita*
Y alli nos entraremos	*Et illuc intrabimus,*
Y el moſto de granadas guſtaremos.	*Et granatorum muſtum deguſtabimus.*

DECLARATIO.

VNa ex rationibus, quæ præ cæteris mouet animam, vt ingredi cupiat hanc denſitatem ſapientiæ & iudiciorum Dei, intimeque penetrare ſpiſſitudinem laborum, vti diximus, ea eſt: vt intellectum ſuum vnire poſſit, & alta incarnati verbi myſteria intelligere tanquam ſublimiorem, ſibique ſapidiorem ſapientiam; ad cuius ſublimem

Digitized by Google

mem notitiam non peruenitur, niſi poſt ingreſſum in prædictā denſitatem ſapientiæ & experientiæ laborum. Ait itaque Sponſa in hoc cantu, quod poſt intimum ingreſſum in hanc ſapientiam & labores, ad Dei & hominis alta myſteria intelligenda procedent, quæ ſublimiori ſapientiâ referta, & in Deo magis ſunt recondita: ait prætereà illuc ſe ingreſſuros, animâ ſeſe illis immergente atque infundente. fruentur etiam & guſtabunt ipſa vnà cum Sponſo ſuauitatem ex illorum notitia & cognitione manantem: fruentur quoque & guſtabunt virtutes & attributa Dei, quæ medijs hiſce myſterijs in Deo innoteſcunt, nempe iuſtitia, miſericordia, ſapientia &c.

Et mox ad ſublimes Petræ cauernas ſimul ibimus.

Petra, de qua hic loquitur, eſt Chriſtus, vt D. Paulus ait ad Corinthios: *Petra autem erat Chriſtus.* Cauernæ ſublimes ſunt 1.Cor.10. 4. celſa, alta, profundaque myſteria in Dei ſapientiâ, quæ eſt in Chriſto, propter vnionem hypoſtaticam humanæ naturæ cum verbo diuino: tum etiam analogia intercedens inter vnionem hominum in Deo, & hanc hypoſtaticam vnionem: nec non in conuenientijs iuſtitiæ & miſericordiæ Dei, quæ ibi reperiuntur ſuper ſalutem humani generis in manifeſtatione iudiciorum ipſius: quæ quod tam alta ſint, tamque profunda, ſatis congruè cauernæ nuncupantur. Alta quidem propter celſitudinem myſteriorum; cauernæ vero propter profunditatem ſapientiæ; quemadmodum enim cauernæ ſunt profundæ, & habent plures ſinus; ita quodlibet myſterium humanitatis Chriſti profundiſſimum eſt in ſapientia, habetque plurimos ſinus iudiciorum ſuorum occultorū, prædeſtinationis ac præſcientiæ erga filios hominum, propterea ſtatim ſubdit:

Quæ bene ſunt recondita,

Vſq; adeo, vt licet plura myſteria & mirabilia Doctores ſancti detexerint, & animæ deuotæ in huiuſmodi vitæ ſtatu cognouerint, adhuc tamē illis potior parſe nuntiāda, imo & intelligenda reſtat: quare profundè fodiendum eſt in Chriſto, qui eſt inſtar fodinæ abundantis, plurimos theſaurorum ſinus habētis, vbi quantumuis altè quis fodiat, non inuenitur finis, neque terminus eorum, imo in quolibet ſinu nouæ venæ nouarum diuitiarum hinc & illinc reperiuntur. Propterea enim Diu. Paulus de eodem Chriſto ait: *In quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ Dei abſconditi.* Coloſſ.2.3. Quos theſauros ingredi nequit anima, nec ad illos pertingere valet, niſi prius tranſeat (ſicut diximus) & ingrediatur denſitatem laborum, interius exteriuſque patiendo: & plurima à Deo beneficia intellectualia & ſenſibilia recipiendo, & niſi diuturna ſpiritualis exercitatio præceſſerit. Hæc quippe omnia inferiora ſunt & diſpoſitiones ad ſublimes cauernas cognitionis myſteriorum Chriſti; quæ eſt altiſſima ſapientia, quæ in hac vita obtineri poteſt. Hinc Moyſi petenti vt oſtenderet ſibi gloriam ſuā reſpondit: Exo.33.19 *Non videbit me homo & viuet: ſed ego oſtendam omne bonum tibi*, id eſt, quod in præſenti vita videri poteſt. Quod ita factum eſt: nam conſtituto illo in foramine petræ, quæ eſt Chriſtus, vt diximus, poſteriora ſua illi oſtendit, quod nil aliud fuit, quam myſteriorum operum ſuorum notitiam conferre, præſertim vero myſteriorum incarnationis filij ſui. Hæc itaque foramina perfectè ingredi cupit anima, vt ſeſe abſorbeat inebriet & omnino trāsformet in amore

Digitized by Google

notitiæ illorum, in ſinu Dilecti ſui deliteſcēdo. Ad iſta foramina illam inuitat in Canticis dicens: ***Surge amica mea, ſpecioſa mea, & veni, columba mea, in foraminibus petræ, in cauerna maceriæ:*** quæ foramina ſunt cauernæ, de quibus agimus, & de quibus ait hoc loco Sponſa: Cant. 2. 13

Et illuc intrabimus.

Illuc, videlicet notitias illas diuinorum myſteriorum ingrediemur, neque dicit intrabo ſola, ſed intrabimus, Dilectus, ſcilicet & ipſa ad ſignificandum, non eam duntaxat hoc opus efficere, ſed ſponſum cū ipſa. Præterea quia in hoc ſtatu matrimonij ſpiritualis, de quo loquimur, Deus & anima ad inuicem ſunt vniti; idcirco nullum Anima facit opus ſola ſine Deo: Porro id, quod ait: *illuc intrabimus*: tantundem eſt, ac ſi dicatur, ibi transformabimur ad inuicem in transformatione nouarum notitiarum, actuum & communicationum amoris. Nam etiamſi anima, cum iſta dicit, ſit transformata, ratione prædicti ſtatus, hoc tamen non obſtat, quin poſſit in hoc ſtatu habere nouas illuſtrationes & transformationes nouarum notitiarum, luciſq; diuinæ: imo frequentiſſimæ ſunt illuſtrationes nouorum myſteriorum, quas Deus animæ cōmunicat, in perpeti communicatione facta inter ipſum & animam, imo in ſeipſo idem ei communicat: ipſa vero quaſi denuo illum ingreditur ſecundum notitiam illorum myſteriorum, quæ in illo cognoſcit: atque in noua illa cognitione, arctiſſimo ac ſublimiſſimo modo eum amat, ſeſe in illum transformans, ſecundum nouas illas notitias, ſapor etiam & delectatio, quam tunc denuo percipit, eſt omnino ineffabilis, de qua loquens in ſubiecto verſiculo ait:

Et granatorum muſtum deguſtabimus.

Granata ſignificant diuina Chriſti myſteria & alta Dei iudicia, tum etiam virtutes & attributa, quæ ex horum myſteriorum notitia cognoſcuntur eſſe in Deo. Quemadmodum enim granata habent plurima exigua grana, orta & innixa in ſphærico illo ſinu, ita quælibet virtus, & attributum, myſterium & iudicium Dei, continet in ſe maximam multitudinem granorum, effectuum & ordinationum Dei admirabilium, quæ continentur ac ſuſtentantur in illo ſphærico ſeu circulari ſinu virtutis & myſterij ad illos effectus pertinētis. Conſultò autem hic notamus figuram circularem ſiue ſphæricam granati: nam vnumquodque granatum hoc loco denotat vnicam virtutem & attributum Dei, quod attributum ſeu virtus Dei, eſt ipſe Deus, qui per figuram circularem ſiue ſphæricā exprimitur, eo quod careat principio & fine. Muſtum autem horum granatorum, quod ſimul guſtaturos ait, eſt fruitio, quam anima recipit (in quantum in præſentis vitæ ſtatu eſt poſſibile) ex notitia & cognitione illorum, nec non diuini amoris voluptas, quam in eis prælibat. Et ſicut ex multis granatorum granis vnicum duntaxat muſtum profluit: ita ex his omnibus Dei mirabilibus & magnalibus cognitis, oritur ac redundat in ipſam animā vnica fruitio & delectatio amoris, quem ipſa ſumma voluntatis teneritudine protinus offert Deo. Hoc illa in canticis promiſit Sponſo, ſi ad has eminentes notitias deguſtandas introduceretur ab illo, dicens: ***Ibi me docebis, & dabo tibi poculum ex vino condito, & muſtū malorum granatorum meorum:*** ſua, dixit, licet Dei ſint, eò quod ipſe illa donauerit, ſed anima tanquam rem propriam ea redonat ipſi Deo: quod indicare voluit, Cant. 8. 2.

cum

cum ait: Et granatorum muſtum deguſtabimus. Dum enim Sponſus illud guſtat, animæ guſtandum præbet, & dum anima illud libat, ſponſo viciſſim guſtandum exhibet, & ſic guſtus eſt vtrique communis.

CANTVS TRIGESIMVS-OCTAVVS.

CANCION XXXVIII.	SENSVS
Alli me moſtrarias	*Illic mihi monſtrares*
Aquello, que mi alma pretendia	*Id quod anima mea ambiebat,*
Y luego me darias	*Et ſtatim mihi donares*
Alli tu vida mia	*Ibidem tu, ô mea vita,*
Aquelloque me diſte el otro dia.	*Id quod dederas altera die.*

DECLARATIO.

SCopus animæ cupientis ingredi præfatas cauernas erat perfectè pertingere ad illud quod ſemper ambiuerat (ſaltem in quantum huius vitæ ſtatus id patitur) integrum, videlicet perfectumque amorem, qui in tali communicatione confertur. Intendebat inſuper perfectè conſequi, quoad ſpirituale, rectitudinem ac munditiem ſtatus iuſtitiæ originalis. Itaque duo aſſerit in hoc cantu: Primum eſt quod ibi, nimirum in transformatione illa notitiarum oſtenderet id, quod anima in cunctis actibus & intentionibus ſuis ambiebat: quod eſt, eam edocere perfectè diligere Sponſum ſuum, ſicut illi ſeipſum amat, vnà cum cæteris quæ in ſequenti cantu dilucidat. Secundum eſt, quod ibi etiam conferret munditiem ac puritatem, quam ei contulerat, in Protoparentibus in ſtatu iuſtitiæ originalis, vel quam ei donat in die quo baptizatur, ſic eam prorſus emundando à cunctis imperfectionibus ac tenebris, quemadmodum tunc mundata fuit.

Illic mihi monſtrares Id quod anima mea ambiebat.

Ambitio iſta, eſt æqualitas ſiue vnio amoris. Amans enim nequit eſſe contentus, niſi percipiat ſe tantum amare, quantum amatur. Iam verò cum anima videat veritatem atque immenſitatem amoris, quo diligitur à Deo, vellet etiam ipſa (ſi poſſet) nõ minus alto, ac perfecto modo eum diligere, atq; in hunc finem optat actualem transformationem. Non.n. poteſt anima peruenire ad hanc æqualitatẽ, & integritatẽ amoris, niſi per omnimodam transformationem voluntatis ſuæ cum diuina: in quâ trãsformatione ita ad inuicem copulantur voluntates, vt è duabus vna reſultet, eo ſenſu quo loquitur Apoſtol. *Viuo*, ego, *iam non ego, viuit vero in me Chriſtus.* Itaq; in hoc ſenſu intercedit æqualitas amoris: quia voluntas animæ in Dei voluntatem conuerſa, iam tota eſt voluntas Dei: non enim periJt volũtas *Gal. 2. 20.*

animæ,ſed Dei voluntas facta eſt: ac proinde anima Deum amat voluntate Dei, quæ in ſenſu dicto eſt etiam voluntas ipſius: ideoque altiſſimo eum diligit amore per Spiritum ſanctum infuſo, prout Apoſtolus ait, his verbis: *Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per Spiritum ſanctum, qui datus eſt nobis.* Animaduertendum eſt autem quod non ait hoc loco anima, Illic mihi dares, ſed illic mihi mõſtrares; Nã etiamſi verè amorem ſuum illi donet, dicitur tamen valde proprie ei monſtrare ſeu docere amorem, hoc eſt, docet eam amare Deum, ſicut ille ſeipſum amat: dum .n. Deus nos primum amat, docet nos amare puro & integro amore, ſicut ille nos amat. Et quia in hac transformatione Deus ſeſe cõmunicando animæ, ei monſtrat amorem quendã abſolutũ, generoſum ac purum, quo amabiliſſimè ſeſe illi totum cõmunicat, eã transformãs in ſe: in quo ſuum proprium amorẽ illi dat, quo illa viciſſim illũ amet (vti dicebamus) propterea propriè dicitur eam docere amare, quod eſt quaſi inſtrumẽtum in manibus illius ponere, & innuere quomodo illud debeat exercere. Vnde anima in hoc ſtatu, altiſſimo amore amat Deum non abſimili illi, quo ab ipſo amatur. Hinc eſt quod non ſolum anima ſit edocta amare, ſed etiam amandi magiſtra effecta, eidem amoris magiſtro vnita; atq; adeo ſatisfacta & contenta. quamdiu enim ad iſtum amorem nõ pertingit, minimè cõtenta eſt. Hoc eſt Deum complete amare, eodẽ quo ſeipſum amat amore, in ſenſu dicto de modo viuendi D. Pauli: quod tamen in hac vita perfectè fieri nequit, licet in ſtatu perfectionis; nempe matrimonij ſpiritualis, de quo loquimur, aliquo modo poſſit. Ex hoc autem amore perfecto, confeſtim reſultat in animam intimus & ſubſtantialis iubilus in Deo: videtur enim (& reuera ſic eſt) quod tota animæ ſubſtantia perfuſa gloria Deum magnificet; ſentit etiam per modum fruitionis ſuauitatem intimam quæ prorumpere eam facit in actus laudis, reuerentiæ, æſtimationis, & magnificentiæ diuinæ, cum ingenti gaudio amori permixto. Cæterum hoc nequaquam ita accidit, niſi Deus in præfato transformationis ſtatu contulerit animæ maximam puritatem, ſimilem illi ſtatus innocentiæ, vel lauacri baptiſmalis: quam etiam ſibi à Sponſo illico donandam ait in eadem transformatione, dum dicit.

Rom. 5. 5.

Deus docet animã amorem.

Et ſtatim mihi donares
Ibidem tu, ô mea vita
Id, quod dederas altera die.

Statum iuſtitiæ originalis & diem baptiſmi, in quo anima puritatem recipit, diem alteram vocat, hanc puritatem Sponſum ſibi daturum ait in hac vnione amoris, etenim ſicuti iam diximus, huсuſque pertingit anima in hoc ſtatu perfectionis.

CAN-

Digitized by Google

CANTVS TRIGESIMVS-NONVS.

CANCION XXXIX.

El aſpirar del ayre
El canto de la dulce Filomena
El ſoto y ſu donayre
En la noche ſerena
Con llama que conſume, y no da pena.

SENSVS.

Suauis aura ſpiratio
Dulcis philomela cantus,
Nemus eiuſque feſtiuitas
In nocte ſerena
Cum flamma conſumente, nec moleſta.

EXPLANATIO.

DVo diximus Sponſam expeterei n antecedenti cantu. Primum id quod ambiebat. Secundum quod die altero illi donauerat, de hoc ſecundo nil aliud agendum reſtat, vtpote quod à nobis iam explanatum ſit. Nunc vero in hoc cantu explicat quod primo ambiebat: nam non ſolum eſt amor perfectus, de quo ibidem diximus, ſed etiam, prout ibi annotauimus, quidquid in præſenti cantu cõtinetur, hoc eſt, idem amor, & quod illius miniſterio animæ communicatur. Quapropter quinque hoc loco aſſignat, quibus comprehenduntur omnia, quæ ibidem indicare voluit ſe ambire. Primum eſt *aura ſpiratio*, qui eſt amor prædictus, quem potiſſimum prætendit. Secundum, *Cantus Philomela*, qui eſt iubilus in laude Dei. Tertium, nemus, eiuſque feſtiuitas, hæc eſt creaturarum cognitio & earum diſpoſitio. Quartum, contemplatio pura & ſublimis. Quintum, flamma videlicet conſumens, nec moleſta, quaſi continetur in primo; eſt quippe flãma, ſuauis transformationis amoris, in poſſeſſione rerum omniũ.

Aura ſpiratio.

Hæc aptitudo ſeu habilitas quam poſcit anima ad amandum perfecto modo, vocatur hoc loco *Spiratio aura*, eò quod ſit delicatiſſimus quidam tactus ac ſenſus, quem anima ea tempeſtate percipit in communicatione Spiritus ſancti, qui per modum ſublimiter aſpirantis ſubleuat illa aſpiratione ſua animam, eamque informat, vt ipſa viciſſim ad Deum aſpiret altiſſimam aſpirationem amoris ſimilem illi quam Pater aſpirat in filium, & filius in Patrem, quæ eſt Spiritus ſanctus ipſi animæ datus in prædicta transformatione. Non enim eſſet vera transformatio, niſi anima vniretur etiam & transformaretur in Spiritum S. quamuis propter vitæ huius vilitatem id non fieret clarè ac manifeſtè: quod tam eſt animæ glorioſum, ac delectabile, vt à mortali lingua effari nequeat, neque humanus intellectus id aſſequatur. Cæterum anima vnita & in Deum transformata aſpirat in Deo ad Deum altiſſimam quandã aſpirationem diuinæ ſimilem, quam Deus in illa manens aſpirat in ſemetipſo tanquam ipſius exemplar; quod quantum capio, ſignificare voluit S. Paulus, cum dixit: *Quoniam autem eſtis filij Dei, miſit Deus ſpiritũ filij* Gal. 4. 6.

Digitized by Google

& tranſformatione amoris protecta, expedita, purgataque ab imperfectionibus, moleſtijs, nebuliſque connaturalibus, ſentit in ſpiritu ſuo nouum ver, vbi audit dulcem ſponſi vocem, qui eſt dulcis ipſius philomela, animæ ſuæ ſubſtantiam recreantem ac renouantem his verbis: *Surge, propera amica mea, columba mea, formoſa mea & veni, iam enim hyems tranſijt, imber abijt & receſſit, flores apparuerunt in terra noſtra, tempus putationis aduenit, vox turturis audita eſt in terra noſtra.* In hac Sponſi voce loquente in intimo animæ, ſentit ſponſa malorum finem, & bonorum exordium, cuius refrigerio, protectione ac ſapido ſenſu emittit etiam ipſa anima vocem ſuam ſuauis philomelæ ad Deum nouo cantu, vna cum ipſo Deo illam efficiente. Idcirco enim ſponſus vocem ſuam tribuit animæ, vt ipſa vna ſecum ad Deum emittat vocem ſuam; id enim ille ambit & cupit: Prout idem ſponſus in Canticis optat; dum ſponſam alloquens ait: *Surge amica mea, ſpecioſa mea & veni: columba mea in foraminibus petræ, in cauerna maceriæ, oſtende mihi faciem tuam, ſonet vox tua in auribus meis; vox enim tua dulcis & facies tua decora.*

Cant.2.10 *Cant.3.13*

Dei aures denotant hic deſideria Dei, vt ipſum perfectè laudemus. Vox etenim quam à ſponſa hoc loco requirit, eſt laus perfecta & iubilatio ad Deum: quæ vt vndequaque perfecta ſit, dicit ſponſus, vt eam emittat & reſonare faciat in cauernis petræ, quæ ſunt amoroſæ intelligentiæ myſteriorum Chriſti, quibus ſupra diximus animam illi eſſe vnitam: ex eo ſiquidem quod anima in hac vnione iubilat, & collaudat Deum vna cum ipſo Deo, quemadmodum de amore dicebamus; propterea eſt laus perfecta: nam cum in ſtatu perfecto verſetur, opera perfecta facit. Vnde vox iſta tam Deo, quam animæ dulciſſima eſt: ac proinde ſequitur: *Vox enim tua dulcis*, videlicet, non ſolum tibi, ſed etiam mihi: dum enim mecum vnum es, vocem tuam ſuauis philomelæ vnà mecum ad me profers.

Nemus, eiuſque feſtiuitas.

Tertium, quod dicit anima, mediante amore ſibi fore demonſtrandum: eſt, nemus eiuſque feſtiuitas. Nemoris nomine Deum hoc loco ſubintelligit, vna cum rebus omnibus creatis, quæ in illo ſunt. Sicut enim arbores omnes & plantæ viuunt & radicantur in nemore: ita res creatæ tam cœleſtes quam terreſtres habent radicem & vitam ſuam in Deo. Hoc igitur dicit anima illic fore ſibi oſtendendum, Deum nimirum, quatenus eſt vita & eſſe omnium creaturarum, originem & durationem illarum, & ipſaſmet in illo cognoſcens. Nihil enim curat anima, neque æſtimat, eas per viam ſpiritualem ſine illo cognoſcere. Optat inſuper vehementer videre feſtiuitatem nemoris, hæc eſt gratia, ſapientia & venuſtas, quam ſortitur à Deo: nec eam ſolum quam habet quælibet res creata, ſed etiam illam quam inter ſe efficiunt in ſapienti & ordinata correſpondentia, quam habent ad inuicem tum res ſuperiores, tum etiam inferiores: quod eſt Deum in creaturis per viam contemplatiuam cognoſcere; res profectò ſummopere delectabilis, eò quod ſit cognitio in ordine ad Deum; ac proinde ſequitur quartum.

Im-

Digitized by Google

In nocte ſerena.

Nox iſta in qua anima res iſtas videre deſiderat eſt contemplatio: hæc enim obſcura eſt, ideoque alias eam myſticam Theologiam vocant, id eſt, ſapientiam Dei abſconditam & ſecretam; in qua ſine verborum ſtrepitu & abſque murmure & argumento cuiuſuis ſenſus, quaſi in ſilentio & quiete nocturna ac tenebris omnium ſenſuum, occultiſſime ſecretiſſimeque Deus animam inſtruit, ipſa neſciente, quô fiat: quod vocatur intelligere nõ intelligendo, non enim hoc præſtat intellectus, quem agentem vocãt Philoſophi, cuius opus verſatur circa phantaſmata & formas rerum; ſed fit in intellectu quatenus poſſibilis & paſſibilis eſt, qui non recipit huiuſmodi formas & phantaſmata, ſed paſſiuè recipit intelligentiam ſubſtantialem, quæ abſque induſtria propria illi datur. Ac propterea hanc contemplationem noctem ſerenam hic appellat. Quẽadmodum enim nox ideo ſerena dicitur, quia purgata eſt à nubibus & vaporibus aëris ſerenitati obſtantibus, ita nox iſta contemplationis ſerena eſt intellectualibus oculis, & remota à cunctis nebulis, formis, phantaſmatibus atque notitijs, quæ ingredi poſſunt per ſenſus: nitida etiam ac munda quibuſuis affectuum appetituumque vaporibus, ac proinde eſt nox ſenſui & appetitui naturali iuxta doctrinam Philoſophi aientis: *Quemadmodum enim veſpertilionum oculi ad lumen ſolis ſe habent, ita intellectus animæ noſtræ, ad ea, quæ maniſ ſtiſſima omnium ſunt*: id eſt, ſicut obſcuratur veſpertilionis oculus lumine ſolis, ita intellectus noſter obſcuratur à ſuperexcedente lumine ſupernaturali.

Cum flamma conſumente nec moleſtâ.

Hæc flamma eſt amor Dei iam perfectus in anima, abſumens & transformans eam in ſe; atq; adeò amor ſuauis, eo quod intercedat conformitas, & ſatietas vtriuſque partis, & ideò non eſt moleſta ob varietatem anxiam augmenti vel dectemẽti, vt antea ſolebat eſſe quando anima erat incapax perfecti amoris: nunc enim habet ſe ad inſtar carbonis accenſi, qui magna vniformitate ſimilis eſt, & transformatus in ignem, nec amplius fumat, crepitatque vt prius, nec vltra habet atrum colorem aliaque accidentia connaturalia, quibus veſtitus erat, priuſquam ignis illum penetraret. Quæ omnia retinet anima non ſine moleſtia, donec ad perfectum amoris gradum pertingat, vbi plenè, perfectè, ſuauiterque eam poſſideat amor abſque moleſtia fumi paſſionum & accidentium connaturalium, in ſuauem tamen flammam transformatam: quæ illam conſumit, & in motus, actioneſque diuinas tranſmutet. In qua flamma Sponſum ſibi demonſtraturum & daturum ait Sponſa, ea omnia quæ in hoc cantu recenſuit; vtpote quæ illa poſſideat, æſtimet; eiſque fruatur in perfecto ac ſuaui amore Dei.

(.·.)

CAN-

CANTVS QVADRAGESIMVS.

CANCION XL.	SENSVS.
Que nadie lo miraua	*A nemine videbatur*
Aminadab tan, poco parecia	*Aminadab, neq́, comparebat,*
I el cerco ſoſegaua	*Obſidium miteſcebat*
Y la caualleria	*Et equitatus*
A viſta de las aguas decendia.	*Ad conſpectum aquarum deſcendebat.*

DECLARATIO.

IN hoc poſtremo cantu vult anima indicare diſpoſitionem ſuam præſentem, ad recipiendum dona, quibus in hoc ſtatu fruitur, quæque à Sponſo perierat, quæ abſque huiuſmodi diſpoſitione in ea, nec recipi, nec conſeruari poſſunt. Proponit itaque amato quatuor diſpoſitiones ſeu congruentias, quæ ad prædicta dona obtinenda ſufficiunt, quo ſic eum amplius deuinciat, vt ſibi illa conferat, prout dictum eſt. Prima diſpoſitio eſt: quod ſit iam auulſa & à rebus omnibus abalienata. 2. quod iam dæmon ſuperatus ſit ac profligatus. 3. quod ſubditas habeat iam & ſubiugatas vniuerſas paſſiones & appetitus connaturales ac ſpirituales. 4. & vltima diſpoſitio eſt; quod reformata & purificata ſit pars ſenſitiua, & ſpirituali conformis effecta, adeo vt non ſolum non impediat, ſed etiam coadunetur ſpiritui, bonorum illius particeps effecta. quæ omnia concinit ſponſa in hoc cantu, inquiens:

A nemine videbatur

Quod idem eſt ac ſi diceret: tam ſolitaria, abalienata, & à rebus omnibus tam ſuperioribus, quàm etiam inferioribus auulſa eſt anima mea, tamque intimè ingreſſa eſt tecum per recollectionem, vt illarum omnium obtutus prorſus effugerit; ita vt nec ſuauitate ſua ad oblectationem ſeu guſtum eam moueant, nec miſeria & vilitate amaritudinem, moleſtiamque inducant; dum enim anima mea ab illis vſque adeo longe diſtat, retrorſum valde & procul remanent à conſpectu meo. neque id ſolum, ſed etiam

Neq, Aminadab cõparebat.

Aminadab in diuina ſcriptura Cacodæmonem animæ aduerſarium deſignat, qui innumerabili tentationum apparatu aſſiduè eam impugnabat & perturbabat, ne ad hanc munitiſſimam arcem atq; latibulum recollectionis, in vnione dilecti confugeret ac ſe reciperet: Vbi anima adeo fauſta, victrix & in virtutibus fortis eſt, vt coram illa malignus ſpiritus comparere formidet; vnde ex eo quod talis amplexus fauore insignita, & dæmon ita longè ſit profligatus: tum etiam quia poſtquam anima dæmonem perfectè ſuperauit, prout fecit illa quæ ad hunc ſtatum peruenit, idcirco vltra coram illa nõ comparet: propterea optime ait: ***Neque Aminadab comparebat.***

Et obſidium miteſcebat.

Obſidij nomine ſubindicat hoc loco paſſiones & appetitus animæ, à quibus obſi-

Digitized by Google

obſidetur & oppugnatur, quamdiu non ſunt omnino ſuperati; idcirco obſidium eas vocat, quod etiam quieuiſſe ait: in hoc ſiquidem ſtatu paſſiones ita compoſitæ ſunt, & appetitus ita refrenati, vt vix moleſtiam aliquam inferant aut bellum.

Et equitatus.

Ante conſpectum aquarum deſcendebat.

Aquæ denotant hic bona ſpiritualia, quæ animæ conferuntur in hoc ſtatu. Equitatus verò deſignat potentias partis ſenſitiuæ tum internas, tum etiam externas. Quas potentias hoc loco Sponſa deſcendere ait ante conſpectum harum aquarum ſpiritualium; in hoc ſiquidem ſtatu ita purificata, &, vt ſic loquar, quodammodo ſpiritualizata eſt pars ſenſitiua animæ, vt ipſa vnà cum potentijs ac viribus ſuis naturalibus, ſeſe recipiat ad participandum & ſuo modo fruendum ſpiritualibus muneribus, quæ Deus actu ſpiritui communicat: prout indicare voluit Dauid, quando dixit: *Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum.* Eſt autem Pſ. 83. n. 3. notandum, quod non dicit hoc loco Sponſa, equitatum deſcendere ad guſtandas aquas, ſed ante conſpectum aquarum: quia nimirum hæc portio ſenſitiua & ipſius potentiæ nequeunt eſſentialiter & propriè guſtare bona ſpiritualia, eo quod neque in præſenti, neque in futura vita habeant ad hoc capacitatem proportionatam: ſed per quandam ſpiritus redundantiam, recreationem delectationemque recipiunt, qua potentiæ iſtæ attrahuntur, ad recollectionem, in qua iam bibit anima bona ſpiritualia: & hoc eſt deſcendere potius ad illorum conſpectum, quàm ad eorum eſſentialem guſtum: & ſic guſtant redundantiam quæ ab anima illis communicatur. Dixit autem deſcendere, nec aliud verbum vſurpat, vt ſignificet has potentias à proprijs ſuis operationibus deſcendere ad animæ recollectionem: In quam Dominus IESVS, dulciſſimus Sponſus intromittere & collocare dignetur omnes, qui inuocant nomen eius. Amen.

LAVS DEO.

SPIRI-

SPIRITVALIA

OPVSCVLA

HACTENVS NONDVM impreſſa.

CAVTELÆ SPIRITVALES A VERIS Religioſis obſeruandæ aduerſus animæ hoſtes:

AVTHORE

V. P. Fr. IOANNE A CRVCE PRIMO
Carmelita Diſcalceato.

RELIGIOSVS *breui tempore deſiderans peruenire ad ſanctam recollectionem, ſpirituale ſilentium, nuditatem & paupertatem ſpiritus, vbi pacificum refrigerium, & Spiritus ſancti delectabilis aura percipitur, vbi etiam anima vnitur Deo, ac ſe ipſam extricat vniuerſis creaturarum obſtaculis, Dæmoniſq; aſtutias & deceptiones declinat, nec non ſeipſam, à ſeipſa expedit; ſubiectis ſe documentis exerceat, oportet.*

Inprimis animaduertendum eſt, vniuerſa damna, quæ incurrit anima, à prædictis aduerſarijs, Mundo videlicet, Dæmone, & Carne proficiſci. Mundus cæteris duobus imbecillior eſt. Dæmon ad cognoſcendum obſcurior. Caro verò omnium pertinacior, cuius aggreſſiones tamdiu durant, quamdiu vetus homo perſeuerat. Vt au-

tem quemlibet iſtorum inimicorum quis omnino debellet, omnes tres vincat, oportet. quorum vno debilitato, & reliqui duo viribus deficiunt, quando verò omnes tres ſuperati ſunt, nullum aliud ipſi animæ ſupereſt bellum.

ADVERSVS MVNDVM.

VT omnino deuites damna, quæ tibi Mundus inferre poteſt, tribus hiſce cautelis vtaris oportet.

CAVTELA I.

PRima cautela ſit: vt æquali erga omnes amore feraris, æquali obliuione: ſiue cognati tui ſint, ſiue ignoti, cor tuum tam ab illis quam etiam ab his abſtrahendo, imo quodammodo ab iſtis magis, veritus ne caro & ſanguis foueantur, & viuificentur ab amore naturali, qui inter cognatos ſemper viget. Hunc amorem inceſſanter mortificare debet, qui perfectionem ſpiritualem adipiſci deſiderat. Omnes homines velut extrarij & ignoti tibi ſint, & hac ratione melius ſatisfacies obligationi tuæ erga illos, quàm ſi affectum tuum, ſoli Deo debitum, eis impendas. Neminem plus altero diligas, ſecus enim grauiter errabis. Ille ſiquidem maiori dilectione dignus eſt, quem Deus plus amat, tu autem ignoras quem Deus magis diligat. Cæterum ſi tu æque omnium obliuiſceris, prout tibi conuenit, ad ſanctam iſtam introuerſionem conſequendam; immunis eris ab errore, in amando eos, qui plus minuſue amari merentur. Nihil de illis cogites, nec bona, nec mala: ſed quantum fieri poteſt, ipſos deuita. Quod ſi obſeruare neglexeris, non poteris eſſe religioſus, neque ad ſanctam recollectionem peruenire, neque imperfectiones inde procedentes declinare. Si vero hac in re indulſeris tibi, tecumque diſpenſare volueris, ſiue in vno, ſiue in alio, decipiet te Dæmon, vel tu temetipſum, ſub aliquo boni, vel mali colore. ſi hæc feceris, ſecurus eris, ſin minus, non poteris imperfectiones & noeumenta ex creaturarum adhæſione animæ aduenientia deuitare.

CAVTELA II.

SEcunda aduerſus Mundū cautela reſpicit bona temporalia. Quocirca, vt vere huius generis nocumenta vitare, & exceſſus appetitus contemperare poſſis, ab omni genere poſſeſſionis debes abhorrere, nullaque rei alicuius ſolicitudine angi: non cibi neque veſtitus, nec alterius rei creatæ, etiam diei craſtinæ: ſed hanc curam altioribus applicare, inquiſitioni ſcilicet regni Dei: hoc eſt, vt ſis Deo fidelis: ſic enim (vt ait D. Math.) *reliqua adijcientur nobis.* Equidem tui non obliuiſcetur is, cui de brutis cura eſt. hoc ſi feceris, ſilentium & pacem in ſenſibus conſequeris. Matth. 6. 33.

CAV-

CAVTELA. III.

TErtia cautela ſummopere tibi neceſſaria eſt ad hoc, vt in monaſterio cauere ſcias vniuerſa damna circa Religioſos occurrentia. Quam quod pleriq; non adhibuerint, non ſolum animæ ſuæ pacem, ac bonum amiſerunt, ſed etiam in multa inciderunt, & in dies incidunt mala, & peccata. Hæc igitur ſit cautela, vt nimirum caueas omni ſtudio cogitare, & multo magis loqui de his, quæ religioſum aliquem nominatim concernunt, non de illius indole, non de conuerſatione, non denique de illius rebus, etiam grauioribus, nec ſub prætextu zeli, aut emendationis aliquid dicas alteri, quàm ei, cui ſuo tempore id dicere expedit. Nunquam etiam ſcandalum patiaris, aut mireris, quidquid demum videas audiaſve: ſed animam tuam in obliuione omnium iſtorum immunē ſerua. licet enim viuas inter Angelos, dum alios curioſè attendis, multa tibi videbuntur non bona, eo quod illorum ſubſtantiam nō percipias. Quapropter ſtatue tibi exemplum vxoris Loth, quę quod in Sodomitarum excidio conturbata retroſpexerit, quidnam ageretur contemplatura, punitione diuina, in ſtatuam & petram ſalis conuerſa fuit: Vt ex eo intelligas, Dei voluntatem eſſe, quod licet inter Dæmones viuas, ita tamen te inter illos viuere vult, vt ne quidem ad ipſorum facta cogitationis caput retrouertas, ſed ea, tanquam ad te minime pertinentia, omnino relinquas, hoc ſolum ſpectando vt animam tuam puram coram Deo conſerues, abſque eo quod vel minima cogitatio huius vel illius rei idipſum impediat. Atque adeo illud pro certo habeas, quod nunquam in Conuentibus, & Communitatibus Religioſis deerit offendiculum aliquod, cum Dæmones nunquam deſint ſatagentes deturbare Sanctos: quod & Deus ipſe ad illorum exercitium & experimentum permittit. Tu vero niſi, prout dictum eſt, proſpexeris tibi, non ſecus, ac ſi non eſſes in monaſterio quantumuis allabores, Religioſus eſſe non poteris, neque ad ſanctam nuditatem, & introuerſionem peruenire, neq; ibi latentia damna ſubterfugere. Si enim aliter te geſſeris, quantumuis optimo fine ac zelo ducaris, ſiue in vno ſiue in alio à Dæmone deprehenderis, & ſane ſatis multum ab illo deprehenſus es, quoties præbes aditum animæ circa aliquid huiuſmodi ſeſe diſtrahendi. Memento quid dicat S. Iacobus Apoſtolus: *Si quis putat*, (inquit,) *ſe religioſum eſſe non* Iac. 1. 26.
refrenans linguam ſuam, huius vana eſt religio. quod non minus de interiori, quam etiam de exteriori lingua intelligendum eſt.

Contra Dæmonem.

TRibvs cautelis vti debet quiſquis ad perfectionem aſpirat, vt Dæmonis ſecundi hoſtis manus effugiat: quocirca notandum eſt, inter varias, quas Dæmon vſurpat cautelas, vt perſonas ſpiri-

Digitized by Google

tuales decipiat, ordinariam magiſque frequentem eſſe eam, qua ſub ſpecie boni, non verò ſub ſpecie mali, eis illudit, optime quippe nouit ille malum manifeſte cognitum vix eas admiſſuras. Idcirco nunquam non debes timere, etiam id quod apparet bonum, tunc maxime, cum illud non præſtas ex obedientia. Tutum & ſanum erit hac in re illius conſilium ſequi, à quo illud capere teneris.

CAVTELA I.

SIt itaq; Cautela prima aduerſus Dœmonem: vt nunquam mouearis ad faciendum aliquid, (quod ex ſtatuto ordinis facere non teneris) quantumuis bonum & charitate plenum videatur cum tibi, tum etiam cuiuis alteri, intra vel extra clauſtrum exiſtenti abſque præſcripto obedientiæ meritum & ſecuritatem tribuentis. Sic enim faciendo, proprietatem vitas, dæmonemque & damna, quæ ignoras ſubterfugis, de quibus ſuo tempore Deus à te rationem exiget, quam cautelam niſi diligenter obſerues, tum in minimis, tum etiam maioribus, non poteris non decipi à Dæmone ſiue parum, ſiue multum, quantumuis rectè te agere arbitrere. licet enim aliud non incurreres nocumentum quam non ſequi in omnibus obedientiæ ductum, ſatis notabile eſſet, ſi quidem culpabiliter erras; Deo enim obedientia magis placet, quam ſacrificia: porro religioſi actiones non ipſius, ſed ſuperioris ſunt; quas ſi ab illo ſubtraxerit, tanquam infructuoſæ, & perditæ requirentur ab eo.

CAVTELA II.

SEcunda cautela ſit talis; vt nunquam Prælatum tuum, quicunque ille ſit, aliter aſpicias, quam ſi aſpiceres ipſum Deum, quippe qui vice Dei tibi datus eſt. Nota vero diligenter Dæmonem humilitatis iuratum hoſtem, hac in re plurimum ſe ingerere. Cæterum ſi Prælatum (vti dictum eſt) intuearis, maximum inde lucrum, & profectum percipies, ſin minus iacturam & detrimentum immenſum. Vnde ſedulo inuigila, ne illius conditionem attendas, non modum, non artes, non alias ipſius agendi rationes, nam ſi ſecus feceris, maximo te damno afficies, diuinam enim obedientiam, pro humana commutabis, ſolumque ad obediendum mouebunt vel non mouebunt te modi, & reſpectus, quos ſenſibiliter vides in ſuperiore, non vero ipſe Deus inuiſibilis, cui in perſona illius inſeruis. & ſic obedientia tua vana erit, vel certe eo infructuoſior, quò tu vel ob aduerſam Prælati conditionem amplius grauaris, vel ob gratam placidamque magis hilareſcis. Equidem dico tibi Dæmonem, dum ad hos Prælati modos attendendos inducit, maximam religioſorum ad perfectionem tendentium multitudinem peſſumdare: quorum obedientia exigui admodum pretij eſt coram Deo, eò quod obediendo ad iſta oculos ſuos conuerterint.

Niſi

Niſi hac in re vim intuleris tibi, ita vt eo vſque peruenias, quod tibi perinde ſit (quatenus ad tuum priuatum ſenſum ſpectat) vtrum is vel ille Prælati locum teneat; nullatenus eſſe poteris ſpiritualis, neque vota tua fideliter cuſtodire.

CAVTELA III.

TErtia cautela, directe contra dæmonem pugnans, eſt: vt feriò ſtudeas te ipſum iugiter humiliare verbo & opere; de aliorum bonis ita congaudens, ſicut de tuis; cupienſque vt in omnibus rebus illi præferantur tibi, idque ſyncero corde. qua ratione vinces in bono malum, Dæmonem procul pelles cordiſque poſſidebis lætitiam. Et hoc ipſum præſtare ſtude erga illos potius, quibus minus afficeris, quam erga alios: certo tibi perſuadens, quod niſi hoc pacto te geſſeris, nec ad veram peruenturus charitatem, nec in ea progreſſus facturus ſis. Ama ſemper edoceri potius ab omnibus, quam velle docere etiam omnium minimum.

Contra Carnem & ſenſualitatem.

TRibus ſe cautelis muniat oportet, qui de ſe ipſo ac ſenſualitate propria (quæ eſt tertius animæ hoſtis) deſiderat reportare victoriam.

CAVTELA I.

PRima cautela ſit: vt tibi perſuadeas alium ob finem ad monaſterium te non veniſſe, niſi vt poliaris, & exagiteris ab omnibus. quare vt ſubterfugias imperfectiones & inquietudines, quæ circa conditionem & conuerſationem Religioſorum poſſent contingere; vtque ex omnibus euentibus fructum percipias; conuenit te cogitare, omnes quotquot ſunt in monaſterio, eſſe officiales ſiue miniſtros ad exagitandum te miſſos, ſicuti reuera ſunt. ab his enim exercendus es verbo, ab illis opere, ab alijs cogitatione aduerſum te: in quibus omnibus ita ſubditus eſſe debes, quemadmodum imago vel ſtatua ſculptori, pictori, & inauratori ſubijcitur. Quod niſi fideliter obſeruaueris, neque propriam ſenſualitatem ac ſenſus ſuperare, neque in monaſterio cum Religioſis, ſicut par eſt, cōuerſari; neque ſanctam adipiſci pacem, nec denique innumera offendicula, & mala deuitare poteris.

CAVTELA II.

SEcunda cautela ſit: vt nunquam facere prætermittas opera ob guſtus vel ſaporis defectum, ſi ad Dei ſeruitium illa fieri expediat; neque illa facias ob ſolam ſuauitatem & ſaporē, quem ex illis percipis, niſi forte illa facere expediat æque ac inſipida. Etenim niſi hoc efficias, fieri non poteſt vt animi conſtantiam acquiras, & ſuperes infirmitatem tuam.

CAVTELA III.

TErtia cautela ſit: quod vir ſpiritualis nūquam in ſuis exercitijs debet collimare oculos ad illorum guſtum & ſaporem, vt ei inhæreat, eoque intuitu ſolo talia exercitia præſtare; neq; quod in eis amarū eſt ſubterfugere, quin imo quod laborioſum & inſulſum eſt, debet inquirere, & amplecti: ſic enim coërcetur & frenatur ſenſualitas. Alias enim, nec amorem proprium ſuperabis, nec Dei amorem lucraberis, vel conſequeris.

FINIS.

Digitized by Google

SENTENTIARIVM SPIRITVALE

V. P. F. IOANNIS A CRVCE PRO RE-ligioſis ſui Ordinis.

Aſpiratio ad Deum D. noſtrum.

ETiam (ô Deus & dulcedo mea!) in hiſce amoris & lucis tuę dictis ob gratiam tui ſeſe anima mea impendere cupit, licet enim illorum verba habeam, non vero opera & virtutem quę tibi, ô Domine mi magis placent, quam eorum loquela, & ſcientia, alij tamen illis prouocati in tuo ſeruitio & amore fortaſſe proficient, in quo ego deficio; eritque animæ meæ aliquale ſolamen, quod nimirum occaſio fuerit, vt quod in ipſa deſideratur, in alijs tu reperias. Diligis ô Domine diſcretionem, diligis lucem, diligis ſuper alias omnes animæ operationes, amorem. Idcircò hæc dicta erunt diſcreta viatori, lucida viæ, & inter ambulandum amoroſa. Subſiſtat igitur procul mundi Rhetorica, ſiſtant gradum verba, & eloquentia arida humanæ ſapientiæ, argutæque fragilitatis, quam hactenus non probaſti; loquamurque cordi verba, lumine, amoreque tuo madentia, quæ vtique placent tibi. E medio forte ſic tolles offendicula, & obſtacula, à multis animabus, quæ ignoranter impingunt, & ignoranter errant, exiſtimantes ſe rectè procedere,

quo-

Digitized by Google

quoad ſequelam dulciſſimi filij tui Domini noſtri Ieſu Chriſti; ſimiles ei fieri ſatagentes in vita, conditionibus, ac virtutibus, iuxta normam nuditatis & puritatis ſpiritus ipſius. Sed tu ô miſericordiarum Pater id præſta; nihil enim Domine fiet abſque te.

PRIMA SENTENTIA.

1. STVDEAS fouere ordinariam ſollicitudinem & affectum imitandi Chriſtum in rebus omnibus, atque ita te geras, ſicu ipſe ſe gereret.

2. Abrenuncia propter Chriſtũ omnibus guſtibus occurrentibus: qui dum viueret alium guſtum non habuit, quam Patris ſui facere voluntatem.

3. Conare iugiter animum inclinare, non ad faciliora, ſed difficiliora; non ad id quod eſt magis dulce, ſed ad id quod eſt magis inſipidum; non ad altiora pretioſioraque, ſed ad humiliora & magis contemptibilia, non ad plura, ſed ad pauciora, non ad apperendum aliquid, ſed potius ad nihil volendum.

4. Præſtat oneratum eſſe iuxta fortem viribus, quam alleuiatum iuxta infirmum ac debilem. Cum es oneratus, iuxta Deum manes, qui eſt fortitudo
Pſ. 33. 19. tua, quique *iuxta eſt his qui tribulato ſunt corde*: Cum vero alleuiatus es, tibi ipſi es proximus, qui es tua imbecillitas; virtus enim & fortitudo animæ, in laboribus creſcit & confirmatur.

5. Qui abſque magiſtri ac ducis auxilio eſſe vult, erit tanquam arbor in agro ſola ſub nullius dominio: quæ licet fructibus abundet, à viatoribus tamen decerpentur, nec ad maturitatem peruenient.

6. Anima ſola & abſque ſpirituali magiſtro, eſt inſtar prunæ ſeparatæ, quæ tepeſcet potius, quàm inardeſcet.

7. Qui ſolus abſque ductore labitur, ſolus in caſu iacet, & animam ſuam parui pendit, cum ſibi ſoli fidat.

8. Si caſum non metuis ſolus, time reſurgere ſolus: conſidera autem quod plus duo, quam vnus poſſit.

9. Qui oneratus cadit, difficulter oneratus reſurgit. qui cæcus corruit, non reſurget ſolus à cæcitate, quod ſi ſolus reſurrexerit, per viam, qua non conuenit, incedet.

10. Magis exigit Deus à te minimum puritatis conſcientiæ gradum, quam quæuis alia opera, quæ præſtare potes.

11. Pluris facit Deus in te, quod ad deſolationes internas & labores ob ipſius amorem ferendos propendeas, quam conſolationes omnes viſioneſque ſpirituales ac meditationes, quas habere poſſis.

12. Plus amat Deus in te minimum obedientiæ & ſubmiſſionis gradum, quam obſequia omnia, quæ illi præſtare cogitas.

13. Deſideria tua abnega, & inuenies, quod deſiderat cor tuum. quî ſcis, vtrum appetitus tuus ſit ſecundum Deum?

14. Quandoquidem ex voluntatis

Digitized by Google

tuæ adimpletione duplicari debeat amaritudo tua, noli ei ſatisfacere, etiamſi manere debeas in amaritudine.

15. Plus indecentiæ & impuritatis habet anima vt ad Deum tendat, ſi appetitum concupiſcibilem, licet minimum cuiuſuis rei huius mundi foueat; quam ſi omnium fœdarum, moleſtiſſimarumque tentationum, ac tenebrarum, quæ excogitari poſſunt, pondere dummodo grauaretur, eis minime aſſenſum præbeat.

16. Magis placet Deo anima, quæ aride & cum labore, ei quod æquum & iuſtum eſt ſubijcitur; quam illa, quæ in his deficiens, omnia opera ſua cum ſpiritus ſuauitate exequitur.

17. Gratius eſt Deo opus, quantumuis exiguum in abſcondito factum abſq; deſiderio vt alijs notum fiat, quam mille alia facta ex vano deſiderio, vt hominibus innoteſcant.

18. Qui ex puriſſimo amore propter Deum operatur; etiamſi Deus id non deberet ſcire, non ceſſaret eadem obſequia pari lætitia, & amoris puritate præſtare.

19. Opus purum & integrum propter Deum factum: in ſinu cordis puro, regnum purum efficit ſuo Domino.

20. Dupliciter laborat paſſer, qui inſedit viſco, videlicet vt illo ſe extricet, & vt ſe mundet ab illo: dupliciter etiam laboratis, qui appetitu ſuo ſatisfacit; inprimis vt inde auellat ſe, deinde, vt à macula adhæſionis ſeipſum emundet.

21. Qui appetitibus non obtemperat, expeditè volabit ſecundum ſpiritum, inſtar auis pennis minimè deſtitutæ.

22. Perinde eſt ſi auis tenui vel craſſo filo ligata hæreat: quamuis enim tenue filum ſit, attamen donec illud abrumpat ligata manebit, nec auolabit: ſic etiam anima quæ alicui rei etiam minutiſſimæ adhæret.

23. Muſca melli appropinquans, præpedit volatum ſuum: & anima quæ dulcedini ſpiritus inhærere cupit, obſtat libertati, & contemplationi ſuæ.

24. Noli præſens fieri creaturis, ſi Dei faciem conſeruare cupis in anima claram & ſimplicem: ſed potius euacua & longe fac ab illis ſpiritum tuum, & ſic inter medias diuinas luces gradieris.

25. Quid diutius immoraris, cum poſſis è veſtigio Deum diligere in corde tuo?

26. Spiritus ritè expurgatus, non inuoluitur externis reflexionibus, neque humanis reſpectibus; ſed ſolus & remotus interius à cunctis formis, ſuaui tranquillitate cum Deo communicat.

27. Amans Deum Anima, blanda humilis & patiens eſt: Anima vero dura in ſuo amore proprio obdureſcit.

28. Qui orationis filum perdit, eſt inſtar eius, qui paſſerem, quem manu tenebat, auolare permiſit, quem difficulter rurſum capiet.

29. Vnica duntaxat cogitatio hominis pretioſior eſt vniuerſo mundo: vnde ea ſolus Deus dignus eſt, illique debetur: ac proinde quæuis cogitatio, quæ circa Deum non verſatur, furti nos arguit.

30. Ad inſenſibilia requiritur quod minime ſentitur, ad ſenſibilia vero, ſenſus, ad ſpiritum autem Dei, cogitatio.

31. Conſidera quod Angelus tuus cuſtos non ſemper moueat appetitum ad operandum, tametſi ſemper rationem illuſtret: proinde noli expectare ſuauitatem ſenſibilem, cum ratio & intellectus tibi ſufficiant.

32. Appetitus cum circa aliquid extra Deum verſatur, obſtruit aditum motioni angelicæ.

Id

33. Id quod ambis, quodque magis deſideras, non inuenies per viam hanc tuam, neque per ſublimem contemplationem; ſed in multa humilitate, cordiſque flexura.

34. Noli fruſtra fatigari, non enim ſaporem & ſpiritus ſuauitatem ingredieris, niſi eius, quod concupiſcis abnegationi inſtiteris.

35. Vide quod flos, quanto delicatior eſt, eo citius marceſcat, odoremq; amittat; propterea caue ne velis per ſpiritum ſuauitatis incedere; ſic enim minime conſtans eris.

36. Selige tibi ſpiritum robuſtum, nulli rei affixum, & ſic inuenies ſuauitatem pacemque copioſam, fructus enim ſapidi, dulces ac permanentes in frigidis regionibus inueniuntur.

37. Quod ex mundo naſcitur mundus eſt, ſicut quod ex carne naſcitur caro eſt. Bonus autem ſpiritus oritur ſolummodo à Dei ſpiritu, qui neq; per mundum, neq; per carnem communicatur.

38. Rationem incas cum tua ratione, vt quod ipſa dictat, in via Dei perficias; quod multo magis tibi proficuum erit coram Deo tuo, quam opera omnia, quę facis abſque huiuſmodi reflexione, & pluſquam omnes fauores ſpirituales, quos requiris.

39. Fœlix qui proprio guſtu & inclinatione relictis, ſic aſpicit res, vt ſolus rationis & iuſtitiæ intuitu illas perficiat.

40. Qui rationaliter operatur, ſimilis eſt illi, qui ſubſtantiali cibo, qui autem voluntatis ſuæ guſtui cupit ſatisfacere, ſimilis eſt ei, qui fructibus flaccidis & mollibus veſcitur.

41. Si animam expurgaueris à peregrinis poſſeſſionibus, & appetitibus, res ſpiritualiter intelliges, & ſi abnegaueris appetitum erga illas, illarum veritate frueris, cognoſcendo quod certum in illis eſt.

42. Ille profecto res omnes iam vicit, quem nec illarum guſtus mouet ad gaudium, nec amaritudo ad triſtitiam.

43. Si pertingere cupis ad ſanctam introuerſionem, debes incedere nõ res admittendo, ſed abnegando eas in ſpiritus nuditate.

44. Ad perfectionem peruenire non poterit, qui non ſtudet ſibi ſatisfacere, ita vt tam appetitus naturalis, quam ſpiritualis contenti ſint in vacuitate omniũ, quæ non ſunt Deus; quod prærequiritur ad completam pacem, & tranquillitatem Spiritus.

45. Siquidem Deus inacceſſibilis eſt, non requieſcas in his quæ potentiæ tuæ poſſunt comprehendere, & ſenſus ſentire; ne quod minus eſt tibi ſatisfaciat, & perdat anima tua agilitatem ad tendendum in illum requiſitam.

46. Sicut qui trahit currum ſurſum, ita ad Deum tendit anima non excutiens ſolicitudinem, & appetitum non extinguens.

47. Non eſt Dei voluntas vt anima perturbetur, aut in re aliqua patiatur: ſi enim aliquid patitur, id ex virtutis imbecillitate procedit: ſiquidem viri perfecti anima lætatur in eo, quod imperfectam contriſtat.

48. Via vitæ modicam requirit negotiationem & ſolicitudinem, ſed magis exigit propriæ voluntatis abnegationẽ, quam multam ſcientiam: Qui plus rebus & guſtibus inhęſerit, is minus progredietur per eam.

49. Ne quæſo tibi perſuadeas, quod placere Deo ſitum ſit in multis operibus, ſed potius in hoc, quod opera fiant cum recta voluntate, abſque proprietate, & humanis reſpectibus.

Digitized by Google

50. Ad veſperam de amore ratio exigetur abs te; addiſce Deum amare, ſicut ipſe amari vult, & innatam tibi conditionem relinque.

51. Caue ne te rebus alienis immiſceas, nec illarum recorderis. Vix enim penſum tuum adimplere ſufficies.

52. Noli putare ex eo quod in aliquo non reſplendeant virtutes, quas tu concipis, ideo non ſit coram Deo pretioſus propter illa, quæ tu non cogitas.

53. Neſcit homo rationabiliter lætari & dolere: eo quod diſtantiam inter bonum, & malum minime percipiat.

54. Vide ne propter ſæculi aduerſos caſus contriſteris repente, cum neſcias bona, quæ ſecum adferunt à Deo præordinata, in iuſtorum vtilitatem, & electorum gaudium ſempiternum.

55. Vide ne gaudeas propter bona tranſitoria, cum certus non ſis, an æternam tibi vitam allatura ſint.

56. In tribulatione ad Deum confidenter accurre, & ſic confortaberis, illuminaberis, & erudieris.

57. In gaudijs & guſtibus, cum timore & veritate confeſtim ad Deum confuge, & ſic non decipieris nec implicaberis vanitate.

58. Deum vt ſponſum & amicum habeto, & coram eo iugiter ambula, & ſic vitabis peccata, & amare addiſces, reſq; neceſſariæ proſpere tibi ſuccedent.

59. Abſque fatigatione gentes ſubiugabis, tibique famulabuntur omnia, ſi famillorũ, quam tui ipſius oblitus fueris.

60. Quieti indulge, ſuperfluas curas à te repellendo, & quicquid demum accidat negligendo; & ſic ſeruies Deo cum propria ſatisfactione, & in illo lætaberis.

61. Vide quia Deus non regnat niſi in anima pacifica, & propria quæſitione denudata.

62. Etiamſi multa opera facias, niſi tamen addiſcas voluntatem tuam abnegare ac te ſubijcere, tui, rerumq; tuarum curam deponendo, non progredieris in via perfectionis.

63. Plus Dei donis vna duntaxat hora lucramur, quam per totum vitæ curſum, proprijs lucraremur.

64. Valde imminuitur conſcientiæ ſecretum, quoties aliquis manifeſtat hominibus fructum eius; tunc enim recipit pro præmio fructum laudis tranſitoriæ.

65. Super omnia nobis neceſſarium, eſt huic magno Deo exhibere ſilentium tum appetitu, tum lingua, is enim ſolum exaudit ſilentem linguam amoris.

66. Noli vana extolli lætitia cum ſcias, quot & quanta peccata commiſeris, & ignores qualiter Deo gratus ſis; veruntamen time, ac ſpera.

67. Linguam & cogitationes tuas refrena valde, affectuſque tuus aſſiduo adhæreat Deo, & incaleſcet ſpiritus diuino modo.

68. Spiritualem tranquillitatem cum amoroſa Dei notitia habere ſatage, cumque neceſſario loquendum tibi erit, eadem tranquillitate, & pace id exequaris.

69. Frequenter memineris æternæ vitæ, quodque abiectiores & pauperiores, quique ſeipſos minus æſtimant altiori dominio, & gloria fruentur in Deo.

70. Delectare frequenter in Deo, qui eſt ſalus tua, & conſidera bonum eſſe pati quidquid euenerit, propter eum qui bonus eſt.

71. Quid ſcit qui pro Chriſto pati neſcit? cum de laboribus agitur, quo plures & grauiores ſunt, eo melius.

72. Si quis tibi perſuadere conetur doctrinam laxã, tametſi miraculis eã cõfirmet,

Digitized by Google

met, ei non credas, ſed magis auſteriori pœnitentiæ, & abſtractioni à rebus omnibus, fidem adhibeas.

73. Conſidera, ſummopere expedire, te tibi ipſi eſſe contrarium, atque per auſteram vitam, ad perfectionem contendere, ſimulque intellige de quolibet verbo prolato præter ordinem obedientiæ, Deum à te rationem exacturum.

74. Interius exteriuſque cum Chriſto crucifixus, viues in hac vita cum ſatietate, & ſatisfactione animæ tuæ, & in patientia tua poſſidebis eam.

75. Amoroſam erga Deum attentionem habeto, abſque appetitu percipiendi aliquid ſingulare de illo.

76. Aſſiduam in Deo habe fiduciam, æſtimando quod ille, in te, & in alijs pluris facit, nempe bona ſpiritualia.

77. Ne admiſeris in anima tua rem aliquam non habentem in ſe ſubſtantiam ſpiritualem, hæc enim efficiet vt veræ deuotionis, & recollectionis ſuauitatem amittas.

78. Satis tibi ſit Chriſtus crucifixus, cum ipſo patere, & requieſce, & ſine ipſo, nec pati, nec requieſcere velis, ideoque rebus omnibus internis externiſque proprietatibus, ſeu adhæſionibus te ipſum exinanire ſtude.

79. Sinus tui conclaue ingredere, & coram Deo tuo, qui tibi ſemper adeſt & benefacit, feruenter labora.

80. Conare iugiter vt res nihil tibi faceſſant negotij, nec tu rebus, ſed potius oblitus omnium maneas cum Deo in receſſu tuo.

81. Labores multum ama, & pro nihilo ducas: vt ſic placeas illi Domino, qui pro te mori non dubitauit.

82. Pauper qui nudus eſt, veſtietur, animam vero, quæ appetentias & deſideria ſua exuerit, puritate, ſuauitate, ac voluntate ſua veſtiet Deus.

83. Vnicum duntaxat verbum locutus eſt Pater, Filium nimirum ſuum: atque in æterno ſilentio ſemper illud loquitur, quod etiam in ſilentio debet anima audire.

84. Non debemus labores nobis adaptare, ſed nos ipſos laboribus.

85. Qui Chriſti crucem non quærit, nec ipſius gloriam quærit, quem ſi poſſidere deſideras, extra crucem nequaquam requiras.

86. Deus ad hoc vt animam diligat, non illius excellentiam, ſed grandem illius humilitatem, ſuique contemptum reſpicit.

87. Cœlum corruptioni non ſubiacet, nec generationi, neque animæ cœleſtem naturam ſortitæ; appetitus generare, & nutrire ſolent.

88. Ne veſcaris vitæ huius vetitis cibis: quia beati qui eſuriunt, & ſitiunt iuſtitiam, quoniam ipſi ſaturabuntur.

89. Appetitus fatigant animam, obnubilant, maculant, atque debilitant.

90. Non conſiſtit perfectio in virtutibus, quas in te cognoſcit anima, ſed in illis, quas Deus in ipſa cognoſcit: quod eſt quid reconditum & occultum, quare non habet vnde præſumat, ſed potius vnde metuat.

91. Amor non conſiſtit in hoc, quod quis magna ſentiat, ſed in magna nuditate & patientia propter Deum dilectum.

92. Potentiæ aſcenſus animæ non debent omnino circa res effundi & occupari, ſed ſolum quantum eſt neceſſarium, & reliquum liberum ipſi Deo relinquendum eſt.

93. Tria ſunt ſigna recollectionis internæ: 1. ſignum, ſi animæ non placent res tranſitoriæ. 2. ſi placet illi ſolitudo & ſilentium, & id quod perfectius eſt curat. 3 Si meditatione & diſcurſu, quibus antè iuuaba-

Digitized by Google

uabatur, nunc impeditur, quæ ſigna ſimul reperiri debent.

94. Nõ aſpicere alienos defectus, ſeruare ſilentium, & aſſiduum cum Deo commercium, ingentes euellunt imperfectiones ab anima, maximarumque virtutum Dominam efficiunt.

95. Non ſuſpiceris aduerſus fratrem tuum, quia perdes puritatem cordis.

96. Abſtractum ab externis & poſſeſſione internorum, rerumque diuinarum proprietate, neque proſpera detinent, nec præpediunt aduerſa.

97. Quid prodeſt Deo vnum dare, ſi aliud à te requirit? conſidera quid velit Deus, & ſic plenius ſatisfacies cordi tuo, quàm eo, ad quod propendes.

98. Quomodo ita intrepide indulges voluptati & genio, cum debeas comparere coram Deo, etiam minimi verbi, & cogitationis rationem redditurus?

99. Vide quod multi ſunt vocati, pauci vero electi, & quod niſi cautè ſoliciteque vixeris, certior ſit perditio tua quam ſalus.

100. Quandoquidem tempore reddendæ rationis dolere debes, quod non inſumpſeris tempus in Dei ſeruitio; cur modo non impendis, & ordinas illud eo modo, quo illud impendiſſe velles cum morieris?

EXCLAMATIO AD DOMINVM, qua V.P. finem imponit ſuis documentis.

Domine Deus amator meus, ſi adhuc memor es iniquitatum mearũ vt non exaudias orationẽ meam; fac mecum ſecundum voluntatem tuam: hanc enim & ipſe volo, tuamq; bonitatem & miſericordiam exerce, & in illis cognoſceris. Si vero opera mea expectas, vt ipſis intercedẽtibus annuas orationi meæ, Da illa tu Domine, & in me illa operare, nec non pœnas, quas tibi placuerit acceptare, mitte, & ſic fiat. quod ſi opera mea præſtolari nõ vis; quid ô clementiſſime Domine expectas? cur moraris? cur tandem? ſi gratia & miſericordia futura eſt, quam in Filio tuo requiro, accipe operum meorum teruntium, ſi quidem tibi placet, & hoc mihi bonum largire, ſiquidẽ etiam & hoc tu vis. Quis euadere poterit infimos modos, ac terminos, niſi tu ô DEVS *meus, in puritate amoris eum erigas ad te?*

EPI-

EPISTOLÆ
SPIRITVALES
VEN. ET MYSTICI DOCTORIS
FRATRIS IOANNIS A CRVCE PRIMI Carmelitæ Diſcalceati.

EPISTOLA I.

Ad religioſum quendam ſibi ſubditum, in qua illum inſtruit, qua ratione debeat abſtrahere voluntatem à gaudio Creaturarum, & in Deo illam collocare.

PAx Iesv Christi, ô fili, ſit ſemper in anima tua. Accepi epiſtolam R. V. qua indicat magna ſibi à Domino immiſſa fuiſſe deſideria occupandi voluntatem ſuam, ſolummodo in diligendo eum ſuper omnia: in quem finem aliquot à me documenta requirit. Summopere lætor de his tam intenſis deſiderijs à Domino præſtitis, at longe magis gaudebo, ſi ea executioni mandauerit. Idcirco animaduertat oportet: Guſtus omnes, gaudia & affectus ſemper oriri in anima mediante affectu, & appetitu rerum quæ objiciuntur ei tanquam bonæ, conuenientes, & delectabiles, eo quod, vt ipſa putat, delectabiles ſint, atque pretioſæ. Et iuxta hoc eius appetitus erga illas mouentur, ipſaque voluntas eas adipiſci ſperat, & in eis, cum præſentes ſunt, delectatur, timetque illas amittere, & cum eas perdit, dolore afficitur. Vnde ſecundum affectus & delectationes rerum, alteratur anima, & fit inquieta. Ad annihilandum itaque, & mortificandum hos delectationum affectus, in rebus omnibus extra Deum, debet R. V. ſignanter notare; omne id de quo poteſt diſtincte gaudere voluntas, eſſe ſuaue ac delectabile, eo quod ipſa ſuaue eſſe arbitretur: porro nulla res ſuauis ac delectabilis, in qua voluntas gaudere, & oblectari poteſt, eſt Deus. Nam ſicut Deus ſubijci nequit apprehenſionibus reliquarum potentiarum; ita neque ſubijci poteſt appetitibus & guſtibus voluntatis. Etenim quemadmodum anima non valet guſtare Deum eſſentialiter in hac vita mortali, ita quæcunque ſuauitas & delectatio, quam percipit, Deus eſſe non poteſt, quantumuis ſublimiſſima ſit. quidquid enim voluntas diſtincte guſtare & appetere valet, eſt in quantum id cognoſcit ſub ratione huius vel illius obiecti: cum igitur voluntas numquam Deum guſtauerit, prout in ſe eſt, neq; ſub aliqua eum appetitus apprehenſione cognouerit, atque adeo neſciat qualis Deus in ſe ſit; hinc

fit

Digitized by Google

ſit quod ipſius guſtus eum aſſequi nequeat, nec poſſunt ipſius eſſe, appetitus, & guſtus, eo peruenire, vt Deum ſciant deſiderare, quippe qui ipſorum capacitatem excedit.

Conſtat itaque nullam rem diſtinctam earum, de quibus gaudere poteſt voluntas, eſſe Deum: ac propterea vt illi vniatur, debet ſeipſam euacuare, & auellere à quocunque inordinato affectu, appetitu, & guſtu rerum omnium, de quibus diſtinctè gaudere poteſt, tam circa ſuperiora, quam etiam inferiora, temporalia vel ſpiritualia; vt ſic expurgata & emundata ab vniuerſis guſtibus, delectationibus & appetentijs inordinatis, tota ſimul cum affectibus ſuis, in amando Deum occupetur. Si enim voluntas poteſt aliquo modo comprehendere Deum, eique vniri, hoc non ſit per aliquod medium ab appetitu comprehenſibile, ſed ſolum modo per amorem: iam vero cum ſuauitas, & delectatio, & quiuis alius guſtus, cuius voluntas eſt capax, non ſit amor; ſequitur nullum ex ſapidis ſentimentis eſſe poſſe medium aptum, vt voluntas Deo copuletur, ſed tantum voluntatis operationem. longe quippe differt voluntatis operatio ab ipſius voluntatis ſenſu; per operationem enim quæ eſt amor, vnitur Deo, & in ipſum terminatur, non vero per apprehenſionem, & ſenſum appetitus ſui, qui tanquam finis ac terminus operationis in anima reſidet.

Poſſunt ſentimenta, & motiua duntaxat, ad amandum deſeruire, ſi voluntas vlterius progredi velit. Vnde ſapida ſentimenta non dirigunt ex ſe ad Deum animam, imo efficiunt vt ipſis inſidendo hæreat: at vero operatio voluntatis, quæ eſt amare Deum, efficit vt anima in ipſo ſolo ponat affectum, gaudium, guſtum, voluptatem & amorem ſuum, prætermiſſis, omnibus, eum ſuper omnia diligendo. Quare qui mouetur ad amandum Deum propter eam quam experitur ſuauitatem, eo ipſo prætermittit hanc ſuauitatem, & amorem ſuum collocat in Deo, quem non ſentit: ſi enim amorem collocaret in ſuauitate & guſtu quem percipit, reflectendo & inhærendo illi, iam hoc eſſet amorem ſuum in Creatura, aut in re aliqua ad ipſam pertinente collocare, & motiuum ſeu medium vt finem ac terminum ſibi conſtituere, ac proinde opus voluntatis eſſet inutile & otioſum. quippe cum Deus incomprehenſibilis ſit & inacceſſibilis, non debet voluntas ſuam operationem amoris (vt circa Deum verſetur) collocare in eo quod ipſa tangere & appetitu apprehendere poteſt, ſed in eo, quod is nec comprehendere nec attingere valet. Et ſic voluntas amat quod certum ac verum eſt, iuxta beneplacitum fidei, in vacuitate & obſcuritate ſentimentorum ſuorum ſuper illa omnia quæ ipſa poteſt percipere intellectu notitiarum illius, credendo & amando, ſuper omne id, quod poteſt intelligere. Vnde valde eſſet inſipiens, qui deficiente ſuauitate & conſolatione ſpirituali, putaret idcirco ſibi deeſſe Deum: & dum ea afflueret, gauderet & exultaret, exiſtimans propterea ſe habere Deum: & adhuc inſipientior foret, ſi hanc in Deo ſuauitatem exquireret, gauderetque & inhæreret illi: Sic enim iam non requireret Deum, voluntate fundata in vacuitate fidei & charitatis, ſed guſtum & ſuauitatem ſpiritus (quæ quid creatum eſt) proprij guſtus & appetitus ductum ſequendo. Atque ita non diligeret pure Deum ſuper omnia (quod eſt vires omnes voluntatis in eo ponere) inhærens ſiquidem, & adhærens appetitu illi creaturæ, non aſcendit volun-

voluntas ſuper illam ad Deum, qui inacceſſibilis eſt. Fieri enim nequaquam poteſt, vt voluntas pertingere poſſit ad fructum ſuauitate, & delectatione diuinæ vnionis, neque ſuaues & amabiles Dei amplexus valet experiri, niſi in nuditate & vacuitate appetitus ab omni guſtu peculiari, tam ſuperiori, quam etiam inferiori. Hoc enim indicare voluit Dauid, quando dixit: *Dilata os tuum, & implebo illud.*

NOTA. Sciendum eſt enim appetitum eſſe os voluntatis, quod tunc dilatatur, cum alicuius ſuauitatis bucella non impeditur, nec occupatur: cum enim appetitus circa rem aliquam verſatur, eo ipſo anguſtatur & reſtringitur: cum extra Deum nihil ſit præter anguſtias, ac proinde vt anima recto tramite ad Deum tendat, eique vniatur, debet habere os voluntatis apertum, ſolummodo ipſi Deo, & à quacunque appetitus bucella auulſum, quo ſic Deus illud impleat amore & ſuauitate ſua. debet inſuper hanc famem & ſitim ſolius Dei habere, nec alia quauis re eam velle explere, quandoquidem Deum, ſicuti eſt hic guſtare nequit; imo etiam id quod guſtari poteſt (ſi appetitus adſit) illius guſtum præpedit. Id docuit Iſaias cum ait: *Omnes ſitientes venite ad aquas &c.* quo loco eos qui ſolum Deum ſitiunt, nec habent argentũ appetitus, ad ſatietatem diuinarum aquarum vnionis Dei inuitat. Plurimum itaq; conuenit expeditq; vt R.V. ſi magna pace animæ ſuæ frui, atque ad perfectionem peruenire deſiderat, voluntatem ſuam Deo omnino conſecret, quo ſic cum illo vniatur, & nullo modo circa terrena, vilia, & abiecta occupetur. Diuina Maieſtas tam ſpiritualem ac ſanctum ſaciat, ſicut ipſe opto. Segobrida 14. Aprilis.

Fr. Ioannes à Cruce

EPISTOLA II.

Ad Moniales Carmelitas Diſcalceatas Oppidi Veas, vbi eas hortatur vt in ſilentio tam interno quàm externo operentur.

IESVS MARIA ſit in animabus veſtris. Chariſſimæ in Chriſto filiæ. maxima mihi cõſolationis occaſio fuit epiſtola Charitatum VV. Dominus ipſe vobis retribuat, quod literas ad vos non miſerim, non fuit voluntatis defectus, vere enim maius veſtrum bonum deſidero; ſed quod ſatis multa dicta & ſcripta eſſe iudicarem ad operandum, quod eſt maxime neceſſarium. id enim quod deſideratur, ſi tamen aliquid deſideratur, non eſt loqui vel ſcribere (hoc enim frequenter abundat) ſed tacere & operari; præterquam quod loqui diſtrahit, tacere vero & operari recolligit, & vires tribuit ſpiritui. itaq; poſtquam aliquis ſcit ea quæ ad ſpiritualem ſuum profectum ſibi dicta ſunt, non indiget vltra audire & loqui, ſed in ſilentio, & ſolicitudine ſerio illud operari, cum humilitate, charitate, & ſui ipſius contemptu, abſque eo quod alias res nouas ſtatim inquirat, id enim ſolum deſeruit ad ſatisfaciendum appetitui in exterioribus (imò nec ſic illi ſatisfit) ſpiritum vero debilẽ, vacuum & virtute interna deſtitutum internâ relinquendum. Et inde prouenit quod nec vnum, nec alterum proſit. Sicut nec prodeſt cibus, nondum peracta prioris cibi digeſtione: ex eo namque quod calor naturalis diuiditur, & circa vtrumque verſatur, ſufficientem virtutem non habet vt illos in aliti ſubſtantiam conuertat: ac proinde infirmitates, & morbi generantur. Multum intereſt, Chariſſimæ filiæ, vt ſpiritum cautè ſubducamus Dæmonis, ac ſenſualitatis aſtibus: ſecus enim plurimum nos defeciſſe inaduertenter comperiemus, & à Chriſti

Digitized by Google

virtutibus longe alienos eſſe; nouiſſimeque comparebimus geſtantes opera noſtra facta inuerſo modo; & rati lampedem nos accenſam gerere, apparebit extincta, flatus enim, quibus eam accendere putabamus, forſitan aptiores erant ad eam extinguendam. Ne igitur nobis hoc accidat, & , vti dixi, ad hoc vt ſpiritum cuſtodiamus, dico nullum medium aptius ſupereſſe, quàm *Pati, facere, & tacere*, ſenſuſque occludere cum exercitio & propenſione ad ſolitudinem, & obliuionem rerum omnium atque euentuum, licet pereat totus mundus: nec vnquam ſiue bonus, ſiue malus euentus ſit, cordis tranquillitas ex amoris viſceribus profecta negligenda eſt, vtpote diſpoſitio ad patiendum in omnibus rebus occurrentibus. Tanti quippe momenti res eſt perfectio, & ſpiritus delectatio tam eſt pretioſa & opulenta, vt ad illam aſſequendam faxit Deus iſta ſufficiant: Impoſſibile eſt enim vt quis gradatim proficiat, niſi *Faciat*, & ſimul *Patiatur* cum virtute, inuoluendo omnia in ſilentio. Hoc filię Domino volente intellexi, nempe quod anima, quæ cito ad loquendum, & conuerſandum attendit, valde modicam attentionem habet ad Deum: dum enim illam habet, confeſtim ab intus trahitur ad tacendum, omnemque conuerſationem fugiendam. acceptabilius enim eſt Deo, ſi anima ſeſe in ipſo oblectet, quam ſi in alia re creata, quantumuis excellentiſſima, eique vtiliſſima ſit. Commendo me precibus CC.VV. vobiſque pro certo perſuadeatis, opto, quod licet charitas mea exigua valde ſit, ita nihilominus erga vos collecta eſt, vt nullo pacto obliuiſcar veſtri, quibus non mediocriter in Domino deuinctus ſum. ipſe ſit ſemper nobiſcum, amen. Granata vigeſimaſecunda Nouembris. 1587.

Fr. Ioannes à Cruce.

Præcipua noſtra neceſſitas eſt, tacere coram hoc magno Deo, tam appetitu, quàm lingua; cuius loquela, quamquam ipſe libenter audit, eſt ſilens loquela amoris.

EPISTOLA III.

Ad Matrem Mariam à Ieſu Fundatricem & Priorіſſam, cæteraſq; Religioſas Conuentus Carmelitarum Diſcalceatarum Corduba.

Agit de bono Exemplo ac ſpiritu, quo procedendum eſt in fundatione monaſteriorum.

IESVS ſit in animabus veſtris. Obligatio vobis incumbit correſpondendi Domino, iuxta acclamationem & applauſum, quo inibi receptæ eſtis. Reuera enim ex relatione conſolatus ſum, nec nō ex eo quod ædes adeò inopes, vrgentib. æſtiuis caloribus ingreſſæ ſitis, ſingulari Dei prouidentia id factum eſt, vt populum ſic ædificetis, & ſuadeatis, quod profitemini: videlicet Chriſtum nudum, vt quæ deinceps ad ingreſſum religionis à Domino mouebuntur, quo ſpiritu eas venire oporteat, intelligant. Mitto R.V. omnes facultates, & licentias requiſitas. Videant, videant, vt ſpiritum paupertatis, & rerum omnium contemptus conſeruare contendant. Sin minus, ſcitote in mille vos neceſſitates, tum ſpirituales, tum etiam temporales deuenturas, ſi Dei ſolius poſſeſſione nolueritis eſſe contentæ. Scire etiam vos volo, quod non habebitis,

tis, nec experiemini plures neceſſitates quàm illas, quibus corda veſtra ſponte ſubijcere volueritis: ſiquidem pauper ſpiritu in rerum defectu lætior eſt, magiſque contentus: eò quod ſuum *Totum in Nihilo* repoſuerit, & ſic vbique affluentiam & cordis amplitudinem reperit. Felix *Nihil!* felixque cordis latibulum! quod tantæ virtutis eſt, vt omnia ſubijciat, cum nihil ſibi ſubijcere velit, curaſque omnes deponat, vt amplius amore inardeſcat. Omnibus ſororibus in Domino ſalutem dico. R. V. eis dicat ex parte mea, quod à Domino aſſumptæ ſint, tanquam primarij iſtius Fundationis lapides: & vt cogitent quales eas eſſe oporteat, quæ tanquam fortiores debent eſſe fundamentum cæterarum. proficiant ex primitijs huius ſpiritus, quem Deus initio conferre ſueuit, vt denuo perfectionis iter, in omni humilitate & abſtractione intus & foris, arripiant: non puerili animo, ſed virili voluntate mortificationem & pœnitentiam ſequantur, cupientes vt hic noſter Chriſtus aliquo vobis conſtet. diſſimiles ijs qui propriam commoditatem & conſolationem ſiue in Deo, ſiue extra ipſum quærunt, ſed potius illis ſimiles, qui in ſilentio & ſpe, cum amore, ſiue in Deo, ſiue extra ipſum, pati quærunt. Deus det vobis gratiam ſuam. amen. Segobridæ 28. Iulij 1589.

Frater Ioannes à Cruce.

EPISTOLA IV.

Ad eandem Matrem Prioriſſam Conuentus Cordubenſis. Inſtruit eam qua ratione prouidere debeat rebus temporalibus, & ſpiritualibus ſui Conuentus.

IESVS ſit in anima tua, filia in Chriſto Chariſſima. Cauſa cur toto iſto tempore à te relato nō ſcripſerim, potius adſcribendum eſt loci diſtantiæ (cum agam Segobridæ) quam voluntatis defectui: hæc enim ſemper eadem in me eſt, & in Domino ſemper futuram ſpero. Infirmitatibus tuis condoleo; quoad temporalia iſtius monaſterij, nollem te adeò eſſe ſolicitam, ſic enim fiet vt Deus illius obliuiſcatur, magnamque penuriam ſpiritualiter ac temporaliter incurretis: ſoſolicitudo quippe noſtra ipſa nos depauperat. *Iacta* ô filia, *in Domino* totum *cogitatum tuum, & ipſe te enutriet.* Is enim qui, quod amplius eſt donat, & donare vult, non poteſt quod minus eſt non largiri. Ne deſit tibi deſiderium carentiæ, & paupertatis; eadem quippe horâ deficiet tibi ſpiritus, & in virtutibus eris remiſſior. Quod ſi pridem pauper eſſe optabas, nunc quando Prælatæ munere fungeris, id multo magis optare, & amare teneris; domum etenim virtutibus magis & deſiderijs cœleſtibus regere, eique prouidere debes, quam ſolicitudinibus, & inuentionibus circa res temporales, & terrenas: dicente nobis Domino, vt neque de cibo, neque de veſtitu, neque etiam de die craſtina cogitemus, nec recordemur. Hoc vnum R. V. facere incumbit, nempe, vt animam ſuam, & ſuarum monialium cum omni perfectione ac religione Deo vnitas eſſe curet, & oblitas omnis creaturæ, & reſpectus ad ipſam, vt ſic omnes in Deo vnum ſitis, & in illo dumtaxat hilares; nam quod attinet ad reliqua, ego fideiubeo. Sororibus ſalutem plurimam in ſummo bono noſtro dico, qui numquam deſerat ſpiritum tuum, mea filia, amen. Matriti 20. Iunij. 1590.

Fr. Ioannes à Cruce.

Digitized by Google

EPISTOLA V.

AD MATREM ELEONORAM à S. Gabriele Monialem Carmelitam Diſcalceatam in Conuentu Cordubenſi.

Docet eam quomodo egredi oporteat de terra & à notis ad faciendum voluntatem Dei.

IESVS ſit in anima R. V. mea in Chriſto filia. Gratias ago R. V. pro epiſtola ſua, nec non Deo, quod ipſius opera vti voluerit in iſtius conuentus fundatione, hoc ſiquidem ideo à Diuina Maieſtate factum eſt, vt Rm Vm. magis perficeret. Nam quo plura donare cogitat, eo magis illa nos efficit deſiderare, donec nos omnino vacuos reddat, vt ſic bonis ſuis cœleſtibus impleat. Optime ſoluta erunt bona Hiſpali nunc à R. V. relicta amore ſororum: ex eo namque, quod Dei immenſa bona non capit, niſi cor vacuũ, & ſolitarium: propterea Dominus (quia amat R.V.) vult vt bene ſit ſolitaria, cupiens ipſe omnem ſocietatem R.V. exhibere, eritque neceſſarium vt R.V. applicet animum, quatenus ipſo ſolo ſit contenta, quo ſic in ipſo inueniat omnem conſolationem. Licet enim anima in cœlo verſetur, niſi ad illud amandum voluntatem applicet, nequaquam erit ſatisfacta: ſic etiam nobis euenit cum Deo, quamuis.n. ſemper nobiſcum ſit, ſi alteri rei cor affixum & minime ſolitarium habemus, nequaquam contenti erimus. Non dubito quin Hiſpalenſes ſentient ibidem ſolitudinem ob abſentiam R.V. ſed fortaſſis iam inibi profuerat, quantum poterat; nunc vero voluntas Dei eſt, vt etiam proſit apud nos: nam fundatio iſta numerari debet inter præcipuas, quare conetur R.V. multum iuuare Matrem Prioriſſam, in omnib. rebus magna cum vnanimitate & amore, licet non ignorem eſſe ſuperuacaneum V.R. hoc commendare; vtpote quæ tanquam annoſa, & experta, optime nouit, quæ ſolent accidere in hiſce fundationibus: idcirco enim Rm Vm. ſelegimus, det Dominus R.V. ſpiritum ſuum. Segobrida 8. Iulij 1589.

Fr. Ioannes à Cruce.

EPISTOLA VI.

Ad Sororem Magdalenam à S. Spiritu Monialem Carmelitam Diſcalceatam Corduba.

Vbi eam confortat ad patiendum incommoda, quæ in nouis fundationibus ſeſe offerunt.

IESVS ſit in anima tua chariſſima in Chriſto filia. Gauiſus ſum videre propoſita, quæ per epiſtolam oſtendis. benedico Deum, qui prouidentia ſua omnia diſponit: ſatis enim tibi erunt neceſſaria in hiſce fundationum primordijs, ad ferendos caloris æſtus, anguſtiam loci, paupertatem, & labores in omnibus rebus: ita tamen, vt nemo percipiat vtrum tibi moleſta ſint, an non. Vide quod Deus in his principijs quærat animas non deſides, & inertes, neque delicatas, & ſui amantes; ac propterea tunc Diuina Matas. peculiariter præſto eſt; adeo vt modica adhibita diligentia, poſſint in omni virtute proficere: & ſane ſors magna, & ſignum Dei fuit, alijs prætermiſſis, te eò adducere. licet enim multum conſtare deberet quod relinquis, nihil plane eſt: equidem citò etiam illud relinquendum erat. vt autem Deum in omnibus habeamus, oportet nihil nos in omnibus habere. Cor enim quod vnius eſt, quo pacto totum alterius eſſe poteſt? Sorori Ioannæ

Digitized by Google

næ idem etiam dico, nec non vt pro me Deum exoretis. Ipſe ſit tecum in anima, Amen. Segobrida 28. Iulij 1589.

Fr. Ioannes à Cruce.

EPISTOLA VII.

Ad Virginem quandam Matritenſem, quæ, poſtmodum habitum Carmelitæ Diſcalceatæ induit, vixitque laudabiliter in monaſterio Arenarum.

Reſpondet tribus ab ea quæſitis; nimirum circa peccata deflenda, meditandam Chriſti Domini paſſionem, & gloriam Paradiſi.

IESVS ſit ſemper in anima tua. Eo tempore tabellarius appulit, quo reſpondere non poteram dum tranſiret, imo etiam nunc expectat. Donet tibi Deus, ô filia, ſemper ſuam gratiam, vt tota in omnibus amori & obſequio illius intendas; prout teneris: ſiquidem in hunc ſolummodo finem ab illo creata & redempta es. multa dicenda forent circa puncta, quæ à me inquiris; ſed temporis, & epiſtolæ anguſtia id non permittit. Dicam tamen alia tria, quibus aliquantum proficere poteris. inprimis circa peccata (quæ Deo ita exoſa ſunt, vt pro eis eum mori neceſſe fuerit) debes, vt condigne illa deflere, & vitare poſſis, hominum conſortia, quantum fieri poteſt, declinare, atque illos fugere, & in quauis re agenda, non proferre plura verba, quam quæ ſunt præciſe neceſſaria: nam tametſi perfectus quis ſit, cõuerſando tamen cum hominibus plus quam neceſſitas, & ratio requirit, oberit illi. ſimul etiam legem Domini exacte, & cum amore te cuſtodire oportet. Quod ad Chriſti Domini paſſionem attinet, ſtudeas corpus tuum rigide, ſed diſcrete tractare, nec non odium tui ipſius, & mortificationem prudenter exercere, nec velis in re vlla guſtum, & voluntatem propriam ſequi: hæc ſiquidem illius mortis, & paſſionis cauſa fuit: quidquid feceris de conſilio Dominæ matris efficito. Quoad 3. denique, gloriam videlicet cœleſtem, vt rite eam mediteris, & ames; vniuerſas mundi diuitias, & voluptates lutum repures, vanitatem & fatigationem, ſicuti reuera ſunt. Nihil præterea magni facias, quantumuis magnum & pretioſum ſit, præter Dei gratiam & amicitiam: quandoquidem pretioſiora quæque huius vitæ, ſi cum æternis illis bonis, pro quibus à Deo creati ſumus, conferantur, turpia, & amara ſunt: quorum deformitas, & amaricatio, licet breuis ſit, & tranſitoria, permanet nihilominus æternaliter in anima, quæ illa æſtimat, & magni facit. Non obliuiſcor negotij tui, nunc autem expediri nequit; licet ſatis multum mihi cordi ſit. Serio rem Deo commendes, & Deiparam Virginem & D. Ioſephum aduocatos tibi aſſume. Dominæ Matri plurimam ſalutem dico, & vna ſimul orate pro me, vtque etiam amicę veſtræ pro me ex charitate orent, curate. Deus donet tibi ſuum ſpiritum. Segobrida.

Fr. Ioannes à Cruce.

EPISTOLA VIII.

Ad D. Iohannam de Pedraça Granatæ.

Inſtruit eam quomodo ſe gerat in ariditatibus & derelictionibus.

IESVS ſit in anima tua: cui gratias refero quod mihi hanc præſtiterit gratiam vt non obliuiſcar pauperum, nec ſub vmbra recumbam, vti tu dicis. Non parum

me affligit cogitare, ne forte quod dicis, id etiam credas. nimis enim ingratus eſſem, ſi poſt tot mihi præſtita beneficia, etiam cum illa minus promerebar tui obliuiſcerer. Conſidera qualiter id quod reſidet in anima poſſit obliuioni tradi. Putas ex eo quod in tenebris & ſpirituali vacuitate conſtituta es, ab omnibus te eſſe derelictam? Sed hoc mirum non eſt, quandoquidem in eo etiam Deum tibi deeſſe ſuſpicaris. Sed reuera nihil deeſt, nec quicquam conferre opus eſt, imo nec habes, nec ſcies, nec inuenies, nã iſta omnia nihil ſunt niſi ſuſpiciones abſque fundamento. Qui aliud præter Deum non vult, non ambulat in tenebris, quanrumuis tenebroſum, & pauperem ſe videat. Et quiſquis non inſequitur exiſtimationes & guſtus priuatos, nec in Deo, nec in Creaturis, neque in hoc, vel illo, ſuæ obtemperat voluntati, is non habet offendiculum, nec quidquam conferre cum alijs habet opus. Bene procedis filia, ſinas te duci & lætare. Quæ enim es tu vt tui curam habeas? egregie ſane te ipſam tractares? Numquam in meliori ſtatu fuiſti conſtituta, quam nunc es. nunquam enim adeo humiliata, & ſubiecta extitiſti, neque te ipſam, & res mundanas tam parum æſtimaſti: neque tam improbam te, Deum vero ita bonum, vt nunc, cognoſcebas: nec adeo pure, & abſque propriæ vtilitatis reſpectu Deo ſeruiebas vti nunc: nec denique voluntatis & propriæ quæſitionis defectus inſequeris nunc, vti ſolebas. Quid ergo vis? quem procedendi modum in hac vita tibi effingis? quid putas eſt ſeruire Deo aliud, quam abſtinere à malo, cuſtodiendo mandata, & pro viribus incumbere ipſius ſeruitio? ſi hæc adſint, quid alijs opus eſt apprehenſionibus, aut luminibus, ſeu ſuccis, ſiue hinc, ſiue illinc procuratis; in quibus plerumque non deſunt offendicula, & pericula animæ, quæ apprehenſionibus & appetitibus ſuis ſe ipſam decipit, & hallucinatur, atque à proprijs potentijs in errores inducitur. Vnde maximum Dei donum eſt, cum illas obſcurat, animamque adeo pauperem, & deſolatam reddit, vt per illas errare non poſſit. Porro ſi in hoc non erratur, quid aliud requiritur, quam incedere per viam planam legis Dei, & Eccleſiæ, & ſolum viuere in fide obſcura & vera, ſpe certa, & charitate integra? atque ſic in patria præſtolari bona noſtra, viuendo hic inſtar aduenarum, peregrinorum, pauperum, exulum, orphanorum, deſolatorum, & inuiorum, nihil habentium, & illic omnia expectantium: lætare itaque, & in Deo fiduciam habe: habes ſiquidem ſigna à Deo, id enim præſtare & potes & debes, ſin minus, non erit mirum, ſi cernens te adeo ſtupidam iraſcatur: cum ille per viam te ducat, quæ tibi magis expedit, atque in ſtatu tam ſecuro te collocauerit. Nihil aliud velis præter iſtum modum & viam, animamq; ad illam complana: ſic enim bene tecum agitur: Communionem, vti ſolebas, frequenta; Confeſſionem vero, cum aliquid manifeſte malum occurrit; nec opus eſt, vt multum de his rebus tractes. quando aliquid peculiare ſenſeris, mihi ſcribes, ſcribas vero quamprimum, ac ſæpius, id enim præſtare poteris per DD. Annam, cum per Moniales non licebit ſcribere. Aliquantulum malè me habui, at nunc, laus Deo, bene valeo. Attamen frater Ioannes Euangeliſta ægrotat, ora Deum pro ipſo & pro me, filia mea in Domino. Segobrida 12. Octobris 1589.

Frater. Ioannes à Cruce.

EPI-

EPISTOLA IX.

Ad Matrem Annam de Ieſu Religioſam Carmelitam Diſcalceatam in Conuentu Segobridæ.

Vbi conſolatur eam in mœrore quem ſentiebat eo quod in Capitulo Generali V. P. à Prælatura liber remanſerit.

IESVS ſit in anima R.V. Gratias plurimas refero quod ad me ſcripſerit, ex quo multo magis deuinctum me ſentio, quam prius eram. Quod res Capituli non ita euenerint, prout erat R.V. in votis, deberet potius eſſe conſolationis & Deo gratias agendi occaſio: cum enim Dei ordinatione factum ſit, procul dubio nobis id magis expedit, ſolum reſtat applicare voluntatem, vt quemadmodum verum eſt, ita nobis eſſe videatur. res enim quæ nobis diſplicent quantumuis bonæ ſint & conſentaneæ, malæ videntur & aduerſæ; hanc autem ſatis conſtat nec alijs, nec mihi eſſe malam: mihi enim valde proſpera eſt quia libere & abſque onere animarum poſſum (dummodo velim) cum diuino adiutorio, ſolitudinis quiete frui, fructuque delectabili mei, rerumque omnium obliuionis, potiri. Cæteris autem etiam bonum erit ſi procul ab illis fuero: ſic enim immunes erunt à defectibus, quos propter meam in regimine imperitiam commiſiſſent. Hoc vnum à te peto, filia, vt Deum exores, quatenus modis omnibus hanc mihi gratiam conferre pergat: Vereor enim ne Segobridam ire cogar, nec omnino ab omnibus expeditum me relinquant. licet etiam hoc onus, quantum in me erit, conabor excutere. Quod ſi neque hoc licebit ſubterfugere, non tamen propterea Mater Anna à Ieſu effugiet manus meas, ſicut ipſa exiſtimat. vnde nec morietur deſolata ex eo quod ceſſet occaſio, vt ipſa putat, acquirendi inſignem ſanctitatem. Verumtamen ſiue vadam ſiue maneam, vbi & quomodocunque manere me contingat, ipſius non obliuiſcar: nam ex corde ipſius bonum æternum deſidero. interim vero dum illo in cœlo frui differtur, virtutibus exercendis inſiſtat, mortificationi ſcilicet, & patientiæ: cupiens per patientiam aliquo ſaltem modo aſſimilari huic Magno Deo noſtro humiliato, & crucifixo: quandoquidem vita præſens, niſi illius ſequamur veſtigia, inutilis plane ſit. Diuina Maieſtas conſeruet & augeat in R.V. amorem ſuum tanquam in Sancta, & ſibi dilecta, Amen. Matriti 6. Iulij. 1591.

Fr. Ioannes à Cruce.

EPISTOLA X.

Ad Matrem Eleonoram Baptiſtam Prioriſſam Conuentus Veacenſis Carmelitarum Excalceatarum.

Docet eam in quo conſiſtat vita Apoſtolica & abrenunciatio religioſa.

IESVS ſit in anima R.V. Ne ſuſpicetur (ô filia in Chriſto) me non condoluiſſe laboribus, quos R.V. tulit, cũ participib. ſororibus, non ſic res ſe habet. Veruntamen dum recolo, quod ſicut à Deo vocata eſt, vt apoſtolicam vitam ageret (quæ eſt vi-

ta humilitatis &contemptus) ita per eandem ab eo ducitur, non mediocriter conſolor. Equidem Religioſum, ſic Deus Religioſum eſſe vult, vt rebus omnibus valedixerit, & ipſi res omnes. Quoniá ipſemet Deus theſaurus, ſolatium, & delectabilis illius gloria eſſe vult. Inſigne ſatis beneficium præſtitit R. V. nunc enim rerum omnium oblita poterit ſola frui Deo ſuo, gratum habendo, vt erga ſe fiat propter Dei amorem, quidquid hominib. libuerit: vtpote quæ iam non ſua ſed Dei ſit. filiabus meis Magdalenæ, & Annæ alijſque omnibus, me plurimum commendo. Granatæ 8. Februarij 1588.

Fr. Ioannes à Cruce.

Coplas del miſmo hechas ſobre vn éſtaſi de arta contemplacion.

ENtre me donde no ſupe,
Y quedeme no ſabiendo,
Tota ciencia tracendiendo.

Yo no ſupe donde entraua,
Pero quando alla me vi,
Sin ſaber donde me eſtaua,
Grandes coſas entendi:
No dire lo que ſenti,
Que me quede, no ſabiendo,
Toda ciencia.

De paz y de piedad,
Era la cientia perfecta,
En profunda ſoledad,
Entendia via recta,
Era coſa tan ſecreta,
Que me quede balbuciendo,
Toda ciencia.

Eſtaua tan embeuido,
Tan abſorto y anegado,
Que ſe quedo mi ſentido,
De toto ſentir priuado,
Y el eſpiritu dotado,
De vn entender no entendiendo,
Toda ciencia.

El que alli llega de vero,
De ſi miſmo desfallece,
Quanto ſabia primero,
Mucho baxo le parece,
Y ſu ciencia tanto crece,
Que ſe queda no ſabiendo,
Toda ciencia.

Quanto mas alto ſe ſube,
Tanto menos ſe entendia,
Que es la tenebroſa nube,
Que a la noche eſcurecia, Exod. 14.
Por eſſo quien la ſabia,
Queda ſiempre no ſabiendo,
Toda ciencia.

Eſte ſaber no ſabiendo,
Es de tan alto poder,
Que los ſabios arguiendo,
Iamas le pueden vencer,
Que no llega ſu ſaber,
A no entender entendiendo,
Toda ciencia.

Es de tan alta excellencia,
A queſte ſummo ſaber,
Que no ay facultad ni ciencia,
Que le puedan entender,
Quien ſe ſupiere vencer,
Con vn ſaber no ſabiendo,
Toda ciencia.

Y ſi lo quereys oyr,
Conſiſte eſta ſumma ciencia,
En vn ſubido ſentir,
De la diuinal eſſencia,
Es obra de ſu clemencia,

Hazer

Digitized by Google

Hazer que dar no entendiendo
Toda ciencia traſcendiendo.

Coplas de el alma que pena por ver à Dios: del miſmo Autor.

NIao ſin viuir en mi,
y de tal manera eſpero,
que muero porque no muero.

En mi yo no viuo ya,
y ſin Dios viuir no puedo,
Si ſin el y ſin mi quedo,
Eſte viuir que ſera,
Mil muertes ſe me hara,
Pues mi miſma vida eſpero,
Muriendo porque no muero.

Eſta vida que yo viuo,
Es priuacion de viuir,
y aſſi es continuo morir,
Haſta que viua contigo,
Oye me Dios lo que digo,
Que eſta vida no la quiero,
Que muero, porque no muero.

Eſtando auſente de ti,
Que vida puedo tener,
Sino muerte padecer,
La mayor que nunca vi,
Las tima tengo de mi,
Pues de ſuerte perſeuero,
Que muero, porque no muero.

El pez que del agua ſale,
Aun de aliuio no carece,
Que la muerte que padece,
Al fin la muerte le vale,
Que muerte aura, que ſe yguale,
A mi viuir laſtimero,
Que muero, porque no muero.

Quando me pienſo aliuiar,
De verte en el Sacramento,
Hazeme mas ſentimiento,
El no te poder gozar:
Todo es para mas penar,
Por no verte como quiero,
y muero, porque no muero.

y ſi me gozo Señor,
Con eſperança deuerte,
En ver que puedo perderte,
Se me dobla mi dolor,
Viuiendo en tanto fauor,
y eſperando como eſpero,
Muero me, porque no muero.

Sacame de a queſta muerte,
Mi Dyos y dame la vida,
No me tengas impedida,
En eſte lazo tan fuerte,
Mira que peno por verte,
y mi mal es tan entero,
Que muero, porque no muero.

Llorare mi muerte ya,
y lamentare mi vida.
En tanto que detenida,
Por mis peccados eſta,
O mi Dios quando ſera,
Quando yo diga de vero,
Viuo ya, porqne no muero.

Otras del miſmo a lo diuino.

TRas de vn amoroſo lance,
y no de eſperança falto,
Bole tan alto tan alto,
Que le di a la caça alcance.

Para que yo alcance dieſſe,
A aqueſte lance diuino,
Tanto bolar me conuino,
Que de viſta me perdieſſe,
y con todo en eſte trance,
En el buelo que de falto,
Mas el amor fue tan alto,
Que le di a la caça alcançe.

Digitized by Google

uabatur, nunc impeditur, quæ ſigna ſimul reperiri debent.

94. Nõ aſpicere alienos defectus, ſeruare ſilentium, & aſſiduum cum Deo commercium, ingentes euellunt imperfectiones ab anima, maximarumque virtutum Dominam efficiunt.

95. Non ſuſpiceris aduerſus fratrem tuum, quia perdes puritatem cordis.

96. Abſtractum ab externis & poſſeſſione internorum, rerumque diuinarum proprietate, neque proſpera detinent, nec præpediunt aduerſa.

97. Quid prodeſt Deo vnum dare, ſi aliud à te requirit? conſidera quid velit Deus, & ſic plenius ſatisfacies cordi tuo, quàm eo, ad quod propendes.

98. Quomodo ita intrepide indulges voluptati & genio, cum debeas comparere coram Deo, etiam minimi verbi, & cogitationis rationem redditurus?

99. Vide quod multi ſunt vocati, pauci vero electi, & quod niſi cautè ſoliciteque vixeris, certior ſit perditio tua quam ſalus.

100. Quandoquidem tempore reddendæ rationis dolere debes, quod non inſumpſeris tempus in Dei ſeruitio; cur modo non impendis, & ordinas illud eo modo, quo illud impendiſſe velles cum morieris?

EXCLAMATIO AD DOMINVM,
qua V.P. finem imponit ſuis documentis.

DOmine Deus amator meus, ſi adhuc memor es iniquitatum mearũ vt non exaudias orationẽ meam; fac mecum ſecundum voluntatem tuam: hanc enim & ipſe volo, tuamq; bonitatem & miſericordiam exerce, & in illis cognoſceris. Si vero opera mea expectas, vt ipſis intercedẽtibus annuas orationi meæ, Da illa tu Domine, & in me illa operare, nec non pœnas, quas tibi placuerit acceptare, mitte, & ſic fiat. quod ſi opera mea præſtolari nõ vis; quid ô clementiſſime Domine expectas? cur moraris? cur tandem? ſi gratia & miſericordia futura eſt, quam in Filio tuo requiro, accipe operum meorum teruntium, ſi quidem tibi placet, & hoc mihi bonum largire, ſiquidẽ etiam & hoc tu vis. Quis euadere poterit infimos modos, ac terminos, niſi tu ô DEVS *meus, in puritate amoris eum erigas ad te?*

EPI-

EPISTOLÆ
SPIRITVALES
VEN. ET MYSTICI DOCTORIS
FRATRIS IOANNIS A CRVCE PRIMI
Carmelitæ Diſcalceati.

EPISTOLA I.

Ad religioſum quendam ſibi ſubditum, in qua illum inſtruit, qua ratione debeat abſtrahere voluntatem à gaudio Creaturarum, & in Deo illam collocare.

PAx Iesv Christi, ô fili, ſit ſemper in anima tua. Accepi epiſtolam R. V. qua indicat magna ſibi à Domino immiſſa fuiſſe deſideria occupandi voluntatem ſuam, ſolummodo in diligendo eum ſuper omnia: in quem finem aliquot à me documenta requirit. Summopere lætor de his tam intenſis deſiderijs à Domino præſtitis, at longe magis gaudebo, ſi ea executioni mandauerit. Idcirco animaduertat oportet: Guſtus omnes, gaudia & affectus ſemper oriri in anima mediante affectu, & appetitu rerum quæ obijciuntur ei tanquam bonæ, conuenientes, & delectabiles, eo quod, vt ipſa putat, delectabiles ſint, atque pretioſæ. Et iuxta hoc eius appetitus erga illas mouentur, ipſaque voluntas eas adipiſci ſperat, & in eis, cum præſentes ſunt, delectatur, timetque illas amittere, & cum eas perdit, dolore afficitur. Vnde ſecundum affectus & delectationes rerum, alteratur anima, & fit inquieta. Ad annihilandum itaque, & mortificandum hos delectationum affectus, in rebus omnibus extra Deum, debet R. V. ſignanter notare; omne id de quo poteſt diſtincte gaudere voluntas, eſſe ſuaue ac delectabile, eo quod ipſa ſuaue eſſe arbitretur: porro nulla res ſuauis ac delectabilis, in qua voluntas gaudere, & oblectari poteſt, eſt Deus. Nam ſicut Deus ſubijci nequit apprehenſionibus reliquarum potentiarum; ita neque ſubijci poteſt appetitibus & guſtibus voluntatis. Etenim quemadmodum anima non valet guſtare Deum eſſentialiter in hac vita mortali, ita quæcunque ſuauitas & delectatio, quam percipit, Deus eſſe non poteſt, quantumuis ſublimiſſima ſit. quidquid enim voluntas diſtincte guſtare & appetere valet, eſt in quantum id cognoſcit ſub ratione huius vel illius obiecti: cum igitur voluntas nunquam Deum guſtauerit, prout in ſe eſt, neq; ſub aliqua eum appetitus apprehenſione cognouerit, atque adeo neſciat qualis Deus in ſe ſit; hinc

ſit

Digitized by Google

ſit quod ipſius guſtus eum aſſequi nequeat, nec poſſunt ipſius eſſe, appetitus, & guſtus, eo peruenire, vt Deum ſciant deſiderare, quippe qui ipſorum capacitatem excedit.

Conſtat itaque nullam rem diſtinctam earum, de quibus gaudere poteſt voluntas, eſſe Deum: ac propterea vt illi vniatur, debet ſeipſam euacuare, & auellere à quocunque inordinato affectu, appetitu, & guſtu rerum omnium, de quibus diſtinctè gaudere poteſt, tam circa ſuperiora, quam etiam inferiora, temporalia vel ſpiritualia; vt ſic expurgata & emundata ab vniuerſis guſtibus, delectationibus & appetentijs inordinatis, tota ſimul cum affectibus ſuis, in amando Deum occupetur. Si enim voluntas poteſt aliquo modo comprehendere Deum, eique vniri, hoc non fit per aliquod medium ab appetitu comprehenſibile, ſed ſolum modo per amorem: iam vero cum ſuauitas, & delectatio, & quiuis alius guſtus, cuius voluntas eſt capax, non ſit amor; ſequitur nullum ex ſapidis ſentimentis eſſe poſſe medium aptum, vt voluntas Deo copuletur, ſed tantum voluntatis operationem. longe quippe differt voluntatis operatio ab ipſius voluntatis ſenſu; per operationem enim quæ eſt amor, vnitur Deo, & in ipſum terminatur, non vero per apprehenſionem, & ſenſum appetitus ſui, qui tanquam finis ac terminus operationis in anima reſidet.

Poſſunt ſentimenta, & motiua duntaxat, ad amandum deſeruire, ſi voluntas vlterius progredi velit. Vnde ſapida ſentimenta non dirigunt ex ſe ad Deum animam, imo efficiunt vt ipſis inſidendo hæreat: at vero operatio voluntatis, quæ eſt amare Deum, efficit vt anima in ipſo ſolo ponat affectum, gaudium, guſtum, voluptatem & amorem ſuum, prætermiſſis, omnibus, eum ſuper omnia diligendo. Quare qui mouetur ad amandum Deum propter eam quam experitur ſuauitatem, eo ipſo prætermittit hanc ſuauitatem, & amorem ſuum collocat in Deo, quem non ſentit: ſi enim amorem collocaret in ſuauitate & guſtu quem percipit, reflectendo & inhærendo illi, iam hoc eſſet amorem ſuum in Creatura, aut in re aliqua ad ipſam pertinente collocare, & motiuum ſeu medium vt finem ac terminum ſibi conſtituere, ac proinde opus voluntatis eſſet inutile & otioſum. quippe cum Deus incomprehenſibilis ſit & inacceſſibilis, non debet voluntas ſuam operationem amoris (vt circa Deum verſetur) collocare in eo quod ipſa tangere & appetitu apprehendere poteſt, ſed in eo, quod is nec comprehendere nec attingere valet. Et ſic voluntas amat quod certum ac verum eſt, iuxta beneplacitum fidei, in vacuitate & obſcuritate ſentimentorum ſuorum ſuper illa omnia quæ ipſa poteſt percipere intellectu notitiarum illius, credendo & amando, ſuper omne id, quod poteſt intelligere. Vnde valde eſſet inſipiens, qui deficiente ſuauitate & conſolatione ſpirituali, putaret idcirco ſibi deeſſe Deum: & dum ea afflueret, gauderet & exultaret, exiſtimans propterea ſe habere Deum: & adhuc inſipientior foret, ſi hanc in Deo ſuauitatem exquireret, gauderetque & inhæreret illi: Sic enim iam non requireret Deum, voluntate fundata in vacuitate fidei & charitatis, ſed guſtum & ſuauitatem ſpiritus (quæ quid creatum eſt) proprij guſtus & appetitus ductum ſequendo. Atque ita non diligeret pure DEVM ſuper omnia (quod eſt vires omnes voluntatis in eo ponere) inhærens ſiquidem, & adhærens appetitu illi creaturæ, non aſcendit volun-

voluntas ſuper illam ad Deum, qui inacceſſibilis eſt. Fieri enim nequaquam poteſt, vt voluntas pertingere poſſit ad fructum ſuauitate, & delectatione diuinæ vnionis, neque ſuaues & amabiles Dei amplexus valet experiri, niſi in nuditate & vacuitate appetitus ab omni guſtu peculiari, tam ſuperiori, quam etiam inferiori. Hoc enim indicare voluit Dauid, quando dixit: *Dilata os tuum, & implebo illud.* Sciendum eſt enim appetitum eſſe os voluntatis, quod tunc dilatatur, cum alicuius ſuauitatis bucella non impeditur, nec occupatur: cum enim appetitus circa rem aliquam verſatur, eo ipſo anguſtatur & reſtringitur: cùm extra Deum nihil ſit præter anguſtias, ac proinde vt anima recto tramite ad Deum tendat, eique vniatur, debet habere os voluntatis apertum, ſolummodo ipſi Deo, & à quacunque appetitus bucella aulſum, quo ſic Deus illud impleat amore & ſuauitate ſua. debet inſuper hanc famem & ſitim ſolius Dei habere, nec alia quauis re eam velle explere, quandoquidem Deum, ſicuti eſt hic guſtare nequit; imo etiam id quod guſtari poteſt (ſi appetitus adſit) illius guſtum præpedit. Id docuit Iſaias cum ait: *Omnes ſitientes venite ad aquas &c.* quo loco eos qui ſolum Deum ſitiunt, nec habent argentũ appetitus, ad ſatietatem diuinarum aquarum vnionis Dei inuitat. Plurimum itaq; conuenit expeditq; vt R.V. ſi magna pace animæ ſuæ frui, atque ad perfectionem peruenire deſiderat, voluntatem ſuam Deo omnino conſecret, quo ſic cum illo vniatur, & nullo modo circa terrena, viſia, & abiecta occupetur. Diuina Maieſtas tam ſpiritualem ac ſanctum faciat, ſicut ipſe opto. Segobrida 14. Aprilis.

NOTA.

Fr. Ioannes à Cruce

EPISTOLA II.

Ad Moniales Carmelitas Diſcalceatas Oppidi Veas, vbi eas hortatur vt in ſilentio tam interno quàm externo operentur.

IESVS MARIA ſit in animabus veſtris, Chariſſimæ in Chriſto filiæ. maxima mihi cõſolationis occaſio fuit epiſtola Charitatum VV. Dominus ipſe vobis retribuat, quod literas ad vos non miſerim, non fuit voluntatis defectus, vere enim maius veſtrum bonum deſidero; ſed quod ſatis multa dicta & ſcripta eſſe iudicarem ad operandum, quod eſt maxime neceſſarium. id enim quod deſideratur, ſi tamen aliquid deſideratur, non eſt loqui vel ſcribere (hoc enim frequenter abundat) ſed tacere & operari; præterquam quod loqui diſtrahit, tacere vero & operari recolligit, & vires tribuit ſpiritui. itaq; poſtquam aliquis ſcit ea quæ ad ſpiritualem ſuum profectum ſibi dicta ſunt, non indiget vltra audire & loqui, ſed in ſilentio, & ſolicitudine ſerio illud operari, cum humilitate, charitate, & ſui ipſius contemptu, abſque eo quod alias res nouas ſtatim inquirat, id enim ſolum deſeruit ad ſatisfaciendum appetitui in exterioribus (imò nec ſic illi ſatisfit) ſpiritum vero debilẽ, vacuum & virtute interna deſtitutum internâ relinquendum. Et inde prouenit quod nec vnum, nec alterum proſit. Sicut nec prodeſt cibus, nondum peracta prioris cibi digeſtione: ex eo namque quod calor naturalis diuiditur, & circa vtrumque verſatur, ſufficientem virtutem non habet vt illos in aliti ſubſtantiam conuertat: ac proinde infirmitates, & morbi generantur. Multum intereſt, Chariſſimæ filiæ, vt ſpiritum cautè ſubducamus Dæmonis, ac ſenſualitatis aſtibus: ſecus enim plurimum nos defeciſſe inaduertenter comperiemus, & à Chriſti

Mmm virtu-

virtutibus longe alienos eſſe; nouiſſimeque comparebimus geſtantes opera noſtra facta inuerſo modo; & rati lampedem nos accenſam gerere, apparebit extincta, flatus enim, quibus eam accendere putabamus, forſitan aptiores erant ad eam extinguendam. Ne igitur nobis hoc accidat, & , vti dixi, ad hoc vt ſpiritum cuſtodiamus, dico nullum medium aptius ſupereſſe, quàm *Pati, facere, & tacere*, ſenſuſque occludere cum exercitio & propenſione ad ſolitudinem, & obliuionem rerum omnium atque euentuum, licet pereat totus mundus: nec vnquam ſiue bonus, ſiue malus euentus ſit, cordis tranquillitas ex amoris viſceribus profecta negligenda eſt, vtpote diſpoſitio ad patiendum in omnibus rebus occurrentibus. Tanti quippe momenti res eſt perfectio, & ſpiritus delectatio tam eſt pretioſa & opulenta, vt ad illam aſſequendam faxit Deus iſta ſufficiant: Impoſſibile eſt enim vt quis gradatim proficiat, niſi *Faciat*, & ſimul *Patiatur* cum virtute, inuoluendo omnia in ſilentio. Hoc filię Domino volente intellexi, nempe quod anima, quæ cito ad loquendum, & conuerſandum attendit, valde modicam attentionem habet ad Deum: dum enim illam habet, confeſtim ab intus trahitur ad tacendum, omnemque conuerſationem fugiendam. acceptabilius enim eſt Deo, ſi anima ſeſe in ipſo oblectet, quam ſi in alia re creata, quantumuis excellentiſſima, eique vtiliſſima ſit. Commendo me precibus CC.VV. vobiſque pro certo perſuadeatis, opto, quod licet charitas mea exigua valde ſit, ita nihilominus erga vos collecta eſt, vt nullo pacto obliuiſcar veſtri, quibus non mediocriter in Domino deuinctus ſum. ipſe ſit ſemper nobiſcum, amen. Granata vigeſimaſecunda Nouembris. 1587.

Fr. Ioannes à Cruce.

Præcipua noſtra neceſſitas eſt, tacere coram hoc magno Deo, tam appetitu, quàm lingua; cuius loquela, quamquam ipſe libenter audit, eſt ſilens loquela amoris.

EPISTOLA III.

Ad Matrem Mariam à Ieſu Fundatricem & Prioriſſam, cæteraſq; Religioſas Conuentus Carmelitarum Diſcalceatarum Cordubæ.

Agit de bono Exemplo ac ſpiritu, quo procedendum eſt in fundatione monaſteriorum.

IESVS ſit in animabus veſtris. Obligatio vobis incumbit correſpondendi Domino, iuxta acclamationem & applauſum, quo ibi receptæ eſtis. Reuera enim ex relatione conſolatus ſum, nec nō ex eo quod ædes adeò inopes, vrgentib. æſtiuis caloribus ingreſſæ ſitis, ſingulari Dei prouidentia id factum eſt, vt populum ſic ædificetis, & ſuadeatis, quod profitemini: videlicet Chriſtum nudum, vt quæ deinceps ad ingreſſum religionis à Domino mouebuntur, quo ſpiritu eas venire oporteat, intelligant. Mitto R.V. omnes facultates, & licentias requiſitas. Videant, videant, vt ſpiritum paupertatis, & rerum omnium contemptus conſeruare contendant. Sin minus, ſcitote in mille vos neceſſitates, tum ſpirituales, tum etiam temporales deuenturas, ſi Dei ſolius poſſeſſione nolueritis eſſe contentæ. Scire etiam vos volo, quod non habebi-

tis,

Digitized by Google

tis, nec experiemini plures neceſſitates quàm illas, quibus corda veſtra ſponte ſubijcere volueritis: ſiquidem pauper ſpiritu in rerum defectu lætior eſt, magiſque contentus: eò quod ſuum *Totum* in *Nihilo* repoſuerit, & ſic vbique affluentiam & cordis amplitudinem reperit. Felix *Nihil!* felixque cordis latibulum! quod tantæ virtutis eſt, vt omnia ſubijciat, cum nihil ſibi ſubijcere velit, curaſque omnes deponat, vt amplius amore inardeſcat. Omnibus ſororibus in Domino ſalutem dico. R. V. eis dicat ex parte mea, quod à Domino aſſumptæ ſint, tanquam primarij iſtius Fundationis lapides: & vt cogitent quales eas eſſe oporteat, quæ tanquam fortiores debent eſſe fundamentum cæterarum. proficiant ex primitijs huius ſpiritus, quem Deus initio conferre ſueuit, vt denuo perfectionis iter, in omni humilitate & abſtractione intus & foris, arripiant: non puerili animo, ſed virili voluntate mortificationem & pœnitentiam ſequantur, cupientes vt hic noſter Chriſtus aliquo vobis conſtet. diſſimiles ijs qui propriam commoditatem & conſolationem ſiue in Deo, ſiue extra ipſum quærunt, ſed potius illis ſimiles, qui in ſilentio & ſpe, cum amore, ſiue in Deo, ſiue extra ipſum, pati quærunt. Deus det vobis gratiam ſuam. amen. Segobrida. 28. Iulij 1589.

Frater Ioannes à Cruce.

EPISTOLA IV.

Ad eandem Matrem Prioriſſam Conuentus Cordubenſis. Inſtruit eam qua ratione prouidere debeat rebus temporalibus, & ſpiritualibus ſui Conuentus.

IESVS ſit in anima tua, filia in Chriſto Chariſſima. Cauſa cur toto iſto tempore à te relato nõ ſcripſerim, potius adſcribendum eſt loci diſtantiæ (cum agam Segobridæ) quam voluntatis defectui: hæc enim ſemper eadem in me eſt, & in Domino ſemper futuram ſpero. Infirmitatibus tuis condoleo; quoad temporalia iſtius monaſterij, nollem te adeò eſſe ſolicitam, ſic enim fiet vt Deus illius obliuiſcatur, magnamque penuriam ſpiritualiter ac temporaliter incurretis: ſolicitudo quippe noſtra ipſa nos depauperat. *Iacta* ô filia, *in Domino* totum *cogitatum tuum, & ipſe te enutriet.* Is enim qui, quod amplius eſt donat, & donare vult, non poteſt quod minus eſt non largiri. Ne deſit tibi deſiderium carentiæ, & paupertatis; eadem quippe horâ deficiet tibi ſpiritus, & in virtutibus eris remiſſior. Quod ſi pridem pauper eſſe optabas, nunc quando Prælatæ munere fungeris, id multo magis optare, & amare teneris; domum etenim virtutibus magis & deſiderijs cœleſtibus regere, eique prouidere debes, quam ſolicitudinibus, & inuentionibus circa res temporales, & terrenas: dicente nobis Domino, vt neque de cibo, neque de veſtitu, neque etiam de die craſtina cogitemus, nec tecordemur. Hoc vnum R. V. facere incumbit, nempe, vt animam ſuam, & ſuarum monialium cum omni perfectione ac religione Deo vnitas eſſe curet, & oblitas omnis creaturæ, & reſpectus ad ipſam, vt ſic omnes in Deo vnum ſitis, & in illo dumtaxat hilares; nam quod attinet ad reliqua, ego fideiubeo. Sororibus ſalutem plurimam in ſummo bono noſtro dico, qui numquam deſerat ſpiritum tuum, mea filia, amen. Matriti 20. Iunij. 1590.

Fr. Ioannes à Cruce.

EPISTOLA V.

AD MATREM ELEONORAM à S. Gabriele Monialem Carmelitam Diſcalceatam in Conuentu Cordubenſi.

Docet eam quomodo egredi oporteat de terra & à notis ad faciendum voluntatem Dei.

IESVS ſit in anima R. V. mea in Chriſto filia. Gratias ago R. V. pro epiſtola ſua, necnon Deo, quod ipſius opera vti voluerit in iſtius conuentus fundatione. hoc ſiquidem ideo à Diuina Maieſtate factum eſt, vt Rm Vm. magis perficeret. Nam quo plura donare cogitat, eo magis illa nos efficit deſiderare, donec nos omnino vacuos reddat, vt ſic bonis ſuis cœleſtibus impleat. Optime ſoluta erunt bona Hiſpali nunc à R. V. relicta amore ſororum: ex eo namque, quod Dei immenſa bona non capit, niſi cor vacuũ, & ſolitarium: propterea Dominus (quia amat R.V.) vult vt bene ſit ſolitaria, cupiens ipſe omnem ſocietatem R.V. exhibere, eritque neceſſarium vt R.V. applicet animum, quatenus ipſo ſolo ſit contenta, quo ſic in ipſo inueniat omnem conſolationem. Licet enim anima in cœlo verſetur, niſi ad illud amandum voluntatem applicet, nequaquam erit ſatisfacta: ſic etiam nobis euenit cum Deo, quamuis.n. ſemper nobiſcum ſit, ſi alteri rei cor affixum & minime ſolitarium habemus, nequaquam contenti erimus. Non dubito quin Hiſpalenſes ſentient ibidem ſolitudinem ob abſentiam R.V. ſed fortaſſis iam inibi profuerat, quantum poterat; nunc vero voluntas Dei eſt, vt etiam proſit apud nos: nam fundatio iſta numerari debet inter præcipuas, quare conetur R.V. multum iuuare Matrem Prioriſſam, in omnib. rebus magna cum vnanimitate & amore, licet non ignorem eſſe ſuperuacaneum V.R. hoc commendare; vtpote quæ tanquam annoſa, & experta, optime nouit, quæ ſolent accidere in hiſce fundationibus: idcirco enim Rm Vm. ſelegimus, det Dominus R.V. ſpiritum ſuum. Segobrida 8. Iulij 1589.

Fr. Ioannes à Cruce.

EPISTOLA VI.

Ad Sororem Magdalenam à S. Spiritu Monialem Carmelitam Diſcalceatam Corduba.

Vbi eam confortat ad patiendum incommoda, quæ in nouis fundationibus ſeſe offerunt.

IESVS ſit in anima tua chariſſima in Chriſto filia. Gauiſus ſum videre propoſita, quæ per epiſtolam oſtendis. benedico Deum, qui prouidentia ſua omnia diſponit: ſatis enim tibi erunt neceſſaria in hiſce fundationum primordijs, ad ferendos caloris æſtus, anguſtiam loci, paupertatem, & labores in omnibus rebus: ita tamen, vt nemo percipiat vtrum tibi moleſta ſint, an non. Vide quod Deus in his principijs quærat animas non deſides, & inertes, neque delicatas, & ſui amantes; ac propterea tunc Diuina Maieſtas peculiariter præſto eſt; adeo vt modica adhibita diligentia, poſſint in omni virtute proficere.: & ſane ſors magna, & ſignum Dei fuit, alijs prætermiſſis, te eò adducere. licet enim multum conſtare deberet quod relinquis, nihil plane eſt: equidem cito etiam illud relinquendum erat. vt autem Deum in omnibus habeamus, oportet nihil nos in omnibus habere. Cor enim quod vnius eſt, quo pacto totum alterius eſſe poteſt? Sorori Ioan-

næ.

Digitized by Google

næ idem etiam dico, nec non vt pro me Deum exoretis. Ipſe ſit tecum in anima, Amen. Segobrida 28. Iulij 1589.

Fr. Ioannes à Cruce.

EPISTOLA VII.

Ad Virginem quandam Matritenſem, quæ, poſtmodum habitum Carmelitæ Diſcalceatæ induit, vixitque laudabiliter in monaſterio Arenarum.

Reſpondet tribus ab ea quæſitis, nimirum circa peccata deflenda, meditandam Chriſti Domini paßionem, & gloriam Paradiſi.

IESVS ſit ſemper in anima tua. Eo tempore tabellarius appulit, quo reſpondere non poteram dum tranſiret, imo etiam nunc expectat. Donet tibi Deus, ô filia, ſemper ſuam gratiam, vt tota in omnibus amori & obſequio illius intendas, prout teneris: ſiquidem in hunc ſolummodo finem ab illo creata & redempta es. multa dicenda forent circa puncta, quæ à me inquiris; ſed temporis, & epiſtolæ anguſtia id non permittit. Dicam tamen alia tria, quibus aliquantum proficere poteris. imprimis circa peccata (quæ Deo ita exoſa ſunt, vt pro eis eum mori neceſſe fuerit) debes, vt condigne illa deflere, & vitare poſſis, hominum conſortia, quantum fieri poteſt, declinare, atque illos fugere, & in quauis re agenda, non proferre plura verba, quam quæ ſunt præciſe neceſſaria: nam tametſi perfectus quis ſit, cōuerſando tamen cum hominibus plus quam neceſſitas, & ratio requirit, oberit illi. ſimul etiam legem Domini exacte, & cum amore te cuſtodire oportet. Quod ad Chriſti Domini paſſionem attinet, ſtudeas corpus tuum rigide, ſed diſcrete tractare, nec non odium tui ipſius, & mortificationem prudenter exercere, nec velis in re vlla guſtum, & voluntatem propriam ſequi: hæc ſiquidem illius mortis, & paſſionis cauſa fuit: quidquid feceris de conſilio Dominæ matris efficito. Quoad 3. denique, gloriam videlicet cœleſtem, vt ritè eam mediteris, & ames; vniuerſas mundi diuitias, & voluptates lutum repures, vanitatem & fatigationem, ſicuti reuera ſunt. Nihil præterea magni facias, quantumuis magnum & pretioſum ſit, præter Dei gratiam & amicitiam. quandoquidem pretioſiora quæque huius vitæ, ſi cum æternis illis bonis, pro quibus à Deo creati ſumus, conferantur, turpia, & amara ſunt: quorum deformitas, & amaricatio, licet breuis ſit, & tranſitoria, permanet nihilominus æternaliter in anima, quæ illa æſtimat, & magni facit. Non obliuiſcor negotij tui, nunc autem expediri nequit; licet ſatis multum mihi cordi ſit. Serio rem Deo commendes, & Deiparam Virginem & D. Ioſephum aduocatos tibi aſſume. Dominæ Matri plurimam ſalutem dico, & vna ſimul orate pro me, vtque etiam amicę veſtræ pro me ex charitate orent, curate. Deus donet tibi ſuum ſpiritum. Segobrida.

Fr. Ioannes à Cruce.

EPISTOLA VIII.

Ad D. Iohannam de Pedraça Granatæ.

Inſtruit eam quomodo ſe gerat in ariditatibus & derelictionibus.

IESVS ſit in anim[illegible] : cui gratias refero quod mihi ha[illegible] ſtiterit gratiam vt non obliuiſcar pau[illegible], nec ſub vmbra recumbam, vti tu [illegible]. Non parum

Mmm me-

me affligit cogitare, ne forte quod dicis, id etiam credas. nimis enim ingratus eſſem, ſi poſt tot mihi præſtita beneficia, etiam cum illa minus promerebar tui obliuiſcerer. Conſidera qualiter id quod reſidet in anima poſſit obliuioni tradi. Putas ex eo quod in tenebris & ſpirituali vacuitate conſtituta es, ab omnibus te eſſe derelictam? Sed hoc mirum non eſt, quandoquidem in eo etiam Deum tibi deeſſe ſuſpicaris. Sed reuera nihil deeſt, nec quicquam conferre opus eſt, imo nec habes, nec ſcies, nec inuenies, nã iſta omnia nihil ſunt niſi ſuſpiciones abſque fundamento. Qui aliud præter Deum non vult, non ambulat in tenebris, quantumuis tenebroſum, & pauperem ſe videat. Et quiſquis non inſequitur exiſtimationes & guſtus priuatos, nec in Deo, nec in Creaturis, neque in hoc, vel illo, ſuæ obtemperat voluntati, is non habet offendiculum, nec quidquam conferre cum alijs habet opus. Bene procedis filia, ſinas te duci & lætare. Quæ enim es tu vt tui curam habeas? egregie ſane te ipſam tractares? Numquam in meliori ſtatu fuiſti conſtituta, quam nunc es. nunquam enim adeo humiliata, & ſubiecta extitiſti, neque te ipſam, & res mundanas tam parum æſtimaſti: neque tam improbam te, Deum vero ita bonum, vt nunc, cognoſcebas: nec adeo pure, & abſque propriæ vtilitatis reſpectu Deo ſeruiebas vti nunc: nec denique voluntatis & propriæ quæſitionis defectus inſequeris nunc, vti ſolebas. Quid ergo vis? quem procedendi modum in hac vita tibi effingis? quid putas eſt ſeruire Deo aliud, quam abſtinere à malo, cuſtodiendo mandata, & pro viribus incumbere ipſius ſeruitio? ſi hæc adſint, quid alijs opus eſt apprehenſionibus, aut luminibus, ſeu ſuccis, ſiue hinc, ſiue illinc procuratis; in quibus plerumque non deſunt offendicula, & pericula animæ, quæ apprehenſionibus & appetitibus ſuis ſe ipſam decipit, & hallucinatur, atque à proprijs potentijs in errores inducitur. Vnde maximum Dei donum eſt, cum illas obſcurat, animamque adeo pauperem, & deſolatam reddit, vt per illas errare non poſſit. Porro ſi in hoc non erratur, quid aliud requiritur, quam incedere per viam planam legis Dei, & Eccleſiæ, & ſolum viuere in fide obſcura & vera, ſpe certa, & charitate integra? atque ſic in patria præſtolari bona noſtra, viuendo hic inſtar aduenarum, peregrinorum, pauperum, exulum, orphanorum, deſolatorum, & inuiorum, nihil habentium, & illic omnia expectantium: lætare itaque, & in Deo fiduciam habe: habes ſiquidem ſigna à Deo, id enim præſtare & potes & debes, ſin minus, non erit mirum, ſi cernens te adeo ſtupidam iraſcatur: cum ille per viam te ducat, quæ tibi magis expedit, atque in ſtatu tam ſecuro te collocauerit. Nihil aliud velis præter iſtum modum & viam, animamq; ad illam complana: ſic enim bene tecum agitur: Communionem, vt ſolebas, frequenta; Confeſſionem vero, cum aliquid manifeſte malum occurrit; nec opus eſt, vt multum de his rebus tractes. quando aliquid peculiare ſenſeris, mihi ſcribes, ſcribas vero quamprimum, ac ſæpius, id enim præſtare poteris per DD. Annam, cum per Moniales non licebit ſcribere. Aliquantulum malè me habui, at nunc, laus Deo, bene valeo. Attamen frater Ioannes Euangeliſta ægrotat, ora Deum pro ipſo & pro me, filia mea in Domino. Segobrida 12. Octobris 1589.

Frater. Ioannes à Cruce.

EPI-

EPISTOLA IX.

Ad Matrem Annam de Ieſu Religioſam Carmelitam Diſcalceatam in Conuentu Segobrida.

Vbi conſolatur eam in mœrore quem ſentiebat eo quod in Capitulo Generali V.P. à Prælatura liber remanſerit.

IESVS ſit in anima R.V. Gratias plurimas refero quod ad me ſcripſerit, ex quo multo magis deuinctum me ſentio, quam prius eram. Quod res Capituli non ita euenerint, prout erat R.V. in votis, deberet potius eſſe conſolationis & Deo gratias agendi occaſio: cum enim Dei ordinatione factum ſit, procul dubio nobis id magis expedit, ſolum reſtat applicare voluntatem, vt quemadmodum verum eſt, ita nobis eſſe videatur. res enim quæ nobis diſplicent quantumuis bonæ ſint & conſentaneæ, malæ videntur & aduerſæ, hanc autem ſatis conſtat nec alijs, nec mihi eſſe malam: mihi enim valde proſpera eſt quia libere & abſque onere animarum poſſum (dum̃odo velim) cum diuino adiutorio, ſolitudinis quiete frui, fructuque delectabili mei, rerumqne omnium obliuionis, potiri. Cæteris autem etiam bonum erit ſi procul ab illis fuero: ſic enim immunes erunt à defectibus, quos propter meam in regimine imperitiam commiſiſſent. Hoc vnum à te peto, filia, vt Deum exores, quatenus modis omnibus hanc mihi gratiam conferre pergat: Vereor enim ne Segobridam ire cogar, nec omnino ab omnibus expeditum me relinquant. licet etiam hoc onus, quantum in me erit, conabor excutere. Quod ſi neque hoc licebit ſubterfugere, non tamen propterea Mater Anna à Ieſu effugiet manus meas, ſicut ipſa exiſtimat. vnde nec morietur deſolata ex eo quod ceſſet occaſio, vt ipſa putat, acquirendi inſignem ſanctitatem. Verumtamen ſiue vadam ſiue maneam, vbi & quomodocunque manere me contingat, ipſius non obliuiſcar: nam ex corde ipſius bonum æternum deſidero. interim vero dum illo in cœlo frui differtur, virtutibus exercendis inſiſtat, mortificationi ſcilicet, & patientiæ: cupiens per patientiam aliquo ſaltem modo aſſimilari huic Magno Deo noſtro humiliato, & crucifixo: quandoquidem vita præſens, niſi illius ſequamur veſtigia, inutilis planè ſit. Diuina Maieſtas conſeruet & augeat in R.V. amorem ſuum tanquam in Sancta, & ſibi dilecta, Amen. Matriti 6. Iulij. 1591.

Fr. Ioannes à Cruce.

EPISTOLA X.

Ad Matrem Eleonoram Baptiſtam Prioriſſam Conuentus Veacenſis Carmelitarum Excalceatarum.

Docet eam in quo conſiſtat vita Apoſtolica & abrenunciatio religioſa.

IESVS ſit in anima R.V. Ne ſuſpicetur (ô filia in Chriſto) me non condoluiſſe laboribus, quos R.V. tulit, cũ participib. ſororibus, non ſic res ſe habet. Veruntamen dum recolo, quod ſicut à Deo vocata eſt, vt apoſtolicam vitam ageret (quæ eſt vi-

Digitized by Google

Hazer que dar no entendiendo
Toda ciencia traſcendiendo.

Coplas de el alma que pena por ver à Dios: del mesmo Autor.

NIuo ſin viuir en mi,
y de tal manera eſpero,
que muero porque no muero.

En mi yo no viuo ya,
y ſin Dios viuir no puedo,
Si ſin el y ſin mi quedo,
Eſte viuir que ſera,
Mil muertes ſe me hara,
Pues mi miſma vida eſpero,
Muriendo porque no muero.

Eſta vida que yo viuo,
Es priuacion de viuir,
y aſſi es continuo morir,
Haſta que viua contigo,
Oye me Dios lo que digo,
Que eſta vida no la quiero,
Que muero, porque no muero.

Eſtando auſente de ti,
Que vida puedo tener,
Sino muerte padecer,
La mayor que nunca vi,
Las tima tengo de mi,
Pues de ſuerte perſeuero,
Que muero, porque no muero.

El pez que del agua ſale,
Aun de aliuio no carece,
Que la muerte que padece,
Al fin la muerte le vale,
Que muerte aura, que ſe yguale,
A mi viuir laſtimero,
Que muero, porque no muero.

Quando me pienſo aliuiar,
De verte en el Sacramento,
Hazeme mas ſentimiento,
El no te poder gozar:
Todo es para mas penar,
Por no verte como quiero,
y muero, porque no muero.

y ſi me gozo Señor,
Con eſperança deuerte,
En ver que puedo perderte,
Se me dobla mi dolor,
Viuiendo en tanto fauor,
y eſperando como eſpero,
Muero me, porque no muero.

Sacame de a queſta muerte,
Mi Dyos y dame la vida,
No me tengas impedida,
En eſte lazo tan fuerte,
Mira que peno por verte,
y mi mal es tan entero,
Que muero, porque no muero.

Llorare mi muerte ya,
y lamentare mi vida,
En tanto que detenida,
Por mis peccados eſta,
O mi Dios quando ſera,
Quando yo diga de vero,
Viuo ya, porque no muero.

Otras del miſmo a lo diuino.

TRas de vn amoroſo lance,
y no de eſperança falto,
Bole tan alto tan alto,
Que le di a la caça alcance.

Para que yo alcance dieſſe,
A aqueſte lance diuino,
Tanto bolar me conuino,
Que de viſta me perdieſſe,
y con todo en eſte trance,
En el buelo quede falto,
Mas el amor fue tan alto,
Que le di a la caça alcançe.

Digitized by Google

Quando mas alto ſubia,
Deslumbro ſe me la viſta,
y la mas fuerte conquiſta,
En eſcuro ſe hazia,
Mas por ſer de amor el lance,
Di vn ciego y obſcuro ſalto,
y fuy tan alto tan alto,
Que le di a la caça alcançe.

Quanto mas alto llegaua,
Deſte lance tan ſubido,
Tanto mas baxo y rendido,
ya batido me hallaua:
Dixe, no aura quien alcance,
y abatime tanto tanto,
Que fuy tan alto tan alto,
Que le di a la caça alance.

Por vna eſtraña manera,
Mil buelos paſſe de vn buelo,
Porque eſperança del cielo,
Tanto alcança quanto eſpera,
Eſpere ſolo eſte lance,
y en eſperar no fuy falto,
Pues fuy tan alto tan alto,
Que le di a la caça alcance.

Otras canciones a lo diuino del miſmo autor, de: Chriſto y el alma.

VN Paſtorcico ſolo eſta penado,
Ageno de placer y de contento,
En ſu paſtora pueſto el penſamiento,
y el pecho del amor muy laſtimado.

No llora por auer le amor llgado,
Que no le pena verſe aſſi afligido,
Aunque en el coraçon eſta herido,
Mas llora por penſar que eſta oluidado.

Que ſolo de penſar que eſta oluidado,
De ſu bella paſtora con gran pena,
Se dexa mal tratar en tierra agena,
El pecho del amor muy laſtimado.

y dize el Paſtorcico ay deſdichado,
De aquel, q̃ de mi amor a hecho auſencia
y no quiere gozar la mi preſencia,
y el pecho por ſu amor muy laſtimado.

y al cabo de vn gran rato ſe a encumbrado
Sobre vn arbol, do abrio ſus braços bellos,
y muerto ſe ha quedado haſido dellos,
El pecho del amor muy traſpaſſado.

Cantar de la alma que ſe huelga deconocer a Dios por fe.

Que bien ſe yo la fuente q̃ mana y corre
Aunque es de noche.

A quella eterna fuente q̃ eſta eſcondida,
Que bien ſe yo do tiene ſu manida,
Aunque es de noche.

Se que no puede ſer coſa tan bella,
y que cielos y tierra beuen en ella,
Aunque es de noche.

Bien ſe que ſuelo en ella no ſe halla,
y que ninguno puede badealla,
Aunque es de noche.

Su claridad nunca es eſcurecida,
y ſe que toda luz della es venida,
Aunque es de noche.

Se ſer tan caudaloſos ſus corrientes,
Que infiernos, cielos riegã y las gentes,
Aunque es de noche.

El corriente que nace deſta fuente,
Bien ſe que es tan capaz y omnipotente,
Aunque es de noche.

El corriente que deſtas dos procede,
Se que ninguna dellas le precede,
Aunque es de noche.

Aque-

Digitized by Google

Aqueſta eterna fuente eſta eſcondida,
En eſte viuo pan por dar nos vida,
Aunquees de noche.

Aqui ſe eſta llamando a las criaturas,
y deſta agua ſe hartan aunque aſcuras,
Porquees de noche.

Aqueſta viua fuente que deſſeo,
En eſte pan de vida yo la veo,
Aunque de noche.

Romance ſobre el Euangelio, In principio erat verbum. A cerca de la ſantiſsima Trinidad.

EN el principio moraua,
El verbo y en Dios viuia,
En quien ſu felicidad,
Infinita poſſeya.
El miſmo verbo Dios era,
Que el principio ſe dezia,
El moraua en el principio,
y principio no tenia.
El era el miſmo principio,
Por eſſo del carecia,
El verbo ſe llama hijo,
Que del principio nacia.
Ha le ſiempre concebido,
y ſiempre le concebia,
Da le ſiempre ſu ſuſtancia,
y ſiempre ſe la tenia.
Aſſi la gloria del hijo,
Es la que en el padre auia,
y toda ſu gloria el padre,
En el hijo poſſeya.
Como amado en el amante,
Vno en otro reſidia,
y aqueſe amor que los vne,
En lo miſmo conuenia,
Con el vno y con el otro,
En ygualdad y valia,
Tres perſonas y vn amado,
Entre todos tres auia.
y vn amor en todas ellas,
y vn amante las hazia,
y el amante es el amado,
En que cada qual viuia,
Que el ſer que los tres poſſeen,
Cada qual lo poſſeya,
y cada qual dellos ama,
A la que eſte ſer tenia,
Eſte ſer es cada vna,
y eſte ſolo las vnia,
En vn ynefable nudo,
Que dezir no ſe ſabia,
Por loqual era infinito,
El amor que las vnia,
Porque vn ſolo amor tres tienen,
Tanto mas amor hazia.

De la communicacion de las tres perſonas.

EN aquel amor ynmenſo,
Que de los dos procedia,
Palabras de gran regalo,
El padre al hijo dezia,
De tan profundo deleyte,
Que nayde las entendia,
Solo el hijo lo gozaua,
Que es a quien pertenecia,
Pero aquello que ſe entiende,
Deſta manera dezia,
Nada me contenta hijo,
Fuera de tu compañia,
y ſi algo me contenta,
En ti meſmo lo queria,
El que a ti mas ſe parece,
A mi mas ſatiſfacia,
y el que nada te ſemeja,
En mi nada hallaria,
En ti ſolo me he agradado,
O vida de vida mia,
Eres lumbre de mi lumbre,
Eres mi ſabiduria,
Figura de mi ſubſtancia,

Digitized by Google

En quien bien me conplacia,
El que a ti te amare hijo,
A mi miſmo le daria,
y el amor que yo en ti tengo,
Eſſe miſmo en el pondria,
En raçon de auer amado,
A quien yo tanto queria.

Declaracion Romance.

3.

VNa eſpoſa que te ame,
Mi hijo darte queria,
Que por tu valor merezca,
Tener mucha compañia,
y comer pan a una meſſa,
Del miſmo que yo comia,
Porque conozca los bienes,
Que en tal hijo yo tenia,
y ſe congracie con migo,
De tu gracia y lozania,
Mucho te agradezco padre,
El hijo le reſpondia,
A la eſpoſa que me dieres,
yo mi claridad daria,
Para que por ella vea,
Quanto mi padre valia,
y como el ſer que poſſeo,
De ſu ſer le recibia,
Reclinar la he yo en mi braço,
y en tu amor ſe abraſaria,
y con eterno deleyte,
Tu bondad ſublimaria.

Proſigue quarto.

4.

HAgaſe pues dixo el padre,
Que tu amor lo merecia,
y en eſte dicho que dixo,
El mundo criado auia,
Palacio para la eſpoſa,
Hecho en gran ſabiduria,
El qual en dos apoſentos,
Alto y baxo diuidia,
El bajo de differencias,
ynfinitas componia,
Mas el alto hermoſeaua,
De admirable pedreria,
Porque conozca la eſpoſa,
El eſpoſo que tenia,
En el alto colocaua,
La angelica hierarquia,
Pero la natura humana,
En el baxo la ponia,
Por ſer en ſu compoſtura,
Algo de menor valia,
y aunque el ſer y los lugares,
Deſta ſuerte los partia,
Pero todos ſon vn cuerpo,
De la eſpoſa que dezia,
Que amor de vn miſmo eſpoſo,
Vna eſpoſa los hazia,
Los de arriba poſſeya,
El eſpoſo en alegria,
Los de abaxo en eſperança,
De fe que les infundia,
Diziendo les, que algun tiempo
El los engrandeceria,
y que aquella ſu baxeza,
El ſe la leuantaria,
De manera que ninguno,
ya la vituperaria,
Porque en todo ſemejante
El a ellos ſe haria,
y ſe vendria con ellos,
y con ellos moraria,
y que Dios ſeria hombre,
y que el hombre Dios ſeria,
y trataria con ellos,
Comeria, y beueria,
y que con ellos contino,
El miſmo ſe quedaria,
Haſta que ſe conſumaſe
Eſte ſiglo que corria,
Quando ſe gozaran juntos,
En eterna melodia,

Por-

Digitized by Google

Porque el era la cabeza
De la eſpoſa que tenia,
A la qual todos los miembros,
De los juſtos juntaria,
Que ſon cuerpo de la eſpoſa,
A la qual el tomaria,
En ſus braços tiernamente,
y alli ſu amor le daria,
y que aſſi juntos en vno,
Al Padre la lleuaria,
Donde del miſmo deleyte,
Que Dios goza gozaria,
Que es el padre y el hijo,
y el que dellos procedia,
El vno viue en el otro,
Aſſi la eſpoſa ſeria,
Que dentro de Dios abſorta,
Vida de Dios viuiria.

Proſigue quinto Romance. 5.

CON eſta buena eſperança,
Que de arriba les venia,
El tedio de ſus trabajos,
Mas leue ſe les hazia,
Pero la eſperança larga,
y el deſſeo que crecia,
De gozarſe con ſu eſpoſo,
Continuo los affligia,
Por lo qual con oraciones
Con ſuſpiros y agonia,
Con lagrimas y gemidos,
Le rogauan noche y dia,
Que ya ſe determinaſe,
A les dar ſu compañia,
Vnos dizen o ſi fueſſe,
En mi tiempo el alegria,
Otros acaba ſeñor,
Al que has de embiar embia;
Otros o ſi ya rompieſſes,
Eſſos cielos y veria,
Con mis ojos que baxaſes,
y mi llanto ceſaria,
Regad nubes de lo alto,
Que la tierra lo pedia,
y abraſe ya la tierra,
Que eſpinas produzia,
y produzca aquella flor,
Con que ella floreceria,
Otros dezian o dichoſo,
El que en tal tiempo ſeria,
Que mereza ver a Dios,
Con los ojos que tenia,
y tratarle con ſus manos,
y andar en ſu compañia,
y gozar de los miſterios,
Que entonces ordenaria.

Proſigue Romance. 6.

EN aqueſtos y otros ruegos,
Gran tiempo paſado auia,
Pero en los poſtreros años,
El feruor mucho crecia,
Quando el viejo Simeon,
En deſſeos ſe encendia,
Rogando a Dios, que quiſieſſe,
Dejar le ver eſte dia,
y aſſi el ſpiritu ſanto,
Al buen viejo reſpondia,
Que le daua ſu palabra,
Que la muerte no veria,
Aſta que la vida vieſſe,
Que de arriba deſcendia,
y que el en ſus miſmas manos,
Al miſmo Dios tomaria,
y le tendria en ſus braços,
y conſigo abraçaria.

Proſigue la Encarnacion. Romance. 7.

YA que el tiempo era llegado,
En que hazerſe conuenia,
El reſcate de la eſpoſa,
Que en duro yugo ſeruia,
Debajo de aquella ley,
Que Moyſes dado la auia,
El padre con amor tierno,

Digitized by Google

Deſta manera dezia,
ya ves hijo que a tu eſpoſa,
A tu ymagen hecho auia,
y en lo que a ti ſe parece,
Contigo bien conuenia
Pero difiere en la carne,
Que en tu ſimple ſer no auia,
En los amores perfectos,
Eſta ley ſe requeria,
Que ſe haga ſemejante,
El amante a quien queria,
Que la mayor ſemejança,
Mas deleyte contenia:
El qual ſin duda en tu eſpoſa,
Grandemente creceria,
Si te vieſe ſemejante,
A la carne que tenia,
Mi voluntad es la tuya,
El hijo le reſpondia
y la gloria que yo tengo,
Es tu voluntad ſer mia.
ya mi me conuiene padre,
Lo que tu alteza dezia,
Porque por eſta manera,
Tu bondad mas ſe veria,
Vera ſe tu gran potencia,
Iuſticia y ſabiduria
yre lo a dezir al mundo
y noticia le daria,
De tu belleza y dulçura,
y de tu ſoberania,
yre a buſcar a mi eſpoſa,
y ſobre mi tomaria,
Sus fatigas y trabajos.
En que tanto padecia
y porque ella vida tenga,
yo por ella moriria.
y ſacando la de el lago,
A ti te la bolueria.

Proſigue eſte auo Romance.

ENtonces llamo a un Archangel,
Que ſan Gabriel ſe dezia,
y embiolo a una doncella,
Que ſe llamaua Maria,
De cuyo conſentimiento,
El miſterio ſe hazia,
En la qual la trinidad,
De carne al verbo veſtia,
y aunque tres hazen la obra,
En el vno ſe hazia,
y quedo el verbo encarnado,
En el vientre de Maria,
y el que tenia ſolo padre,
y a tambien madre tenia,
Aunque no como qualquiera,
Que de varon concebia,
Que de las entrañas della,
El ſu carne recibia,
Por lo qual hijo de Dios,
y del hombre ſe dezia,

Del nacimiento Romance.9.

YAque era llegado el tiempo,
En que de nacer auia,
Aſſi como deſpoſado,
De ſu talamo ſalia,
Abraçado con eſpoſa,
Que en ſus braços la traya,
Al qual la agraciada madre,
En vn peſſebre ponia,
Entre vnos animales,
Que a la ſaçon alli auia,
Los hombres dezian cantares,
Los Angeles melodia,
Feſtejando el deſpoſorio,
Que entre tales dos auia,
Pero Dios en el peſebre,
Alli lloraua y jemia,
Que eran joyas que la eſpoſa,
Al deſpoſorio traya,
y la madre eſtaua en paſmo,
Por que tal trueco veya,
Por llanto del hombre en Dios,
y en el hombre el alegria,

Digitized by Google

Lo qual del vno y del otro,
Tan ageno ſer ſolia.

Otro del miſmo que va ſuper flumina Babilonis.

EN cima de las corrientes,
Que en Babilonia hallaua,
Alli me ſente llorando,
Alli la tierra regaua,
Acordando me de ti,
O Sion a quien amaua,
Era dulce tu memoria,
y con ella mas lloraua,
Deje los trages de fieſta.
Los de trabajo tomaua,
Colgue en los verdes ſauces,
La muſica que lleuaua,
Poniendo la en el deſſeo,
De aquello que en ti eſperaua,
Alli me hirio el amor,
y el coraçon me ſacaua,
Dixe le que me mataſe,
Pues de tal ſuerte llagaua,
yo me metia en ſu fuego.
Sabiendo que me abraſaua,
Deſculpando a la auecica,
Que en el fuego ſe acabaua,
Eſtaua me en mi muriendo,
y en ti ſolo reſpiraua,
En mi por ti me moria,
y por ti reſuſcitaua,
Que la memoria de ti,
Daua vida y la quitaua,
Gozauan ſe los eſtraños,
Entre quien cautiuo eſtaua,
Preguntauan me cantares,
De lo que en Sion cantaua,
Canta de Sion vn hymno,
Veamos como ſonaua,
Dezid como en tierra agena,
Donde por Sion lloraua,
Cantare yo el alegria,
Que en Sion ſe me quedaua,
Echaria la en oluido,
Si en la agena me gozaua.
Con mi paladar ſe junte,
La lengua con que hablaua,
Si de ti yo me oluidare,
En la tierra do moraua,
Sion por los verdes ramos,
Que Babilonia me daua,
De mi ſe oluide mi dieſtra,
Que es lo que en ti mas amaua;
Si de ti no me acordare,
En lo que mas me gozaua
Y ſi yo tubiere fieſta,
y ſin ti la feſtejara,
O hija de Babilonia,
Miſera y deſuenturada,
Bien auenturado era,
A quel en quien confiaua,
Que te ha de dar el caſtigo,
Que de tu mano lleuaua,
y juntara ſus pequeños,
ya mi porque en ti lloraua,
A la piedra que era Chriſto,
Por el qual yo te dexaua.

FINIS.

INDEX

LOCORVM SACRÆ SCRIPTVRÆ, quæ ſenſu Myſtico in his Operibus explicantur.

Prior numerus paginam, ſecundus vero columnam deſignat.

Geneſis.

Cap.1.v.31.*Vidit Deus cuncta quæ fecerat*, pag. 354.col 2.

Cap.11.v.7. *Venite igitur deſcendamus & confundamus ibi linguam eorum.*

Cap.12.v.7. *qui ædificauit ibi altare Domino*, 183.2

Cap.13.v.4. *in loco altaris quod fecerat*, ibid.

Cap.15.v.1. *vt darem tibi terram iſtam*, 186.1

Cap.15.v.17.*cum enim occubuiſſet ſol*, 299.19

Cap.16.v.13.*profecto hic vidi poſteriora videntis me*,18.2

Cap.17.v.1.*ambula coram me & eſto perfectus*, 116.2

Cap.21.v.10.*ejice ancillam hanc & filium eius*, 6.2

Cap.21.v 13.*ſed & filium ancillæ faciam in gentem magnam*,186.1

Cap.27.v.2. *vox quidem vox Iacob, ſed manus Eſau*, 110.2

Cap.28.v.12.*viditq; in ſomnis ſcalam*, 183.2.& 259.1

Cap.28.v.18.*ſurgens ergo Iacob mane*, 183.2

Cap. 29. v.20. *ſeruiuit ergo Iacob pro Rachel*, 260.2

Cap.30. v.1. *da mihi liberos, alioquin moriar*, 248.1. 262.& 358.

Cap.31.v.30.*cur furatus es Deos meos*, 174.1

Cap. 35. v.2. *Iacob vero conuocata omni domo*, 9.1

Cap.46.v.4.*ego deſcendam tecum illuc.* 78.2

Cap. 49. v. 4. *Ruben primogenitus tuus effuſus eſt ſicut aqua*, 19.1

Exodus.

Cap.3.v.5.*ne appropries huc, ſolue calceamentum* 216 2.& 256.2

Cap.3.v.7.*vidi afflictionem populi mei*, 348.1

Cap.4.v.10. *ex quo locutus es ad ſeruum tuum*, 256.2

13.*obſecro Domine mitte quem miſſurus es*, 115.1

14.*Aaron frater tuus Leuites, ſcio quod eloquẽs ſit*.34.1

Cap.14.v.20.*& erat nubes tenebroſa*, 33. 1. 48.2

Cap.16.v.4.*ecce ego pluam vobis*,8.1.& 209.2

Cap.18.v 21 *prouide autem de omni plebe viros potentes*,95 1

Cap.19.v.9.*iam nunc veniam ad te*,48.2

Cap.23.8.v.*non accipias munera*,146.1

Cap.24.12. *aſcende ad me in montem*,14 .2

Cap.27.v.8.*non ſolidum, ſed inane*,9.2

Cap.32.7. *vade, deſcende, peccauit populus tuus*, 179.1

32. *aut dimitte eis hanc noxam, aut ſi non facis, dele me de libro tuo.* 262.2

Cap.33.v.5 *iam nunc depone ornamẽtum*,215.2

13. *ſi ergo inueni gratiam in conſpectu tuo*, 365.1

20. *non videbit me homo & viuet*.46.2.& 134.1.431.2.
Cap.34.2. *Stabiſque mecum ſuper verticem montis.* 8.2
6.*quo tranſeunte coram eo, ait Dominator,* 102.2.298.2
Cap.40.33.*nube operiente omnia & maieſtate Domini coruſcante.* 67.1.

Leuiticus.

Cap.10.v.1. *Arreptiſque Nadab & Eliud filij Aaron thuribulis,impoſuerunt ignem alienũ.* 10.1.179.1

Numeri.

Cap.11.4. *Quis dabit nobis ad veſcendum carnes.* 8.1
5.*Recordamur piſcium.* 209.2
33.*adhuc carnes erant in dentibus eorũ.* 87.2.8.1
Cap.12.8.*Ore enim ad os loquor ei.* 68.2
Cap.17.10.*Refert virgam Aaron in tabernaculum teſtimonij.* 10.1.
Cap.22.22.*& iratus eſt Deus fletitque Angelus.* 87.2.147.2.
32 *ego veni vt aduerſarer tibi.* 186.2.
32. *peruerſa eſt via tua mihique contraria.* 87.2

Deuteronomium.

Cap.4.12.*vocem verborum eius audiſtis.* 68.2
15.*non vidiſtis aliquam ſimilitudinem.* ibid.
Cap.6.5.*Diliges Dominum Deum tuum*.141.1
Cap.31.26.*tollite librum iſtum.* 10.1
Cap.32.15.*incraſſatus eſt dilectus.* 145.2
16.*dereliquit Deum factorem ſuum.* 147.1
33.*Fel Draconum &c.* 348.2
39.*Ego accidam & ego viuere faciam*.191.1

Ioſue.

Cap.6.21.*& interfecerunt omnia.* 22.2
Cap.9.14.*Suſceperunt igitur de cibarijs eorum.* 91.1.

Iudices.

Cap.2.3.*Quamobrem nolui.* 22.2
Cap.7.16.*dedit tubas in manibus eorum*.49.1
10.*Surge,& deſcende* 93.2
15.*Surgite,tradidit enim Dominus in manus noſtras caſtra Madian.* 93.2
Cap.13.20.*cumque aſcenderet flamma*.278.2
22.*morte moriemur quia vidimus Dominum.* 366.1
Cap.18.24.*Deos meos,quos mihi feci, tuliſtis.* 174.1
Cap.16.16.*defecit anima eius.* 13.1.
21.*quem cum apprehendiſſet Philiſtim*.153.2

Liber primus Regum.

Cap.2.30. *loquens locutus ſum vt domus tua.* 84.1
Cap.3.10. *loquere Domine quia audit ſeruus tuus.* 126.2
Cap.8.7.*audi vocem populi non enim te abiecerunt,ſed me.* 86.2
Cap.12.3. *loquimini de me coram Domino.* 146.1.
Cap.23.9.*applica Ephod.* 93.1
Cap.28.3.*& Saul abſtulit Magos.* 169.3
11.*Dixitque ei mulier.* 170.1
15.*dixit autem Samuel ad Saul.* 87.2

Liber Tertius Regum.

Cap.3.11.*Quia poſtulaſti verbum.* 161.2
Cap.4.29.*dedit quoque Deus ſapientiam Salomoni.* 166.2
Cap.8.12.*Dominus dixit vt habitaret in nebula.* 48.2
Cap.11.38.*Si ambulaueritis in vijs meis*.84.2
Cap.19.8.*cumque veniſſet ad montem Dei Horeb.* 183.2
12.*& poſt ignem ſibilus auræ tenuis.* 47.1. 99.1.379. 91.2.
13.*quod cum audiſſet Elias.* 46.2
Cap.22.22. *Egrediar & ero ſpiritus mendax.* 67.1 89.2.

Liber Quartus Regum.

Cap.5.26. *nonne cor meum in præſenti erat.* 106.1
Cap.6.11.*quare non indicatis mihi?* 106.1
12.*nequaquam Domine mi Rex,* 100.1
12. *Eliſæus Propheta qui eſt in Iſrael.* 100.1

Digitized by Google

Liber Secundus Paralipomenon.
Cap.1.11. *quia hoc magis placuit cordi tuo.* 185.2.
Cap.20.12. *ſed cum ignoremus quid agere debeamus.* 87.1

Tobias.
Cap.6.18. *tu autem cum acceperis eam.* 2.2
Cap.12.12. *quãdo orabas cum lachrymis.* 347.2
13. *& quia acceptus eras Deo.* 294.1
Cap.14.13. *video enim quod iniquitas.* 88.2

Iudith.
Cap.8.11. *& qui eſtis vos, qui tentatis Dominum?* 187.1
Cap.11.12. *ergo quoniam faciunt.* 88.2

Eſther.
Cap.2.9. *Eſther placuit ei.* 279.2
12. *menſis duodecimus vertebatur.* 305.1
Cap.15.16. *vidi te Domine.* 325.2

Iob.
Cap.2. 3. *nunquid conſideraſti ſeruum meum. Iob 2.* 291.1
8. *qui teſta ſaniem radebat.* 216.2
Cap.3.24. *& tanquã inundantes aquæ.* 239.2.
Cap.4.12. *porro ad me dictum eſt.* 380.1
Cap.6.6. *aut poterit comedi inſulſum* 60.1
8 *Quis det, vt veniat petitio mea.* 358.430.1
9. *Quis det, vt qui cepit.* 358
Cap.7.2. *ſicut ceruus deſiderat vmbram.* 244.1.362.1.
20. *quare me poſuiſti contrarium tibi?* 229.1
Cap.10.16. *reuerſuſq; mirabiliter me crucias.* 290.1.
Ca.12.22. *qui reuelas profunda de tenebris.* 233.1
Cap.16.13. *Ego ille quondam opulentus.* 132.1.
Cap.19.21. *Miſeremini mei.* 229.2
ibid. *quia manus Domini.* 229.2.291.1
Cap.20.22. *cum ſatiatus fuerit.* 11.2
Cap.23. 6. *nolo multa fortitudine contendat mecum.* 229.2.326.1
Cap.26.14. *& cum vix paruam ſtillam.* 326.1
Cap. 29. 20. *gloria mea ſemper innouabitur.* 297.1.
Cap.30.16. *nunc autem in memetipſo* 239.2
17. *nocte os meũ perforatur doloribus.* 239.2
Cap.31.27. *& lætatum eſt in abſcondito.* 164.1
Cap.27.16. *nunquid noſti ſemitas.* 257.2
Cap.38.1. *Reſpondens autem Dominus de turbine.* 48.2.
Cap.14.16. *ſub vmbra dormit.* 165.2
18. *Ecce abſorbebit fluuium.* 316.2
Cap.41.24. *non eſt ſuper terram poteſtas.* 311.1
25. *omne ſublime videt.* 316.2
Cap.42.5. *auditu auris audiui te.* 379.2

Pſalmi.
Pſal.2.9. *Reges eos in virga ferrea.* 82.1
Pſal.6.4. *& anima mea turbata eſt valde.* 14.1
Pſal.9.17. *deſiderium pauperum exaudiuit Dominus.* 82.2.
Pſal.11.17. *eloquia Domini eloquia caſta.* 245.294.2.
Pſal.16.4 *propter verba labiorũ tuorũ.* 264.2
Pſal.17.10 *& caligo ſub pedibus eius.* 48.2
5. *circumdederunt me dolores mortis.* 230.1
13. *præ fulgore in conſpectu eius nubes tranſierunt.* 254.1.228.2
12. *& poſuit tenebras latibulũ ſuum.* 254.1
Pſal.18.3. *dies diei eructat verbum.* 33.1.318.2
10. *Iudicia Domini vera iuſtificata in ſemetipſa.* 101.2.429.2
Pſal.24.15. *oculi mei ſemper ad Dominũ.* 265.1
Pſal 29.7. *Ego dixi in abundantia mea.* 234.1
12 *conſcidiſti ſaccum meum.* 2.7.1
Pſal.30.20. *quam magna multitudo dulcedinis tuæ.* 250.1
21 *abſcondes eos in abſcondito.* 254.2.291.2
Pſal 33.22. *mors peccatorum peſſima.* 367.1
20. *multa tribulationes iuſtorum.* 351 1
Pſal.34.10. *omnia oſſa mea dicent.* 292.2
Pſ.36.4. *delectare in Domino & dabit tibi.* 262.2
Pſal.37.5. *ſicut onus graue grauata ſunt.* 13.2.
9. *Afflictus ſũ & humiliatus ſum nimis.* 239.1
Pſal.38.3. *obmutui, & humiliatus ſum nimis & ſilui.* 218.1
4. *concaluit cor meum.* 246. 1. 388. 1. 418.1.
7. *veruntamen in imagine pertranſit homo.* 129.1.

12. *pro-*

21.*propter iniquitatem corripuiſti hominem.* 229 2.
Pſal.39.6.*non eſt qui ſimilis ſit tibi.* 100.2
13. *comprehenderunt me iniquitates meæ & non potui.* 14.1
Pſalm.41.2 *quemadmodum deſiderat Ceruus.* 262.1.303.2.
3.*ſitiuit anima mea ad Deũ fontẽ viuũ.* 213.2
Pſal.47.23. *exſurge quar obdormis Domine.* 325.1
Pſal.44.10.*aſtitit Regina.* 326.2.401.1.
Pſal.45.5 *fluminis impetus lætificat.* 299.2
11.*vacate & videte.* 66.2.171.1
Pſal.48.17.*ne timueris cum diues factus fuerit homo.* 144.1.148.1
Pſal.49.16.*peccatori autem dixit Deus.* 188.1
Pſal.50.12.*Cor mundũ crea in me Deus.*244.2
19.*Sacrificium Deo, Spiritus contribulatus.* 221 1.
Pſ.53.5.*& fortes quæſiuerunt animã meã.* 351.1
Pſ.57.5.*ſicut aſpidis ſurdæ & obturantis.* 154 2
9.*ſupercecidit ignis & non viderunt.* 14.2
10.*priuſquam intelligerent ſpinæ veſtræ.* 15.1
Pſal.58.10.*fortitudinem meam ad te cuſtodiam* 18.1.141.1.243.2.
5.*ſine iniquitate cucurri & direxi.* 262.1
15 *famem patientur vt canes.* 11.1
Pſal.61.1.Nonne Deo ſubiecta erit anima mea? 395 1.
11.*diuitiæ ſi affluant.* 350.2.143 2.& 148.2
Pſal.62.3.*In terra deſerta & via.*171.1.217. 2.
2.*ſitiuit in te anima mea.* 244.1
Pſal.63.7.*Accedit homo ad cor altum.* 171.1
Pſ.67.10.*pluuiã voluntariã ſegregabis.* 260.1
14.*Si dormiatis inter medios cleros.* 369.1
16.*Mons Dei mons pinguis.* 429 2
34.*Ecce dabit voci ſuæ.* 116.2.187.2.378.1
Pſal.68.1.*ſaluum me fac Deus.* 231 2.418.1
Pſal.70.20.*Quantas oſtendiſti mihi.* 295.1
Pſalm.71. 8. *& dominabitur à mari vſque ad mare.* 80.2
12.*liberabit pauperem à potente.* 80.2
Pſal.72.8 *Cogitauerunt & locuti ſunt nequitiam.*128.2.147.
21.*Quia inflammatum eſt cor meum.* 213.2. 345.2.392.2
Pſal.76.3.*Renuit conſolari anima mea.* 219.2
14.*Deus in ſancto via tua.* 46.1
19.*illuxerunt coruſcationes tuæ.* 257.2
Pſ.77.30.*adhuc eſca eorũ erant in ore.*87.2.8.1
Pſalm.83.2. *concupiſcit & deficit anima mea.* 262.1.303.2.364.2.
3.*cor meum & caro mea exultauerunt.*279.1
4.*etenim paſſer inuenit ſibi.* 427.1
6.*Aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit.* 258.1
Pſal.84.9.*Quoniam loquetur pacem.* 308.1. 210.2.
Pſal.85.8.*non eſt ſimilis tui in diis Domine.*46. 1.133 2.
Pſal.87.6.*ſicut vulnerati dormientes.* 230.2
Longe feciſti notos meos à me. 230.2
16.*pauper ſum ego.* 4.1
Pſal.89.10.*anni noſtri ſicut aranea.* 285.1
4.*quoniam mille anni ante oculos tuos.*285.1
Pſal.96.2.*nubes & caligo in circuitu eius.*228.2
Pſal.101.8. *vigilaui & factus ſum ſicut paſſer.* 63.2.381.2.
27.*ipſi peribunt tu autem permanes.* 151.1
Pſal.103.32. *qui reſpicit terram & facit eam tremere.* 291.1
Pſal.104.4.*quærite faciem eius ſemper.* 260.1
Pſal.106.10 *ſedentes in tenebris.* 301.2
Pſal.111.1.*beatus vir qui timet Dominũ.* 260.1
Pſal.113.8 *ſimiles illis fiant.* 5.1
Pſal.11 .15.*pretioſa in conſpectu Domini.*366.2
Pſal.117.12 *circumdederunt me ſicut apes.* 12.2
Pſal. 118. 32. *viam mandatorum tuorum cucurri.* 262.2.387.1
81.*defecit in ſalutare tuũ anima mea.* 259.2
131 *os meum aperui.* 418.1
61. *funes peccatorum circumplexi ſunt me.* 12.2.
140.*ignitum eloquiũ tuũ vehementer.*278.2
Pſal.120.4.*ecce non dormitabit.* 311.1
Pſal.122.2.*ſicut oculi ancillæ in manibus.* 265.1
Pſ.126.1.*niſi Dominus ædificauerit domũ.*311.1
Pſ.137.6.*quoniam excelſus Dominus* 46.1

Pſal.138.11.*& nox illuminatio mea*.33.1.133.1
12.*Sicut tenebræ eius ita & lumen eius*.233.1.
294.2
Pſal.142.4.*collocauit me in obſcuris*. 231.1.
259.2.
Pſal.144.18.*prope eſt Dominus omnibus*.185.2
16.*Aperis tu manu*. 355.2
Pſal.147.17. *mittit Chriſtallum ſuum ſicut buccellas*. 74.1.223.2

Prouerbia.

Cap.8.4.*O viri ad vos clamito*. 17.1
15.*per me Reges regnant*. 324.2
31.*ludens in orbe terrarum*. 279.2
31.*Deliciæ meæ eſſe cum filijs hominum*. 388.
2.411.2.
Cap.10.24. *deſiderium ſuum iuſtis dabitur*.
82.2
Cap.15.15.*ſecura mens quaſi iuge conniuium*.
419.2
Cap.18.12.*antequam conteratur*. 258.2
Cap.23.31.*ne intuearis vinum*. 154.1
Cap.24.16.*ſepties enim cadit Iuſtus*. 20.2
Cap. 27. 19. *quomodo in aquis reſplendent*.
105.2
Cap.30.15.*Sanguiſuga duæ ſunt filiæ*. 19.1
Cap.31.30. *fallax gratia & vana eſt pulchritudo*. 5.2.150.2

Eccleſiaſtes.

Cap.1.2.*Vanitas vanitatum*. 143.2
Cap.2.2.*riſum reputaui errorem*. 144.2.151.1
10. *& omnia quæ deſiderauerunt oculi mei*. 15.2
Cap.3.12. *& cognoui quod non eſſet melius*.
129.1
Cap.4.10.*væ ſoli, quia cum ceciderit*. 94.1
Cap.5.12.*diuitiæ conſeruatæ in malum Domini ſui*. 148.1
Cap.7.1.*quid neceſſe eſt homini maiora ſe quærere*. 109.1
3.*cor ſapientium vbi triſtitia eſt*. 144.2
Cap.8. 4. *& ſermo illius poteſtate plenus eſt*.
116.2.

Cap.10.1. *muſcæ morientes perdunt ſuauitatem*. 164.
4. *ſi ſpiritus poteſtatem habentis*. 294.2

Canticum canticorum.

Cap.1.1. *oſculetur me oſculo oris ſui*. 262.2.
270.1
6.*indica mihi*. 344.1
3.*trahe me poſt te*. 401.387.1
2.*ideo Adoleſcentulæ intellexerunt*. 387.1
4.*nigra ſum ſed formoſa*. 265.2. 296.2.
407.1
10.*murenulas aureas faciemus*. 369.1
11.*dum eſſet Rex in accubitu*. 411.1
15.*lectulus noſter flo*. 383.2
Cap.2.4. *introduxit me in cellam vinariam*.
391.1
3.*ſub vmbra illius quam deſideraueram ſedi*.
425.2
9.*ſimilis eſt dilectus meus Capræ*. 345.1
10.*ſurge propera amica mea*. 283.2. 437.1
11.*iam enim hyems tranſijt* 414.2.
15.*Capite nobis vulpes*. 408.1.
13.*Surge amica mea*. 432.1.437.1.
14.*ſonet vox tua in auribus meis*. 378
16.*Dilectus meus mihi*. 297.2.
Cap.3.2.*ſurgam & circuibo ciuitatem*. 260.1.
346.2
4.*inueni quem diligit anima mea*. 262.2.
271.2
5. *adiuro vos filiæ Hieruſalem. per capreas*.
313.1.
6. *Quæ eſt iſta quæ aſcendit per deſertum*.
305.2
7.*en lectulum Salomonis*. 268.1
10.*aſſenſum purpureum*. 266.1
11.*Egredimini & videte*. 401.2
Cap.4.9.*vulneraſti cor meum*. 265.2.357.
403.2
12.*hortus concluſus ſoror mea*. 126.2
15.*puteus aquarum viuentium*. 299.2
16.*Surge Aquilo & veni Auſter*. 411.2
Cap.5.2.*Ego dormio*. 64.1.411.2

Cap.5.6.

Digitized by Google

Cap.5.6.*anima mea liquifacta eſt.* 279.2. 391.1.
4. *Dilectus meus miſit manum ſuam.* 387.2
8.*adiuro vos filiæ Hieruſalem ſi inueneritis dilectum meum.* 259.2.357.2.47.2.
Cap.6.1. *Dilectus meus deſcendit in hortum ſuum.* 412.2
2.*Ego dilecto meo.* 412.2
4.*auerte oculos tuos à me.* 112.1.210.1.
10.*deſcendit in hortum meum.* 268.2
21.*neſciui, anima mea conturbauit me.* 63.2
Cap.7.2.*Venter tuus ſicut aceruus tritici.* 299.2
13.*omnia poma noua & vetera.* 97.5
Cap.8.1.*Quis mihi det fratrem meum.* 249.2 270.1.384.2.414.2.
2.*ibi me docebis, & dabo tibi.* 391.1
5.*quæ eſt iſta quæ aſcendit.* 283.1
5.*ſub arbore malo ſuſcitauit te.* 415.2
6.*Lampades eius, Lampades ignis.* 299.1. 300.1.
6.*pone me, vt ſignaculum ſuper cor tuũ.* 135.2. 261.1.370.2.

Sapientia.

Cap.1.5. *Spiritus enim S.* 129.1
7.*Spiritus Domini repleuit orbem.* 382.2
Cap.3.6.*tanquam aurum in fornace.* 231.2
Cap.4.10.*placens Deo factus eſt dilectus.* 286.1
12.*faſcinatio enim nugacitatis obſcurat bona.* 146.1.319.2.
Cap.7.11.*venerunt autem mihi omnia bona.* 241.1.
17.*ipſe enim dedit mihi.* 105.1
24.*attingit autem vbique.* 236.2.324.2
22.*qui nihil vetat benefaciens.*
Cap.8.1.*diſponit omnia ſuauiter.* 71.2
Cap.9.15.*corpus enim quod corrumpitur.* 224. 1.290.2.
Cap.16.20.*& paratum panem de cœlo.* 237.1.
Cap.18.14.*cum enim quietum ſilentium.* 271.2

Eccleſiaſticus.

Cap.9.13.*vinum nouum amicus nouus.* 389.1
14.*Amicum antiquum ne deſeras.* 389.2
Cap.11.10. *Si diues fueris non eris immunis à delicto.* 143.2
Cap.13.1.*qui tetigerit picem.* 16.2
Cap.19.1.*& qui ſpernit modica.* 21.2
Cap.23.6.*aufer à me ventres concupiſcentias.* 19.2.
Cap.34.9.*qui non eſt tentatus quid ſcit?* 222.1 293.1.
Cap.41.1. *O mors quam amara eſt memoria tua.* 366.2
3.*O mors bonum eſt iudicium tuum.* 367.1
Cap.51.29. *venter meus conturbatus eſt.* 241.2.

Iſaias.

Cap.1.23. *omnes diligunt munera.* 146.2
Cap.3.12. *popule meus qui te beatum dicunt.* 152.1.
14.*vos enim depaſti eſtis vineam.* 313.2
Cap.5.20.*ponentes tenebras lucem.* 131
30.*& lux obtenebrata eſt.* 254.1
Cap.6.2.*Seraphim ſtabant ſuper illud.* 402. 4.67.1.
Cap.7.9.*ſi non credideritis non permanebitis.* 32.2.
Cap.9.6. *& factus eſt principatus ſuper humerum eius.* 324.1
20.*& declinabit ad dextram.* 12.2.
Cap.11.3.*replebit eum Spiritus timoris.* 390.1
Ca.19.14.*Dominus miſcuit in medio eius.* 89.1
Cap.24.16.*ſecretum meum.* 380.1
Cap.26.9. *anima mea deſiderauit te in nocte.* 244.1.
17.*à facie tua Domine.* 239.1.
Cap.28.9.*quem docebit ſcientiam.* 79.2. 308.2.217.1.
10.*manda remanda.* 79.2.80.1
19.*vexatio intellectum dabit auditui.* 217.1
Cap.29.8.*laſſus adhuc ſitit.* 11.2.
13.*populus iſte ore ſuo* 179.2
Cap.30.2.*qui ambulatis vt deſcendatis.* 90.2.
Cap.31.9.*cuius ignis eſt in Sion.* 281.2
Cap.40.17.*omnes gentes quaſi non ſint.* 285.1
18.*cui ergo ſimilem feciſtis Deum?* 147.1
31.*qui autem ſperant in Domino.* 262.1

Cap.45.15.*vere tu es Deus abſconditus.* 343.2
Cap.45.21. *populum iſtum efformaui mihi.* 322.2.
Cap.48.18.*facta fuiſſet ſicut flumen pax tua.* 129 2.
Cap.55.1. *omnes ſitientes venite ad aquas.* 13.2.
Cap.57.20. *impij autem quaſi mare feruens.* 12.1.
Cap.58.10. *orietur in tenebris lux tua.* 217.1
Cap.59.10. *palpauimus ſicut cæci parietem.* 16.1
Cap.64.4.*oculus non vidit Deus abſque te.* 34.2.46 2.238.1.134.1.155.2.
Cap.66.12.*ecce ego declinabo ſuper eam.* 126.2 377.1

Ieremias.

Cap.1.6.*& dixi à à à Domine Deus.* 256.1
11.*virgam vigilantem.* 67.1
Cap.2.2.*recordatus ſum tui.* 261.2
13. *me dereliquerunt fontes aquæ viuæ.* 10.2
24 *in deſiderio animæ ſuæ.* 12.1
25.*prohibe pedem tuum.* 117.1
Cap.4.10.*pax erit vobis.* 80.1
23.*aſpexi terram.* 5.1
Cap.12.5. *ſi cum pedibus currens laboraſti.* 293 2.
Cap.20.7.*factus ſum in deriſum.* 85.1
Cap.23.21.*non mittebam Prophetas.* 168.2
28.*Quid paleis ad triticum.* 117.1
29.*nunquid non verba mea ſunt quaſi ignes* 278.2.
32 *ſeduxerunt populum meum.*
Cap.31.18.*caſtigaſti me & eruditus ſum.* 222.1 293.1.
Cap.45.2. *hæc dicit Dominus Deus Iſrael.* 166 2
Cap.49.16.*arrogantia tua decepit te.* 165.2

Threni Ieremiæ.

Cap.1.13. *de excelſo miſit ignem.* 245.1. 293.1
Cap.3.1.*ego vir videns.* 232.2
9.*concluſit vias meas.* 235.1
44.*oppoſuiſti nubem tibi.* 212
17. *& repulſa eſt à pace anima mea.* 239 1
17.*oblitus ſum bonorum.* 240.1
19.*recordare paupertatis meæ.* 348.2
20.*memoria memor ero.* 129.2.303.2
29.*ponet in puluere os meum.* 212.1
47.*formido & laqueus.* 85.1
Cap.44.1. *quomodo obſcuratum eſt aurum.* 153.1
Candidiores Nazaræi eius. 16.2

Baruch.

Cap.3.22.*nõ eſt audita in terra Chanaã.* 291.2
23.*viam autem ſapientiæ neſcierunt.* 47 2
31.*non eſt qui poſſit ſcire vias eius.* 257.2

Ezechiel.

Cap.1.8.*& facies & pennas.* 142.1
Cap.2.1.*hæc viſio ſimilitudinis.* 142.1.302.2
Cap.8.10.*& ingreſſus vidi.* 17.2
Cap.14.9.*& Propheta cum errauerit.* 90.2.
Cap.24.10.*congere oſſa.* 231.2
11.*pone quoque eam ſuper prunas.* ibid.
Cap.34.2.*væ paſtoribus Iſrael.* 315.1
Cap.36.25.*& effundam ſuper vos aquam mundam.* 300.1

Daniel.

Cap.9.22.*& locutus eſt mihi.* 114.2
27.*& erit in templo abominatio.* 153.1
Cap.10.11.*Daniel vir deſideriorum.* 263.1
16.*Domine in viſione tua.* 380.2.

Oſeas.

Cap.2.14.*ducam eam in ſolitudinem.* 126.1. 308.1.427.2.
20.*& ſponſabo te mihi in fide.* 225.2.264.2 368
Cap.13.9.*perditio tua Iſrael.* 251.2
14.*ero mors tua ô mors.* 296.2

Ionas.

Cap.2.1. *& erat Ionas in ventre piſcis.* 230.1
Cap.3.4.*adhuc quadraginta dies.* 83.2

Cap.4.

Cap.4.11.*qui neſciunt quid ſit inter dexteram.* *ibid*.1.

Micheæ.

Cap.7.3.*malum manuum ſuarum.* 161.1

Habacuc.

Cap.2.1.*ſuper cuſtodiam meam.* 308.2.136.2. 217.1.

Cap.3.6.*aſpexit & diſſoluit gentes.* 291.2

Matthæus.

Cap.7.22. *Domine nonne in tuo nomine prophetauimus.* 167.2

Cap.4.8.*& oſtendit ei omnia regna.* 100.1

Cap.5.3.*beati pauperes ſpiritu.* 166.1

8.*beati mundo corde.* 263.1

Cap.7.2.*amen dico vobis receperunt.* 163.2

3.*te autem faciente.* 164.1.267.2

6.*tu autem cum oraueris.* 186.2

7.*Orantes autem.* 186.1

10.*aduenias regnum tuum.* 283.2

24.*nemo poteſt duobus dominis ſeruire.* 121.2

33.*quærite ergo primum regnum Dei.* 185.1

Cap.7.3.*quid autem vides feſtucam.* 196.2

6.*nolite dare ſanctum canibus.* 11.1

22.*multi dicent mihi.* 95.2

24.*quam anguſta porta.* 41.1.215.1

Cap.8.20.*filius autem hominis.* 44.1

Cap.10.36. *& inimici hominis domeſtici eius* 249.2

Cap.11.30.*iugum enim meum ſuaue eſt.* 43.1

28.*venite ad me omnes qui laboratis.* 13.2

Cap.12.30.*qui non congregat mecum.* 21.2

Cap.12.23. *qui autem ſeminatus eſt.* 143.2

31.*ſimile eſt regnum cœlorum.* 289.2

Cap.15.14.*cæcus autem cæco ducatum præſtet.* 14.2.75.1.

8.*Populus hic labijs me honorat.* 178.2

26. *non eſt bonum ſumere panem filiorum.* 11.1.

Cap.16.24.*qui vult venire poſt me.* 154.2

25.*qui enim voluerit animam ſuam ſaluam facere.* 399.2

25. *qui autem perdiderit animam ſuam.* 206.1.

26. *quid prodeſt homini ſi vniuerſum.* 440.1.

Cap.17.5.*hic eſt filius meus dilectus.* 91.2 92.1

Cap.18.20.*vbi hi duo vel tres.* 94.1

Cap.19.23.*Amen dico vobis quia diues.* 143.2

29.*Centuplum accipiet.* 150.1. 159.2

Cap.20.23.*calicem meum quidem bibetis.* 43.1

Cap.21.9. *& quæ ſequebantur clamabant.* 178.2

Cap.22.12. *amice quomodo huc intraſti.* 179.1

Cap.23.5.*omnia vero opera ſua.* 163.2

12.*qui autem ſe exaltauerit.* 258.2

Cap.24.19.*Væ autem prægnantibus.* 19.1

Cap.25.8.*Date nobis de oleo veſtro.* 197.2

21.*quia ſuper pauca fuiſti fidelis.* 53.2

Cap.26.39.*Pater mi ſi poſſibile eſt.* 188.2

Cap.27.46.*Deus meus vt quid dereliquiſti me.* 44.1

Cap.28.7.*& cito euntes dicite.* 170.2

Marcus.

Cap.8.34.*ſi quis vult me ſequi.* 42.1

Cap.9.38.*nolite prohibere eum.* 187.2

Lucas.

Cap.2.25.*erat vir iuſtus & timoratus.* 390.1

Cap.1.53.*eſurientes impleuit bonis.* 377.2

Cap.4.24.*amen dico vobis quia nemo propheta.* 176.2

Cap.7.37.*& ecce mulier quæ erat.* 247.1

Cap.8.13. *qui cum audierint cum gaudio.* 166.1

Cap.9.54.*Domine vis dicimus.* 168.2

Cap.10.20.*verumtamen in hoc nolite gaudere.* 167.2

Cap.11.5.*quis veſtrum habebit.* 40.1

2. *Pater ſanctificetur nomen tuum.* 186.1.

26.*tunc vadit & aſſumit ſeptem.* 54.1

52.*væ vobis legiſperitis.* 315.2

Cap.12.

Cap.12.20.*ſtulte hac nocte.* 144.1.150.1
35.*ſint lumbi veſtri præcincti.* 19.1.
Cap.14.23. *exi in vias & ſepes.* 315.2.
33.*qui non renunciat omnibus.* 67.240.1.
Cap.16.8.*quia filij huius ſeculi.* 147.1
10.*qui fidelis eſt in m nimo* 148.2
20.*& erat quidam me idicus.*
Cap.17.21.*Regnum Dei intra vos.* 181.1
Cap.18.1.*oportet ſemper orare.* 186.2
11. *Deus gratias ago tibi.* 132.1.163.1.196.1
19.*nemo bonus niſi ſolus Deus.* 6.1
Cap.19.41.*& videns ciuitatem.* 178.2
Cap.24.25.*O ſtulti & tardi corde.* 170.2
21.*nos autem ſperabamus.* 81.1
32.*nonne cor noſtrum.* 170.2

Ioannes.

Cap.1.5.*& lux in tenebris lucet.* 4.2
13.*qui non ex ſanguinibus.* 37.1
16.*Gratiam pro gratia.* 405.1.
18.*Deum nemo vidit vnquam.* 46.2.134.1
343.1.
Cap.2.3 *vinum non habent.* 349.1
Cap 3.5.*niſi quis renatus fuerit.* 37.2
6.*quod natum eſt ex carne.* 160.2.202.1
Cap.4.14. *Aqua ſalientis in vita.* 415.2.
Cap.4.23.*venit hora & nunc eſt.* 180.2.181.2
48.*nihil ſigna & prodigia videritis.* 170.2
Cap.6.64.*caro non prodeſt quicquam.* 278.2.
285.1.
69.*Domine ad quem ibimus.* 279.1
67.*ex hoc multi diſcipulorum.* 279.1
Cap.9.39.*In iudicium ego.* 55.2.
Cap.10 9.*ego ſum oſtium.* 43.2
Cap.11.3.*Domine,ecce quem amas.* 349.1
50.*expedit vobis vt vnus moriatur.* 81.1
Cap.12 32.*& ego ſi exaltatus fuero.* 354.2
16.*hæc non cognouerunt diſcipuli eius.* 84.1
25.*qui amat animam ſuam.*
Cap.14.2 *in domo Patris mei.* 281.1.375.1.
Cap.14.6.*ego via & veritas* 43.2
21.*qui autem diligit me.* 104.2
Cap.17.10.*omnia mea tua ſunt.* 321.2
429.1.
20.*non pro eis rogo tantum.* 436.1
26.*vt dilectio qua dilexiſti me.* 322.1
24.*Pater quos dediſti mihi.* 436.1
Cap.19.30. *conſumatum eſt.* 92.2
Cap.20.1.*& vidit lapidem ſublatum.* 247.2
15.*Domine ſi tu ſuſtuliſti eum.* 247.2
19.*cum fores eſſent clauſæ.* 126.2.
20.*cum ergo eſſet dies illa.* 126.2

Acta Apoſtolorum.

Cap.1.6.*Domine ſi in tempore hoc.* 81.1
Cap.2.3.*& apparuerunt illis diſperdita lingua.* 288.1.
Cap.4.30.*in eo quod manum tuam extendas.* 169.2.
Cap.7.32.*tremefactus autem Moyſes.* 256.2
Cap.8.19.*date & mihi hāc poteſtatem.* 147.2
Cap.13.27.*hunc ignorantes.* 81.1.
Cap.17.28. *in ipſo enim viuimus.* 324.1.
360.1
29.*non debemus æſtimare auro.* 56.2.9
Cap.19.15.*Ieſum noui & Paulum ſcio.* 187.2

Epiſtola ad Romanos.

Cap.1.22.*dicentes enim ſe eſſe ſapientes.* 6.1.
20.*inuiſibilia ipſius à creatura mundi.* 352
28.*tradidit illos Deus in reprobum ſenſum.* 148.1
Cap.8.5 *Charitas Dei diffuſa eſt.* 434.1
Cap.2.21 *qui ergo alium doces.* 187.2
Cap.8.13 *ſi autem ſpiritu facta carnis.* 351.2
13.*ſi enim ſecundum carnem vixeritis.* 295.2
14.*qui ſpiritu Dei aguntur.* 296.1.125.1
24.*Spes autem quæ videtur.* 40.1.266.1
26.*poſtulat pro nobis.* 331
23.*& ipſi intra nos gemimus.* 34.1
Cap.10.17.*ergo fides ex auditu.* 32.2.170.1.
379.2.
Cap.12.2. *reformamini in nouitate ſenſus veſtri.* 226.2
Cap.13.1.*quæ autem ſunt à Deo.* 71.2
Cap.11.33.*O altitudo diuitiarum.* 429.2.

Prima ad Corinthios.

Cap.2.1. *& ego cum veniſſem ad vos.* 52.1.
188.1.

9.*quod*

9.*quod oculus nõ vidit*.34.2.& 46.2.238.1
10. *Spiritus enim omnia ſcrutatur.* 236.2. 244.1
11.*animalis homo non percipit ea*.81.2.159.2 312.2.
15.*ſpiritualis autem iudicat omnia.* 105.2. 288.1
Cap. 3. 16. *neſcitis quia templum Dei eſtis.* 181 1.
15.*non potui vobis loqui.* 74.1
19.*Sapientia enim huius mundi.* 6.1
Cap.7.27.*ſolutus eſt ab vxore.* 145.1
29.*tempus breue eſt.* 23.1.145.1
Cap.9.22.*omnibus omnia factus ſum.*
Cap.10.4 *petra autem erat Chriſtus.* 431.1
Cap.12.8.*alij datur ſermo ſcientia.* 105.1 166.2.
7.*alij quidem per ſpiritum datur ſermo ſapientia.* 105.1
7.*vnicuique autem datur manifeſtatio ſpiritus.* 166.2
10. *Alij quidem per ſpiritum datur diſcretio ſpirituum.* 104.2
Cap.13.10.*cum autem venerit quod perfectum eſt, euacuabitur, quod ex parte eſt.* 49.1. 71.1.369.2
4.*Charitas patiens eſt.* 374.2
1.*ſi linguis hominum loquar & Angelorum.* 167.2
11. *cum eſſem paruulus loquebar vt paruulus.* 226.2
Ca.15.54.*abſorpta eſt mors in victoria.* 296.2

Secunda ad Corinthios.

Cap.3.6 *litera enim occidit.* 79.2
Cap.4.17.*quod in præſenti eſt momentaneum, & leue.* 160.2
Cap.5.1. *ſcimus enim quoniam ſi terreſtris domus.* 284.1.295.2.24.2.400.2
4.*nolumus ſpoliari, ſed ſuper veſtiri.* 366.1
Cap.6.10.*tanquam nihil habentes.* 149.2 2,6.2.
15.*quæ autem conuentio Chriſti.* 4.2
Cap.11.14.*ipſe enim Sathanas.* 53.1.
Cap.12.3.*ſiue in corpore, ſiue extra corpus neſcio.* 98.2
4.*audiunt arcana verba.* 379.2
9.*virtus in infirmitate.* 293.1.24.2.400.2

Ad Galatas.

Cap.1.8.*ſed licet nos aut Angelus.* 93.1.108.2
Cap.2.2.*ne forte in vacuũ currerẽ.*94.2.435 2
14.*ſi tu cum Iudæus ſis.* 94.1
20.*viuo autem iam non ego.* 296.2.370.1. 414.1.433.2
Cap.4.6.*Quoniam eſtis filij Dei.* 435 2
Cap.5.17. *caro enim concupiſcit aduerſus ſpiritum.* 159.1.351.2
Ca.6.17.*ego enim ſtigmata Domini Ieſu*.290.2

Ad Ephæſeos.

Cap.4.24.*induite nouum hominem*, 226.2. 249.1.295.2
Cap.6.11.*induite vos armaturam Dei.*

Ad Coloſſenſes.

Cap.2.3. *in quo ſunt omnes theſauri.* 92.1. 348.2.431.2
9. *in Chriſto habitat omnis plenitudo diuinitatis.* 92.2
Cap.3.53.*& auaritiam quæ eſt ſimulacrorum ſeruitus.* 147.2
14.*Charitas eſt vinculum perfectionis*, 374. 401.2

1. ad Theſſalonicenſes.

Cap.5.88.*induite loricam fidei.* 265.1
19.*ſpiritum nolite extinguere.* 135 2

Ad Hebræos.

Cap.1.1.*multifariam multiſque modis.* 91.2
3.*qui cũ ſit ſplẽdor gloriæ*.367.2,291.1.354 2
3. *portans omnia verbo virtutis.* 324.1
Cap.11.1.*eſt autem fides ſperandarum ſubſtantia rerum.* 39.2.130.1
6.*ſine fide autem impoſsibile eſt placere Deo*, 264.2

Epiſtola Iacobi.

Cap.1.17.*omne datum optimum.* 311.1. 401.1
Cap.2.20.*quoniam fides ſine operibus mortua eſt.* 140.2

Prima Petri.

Cap 5.9.*cui reſiſtite fortes in fide.* 264.2

Secunda Petri.

Cap.1.2.*gratia vobis & pax adimpleatur.* 436.2.

19.*& habemus firmiorem propheticum ſermonem.* 72.2.109.1

Prima Ioannis.

Cap.3.2.*ſcimus quoniam cum apparuerit, ſimiles ei erimus.* 263.2

Cap.4.18.*timor non eſt in charitate.* 366.2

Apocalypſis.

Cap.2.17.*& dabo ei calculum candidũ.* 292.2

Cap.3.8.*ecce dedi coram te oſtium apertum.* 207.2

Cap.10.9.*accipe librum & deuora illum.* 348.2

Cap.13.7.*& eſt datum illi bellum facere cum ſanctis.* 54.1.

Cap.14.2.*erat tanquam vocem aquarum.* 378.1

Cap.17.3.*& vidi mulierem ſedentem.* 153.1

Cap.18.7.*quantum glorificauit ſe.* 13.1.150.1

INDEX RERVM notabilium.

Actus.

Montes, valles, & Ripæ denotant actus vitioſos, & quare. 417.2

Amor.

Amor efficit ſimilitudinem & æqualitatem. 5.1.

Amor ſpiritualis, & carnalis, Dei & creaturarũ ab inuicem ſe expellunt. 10.2

Amor ſenſualis ſub colore ſpiritualis. 201.1

Amor Dei cum perfectus eſt non ſubſiſtit abſque cognitione Dei & ſui ipſius. 258.2

Amor ſolus animam Deo coniungit. 259.1

Amor gradus. 259.2

Amori ſemper eſt ſapientia myſtica coniuncta. 245.1

Amor diuerſimode operatur in anima rite diſpoſita, ac in illa quæ talis non eſt. 285.2

Veri amantis gaudium eſt, ſeſe in amati obſequiũ impendere. 299.1

Amoris occurſus quid dicatur. 266.1

Amor æſtimatiuus.

Purgatio ſpiritus initio tribuit amorem æſtimatiuum, deinceps vero inflammatum. 246.2

Producit timorem, & quam ſit moleſtus. 247.1

Cum amor inflammatus ipſi coniungitur, confert fortitudinem. 247.2

Amor Inflammatus.

Quibus ſtimulis per ista egrediatur anima à purgatione paſſiua ſenſus. 242.2

Amor inflammatus efficit ſecreto in anima purgationem paſſiuam ſenſus. 214.1

Illius ſtimuli acrius ſentiuntur iuxta finem purgationis. 305.1

In vnione conquieſcunt ſtimuli. ibid.

Diſcrimen ſtimulorum animæ in purgatione ſpiritus, ac ſenſus. 246.2

In purgatione ſpiritus habet anima aliquid de vnione. 243.1

In hac inflammatione ſeruat Deus potentias abſtractas à rebus omnibus creatis, quo liberius ſeſe in illum impendant. ibid.

Anima intenſè Deum ſitit in hac inflammatione. 243.2

Duæ radices pœnæ quam inducunt. 244.1

In medio harum pœnarum anima ſentit ſocietatem, & internum vigorem. ibid.2

Quo tempore purgationis ſpiritualis ſenſitiua ſentitur. 245.2

Illius

Illius pœna eſt tanquam amoris purgatorium. 244.2
Idem amor Angelos purgat. 245.1
Accenditur amplius notitia Dei quæ in illo confertur. 246.1
Huius amoris inflammatio ictus. 240.2
Impatientiã ingenerat ſe ſeruiendi cũ Deo. 248.1
Amoris ſtipendium amor. 362.1
Amor igne ardentem, refrigerat idẽ amor. 374.1

Amor Plagatus.

Amoris proprietas eſt ſcire, vt alliceat & delectet. 279.2
Diuerſum eſt vulnus amoris, pro diuerſitate ſubiectorum. 287.1
Eſt cauterium vehementer accenſum ſuaue tamen. ibid. 2
Amoris curatio eſt repetita plaga. 288.2
Plaga amoris ſanitas animæ. ibid.
Cauterium amoris eſt ſublimior ſtatus præſentis vitæ. 289.1
Ignem Seraphinorum fit, eiuſque effectus. ibid.
Quibus conferatur hoc donum. 290.1
Hæc plaga amoris Seraphici interdum exterius prorumpit. ibid.
Gaudium & dolor ſimul reperiuntur in illa. ib. 2
Illius effectus intenſior eſt cum ſolum ſpiritui, quã etiam communicatur corpori. ibid. 2
Quando delicate, tenereque accidat. 279.2
Vulnera amoris inflammant, & extra ſe rapiant animam. 345.2
His vulneribus alius non medetur, quam amatus qui ea inflixit. 346.1
Amans ſemper amore torquetur. ibid. 2
Triplex genus languendi propter amatum. 357
Anima amore plagata viſionem Dei expetit, vt ſatietur. 361.1
Amans quo magis eſt ſaucius, eo amplius eſt contentus. 361.1
Eſt flamma conſumens, & transformans animam in Deum. 438.2

Amor Vnitiuus.

Motus & inflammationes diuini amoris in ſtatu vnionis. 279.2
Sunt tanquam aquæ puriſſimæ ſancti Spiritus. 300.1
In hoc ſtatu transformationis ſunt quaſi glorificationes. 301.1
Aſſimilantur glorificationibus patriæ. ibid.
Se habent in anima ad inſtar vmbrarum Dei illi appropinquantis: ſunt tamen vmbræ lucidæ in quibus reſplendent magnitudo & attributa Dei. ibid. 2
Non percipit iſtos motus alius quam qui palatum ſpiritualem habere attemperatum diuino modo. 278.2
Spiritus ſanctus eſt flamma amoris viua qui in hac vnione operatur. 277
Huius amoris ſubtilitates in animabus puris latent homines mundanos. 291.2
In hoc ſtatu anima Deum amat per Deum; amat Deum in Deo, & amat Deum propter Deum. 322.1
Stimuli amoris qui diſponũt animam ad omnimodam transformationem, ſunt intenſiores quam pro vulgari, & cõmuni vnione. 305.1
Vide verbum Vnio.

Amor Perfectus.

Quo pacto refrigeret ſponſum ac ſponſam cum ſunt plagati. 374.1
Amor ſalus animæ, ſine quo infirmatur. 367.1
Qui verè amat, mundi irriſiones non erubeſcit. 398.1
Amor eſt lectus floridus. 383.1
Eſt vinum virtutibus conditum. 387.2
Inebriat Deus animas amoris vino qui eſt diuinus ipſius ſpiritus. ibid.
Hæc ebrietas inducit obliuionem ſui & aliorum rerum. 392.1
Arctiſſimus amoris gradus vocatur cellarium. 390.1
Ibi ſeſe Deus animæ communicat. 390.2
Ponatur anima Deo ſuo. 390.2
Quando anima Deum amet, voluntate ipſius Dei. 434.1
Tota ſubſtantia & aptitudo tam animæ, quam corporis amore ad operandũ moueatur. 397.1

Vtrum voluntas poſſit amare, quod prius intellectus non cognoſcit. 311.2.391.1.
Noui amatores comparantur vino nouo. 388.2.
Amoris vinum facile abſumit imperfectiones. 292.2
Verus amans præmium non intendit quin potius totum perdere amore dilecti. 399.2. 404
Amoris ſcintilla eſt ſuauiſſimus quidam attactus cor inflammans. 387.1
Multum obtinet anima in amore ſublimata. 406.2
Ad cognoſcendum vtrum anima amet Deum, attendendum eſt an cor habeat pro ſe. 361.2
Amor efficit totalem traditionem animæ ad Deũ 394.1
Efficit vt quis mundo pereat. 398.2

Angeli.

Aſſiduè Deo vacant. 358.1

Anima.

Animæ contemplatiuæ ſua indiſcreta operatione ſunt Deo impedimento. prologo.
Vilitas animæ appetitui ſuo ſeruientis. 6.1
Animæ immuni ab illis, indumenta veteris hominis permutat Deus, cum veſtibus noui hominis qui eſt Chriſtus. 9.2
Animæ quæ in oratione nolunt à figuris & formis ſingularibus exire, ſeipſas impediunt. 56.1.
Animabus necdum expurgatis, ſolet Deus raptus conferre. 224.1
Non debent inniti aut fidere donis ſupernaturalibus. 225.1
Vt anima diuinis veſtiatur indumentis debet exuere, quod naturale eſt. 237.2
In ſtatu vnionis, animæ ſunt lampades ſplendentes ipſi Deo. 320.1
Nonnullæ animæ ſublimiorem in hac vita notitiam recipiunt, quam Angeli. 245.2
Quando liceat animæ agere cum Deo amicabili cum confidentia. 262.2
Animæ ſimplices neſciunt confeſſarijs, ſeu magiſtris explicare quando aut quo pacto recipiant infuſam contemplationem. 256.2
Animarum neceſſitas horum operum ſcriptioni cauſam dedit. prologo.
Quo magis anima innititur viua fidei, eò amplius ad Deum appropinquat. 311.2
Quæ à Dæmone illuſa eſt tenebras lucem æſtimat. 133.1
Potius eſt vbi amat quam vbi animat. 360.1
Quæ illuſiones deuitare cupit, ſui rationem reddat Patri ſuo ſpirituali. 96.1
Expetit ſimilitudinem amati ſui. 428.2
Quæ in amando debilis eſt, etiam ad virtutes heroicas acquirendas aut exercendas infirma erit. 367.2
Anima deſignatur in turture & quare. 426.1.
Nidus animæ, eſt ſedes, quam in Deo reperit. ibidem 2
Cum de paſſionibus triumphat, comparatur columbæ ad Arcam Noë reuertenti. 424.1
Eſt vinea florens in qua fluunt ſuaues odores. 410.1

Appetitus.

Appetitus rerum creatarum obtenebrant animam. 4.2.14.1
Damna quæ inferunt dum non mortificantur. 10.2
Defatigant, cruciant, obnubilant, maculant, & debilitant animam. 11.2
Perfecta virtus in eo ſita eſt, vt anima ſit expurgata à cunctis appetitibus. 9.1
Quo vivacior eſt appetitus, eò amplius cruciat, & quo plures ſunt, eò etiam ſunt plures cruciatus. 13.1
Obſtant ſuis tenebris diuinæ contemplationi. 14.1.
Deturbant animæ pulchritudinem, & impediunt vnionem ſimilitudines. 16.2. 17.1

Animæ virtutem debilitant ne in perfectione proficiat. 18,2
Inuoluntarij non impediunt progreſſum ad perfectionem. 20.1
Quiuis appetitus etiam minimus obſtat diuinæ vnioni. 20.1
Excæcat animam ne veritatem conſpiciat. 319.1
Si aliquis ſuperatus non eſt, neque ſolus eſt. 22.1
Media efficacia, & compendioſa, ad illos compeſcendos. 26.1
Donec ad perfectionem deueniatur, non deſunt appetitus. 393.1
Vulnus appellantur. 408.1
Obteſtatur eos anima ne ſponſi ſui fruitionem interturbent. 421.2
Plus obſtant, ne Deus operetur in anima, quam ipſum nihil. 11,2
Appetitus ſeruandi legem Dei, & ferendi crucem Chriſti. 10.1

Apprehenſio.

Vide verbum Purgatio actiua Spiritus.

Ariditas.

Grauis admodum eſt cum Magiſter ſpiritualis caret experientia. Prologo.
Quæ conſolatio quærenda ſit in ariditatibus. ibi.
Quomodo cognoſci poſſit, eam procedere à purgatione paſſiua ſenſus. 20?.2
Immittit illum Deus nonnullis, vt ipſorum gulæ ſpirituali medeatur. 211.2
Vide verbum Purgatio paſſiua.
Non eſt indicium abſentiæ Dei ab anima. 344.1
Eſt Aquilo mortuus, & quare. 409.1

Auaritia ſpiritualis

Quas imperfectiones cauſet in tironibus. 198.1
Vide Contemplatiui.

Bona.

Quam ob cauſam contemplatiui non guſtent bona ſpiritualia. 8.2
Sex bonorum differentiæ. 142.2
Quo pacto temporalibus vti liceat, ne impediant. 143.1
Illorum damna. 145.1
Vtilitates prouenientes ex abnegatione gaudij circa illa. 148.2
Vilitas eſt lætari de bonis naturalibus. 150.2
Huius gaudij nocumenta. 151.2
Abnegationis illorum admirabiles fructus. 154.1
Bona ſenſibilia, quæ, & quo pacto debent ordinari ad Deum. 155.2
Delectari in illis ſub prætextu maioris orationis nocet, nam potius ſunt cauſa recreationis, quam orationis. 157.1
Illorum damna. 157.2
Emolumenta ex illorum abnegatione. 158.1
Bona moralia quæ, & quomodo repudiari, aut admitti debeant. 161.1
Septem nocumenta proueniunt dum quis gaudet ex illis. 163.1
Vtilitates quæ ex eorum abnegatione proficiſcuntur. 165.2
Bona ſupernaturalia quæ ſint, & quomodo à ſpiritualibus diſtinguantur. 166.2
Nocumenta quæ ex delectatione illorum naſcuntur. 168.1
Abnegationis illorum vtilitates. 170.2
Bona ſpiritualia quot, & qualia ſint. 171.2
Quomodo ſe geret in eis. 173.1

Capillus.

Capillus ſponſæ ſanctæ, eſt amor, quo in amatum fertur. 401.2
Debet eſſe fortis, & quare. 402.1
Virtutes ipſo, nectuntur quo deficiente nulla virtus eſt. 401.2

Cellarium Spirituale.

Arctiſſimum amoris gradum, vocat anima, cellarium. 390.1
In ipſo potatur anima Deo ſuo. 391.1

Centrum Animæ.

Deus eſt animæ centrum. 280.2
Tot ſunt centra in anima quod ſunt gradus amoris. 281.1
Ægrè fert anima contemplationem deſerere, quia tunc ſeparatur à centro ſuo, quod eſt Deus. 57.2.

Communicatio diuina.

Licet altiſſima ſit, non eſt manifeſtum Dei teſtimonium, & quæ ſit ratio. 144.1

Suaue tormentum quod in illa nonnumquam experitur anima 577.1

Communio.

Circa communionem ſolent incipientes habere gulam ſpiritualem. 203.1

Solet Deus in communione ſenſibilem guſtum denegare, vt anima fidei virtuti adhæreat. 204.2.

Mortificatione debet in anima mederi gulæ ſpirituali. 205.2

Confeſſarij.

Qui experientia carent, impedimentum potius adferunt animabus contemplationi deditis, quam opem. Prologo.

Tempore ariditatis confeſſarius inexpertus perturbat. ibidem.

Vide verbum Magiſtri.

Conſideratio.

Conſideratio rerum diſtinctarum eſt medium remotum vnionis. 56.1

Eſt impedimentũ ad Contemplationẽ. 62.1.311.2

Via qua nos ducit ad Deum, non in multis conſiderationibus, & guſtibus, ſed in ſcientia abnegationis ſui, conſiſtit. 43.2

Vita, & Paſsionis Chriſti conſideratio, quomodo & quando debeat exerceri. 119.1

Conſideratio creaturarũ, poſt cognitionẽ propriã prima eſt in ordine ad Dei cognitionem. 352

Contemplatio, Contemplatiui.

In contemplatione diuina debet anima manere abſtracta ab omni cognitione naturali ſenſibile, ſiue etiam ſpirituali. 33.2

Signa ad intermittendam meditationem, & contemplationem auſpicandam. 58.1

Signorum dilucidatio. 60.1

Renitentia animæ, dum à contemplatione ſubducitur, eſt ſignum eam à centro ſuo, qui Deus eſt, auelli. 57.2

Quare in contemplatione non percipiatur diuinus influxus. 62.1.59.2

Nunquam debet eſſe abſque ſimplici actu intellectus. 61.2

Quæ ſit ratio ob quam nõ percipiatur cum eſt admodum ſpiritualis 62.1

Quanto purior, & illuſtrior eſt breuis videtur, tametſi diuturna ſit. 63.1

Quando in ipſa dormiat anima ſecundum eſſe ſuum naturale, & vigilet ad id quod eſt ſupernaturale. 64.1

Sub contemplationis initium vſurpanda eſt meditatio, & quo pacto. 65.1

Diſpoſitio ad illuſtrationem diuinam in illa percipiendam. ibid.

Quantopere auulſa ſit oportet. 30.6

Anima pro contemplatione à cunctis rebus creatis. 308.2

Educit Deus viros contemplatiuos ab imperfecto, ad id quod perfectum eſt, ſecundum modum ipſorum. 72.1

Infimo & abiecto modo ſemper ſentiet de Deo, qui non contemplatur eum in fide abſque ſimilitudine diſtincta. 1:4.1

Qui in contemplatione infuſa ſuam operationem immiſcere conatur ſpiritum extinguit. 136.1

Debet ad contemplationem denudari voluntas omni gaudio in rebus creatis, ſicut & intellectus ſuis formis & ſimilitudinibus. 172.2

Ex eo quod iſta non præſtant contemplatiui, non intrant in gaudia ſpiritus. 182.1

Gerit ſe Deus cum tironibus ſicut mater cum paruulo filio. 195.1

Etiam in delitijs, quibus Deus Tyrones demulcet, ſunt debiles. ibid.2

Eorum imperfectiones circa vitia ſuperbiæ. 196.1.

Aliquibus plus adhærent, quam alijs. 197.2

Proficientes gradiuntur ſine illis. ibid.

Imperfectiones incipientium contemplationem circa auaritiam. 198.2

Quæ debeant concupiſcere veri contemplatiui. 199.2.

Imperfectiones incipientium circa luxuriam ſpiritualem. 200.1

Quomodo ſe debeat gerere tempore orationis, erga illas. 200.2

Huiuſmodi imperfectiones palliari, ſolent ſub pallio ſpiritus. ibid.

Imper-

Imperfectiones incipientium circa iram. 202.1
Alia circa inuidiā, & acediam ſpiritualē. 205.2
Vt anima in illa diuinitus moueatur, debet actiuam operationem ſuam relinquere. 309.2
Contemplatio Scela ſecreta. 255.1
Per eam ſcanditur in cœlum, & ad illius theſauros. 258.1
Per hāc deſcendit anima ad cognitionē ſui. 238.2
Neſciunt animæ ſimplices referre ſuis ductoribus contemplationē infuſam quā recipiunt. 256.2
In contemplatione non intelligendo potius quam intelligendo ad vnionem tenditur. 257.2
Inæqualitates vitæ contemplatiuæ antequam deueniatur ad ſtatum perfectionis. 258.2
Clipeus aduerſus dæmonem cum noſtram cōtemplationem perturbat. 268.1
Quod Deus in contemplatione largitur, ditat; nō vero quod anima lucratur operatione ſua actiua. 312.1
Quò magis contemplatiuus in fide ambulet, eò amplius appropinquat Deo. 311.2
In contemplatione ſimplici non debent interuenire diſtinctæ notitia. 311.2
Ad normam cognitionis illius erit & amor. ibidem.
Interdum plus habetur in illa cognitione, quam de amore, & è contra. 312.1
In contemplatione tranquilla ſimplici, non eſt anima otioſa, ſed optime occupata. ibid.
Diſcurſus intellectus impedit ingreſſum ad intimam contemplationem. 317.1
In contemplatione oculi ſpirituales expurgantur à ſuis ignorantijs. 318.2
In paſſiua purgatione ſenſus, recipitur contemplatio. 209.2
In contemplatione infuſa ſeipſam impedit anima ſua actiua operatione. 210.2
Non inuenitur in illa diſcurſus componens, & diuidens, ſed actus ſimplex. 210.2
Appoſita ſimilitudine declaratur. 212.2
Ob tranquillitatis defectum nō percipitur amoris inflammatio qua in illa communicatur. 213.2
Contemplatio obſcura, & ſecreta, quā Deus largitur vna cū purgatione paſſiua ſenſus. 209.2
Vide verbum. Purgatio.
Vocatur Nox. 438.1
Eſt Dei ſecreta ſcientia. 394.1
In præſenti vita eſt radius tenebrarum, & quare.
Appellat eam anima ſibilum auratum amabilium, & cur ita. 377.2

Creaturæ.

Nulla ſufficit perturbare animam in vnione conſtitutam. 384.2
Inducunt ſolitudinem animæ Deum deſideranti. 326.1.
Dant teſtimonium magnitudinis & excellentiæ Dei. 358.2
Illarum pulchritudo à verbo incarnato profluxit. 354.2

Chriſtus.

Chriſti Domini imitatio. 25.2
Crux Chriſti etiam in hac vita dat requiem illā voluntariè amplectentibus. 43.2
Verus ſpiritus conſiſtit in vita illius imitatione, non vero in dulcedinibus. ibid.
Hæc imitatio debet vſque ad mortem crucis cum Chriſto ſe extendere. 44.1
Parum ſolet ab his cognoſci, qui ſe amicos illius exiſtimant. 44.2
Vitæ & Paſſionis illius meditatio, ſemper debet vſurpari, & qua ratione. 119.2. & 124.1

Crux.

Vitæ noſtræ Origo. 415.2
In cruce ſeſe deſpondit Dei filius, animabus noſtris. ibid.1

Delectatio.

In via Crucis poſitæ ſunt veræ delitiæ ſpiritus. 206.1.
Vide verba, Appetitus, Bona.

Dæmon.

Sæpe ſæpius parat retia ſua, in imaginatiua. 67.2
Profert vera, vt ſimul falſa ingerat. 88.1
Eadem via animam decipere conatur, qua muneribus decoratur à Deo. ibidem.
Coniecturis multa elicit futura. ibidem.
Niſi anima circumſpecta ſint, poteſt eis muſcipulas tendere transfigurando ſe in Angelum lucis. 332.2.

Qui

Digitized by Google

Qui ſupernaturalibus donis addicti ſunt, dæmoni portam aperiunt. 169.1
Animæ à dæmone, deluſæ falſum apparet rerum. 133.1.
Incipientibus feruorem adauget vt ipſos præcipitet in ſuperbiam. 196.2
Ad pœnitentias corporales indiſcretas, & ſine obedientia peragendas incitat. 205.1
Stratagemate vtitur, quo animam à tranquilla contemplatione ſubducat. 316.1
Quo pacto olfaciat bonum quod Deus in ea operatur, vt illud impediat. 268.1
Eſt hoc vulgare, & commune damnum, ignotum perſonis contemplatiuis. 316.2
Qua ratione anima ab hiſce periculis debeant liberari. 317.1
Permittit Deus dæmoni vt animam oppugnet, & quare. 268.2
Prælium inter ipſum, & Angelum lucis animam protegentis. 269.1
Pugna contemplatiuorum cum illo eſt diſpoſitio ad nouas gratias. 269.2
Comparere non audet coram anima perfecta, Deum in ſe habente. 384.1
Pugna illius cum anima vt impediat vnionem cum Deo. 419.1

Deſponſatio ſpiritualis.

Quid ſit deſponſatio, & quæ bona anima in illa percipiat. 375
Pax & quies quâ ibi potitur, nec non Dei mirabilia, quæ in eo cognoſcit. ibid. Cant. 14. & 15. per totum.
In arbore crucis ſeſe deſponſauit Dei filius cum animabus noſtris. 415.1
Fruitur ibidem anima ſonora voce dilecti. 382.2
Eſt muſica ſilens. ibid.1
Quid anima guſtet, & conſpiciat in hac diuina vnione. 375.2
In hac deſponſatione ſatisfacit Deus, ſummeque demulcet animæ ſubſtantiam. 378.2
Nulla creatura valet perturbare animam in hoc ſtatu. 384.2

Deuotio.

Quo pacto debeat ordinari vera deuotio ad res ſpirituales. 199.1
Quam deuotionem Deus aſpiciat, & acceptet in via ſpirituali. 203.
Non eſt elicienda brachiorum conniſu. 204.2
Ad maiorem animæ deuotionem dat Deus viſiones. 83.2

Deus.

Deus eſt fons immenſus, vnuſquiſque exhaurit iuxta capacitatem vaſis ſui. 86.1
Magis deſiderat ſeſe animabus communicare, quam illæ recipere. 316.1
Illius communicatio magis proprie fit intellectuali modo, at ob infirmitatem animæ fit etiam modo ſenſibili. 86.
Latet hominis mundanos quam amabiliter agat cum animabus. 291.
Dona quæ animabus largitur ſunt diſpoſitiones ad alia potiora. 305.2
Quomodo concurrat anima à Deo mota. 302.
Tria impediunt ne ad fruendum illo perueniamus. 271.2
Placet illi quod homines ab hominibus dirigantur non expectando reuelationes. 95.1
Deus eſt flamma amoris animam abſumens, quam etiam madefacit gloria. 279.1
Intuitus Dei eſt amare. 403.1
Quomodo ſit Deus quærendus. 348.1.
Requirit cor nudum, & forte. 350.1
Qui ſerio eum diligit, in nulla alia re habet ſolatium. 355.2
Cum amatur facile exaudit preces amantis ſe. 344.2.
Illius abſentia efficit gemitum in anima. ibid.
Ex ipſius abſentia ſentit anima pœnam & mortem. 348.2
Dicitur Deus extraneus quia incomprehenſibilis. 377.1
Vocatur fluuius propter effectus quos producit. ibid.
Tribus modis eſt animæ præſens. 364.1

Diſcurſus.

Quando ab eo abſtinendum. vide Meditatio.

Fides

Fides Viua.

Lumen viua fidei animam quauis imagine denudatam dirigit ad vnionem. 30.1

Definitio fidei. 31.2

Eius lumen comparatur noctis obſcuritati. 30.2. 31.1.& 2.

Maxima ſimilitudo inter fidē & Deū. 48.1.& 2

Magis ſe Deus communicat in fide, quam alijs luminibus etiam reuelatis. 111.2

Qui rebus ſupernaturalibus addicuntur fidei meritum amittunt. 170.1

Solum lumen illius ſimplex eſt congruum mediū ad vnionem intellectus cum Deo. 368.48

Sub obſcuritate illius, vnitur intellectus cum Deo. ibid.2

In obſcuritate illius ſeſe communicat Deus intellectui nullo medio obſtante. 48.1

Vide purgatio actiua, & paſſiua ſpiritus.

Vocatur criſtallina, licet obſcura & informis. 368.1.

Fides eſt oculus quo ſponſa ſponſum vulnerauit. 403.2.

Proponit nobis virtutes diuinas. 369.2

Veritates per fidem infuſa ſunt in anima quaſi delineata. ibid.

Flamma amoris.

Spiritus S. animam amore ſuccendit. 278.1

Actus anima in Deum transformata ſunt flamma viua. ibid.

Plus vnico actu meretur anima, quam multis alijs elicitis abſque illa. ibid.

Hac flamma eſt p̃batio quadā aeterna vita. ib.2

Iugiter ardet, ac ferit. 279.2

Penetrat vſq; ad extremum anima centrum, ſubſtantiam nimirum illius, cui Deus per amorem vnitur. 281.1

Eſt fornax ſuccenſa amoris. ibid.2

Quamuis ſit adeò accenſa, tamen eſt ſuauiſſima. 282.2.

In ſtatu purgationis, eſt valde moleſta, & rigida. ibid.

Interius dulcedinem, exterius verò pœnam producit. 290.1

Vide verba, Amor. Vnio.

Fortitudo.

Hanc induit anima in Dei brachijs. 414.2

Gratia.

Memoria purgatio poteſt effici per gratiam. 123.2.

Multum complacet ſibi Deus in anima illam habente, & quare. 406.2

Gula ſpiritualis.

Eius imperfectiones. 103.1

Vt eam ſanet mittit Deus ariditates. 211.1

Guſtus ſpiritualis.

Qui in oratione guſtus quærunt, Crucem fugiunt & ſunt remiſſi. 205.1

Quos anima operatione ſua haurit, ſunt inferiores ijs quos Deus infundit. 252.2

Habitus.

Iuxta habitum perfectionis quem quis habet, ita operatur. 195.2

Imperfectiones habituales licet minima obſiſtunt vnioni cum Deo. 21.1

Habitus meditationis quomodo acquiratur: 59.1.

Honor.

Odio habet Deus animas ad dignitates procliues, etiam cum à Deo collocantur in illis 115.1

Propenſus ad honores, & imperium non habetur à Deo vt filius, ſed vt mancipium ſuarum paſſionum. 6.1

Humilitas.

Humilis anima non audet ſola cum Deo agere, 94.1.

Beneficia à Deo anima collata ſemper ſunt permixta cum humilitate. 215.2

Humiliatio purgationis paſſiua ſenſus, eſt diſpoſitio ad altiorem gradum perfectionis. 222.1

Aqua diuina replet Deus anima humilis vacuitatem. 377.2

Illuminatio diuina.

Quo purior eſt eo minus percipitur. 62.1

Actus ab illa prouenientes reliquos antecellunt. 312.1.

Quo maior eſt puritas, tanto copioſior eſt illuminatio. 39.1
Communicat lucem intellectui & voluntati amorem. 246.1.
Numquam deeſt anima ſe diſponenti, & qualis debeat eſſe diſpoſitio. 66.1
Solet fieri in intimo ſinu animæ cum delicatiſsimis ſentimentis. 117.2
Quomodo ſe gerat anima in eis vt ex illis proficiat. 118.2
Sentimenta quæ hæc illuminatio prædicto modo communicat, tutiſsima ſunt: ibid.
Vide, amor flamma, lampades, contemplatio, vnio.

Imagines, Imaginatio.

Imagines quas colit Eccleſia inducunt contemplatiuos ad amorem, & imitationem eorum quos repræſentant. 140.2
In his nequit eſſe deceptio, at in imaginarijs poteſt. ibid.
Deuotio quam producunt, debet ordinari ad ſuum prototypon, abſque adhæſione ad illas. 173.2.
Non eſt ſiſtendum in concinna figura imaginis, ſed ad illius figuratum, faciendus gradus. 173.2 176.1.
Imagines, Imaginatiuæ impediunt vnionem. 56.2.
Stationes vtiliores, & peregrinationes ad imagines deuotas, debent fieri quando non eſt populi concurſus. 176.1
Illarum ornatus profanis, & vanis veſtibus, eſt abominabilis abuſus. 173.2

Imperfectio.

Imperfectiones habituales licet paruæ ſint, impediunt vnionem. 21.1
Quo pacto debeant expurgari: 36.2
Vide verbum, Appetitus, Incipientes, Contemplatio, Purgatio, Vnio.
Anima immunis ab illis ſentit nouum ver in cantu dulcis Philomelæ, qui eſt ſponſus ſuus. 436.2

Incipientes.

Vti debent meditatione. 65.1.56.2
Abducit illos Deus ab imperfecto, ad id quod perfectum eſt ſecundum ipſorum modum. 207.2.71.2.
Agit Deus cum eis ſicut mater cum paruulo ſuo filio. 155.1
Etiam in fauoribus acceptis à Deo ſunt debiles & imperfecti. ibid.2.
Illorum imperfectiones circa vitium ſuperbiæ. 196.1.
Imperfectiones circa auaritiam. 198.2
Circa Luxuriam. 200.1
Circa iram. 202.1
Circa Gulam. 203.1
Circa inuidiam, & Acediam. 205.2
In aliquibus magis radicantur iſtæ imperfectiones, quam in alijs. 197.2
Quomodo ſe gerant in Oratione circa tentationes carnis. 200
Adauget dæmon ipſorum feruorem, vt præcipitet in ſuperbiam. 196.2
Incitat eos ad pœnitentias abſque diſcretione, & obedientia. 203.1
Quibus exercitijs eos vti oporteat in oratione. 306.2
Ingredi paſsiuam noctem ſenſus eſt incipientium ſtatum deſerere. 206.2
Non ſentiunt in contemplatione amorem inflammatum. 213.1
Monita ipſis vtilia. Prologo.

Intellectus.

Notitiæ naturales, & ſupernaturales quæ in intellectum cadere poſſunt. 49.2
Naturales nequeunt eſſe medium proximum ad vnionem intellectus cum Deo. 46.47.1.
Solummodo fides viua eſt medium proximum, vt intellectus vniatur cum Deo. 48.1.70.1
Quomodo intellectus expurgandus ſit. Vide verba Cõtemplatio, Fides viua, Purgatio actiua ſpiritus, Purgatio paſsiua ſpiritus, Vnio.

Intentio.

Intentio Auctoris in his operibus eſt loqui cum animabus contemplatiuis, ſeipſis, & rebus omnibus denudatis. Prologo. Ta-

Tales præſupponit religioſos, & moniales Carmel. diſcalceatos, ad quos dirigit hanc doctrinam.

Inuidia.

In pſ. ctiones contẽplatiuorũ circa inuidiã. 205.2

Ira.

Ira deſignatur in Leone. 41.1

Vocat anima iras, paſſiones inordinatas. 420.1

Lampas Ignis Diuini.

Quodlibet attributũ Dei, eſt animæ vna lampas ignis, ex multis diſtinctis, in ſtatu vnionis. 298.1

Diligit Deus animam totamque ſubſtantiam ſuam, attributa, atque perfectiones ei communicat quatenus id ſtatus vitæ permittit. 299.1

Tametſi lampades ignis ſint: ſunt & aqua viua, ſitim animæ extinguentes. ibid. 2

Non ſolum anima iuxta ſplendorem huius lampadis recipitur, ſed etiam intra. 300.2

Animæ motus in hoc ſtatu ſunt quaſi Dei glorificationes. 301.1

Iſti ſplendores ſunt vmbræ Dei manifeſtæ. 302.2

Anima eſt traſmutata in Deo lampas. 320.1

Vide verba, Amor, Vnio.

Laureolæ.

Quæ ſint, & earum numerus. 401.1

Virgines omnes ſimul, virginitatis ſuæ laureolis Chriſtum coronant. ibid

Magiſter.

Doceat animas omnes viſiones reſpuere, & ſic effugient fructuoſius laborem examinis illarum. 71.2

Tam ipſi, quam anima ab ipſis directa verſantur in maximo periculo, ſi talibus viſionibus fidant. ibid.

Quomodo debeant animas ab illis ſubducere, & in libertate fidei collocare. ibid.

Blandè ſuauiterque in hoc præſtando procedere debeat. 95.2

Pauci ſunt qui ſciant gubernare animam, dum incipit eſſe ſpiritualis. 305.1

Qui expertus non eſt, minime cognoſcit Dei operationem in anima, neque ad illam recipiendam diſponit. ibid.

Debent animas aſſuefacere libertati ſpiritus, & nequaquam eas diſcurſibus alligare. 309.1

Rarò reperitur aliquis, qui animas contemplatiuas non impediat per diſcurſum. 310.1

Non eſt ipſe Dominus operis contemplationis, ſed Dei miniſter, vnde debet ad contemplationem dirigere, non ſuo ſed Dei modo. 310.2

Maximam Deo irrogat irreuerentiam rude opus intrudendo, vbi Deus diuino modo operatur. 313.1.

Non permittunt animam quieſcere in Deo, ſed volunt vt ſemper laboret. 313.2

Deplorãdus ſanè caſus eſt quod is eſſe velit Magiſter ſpiritus, qui ignorat vias contemplationis. 314.1.

Grauior ſanè nolle permittere animas à ſua gubernatione exire propter priuata ſua commoda. ibid.

Similitudo admirabilis ad hoc propoſitum. ibid.

Vana zelotypia illorum qui egreſerunt, quod animæ alios conſulant. 314.2

Graue Dei ſupplicium imminet ei qui impedit alios mundum deſerere quos Deus ad ſe vocat. 315.1

In voluntatis purgatione dum affectum ad Deum eleuare non poteſt, nulla conſolatio etiam à magiſtro reperitur. 233.1

Diuina reuelatio inclinat animum vt manifeſtetur magiſtro. 93.2

Qui alios docet debet eſſe ſpiritualis, ſi velit vt diſcipuli etiam tales ſint. 187.2

Matrimonium ſpirituale.

Diſcrimen inter hoc, & deſponſationem. 304.1

Qua ratione obtineatur, & conſummetur. 412. & 413.

In illo Deus, ſe ſolũ animæ communicat. 427.2

Reuelat Deus animæ in hoc ſtatu dulcia Incarnationis ſuæ myſteria. 415

In hoc ſtatu ſinẽ imponit ſuis paſſionibus. 416

Quatuor in eo requirit à ſponſo ſuo. 423

Explicat quo anima ſit columba, & turtur. 425.1

Cum conſummatum eſt, etſi duæ ſint naturæ, vnus tamen ſolummodo ſpiritus eſt. 433.1

Per illud transformatur anima in Deum. ibid. 2

Anima ſuper brachia Dei reclinata induit eius fortitudinem. 414.1

Digitized by Google

Quam alto modo ſeſe in hoc ſtatu Deus animæ communicet. 435.1

Docet eam amare ſicut amatur. 434.1

Qua ratione ſe habeant virtutes in hoc ſtatu, & de ſuauitate ipſius. 384.2

Meditatio.

Meditatio vitæ, & Paſsionis Chriſti, quomodo, & quando à contemplatiuis inſtituenda. 119.1.213.1.

Religioſos breui à meditatione ad contemplationem Deus deducit. 306.2

Differentia inter Meditationem & contemplationem. ibidem.

Quæ potentiæ inſeruiant potiſsimè meditationi imaginariæ. 55.2

Vtitur imaginatione. ibid.

Error illorum qui non deſiſtunt ab illa, quando ſunt apti, & maturi pro contemplatione. 56.2

Habitus meditationis qui acquiratur. 60.2. 306.2.

Obicem ponit cum Deus vocat animam ad contemplationem. ibidem.

Meditatio, eſt veluti cum labore, & fatigatione operari: Contemplatio vero, eſt veluti operis fruitio. 62.1

In contemplationis initio meditatione vtendum eſt. 65.1.

Quando debeat intermitti. 58.1

Memoria.

Quando debeat actiue expurgari ad vnionem cum Deo. 123.2

Quamdiu non exinanitur, & deſerit formas ſuas nequit vniri Deo. 121.2

Quo magis Deo vnitur, eo amplius perdit notitias ſuas. 121.2

Dum transformata eſt in Deum minime adhærent illi formæ & notitiæ permanentes. ibid.

Myſteria.

Chriſti Domini myſteria in malo granato figurata.

Intelligentia myſteriorum Dei hominis. 432.2

Mons Carmeli.

Aſcenſus montis Carmeli idem eſt quod aſcenſus ad culmen perfectionis. Prologo.

Fratribus, & Monialibus Montis Carmeli deſtinantur hæc opera vtpote qui ad illam tendere profitentur. Prologo.

Mors.

Animæ, ſtatum vnionis aſſequutæ, dulcis eſt, atque ſuauis. 284.2

Amans anima mortem, non timet, timet eam peccator. 366.2

Mortem expetit anima vt ſanetur & vitam recuperet. 361.1

Dei viſio mortem adfert cum immenſa ſanitate, & hanc anima concupiſcit. 365.2.

Mortificatio.

Quare appellatur nox. 3.2

Mortificatio corporis prætermiſſa illa appetituum nimis ſolitaria procedit vt tendat ad vnionem. 15.1.

Vide Purgatio Actiua ſenſus.

Mundus.

Taxant mundani homines illos qui ſerio ſe Deo mancipant, quod nimis ſint abſtracti. 397

Qui Deum amat non erubeſcit propter ea quæ Mundus de ipſo loquitur. 398.1

Notitiæ.

Res creatæ, præbent ſublimem notitiam Dei. 358.1

Quidquid in hac vita de Deo cognoſci poteſt, non eſt totalis notitia, ſed partialis. 359.1

Maius ſentimentum, vel notitia de Deo, non eſt euidens argumentum, quod quis magis Deum habeat. 344.1

Non acquiretur Dei notitia abſque labore. 420.

Labores expetit anima tanquam media ad altam Dei notitiam. ibid.

Notitia ſui quam Deus animæ communicat, eam poſt ipſum currere facit. 3 6.1

Eam poſtulat anima, cum in verbo, tum in creaturis. 429.1 & 2.

Creaturæ dederunt animæ dilecti ſui notitiam. 355.

Poſcit anima ne ſui notitiam medijs creaturis ſibi conferat, ſed per ſeipſum. 356.1.357

Seſe Deus manifeſtat animæ in ſtatu matrimonij ſpiritualis. Ibi

Digitized by Google

Ibi confert anima notitiam myſteriorum incarnationis ſuæ. 415
Ibi claudit, & finem imponit ſuis paſſionibus. 416

Nox.

Idem eſt quod purgatio animæ. pag. 1.2
Vide. Purgatio. Mortificatio.
Contemplatio appellatur nox. 438.1
Noctem quietam vocat anima ſomnum ſpiritualem. 381.1

Opera.

Detrimenta ex bonis operibus non recta intentione factis. 163.1
Quomodo ad Deum dirigantur ne illorum fructus pereat. 162.2
Ex defectu rectæ intentionis in illis non proficimus in perfectione. ibid.
Opera illorum qui in ſtatu vnionis verſantur, omnia ſunt perfectiſſima, & quaſi diuina. 256.1.

Operatio.

Qua ratione anima concurrat propria operatione quando à Deo mouetur. 300.2

Oratio.

Oratio eſt medium tutiſſimum in ſubſidium laborum, non vero reuelationes. 87.1
Locus aptus ad orationem, eſt ſolitudo. 180.2
Orare in recollectione ſpiritus eſt orare in viuo templo Dei, vbi eſt etiam illius regnum. 181.1
Præparatio ad bene orandum. ibid. 2
Tria potiſſimum loca ad bene orandum inuitãt, & qua ratione in eis nos gerere debeamus. 182.2
Tres aduerſarij orationi obſiſtunt, & quomodo ab eis debeamus nos defendere. 306.1
Incipientes, quæ exercitia in ea debeant vſurpare. ibid.2
Seipſum impediet, qui meditationi inſiſtit, quãdo Deus eam ſtatuit in contemplatione 207.1
Qua ratione debeant ad Deum dirigi orationes, cum ſingularibus quibuſdam ceremonijs facta. 185.2
Ceremonijs quas Eccleſia docet, & non alijs debemus Deum colere, & ab eo petere. 186.1
Sine oratione non ſuperatur Dæmon. 351.2

Pati.

Tutior eſt via Crucis & patiendi quam fruendi. 253.1.43.1
Labores ſunt cibus ſolidus amicorum Dei, non conſolationes. 86.2
Deſiderare anima illos, vt vniatur cũ Deo. 430.1

Paſſiones.

Paſſionum ſeruitus triſtis, fœlix autem libertas ſpiritu ambulantis. 250.1
Vide Appetitus, Purgatio Senſus.
Dum non ſuperantur obſidem animam, eamque debellant. 439.2
Paſſiones doloris, ſpei, gaudij, & timoris, denotantur in aquis, ventis, & timoribus. 418.1
Paſſiones ſenſitiuæ partis, Nymphas vocat, & qua de cauſa. 421.1
Quando anima conſequitur victoriam paſſionum comparatur columbæ reuertenti ad Arcam Noë. 424.2

Paſtor.

Paſtores nuncupãtur affectus & deſideria. 347.1
Etiam Angeli & quare. ibid.2

Paupertas.

Ad paupertatem ſpiritus ſpectant verba Saluatoris, arcta eſt via quæ ducit ad vitam. 41.1
Maximam illis verbis requirit, Si quis vult me ſequi, abneget ſemetipſum. 42.1
Paupertas ſpiritus eſt mors naturæ inordinatæ, vt nouam vitam viuat. 42.2
Eſt calix oblatus diſcipulis à Chriſto Domino. 43.1

Pax.

Status vnionis habitualis eſt iuge conuiuium pacis & conſolationis. 297.1
Qua pace potiatur anima peracta paſſiua purgatione ſenſus.

Pœnitentia.

Inordinata & abſque obediẽtia vitioſa eſt. 303.1
Si cum obedientia fiat, eſt Deo valde accepta. ib.2.
Dæmon incitat ad inordinatas pœnitentias. 2.
Vide verbum Mortificatio.

Digitized by Google

Perfectio.

Quouſque ad perfectionem perueniatur ſemper ſunt reſidui appetitus. 393.1

Vitioſa munia quæ obit anima priuſquam ad perfectionem pertingat. 396.2

Petitiones.

Quatuor petit anima à ſponſo in matrimonio ſpirituali. 423

Poſt vnionem tria expetit anima & quæ ſint. 423

Tunc Deus petitiones, & neceſſitates noſtras exaudit, cum adhibet remedium. 347.2

Philomela.

In philomelæ cantu, qui eſt ſponſus ſentit anima nouum Ver. 436.2

Potentiæ.

Debent illuſtrari tribus virtutibus Theologicis, & denudari rebus omnibus ad vnionem. 39.1

Non perit anima per obſcuritatem illarum in paſſiua purgatione imò ſeipſam lucratur. 250.2

Quale ſit illarum ligamen, & vacuitas in hac purgatione. 210.1.2.1.1

Capacitas illarum profunda. 303.1

Ad menſuram vacuitatis illarum, eſt & repletio. 318.1

Non percipiunt vacuitatem bonorum Dei, quãdiu rebus creatis non denudantur. 303.1

Earum renouatio in nocte paſſiua ſpiritus. 226.2

Quam ſint immerſa in Deo, in ſtatu vnionis habitualis. 320.1

Vide, Intellectus, Purgatio, Vnio.

Tres animæ potentiæ vocantur montes & quare. 423.1

Etiam roſeta vocantur propter actus virtutum quos producunt. 421.1

Prædicator.

Iuxta menſuram ſpiritus quem habet prædicator, fructificat ſermonibus ſuis. 187.1

Qui alios docet debet habere ſpiritum, nam talis euadit diſcipulus, qualis eſt magiſter. ibidem.2

Prælati.

Sit Deus procliues ad imperandum, etiamſi in dignitate collocentur. 115.1

Dignitatibus affecti non habentur à Deo vt filij, ſed vt paſſionum ſuarum mancipia. 6.1

Debent eſſe ſpirituales, ſi ſubditos ſuos tales eſſe cupiant. 187.2

Præſentia Dei.

Triplex eſt in anima, vel eſſentialis, vel per gratiam, vel per affectum ſpiritualem. 364.1

Purgatio.

Idem quod nox obſcura. 2.1

Alia ſenſus, alia ſpiritus. 1.2

Actiua & paſſiua. 25.1

Actiua diſponit ad paſſiuam. 199.2

Purgatio Actiua Senſus.

In hac purgatione anima auxiliante gratia, refrenat inordinatas paſſiones ſuas. 3.2

Valde eſt neceſſaria viris contemplatiuis, vt in Deum tendant. 4.2

Quo pacto animam illam ingrediatur. 25.1

Quibus rebus debent in illa expurgari.

Vide, Appetitus.

Purgatio Paſſiua ſenſus.

Quando anima illam ingrediatur. 195.1

Animæ diſpoſitiones ad intrandum in illã. 208.1

Per actiuam purgationem meretur anima collocari in iſta. 199.2

Illius ſigna. 207.3

Communis eſt omnibus contemplatiuis. 208.1

Quo motiuo cognoſcantur anxietates ab illa procedere. ib.2

Hanc ingredi eſt intrare ſtatum proficientium. 206.2

In ea emundat Deus partem inferiorem ab imperfectionibus ſuis. 207.1

Purgatio paſſiua ſenſus, eſt diſpoſitio ad contemplationem, ſpiritus vero ad vnionem. ibidem.

Cum ſpiritualis palatus purificatur, ab ariditate exuitur. 209.1

Fructus admirabilis huius purgationis. 215.1

In ea emundatur anima à vitijs occultis, quæ ex ſpiritualibus conſolationibus adhæſerat. 218.2

Eò

Eò quod anima ſeipſam non intelligat lucrum ſuum arbitratur detrimentum. 259.1
Caro debilitatur & ſpiritus roboratur, licet ſine guſtu. 209.1
Inducit potentiarum ligamen vt diſcat anima quieſcere ad Dei operationem recipiendam. 210.1
Damnum quod incurritur, dum operatione actiua pertinaciter in ea inſiſtitur. 211.2
In ea percipitur contemplatio obſcura & ſecreta; & qua ratione debeat quietari anima ad illam recipiendam. 212.2
Denudat animam cunctis affectibus. 213.2
Eam in cognitione propria firmat.
Emundat eam à vitijs humilitati aduerſantibus. 215.2
Hæc purgatio ablactat eam à puerili lacte. 215.1
Docet eam agere cum Deo reuerenter. 216.1
Animæ confert notitiam magnitudinis Dei. 217.1
Animæ plures in ea exercet virtutes. 219.2
Conſtituit eum in libertate ſpiritus. 220.2
Inducit moleſtos timores. 211.2
Tales timores ſunt Deo gratiſſimi. 214.1
Multo pluſquam conſolationes. 216.1
Non debet natura in illis defatigari. 212.1
Clanculum inflammat animam in amore Dei. 213.2
Stimulis amoris, quibus eam afficit. ib.
Eſt anguſta porta quæ ducit ad vitam. 215.1
Eſt diſpoſitio ad altiorem gradum perfectionis, quanto amplius humiliatur anima. 212.1
In hunc finem premunt illam tentationes. 221.2
Non contingit in omnibus eodem modo. ibid.
In hac purgatione plus coercetur appetitus, quã purgatur, quoaduſque ſpiritus purgationem ſubintret. 226.1
Nonnullis tantum immittit Deus ariditates, vt eorum gulam ſpiritualem ſanet. 205.1
Pax, & gaudium quo fruitur anima hac purgatione tranſacta. 223.1

Purgatio Actiua Spiritus.

Qua ratione intellectum fide purificet ad vnionem cum Deo. 33.2
Quo magis intellectus exinanitur propter Deum, eo amplius cum illo vnitur. 34.1
Requirit intellectus expurgationem ab omnibus apprehenſionibus naturalibus, & ſupernaturalibus ſenſuum. 50.2
Damna emergentia ex his apprehenſionibus non abnegatis. 51.1
Apprehenſiones imaginariæ naturales debent abnegari. 55.1
Etiam ſupernaturales imaginariæ. 65.1
Inducta ad intrandum hanc purgationem imaginum. 60.1. & ſeq.

Purgatio Paſſiua Spiritus.

Non ſtatim ac exit anima à purgatione paſſiua ſenſus, hanc ingreditur. 223.1
Signa & prænuntia illius. ibid.
Plurimum debuit placuiſſe Deo qui ad eam eſt ingreſſurus. 294.1
Exhortatio ad ſuſtinendos ipſius labores. ibidem.
Inter purgationem paſſiuam ſenſus, & hanc ſpiritus, ſolet anima pati debilitates corporales, & abalienationes à ſenſibus cum adeſt communicatio diuina. 224.1
Qualiter contingat hæc purgatio in eis qui ad vnionem non ſunt peruenturi. 222.2
Imperfectiones quas ab anima remouet. 224.2
Qui eam non ingrediuntur Dei fauoribus imperfectè vtuntur, & ipſorum diſcrimina. 225.1
Non debent Dei fauoribus nimium fidere. 225.2
Conſolationes ex hac purgatione promanantes corroborant animam ad illius laborem perferendum. 226.2
Eſt omnino neceſſaria ad tollenda impedimenta vnionis diuinæ. 225.1
Sine illa nec ſenſitiua portio rite purgatur. 226.1.
Ipſius effectus, & quomodo denudet potentias ſuis defectibus. 226.2

Efficit

Digitized by Google

Efficit innouationem potentiarum. 227.2
Eſt contemplatio influxus diuini. 228.1
Quare vocatur nox & tenebra, & tam obſcurè cõmunicatur cũ ſit contemplatio lucis. 228.2
Quantam pœnam pariat hæc obſcuritas. 228.1
Tuta procedit anima mea à dæmonis inſidijs. 267.1
Cum moleſtia abſtrahit quidquid imperfectum eſt. 229.2
Diſponit ad intrandum in Dei regnum. 292.2
Fabricat in ea anima moleſtiſſimas apprehenſiones ex notitia propria imperfectionis. 230.1
Illius preſſura comparantur vmbra mortis, & pœnis infernalibus. ibid.
Collocatur à Deo in illa vt ſanetur. 353.2
Vt ei tribuat lucem copioſiorem rerum omnium. 236.1
Vt diuinis animam induat veſtimentis, naturalibus ſpoliat. 237.1
Nouus modus cognoſcendi illa peracta. 238.2
Gaudere debet anima propter hãc ſpoliationem, vt ſeipſam à ſe liberet. 252.2
Quo obſcurius graditur in illa in ſuis naturalibus operationibus, eo tutius procedit. 251.2
Quo Deo proximior eſt, eo longius ab illo diſtare ſeputat.
Quo pacto animam in Deum transformare. 240.2
Inducit ſtimulos amoris inflammati. 143.1
Vide amor inflammatus.

Purgatio Memoriæ.

Qua ratione debeat fieri actiuè à notitijs diſtinctis, vt ad vnionem perueniatur. 124.1
Hanc purgationem potiſſimè efficit gratia, cooperante anima. ibid.
Modus iam procurandi. ibid.2
Non eſt ſpolianda notitijs Chriſti Domini noſtri. ib.1
Nocumenta ex incuria huius purgationis. 125.1
Quas notitias admittat hæc purgatio. ib.2
Seipſo Deus occupare memoriam expurgatam. 126.1
Damna quæ inferuntur à dæmone per memoriam admittentem notitias diſtinctas. 127.1
Bona quibus priuatur anima illas amplectens. 120.1
Huius purgationis commoda. ib.2
Ad vnionem, expurganda eſt memoria, à notitijs diſtinctis ſupernaturalibus. 129.2
Pericula imminentia, ſi non expurgetur memoria à formis diſtinctis ſupernaturalibus. 122.2
Qua ratione ſe gerat in illis. 131.1.137.2

Purgatio Paſſiua Memoriæ.

Obliuiones quas inducit rerum, quæ non ſunt obligationis. 235.1
Vnde proueniunt. ibid.2

Purgatio actiua voluntatis.

Debet eſſe à cunctis affectibus. 141.1
Ab his vitia omnia naſcuntur. ib.
Damna eorum dum non expurgantur. 151.2
Vtilitas ex horum purgatione. 154.1
In hac purgatione melius fruitur iſtis bonis. 149.1
Eſt principium omnium donorum Dei. 150.1
Debet eſſe purgatio inanis gaudijs bonorum naturalium. 150.2
Detrimenta quæ ſequuntur dum hoc inani gaudio non expurgatur voluntas. 151.2
Eiuſdem purgationis fructus. 154.1
Debet eſſe etiam purgatio gaudiorum procedentium à ſenſibus. 155.2
Nocumenta talis gaudij non purgati. 157.2
Fructus purgationis eiuſdem. 158.2
Purgatio gaudij bonorum moralium. 161.1
Nocumenta talis gaudij non expurgati. 163.1
Fructus purgationis eiuſdem. 165.2
Purgatio inanis gaudij bonorum ſupernaturaliũ. 166.2
Damna talis gaudij non purgati. 168.1
Vtilitates ex illius purgatione. 170
Debet eſſe purgatio conſolationum ſpiritualium. 172.1
Tum etiam eorum omnium quibus intellectus, & memoria expurgantur. ib.2
Debet eſſe purgatio affectus erga media etiam ſpiritualia, ad vnionis ſcopum ſolummodo illa dirigenda. 173.1

Qua

Digitized by Google

Qua ratione fieri debeat hac purgatio voluntatis circa imagines. 177
Qua ratione fieri debeat in petendis qua noſtrum priuatum commodum concernunt. 185.1
Quomodo in doctrina concionatores & auditores illi exerceant. 187.1

Purgatio Paſſiua voluntatis.

Quas afflictiones, & anguſtias pariat. 230.1
Commiſeratione digna eſt anima in ea conſtituta. ib.
Rigida eſt, iuxta gradum vnionis ad quem erigenda eſt anima. 233.1
Acerbiſſima ſanè pœna eſt anima non poſſe in illa affectum ad Deum leuare. 255.1
Nullum in hac afflictione reperitur ſolatium, etiam in magiſtro ſpirituali. 233.1
Neque in amore quo ad Deum fertur, imo hic eam amplius affligit. 234.2
Hac purgatio ſpoliat animam cunctis affectibus, vt eam amplius amore vero loco locupletet. 237.1
Vnicus ſaltim affectus ſufficit, vt Dei ſapientiam impediat in anima. ibid.
Priuat animam guſtu diuinarum rerum, vt tribuat altiorem. 252.1
Qua de cauſa cum diuinus influxus tam ſit ſuauis, facit tamen effectus adeo moleſtos. 240.1.
Irradiat Deus nonnunquam animam in hoc ſtatu modo illuminatiuo, & ſuaui. 233.2

Quies.

Deus conſtituit animam in illa, & qui eam inde euocat graue nocumentum irrogat. 57.1
Salubre conſilium his qui in hac vita ſe tempus inutiliter perdere putant. ib.2
Vide. Magiſter, Dæmon, Contemplatio.

Ratio.

In contemplatione clauſis oculis rationis oportet nos ad Deum tendere. 253.2

Raptus.

Quid corpus patiatur in illo. 371.2
In raptu corpus non ſentit, & deficit in operationibus ſuis. 372.1
Remanet in illo corpus gelidum membriſque contractis tamquam mortuum. 380.2
Etiamſi corpus dolores ſentiat, tamen anima illos deſiderat. 372.1

Regnum Dei.

Ad regnum quod intra nos eſt per multos labores eſt intrandum. 292.2

Reuelatio.

Reuelationes ſeu viſiones intellectuales quomodo differant ab imaginarijs. 98.1
Declarantur intellectuales. 97.1
Verſantur tam erga creatorem quam erga creaturas. 102.1
Excellentia earum qua pertinent ad creatorem. ibid.
Has imitari nequit dæmon, nec illarum effectus. 103.1
Non obſtant vnioni. 104.1
Circa creaturas qua ſint. ib.2
Circumſpectio in ipſis. 105.1
Illuſiones dæmonis circa eas. ibid.
Debet anima has reuelationes reſpuere. 106.2
Reuelationes per verba, figuras. & ſimilitudines, & illuſiones dæmonis circa illas. 108.1
Loquutiones interna ſupernaturales quot modis fiant. 109.2
Libertas vana perſonarum ſpiritualium in credendo, & dicendo Deum ſibi fuiſſe locutum, & illarum deceptio. 111.1
Locutiones ſucceſſiua, & illuſiones qua in eis latere poſſunt. 110.1
Has æſtimare loquutiones, impedit vnionem. 112.1
Qua ratione proficiat anima ex his loquutionibus ſucceſſiuis. ibid.1
Qui intellectu ſunt perſpicaci ex ſeipſis loquuntur arbitrantes decem ſibi loqui: remedia. ibid.2

Digitized by Google

Facillimo negotio decipiuntur à dæmone huiuſmodi rebus addicti. 113.1
Signa ad cognoſcendum quando proueniant bono ſpiritu. ibid.
Quiſquis illuſionem deuitare cupit, omnes repudiet, & fidem amplectatur. 113.2
Verba formalia ſupernaturaliter facta animæ 114.1
Debent ſicut & ſucceſſiua non admitti, nec abſque ſano conſilio quidquam executioni mandare. 115.2
Damna imminentia ex illorum executione. ibidem.
Interdum tametſi Deus loquatur animæ, renitentiam, & difficultatem ab ea non aufert, idque pro maiori humiliatione. & doctrina, maxime vero in rebus ad dignitates, & honores ſpectantibus, ſecus autem facit dæmon. 115.1
Verba ſubſtãtialia, effectus, ac vtilitates illorum. 116.2
Qua ratione proſint illorum effectus. ibid. & ſeq.
Reuelationes myſteriorum præterquam illorum, quæ ſancta Eccleſia tenete, flocciſiant. 108.2
Deceptio ſi ſecus fiat. ibid.
In veteri lege licitum erat petere, & expectare reuelationes, in noua vero non, vt quæ ſit ratio. 90.2
Regulariter non reuelat Deus ea quæ humano modo ſciri poſſunt. 94.2
Quantumuis familiariter Deus cum aliquo conuerſetur, non reuelat illi defectus ſuos quos via ordinaria cognoſcere poteſt. 95.1
Dei reuelatio inclinat ad manifeſtandum Patri ſpirituali. 93.2
Quæuis res ſupernaturalis eſt illi communicanda. 95.2
Vide, Viſio.

Sapientes.

Sapientes apud ſemetipſos inepti ſunt ad vnionem cum ſapientia diuina. 34.1
Sapientia myſtica ſemper eſt amori coniuncta. 245.1
Vocatur ſecreta, & recondita quia abſcondit animam intra ſemetipſam. 255.2

Scala.

Scala ſecreta, & abſcondita ad cœlum, eſt contemplatio. 255.1. & 258.1
Ad Dei theſauros aſcenditur per ſecretam contemplationem. 258.1
Contemplatio eſt ſcala per quam anima ad ſui cognitionem deſcendit. ibid.

Scriptura diuina.

Fundamentum, & baſis doctrinæ horum operum. in prolog.

Senſus.

Quidquid per ſenſus naturaliter, & ſupernaturaliter percipitur exuendum eſt ad vnionem cum Deo. 34.2
Qui ſenſui corporeo innititur non erit vmquam valde ſpiritualis & contemplatiuus. 290.2.
Vide Appetitus Purgatio ſenſus.

Spiritus Sanctus.

Appellatur Auſter, & quare. 410.1
Vide, Deus, Flammas, Lampas, Vnio.

Sponſus.

Paſcitur in anima perfecta tanquam in floreſcenti vinea. 411.1
Anima reperit eum in abrenuntiatione omnium rerum. 344.2
Vnico ſponſa ſua oculo (qui eſt fides) plagatur. 403.2

Solitudo.

Conducit ad deuotionem. 180.2
Solitudo profunda in contemplatione. 257.1
Vide Purgatio.
Vniuerſa res creata inducunt ſolitudinem animæ Deum concupiſcenti. 428.1
Tunc anima eſt minus ſola, cum à creaturis eſt ſola. 427.1
In ſtatu vnionis degit anima in ſolitudine cum Deo ſuo. ibid.

Digitized by Google

Superbia.

Eius imperfectiones in incipientibus. 196.1
Pullulat cum anima recipit res ſupernaturales diſtinctas. 130.131
Remedia. 132.1

Tactus diuini.

Tactus,& cauterium amoris idem eſt. 287.2
Non obtinentur niſi purificata prius anima per multas tribulationes. 246.1
Tactus intellectus,& voluntatis. 117.2
Tactus ſubſtantiales,vel quaſi ſubſtantiales diuinæ vnionis. 170.2.270.1
Solus ſpiritus ritè expurgatus ad illos peruenit. 269.2.& ſeq.
Quomodo intelligendum ſit Deum animæ ſubſtantiam contingere. 281.2
Tactus diuini in ſtatu transformationis. 289.1
Cum intime penetrant, in corpus etiam redundant. 290.1
Sunt veluti Dei vmbræ propriæ conſiſtentiæ. 301.2
Vmbra iſta imprimunt animæ ſimilitudines diuinarum perfectionum earumque ſaporem. ibid.
Illarum communicationes ſunt dæmoni occultæ. 270.1
Tactus amoris ſunt plagæ quæ feriunt & inflammant animam dulciter, iugiterque in ſtatu vnionis. 270.2.& ſeq.
Licet vehementes ſint, ſunt tamen ſuauiſſimi. 291.1
Redolent vitam æternam. 292.1
In vnico tactu cognoſcit anima perfectiones & attributa in vnico ac ſimpliciſſimo eſſe Dei idque diſtinctè, quatenus cum fide non repugnat. ibid.2
Pauci ad hunc ſtatum pertingunt, quia non ſuſtinent perſeueranter vſque ad finem. 293.1
In ſtatu vnionis ſatisfacit Deus & demulcet ſubſtantiam animæ. 376.2

Timores.

Timores moleſti in purgatione paſſiua ſenſus. 211.2
Sunt Deo gratiſſimi. 214.2
Pluſquam conſolationes. 216.1
Non debet in illis natura inutili diligentia fatigari. 211.2
Vide Purgatio.

Verbum diuinum.

Ex vnione illius ad noſtram naturam, aduenit pulchritudo rebus creatis. 354.2
Pater, æterna ſapientia ſua per ipſum, creauit vniuerſa. 354.1

Veritas.

Difficillime in hac vita cognoſcitur. 254.1
Veritas per fidem infuſa eſt in anima quaſi adumbrata. 369.1

Virtus.

Virtutibus Theologicis actiuæ purgantur potentiæ animæ ad vnionem cum Deo. 39.1
Perfecta virtus ſita eſt in totali munditia animæ à quouis appetitu. 9.1
Hanc vt habeamus non ſufficit ſi Deus nos amet, niſi etiam nos viciſſim ipſum amemus. 401.1
Gratia Dei eſt flos virtutum. 401.2
Virtutibus tanquam ſerto exornatur anima. 400.2
Virtutes iuuenili ætate acquiſitæ Deo gratiores, & quare. 400.2
Tempore ariditatis exercitæ ſunt maximi valoris. ibid.
Sunt in anima Dei amore tinctæ. 385.1
Sunt clypeus quibus protegitur anima. ibidem.2
Virtus producit in anima pacem, manſuetudinem,& fortitudinem. ibidem.
Vnaquaque virtus in ſuo eſſe perfecto, eſt antrum Leonum in quo ſponſus moratur. 384.1

Viſio.

Doctrina pro ſupernaturalibus externis. 50.2

Digitized by Google

Periculum illuſionis, in eo qui ad illas afficitur.
Placet dæmoni, vt placeant nobis. 51.2
Quo magis externa ſunt eo minus fructuoſa. 51.1.
Multum intereſt illas non magnifacere. ibid.2
Ad maiorem animæ deuotionem Deus *illas largitur.* 71.1
Imaginaria frequentius contingunt contemplatiuis quam corporea. 67.2
Poteſt dæmon bonas ſimulare. 68.1
Idem etiam conatur in intellectualibus. 268.2
Munimen contra hoc nocumentum. ibid.
Communicationes Dei in anima per ſua dona, ſunt dæmoni pœnitus occultæ. 269.2
Debet ab vniuerſis imaginarijs denudari, vt tendat ad vnionem. 68.1
Cur potius Deus *communicat contemplatiuis, viſiones imaginarias, quam intellectuales, cum hæ ſint tutiores, & perfectiores.* 71.2
Magiſtri ſpirituales qui facile viſionibus credunt plurimum nocent. 75.2.
Qua ratione anima eas abnegare debeat & fidei libertatem ſectari. 81.2
Maximum periculum eſt velle ſcire res per viam ſupernaturalem. 86.2
Diſplicet Deo, *ſi grauanter recipiantur.* 89.1
Imaginaria etiam cum vera ſunt implicant eum qui neſcit ſeſe ab illis expedire. 68.1.
Intellectuales circa creaturas qua ratione contingant. 99.2
Etiam ab his anima debet denudari. 100.1.

Vide Reuelatio.

Expetit anima claram ſui ſponſi viſionem. 343.1
Dei viſio vocatur cæna recreans, ſatians, & inducens amorem. 383.1
Quanto plura anima de Deo *cognoſcit, tanto ardentius appetit illius viſionem.* 355
Vt ſanetur à plagis amoris requirit anima claram viſionem. 361.
Moleſtias appellat anima, anxietates, & ſtimulos videndi Deum. 363 1
Nemo illas mitigare ſufficit niſi dilecti poſſeſſio. ibidem.
Quamdiu amatum ſuum non videt in tenebris continuis verſatur. 363.2
Per claram viſionem ceſſat fides. 369 2
Anima in hac vita non eſt capax claræ, & permanentis viſionis Dei. 371.1

Voluntas.

Vide verbum, Purgatio voluntatis.

Vox.

Vox ſponſi eſt admodum animæ ſonora. 377.2
Eſt ſilens muſica potentijs naturalibus, ſed ſonora valde ſpiritualibus. 382.1

Vnio.

Quænam ſit cauſa cur multæ animæ non perueniant ad vnionem cum Deo? Prolog.
Non patitur ſecum creaturarum affectum. 4.2
Imperfectiones habituales, etiam minimæ illam impediunt. 21.1
Quidquid ſenſibus tam naturalibus, tum etiam ſupernaturalibus percipi poteſt debet denudari ad vnionem. 50.2.
De qua vnione agatur in his operibus. 36.1
Eſt ſimilibus vnioni ſolis cũ nitida criſtallo. 37.2
Quomodo debeat anima ad illam expurgari, ab hiſce actibus, & habitibus imperfectis. 36.2
Quanto maior erit animæ puritas, tanto copioſior erit illuſtratio, & vnio. 38.1
Nullum medium melius intellectum poteſt Deo *vnire, ſicuti fides.* 48.1
Quo magis anima in oratione recedit à rebus quas cognoſcit eò magis Deo *appropinquat.* 61.1.
Nulla ſimilitudine, aut figura mediante fieri poteſt hæc vnio. 68.2.
Quare tam pauci ad hunc ſtatum pertingunt. 293.1.
Ad vnionem requiritur receſſus potentiarum, tam naturalium, quam ſpiritualium. 408.2.
Non ſunt verè Deo *vniti qui ad dicta hominum reſpiciunt.* 398.2.
Quando vnio perfecta eſt viuit amans in amato, & è contra. 395.1.370.1
Poſt hanc vnionem, amans & amatus vnum ſunt. ibid.

In:

In hac vnione prælibat anima abundantiam bonorum, & inæſtimabiles diuitias. 375.2
Vt anima obſtringat Deum, vt ſibi vniatur, illi proponit diſpoſitiones quas habet. 439
Dæmonis bellum, vt vnionem impediat. ibid. 1
Deſiderat anima labores, tamquam diſpoſitiones ad vnionem cum Deo. 430.1

Vnionis ſtatus.

Sentit anima in hoc ſtatu maximam diſtinctionem partis inferioris, & ſuperioris. 270.2
Eſt ſimilitudo quædam ſtatus quo fruebatur Adam ante peccatum. 271.1
Pax inæſtimabilis ſtatus vnionis habitualis, & quo pacto in eo anima ſit Deo vnita. ibid.
Similitudo ſeu comparatio huius ſtatus. 281.1
Diſcrimen vnionis, & transformationis. 281.2
Maior diſpoſitio requiritur ad transformationem. 281.2
Effectus huius Vnionis in anima 281.2
Conformitas cum diuina voluntate in hoc ſtatu. 281.2.
Eius fælicitas. 184.2
In hoc ſtatu diuinitas tranſlucet. 285.1
Deſideria intenſa animæ vitam cito finiendi. 284. & ſeq.
Deus animam in hoc ſtatu in dies Deificat. 286.1
Eſt iuge conuiuium pacis & conſolationis. 297.1
In illo participat anima plurima Dei attributa, vnico actu ſimplici, & vniuerſali. 298.1
Eſt bonorum omnium aggregatio. 299.1
Similitudo eam declarans. 300.2
In hoc ſtatu ſunt potentiæ valdè immerſæ in Deo. 320.2.
Reciprocus amor inter Deum & animam. ibid.
Vnio intellectus, & voluntatis in hoc ſtatu quãdam fruitionem efficiunt. 321.2
Animæ actiones in hoc ſtatu ſunt perfectiſſimæ, & ordinatiſſimæ. 322.1
Ne anima in hoc ſtatu deficiat confortatur à Deo. 326.2
Diſcrimen modi ſentiendi animæ Deum intra ſe regulariter in hoc ſtatu, & tempore harum excitationum. 327.2
Celſitudo amoroſa reſpirationis Spiritus S. in anima transformata in ſe. 328.1
In centro animæ fiunt excitationes. 325.2
Tota Dei ſolicitudo impenſa videtur, vt hãc animam delitijs demulceat. 297.2
In obitu iſtorum amor eſt inſtar fluminum intrantium mare latum & tranquillum, 284.2
Plurimum hoc tempore Deus confidit animæ. 284.2.
Impetuoſus affectus cernendi Deum. 255.2
Nulla res creata in hoc ſtatu valet animam perturbare. 384.1

Zelus.

Zelus ſpiritualis indiſcretus manſuetudini ſpirituali oppoſitus. 202.2

Zelotypia.

Zelotypia Magiſtrorum ſpiritualium ne animæ cum alijs ſpiritum ſuum conferant, Deo diſplicet. 315.1.

F I N I S.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Digitized by Google

Errata in hiſce Operibus Beneuolus Lector ſic corrigat.

Pagina 6. columna 1. linea 5. animæ, lege anima. p. 13. c. 2. l. 5. emitte, l. emite. p. 17. c. 1. l. 9. dictæ, l.
dicti, p. 23. c. 2. l. 20. voluntarius, l. voluntarij, verſatur, l. verſantur. p. 31. c. 2. l. 19. debebemus, l. de-
bemus, p. 34. c. 1. l. 21. eligando l. eligendo, p. 35. c. 1. l. 29 illorum l. illarum, p. 35. c. 2. lin. 18. valet, l.
vellet, p. 41. c. 2. l. 10. intrent l. intret, p. 51. c. . l. 36. cauſu l. caſu, p. 53. c. 2. l. 30. bucellis l. buccellis,
p. 66. c. 1. l. 2. proſpectum & l. ei, p. 66. c. 1. l. 15. eo quod l. eo quo, p. 66 c. 1. l. 26. diſtat l. diſcat, p. 70.
c. 2. l. 19. falſi l. à falſis, p. 71. c. 1. l. 29. hæc l. hoc, p. 84. c. 1. l. 28. ſapientia l. ſequentia, p. 87. c. 2. lin. 30.
præcibus l. precibus, p. 91. c. 1. l. 11. ſe getebar l. ſe gerebaut, p. 91. c. 2. l. 8. ſenſuus l. ſenſus, p. 91 c. 2. l.
31. per verbum meum, (adde) id eſt per filium meum, p. 101. c. 1. l. 6. huiſtcemodi l. huiuſcemodi, p.
p. 101. c. 1. l. 38. ſiut l. ſunt, p. 107 c. 1. l. 9. adferrent l. adferent, p. 110. c 2. l. 37. inellectus l. intellectus,
p. 114. c. 2. l. 34. efficatiorem l efficaciorem, p. 115. c. 1. l. 10. præcepeſſet l præcepiſſet. p 117. c 1. l. 32.
maleus, l. malleus, p. 117. c. 2. l. 7. impediat l. impediaut, p. 118. c. 1. l. 36. intellectum, l. in intellectu,
p. 119. c. 1. l. vlt. mememoria l memoria. à numero paginæ 121. id eſt, Q. R. S. T. deleatur titulus,
Viua Amoris Flamma, & ponatur Aſcenſus Montis Carmeli vſque ad numerum 151. p. 122. c. 2. l.
33. peculiari quodammodo l. peculiari quodam modo, p. 136 c. 2. l. 22. in huiuſmodi in apprehen-
ſionibus l. in huiuſmodi apprehenſionibus, p. 140. c. 1 l. 29. debita impendatur, l. debita non im-
pendatur, p. 151. c. 1. l. 16. aliquod l. aliquem, p. 154. c 1. l. 17. conſiſtat l. cõſtituat, p. 155. c. 2. l. 4 diſpu-
catur l. diſputatur, p. 159. c. 1. l 26. exercium l exercitium, pag. 159. col. 2. lin. 8. percipit l. non per-
cipit, pag. 161. col. 2. li. 30. tempraliter lege temporaliter, pagina 163. col. 1. linea 3. afferri l. efferri,
pag. 168. col. 1. lin. 31. conquerabatur, l. conquerebatur, pag. 172. col. 2. lin. 32. genere l. gerere,
pag. 172. col. 1. lin. 18. dmodum l. admodum, p. 176. c. 2. l. 17. accuunt l. acuunt, p. 177. c. 1 l. 12. pro-
producere l. producere, p. 177. c. 1. l. 22. percas l. per eas, p. 181. c. 2. l. 2. & veritati l. & veritate, p. 182.
c. 2. l. 33. cri l. erit ead: c. l. 35. quære l. quærere, p. 184. c. 2. l. 27. intollerabile l. intolerabile, p. 185. c. 1.
l. 9. ceremonijs l. cæremonijs, p. 187. c. 1. l. 2. tepræhendit l. reprehendit, p. 187. c. 1. l. 4. prefixiſſent
l. præfixiſſent, p. 189. c. 1. l. 16. mediocriter l. non mediocriter, p. 210. c. 1. l. 10. citius petefficiat l. ci-
tius perficiat, p. 225. c. 2. l. 7. à fine, ſeint l. ſiue, p. 231. c. 2. l. 24. iſtam conſumtionem l. iſtam con-
ſumptionẽ, p. 233. c. 1. l. 25. diggna eſt l. digna eſt, p. 233. l. 7. Cant. 11. l. 4. cedat l. cadat, p. 261. c. 2. l 9.
græſtare l. præſtare, p. 280. c. 1. l. 33. aſcenſum l. aſſenſum, p. 293. c. 1. l. 41. hob l. hoc, p. 298. c. 2. l. 22.
vnuſcuiuſque l. vniuſcuiuſque, p. 313. c. 2. l. 32. vnuſque l. vnuſquiſque, p. 320 c. 1. l. 7. libera l. liber
p. 310 c. 2. l. 10. ſuccunm l. ſuccorum, pag. 324. c. 1. l. 29. humorem l. humorum, p. 332 l. 1. reuelant
l. eructant, p. 337. c. 2. Cant. 15. v. 5. l. Muſica quæ ſilens tacet, p. 348. c. 1. l. 6. dele non, p. 350. c. 2. l. 4.
à fine dele inaccuſat, p. 352. c. 2. l. 10. priſcos l. piſces, p. 360. l. 2. dele non, p. 371. c. 1. l. 27. quaſ quæ, p.
374. c. 1. l. 7 ſuacium l. ſaucium, p. 375. titu: Explanatio l. adnotatio, p. 375. l. 13. ſequutus l. ſequun-
tur, p. 377. c. 2. l. 16. audite l. audire, p. 381. c. 2. l. 29. flentem l flantem, pag. 385. col. 1. l. 7 nemoro-
ſoruml. nemoroſarum, p. 389. c. 2. lin. 21. iſtirum . iſtorum , pag. 396. col. 2. lin. 25. officio l. offi-
cia , pag. 397. col. 1. lin. 7. exercitum l. exercitium , pag. 402. col. 2. lin. 10. fuit l. tacit, pag.
425. col. in. 1. l. 4. rcam l. arcam , pag. 433. in Declar. l. 8. illi l. ille , pag. 447. c. 1. l. 4. ſicu l. ſicut,
p. 448. c. 7. l. 10. pondere dummodo grauaretur l. põdere grauaretur, dummodo &c. p. 449. c. 1. n.
39. ſolus l. ſolius, p. 451. c. 2. l. 19. nutrite l. nutrix è, p. 454. c. 1. l. 31. termitur l. terminatur, p. 451. c.
1. l. 3. lampedem l. lampadem, p. 454. c. 1. l. 25. & l. vt, col. 2. l. 2. qui mouetur l. non mouetur, p. 455.
c. 2. l. 13. à fine dele interna, p. 456. c. 2. l. 4. quamquam l. quamque, p. 459. c. 1. l. 13. cibi l. tibi,

In Compendio vitæ §. 11. lin. 10. adde non.

NB. In Explanat. Cantus XVI. fol. 285. Col. 1. lineam vlt. obſcurè impreſſam, le-
ge: Dei, tanquam in ſubiecto innixæ, optimè.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PHRASIVM

MYSTICAE

THEOLOGIÆ

V. P. F. IOANNIS A CRVCE

Carmelitarum excalceatorum Parentis primi

ELVCIDATIO.

AVTHORE

P. Fr. NICOLAO A IESV MARIA

Sacræ Theologiæ Lectore Salmanticenſis Collegij eiuſdem Ordinis.

AD ILLVSTR. DD. MELCHIOREM de Moſcoſo Epiſcopum Segovienſem.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

Sumptibus Hæred: BERNHARDI Gualtheri

Anno M. DC. XXXIX.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO,

AC REVERENDISSIMO

D. D. MELCHIORI DE MOSCOSO, ET SANDOVAL EPISCOPO SEGOVIENSI REGIO CONSILIARIO, AC SERENISSIMI Ferdinandi Hiſpaniarum Infantis Cardinalis Cubiculario Maximo,

FRATER NICOLAVS A IESV MARIA Carmelita Diſcalceatus.

TIBI (Præſul ampliſſime) Theologica hæc Myſtici Doctoris noſtri Ioannis Elucidatio multis nominibus debetur. Primum, quòd Elucidatio: Cui enim ſplendeſcens lux, niſi Soli; Tibi, inquam, genere, ac virtute micanti? Deinde quòd Theologica: cum ſacra imbutus ſapientia Salmanticæ Magiſtri olim lauream illuſtrans obtinueris. At cum Doctoris Myſtici ea ſit explicatio, te diuinorum Myſtem ac expertum decet. Ioannis autem noſtri qualiſcumque hæc defenſio, inſigni Ioannis ipſius veneratori ac laudatori commendanda: præcipue

Digitized by Google

pue cum ad Segouienſem Pontificem eius, cuius Segouiæ corpus requieſcit, tutela pertineat. Sed hæc, & ſi maxima obſequij huius præſtandi vincula, minora tamen, ſi vni inſtaurati Carmeli titulo comparentur. Diſcalceati, namque Carmelitæ doctrina à Diſcalceato item Carmelita defenditur: renouati Carmeli, res agitur. Hæc vel vnica munus hoc tibi conſecrandi ratio. Quanto enim affectu noſtram proſequaris Religionem, non modo ipſa honoribus ac immenſis penè beneficijs à te obruta, ſed & fama vbique proloquitur. Videas (generoſe ac religioſe Princeps) quot, quantiſque deuinciar ipſe nominibus, vt tibi leuidenſe hoc munuſculum audeam, debeam conſecrare. Ea igitur beneuolentia, qua cuncta noſtra ſoles, illud ſuſcipe; qua te inſtaurati Carmeli Religio ſuſpicit, Patronum ſibi, & conſtituens, & votis omnibus, precibuſque iugiter ad Deum fuſis incolumem precatur. Vale, ô, præſidium, & dulce, & decus noſtrum. Salmanticæ.

APPRO-

Digitized by Google

Approbatio P. M. Didaci de Campo Auguſtiniani, Qualificatoris Inquiſitionis Generalis, & Examinatoris Generalis in Archiepiſcopatu Toletano.

EX commiſſione D D. Ioannis de Velaſco, & Acebedo in hac Regali Curia Vicarij Generalis perlegi librum, cui titulus Elucidatio circa aliquas Phraſes Theologiæ Myſticæ, editum à P. Fr. Nicolao à Ieſu Maria ſacræ Theologiæ Lectore in Collegio Salmanticenſi Carmelitarum Excalceatorum tanto patri pietate, doctrina & religione emicanti dignum, in hoc Conuentu Diui Philippi Madritenſis, die ſecundo Decembris anni 16,o.

Fr. Didacus de Campo.

Cenſura del P. Fr. Luis Cabrera.

H*E viſto por mandado de los ſennores del Conſejo. eſte tratado, cuyo titulo es,* Elucidatio circa aliquas Phraſes Theologiæ Myſticæ, *Autor el P. Fr. Nicolas de IESVS Maria, Lector de Theologia en el Collegio de Carmelitas Diſcalços de Salamanca. Todo lo que contiene me parece muy conforme a la dotrina Sagrada, y a la enſennança de Santos y Dotores Eſcolaſticos. Serà de grande importãcia para direccion de los que han de caliſicar dotrinas, y propoſitiones tocãtes a materia de eſpiri-*

tu, en que ſin duda muchos ſe ſuelen adelantar por falta, no ſolo de eſperiencia deſta materia, ſino de principios, y del conocimiento eſpeculatiuo, que es neceſſario para dar parecer en ella; el qual ſe requiere mucho mayor quando falta el pratico, y experimental, pues en eſte caſo la falta del vno ſe ha de ſuplir con el otro, para llegar y conocer eſpeculatiuamente, adonde con la pratica, y eſperiencia no ſe ha llegado. Para eſto pues digo, que ſerà de grande importancia eſte tratado, en el qual muy ſabia y doctamente ſe dà dotrina general admirablemente fundada, y declarada para el acierto de calificar propoſitiones deſta materia, lo qual haze en la primera parte. En la ſegunda declara algunas propoſitiones, que el venerable Padre Fr. Juan de la Cruz dexo eſcritas en ſus obras, por aver reparado en ellas algunos Teologos. Lo qual ſe haze en eſte tratado tan exactamente, como en lo antecedẽte, con que tengo por ſin duda, que de oy en adelante, no ſolo no ſe hallarà en que reparar, ſino que todos reconoceràn la verdad profundidad, y delgadeza, con que el dicho venerable Padre Fray Juan de la Cruz tratò las coſas del camino de eſpiritu. Y por el conſuelo que me parece tendràn ſus deuotos, que ſolo entienten Caſtellano, he querido dar eſte mi parecer en nueſtra lengua bulgar. En eſte Convento de ſan Felipe de Madrid, Março treinta de mil y ſeiſcientos y treinta y vn annos.

Fr. Luis Cabrera.

EL V-

Digitized by Google

ELVCIDATIO THEO-LOGICA.

CIRCA PHRASES, ET PROPOSITIONES Theologiæ Myſticæ in communi, & aliquas etiam in particulari, quæ in ſpiritualibus libris Venerabilis Parentis noſtri IOANNIS A CRVCE, *primi poſt Beatam Fundatricem* THERESIAM, *reformati Carmeli erectoris reperiuntur.*

PROOEMIVM.

DVO ſunt (amice Lector) quæ Elucidationem hanc Theologicam expoſcere videntur. Primum eſt; ipſius Theologiæ myſticæ, de qua in ſuis ſpiritualibus libris Venerabilis Parens noſter IOANNES A CRVCE, tanquam ſublimis Doctor myſticus à Patre luminum eximiè illuſtratus, ſublimiter egit, ſumma altitudo, difficultas, ac reconditum argumentum; quale ipſum nomen *Myſtica* (quod vt aduertit D. Bonau. c. 3. de myſtica Theologia, part. 4. idem ſonat, quod occulta Theologia) præſefert. Cùm enim in qualibet ſcientia, vel arte propriæ phraſes ac locutiones, quæ non niſi illius ſcientiæ, vel artis profeſſoribus ſunt notæ, quarum proinde intelligentia propria explicatione indiget, reperiantur, potiori ſanè iure in hac adeo ſublimi, occulta, difficili, ac ignota Theologiæ myſticæ ſcientia, quæ circa res à communi hominum captu altiſſime reconditas, imò & prorſus ineffabiles verſatur, ſimiles longeque difficiliores, & abſtruſiores phraſes, ac locutiones ipſius proprias, quæ explicatione indigeant, reperiri neceſſum erit. Hanc enim ſublimem ſcientiam magnus ille Theologiæ myſticæ princeps Dionyſius cap. 7. de diuinis nominibus deſcribens, ſic inquit. *Eſt diuiniſſima Dei cognitio, quæ eſt per ignorantiam cognita ſecundum vnitionem ſuper mentem, quando mens ab omnibus alijs recedens, poſtea & ſe ipſam dimittens, vnita eſt ſuperſplendentibus radijs inde, & ibi non ſcrutabili profundo ſapientia illuminata.*

Ex quo fit, vt ſancti Patres, ac Doctores myſtici, cum ad res adeò ſublimes, & reconditas aliqualiter explicandas locutiones communes valde impares, ac demiſſas eſſe cernant, alijs locutionibus ſæpè vtantur, in quibus etſi exceſſus aliquis vel minor proprietas appareat, ineſt tamen in illa met improprietate mira quædam proprietas, & apti-

& aptitudo ad denotandum rem altiorem eſſe,quam verbis exprimi queat,quæ proinde locutiones piè,ac reuerenter ſuſcipiendæ,ac explicandæ ſunt, multumque prædictis Doctoribus in hac parte deferendum, vt in prima huius elucidationis parte latiùs proſequemur.

Cum ergo Venerabilis Parens noſter IOANNES A CRVCE tanquam ſublimis Theologiæ myſticæ Doctor, de his altiſſimis,ac reconditis rebus in ſuis libris ſublimiter ſcripſerit,non potuit non prædictis locutionibus,& phraſibus huius recōditæ ſcientiæ proprijs,atque adeò difficilibus, debitaque vt ab omnibus rectè intelligantur,explicatione indigentibus ſæpe vti, ad quarum proinde Theologicam explanationem meritò Elucidationem hanc inſtituimus.

Accedit ſecunda ratio ex præcedenti orta: cum enim in his libris prædictæ locutiones propter adductam rationem ſæpe occurrant, aliqui eas legentes etſi Scholaſticæ Theologię non omnino ignari,in myſticæ tamen ſtudijs,& experientię parum verſati illarum legitimum,ac veriſſimum ſenſum nequaquam capientes in illis offendere potuerunt,eaſque veræ Theologiæ parum conſonas,imò & omnino falſas, vel etiam aliqua maiori cenſura dignas exiſtimare, quaſi hæreticorum (qui communiter illuminati dicuntur) erroribus fauere poſſint; cum tamen reuera, vt ex dicendis manifeſtè conſtabit, illis omnino ſicut lux tenebris aduerſentur.

Vt igitur vano horum timori,qui proculdubio *illic trepidauerunt timore vbi non erat timor*, eorumque ſcrupulis ſacra Religio noſtra,vt par eſt,occurreret, ne forte exinde myſtici Doctoris noſtri doctrina prorſus cœleſtis, maximeque vtilis, & neceſſaria, minimeque cenſura,ſed potius ſumma veneratione,& admiratione digna detrimentum aliquod, vel iacturam aliquando patiatur,nobis à Maioribus noſtris iniunctum fuit,vt ſingulas locutiones, ac propoſitiones, in quibus illi (licet immeritò) trepidauerunt,ac offenderunt, percurreremus,legitimumque earum ſenſum Catholicæ doctrinæ, ac Sacræ Theologiæ conſonum aperiremus, quod in hac Elucidatione Deo dante, ipſoque Doctore noſtro edocente præſtare intendimus ,apertiſſimè (ni fallimur) oſtenſuri eas omnes locutiones,ac propoſitiones,prout in libris Venerabilis huius Parentis noſtri continentur,non ſolum ab omni prorſus erroris ſuſpicione immunes eſſe,ſed etiam in Sanctorum Patrum,ac illuſtrium Doctorum, quos ſancta veneratur Eccleſia libris ſæpiſſimè,& expreſsè,tam quoad rem,quàm quoad loquēdi modum reperiri,ſanamquè,Catholicam,ſublimem,vtilem,imò & animarum ſaluti,ſpiritualique profectui neceſſariam, ac denique Sacræ Theologiæ in omnibus mirifice conſonam,prorſuſque diuinam doctrinam continere,quę proinde abſq; vllo timore, ſed cum magna ſecuritate, inoffenſoque pede percurrenda, addiſcenda, veneranda, reuerenter ſuſcipienda,ac opere diligenter exequenda eſt.

Cæterum,quia ad ſingularum propoſitionum debitam explicationem, & intelligentiam aliqua in communi circa eaſdem priùs adnotanda,& elucidanda occurrunt; ideo totam hanc Theologicam Elucidationem in duas præcipuas partes diuidemus, in quarum prima ea,quæ ad has propoſitiones in communi pertinent adnotabimus; in ſecunda verò prædictas propoſitiones ſigillatim percurremus,& elucidabimus. Vtramque autem partem in diuerſa capita ſecabimus.

PRIMA

Digitized by Google

PRIMA PARS ELVCI- DATIONIS

Ea quæ ad propoſitiones has in communi perti- nent complectens.

CAPVT *I.*

Huius libri doctrinam propter aliquorum ſcrupulum, diſtrictioremvè cenſuram non obſcurari, ſed potius exinde occaſionaliter illuſtrari, & commendari.

1\. NE eorum, quorum in proœmio iam meminimus, ſcrupulus, aut diſtrictior cēſura circa propoſitiones infra referēdas, & explicandas, aliquem erga librum hunc Venerabilis noſtri Ioannis legenti ſcrupulum, aut ſuſpicionem ingerat, debitamque eius doctrinæ fidem, ac venerationem aliquo modo minuat, ſed potiùs occaſionaliter augeat, illud in primis prænotandum duximus, valde ſcilicet in Eccleſia antiquum, & conſuetum eſſe, libros Sanctorum Patrum valdeque illuſtrium Doctorum excellenti doctrina refertos non modicas contradictiones diſtrictioreſque cenſuras, vel per inuidiam à malis, vel etiam ex nimio zeli feruore à pijs viris (Deo ſic ad maiorem veritatis illuſtrationem permittente, diabolo verò ob eiuſdem veritatis odium id procurante) per aliquod tempus pati, quæ tamen temporanea contradictio non obſcuritatem, nec ſuſpicionem, nec venerationis defectum, ſed veritate perſpecta perpetuum eis ſplendorem celebritatemque contulit, maioremque conciliauit auctoritatem : quod in his quoque myſtici Doctoris noſtri libris ſublimi, & præclara doctrina vndequaque refertis euenturum merito ſperamus. In huius ergo veritatis confirmationem aliqua ex certis hiſtorijs exempla adducemus.

Et in primis, vt à præcipuis Eccleſiæ Doctoribus incipiamus, ſtatim ſe ſe menti offert celebre illud opus maximi Doctoris D. Hieronymi, quod ad vniuerſæ Eccleſiæ ſummam vtilitatem elaborauit, dum ſacras Scripturas veteris Teſtamenti ex Hebraico fonte in Latinam linguam tranſtulit, aduerſus quam translationem multi viri graues tunc acriter inſurrexerunt, eam grauiter reprehendentes, pluraq; contra eam obijcientes, vt ex præfationibus eiuſdem D. Hieronymi, quas præfixit ſacris libris, 2.

quos

Digitized by Google

quos ex Hebræo tranſtulit, quæque in Latinis Biblijs correctis, & auctoritate Clementis VIII. editis poſt libros ſacros ſimul cū cunferuntur, in quibus de huiuſmodi obtrectatoribus valde conqueritur, & ſe ab eorum telis defendit, manifeſtè conſtat: ſpecialiterque Paladius Galata (referente eodem D. Hieronymo in prologo librorum contra Pelagian.) & Rufin. lib. 2. aduerſus Hieronymum, prædictam translationem reprehenſione dignam reijciendamq; eſſe exiſtimauerunt, & (quod magis eſt) D. Auguſt. eam non fuiſſe Eccleſiæ, neceſſariam, neq; vtilem iudicauit, vt ex epiſt. 10. quæ eſt Auguſt. ad Hieron. & 11. quæ eſt Hieronymi ad Auguſtinum, quæ in tom. 2. operum D. Auguſtini habentur apertè conſtat. Cæterùm hac tam graui cōtradictione, diſtrictioriq; plurium cenſura non obſtante, tantum auctoritatis pondus, cōmunemque venerationem prædicta translatio obtinuit, vt Damaſus Papa (ſicuti refert Platina in eius vita) eam in communē Eccleſiæ vſum introduxerit, Eccleſiæ etiā generali applauſu (vt affirmant D. Iſidorus lib. 1. de diuinis Officijs cap. 12. & Raban. lib. 1. de Inſtitutione Clericorum c. 54.) eam vt veriorem, & clariorem ſtatim admiſerint, inſuper ſubſequentes Eccleſiæ Patres, vt D. Gregor. lib. 2. moral. c. 24. Iſidorus lib. 6. ethymol. c. 5. & alij, imò & ipſemet D. Auguſt lib. 18. de Ciuit. Dei, cap. 43. eandem valde commendauerint, ac tandem vniuerſalis Eccleſia in Conc. Triden. ſeſſ. 4. dùm vulgatam Latinam editionem pro authentica, & canonica habendam eſſe decreuit, hanc eandem ſummam auctoritatem prædicti D. Hieronymi translationi, quam continet maior pars librorum veteris teſtamenti eiuſdem vulgatæ editionis contulit. Ecce ergo qualiter illa plurium offenſione, grauique cenſura non obſtante, non obſcurata, ſed inſigniter illuſtrata prædicta translatio remanſit.

3. Sed iam ad celeberrimum Eccleſiæ Doctorem, & lumen D. Auguſtinum tranſeamus, cuius inſignes libri circa prædeſtinationē, & gratiam, plurium animos non ſolū de communi vulgo, ſed etiam presbyterorum, ac Epiſcoporum, qui & pietate, & eruditione celebres erant, ita offenderunt, vt multum ex eorum doctrina turbarētur, eamq; valde ſuſpectam haberent, vt in epiſtolis D. Hilarij, & Proſperi ad eundem Auguſtinum, quæ in tom. 7. operum ipſius ante librum de Prædeſtinatione Sanctorum circumferuntur, cernere licet, ſatiſque indicat idem D. Proſperus in præfatione reſponſionum ad capita Gallorum, vbi hæc habet verba, *Doctrinam quam ſancta memoria Auguſtinus Epiſcopus contra Pelagianos inimicos gratia Chriſti, & liberi arbitrij decompteres, per multos annos apoſtolicè aſſeruit literiſq; mandauit, quibuſdam viſum eſt, aut non intelligendo, aut intelligi eam nolendo reprehendere, & hoc quaſi compendium cognitionis, his qui iudicio eorum ducebantur afferre, vt qua in libris prædicti viri damnabilia reperiſſe iactabant, breuium capitulorum indiculu publicarent, talique commento, & deteſtationem eius, quem impeterent obtinerent, & ab his, qua infamaſſent, curam exterriti lectoris auerterent.* Hæc Proſperus de Auguſtinianæ doctrinæ contradictoribus, quæ propoſito noſtro non parum adaptantur.

Sed nunquid propter hanc tantorum virorum contradictionem Auguſtiniana doctrina ſuſpecta, aut minus venerata remāſit? imò potiùs occaſione exinde deſumpta magis illuſtrata fuit, maiuſq; auctoritatis pōdus, ac venerationis incrementū ſuſcepit: ſiquidem non ſolum prædicti Sancti Patres Hilarius, & Proſperus pro eius defenſione fœliciter propugnarunt, ſed etiam plures Summi Pōtifices, vt Celeſtinus

in

Digitized by Google

in epiſtola ad quoſdam Galliarum Epiſcopos c.2.Sanctus Leo I.epiſtola ad Nicetam Aquileienſem Epiſcopum, Gelaſius in epiſt.5.ad vniuerſos Epiſcopos per Picenum, ac in decreto, cum ſeptuaginta Epiſcopis habito de apocriphis ſcripturis, & Ioann. 2.in epiſtola ad quoſdam nobiles Senatores Romanos, ac denique Concil. Arauſic. 2.iuſſu cita:i Leonis Pontificis celebratum prædictam D. Auguſtini doctrinam non ſolum approbauere, eius obtractatores grauiter coarguentes, ſed etiam ſummis laudibus commendarunt, adeò, vt iam Auguſtini in hac parte doctrina non tanquam vnius particularis Doctoris opinio, ſed tanquam Eccleſiæ Catholicæ communis ſententia habeatur.

Similem, imò & maiorem inſectationem ſcripta magni Gregorij Pontificis maximi paſſa fuere. Etenim, vt referunt S. Antoninus 2.parte hiſtoriæ, cap.3.titulo 12.§. 30.& Ioannes Diaconus libr.4. ſuæ vitæ plures poſt Sancti Pontificis mortem ad comburendos libros ipſius cœperunt in Romana Ciuitate pariter anhelare, cumque aliquos iam combuſſiſſent, reliquos omnes proculdubio exurerent, niſi Petrus Diaconus Gregorij familiariſſimus vehementer obſtitiſſet clamans ſe ſuper ipſius caput, dum ſcriberet, Spiritum Sanctum in ſimilitudine columbæ frequentiſſimè perſpexiſſe. Vnde ex illa tam acri perſecutione non ſolum obſcurati, aut in minori veneratione habiti prædicti libri remanſerunt, ſed potius æternum adquiſiuere ſplendorē, ac tanquam ingens theſaurū ſummo honore, ac reuerentia in Eccleſia cuſtoditi ſunt. 4.

Quid etiam de Angelici Doctoris D. Thomæ libris dicemus? Etenim (vt refert Magist. Fr. Ferdinandus del Caſtillo Centuria.1.hiſtoriæ ordinis Prædicatorum lib. 3.cap.31.) ſtatim poſt S. Doctoris obitum in ipſamet vniuerſitate Pariſienſi, vbi ille floruerat, quam plurimi Theologi inſurrexerunt auctoritatique doctrinę illius inuidentes multas eius propoſitiones erroris nota damnauerunt, quæ perſecutio eo vſq; progreſſa fuit, vt Pariſienſis Epiſcopus ſententiam excommunicationis contra defenſores prædictarum propoſitionum D. Thomæ protulerit.

Sed quid inde ſequutum fuit? ſane poſt modicum tempus fracti ſunt fluctus iſti, 5. doctrinaque D. Thomæ, occaſione ex inde deſumpta, non ſolum ab omni calumnia libera, ſed ſummopere illuſtrata remanſit. Nam anno Domini 1325. Stephanus Pariſienſis Epiſcopus, ſimul cum omnibus Doctoribus Theologiæ Eccleſię, & Vniuerſitatis, qui numero erant 72.habita longa conſultatione de prędictis propoſitionibus, & magno ſtudio examinatis, eaſdem quas alij, tanquam erroneas ante damnauerāt, non ſolum catholicas eſſe iudicauerunt, ſed vniuerſam S. Doctoris doctrinam ſummis laudibus celebrarunt &(quod caput eſt) plures Summi Pontifices videlicet Innocentius VI. in quodam ſermone de laudibus S. Thomæ, qui incipit: *Et ecce plus quā Salomon hic.* Ioannes XXII. qui Beatum Thomam Catalogo Sanctorum adſcripſit. Clemens VI. in quadam Bulla, edita die quinta Februarij, Pontificatus ſui anno ſecundo, Vrbanus VI. in Bulla ad Archiepiſcopum, & Doctores Vniuerſitatis Toloſanæ, Pius V. qui Doctorem Eccleſiæ quintum S. Thomam deſignauit in qnadam Bulla edita Romæ die 11. Aprilis, anno 1576. ac tandem Clemens VIII. in Bulla ſpeciali, qua Ciuitati Neapolitanæ ſanctum Thomam in patronum, & protectorem conceſſit vniuerſam Angelici Præceptoris doctrinam, non ſolum tanquam catholicam, & ab omni erroris labe immunem approbant, omneſque eius impugnatores

Digitized by Google

tanquam de veritate ſuſpectos damnant, ſed etiam adeò laudibus eam extollunt, & celebrant, omnibuſque ſuſcipiendam ac venerandam proponunt, & commendant, vt ad vniuerſalem Eccleſiam illuminandam, eam à Deo datam fuiſſe, ſingulosque ipſius articulos totidem eſſe miracula affirment.

6. Iam verò (vt ad rem noſtrã proximius accedamus) ſi inſigniores libros, qui de vitæ internæ, & contemplatiuæ ſtudijs, de mentis vnione cum Deo, alijſque huiuſmodi minimè vulgaribus, & raris exercitijs myſticis ſublimiter agunt, mente recolamus, inueniemus ſanè eorum plures plurium quoque etiam piorum contradictiones, diſtrictioreſque cenſuras ad tempus paſſos fuiſſe: ex quo tamen libri illi eorum veritate, doctrinæque ſublimitate attentè perpenſa, & perſpecta non obſcuritatem aliquam, aut ſiniſtram ſuſpicionem, ſed maiorem ſplendorem, auctoritatemque apud omnes obtinuere: Quod in ſpiritualibus operibus celeberrimi illius contemplatoris Doctoris Ioannis Ruſbrochij, quæ ab omnibus in ſummo honore, & veneratione habentur, cernere licet.

Nam (vt in epiſtola nuncupatoria, quæ in principio operum ipſius apponitur, & in præfatione Laurentij Surij, quæ ibidem habetur, refertur) aliqua eius opera, ſpecialiter vero librum de Nuptijs ſpiritualibus, tanquam de errore ſuſpectum aliqui reijciendum putarunt, eo quod ea tempeſtate, qua ipſe floruit, erant impudentiſſimi, ac amentiſſimi quidam hæretici, qui Liberorum ſpirituum nomine tunc vocabantur, quorum opiniones quædam cum huius ſanctiſſimi viri, imò & cum quibuſdam ipſius Chriſti ſententijs nonnihil conſentire videbantur, quod prorſus idem in caſu, de quo loquimur, propter hæreticos, qui Illuminati dicuntur, contigit. Inter reprehenſores autem doctrinæ prædicti Ruſbrochij primum tenuit locum præclarus ille Theologus Doctor Ioannes Gerſon, de quo Surius loco citato ſic loquitur: *Salua Gerſonis reuerentia, quem & nos ita, vt decet, ob eius integritatem ex animo veneramur, tametſi peritus, & probè exercitatus fuit Theologus ſcholaſticus, ſed in myſtica Theologiæ cognitione, ac experientia prorſus nihil habet ad Rusbrochium; quem licet doleamus ab eo nonnihil reprehenſum, tamen quia ignorans in virum ſanctum incurrit, nolumus acerbius in illum inuehi, certi videlicet, quod ſi Rusbrochij noſtri vitam perſpectam habuiſſet, ſummis eum laudibus celebraſſet.* Hæc Surius de Gerſone reprehendente doctrinam Ruſbrochij; hæc nos etiam de reprehenſoribus (ſi aliqui eſſent) doctrinæ myſtici Doctoris noſtri IOANNIS non immerito dicere poſſumus.

7. Simile quid in ſpiritualibus operibus Venerabilis Patris, & clariſſimi Theologi Doctoris Ioannis Thauleri, quæ magna apud omnes veneratione habentur, contigiſſe teſtatur Ludouicus Bloſius in Apologia, quam pro eius defenſione ſcripſit his verbis: *Cum intellexiſſem pleroſque à lectione librorum Doct. Ioannis Thauleri deterreri verbis Ioannis EcKij, operæ pretium eſſe duxi paucis ea refellere, quæ in ipſum Thaulerum minus conſideratè ſcribit EcKius. Hic enim diſputans aduerſus Martinum Lutherum Hæreſiarcham tertio libro de Purgatorio Thaulerum appellat Somniatorem, eumque hæreſeos inſimulare videtur, nihil tamen adducit quo comprobet illum eſſe hæreticum. Qui ſi diligenter legiſſet eius lucubrationes, longe aliter de eo ſenſiſſet. Nam Thaulerus Catholicæ fidei cultor integerrimus eſt, ea, quæ ſcripſit ſana, & plane diuina ſunt, vt cognoſcere poſſunt omnes, qui in illis ſunt verſati; ſed*

EcKius

Digitized by Google

Eckius ardore Eccleſiæ ſuccenſus indignè tulit, quod Lutherus magnificè laudaret Thaulerum, & ſententijs eius ſua praua dogmata confirmare niteretur. Quid verò mirum, ſi miſer, & infælix ille ſuos errores dictis Thauleri à ſe perperam allegatis tueri tentauerit; cum non ſolum Sanctorum Patrum, verum ipſius quoq; ſacra, & diuina Scriptura verbis impudentiſſimè ad ſuam hæreſim ſtabiliendam abutatur? Si doctrina Thauleri adhærere voluiſſet, profectò hæreticus nunquam fuiſſet: nam ex vnius Thauleri ſcriptis hæreſes, quæ hiſce temporibus emerſerunt, pleniſſimè confutari poſſunt, &c. Hæc Bloſius, qui tandem, poſtquam Thaulerum ab iniuria egregie vindicauit, ſic concludit: *Ipſe itaque Thaulerus non acerbe in odium adducendus, ſed vt eximius, orthodoxuſque Theologus, ac ſingularis Dei amicus commendandus eſt. Eckius, non putans ſe falli, dicit: Vtinam Thaulerus prorſus lateret, & non inuolaret in monaſteria: Ego verò in nomine Domini dico: Vtinam Thaulerus vbique gentium cognitus, & in omnia monaſteria receptus eſſet, atque à quam pluribus diligentiſſime legeretur. Verum Eckius licet minus circunſpectè damnauerit Thaulerum, nondum à ſe ſatis ſtudioſè lectum, nequaquã tamen hoc malignè feciſſe credendus eſt: ſed feruens ille zelus, quo inuehebatur in Lutherum Hæreſiarcham facilè illi perſuaſit, vt præproperè iniquam de ſanctiſſimo viro Thaulero ſententiam ferret.* Huc vſque Bloſius: quo nihil ad propoſitum noſtrum aptius excogitari potuit.

Sed vt plures alios huius generis libros inſigni pietate refertos, quique ſumma 8
cum vtilitate, & laude præ omnium manibus habentur, quos in huius rei comprobationẽ adducere poſſemus, prolixitatis euitãdæ gratia omittamus, non poſſumus prȩterire admirabiles illos libros præclatiſſimæ Virginis, ac SS. Matris noſtræ THERESIÆ, qui toto terrarum Orbe, cum omniũ admiratione ſummis laudibus meritò celebrantur, & ad communem fidelium vtilitatem ex lingua Hiſpana, in qua ab ipſa B. THERESIA fuerunt conſcripti, diuerſis idiomatibus, videlicet Latino, Italico, Gallico, Germanico, Flandrico, & Polono, adhuc ante eius canonizationẽ, verſi fuerunt.

Horum igitur cœleſtium librorum doctrinam, cum primo in lucem prodiere, non defuerunt, qui bono fine (vt par eſt credere) fideique zelo ſuccenſi acriter reprehenderent, & damnarent, plura contra illam objiciẽtes, imò (vt bene adnotauit doctiſſimus Magiſter P.F. Baſilius Pontius Legionenſis Auguſtinianus, primariuſque Theologus Salmanticenſis in erudito Defenſorio, quod pro doctrina Venerabilis Parentis noſtri IOANNIS ſcripſit) eadem prorſus, quæ modo aduerſus hanc myſtici Doctoris noſtri doctrinam objiciuntur; quibus omnibus abundantiſſimè, ac doctiſſimè ſatisfecit inſignis ille vir Magiſter Frater Luiſius Legionenſis propter eius ſapientiam, & ſcripta toto orbe celeberrimus in Apologia, quam pro defenſione prædictæ doctrinæ THERESIÆ noſtræ edidit, vbi latè oſtendit illam non ſolũ ab omni erroris ſuſpicione immunẽ, ſed etiã diuinitus inſpiratã, ac planè admirabilem, & cœleſtem eſſe, idemq; iudicarunt plures alij grauiſſimi, ac ſapientiſſimi viri, quibus iudiciũ de eius libris commiſſum fuit, vel qui propriam de illis ſententiam, poſt attentam eorum lectionem, & diſcuſſionem protulerunt, ex quibus octoginta quinq; teſtes omni exceptione maiores iuridicè deponentes referunt ſapientiſſimi illi, & Reuerendiſſimi Sacræ Rotæ Auditores in ſecunda relatione typis iam mandata, quam pro ſolemni huius præclaræ Virginis canonizatione Pontifici maximo Paulo V. poſt longam diſcuſſionem, ac maturam deliberationem fecerunt, in articulo ſecundo prædictæ relationis §. 2. pagina 149. cernere licet. Quæ etiam doctrinæ excellentia

ex rei exitu, longaque experientia, & vberrimis fructibus, quos innumeri ex ea perceperunt, quotidieque percipiunt, ſatis ſuperque comprobata eſt: imò (vt rectè citatus Magiſter Luiſius Legionenſis adnotauit) nullus vnquam ex huius doctrinæ lectione illuſus, aut deceptionem aliquam paſſus inuentus eſt, quin potius omnes ex ea in Dei amorem vehementer accenduntur, & in Perfectionis via, orationiſque, & contemplationis exercitijs mirifice inſtruuntur.

Ex quo factum eſt, vt eò auctoritatis doctrina hæc Sanctæ Matris noſtræ THERESIÆ iam peruenerit, quò amplius nullam aliam (excepta canonica) perueniſſe ſciamus, imò nec peruenire poſſe videatur, ſiquidem non ſemel, aut iterùm, ſed ſæpius ab Apoſtolica Sede veluti canonizata fuit, dum Summi Pontifices Paulus V. Gregorius XV. fœlicis recordationis, & Sanctiſſimus Dominus noſter Vrbanus VIII. in oratione, quam pro eius Officio approbarunt, præclara illa verba, *Cæleſtis eius doctrinæ* apponi iuſſerunt: quam etiam orationem ſimul cum eius ſpeciali officio Sacra Rituum Congregatio approbauit.

Hanc quoque doctrinæ excellentiam, & ſublimitatem conſiderantes Reuerendiſſimi Sacræ Rotæ auditores in ſecunda relatione iam citata art. 2. §. 1. pagin. 78. ſic loquuntur: *Quartum argumentum ſanctitatis B. THERESIAE elicitur ex libris ſpiritualibus, & plane diuinis quos, & Confeſſariorum ſuorum iuſſu, & ex illis aliquos particulari Chriſti reuelatione conſcriptos reliquit, qui præ manibus habentur, quibus perlectis clariſſimi omnium ordinum Theologi Beatæ Thereſiæ ſapientiam admirantur, & facilem myſticarum paſſionum explanationem adeò obſtupeſcunt, vt rarum genus ſapientiæ eis videatur, quod de myſtica Theologia Patres obſcure, ac ſparſim tradiderunt, à Virgine vna in methodum tam perſpicuè atque concinnè fuiſſe redactum: meritoque illam quaſi ſpiritualis doctrinæ Magiſtram Eccleſiæ à Deo datam prædicant, conuicti ſcilicet experientia diuinæ lucis, & piorum affectuum, quos ex illius libris hauriunt, teſtanturque communiter doctrinam horum librorum non eſſe hominis, nec minus mulieris literarum ignaræ, ſed Dei, & (vt aliqui ſubdunt) non adquiſitam, ſed infuſam, & à Spiritu Sancto dictatam, maximaque vtilitatis fuiſſe, & eſſe, miroſque effectus ex eorum Lectione in Eccleſia Dei conſequutos eſſe, & in dies conſequi.* Et paucis interpoſitis ſubiungunt, *Cum igitur Deus miſericors B. THERESIAM Eccleſiæ illuminandæ, & pietati augendæ deſtinauerit, omnino ſentiendum videtur Deum ipſum qua ſolet ſui communicatione, & illam prius excellenter illuminaſſe & ſanctitate inſigni condecoraſſe.* Sed ne huiuſmodi encomia quaſi hyperbolicè dicta ab aliquo temere habeantur, tria in eis perpendenda ſunt, ſcilicet grauitas materiæ, auctoritas loquentium, & dignitas audientis. Primum quidem eſt Sanctorum canonizatio pertinens ad res Fidei, quæ inter grauiora quæque grauiſſima eſt. Secundum verò eſt oratio ſapientiſſimorum iudicum Romanæ Rotæ per multorum teſtium depoſitiones iuridice exceptas vera colligentium. Tertium autem ipſummet ſupremum Eccleſiæ caput diffinitionem ſuper hoc daturum. Sanè hæc tria nullatenus hyperbolica patiuntur verba, ſed veritatem nudam exigunt.

Quibus tandem accedit teſtimonium aliud omni exceptione maius, Summi ſcilicet Pontificis Gregorij XV. in Bulla canonizationis Sanctæ THERESIÆ vbi numer. 3. ſic loquitur: *Quam Dominus ad tantum opus peragendum abundanter impleuit ſpiritu ſapientiæ, & intellectus,* & poſtea numer. 20. ſic ſubiungit: *Adimpleuit eam ſpiritu*

Digitized by Google

ſpiritu intelligentia, vt non ſolum bonorum operum in Eccleſia Dei exempla relinqueret, ſed illam cæleſtis ſapientiæ imbribus irrigaret, editis de myſtica Theologia, aliiſq; etiam multa pietate refertis libellis, ex quibus fidelium mentes vberrimos fructus percipiunt, & ad ſuperna patriæ deſiderium maximè excitantur, &c. Hæc Summus Pontifex in THERESIÆ noſtræ doctrinæ commendationem & laudem, ex quo, & ex huc vſque dictis maxima eius auctoritas ſatis ſuperque damonſtratur.

Hæc autem omnia ſic aliquantulum latiùs commemorauimus propter duo: primo ſcilicet, vt appareat, multoties libros, quantumuis inſigni pietate, & præclara doctrina refertos, aliquorum etiam piorum, & doctorum offenſionem, diſtrictioremque cenſuram ad tempus pati, ex qua tamen, poſtquam talis doctrina ab exercitatis, & ſapientioribus viris ſincero animo attentius legitur, maturiuſq; perpenditur, non obſcurata, aut aliquo modo ſuſpecta, ſed multo magis illuſtrata manet. Vnde id etiam in his Venerabilis Parentis noſtri libris, quos omnino veram, & catholicam, imò & valde præclaram, ac ſublimem in Theologia myſtica doctrinam diuinitus inſpiratam vndique continere non poſſumus dubitare, euenturum meritò ſperamus, immò & iam eueniſſe gaudemus; ſiquidem doctrina hæc à pluribus grauiſſimis, ac ſapientiſſimis viris iam approbata, & eximiè laudata eſt, vt ſequenti capite oſtendemus.

Deinde alia etiam de cauſa ſummam librorum THERESIÆ noſtræ auctoritatem ſic ſtabiliuimus, vt cum in progreſſu huius operis ſæpè doctrinam illius in confirmationem huius, quam defendendam, & explicandam ſuſcepimus adduxerimus, manifeſte oſtendentes propoſitiones omnes in Doctore noſtro myſtico ab aliquibus animaduerſas, in Sanctæ THERESIÆ libris expreſſè contineri, eandemque prorſus doctrinam, vtpote ab eodem cœleſti Magiſtro acceptam, vtrumque Parentem noſtrum, ſcilicet THERESIAM, & IOANNEM docuiſſe, ſtatim etiam quanta ſit doctrinæ IOANNIS noſtri ſecuritas, ſublimitas, & auctoritas demonſtratum maneat: quia reuera, dùm THERESIÆ doctrina formaliter in ſe ipſa (vt ſcholaſtico loquamur more) adeò inſigniter à tot, tantiſque viris, imò & à Summis Pontificibus approbata, laudata, & commendata fuit, doctrina quoque Venerabilis noſtri IOANNIS, vtpote omnino eadem, eandem quoque approbationem, laudem, & commendationem in illa virtualiter obtinuit. Vnde illud pro certo ſtatuendum eſt (quod rectè adnotauit ſapientiſſimus Magiſter Frater Baſilius Pontius Legionenſis, in Defenſorio ſupra citato n. 3. & 6.) neminem poſſe aduerſus IOANNIS noſtri doctrinam inſurgere, quin, eo ipſo, aduerſus THERESIÆ quoque inſurgat doctrinam; omnem ſuſpicionem, quæ de illa habeatur, de hac quoque haberi, omniaque proinde tela, quæ aduerſus illam obijciantur, aduerſus hanc etiam contorqueri. Sed hoc iam ad ſequentis Capitis argumentum ſpectat.

(* * *)

CAPVT

CAPVT II.

SECVRITAS, VTILITAS, INSIGNISque auctoritas, & excellentia doctrinæ Venerabilis Parentis noſtri IOANNIS A CRVCE *ex multiplici capite demonſtratur.*

1\. QVONIAM pius legentium erga doctrinam aliquam affectus (vnde eius debita intelligentia multoties non parum pendet) ex præclara, quam de Auctore, eiuſque doctrina opinionem ſemel animum ſuſceperunt, multum adiuuatur, qua opinione ſemel imbuta facile quæuis circa talem doctrinam ſuſpicio, aut ſcrupulus reijcitur, & ad inueſtigandam latentem in illa veritatem animus applicatur, ideo initio huius operis aliqua de venerabilis Parentis noſtri IOANNIS doctrinæ ſecuritate eximia vtilitate, inſignique auctoritate, & excellentia prænotanda duximus, quam ex multiplici capite aliquatenus inueſtigare poſſumus.

2\. Primo quidem ex plurium grauiſſimorum virorum pietate, ſapientia, dignitate, ac religione illuſtrium teſtimonio, qui attento, ac ſincero animo libros hos perlegerunt, eiſque perlectis nihil in illis niſi pium, nihil niſi ſalutare, nihil niſi ſublime, ac cœleſte ſe inueniſſe, omneſque eius ſententias diuinum quiddam ſpirare, nec tam hummano ſtudio, vel ingenio, quam diuino ſpiritu, & illuſtratione quidquid in illis reperitur conſcriptum fuiſſe proclamant: pluraque in his libris obſtupeſcunt, tum mirabilem quandam, raram, reconditam, ſublimem, ac valde genuinam Sacræ Scripturæ teſtimoniorum, quæ in propriæ ſententiæ confirmationem frequentiſſime myſticus noſter Doctor adducit, explicationem Catholicæ veritati, antiquorum Patrum doctrinæ, ac Theologiæ Sacræ in omnibus mirifice conſonam: Tum etiam inſignem docendi methodum, modumque in rebus ſummè difficilibus, & à communi cognitione remotis explicandis, adeò facilem, ac ſuauem, vt quamuis intimam quandam, ac valde rigidã mortificationem, abnegationemque, tam internam, quã externã, ac veluti propriam exinanitionẽ, & annihilationẽ ſemper edoceat, tamẽ abnegationem hanc, adeò ſuauiter ſimul, & efficaciter perſuadeat, vt ad eius exercitium ſtatim legentis animum bene diſpoſitum v..hementer allicat ſpiritualis viæ difficultates frequenter occurrentes clariſſimè expediat, obſcuriſſimis rebus ſingularem lucem conferat, pericula omnia diligentiſſimè præcaueat, ad eximiam perfectionem, mentiſq; cum Deo intimam vnionem pertingendi commodiſſima, ac maximè compendiaria, & ſecura demonſtret itinera, deceptionibus, & illuſionib. quibus orationis, & contemplationis exercitia propter hominũ vitiũ, ac dæmonũ malitiam immiſceri ſolent, aditũ mirabiliter præcludat, ac tandẽ modũ quem in his omnibus, tàm ſpirituales Magiſtri, quàm Diſcipuli ſeruare debeant, dilucidè ac mira dexteritate oſtendat. Obſtupeſcunt deniq; miram horum librorũ vim ad mentẽ in vir-

tutum

Digitized by Google

tutum omnium exercitijs, ac in Dei amore inflammandum. Experiuntur namque ignitos quoſdam aculeos, quos in lectoris animo altius infixos hi libri relinquunt, per quos legentis cor compunctione, deuotione, ac pietate mirabiliter mollificatur, & accenditur: Quod experimentum multi ex prædictis grauiſſimis viris in ſemetipſis agnouiſſe affirmant.

Vnde doctrinam hanc non ſolum tanquam veram, ſanam, catholicam, vtilem, ſecuram, optimæque Theologiæ, ac Sanctorum Patrum teſtimonijs omnino conſonam approbant, illamque illuſtribus encomijs extollunt, ſed (quod magis eſt) plures diuinitus infuſam, & à Deo Optimo Maximo ſublimiter edoctam media oratione continua conuerſationeque adeò familiari, quam venerabilis noſter IOANNES cum Deo habebat, merito iudicant, & reputant, ſublimemque hunc Doctorem myſticum, ſpeciali Dei prouidentia, ad magnam Eccleſiæ vtilitatem, tanquam excellentiſſimum Magiſtrum, qui cum diuino illo Dionyſio Areopagita non immerito comparari poſſit, datum fuiſſe aſſerunt. 3.

Multos ſanè grauiſſimos, ac ſapientiſſimos ex omni ſtatu viros, ita ſublimiter (vt modo retulimus) de doctrina venerabilis noſtri IOANNIS ſentientes recenſere ſigillatim poſſemus, qui in proceſſibus Remiſſorialibus pro IOANNIS noſtri Beatificatione, & Canonizatione (quam indies expectamus) iam factis, & ad Romanam Curiam miſſis iuridicè de his omnibus depoſuerunt, alioſque etiam, quibus à ſupremo Senatu Regio, locorumque Ordinarijs iudicium de his libris, cum ſæpius prælo mandati fuerunt, commiſſum fuit, ſed vt breuitati conſulamus, fere omnes illos omittemus, lectorem remittentes ad nouiſſimam quandam, & optimam Introductionem (cuius auctor eſt P. Frater Hieronymus à ſancto Ioſepho, noſtræ ſacræ Religionis eruditus Hiſtoriographus) poſitam in principio librorũ myſtici noſtri Doctoris, in vltima impreſſione facta, & nouiter aucta, Matriti, hoc anno 1630. in qua Introductione plures grauiſſimi, & ſapientiſſimi viri ex omni Religione, & ſtatu, & inter eos celeberrima Complutenſis Academia, & duo illuſtriſſimi Sanctæ Romanę Eccleſiæ Cardinales, relationem de his libris in Sacra Rituum Congregatione faciẽtes nominatim cum ſuis approbationibus, & cenſuris, quas de prædictis fecerunt referuntur, in quorum teſtimonijs ea omnia, quæ in laudem doctrinæ myſtici noſtri Doctoris nuper diximus, facile poterit lector inſpicere, qua etiam de cauſa ab eis ſigillatim referendis modò abſtinemus. 4.

Cæterum non poſſumus præterire ſapientiſſimum illum Magiſtrum in Salmanticenſi Academia Theologum primarium, Fratrem Baſilium Pontium Legionenſem, Auguſtinianum, propter eius eximiam, & multiplicem ſapientiam, ac doctrinam, egregiaq; ſcripta, toto orbe celeberrimũ, cuius teſtimoniũ non ſolũ hac de cauſa, ſed etiam, quia ad horum librorum lectionem, ſtudium diligentiſſimè omnium adhibuit, eorumque doctrinam exactiſſimè examinauit, pluris faciendum eſt. Hic igitur inſignis vir, cum illi ab illuſtriſſimo rerum fidei ſupremo Pręſide huius doctrinę examen, & cenſura commiſſa fuiſſent, eamque ſimul cum obiectionibus, quæ aduerſus illam proponebantur, ex profeſſo, maturoque conſilio, ac ſtudio (vt rei grauitas poſtulabat) perpendiſſet, non ſatis illi viſum fuit eam quomodocumque approbare, ſed pro ea eruditiſſimum Defenſorium conſcripſit, illuſtriſſimoq; fidei ſupremo Præſidi 5.

Digitized by Google

de ſuo, quod etiam optima ſimilitudine explicuit D. Hieronymus in epiſtola ad Principiam exponens verba illa Pſalm. 44. *Eructauit cor meum verbum bonum*, ſic enim habet, *Ructus propriè dicitur digeſtio cibi, & concoctarum eſcarum in ventrem efflatio, quo modo enim iuxta ciborum qualitatem de ſtomacho ructus erumpit, & boni, vel mali odoris flatus indicium eſt, ita interioris hominis cogitationes verba proferunt, & ex abundantia cordis os loquitur: iuſtus comedens replet animam ſuam: cumque ſacris doctrinis fuerit ſatiatus, de boni cordis theſauro profert ea quæ bona ſunt, &c.* Idque tunc, vel maximè verificatur quando docens, aut ſcribens ſimul cum vitæ ſanctitate ſupernaturali luce ſibi diuinitus infuſa fruitur, quod in venerabili Parente noſtro contigiſſe iam oſtendere pergimus.

Hinc igitur præcipuum aliud ad eiuſdem doctrinæ auctoritatem, & excellentiam demonſtrandam deſumitur argumentum, quia ſcilicet eam non humano, ſed diuino ſpiritu, ac ſuperna reuelatione docuiſſe, & ſcripſiſſe pluſquam verosimile eſt. 8. Etenim inſignem hunc virum ad munus myſtici Doctoris ſublimiter exercendum ſupernaturali, & infuſo lumine abundantiſſimè à Deo illuſtratum fuiſſe plura, quæ in ipſius vitæ Hiſtoria referuntur, & in proceſſibus iam citatis pro eius canonizatione factis, iuridicè comprobata ſunt, manifeſte oſtendunt. Ex multorum namque teſtium omni exceptione maiorum iuridica depoſitione, & ex communi fama multis experientijs comprobata, conſtat, illum rerum naturaliter occultarum, quæque (vt cum D. Thoma 1. part. quæſt. 57. ar. 1. & 4. & 2. 2. q. 171. art. 3. & q. 172. art. 1. docent omnes Theologi) non niſi ex ſpeciali, ac ſupernaturali Dei illuſtratione, ac reuelatione cognoſci poſſunt, cuiuſmodi ſunt intimæ cogitationes cordium, & futura contingentia omnino certam, & expreſſam notitiam ad ſuorum ſubditorum, & aliorum plurium mores inſtruendos frequenter habuiſſe. Illudque etiam ex plurium teſtimonio iuridicè comprobatum eſt, multoties dum de rebus ſpiritualibus loqueretur, cœleſtem quendam ſplendorem præfulgentiſſimoſque radios, qui inſpicientium animos in maximam rapiebant admirationem, & ad tanti viri ſummam reuerentiam, & venerationem prouocabant ex eius facie dimanantes conſpici, qui quidem externus ſplendor ex interni ſplendoris, ac luminis, quo eius mens à Deo ſupernaturaliter illuſtrabatur, abundantia, & ex conſortio ſermonis Domini, tanquã in altero Moyſe per redundantiam quandam proculdubio dimanabat, idq; apud omnes illũ inſpicientes, & audientes tanquam certum omnino perſuaſum erat, ideoq; linguã eius non tanquam hominis inſtrumentum, ſed tanquam ſtylum, & calamum Spiritus S. contemplabantur, quod etiam mira quædam, & occulta ad virtutem, & perfectionem efficaciſſimè ſuadendam, menteſque ad Deum eleuandas vis, quam in eius verbis, & doctrina experiebantur, feruenſq; diuini amoris ardor, quo eorum omnium corda, dum eum audirent, ſuccendebantur, non leuiter comprobabat.

Hanc cœleſtem, & diuinam ſapientiam, quam ex ſupernaturali Dei illuſtratione ad animarum vtilitatem venerabilis noſter IOANNES acceperat, optimè nouerat illuſtris illa virgo, & Mater noſtra Sancta THERESIA, & ideò tanquam ſublimem magiſtrum (qui ſimul, & ipſius THERESIÆ diſcipulus erat) eum ſuſpiciebat, eiuſque doctrinam in ſumma veneratione habebat propter vberrimos fructus, quos, longa comprobante experientia, ex eius colloquijs perceperat ipſa, pluſq; alias per- 9.

ſonas percepiſſe non erat, ideoque quoties eius communicatione frui poterat, difficultates omnes, ac dubia, quę in ſpiritualibus exercitijs, perfectioniſq; ſtudio ſibi occurrebant, ipſi proponebat, eiuſque reſponſionem tanquam à diuino quodam oraculo datam reuerenter expectabat, idemque ſuas omnes Moniales facere, tantique Magiſtri doctrina imbui, & edoceri, eiuſque ductum ſequi ſummopere deſiderabat.

10. In cuius rei confirmationem (multis alijs probationibus, & exemplis omiſſis) vnicum dumtaxat referemus. Etenim cum Priorisſa Monaſterij de Beas, nomine Anna à Ieſu in epiſtola quadam ſanctæ matri noſtræ THERESIÆ ſcripta conquereretur de inopia ſpiritualium magiſtrorum, quam in illo loco, vbi Religioſorum noſtri Ordinis Conuentus non erat, Moniales patiebantur, cumq; ipſa ſancta THERESIA nouiſſet Venerabilem noſtrum IOANNEM aliquando ex Caluarij Conuentu finitimo, vbi Prælati munus exercebat, ad prædictum Monaſterium illarum Monialium, pro earum ſpirituali inſtructione accedere, ſic prædictæ Prioriſſæ reſpondit: *Querela tua, Filia, mihi prorſus viſa eſt friuola & ſuperflua, cum ibidem habeas meum Patrem Fratrem Ioannem à Cruce, virum planè cæleſtem & diuinum: qui poſtquam ad illas tranſiuit partes, in toto Caſtellæ Regno non reperi illi ſimilem, nec qui taliter incendat animas iter cæleſte capeſſentes; Non crederes quãtam ſolitudinem experiar ob illius abſentiam. Benè aduertite magnum vos ibi habere theſaurum in iſto ſancto: noueritis prout oportet ipſum æſtimare; agant, & pertractent omnes ipſius Conuentus Moniales negotia animæ ſuæ cum ipſo, & experientur quantum ex eius alloquio proficient, & quam multum in ſpiritu & perfectione procedent. Dominus enim ad hoc ſingularem illi contulit gratiam.*

Sic de IOANNIS noſtri doctrina, & ſanctitate non hac vice tantum, ſed multoties, cum ſe ſe offerebat occaſio, ſentiebat, & loquebatur THERESIA noſtra, in cuius verbis modo relatis illud, inter alia, valde obſeruandum eſt, quod ſcilicet, cùm præclara hæc virgo in conquirendis vbique ſpiritualibus, ac eruditiſſimis magiſtris adeò ſollicita fuerit, eaque de cauſa inſigniores plurium ordinum Theologos, eximiaque ſapientia, pietate, & doctrina celeberrimos viros in præcipuis totius Caſtellæ ciuitatibus, ac Vniuerſitatibus conſuleret (vt omnes eius vitæ Hiſtoriographi latè referunt, & perpendunt) tamen aſſerat ſe in vniuerſa Caſtella nullum tam egregium in via ſpirituali Magiſtrum, ſicuti Venerabilem noſtrum IOANNEM inueniſſe, ideoque ex eius communicationis defectu ſe magnam ſolitudinem pati. Sanè rara, & planè mirabilis IOANNIS noſtri doctrinæ excellentia, & ſublimitas vel ex hoc ſolo teſtimonio manifeſtiſſimè demonſtrata manet.

11. Tandem alio præcipuo argumento, ex munere ſcilicet, ad quod Venerabilis parens noſter à DEO fuit aſſumptus, deducto, ea, quæ in hoc capite circa doctrinæ ipſius excellentiam diximus, maximè confirmantur. Aſſumptus namque fuit inter viros primus ad hoc, vt præclarum illud opus erigendi Carmelitanæ Religionis, illuſtrem Reformationem toto ferè terrarum Orbe, iam nunc copioſiſſimè dilatatam ad ingentem Eccleſiæ vtilitatem animarumque ſalutem Fundatricis noſtræ THERESIÆ hortatu, ductu, & imita-

Digitized by Google

imitatione inchoaret, multiſque laboribus ad fœlicem exitum, finemque perduceret. Cum igitur tot tantorumque filiorum, quos in ſpirituali perfectionis via exemplo, verbo, & ſcripto edoceret, primus parens à DEO electus fuerit, dubitari non poſſe videtur, DEVM Optimum Maximum, iuxta ſuauem, & conſuetum ſuæ prouidentiæ ordinem magna non ſolum ſanctitatis, ſed etiam diuinæ lucis, ſupernique ſpiritus abundantia illius mentem, & cor illuſtraſſe, vt eius luce, ac doctrina tam illuſtris, & numeroſa poſteritas illuſtrati, edoceri, ac de eius ſpiritu poſſet participare.

Hac enim ratione, cum Moyſen Iſraelitici populi ductorem DEVS conſtituiſſet, tanta diuini ſpiritus plenitudine illum repleuit, vt de eius ſpiritu auferre, aliiſque pro debito illius populi regimine tradere poſſet, vt in Numerorum libro capite vndecimo ſacra narrat hiſtoria; quo denotatum fuit ſuperiores, qui alicuius populi, vel familiæ ductores, & Doctores à DEO eliguntur, magnam diuini ſpiritus, ac lucis abundantiam ab ipſo DEO accipere, vt inde, ad cæteros poſſit deriuari, vt rectè adnotauit Hugo Victorinus libro quarto ſuper Diui Dionyſij librum de cœleſti Hierarchia capite tertio his verbis. *Superiores, & ſublimes, & ipſi appropinquantes diuinitati immediatè ab ipſa accipientes, & purgationem, vt ſint mundi, & illuminationem, vt ſint clari, & perfectionem, vt ſint ſancti, & ab illis rurſum ſecundum ordinem diuinæ diſpoſitionis hi, qui ſequuntur, & in ordine ſunt ſubiecti, & purgantur, & illuminantur, & perficiuntur, &c.* Hactenus Hugo Victorinus conſentaneè ad illud Pſalmi ſeptuageſimi primi. *Suſcipiant montes pacem populo, & colles iuſtitiam.* Quia plerumque ſuperioribus, & Magiſtris multa bona à DEO conferuntur, vt per illos, & ex illis ad alios deriuentur: quod in præclaro hoc viro tam numeroſæ familiæ, ac poſteritatis Parente, ac ſpirituali ductore, & Doctore contigiſſe ſuauis diuinæ prouidentiæ diſpoſitio dubitari non permittit, ideoque omnem eius doctrinam, tanquam à DEO ad plurium inſtructionem, & vtilitatem illi ſpeciali illuſtratione datam venerari debemus.

Quod adhuc magis confirmatur ex eo, quòd iam tetigimus, ſcilicet Venerabilem hunc Parentem noſtrum in adiutorium, ac ſocietatem Sanctæ matris noſtræ THERESIÆ ad prædictum opus electum à DEO fuiſſe: ex THERESIÆ namque conſortio, ſocietate, ac ſpiritualibus colloquijs non ſolum inſignia virtutum exempla, pluresque pro ſua informanda Familia ſalutares inſtructiones, ſed etiam in Orationis, & Perfectionis via, quam ipſa THERESIA longa experientia, Deique ſpeciali illuſtratione perfectiſſimè nouerat, ſpiritualia accepit documenta, ac tantæ Matris ſpiritualis doctrinæ lacte nutritus fuit. Vnde hanc eandem doctrinam IOANNES noſter ſemper eructabat, adeoque inter ſeſe vtriuſque doctrina cohæret, vt propoſitiones omnes, quæ in IOANNIS noſtri libris notatæ ſunt, in S. THERESIÆ libris expreſsè etiam habeantur, vt in progreſſu harum obſeruationum oſtendemus. Cum autem doctrina THERESIÆ, tam inſignem, & vniuerſalem non 11.

c 3 ſolum

& ipſam Scripturam ſacram prorſus abijciendam, ac exterminandam eſſe. Quis enim neſciat in omnibus libris ſacris, & catholicis plures propoſitiones reperiri, quæ ſi quoad ſonum dumtaxat verborum, vel ab antecedentibus, & conſequentibus diuulſæ ſumantur, propoſitionibus, ſeu erroribus hæreticorum valde ſimiles ſunt, vt inter plures alias cernere licet in propoſitione illa: *Iuſtificati ex fide*, quam habet Paulus ad Rom. 5. num. 1. quamque etiam docent hæretici, & tamen apud Paulum veriſſima eſt, & catholica, apud hæreticos verò falſiſſima; & omnino erronea, eo quod eadem verba ex antecedentibus & conſequentibus diuerſiſſimum, imò & oppoſitum ſenſum apud Paulum, & apud illos ſortiuntur, in ſoliſque vocibus nudè, ac diuulsè ſumptis eſt ſimilitudo. Qua de cauſa dixit Paulus 2. ad Corinth. 3. num. 6. *Litera occidit, ſpiritus autem viuificat*, quia ſcilicet (vt Origenes lib. 6. contra Celſum, pluresq; alij interpretantur) ex ſuperficiali, ac ſenſibili Scripturæ intelligentia, quæ verborum dumtaxat corticem, & ſonum attendit, exitiales errores ſequuntur.

Propter hanc ergo verbalem (vt ſic loquamur) ſimilitudinem, & conuenientiam 3.
cum ſuis erroribus, quam hæretici in libris ſacris, & Eccleſiaſticis frequenter inueniunt, nihil magis curant, quam vt Scripturæ ſacræ, ſanctorumque Patrum, & illuſtriũ Doctorum teſtimonia, tanquam ſuorum errorum fundamenta, ac præſidia frequentiſſimè adducant, ac ſeſe tali armatura muniant, vt, præter quotidianam experientiam, teſtatum, & expreſſum habemus apud Origenem tractatu 5. in Matthæum Athanaſium diſp. 1. & 2. contra Arrianos, Chryſoſtomum homil. 5. contra hæreſes, Hilarium lib. 2. de Trinitate, Ireneum lib. 5. contra hæreſes, Auguſtinum tractatu 18. in Ioannem, & in Pſalm. 62. Epiphanium epiſt. 60. & plures alios Patres, quos abunde refert Nicolaus Serarius in prolegomenis Bibliæ cap. 10. quæſt. 1. Quod adeò verum eſt, vt Arrius inſignis hæreſiarcha apud Auguſtinum lib. 1. contra Maximinum dixerit: *Si quid de diuinis Scripturis protuleris, neceſſe eſt vt audiamus, hæ vero voces: quæ extra Scripturam ſunt, nullo caſu à nobis ſuſcipiuntur*. qua de cauſa referente Cardinali Oſio lib. 3. de auctoritate Scripturæ contra Brentium pagina 271. Lutherus non erubuit frequenter dictitare; *Scripturam ſacram eſſe librum hæreticorum*, cui conſonat Caluinus inquiens: *Vulgare Prouerbium circumfertur ſcripturam eſſe naſum cereum, quia conuertitur in omnes formas*. Imò Tertullianus lib. de præſcriptionibus cap. 39. ad finem dixit: *Nec periclitor dicere ipſas quoque ſcripturas ſic eſſe ex Dei voce diſpoſitas, vt hæreticis materiam ſubminiſtrarent, cum legam: Oportet hæreſes eſſe, quæ ſine ſcripturis eſſe non poſſent*.

Hác de cauſa ipſa Scriptura ſacra appellatur Pſal. 68. num. 1. & ad Rom. 11. num. 4.
9. menſa inimicorum ſuorum, hoc eſt Iudæorum, & hæreticorum iniquè, & ſubdolè eam deprauantium, dum dicitur: *Fiat menſa eorum coram ipſis in laqueum, & in retributiones, & in ſcandalum*. De hác enim Scripturæ menſa locum hunc interpretatur Origenes lib. 8. in epiſt. ad Rom. & plures alij.

Si ergo ipſis Scripturis ſacris, quibus fidei noſtræ veritas ſtabilitur, hæretici ſic ad ſuos errores ſtabiliendos, & confirmandos frequenter vtuntur; quid mirum, quod etiam vtantur teſtimonijs alicuius libri, quantumuis omnino veram, ſecuram, ac valde eximiam, & præclaram doctrinam contineat?

Sed nunquid propter hoc Scriptura ſacra ſanctorũq; PP. libri interdicentur, ſuſ- 5.
pective habentur? Quis catholicus id concedet? Nullus ſanè, imò potius hac de cauſa

cauſa omnes veri catholici propenſiori ſtudio, ac diligentia, maiorique humilitate ac veneratione eorum lectioni incumbunt, veramque eorum doctrinæ intelligentiam à Patre luminum humiliter, ac deuotè efflagitant, vt ex ipſis ſcripturis eoſmet hæreticos ſeſe earum præſidio munientes refutent, & conuincant, illud tanquam certum ſtatuentes, quod D. Athanaſ. lib. de Synodis Ariminenſibus in ſimili caſu contra Iudæos, & Hæreticos prauè ſcripturas interpretantes, dixit, ſcilicet: *Non ſcripturæ ſunt illis cauſa, ſed propria ipſorum malitia ſiue animi peruerſitas.* Qua de cauſa D. Auguſtinus ſuper Pſalm. 10. explicans illa verba: Pluit ſuper peccatores laqueos, ait: Scripturam ſacram eſſe imbrem cœlitus demiſſum, quo fidelium pectora fæcundantur, eſſe verò laqueos, quibus peccatorum pedes irretiuntur. Ponitque exemplum in illa Chriſti Domini ſententia, Matth. 15. num. 11. *Non quod intrat per os coinquinat hominem, ſed quod exit ab ore*, circa quam ita fatur. *Audit hoc peccator, & gulam parat voracitati: audit hoc iuſtus, & à ciborum decernendorum ſuperſtitione munitur, & hinc eadem Scriptura nubes, pro ſuo cuique merito, & peccatori pluuia laqueorum, & iuſto pluuia veritatis infuſa eſt.* Quæ omnia ad alios libros Catholicos, & Eccleſiaſticos proportionabiliter applicanda ſunt, ex eiſque manifeſtè conſtat nequaquam his ſcripturis, aut libris, ſed ipſorum hæreticorum malitiæ, ac peruerſitati erroneos ſenſus ex illis deductos tribuendos eſſe.

6. Modum autem, quo hæretici Scripturis ſacris, & alijs libris catholicis abutantur, optimè explicuit Clemens Alexandrinus lib. 7. Stromatum his verbis: *Quod ſi hæreſeon quoque ſectatores auſi fuerint Scripturis Propheticis vti, primum quidam non omnibus, deinde non perfectis vtuntur Scripturis, nec vt corpus Prophetiæ, & ſacer contextus requirit, ſed ſeligunt ambiguè dicta, eaque ad proprias opiniones ſtabiliendas transferunt, paucis ſparſim hinc inde decerptis vocibus, & nulla ſignificationis ratione habita, ad ſolum, nudumque vocabulum affixi ſunt, propemodum enim in omnibus, quæ citant teſtimonijs, ipſos ad ſola nomina mutatis ſignificationibus adhæreſcere videbis, nec quorſum ſpectent intelligere, nec ijs quas afferunt allegationibus, ita vt earum natura poſtulat vti:* Hæc ſcitiſſimè, & veriſſimè Clemens, per quæ non modo ſui æui, ſed & noſtræ tempeſtatis hæreticos egregie depingit, quibus nihil conſuetius, quam ſiue in Scriptura ſacra, ſiue in quibuſuis libris præclara, & excellenti doctrina refertis nudas voces hinc inde captare, nequaquam antecedentia, & conſequentia, & adiuncta attendere volentes, vt ſic quouis modo quantumuis violenter eiuſmodi Scripturas ad proprios ſenſus contorqueant, atque ex illis fidem, & auctoritatem ſuis erroribus concilient. *Nec enim volunt* (ſubiungit idem Clemens) *conuerti ad veritatem, vt quos pudeat deponere commodum ſuum in ſe ipſos amoris, nec ſciunt qua ratione poſſint ſuas ſtabilire opiniones Scripturis vim afferentes, &c.*

7. Nec mirum, quod hæretici id faciant, ita namque à ſuo Magiſtro Diabolo primitus didicerunt, qui optimè nouit artem deprauatè citandi Scripturas, ſicuti fecit, dũ Chriſtum Dominum ad præcipitium ſuadebat, dicens: *Si Filius Dei es, mitte te deorſum: ſcriptum eſt enim, quia Angelis ſuis mandauit de te, & in manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.* Matth. 24. vbi Gloſſa Interlin. & Hugo Card. rectè ſic adnotarunt. *Scripturis vtitur, non vt virtutes inſtituat, ſed vt errores ingerat, ſic, & ſui faciunt.* In qua Diaboli calliditate adnotandum eſt, nequaquam integrum Scripturæ teſtimonium ipſum retuliſſe, ſed truncatum, omiſit enim ſequentia verba, *Super aſpidem & baſiliſcũ*

ambu-

ambulabis, & conculcabis leonem, & draconem, quia contra ipſum faciebant, quod rectè
adnotauit Beda ſupra illum locum, & D. Greg. Nazianz. orat. in S. Lauacrum, ſic in-
quiens: *Sed & Scripturas latro (Satan) nouit, ô Sophiſtæ malitia, cur ſequentia ſupprimis? Rectè
id noui, etſi tu ſileas, quoniam ſuper te aſpidem, & baſiliſcum aſcendam, & ſuper ſcorpionibus &
ſerpentibus Trinitate circumſeptus ambulabo*, quod etiam adnotauit Hugo Card. his ver-
bis: *Nota, quod Diabolus partem Scripturæ, quæ pro ſe videtur, inducit, & quæ contra ſe, omittit:
tacet enim: Super aſpidem, & baſiliſcum, &c.* Hac ergo ratione filij Diaboli, nempe hære-
tici à tali patre edocti ſimili quoque arte Scripturæ ſacræ, & SS. PP. teſtimonia in
ſuorum errorum confirmationem ſæpe adducunt: ex quo Vincentius Lirinenſis ci-
tatus à Gloſſa ſup. eundem Matth. locum rectè intulit. *Magnopere doctrina loci iſtius,
quod Diabolus contra Dominum Scripturas produxiſſe legitur, attendenda, & retinenda eſt, vt
tanto auctoritatis Euangelicæ exemplo quando aliquos Apoſtolica, ſeu Prophetica verba proferre
contra Catholicam fidem viderimus, Diabolum per eos loqui minime dubitemus.*

Quæ omnia non ſolum de Scripturis ſacris, ſed etiam de quibuſuis alijs SS. PP. 8.
vel illuſtrium virorum intelligenda ſunt. Vnde D. Greg. lib. 16. mor. cap. 12. explicans
illud Iob 24. vigilantes ad prædam præparant panem liberis, ſic inquit: *Ad prædam vi-
gilant, qui verba iuſtorum ad ſenſum proprium ſemper rapere conantur, vt per hæc peruerſis filijs
panem erroris parent, de quo videlicet pane apud Salomonem verbis mulieris typum prauitatis
hæreticæ gerentis dicitur: Aquæ furtiuæ dulciores ſunt, & panis abſconditus ſuauior.* Prouerb. 9.

Hoc igitur pacto verum quidem eſt poſſe Hæreticos, qui Illuminati dicuntur, ad 9.
ſuos errores muniendos Vener. P. N. IOANNIS aliqua truncata teſtimonia mali-
tioſè proferre, paucis (vt loquebatur Clemẽs vbi ſupra) hinc inde decerptis vocibus,
& nulla ſignificationis, & contextus ratione habita, imò ſolis, ac nudis nominibus
mutatis ſignificationibus adhærendo: ſed hoc non ſolum huius doctrinæ ſecuritatẽ,
& veritatem nequaquam minuit, ſed potius eius excellentiam oſtendit: hic enim
merito queit aptari id, quod alias in laudem humilitatis D. Bern. rectè protulit. *Præ-
clara res humilitas quæ ipſa quoque ſuperbia palliari ſe appetit, ne vileſcat.* Sic igitur nos meri-
tò dicere poſſumus præclara res IOANNIS noſtri doctrina, qua ipſi quoque Illu-
minatorum errores palliari ſe appetunt, ne vileſcant.

Sane quinam huiuſmodi errorum auctores, & propagatores multo ante quam
Myſticus noſter Doctor ſuam ſcripſerit doctrinam fuerint, quam longeque eorum
vita, & deprauati mores ab huius præclari, atque Angelici viri eximia ſanctitate di-
ſtauerint, notiſſimum eſt, & in ſequentibus latius oſtendemus: vnde iniquum eſt ta-
lium errores tanto viro adſcribere, ex eo, quod eorum aliqui ipſius teſtimonijs per-
uerſe abutantur.

Quæ omnia rectè notauit Sapientiſſimus ille Magiſter Baſilius Legionenſis in 10.
Defenſorio iam citato num. 9. his verbis: *Dura res eſt imponere doctrinæ viri prorſus Apo-
ſtolici errores Illuminatorum, qui nunc huius, nunc iſtius doctrinæ partem, & non totam doctrinã
ſibi vſurparunt. Quid mirum, quod tales non attigerint præfixum ſcopum huius libri, cum media
neglexerint in eo præſcripta, imo ex toto contraria elegerint. Si puritatem vitæ & virtutum exerci-
tia, quæ paſſim in iſto libro edocentur, amplexi fuiſſent, ſe vtique per ea diſpoſuiſſent, quatenus illis
Deus communicaſſet Spiritum Contemplationis: At velle brutalibus paſſibus pertingere ad iſtum*

 montem

Digitized by Google

montem obſcuræ lucis, & perlucidæ obſcuritatis, profectò non mirum ſi id prouocet diuinam indignationē, vt illis inde mors euenerit, vbi vitam ſperabant; ac proinde illorū error nihili æſtimādus, nec in minimo doctrinæ huius libri detrahere putandus eſt, ſed illorū peruerſæ voluntati adſcribēdus, quod cum noluerint amplecti media via purgatiuæ in iſto libro præſcripta, prætenderint peruenire ad finem priuſquam vix primum greſſum egiſſent. Et poſtea circa finē illius Defenſorij, n. 41. ita ſubiungit. *Quòd verò ſpectat ad dāna quæ obijciunt fuiſſe ſecuta ex occaſione horū librorū, & quidē in aliquibus particularibus iſtorum Illuminatorum perſonis, dico, iam ſatis conſtare, quinam ſint illi, qui hanc malam doctrinam apertè ſparſerint, & in quibus iampridem reprobata fuerit, videlicet, Alphonſo de Mello, ab eo ipſo qui Oppidum Durango in errorem pertraxit. Vnde opus non erat illis in hoc libro hanc falſam inquirere doctrinam, in quo nec ipſam quidem reperire poterant; Si verò ſuam voluerunt contegere, vel illuſtrem reddere doctrinā huius libri malitiosè intellectā, optimum ex hoc capite deſumi poteſt argumentum excellentiæ huius libri, homines ſiquidem adeo craßi, & ignari, vt ſunt iſti Illuminati, nunquam aptiori ratione potuiſſent palliare ſuam turpitudinem, quam per vmbram ſcriptorum adeo puri & admirabilis viri, ſiquidem pallio deteriori nullatenus potuiſſent tegere malitias adeo enormes. cum pallio clariori virtutis ſoleant ab Hypocritis obtegi maiora mala.* Huc vſque Baſilius Legionenſis.

11\. Ex quibus rectè perpenſis illud manifeſtè deducitur, nequaquam propter horum Hæreticorum in præclara hac doctrina peruerſe allegandā, ac deprauandā calliditatem, vel propter aliquas propoſitiones in his libris inuentas, quæ quoad verborum ſonum, ſi ab alijs diuulſæ ſumantur, illorum erroribus ſimiles videantur, debere virum catholicum ab huius præclaræ doctrinæ lectione aliquomodo abſtinere, aut illam vllo pacto ſuſpectam habere, vel eius venerationem amittere, ſed potius maiori animi propenſione, cura ac diligentia eius lectioni, & ſtudio incumbere, vt ſic ipſius veritatem ab hæreticorum falſitatibus, ſicuti lucem à tenebris diſcernere valeat.

12\. Nam vt ſcitè, & ſanctè ſcripſit Clemens Alexandrinus lib. 7. Stromatum: *Eſt ergo nobis maiori ſtudio, & cura perſcrutanda ea, quæ verè eſt veritas, laborem autem conſequitur dulcis inuentio, & memoria: eſt ergo labor inueniendi ſubeundus propter hæreſes, ſed non eſt omnino deficiendum, neque enim ſi appoſitus ſit fructus vnus quidem verus, & maturus, alius verò factus ex cera, quam maximè ſimilis, propter ſimilitudinem eſt abſtinendum ab vtroque: & quomodo ſi vna quidem ſit via regia, & multæ etiam, aliæ ex quibus aliquæ ferunt in præcipitium, aliquæ verò ad fluuium rapidè fluentem, aut ad mare profundum, non dubitauerit quiſpiam viam ingredi propter diſſentionem, ſed vtetur via regia, & trita, & ſeiuncta à periculo, ita cum alij alia dicant de veritate, non eſt diſcedendum, ſed eſt exactius, & diligentius inquirenda eius exactiſsima, & accuratiſsima cognitio. Nam cum oleribus hortenſibus vna etiam naſcuntur herbæ, num ergo abſtinent agricolæ à cultura hortorum? &c.* Quibus ſimilitudinibus eleganter oſtendit Clemens, quomodo ex verbali ſimilitudine, quæ inter veram & falſam doctrinam reperitur, & ex hæreticorum aſtutia in libris ſacris, & Eccleſiaſticis peruerſe explicandis, & allegandis nequaquam ab eorum pia, diligenti, ac ſincera lectione, ſtudio, & vſu auerti, ſed potius in eam diligentiùs incumbere debeamus.

13\. Quod illuſtri exemplo ſicuti, & reliqua egregiè docuit Chriſtus Dominus: ex eo enim, quod Diabolus ad eum tentandum ſacræ Scripturæ (vt ſupra vidimus) vteretur teſtimonijs, nequaquam ad illi reſiſtendum ab eiuſdem Scripturæ vſu ceſſauit,

Digitized by Google

ſed potius ex eodem bellico armamentario, ex quo hoſtis tela peruerſe, ac malitioſè depromſerat, fortiſſima arma ad eum repellendum, confundendum, ac debellandum veriſſimè ſumptis: *Cum enim (verba ſunt Burgenſis ſuper Pſal. 90. num. 5.) aduerſarius tentando circumiret per diuerſa vitia, Chriſtus circumdedit ſe ſcuto veritatis, quamlibet enim tentationem contra eum commiſſam euacuauit per auctoritatem ſacræ Scripturæ, quæ eſt veritas diuina, primam ſcilicet, cum dixit: Scriptum eſt, non in ſolo pane viuit homo; ſecundam, cum dixit: Scriptum eſt, non tentabis Dominum Deum tuum, tertiam, cùm dixit: Scriptum eſt, Dominum Deum tuum adorabis, &c.*

Vnde (ad propoſitum noſtrum hæc applicando (quamuis hæretici, qui Illuminati dicuntur, teſtimonia myſtici noſtri Doctoris ad ſuos confirmandos errores adducerent; nullatenus credendum, vel ſuſpicandum eſſet, cœleſtem tanti viri doctrinam à partibus eorum ſtare; ſed huic teſtimoniorum allegationi applicandum eſt, id quod inſignis Hæreſiarcha Lutherus propria, & domeſtica experientia edoctus circa falsã Scripturæ ſacræ teſtimoniorum ab hæreticis allegationem notauit in quadam concione ſuper Euang. Dom. 1. Quadrageſimæ, vbi Chriſti tentatio refertur, quæ concio habetur tom. 6. Thren. Herm. vbi ſic inquit: *Studioſè, & attentè videndum, & iudicandum eſt, an Verbum Dei verè, & candidè tractetur, ac proponatur, nam & Diabolus nouit artem citandi Scripturas: quapropter ne terrearis, licet Sectarij vociferentur: Hic eſt Scriptura, hic Verbum Dei, hi, quando à Scripturis cauſæ ſuæ præſidium mutuantur, & ſua mendacia per illas pingere, & comere volunt, reſpondendum eſt: Non moueor, quod dicis Verbum Dei à partibus tuis ſtare, nam ſimul curare oportet ne tentemus Deum, & quamuis fortè Dei Verbum ſit, quod tibi ſuffragari perhibes, fieri tamẽ poteſt, vt quædã addideris, nonnulla detraxeris. Itaq; prius videamus num ſit hæc mens Sancti Spiritus, & num Verbum Dei tractes, prout decet, nam Diabolus, & omnes heretici, licet Verbo Dei ſeſe exornent, perperam tamen illud tractant, &c.* Optimum ſanè, & ſalutare licet ab inimico conſilium, quod tam in ſacrarum Scripturarum, quàm in cuiuſuis alterius catholici libri quantumuis præclara doctrina referti ſtudio diligenter obſeruare debemus, vt ſic falſas deceptiones euitemus; per quæ omnia, ab inconuenienti deſumptum argumentum contra ſublimis huius Doctoris myſtici libros, propter peruerſum ſcilicet, hæreticorum, qui Illuminati dicuntur, vſum, ſatis ſuperque ſolutum relinquitur, demonſtratumq; manet hoc inconueniens non in horum librorum doctrina, quæ excellentiſſima, & vtiliſſima eſt, ſed in legentium peruerſitate, & malitia fundari, de quo proinde iuxta rationem rectam curari non debet. 14.

Nec etiam mouere debet id quod inſuper additur in huius argumenti confirmationẽ, ſcilicet, poſſe ſimplices, propter huiuſmodi propoſitiones, quæ cũ hæreticorũ erroribus ſimilitudinẽ aliquam ſaltim quo ad verborum ſonum habere videntur, in eoſdẽ errores facilè incidere, deceptioneſq; valde noxias pati. Hoc inquam, nullatenus mouere debet; tum quia (vt n. 2. vidimus) hoc ipſum periculũ, ſi vere periculũ eſt, tam in Scriptura ſacra, quam in omnium SS. Patrum, atq; illuſtrium Scriptorum libris, ſiue latina, ſiue vulgari lingua editis reperitur, ex quo tamen nullus ſanæ mentis intulit horum omnium librorum vſum relegandum eſſe: tũ etiã quia quicumq libros hos myſtici noſtri Doctoris legerit, niſi malitioſè hinc inde, nulla contextus habita ratione, ſolumque ad externum ſonum attendens verba captet, manifeſtè cognoſcet, doctrinam hanc ab illorum hæreticorum erroribus longe diſtare, imò 15.

Digitized by Google

potius illis directè aduerſari; ſiquidem paſſim inueniet ſalutarem de externa, & interna mortificatione, quam ipſi abhorrent, doctrinam, adeò, vt nullus huc vſque liber tam ſeuerè, & acriter contra carnem, & ſanguinem bellum indixerit; frequentiſſimè etiam reperiet eximiæ puritatis præclara documenta, quæ omnia prædictis erroribus prorſus aduerſa ſunt. Vnde ex doctrina hac non ſolùm in eos errores non incidet, ſed potius ab eis longiſſimè auertetur, efficaciſſimumque, ac ſaluberrimum contra illos antidotum inueniet, quod adhuc magis conſtabit, cum infra c. vlt. huius 1. p. præſentis Elucidationis Illuminatorum errores referemus. Tum denique quia eo ipſo quod ſimplex ſit is, qui hos libros legerit, cum ad aliquas ex propoſitionibus, quarum ſenſus non adeò apertus fuerit, peruenerit, ſi non arroganter, & temere, ſed prudenter ſe gerat, ac bono animo huic lectioni incumbat, nequaquam ex proprio cerebro, ſed ex Magiſtri ſpiritualis ductu de eius doctrinæ ſenſu iudicabit, vel deficiente Magiſtro, proprium ſuſpendet iudicium, eoque ipſo ab omni erroris periculo liber remanebit. Si autem temerè, & abſque ſcientia, vel ſpirituali Magiſtro de his rebus iudicare voluerit, nil mirum quod in ſuæ temeritatis, & ſuperbiæ pœnam deceptiones aliquas pati permittatur: quod inconueniens non huic doctrinæ, ſed legentis temeritati, & ſuperbiæ tribuendum erit, in cuiuſuis namque libri lectione, & in quauis diſciplina idem contingit: & ideò de huiuſmodi damnis ſic affectatis nullatenus viri prudentes curant, ſiquidem ineptiſſimum eſſet propter illa non ſolum hanc, ſed etiam omnem aliam veram & præclaram doctrinam damnare, vel tanquam noxiam periculiſvè expoſitam reijcere.

16. Quibus omnibus tandem addimus, quod & ſi aliqui, vel propter malitiam, vel propter temeritatem, vel propter ignorantiam, vel alia de cauſa, horum librorũ doctrina abutantur, nihil aliud ex inde ſequitur, niſi doctrinam hanc habere generalem quandam rerum illuſtrium conditionem, quibus quò ſublimiores, & excellentiores ſunt, eò magis in ſui perniciem homines abuti poſſunt, vt videre eſt in optimis quibuſque rebus, tam naturalibus, quam ſupernaturalibus, vt verbi gratia, in luce ſolis, in diuinis Sacramentis, in donis gratiæ, imò, & in ipſa bonitate, patientia, & miſericordia diuina, quibus homines ſæpè in magnam ſui perniciem abutuntur. Sicut igitur nefarium, imò, & inſanum eſſet, velle; propter hoc, ſolis lucem de medio amouere, Sacramenta ab Eccleſia relegare, dona gratiæ reijcere, miſericordiam, patientiam, & bonitatem à Deo excludere, ita etiam impium, & inſanum eſſet, propter aliquorum abuſum, vel Scripturas ſacras, vel catholicos, ac ſpirituales libros relegare velle.

17. Huc ſpectat id, quod ſapientiſſimus Magiſter Luiſius Legionenſis ſcripſit in Apologia, pro libris S. M. noſtræ THERESIÆ: cum enim aliqui, eorum vſum inter dicendum eſſe dicerent, ex eo, quod propter reuelationes, quæ in eis referuntur, plurium deſiderium, & appetitus ſimilium reuelationum excitari poſſe videbatur, ex quo Dæmonis illuſionibus aditus aperiebatur; huic obiectioni ſic occurrit. *Cur illud quod bonum, eſt celandum? quod mirabilia Dei operatur? quod accendit magis ad eius religionem, cultum & amorem? quod prabet incentiua ſanctitatis & virtutis? Dicunt, quod ſimilium rerum appetitus & deſideriũ aperit ianuam mulieribus, quæ ad credendũ ſunt faciles, vt eas dæmon decipiat illuſionib. Deſideriũ inordinatũ reuelationũ, cõcedo quidẽ, at non lectio optimarũ ac veridicarum.*

dicarũ reuelationũ; imo iſti libri nil magis procurãt, quã talia deſideria ad reuelationes præſcindere; vt ex ipſis conſtat. Sed ex lectione, inquiunt, *enaſcitur deſiderium: ſi ita eſt, expungantur ergo ſacri codices, tradantur igni Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, dilaceretur Flos Sanctorũ, vita Sanctorum, Dialogi S. Gregorij, reuelationes Fundatorum ac Propagatorum Ordinum. Ergone Eccleſia hactenus errore decepta fuit, quæ in hodiernum vſque diem varia ſcripſit, & voluit ea legi, quæ aperiunt dæmoni ianuam? Et ne vnus aut alter, qui eſt ſuipſius & propriæ excellentiæ plus nimio amans, occaſionem deceptionis accipiat, eâne de cauſa oportet ea quæ ſunt gloriæ Dei abſcondi, mirabilia eius ignorari, iter illud præpediri, per quod quamplurimi excitantur ad eum amplius amandum, eiq; ſeruiendum. Quot ſunt qui fictè ſanctitatis perſonam induunt, permoti honore qui ſanctis tribuitur? ceſſent igitur virtutes, vel non exarentur litteris, nec celebrentur multorum egregia virtutum facta, ne ex iſto capite Hypocritæ occaſionem deceptionum arripiant. Plures ſane Hypocritæ ex hac occaſione decepti ceciderunt, quam illuſi à dæmone, eo quod legiſſent reuelationes diuinas. Non eſt in rebus attendendum ad malum vſum aliquorum, quin potius ad vtilitatem communem. Quam in iſtis ſcriptis inueniri, ſi ratio non dictaret, experientia fidelis teſtis euidenter demonſtrat. Defigant oculos in Religioſos, ac Religioſas Carmelitas Diſcalceatos, qui ab horum doctrina enutriti ſunt, & eam ad vnguem norunt, & bene videant num ſtolidi ſint, aut illuſi: vel ſi iſtos, in puritate veræ Religionis ac ſanctitatis, & in Dei amore, quiſpiam excellat?* Huc vſque ſapientiſſimus ille Magiſter, cuius verba non minus pro venerabilis noſtri IOANNIS, quam pro ſanctæ matris noſtræ THERESIÆ libris militant, & ideò pro reſponſione propoſitæ initio huius cap. obiectionis merito haberi poſſunt, pro cuius etiam ampliori ſolutione ea, quæ infra cap. 5. dicemus, videnda ſunt.

CAPVT IV.

SECVNDA PRINCIPALIS OBIECTIO aduerſus myſtici noſtri Doctoris doctrinam in communi proponitur, & diluitur.

SECVNDO principaliter aduerſus horum librorum doctrinam nonnulli obijciunt, debitam eius intelligentiam multis in locis ſatis difficilem eſſe, quam proinde non omnes aſſequi poterunt. 1.

Cæterum id tantum abeſt, vt huic doctrinæ aliquo modo deroget, vt potius eius excellentiam oſtendat: aſſimilatur enim quoad hoc Scripturæ diuinæ; in qua propter eius dignitatem reperitur inexhauribilis profunditas, & difficultas ex rerum, ac myſteriorum, de quibus agit, magnitudine, ſublimitate, & grauitate, non vero ex affectato verborum fuco, vitioſaque obſcuritate ſtyli orta; cum ſufficienti tamen claritate temperata, taliter, vt quantum ad ea, quæ ſaluti neceſſaria ſunt, ſatis perſpicua, omnibuſque acceſſibilis ſeſe exhibeat, quantum verò ad alia ſublimiora

Digitized by Google

valde lateat, ac non niſi à ſtudioſiſſimis, ac peritiſſimis intelligatur, imò plenè, &
2. perfectè à nemine, præterquam ab eius auctore penetretur.

Quod optime ipſamet experientia edoctus obſeruauit D. Auguſt. tom 2. epiſt. 3. ad Voluſian. his verbis: *Modus ipſe dicendi, quo ſacra Scriptura contexitur, quam omnibus acceßibilis, quamuis paucißimis penetrabilis, ea quæ apertè continet, quaſi amicus familiaris, ſine fuco ad cor loquitur indoctorum, atque doctorum: ea verò, quæ in myſterijs occultat, nec ipſa eloquio ſuperbo erigit, quo non audeat accedere mens tardiuſcula, & ineruditа, quaſi pauper ad diuitem, ſed inuitat omnes humili ſermone, quos non ſolum manifeſta paſcat, ſed etiam ſecreta exerceat veritate, hoc in promptis, quod in reconditis habens: ſed ne aperta faſtidirentur, eadem rurſus operta deſiderantur, deſiderata quodammodo renouantur, renouata ſuauiter intimantur, his ſalubriter, & praua corriguntur, & parua nutriuntur, & magna oblectantur ingenia, &c.* Et in eadem epiſt. de hac ſacrarum literarum profunditate ſic iterùm eleganter ſubiungit: *Tanta eſt Chriſtianarum profunditas literarum, vt in eis quotidie proficerem, ſi eas ſola ab ineunte pueritia vſque ad decrepitam ſenectutem maximo otio, ſummo ſtudio, meliori ingenio conarer addiſcere, non quo ad ea, quæ neceſſaria ſunt ſaluti, tanta in eis perueniatur difficultate, ſed cum quiſque ibi fidem tenuerit, ſine qua pie, recteque non viuitur, tam multa, tamque multiplicibus myſteriorum vmbraculis opaca intelligenda proficientibus reſtant, tantaque non ſolum in verbis, quibus iſta dicta ſunt, verumetiam in rebus, quæ intelligenda ſunt, latet altitudo ſapientiæ, vt à nouißimis, acutißimis, flagrantißimis cupiditate deſcendi hoc contingat, quod eadem Scriptura quodam loco habet: Cum conſummauerit homo, tunc incipiet, &c.* Idemque breuiter D. Baſilius homilia de vera, & pia fide, de diuinis Scripturis loquens, his verbis docuit: *Rem ipſam plane, vt ſuapte natura eſt, & ſi omnes omnium mentes ad inueſtigandum vna coirent, item ad denuntiandum lingua concurrerent, tamen, qui aſſequi poſſet, exiſteret nemo &c.*

3. Qua de cauſa appellatur Scriptura, Apoc. 5. num. 1. & 3. *Liber ſignatus ſigillis ſeptem, quem nemo poterat, nec in cœlo, nec in terra, nec ſubter terrã aperire, præter vnum Leonem de Tribu Iuda.* Qui eſt Chriſtus Dominus; propterea etiam *Regnum Cælorum*, id eſt (vt explicant Chryſoſt. hom. 3. in Geneſ. & Rupert. lib. 3. de victoria verbi cap. 26.) ſacram Scripturam comparauit Dominus *Theſauro abſcondito in agro.* Matth. 13. num 44. *Theſauro* quidem propter inexhauribiles eius diuitias, *abſcondito* verò propter eius reconditam profunditatem: qua de cauſa non ad qualecunque, ſed ad ſummam, & exquiſitam diligentiam in Scripturarum lectione adhibendam ipſemet Chriſtus Dominus inuitauit dicens, *Scrutamini Scripturas,* Ioann. 5. num. 39. quaſi diceret: Puteus altus eſt, & aqua intelligentiæ longè haurienda, terra altius fodienda, & ſub eius imis viſceribus Theſaurus latitans detegendus, vnde Dauid Pſalm. 118. num 2. *Beati* (inquit) *qui ſcrutantur teſtimonia eius: in toto corde exquirunt eum.* Inde etiam fit, vt non ſolum ſimplices, ſed etiam literatiſſimi, præſtantiſſimo quoque ingenio præditi, ac per longa tempora in Scripturarum ſtudijs verſati, multo plura ignorent, quam ſciant, vt de ſemetipſo profeſſus fuit D. Aug. epiſt. 119. c. 2. inquiens: *In ipſis ſanctis Scripturis multò neſcio plura quam ſcio.* Hinc tandem ortum habuere, quotidieque habentur controuerſiæ contentioneſque, & rixæ non ſolum Catholicorum cum hæreticis, ſed etiam inter ipſoſmet Catholicos Doctores, ſuper vero Scripturarũ ſenſu indagando: multa enim diſputauit Cyprianus cum Cornelio Papa: Origenes cum Africano: Chryſoſtomus

Digitized by Google

ſtomus cum Theoph.lo Alexandrino; Epiphanius cum Ioanne Hieroſolymitano; Rufinus cum Hieronymo; Hieronymus cum Auguſtino: Auguſtinus cum Simpliciano, Proſpero, & Hilario, quotidieque ſimiles concertationes, & rixas, circa veram Scripturarum intelligentiam inter inſignes Catholicos Doctores videmus. Quæ omnia magnam, & valde reconditam Scripturarum profunditatem, & difficultatem ſatis ſuperque oſtendunt.

Hæc autem Scripturarum magna difficultas non ſolum earum dignitatem non minuit, ſed potiùs eam valde commendat contra Lutherum, Philippum Melanchtonem, Brentium, Bernardinum Okinum, Rolokum, & alios ſimiles hæreticos qui aliquibus Scripturæ, & Patrum teſtimonijs malè intellectis, ſophiſticiſque rationibus innixi dixerunt, Scripturas ſacras facillimas, planas, & cuique ad eas accedenti peruias, & apertiſſimas eſſe, contra quorum omnium errorem latè ſcripſerunt Belarm. tom.1. contr.1. de Verbo Dei lib.3. Salmeron tom.1. prologom.2. Anton. Perez volum.3. de ſacra Scriptura dub.11. & alij, qui argumenta hæreticorum ex profeſſo adducunt, & ſoluunt, propoſitamque veritatem Catholicam de ſumma difficultate, ac profunditate ſacrarum Scripturarum, tamquam earum dignitati, & maieſtati valde conuenientem latè demonſtrant prædictæq; difficultatis plures cauſas congruentiæque rationes adducunt. 4.

Ex quibus omnibus id, quod ſuperius diximus, ſatis apparet, ſcil. difficultatem, & profunditatem, quæ in Venerabilis huius Parentis noſtri libris reperitur, nequaquam eorum dignitatem minuere, ſed potius ſummoperè commendare, hæc namq; difficultas eſt valdè ſimilis illi, quam in Scriptura ſacra reperiri diximus: nec enim oritur ex affectato verborum fuco, neq; ex ſtyli obſcuritate, quin potius huius Myſtici Doctoris ſtylus valde perſpicuus eſt, & quantum rei materia patitur, rebus difficillimis, ac valde reconditis eximiam affert lucem, eaſque clariſſimè explicat: quod plures viri graues, & docti in hac doctrina, tamquam quid rarum, & egregium adnotarunt. Oritur ergo hæc difficultas ex rerum, de quibus agit, ſublimitate, ac recondita excellentia, quæ quantumuis perſpicuo explicetur ſtylo, ſemper ſatis abſtruſa, & à communi hominum intelligentia abſcondita manet. Præterea etiam, non in omnibus locis hæc reperitur difficultas, immò, vt plurimum multa tractat de externa, & interna mortificatione, rerum omnium creaturarum abdicatione, paupertate ſpiritus, eximia conſcientiæ puritate, reuelationum, ac ſimilium rerum in quibus multa ſolent immiſceri pericula, renuntiatione, quæ omnia facillimè à quouis intelligi poſſunt, & ex eis ingens vtilitas ſequi.

Hanc vero ſuæ doctrinæ aliqualem difficultatem, ipſemet Parens noſter optimè præuidit, & ideò tacitæ huic obiectioni ſic in prologo horum librorum occurrit. *Et quoniam doctrina hæc eſt de obſcura nocte, per quam anima ad Deum pergere debet: haud miretur Lector, ſi illi aliquantum obſcura appareat. Exiſtimo tamen, id ſolum initio lectionis futurum. Verum ſi in ea legenda progrediatur, priora clarius eum percepturum, vna quippe res per aliam dilucidatur. Quod ſi libri lectionem repetierit, puto manifeſtius cuncta intellecturum, doctrinamque hanc tutiorem appariturum. Si vero aliquibus lectio hæc non arriſerit, in cauſa eſt mea exigua ſcientia ac ſcribendi modus abiectus, & vilis: nam ſcriptionis materia ex ſe optima eſt & apprimè neceſſaria. Arbitror nihilominus, quod licet hæc ſublimiori exactiori q. ſtylo tractarentur* 6.

quam

quam hoc loco nos fecimus, non multorum palato bene ſaperent, nec à multis exoptarentur. Non enim hic valdè moralia & ſpiritualibus, quibus per ſuauia & iucunda ad Deum ire placet, grata, tradentur, ſed ſubſtantialis ſolum & ſolida pro vtriſq; doctrina, ſi tamen ad ſpiritus nuditatem, de qua hic agitur, peruenire voluerint. Huc vſque Myſt. noſter Doctor.

Tandem pro huius etiam obiectionis ſolutione addere placuit id, quod citatus Magiſter Luiſius Legionenſis reſpondens ſimili obiectioni aduerſus libros S. M. noſtræ THERESIÆ factæ, in Apologia ſupra relata ſic ſcripſit: *Quantum ad id, quod circa obſcuritatem horum librorum attinet, ſi ea ſufficiens foret ad prohibendam lectionem librorum, omnes ſimul ſcriptorum codices ſunt prohibendi, quia nec ipſi Profeſſores illos in multis locis exactè intelligunt. Quæro, S. Auguſtinum, quot Theologorum reperire eſt, qui illum non ex toto intelligant? Dionyſium Areopagitam quis ille eſt, qui hunc diuinum percipiat? & quod de iſtis dico, de Sanctis fermè omnibus aſſero, qui in plurimis ſuorum operum locis videntur linguâ prorſus loqui Arabica, & non ſolum id videtur illis qui Linguas Latinam, & Græcam norunt, verum & ijs quoque, qui ſcholas frequentant, & Theologicam ſcientiam profitentur. Quid dico de Sanctis, ipſimet Profeſſores & Doctores Scholaſtici à ſuiſmet proprijs Diſcipulis, quamuis attentè illis intendant, vix percipi poſſunt. Doctoris Angelici D. Thomæ doctrinam, Thomiſtæ in multis non intelligunt, multo minus Scoti Scotiſtæ. Idem cenſendum de Alexandro, Durando, Henrico Gandauenſi. Præterea, horum librorum obſcuritas quæ exigua eſt, nemini infert damnum, & plurimis prodeſt, qui enim hanc intelligit, ex ea commodum refert, non intelligenti nec commodum nec damnum affert; malè dico, imò & non intelligenti eſt perutilis, quia iſta obſcuritas non conſiſtit in verbis, ſed in quibuſdam rebus, quarũ qui caret experientiâ, neſcit illas comprehendere, & quod hac ratione non percipitur, ordinariè generat admirationem & deſiderium experiendi, quæ ſunt res permagnæ conſequentiæ, & vtilitatis.* Hucuſque ſapientiſſimus hic Magiſter, ex cuius reſponſione, & ex huc vſque dictis propoſita obiectio ſatis ſuperque ſoluta manet.

CAPVT V.

TERTIÆ PRINCIPALI OBIECTIONI aduerſus eamdem doctrinam in communi ſumptam occurritur.

1. TERTIO deinde aduerſus hos libros modicam eorum vtilitatem aliqui obijciũt, cuius nullam (quod ſciamus) rationem reddunt, niſi forte dicant ideò eſſe parum vtiles, quia pauci ſunt, qui de rebus adeò ſublimibus, & à communi hominum ſenſu, & cognitione reconditis agunt. Imò addunt, non ſolum non eſſe vtiles, ſed pluribus damnis occaſionem præbere, maximè, cum in lingua vulgari præ manibus omnium habeantur, timent namque ne perſonæ ſpirituales ſimplices, maximè verò mulieres, debitam eorum intelligentiam aſſequi non valentes, in errores, aliaque damna incidant.

2. Sed huius obiectionis vanitas ſe ſe ipſa ſatis prodit: etenim negari nequit, non ſolum

Digitized by Google

lum in religionibus, ſed etiam extra illas, plures eſſe vtriuſque ſexus perſonas Deo altiſſimo famulatu ſeruientes, quæ nihil aliud curant, niſi, vt per creaturarum omnium externam, & internam abdicationem, perfectamque ſpiritus paupertatem, ad ſummam quamdam (quantum in hac vita fieri poteſt) cum Deo vnionem ardentibus deſiderijs tendant, ad perfectionemq; illam anhelent, ad quam Chriſtus Dominus nos inuitat dum ait: *Eſtote vos perfecti, ſicut & pater veſter cœleſtis perfectus eſt.* Matt. 5. num. 48. quamque ipſemet in nobis exoptat, dum ad Patrem orans dicit: *Rogo Pater, vt omnes vnum ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipſi in nobis vnum ſint.* Ioann. 17. num. 21. non quidem, quia ad hanc adeò perfectam cum Deo vnionem peruenire poſſimus, ſed quia ad eam, quam proximius fieri poſſit, aſpirare debemus.

Nec minus indubitatum eſt huiuſmodi animas eſſe præ alijs omnibus, Deo gratiſſimas, ſiquidem (vt habetur Eccleſiaſt. 16.) *Melior eſt vnus faciens voluntatem Domini, quam decies mille iniqui.* Imo pluris eſt apud Deum vnus ex his perfectis, quam cæteri omnes, & vniuerſus orbis, imò, quam plures alij, ac innumeri Orbes. Hac enim de cauſa (vt bene notauit Chryſoſt. homil. 52. in Geneſ. & hom. 24. ſuper Epiſt. ad Hebræos.) *Cum Deus terræ, & cœli, ac totius Orbis Dominus ſit, tamquam glorioſum ſibi nomen aſſumpſit appellari Deus Abraham, Iſaac, & Iacob, huiuſmodique appellationem, vt illuſtriorem habuit, quam ſi totius Orbis aliorumque innumerabilium Deus appellaretur.* Quo etiam pacto habuit ſe Deus erga Sanctiſſimam Matrem noſtram THERESIAM, cum enim ipſa tanquam glorioſiſſimum ſibi nomen aſſumpſiſſet vocari THERESIA A IESV, ad denotandum ſe totam eſſe ipſius Ieſu, ſimili quoque affectu ipſemet Chriſtus Dominus ſemetipſum IESVM THERESIÆ appellauit, illi ſe totum tradens; vt in quadam viſione teſtatus fuit, ſic illam alloquens, *Filia, iam tota mea es, & ego totus tuus.* Et in alia viſione ſummam quam de illa ſola præ vniuerſo Orbe æſtimationem habebat, expreſſius oſtendere volens, ſic eam cum ſummo amore alloquutus fuit, *Filia, ni Cœlum creaſſem, pro te ſola crearem.* 3.

Ex quo recte infertur, quod ea, quæ ad huiuſmodi animarum vtilitatem, & profectum neceſſaria, vel conducentia fuerint, non tamquam res parui momenti, ſed tanquam magni ponderis Deoque iucundiſſima habenda ſunt, imò, quod illis neceſſarium, vel vtile eſt, non priuatam dumtaxat vnius, vel alterius, ſed communem vtilitatem obtinet, eo quod ſæpe ex illis, etiamſi pauciſſimi eſſent, cæterorum omniũ ſalus, ac totius ciuitatis, vel regni, in quo degunt, conſeruatio, & fœlicitas pendet; quod multis ſanè poſſemus exemplis, ac teſtimonijs illuſtrare, breuitatis tamen gratia ſufficiet vnum, vel alterum in memoriam recolere. 4.

Etenim notiſſimum eſt illud, quod refertur, Gen. 18. dixit enim Deus Abrahamo, non delendam fore Sodomam, ſi ſaltim decem iuſti in illa inuenti eſſent, propter quorum defectum ſubuerſa fuit, ad eam tamen ſubuertendam oportuit, vt expectaret diſceſſum Iuſti Loth, quia dum ipſe in illa remanebat, non poterat Deus prædictam ciuitatem, & ſi tot ſceleratiſſimis hominibus plenam, euertere, ipſomet Domino atteſtante, qui ſic ipſum Loth alloquutus eſt, *Feſtina, & ſaluare ibi: quia non potero facere quidquam donec ingrediaris illuc Gen. 19. n. 22.* Inſuperq; propter ipſum Loth, vrbem Segot vicinam Sodomæ, pro qua ipſe rogauerat, non ſubuertit, vt ex ipſius Dei verbis loco citato conſtat: dixit enim ad Loth: *Ecce etiam in hoc ſuſcepi preces tuas, vt non* 5.

ſubuertam vrbem, pro qua loquutus eſt. Ecce quantum, vel vnus vir iuſtus ad totius ciuitatis conſeruationem conducat.

6. Quod etiam manifeſtiſſimè deprehenditur ex eo, quod cum quondam prouocaretur Deus ad puniendam Hieruſalem, eamque cum Regno Iuda, Caldæis tradendam propter multa ſcelera, quæ populus ille contra Deum commiſerat, dolens ipſe Dominus futuram illius ciuitatis, ac Regni ruinam, cupienſq; cauſam aliquam, ad ei parcendum, inuenire, ſic per Hieremiam c.5.n.1. ait, *Circuite vias Hieruſalem, & aſpicite, & conſiderate, & quærite in plateis eius, an inueniatis virum facientem iudicium, & quærentem fidem, & propitius ero ei, &c.* Super quæ verba ſic exclamat Hieronymus: *Grandis amor iuſtitiæ, vt nequaquam iuxta interrogationem Abrahæ, & reſponſionem Dei pro decem viris iuſtis liberauerit ciuitatem, ſed ſi vnum inuenerit, iam iamq; peritura Hieruſalem, quis faciat iudicium, & quærat veritatem, tamen Deus miſereatur Hieruſalem, &c.*

7. Plura alia illuſtriſſima huius veritatis exempla omittimus, quis enim mente comprehendet, quantas vtilitates vnus Abraham ſuæ genti, vnus Moyſes ſuo populo, vnus Elias, vnus Benedictus, vnus Auguſtinus, vnus Bernardus, vnus Dominicus, vnus Franciſcus, vnus Ignatius, & vna THERESIA, toti mũdo contulerint? ſanè ſicut modicum fermenti totam maſſam fermentant, ita modicum perfectionis vni animæ prærogatum, totam Congregationem, imò, & integrum populum illuſtrat: qua de cauſa Paulus ad Philipp.2.n.15. iure optimo viros ſanctos, Orbis luminaria appellat, dicens: *Vt ſitis ſine reprehenſione in medio nationis prauæ, & peruerſæ, inter quos lucetis ſicut luminaria in mundo, &c.* Meritò ergo diximus ea, quæ iuſtis, & amicis Dei, maximè vero perfectis, & ſi pauci eſſent, vtilia ſunt, non priuatam, ſed communem totius populi, ac Regni vtilitatem obtinere.

8. Ex dictis igitur intentum noſtrum ſic manifeſtatione oſtendere poſſumus: inquirimus enim, num hi, qui perfectionem intendentes, contemplationiq; vacantes, ad intimam cum Deo vnionem tendunt, indigeant aliquibus documentis, quibus in hac difficili via rectè dirigantur, pluraq; pericula, quæ in illa frequenter occurrunt, euadant. Inquirimus etiam, vtrum ſpirituales Magiſtri, qui huiuſmodi animarum curam habent, indigeant quoq; ſcientia, qua illas ducere, ac ſecurè dirigere valeant? ſanè nemo de hoc poterit rationabiliter dubitare, imò quo altior, & perfectior eſt via, eo eſt difficilior, abundantiorique, ac ſublimiori doctrina indiget.

9. Et quamuis præcipuus huius doctrinæ Magiſter ſit ille, qui dixit. *Ne vocemini Magiſtri, quia Magiſter veſter vnus eſt Chriſtus,* Matth.23.n.10. (quod Venerabilis Parens noſter ſæpiſſimè in ſuis libris admonet) certum eſt tamen, iuxta Catholicam fidem, præter hoc internum Magiſterium (quod dumtaxat admittendum eſſe hæretici Libertini, & Suencfeldiani inaniter contendebant: vt refert Prateolus lib.10. verbo Libertini, & lib.17. verbo Suencfeldiani) externum etiam Magiſterium in Eccleſia Dei eſſe neceſſarium, vt plures deceptiones, & errores euitentur, cum ſcriptum ſit, quod ipſe Satanas transfigurat ſe in Angelum Lucis 2. ad Corinth. 11. num. 14. ſicuti longa, & frequens experientia ſatis ſuperque demonſtrauit. Qua de cauſa docet Apoſtolus 1. ad Corinth. 12. & ad Epheſ. 4. quoſdam poſuiſſe Deum in Eccleſia Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios autem Paſtores, & Doctores ad conſummationem ſanctorum, vt iam non ſimus paruuli fluctuantes, & circumferamur

omni

omni vento doctrinæ in nequitia hominũ in aſtutia ad circumuentionẽ erroris, &c.

Hac etiã de cauſa quoſdam voluit Deus eſſe in Eccleſia montes, vt lux Orientis iuſtitiæ ſolis, ſcilicet Chriſti in illis priùs recepta ex illis ad colles, & vſq; ad imas valles deriuaretur, iuxta illud Pſal. 71. n. 3. *Suſcipiant montes pacem populo, & colles iuſtitiam,* quod optimè ad rem noſtram explicat D. Auguſt. tit. 1. in Ioann. his verbis. *Montes excelſa animæ ſunt: & colles, paruæ animæ ſunt; non autem acciperent minores animæ fidem, niſi maiores animæ, quæ montes dictæ ſunt, ab ipſa Sapientia illuſtrarentur, vt poßint paruulis traijcere, quod poſſent paruuli capere, &c.* De neceſſitate ergo ſpiritualium Magiſtrorum, maximè in hac tàm difficili perfectionis, & contemplationis via, non poteſt, iuxta Catholicam fidem, dubitari.

Vt ergo prædicta omnia ſimul colligamus, ſequentem efformamus rationem. 10.
Id quod eſt neceſſarium ad ſpiritualem ſalutem, profectum & inſtructionem illarum animarum altiſſimè Deo famulantium, quæ perfectionis viam ingredientes, per creaturarum omnium abdicationem ad intimam cum Deo vnionem flagrantiſſimis deſiderijs tendunt, eſt magni ponderis, Deoque gratiſſimum, & communi bono vtiliſſimũ: at ad prædictarum animarum ſalutem, & inſtructionem ſummè neceſſaria eſt ſpiritualis Magiſtri in huiuſmodi via periti doctrina: ergo doctrina hæc non parum vtilis, vel tanquam parui momenti habenda eſt, quin potiùs tanquam magni ponderis, communique bono vtiliſſima, ac Deo gratiſſima pluris eſt æſtimanda, ſed huiuſmodi doctrina in libris Myſtici noſtri Doctoris adeò ſecurè, ſublimiter, ac dilucidè traditur, vt nullus huc vſque inueniatur liber, qui in huiuſmodi certis documentis, ac in doctrinæ ad id ſpectantis ſoliditate, & ſecuritate ei præponendus ſit, imò pauciſſimi cum illo comparari valeant, vt ex communi ſapientum, ac ſpiritualium virorum teſtimonio conſtat, iuxta ea, quæ cap. 2. diximus; ergo horum librorum doctrina, tamquam communi bono vtiliſſima, magnique ponderis, & Deo gratiſſima, veneranda, amplectenda, pluriſque æſtimanda eſt.

Quæ ratio magis eluceſcit, & confirmatur, ſi attendamus inopiam, quæ communiter reperiri ſolet, ſpiritualium Magiſtrorum, qui cum debita ſcientia, & experientia, qualis ad hanc rem eſt neceſſaria, poſſint animas in hac contemplationis, & 11.
perfectionis via ſalubriter inſtruere, ac dirigere, periculiſque, & difficultatibus, quæ in ea immiſceri ſolent, occurrere: de hac. n. inopia, & fame, quam prædictæ animæ Deo dilectiſſimæ patiuntur, meritò dici poteſt illud Thren. 4. nu. 4. *Adhæſit lingua lactentis ad palatum eius in ſiti, paruuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis*, quã inopiam optimè deplorat Venerabilis noſter IOANNES in horum librorum prologo, aſſignans cauſam, qua ad eos conſcribendos motus fuit his verbis. *Ad hãc vero ſcriptionem non me virium mearum aliqua impulit facultas quæ nulla eſt, ſi res adeò ſublimi arduaque conferatur; ſed firma quam in Deum concepi fiducia, eum mihi laturum opem, vt aliquid proficui depromam; idq; ob ſummam plurium Animarum neceßitatem, quæ in incepto virtutis itinere, dũ eas Dominus in hac obſcura Nocte collocare vult, vt per eam ad vnionem diuinam perueniant, minimè vlterius progrediuntur: aliquando quia eam ingredi, aut ſeſe in ea collocari recuſant. aliquãdo vero, quia ſeipſas minimè intelligunt nec idoneos peritoſq; duces, qui eas ad ſummitatẽ vſq; montis perducant, ſortiuntur. Quare eſt res cõmiſeratione digna, videre plures Animas aptitudine naturali, diuiniq; fauoris auxilijs ad vlterius in via hac progrediendũ dotatas, in infimo cũ Deo agendi*

gēdi gradu remanere, eo quod abnuāt, vel ignorēt, vel certè à vita ſpiritualis initijs deflectere, & auelli nō doceātur. Nōnulli ſiquidem Confeſſarij & ſpiritualis vitæ Patres, eo quod lumine iſtarumq; viarū experimentis deſtituti ſint, potius huiuſmodi Animas præpediunt, illiſq; detrimento ſunt, quā adiumēto: ſimiles facti fabricatoribus Babylonis, qui cum materiā ædificio aptam porrigere debuiſſent, aliam multum ab ea diſcrepantem ſuppeditabant, eo quod minimè idioma illud perſpectum illis eſſet: vnde nec quidquam aggreſſi operis perfecerunt. Quamobrem res eſt prorſus moleſta & durum Animam in huiuſmodi euentibus minimè ſeipſam intelligere, nec qui eam intelligat, reperire poſſe,

Pluraq; alia ad hoc propoſitum optimè in eodem prologo ſubiungit, in ſuiſq; libris ſæpè repetit, præcipuè verò in illo, qui inſcribitur, *Flamma amoris viua*, Cant. 3. §. 4. vbi ſic inquit. *Quantum ad primum ſpectat, non mediocriter neceſſarium eſt Animæ proficere, & non retrocedere cupienti, conſiderare, cuius ſeſe manibus credat., qualis enim fuerit Magiſter, talis erit & diſcipulus: & qualis Pater, talis & Filius. Præſtinere porro iſto, ſaltem pro ſublimioribus eius rebus, imo etiam pro mediocribus, vix ductorem aliquem perfectum ſecundum omnes quæ ad officium iſtud requiruntur partes reperiet. Vt enim eſſe ſapiens, diſcretus & rerum iſtarum experientia conſpicuus. Ad rectam enim directionem gubernationemq; ſpiritus, etſi fundamentum neceſſarium ſciētia ſit, & diſcretio, ſi tamen ſublimiorum rerum experiētia deſit. ignorabit in illis quando à Deo conferuntur animæ, eam dirigere, magnoq; poſſet illi detrimento eſſe &c.* Quod experientia ipſa ſatis comprobatum eſt, quotidieque magis comprobatur.

Vnde S. Mater noſtra THERESIA cap. 4. ſuæ vitæ teſtatur ſe per plures annos non inueniſſe ſpirtualem Magiſtrum, qui eius ſpiritum intelligeret, eamque in hac ſpirituali vita rectè dirigeret, quamuis multa diligentia, & ſtudio diuerſis in locis illū quæſiſſet. *Nullum Magiſtrum, Confeſſarium*, inquam, *inueni, qui me intelligeret, tametſi viginti ipſis annis postquam hoc quod hic dico, contigit, talem quæſierim. Quod haud dubiè mihi non parum nocuit. ex huius defectu, non ſolum ſæpè retroceſſi, verum etiam in præſentiſſimo periculo fui, ne penitus peſſum irem, &c.* Qua etiam de cauſa multa damna, ſpiritualeſque labores cap. 5. & alibi affirmat ſe paſſam fuiſſe.

12 Cuius inopiæ facilis & euidens ratio apparet: cum. n. ad hoc ſpirituale Magiſteriū, præter ſcientiam, ſit etiam neceſſaria experientia, vt S. Patres paſſim clamant, & infra latiùs oſtendemus, hanc autem experientiam de rebus adeò ſublimibus pauciſſimi obtineant, quia pauciſſimi ſunt, qui eximiam illàm ſpiritus paupertatem, vitæ puritatem, creaturarumq; abſtractionem ad eā neceſſariam habeāt, vt docent etiam communiter S. Patres D. Bernard. ſer. 3. de Circumciſione, ibi. *Ad hanc perfectionem pauci, ni fallor, perueniunt in hac vita*, & c. vlt. de interiori domo, vbi idem optimè tractat. D. Bonauent. de Myſtica Theol. c. 3. pag. 4. vbi ait, ideò Theologiam hanc vocari Myſticā, ſeu occultam, quia pauci ad ipſam recipiendam ſe diſponunt; Dionyſius Carthuſ. in præfatione ad tract. de fonte lucis, Ricardus de præparatione ad contemplationem cap. 76. ibi. *O quam rari ſunt, vel quia nolunt, vel quia nequeunt, qui huc vſq; aſcendunt, rarum valde in hunc montem aſcendere, ſed multò rarius in eius vertice ſtare, & ibi moram facere, rariſſimum autem ibi habitare, & mente requieſcere &c.* Vbi hoc elegantiſſimè proſequitur: docent etiam Eſchius in Exercitationibus diuinis, exercitatione 5. Aluarez de Paz tom. 2. de vita ſpiri. lib. 2. p. 1. c. 11. & lib. 4. p. 3. c. 34. adducens ad hoc propoſitum illud Iob 28. *Sapientia vbi inuenitur, & quis eſt locus intelligentiæ?* noſter Ioannes à IESV Maria, in ſchola orat. titul. 8. dub. 12. pluresque alij.

Cum

Cum ergo tam pauci ſint, qui obtineant experientiam ad hoc ſpirituale magiſterium neceſſariam, meritò Myſticus noſter Doctor loco citato aſſerit vix aliquem inueniri, qui vndequaque poſſit in hac perfectionis, & contemplationis via, ſpiritualis Magiſtri munus exercere, cuius veritatis, adhuc intra naturalem ordinem, notitiã habuit Plato, ſi quidem lib. 4. Dial. de virt. fol. nobis 16. tam difficilè exiſtimauit perfectum virtutis Magiſtrum inueniri, vt dixerit: *Sæpè numero ſi qui virtutis Magiſtri eſſent, omni ſtudio inueſtigaui, nec vnquam inueni, & ſi vna cum cæteris pluribus, atque his, vt videbatur, huius facultatis peritis, id quæſiui.* Ex hac igitur ſpiritualium Magiſtrorum inopia ſatis apertè horum librorum Venerabilis noſtri IOANNIS ingens vtilitas apparet; ſiquidem in eis continetur tam ſolidum, ſecurum, ac ſublime Magiſterium, ad quod non ſolum hi, qui ad prædictam perfectionem & intimam cum Deo vnionem tendunt, ſed etiam eorum ſpirituales Magiſtri, & Confeſſarij tuto ſeſe confugere poſſint; quia propter eximiam huius celeberrimi Doctoris, in his rebus, ſapientiam cum longa experientia coniunctam, inſignemque vitæ puritatem, & perfectionem, quidquid ad hoc tam neceſſarium & difficile Magiſterium deſiderari poteſt, cumulatiſſimè in eius doctrina reperient. 13.

§. II.

Horum librorum in lingua vulgari vtilitas, & conuenientia demonſtratur.

EX quibus etiam deducitur, non ſolùm non eſſe nociuum, ſed valdè vtile, doctrinam hanc vulgari lingua ſcriptam præ manibus haberi: cum enim plures ex his, qui ad hanc cum Deo vnionem per contemplationis viam tendunt, ſimplices ſint, ac Latinæ linguæ ignari, vel in ea non multum periti, vt experientia ipſa ſatis compertum eſt, & ratio id conuincit, eo, quòd prædictæ perſonæ à rerum tumultu, ac negotijs alijſque curis, quæ mentem diſtrahere ſolent liberi, & expediti eſſe ſoleant, non eſt dubium, quin ad contemplationem, familiaremque cum Deo vſum, ſatis apti ſint, quia, vt docent D. Greg. lib. 6. moral. cap. 28. D. Thomas 2. 2. quæſt. 180. artic. 2. D. Bonauent. in prologo libri de regimine conſcientiæ, vel fonte vitæ, & communiter SS. PP. ad contemplatiuam vitam valde conueniens eſt, ab exteriori actione, & immoderata occupatione, aliarumque rerum curis quieſcere; impeditur enim actus contemplationis per tumultus exteriores, & curas. 14.

Cum ergo plures ex his, qui contemplationi vacant ſimplices, ac Latinæ linguæ ignari, vel parum in ea exercitati ſint, conuenientiſſimum ſanè fuit, doctrinam hanc adeò illis vtilem, & neceſſariam taliter ſcribere, vt commodè poſſent illam intelligere, eaque vti, quod, niſi vulgari lingua eam præ manibus haberent, nequaquam aſſequerentur; maximè, cum plures ex his ſpiritualibus, & ſimplicibus perſonis ſæpe, vel ratione ſtatus, vel alijs de cauſis ſpiritualem Magiſtrum in his rebus peritum, vel alios viros doctos, quos conſulant, habere nequeant. Vnde niſi in aliquo libro, vulgari lingua ſcripto, ea, quæ ad hanc tam ſublimem, & reconditam, ipſiſque neceſſa-

Digitized by Google

riam materiam pertinent, inueniant, ac præ manibus habeant, ſpiritualis doctrinæ alimento omnino carebunt, ſameque miſerè conſumentur, eruntq; de numero illorum, de quibus ſupra diximus verificari illud Thren. 4. n. 4. *Adhæſit lingua lactentis ad palatum eius in ſiti: paruuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis.*

15. Sed non ſolum ad huiuſmodi animarum vtilitatem, verum etiam ad ſpiritualium Magiſtrorum lucem, id ipſum conuenientiſſimum fuit; cum enim plures ex illis in Theologia Myſtica, ac ſpiritualium rerum experientia (quæ, vt infra oſtendemus, ad hoc ſpirituale Magiſterium præcipuè ſpectanda eſt) non parum exercitati, in ſapientia tamen ſæculi, ac Latina lingua non admodum eruditi ſint, oportebat ſanè doctrinam hanc in hac materia adeò ſecuram, & ſalutarem, taliter ipſis offerre, vt abſque difficultate poſſent illam intelligere, eaque ad proprium munus exercendum commodè vti, quod niſi in vulgari lingua eam præ manibus haberent, vix ægrè aſſequi poſſent, & ideo maneret huius ſublimis doctrinæ ingens Theſaurus, reſpectu plurium, tam ex Magiſtris ſpiritualibus, quam ex diſcipulis, abſconditus, eoque ipſo reſpectu illorum inutilis, iuxta illud Eccl. 20. *Sapientia abſcondita, & Theſaurus inuiſus, quæ vtilitas in vtriſque?* Imò reprehenſionem mereretur ſublimis hic Doctor, ſi doctrinam hanc in his temporibus adeò neceſſariam, vtpote quæ in præcauendis illuſionibus, quibus plures perſonæ decipiuntur, tota verſatur, ſub Latini Sermonis velamine abſconderet, id namque eſſet abſcondere animarum frumentum, in tempore publicæ neceſſitatis, & famis, quod Deo valde ingratum eſt, iuxta illud Prouerb. 11. num. 26. *Qui abſcondit frumenta, maledicetur in populis.*

16. Hanc autem ingentem vtilitatem confirmat experientia ipſa, tam in his libris ſublimis noſtri Doctoris, quam in alijs ſimilis argumenti, qui in vulgari lingua circumferuntur, nam, vt modo omittamus vberrimos fructus ex doctrina IOANNIS noſtri à pluribus, tam ſapientibus, quam ſimplicibus huc vſq; collectos, quis neſciat, cum quanta animarum vtilitate plures libri de oratione, & contemplatione, necnon, & de diuinis viſionibus, ac reuelationibus agentes, vulgari lingua, in omnium manibus circumferantur? cuiuſmodi ſunt libri illi, qui Hiſpano ſermone vocantur, *Abecedarij*, & etiam alius, qui inſcribitur, *Item, Aſcenſus Montis Sion*, ex quorum lectione S. Mater noſtra THERESIA (vt plures alias perſonas omittamus) magnam vtilitatem experta fuit, eo tempore, quo ſpirituales Magiſtros, qui eius ſpiritum intelligerent, non inueniebat, vt ipſamet cap. 4. & 23. ſuæ vitæ teſtatur: ſimiliterque in lingua vulgari circumferuntur, cum magna vtilitate liber Theologiæ Myſticæ D. Bonauenturæ, Exercitia Nicolai Eſchij, Vita, & reuelationes S. Gertrudis, S. Catharinæ Senenſis, & Venerabilis IOANNÆ DE LA CRVZ, alijque libri ſimilis argumenti, noſtri Hieronymi à Matre Dei, alias Gratiani, Molinæ Carthuſienſis, Albaradi, & aliorum plurium, & vt cæteros omittamus vnus pro omnibus ſufficiat liber S. Matris noſtræ THERESIÆ, ſublimis contemplationis doctrina, Myſtici noſtri Doctoris doctrinæ omnino ſimilis, diuiniſque reuelationibus refertus, qui vt ſupra cap. 1. à num. 8. diximus in omnibus fere linguis, cum communi admiratione, & vtilitate, totiuſque Eccleſiæ, ac Summorum Pontificum approbatione præ omnium manibus habetur: ex cuius doctrina (vt benè notauit ſapientiſſimus Magiſter Luiſius Legionenſis ſupra citatus) nullus vnquam deceptus, aut illuſus inuentus eſt. Si

ergo

Digitized by Google

ergo ex his libris, qui de hoc argumento vulgari lingua tractant, tam ingens vtilitas in Eccleſia Dei experimento ipſo comprobata eſt, nulla apparet ratio cur de vtilitate librorum Venerabilis noſtri IOANNIS, vbi hæc eadem doctrina adeò ſecurè, & prudenter tractatur, poſſit cordatè dubitari.

Quod etiam ex eo magis confirmatur, quia plures SS. Patres, tam Græci, quam 17.
Latini de huiuſmodi, & alijs rebus valde ſublimibus in proprio, & vulgari idiomate, quod reſpectu illorum, & gentis ad quam ſcribebant, Græcum, vel Latinum erat, ſuos libros ediderunt, ex quo non damna, ſed ingentia commoda, & vtilitates in Eccleſia Dei ſecutæ ſunt.

Imò addimus, quod etſi ex alijs libris, qui lingua vulgari de hoc argumento tra- 18.
ctant, modica vtilitas, vel etiam incommoda aliqua ſequuta eſſent (quod, vt vidimus, verum non eſt) tamen in doctrina Myſtici noſtri Doctoris nullum fundamentum, aut occaſio id prudenter timendi, ſed potius ingentem ſperandi vtilitatem, inuenitur: etenim damna, quæ ex huiuſmodi libris, vt in plurimum oriri ſolent, proueniunt ex inordinato aliquo appetitu diuinarum viſionum, ac reuelationum, aut aliarum rerum huiuſmodi, ex quibus ſanctitatis fama, proprijque nominis celebritas acquiri ſolet; ex quo appetitu aditus ad plures errores, Dæmonis illuſiones, & vitia aperitur: at doctrina hæc IOANNIS noſtri non ſolum appetitum hunc non excitat, quin potius illum omnino extinguit totus enim eſt prudens hic Doctor in tali appetitu damnando, & extirpando, frequentiſſimè docens, non eſſe curandum de huiuſmodi viſionibus, ac reuelationibus, imo potius eas, communiter loquendo, reſpuendas eſſe, ſpiritualeſque Magiſtros valde hortatur, vt à ſuis diſcipulis earum amorem, & æſtimationem auferant: totamque ſuam doctrinam eo dirigit, vt animas abſque vllo talium rerum adminiculo, ſed ſolo fidei lumine innitendo, propriæque mortificationi internæ, & externæ ſemper incumbendo ad intimam cum Deo vnionem ducat, & ita tota eius doctrina carni, & ſanguini, ac vano honoris appetitui, proprioque amori eſt valde aduerſa, adeoque rigida, vt potius timendum ſit, ne homines ab ea deterreantur, quam ne propter illam, ad prædictarum rerum vanum, & inordinatum amorem excitentur: quod optime præſenſit ipſe Venerabilis noſter IOANNES, dum in prologo ſuorum librorum ſic ſcripſit: *Arbitror nihilominus, quod licet hæc ſublimiori exactiorique ſtylo tractarentur, quam hoc loco nos fecimus, non multorum palatò bene ſaperent, nec à multis exoptarentur. Non enim hic valde moralia ex ſpiritualibus, quibus per ſuauia & iucunda ad Deum ire placet, grata tradentur, ſed ſubſtantialis ſolum, & ſolida pro vtriſque doctrina, ſi tamen ad ſpiritus nuditatem, de qua hic agitur, peruenire voluerint.* Tantum igitur abeſt vt doctrina hæc occaſionem ad prædicta damna præbeat, vt potius ſaluberrimum contra illa antidotum contineat, & ideo de eius ingenti vtilitate, etiam in lingua vulgari dubitari non poteſt.

§. III.

Inſignis aucto ritas Magiſtri Luiſij Legionenſis ad hoc propoſitum adducitur.

19. TANDEM ad hoc propoſitum non poſſumus non adducere inſignem reſponſionem, quam ſimili obiectioni aduerſus libros S. M. N. THERESIÆ factæ præbuit ſapientiſſimus ille Magiſter, Luiſius Legionenſis, in Apologia citata, vbi ſic habet: *Et ad primum, vt pateat eſſe calumniam præſuppono, Orationem vnionis eſſe ſuſpenſionem Animæ in Deo, quæ accidit, quando oranti & in diſcurſu intellectuali exiſtenti, Deus applicando ſuam virtutem, & potentiam eam ad ſe trahit, eique ſuſpendit diſcurſum intellectualem, & accendit voluntatem eius vnitiuo amore. Hoc præſuppoſito, Dico: Verum eſſe huius vnionis mentionem haberi in iſtis libris, & in illis declarari, quid ſit iſta vnio, & in quo conſiſtat: item de bonis effectibus quos cauſat, qua ratione valeat cognoſci, & diſcerni vera à falſa, & ſi hoc eſt illam edocere, verum eſt hos libros illam docere, ſed quæro, talis doctrina quod nocumentum adfert, vel quodnam inconueniens in ſe continet; quod ſi aſſerere velint, tale orationis genus minimè reperiri falſiſſimum quid aſtruunt, & in ſanctos maledici ſunt, qui de hoc ſcripſerunt, imo contra ipſam Fidei veritatem: conſtat quippe ex Sacra Scriptura dari orationem raptus ſeu ecſtaſis & vbi tale orationis genus reperitur, habetur & illud quod vocamus vnionis; ſi vero fateantur, vt illos fateri oportet, dari tale orationis genus, non rectè aſſerere poſſunt hoc malum eſſe, cum illud Deus elargiatur: & ſi datur & bonum eſt, quanam ratione malum eſſe poterit tractare de tali vnione, eiuſdem demonſtrare qualitates, fallacias detegere, quæ hoc in itinere occurrere poſſunt; ne gradientes per illud decipiantur.*

20. *Si vlterius dicant, hanc orationem per regulas, & præcepta minimè acquiri poſſe, maximam dicunt veritatem: & hoc eſt omnium primum monitum horum librorum; ac proinde nulla illius dant præcepta nec regulas, ſolum orationis ſtudio incumbentes admonent, quod ſi ad hunc orationis gradum pertingere cupiant, magnam conſcientiæ puritatem ſectentur oportet; cor inſuper à rebus terrenis auellant, ad ea quæ perfectiora ſunt, ſemper adſpirent, vt ſunt præcepta & conſilia Euangelica, ſi ergo hæc vnionis via eſt bona & perfecta, bonum quoque eſt & neceſſarium haberi libros, qui de ea tractent, & qui oſtendant eius naturam, qualitates, & ſemitas. Cur conueniat librum reprobare, qui eſt dux viæ bonæ? Quod ſi expediat talia non ſcribere, ideo erit, ne ſciantur, & ſi hoc conuenit, idcirco erit quia expedit ea non deduci in vſum. At nemo ſanè erit adeo hebes & ignorãs, qui hoc ipſum auſit aſſeuerare: imo è contra quia eius vſus vtilis eſt, etiam ſcientia erit neceſſaria: ac propter hanc ipſam rationem maximè proficuum eam ſcribere.*

21. *Reſpondeant mihi qui iſta proferunt quibuſnam nocumentum aliquod cognitio huius vnionis adferat? an illis qui de ea tractant? minimè: quia communicatur illis lumen ad hoc ipſum quod pertractant melius edocendum. Iſti vero qui non agunt de ijs quæ hic legunt, alterutrum neceſſario percipiunt, vel admirationem de Deo ſuper delitijs, quibus ſuos fouet; vel deſiderium ſequendi iſtam viam, & deſerendi totum vt Deum tam ſibi amicum experiantur: quæ duo motiua, vt per ſe patet, vtilia ſunt.*

Videtur

Videtur tales, qui ad iſta attendunt, nullos præter hos vidiſſe libros, & ignorare alios quoq; reperiri ſcriptores, qui de eadem materia pertractant; quænam ergo iniuſtitia labes eſt, ab his dumtaxat ſcriptis cauere ſibi, quæ inter alia millena ſcripta verſantur? Videant S. Bonauenturam, Richardum à S. Victore, Ioannem Gerſonem, & ſi conſcriptos in lingua vulgari exoptant, videant tertiam partem Abecedariorum, & videbunt eſſe exiguum quod B. Mater THERESIA hoc in genere ſcribit, reſpectu eorum quæ alibi & dicuntur, & exarantur, & hoc quo ad primum. Huc vſque Legionenſis loco cit. qui etiam in epiſtola ſcripta ad Moniales Monaſterij Matritenſis Ordinis noſtri, quæ in principio operum S. M. N. THERESIÆ habetur, ſic ad propoſitum loquitur. 21.

Iam reliquum eſt, reſpondere nonnihil ijs, qui adeo hoſce libros periculoſos cenſent, quod res, nimis quam ſubtiles, & ſublimes tractent, quas ad vniuſcuiuſque genium non facere, nec ad omnes, paſsim ſpectare aiunt. Cum ergo tria ſint hominum genera, quorum alij de facto orationi intendũt, & vacant, alij ſi vellent, ei poſſent intendere, alij denique ob ſtatus ſui conditionem, prorſus, etſi vellent, non poſſunt; peto iam ipſe, quibuſnam horum libri huius lectio periculum ſit creatura? an ſpiritualibus? nequaquam: niſi fortaſsis alicui noxium & periculoſum ſit, noſſe quid faciat, & cuius rei profeſsionem faciat. An vero ijs, qui orationi vacandi occaſionem quidem habent, ſed negligunt? multo minus: inueniunt namque in his libris, non ſolum qui ipſos, cum eam exercere volent, conducat, & viam commonſtret; verum etiã qui eos excitet atq; animet vt hic animum applicent. Quod profecto magnum bonum eſt. Tertij ergo generis hominibus, quid eſt, quod hic noceat, & periculum creet? an noſſe, quod Deus hominibus amabilis, affabilis, & blandus eſt? quod eum inueniat, qui ſe ab omni prorſus re ſequeſtrat, & denudat? quas animæ delitias afferat? qualis ſit inter eas quas illi confert conſolationes diſcrimen? quo eum modo depuret, expurget, & velut ſublimet? Quid hic, quæſo eſt, quod cognitum legentem non ſanctum reddat? quod non quandam in ipſo Dei admirationem excitet, ipſumque ad eum diligendum inflammet? ſi ergo operum horum exteriorũ, quæ Deus in rerum creatione & gubernatione peragit, conſideratio quædam communis boni, & in omnium hominum vſum, ſchola ſit, quomodo arcanorum eius mirabilium cognitio, cuiquam eſſe poſsit periculoſa. 22.

Et licet fortaſſe quis ob malam ſuam diſpoſitionem, aliquod hinc ſibi damnum & noxam eliceret, anne idcirco tanto bono & vtilitati, & quod in tam multos dimanare poſſet æquum foret ianuam occludere & illud impedire? eadem ratione poſſet & ab Euangelij prædicatione ceſſari: nam ipſum, non recipientibus (vt Apoſtolus ait) maioris eſt damnationis occaſio. Quæ demum ſcripta ſunt, etiam ipſam ſacrã Scripturam ſub ijs cõprehendendo, è quibus male affectus animus non aliquem errorem poſſet arripere & haurire? In ipſo rerum examine & dijudicatione videndũ eſt, num ipſa in ſe bona ſint, & ad fines ſuos conſequendos congrua, non autem quomodo ſiniſter nõnullorum vſus eas ſit vſurpaturus, ſi enim ad hunc reſpicere velimus, nihil vſque eo ſanctum eſt, quod non poſsit meritò vetari ac prohiberi. Quid Sacramentis Eccleſiæ ſanctius eſt? quam multos tamen inuenire eſt, qui ex ſiniſtro eorum vſu & frequentatione deteriores fiunt? Diabolus, vtpotè ſubdolus & vafer, & ſemper ad nobis nocendum excubans, in varios ſeſe induit colores, ſeque in mentibus quorundam tanquam de proximi ſalute & bono ſollicitum & proſpicientem oſtendit, quò, per ſpeciem alicuius particularis damni auertendi, ſimul ab omnium oculis ſubmoueat id, quod publicè & in communi bonum & proficuum eſt? Nouit quippe damni plus ſe facturum in omnibus ijs, qui horum librorum lectione aut vitam emendabunt, aut ad ſpiritualem perfectionẽ peruenient, quam compendij ex inſcitia, aut prauitate huius vel illius priuati, qui ob malam ſuam 23.

diſpoſitionem hu'is offendiculum capiet, & periculum. Quare ne priores illos amittat, paucorum bonorum, quos alijs ſexcentis modis corrupit & deprauauit, damnum magnifacit, & nobis ob oculos ponit. Quanquam ſicuti paulo ante dixi, neminem ita male diſpoſitum eſſe ſciam, qui inde damnum referat, quod nouit Deum amicis ſuis amabilem eſſe & quamuis ipſe in ſe ſuauis ſit, & quibus anima modis ad ipſum perueniant: quæ omnia hic tractatus quam cumulatiſſimè docet & tradit. num. 24. *Solos illos hic timeo, qui omnes iuxta ſuam normam & præſcriptum conducere volunt, ita vt vix quidquam probent, quod ipſi non dirigunt, & inadueniunt, & totis ad hoc viribus connitantur, ne, quod ex ſola ipſorum mente & propoſito non fit, vllam apud alios authoritatem inueniat. Quibus ſatisfacere & reſpondere omnino nolo, quod ex propria voluntate error ipſorum ortum habeat, vnde nec reſponſionem aliquam volent admittere, ſed cæteros omnes rogatum velim, ne quo illis modo auſcultent aut credant, quod hoc non merentur.* Huc vſque ſapientiſſimus hic vir, cuius verba ſic ad longum retulimus, quia propoſito noſtro adeò mirificè congruunt, vt pro defenſione horum librorum myſtici noſtri Doctoris, data opera, conſcripta à tanto viro fuiſſe videantur.

§. IV.

Propoſitæ obiectionis reſponſio concluditur.

25. CONCLVDAMVS ergo reſponſionem huius obiectionis, colligendo ex dictis non aliunde, niſi ex Dæmonis malitia, & inuidia plurium bonorum, quæ ex horum librorum Venerabilis noſtri IOANNIS lectione facilique intelligentia ſecuta ſunt, in poſterumque cum maiori incremento proculdubio ſequentur: ex hac ergo Dæmonis inuidia ortum fuiſſe aliquorum ſcrupulum, vanumque timorem circa huius doctrinæ, adeò his temporibus vtilis, & neceſſariæ & ab omni periculo liberæ, communem diuulgationem, ſub titulo zeli boni communis, maximè cum huiuſmodi zelum & ſcrupulum non videamus in illis circa euulgationem aliorum librorum, qui quotidie lingua vulgari in lucem prodeunt, reſque non ſolum inutiles, & vanas, ſed valdè profanas, & pocius, quibus vitiatus hominum animus facillime adhæret, continent, & in plurium manibus, cum maximo eorum, & totius reipublicæ damno, circumferuntur.

26. Quod etiam optimè adnotauit Sapientiſſimus Magiſter Luiſius Legionenſis Apologia iam citata his verbis: *Et ſic dicendo concludo, quod citra vllam dubitationem credam, illos grauiſſimè à dæmone decipi, qui de his libris non eâ qua par eſt reuerentiâ loquuntur: & quod ab impoſtore diabolo eorum lingua dirigatur, ad horum librorum euidentem fructum ipſis medians bus præpediendum, ſi poſſit. Quod euidenter ex hoc patet; ſi enim ſpiritu Dei agerentur, prius & ante omnia condemnarent libros Caliſtina, Equeſtres & ſexcentas alias Cantilenas aliaſque plenos vanitate, & laſciuia, quibus momentis ſingulis inficiuntur, velut peſtifero veneno innumeræ animæ, ſed cum non moueantur à Dei ſpiritu, iſtorum nullam mentionem faciunt, per quos deprauatur Chriſtianitas & morum bonitas, ſed de illis loquuntur, & illos cauillant, qui bonos ordinant mores, qui recolligunt animam, & ad Deum maxima cum efficacia ducunt.* Satius ſanè

Digitized by Google

ſanè eſſet zelum in euulgatione horum librorum auertenda, ac reprimenda exercere, quàm in impedienda diuulgatione librorum ſpiritualium, qui ad animarum profectum adeò vtilem, neceſſariam, ac ſecuram (ſicuti oſtendimus, & ex dicendis magis conſtabit) doctrinam continent.

Nec huic indiſcreto zelo ſuffragatur auctoritas aliquorum ex SS. Patribus, & Doctoribus aſſerentium res valdè ſublimes non eſſe facile alijs communicandas: nam (vt ex huc vſque dictis conſtat) huiuſmodi communicationem, & diuulgationem cum debitis circumſtantijs, ita vt communis vtilitas prudenter ex tali diuulgatione ſperari poſſit (vt in præſenti contingit) nequaquam reprobant; ſed potius ſuis exemplis, & doctrina ſuadent: ſolum ergo reprobare poſſunt talium rerum diuulgationem; vel cum ſit determinatè reſpectu perſonarum ad talem doctrinam capiendam inhabilium: Magiſtri namque doctrina cum diſcipulorum captu proportionanda eſt, iuxta illud Pauli, *Lac vobis potum dedi, non eſcam, nondum enim poteratis*, 1. Corinth. 3. n. 2. quod inconueniens non reperitur, quando generaliter, abſque huiuſmodi perſonarum determinatione, doctrina ſcribitur, vt in eiuſdem Pauli ſublimi doctrina, quæ in eius epiſtolis continetur, cernere licet: vel etiam earumdem rerum euulgationem poſſunt reprobare, cùm ſpecialiter ratione circumſtantiarum, loci, temporis, & perſonarum maius damnum, quàm vtilitas prudenter rimeri poteſt, quod in caſu de quo loquimur, oppoſito modo contingere, ſatis oſtenſum eſt: vel denique huiuſmodi euulgationem meritò damnant, quando Scriptor, ſeu Magiſter taliter præſumit de rebus ſublimibus, cuiuſmodi ſunt noſtræ fidei myſteria, diſſerere, vt ea omninò, & perfectè declarari, ac ratione noſtra aſſequi, & veluti comprehendi poſſe, denotet. Quod talium rerum altitudini, & profunditati valde derogat. 27.

Cæterum, qui taliter de his rebus ſcriberet, vt potiùs rationis noſtræ opus excludendum eſſe, intellectumq; proprium in fidei obſequium captiuari debere, huiuſque fidei lumini in ſublimibus rebus, cum magna ſubiectione, & reuerentia innitendum eſſe doceret, is proculdubio rectiſſimè, & cum magna vtilitate, & iuxta ſanctorum Patrum documenta de his rebus ſublimibus ageret. Quo pacto ſublimem hunc Doctorem noſtrum de illis tractare cuicumque doctrinam eius legenti manifeſtum erit, ſiquidem tota in eo verſatur. vt animam per obſcurum fidei lumen dum in huius vitæ caliginoſo loco degit, ad ſublimem contemplationis, & vnionis cum Deo montem ducat. Vnde ex doctrinæ huius euulgatione non damna, ſed plures, & ingentes vtilitates prudenter ſperari vndequaque poſſunt, idque experientia ipſa iam comprobatum eſt, ſed circa hoc argumentum de vtilitate horum librorum, videantur ea, quæ duobus præcedentibus capitibus in præcedentium obiectionum ſolutionibus, necnon ea, quæ cap. 2. in huius doctrinæ commendationem diximus. 28.

(·:·)

Digitized by Google

§. V.

Incidenti quæſito fit ſatis.

29\. TAndem, vt cuiuis obiectioni, aut ſcrupulo, qui contra hos libros in communi occurrere poſſet, plenè ſatisfaciamus, placuit vltimò adijcere rationem eius, quod aliquis poſſet inquirere: Cur, ſcilicet ſublimis hic Doctor, ſicuti in ſuæ doctrinæ comprobationem, & confirmationem tot Scripturæ teſtimonia adeo ſublimiter, ac ſubtiliter explicata adducit, ſic etiam ſanctorum Patrum teſtimonia non referat? Ex hoc namque occaſio tribui videtur ad ſuſpicandum doctrinam hanc non adeò conformem eſſe eorum doctrinæ, à quorum teſtimonijs abſtinuit.

30\. Sed ſuſpicionem hanc vanam, & falſiſſimam eſſe ex dicendis in progreſſu harum obſeruationum ſatis conſtabit, in quibus oſtendemus IOANNIS noſtri doctrinam in ſanctorum Patrum Illuſtriumque Doctorum libris omnino contineri. Vnde non ideo ab eorum teſtimonijs referendis abſtinuit, quia ipſis aliquo modo minus conſonam eſſe exiſtimaret, ſed propter duo. Tum nimirum quia ſatis illi viſum eſt, doctrinam ſuam Scripturæ ſacræ (quæ diuinæ ſapientiæ Theſaurus eſt) firmiſſimis teſtimonijs frequenter comprobare, & confirmare, vt ſic maximam apud homines auctoritatem, & robur obtineret, ſummamque fidem ſibi conciliaret. Tum etiam, quia intendebat doctrinam hanc, quantum fieri poſſet, breuiter, & ſine prolixitatis faſtidio, atque ad legentium ſolam vtilitatem, non autem ad propriæ eruditionis oſtentationem ſcribere: & ita, cùm ex Scripturæ ſacræ teſtimonijs debitum ſuæ doctrinæ robur præbuiſſet, ab alijs teſtimonijs adiungendis, quibus opus hoc nimium creſceret, nec facile præ manibus haberi poſſet, & ita eius communis vtilitas impediretur, libenter abſtinuit; maxime cum eo ipſo, quod demonſtraſſet eius doctrinam ſacræ Scripturæ doctrinæ omnino conformem eſſe, eo ipſo perſpicuum remanebat, eſſe etiam conformem doctrinæ SS. Patrum, quam ipſi ex eodem fonte Scripturæ ſacræ depromſerunt. Nihil ergo remanet, quod aduerſus doctrinam hanc in communi obijci poſſit, ea vero quæ circa propoſitiones aliquas in particulari occurrunt, in ſequentibus diſcutientur.

CAPVT VI.

THEOLOGIAM MYSTICAM, SICVTI & quamlibet aliam ſcientiam, vel artem, proprias, ac reconditas phraſes, aut locutiones ſibi vendicare; quarum vſus minimè ab alijs in tali ſcientia ineruditis iudicandus, aut taxandus, ſed illius profeſſorum iudicio (dum modo de veritate conſtet) relinquendus eſt.

1\. QVIA ex vſu phraſium, ſeu locutionum, quæ in Theologia Myſtica ſpeciales, ac propriæ ſunt, oritur difficultas plurium propoſitionum, quæ in his libris à quibuſ-

quibuſdam nimis benè intellectæ, & propterea notatæ ſunt, ideò, vt manifeſtè appareat nullatenus, propter has difficultates, doctrinam hanc minori commendatione dignam eſſe, neceſſarium ſanè fuit, id, quod in titulo propoſuimus, in hoc capite præmittere.

Illud igitur in primis, tanquam certum ſtatuendum eſt, in qualibet ſcientia, vel arte, licitum, imò & conuenientiſſimum eſſe illius profeſſoribus, pluribus locutionibus, ac phraſibus illius ſcientiæ proprijs, quarumque legitimus ſenſus; his, qui in tali ſcientia, vel arte verſati non fuerint, ignotus ſit ſæpè, vti, quoties ſcilic. ad ea, quæ ſunt illius ſcientiæ propria, conuenjens iudicauerint; quæ proinde locutiones ab alijs, quantumuis in alijs ſcientijs eruditis, qui eas non benè capiunt, non ſtatim reijciendæ, vel damnandæ, aut contemnendæ ſunt, ſed earum iudicium his, qui in tali ſcientia eruditi fuerint, relinquendum, multumque prædictis Profeſſoribus in hac parte deferendum eſt. 2.

Huius veritatis ratio in eo fundatur, quod ſcilicet ad rectam nominum impoſitionem, ac loquendi modum neceſſe eſt rerum quibus nomina imponenda ſunt, vel de quibus ſermo inſtituendus eſt naturam perfectè cognoſcere. Hac enim ratione D. Thomas 1.p.q.13.ar.1.ait: *Voces referuntur ad res ſignificandas media conceptione intellectus ſecundùm hoc igitur, quod aliquid à nobis intellectu cognoſci poteſt, ſic à nobis poteſt nominari, ſicut hoc nomen homo exprimit ſua ſignificatione eſſentiam hominis ſecundum quod eſt &c.* Idemque docet art.8. eiuſdem quæſt. necnon opuſc.73. his verbis: *Cum nomina ſint ſigna rerum, & ipſas res nobiſcum ferre non poſſimus in diſceptatione veritatis ipſarum, ideò ipſis nominibus pro rebus vtentes, neceſſe habemus ſcire quid ipſa nomina ſignificent, &c.* Quod etiam prius docuerat Plato, dum in libro, qui Phædrus, vel de Pulchro dicitur in fine ſic ſcripſit: *Meminiſſe oportet non priùs poſſe aliquem dicendi artem ad ſummum calere ad perſuadendum, atq; docendum, quàm veritatem earum rerum quas dicit, aut ſcribit cognouerit, vniuerſamque rem definire, & definitione poſita rurſus ſecundùm ſpecies, vſque ad indiuidua diuidere nouerit.*

Vnde vt benè notauit Origenes homil.23. in Ioſue, & D. Ambroſ. in comment. epiſt. ad Rom. cap.1 non caſu, vel fortuitò, ſed ratione, & conſilio nomina rebus ab Antiquis poſita ſunt, quod benè confirmatur, ex eo quod ſacra Scriptura Geneſ 2. refert, ſcilicet: *Adduxiſſe Deum ad Adam omnia animantia terræ, & vniuerſa volatilia cœli, vt videret quid vocaret ea, omne enim quod vocauit Adam animæ viuentis ipſum eſt nomen eius, appellauitque Adam nominibus ſuis cuncta animantia, &c.* Ideò namque id factum fuit, *quia* (verba ſunt Abulenſis ſuper hunc locum): *Adam cognoſcebat proprietates animalium, & ſecundum has imponebat eis nomina, vt non ſolum cognitionem haberemus de rebus præſentibus per viſum, ſed etiam de rebus abſentibus per nomen, quod imponitur, ideòq; appellauit cuncta nominibus ſuis, id eſt, nominibus cuilibet ſpeciei appropriatis, &c.* Quod etiam docet ſuper eundem locum Hugo Card. & ex huiuſmodi nominum impoſitione colligit D. Thom. 1.p.q.94.ar. in argumento, ſed contra Adam habuiſſe omnium rerum ſcientiam, *quia ſcilicet ipſe* (verba ſunt ſancti Doctoris) *impoſuit nomina animalibus, nomina autem debent naturis rerum congruere, ergo Adam ſciuit naturas omnium animalium, & pari ratione habuit omnium aliorum ſcientiam, &c.* 3.

Ex quo manifeſtè deducitur, quod cum ſoli ſapientes, & periti in qualibet arte, 4.

 vel

vel ſcientia naturas rerum ad illam pertinentium perfectè calleant, ad ipſos dumtaxat ſpectat eiſdem rebus nomina imponere, ac phraſibus, & locutionibus ad proprias materias rectè ſignificandas aptis vti, vt ea quæ modo diximus ſatis probant, inſuperque docuit Plato in libro, qui Cratylus, vel de recta nominum ratione inſcribitur circa finem his verbis: *Neceſſe eſt ſcientem fuiſſe illum, qui nomina poſuit, aliter autem, vt iam dudum dicebam, nomina nequaquam eſſent, &c.* Qua etiam de cauſa D. Hieron. Amos 1. *Naturale eſt* (inquit) *vt omnes artifices artis ſua loquantur exemplis, & vnuſquiſque in quo ſtudio triuit ætatem, illius ſimilitudinem proferat.*

5. Vnde etiam conſtat ad huiuſmodi ſapientes, & peritos in qualibet arte pertinere de recta locutione, nominumque, & phraſium ad illam artem pertinentium vſu, iudicium ferre; cumque circa hoc difficultas aliqua occurrerit, illorum iudicio, non aliorum, quamuis in alijs artibus periti ſint, ſtandum eſſe: id namque in quauis difficultate, aut dubio circa propriam alicuius artis materiam ſeruari debere, optimè pluribus adductis exemplis docuit citatus Plato in libro, qui Theætetus, vel de ſcientia inſcribitur his verbis: *Cùm medicinæ quiſpiam imperitus in febrim ſeſe incurſurum putat, atque ita ſeſe calefactum iri, medicus autem repugnat contraria opinatus, vtrius illorum veram opinionem futuram ducimus? Num vtriuſque? Ridiculum quidem id eſſet, quin etiam de vino, quod dulce, vel auſterum futurum ſit, agricolæ non citharistæ opinio præualet, nec de conſonante, diſſonanteuè futuro gymnaſticus melius, quam muſicus opinatur, quando vero parata menſa offerenda ſunt epulæ, ac de futura illarum ſuauitate aliquid prædicendum, nonne coqui opinio potior, quam alterius cuiuſlibet popinariæ imperiti?* quam ratiocinationem concludit ſic in perſona Socratis loquens: *Satis iam aduerſus præceptorem tuum dictum ſit, quod fateri cogitur, alium alio ſapientiorem exiſtere, eumque talem menſuram eſſe; me autem cum expers ſcientia ſim, nihil menſuram fieri cogit.* Idemque docuit dialogo de natura hominis circa principium. Habemus itaque eum, qui in vnaquaque ſcientia ſapiens, ac peritus eſt, debere eſſe menſuram, cui cæteri in illa ſcientia, vel arte imperiti, quamuis in alijs ſapientiores ſint, debeant in his, quæ ad illam artem, vel ſcientiam pertinent, cuiuſmodi ſunt phraſes, ac locutiones illius artis propriæ, aliaque huiuſmodi, conformari.

6. Hac de cauſa diuerſarum artium, vel ſcientiarum Profeſſores, iiſdem vocibus, ac terminis materialiter ſumptis, valde diuerſo modo vtuntur, prout ad ea, quæ in vnaquaque ſcientia propria ſunt, ſignificanda congruentius eſſe iudicat, & ita eædem voces in hac, vel illa ſcientia longè diuerſam obtinent ſignificationem modumque dicendi, ac phraſim conſtituunt. Hac enim ratione Logici appellant, ſpeciem id, quod Iuriſperiti vocant, genus, nec non & indiuiduum ſumunt illi, pro eo quod hi appellant, ſpeciem. Mathematici tanquam principium per ſe notum conſtituunt, totum plus eſſe quam ſui partem, cum tamen Politici affirment dimidium plus eſſe quam totum, eò quod in his materijs prudentialibus, ac Politicis, dimidium denotat mediocritatem, totum verò ſupremam poteſtatem, & quia conuenientius eſt ad rectam gubernationem prudenti quadam mediocritate, quam ſuprema poteſtate dominij vti, vt benè docuit Plato dialog. 3. de legibus aſſerens Græcorum Rempublicam, & potentiam antiquum ſplendorem, & fœlicitatem ideò amiſiſſe, ac veluti euerſam eſſe, *Quia* (verba ſunt Platonis) *illud rectiſſimè dictum ab Eſiodo ignorarunt, dimidium nonnumquam plus eſſe quam totum, quando videlicet totum comprehendere noxium eſt, dimidium vero moderate ſe habet, &c.*

Præ-

Digitized by Google

Præterea Philoſophi, ac Theologi, Scholaſtici annihilationis nomen pro totali rei deſitione ſumunt, cùm tamen iuxta Scripturæ ſacræ phraſim annihilatio profundam quandam humilitatem ſignificet, iuxta illud Pſalm. 72. *Ad nihilum redactus ſum, & neſciui*, vt ibi Incognitus noſter, & alij adnotarunt. Eamdemq; annihilationem Theologi Myſtici pro ſumma quadam ſuimet, ac creaturarum omnium obliuione, ac derelictione ad Dei vnionem ordinata ſumunt. Philoſophus deinde Moralis quamlibet nimietatem, tamquam vitioſam, damnabit, eò quòd virtus in medio conſiſtit; at verò, iuxta Scripturæ ſacræ phraſim, nimietas perfectionis excellentiam denotat, iuxta illud Pauli ad Epheſ. 2. n. 4. *Propter nimiam charitatem qua dilexit nos Deus, &c.* Et Pſal. 111. *Beatus vir, qui timet Dominum: in mandatis eius cupit nimis.* Similiterque Moralis Philoſophus ſuperbiam, ac furorem non niſi in malam, ac vitioſam partem ſumet; at vero iuxta Scripturæ ſacræ phraſim, generoſitatem, maieſtatem, ac ſupremam excellentiam ſignificat, iuxta illud Prophetæ Amos 8. num. 7. *Iurauit Dominus in ſuperbiam Iacob*, id eſt, propter ſe ipſum, qui eſt bona ſuperbia Iacob, in quo etiam ſenſu verba illa Pſalm. 92. *Dominus regnauit, decorem indutus eſt*, tranſtulit ex Hebræo Caietanus, Dominus regnauit ſuperbia indutus eſt, & iuxta eandem phraſim ſæpè Regius Pſaltes furorem Deo tribuit Pſalm. 2. 6. 36. 37. & alibi, eundemque D. Dionyſius ſpiritualibus ſubſtantijs ſæpè adaptat. 7.

Præterea Philoſophi, ac Theologi alicuius rei ignorantiam pro defectu, ac priuatione ſcientiæ ſumunt: iuxta Scripturæ vero phraſim, vt videre eſt 2. ad Corinth. 5. & Matth. 25. num. 12. Deus ignorare, & neſcire dicitur, non quia alicuius rei ſcientia, & cognitione careat, ſed quatenus eam non approbat, vt docet D. Thom. 3. p. q. 15. art. 2. ad 2. Origenes in Pſalm. 36. homil. 3, & Hieronymus circa principium libri 8. commentar. in Iſaiam. 8.

Inſuper Morales Philoſophi virtutis nomen adaptant habitibus inclinantibus ad actus bonos, & laude dignos, at vero iuxta Theologos nulla virtus ſine charitate reperitur, vt bene notauit D. Thomas, quæſt. 14. de virtutibus artic. 6. ad 4. his verbis. *Dicendum, quod Philoſophi non conſiderant virtutes, ſecundum quod ſunt principia actus meritorij. Et ideò ſecundum eos habitus non formati charitate poſſunt dici virtutes, non autem ſecundum Theologos, &c.*

Tandem (vt plura alia exempla omittamus) Philoſophi abſolutè aſſerunt rem intellectam eſſe in intelligente, & cognitam in cognoſcente, quamuis re vera talis res ſecundum ſuum eſſe naturale longè ab illo diſtet, quia ad prædictam locutionem in illa ſcientia verificandā ſufficit talem rem ſecundum ſui ſpeciem, ac repræſentationem intellectui, aut ſenſui cognoſcentis coniungi: ſimilique ratione ijdem Philoſophi aſſerunt amantem in rem amatam transformari, ibique magis eſſe vbi amat, quàm vbi animat propter magnam inclinationem amoriſque pondus, quo amans in rem amatam fertur, cum illaque affectiuè vnitur, in quo ſenſu dicebat Paulus ad Galatas 2. numer. 20. *viuo ego, iam non ego, viuit verò in me Chriſtus.*

Ad hunc ergo modum nulla eſt ſcientia, ars, aut lingua, quæ proprias phraſes, ac locutiones peculiarem in illa ſignificationem habentes ſibi non vendicet, quas proinde, qui in illa ſcientia, aut lingua eruditus non fuerit, nequaquam callere poterit, & hac ratione impoſſibile omnino eſt Scripturæ ſacræ ſenſum percipere, niſi plures

res

Digitized by Google

res phraſes, ac locutiones, quibus plerumque vtitur, præcognoſcantur, pro quo plures regulas Cantapratenſis in ſuo Hypothepoſeon, alijque Scripturæ Sacræ Interpretes aſſignant.

9. Ex quo etiam fit, vt ſæpè alicuius artis, aut ſcientiæ profeſſores aliquibus phraſibus, ac locutionibus tamquam proprio inſtituto congruentioribus, & ad res illius ſcientiæ proprias ſignificandas aptioribus vtantur, quæ tamen apud alterius artis profeſſores tanquam incongruæ reprobantur, quo pacto D. Auguſt. tract. 2. in Ioan. circa illa verba Ioann. 1. *Qui non ex ſanguinibus.* ſic inquit: *Non timeamus ferulas Grammaticorum: dum tamen ad veritatem ſolidam, & certiorem perueniamus, &c.* Quod ideò dixit, quia iuxta Latinæ linguæ proprietatem, ſanguis pluralem declinationem non habet, qua tamen ſacer Interpres vſus fuit, tam loco citato, quàm Pſalm. 50. ibi: *Libera me de ſanguinibus*, vt ſic phraſim originalis textus melius exprimeret, quod etiam adnotauit D. Gregor. epiſt. ad Leandrum. Vnde Origenes homilia 3. in Cantic. rectè dixit, *Melius eſt in interpretatione Scripturarum Grammaticos offendamus, quam ſcrupulum in veritatis explanatione ponamus.* Et Boëtius in proœmio Porphyrij à ſe tranſlati inquit. *Verbum è verbo expreſſum reddidi, quòd in his ſcriptis, in quibus cognitio rerum quæritur, non luculenti oratione lepos, ſed incorrupta veritas exprimenda eſt, &c.* Cùm enim voces ad mentis conceptus exprimendos, veritatemque declarandam inſtitutæ ſint, illa ſanè locutio, ac phraſis in vnaquaque arte, facultate, aut lingua congruentior erit, quæ ad ea, quæ talis artis propria ſunt, declaranda aptior apparuerit, & ideò quamuis aliqua locutio vnius artis, aut ſcientiæ, ab alterius profeſſoribus non plenè percipiatur, vel illorum Inſtituto non adaptetur, aut illis non placeat, non propterea ab eiſdem, vel ab alijs reprobanda eſt, ſed illius intelligentia ab eiuſdem artis profeſſoribus petenda, eorumque arbitrio eius vſui relinquendus, eorundemque iudicio in hac parte ſtandum eſt.

§. II.

Facultatem hanc potiori iure Theologiam Myſticam ſibi vendicare oſtenditur.

10. HANC autem facultatem proprijs, ac ſpecialibus vtendi phraſibus, ac locutionibus, potiori ſanè titulo, inter cæteras alias artes & ſcientias, obtinet Theologia Myſtica, vt bene adnotauit D. Bernard. ſerm. 79. in Cantic. in principio, Suarez tom. 2. de Religione lib. 2. de Orat. cap. 12. num. 17. noſter Ioannes à IESV Maria, lib. de Myſtica Theologia in principio nu. 11. & ſequentibus, noſter Didacus à IESV, in Annotationibus ad libros Venerabilis noſtri IOANNIS A CRVCE, ac plures alij.

Cuius rei ratio deſumitur ex altitudine rerum, circa quas verſatur, quæ quò difficiliores, & abſtruſiores ſunt, eò per communes phraſes, & locutiones, vtpotè valde inferiores, & impares, minus aptè explicari poſſunt: & ideò nomina oportuit excogitare, vel iam excogitata nouis vſibus accommodare ad eorum proprietatem,

vel

Digitized by Google

vel aliarum ſcientiarum vſum ſæpè non attendendo, vt ſic, vel tenui quadam adumbratione rerum diuinarum altitudo proderetur, ſicuti in operibus D. Dionyſij, eiuſq; interpretibus, necnon & alijs Doctoribus Myſticis paſſim cernere licet, quæ proinde ſpeciales phraſes non niſi ab ijs, qui in hac ſublimi, & experimentali ſcientia eruditi fuerint, poterunt perfectè intelligi, & ideò cæteri, quamuis alias in ſpeculatiuis ſcientijs non ineruditi ſint, nequaquam ex eo, quod eas perfectè non calleant, occaſionem ad eas reprobandas ſumere debēt, ſed potiùs quoties aliqua in illis, iuxta Scholaſticæ Theologiæ regulas difficultas occurrerit, piè debent interpretari, vt D. Thom. in explanatione S. Dionyſij ſuo nos exemplo docuit, beneque notauit noſter Ioannes à Ieſu Maria loco citato num. 12.

Quæ omnia à fortiori confirmantur ex quadam doctrina Senecæ epiſt. 95. vbi ſic habet: *Adijce nunc quod artes quoque pleraque, imò ex omnibus liberaliſsima habeant decreta ſua, &c.* Ex quo infert, *nulla ars contemplatiua ſine decretis ſuis eſt, qua Graci vocant dogmata, nobis decreta licet appellare, vel ſcita, vel placita,* & tandem concludit, *ſequitur ergo, vt Philoſophia cùm contemplatiua ſit, habeat decreta ſua, &c.* Si ergo ſcientia naturalis cōtemplatiua propria decreta ſibi vendicat, quantò magis ſcientia contemplatiua ſupernaturalis, qualis eſt Theologia Myſtica, ſua peculiaria decreta, ſuaſque locutiones, ac phraſes eo difficiliores, & abſtruſiores, quo obiectum ſublimius eſt, obtinebit? Hac enim de cauſa Scriptura ſacra, tot difficilibus locutionibus, ac phraſibus, ſibi proprijs abundat, quia de rebus adeò ſublimibus agit. *Profundos enim ſenſus* (inquit rectè Cantapratenſis lib. 1. Hypothepoſeon cap. 1.) *lingua non explicat, & cùm ipſe ſentiat, quid loquatur, in alienas aures puro non poteſt transferre ſermone, &c.* 11.

Sed ex eo adhuc huiuſmodi neceſſitas peculiarium phraſium, ac locutionum ad proprias Theologiæ Myſticæ materias explicandas, manifeſtiùs colligitur, quod ſcilicet non ſolum hi, qui in hac ſcientia eruditi non ſunt, ſed etiam hi, qui harum rerum adeò ſublimium contemplatione gaudent, ac diuina frequenter patiuntur, adeò impares locutiones omnes ad ea explicanda, inueniunt, vt nequaquam id, quod mente cognoſcunt, ac in ſe ipſis experiuntur, valeant explicare, quo vſque ipſemet Deus, loquendi ac dicendi modum talibus rebus adaptatum, eos peculiariter doceat, vt Sancta Mater naſtra THERESIA cap. 12. ſuæ vitæ his verbis teſtatur: *Ad multos annos ita conſtituta fui, multa quidem vt legerem, nec tamen eorum qua legebam, quidquam intelligerem, per longum quoque tempus ita diſpoſita, vt, eſto mihi Deus aliquid ſignificaret, ne vel verbum tamen ego, ad illud expendendum efferre poſſem, quod non modico mihi labore conſtitit. Verum vbi Maieſtati eius viſum fuerit, vno momento docet vniuerſa.* Et paucis interiectis ſubiungit. *Interim mihi nec petenti, nec cupienti Deus dabat, vt hac in puncto ac momento ita clarè intelligerem, vt etiam alijs ea exponere poſſem: adeò vt omnes non parum obſtupeſcerent, & ego magis quam Confeſſarij mei, quod melius, quam ipſi meam ego ſtupiditatem intelligerem.* & capit. 20 loquens de vnione, & eius effectibus inquit. *Declaret hoc mihi Dominus ſicut & catera declarauit, nam ſanè niſi Maieſtas eius mihi inſpiraſſet, quibus modis, & rationibus dici aliquid poſſet, id ipſa per me facere non potuiſſem.* & cap. 23. ſubiungit. *Monebat porro Confeſſarius, vt, quidquid ad orationem meam ſpectare putabam ſedulò notarem, & ad ipſum dein referrem: ſed in eo difficultas omnis erat, quod qua & qualis oratio mea eſſet, exponere non poſſem: nam non niſi nuper admodum hanc mihi Dominus gratiam praſtitit, quod intelligere, & exponere poſſem, quale id ſit.* 12.

g Hoc

Digitized by Google

13. Hoc idem optimè docuit, ac Scripturæ teſtimonijs, & exemplis comprobauit ſublimis noſter Doctor libro 2. Noctis Obſcuræ, capite decimoſeptimo, his verbis. *Hæc ſapientia eſt adeo anima occulta, vt illam agnoſcere, nomenque illi, ad eam verbis explicandam imponere nequeat, nam præter quam quod nullo tangitur anima deſiderio illam propalandi, nullum etiam reperit modum, aut rationem ſicut ſimilitudinem, quæ illi omnino ad intelligentiam adeo ſublimem manifeſtandam, tamque delicatum & infuſum ſpirituale. ſentimentum exprimendum ſatisfaciat. Cuius rei ſuppetunt nobis authoritates ſimul & exempla in diuinis litteris. Inopiam ſiquidem ac inſufficientiam exterius diuinum idioma manifeſtandi ac proferendi oſtendit Ieremias, quando poſtquam Deus cum illo ſermonem miſcuiſſet, nihil aliud dicere ſciuit, præterquam A A A. Defectum quoque & inſufficientiam interiorem, hoc eſt, interioris imaginationis ſenſus, nec non etiam exterioris, quantum ad præſens negotium ſpectat, oſtendit etiam coram Deo in rubo Moyſes, quando non tantummodo dixit Deo, ſe poſtquam cum illo verba feciſſet loqui neſcire; ſed etiam* (iuxta quod in Actis Apoſtolor. dicitur) *ne conſiderare quidem audere, exiſtimando imaginationem remotam admodum, & mutam eſſe. Cum enim contemplationis huius ſapientia, idioma Dei ſit ad animam puri ſpiritus, cuiuſmodi nequaquam ſunt ſenſus; minimè illud percipiunt: atque hac ratione eſt illis ſecretum, neque illud norunt, neque verbis exprimere valent. Hinc elicere poſſumus cauſam, ob quam nonnullæ perſonæ hac via incedentes, quæ ſortitæ ſint animas bonas, & timidas, cum rationem eorum, quæ diuinitus percipiunt, rectoribus ſuis reddere cuperent, nullo id modo facere norunt aut valent. vnde & in proferendis illis magnam ſentiunt renitentiam.*

Nec poſſumus præterire Diuum Bernardum, qui ſermone octogeſimoquinto,
14. in Cantic. elegantiſsimè id docet; nam poſtquam de perfectionis gradibus, quibus anima ad vnionem, Deique fruitionem, qualis in hac vita haberi poteſt, ducitur, in præcedentibus egerat, ſic ſubiungit: *Pergat, quis forſitan quærere à me, quid ſit verbo frui? Reſpondeo, quærat potius expertum à quo id quærat, aut ſi & mihi experiri daretur, putas me poſſe eloqui, quod ineffabile eſt? audi expertum: ſiue mente excidimus, Deo, ſiue ſobrij ſumus, vobis, hoc eſt: aliud mihi, cum Deo ſolo, arbitro Deo: aliud vobiſcum; mihi illud licuit experiri, ſed minimè loqui. O quiſquis curioſus es, ſcire quid ſit hoc verbo frui; para illi non aurem, ſed mentem, non docet hoc lingua, ſed docet gratia: abſconditur à ſapientibus, & prudentibus, & reuelatur paruulis. Magna, fratres, magna, & ſublimis virtus humilitas, quæ promeretur, quo non docetur, digna adipiſci, quod non valet addiſci, digna à verbo, & de verbo concipere, quod ſuis ipſa verbis explicare non poteſt.* Cùm ergo huius ſublimis, ac experimentalis ſcientiæ, nempè Theologiæ Myſticæ materia adeò ſublimis, recondita, ac explicatu difficilis ſit, vt adhuc illi, qui in ea experti ſunt, ſine ſpeciali Dei ſupernaturali illuſtratione, de ea loqui non valeant; duo manifeſtè ex hoc deducuntur.

15. Primum eſt, omnino à ratione alienum eſſe, velle prædictis profeſſoribus modum, vel taxationem, iuxta Scholaſticorum regulas, quas in ſuis phraſibus, ac locutionibus obſeruare debeant, præſcribere, ſed potiùs (dummodò conſtet ipſos veritati non contradicere) amplam facultatem eis concedendam eſſe, ad hoc, vt iuxta ſupernam, qua afficiuntur, illuſtrationem, nominibus, ac locutionibus peculiaribus, prout ad proprios conceptus, ac res diuinas aliqualiter declarandas, conuenientiùs iudicauerint, vtantur, quamuis tales locutiones rigorem, ac proprietatem ſcholaſticam non ſeruent, qua ſcribendi, ac loquendi facultate omnes SS. Patres ac Doctores Myſtici frequentiſſimè vſi ſunt, vt in D. Dionyſio, Bernardo, Bonauentura, & alijs cernere licet.

Se-

Digitized by Google

Secundum eſt, quod cum in hac ſublimi ſcientia ſolum ſupremum illud Spiritus S. Magiſterium, poſſit his, qui hæc diuina patiuntur, loquendi modum, ac phraſes, quibus ea explicant, edocere, credendum proculdubio eſt, Doctores Myſticos, qui poſt huiuſmodi rerum experientiam de eiſdem locuti ſunt, vel ſcripſerunt; cuiuſmodi fuere S. Dionyſius, Bernardus, Bonauentura, Taulerus, Rusbrochius, Henricus Harphius, S. Mater noſtra THERESIA, ac Venerabilis noſter IOANNES, alijque ſimiles, ſpecialem Dei illuſtrationem, qua ad loquendum, vel ſcribendum fuerint edocti, habuiſſe; & ideò eorum phraſes, ac locutiones, vtpotè à tam ſublimi Magiſtro edoctas, ſublimes quoque, ab alijs communibus longè diuerſas, ac ſuperiores, huiuſque ſcientiæ valde proprias meritò extitiſſe; ac proinde quamuis hi, qui huiuſmodi ſpecialem illuſtrationem non habent, etſi in alijs ſcientijs eruditi ſint, eas non calleant, non tamen propterea eas reijcere, aut damnare, ſed humiliter venerari debent.

§. III.

Id ipſum exemplis à terminis imperfectis, deſumptis in Theologia Myſtica, confirmatur.

EX dictis colligitur ratio, quare Doctores Myſtici ad ſublimes huius ſcientiæ materias aliqualiter declarandas, frequenter vtantur terminis, ſeu nominibus imperfectis ſuperperfectis, contrarijs, ac diſſimilibus, vt in eorum libris, præcipue verò in operibus Diui Dionyſij Areopagitæ, Theologiæ Myſticæ Principis cernere licet. 16.

Et vt ſingulorum exempla breuiter apponamus, terminos imperfectos, ſæpè ad res ſublimes, ac diuinas explicandas aptiores eſſe, docet citatus Dionyſius cap. 2. de Cœleſt. Hierar. his verbis: *Porrò, quod mentem, atque animum noſtrum ſimilitudines illæ, quæ videntur abſurdæ, potentiùs iuuent, atque ad diuina commodiùs ſubuehant, nemo, qui rectè ſentiat, arbitror, inficiabitur; nam ſiquidem quaque ſunt apud nos precioſiora ſumantur, quis non videat fore, vt per huiuſmodi figuras oberrare incipiat animus, putans cœleſtes illas æthereaſque ſubſtantias, rutilantis auri præferre ſpeciem, viroſque eſſe aliquos lucidos, & oris maieſtate coruſcos, decoros, & veſtis candore conſpicuos, ignemque innocuè de ſe mittentes, & cætera id genus, quibus Theologia ſublimes illos ſpiritus pingit, & figurarum varietate deſcribit? quod vt, ne illi paterentur, qui nihil celſius mortali hac luce, & corporum ſpecie contueri queunt, excellens illa Sanctorum virorum, qui diuina nobis monimenta reliquerunt, ſapientia, vt adminicula neceſſaria infirmis animis daret, ad eas quoque diſsimilitudines, quæ abſurdæ, ſingulari diſpenſatione deſcendit, nequaquam permittens imbecillem mentem noſtram fœdis inhærere imaginibus, atque illis prorſus acquieſcere, ſed potius erigens animæ partem ad ſuperiora tendentem, atque in honeſtate formarum à viſibilibus omnibus reuocans, quaſi fas non ſit, nec veriſimile omnino eſſe videatur, ne his quidem qui ſtolidioris, craſsiorisque intelligentiæ ſunt, cœleſtia illa, & diuina ſpectacula cum fœdis rebus re vera ſimilia eſſe, &c.* Huc vſque Dionyſius, cuius verba ſic ac longum retulimus, quia rationem conuenientiæ huiuſmodi imperfectis terminis ad res diuinas explicandas vtendi, optimè continent.

17. Et hac ratione ſæpe etiam in ſacra Scriptura nomina creaturarum infimarum, cuiuſmodi ſunt bos, leo, aquila, &c. Deo tribuuntur, ad eius ſublimes proprietates aptius declarandas, quod optimè docuit D. Thomas 1. par. quæſt. 1. articulo 9. ad 3. his verbis. *Ad tertium dicendum, quod ſicut docet Dionyſius cap. 2. Cœleſt. Hierarch. magis eſt conueniens, quod diuina in Scripturis tradantur ſub figuris vilium corporum, quam corporum nobilium, & hoc propter tria: primo, quia propter hoc magis liberatur humanus animus ab errore, manifeſtum enim apparet, quod hæc ſecundum proprietatem non dicuntur de diuinis, quod poſſet eſſe dubium ſi ſub figuris nobilium corporum deſcriberentur diuina, maximè apud illos, qui nihil aliud à corporibus nobilibus excogitare nouerunt. Secundo, quia hic modus conuenientior eſt cognitioni, quam de Deo habemus in hac vita, magis enim manifeſtatur nobis, de ipſo quid non eſt, quam quid eſt, & ideò ſimilitudine illarum rerum, quæ magis elongantur à Deo, veriorem nobis faciunt æſtimationem, quod ſit ſupra illud, quod de Deo dicimus, vel cogitamus. Tertio, quia per huiuſmodi, diuina Magis occultantur indignis, &c.*

Hac ergo ratione Doctores Myſtici imperfectis terminis ad res perfectas declarandas ſæpe vtuntur, quo pacto Rusbrochius lib. 2. cap. 24. de ornatu ſpiritualium nuptiarum feruentiſſimum in Deum amorem, impatientem vocauit inquiens: *Hic amoris æſtus, quædam interna, impatientia eſt, quæ rationi morem gerere & obſequi non vult, donec re amata potiatur.* Et Diu. Bonauentura, itiner. 4. æternit. diſt. 5. artic. 2. perfectum Dei amorem, *ſummam amentiam* appellauit: quo pacto plures alias ſimiles locutiones in Doctoribus Myſticis inueniuntur, quæ ſi ad proprietatem verborum attendantur, omnino falſæ, ac reijciendæ ſunt, ſecus verò, ſi ſenſus inſpiciatur, qui congruentius per huiuſmodi imperfectas locutiones exprimitur.

§. IIII.

Vſus terminorum diſſimilium, & contrariorum in Theologia Myſtica exemplis oſtenditur.

18. HAc etiam de cauſa terminis diſſimilibus ſæpe vtuntur, cuius rationem optimè tradidit citatus Dionyſius vbi ſupra, his verbis: *Aliquando superſubſtantialis Deitas ab eiſdem laudatur ſcripturis honeſtiſſimè, ac verè diuine, dum in eius laude diſſimilibus vtuntur ſignis, hic eam appellantes nominibus, quibus non* quid ſit, *ſed* quid non ſit *dicitur. Hoc enim verius, vt arbitror, in ipſa eſt, & de illa propriè magis aſſeritur, nam dum illam eſſe aliquid negamus, ex his, quæ ſunt, verum profectò loquimur: ſi ergo in diuinis rebus negationes quidem veræ ſunt; affirmationes verò nequaquam tantis arcanorum latebris congruunt, illa ſanè conuenientior in rebus inuiſibilibus erit expreſſio, quæ per diſſimilia ſigna monſtratur, &c.* Vbi Hugo Victorinus rectè ſubiungit. *Non ſolum ideò diſſimiles figurationes probabiles ſunt, quod ſupermundialium excellentias oſtendunt, ſed ideò etiam, quod noſtrum animum magis, quàm ſimiles figurationes à materialibus, & corporalibus reducunt, nec in ſe quieſcere ſinunt, &c.* Quod etiam ex his, quæ nuper circa terminos imperfectos ex eodem D. Dionyſio, & D. Thoma diximus, magis confirmatur.

Ob ſimilem quoque rationem terminis contrarijs ad eaſdem res ſignificandas
19. prædicti Doctores Myſtici ſæpè viuntur: quo pacto citatus Dionyſius, vbi ſupra, vt

excel.

Digitized by Google

excellentiam quietis non otioſæ, aut remiſſæ, qua intellectuales illæ ſubſtantiæ fruuntur, exprimeret, *immunẽ quietem appellauit*, cùm tamen, iuxta verborum proprietatẽ, immunitas quieti omninò aduerſetur. Similiter ſummam ſapientiam non ſolum earundem ſubſtantiarum intellectualium, ſed etiam ipſius Dei, appellauit, tam loco citato, quàm ca. 7. de diuinis nominibus, *amentem, ſtultam, & irrationabilem*, huiuſmodi appellationem ex Apoſtolo 1. ad Corinth. 1. num. 25. deducens, & quamuis, iuxta verborum proprietatem, amentia, & ſtultitia, ſapientiæ omninò aduerſentur; per huiuſmodi tamen contrarios terminos, ſublimis illius ſapientiæ eminentiam congruentius declarauit, vt D. Thom. ſuper citatum Dionyſij locum, & D. Bonau. cap. 3. de Myſtica Theologia p. 4. benè explicant.

§. V.

Terminorum ſuperperfectorum in Myſtica Theologia, vſus, ad idem demonſtrandum, adducitur.

TAndem, propter eandem rationem, terminos perfectos à Deo remouent, vt alios ſuperperfectos illi tribuant, quo pacto ſæpè D. Dionyſius, in ſuis operibus, præcipue verò cap. 5. de Myſtica Theologia, & cap. 7. de diuinis nominibus, aſſerit, Deum intellectualibus operationibus carere, & non habere intelligẽtiam, nec quietem, nec virtutem, nec vitam, nec ſubſtantiam, nec ſcientiam, nec veritatem, nec regnum, nec ſapientiam, nec vnitatem, nec bonitatem, nec ſpiritum: cùm tamen iuxta verborum proprietatem, certiſſimum ſit, iuxta fidem, & Theogiam, hæc omnia in Deo omnino formaliter reperiri. Cæterum, vt denotetur, hæc omnia non conuenire Deo, eo modo, quo hæc nomina, ex his quæ in creaturis reperiuntur deducta, ſignificant, ſed longè excellentiori modo, ideò congruenter prædicta nomina à Deo remouentur, & non ſapiens, bonus, &c. *Sed ſuperſapiens, ſuper bonus, &c.* appellatur, vt locis citatis ipſemmet D. Dionyſius docet, explicatq. etiam D. Thomas 1 p. q. 13. art. 3. ad 2. in quo etiam ſenſu, idem Dionyſius loco citato ex Myſtica Theologia, & D. Baſilius lib. 5. contra Eunom. cap. 13. denominationem Patris, & Filij, & generationis Deo denegant, cum tamen ſit fidei articulus, in Deo hæc omnia reperiri: vnde Theologus Scholaſticus, qui ad ſolam verborum proprietatem, & rigorem ſcholaſticum attendens, locutionem hanc damnaret, imprudenter proculdubio ſe haberet, manifeſteque oſtenderet ſuam in Myſticis locutionibus, ac phraſibus ignorantiam. 10.

Sed nullibi melius huiuſmodi Myſticarum locutionum ſuperperfectarum vis apparet, quam in locutione quadam, qua idem D. Dionyſius c. 1. & 5 Myſticæ Theologiæ vtitur, appellans ipſam Trinitatem, *ſuper Deam*, ac Deitatem illi denegans, cùm tamen, ſi ad verborum proprietatem attendamus, aliquid ſupra Deitatem conſtituere, abſurdiſſimum ſit, nullum nomen Deo proprius, quàm Deitatis nomen conueniat. Cæterùm, iuxta conuenientiſſimam Theologiæ Myſticæ phraſim, Deitas à Deo relegatur, & aliquid ſupra Deitatem conſtituitur; vt ſcilicet per hanc locutionẽ denotetur, Deitatem nequaquam conuenire Deo, eo modo, quo nos concipere poſſumus, ſed alio longe ſublimiori, quem aptiſſimè terminus ille, *Trinitas ſuper Dea* exprimit. 11.

primit. Tandem, *multa* (verba ſunt Venerabilis noſtri ac ſapientiſſimi Ioannis à IESV Maria, in ſua Theologia Myſtica, num. 14. & ſequentibus) *Theologi Myſtici ſimplicius minuſque expreſſè, ac diſtinctè tradunt, quæ lectori parum oculato imponere poſſent: non enim in verborum proprietate, vel accurata rerum digeſtione, multum operæ poſuerunt, quod in altiora ferrentur: ſæpè contemplationem appellant, quæ propriè meditatio eſt, petito (vt conijcimus) nomine à termino meditationis, quæ propria ſolet contemplatione concludi; actum voluntatis proprium, nonnunquam cum intellectus actu commutant: puta, cum Dei ſenſui, guſtui, vel experimento (quæ omnia voluntati congruunt) nomen viſionis, notitiæ, vel cognitionis aſcribunt; more videlicet in externis ſenſibus vulgatiſſimo; nam quæ quouis ſenſu percipimus, nos vidiſſe aſſeueramus, &c.*

22. Has igitur omnes Myſticas locutiones à verborum proprietate, & ſcholaſtico rigore alienas, exempli gratia, pluribus alijs omiſſis, adduximus, vt ſic ſtabilitum maneret, ſublimem hanc, & reconditam Theologiæ Myſticæ ſcientiam, multò potiori titulo, quam aliæ artes, aut ſcientiæ, proprias phraſes, & locutiones ſuis dumtaxat profeſſoribus plenè cognitas ſibi vendicare, quæ proinde, etſi ab alijs in hac ſcientia non exercitatis, quamuis aliàs eruditiſſimi ſint, non omninò percipiantur, imò potius diſſonæ, vel diſconuenientes, aut difficiles, vel etiam falſæ, verborum proprietate, & ſcholaſtico rigore attentis, illis videantur, non propterea reijciendæ, aut damnandæ, vel contēnendæ ab illis, aut ab alijs ſunt; cùm earū vſus frequentiſſimè apud Sanctos Patres, ac Doctores Myſticos, cum totius Eccleſiæ approbatione, habeatur; ſed potiùs piè, ac reuerenter, poſt humilem earum diſcuſſionem, & intelligentiam à peritis, & exercitatis in vtraq; Theologia, Myſtica, ſcilicet, & ſcholaſtica acceptam, interpretandæ ſunt, earumque vſus (dummodo veritati Catholicæ eas aduerſari non conſtet) non ab alijs taxandus, ſed profeſſorum huius ſublimis ſcientiæ arbitrio, diuiniq; ſpiritus magiſterio, quo in ſuis ſcriptis ſpecialiter inſtruuntur, relinquendus eſt.

CAPVT VII.

SCIENTIAM NON MEDIOCREM, ſed ſummam, inſuperque experientiam ad Myſticæ Theologiæ ſublimes materias, propriaſque eius locutiones, ac phraſes perfectè intelligendas, & ſine errore iudicandas, neceſſariam eſſe demonſtratur.

1. EX his, quæ capite præcedenti diximus, veritas in præſentis capitis titulo propoſita, ſatis manifeſtè deducitur. Cæterùm, quia ad iudicium de libris Myſticis ferendum, & aliquorum indiſcretam cenſuram, & temeritatem reprimendam, ea valde neceſſaria eſt, eam in præſenti capite ex profeſſo placuit confirmare.

Scientiam igitur, & non qualemcunque, ſed eximiam ad huiuſmodi materias, ac locutiones Myſticas perfectè intelligendas, & abſque errore iudicandas neceſſariā eſſe, eſt communis Sanctorum Patrum, ac Doctorum ſententia, quam ratio ipſa mani-

manifeſtè probat. Etenim cum certum ſit, neminem poſſe materias & locutiones alicuius ſcientiæ, quantumuis inferioris, perfectè callere, & iudicare, niſi in ea eruditus ſit, vt experientia ipſa eſt notum, quanto magis id erit neceſſarium in materijs, ac locutionibus illius ſcientiæ, quæ cæteris omnibus in rerum ſublimitate, difficultate, & ineffabilitate præeminet? cuiuſmodi eſſe Theologiam Myſticam, nemo dubitat, & ideò, qui ſine hac notitia, & eruditione de his rebus iudicare præſumpſerit, quàm plurimis proculdubio erroribus ſeſe exponet, ſcandalumque plerumque patietur, vbi re vera nulla offenſionis, aut ſcandali occaſio erat. Vnde merito D. Dionyſius cap. 1. de Myſtica Theologia, huiuſmodi imperitorum iudicium, ac temerariam præſumptionem præcauens, ſic Timotheum, ad quem ſcribit, admonet: *Hac autem caue, ne quis imperitus, aut rudis exaudiat, &c.* Quod etiam D. Bonauentura de Myſtica Theologia, part. 4. cap. 3. admonet.

Huius ſcientiæ neceſſitatem optimè multis in locis profitetur, & oſtendit Sancta Mater noſtra THERESIA, poſt longam de hac re experientiam, ac poſt plura 2.
damna, quæ à Cōfeſſarijs ac ſpiritualibus Magiſtris parū eruditis perpeſſa fuit. Vnde c. 5. ſuæ vitæ ſic de hac re loquitur. *Erat in loco, quem curandi gratia adieram, ſacerdos quidam, non contemnendus natalibus & ingenio, doctus quoq; ſed non niſi mediocriter. Hunc ergo mihi in Confeſſarium delegi, quod litteratorum ſemper amans fui. eſto multū animæ meæ damni attulerint confeſſores, qui non niſi mediocriter docti erant: non enim poteram tam doctos ſemper reperire, ac quidem voluiſſem. Iam vſu ipſo didici ſatius eſſe, eos, modo boni, beneque morati ſint, nullas habere litteras, quam non niſi modicas: nam indocti cum ſibi non fidant, neceſſe habent alios doctiores conſulere: neque etiam ego ijs fiderem. Vir benè doctus nunquam me decepit, neque etiam indocti illi me volebant decipere, ſed quod plura non ſciebant.* Et cap. 1. Manſionis 5. ſic ait: *Paratiſſima ſum, ad ijs, quæ viri eruditiſſimi de illis cenſebunt, credendum: nam, quamuis fortè hi hæc ipſa non ſint experti, habent tamen huiuſmodi in rebus neſcio quid ſingulare; adeo vt cum Deus eos tanquam lumen, à quo Eccleſia ſua illuminetur habeat, ſi quando veritas aliqua declaranda venit, hanc ipſis aperiat, vt, illis tradentibus, hæc paſſim ab alijs admittatur. Et, ſiquidem diſſoluti diſtractique non ſunt, ſed Dei famuli, ad illius magnalia nullatenus obſtupeſcunt; norunt quippe, illum plura & maiora poſſe. Et paucis vt complectar, quamuis forte horum aliqua ſcripto commiſſa aut declarata nō ſint, alia tamen ſcripta inuenient, è quibus videre poſſunt, hæc & ſimilia poſſe pertingere. Magnam ego rei huius habeo experientiam, quam etiā quorundam ſemidoctorum meticuloſorum tractatione mihi paraui, vt mihi illa admodum carò ſteterit.* Quæ vltima verba denotant id, quod ipſamet S. Mater THERESIA, citato c. 5. ſuæ vitæ refert, ſcilicet ſe per plures annos in via ſpirituali, vt par erat, non profeciſſe, quia eius Confeſſarij propter debitæ eruditionis & ſcientiæ defectum, ipſam non bene inſtruebant.

Ac tandem c. 13. ſuæ vitæ id ipſum iterum commēdans ſic ait: *Qui autem per orationis* 3.
viam incedunt, magis iuuari opus habent; & eo etiam magis; quo ſpirituales ſunt. Equidem in ea ſua ſententia orationi incumbentem, & cum viris doctis conferentem, niſi ipſemet ſe decipere velit, non facile à diabolo per illuſiones deceptum iri: crediderim namque dæmones doctrinam humilem & virtuti coniunctam non mediocriter timere: norunt enim per illam ſe detectum iri, & magno ſuo cum damno in fugam conijciendos. Paulo ante etiam dixi, directorem & Magiſtrum eſſe debere ſpiritualem: at ſi hic non ſimul doctus ac literatus ſit, multa ſequentur incommoda: ſicut è contra magnum ſubſidium & auxilium confert, cum doctis,

Digitized by Google

dummodo virtutibus præſtent, agere: licet enim docti ſpiritum non habeant, multum tamen nos iuuabunt, ac Deus ipſis haud dubiè inſpirabit, quæ diſcipulis ſuis proponere debeant, quin & ſpirituales eos efficiet, quo nobis vtiles eſſe queant. Nihil autem hac in re dico, quod non ante re ipſa experta ſum: hoc quippe mihi plus quam cũ duobus contigit. &c. Plura alia adducere poſſemus, vt neceſſitatem ſcientiæ ad ſublimes Theologiæ Myſticæ materias, ac locutiones intelligendas oſtenderemus: ſed quia veritas hæc ſatis ex ſe manifeſta, & ex dictis probata manet; ideò hac parte omiſſa, ad aliam, quæ experientiam requirit, iam accedamus.

§. II.

Neceſſitas experientiæ, præter ſcientiam, demonſtratur.

4. NOn igitur ad id ſufficit ſcientia, ſed inſuper requiritur experientia; eò quod Myſtica Theologia non in ſpeculatiua, ſed in experimentali Dei cognitione conſiſtit: & ideò hi, qui in ſpeculatiua dumtaxat Theologia eruditi ſunt, plura, quæ ad Myſticam pertinent, propter experientiæ defectum, ignorãt. Veritatẽ hanc communiter SS. Patres, ac Doctores omnes etiam Scholaſtici docent, vt bene probant, & oſtendunt Venerabilis ille, ac ſapientiſſimus Antiſtes, Archiepiſcopus Bracarenſis, Frater Bartholomæus à Martyribus, in vtraque Theologia, Myſtica ſcilicet, & Scholaſtica inſigniter eruditus, in 2. p. Compendij ſpiritualis in principio, & c. 12. Dionyſius Carthuſianus de Fonte lucis, artic. 13. Guillelmus Pariſienſis, quem refert, & ſequitur Gerſon c. 8. de Monte contemplationis, & tract. de Myſtica Theologia ſpeculatiua, conſider. 3. tit. 3. Alphabeto 64. liter. n. Suarez lib. 2. de oratione c. 10. n. 8. Noſter Hieronymus à Matre Dei, aliàs Gratianus, de Theologica Myſtica, in via vnitiua c. 2. noſter Thomas à IESV, lib. 5. de contempl. c. 12. noſter Ioannes à IESV Maria in lib de Theologia Myſtica, in princip. numer. 4. & 20. noſter Didacus à IESV, in annotationibus ad libros Myſtici noſtri Doctoris diſcurſ. 1. §. 1. Magiſter Luiſius Legionenſis in Apologia pro libris Sanctæ Matris noſtræ THERESIÆ, Molina Carthuſianus tract. 2. de orat. cap. 6 §. 2 & 3. Albarado in Arte benè viuendi tit. 1. lib. 2. cap. 35. Magiſter Baſilius Legionenſis, in Defenſorio librorum Venerabilis noſtri IOANNIS, propoſitione 32. pluresque alij.

5. In cuius veritatis confirmationem aliqua, ex multis SS. Patrum teſtimonia adducemus. S. igitur Bonauent. in prologo Myſticæ Theologiæ ſic inquit: *Hæc ſapientia in hoc differt ab omnibus alijs ſcientijs, quia in hac, primo oportet vſum habere in ſe ipſo, quam verba intelligere, & practica hic præcedit Theoricam, &c.* Et in eodem lib. c. 3. p. 4. circa finem ſic ait: *Iſta ſapientia Anagogica, eſt quædam Theorica per ſe diſtincta, & diuerſa ab omni ſpeculatiua ſapientia, quæ omnem rationis apprehenſionem tranſcendit: & quia multi Sapientes, & Doctores hoc videre non præualent, hanc ſummam ſapientiam irrident, & in hoc per conſequens Deum altiſſimum collatorem huius ſapientiæ impugnant: ideò cum Beato Dionyſio, ſed* (quod magis eſt) *cum Domino Ieſu Chriſto, rogo illum quicunque hoc ſcriptum inſpexerit, ne indoctis huiuſmodi Doctoribus Philoſophis, carnalem vitam ducentibus, vllatenus manifeſtet &c.* Concluditque aſſerendo, *Quod ſi illi, qui hanc ſapientiam irrident, eam experimento cognoſcant,*

omnia

omnia quæ à Doctoribus Myſticis dicuntur, multo melius, & multo iucundius experimentali notitia veraciſsima approbabunt, &c. Eandem tradit doctrinam itiner. 6. æternit. diſt. 1. pro ea D. Bernardum, & Hugonem referens.

Idem etiam docet S. Bernard. multis in locis, & præcipuè ſer. 79. in Cant. his verbis: *In epithalamio hoc non verba penſanda ſunt ſed affectus. Cur ita? niſi quod amor ſanctus, quem totius huius voluminis vnam conſtat eſſe materiam, non verbo ſit æſtimandus, aut lingua: ſed opere, & veritate, amor vbique loquitur, & ſi quis horum, quæ leguntur, cupit adipiſci notitiã, amet, alioquin fruſtra ad audiendum, legendum vt amoris carmen, qui non amat, accedit, quoniam omnino non poteſt capere ignitum eloquium frigidum pectus, quomodo enim Græcè loquentem non intelligit, qui Græcum non nouit, nec Latinè loquentem, qui Latinus non eſt, & ita de cæteris, ſic lingua amoris ei, qui non amat, barbara erit, ſicut æs ſonans, aut cymbalum tinniens, &c.* Vnde idem Bernardus ad Fratres de Monte Dei (vt refert Frater Bartholomæus à Martyribus citat. cap. 12. Compendij ſpiritualis) ſic ſcribit: *Multi fuere perfecti in Theologia Myſtica, abſque ſpeculatiua, nunquam tamen Theologus aliquis ſpeculatiuus tantum culmen perfectionis eſt adeptus, imo neque perfectus extitit in ipſa acquiſita Theologia ſine Myſtica, &c.* Cuius rationem citatus Auctor ſic ſubiungit: *Hoc autem ideo fit, quod nuquam alicui licebit Apoſtoli, aut Prophetæ verba intelligere, niſi ſcribentium plenè imbiberit affectum: quomodo non poterit aliquis perfectè concipere, quid ſit libertas Filiorum Dei, aut dulcedo diuini amoris, ſi eam nunquam experiri licuit, &c.* Eandem veritatem tradit idem D. Bernardus ſerm. 22. in Canti. ibi: *Porrò in huiuſmodi non capit intelligentia, niſi quantum experientia attingit, &c.* Et ſerm. 41. & 85. in Cant. ac multis alijs in locis. 6.

Idem etiam docuit Angelicus Doctor D. Thomas ſuper illa verba Pſal. 33. *Guſtate, & videte quoniam ſuauis eſt Dominus,* quæ verba ſic perpendit, *Experientia diuinæ bonitatis dicitur guſtatio. 1. Petri 2. ſi tamen guſtaſtis, quam dulcis, &c.* Effectus autem experientiæ ponitur duplex, vnus eſt certitudo intellectus, alius ſecuritas affectus, quantũ ad primum dicit, *& videte,* in corporibus namque priùs videtur, & poſtea guſtatur, ſed in rebus ſpiritualibus prius guſtatur, poſtea autem videtur, & ideò dicit prius, *guſtate* & poſtea. *videte, &c.* 7.

Conſonat Hugo Victorinus ſuper 7. Angelicam Hierarch. relatus à D. Bonauẽtura itinere 6. diſt. 1. his verbis: *Magiſtra enim intelligendi eſt experientia, & ille optime iudicij veritatem cognouerit, qui eam non audiendo, ſed guſtando didicit, &c.* Idemq; teſtatur Dionyſius Carthuſianus art. 13. de fonte lucis his verbis: *Contemplatio eſt experimentalis cognitio Dei per vnitum amplexum amoris, ſeu ſapida Deitatis notitia, dum ei ſupremus affectus apex per amorem vnitur ardenter.*

Hac de cauſa S. Mater noſtra THERESIA c. 13. ſuæ vitæ inquit: *Permagni ergo refert, inſtructorem virum prudentem & cordatum eſſe, boni, inquam, ingenij & multæ experientiæ: ſi præterea doctus ſit & litteratus, hoc magnum quid eſt, & peroptandum. At ſi tria hæc ſimul in vno* 8.
reperiri nequeãt, duo priora potiora, & maioris momenti ſunt. &c. Et in libello qui inſcribitur, *Conceptus amoris diuini,* ſuper Cantica c. 6. ait: *Non vero ſicut quidam docti, qui quod per hunc orationis modum à Domino non conducantur, nec aliquod eius principium habeant, ita omnium ex rationis & ingeniorum ſuorum modulo menſuraq; intelligere volunt, vt per ſuas literas & doctrinam omnia Dei magnalia comprehenſuri videantur &c.* Et c. 34. ſuæ Vitæ ſic inquit: *Vnde grauiter erramus, cum credimus, nos ob plurimos annos contemplationi impenſos ad cogni-*

tionem eius debere venire, quod ſine experientia nullo modo haberi poteſt; & hinc eſt quod, vti dixi, plurimi errent, quod cum ſpiritum non habeant, eum nihilominus habere velint. Non dico autem, eum, qui ſpiritu caret, tamen doctrina valet, non debere dirigere illos qui ſpiritum habent: ſed, illum tam quoad exteriora, quam interiora, in rebus naturalibus quidem, iuxta rationis & intellectus dictamen, in ſupernaturalibus vero iuxta ſacræ ſcripturæ normam ſeſe conformare debere, in reliquis autem ne caput ſuum torqueat, nec intelligere ſe putet quod minimè intelligit nec ſpiritus ſuffocet; nam hi quantum ad hoc tam tum ab alio maiore Domino gubernantur; neque enim Domino vel ſuperiore carent. Nam iterum dico, niſi experientiam habeat & maximam humilitatem, qua ſibi perſuadeat, ſe nihil hic intelligere; non propterea tamen id impoßibile eſſe, & ipſe valde parum lucrabitur, & etiam faciet vt is quem dirigendum habet minus proficiat &c.

Quam etiam doctrinam docet Venerabilis noſter IOANNES in lib. *Flammæ amoris viuæ.* Cant. 3. verſ. 3. §. 4. ibi. *Pro itinere iſto ſaltem pro ſublimioribus eius rebus, imò etiam pro mediocribus, vix doctorem aliquem perfectum, ſecundum omnes quæ ad officium iſtud requirūtur partes reperiet. Debet enim eſſe ſapiens, diſcretus, & rerum iſtarum experientia conſpicuus. Ad rectam enim directionem, gubernationemque ſpiritus, etſi fundamentum neceſſarium ſcientia ſit & diſcretio: ſi tamen ſublimiorum rerum experientia deſit, ignorabit in illis quādo à Deo conferuntur anima, eam dirigere, magnoque poſſet illi detrimēto eſſe &c.* Tandem idipſum omnes SS. Patres, ſpiritualeſque Doctores, ac Magiſtri, imò & Scholaſtici proclamant, quorum omnia teſtimonia nimis longum eſſet recenſere.

§. III.

Aliquando ſimplices perſonas eſſe ſapientiores in Myſtica Theologia, quam alias in ſpeculatiuis ſcientijs eruditas oſtenditur.

10. IMò prædicti Patres & Doctores non ſolùm docent, experientiam ad id eſſe neceſſariam, ſed etiam ſæpè perſonas ſimplices, & in Scholaſtica Theologia ineruditas ſapientiores eſſe in hac Myſtica Theologia, quam alias, quæ ſine huiuſmodi experimēto in ſpeculatiuis ſcientijs eruditæ ſunt. Vnde D. Bonau. in prologo de regimine cōſcientiæ, vel fonte vitæ ait: *Iſtum ergo librū offero intuendū, non Philoſophis, non mundi ſapientibus, nō magnis Theologis infinitis quæſtionibus implicatis, ſed rudibus, & indoctis, magis Deū diligere, quā multa ſcire conantibus: non enim diſputādo, ſed agendo ſcitur ars amandi, arbitror autem ea, quæ hic continentur ab iſtis quæſtionarijs, & in omni ſcientia ſummis, ſed in amore Chriſti inferioribus, non poſſe intelligi, vnde nec eis ſcribere decreui, niſi poſtpoſitis, & oblitis cunctis, quæ ad mundum pertinent, ſolius conditoris inardeſcant deſiderio mancipati, &c.* Id etiam docet de proceſſu Relig. in 7. cap. 16.

11. Et D. Bernar. ſerm. 85. in Cant. *O quiſquis curioſus es ſcire, quid ſit hoc verbo frui, para illi non aurem, ſed mentem, non docet hoc lingua, ſed docet gratia, abſconditur à ſapientibus, & prudentibus. & reuelatur paruulis*, quod idem ipſemet Bernardus docuit loco ſup. cit. ex ſermone ad fratres de monte Dei. Conſonat Gerſon de Myſtica Theologia ſpeculatiua conſider. 3. Alphabeto 64. litera N. ibi: *Quia ex his, quæ interius experiuntur, idiotæ contemplatiui perfectius diuina percipiunt, quam multi literati, &c.* Similiter citatus Bartholomæus à Martyribus in 2. p. Compendij c. 13. §. 3. ſic inquit: *Hæc Myſtica ſapientia,*

quam

Digitized by Google

quam Dionyſius propriè Chriſtianorum vocat, citius, ac ſublimius Idiotis ſimplicibus, qui nihil aliud quàm ſalutem in timore, & tremore curant, quàm eruditis Theologis conferri ſolet, niſi & ipſi toto mentis affectu humilitati ſtudeant, &c. Qua etiam ratione S. Mater noſtra THERESIA c.34. ſuæ vitæ loquens cum ſuo Confeſſario, ſic inquit: *Non ergo plus nimio hoc miretur aut hæc impoßibilia eſſe putet (Domino namque omnia poßibilia ſunt) ſed fidem corroborare, ſeque humiliare ſtudeat, cum videat Dominum fortaſſe vetulam quandam hac in ſcientia peritiorem verſatioremque facere, quam ſe, eſto bene doctus & ſapiens ſit.* Idem etiam docuit Suarez lib.2. de orat. cap.10. n.8. his verbis: *Sæpe perſonæ ſimplices diuina gratia adiutæ profundius, quàm docti veritatem penetrant, & ponderant, &c.* In cuius rei confirmationem D. Bonauenturam de proceſſu religionis in 7. c.16. adducit, idemque plures alij, quos prolixitatis euitandæ gratia, omittimus, expreſſe docent.

§. IIII.

Quinam Theologi apti, vel inepti ſint ad iudicium, de rebus, ac locutionibus Myſticis, ferendum, ex dictis concluditur.

EX quibus omnibus ſatis comprobatum manet, Theologos, qui in ſcholaſtica
Theologia parce verſati ſunt, quiq; proinde non plenè Theologi, aut literati; ſed 12.
valde imperfectè, & dimidiatè tales, ſeu ſemi-Theologi, aut ſemilliterati vocãdi ſunt,
nullatenus eſſe aptos ad iudicium, de his rebus, ac locutionibus ad Myſticam Theologiam
ſpectantibus, ferendum. Prædicti namque Theologi ad illorum numerum
pertinent, quos S. Mater noſtra THERESIA cap.5. ſuæ vitæ, & cap.1. Manſionis 5.
vocat: *Semidoctos, meticuloſos, &c.* & de quibus doctiſſimus Magiſter Luiſius Legionenſis
in principio Apologiæ ſæpè citatæ aſſerit: *Male ſiniſtreque de his rebus loquuntur,
vel quia ſimilia ignorant, vel quia ſe ſcire exiſtimant, vel propter alios æmulationis reſpectus*, &
horum cenſuram, offenſionem, ac ſcandalum timebat etiam S. Dionyſius, quando
cap.1. de Myſtica Theologia, admonuit Timotheum, ad quem ſcribebat. *Vide, quod
nullus indoctorum hæc audiat.* Hi namque qui, & ſi mediocriter in Scholaſtica & ſpeculatiua
Theologia, minimè autem in Scriptura ſacra, & alijs, quæ ad conſummationem
Theologorum pertinent, verſati ſunt, potiùs indocti, quam docti appellari debent.

At verò alij Theologi, qui non ſolùm in ſcholaſtica Theologia, ſed in Scriptura 13.
ſacra, ac SS. Patrum operibus, alijſque ad Theologiam pertinentibus, valdè verſati,
& eruditi ſunt, quamuis experimentam huiuſmodi rerum diuinarum in ſe ipſis non
habeant, non poterunt quidem de his rebus omnino perfectè propter experientiæ
defectum iudicare, vt ex dictis ſatis conſtat. Ceterũ non propterea ad ſpirituale magiſterium,
ac cenſurã de libris Myſticis ferendam inhabiles iudicandi ſunt, quia &
ſi huiuſmodi res in ſe ipſis non experiantur, eas tamen, vel alias ſimiles in Scriptura
Diuina, ac SS. Patrum, Doctorumque Myſticorum libris, in quorum lectione (vt ſupponimus)
verſati ſunt, inueniunt, & ideò iudicare poſſunt an prædictæ res, ac locutiones
ſint conformes rectæ doctrinæ, ac ſacræ Script. Sanctorumq; Patrum documẽtis:

Digitized by Google

quod optimè S. Mater noſtra THERESIA docet citato cap. 34. ſuæ Vitæ his verbis: *Non dico eum, qui ſpiritu caret, tamen doctrina valet; non debere dirigere illos qui ſpiritum habent: ſed illum tam quo ad exteriora quam interiora, in rebus naturalibus quidem, iuxta rationis & intellectus dictamen, in ſupernaturalibus vero iuxta ſacræ Scripturæ normam ſeſe conformare debere &c.* Hoc idem docet cap. 1. Manſionis 5. ibi: *Paratiſſima ſunt, ad ijs, quæ viri eruditiſſimi de illis cenſebunt, credendum: nam, quamuis fortè hi hæc ipſa non ſint experti, habent tamen huiuſmodi in rebus neſcio quid ſingulare; adeo vt cum Deus eos tanquam lumen, à quo Eccleſia ſua illuminetur habeat, ſi quando veritas aliqua declaranda venit, hanc ipſis aperiat, vt, illis tradentibus, hæc paſſiuè ab alijs admittatur. Et, ſiquidem diſſoluti diſtractique non ſunt, ſed Dei famuli ad illius magnalia nullatenus obſtupeſcunt; norunt quippè illum plura & maiora poſſe. Et paucis vt complectar, quamuis res forte horum aliqua ſcripto commiſſa aut declarata non ſint: alia tamen ſcripta inueniunt, è quibus videre poſſunt, hæc & ſimilia poſſe contingere. Magnam ego rei huius habeo experientiam; quam etiam quorundam ſemidoctorum meticuloſorum tractatione mihi paraui, vt mihi illa admodum carò ſteterit.* Huc vſque S. Mater noſtra THERESIA, cuius verbis præſens caput concludere placuit.

CAPVT VIII.

ERRORES HÆRETICORVM, QVI Illuminati dicuntur ſummatim proponuntur.

1\. VT manifeſtiùs conſtet, quantum diſtet ſublimis noſtri Doctoris præclara doctrina, à peſtiferis erroribus illorum hæreticorum, qui Illuminati dicuntur, ſeu potiùs quantùm prædictis erroribus aduerſetur, ſicut tenebris lux, atque adeò etiam conſtet, quantum aberrauerint illi, qui, aliquas horum librorum propoſitiones his erroribus infectas eſſe, aut illos redolere, vel illis fauere ſuſpicati ſunt, prædictos errores in hoc capite ſummatim proponere placuit, vt cum in progreſſu huius Elucidationis ſingulas Myſtici noſtri Doctoris notatas propoſitiones retulerimus, ac explicuerimus, id, quod nuper diximus, euidentius appareat.

Sciendum igitur eſt, humani generis hoſtem, noſtræ ſalutis, ac ſpiritualis perfectionis inuidum, illud ſemper maximè curaſſe, vt orationis, & contemplationis viam, vtpotè adeò hominibus ſalutarem; totiuſque ſpiritualis boni principium, ac fontem, vel omnino relegaret, vel ſaltim in aliquibus eam tot damnis, ac illuſionibus immiſceret; vt ex inde apud reliquos ſuſpecta haberetur, & huiuſmodi periculorum, ac illuſionum timore, ab ea homines auerterentur.

2\. Hac igitur de cauſa, prætextu orationis, & contẽplationis, ac ſupernæ illumininationis, ſpiritum erroris, quibuſdam Diabolus immiſcuit; ſe in Angelũ lucis, illos illuminantẽ, transformans, vnde Illuminatorum nomen ſibimet ipſis impoſuere, pluresq; errores peſtiferos illis ſuadẽs, diuerſiſq; temporibus iam ſepultos iterum excitans de quibus fit mentio in Clementina ad noſtrum, de hæreticis, & Clement. 1. de Religioſis domibus, & in extrauagant. de Relig. domibus, eoſque referunt Eimericus in

Dire:

Directorio Inquiſitor.q.7.8.9.15.16. & 17. & ibi, Penna in annotationibus ad illas quæſt.noſter Guido in ſumma tit.de hæreſibus, Beguinarum, Aluarus, Pelagius lib.2. cap.52.D.Antoninus in ſumm.p.q.tit.11.c.7.§.4.& 5. Prateolus lib. 2. de vitis, & ſectis Hæretic.c.17.& optimè Rusbrochius lib.2.de ornatu ſpiritualium nuptiarum c. 76.77.78. & 79. vbi diuerſa genera huiuſmodi Illuminatorum ex profeſſo refert, quos ſpirituales falsò otioſos appellat, eò quòd omnes hi hæretici Illuminati, cùm legerent, vel audirent Doctores Myſticos, & contemplatiuos, Sanctoſque PP. hominibus ſpiritualem orationis viam ſectantibus, ſuadere creaturarum omnium renunciationem, ſanctamque obliuionem, vt ſic ad infuſam contemplationis quietem, ſanctumque otium, quod 2.p. huius Elucidarionis explicabimus, ſeſe diſponant, huius quietis, & otij, vtporè facilitatis, ac ſuauitatis ſpeciem præſeferentis in ordinato amore, quo non Deum, ſed ſemetipſos amabant, capti, ad illudque ſine mortificationis labore, vitæ puritate; virtutumque exercitijs, alijſque diſpoſitionibus, quas Sancti PP. ac Doctores Myſtici ad id neceſſarias eſſe docent, peruenire cupientes, & ita perfectorum nomen; & famam ambientes, in vanas quaſdam, & illuſorias quietes, falſaque otia, ſeu potiùs ſtupiditates inciderunt; & ita vitam valde remiſſam, ſtupidam, negligentem, mollem, diſſolutam, ab omni virtutum exercitio alienam, imò, & delitioſam, prætextu illius ſanctæ quietis, & otij ſpiritualis degebant, à Dei amore omnino alieni, quin potiùs proprio, ac pernicioſo ſui amori immerſi, in quæuis cordis ſui deſideria etiam turpia abeuntes, ne ſuam illam quietem perturbarent, pluresque Dæmonis illuſiones, ac deceptiones, tamquam Dei illuminationes ſuſcipientes; qua de cauſa ſemetipſos, præ cæteris omnibus, Illuminatos, ac ſanctiſſimos appellarunt.

Horum igitur Hæreticorum Illuminatorum, ſeu falsò otioſorum, quos diuerſis in locis, ac temporibus Diabolus ſuſcitauit, quatuor veluti ſectas prædictus D. Ioannes Rusbrochius locis citatis optime adducit; oſtendens quantum eorum falſa, & peſtifera doctrina, ei; quam Doctores Myſtici de contemplationis quiete, ſanctoque otio tradunt, aduerſetur. Vt ergo hæc omnia præ oculis habeantur, vtpote ad ea, quæ in progreſſu huius Elucidationis dicenda ſunt omnino neceſſaria, celeberrimi huius Doctoris verbis ea in præſenti ſimul adducere, ac proponere placuit.

§. II.

Prior Hæreticorum, qui Illuminati dicuntur claſsis, eiuſque errores referuntur, & ex doctrina Myſtici noſtri Doctoris, aliorumque PP. reijciuntur.

IN capite igitur 76. primam huiuſmodi falsò otioſorum; ſeu illuminatorum ſectã referens prædictus auctor, ſic inquit: *Hic tamen, antequam ad alia tranſeamus, opera pretium fuerit, commemorare quoſdam, qui & ſi forinſecus boni videantur, cunctis tamen virtutibus contrariam agunt vitam; quotquot enim charitatis ſupernaturalis expertes viuunt, ad ſeipſos reflexi in rebus extraneis quietem captant, & aucupantur; ex ipſa ſiquidem natura creatura omnes* 3.

 quietem

quietem appetunt. Sed iam aduertatur, obſecro, qua ratione quieti huic naturali vacetur. Huius Sectatores ſeorſum abeunt, manentque quieti, & otioſi, abſque vlla interna, vel externa exercitatione, quo optata potiantur requie, nec aliunde impediantur.

4. Sed quàm noxia ſit huiuſmodi quies, necnon quieti illi ſupernaturali, de qua Doctores Myſtici loquuntur, contraria, ſtatim idem Rusbrochius his verbis adnotauit: *Verum hoc pacto quieti dare operam, nefas eſt, & illicitum: huiuſcemodi namque quies quamdam in hominem cæcitatem, & ignorantiam nihil ſcientem adducit, efficitque, vt abſque omni actione, totus iners in ſe ipſo ſubſidat, nec aliud quidquam iſta quies eſt, quam otium remiſſum, cui adeò ſeſe tradunt illi, quos præ manibus habemus, vt quantum ad actionem attinet, & Dei, & ſui ipſorum, & rerum omnium obliuione capiantur. Eſt igitur quies hæc ſupernaturali illi, quæ in Deo poſſidetur, quieti planè contraria; quando quidem ea amoroſa ſpiritus liquefactio eſt, cum ſimplici quodam in incomprehenſibilem claritatem proſpectu coniuncta, planè igitur falluntur quicumque ſe ipſos intentione proſequentes in naturali quiete molliter ſubſidunt, & nec deſiderio Deum quærunt, nec amore fruitiuo reperiunt: ſiquidem quies eiuſmodi in deſidioſo quodam conſiſtit otio, quo penitus ipſi vacent, ad quod tùm natura, tùm conſuetudine procliues, ac propenſi ſunt, quo ſane in otio quies magna, & delectabilis ſentitur, quæ tamen, ſecundum ſe ipſam, peccatum nullum eſt; verum ſi quiſpiam eam ſectari, eique ſe ſe dedere velit, abſque ſtudio & actibus virtutum, iam quidem abit in vitium, idemque ipſe in ſpiritualem ruit ſuperbiam, hoc eſt, complacentiam ſui ipſius, quod vitium vix vnquam benè curatur: vbi igitur quietem hanc iſta ratione inerti in otio poſſidet, putatque omnem amoroſam ad Deum conuerſionem, & applicationem impedimento ſibi eſſe, eadem ipſa quiete in ſe ipſo ſubſidet, quod re vera omnis erroris ſpiritualis initium eſt.* Huc vſque Rusbrochius, qui optimè huius falſæ quietis, & otij damna, eiuſque cum ſancta illa quiete, & otio, ad quæ Doctores Myſtici dirigunt, contrarietatem optimè adnotauit.

5. Huiuſmodi etiam falſum otium, & quietem fugiendam eſſe optimè docuit S. Mater noſtra THERESIA, c. 12. ſuæ vitæ, his verbis: *Præſumere porro aut cogitare, poſſe nos per nos intellectum noſtrum ſuſpendere, planè nos, vt dico, non oportet, vti nec operationem eius omittere, hoc quippè ſi fecerimus, inſtar ſtatuarum inſenſibiles, ſtupidi, & frigidi manebimus, & nec vnum nec alterum faciemus. At cum DEVS OPT. MAX. intellectum ſuſpendit, & ſiſtit, ei admirandi, & in qua ſe interim occupet, materiam dat; & efficit vt, etiam ſine mentis diſcurſu breuiſſimo tempore, plus intelligat, quam nos omni noſtra terrena diligentia, & ſtudio adhibito plurimis annis poſſemus comprehendere. Inſania quædam ſpecies eſt animæ potentias occupatas tenere velle, ac cogitare nos eas ſiſtere & quietas detinere poſſe.*

6. Quod etiam multis ſuæ doctrinæ locis adnotauit, & monuit Venerabilis noſter IOANNES, vt lib. 2. qui inſcribitur *Aſcenſus Montis Carmeli* cap. 13. vbi agens de ſignis, quæ obſeruare debet, qui meditationis, ac diſcurſus viam relinquere debet, vt ſupernæ contemplationi vacet, ſic inquit: *Non poſſe diſcurrere, neque de rebus diuinis meditari poſſet hoc ex melancolia promanare, vel aliquo deprauato humore, qui cerebrum corque occupat, quique ſolet producere in ſenſu ſuſpenſionem & impletionem quandam: quæ efficiunt, vt nihil cogitet, nihil velit, nec libeat illi aliquid meditari, ſed ſolum in illa ſapida abalienatione cupiat permanere. Contra quæ omnia debet tertium habere indicium; videlicet notitiam & attentionem amoroſam in pace & tranquillitate interna ſicut diximus.* Et cap. 14. ſequenti huius rei rationem ſubiungens, ſic ait: *Verumtamen adducemus nunc vnam ſolam rationem,*

tionem ; qua manifeſte demonſtremus , quomodo in euentu , quo Contemplatiuo pramittenda ſit meditationis via , neceſſarium illi ſit , hoc aduertentia , amoroſa , ac generalis Dei notitia indicium. Eſt autem hac ratio , quia ſi anima tunc temporis iſtâ notitia vel in Deum aſſiſtentia deſtitueretur , ſequeretur nihil illam tunc agere , nec intelligere : relicta enim meditatione & carendo etiam Contemplatione que eſt notitia generalis (de qua locuti ſumus) in qua anima habet actu potentias ſuas ſpirituales occupatas , qua ſunt memoria, intellectus , & voluntas ; neceſſario illi vniuerſum circa Deum exercitium deeſſet. Et paucis interiectis , addit : *Quod ſi anima in nullo iſtorum exercitiorum detineatur , hoc eſt, nec in meditatione & diſcurſu , potentiarum ſenſitiuarum operatione vtatur ; nec in contemplatione & notitia ſimplici , de qua iam dictum eſt , rebus iam receptis & operatione acquiſitis , fruatur : ſed in vtriſque otiaretur & vacaret , non eſſet vnde , vel quomodo poſſet dici occupata. Eſt ergo hac notitia neceſſaria ad diſcurſum & meditationem relinquendam , &c.* Huc vſque Venerabilis noſter IOANNES , ex cuius verbis euidenter conſtat , ipſum nullatenus admittere falſam illam quietem , & otium Illuminatorum , ſed potiùs illud omnino reprobare , & damnare , atque adeò ſine manifeſta calumnia prædictus error , nec leue aliquod patrocinium in eius doctrina obtinere poteſt , quem potiùs ex ea fortiter impugnatum manet, ſtabilitumque ſalutarem quietem , otiumque ſanctum debere deſidiam , & remiſſionem cauere , vt optimè docuit Auguſtinus ſerm. 27. de verbis Domini, adnotans , vitam contemplatiuam , & otioſam , quæ ſignificata fuit per Mariam, nullatenus fuiſſe deſidioſam, hanc enim, ſcilicet deſidioſam (inquit) cauere debet otioſa, ſed ad aliam iam huiuſmodi Illuminatorum , ſeu falsò otioſorum ſectam tranſeamus.

§. III.

Secunda , & peior Illuminatorum claſsis refertur.

SEcundam igitur eorum ſectam idem Rusbroch. cap. 77. citato referens, ſic in- 7.
quit : *Verum , ibi quiſpiam otioſam prorſus requiem , ſine vlla ad Deum amoroſa applicatione, & conuerſione, poſsidere inſtituit ; is iam facilè in quoſuis poterit prolabi errores, quippè qui à Deo auerſus, & ad ſeipſum amore naturali reflexus, ſolatium , ſuauitatem, & quidquid libet, captat, & aucupatur: interim tamen huius farina quoſdam inuenire eſt, qui rigidam, & aſperam viuendi teneant rationem , & magnis pænitentia actibus incumbant ; ſed hoc tantùm fine vt magna ſanctitatis opinionem celebrem obtineant ; omnis enim naturalis amor ſibi ipſi cupit, & fauet. Quidam ex horum genere multa optione vtuntur , & eligunt multa , itemque plura, rara , ac ſingularia precantur , & appetunt ſibi praſtari à Deo , quam ob rem falluntur ſapius , permittente Deo , vt Damonum opera , obtingant , ea qua concupiſcunt : quod tamen ſua illi ſanctitati tribuunt , & omnibus planè dignos ſe arbitrantur : nec id mirum, cùm ſuperbia morbo laborent , nec tacti , nec Illuminati diuinitus ſint : harent igitur , atque ſubſidunt in ſe ipſis , prorſuſque ſecundum appetentiam ad ſaporem , vel guſtum internum, & ſpiritualia natura commoda captanda propenſi ſunt , qua luxuria ſpiritualis rectè dici poteſt.*

Digitized by Google

Et licet foris quamdam ſola ſimulatione præſeferant obedientiam , nullis tamen intus, neque a- 10
ctione, neque voluntate ſubditi ſunt: quæcumque enim ſancta actitat , & obſeruat Eccleſia, ab ijs
omnibus omnino vacant, & ſe volunt eſſe immunes ac exemptos, & eſt hæc eorum ſententia, donec
quiſpiam virtutibus acquirendis dat operam, & gratam appetit exequi Dei voluntatem, eum nec-
dum perfectum eſſe: eò quod virtutes etiam nunc colligat, & comparet ſibi, & ſpiritualem hanc pau-
pertatem, atque otium ipſorum penitus habeat incomperta.

Et ipſi quidem ſupra omnes omnino, & Angelorum, & Sanctorum choros , ſiue ordines, atque
præmium omne, quod vlla ratione mereri quis poßit, ſubleuatos eſſe ſe putant; ideoque nihil ſe vltra
mereri, nullum vnquam amplius in virtutibus profectum facere, ſed neque peccatum deinceps vllum
admittere poſſe; quippe qui voluntatis expertes ſint, & ſpiritum ſuum Deo tradiderint in quiete, &
otio, adeoque vnum cum Deo effecti ſint, vt in ſe ipſis penitus in nihilum redierint.

Hinc iam quidquam corpori libet, etiam planè licere ſibi affirmant; vtpotè qui ad ſtatum inno- 11.
centiæ redacti, nullam ſibi habeant poſitam, ac præſcriptam legem. Itaque ſi alicuius rei , qualis ea ſit,
natura ipſorum corporea ex appetitu afficiatur, ſi ſpiritus ſui otium, ea re ſubtrahenda, interturbari
ſentiant, aut aliqua ex parte impediri, naturæ indulgent, ac ſatisfaciunt deſiderio , ne quod ſpiritus
otium impedimentum patiatur. Hac de cauſa ieiunia, feſtorum celebrationem, & præcepta denique
omnia prorſus nihili pendunt, niſi fortè hominum gratia ſecus agant: ſi quidem in omnibus abſque
vlla conſcientia viuunt, nec quicquam nefas ſibi eſſe arbitrantur. Tum vero tanta eorum calliditas,
& verſutia eſt, vt difficile poßint ratione ſuperari, &c. Hæc vſque Rusbrochius, qui optimè
horum falſo Illuminatorum mores, & opiniones deſcribit; & quamuis Doctor hic
de antiquis Illuminatis ſui temporis loquatur, eius tamen deſcriptio non minus Illu-
minatos noſtræ ætatis, quam illos antiquos ad viuum exprimit: quia eadem prorſus
falſa dogmata in hac deſcriptione contenta verbo, & opere ſequuntur, quæ quantum
doctrinæ Myſtici noſtri IOANNIS aduerſentur, luce meridiana clariùs apparet; vt
mirum ſanè ſit poſſe aliquem ſanæ mentis, vel leuiter ſuſpicari , prædicta falſa dog-
mata patrocinium aliquod obtinere poſſe in hac Venerabilis noſtri IOANNIS do-
ctrina; quæ contraria omnino documenta, rigidam ſcilicet mortificationem, tàm ex-
ternam, quam internam, propriorum appetituum , voluntatis, ac iudicij omnimo-
dam negationem; promptiſſimam Maiorum obedientiam, exactiſſimam præcepto-
rum, & conſiliorum obſeruantiam, Angelicamque vitæ puritatem efficaciſſimè ſua-
dentia, remiſſumque illud otium, & falſam quietem, quam Illuminati à Deo magni-
faciunt, damnantia paſſim & vbique continet: vt cuicumque hos libros legenti eui-
dentiſſimum erit, ſed vltimam iam huiuſmodi Illuminatorum ſectam referamus.

§. V.

Vltima Illuminatorum claßis refertur.

DE hac igitur vltima ſecta citatus Rusbrochius ſermonem inſtituens ca. 79. cita-
to ſic loquitur. *Præter hos aliud quoddam hominum genus peruerſum, hypocriſi , & ſimu-* 12.
lationi deditum inuenire licet, qui tamen ab iſtis in certis quibuſdam diſsideant, eiſque contrarij ſint;
& hi quidem Deũ patientes dici ſe volunt, & hactenus, cum ſuperioribus conſentiunt, quod ſe quo-
que ab omni actione immunes, & otioſos putant, nec aliud niſi velut quoddam Dei inſtrumentum ſe
eſſe, quo Deus quidquid, & vbicumque velit, agat.

Digitized by Google

Affirmant igitur, abſque vlla actione, tantummodo merè ſe pati, eaque opera, quæ Deus ipſis tanquam ſuis organis perficiat, præclariora, ac meriti maioris eſſe, quàm cuiuslibet alterius, quæ ipſemet in Dei gratia peregerit: aiunt ergo Deum ſe pati, ac ſuſtinere, nihil ſe ipſos agere, ſed actus omnes Deum operari.

Deinde quemadmodũ alij, ſic etiã ipſi nullum ſe peccatum cõmittere poſſe aſſeuerant, eo quòd Deus in ipſis agat omnia, ipſi verò planè otioſi ſint; & quidquid Deus velit, id per ipſos fieri, nihil præterea: homines iſti, omni intus actione poſtpoſita, otioſe dediderunt, & omnis electionis, vel optionis expertes viuunt ſimplicẽ, ac reſignatũ præſcripſerunt viuendi modum, & moderatè, ac æquabiliter ferre norunt, quidquid eis accidat: putant enim Dei inſtrumenta ſe eſſe, quibus is pro ſuo arbitrio vtatur, & agat.

Ad quæcumque intus incitantur ſiue ea virtuti conſentanea ſint, ſiue ab ea abhorreant, ea omnia putant ex ſancto Spiritu proficiſci; difficile tamen eſt, fateor, iſtos agnoſcere, niſi quis illuminatus ſit, & ſpirituum, ac diuinæ veritatis diſcretionem obtinuerit; quidam enim ex eis acuti, & ſubtiles admodum ſunt; & ea quibus virtute aduerſentur probe fucare, & velamina quædam eis prætexere nouerunt, propriæque voluntati dediti ſunt, adeoque pertinaciter, & animo obſtinato ſe ipſos poſſident, vt antè mortem oppetere velint, quam vel ab vnico ſemel concepto articulo diſcedant; omnium enim, quos præſens habeat vita, ſanctiſſimos, maximeque illuminatos ſeſe autumant.

14. *Diſcrepant autem à prioribus, quòd ſe progredi, & mereri poſſe non negent, illis contra aſſerentibus, nihil vltra mereri ſe poſſe, eo quod in vnitate, & otioſe poſſideant, vbi non liceat vltra progredi, quando quidem nullum ibi exercitium eſt. Sed ſimul omnes iſti peruerſi, & mortalium omnium multo peſſimi ſunt; haud ſecus quam ipſe hoſtis tartareus fugiendi, ſiquidem vitam viuunt contrariam Deo, iuſtitiæ, & ſanctis omnibus, & ſunt omnes re vera præcurſores Antichriſti, viam illius ad molem errorum, ac infidelitatem præparantes, ac munientes. Volunt namque abſque Dei præceptis & virtutibus immunes eſſe, ac liberi, & otioſi, ac vniti Deo, ſine amore, & charitate, Dei quoque contemplatores, abſque amoroſo contuitu; & viuentium omnium ſanctiſſimi, abſque actibus ſanctitatis; dicunt etiam quieſcere ſe in eo, quem tamen amore haud proſequuntur; & in eo ſublimatos ſe eſſe, quem minimè ſentiunt, nec concupiſcunt, & à cunctis denique virtutibus, & omni ſui ad Deum applicatione ſe vacare, & otioſos agere, ne quod Dei actionibus obijciant impedimentum: quam ob rem otium, quod iſti colunt, non niſi quædam impoſtura cenſenda eſt.*

15. Huc vſque celeberrimus ille Doctor falſa dogmata, & mores huiuſmodi falſo Illuminatorum, & otioſorum deſcribit, de quo etiam agit in Apologia de alia contemplatione, quæ alias *Samuel* inſcribitur c. 4. eoſdemque errores refert, & impugnat ſublimis ille Doctor Thauler. ſer. 2. Dominicæ 2. quadrageſimæ; quæ omnia falſa dogmata, cum his, quæ verbo, & opere hæretici noſtræ ætatis, qui Illuminati appellantur, docent omnino coincidunt, & ideò ad longum ea referre operæ precium eſſe duximus, vt ſic euidentius appareat, eis doctrinam Venerabilis noſtri IOANNIS, non ſolùm aliquomodo non ſuffragari, ſed etiam illis vehementer aduerſari, vanumque illud otium, quod omnium prædictorum errorum fundamentum eſt, prorſus damnare, cæteraque omnia, quæ ex tali fundamento prædicti hæretici deducunt, deteſtari, vt tum ex dictis ſupra n. 6. tùm etiam ex dicendis in progreſſu huius Elucidationis manifeſtè conſtabit, imò cuicumque doctrinam Venerabilis noſtri IOANNIS legenti, niſi ſemetipſum, data opera, & malitioſè excæcare velit, luce meridiana clariùs manifeſtum erit.

CAPVT IX.

Vnde aliquorum deceptio circa ſiniſtram ſuſpicionem, minuſque benignam cenſuram aliquarum propoſitionum Venerabilis noſtri IOANNIS orta fuerit, declaratur.

CVm ſæpè veriſimile dictum ſit, doctrinam Venerabilis noſtri IOANNIS, non ſolùm non ſuffragari hæreticorum, qui Illuminati dicuntur, falſis dogmatibus, 1.
ſed etiam illis omninò aduerſari, idque ex ipſamet horum librorum ſinceia lectione euidenter appareat, inſuperque plures ex propoſitionibus infrà referendis, de quibus aliqui ſiniſtrè ſuſpicati ſunt, quaſi prædictorum hæreticorum doctrinam ſapiant, adeò ſint doctrinæ noſtræ fidei, SS. Patrum teſtimonijs, ſanæ Theologiæ, ac veritati apertè conformes, vt nullatenus de eis potuiſſe rationabiliter dubitari videatur: his igitur de cauſis meritò poſſet aliquis inquirere, quonam pacto fieri potuerit, viros aliquos non omnino ineruditos adeo deceptos fuiſſe, vt ſiniſtram hanc, de prædictis propoſitionibus, horumque librorum doctrina, opinionem, vel ſuſpicionem conceperint, propoſitioneſque adeò manifeſte veras, minùs benigna cenſura dignas exiſtimauerint. Ante quàm igitur, ad ſingulas propoſitiones in particulari explicandas, & confirmandas in ſecunda huius Elucidationis parte accedamus, huic quæſito ſatisfacere, ac prædictæ ſuſpicionis ſiniſtræ radicem, & fundamenta detegere placuit, quod in præſenti capite præſtabimus.

Vt igitur id radicitus intelligatur, animaduertendum eſt, nihil magis humani generis hoſtem, propter ſpiritualis noſtræ ſalutis inuidiam, & odium, curare, ac ſemper 2.
curaſſe, quàm vt homines ab orationis, & contemplationis ſtudio, vnde omnia nobis bona promanant, auerteret; ad quod aſſequendum, inter alia media, vnum præcipuè tanquam efficaciſſimum eligit, ſcilicet orationis, & contemplationis viam, tamquam valdè periculoſam, ac multis erroribus expoſitam proponere; exemplaq; aliquorum, qui in ea periclitati ſunt, ac diuerſimodè à Dæmone decepti, ac illuſi fuere, in erroreſque, & abſurda, præcedenti capite relata, inciderunt, in medium adducere, ac valde vrgere, vt ex hoc, huiuſmodi via, & ſtudium ab alijs ſuſpecta haberentur, ab eiſque, propter timorem prædictarum illuſionum, ac errorum, auertentur.

Quod rectè cœleſtis illa Magiſtra Sancta Mater noſtra THERESIA in ſuis libris ſæpe adnotauit, ſed præcipue cap. 11. ſuæ vitæ his verbis: *Difficultates, quas primum incipientibus Diabolus proponit, ne viam hanc ita vt oportet, ingredi incipiant, maxima ſunt & plurima; vt qui optimè calleat, quantũ inde ſibi damnũ obueniat, nõ ſolum quod hanc animã amittat, verum etiã eius occaſione alias plurimas; tã multas igitur eis difficultates & pericula objicit, vt nõ paruo, ſed maximo eis, ad non retro flectendum, opus ſit animo, nec non maxime Dei gratia, &c.* 3.

& cap.21. Viæ perfectionis inquit: *Sæpe nos dæmon in hoc itinere conatur præpedire obijciens multa in eo ineſſe pericula; ille & ille per hoc perijt, alius ille deceptus eſt, alius qui multum orationi vocali deditus erat, lapſus eſt, alijs diabolus illuſit: non ſunt curandi iſti timores nec pericula, & cum hæc ſit via regia, per quam Rex noſter & omnes electi & ſancti iuêre, nemo nos ſeducat, aliam nobis viam demonſtrans quam orationis. Hoc Religioſorum munus eſt, & quicumque vobis aliquod in hoc periculum contineri diceret, illum vti periculum quoddam habitote & fugite. Non ſinat Deus vnquam vt via orationis ceu via periculoſa habeatur. Sed hanc timendi occaſionem, diabolus induxit ſua vafritie aliquos, qui potius orationis ſtudio tenebantur, ad lapſum pertrahendo. Sed videte quæſo intollerabilem cæcitatem: non enim conſiderant quam multa hominum millia ideo in hæreſim aliaque grauia mala prolapſi ſint, quod orationi non inſiſterent, nec quid ea eſſet ſcirent. Quod autem inter tam multos diabolus quo hac ratione melius negotium & rem ſuam ageret, nonnullos eorum qui orationem frequentabant (quos facile eſſet enumerare) ad lapſum pertraxerit & deceperit, hinc factum eſt, quod nonnullis in rebus ad virtutem ſpectantibus, tam timidos eſſe fecerit. &c.*

Vnde, tam in prædictis locis, quàm in alijs multis ipſamet Sancta THERESIA maximè hortatur omnes, vt propter huiuſmodi pericula, nequaquam deterreantur, ſed potiùs aſtutiam, & inuidiam Dæmonis cognoſcentes, maiori ſtudio, huic tam ſalutari exercitio incumbant. & ideò cap.8 ſuæ Vitæ inquit: *Non intelligo ſane quid tandem timeant, qui mentali orationi ſeſe applicare timent: & vere cur metuant neſcio; conſultò autem Dæmon hunc metum cauſat, vt per eum vere nobis noceat ac maleficiat, cum ſcilicet per hunc impedit, quo minus recogitem, quoties & quam grauiter Deum offenderim, quantum illi debeam, eſſe infernum, ac cæleſtem gloriam, denique ne cogitem ingentes illos cruciatus & labores, quos mei cauſa ſubijt. Si ergo oratio, etiã ipſi minimè ſeruientibus, imo etiam aduerſus ipſum delinquentibus tantopere prodeſt ac neceſſaria eſt, & nemo dicere in veritate poſſit, vllum ex ea damnũ prouenire, ſed certũ ſit, maius ex eo ſequi, quod oratio non colatur; cur quæſo, eam omittant qui Deo vel ſeruiunt, vel ſeruire volunt? Quod cur facerẽt, euidẽ prorſus non intelligo, niſi fortaſſe, vt vita huius moleſtias ac difficultates maiore cum difficultate tranſigant, Deoque velut ianuam occludant, ne quam ipſis in illa conſolationem & recreationem immittat. Illorum profectò me miſeret, quod ſuo diſpendio Deo ſeruiant, cum è contra ijs, qui orationi ſe dant, ipſemet Dominus ſumptus omnes quam largiſſimè quodammodo ſuppeditet.* Et cap.39. viæ perfectionis ſic inquit. *Eſt autem illud mirabile & nouum; quaſi ſi Diabolus non tentaret eos, qui viam orationis minimè inſiſtunt, & homines magis obſtupeſcere, ſi quando aliquem, qui perfectioni iam propior ſit, ab eo decipi contingit, quam ſi centum aliorum millia, quos in maximis erroribus & publicis peccatis hærere vident; inter quos neceſſe non eſt inquirere num quis bonus aut malus ſit; hoc namque iam inde à mille leucis facile auditur. Sed, vt verum fatear, merito id faciunt: nam tam paucos Dæmon decipit illorum, vt velut nouum, & inſolitum & inuſitatum quid admirationem moueat; cum hominibus proprium ſit, facile præterire, nec reflectere ad ea quæ aſſiduè vident; quod vero raro & vix aliquando contingit, maximopere mirari. Imo ipſimet Diaboli hanc in illis admirationem adaugent, quod in bonum illorum id cedat cum propter vnum qui ad perfectionem tendit, perire faciant multos. Nolite timere chariſſima per hæſce orationis vias, quæ permultæ ſunt, incedere. Cæterum via ipſa per ſe ſecura eſt. Citius porro & facilius haud dubie à tentationibus liberamini cum Domino vicinæ & propiores eſtis, quam dum ab eo diſtabitis.* & cap.40. ſequenti ſic ait. *Vt enim animam veſtram Dæmon inquietet, impediatque quo minus tanti boni fruatur, ſexcentos vobis timores incutiet cum per ſe, tum per alios. Putat: ſue pa-*

rum

Digitized by Google

rum dæmonis intereſſe quod in huiuſmodi timores homines conijciat: non parum certè, ſed permultum eius id intereſt: ita quippe duplex damnum infert. Primum, quod eos qui audiunt, timidos reddat; qui ideò ſe orationi applicare verentur, ne pari modo decipiantur. Alterum quod alioqui plures longe ad Deum ſe conuerterent, videntes eū tam eſſe bonum, (vti demonſtraui) & poßibile eſſe, vt is ſe peccatoribus modo tam familiarem exhibeat. &c. Hanc etiam dæmonis inuidiam adnorauit S. Nilus cap. 45. de oratione, ibi. *Vehementer inuidet homini oranti Dæmon, & omni arte, atque machina vtitur, vt illum propoſitum lædat, &c.* Quod idem cap. 46. ſeq. proſequitur.

Hac igitur de cauſa, cum Dæmoni perſpectum ſit, quam vtiles, & neceſſarij ſint 5.
ad orationis, & contemplationis ſtudium ſuadendum, atque in hac parum trita, imò potiùs valde recondita via homines dirigendos, libri ſpirituales, ac Myſtici, qui de hac materia, eiuſque reconditis ſecretis optimè tractent, quantaque ex horum librorum lectione damna ipſi Dæmoni prouentura ſint, illud ſemper præcipuè curauit, curatque, vt quoties aliquis huiuſmodi liber prodierit, aliquos non omninò ineruditos (quamuis in Myſtica Theologia parum verſatos, minuſque expertos) ſub Catholicæ doctrinæ zeli prætextu excitet, ac tanquam ſuæ aſtutiæ inſtrumenta moueat, ad hoc, vt aliquorum verborum exteriorem dumtaxat ſonum attendentes, aduerſus huiuſmodi libros acriter inſurgant, eorum doctrinam tanquam de Illuminatorum erroribus ſuſpectam damnent, atque adeò à communi fidelium vſu relegari curent.

Vnde propter huiuſmodi Diaboli inuidiam aſtūtamque ſollicitudinem, hanc 6.
perſequutionem, acremque cenſuram ſub zeli prætextu, fere omnes excellentiores libri agentes de contemplatione, ac Myſtica Theologia illuſtriorum Doctorum, quos ſancta Mater Eccleſia, tanquam vtiliſſimos approbat, & veneratur; paſſi ſunt, vt multis exemplis ſupra capite 1. latè oſtendimus: plurimiſque alijs oſtendere poſſemus: ex eodem principio ſiniſtra aliquorum ſuſpicio circa aliquas propoſitiones librorum Venerabilis noſtri IOANNIS dimanauit: eoque magis, quo huiuſmodi libri excellentiorem; & perſonis ſpiritualibus vtiliorem, ac magis neceſſariam doctrinam continent: vt ſupra cap. 2. oſtendimus; eo enim ipſo Dæmonis inuidia creuit, eaque creſcente, prædicta quoque perſequutio, ſub zeli prætextu, incrementum ſuſcepit.

Si autem aliquis inquirat; quonam pacto, vel quo fundamento ducti potuerint
homines, alias non ineruditi, nec malitioſi; ita falli, vt de doctrina adeò apertè vera; 7.
ſecura, & vtili ſiniſtram hanc opinionem conceperint; triplicem huius rei cauſam breuiter aſſignabimus, in quarum numero nullatenus prauum affectum, aut malitiam computabimus; hanc enim, vtpotè cuiuis Chriſtiano animo valde indignam, ab eiuſmodi viris longè abeſſe, ſupponere volumus.

Prima eſt, quod prædicti viri, propter ingens odium, quod meritò conceperunt aduerſus falſum illud otium, ſuſpenſionem, & quietem, ex quo tanquam ex præcipuo fundamento hæretici illi, qui Illuminati dicuntur, ſuos omnes errores deducūt, vt capite præcedenti demonſtrauimus; propter ingens inquam huius falſi otij, & quietis odium; eo ipſo, quod in his, & alijs Doctorum Myſticorum libris doctrinam, ſanctum contemplationis otium, ſuſpenſionem, & quietem, in ſenſu infra in progreſſu huius Elucidationis explicando, ſuadentem legunt, ad verborum dumtaxat ſonum, in quo ſimilitudinem, & conuenientiam aliquam, quo ad hoc cum

falſo

falſo illo otio, & quiete reperiunt, attendentes; ſtatim fidei, ac ſinceræ doctrinæ zelo inardeſcunt, eiuſmodique zelo ſuccenſi, abſque maturiori diſcuſſione, & examine, & abſque antecedentium, ac ſubſequentium collatione, illam doctrinam, de contemplationis otio, & alias quaſcumque illi annexas, tanquam de Illuminatorum erroribus ſuſpectas, vel eis patrocinantes damnant.

8. Sed imprudenter ſanè, ac temerè, & cum magno animarum diſpendio huiuſmodi iudiciū de his rebus proferunt: vnde debuiſſent illi, qui ſic iudicant, aduertere, non poſſe quempiam rectè de aliqua ſcriptura, aut doctrina iudicare, ſi externum tantum verborum ſonum, vel aliquas dumtaxat propoſitiones à tota contextus ſerie interceptas accipiat, ſed neceſſarium eſſe rerum ordinem, & conſequutionem attendere, ſingulas propoſitiones, cum antecedentibus, & conſequentibus conferre, earumque legitimum ſenſum maturè indagare, ac diſcutere; ſin minus, iudicium illud multis erroribus expoſitum, ac planè temerarium fore: vt optimè docuit D. Ioannes Chryſoſtomus hom. 39. in Ioannem his verbis: *Sicut qui metalla fodere aggreditur artis ignarus, auri venam non inuenit, ſed confundit, & laborem ſubit incaſſum; ita qui diuinarum Scripturarum ordinem non intelligunt, qui earum proprietatum leges non exquirunt, ſed omnia ad verborum ſonum accipiunt, aurum terra confundentes nunquam in his reconditum theſaurum aſſequentur, &c.* quæ ſententia ad eos etiam, qui cæteras ſcripturas legunt, proportionabiliter applicanda eſt, quo etiam pacto Medin. 1. 2. quæſt. 22. in fine loquens de impetu ſpirituali ait: *Impetus temerè & ſine ratione non ſunt reprobandi.* Quæ omnia docuit Paulus, dum 1. ad Theſſalonic. 5. n. 19. ait: *Spiritum nolite extinguere, prophetias nolite ſpernere; omnia autem probate, quod bonum eſt, tenete, &c.* Vnde qui ſine examine, & diſcuſſione matura iam dicta, propter verborum dumtaxat ſonum, ſpiritualem aliquam doctrinam damnant, proculdubio Apoſtoli præceptum tranſgrediuntur, ſi quidem ſuo temerario iudicio plurium ſpiritum extinguunt, doctrinam diuinitus inſpiratam ſpernunt, non omnia probant, nec quod bonum eſt, tenent: de quo ſanè in die iudicij ſtrictam rationem reddent (quamuis id malitioſo animo non fecerint) eo quod temere in re hac tanti ponderis iudicium ferre voluerunt, cum magno animarum detrimento, ſpiritualiſque earum profectus impedimento, quod rectè adnotauit Venerabilis noſter IOANNES in libro qui inſcribitur, *Flamma amoris viua*, Cantic. 3. verſu 3. § 11. his verbis. *Verum fortaſſis homines iſti bono ducti zelo, in errorem labuntur, eo quod eorum ſcientia non ſe amplius extendat. Non tamen propterea excuſati ſunt, cur rudem ſuam manum rei quam ignorant, adhibere non verentur, nec tales animas ad eos, qui melius eas intelligant, & dirigant, tranſmittunt. Nec enim exigui res eſt oneris & culpæ, in cauſa eſſe vt ineſtimabilium bonorum iacturam faciat anima ob inepta conſilia, imo vt tota peſſum eat: vnde ille qui temerarie errat, cum obligatus ſit non errare, non erit abſque pœna ſecundum modum damni quod intulit. Diuina ſiquidem negotia conſideratè admodum oculateque tractanda ſunt, præſertim, quæ res tam delicatas ſublimeſque concernunt, in quibus quaſi immenſum lucrum ſi non erretur, ſperari poteſt, immenſum vero detrimentum imminet, ſi aberretur.*

9. Debuiſſent etiam prædicti ſecundo aduertere ſuum iudicandi modum eſſe valde ſimilem iudicio, quod hæretici de Scripturis Diuinis faciunt, ac modo quo eis abutuntur, ita ſcilicet, *Vt* (quemadmodum ex Clem. Alex. lib. 7. Stromatum ſupra cap. 3. dicebamus) *non omnibus Scripturis Diuinis vtantur, deinde non perfectis, nec vt contextus requirit,*

Digitized by Google

quirit, ſed ſeligant ambiguè dicta, paucis ſparſim hinc inde decerptis vocibus, & nulla ſignificationis ratione habita, ad ſolum, nudumque vocabulum affixi ſunt. Quod citato cap. 3. latius proſequuti ſumus: ſic ergo iſti non omnibus horum ſpiritualium librorum propoſitionibus vtuntur, deinde non perfectis, nec vt totius doctrinæ contextus requirit, ſed ſumunt aliquas propoſitiones ambiguè dictas, paucis ſparſim hinc inde decerptis vocibus, & nuda ſignificationis ratione habita, ad ſolum nudumque vocabulum otij, ſuſpenſionis, quietis, ac ſimilia, in quibus aliqua cum illorum hæreticorum vocabulis exterior conſonantia apparet, affixi ſunt; quid ergo mirum, ſi in tali iudicio, & cenſura omnino errent, ac veluti in meridiana luce cæcutiant?

Debuiſſent ijdem tertiò aduertere, non rectè propoſitionem aliquam damnari, aut ſuſpectã haberi, quamuis quoad verborum ſonũ, & corticem cũ falſa aliquorum doctrina conuenire videatur, dummodo ex antecedentibus, & ſubſequentibus, & ex tota contextus ſerie, non illi falſæ doctrinæ conformem, ſed potius aduerſam eſſe conſtet, & ideò hæc omnia prius maturè diſcutienda eſſe, antequam propoſitio aliqua damnetur, vel relegari intendatur; ne fortè ſub falſæ doctrinæ titulo, & apparenti dumtaxat ſimilitudine, aliqua doctrina, re ipſa vera, & ſalutaris, cum magno animarum diſpendio, exterminetur. Hac enim de cauſa Chriſtus Dominus Matth. 13. in parabola zizaniæ propoſuit interrogationem ſeruorum, qui cognoſcentes zizania ſuper ſeminata eſſe ab inimico in medio tritici, dixerunt Patri familias, *Vis, imus & colligimus ea?* Quibus ille reſpondit, *non, ne fortè colligentes zizania, eradicetis ſimul cum eis & triticum; ſinite vtraque creſcere, vſque ad meſſem, & in tempore meſſis, dicam meſſoribus: colligite primum zizania, & alligate ea in faſciculos ad comburendum; triticum autem congregate in horreum meum.* Hanc enim reſponſionem, in ſenſu quem propoſuimus, explicant plures ex SS. Patribus, nempè Hieronymus ſuper hunc locum his verbis: *Inter triticum, & zizania, quod nos appellamus lolium, quamdiu herba eſt, & necdum calamus venit ad ſpicam, grandis ſimilitudo eſt, & in diſcernendo, aut nulla, aut difficilis diſtantia, monet ergo Dominus, ne verbi, quod eſt ambiguum, cito ſententiam proferamus, &c.* Similiter D. Thomas in proprijs commentarijs ſuper eundem locum, aſſignans quatuor cauſas, quare non debeant eradicari zizania, quo vſque creſcant, tertiam cauſam ſic adducit. *Tertia ratio, quia aliqui videntur mali, & non ſunt; ideò ſi velles euellere malos, ſtatim multos bonos extirpares, & hoc apparet, quia noluit Deus, quod colligerentur, donec ad perfectam maturitatem peruenirent.* Vnde 1. ad Corinth. 4. *Nolite ante tempus iudicare, &c.* Idemque docuit D. Chryſoſtomus homil. 4. in Matthæum, inquiens: *Sed propter quid dixit: Colligite primum zizania? vt non timeant boni, quaſi ſimul cum zizanijs tollatur frumentum, &c.* Ac tandem Rabanus ibi inquit: *& notandum, quod vbi dicit; ne fortè colligentes zizania, donauit nobis diſcretionis exemplum, &c.* Quæ quidem diſcretio in eo conſiſtit, vt ſcilicet, vbi ambiguitas aliqua in doctrina reperta fuerit, antecedentia, & ſubſequentia maturè diſcutiantur, vt ſic veritas appareat, eaque cognita, id quod reijciendum eſt reijciatur, & quod retinendum eſt, teneatur, quamuis quoad verborum corticem ex aliqua parte ſimilitudinem cum falſa doctrina habere videatur.

Pro quo, non poſſumus non egregiam illam ſententiam Clementis Alexandrini libri 7. Stromatum, quam capite tertio adduximus, iterum in præſenti referre: *Eſt ergo* (inquit ille) *nobis maiori ſtudio, & cura praſcrutanda ea, qua verè*

verè eſt veritas, laborem autem ſequitur dulcis inuentio, & memoria; eſt ergo labor inueniendi ſubeundus propter hæreſes, ſed non eſt omnino deficiendum; nec enim ſi appoſitus ſit fructus, vnus quidem verus, & maturus; alius verò factus ex cera, quam maximè ſimilis, propter ſimilitudinem eſt abſtinendum ab vtroque, & quomodo ſi vna quidem ſit via regia, & multæ etiam aliæ, ex quibus aliquæ ferunt in præcipitium, aliqua verò ad fluuium rapidè fluentem, aut ad mare profundum, non dubitauerit quiſpiam viam ingredi propter diſſenſionem, ſed vtetur via regia, & trita, & ſeiuncta à periculo; ita cum alij alia dicant, de veritate non eſt diſcedendum, ſed eſt exactius, & diligentius inquirenda eius exactiſſima, & accuratiſſima cognitio: nam cum oleribus hortenſibus vnà etiam naſcuntur herbæ, num ergo abſtinent Agricolæ à cultura hortorum, &c. Quibus ſimilitudinibus eleganter oſtendit Clemens propter verbalem ſimilitudinem apparentemque conſonantiam, quæ inter doctrinam aliquam, cum falſa, & erronea reperitur, non ſtatim reijciendam, aut damnandam eſſe, vel eius ſtudium omittendum, ſed maiorem deberi diligentiam apponi, vt omnibus antecedentibus, & conſequentibus rectè, & maturè perpenſis veritas appareat, ſanaque doctrina quantumuis falsè apparenter ſimilis approbetur, & teneatur; de quo plura diximus citato cap. 3. vbi etiã oſtendimus, non eſſe ſufficiens argumentum, ad aliquam doctrinam damnandam, quod hæretici eam in ſuorum errorum patrocinium adducant, cum id etiam in ſacra Scriptura, Sanctorumque Patrum libris frequenter faciant: non ergo propter aliquam doctrinæ Venerabilis noſtri IO ANNIS, aliorumq; Doctorum Myſticorum, ſanctum contemplationis otium, ſuſpenſionem, & quietem ſuadentium, verbalem, ac ſuperficialem ſimilitudinem, cum peſtifero Illuminatorum errore, circa falſum illud otium, ſuſpenſionem, & quietem, quam præcedente capite retulimus, vel etiam propter aliquorum ex prædictis Illuminatis aſtutiam in doctrina hac, in ſuorum errorum patrocinium doloſè alleganda, debuerunt iſti eam damnare, aut ſuſpectam habere, ac velle relegare, cum re vera nullatenus peſtiferæ illi doctrinæ ſuffragetur, ſed potius omnino aduerſetur, ac longe diuerſimode Venerabilis noſter IO ANNES, ac Doctores Myſtici, necnon, & Sancti Patres, huiuſmodi otium, ſuſpenſionem, & quietem accipiant, quam ea ſumunt prædicti hæretici, cum quibus, non, niſi quo ad aliquorum verborum ſonum conueniunt, vt in progreſſu huius Elucidationis manifeſtè oſtendemus, & ex ipſa horum librorum lectione ſatis conſtat.

12. Debuiſſent quarto prædicti aduertere, non ſolum in Doctorum Myſticorum, ac SS. Patrum libris, ſed etiam in Scriptura ſacra frequenter reperiri propoſitiones aliquas quæ, ſi ſeparatim, & ab antecedentibus, & conſequentibus auulſæ ſumantur, non Catholicum, ſed erroneum, & hæreticum ſenſum efficere videntur, ad quarum proinde rectum iudicium non ſufficit, eas, vt ſic auulſas, & ſeparatas, examinare; ſed neceſſarium eſt, eas cum antecedentibus, & conſequentibus, & cum totius contextus ſerie diligenter conferre, vt ſic verus earum ſenſus, ac diuerſitas, imò & oppoſitio, quam habent cum apparenter ſimilibus hæreticorum propoſitionibus, dignoſcatur. Plura ſanè huius rei exempla adducere poſſemus ſed, prolixitatis euitandæ gratia, vnum vel alterum ſufficiat. Quis enim neſciat dogma hæreticorum eſſe; nos ex fide iuſtificari, & tamen Paulus ad Rom. 5. num. 1. eandem propoſitionem eiſdem verbis ſtatuit aſſerens: *Iuſtificati ergo ex fide pacem habeamus, &c.* Si ergo quis propoſitionem hanc Pauli, hæreticorum propoſitioni in verbis à Deo ſimilem, à contextus ſerie

ſerie auulſam ſumeret, velletque illam, vt ſic tanquam hæreticam damnare, turpiter proculdubio erraret, imò & ipſe hæreticus eſſet, non alia certè de cauſa, niſi quia contextus ſeriem non aduertit; iuxta quam hæc eadem propoſitio, prout à Paulo profertur, nullatenus hæreticorum errori ſuffragatur, ſed potiùs illi omnino aduerſatur, quantumuis quoad verborum ſonum, & corticem illis fauere videatur, eamque ipſi hæretici in ſui erroris patrocinium adducant? Similiter hæreticorũ dogma eſt; nos iuſtificari per gratiam, & iſtitiam, quæ eſt in Deo aut in Chriſto Domino; & tamen D. Paulus ad Titum 3. num. 7. aſſerit, nos iuſtificari gratia ipſius Chriſti, quæ propoſitio prout ab hæretico profertur, erronea, prout verò habetur in Paulo, Catholica eſt; quod diuerſum iudicium ex antecedentibus, & conſequentibus ſumitur, & ideò peſſimè iudicaret, qui ad hæc non attendens prædictam Pauli propoſitionem propter hanc verbalem cum hæreticis ſimilitudinem, vel quia ipſi eam in ſui erroris patrocinium adducunt, damnaret; vel ſuſpectam haberet.

Hac ergo de cauſa vehementer errant, ac temerariè iudicant, qui propoſitiones aliquas, quæ in libris Venerabilis noſtri IOANNIS, aliorumque Doctorum Myſticorum repeiuntur, ſeparatim à contextus ſerie, & ab antecedentibus, & conſequentibus auulſas ſumunt, & propter aliquam verbalem ſimilitudinem, quam cum Illuminatorum falſis dogmatibus, vt ſic, habent, vel quia ipſi Illuminati eas, vt ſic auulſas, ad ſuorum errorum patrocinium adducunt, prædictas propoſitiones damnant, vel ſuſpectas habent; cum tamen reuera, ſi cum antecedentibus, & ſubſequentibus, totiuſque contextus ſerie conferantur, euidenter appareat, eas ob illorum hæreticorum erroribus, non minus, quam lucem à tenebris, diſtare; ſiquidem paſſim in libris externa, & interna mortificatio valdè rigida, Angelica vitæ puritas, falſi, ac remiſſi otij fuga, virtutum omnium exercitium, perfecta Chriſti imitatio, eiuſque crucis amor, proprij iudicij, ac voluntatis intima abnegatio, Maiorum ſtricta obedientia, peculiarium reuelationum, ac viſionum abdicatio, pluraque alia his ſimilia, quæ prædicti hæretici omninò abhorrent, & damnant, expreſſiſſimè commendantur, ac efficaciſſimè ſuadentur; ita, vt reuera nullus liber, qui acrius prædictos Illuminatorum errores, & deceptiones damnet, huc vſque ſcriptus inueniatur, vt legenti manifeſtum erit. 13.

Debuiſſent tandem prædicti aduertere regulam illam, quam expurgatorium Romanũ in inſtructione ad eos, qui libros ſunt expurgaturi, in titulo de correctione librorum §. 4. tradit, quod ſcilicet, quando author aliquis in vno loco loquitur clarè, & in altero obſcure, reducendus eſt locus obſcurus ad clarum. Si enim regulam hanc obſeruaſſent, nullatenus de ſinceritate, ac veritate doctrinæ huius libri vnquam dubitaſſent; ſiquidem cum toties adeò clarè loquatur Venerabilis noſter IOANNES circa reprobationem falſi illius otij, ſuſpenſionis, & quietis Illuminatorum, vt cap. præced. num. 6. vidimus; necnon circa alia omnia, quæ in fine numeri præcedentis retulimus, in quibus omnes prædictorum hæreticorum errores adeò clarè damnat; debuiſſent ſanè, ne forte aliquam loquutionem obſcuram, vel minus claram in illo inuenerunt, ad tot locutiones claras (iuxta prædictam Expurgatorij regulam) eam reducere; quod ſi feciſſent, nullatenus ſiniſtrè de prædictis propoſitionibus iudicaſſent, ſed quia hæc omnia, quæ diximus, noluerunt aduertere, nihil mirum quod 14.

offenderint, vbi nulla offenſionis occaſio erat, & quod in rebus adeò claris, & apertis cæcutirent. Et hæc de prima cauſa, vnde prædictorum deceptio circa huius doctrinæ iudicium, eiuſque ſiniſtram ſuſpenſionem emanauit.

15. Secunda verò cauſa eiuſdem deceptionis, fuit defectus tùm eruditionis, ac lectionis librorum SS. Patrum, ac Doctorum Myſticorum, qui de his materijs agunt (quãuis forſitan in alijs materijs ſcholaſticis ineruditi non ſint) tùm etiam (& hæc eſt 3. cauſa) defectus experientiæ de his rebus Myſticis; vtramque enim, ſcilicet ingentem eruditionem, ac experientiam, ad rectum iudicium de his rebus adeò ſublimibus, ac reconditis perfectè ferendum, neceſſariam eſſe ſatis capite 7. SS. Patrum teſtimonijs manifeſtaque ratione oſtendimus. Vnde nihil mirum, quod his deficientibus, rectum quoque iudicium deficiat, veraque doctrina cum falſa confundatur, ac lux pro tenebris habeatur.

16. Quibus omnibus ſic in communi obſeruatis, ſupereſt modo, vt ad ſingulas propoſitiones, de quibus prædicti ſiniſtrè ſuſpicati ſunt, quaſque ſigillatim notarunt, in particulari deſcendamus, earumque Catholicam veritatem, fidei noſtræ, ac Sanctorum PP. doctrinæ omnino conformem eſſe manifeſtè oſtendamus; quod ſanè difficile non erit; quia reuera, vt iam diximus, tota Myſtici noſtri Doctoris doctrina paſſim in Sanctorum PP. illuſtriumque Doctorum libris continetur: id autem in ſecunda huius Elucidationis Theologicæ parte præſtabimus per ſingulas propoſitiones, prout ab illis notatæ ſunt, ſuo ordine diſcurrendo, ſingulíſque germanam declarationem, & elucidationem adhibendo. Vnde ad hoc propoſitum meritò applicare poſſumus optima quædam verba D. Proſperi, quæ in præfatione reſponſionis ad capita Gallorum, pro D. Auguſtini doctrinæ defenſione in hunc modum præmiſit.

17. *Doctrinam, quam ſanctæ memoriæ Auguſtinus Epiſcopus* (dicere nos poſſumus, quã Myſticus Doctor IOANNES A CRVCE) *per multos annos Apoſtolicè aſſeruit, litteriſque mandauit, quibuſdam viſum eſt, aut non intelligendo, aut intelligi eam nolendo, reprehendere. Et hoc quaſi compendium cognitionis his, qui iudicio eorum ducebantur, afferre; vt quæ in libris prædicti viri damnabilia reperiſſe iactabant, breuium capitulorum indiculis publicarent, talique commento, & deteſtationem eius, quem impeterent, obtinerent, & ab his, quæ infamaſſent, curam exterriti lectores auerterent. Ne ergo hanc perſuaſionem temere quis recipiat, & talem putet ſenſum ſcriptis Catholici inesse Doctoris, qualem eum, qui fruſtra calumniantur, oſtentant; ſingulis capitulis, quæ rationis titulo prænotarunt, breui, & abſoluta profeſſione reſpondeo, in nullo recedens à tramite earum diffinitionum quæ in ſanctis viri diſputationibus continentur, vt facilè, vel tenui diligentia aduertat inſpector, quàm iniuſtis opprobrijs Catholici prædicatoris memoria carpatur, & in quod peccatum cadant, qui aliena inſtigatione commoti, ſcriptorem celeberrimi nominis promptius habeant culpare, quàm noſſe.*

Hæc D. Proſper circa Auguſtini propoſitionum, quæ à pleriſque grauibus viris, tamque ſuſpectæ fuerant notatæ, defenſionem: hæc etiam nos circa Venerabilis noſtri IOANNIS propoſitionum, quæ etiam ab aliquibus notatæ ſunt, defenſionem, proportione ſeruata dicimus.

(:·)

SECVN-

Digitized by Google

SECVNDA PARS

ELVCIDATIONIS, EA, QVÆ AD propoſitiones in particulari pertinent, complectens.

CAPVT I.

PRIOR PROPOSITIO ELVCIDATVR, ac Sanctorum Patrum illuſtriumque Doctorum manifeſtis teſtimonijs corroboratur.

PRIOR propoſitio ab aliquibus notata, habetur in lib. 1. qui inſcribitur *Subida del Monte Carmelo*, cap. 5. in principio, vbi Venerabilis noſter IOANNES hæc habet verba. 1.

Summa eſt animæ ſtultitia, quæ poſſe ſe ad ſublimem vnionis cum Deo ſtatum euolare arbitratur, niſi prius appetitum naturalium, imò etiam ſupernaturalium rerum, ſecundum quod proprio amori innixa ſunt, exuat & euacuet.

Circa elucidationem huius propoſitionis prius legitimum eius ſenſum, quem ipſamet ſatis exprimit, aperte declarabimus; eumq, veritati, ac ſacræ Theologiæ omnino conformem eſſe oſtendemus; deinde, eodem loquendi modo communiter SS. Patres, ac Doctores Catholicos ſemper vſos fuiſſe, pluribus eorum teſtimonijs adductis, manifeſtè demonſtrabimus: ex quo apertum relinquetur, nihil in hac propoſitione, ſiue quo ad rem, ſiue quo ad loquendi modum reperiri, in quo quis rationabiliter poſſit offendere, vel aliquam de illa ſiniſtram ſuſpicionem concipere; quin potius ex omni capite veriſſimam, ac fidei Catholicæ, Sanctorumque Patrum doctrinæ conformem eſſe, vtiliſſimamque, ac ſublimem doctrinam ab Eccleſia ſemper approbatam continere: quem etiam ſtylum in aliarum propoſitionum elucidatione ſeruabimus.

§. I.

Pro elucidatione huius propoſitionis aliqua prænotantur.

VT igitur legitimus huius propoſitionis ſenſus intelligatur, obſeruandū eſt, proprium hominis amorem poſſe tripliciter ſe habere ad charitatem; prout docet 2.
D. Thomas 2. 2. quæſt. 19. art. 6. his verbis: *Amor autem ſui tripliciter ſe poteſt habere ad charitatē: vno enim modo contrariatur charitati, ſecundū quod aliquis in amore proprij boni finem cōſtituit; alio modo in charitate includitur, ſecundū quod homo ſe propter Deū, & in Deo diligit: tertio modo à charitate quidē diſtinguitur, ſed charitati nō contrariatur, puta cū aliquis diligit ſe ipſū, ſecun-*

ſecundum rationem proprij boni;ita tamen,quod in hoc proprio bono non conſtituat finem ; ſicut etiam,& ad proximum poteſt eſſe aliqua alia ſpiritualis dilectio, præter dilectionem charitatis,quæ fundatur in Deo, dum proximus diligitur ratione commoditatis, conſanguinitatis; vel alicuius conditionis humanæ,quæ tamen referibilis ſit ad charitatem,&c.

3\. Ex his ergo tribus modis certum eſt, proprium amorem primo illo modo ſumptum,eſſe omnium malorum radicem, de quo loquebatur Paulus cū 2. ad Timoth. 3.dicebat: *In nouiſsimis diebus inſtabunt tempora periculoſa, & erunt homines ſe ipſos amantes, cupidi,elati,&c.* Vbi prædictum proprium amorem pro tot malorum cauſa aſſignat; & Chriſtus Dominus Ioan.12.num.25.aſſerit: *Qui amat animam ſuam, perdet eam, & qui odit animam ſuam in hoc mundo, in vitam æternam cuſtodit eam*, ſuper quæ verba D. Aug.tract.5.in Ioan.ait: *Noli amare ne perdas,noli amare in hac vita;ne perdas in æterna vita,&c.* Vnde D.Thomas 1.2.q.77.art.4.in corpore, inquit: *Manifeſtum eſt, quod inordinatus amor ſui,eſt cauſa omnis peccati*, & D.Aug.lib.4. de Ciuitate Dei c.7. & c.14. ibi: *Amor ſui,qui eſt cauſa peccati,eſt ille qui perducit ad contemptum Dei.* Idemque docet ſer.39. de tempore. Quam etiam veritatem tradunt D.Greg.hom.4.in Ezechiel. S.Baſilius in reg.breu.ad interrogationem 54. S.Anſelmus ſuper citatum D.Pauli locum, D.Bernard.ſer.7.in Pſalmum qui habitat.& lib.4.de conſiderat. ad Eugenium c.2. ad illa verba: *Ecce nos reliquimus omnia*, D.Bonauent.3.p. breuiloquij cap.11. Dionyſius Richelius lib.de laudibus vitæ ſolitariæ artic.6. Aluarez de Paz tom. 2.lib.2.p.3. cap.2.de exterminatione mali,ac tandem idem omnes S.Patres, ac Doctores proclamant.Imò & Philoſophi veritatem hanc agnouerunt; & ita Plato lib.5.de legibus dixit: *Nimius in ſe ipſum amor, omnium peccatorum omnibus eſt cauſa, obcæcatur circa amatum qui amat; quapropter qui ſe amat,cum ſe magis, quam veritatem honorandam putet, quod iuſtum,bonum,pulchrum ſit malè iudicat.* Idemque docuit Plutarchus de officio auditoris,ac Seneca epiſt.86.ſed in hoc, vtpotè omnino certo, immorari non oportet.

4\. Deinde certum etiam eſt;proprium amorem ſecundo illo modo ſumptum, prout ſcilicet in charitate includitur,ſecundùm quod homo ſe propter Deum, & in Deo diligit;no ſolùm eſſe malum,vel imperfectum,aut vnionis cum Deo impeditiuum; ſed potius optimum,imò & incluſum in præcepto charitatis, & ab illâ procedentē; ſiquidem debet quis ſe ipſum,& corpus ſuum ex charitate diligere,vt D. Thomas 2. 2.quæſt.25.art.4.& 5.& omnes docent,conſtatque ex præcepto illo Decalogi: *Diliges amicum tuum ſicut te ipſum*,Leuitic.19.num.8.In qua veritate, vtpotè certiſſima, & indubitata confirmanda,immorandum non eſt.

5\. At verò proprius amor,tertio illo modo ſumptus, prout ſcilicet aliquis diligit ſe ipſum,ſecundùm rationem proprij boni,verbi gratia,ratione commoditatis, vel alicuius alterius conditionis humanæ,quamuis in hoc proprio bono vltimum finem non conſtituat,ſed ad charitatem referibile ſit;huiuſmodi,inquam, amor imperfectus eſt,pluraque ſpiritualia damna inuoluit, & cauſat. De quo proprio amore loquebatur D.Baſilius in reg.breui.ad interrogationem 54.dum dicebat: *Amās ſui ipſius eſt,qui ſe ipſum amat priuato,& immodico amore;talem autē ſe eſſe quis cognoſcet,ſi quæ facit, ea cōmoditate ſui faciat;licet quod fiat,ex mādato fiat*, & de illis qui ſe huiuſmodi amore proſequuntur,ait Aluarez de Paz loco ſup.cit.c.11. *Hi in quadam inquietudine perpetuo verſantur,cum dolor à proprijs affectibus excitatus, non ſinit eos in aliquo loco quiete conſiſtere; &c.*

Vnde

Vndè hunc imperfectum amorem proprium, debet perfecta charitas excludere, ita vt ille, qui ex charitatis perfectione operatur, nullatenus in ſe ipſo, vel in ſuis rebus commodum proprium, vel propriam vtilitatem quãtumuis licitam quærat, ſed præciſe ſe ipſum, & cætera omnia propter Deum, & in Deo diligat, atque adeò ſolùm ipſum Deum quærat. Hac enim ratione Apoſtolus 1. ad Corint. 13. nu. 5. docet: *Charitas non quærit quæ ſua ſunt*, quod explicans D. Bernard. tract. de diligendo Deo etiam reſpectum, & intuitum ad vtilitatem, & commodum præmij æterni, à perfecta charitate excludit; dicens: *Non ſine præmio diligitur Deus, & ſi abſque præmij intuitu diligendus ſit: vacua namque vera charitas eſſe non poteſt, nec tamen mercenaria eſt; quippe non quærit, quæ ſua ſunt; affectus eſt, non contractus; verus amor præmium non requirit, ſed meretur, &c.* Et in eodem tractatu explicans illud Pſalm. 117. *Confitemini Domino quoniam bonus*, inquit: *Qui Domino confitetur, non quia ſibi bonus eſt, ſed quia bonus eſt, diligit Deum propter Deum, & non propter ſeipſum. &c.* Idemque communiter SS. Patres tradunt; cuius doctrinæ ſenſus non eſt, eſſe illicitum operari propter præmium, & retributionem, vt dicebant aliqui hæretici, quos damnauit Concilium Tridentin. ſeſſ. 6. c. 11. can. 31. & Innocent. 3. cuius diffinitionem refert Directorium Inquiſitorum 2. p. q. 9. art. 10. ſed ſenſus eſt, talem operandi modum, non eſſe perfectiorem, neceo, vt in plurimum, vti illos, qui ad ſtatum perfectorum, & vnionis cum Deo peruenerunt; vt optimè libellus ille ſpiritualis, qui inſcribitur: *Ars ſeruiendi Deo*; cuius Auctor eſt Frater Ildephonſus de Madrid, pertractat. Charitas ergo perfecta, prout cum hac perfectione operatur, proprium amorem in tertia acceptione ſumptum excludere debet; ita vt, non attendat quis in rebus, quæcumque illæ ſint, ad eas amandas, aliquid proprij commodi, vel vtilitatis, ſed præciſè conducentiam ad diuinam gloriam; atque adeò quæuis alium particularem affectum excludat: in quo ſenſu dixit Chriſtus Dominus: *Qui non renunciat omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus*, Luc. 14. n. 33. & Matt. 16. n. 24. *Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.* Et Paulus 1. ad Corinth. 7. n. 29: *Tempus breue eſt, reliquum eſt, vt qui habent vxores, tanquam non habentes ſint; & qui flent, tanquam non flentes; qui gaudent, tanquam non gaudentes: & qui emunt, tanquam non poſſidentes: & qui vtuntur hoc mundo, tanquam non vtantur, &c.* Vndè meritò D. Auguſtinus lib. 83. quæſtionum quæſt. 36. ait: *Augmentum charitatis diminutio cupiditatis, perfectio nulla cupiditas.* & Dionyſius Richel. lib. de laudibus Vitæ ſolitariæ art. 6. *Minoratio amoris proprij, eſt charitatis profectus, & incrementum*; idemque docent omnes Sancti Patres, & Doctores catholici, quorum plura teſtimonia infra referemus.

§. II.

Ex doctrina tradita propoſitionis huius legitimus ſenſus oſtenditur.

EX his igitur patet clarus; & legitimus ſenſus propoſitionis Venerabilis noſtri IOANNIS, quam elucidamus: in ea namque ſtatuit, neceſſarium eſſe ad perfectionem charitatis, & vnionis cum Deo dimittere appetitum omnium rerum, tàm naturalium, quàm ſupernaturalium; non quidem, prout ad gloriam Dei conducere poſſunt, ſed prout ex aliquo particulari cõmodo, vel vtilitate propria in eis reperta amari

poſſunt, vt verba illa, quæ ipſemet ſubiunxit: *Secundū quod proprio amori innixæ ſunt, exinaniat & euacuet*, euidenter oſtendunt; proprius enim amor, in cōmuni loquendi modo in malam, vel imperfectam partē ſumi ſolet; ſicuti & odium ſui in bonam, iuxta illud Ioan. 12. n. 25. *Qui amat animam ſuam, perdet eam, & qui odit animam ſuam in hoc mundo, in vitam æternam cuſtodit eam*, vbi Auguſtinus tract. 5. in Ioannem inquit: *Noli amare in hac vita, ne perdas in æterna vita.*

Vnde in hac propoſitione quemuis proprium amorem, in hoc dumtaxat malo, vel imperfecto ſenſu, atque adeò ſecundum primam, & tertiam conſiderationem ex D. Th. adductam, & explicatam, reijciendum eſſe ad perfectionem charitatis obtinendam, docet ſublimis noſter Doctor, non quidem, quia perfecti etiam, poſtquam ad ſtatum perfectionis deuenêre, non poſſint aliquos actus exercere intuitu præmij, vel alicuius propriæ vtilitatis, ſicuti exercebat Dauid, dum dicebat: *Inclinaui cor meum ad faciendas iuſtificationes tuas in æternum, propter retributionem*, Pſ. 118. n. 112. & S. Mat. noſtra THERESIA. c. 15. ſuæ vitæ docet etiam, perfectos aliquando indigere huiuſmodi motiuis ad rectè operandum, & ad euitanda peccata. Sed quia hic operandi modus propter proprium commodum, aut vtilitatem, etiam ſpiritualem, & ſupernaturalē, non eſt omnium perfectiſſimus; ideò hi qui ad perfectionem charitatis, ac vnionis cum Deo, qualis in hac vita haberi poteſt, proximè iam accedunt, eo communiter, & vt in plurimum, non vtuntur: *Perfecti namque* (verba ſunt D. Th. 2. 2. q. 24. ar. 9. ad 3.) *& ſi in charitate proficiant, ſed non eſt ad hoc principalis eorum cura, ſed iam eorum ſtudium circa hoc maximè verſatur, vt Deo inhæreant.*

7. Hic eſt igitur legitimus, & manifeſtus ſenſus huius propoſitionis, quem ipſamet eius verba ſatis apertè declarant, ipſeque etiam Extaticus noſter Doctor in tribus libris Aſcenſ. Montis Carmeli; ſpecialiter verò l. 3. à c. 16. latè, & ſublimiter oſtendit plures imperfectiones, ac ſpiritualia damna, quæ ex hoc proprio amore, circa quæuis bona, tam naturalia, quam ſupernaturalia oriuntur, mirificè explicans, ac perpendens. Et hunc ſenſum catholicum, veriſſimum ac bonæ Theologiæ, ſcriptioni, & Sanctorum Patrum Doctrinæ omnino conformem eſſe ſatis oſtendimus. Nunc autē plura Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonia ſubiungemus, in quibus propoſitionem hanc, non ſolum quoad eius legitimum ſenſum iam explicatum, ſed etiam quoad loquendi modum vnanimiter tenent, imò & ſtrictioribus verbis, quàm Ven. noſter IOANNES, prædictam rerum omnium creaturarum, tam naturalium, quàm ſupernaturalium, prout ex proprio amore appeti poſſunt, abdicationem, appetituſque vacuitatem, ſuadent, & commendant.

§. III.

Plura Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonia ad propoſitum adducuntur.

8. IN primis ergo Sanctus Dionyſius Areopagita, cap. 1. de Myſtica Theologia, ſic Timotheum, ad quem ſcribit, alloquitur: *Tu verò, Timothee chariſſime, intentiſſima contuendu ſpectaculis Myſticis exercitatione, & ſenſus linque, & intellectuales operationes, & ſenſibilia, & in-*

Digitized by Google

& intelligibilia, & quæ non ſunt, & quæ ſunt omnia, & vt illi iungaris, qui ſuper omnem ſubſtantiam, omnemque ſcientiam eſt, ignotè pro viribus te ipſum intende. Enimverò abs te ipſo, atque ab omnibus liberè & abſolutè, ac purè excedendo, ad ſuperſubſtantialem diuinæ caliginis radium, ſublatis omnibus, & abſolutus ex omnibus euolabis, Vbi verba illa: *Linque quæ non ſunt, & quæ ſunt omnia*, necnon & illa: *Sublatis omnibus, & abſolutus ex omnibus*, ponderanda, & cum ijs, quæ in hac propoſitione Extatici Doctoris noſtri habentur, conferenda ſunt.

Deinde D. Auguſt. lib. 1. de doctrina Chriſtiana cap. 22. explicans illa verba Matt. 9.
22. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua*, ſic inquit: *Deum ex toto corde diligere, præcipere eſt, vt omnes cogitationes tuas, ex tota anima, vt omnem vitam tuam, ex tota mente tua, vt omnem intellectum tuum in illum conferas, à quo habes ea, quæ confers; nullam ergo vitæ noſtræ partem reliquit, quæ vacare debeat, & quaſi locum dare, vt alia re velit frui, ſed quidquid aliud diligendum venerit in animum, illuc rapiatur quo totus dilectionis impetus currit, tunc enim eſt optimus homo, cùm tota vita ſua pergit in incommutabile bonum, &c.* Vbi verba illa: *Vt alia re velit frui*, necnon & illa, *quidquid aliud diligendum venerit*, ad propoſitum perpendenda ſunt.

Præterea D. Hieronymus epiſt. 1. ad Heliodorum ſic inquit: *Perfectus ſeruus Chriſti nihil præter Chriſtum habet; aut ſi quid præter Chriſtum habet, perfectus non eſt, &c.* Quo nihil ſtrictius dici potuit.

Eandem etiam doctrinam, & locutionem habet Diu. Bernardus in tractatu 10.
de diligendo Deo, his verbis: *Quomodo ſtilla aquæ multo vino infuſa deficere à ſe tota videtur, dum & ſaporem vini induit, & colorem; & quomodo ferrum ignitum, & candens igni ſimillimum fit, priſtina propriaque forma exutum; & quomodo ſolis luce perfuſus aër in eandem transformatur luminis claritatem, adeo vt non tam illuminatus, quàm lumen ipſum eſſe videatur; ſic omnem in Sanctis humanam affectionem quodam ineffabili modo, neceſſe erit à ſemetipſa liqueſcere, atque in Dei penitus transfundi voluntatem: Alioqui quomodo omnia in omnibus erit, ſi in homine de homine quidquam ſupererit?* Et Paulò ſuperiùs dixerat: *Quoniam Scriptura loquitur, Deum omnia feciſſe propter ſemetipſum, erit profectò, vt factura ſe ſe quandoque conformet, & concordet auctori; oportet proinde in eundem nos affectum quandoque tranſire, vt quomodo Deus omnia eſſe voluit propter ſemetipſum, ſic nos quoque, nec nos ipſos, nec aliud aliquid fuiſſe, vel velimus, niſi æque propter ipſum ob ſolam videlicet ipſius voluntatem, non noſtram voluptatem. Opera, & defæcata intentio voluntatis, eò certe defæcatior, & purior, quo mea de proprio nihil iam admixtum relinquitur; eo ſuauior, & dulcior, quo totum diuinum eſt, quod ſentitur; ſic affici, deificari eſt.* Quibus in verbis ſtrictiſſimam rerum omnium quarumcumque, quatenùs ex proprio amore etiam licito appeti poſſunt, renunciationem, & abdicationem, in his qui perfecta charitate Deum proſequuntur D. Bernardus ſtatuit.

Bernardo adiungendus eſt Gilbertus Abbas valde illi in ſpiritu ſimilis, qui in ſer- 11.
mone 1. ſuper Cant. eorum, quæ ad complementum ſermonum D. Bernardi ſcripſit, explicans illa verba Cant. 3. *Per noctem quæſiui quem diligit anima mea*, ſic loquitur: *ſicut in lectulo, ſancta quietis accipis otium, ſic obliuionem quandam intellige. In vmbra rerum viſibiliũ obliuionẽ aliquantã accipe; in nocte omnimodam. Dilectio ipſa hanc noctem inducit, quæ reliqua omnia, nec reſpicit, nec notare putat, cum ad illum quem diligit intenta ſuſpirat, &c.*

Inſu-

Digitized by Google

12. Inſuper D. Thomas 2.2.quæſt.23.ar.6.in corp.excellētiam charitatis explicans inquit: *Charitas attingit ipſum Deum vt in ipſo ſiſtat, nō vt ex eo aliquid nobis proueniat, &c.* Quæ vltima verba doctrinam noſtræ propoſitionis expreſſe continent, & q. 24. art. 8. perfectionem charitatis, ad quam poteſt quis in hac vita peruenire, declarans ſic habet: *Alio modo contingit, aliquem diligere Deum quantum poteſt; vt ſcilicet homo ſtudium ſuum deputet ad vacandum Deo, & rebus diuinis prætermiſſis alijs, niſi quantum neceſſitas præſentis vitæ requirit: & iſta eſt perfectio charitatis quæ eſt poſſibilis in via, non tamen eſt communis omnibus habentibus charitatem &c.* Ecce qualiter omnia, præter Deum, à viris perfectis prætermittenda eſſe docet, & q.180.ar.6.ad 2.explicans quænam requirantur in anima ad hoc, vt perueniat ad perfectam Dei contemplationem, quam (iuxta D. Dionyſij c. 4 de diuinis nominibus phraſim) vocat circularem, ſic ait: *Exigitur, quod duplex eius difformitas amoueatur. Primò quidem illa, quæ eſt ex diuerſitate exteriorum rerum, prout ſcilicet relinquit exteriora: Secundò autem, ea, quæ eſt per diſcurſum rationis: & hoc contingit, ſecundum quod omnes operationes animæ reducuntur ad ſimplicem contemplationem intelligibilis veritatis. Et tunc, iſtis duobus præmiſſis, tertio ponitur vniformitas conformis Angelis, ſecundum quod, prætermiſſis omnibus, in ſola Dei contemplatione perſiſtit, &c.* Vbi verba illa: *prætermiſſis omnibus*, ad propoſitum perpendenda ſunt.

13. Accedit D. Bonauent. ſerm. 2. de luminaribus Eccleſiæ inquiens: *Hæc contemplatio iuuatur induſtria, vt ſeparetur homo ab omni eo, quod Deus non eſt, etiam à ſeipſo &c.* Quid ſtrictius? Nec minus ſtricta eſt alia eiuſdem S. Doctoris locutio lib. 1. de profectu Religioſorum vbi ſic habet: *Perfectio memoriæ eſt, ita hominem in Deum eſſe abſorptum, vt etiam ſui ipſius, & omnium quæ ſunt, obliuiſcatur, & in ſolo Deo, abſque omni ſtrepitu volubilium cogitationum, & imaginationum ſuauiter quieſcat, &c.*

14. Nec minus ſtrictè id ipſum docuit Albertus Magnus in lib. de adhærendo Deo, ſæpè, ſpecialiter verò cap. 2. in hunc modum: *Qui talem ſtatum aggredi deſiderat, & ſatagit, opus eſt omnino, vt velut clauſis oculis, & ſenſibus de nullo ſe penitus implicet, ac perturbet, ſolicitus ſit, & curet; ſed cuncta, tanquam impertinentia, & pernicioſa funditus excutiat &c.* Et cap. 6. & 8. hæc notabilia verba ſubiungit: *Deuota namque anima ſic debet eſſe cum Deo vnita, & ſuam voluntatem diuinæ voluntati tam conformem habere, & facere, quòd ſe cum nulla creatura occupet, ſeu adhæreat, ſicut dum non erat creata, ac ſi nihil ſit, præter ſolum Deum, & ipſam animam &c.* Qua locutione nihil ſtrictius dici potuit.

15. Strictiſſima eſt etiam ad hoc propoſitum doctrina, & loquutio ſublimis illius Doctoris Myſtici Ioannis Thauleri qui ſerm. in dom. 25. poſt Trinitat. ſic inquit: *Sed nec pro ſe ipſo, vel ſui cauſa vero amatori in ſpirituali interna dulcedine voluptatem, aut oblectationem quærere licet, tametſi imperfectis, ac incipientibus Chriſti ſeruis hoc videatur eſſe permiſſum; perfectis verò minimè, puro namque amori nulla ratione conceditur, vt conſolationem, dulcedinem, ſaporem, deuotionem ſenſibilem, ac in cunctis exercitijs ſpiritualibus proſperum ſucceſſum propter ſeipſum quærat; id enim magis eſſet donis Dei, quam ipſi Deo confidere, &c.* Et paucis interiectis ſubiungit: *Purus amor, nec in æternis ſeſe bonis quærere debet, puta, vt magnam cupiat in cælis gloriam, honorem, mercedem pro bonis ſuis actibus conſequi; quæ ſanè, & ſi quæ ſunt eiuſmodi, propter ſe dumtaxat expetere, vel quærere, nec perfectæ virtutis, nec puri amoris eſt., nec quidquam ad verè purum amorem attinet, ſiue is, (ſcilicet Deus) dare cæleſtia regna, ſeu denegare, ſiue ſeruare, ſiue damnare velit, &c.* Et Dominica infra octauam Epiphan. *omnes namque*

virtu

Digitized by Google

vires animæ, vt intellectus, memoria, voluntas, ratio, cunctaq; operationes illarum cùm ſint multa, & multiplicia, ipſum quoq; hominẽ multiplicẽ efficiunt, diſtrahuntq;: omnis igitur ſenſualitas, cuncta imagines, & quidquid hoc eſt, in quo nos ipſos quærimus, nos ipſos intendimus, nos ipſos inuenimus, relinquenda penitus ſunt & abdicanda, &c. Similia habet ſerm. 4. de Natiuit. Dom. ſerm. 23. poſt Trinit. per totum.

Conſonat, tam in doctrina, quã in locutione celiberrimus ille Doctor Myſticus D. Ioan. Rusbroch. in ope de vera contẽplatione c. 37. *Qui Deo ſeruiunt non ex charitate, ſed ſolum propter ſeipſos, & propter priuatum ſuum lucrum, ac commodum, tales vocantur mercenarij: quiſquis autem Deo ſeruit, aliquam ob cauſam, quæ Deus non ſit, is non amat Deum, qui autẽ Deum amat, ipſo contentus eſt, neq; quidquam prætereà appetit; qui verò Deo, lucri & commodi ſui cauſa, ſeruit, vtique non diligit Deum; vera enim charitas non quærit, quæ ſua ſunt, &c.* 16.

Eamdem etiã habet doctrinã Caietan. ſuper Ep. ad Phil. 2. n. 21. circa illa verba: *Oẽs enim quærunt, quæ ſua ſunt, &c.* ſic enim inquit, *Per hæc verba penuria apud Paulũ perfectorum diſcipulorũ inſinuatur, nam particula hæc, vt ratio præcedentis affertur; vt teſtatur cõiunctio,* enim, dicendo omnes enim: *nec dicit amant, ſed quærunt; Nec intelligas ſignificari amorem præferentẽ propria ijs, quæ Ieſu Chriſti, huiuſmodi enim amor eſſet peccatum mortale, ſed amorem quærentem incrementa Ieſu Chriſti, huiuſmodi ſiquidem ſtudium, eſt ſtudium imperfectorum, &c.* 17.

Conſentit in doctrina, & locutione huius propoſitionis Tho. de Kempis de imitatione Chriſti l. 3. c. 31. inquiens: *Oportet igitur omnẽ pertranſire creaturam, & ſenſum perfectè deſerere, ac in exceſſu mentis ſtare & videre te omnium conditorẽ, cum creaturis nihil ſimile habere, & niſi quis omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit libere intendere diuinis. Ideò enim pauci inueniuntur contemplatiui, quia pauci ſciunt ſe à peritu is & creaturis ad plenum ſequeſtrare.* Et c. 32. eiuſdem libri ait. *Tene breue, & conſummatum verbum:* Dimitte omnia, *& inuenies omnia, relinque cupidinem, & reperies requiẽ. Hoc mente pertracta; cũ impleueris, intelliges omnia:* 18.

Strictiſſimis etiam, & valde notatu dignis verbis veritatẽ hanc ſtabiliuit ſapientiſſimus ille, ac pijſſimus Archiepiſc. Bracharenſis, Frat. Bartholomæus à Martyribus, in 2 par. ſui compendij ſpiritualis, c. 10. vbi de perfectis viris ſermonem inſtituens; ſic loquitur: *Nihil intentione mentis, & amore proſequuntur niſi Deum, interius erga ipſum iugiter occupantur; Deo ita adhærent, vt videntes, ſint velut cæci, audientes ſurdi exiſtant, loquentes quaſi muti permaneant, hi cœleſtem, & angelicam vitam in terris viuunt, & terreſtres Angeli iure dici poterunt, &c.* Statimque media ad hunc ſtatum perueniendi aſſignans, ſubdit: *Igitur athleta Chriſti, ſi velis ad hunc ſalutis portum appellere; ſequentia totis animi viribus obſeruare cõtendito: nihil tenaci corde poſſideas, nulli creaturæ mente inhæreas, nullius viri quãtumuis ſancti amicitiam, & familiaritatem humanitus expetas, nam non ſolum, quæ mala ſunt, ſed etiam bona huic ſapiẽtia officient, ſi inordinatè diliguntur, vel quæruntur; nam lamina aurea oculis obiecta non minus quàm lamina ferrea impediri ſolet viſum: Priuatum amorem ex toto corde extirpato, & propriam voluntatem deponens, Deo te ipſum tradito, & te in ipſum perfectè transfundito.* Nunquam ore, vel *corde, habita tui ipſius, & proprij commodi ratione, dicas; hoc volo, hoc nolo, hoc eligo, illud reſpuo, nec vnquam aliquid tunc quæras, ſed omni prorſus proprietate reiecta ſpolia te ipſo, & tibi, ac omnibus huius mundi rebus ita moriaris, ac ſi nunquam viueres, aut omnino mortuus eſſes, in omnibus honorem Dei quærito, & id enititor, vt eius voluntas in omnibus impleatur, &c.* 19.

§. IV.

Teſtimonijs S.M. noſtræ THERESIÆ huius propoſitionis elucidatio abſoluitur.

20. TAndem, vt plura alia teſtimonia, prolixitatis euitandæ gratia, omittamus, coronidem huic capiti apponere placuit teſtimonijs ſanctiſſimæ Mat. noſtræ THERESIÆ: ipſa namque ſæpiſſimè hanc rerum omnium creatarum abdicationem, tanquam neceſſariam ad perfectionem aſſequendam, ſuadet; ſpecialiter vero c. 8. viæ perfectionis ſic loquitur. *Iam de abnegatione, quā habere nos oportet, etiā nonnihil dicamus, in ea namque omnia ſita ſunt, ſiquidem perfectè, & prout oportet, fiat. In hac inquam ſita ſunt omnia, cum enim cum ſolo Creatore diſſ[illegible]atiamur, & deliciamur, omnia vero creata negligimus, ita nobis Maieſtas ipſius infundit virtutes &c.* Et ſtatim ſubiungit: *Anne paruum eſſe putatis bonum, cariſſimæ, hoc bonum procurare, nos inquam totas, non autem in partes & fruſta diuiſas illi tradere, cum in eo (vt iam dixi) omnia bona inueniantur.* Ad quam omnino integrā rerum omniū, tam naturalium, quàm ſupernaturalium, præter ipſum Deum, abdicationem, THERESIAM noſtram Dei gratia peruenire, inter maxima Dei beneficia ſibi collata, ipſamet numerauit in quadam relatione ſui ſpiritualis profectus, quam ſuo confeſſario ſcripſit quamque Reuerendiſs. Epiſcopus Tiraſonenſis Frater Didacus de Yepes l. 3. ſuæ vitæ in fine refert, vbi habet hæc notanda verba. *Hoc quam optime nouit Dominus, vel ipſa in grauiſſimam cæcitatem incidi, quod nec honor, nec vita; nec gloria, nec bonum aliquod, in corpore nec in anima ſit quod me retineat, & quod nec velim, nec deſiderem, nec aliud emolumentum quæram, præter gloriam eius, &c.* Qua etiam de cauſa ipſamet ca. 39. ſuæ vitæ, ſic de ſe ipſa teſtatur. *Verba autē quæ identidem dicere & quidem veriſſime (prout mihi quidem videtur) ſoleo ſunt hæc:* Quid de me ipſa ſollicita ſum, præterquam de te Domine?

21. Eandem veritatem, & locutionem circa rerum omnium creatarum abdicationem, ac negationem plures alij SS. Patres, ac Doctores tradunt: de quo videri poteſt liber, qui inſcribitur, *Aſcenſus montis Sion*, jornada 3. c. 1. & 8. Antonius Sucuet. in opere viæ vitæ æternæ c. 1. & 16. Dionyſ. Richelius lib. de laudibus vitæ ſolitariæ art. 6. Arias. tom. 2. de imitat. Chriſti tract. 4. c. 2. Albarez de Paz, to. 2. lib. 2. p. 3. de mortificatione hominis interioris per multa capita, ſpecialiter vero c. 2. Fonſeca in tra. de amore Dei c. 9. Alphonſ. Rodrig. tract. de mortific. per multa capita, Suar. to. 2. de Relig. c. 12. n. 19. N. Didacus à IESV, in annotationibus ad libros Venerab. N. Thom. à IESV, in tra. de orat. c. 9. noſter Venerab. Ioan. à IESV Maria, lib. de prudentia Iuſtorum p. 3. c. 1. noſter Ildephonſus à IESV Maria, in lib. *de periculis & remedijs perfectionis, & pacis religioſæ* par. 2. diſc. 2. §. 9. & alij plures.

22. Ex quibus omnib. manifeſtè cōſtat, quod cū propoſitio hæc Myſtici N. Doctoris, non ſolū quoad rem, ſed etiā quoad loquendi modum, habeatur cōmuniter apud Eccleſiæ Patres, & Doct. Catholicos, non poteſt, ſiue quoad rē, ſiue quoad loquēdi modum rationabiliter reprobari, aut ſuſpecta haberi, niſi pars modo reprobetur, aut ſuſpecta habeatur doctrina, & locutio omnium Eccleſiæ Patrum, & Doctor. in Catholica Eccleſia recepta, & approbata, valde; cōmendata: nec vllus hæreticorū error poteſt in prædicta propoſitione patrociniū quærere, niſi etiā eodē modo in cōmuni SS. Patrum, & Doctor. Illuſtriū doctrina illud quærat, quam notam nemo, niſi valde temere, & cum magna eorum omnium iniuria, illis apponere poterit.

CAP.

CAPVT II.

Secunda Venerabilis noſtri IOANNIS propoſitio elucidatur, eamque, tam quoad rem, quã quoad modum loquendi, apud Eccleſiæ Patres, & Doctores Catholicos frequentem eſſe, oſtenditur.

SECVNDA propoſitio, quæ ab aliquibus notata eſt, habetur in lib. 2. operis, quod inſcribitur, *Aſcenſus Montis Carmeli.* cap. 2. circa finem; vbi ſublimis noſter Doctor, agens de nocte fidei, per quam tranſire debet anima, ad hoc vt ad perfectam, qualis in hac vita haberi poteſt, cum Deo vnionem perueniat, ſic loquitur. *Hæc ſecunda fidei Nox, ad ſuperiorem hominis portionem, quæ eſt rationalis pertinet, & conſequenter intimior eſt magiſque obſcura: ſpoliat quippe illam rationali luce, vel vt verius dicam, illam excæcat.* 1.

Circa Elucidationem huius propoſitionis, ſtylum iam propoſitum ſeruabimus, vt ſcilicet priùs verum eius ſenſum explicemus, deinde veritatem illius, & etiam loquendi modum communi Sanctorum Patrum, & Doctorum Catholicorum calculo comprobemus.

§. I.

Legitimus huius propoſitionis ſenſus declaratur, & ex ſacra Scriptura, ac Theologia comprobatur.

SENSVS igitur legitimus, quique ex contextu apertè deducitur, eſt veriſſimus, Catholicus, ac ſacræ Theologiæ omnino conformis; non enim intendit, fidem, vel ſupernaturalia bona deſtruere naturam, vel illi aduerſa eſſe, aut naturale rationis lumen extinguere: id namque falſiſſimum eſt, vt docet D.Thom.1. part. quæſt.1 artic.8.& in 3.diſt.23.q.2.artic.4.quæſtiunc.1,ad 3.& diſt.24.artic 3.quæſt.2, ad 2.& alibi ſæpè; ſed ſolum vult fidei cognitionem, ac Myſticæ Theologiæ ſupernaturalem contemplationem excludere proprium, & cõnaturalem modum cognoſcendi luminis naturalis; atque adeò quoad hunc modum connaturalem priuare animam, in ipſo fidei, & contemplationis Myſticæ actu, rationali lumine, eamque relinquere velut cæcam, vt ad ſuperiorem, & longè diuerſum cognoſcendi, & intelligendi modum eam eleuet, atque ita rationale lumen nequaquam re vera deſtruat, aut extinguat, ſed perficiat. 2.

Explicatur hoc; etenim proportionatum, & connaturale obiectum intellectus noſtri, pro hoc ſtatu, ſunt res ſenſibiles, materiales, & corporeæ. Vt docet D. Thom. 3.
1.parte q.12.artic.4.& 11.& quæſt.84.art.7.& q.85.art.1.& 5. & alibi ſæpe, & in eiſ-

Digitized by Google

dem locis eius Expoſitores, imò & omnes Philoſophi communiter tenent. Huiuſmodi autem res connaturaliter appetit homo cognoſcere per ſcientiam, quæ importat claritatem, & euidentiam: vt ex Ariſtot. docet idem D. Thom. 1. Methaph. lect. 1. & in 2. diſt. 22. q. 2. art. 1. ad 5. Ex quo fit, vt proprius, & connaturalis modus cognoſcendi, pro hoc ſtatu, duo habeat; vnum, ſcilicet terminari ad res corporeas, & ſenſibiles, & non niſi ad inſtar earum cætera cognoſcere; aliud verò eſt, claritatem, & euidentiam, quantum fieri poſſit, in ſua cognitione quærere. Cæterum fidei cognitio, & Myſtica contemplatio duas has conditiones excludit, vt alias duas longe diuerſas, & ſuperiores ſtatim explicandas inducat; hinc ergo fit, vt meritò dici poſſit, ac debeat fidei lumen, Myſticamque cognitionem, animã priuare rationali luce, non quidem quo ad habitum, aut quaſi habitum; aut potentiam, ſed quo ad connaturalem eius in contemplatione vſum, eamque quo ad huiuſmodi connaturalem vſum, veluti excæcare, vt ad aliã longe ſuperiorẽ, ac diuerſam lucem, ac intelligendi modũ eam eleuet.

4. Hic autem ſuperior, & diuerſus intelligendi modus, duas, vt iam diximus, habet conditiones, illis duabus, quas in connaturali cognoſcendi modo luminis rationalis, pro hoc ſtatu, reperiri diximus, contrarias. Prima eſt, vt nequaquam cum claritate, & euidentia, ſed potius cum obſcuritate, & caligine ad Deum tendat. Hæc namque obſcuritas & caligo propria eſt luminis fidei; quod taliter illuſtrat, vt ſimul obſcuritatem, caliginem, & cæcitatem inducat; iuxta illud 2. Petri 1. num. 19. *Et habemus firmiorem propheticum ſermonem, cui bene facitis attendentes, quaſi lucernæ lucenti in caliginoſo loco*, quod etiam docet D. Thom. 2. 2. q. 1. art. 4. & 5. ibidemque omnes eius Expoſitores, imò & omnes Theologi, id accipientes ex D. Paulo ad Hebr. 11. n. 1. *Fides eſt ſperandarum ſubſtantia rerum, argumentum non apparentium.* Secunda verò conditio eiuſdem Myſtici, & ſuperioris cognoſcendi modi eſt, vt nequaquam anima Deum, ad inſtar rerum ſenſibilium, imò nec aliarum rerum creatarum, per affirmationem cognoſcat, ſed potiùs per huiuſmodi omnium rerum negationem, ac remotionem, cognoſcendo vtique non, *quid ſit, ſed quid non ſit*, atque adeò potiùs ignoratione, ſeu ignorantia, aut cæcitate, & caligine, quàm ſcientia.

5. De quo cognoſcendi modo loquebatur D. Dionyſ. c. 7. de diuin. nominibus, cùm dicebat: *Ad id quod omnia tranſcendit, via & ordine pro viribus ſcandimus in omnium eminentiſſima priuatione, atque in omnium cauſa, idcirco, & in omnibus Deus agnoſcitur, & ſeorſum ab omnibus, & per ſcientiam & per ignorantiam noſcitur Deus*, & paucis interiectis, ſubiungit: *Et eſt item auguſtiſſima Dei ſcientia, quæ per ignorationem ſcitur in coniunctione illa, quæ ſuperat ſenſum, quando mens omnia tranſiliens, & ſe ipſam demum linquens, coniuncta fuerit lucidiſſimis radijs; inde, atque illic inſcrutabili ſapientiæ profundo illuſtrata, &c.* Et lib. de Cœleſti Hierarch. c. 2. ſic inquit: *Excedit illa* (nempe diuina ſubſtantia) *ſubſtantiam omnium, vitamque tranſcendit; nulla hanc exprimit lux, omniſque ſermo, omnis mens, atque ratio abſque vlla comparatione illius ſimilitudine inferior eſt, &c.* Et paucis interiectis ſubiungit: *eamque inuiſibilem, infinitam, & incomprehenſibilem prædicant, his eam appellantes hominibus, quibus non,* quid ſit, *ſed* quid non ſit *dicitur; hic enim verius, vt arbitror, in ipſa eſt, & de illa propriè magis aſſeritur: Nam ſicuti ſecretior illa Sacerdotaliſque traditio docuit, deinde illam eſſe aliquid negamus ex his quæ ſunt, verum profectò loquimur, & ſi modum quo illa indiffinita eſt; quippe quæ superſubſtantialis, & incomprehenſibilis, atque ineffabilis;*

lis eſt prorſus ignoramus. Si ergo in diuinis rebus negationes quidem veræ ſunt, affirmationes verò nequaquam tantis arcanorum latebris congruunt, illa ſanè conuenientior in rebus inuiſibilibus erit expreſſio, quæ per diſſimilia ſigna monſtratur, &c. Idemque docet in lib. de Myſtica Theologia cap. 1. 4. & 5. necnon epiſt. 1. ad Caium Monachum, & epiſt. ad Titum.

Quam etiam doctrinam ex D. Dionyſio his in locis deſumptam tradit, & expli- 6.
D. Thom. 1. part. quæſt. 1. artic. 9. ad 3. 2. 2. quæſt. 8. artic. 7. in 3. diſtinct. 34. quæſt. 1. artic. 4. in corpore, & diſtinct. 35. quæſt. 2. artic. 2. quæſtiuncula 2. & ſuper cap. 7. D. Dionyſ. de diuin. nomin. lect. 4. & alibi ſæpè. Idemque D. Damaſcen. lib. 1. de Fide cap. 4. præclarè docuit his verbis: *In Deo autem impoſſibile eſt, quidnam eſſentia ſua, ac natura ipſe ſit, dicere, aptiuſque eſt ex omnium rerum ſublatione, atque inficiatione operationem habere; neque enim eorum, quæ ſunt, quidquam eſt; quod quidem non ita accipiendum eſt quaſi non ſit, ſed quia ſupra omnia, quæ ſunt ipſe ſit, atque adeò ſupra ipſum eſſe, &c.* Quam ſimiliter doctrinam communiter Sancti Patres, & Doctores, vt D. Baſilius contra Eunomium, D. Cyprianus de Cardinalibus operibus Chriſti in prologo, Clemens Alexandrinus lib. 5. Stromatum, D. Auguſtinus, tract. 23. in Ioannem, D. Bonauentura lib. de paruo bono part. 3 prope finem, Picus Mirandulanus lib. de ente, & vno cap. 5. noſter Ioannes à IESV Maria de Myſtica Theologia cap. 7. noſter Thomas à IESV, lib. 5. de Diuina Contemplatione cap. 7. & ſequentibus, pluresque alij docent, & bene explicant.

His igitur de cauſis, dum anima vtitur in contemplatione ſuperiori hac cognitio- 7.
ne Myſtica, quæ per fidem habetur, quæque duas explicatas conditiones connaturali cognoſcendi modo luminis naturalis contrarias obtinet, meritò ab Eccleſiæ Patribus, & Doctoribus Catholicis, quorum teſtimonia ſtatim referemus, dicitur eſſe in tenebris, & in caligine, & cum ignorantia, atque ſine oculis, atque adeò cum cæcitate, & priuata rationali lumine: non quidem quoad eius habitum, vel quaſi habitum, aut potentiam, ſed quoad eius connaturalem vſum, vt explicatum eſt; nihil enim aliud omnes huiuſmodi locutiones denotant, in quo ſenſu, vt ex dictis conſtat, veriſſimam, ac ſublimem doctrinam in Theologia Myſtica valde neceſſariam continent: & in eodem ſenſu eiſdem locutionibus ab Eccleſiæ Patribus communiter receptis, & approbatis vſus fuit Myſticus noſter Doctor, tam in hac propoſitione, quam elucidamus, quàm in alijs, in quibus eandem doctrinam tradit.

Deſumiturque huius doctrinæ, & locutionis fundamentum ex Scriptura ſacra, in 8.
qua, ad declarandum quomodo Deus ſublimem hanc, & obſcuram ſui cognitionē amicis ſuis communicet, dicitur habitare in caligine, ſeu in tenebris Pſal. 17. *Caligo ſub pedibus eius*, Pſal. 96. *& poſuit tenebras latibulum ſuum*, Pſal. 22. *Nubes, & caligo in circuitu eius.* Quare, poſtquam intulerunt Sacerdotes arcam fœderis Domini in Sanctum Sanctorum, nebula impleuit domum Domini; nec poterant Sacerdotes ſtare, & miniſtrare propter nebulam: impleuerat enim gloria Domini domum Domini; dixitque tunc Salomon: *Dominus dixit, vt habitaret in nebula, ſeu* (vt alij legunt) *Dominus pollicitus eſt, vt habitaret in caligine 3. Regum 8. num. 12.* quod etiam denotauit illud, quod refert Exod. 20. num. 21. ſcilicet: Moyſen, dum accederet in montem ad loquendum cum Deo, acceſſiſſe ad caliginem, in qua erat Deus, & cap. 24. num. 15. vbi dicitur:

cumque aſcendiſſet Moyſes, operuit nubes montem, & habitauit gloria Domini ſuper Sinay, tegens illum nube ſex diebus, ſeptimo autem die vocauit eũ de medio caliginis, &c. Quem locũ de caliginoſa, & obſcura Dei cognitione, communicata Moyſi, explicant D. Dionyſ. c. 1. de Myſt. Theolog. D. Thom. in 3. diſt. 35. q. 2. art 2. quæſtiuncula 2. D. Bonauent. de Myſtica Theologia c. 3. particul. 2. & itinere 5. diſt. 6. Dionyſ. Carthuſianus in Exod. art. 42. pluresque alij Doctores.

9. Quod etiam denotatum fuit in eo, quod refertur 3. Regum 19. numer. 13. ſcilicet, Patrem noſtrum Eliam, ad Dei tranſitum in monte operuiſſe vultum ſuum pallio; ad ſignificandam ſcilicet obſcuram hanc, & caliginoſam Dei cognitionem, quæ in ſublimi illa viſione ipſi communicata fuit, quod rectè ſublimis noſter Doctor IOANNES in lib. 2. operis, quod inſcribitur, *Aſcenſus montis Carmeli, &c.* cap. 8. his verbis ad propoſitum explicuit: *De ſanctiſſimo quoque Elia Propheta Patre noſtro legimus, quod cum in monte Horeb moraretur, Deuſque præſens adeſſet, faciem ſuam obuelarit. Quo facto ſignificauit, ſe intellectum obcæcaſſe, nec fuiſſe auſum vti inſtrumento adeo abiecto in re tam ſublimi attingenda: manifeſtè agnoſcendo, quod quidquid conſideraſſet, ac in particulari intellexiſſet, plurimum id Deo diſſimile, ac ab eo diuerſum futurum &c.*

10. Habet ergo locutio hæc, eiuſque doctrina maximum in ſacra Scriptura fundamentum, cui innitentes Sancti Patres, & Doctores Myſtici, Venerabiliſque noſter IOANNES prædictam propoſitionem, & locutionem ſæpe protulerunt, & ſcripſerũt, cuius ſenſum veriſſimum, Catholicum, ſacræque Theologiæ omnino conformem eſſe, ſatis oſtendimus. Vnde modo tantum ſupereſt, vt Sanctorum Patrum, ac illuſtrium Doctorum teſtimonia adducamus, in quibus eandem, qua Myſticus noſter Doctor in prædicta propoſitione vſus fuit, locutionem ſæpe repetunt; vt ita manifeſtum relinquatur, propoſitionem hanc, non ſolum quoad rem, ſed etiam quoad loquendi modum, ab Eccleſia receptam, approbatam, & commendatam fuiſſe.

§. II.

Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs eadem doctrina, & locutio corroboratur.

11. OBTINEAT igitur primum locum inter Eccleſiæ Patres primus ille Theologiæ Myſticæ Magiſter Dionyſius, qui multis in locis huiuſmodi locutione vtitur, ex quibus pauca aliqua ſeligemus, is igitur primo Theologiæ Myſticæ capite ſic ad Timotheum ſcribit: *Tu verò Timothee chariſſime intenſiſſima contuendis ſpectaculis Myſticis exercitatione, & ſenſus linque, & intellectuales operationes, & ſenſibilia, & intelligibilia omnia, & quæ non ſunt, & quæ ſunt omnia, & vt illi iungaris, qui ſuper omnem ſubſtantiam, omnemque ſcientiam eſt, ignotè pro viribus te ipſum intende, &c.* Vbi ad propoſitum particula illa *ignote perpendenda eſt.* Sed adhuc ſtrictius eandem doctrinam, & locutionem repetit in fine eiuſdem capitis, his verbis, *tum vero, ipſa quoq; viſibilia, atque intellectualia contemplator linquẽs, ingreditur ignorationis Myſticã profecto caliginẽ; in qua omnia ſciẽtia, & cognitionis præſidia terminans, totus in ea fit, qui tactũ penitus, viſumque refugit, tranſcendiſq; omnia, penitus autẽ ignoto ſcientia omnis, & cognitionis vacatione, & præſtantiori modo coniunctus, & eo quoque*

ipſo,

Digitized by Google

ipſo, quod nihil cognoſcit, ſupra ſenſum mentemque cognoſcens, &c. in quibus verbis particula, illa, *ignorationis Myſticam caliginem*, necnon & illa, *penitus ignoto, ſcientia omnis, & cognitionis vacatione*, adhuc ſtrictiorem locutionem continent, quam ſit ea, quæ in Doctoris noſtri Myſtici propoſitione continetur, vtriuſque vero idem eſt ſenſus, vt iam explicuimus.

Quam doctrinam habet etiam idem Dionyſ. c. 7. de diuin. nominib. his verbis: *Ad id quod omnia tranſcendit via, & ordine pro viribus ſcandimus, in omnium eminentiſſima priuatione, atque in omnium cauſa; idcircò, & in omnibus Deus agnoſcitur, & ſeorſum ab omnibus, & per ſcientiam, & per ignorationem noſcitur Deus, &c.* paucisque interiectis ſubiungit: *Et eſt idem auguſtiſſima Dei ſcientia, quæ per ignorationem ſcitur, in coniunctione illa, quæ ſuperat ſenſum, quando mens omnia alia tranſiliens, & ſe ipſam demum linquens, coniuncta fuerit lucidiſſimis radijs, inde, atque illic inſcrutabili ſapientiæ profundo illuſtrata, &c.* Vnde idem Dionyſius ad Titum ſcribens inquit: *Verte te ad radium tenebrarum*, ſatis exprimens qualiter hæc Myſtica Dei notitia in tenebris, ſeu naturalis luminis cæcitate, ſicut Venerabilis noſter IOANNES docet, fiat, eo modo, quem iam explicuimus. Alia loca eiuſdem Dionyſij omittimus, in quibus eadem locutio continetur, quia ea, quæ iam retulimus, ſatis ſuperque intentum conuincunt. 12.

Deinde D. Bonauent. itin. 5. æternit. diſtinct. 6. ſic ex Lincolnienſi inquit: *Surge, & reſtitue te incognitè, vt poſſibile eſt, ad vnionem Dei, id eſt, eius. qui ſuper omnem cognitionẽ eſt, quæ quidem reſtitutio, vel reſurrectio fit per ipſius ſolius forte deſiderium, & amorem ſuperferuidum, quæ nulla rationatiua inueſtigatione poteſt eſſe cognita, &c.* Et infra adiungit: *Ceſſans enim in iſta caligine ab operatione cognitionis, ſed æſtuans deſiderio ſolius Dei perfectè ab ipſo incogniti, ipſi ſoli vnitur, & cognoſcens videt in iſta caligine ſuper intellectum, quia ad hoc cognoſcendũ non poſſet intellectus humanus, & inoculatus attingere, non quod intellectus dicatur inoculatus à priuatione potentiæ viſiuæ, ſed à priuatione omnis actus viſiui dum otiatur in illa caligine, &c.* Quibus in verbis Seraphicus hic Doctor, quonam pacto in hac caligine & tenebris intellectus maneat *inoculatus*, atque adeò *cæcus* (ſicut Venerabilis noſter IOANNES aſſerit) rectè explicat, & iuxta hanc doctrinam ſtatim ſubiungit; *Gradus igitur aſcenſionis iſtius ſunt, primo derelinquere omnia ſenſibilia, ſecundo omnia intelligibilia, tertio ingredi caliginem vbi apparet Deus, &c.* Et paucis interiectis, id ipſum ex Vercellenſi ſic explicat: *Sed adhuc reſtat principalior Dei cognitio, quæ figuratur in eo, quod Moyſes, poſt prædicta ſeparatur, ab ijs, qui prædicta ſecum viderant, & ſubtrahitur illis viſis, & intrat in caliginẽ ignorantiæ, &c.* Et paucis interiectis, ſubiungit: *Quaſi à ſe ipſo ſegregatur, & per vnitatem dilectionis, quæ eſt effectiua veræ cognitionis, vnitur Deo intellectualiter ignoto, & cum cognitione multo meliori, quam ſit cognitio, in eo quod intellectualis eſt, quia in eo quod cognitionem intellectualem derelinquit ſuper intellectum, & mentem Deum cognoſcit, &c.* Quod etiam optimè explicuit in lib. de lumine Eccleſiæ ſerm. 2. de ingreſſu ad ſapientiam ibi: *In anima ſunt multæ virtutes apprehenſiuæ, ſenſitiua, imaginatiua, intellectiua, omnes has oportet relinquere, &c.* Et poſt pauca, ex D. Dionyſio ſubiungit: *Debemus habere mentes non habentes oculos, quia mens oculis intellectualibus diuinam eſſentiam aſpicere non poteſt; & ideò amouendi ſunt, iuxta illud, quod ſcriptum eſt, in Cant. Auerte oculos tuos, quia ipſi me auolare fecerunt; tunc Chriſtus recedit, quando mens oculis intellectualibus nititur supernã ſapientiã aſpicere, &c.* Et inferius addit: *Quod auferendo ſpiritus creaturarum debet intrare caliginem, & radium tenebrarum, &c.* 13.

Præter-

Digitized by Google

14. Præterea Dionyſius Carthuſianus ſæpè eandem doctrinam, & locutionem tradit, ſed præcipuè in lib. de Myſtica Theolog. vbi ſic loquitur. *Veruntamen in hac contemplatione fertur apex mentis, & intelligentiæ vertex Deo vniri tanquam omnino ignoto inomnimoda quoque caligine fieri, nihilque penitus de illo cognoſcere, &c.*

Eadem doctrina, & locutio habetur apud Henricum Arphium lib. 3. Myſticæ Theologiæ partit. 3. cap. 23. his verbis: *Quapropter per nudam cognitionem ſuam non ceſſat intrare in illam diuinam caliginem, vbi nimirum in quadam perfecta Dei ignorantia conſtituitur velut inter duas menſas quaſi præ fame moritura ponitur, &c.* Et paucis interiectis, ſubiungit: *Sic igitur manet ſedens in nuda caligine, & immediatè coram ignota glorioſa Diuinitatis præſentia ſuam ibi conſtituens habitationem, &c.*

15. Quam ſimiliter doctrinam, & locutionem ſatis indicauit Gilbertus Abbas ſermone 1. in Cant. vbi explicans illa verba: *Per noctem quæſiui quem diligit anima mea*, ſic loquitur: *Quod ſi ad inuentionem dilecti, & nox operatur cooperatur planè, & accommodatè ſatis, dilectio ipſa hanc noctem inducit, &c.*

Vlterius Gerſon tractatu de Myſtica Theologia eadem locutione vtitur dicens: *Vt abnegatis omnibus, quæ vel ſentiri poſſunt, vel imaginari, ſiue intelligi, ferat ſe ſpiritus per amorem in diuinam caliginem; vbi ineffabiliter, & ſupereminentialiter Deo coniungitur, &c.*

16. Accedit illuminatus ille Doctor Myſticus Ioannes Thaulerus, qui multis in locis hanc eandem doctrinam, & locutionem habet, ſed præcipuè ſermone in Dominica infra octauam Epiphaniæ, vbi ſic optimè ad propoſitum noſtrum loquitur. *Nam ſi Deus Diuino quodam modo inter nos lucere debeat ad hoc, non ſolum nihil confert lumen noſtrum naturale; ſed ipſum etiam ad merum quoddam nihilum oportet redigi, noſque ſimul ex toto exire nos ipſos. &c.* Et paucis interiectis ſubiungit. *Nam ſi hoc pacto Deum ſcire debeat, ipſam ſcientiam ſuam ad meram quandam ignorantiam, & tam ſui, quam creaturarum omnium obliuionem deduci oportet, &c.* Et poſt pauca addit *Nihil enim homini conſultius, nihil vtilius eſt, quam vt in obſcuritate quadam, & ignorantia ſe conſtituat, hic enim ſcire omne penitus deſeritur, vel potius homo ab omni cognitione deſtituitur, &c.*

17. Et ſermone 1. Dominica 4. Quadrageſimæ ſic inquit: *Itaque vnicuique fideli ſic Chriſtus ait. Renuntia propter me lumini tuo, quod mea collatum luci veriſſima caligo eſt, & lumini meo contrarium, & ego cum ſim lux vera, pro tenebris tuis æternam tibi lucem meam, gaudium, beatitudinem, eſſentiam, & vitam reſtituam, &c.* Et ſermone primo in feſto Sanctiſſimæ Trinitatis inquit. *In hac namque conuerſione ſpiritus purgatus in Diuinam caliginem, & quietum ſilentium, ac ineffabilem Diuinitatis vnionem immergitur, & abſorbetur: hic vero, in iſta ſcilicet immerſione, omnis æqualitas, & inæqualitas perditur. Enim vero in hac Diuinitatis abyſſo ſpiritus purgatus ſe ipſum amittit, nihil iam, vel de Deo, vel de ſe ipſo, vel de æqualitate, vel inæqualitate, nec de vlla alia re ſciẽs, &c.* Quam doctrinam & locutionem ſæpe in ſuis operibus Extaticus hic Doctor repetit, in prædictis verò locutionibus plura verba, quæ naturalis luminis, quoad vſum, priuationem, ac cæcitatem pro hac ſublimi Dei contemplatione Myſtica exigunt, inueniuntur, vt intuenti conſtabit, atque adeò prædictæ locutiones omnino, cum locutione Myſtici noſtri Doctoris conſonant, imò & ſtrictiores ſunt, eundem vero ſenſum quem iam explicuimus habent.

18. Eadem verò doctrina, & locutione vſus fuit ſublimis ille Myſticus Doctor Ioann. Rusbroch. lib. 2. de ornatu ſpiritualium nuptiarum cap. 71. his verbis: *Porrò, quando intro,*

Digitized by Google

intro, vt dictum eſt, reuertimur, ſiue rurſus intra nos recipimus, fruitiua Dei vnitas, caci caligo quædam, & velut quidam modi expers, ac omnino incomprehenſibile ſe habet. Et paulo inferius huius rationem reddens, ſic ſubiungit: *Nam quemadmodum, licet aër ſolis ſplendore perfuſus ſit, & oculorum acies bene firma, & perſpicax, ſi quis tamen radios ſplendorem efficientes oculis inſequi, & in ipſam ſolis aciem intendere velit, non poſſunt non oculi in ſua actione deficere, & radiorum ſplendorem patiendo ſuſcipere; ita planè lucis incomprehenſibilis Dei coruſca irradiatio in ſupremarum virium noſtrarum vnitate, tam vehemens, tamque ingens occurrit, vt actionem omnem quatenus creatura eſt, & cum diſcretione, ſiue diſcretione coniuncta eſt, deficere, & Dei hic operationem perpeti oportet*, & capit. 73. ſequenti addit: *Ex ipſa autem Dei vnitate ſimplex quadam lux in ipſum radiat, exhibens ſe velut caliginem, nuditatem, ac nihilum, in caligine quidem homo iſtiuſmodi circundatur, vel circumplectitur, omnemque amittens modum, quaſi errabundus vagatur, in nuditate verò omni conſideratione., & diſcretione rerum omnium deſtitutus, &c.* Quibus in locis, & in alijs ſimilibus non minus, ſed magis ſtrictè, quam Myſticus noſter Doctor IOANNES de hac re loquitur.

Accedit Richardus Victorinus tractatu de gradu violentæ charitatis, vbi ſic loquitur: *Suauitas itaque eius ſentitur, ſed ſpecies non cernitur, adhuc nubes, & caligo in circuitu eius, adhuc thronus eius in columna nubis.* & poſt pauca ſubiungit: *In hoc itaque ſtatu anima dilectum ſuum ſentire poteſt, ſed ſicut dictum eſt, videre non poteſt, & ſi videt quidem, videt quaſi nocte, videt velut ſub nube, &c.* 19.

Conſonat Albertus Magnus de adhærendo Deo cap. 7. vbi hæc habet verba: *Non inſuper eſt figurabilis, ſed intimo affectu perfectiſſimè appetibilis, non æſtimabilis, ſed mundo corde totus affectibilis; quia ſuper omnia amabilis & delectabilis, infinitæque bonitatis, & perfectionis; & tunc fertur in mentis caliginem, & altius intra ſe eleuatur, & profundius ingreditur.*

Inſuper Ambroſius Florentinus Camaldulenſis, in Myſtica Theologia, ſic loquitur: *Tunc quando contemplator ad Myſticam Dei cognitionem aſpirat, creaturarum omnium tum corporearum, tum incorporearum imagines relinquens, ſecretam quandam in nebulam abdit ſe, vbi mira eſt ignoratio, ibi etiam amittit omnia ſcientiæ, cognitioniſque adminicula; hoc eſt ſimulacbra, quibus hominis innititur cognitio* 20.

Præterea Beata Angela de Fulgino diuina contemplatrix, agens cap. 25. de ſeptima conſolatione, & viſione, ſic ſcribit: *Et poſt iſtud, vidi Deum in tenebra vna, & ideo in tenebra, quia eſt magis bonum, quod poſſit cogitari, nec intelligi*, & paucis interiectis, *& quia illud bonum eſt cum tenebra, ideo magis certiſſimum, & magis ſuperans omnia, quanto magis videtur in tenebra, & eſt ſecretiſſimum*, quem loquendi modum in eodem loco ſæpiſſime repetit.

Accedit etiam pijſſimus ille, ac ſimul ſapientiſſimus Archiepiſcopus Bracharenſis Frater Bartholomæus à Martyribus, qui 2. part. compendij ſpiritualis cap. 11. ſic loquitur: *Sit denique ſit idonea ad contemplandum diuinitatis abyſſum ſereno ſimplici, & iocundo intuitu, & caligante rationis oculo ad tanta lucis conſpectum ipſe ſimplex mentis oculus viget, ac perſpicit tranſcendens corporeas, atque incorporeas imagines, in ſola caligine quieſcens, quæ maxima lux eſt in hoc exilio &c.* Vbi particula, *caligante rationis oculo in ſola caligine quieſcens*, perpendenda eſt, æquiualet enim omnino illi, quam Myſticus noſter IOANNES in 21.

Digitized by Google

ſua habet propoſitione, dicẽs in ſublimi hac contemplatione manere animam cæcã, ac priuatam ſua rationali luce, quoad eius connaturalem actum, vt iam explicuimus, quam doctrinam, & locutionem citatus Frater Bartholomæus à Martyribus in eodem loco latè ex doctrina D. Dionyſij explicat, & confirmat.

22. Et, vt ex alijs Doctoribus ſcholaſticis præter Sanctos Patres iam recenſitos aliquem referamus, ſufficit pro omnibus præclarus ille Doctor Picus Mirandulanus lib. de ente, & vno cap. 5. vbi ſic loquitur: *Ad quartum igitur gradum conſcendentes, intremus ignorantia lucem, & diuini ſplendoris caligine exoculati clamemus cum Propheta: Defeci in atrijs tuis Domine, &c.* Vbi particula illa, *Caligine exoculati*, valde ad propoſitionem perpendenda eſt.

§. III.

Illuſtri Sanctæ Matris noſtræ THERESIÆ teſtimonio eadem doctrina, & locutio corroboratur.

23. SED vt plura alia Sanctorum Patrum, & Doctorum teſtimonia omittamus, coronidem huic capiti apponemus, præclaro quodam teſtimonio cœleſtis illius Magiſtræ, THERESIÆ inquam noſtræ, quæ c. 18. ſuæ vitæ de hac ſublimi contemplatione ſic ſermonẽ inſtituit: *Iam ad internum illud quod anima hic ſentit, veniamus; quod, qui nouit, dicere poteſt, nam intelligi id nequit, nedum dici. Cogitanti mihi apud memetipſam, cum iam hæc ſcribere volebam (cum ſcilicet iam à ſacra communione, & ab ea oratione, qualem hic deſcribo, ſurgerem) quidnam anima hoc tempore ageret; reſponſum à Domino fuit*: Totam ſeſe ô Filia, deſtruit, quo ſe profundius intra me abſcondat: & iam non eſt ipſa quæ viuit, ſed ego; & quia, quæ intelligit, nequit comprehendere, hinc perinde eſt, atque ſi intelligendo, non intelligeret. *Qui quidem hoc expertus fuerit aliquid horum intelliget, quia id clarius exponi non poteſt eo quod perobſcurum ſit, id quod illic peragitur.* Et paucis interiectis ſubiungit: *Intellectus, ſi quid intelligat, non intelligit, quomodo intelligat; ſaltem nihil eorum quæ intelligit poteſt comprehẽdere, equidem non puto ipſum quidquam intelligere; nam ſicuti iam dixi, hoc non intelligitur, & quomodo id fiat, plane ego intelligere non valeo, &c.* Quibus in verbis, tam ex Dei oraculo, quam ſuimet teſtimonio, & experientia egregiè docet quonam pacto in hac ſublimi contemplatione, & ſi intellectus reuera intelligat, tamen non intelligit modo ſibi connaturali, atque adeò, quoad hunc connaturalem modum, & vſum, amittitur tunc rationale lumen, manetque, vt ſic anima cæca, vt ad altiorem, & ſecretiorem intelligendi modum eleuetur, quod optimè explicatur per illud Chriſti Domini reſponſum: *Eſt non intelligere, intelligendo.*

24. Vnde tam doctrina, quam locutio Myſtici noſtri Doctoris IOANNIS, ipſiuſmet Chriſti Domini teſtimonio, præter tot alia ſanctorum Patrum, ac Doctorum Catholicorum iam recenſita, omninò illuſtrata, & confirmata manet; adeò, vt nemo poſſit rationabiliter hanc propoſitionem ſuſpectam habere, quin pariformiter ſuſpectas habeat locutiones, & doctrinam tot, tantorumque Eccleſiæ Patrum, ac Doctorum, imò & ipſiuſmet Chriſti Domini oraculum ſuæ amantiſſimæ ſponſæ THERESIÆ datum.

Hanc

Digitized by Google

Hanc eandem doctrinam,& locutionem ex profeſſo tractant,& approbant Doctores alij moderni , cuiuſmodi ſunt Venerabilis noſter IOANNES à IESV Maria cap.6. de Myſtica Theologia,noſter etiam Thomas à IESV lib 5.de diuina contemplatione cap.3.& ſequentibus, Suarez tom.2.de Religione lib.2.de oratione c.12.& 13.& plures alij.

In fine randem huius elucidationis obſeruamus,quod præter dicta , alio etiam modo poſſet prædicta locutio,& doctrina Venerabilis noſtri IOANNIS, aſſerentis fidem excæcare(quo ad actualem vſum)rationalem lucem, intelligi , & explicari. Cùm enim fidei ſit proprium captiuare intellectum , iuxta illud 2. Corinth. 10. *Captiuantes intellectum in obſequium fidei*, atque adeò eundem intellectum ad obedientiam cæcam adducere:qua de cauſa actus credendi ſolet obedientiæ nomine ſignificari,iuxta illud ad Rom.1. *Ad obediendum fidei*, & ad Hebr.11. num.8. *fide obediuit Abraham,&c.* Hinc fit , vt meritò fides prædictam cæcitatem inducere dicatur, eò quòd de ratione perfectæ obedientiæ eſt,quod ſit cæca. Hanc enim conditionem ei tribuunt communiter Sancti Patres,& Doctores,vt D Bernardus ſermone de conuerſione Sancti Pauli,Sanctus Ioannes Climacus gradu 4.de obedientia,Roſignolius lib. 4. de diſciplina Chriſtiana cap.24.Ildephonſus Rodriguez tractatu 5. de obedientia capite 6.Leſſius lib.2.de iuſtitia capit.46.dub.5.num.29.pluraque ad hoc propoſitum teſtimonia Sanctorum Patrum , & exempla referunt Aluarez de Paz tomo 2.de exterminatione mali, tractatu de obedientia capite 11. & Suarez tom.4. de Religione tractatu 10.lib.4.cap.15. Iuxta hunc ergo adeò communem , & approbatum ſenſum,& locutionem veriſſimè dici potuit , fidem inducere in rationali lumine cæcitatem , illam vtique, quam perfecta obedientia inducit. Vnde, tam in hoc, quàm in præcedenti ſenſu,quem latius proſecuti ſumus,Catholica eſt,& veriſſima communique Sanctorum Patrum , & Doctorum calculo approbata hæc ſecunda propoſitio Myſtici noſtri Doctoris,non ſolum quoad rem, ſed etiam quoad modum loquendi. 25.

CAPVT III.

TERTIA ELVCIDATVR PROPOſitio, eiuſque doctrina , & loquendi modus pluribus Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs confirmatur, & illuſtratur.

SEQVITVR iam elucidanda tertia Myſtici noſtri Doctoris propoſitio , quæ ab aliquibus notata eſt , habeturque lib.2. operis , quod inſcribitur: 1.

Digitized by Google

Aſcenſus Montis Carmeli,cap.13,vbi aſſignans indicia,quæ habere debet is, qui intellectum à formis imaginarijs,actibuſq; diſcurſiuis nudare debet, vt ad contemplationis ſublimitatem aſcendat,ſic loquitur.

Primum eſt,cognoſcere,ſe iam non poſſe amplius meditari; neque imaginationis opera vti,nec hac in re guſtum ac refectionem mentis ſicuti antea percipere; quinpotius ariditatem quandam in ijs reperire in quibus ſolebat ſenſum defigere & ſuccum ac paſtum elicere.

2. In huius propoſitionis elucidatione conſuetum ſtylum ſeruantes, priùs legitimum eius ſenſum proponemus; deinde tam doctrinam, quam locutionem pluribus Sanctorum Patrum,& illuſtrium Doctorum teſtimonijs elucidabimus. Vt autem in hoc clarius,& diſtinctius procedamus,propoſitionem hanc in tres partes ſecabimus.In priori namque parte aſſerit,eum,qui ad contemplationis ſublimitatem iam peruenturus eſt,debere intellectum in ipſa contemplatione nudare à formis ſeu ſpeciebus imaginarijs.In ſecunda verò parte docet,debere etiam tunc nudare intellectum ab actibus diſcurſiuis,qui in meditatione reperiuntur.In tertia tandem parte aſſerit,ſignum huius ſtatus,in quo ſcilicet debeat quis iam ad hanc contemplationis ſublimitatem aſcendere,in eo conſiſtere,quod nequeat iam imaginationis operatione,actibuſque diſcurſiuis vti,nec in hoc voluptatem aliquam,aut deuotionem, ſicuti antea,inueniet.Has ergo tres propoſitionis huius partis ſigillatim ſuo ordine elucidabimus,quod,vt rectius,& clarius fiat,

§. I.

Præmittuntur quædam notatu digna.

3. PRæmittendvm eſt primò,ex D.Thoma in 3.diſtinctione 34.quæſt 1.art 2.& diſt.35.q.2.art.2.quæſtiuncula 1.duplex cognitionis, & contemplationis ſupernaturalis genus reperiri poſſe:aliud ſcilicet ſecundum humanum modum,quatenus, & ſi fiat cum auxilio ordinis gratiæ,adaptatum tamen noſtro connaturali operandi modo,vtique medio diſcurſu præuio,necnon,& cooperatione phantaſiæ:aliud verò,ſupra humanum modum,quatenus nimirum,ex ſpecialiſſimo auxilio gratiæ correſpondente dono intellectus,mens eleuatur ad hoc, vt ſine prædictis imperfectionibus pro hoc ſtatu connaturalibus, veritatem quaſi nudam contempletur, quod plerumque contingere,ex teſtimonijs eiuſdem Angelici Doctoris, & aliorum Patrum infra adducendis,manifeſtè conſtabit.

4. Secundo prænotandum eſt,diuerſimodè Sanctos Patres, ac Doctores Myſticos ad vnumquodque ex his duobus generibus ſupernaturalis contemplationis nos dirigere:cum enim primum illud genus ſit in noſtra poteſtate ſimul cum auxilio gratiæ(quod vt docet idem D.Thom.2.2.q 45.art.2.nemini ad hoc denegatur)ad eum vtique modum,quo alij actus ſupernaturales,verbi gratia,fidei,ſpei,& charitatis in poteſtate noſtra eſſe dicuntur,hinc fit,vt huiuſmodi contemplationis genus, vtporè vtiliſſimum,meritò hominibus ſuadeant,& ad illud quærendum, & aſſequendum valdè eos alliciant.

5. At verò cum aliud ſupernaturalis eleuationis, & contemplationis, quæ eſt ſupra humanum modum,genus eo ipſo,quod ſupra humanum modum ſit nullatenus

huma-

Digitized by Google

humana diligentia,etiam cum communi auxilio gratiæ acquiri poſſit, ſed ſolum miſericorditer à Deo infundatur,hinc fit,vt nullatenus Sancti Patres, ad illud quærendum,aut intendendum,homines inuitent;id namque præſumptuoſum proculdubio eſſet,vt cõmuniter docent idem Sancti Patres,& Doctores Myſtici, cuiuſmodi ſunt D.Dionyſius c.1.de diuin.nominib.§.1.Ricard.de Sancto Vict.lib.4.de contempl.c. 23.D.Laurentius Iuſtin.de perfectione monaſtica c.18.& S.Mater noſtra THERESIA c.12.ſuæ Vitæ, vbi idem adnotauit in marginali nota Magiſter Luyſius Legionenſis;necnon,& in Via perfectionis cap.25.Beatus Thomas de Villanueua in Cantica,ſuper illa verba.*Introduxit me Rex in cellam vinariam*, Suarez tomo 2.de Religione lib.2.de oratione c.14.num.5.Molina Carthuſianus tractatu 2.de oratione cap.6.§. 2.Ludouicus à Ponte in introductione ad orationem mentalẽ §.11.circa finem, Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio ſæpè citato propoſitione 3. & plures alij.

Cæterum quamuis hoc ſecundum genus contemplationis, quæ eſt ſupra humanũ modum,veluti poſſitiuè quærere, & intendere nequaquam prædicti Doctores ſuadeant,ſed potius damnent,in alio tamen ſenſu,nos ad illud erigunt, quatenus, ſcilicet, docet remouere impedimenta,quæ talis contemplationis à Deo infuſionem impedire,noſque ad eam indiſponere poſſent ; hoc enim nullatenus præſumptuoſum, ſed conuenientiſſimum eſt,vt ex ſe ſatis eſt manifeſtum.

Tertiò deinde animaduertendum eſt, in vtroque ex prædictis duobus generibus contemplationis denudationem à formis imaginarijs,& à modo operandi diſcurſiuo reperiri poſſe;licet diuerſimodè. Nam in contemplatione, quæ eſt ſupra humanum modum,dari poteſt omnimoda denudatio à prædictis formis rerum ſenſibilium, & à cooperatione phantaſiæ,necnon & à diſcurſu,tam præuio,quàm concomitanti; vt ex teſtimonijs infra adducendis manifeſtè conſtabit. At verò in contemplatione illa ſupernaturali,quæ eſt ſecundum humanum modum,hæc quidem omnimoda denudatio,ac depuratio reperiri nequit; eo quod humanus modus operandi tantam perfectionem ſortiri non poteſt,ſed exigit ſemper tum diſcurſum ſaltim antecedentem, & præuium ad ipſum contemplationis actum,vt docet D.Thomas 1.p.quæſt. 85 art. 5.conſentiuntque omnes Philoſophi, ac Theologi:tum etiam cooperationem, ſeu aſſociationem phantaſiæ,vt ſtatuit idem S.Doctor 1.p.q.84.art.7.iuxta illud Ariſtot. 3.de anima:*Neceſſe eſt intelligenti phantaſmata ſpeculari*, quod non ſolum in operatione circa obiecta naturalia,ſed etiam circa ſupernaturalia,quãdo humano modo fit, neceſſarium eſſe docet D.Thomas 1.p.q.48.art.7.& quæſt.94.art. 2. & 2. 2. quæſt.173. art.4.& quæſt.174.art.2.ad 4.Cum quo Doctores alij conſentiunt, ſumiturque ex illo Dionyſij cap.1.de cœleſti Hierarch.*Impoſſibile eſt lucere nobis diuinum radium,niſi varietate ſacrorum velaminum circumuelatum*, & ex D. Gregorio Nazianzeno oratione 2. de Theologia,vbi id expreſſè docet. 6.

Cæterum in alio ſenſu prædicta denudatio poteſt in hac eadem contemplatione reperiri,à diſcurſu quidem,quatenus & ſi illum ſupponat,ceſſat tamen cum ad hanc contemplationem peruenitur,& loco eius ſuccedit ſimplex quædam veritatis æternæ intuitio,quietaque,& conformis operatio,vt ex D.Dionyſio expreſſè docet , & declarat D.Thom.2.2.q.180.art.6.beneque tractat Suarez citato lib. 2.de oratione cap.10. 7.

Deinde etiam poteſt reperiri denudatio à formis imaginarijs, ad hunc ſenſum, vt ſcilicet intellectus concipiat Deum, & res ſpirituales per modum remotionis, vt docet D. Thomas 1. parte quæſt. 84. art. 7. ad 3. & alibi ſæpe, de quo cognoſcendi modo præcedenti capite latè diſſeruimus. Tunc enim licet neceſſe ſit dari cooperationem, & aſſociationem phantaſiæ circa obiecta illa, quæ à Deo remouentur, tamen cognitio ipſa non concipit in obiecto aliquid corporeum, & ideo non dantur phantaſmata, aut formæ imaginariæ talis obiecti ſic cogniti: vt expreſsè docet Diuus Thomas loco proximè citato his verbis: *Deum, vt Dionyſius dicit, cognoſcimus, vt cauſam, & per exceſſum, & per remotionem; alias etiam incorporeas ſubſtantias in ſtatu præſentis vitæ cognoſcere non poſſumus, niſi per remotiones, vel aliquam comparationem ad corporalia, & ideo cum de huiuſmodi aliquid intelligimus, neceſſe habemus, conuerti ad phantaſmata corporum, licet ipſorum non ſint phantaſmata.*

8. Hæc igitur cognitio ex parte quidem obiecti cogniti nihil corporeum importat, ex parte tamen modi cognoſcendi, dici poteſt, importare aliquid materialitatis, non quia modum aliquem materialitatis in obiecto concipiatur; illum enim potius remouet, ſed quia poſtulat per ſe coniungi cum operatione phantaſiæ circa propria phantaſmata corporea iam dicta; & in hoc conſiſtit conuerſio illa phantaſmaica, quam docet D. Thom. eſſe neceſſariam, & de qua loquebatur Ariſtoteles, cum 3. de anima dixit: *Oportet intelligentem phantaſmata ſpeculari.*

9. Vnde hæc cognitio rerum ſpiritualium, potiorique titulo cognitio Dei, nullatenus eſt quidditatiua, & perfecta, ſed potius valde imperfecta, & confuſa, quatenus concipit Deum eſſe aliquid ſupra omnia alia, quæ poteſt attingere; atque adeo eſt cognitio valde adaptata caliginoſæ illi cognitioni Myſticæ, de qua cap. præcedenti latè diſſeruimus; quam imperfectam rerum ſpiritualium cognitionem à rebus corporeis, modo dicto abſtrahentem, ac ſupra illas ſe eleuantem, concedit expreſsè D. Thom. 1. parte, quæſt. 88. art. 2. in corpore, & ad 1. & 3. contra ſentent. cap. 45. quibus in locis Caietanus, & Ferrara aduertunt ſententiam D. Thomæ re ipſa nullatenus diſcordare à ſententia Scoti in 1. diſt. 3. q. 2. concluſione 1. 3. & 4. aſſerentis, poſſe nos peruenire in ſtatu viæ, ad conceptus de Deo proprios, qui creaturis non conueniant, licet non poſſimus aliquem conceptum proprium de Deo in particulari, hoc eſt perfectum, vſque ad vltimam Dei differentiam, aut quaſi differentiam habere: & ita dicunt prædicti Auctores ſolum eſſe diuerſitatem inter D. Thomam, & Scotum in modo loquendi; quatenus D. Thom. huiuſmodi cognitionem imperfectam rerum ſpiritualium, & ſi earum propriam, quia tamen non pertingit vſq; ad vltimam earum differentiam in particulari, appellat cognitionem dumtaxat, quoad *an eſt*, ſeu *quia eſt*? Scotus verò eandem appellat cognitionem, quoad *quid eſt*; quia per eam ſaltim in communi, & imperfectè quid prædictæ res ſpirituales ſint cognoſcimus.

10. Conueniunt tamen, vterque Doctor, Angelicus, & ſubtilis, & cum eis cæteri Theologi, & Philoſophi, in eo quod iam diximus, & ad propoſitum noſtrum pertinet, ſcilicet poſſe dari in via cognitionem propriam de rebus ſpiritualibus, & de Deo, per quam imperfectè, & veluti in confuſo tales res, vt ab omnibus rebus corporeis ſeparatæ, & eleuatæ, per viam remotionis cognoſcantur. Et ad hunc ſenſum poteſt in contemplatione ſupernaturali, quæ ſecundum humanum modum fit, dari denudatio

Digitized by Google

datio à formis imaginarijs, quatenus ſcil. per talem cognitionē omnia materialia, & corporea, imperfectionesq; creatæ à Deo, modo dicto, remouētur, formaturq; proprius, licet imperfectus, & confuſus conceptus Dei, vt ab illis omnibus diſtincti, quãuis detur ſemper in hac contemplatione aſſociatio phantaſiæ circa propria ipſius phantaſmata corporea, quæ tamen aſſociatio, & adumbratio multoties fere imperceptibilis eſt, vt recte docet noſter Tho. à Ieſu lib. 5. de diuina contempl. c. 1. circa finē, qui etiã in eodē lib. c. 10. optime explicat ex SS. Patrũ doctrina, quomodo hęc notitia ſecludēs ex parte obiecti oēs imperfectiones, poſsit in hac vita, modo dicto reperiri.

§. II.

Ex dictis elucidatur prior pars huius propoſitionis.

QVibus ſuppoſitis, quod attinet ad primam partē huius propoſitionis, duplex il- 11
lius ſenſus, & vterq; veriſſimus eſſe poteſt. Primus eſt, eũ qui ad ſupernaturalis contēplationis, etiã illius, quæ ſecundum humanum modũ fit, ſublimitatem peruenturus eſt, debere non quidē habitualiter, ſed actualiter, hoc eſt in ipſo contemplationis actu, intellectũ à formis, ſeu ſpeciebus imaginarijs nudare ad hunc ſenſum, vt & ſi reuerà cum phantaſiæ aſſociatione, atq; adeò per conuerſionē ad phantaſmata operetur, tamen ex parte obiecti, nihil tale concipiat, ſed in ſola illa Dei cognitione confuſa, & caliginoſa ſiſtat, in qua ipſam phantaſiæ aſſociationē, ſeu adumbrationē, vtpote fere imperceptibilē, non ſentiat; quod quonã pacto connaturaliter fieri poſsit, paragrapho præcedenti explicuimus. Et ad huiuſmodi denudationē ſic explicatam poſitiuè (vt ſic dicamus) debito tēpore quærendam, Myſticus noſter Doctor virum cōtēplatiuũ inſtruit, quia (vt ſup. n. 4 dicebamus) re vera eſt in noſtra poteſtate, cũ auxilio gratiæ, quod conſonè ad connaturalē hominis operãdi modũ à Deo tribuitur.

Secundus vero ſenſus eiuſdē partis eſt, eum qui ad illius contēplationis ſupernatu- 12.
ralis, quæ ſupra humanũ modũ fit, ſublimitatē peruenturus eſt, debere tunc intellectum à formis, ſeu ſpecieb. imaginarijs omnino nudatũ habere, taliter, vt etiã phantaſiæ aſſociationem, conuerſionemq; proinde ad phantaſmata excludat: quamuis, n. id ſecundum connaturalē operandi modum contingere nequeat, quod tantum voluit D. Thom. & alij PP. ac Doctores ſupra nu. 6. citati, bene tamen ſecundum alium ſuperiorem, & ſupra humanum modum; quod apertè docent SS. Patres, imo & Angelicus ipſe Doctor, pluresq; alij illuſtres Doctores, præſertim Myſtici, quorum teſtimonia ſtatim referemus; tenentq; plures alij; cuiuſmodi ſunt noſter Thom. à Ieſu c. l. 5, de cōt. c. 1. & 2. noſter Ioan. à Ieſu Maria in Theol. Myſt. c. 6. noſter Hier. à Matre Dei tr. de Theol. Myſt. in via vnit. c. 2. 3. 4. & 5. Ant. Sucq. in l. Viæ vitæ æternæ lib. 3. c. 16. Greg. de Valēt. to. 1. diſp. 6. p. 1. punct 3. Raguſa in 3. p. diſp. 26. Molin. Carthuſian. tr. 2. de or. c. 6. §. 1. liber qui inſcribitur, *Aſcenſus Montis Sion, dieta* 3. c. 4. Aluarado to. 1. Artis bene viuendi lib. 2. c. 42. Luiſius Legionenſis in quadam nota marginali, quæ habetur in cap. 1. Manſionis ſeptimæ S. Matris noſtræ THERESIÆ, Baſil. Legionenſ. in Defenſorio cit. propoſitione 5. & in quibuſdam annotationibus ad confeſſiones Beati Ildephonſi de Orozco n. 21. & 23. pluresq; alij Doctores.

Vnde quamuis hæc prima pars propoſitionis Myſtici noſtri Doctoris in hoc ſe- 13.
cundo ſenſu, qui ſtrictior & rigoroſior eſt, intelligatur, inſignem hanc tot Sanctorũ Patrum, illuſtriumque Doctorum approbationē, tam quoad rem, quam quoad lo-

quendi

Digitized by Google

quendi modum obtinet. Cæterum ad hanc contemplationem ſupernaturalem hoc ſecundo modo ſumptam, atque adeò ad hanc omnimodam denudationem ſic acceptam poſitiuè quærendam, nequaquam inuitat Myſticus noſter Doctor, propter ea, quæ ſupra n.5. diximus, ſed ſolum docet, eam non impedire, ſeu remouere ea, quæ eius à Deo infuſionem impedire poſſent. Supereſt autem modo, vt Sanctorum Patrum, ac illuſtrium Doctorum teſtimonia, in quibus eadem doctrina, & locutio Venerab. N. IOANNIS de prædicta denudatione non ſolum in primo, ſed etiam in ſecundo ſenſu iam explicato continetur, referamus.

§. III.

Teſtimonijs Sanctorum Patrum prædicta doctrina, & locutio comprobatur.

14. OBtineatque primum locum Eccleſiæ lumen D. Auguſtinus lib.12. de Geneſi ad literam c.12. & 26. vbi de eleuatiſſima contemplatione, quæ in hac vita haberi poteſt, loquens, ſic habet: *ibi ſine vlla corporu ſimilitudine perſpicua veritas cernitur, nullis opinionum falſarum nebulis offuſcatur, ibi virtutes animæ non ſunt oppreſſæ ac laborioſæ*, & infra ſubiungit: *Vna ibi, & tota virtus eſt, amare quod videas, & ſumma fœlicitas eſt, habere quod amas*, quod etiam docuit tract.102. in Ioannem his verbis: *Cùm verò ſpiritualis cœperit omnia iudicare, ipſe autem à nemine diiudicari, etiam ſi in hac vita adhuc velut per ſpeculum ex parte perſpicit, tamen nonnullo corporu ſenſu, nonnulla imaginaria cogitatione, quæ capit aut fingit qualeſcumque ſimilitudines corporum, ſed mentis certiſſima intelligentia Deum intelligit, non corpus eſſe, ſed ſpiritum, &c.*

Sed latiùs, & expreſſius idipſum docet lib.9. confeſ. cap.10. his verbis. *Dicebamus; Si cui ſileat tumultus carnis, ſileant phantaſiæ terræ, & aquarum, & aëris; ſileant & poli, & ipſa ſibi anima ſileat, & tranſeat ſe non ſe cogitando: ſileant ſomnia & imaginariæ reuelationes, omnis lingua, & omne ſignum, & quidquid tranſeundo fit, ſi cui ſileat omnino. Quoniam ſi quis audiat, dicunt hæc omnia: Non ipſa nos fecimus, ſed fecit nos qui manet in æternum. His dictis ſi iam taceant, qui erexerunt aurem in eum qui fecit ea, & loquatur ipſe ſolus, non per ea, ſed per ſe ipſum; vt audiamus verbum eius, non per linguam carnis, neque per vocem Angeli; nec per ſonitum nubis, nec per ænigma ſimilitudinis, ſed ipſum, quem in his amamus, ipſum ſine his audiamus: ſicut nunc extendimus nos, & rapida cogitatione attingimus æternam ſapientiam ſuper omnia manentem; ſi continuetur hoc, & ſubtrahantur aliæ viſiones longè imparis generis, & hæc vna rapiat, & abſorbeat, & recondat in interiora gaudia ſpectatorem ſuum, vt talis ſit ſempiterna vita, quale fecit hoc momentum intelligentiæ cui ſuſpirauimus, nonne hoc eſt: in gaudium Domini tui?*

15. Conſonat Auguſtino eius perpetuus diſcipulus, & illuſtrator Angelicus Doctor D. Thomas in 3. diſt 34 q.1. art.4. his verbis: *In ſtatu viæ Deum magis videmus cognoſcendo quid non eſt, quam apprehendendo quid eſt; & ideo quantum ad ſtatum viæ, ponitur cordis munditia, non ſolum à paſſionum illecebris, ſed etiam ab erroribus, & phantaſmatibus, & ſpiritualibus formis, à quibus omnibus docet abſcedere. Dionyſ. cap.1. de Myſtica Theologia, tendentes in diuinam contemplationem*, & in eadem quæſtione art.2. ſic inquit: *In his autem, quæ ſupra rationem ſunt, perficit fides, quæ eſt inſpectio diuinorum in ſpeculo, & in ænigmate, quod autem ſpiritualia*

quaſi

quaſi nuda veritate capiantur, ſupra humanũ eſt modum: & hoc facit donum intellectus &c. quaſi diceret, quòd & ſi intellectus cum humano modo, tam in ordine naturali, quã in ordine ſupernaturali operatur, nequit ſpiritualia, quaſi nuda veritate capere, ſed in ſpeculo, & ænigmate medijs phantaſmatibus, & formis ſenſibilibus, vt ipſemet S. Doct. locis ſupra n. 6. citatis, & alijs docet; attamẽ quando intellectus ſupra humanum modum operatur, tunc phantaſmatum, ac ſpecierum ſenſibilium vſu nequaquã indiget; idemque docet diſt. 35. quæ. 2. articulo 2. quæſtiuncula 2. in corpore, & ad ſecundam vbi authoritatem illam Dionyſij 1. cap. de cœleſti Hierarch. quod ſcilicet, *Impoſſibile eſt nobis aliter lucere diuinum radium., niſi varietate ſacrorum velaminum circumuelatum,* ſic explicat Sanct. Doctor, quod *Dionyſ. loquitur quantum ad principium reuelationis diuinorum, in qua, quaſi per ſermonem quendam, nobis in ſignis, & figuris proponuntur, ſed vlterius de auditis ſic per donum intellectus mens illuſtratur.* Quam etiam doctinam docuit de verit. q. 13. artic. 2 ad 9. vbi expreſſe aſſerit, ſpecies intelligibiles à Deo aliquando infundi ſine vllo phantaſmatum aut imaginationis conſortio: agit enim ibi de duplici raptu, quorum vnus eſt, quo mens rapitur, id eſt, alienatur, & omninò abſtrahitur à ſenſibus externis ad imaginariam viſionem; alter, quo abſtrahitur, & rapitur à ſenſu, & imaginatione ſimul ad intellectualem viſionem: *Et hoc* (inquit D. Thom.) *dupliciter, vno modo ſecundum quod intellectus intelligit Deum per aliquas intelligibiles immiſſiones, quod eſt propriè Angelorum, & ſic fuit extaſis Adæ, vt dicitur Geneſ. 2. in Gloſſa; quæ extaſis rectè intelligitur ad hoc immiſſa, vt mens Adæ particeps Angelicæ Curiæ, & intrans in Sanctuarium Dei nouiſſimè intelligeret, &c.* Vbi apertè docet Adam, modo Angelorum, ſine vlla imaginationis cooperatione per ſpecies intelligibiles à Deo infuſas, Deum fuiſſe contemplatum.

Eandem doctrinam habet D. Bernardus ſerm. 52. in Cantic. vbi ſic inquit: *Moriatur anima mea morte etiam, ſi dici poteſt, Angelorum, vt præſentium memoria excedens rerum ſe inferiorum corporearumque non modo cupiditatibus, ſed & ſimilitudinibus exuat, ſitque pura cum eis conuerſatio, cum quibus eſt puritatis ſimilitudo talis, vt opinor, exceſſus aut tantum, aut maximè contemplatio dicitur, rerum enim cupiditatibus viuendo non teneri, humanæ virtutis eſt, croporum verò ſimilitudinibus ſpeculando non inuolui, Angelicæ puritatis eſt. Vtrumque tamen diuini muneris eſt, vtrumque excedere, vtrumque teipſum tranſcendere eſt, ſed longe vnum: alterum non longe. Beatus qui dicere poteſt: Ecce elongaui fugiens, & manſi in ſolitudine, &c.* Id ipſum docet ſermone 35. in Cantic. his verbis: *Tranſilijſti carnis oblectamenta, vt minimè iam obedias concupiſcentijs eius, nec tenearis illecebris, perfeciſti, & ſuperaſti te, ſed nondum elongaſti, niſi, & irruentia vndique phantaſmata corporearum ſimilitudinum tranſuolare mentis puritate præualeas, &c.* 16.

Accedit D. Bonauentura itinere 5. æternit. diſtinct. 4. vbi ſic loquitur: *Secundò modo fit hæc reuelatio æternorum ſiue viſio intellectualis, vt dicit Ricardus, quãdo ſpiritus humanus per internam inſpirationem ſuauiter factus, nullis mediantibus rebus viſibilibus ad cæleſtium cogitationem erigitur, ſicut vidit Propheta, qui vidit in ſpiritu,* & Aimo ſuper Apoc. concordat vbi dicit: *Intellectualis viſio ſiue reuelatio fit quandoque non per corporales res, nec per ſimiles, ſed ipſa veritas immediate manifeſtatur videntibus, &c.* Et itinere 3. æternit. diſtinct. 4. ar. 2. ſic ait: *Quartus gradus ſecundum Ricardum eſt, qui in ratione, & ſecundum rationem formatur, quod vtiq; fit, cum ſemoto omni officio imaginationis ſolum alijs animus intendit,* 17.

Digitized by Google

quæ imaginatio nō nouit, &c. Et inferius ſubiungit: *Hic gradus contēplationis perfectior eſt præcedentibus, eo quod tam à corporalibus, quam à temporalibus magis elongatur. Vnde Ricardus dicit, quod in hac contemplatione animus humanus, primum pura intelligentia vtitur, quia ſemoto omnis imaginationis officio ipſa intelligentia noſtra in hoc primo negotio ſe ipſa, & per ſeipſam in genere videtur,* &c. Ad quod propoſitum ibidem, & ar. 4. multa ſubiungit, & de Theologia Myſtica circa finem ait: *Quod ſi etiam per amorem, & illuminationem diuinitus infuſam ab intellectu admixtio phantaſtica ſeparetur, ſemper tamen intellectus Deum modo finito, & limitato apprehendit, &c.* Et de luminaribus Eccleſiæ ſerm. 2. de ingreſſu ad ſapientiam ſic ait: *Ad iſtum ſaporem iuuat ſuperferri omnibus ſenſibilibus, omnibus occupationibus intellectualibus, quæ ſunt cum phantaſmatibus, tranſire etiam Angelicas intelligentias, vt poſſit cum Sponſa dicere: Inuenerunt me vigiles, &c.*

18. Huic etiam ſententiæ ſubſcribit Hugo de Sancto Victore lib. 2. de anima cap. 20; his verbis: *Redeat ad ſe mens rationalis, & colligat ſe in ſe, vt ſine imaginibus corporis ſeipſam; & Omnipotentis Dei inuiſibilem naturam conſiderare valeat, terrenarum phantaſmata imaginum, & quidquid terrenum cogitationi eius occurrit, reſpuat, &c.* Et clarius in eodem cap. huiuſmodi contemplationem explicat dicens: *Cum enim cœperit mens per puram intelligentiam ſemetipſam excedere, & illam incorporeæ lucis claritatem tota intrare, in tantum in hoc mentis exceſſu pax illa, quæ exſuperat omnem ſenſum, inuenitur, atque obtinetur, vt fiat ſilentium in cœlo quaſi hora dimidia, ita vt contemplantis animus nulla altercantium cogitationum tumultuatione turbetur, nihil ſenſualitas, nihil illic agit imaginatio, ſed omnis interior vis animæ proprio interim viduatur officio.*

19. Præterea Ricardus de Sancto Victore lib. 3. de contemplatione cap. 1. ſic inquit: *Quid hic facit phantaſmatum corporalium creatrix, moderatrix, & reparatrix imaginatio; recedat procul ab hoc negatio tot phantaſiarum formatrix imaginatio, quæ tot corporalium formas quotidie nouas creat, &c.* Subiungitque, *nihil hic proſunt, imo multum obſunt ſuorum ſimulachrorum tam copioſa multitudo, &c.*

20. Inſuper Albertus Magnus lib. de adhærendo Deo cap. 4. ſic ad propoſitum noſtrum loquitur: *Fœlix ergo, qui per abſterſionem continuam phantaſmatum, & imaginum, ac per introuerſionem, & ſurſumductionem mentis in Deum, tandem aliquando obliuiſcitur phantaſmatum, &c.* Et paulò inferius ſubiungit: *Omnia igitur phantaſmata, ſpecies, imagines, & formas rerum omnium citra Deum, à mente reijcias, vt in ſolo nudo intellectu & affectu, ac voluntate tuum pendeat exercitium circa Deum intra te, &c.* Et paucis interpoſitis, ſic cōcludit: *Summopere igitur neceſſarium eſt, vt audita, viſa, facta, & dicta, & ſimilia ſine phantaſmatibus, imaginibus, & occupationibus recipiantur, nec etiam ex conſequenti, vel antea, vel tunc ſuper hoc phantaſmata, & implicationes formentur, aut nutriantur, &c.* Quam etiam doctrinam c. 8. & 10. reperit.

21. Conſonat Sanctus Nilus cap. 63. de oratione, vbi ſic inquit: *Cum oras, ne figures Deum in teipſo, imò accede ſine materia ad expertem materiæ, & intelliges, &c.* & c. 64. ait: *Cùm non poteſt inuidus Dæmon memoriam in oratione excitare, tunc temperationi corporis vim infert, vt faciat aliquod inuſitatum ſimulachrum apparere ad figurandum Deum, quamobrem ſta in cuſtodia tua, mentemq; tuam à notitiis iſtis inter orandum cuſtodi, &c.*

22. Doctrinam hanc ſæpiſſimè docet, probat, ac defendit Dion. Carthuſian. nempe opuſcul. de Vita incluſarum cap. vltimo, vbi loquens de contemplatione perfecta, ſic inquit.

Digitized by Google

inquit: *Interdum autem fit hoc ſublimius, purius, atq; diuinius per ſpecies & radios intellectuales, hoc eſt per ſolam intellectualem illuminationẽ & ſpiritualis ſpeciei, aut luminis infuſionẽ, ſicq; contingere ſolet perſonis perfectis, heroicis, ac diuinis, &c.* Quod adhuc clariùs docet in cõmentarijs Myſticæ Theologiæ art. 2. id ex Dionyſio probans, & inter alia, ſic inquiens: *Si ſine phantaſmate nequit mens humana quidquam cognoſcere, quomodo vera ſunt, quæ de anagogica, ac pure mentali contemplatione, & ſuperna illuſtratione Sancti locuti ſunt, & ſcripſerunt, &c.* Nec minus clare idem ſtatuit in commentario cœleſtis Hierarchiæ art. 5. q. 6. nec nõ, & in 1. ſententiarum diſt. 2. alijsq; in locis.

Docet etiam id ipſum Doctor Ioannes Taulerus ſæpiſſimè in ſuis operibus Myſticis, vt ſermone vnico Dom. 1 poſt Natiuitatem, his verbis: *Vbi enim vires animæ à cunctis operibus, & imaginibus abſtrahuntur, ibi verbum iſtud profertur, &c.* Vbi ad hoc propoſitum multa ſubiungit, & clariſsimè cap. 25. inſtitutionum, nec non cap. 35. eiuſdem libri, vbi ſic ait: *Quod ſi quærat aliquis cur omnibus imaginibus renunciandum ſit? Reſpondetur eam ob cauſam, quod non niſi via quadam ſint ad nudam, & ſimplicem veritatem ſi ergo ad veritatem ipſam pertingere velint, paulatim abdicanda via eſt, &c.* Et inferius ſic ſubiungit: *Cæterum tria ſunt, ex quibus aduerti poteſt, quando prædictæ imagines abdicandæ ſunt, &c.* Vbi de hoc latè, & eruditè tractat, ſignaque ad hoc cognoſcendum, ſicuti Venerabilis noſter IOANNES conſtituit. 23.

Accedit Rusbrochius de perfectione Filiorum Dei cap. 2. vbi agens de rebus, quæ reddunt hominem internum, inquit: *Primum eſt, cor imaginibus vacuum, &c.* Et paulo inferius: *Eſt interna libertas, id eſt, vt abſq; imaginibus, vel ſimulacbris & impedimentis ſe ſe quis poſſit erigere in Deum in cunctis exercitijs internis,* & cap. 3. ſequenti, *homo contemplator ſit liber, & expeditus ab omnib. ſemper in intima ſpiritus ſui penetralia nudus & imaginib. vacuus, &c.* 24.

Conſentit ſapientiſsimus ille Antiſtes Frater Bartholomæus à Martyribus 2. part. Compendij ſpiritualis cap. 11. vbi ſic loquitur: *Imo tempore vnionis inter Deum, & animã quæcunq; licet bonæ imagines ſunt, procul expellendæ, quia ſunt media inter vtrumq;, ideò athleta huc peruenire cupiens (Deo ipſum trahente, atq; vocante) cum primum ſenſerit ſe diuino amore vehementer inflammari ac ſurſum trahi, properè reſcindat quaslibet imagines, feſtinetque ad Sancta Sanctorum, & ad internum illud ſilentium, in quo non humana, ſed diuina dumtaxat eſt operatio, ibi enim Deus ipſe eſt agens, homo verò patiens: nam dum vires animæ ſilent, & à propria actione quieſcunt, atq; ab omni deniq; externa imaginatione liberæ ſunt, Deus ipſe loquitur, eaſque mentis vires pro libito diſponit, & afficit, nobiliſſimum opus in ea peragens, &c.* Et paulo antea dixerat: *O vere beata anima, quæ propria omni operatione ſepoſita, in vi memoratiua nudatur omnibus imaginibus, &c.* Id ipſum docet 2. part. compendij cap. 12. §. 1. vbi ſic loquitur: *Euenit enim ſæpiſſimè vt is qui rapitur, non ſolum ceſſet ab operationibus ſenſuum externorum, ita vt omnino ignoret quid extra fiat, ſed etiam virtuti phantaſticæ, ac imaginatiuæ actio ſua penitus denegetur, adeo, vt phantaſma nullum irruere valeat, aut ſi irruat, non rationis, voluntatiſq; ſuperioris virtute primatur.* 25.

Coronidem etiam huic teſtimoniorum catenæ apponat teſtimonium cœleſtis noſtræ Magiſtræ THERESIÆ, quæ capit. 27. ſuæ vitæ de hac altiſſima contemplatione loquens, ſic inquit: DEVS *quippe in intimis animæ penetralibus id imprimit, quod eam vult intelligere, ac ſine vlla imagine, aut verborum forma id repræſentat: hic modus* 26.

quo Deus animam intelligere facit id quod vult, nec non magnas veritates & myſteria, imprimis notetur: nam ſæpe, hoc eſt, tum cum mihi Dominus aliquam viſionem, quam Maieſtas eius mihi repræſentare dignatur exponit, tali modo id fieri ſolet: & hic modus eſſe videtur, in quem ſe cacodæmon minus poteſt ingerere. Hæc quippe viſionis & locutionis ſpecies, eſt quid ita ſpirituale, vt nulla, meo, iudicio, in potentijs aut ſenſibus ſit concitatio, è qua aliquid ad rem ſuam ſpectans dæmon poſſit elicere. Ex quibus omnibus prima pars huius propoſitionis Myſtici noſtri Doctoris, quæ de imaginum, ac phantaſmatum denudatione agit, ſatis ſuperque, tam quoad rem, quàm quoad loquendi modum tot Sanctorum Patrum illuſtriumq; Doctorum teſtimonijs comprobata manet.

27. Nec ex huiuſmodi doctrina ſacrarum imaginum externarum vſus, ac debita reuerentia etiam perfectis, & contemplatiuis interdicitur, imo potius debitum earum vſum, & cultum Myſticus noſter Doctor ſuadet, vt infra oſtendemus, ſed ſolum cum prædictis Sanctis Patribus, & Doctoribus intendit Ven. noſter IOANNES, imagines internas rerum corporearum, & has non ſemper, ſed in ipſo contemplationis perfectæ actu, denudandas eſſe; quomodo autem vir perfectus circa externarum imaginum vſum ſe gerere debeat, infra, in propoſitione citata ex profeſſo declarabitur.

§. IV.

Animaduerſio circa ſtatutam doctrinam valde notanda.

28. CÆterum adhuc circa internarum imaginum denudationem, valde obſeruandum eſt, in earum numero nequaquam computari voluiſſe Myſticum noſtrum Doctorem, Chriſti Domini eiuſque humanitatis imagines, ita vt etiam in ſublimi hac contemplatione ſemper denudandæ ſint, quamuis etiam aliquando eas dimittendas eſſe aſſerat, quoties ſcilicet ipſemet Deus ad puræ diuinitatis ſublimem contemplationem mentem eleuat: quam doctrinam expreſſe tradidit lib. 3. operis quod inſcribitur, *Aſcenſus Montis Carmeli*, cap. 1. his verbis: *Hoc autem ſtudium obliuiſcendi ac relinquendi notitias & figuras, nunquam de Chriſto eiuſque ſacratiſſima humanitate intelligi debet. Licet enim interdum in contemplationis culmine, & ſimplici diuinitatis intuitu ſacratiſſimæ huius humanitatis non recordetur anima, eo quod propria ſua manu ſubleuauerit Deus ſpiritum ad iſtam quaſi confuſam, & valde ſupernaturalem notitiam; verum & induſtria dataque opera illius obliuiſci nullo pacto ac nulla ratione expedit: ſiquidem eius intuitus, amoroſaque meditatio ad omne bonum promouebit, illiuſque adminiculo facilius vnionis faſtigium conſcendet. Clarum eſt enim, quod quamuis alia viſibiles & corporeæ res obliuione ſepeliri debeant, eo quod vnionem præpediant, nequaquam tamē in hoc numero reponendus eſt ille, qui ob remedium noſtrum Homo factus eſt, qui eſt veritas, oſtium, via, & dux ad omnia bona.* Quibus verbis nihil clarius, nec conuenientius pro hac re dici poteſt.

29. Vnde eandē prorſus doctrinam docet S. Mat. N. THERESIA, quæ & ſi valde reprobet eorū opinionē, qui humanitatis Chriſti Dñi imagines data opera ab his, qui ad ſublimis contemplationis ſtatum iam accedunt, vel peruenerunt, relegandas eſſe ſentiunt; tamen non propterea negat, imò potiùs expreſſe concedit aliquando in ſublimi contemplatione huius ſanctiſsimæ humanitatis præſentiam dimittendā eſſe, vel, vt melius dicam, vi huius ſublimis contemplationis diuinæ omnes for-

mæ,

Digitized by Google

mæ; & imagines etiam Domini, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti à Deo remouentur, vt manifeſtè conſtat ex eius expreſſo teſtimonio in eodemmet loco, vbi de hac re ex profeſſo agit; & prædictam opinionem reprobat, nempè c. 22. ſuæ vitæ, vbi poſt eius longam reprobationem, vt plenius ſuam mentem explicaret, ſic ſubiungit: *Hoc autem punctum bene velim intelligi, & vtinam me commode poſſem declarare. Cum enim omnes potentias Deus ſuſpendere vult (ſicut ex orandi modis, quos hactenus declarauimus, perſpicuè videre fuit eas ſuſpendi) tunc certum eſt, etiam nobis inuitis & reluctantibus, corpoream hanc præſentiam humanitatis Chriſti tolli, ſed tollatur parum refert: fœlix & optanda eſt huiuſmodi iactura, cum per eam magis fruamur eo, quod videbatur amitti; tunc quippe anima totam ſe impendit, amando, quem intellectus cognoſcere tam operosè ſtuduit, & amat id quod minime potuit comprehendere, & fruitur eo quo tam bene frui non poſſet, niſi ſeipſam perderet, vt ſe (vt dixi) magis lucrifaceret: Sed vt data opera & ſtudio aſſueſceremus, ex omnibus noſtris viribus non conari ſanctiſſimam hanc humanitatem ſemper præ oculis habere (& faxit Deus ſemper eam præ oculis haberemus) hoc inquam, mihi prorſus non placet; atque hoc eſt animam velut in aëre ſuſpenſam (vt vulgo dicitur) tenere: videtur quippe omni fulcimine & adminiculo carere, quantumuis Deo ſe putet plenam eſſe, &c.* Idemque docet Manſione 6. cap. 7. vbi de hac eadem præſentia Chriſti Domini loquens, ſic ſubiungit: *Si fortè Dominus eam exinde ſuſpendat, per me licet, ſuſpendat; nam, quamlibet ipſe nolit, faciet is eam relinquere id, in quo iam de facto erat.*

Id ipſum cum eodem temperamento docuit ſæpè iam citatus Antiſtes Frater 30
Bartholomæus à Martyribus 2. parte compendij cap. 11. §. 2. pagin. 97. his verbis: *Multorum ſententia fuit hanc vnionem quamuis eſſet, à quibuſcumque imaginibus poſſe impediri, licet eſſent imagines ipſæ vtiles, quæ animam ipſam diſpoſuerant, vt imagines myſteriorum humanitatis Chriſti, & etiam diuinorum attributorum, hoc tamen caute intelligendum eſt, ne erroris exiſtat occaſio; ſi enim intelligamus has imagines, dum ſe offerunt intellectui animæ iam immediatè quieſcentis, ac fruentis vnione diuina pura; non eſſe tenaciter recipiendas, nec morosè eo temporis articulo illis vacandum, aut rebus quas illæ repræſentant, ſed reuera claudendos eſſe ad eas mentis oculos regulariter loquendo, verum hoc fateamur neceſſe eſt: diuertere enim ad eas moroſe impedit progreſſum immediatè vnionis cum Deo. Si autem intelligamus has imagines quotieſcumque occurrunt purè contemplanti, atque amanti Deum, impedire, hebetareque vigorem, ac perfectionem vnionis, credo falſum eſſe: experientia enim conſtat hoc ſæpè euenire, cum homo in ſolum Deum toto mentis actu fertur; fit enim, vt eo tempore raptim occurrat intellectui hæc imago, videlicet hic Deus pro me homo factus eſt, ac crucifixus, hæ namque imagines non ſolum non impediunt, verumetiam promouere, & augere ſolent vnionem amoris, atque admirationis ſuſpenſiuæ, imò nec imago peccatorum raptim tranſiens officiet, videlicet, hic Deus tot crimina pro ſua benignitate condonauit, nam hæc imago non perturbare, ſed quietem mentis occaſionaliter adaugere ſolet, dummodo homo tunc non deſcendat ad ſpecialem ipſorum conſiderationem; ſed mox reſiliat in fontem aquæ viuæ, &c.* Quibus in verbis Apoſtolicus hic vir rem hanc optimè explicat, ita vt nihil addendum ſuperſit, cum prædicto namque temperamento omnia euitantur inconuenientia, ſicut etiam ex doctrina Myſtici noſtri Doctoris, quæ cum hac, & cum ea, quam ex THERESIA noſtra retulimus; omninò coincidit, vt ex eius adducto teſtimonio manifeſtè conſtat. Id ipſum docuit D. Bonauentura de Theologia Myſtica partic. 3 Taulerus cap. 25 inſtitutionum; Molina Carthuſianus tractatu 2. de oratione capite 6. §. 4. alijque Doctores.

Digitized by Google

ſua habet propoſitione, dicẽs in ſublimi hac contemplatione manere animam cæcã, ac priuatam ſua rationali luce, quoad eius connaturalem actum, vt iam explicuimus, quam doctrinam, & locutionem citatus Frater Bartholomæus à Martyribus in eodem loco latè ex doctrina D. Dionyſij explicat, & confirmat.

22. Et, vt ex alijs Doctoribus ſcholaſticis præter Sanctos Patres iam recenſitos aliquem referamus, ſufficit pro omnibus præclarus ille Doctor Picus Mirandulanus lib. de ente, & vno cap. 5. vbi ſic loquitur: *Ad quartum igitur gradum conſcendentes, intremus ignorantiæ lucem, & diuini ſplendoris caligine exoculati clamemus cum Propheta: Defeci in atrijs tuis Domine, &c.* Vbi particula illa, *Caligine exoculati*, valde ad propoſitionem perpendenda eſt.

§. III.

Illuſtri Sanctæ Matris noſtræ THERESIÆ teſtimonio eadem doctrina, & locutio corroboratur.

23. SED vt plura alia Sanctorum Patrum, & Doctorum teſtimonia omittamus, coronidem huic capiti apponemus, præclaro quodam teſtimonio cœleſtis illius Magiſtræ, THERESIÆ inquam noſtræ, quæ c. 18. ſuæ vitæ de hac ſublimi contemplatione ſic ſermonẽ inſtituit: *Iam ad internum illud quod anima hic ſentit, veniamus; quod, qui nouit, dicere poteſt, nam intelligi id nequit, nedum dici. Cogitanti mihi apud memetipſam, cum iam hæc ſcribere volebam (cum ſcilicet iam à ſacra communione, & ab ea oratione, qualem hic deſcribo, ſurgerem) quidnam anima hoc tempore ageret; reſponſum à Domino fuit:* Totam ſeſe ô Filia, deſtruit, quo ſe profundius intra me abſcondat: & iam non eſt ipſa quæ viuit, ſed ego; & quia, quæ intelligit, nequit comprehendere, hinc perinde eſt, atque ſi intelligendo, non intelligeret. *Qui quidem hoc expertus fuerit aliquid horum intelliget, quia id clarius exponi non poteſt eo quod perobſcurum ſit, id quod illic peragitur.* Et paucis interiectis ſubiungit: *Intellectus, ſi quid intelligat, non intelligit, quomodo intelligat; ſaltem nihil eorum quæ intelligit poteſt comprehẽdere, equidem non puto ipſum quidquam intelligere; nam ſicuti iam dixi, hoc non intelligitur, & quomodo id fiat, plane ego intelligere non valeo, &c.* Quibus in verbis, tam ex Dei oraculo, quam ſuimet teſtimonio, & experientia egregiè docet quonam pacto in hac ſublimi contemplatione, & ſi intellectus reuera intelligat, tamen non intelligit modo ſibi connaturali, atque adeò, quoad hunc connaturalem modum, & vſum, amittitur tunc rationale lumen, manetque, vt ſic anima cæca, vt ad altiorem, & ſecretiorem intelligendi modum eleuetur, quod optimè explicatur per illud Chriſti Domini reſponſum: *Eſt non intelligere, intelligendo.*

24. Vnde tam doctrina, quam locutio Myſtici noſtri Doctoris IOANNIS, ipſiuſmet Chriſti Domini teſtimonio, præter tot alia ſanctorum Patrum, ac Doctorum Catholicorum iam recenſita, omninò illuſtrata, & confirmata manet; adeò, vt nemo poſſit rationabiliter hanc propoſitionem ſuſpectam habere, quin pariformiter ſuſpectas habeat locutiones, & doctrinam tot, tantorumque Eccleſiæ Patrum, ac Doctorum, imò & ipſiuſmet Chriſti Domini oraculum ſuæ amantiſſimæ ſponſæ THERESIÆ datum.

Hanc

Digitized by Google

Hanc eandem doctrinam,& locutionem ex profeſſo tractant,& approbant Doctores alij moderni, cuiuſmodi ſunt Venerabilis noſter IOANNES à IESV Maria cap.6. de Myſtica Theologia, noſter etiam Thomas à IESV lib.5. de diuina contemplatione cap.3.& ſequentibus, Suarez tom.2. de Religione lib.2. de oratione c.12.& 13.& plures alij.

In fine tandem huius elucidationis obſeruamus, quod præter dicta, alio etiam modo poſſet prædicta locutio,& doctrina Venerabilis noſtri IOANNIS, aſſerentis fidem excæcare (quo ad actualem vſum) rationalem lucem, intelligi, & explicari. Cùm enim fidei ſit proprium captiuare intellectum, iuxta illud 2. Corinth. 10. *Captiuantes intellectum in obſequium fidei*, atque adeò eundem intellectum ad obedientiam cæcam adducere: qua de cauſa actus credendi ſolet obedientiæ nomine ſignificari, iuxta illud ad Rom.1. *Ad obediendum fidei*, & ad Hebr.11. num.8. *fide obediuit Abraham, &c.* Hinc fit, vt meritò fides prædictam cæcitatem inducere dicatur, eò quòd de ratione perfectæ obedientiæ eſt, quod ſit cæca. Hanc enim conditionem ei tribuunt communiter Sancti Patres,& Doctores, vt D. Bernardus ſermone de conuerſione Sancti Pauli, Sanctus Ioannes Climacus gradu 4. de obedientia, Roſignolius lib.4. de diſciplina Chriſtiana cap.24. Ildephonſus Rodriguez tractatu 5. de obedientia capite 6. Leſſius lib.2. de iuſtitia capit.46. dub.5. num.29. pluraque ad hoc propoſitum teſtimonia Sanctorum Patrum, & exempla referunt Aluarez de Paz tomo 2. de exterminatione mali, tractatu de obedientia capite 11. & Suarez tom.4. de Religione tractatu 10. lib.4. cap.15. Iuxta hunc ergo adeò communem, & approbatum ſenſum,& locutionem veriſſimè dici potuit, fidem inducere in rationali lumine cæcitatem, illam vtique, quam perfecta obedientia inducit. Vnde, tam in hoc, quàm in præcedenti ſenſu, quem latius proſecuti ſumus, Catholica eſt,& veriſſima communique Sanctorum Patrum, & Doctorum calculo approbata hæc ſecunda propoſitio Myſtici noſtri Doctoris, non ſolum quoad rem, ſed etiam quoad modum loquendi. 25.

CAPVT III.

TERTIA ELVCIDATVR PROPOſitio, eiuſque doctrina, & loquendi modus pluribus Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs confirmatur, & illuſtratur.

SEQVITVR iam elucidanda tertia Myſtici noſtri Doctoris propoſitio, quæ ab aliquibus notata eſt, habeturque lib.2. operis, quod inſcribitur: 1.

Digitized by Google

Aſcenſu Montis Carmeli,cap.13.vbi aſſignans indicia,quæ habere debet is, qui intellectum à formis imaginarijs,actibuſq; diſcurſiuis nudare debet, vt ad contemplationis ſublimitatem aſcendat,ſic loquitur.

Primum eſt,cognoſcere,ſe iam non poſſe amplius meditari; neque imaginationis opera vti,nec hac in re guſtum ac refectionem mentis ſicuti antea percipere; quin potius ariditatem quandam in ijs reperire,in quibus ſolebat ſenſum defigere & ſuccum ac paſtum elicere.

2. In huius propoſitionis elucidatione conſuetum ſtylum ſeruantes, prius legitimum eius ſenſum proponemus; deinde tam doctinam, quam locutionem pluribus Sanctorum Patrum,& illuſtrium Doctorum teſtimonijs elucidabimus. Vt autem in hoc clarius,& diſtinctius procedamus,propoſitionem hanc in tres partes ſecabimus.In priori namque parte aſſerit,eum,qui ad contemplationis ſublimitatem iam perucnturus eſt,debere intellectum in ipſa contemplatione nudare à formis ſeu ſpeciebus imaginarijs.In ſecunda verò parte docet,debere etiam tunc nudare intellectum ab actibus diſcurſiuis,qui in meditatione reperiuntur.In tertia tandem parte aſſerit,ſignum huius ſtatus,in quo ſcilicet debeat quis iam ad hanc contemplationis ſublimitatem aſcendere,in eo conſiſtere,quod nequeat iam imaginationis operatione,actibuſque diſcurſiuis vti,nec in hoc voluptatem aliquam,aut deuotionem, ſicuti antea,inueniet.Has ergo tres propoſitionis huius partis ſigillatim ſuo ordine elucidabimus,quod,vt rectius,& clarius fiat,

§. I.

Præmittuntur quædam notatu digna.

3. PRÆMITTENDVM eſt primò,ex D.Thoma in 3.diſtinctione 34.quæſt.1.art.2.& diſt.35.q.2.art.2.quæſtiuncula 1.duplex cognitionis, & contemplationis ſupernaturalis genus reperiri poſſe:aliud ſcilicet ſecundum humanum modum,quatenus, & ſi fiat cum auxilio ordinis gratiæ,adaptatum tamen noſtro connaturali operandi modo,vtique medio diſcurſu præuio,necnon,& cooperatione phantaſiæ:aliud verò,ſupra humanum modum,quatenus nimirum,ex ſpecialiſſimo auxilio gratiæ correſpondente dono intellectus,mens eleuatur ad hoc, vt ſine prædictis imperfectionibus pro hoc ſtatu connaturalibus, veritatem quaſi nudam contempletur, quod plerumque contingere,ex teſtimonijs eiuſdem Angelici Doctoris, & aliorum Patrum infra adducendis,manifeſtè conſtabit.

4. Secundo prænotandum eſt,diuerſimodè Sanctos Patres, ac Doctores Myſticos ad vnumquodque ex his duobus generibus ſupernaturalis contemplationis nos dirigere:cum enim primum illud genus ſit in noſtra poteſtate ſimul cum auxilio gratiæ(quod vt docet idem D.Thom.2.2.q 45.art.2.nemini ad hoc denegatur)ad eum vtique modum,quo alij actus ſupernaturales,verbi gratia,fidei,ſpei,& charitatis in poteſtate noſtra eſſe dicuntur,hinc fit,vt huiuſmodi contemplationis genus, vtpotè vtiliſſimum,meritò hominibus ſuadeant,& ad illud quærendum, & aſſequendum valde eos alliciant.

5. At verò cum aliud ſupernaturalis eleuationis, & contemplationis, quæ eſt ſupra humanum modum,genus eo ipſo,quod ſupra humanum modum ſit nullatenus huma-

humana diligentia,etiam cum communi auxilio gratiæ acquiri poſſit, ſed ſolum miſericorditer à Deo infundatur,hinc fit,vt nullatenus Sancti Patres, ad illud quærendum,aut intendendum,homines inuitent;id namque præſumptuoſum proculdubio eſſet,vt cõmuniter docent idem Sancti Patres,& Doctores Myſtici, cuiuſmodi ſunt D.Dionyſius c.1.de diuin.nominib.§.1.Ricard.de Sancto Vict.lib.4.de contempl.c. 23.D.Laurentius Iuſtin.de perfectione monaſtica c.18.& S.Mater noſtra THERESIA c.12.ſuæ Vitæ, vbi idem adnotauit in marginali nota Magiſter Luyſius Legionenſis;necnon,& in Via perfectionis cap.25.Beatus Thomas de Villanueua in Cantica,ſuper illa verba.*Introduxit me Rex in cellam vinariam*, Suarez tomo 2.de Religione lib.2.de oratione c.14.num.5.Molina Carthuſianus tractatu 2.de oratione cap.6.§. 2.Ludouicus à Ponte in introductione ad orationem mentalẽ §.11.circa finem, Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio ſæpè citato propoſitione 3. & plures alij.

Cæterum quamuis hoc ſecundum genus contemplationis, quæ eſt ſupra humanũ modum,veluti poſſitiue quærere, & intendere nequaquam prædicti Doctores ſuadeant,ſed potius damnent,in alio tamen ſenſu,nos ad illud erigunt, quatenus, ſcilicet, docet remouere impedimenta,quæ talis contemplationis à Deo infuſionem impedire,noſque ad eam indiſponere poſſent; hoc enim nullatenus præſumptuoſum, ſed conuenientiſſimum eſt,vt ex ſe ſatis eſt manifeſtum.

Tertiò deinde animaduertendum eſt, in vtroque ex prædictis duobus generibus contemplationis denudationem à formis imaginarijs,& à modo operandi diſcurſiuo reperiri poſſe;licet diuerſimodè. Nam in contemplatione, quæ eſt ſupra humanum modum,dari poteſt omnimoda denudatio à prædictis formis rerum ſenſibilium, & à cooperatione phantaſiæ,necnon & à diſcurſu,tam præuio,quàm concomitanti; vt ex teſtimonijs infra adducendis manifeſtè conſtabit. At verò in contemplatione illa ſupernaturali,quæ eſt ſecundum humanum modum,hæc quidem omnimoda denudatio,ac depuratio reperiri nequit; eo quod humanus modus operandi tantam perfectionem ſortiri non poteſt,ſed exigit ſemper tum diſcurſum ſaltim antecedentem, & præuium ad ipſum contemplationis actum,vt docet D.Thomas 1.p.quæſt.85.art. 5.conſentiuntque omnes Philoſophi, ac Theologi:tum etiam cooperationem, ſeu aſſociationem phantaſiæ,vt ſtatuit idem S.Doctor 1.p.q.84.art.7.iuxta illud Ariſtot. 3.de anima: *Neceſſe eſt intelligenti phantaſmata ſpeculari*, quod non ſolum in operatione circa obiecta naturalia,ſed etiam circa ſupernaturalia,quãdo humano modo fit, neceſſarium eſſe docet D.Thomas 1.p.q.48.art.7.& quæſt.94.art.2.& 2.2.quæſt.173. art.4.& quæſt.174.art.2.ad 4.Cum quo Doctores alij conſentiunt, ſumiturque ex illo Dionyſij cap.1.de cœleſti Hierarch. *Impoſſibile eſt lucere nobis diuinum radium, niſi varietate ſacrorum velaminum circumuelatum*, & ex D.Gregorio Nazianzeno oratione 2. de Theologia,vbi id expreſſè docet. 6.

7. Cæterum in alio ſenſu prædicta denudatio poteſt in hac eadem contemplatione reperiri,à diſcurſu quidem,quatenus & ſi illum ſupponat,ceſſat tamen cum ad hanc contemplationem peruenitur,& loco eius ſuccedit ſimplex quædam veritatis æternæ intuitio,quietaque,& conformis operatio,vt ex D.Dionyſio expreſſe docet, & declarat D.Thom.2.2.q.180.art.6.beneque tractat Suarez citato lib.2.de oratione cap.10.

datio à formis imaginarijs, quatenus ſcil. per talem cognitionẽ omnia materialia, & corporea, imperfectionesq; creatæ à Deo, modo dicto, remouẽtur, formaturq; proprius, licet imperfectus, & confuſus conceptus Dei, vt ab illis omnibus diſtincti, quãuis detur ſemper in hac contemplatione aſſociatio phantaſiæ circa propria ipſius phantaſmata corporea, quæ tamen aſſociatio, & adumbratio multoties fere imperceptibilis eſt, vt recte docet noſter Tho. à Ieſu lib. 5. de diuina contempl. c. 1. circa finẽ, qui etiã in codẽ lib. c. 10. optime explicat ex SS. Patrũ doctrina, quomodo hęc notitia ſecludẽs ex parte obiecti oẽs imperfectiones, poſsit in hac vita, modo dicto reperiri.

§. II.

Ex dictis elucidatur prior pars huius propoſitionis.

QVibus ſuppoſitis, quod attinet ad primam partẽ huius propoſitionis, duplex illius ſenſus, & vterq; veriſſimus eſſe poteſt. Primus eſt, eũ qui ad ſupernaturalis contẽplationis, etiã illius, quæ ſecundum humanum modũ fit, ſublimitatem peruenturus eſt, debere non quidẽ habitualiter, ſed actualiter, hoc eſt in ipſo contemplationis actu, intellectũ à formis, ſeu ſpeciebus imaginarijs nudare ad hunc ſenſum, vt & ſi reuerà cum phantaſiæ aſſociatione, atq; adeò per conuerſionẽ ad phantaſmata operetur, tamen ex parte obiecti, nihil tale concipiat, ſed in ſola illa Dei cognitione confuſa, & caliginoſa ſiſtat, in qua ipſam phantaſiæ aſſociationẽ, ſeu adumbrationẽ, vtpote fere imperceptibilẽ, non ſentiat; quod quonã pacto connaturaliter fieri poſsit, paragrapho præcedenti explicuimus. Et ad huiuſmodi denudationẽ ſic explicatam poſitiuè (vt ſic dicamus) debito tẽpore quærendam, Myſticus noſter Doctor virum cõtẽplatiuũ inſtruit, quia (vt ſup. n. 4. dicebamus) re vera eſt in noſtra poteſtate, cũ auxilio gratiæ, quod conſonè ad connaturalẽ hominis operãdi modũ à Deo tribuitur. 11.

Secundus vero ſenſus eiuſdẽ partis eſt, eum qui ad illius contẽplationis ſupernaturalis, quæ ſupra humanũ modũ fit, ſublimitatẽ peruenturus eſt, debere tunc intellectum à formis, ſeu ſpecieb. imaginarijs omnino nũdatũ habere, taliter, vt etiã phantaſiæ aſſociationem, conuerſionemq; proinde ad phantaſmata excludat: quamuis, n. id ſecundum connaturalẽ operandi modum contingere nequeat, quod tantum voluit D. Thom. & alij PP. ac Doctores ſupra nu. 6. citati, bene tamen ſecundum alium ſuperiorem, & ſupra humanum modum; quod apertè docent SS. Patres, imo & Angelicus ipſe Doctor, pluresq; alij illuſtres Doctores, præſertim Myſtici, quorum teſtimonia ſtatim referemus; tenentq; plures alij; cuiuſmodi ſunt noſter Thom. à Ieſu c. l. 5. de cõt. c. 1. & 2. noſter Ioan. à Ieſu Maria in Theol. Myſt. c. 6. noſter Hier. à Matre Dei tr. de Theol. Myſt. in via vnit. c. 2. 3. 4. & 5. Ant. Sucq. in l. Viæ vitæ æternæ lib. 3. c. 16. Greg. de Valẽt. to. 1. diſp. 6. p. 1. punct 3. Raguſa in 3. p. diſp. 26. Molin. Carthuſian. tr. 2. de or. c. 6. §. 1. liber qui inſcribitur, *Aſcenſus Montis Sion, dieta* 3. c. 4. Aluarado to. 1. Artis bene viuendi lib. 2. c. 42. Luiſius Legionenſis in quadam nota marginali, quæ habetur in cap. 1. Manſionis ſeptimæ S. Matris noſtræ THERESIÆ, Baſil. Legionenſ. in Defenſorio cit. propoſitione 3. & in quibuſdam annotationibus ad confeſſiones Beati Ildephonſi de Orozco n. 21. & 23. pluresq; alij Doctores. 12.

Vnde quamuis hæc prima pars propoſitionis Myſtici noſtri Doctoris in hoc ſecundo ſenſu, qui ſtrictior & rigoroſior eſt, intelligatur, inſignem hanc tot Sanctorũ Patrum, illuſtriumque Doctorum approbationẽ, tam quoad rem, quam quoad lo- 13.

quendi-

Digitized by Google

quendi modum obtinet. Cæterum ad hanc contemplationem ſupernaturalem hoc ſecundo modo ſumptam, atque adeò ad hanc omnimodam denudationem ſic acceptam poſitiuè quærendam, nequaquam inuitat Myſticus noſter Doctor, propterea, quæ ſupra n.5. diximus, ſed ſolum docet, eam non impedire, ſeu remouere ea, quæ eius à Deo infuſionem impedire poſſent. Supereſt autem modo, vt Sactorum Patrum, ac illuſtrium Doctorum teſtimonia, in quibus eadem doctrina, & locutio Venerab. N. IOANNIS de prædicta denudatione non ſolum in primo, ſed etiam in ſecundo ſenſu iam explicato continetur, referamus.

§. III.

Teſtimonijs Sanctorum Patrum prædicta doctrina, & locutio comprobatur.

14. OBtineatque primum locum Eccleſiæ lumen D. Auguſtinus lib. 12. de Geneſi ad literam c. 12. & 26. vbi de eleuatiſſima contemplatione, quæ in hac vita haberi poteſt, loquens, ſic habet: *ibi ſine vlla corporum ſimilitudine perſpicua veritas cernitur, nullis opinionum falſarum nebulis offuſcatur, ibi virtutes animæ non ſunt oppreſſæ ac laborioſæ.* & infra ſubiungit: *Vna ibi, & tota virtus eſt, amare quod videas, & ſumma fælicitas eſt, habere quod amas,* quod etiam docuit tract. 102. in Ioannem his verbis: *Cùm verò ſpiritualis cœperit omnia iudicare, ipſe autem à nemine diiudicari, etiam ſi in hac vita adhuc velut per ſpeculum ex parte perſpicit, tamen nonnullo corporis ſenſu, nonnulla imaginaria cogitatione, quæ capit, aut fingit qualeſcumque ſimilitudines corporum, ſed mentis certiſſima intelligentia Deum intelligit, non corpus eſſe, ſed ſpiritum. &c.*

Sed latiùs, & expreſſius idipſum docet lib. 9. confeſ. cap. 10. his verbis. *Dicebamus; Si cui ſileat tumultus carnis, ſileant phantaſia terræ, & aquarum, & aëris; ſileant & poli, & ipſa ſibi anima ſileat, & tranſeat ſe non ſe cogitando: ſileant ſomnia & imaginariæ reuelationes, omnis lingua, & omne ſignum, & quidquid tranſeundo fit, ſi cui ſileat omnino. Quoniam ſi quis audiat, dicunt hæc omnia:* Non *ipſa nos fecimus, ſed fecit nos qui manet in æternum. His dictis ſi iam taceant, qui erexerunt aurem in eum qui fecit ea, & loquatur ipſe ſolus, non per ea, ſed per ſe ipſum; vt audiamus verbum eius, non per linguam carnis, neque per vocem Angeli; nec per ſonitum nubis, nec per ænigma ſimilitudinis. ſed ipſum quem in his amamus, ipſum ſine his audiamus: ſicut nunc extendimus nos, & rapida cogitatione attingimus æternam ſapientiam ſuper omnia manentem; ſi continuetur hoc, & ſubtrahantur aliæ viſiones longè imparis generis, & hæc vna rapiat, & abſorbeat, & recondat in interiora gaudia ſpectatorem ſuum, vt talis ſit ſempiterna vita, quale fecit hoc momentum intelligentiæ cui ſuſpirauimus, nonne hoc eſt: in gaudium Domini tui?*

15. Conſonat Auguſtino eius perpetuus diſcipulus, & illuſtrator Angelicus Doctor D. Thomas in 3. diſt 34 q. 1. art. 4. his verbis: *In ſtatu viæ Deum magis videmus cognoſcendo quid non eſt, quam apprehendendo quid eſt; & ideo quantum ad ſtatum viæ, ponitur cordis munditia, non ſolum à paſſionum illecebris, ſed etiam ab erroribus, & phantaſmatibus, & ſpiritualibus formis, à quibus omnibus docet abſcedere, Dionyſ. cap. 1. de Myſtica Theologia, tendentes in diuinam contemplationem,* & in eadem quæſtione art. 2. ſic inquit: *In his autem, quæ ſupra rationem ſunt, perficit fides, quæ eſt inſpectio diuinorum in ſpeculo, & in ænigmate, quod autem ſpiritualia*

quaſi

quaſi nuda veritate capiantur, ſupra humanū eſt modum: & hoc facit donum intellectus &c. quaſi
diceret, quòd & ſi intellectus cum humano modo, tam in ordine naturali, quā in or-
dine ſupernaturali operatur, nequit ſpiritualia, quaſi nuda veritate capere, ſed in ſpe-
culo, & ænigmate medijs phantaſmatibus, & formis ſenſibilibus, vt ipſemet S. Doct.
locis ſupra n. 6. citatis, & alijs docet; attamē quando intellectus ſupra humanum mo-
dum operatur, tunc phantaſmatum, ac ſpecierum ſenſibilium vſu nequaquā indiget;
idemque docet diſt. 35. quæ. 2. articulo 2. quæſtiuncula 2. in corpore, & ad ſecundam
vbi authoritatem illam Dionyſij 1. cap. de cœleſti Hierarch. quod ſcilicet, *Impoſ-
ſibile eſt nobis aliter lucere diuinum radium, niſi varietate ſacrorum velaminum circumuelatum,*
ſic explicat Sanct. Doctor, quod *Dionyſ. loquitur quantum ad principium reuelationis diui-
norum, in qua, quaſi per ſermonem quendam, nobis in ſignis, & figuris proponuntur, ſed vlterius de
auditu ſic per donum intellectus mens illuſtratur.* Quam etiam doctrinam docuit de verit. q.
13. artic 2. ad 9. vbi expreſſe aſſerit, ſpecies intelligibiles à Deo aliquando infundi ſine
vllo phantaſmatum aut imaginationis conſortio: agit enim ibi de duplici raptu, quo-
rum vnus eſt, quo mens rapitur, id eſt, alienatur, & omninò abſtrahitur à ſenſibus
externis ad imaginariam viſionem; alter, quo abſtrahitur, & rapitur à ſenſu, &
imaginatione ſimul ad intellectualem viſionem: *Et hoc* (inquit D. Thom.) *dupliciter, v-
no modo ſecundum quod intellectus intelligit Deum per aliquas intelligibiles immißiones, quod eſt
propriè Angelorum, & ſic fuit extaſis Adæ, vt dicitur Geneſ. 2. in Gloſſa; quæ extaſis rectè intelligi-
tur ad hoc immiſſa, vt mens Adæ particeps Angelicæ Curiæ, & intrans in Sanctuarium Dei nouiſſi-
mè intelligeret, &c.* Vbi apertè docet Adam, modo Angelorum, ſine vlla imagina-
tionis cooperatione per ſpecies intelligibiles à Deo infuſas, Deum fuiſſe contem-
platum.

Eandem doctrinam habet D. Bernardus ſerm. 52. in Cantic. vbi ſic inquit: *Moria-* 16.
*tur anima mea morte etiam, ſi dici poteſt, Angelorum, vt præſentium memoria excedens rerum ſe
inferiorum corporearumque non modo cupiditatibus, ſed & ſimilitudinibus exuat, ſitque pura cum
eis conuerſatio, cum quibus eſt puritatis ſimilitudo talis, vt opinor, exceſſus aut tantum, aut ma-
ximè contemplatio dicitur, rerum enim cupiditatibus viuendo non teneri, humanæ virtutis
eſt, croporum verò ſimilitudinibus ſpeculando non inuolui, Angelicæ puritatis eſt. Vtrum-
que tamen diuini muneris eſt, vtrumque excedere, vtrumque teipſum tranſcendere eſt, ſed
longe vnum: alterum non longe. Beatus qui dicere poteſt: Ecce elongaui fugiens, & man-
ſi in ſolitudine, &c.* Idipſum docet ſermone 5. in Cantic. his verbis: *Tranſiliſti car-
nis oblectamenta, vt minimè iam obedias concupiſcentijs eius, nec tenearis illecebris, perfeciſti, & ſu-
peraſti te, ſed nondum elongaſti, niſi, & irruentia vndique phantaſmata corporearum ſimilitudi-
num tranſuolare mentis puritate præualeas, &c.*

Accedit D. Bonauentura itinere 5. æternit. diſtinct. 4. vbi ſic loquitur: *Secundò* 17.
*modo fit hæc reuelatio æternorum ſiue viſio intellectualis, vt dicit Ricardus, quādo ſpiritus humanus
per internam inſpirationem ſuauiter factus, nullis mediantibus rebus viſibilibus ad cæleſtium
cogitationem erigitur, ſicut vidit Propheta, qui vidit in ſpiritu,* & Aimo ſuper Apoc.
concordat vbi dicit: *Intellectualis viſio ſiue reuelatio fit quandoque non per corporales res, nec
per ſimiles, ſed ipſa veritas immediatè manifeſtatur videntibus, &c.* Et itinere 3. æternit. di-
ſtinct. 4. ar. 2. ſic ait: *Quartus gradus ſecundum Ricardum eſt, qui in ratione, & ſecundum ratio-
nem formatur, quod vtiq; fit, cum ſemoto omni officio imaginationis ſolum alijs animus intendit,*

quæ imaginatio nõ nouit, &c. Et inferius ſubiungit: *Hic gradus contẽplationis perfectior eſt præcedentibus, eo quod tam à corporalibus, quam à temporalibus magis elongatur. Vnde Ricardus dicit, quod in hac contemplatione animus humanus, primum pura intelligentia vtitur, quia ſemoto omnis imaginationis officio ipſa intelligentia noſtra in hoc primo negotio ſe ipſa, & per ſeipſam in genere videtur,* &c. Ad quod propoſitum ibidem, & ar. 4. multa ſubiungit, & de Theologia Myſtica circa finem ait: *Quod ſi etiam per amorem, & illuminationem diuinitus infuſam ab intellectu admixtio phantaſtica ſeparetur, ſemper tamen intellectus Deum modo finito. & limitato apprehendit, &c.* Et de luminaribus Eccleſiæ ſerm. 2. de ingreſſu ad ſapientiam ſic ait: *Ad iſtum ſaporem iuuat ſuperferri omnibus ſenſibilibus, omnibus occupationibus intellectualibus, quæ ſunt cum phantaſmatibus, tranſire etiam Angelicas intelligentias, vt poſſit cum Sponſa dicere: Inuenerunt me vigiles, &c.*

18. Huic etiam ſententiæ ſubſcribit Hugo de Sancto Victore lib. 2. de anima cap. 20. his verbis: *Redeat ad ſe mens rationalis, & colligat ſe in ſe, vt ſine imaginibus corporis ſe ipſam, & Omnipotentis Dei inuiſibilem naturam conſiderare valeat, terrenarum phantaſmata imaginum, & quidquid terrenum cogitationi eius occurrit, reſpuat, &c.* Et clarius in eodem cap. huiuſmodi contemplationem explicat dicens: *Cum enim cœperit mens per puram intelligentiam ſemetipſam excedere, & illam incorporeæ lucis claritatem tota intrare, in tantum in hoc mentis exceſſu pax illa, quæ exſuperat omnem ſenſum, inuenitur, atque obtinetur, vt fiat ſilentium in cœlo quaſi hora dimidia, ita vt contemplantis animus nulla altercantium cogitationum tumultuatione turbetur, nihil ſenſualitas, nihil illic agit imaginatio, ſed omnis interior vis animæ proprio interim viduatur officio.*

19. Præterea Ricardus de Sancto Victore lib. 3. de contemplatione cap. 1. ſic inquit: *Quid hic facit phantaſmatum corporalium creatrix, moderatrix, & reparatrix imaginatio; recedat procul ab hoc negotio tot phantaſiarum formatrix imaginatio, quæ tot corporalium formas quotidie nouas creat, &c.* Subiungitque, *nihil hic proſunt, imo multum obſunt ſuorum ſimulachrorum tam copioſa multitudo, &c.*

20. Inſuper Albertus Magnus lib. de adhærendo Deo cap. 4. ſic ad propoſitum noſtrum loquitur: *Fœlix ergo, qui per abſterſionem continuam phantaſmatum, & imaginum, ac per introuerſionem, & ſurſumductionem mentis in Deum, tandem aliquando obliuiſcitur phantaſmatum, &c.* Et paulò inferius ſubiungit: *Omnia igitur phantaſmata, ſpecies, imagines, & formas rerum omnium citra Deum, à mente reijcias, vt in ſolo nudo intellectu & affectu, ac voluntate tuum pendeat exercitium circa Deum intra te, &c.* Et paucis interpoſitis, ſic cõcludit: *Summopere igitur neceſſarium eſt, vt audita, viſa, facta, & dicta, & ſimilia ſine phantaſmatibus, imaginibus, & occupationibus recipiantur, nec etiam ex conſequenti, vel antea, vel tunc ſuper hoc phantaſmata, & implicationes formentur, aut nutriantur, &c.* Quam etiam doctrinam c. 8. & 10. repetit.

21. Conſonat Sanctus Nilus cap. 63. de oratione, vbi ſic inquit: *Cum oras, ne figures Deum in teipſo, imò accede ſine materia ad expertem materiæ, & intelliges, &c.* & c. 64. ait: *Cùm non poteſt inuidus Dæmon memoriam in oratione excitare, tunc temperationi corporis vim infert, vt faciat aliquod inuſitatum ſimulachrum apparere ad figurandum Deum, quamobrem ſta in cuſtodia tua, mentemq; tuam à notitiis iſtis inter orandum cuſtodi, &c.*

22. Doctrinam hanc ſæpiſſimè docet, probat, ac defendit Dion. Carthuſian. nempe opuſcul. de Vita incluſarum cap. vltimo, vbi loquens de contemplatione perfecta, ſic inquit.

inquit: *Interdum autem fit hoc ſublimius, purius, atq; diuinius per ſpecies & radios intellectuales, hoc eſt per ſolam intellectualem illuminationẽ & ſpiritualis ſpeciei, aut luminis infuſionẽ. ſicq; contingere ſolet perſonis perfectis, heroicis, ac diuinis, &c.* Quod adhuc clariùs docet in cõmentarijs Myſticæ Theologiæ art. 2. id ex Dionyſio probans, & inter alia, ſic inquiens: *Si ſine phantaſmate nequit mens humana quidquam cognoſcere, quomodo vera ſunt, quæ de anagogica, ac pure mentali contemplatione, & ſuperna illuſtratione Sancti locuti ſunt, & ſcripſerunt, &c.* Nec minus clare idem ſtatuit in commentario cœleſtis Hierarchiæ art. 5. q. 6. necnõ, & in 1. ſententiarum diſt. 2. alijsq; in locis.

Docet etiam id ipſum Doctor Ioannes Taulerus ſæpiſſimè in ſuis operibus Myſti- 23.
cis, vt ſermone vnico Dom. 1 poſt Natiuitatem, his verbis: *Vbi enim vires animæ à cunctis operibus, & imaginibus abſtrahuntur, ibi verbum iſtud profertur, &c.* Vbi ad hoc propoſitum multa ſubiungit, & clariſsimè cap. 25. inſtitutionum, nec non cap. 35. eiuſdem libri, vbi ſic ait: *Quod ſi quærat aliquis cur omnibus imaginibus renunciandum ſit? Reſpondetur eam ob cauſam, quod non niſi via quadam ſint ad nudam, & ſimplicem veritatem ſi ergo ad veritatem ipſam pertingere velint, paulatim abdicanda via eſt, &c.* Et inferius ſic ſubiungit: *Cæterum tria ſunt, ex quibus aduerti poteſt, quando prædictæ imagines abdicandæ ſunt, &c.* Vbi de hoc late, & eruditè tractat, ſignaque ad hoc cognoſcendum, ſicuti Venerabilis noſter IOANNES conſtituit.

Accedit Rusbrochius de perfectione Filiorum Dei cap. 2. vbi agens de rebus, quæ 24.
reddunt hominem internum, inquit: *Primum eſt, cor imaginibus vacuum, &c.* Et paulo inferius: *Eſt interna libertas, id eſt, vt abſq; imaginibus, vel ſimulachris & impedimentis ſe ſe quis poßit erigere in Deum in cunctis exercitijs internis,* & cap. 3. ſequenti, *homo contemplator ſit liber, & expeditus ab omnib. ſemper in intima ſpiritus ſui penetralia nudus & imaginib. vacuus, &c.*

Conſentit ſapientiſsimus ille Antiſtes Frater Bartholomæus à Martyribus 2. part. 25.
Compendij ſpiritualis cap. 11. vbi ſic loquitur: *Imo tempore vnionis inter Deum, & animã quæcunq; licet bonæ imagines ſunt, procul expellendæ, quia ſunt media inter vtrumq;, ideò athleta huc peruenire cupiens (Deo ipſum trahente, atq; vocante) cum primum ſenſerit ſe diuino amore vehementer inflammari ac ſurſum trahi, properè reſcindat quaslibet imagines, feſtinetque ad Sancta Sanctorum, & ad internum illud ſilentium, in quo non humana, ſed diuina dumtaxat eſt operatio, ibi enim Deus ipſe eſt agens, homo verò patiens: nam dum vires animæ ſilent, & à propria actione quieſcunt, atq; ab omni denique externa imaginatione liberæ ſunt, Deus ipſe loquitur, eaſque mentis vires pro libito diſponit, & afficit, nobiliſsimum opus in ea peragens, &c.* Et paulo antea dixerat: *O vere beata anima, quæ propria omni operatione ſepoſita, in vi memoratiua nudatur omnibus imaginibus, &c.* Id ipſum docet 2. part. compendij cap. 12. §. 1. vbi ſic loquitur: *Euenit enim ſæpißimè vt is qui rapitur, non ſolum ceſſet ab operationibus ſenſuum externorum, ita vt omnino ignoret quid extra fiat, ſed etiam virtuti phantaſticæ, ac imaginatiuæ actio ſua penitus denegetur, adeo, vt phantaſma nullum irruere valeat, aut ſi irruat, non rationis, voluntatiſq; ſuperioris virtute prematur.*

Coronidem etiam huic teſtimoniorum catenæ apponat teſtimonium cœleſtis 26.
noſtræ Magiſtræ THERESIÆ, quæ capit. 27. ſuæ vitæ de hac altiſſima contemplatione loquens, ſic inquit: DEVS *quippe in intimis animæ penetralibus id imprimit, quod eam vult intelligere, ac ſine vlla imagine, aut verborum forma id repræſentat: hic modus*

mæ; & imagines etiam Domini, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti à Deo remouentur, vt manifeſtè conſtat ex eius expreſſo teſtimonio in eodemmet loco, vbi de hac re ex profeſſo agit; & prædictam opinionem reprobat, nempè c. 22. ſuæ vitæ, vbi poſt eius longam reprobationem, vt plenius ſuam mentem explicaret, ſic ſubiungit: *Hoc autem punctum bene velim intelligi, & vtinam me commode poſſem declarare. Cum enim omnes potentias Deus ſuſpendere vult (ſicut ex orandi modis, quos hactenus declarauimus, perſpicuè videre fuit eas ſuſpendi) tunc certum eſt, etiam nobis inuitis & reluctantibus, corpoream hanc præſentiam humanitatis Chriſti tolli, ſed tollatur parum refert: fœlix & optanda eſt huiuſmodi iactura, cum per eam magis fruamur eo, quod videbatur amitti; tunc quippe anima totam ſe impendit, amando, quem intellectus cognoſcere tam operosè ſtuduit, & amat id quod minimè potuit comprehendere, & fruitur eo quo tam bene frui non poſſet, niſi ſeipſam perderet, vt ſe (vt dixi) magis lucrifaceret. Sed vt data opera & ſtudio aſſueſceremus, ex omnibus noſtris viribus non conari ſanctiſſimam hanc humanitatem ſemper præ oculis habere (& faxit Deus ſemper eam præ oculis haberemus) hoc inquam, mihi prorſus non placet; atque hoc eſt animam velut in aëre ſuſpenſam (vt vulgo dicitur) tenere: videtur quippe omni fulcimine & adminiculo carere, quantumuis Deo ſe putet plenam eſſe, &c.* Idemque docet Manſione 6. cap. 7. vbi de hac eadem præſentia Chriſti Domini loquens, ſic ſubiungit: *Si fortè Dominus eam exinde ſuſpendat, per me licet, ſuſpendat; nam, quamlibet ipſe nolit, faciet is eam relinquere id, in quo iam de facto erat.*

Id ipſum cum eodem temperamento docuit ſæpè iam citatus Antiſtes Frater 30.
Bartholomæus à Martyribus 2. parte compendij cap. 11. §. 2. pagin. 97. his verbis: *Multorum ſententia fuit hanc vnionem quamuis eſſet, à quibuſcumque imaginibus poſſe impediri, licet eſſent imagines ipſæ vtiles, quæ animam ipſam diſpoſuerant, vt imagines myſteriorum humanitatis Chriſti, & etiam diuinorum attributorum, hoc tamen caute intelligendum eſt, ne erroris exiſtat occaſio; ſi enim intelligamus has imagines, dum ſe offerunt intellectui animæ iam immediatè quieſcentis, ac fruentis vnione diuina pura; non eſſe tenaciter recipiendas, nec morosè eo temporis articulo illis vacandum, aut rebus quas illæ repræſentant, ſed reuera claudendos eſſe ad eas mentis oculos regulariter loquendo, verum hoc fateamur neceſſe eſt: diuertere enim ad eas moroſe impedit progreſſum immediatè vnionis cum Deo. Si autem intelligamus has imagines quotieſcumque occurrunt purè contemplanti, atque amanti Deum, impedire, hebetareque vigorem, ac perfectionem vnionis, credo falſum eſſe: experientia enim conſtat hoc ſæpè euenire, cum homo in ſolum Deum toto mentis actu fertur; ſic enim, vt eo tempore raptim occurrat intellectui hæc imago, videlicet hic Deus pro me homo factus eſt, ac crucifixus, hæ namque imagines non ſolum non impediunt, verumetiam promouere, & augere ſolent vnionem amoris, atque admirationis ſuſpenſiuæ, imò nec imago peccatorum raptim tranſiens officit, videlicet, hic Deus tot crimina pro ſua benignitate condonauit, nam hæc imago non perturbare, ſed quietem mentis occaſionaliter adaugere ſolet, dummodo homo tunc non deſcendat ad ſpecialem ipſorum conſiderationem; ſed mox reſiliat in fontem aquæ viuæ, &c.* Quibus in verbis Apoſtolicus hic vir rem hanc optimè explicat, ita vt nihil addendum ſuperſit, cum prædicto namque temperamento omnia euitantur inconuenientia, ſicut etiam ex doctrina Myſtici noſtri Doctoris, quæ cum hac, & cum ea, quam ex THERESIA noſtra retulimus; omninò coincidit, vt ex eius adducto teſtimonio manifeſtè conſtat. Id ipſum docuit D. Bonauentura de Theologia Myſtica partic. 3 Taulerus cap. 25 inſtitutionum, Molina Carthuſianus tractatu 2. de oratione capite 6. §. 4. alijque Doctores.

32. Ex dictis deducitur, doctrinam hanc longiſſimè abeſſe ab octauo illo errore Beguardorum, & Beguinarum, quem damnat Concilium Viennenſe, & Clemens V. in Clementina ad noſtrum de hæreticis, vbi prædictum errorem talem fuiſſe dicitur, quod ſcilicet in eleuatione corporis Ieſu Chriſti non debent aſſurgere, neque eidem reuerentiam exhibere, aſſerentes, quod eſſet imperfectionis eiſdem, ſi à puritate, & altitudine ſuæ contemplationis tantum deſcenderent, quod circa miniſterium, ſeu Sacramentum Euchariſtiæ, aut circa paſſionem humanitatis Chriſti aliqua cogitarent.

Hunc ergo errorem à doctrina tradita longiſſimè abeſſe ſatis conſtat: prædicti namque hæretici exteriorem cultum, & reuerentiam ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento debitam, necnon & omnem memoriam humanitatis Chriſti Domini, ab his qui ad contemplationis ſtatum perueniſſent, volebant habitualiter excludere, hoc autem nullatenus prædicti Doctores Myſtici, & cum eis Venerabilis noſter IOANNES ſuadent, quinimò oppoſitum omnino docent, vt conſtat tum ex teſtimonio eius ſuprà, nu. 28. adducto, tum etiam ex multis alijs, quæ in eius operibus frequenter inueniuntur, cuiuſmodi eſt illud, quod habetur in lib. 2. Aſcenſus Montis Carmeli cap. 32. vbi loquens de ipſo tempore contemplationis; ſic inquit: *Tunc enim temporis ſemper conandum & laborandum eſt, vt in quiete intellectus permaneat, nullas alias formas, figuras notitiaſque particulares intermiſcendo, niſi fortè hoc curſim admodum fiat, & cum valde exiguo ſtudio; nam hoc faciendum eſt cum quadam amoris ſuauitate ad ſe amplius inflammandam. Cæterum extra hoc tempus in omnibus ſuis exercitijs & operibus vti debet memoriarum, ac bonarum meditationũ adminiculis, idque eo modo & medio, quo maiorem deuotionem & vtilitatem ſenſerit: ſingulariſſimè vero vti debet memoria & meditatione vitæ, paſſionis & mortis Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt actiones ſuas, exercitia & vitam illi valeat conformare, &c.* Et cap. 7. eiuſdem libri loquens de exercitio imitationis Chriſti, ſic inquit: *Quod ſi in hoc exercitio fuerit defectus & negligentia (quod eſt ſumma omnium radixque virtutum) omnes iſti alij modi nihil aliud ſunt quam radice prætermiſſa ramuſculos conſectari, ac proinde in hac via non proficere, licet huiuſmodi ſublimes habeant conſiderationes & communicationes. Verus enim in vita ſpirituali progreſſus, non reperitur, niſi in Chriſti imitatione, qui eſt via, veritas & vita, & nemo venit ad Patrem, niſi per ipſum,* Ego ſum via, veritas, & vita, nemo venit ad Patrē niſi per me, *Et in alio loco dicitur;* Ego ſum oſtium: per me ſi quis introierit, ſaluabitur. *Quamobrem omnem ſpiritum, qui ad Deum ire cupit per dulcedines, commoditateſque & Chriſtum imitari recuſat, minimè bonum iudicarem.*

33. Quæ teſtimonia valdè notanda, & perpendēda ſunt, quia ex eis euidenter apparet quantum aduerſetur doctrina Myſtici noſtri Doctoris erroribus prædictorum hæreticorum, cæterorumque, qui Illuminati dicuntur. Solum ergo IOANNES noſter alijq; Doctores Catholici aſſerunt, in illo tēpore perfectæ contemplationis quando ſcilicet Deus mentem ad ſolius diuinitatis cognitionem eleuat, formas rerum corporearũ relinquendas eſſe, internas verò imagines humanitatis Chriſti, ſiue ſint cum cooperatione, & miniſterio phantaſmatum, ſiue purè intellectuales (vt reuera eſſe poſſunt) ſolum cum temperamento iam explicato admitti debere. Et hæc de prima parte huius propoſitionis.

(∴)

§. V. *Se-*

Digitized by Google

§. V.

Secunda propoſitionis pars declaratur, & elucidatur.

QVOD verò attinet ad ſecundam eiuſdem propoſitionis partem, in qua Myſticus noſter Doctor aſſerit eum, qui ad ſublimen hanc contemplationem iam perventurus eſt, debere intellectum ab actibus diſcurſiuis denudare, & in ſimplici quodam veritatis æternæ intuitu permanere, duplicem etiam ſenſum, & vtrumque verum poteſt habere. 34.

Primus eſt, quod loquendo de contemplatione ſupernaturali, quæ fit ſecundum humanum modum, debet dari denudatio ab actibus diſcurſiuis ad hunc ſenſum, quod ſcilicet, & ſi iam præceſſerint tales actus, tum tamen iam non remaneant, ſed ſola ſimplex, & vniformis veritatis æternæ intuitio; quam doctrinam expreſsè docet D. Thom. ex D. Dionyſ. 2. 2. quæſt. 180. art. 6. ad 2. his verbis: *Oportet, quod in anima, antequā ad iſtam vniformitatē perueniatur, remoueatur ſecunda difformitas, quæ eſt per diſcurſum rationis, & hoc idem contingit, ſecundum quod omnes operationes animæ reducuntur ad ſimplicem contemplationem intelligibilis veritatis, & hoc eſt, quod ſecundo dicit, quod neceſſaria eſt vniformis conuolutio intellectualium virtutum ipſius vt ſcilicet ceſſante diſcurſu, figatur eius intuitus in contemplatione vnius ſimplicis veritatis, &c.* Quam etiam doctrinam expreſsè tenet in 3. diſt. 35. q. 1. artic. 2. quæſtiuncula 2. in corpore, vbi contemplationem ab inquiſitione rationis, ſeu diſcurſu, tanquam terminum illius diſtinguit, & deinde in ſolutione ad primum aſſerit, hominem, quoad hunc actum contemplationis modum cognoſcendi Angelorum per ſimplicem intuitum attingere, ſic enim habet, *ad primum dicendum, quod homo in quantum eſt contemplatiuus eſt aliquid ſupra hominem, quia in intellectus ſimplici viſione, continuatur homo ſuperioribus ſubſtantijs, quæ intelligentiæ, vel Angeli dicuntur, &c.* Similiaque docet in 1. diſt. 10, q. 1. artic. 4, ad 2. & 2. 2. quæſt. 9. art. 1. ad 1. & ſuper cap. 7. & 11. de diuinis nominibus.

Conſonat D. Auguſtinus lib. de quantitate animæ cap. 33. vbi contemplationem vocat: *Manſionem quandam ſerenitatis & æternitatis afflatum*: Quod etiam docuit D. Bernardus lib. de ſcala clauſtrali. contemplationem ſic diffiniens: *Contemplatio, eſt mentis in Deum ſuſpenſa eleuatio.* Et libro 2. de conſideratione ad Eugenium: *Eſt* (inquit) *vnus certus intuitus animæ, de quacumque re ſiue apprehenſio veri non dubia*: Quem contemplationis actum D. Dionyſius capite 4. de diuinis nominibus appellauit motum circularem, iuxta expoſitionem D. Thom. dicta quæſt. 180. artic. 6. eundemque actum comparat Ricardus de Sancto Victore citatus à Suarez tom. 2. de Relig lib. 2. de oratione cap. 10. quieti quam nonnullæ aues interdum in alta regione aëris retinent, vbi poſtquam aſcenderunt, quaſi ſuſpenſæ immobiliter in vno loco manent: ac tandem doctrinam hanc docent communiter omnes Theologi, vt videre eſt in Suarez libro 2. iam citato capite 9. & 10. & ideò ſumpta hac parte propoſitionis in hoc ſenſu, adeò vera eſt, vt nullatenus poſſit ab aliquo viro mediocriter docto de ea dubitari. 35.

Secundus verò eiuſdem ſecundæ partis huius propoſitionis ſenſus eſt, quod in contemplatione illa ſupernaturali, quæ fit ſupra humanum modum, quæque ad donum intellectus valdè eleuatè operantem pertinet, iuxta ea, quæ diximus ſupra 36.

numero

Digitized by Google

numero 3. non datur diſcurſus aliquis, ſed ſola ſimplex, & nuda veritatis æternæ intuitio, & ideò debere eum, qui hunc contemplationis ſublimem gradum impedire non vult, ſed ſe ad illud debito modo diſponere, debere, inquam, actus ratiocinatiuos, ſeu diſcurſiuos relinquere, vt ſic ſimplicem hanc veritatis æternæ intuitionem à Deo infuſam ſine impedimento recipere poſſit.

37. Quam doctrinam veriſſimam eſſe in dubium verti non poteſt: ſi enim contemplatio illa ſupernaturalis, quæ ſecundum humanum modum fit, cùm ſit longè hac inferior, diſcurſus imperfectionem ſecum concomitanter non admittit, quanto magis ſupernaturalis hæc contemplatio, quæ ſupra humanum modum eſt, atque adeò longè eleuatior imperfectionem hanc omnino excludet, ita ſcilicet, vt nullo modo ex vi ſua diſcurſiuos actus ſiue antecedenter, ſiue concomitanter exigat, ſed modum operandi ſupra humanum modum, atque adeò non per diſcurſum, ſed ad modum Angelorum per modum ſimplicis intuitionis importet.

38. Vnde doctrinam hanc expreſſe docet D. Thom. in 3. diſt. 34. quæſt. 1. art. 2. in corpore his verbis: *Quod autem ſpiritualia quaſi nuda veritate capiantur, ſupra humanum modum eſt, & hoc facit donum intellectus, qui de auditis per fidem mentem illuſtrat, vt dicit Gregorius*, vbi particula illa *quaſi nuda veritate*, ad propoſitum perpẽdenda eſt, ſed clariùs id ipſum expreſſit Sanctus Doctor in eodem 3. diſtinct. 35. quæſt. 2. art. 2. quæſtiuncula 1. in corpore, vbi ſic loquitur: *Si aliqua ſunt, quæ ſtatim ſine diſcurſu rationis apprehendantur, horum non dicitur eſſe ratio, ſed intellectus, ſicut principia prima quæ quiſque ſtatim probat audita ſicut autem mens humana in eſſentiã rei non ingreditur niſi per accidentia, ita etiã in ſpiritualia non ingreditur niſi per corporalia, & ſenſibilium ſimilitudines, vt Dionyſius dicit. Vnde fides, quæ ſpiritualia in ſpeculo, & ænigmate quaſi inuoluta tenere facit, humano modo mentem perficit, & ideò virtus eſt, ſed ſi ſupernaturali lumine mens in tantum eleuetur, vt ad ipſa ſpiritualia aſpicienda introducatur, hoc ſupra humanum modum eſt, & hoc facit intellectus donum, quod de auditis mentem illuſtrat, vt ad modum primorum principiorum ſtatim audita probentur, & ideò intellectus donum eſt.* Quibus verbis nihil ad propoſitum noſtrum expreſſius, & efficacius dici potuit, quod etiam à fortiori conuincitur, ex his, quæ numero præcedenti circa contemplationem, quæ ſecundum humanum modum fit, diximus.

39. Vnde in quouis ſenſu intelligatur prædicta propoſitio Myſtici N. Doctoris, nempè ſiue intelligatur de contemplatione ſupernaturali, quæ fit ſecundum humanum modum, ſiue de alia eleuatione, quæ humanum modum excedit, veriſſimam, & indubitatam doctrinam de denudatione actuum diſcurſus, ſiue ratiocinationis continet, vt mirum ſit potuiſſe aliquem Theologum hoc in dubium reuocare. Et quamuis ex teſtimonijs adductis ſatis ſuperque id ipſum probatum maneat, aliqua tamen alia ſubiungemus, in quibus eadem doctrina, & loquendi modus expreſsè continetur.

§. VI.

Pluribus Sanctæ Matris noſtræ THERESIÆ, & aliorum Doctorum teſtimonijs eadem doctrina comprobatur.

HANC

Digitized by Google

HAnc ergo doctrinam, ſæpiſſimè docet S. Mater noſtra THERESIA, præcipuè 40.
verò cap. 10. ſuæ vitæ, vbi de hac contemplatione ſic loquitur: *Voluntas quippe
amat, memoria propè amiſſa eſſe videtur, intellectus (quantum mihi videtur) non diſcurrit, non ta-
men amittitur: ſed vt dico non operatur, at eſt velut conſternatus præ multitudine eorum quæ in-
telligit: vult enim Deus eum noſſe ſe nihil eorum, quæ Maieſtas ipſius ei repræſentat, intelligere,* circa
quem locum marginalem quandam notam ſapientiſſimus Magiſter Luiſius Legio-
nenſis apponit his verbis: *Dicit intellectum non operari, quia vt dixit, non diſcurrit ab vna re
ad aliam, nec aliquas conſiderationes elicit; quod boni ei obiecti magnitudo, tunc eum totum occupet:
reipſa tamen & realiter operatur quod oculos in id, quod ei repræſentatur conijciat, & cognoſcat
ſe id, quomodo ſit intelligere non poſſe. Cum ergo ait intellectum non operari, ſignificare vult,
eum non diſcurrere, ſed velut conſternatum manere, præ multitudine eorũ quæ intelligit, id eſt, præ
magnitudine obiecti quod videt: non quod multa de eo intelligat, ſed tantum, quia id tam magnum
in ſe eſſe videt, vt penitus id intelligere non poſſit.*

Idem expreſsè docet eadem Sancta THERESIA Manſione 4. cap. 3. vbi ſic loqui- 41.
tur: *Quod autem conuenientius ac potius facere poſſe ac debere putem animam illam, quam in
hanc manſionem Dominus introducere eſt dignatus, eſt hoc quod dixi; adhac vt ſine vlla violentia
ac ſtrepitu diſcurſum intellectus conſtringere, ac velut colligare procuret, non tamen eum ſuſpendere,
vti nec cogitationem: quanquam bonum eſt, meminerit ſe in Dei præſentia & conſpectu agere,
& quis ſit iſte Deus, ſi vero illud ipſum quod in ſe ſentit, ipſam abſorbeat & inebriet, per me licet;
ſed intelligere is nolit quid ſit, quia id voluntati datum eſt ſinat ergo eam frui eo quod habet, ſine eo
quod ad hoc vllam adhibuerit induſtriam, ſed tantum verba aliquot amoroſa proferat &c.* Et in
libro viæ perfectionis cap. 25. ſic loquitur: *In contemplatione perfecta, magnitudo quoque
illius loquitur, ei intellectum eius eleuando, cogitationem velut colligando, & verbum ei de ore (vt
vulgo dicitur) rapiendo, ita vt, tametſi hic velit, loqui plane nõ valeat niſi ſumma cum difficultate;
ſentit itaque ſe à diuino hoc Magiſtro, ſine vllo verborum ſtrepitu tum edoceri, potentias animæ ele-
uando; tunc quippe ſi operarentur, plus obeſſent quam prodeſſent, &c.* Et ſtatim ſubiungit: *Hæc
perfecta contemplatio eſt, chariſsimæ: iam vero intelligetis, ecquæ ſit inter eam & mentalem ora-
tionem differentia: hæc namque in eo ſita eſt, (ſicut iam ſupra dixi) vt cogitemus & intelligamus
quid & quocum loquamur, & quinam ipſi ſimus, qui cum tam magno & potenti Domino loqui
audeamus. Hos & alia id genus cogitare oratio mentalis eſt; orationem vero Dominicam, & Salu-
tationem Angelicam, aut aliud quodcumque legere oratio vocalis eſt. In duabus his rebus aliquid
quidem cum Dei gratia ipſa per nos poſſumus: ſed in contemplatione, de qua modo loquebar, nihil
omnino. Maieſtas illius eſt, quæ omnia peragit, & illius hoc eſt opus, naturam noſtram longe tranſ-
cendens. &c.*

Vnde capite 15. ſuæ vitæ reprobat pro tempore huius contemplationis actus diſ- 42.
curſiuos ſic aſſerens: *Sciat, nihil tunc apud Deum per violentiam & magnam corporis conten-
tionem obtineri: hæc quippe ſunt velut vaſta quædam ligna temere congeſta ad ſcintillam hanc ex-
ſtinguendam. Ipſa igitur hoc intelligat & cum humilitate dicat: Domine quid ego hic facere poſſum?
& de intellectu non magnopere laboret, quod is vexator ſit & importunus, &c.* & cap. 12. ſuæ
vitæ ſic de hac contemplatione loquitur: *In Theologia Myſtica, de qua ante loqui cœperam,
ſuam intellectus operationem amittit, quia Deus ipſum ſuſpendit, vti poſtea latius oſtendam. Præ-
ſumere porro, aut cogitare, poſſe nos per nos intellectum noſtrum ſuſpendere, plane nos, vt dico, non
oportet; vti nec operationem eius omittere, hoc quippe ſi fecerimus, inſtar ſtatuarum inſenſibiles,*

Digitized by Google

ſtupidi, & frigidi manebimus, & nec vnum, nec alterum faciemus. At cum Deus Opt. Max. intellectum ſuſpendit & ſiſtit, ei admirandi, & in qua ſe interim occupet materiam dat; & efficit vt, etiam ſine mentis diſcurſu breuiſſimo tempore, plus intelligat, quam nos omni noſtra terrena diligentia & ſtudio adhibito; plurimis annis poſſemus comprehendere, &c.

43. Circa quem locum citatus Magiſter Luiſius Legionenſis in Marginali nota, ſic inquit: *Verùm Deũ ſuſpendere cogitationẽ vel intellectum, de quo loquitur Sancta Mater, quodque myſticam Theologiam vocat, nihil eſt aliud quam ſimul illi repræſentare plures res ſupernaturales, & diuinas, magnamque luminis copiam ei infundere, vt ſimplici quodam intuitu & ſine vllo diſcurſu, ſine conſideratione & labore eas videat: idque tanta vehementia, vt alij rei cuipiam attendere aut inde diuertere ſe nequeat. Nec in ſolo viſu & admiratione res hæc terminatur, ſed lumen etiam quoddam ad voluntatem deriuatur, & ignis quidam in ea naſcitur, qui eam amore ſuccendit: adeò, vt qui hoc patitur, eo quo patitur tempore, intellectum habeat fixum in eo, quod videt, & hoc ipſo obſtupentem voluntatem amore eiuſdem æſtuantem, & memoriam penitus otioſam: Anima namque præſenti fruitione occupata, aliam memoriam nõ admittit. Hanc ergo eleuationem, vel ſuſpenſionem, ait eſſe ſupernaturalem, ſcilicet animam noſtram in ea magis propriè pati, quam agere: docetque neminem præſumere debere, vt animam eo modo ſuſtollat, antequam à Deo ſuſtollatur: primo, quod id noſtram omnem induſtriam excedat, vnde incaſſum erit. Secũdo quia id ex humilitatis defectu fiet.* Plura alia teſtimonia cœleſtis noſtræ Magiſtræ adducere poſſemus, in quibus eandem tradit doctrinam, quæ tamen prolixitatis euitandæ gratia, & quia ea, quæ retulimus ſatis ſuperque intentum noſtrum probant, omittimus.

44. Id ipſum optima comparatione explicuit ſæpe citatus Antiſtes Frater Bartholomæus à Martyribus 2. parte compendij cap. 13. §. 3. his verbis: *Cùm ergo ardenter amantes, Deum intimè ſentiant, vt dictum eſt, meritò Deum videre dicendi ſunt, ſimiles namque ſunt paruulo matrem amplexanti, vbera ſugenti, qui plerumque nil videt, aut audit, aut ſaltim ſe videre, & audire non iudicat, experimentalis ſolum delectatione, & lætitia occupatus: par eſt affectualis cognitio Theologorum Myſticorum delitijs affluentium ſuper dilectum ſuum*, & cap. 12. circa finem, ſic inquit: *Oratio eſt eleuatio mentis in Deum, ergo perfecta oratio perfecta erit eleuatio, hæc autem non fit niſi amoris, ac deſiderij vehementia, licet orans non intelligat ſe tunc aliquid poſtulare. Vnde Beatus Antonius dicebat eum, qui perfectè orat non intelligere ſe aliquid petere, non enim orans ſupra ſe reflectitur, non componit, aut diuidit, ſed puro ſimplicique amoris actu ſoporatur cum Propheta dicẽs, in pace in id ipſum dormiam, & requieſcam. Et hæc eſt plena pax, ac ſumma huius vitæ fœlicitatis, quæ omnem ſenſum exuperat, &c.* Et cap. 12. eiuſdem compendij diſcurſiuos actus à contemplatione excludit, eam ex hoc à meditatione diſtinguens, his verbis: *Meditatio, cum ſit certa veritatis inquiſitiua, laborat cum fructu, contemplatio circumuolat ſine labore, cum fructu tamẽ maximo: non enim moratur in inquiſitione, ſed in admiratione; meditatio ſi debitè fit, tranſit in cõtemplationem, facta namque ſedula veritatis inquiſitione, denudatis inſuper vehementi ſtudio, rerũ quidditatibus ab omnibus accidẽtibus, & circumſtantijs generatur ex ea aſſiduitate quidam habitus, purificatur lumen intelligentiæ, tantoque fit acutius diuinis ſpectaculis inſpiciendis, quãto à ſenſibilibus eſt liberius: contẽplans enim, vt dicit Auguſtinus de Trinitate, ſimilis fit homini in excelſi montis cacumine reſidenti, quo nec nubes, nec vẽti attingunt, ideo ibi liberius oculos poteſt circumagere, & ad ſerenum ſolis iubar extẽdere, ob cœli puritatem, & tranquillitatem Religionis, ita quamdiu menti licitum eſt in arce intelligentiæ ſine*

de

Digitized by Google

de lapſu ad inferiora morari, libero intuitu poterit diuinas perfectiones contemplari &c. Et paucis interpoſitis ſubiungit: *Contemplatores ergo viri habitant in regione æternitatis, & perſpicuitatis, poſiti namque ſunt extra omnem fluctuationem, & deſideriorum confuſionem infinitam, & in auram quandam libertatis ſeruiam euolantes aſſurgunt, quorum vita non minus differt à reliquorum hominum vita, quam ipſi homines à pecoribus, &c.*

Eandem doctrinam tradit noſter Hieronymus à Matre Dei, alias Gratianus, 45.
in annotationibus ad cap. 6. libri S. Matris noſtræ THERESIÆ, qui inſcribitur *Conceptus amoris diuini*, ſuper Cantica, in illo ergo loco, ſic inquit prædictus auctor. *Quamuis videatur animam non operari, dum in iſta diuina inbriatione conſtituta eſt, nunquam ſanè in rebus maioris momenti occupatur quam eo tempore. Tametſi enim ſenſus exteriores, imaginatio, & appetitus ſint velut ſomno oppreſſi, & otioſi; at intellectus & voluntas ſunt in eminenti operatione detenti. Intellectus ſiquidem occupatur in intelligendo Deum, & attente auſcultat quid ibidem ei Deus loquatur, & diuinum lumen recipit, ac intelligit ordinem charitatis, quem ei eo puncto temporis oſtendit. Verum quidem eſt, non operatur cum diſcurſu, nec meditatione inquirendo ſeu deducendo vnam rationem ex altera, ſed perſiſtit cum attentione intelligendo. Et hæc eſt ratio cur nonnunquam B. Mater Thereſia, & aliæ perſonæ ſpirituales aſſerant, intellectum velut colligari, nec eum tunc temporis operari: dicere volunt, non diſcurrere, nec meditari nec operari vt alias operari conſueuit, non ſecus ac quando quis ingrediens cubiculum alicuius Pictoris in quo ſunt diuerſæ, ac præſtantes picturæ, de vna vadit ad aliam, ſuum proferens ſenſum de vnaquaque illarum; at vbi in excellentem aliquam incidit imaginem, hæret animo ſuſpenſus contemplando eandem, nec vltra os aperire valet ad eam extollendā licet eam aſpiciendo demiretur: voluntas amat quidem at in ſolo Dei amore hærens, &c.* Et ſtatim ſubiungit: *Aptius ſane exemplum pro hac re non inuenitur quam infantuli obdormientis, cui Mater imponit vber in os: vere enim ſugit, trahit & deglutit lac, tametſi ex eo quod dormiat, neſcit quonam id modo fiat, &c.*

Denique cæteri omnes Sancti Patres, & Doctores, quorum teſtimonia ſuprà ad- 46.
duximus aſſerentium debere reperiri in hac ſublimi contemplatione corporearum imaginum denudationem, eiſdem in locis aſſerunt, debere etiam reperiri denudationem ratiocinationis, ſeu actuum diſcurrendi, & in ſola, & quieta veritatis æternæ intuitione, & contemplatione debere mentem permanere, vnde ab alijs teſtimonijs pro hac re referendis prolixitatis euitandæ gratia abſtinebimus.

§. VII.

Tacita quadam obiectio præcluditur.

NEQVE ex hoc quod ab huiuſmodi contemplatione actus diſcurſiui excludan- 47.
tur, excluditur memoria, & attenta conſideratio humanitatis Chriſti aliorumque myſteriorum eius, vt paſſionis, mortis &c. Hæc nan que memoria ſine diſcurſu poteſt in ſublimi contemplatione optimè haberi, vt expreſsè docet Sancta Mater noſtra THERESIA cap. 7. Manſionis textæ, vbi ſic loquitur. *Iam nouiſtis, aliud eſſe per intellectum diſcurrere, aliud vero, memoriam intellectui quid repræſentare. Meditationem eſſe cenſeo, per intellectum circa rem aliquam diſcurrere hoc modo Incepimus cogitare gratiam, quam Deus OPT. MAX. nobis tum fecit, cum Filium ſuum vnigenitum nobis dedit, neque in hac ſiſtimus, ſed vlterius pertranſimus. Et eſt hoc mirabile & valde meritorium*

orationis genus. Et eſt hæc oratio quam dico merito illas dicturas ſe tenere non poſſe, quas ad res ſupernaturales Dominus euexerit & ad perfectã contemplationẽ, at ſine cauſa dicẽt ſe in hiſce myſterijs diu manere, eaque ſæpius ob oculos & in memoria habere non poſſe, ac præſertim cum Eccleſia Catholica eadem recolit. Neque vllatenus fieri poteſt, vt anima, quæ tam multa à Deo accepit tam præclara amoris indicia memoriæ ſua excidere patiatur: ſunt quippe velut viuæ quædam ſcintillæ ad amorem, quo Dominum ſuum proſequitur, magis in ipſa accendendum: niſi quod ſeipſa non intelligat. Hæc namque myſteria modo quodam perfectiore intelligit, cum intellectus eadem ipſi viue repræſentet, itaque hæc eius memoriæ inſculpta maneant, vt vel vnica Domini in horto proſtrati, & ſanguineum ſudorem exſudantis aſpectus & conſideratio, nimis quam ſatis ſit ad illam, non ad vnam ſolum horam, ſed ad multos quoque dies abſorptam detinendam. Illico voluntas huc accurrit, licet nõ cum illa ſenſibili teneritudine, vt pro tam ſingulari benignitate ei, vel in aliquo ſeruire, & pro eo viciſsim pœnoſum quid pati deſideret, qui tam multa, tamque atrocia pro ipſa pertulit, & alia eiuſmodi, in quibus & memoria, & intellectus occupatur. Et hoc in cauſa eſſe credo cur vlterius inſuper paſſione diſcurrendo progredi nequeat; hoc quoque eam credere facit, quod de illa cogitare & meditari prorſus nequeat. Et ſi quidem de ea non cogitet, certe bonum eſt cogitare procuret: ſcio namque, id per quantumcumq; ſublimem orationis modum minimè impedimentum, nec poſſem dicere, bene eũ agere, quod frequenter in ea recolenda ſeſe non exerceat. Si forte Dominus eam extra ſe ſuſpendat, per me licet ſuſpendat; nam quamlibet ipſa nolit, faciet vt eã relinquere id in quo de facto erat. Et hũc procedendi modũ, nullatenus aliquod impedimentũ, verũ inſigne ad omnia boni genera adiumentũ eſſe, mihi certiſsime perſuadeo. Quod ſane non eſſet, ſi ſe in diſcurrẽdo, (vti initio dixerã) multum fatigaret, at quiſquis iam ad maiora peruenit, penitus id facere (vt quidem puto) non poterit, &c. Quibus in verbis expreſsè docet, quonam pacto ſine actibus diſcurſiuis, memoria, & conſideratio Myſteriorum humanitatis Chriſti Domini in contemplatione perfecta reperiri poſſit. Vnde ex eo, quod Myſticus noſter Doctor denudationem diſcurſuum pro tempore huius contemplationis ſuadeat, nequaquam hanc memoriam reijciendam eſſe docet, vtpotè cum hac ſublimi contemplatione compatibilem, ſed circa hoc regula ſupra num. 28. 29. & 30. ex ipſomet, & ex alijs Doctoribus Myſticis relata, ſeruanda eſt.

§. VIII.

Animaduerſio notatu digna pro debita tradita doctrinæ intelligentia.

48. ILLVD ſolum obſeruare in præſenti oportet, doctrinam hanc de denudatione actuum diſcurrendi, ac meditandi, ſicuti & illam, quæ de denudatione imaginum agit, debere intelligi ſolum pro tempore huius contemplationis, nam pro alijs temporibus ſemper debet quis quantumuis perfectus ſit in bonis, & ſanctis cogitationibus, ac meditationibus actibuſq; virtutũ, præcipuè verò in Chriſti Domini meditatione exerceri, vt expreſsè docet Myſticus noſter Doctor in teſtimonijs ſupra num. 32. adductis, & in alijs multis, quæ adducere poſſemus.

49. Vnde fit, vt prædicta denudatio pro paruo tempore reperiri debeat, eo quod prædicta ſublimis cõtemplatio non multum, ſed parum poſſit connaturaliter, & de lege

lege ordinatia durare, vt docuit Caſſianus collat. 1. quæ eſt Abbatis Moyſis cap. 13. ibi: *Inhærere Deo quidem iugiter, & contemplationi eius, quemadmodum dicitis, inſeparabiliter copulari, impoſſibile eſt homini iſtius carnis fragilitate circundato, &c.* Et collatione 23. quæ eſt Abbatis Theone cap. 5. ſic inquit: *Quis enim vnquam, quamuis præcipuus omnium iuſtorum, atq; Sanctorum huius corporis vinculis colligatus, ſummum hoc bonum, ita poſſidere potuiſſe credendus eſt, vt nunquam à diuina contemplatione diſcedens, nec paruo quidem tempore ab eo, qui ſolus bonus eſt, terrenis cogitationibus putetur abſtractus, qui nunquam vllam cibi, vllam indumenti aliarumue carnalium rerum geſſerit curam, numquam de fratrum ſuſceptione, de loci commutatione, de cellulæ ſtructione ſolicitus, aut operam aliquam humani concupierit adiumenti, aut in piæ ſterilitate vexatus illam ſententiam Dominicæ increpationis incurrerit: ne ſoliciti ſitis animæ veſtræ, quid manducetis, nec corpori veſtro quid induamini. Deniq; ipſum illum Apoſtolum Paulum, qui omnium Sanctorum laborem, paſſionum numeroſitate tranſcenderat, nequaquam hoc impleri potuiſſe confidenter adſtruimus, ipſo in Actibus Apoſtolorum diſcipulis atteſtante: ipſi ſcitis, quoniam ad ea, quæ mihi opus erant, & his qui mecum ſunt, miniſtrauerunt manus iſtæ vel cum Theſſalonicenſibus ſcribens in labore, & fatigatione, nocte, & die operatum ſe fuiſſe teſtatur, quibus laboribus licet magna eidem meritorum ſtipendia pararentur, tamen mens eius quamuis ſancta, atque ſublimis, non poterat non ad illa cæleſti Theoria intentiſſime terreni operis aliquando diuelli, &c.*

Quod etiam docuit Diuus Gregorius lib. 5. mor. cap. 23. dicens: *Nec enim in ſuauitate contemplationis intimè diu mens figitur, quia ad ſemetipſum immenſitate lucis reuerberata reuocatur. Cumque internam dulcedinem deguſtat amore æſtuat, ire ſuper ſemetipſam nititur, ſed ad infirmitatem ſuæ tenebras fracta relabitur, & magna virtute proficiens, videt quia videre non potiſt hoc, quod ardenter diligit, nec tam ardenter diligeret, niſi aliquatenus videret, non ergo ſtat, ſed tranſit ſpiritus, quia ſupernam lucem noſtra nobis contemplatio, & inhiantibus aperit, & mox infirmantibus abſcondit.* Qua de cauſa Diuus Auguſtinus lib. 7. confeſſion. cap. 17. ſic cum Deo loquens inquit: *Rapiebar à te decore tuo, moxque diripiebar abs te pondere meo. & ruebam in iſta cum gemitu, & pondus hoc conſuetudo carnalis &c.* Idemque lib. 10. confeſſio. c. 40. repetit, de qua etiã ſublimi contemplatione loquens D. Bernard. libro de amore Dei, c. 4. inquit: *Hic eſt finis, hæc eſt conſummatio hæc eſt perfectio, hæc eſt pax, hoc eſt gaudiũ diuinum. hoc eſt gaudium in Spiritu Sancto, hoc eſt ſilentium in cælo, quamdiu quippe ſumus in hac vita, hoc fœliciſſimæ pacis ſilentio in cælo, id eſt, in anima iuſti, quæ ſedes eſt ſapientiæ, aliquando fruitur affectus, ſed hora eſt dimidia, vel quaſi dimidia, intentio vero de reliquis cogitationibus diem feſtum aget tibi perpetuum, &c.* Egregie etiam Ricardus de præparatione ad contemplationem cap. 76. explicans illud Pſalm. *Quis aſcendet in montem Domini, aut quis ſtabit in loco ſancto eius?* ita ait: *Rarum valde in hunc montem aſcendere, ſed multo rarius in eius vertice ſtare, & ibi moram facere, rariſſimum autem ibi habitare, & in monte requieſcere.* Conſonat Sancta Mater Noſtra THERESIA cap. 18. ſuæ vitæ, vbi ſic inquit: *Notandum autem eſt, quantumlibet diu anima in hac omnium potentiarum ſuſpenſione agat, illud tamen tempus, meo iudicio, nimis quam breue eſſe, & ſi hæc ſuſpenſio ad ſemihoram duret, multum id eſſe; imo vt mihi videtur, non tam diu quidem vnquam illa mihi durauit, &c.* Sed circa hoc videri poteſt noſter Thomas à Ieſu lib. 1. de contemplatione cap. 10. vbi de eo ex profeſſo agit. 50.

Cæterum quomodo hæc breuis mora contemplationis intelligenda ſit, optimè explicuit D. Thom. 2. 2. quæſt. 181. art. 8. vbi poſtquam in corpore articuli docuerat, 51.

vitam contemplatiuam non ſolum ſecundum ſuam naturam, ſed etiam quoad nos diuturnam eſſe, eò quod competit nobis ſecundùm actionem incorruptibilis partis animæ, ſcilicet ſecundum intellectum, & etiam quia in operibus contemplatiuis corporaliter non laboramus, poſtea in ſolutione ad ſecundum argumentum, in quo authoritates Auguſtini, & Gregorij ſupra à nobis adductas breuitatem contemplationis ſtatuentes ſibi obiecerat, ſic reſpondet: *Ad ſecundum dicendum, quod nulla actio poteſt diu durare in ſui ſummo, ſummum autem contemplationis eſt, vt attingat ad vniformitatem diuinæ contemplationis, vt dicit Dionyſius, ſicut ſupra poſitum eſt, vnde & ſi quantum ad hoc contemplatio diu durare non poſsit, tamen quantum ad alios contemplationis actus poteſt diu durare.* In quo teſtimonio optimè quomodo hæc diuturnitas vitæ contemplatiuæ ſecundum alios minùs perfectos actus ſimul cum breuitate ipſius contemplationis, ſecundum eius perfectiſſimum, & vniformem actum, cohærere poſſit explicat, de quo etiam agit noſter Ioannes à Ieſu Maria in ſchola orationis tractatu, 8. dub. 15. Suarez lib. 2. de Relig. cap. 10. & alij.

52. Ex hac ergo doctrina demonſtratum manet, denudationem illam, tam à formis imaginarijs, quam ab actibus diſcurſiuis, de qua Myſticus noſter Doctor agit eã ſuadens, non eſſe intelligendam pro omni tempore, imò nec pro longo tempore etiam in his, qui ad ſublimis contemplationis ſtatum deuenêre, ſed ſolum pro illo breui tẽpore, pro quo talis contemplatio vniformis, & perfecta durat; in alijs verò temporibus debere vnumquemque quantumuis perfectum formis imaginarijs rerum vtiliũ, necnon, & actibus diſcurſiuis circa illas vti, vt ſatis ex ipſiuſmet IOANNIS noſtri teſtimonijs ſupra n. 32. oſtendimus, & infra etiã c. 4. ſequẽti n. 8. & 9. oſtendemus, & ideò quoad hanc etiã partem huius propoſitionis doctrina omnino vera, & Sanctorũ Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonio conformis eſt, & ita nullus Illuminatorum error ei adſcribi poteſt, niſi etiam cõmuni Sanctor. Patrũ doctrinæ adſcribatur, quin potius prædictis erroribus manifeſtè, & expreſſe Myſticus noſter Doctor in teſtimonij eius iam citatis contradicit. Et hæc de ſecunda parte huius propoſitionis.

§. IX.

Tertia propoſitionis pars elucidatur, & Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur.

53. Tertia denique pars eiuſdem propoſitionis ſtatuens ſignum, quod contemplationis ſtudioſus debet in ſe agnoſcere ad hoc, vt prædictam denudationem, de qua hucvſq; locuti ſumus, faciat, quòd ſcilicet in actibus diſcurſiuis, & in operatione imaginationis, in quibus antea ſe exercebat, nequaquam voluptatem iam ſicut antea, ſed potius tædium, & faſtidium capiat, imò nec iam huiuſmodi actus exercere poſſit, ſed ſolum ſimplicem quandam, & quietam ad Deum attentionem amori diuino aſſociatam appetat, hæc inquam pars veriſſima, & vtiliſſima eſt, ita vt rationabiliter de ea dubitari non poſſe videatur.

54. Vnde eandem prorſus Doctrinam, & eadem omnino ſigna ad idem propoſitum aſſignat ſublimis ille Myſticus Doctor Ioannes Taulerus cap. 35. Inſtituit. his verbis:

Cate-

Cæterum, tria ſunt ex quibus aduerti poteſt, quando iam dictæ imagines abdicandæ ſint, ne, vel citius, quam oportet, repudientur, vel nimis diu eiſdem inhæreatur. Primum eſt quando quidquid auditu percepimus, vel intellectu cum tædio reſpicimus. Secundum, quando quidquid audimus, vel intelligimus nulla nos delectatione afficit. Tertium, cum intra nos eſuriem deſideriumque ſummi boni illius, quod tamen apprehendere non valemus, magis, ac magis creſcere ſentimus, ita vt dicamus: Domine Deus meus, vltra iam procedere nequeo, orare meum eſt, annuere tuum. Hæc tria quiſquis in ſe ipſo deprehenderit, non ſolum poterit, ſed & debebit eas de quibus prædiximus imagines ſanctas, & opera rationabiliter abdicare. Sed dicat aliquis, cui ergo ſpiritus inhæret, cunctis repudiatis imaginibus? Planè nulli omnino inhæret, ſed totus ab omnibus nudus eſt. ſi enim alicui inniteretur, hoc ipſum imago foret: ſponte ergo amoris elegit ſuſpendium, à quo nec abſolui vnquam deſiderat, niſi ſuus eum conditor abſoluat. ſicut & Iob ſanctus ait, ſuſpendium elegit anima mea, &c.

Eandem doctrinam expreſſe habet Sancta Mater noſtra THERESIA cap. 7. 55.
Manſion. 6. vbi ſic loquitur: *Sunt & quædam animæ (imo earum non paucæ mecum de hoc ipſo egerunt) quæ cum Domino dante ſemel ad perfectam Contemplationem pertigere, ſemper in ea manere vellent; quod tamen omnino non poteſt eſſe. Per hanc ergo diuinam gratiam ita affectæ manent, vt quemadmodum antea ſolebant, deinceps nequeant de Paſſionis, ac vitæ D. Noſtri Ieſu Chriſti myſterijs meditari. Cuius rei quæ ſit cauſa non video; hæc tamen ordinarie cauſa eſt, quod videlicet intellectus exinde minus ad meditationẽ habilis & idoneus maneat. Cuius inhabilitatis hanc eſſe cauſam mihi veriſimile ſit, quod, cum meditationis obiectum & finis alius non ſit, quam vt Deus inuestigetur & quæratur, vbi is ergo iam ſemel inuentus erit, & anima per operationem voluntatis ad eundem denuo quærendum iam aſſuetudinem quandam parauit, vlterius ſe per intellectum defatigare nolit. &c.* Quibus verbis nihil clarius dici potuit ad propoſitum, idemque repetit ſæpè toto illo capite, & cap. 25. viæ perfectionis, de hac eadem contemplatione perfecta loquens, inquit, quòd dum anima eſt in illa: *Tametſi hic velit, loqui planè non valeat, niſi ſumma cum difficultate: ſentit itaque ſe à diuino hoc Magiſtro, ſine vllo verborum ſtrepitu tum edoceri, potentias animæ eleuando; tunc quippe ſi operarentur, plus obeſſent quam prodeſſent &c.*

Hanc eandem doctrinam docent plures alij Doctores, cuiuſmodi ſunt Beatus 56.
Thomas de Villanueua in Cant. fol. 124. Magiſter Luiſius Legionenſis in marginali nota ſupra relato numero ad cap. 12. vitæ Sanctæ matris noſtræ THERESIÆ, Frater Baſilius Legionenſ. in Defenſorio ſæpe citato, propoſitione 3. Aluarado tom. 1. artis bene viuendi lib. 2. cap. 41. art. 3. & plures alij.

Tandem circa hanc etiam partem aduertimus, id ipſum intelligendum eſſe ſolum 57.
pro tempore contemplationis, nõ autem pro alijs temporibus, vt ex teſtimonijs Myſtici noſtri Doctoris ſupra num. 32. adductis manifeſtè conſtat, per quod omnes errores hæreticorum, qui Illuminati dicuntur, manifeſtè excluſi, & damnati manent, nulloque pacto poſſunt etiam per leuem ſuſpicionem huic doctrinæ Venerabilis noſtri IOANNIS tales errores adſcribi, niſi eodem modo communi Sanctorum Patrum, & aliorum illuſtrium Doctorum, quorum teſtimonia retulimus, doctrinæ (quod abſit) adſcribantur.

CAPVT IV.

QVARTA, ET PRÆCIPVA PROPOſitio elucidatur, Sanctorumque Patrum, ac illuſtrium Doctorum teſtimonijs comprobatur.

1. ACCEDAMVS iam ad quartam, & præcipuam propoſitionem, quam non in vno dumtaxat loco, ſed in multis docet Myſticus noſter Doctor, & ideo eius verba formalia non referemus, ſed ſolum doctrinam, quàm ſæpè repetit, quæque in ipſo præcipuè notata eſt, proponemus. Aſſerit igitur ſæpè Venerabilis noſter IOANNES, quod in ſublimi contemplatione, *anima non operatur ex ſe, cum ſuis potentijs, ſed quod in illa Deus intelligentiam, & ſpiritualem ſaporem operatur, & quod ipſa paſſiuè ſe habet ad hanc intelligentiam à Deo recipiendam*, ita enim habet lib. 2. Aſcenſus Montis Carmeli cap.15. & in eodem lib. cap.31. & in lib. qui inſcribitur, *Flamma Amoris viua*, Cant.3. v.3. §.6. & 7. & alibi ſæpe, qua etiam de cauſa huiuſmodi contemplationem appellat, *otium, & rerum obliuionem*, vt videre eſt lib. 2. citato Aſcenſ. Montis Carmeli cap.14. & citato §.6. & 7. in quo etiam loco aſſerit tunc *ſpiritum annihilari*, ac tandem eandem contemplationem appellat, *ſomnum, & ignorationem*, vt cernere licet citato capit.14. libri ſecundi Aſcenſus Montis Carmeli, quibus & ſimilibus locutionibus alijs etiam in locis vtitur.

Circa huius propoſitionis, & locutionum quæ in ea continentur elucidationem, vt conſuetum ordinem ſeruemus, prius verum, & legitimum earum ſenſum doctrinæ Catholicæ, ac Sacræ Theologiæ, in omnibus conformem, ex ipſiuſmet Myſtici noſtri Doctoris, doctrina & teſtimoniis euidenter oſtendemus, poſtea vero eandem propoſitionem, & locutiones non ſolum, quoad earum ſenſum, ſed etiam quoad tenorem verborum, & quoad loquendi modum communi Sanctorum Patrum illuſtriumque Doctorum calculo comprobabimus.

§. I.

Erroneus Illuminatorum ſenſus à prædictis Myſtici noſtri Doctoris locutionibus, pluribus, & manifeſtis eiuſdem teſtimoniis euidenter excluditur, & Catholicus eius ſenſus comprobatur.

2. INprimis igitur nullatenus in prædictis locutionibus intendit Myſticus noſter Doctor in illa ſublimi contemplatione dari ceſſationem ab omni actu intellectus, & voluntatis, nec ipſum intellectum & voluntatem taliter paſſiuè ſe habere, vt nihil vitaliter operetur, ſi enim ipſamet loca, quæ in hac propoſitione referuntur, & plura alia inſpiciantur, euidenter conſtabit nunquam ipſum hæc aſſeruiſſe, ſed potius omnino oppoſitum expreſsè docuiſſe.

Vnde

Digitized by Google

Vnde, vt ex eiſdem locis, quæ in oppoſitum notantur, id manifeſtè demonſtre- 3.
mus, in loco illo citato ex cap. 14. lib. 2. Aſcenſ. Mont. Carm. ſic loquitur: *Quamobrem hæc oratio breuiſſima apparet animæ, quia peracta eſt in intelligentia pura.* Et poſt pauca ſubiungit: *Quia Anima in quadam cœleſti intelligentia vnita eſt.* & paucis interpoſitis iterum dicit: *Vnde licet videatur animæ in hac notitia conſtitutæ, nihil ſe prorſus facere, neq; ſe re aliqua eſſe occupatam, eo quod ſenſuum operatione non vtatur: credat tamen nequaquam ſe tempus otioſe tranſigere; quamuis enim potentiarum animæ harmonia ceſſet, ipſius tamen intelligentia ad eum ſe modum habet, ſicuti expoſuimus. Et idcirco ſapiens ſponſa, tacitæ ſuæ hac de re obiectioni reſpondet dicens: Quamuis dormiam ego ſecundum id quod naturaliter mihi competit, ab operatione deſiſtendo; meum tamen cor vigilat ſupernaturaliter, ad nouum ſupernaturalem eleuatum, &c.* Ecce qualiter ſæpè in hoc loco expreſsè repetit dari in hac ſublimi contemplatione actum intelligendi ſupernaturalem; deinde in alio loco etiam in oppoſitum adducto, videlicet in capit. decimo quinto, eiuſdem libri ſecundi, idipſum expreſsè declarat, ſic inquiens: *In iſtis principiis, quando ex allatis indicijs, iam cognouerimus animam minimè quiete illa ſeu notitia occupatam eſſe, omnino diſcurſu vti oportebit eam, donec acquirat habitum (de quo iam locuti ſumus) aliquo modo perfectum: tunc autem erit habitus iſte acquiſitus, quando quotieſcumq; meditari voluerint, confeſtim ſe ſentiant in iſta pacis notitia conſtitutos, abſq; eo quod meditari poſſint, neq; voluntatem ad meditandum flectere.* Et poſt pauca ſubiungit: *Ita vt pluries ſeſe inueniat anima in iſta amoroſa vel pacifica aſſiſtentia, nihil (vt declaratum eſt) potentijs operando: quæ pacifica notitia obtenta non diſcurrit, nec laborat iam potentijs anima, tunc enim verius dici poterit, intelligentiam & ſuauitatem in ea quaſi paſſiuè ſe habente, fieri ſeu produci, quam quod ipſamet aliquid operetur, ſed ſolummodo vt attentam cum amore habeat ad Deum animam &c.* Et paulo inferius iterum ſic ſubiungit: *Diſcat ſpiritualis cum amoroſa ad Deum aduertentia, cum intellectus pace permanere dum meditari nequit, licet illi ſe otioſum eſſe videatur; hoc quippe modo ſenſim, & valde cito animæ ſua diuina requies & pax cum admirandis & ſublimibus Dei notitijs amori diuino inuolutis, infundetur, &c.* In quibus teſtimonijs expreſsè docet dari in hac ſublimi contemplatione notitiam, quæ actum intellectiuæ potentiæ denotat, quo actu deficiente ad alios diſcurſiuos recurrendum eſſe ſtatuit; atque adeo vitioſum illud otium, & quietem abſque vllo potentiarum actu, prout ab hæreticis, qui Illuminati dicuntur ſtatuitur, & exercetur, euidenter excludit. Quod etiam apertè declarat, dum aſſerit in prædicta contemplatione, in qua potentiarum operationes videtur excludere, dari amoroſam aſſiſtentiam, necnon & attentionem ad Deum cum amore coniunctam, hæc enim omnia actus potentiarum, attentio videlicet actum intellectus, amor vero actum voluntatis manifeſtè conſtituunt: & ideo nec apparenter prædictum vitioſum otium adhuc ex vi eiuſdem teſtimonij quod in oppoſitum adducitur, poteſt Myſtico Doctori noſtro imputari, cum potius ex eo euidenter excludatur & reprobetur.

Deinde in alio etiam loco in oppoſitum adducto, ſcilicet capite trigeſimo pri- 4.
mo libri ſecundi Aſcenſus Montis Carmeli, id ipſum euidenter etiam docet, ſic enim habet: *Quantum ad hæc verba attinet, nihil eſt quod agat anima, aut ex ſeipſa tunc velit, nec conetur, ſed humilem ſe duntaxat, & reſignatam illis exhibeat, liberum ſuum aſſenſum Deo præbendo &c.* Ecce qualiter expreſsè ſtatuit actum liberi conſenſus ab ipſa anima elicitum, atque adeo falſum illud Illuminatorum otium manifeſte excludit.

Digitized by Google

5. Præterea in alio loco in oppoſitum etiam adducto, nempè libri inſcripti, ***Flammæ amoris viua***, Cantic. tertio, §. ſexto, & ſeptimo, hanc eandem doctrinam expreſſe ſtatuit, ſic inquiens de ſtatu ſublimis, & quietæ, atque otioſæ contemplationis, in quo anima à Deo conſtitui ſolet. *Tunc autem debet etiam anima ſolius amoroſa ad Deum aduertentia ſeu attentioni intenta eſſe, nullos alios diſtinctos exprimendo producendoque actus, præter eos, ad quos ſe ſentit ab eo ſtimulari & inclinari, veluti paſſiue ſe dumtaxat gerendo, nullamque ex ſe adhibendo induſtriam; ſed cum amoroſa, ſimplici, ſinceraque manendo aduertentia, illius inſtar, qui cum aduertentia & attentione amoris aperit oculos. Nam cum Deus tunc tractet cum anima (quãtum ad dandi modum ſpectat) per notitiam ſinceram & amoroſam; debet etiam anima agere cum eo, quantum ad receptionis modum attinet, per notitiam ſinceram & amoroſam; vt hoc pacto notitia cum notitia, & amor cum amore connectatur &c.*

Ecce qualiter in illo otio notitiam ab intellectu contemplantis elicitam, nec non, & attentionem, ſeu aduertentiam, quæ in actu intellectus conſiſtit, inſuperque actum amoris à voluntate elicitum expreſſe ſtatuit, eoque ipſo falſam illam otioſitatem, actuumque omnium ſuſpenſionem, quam hæretici docent, expreſſe excludit.

6. Inſuper in eodem lib. Cant. 1. verſ. 1. loquens de ſublimi illo ſtatu transformationis in Deum, ſic inquit: *Vnde in hoc actuali ſtatu nequit anima iſtos producere actus, niſi à Spiritu ſancto peculiariſſime moueatur; quamobrem etiam cuncti ipſius actus, in quantum hoc ſingulari modo à Deo excitantur, ſunt diuini. Vndè etiam quotieſcumque flammeſcit iſta flamma, faciendo illam cum ſuauitate ac temperamento diuino amare; vitam ſibi ſempiternam, quæ eam ad diuinam eleuat operationem, conferri arbitratur.*

In quo teſtimonio euidenter conſtituit actus elicitos ab ipſa anima in illo ſublimi ſtatu actualis contemplationis, & transformationis in Deum, eoſdemque actus aſſerit eſſe ſummè meritorios, quæ omnia Illuminatorum erroribus directè aduer-
7. ſantur, & ideò tantum abeſt, vt cum eis doctrina hæc aliquatenus conſentiat, vt potius ſit eis omnino oppoſita.

Sed ibi de hac re optimè, & clariſſimè, ac ſimul tanquam Myſticus, Scholaſticus Doctor locutus fuit. & in eodem Cant. 1. verſ. 3. ſic inquiens: *Et quoniam anima naturaliter induſtriaque ſua nihil abſque corporei ſenſus interuentu & ope valet operari, à quo tamen in præſenti caſu liberrima eſt & remotiſſima; hinc eſt, vt vniuerſa ipſius occupatio nihil aliud ſit, quam à Deo dumtaxat recipere, qui ſolus in fundo ſeu centro animæ, abſque ſenſuum adiumento eam mouere, in eaque operari poteſt; quare vniuerſi huiuſmodi animæ motus diuini ſunt: & quamuis à Deo*
8. *proueniant, etiam ipſius animæ ſunt; efficit ſiquidem eos Deus in illa cum illa aſcenſum voluntatemque ſuam præbente &c.*

Tandem aliud teſtimonium ex lib. 2. Aſcenſ. Montis Carmeli cap. 13. vbi id ipſum expreſſe explicuit adducemus, ibi enim conſtituens ſigna, quæ quis in ſe ipſo reperire debet, vt actus diſcurſiuos relinquat, & ad hanc ſublimen contemplationem perueniat, ſic inquit: *Tertium ſignum, idque magis certum eſt, quando libet animæ ſolam manere, cum attentione ad Deum amoroſa abſque alia particulari conſideratione, in quadam interiori pace, quiete, ac requie, abſque actibus & exercitatione ſaltem diſcurſiua (quæ ex vno in aliud fertur) poten-*

tia-

Digitized by Google

tiarum, Memoriæ, ſcilicet Intellectus & Voluntatis: ſed ſolum quod maneat cum notitia & aduertentia generali, & amoroſa de qua locuti ſumus, abſque particulari intelligentia &c. Huius ſigni neceſſitatem poſt pauca aſſignans, ſic ſubiungit: *Nec etiam ſatis eſt, primum & ſecundum indicium in ſe animaduertere, niſi ſimul videat & tertium. Quamuis enim cernat, non poſſe ſe diſcurrere, neque de rebus diuinis meditari, neque etiam libeat illi de alijs diuerſis rebus cogitare; poſſet hoc ex Melancholia promanare, vel aliquo deprauato humore, qui cerebrum corque occupat, quique ſolet producere in ſenſu ſuſpenſionem, & impletionem quandam, quæ efficiunt, vt nihil cogitet, nihil velit, nec libeat illi aliquid meditari, ſed ſolum in illa ſapida abalienation ecupiat permanere: Contra quæ omnia debet tertium habere indicium, videlicet notitiam & attentionem amoroſam in pace & tranquillitate interna, ſicuti diximus, &c.* 9.

Et poſtea cap. 14. ſequenti eiuſdem ſigni neceſſitatem iterum aſſignans ſic ait: *Veruntamen adducemus nunc vnam ſolum rationem, qua manifeſte demonſtremus, quo modo in euentu quo Contemplatiuo prætermittenda ſit meditationis via, neceſſarium illi ſit, hoc aduertentiæ amoroſæ, ac generalis Dei notitiæ indicium. Eſt autem hæc ratio, quia ſi anima tunc temporis, iſta notitia vel in Deum aſſiſtentia deſtitueretur, ſequeretur nihil illam tunc agere aut habere, & neceſſario illi vniuerſum circa Deum exercitium deeſſet, cum anima nulla ratione poſſit operari, nec aliquid in ſe recipere, nec in eo ad quod operando deuenit, perſeuerare; niſi per iſta duo potentiarum genera ſenſitiuarum nempe, & ſpiritualium; nam medijs ſenſitiuis potentijs, vt diximus poteſt illa diſcurrere, inueſtigare, & notitias obiectorum producere; medijs autem ſpiritualibus potentijs, poteſt frui notitiarum, in iſtis potentijs iam receptarum, obiecto, ſine eo quod amplius ipſa laborando, inueſtigando, vel diſcurrendo operentur. Et ſic diſcrimen quod inter animæ exercitium per potentias ſenſitiuas, & eiuſdem exercitium per potentias intellectiuas intercedit, idem eſt, quod inter operantem & fruentem opere iam perfecto, vel certe illud, quod eſt inter aliquid recipientem, vel fruentem rebus iam receptis; vel illud, quod eſt inter viæ laborem & requiem, quæ in viæ termino reperitur; denique veluti illud quod inter cibos præparantem, vel iam præparatos edentem & guſtantem. Quod ſi anima in nullo iſtorum exercitiorum detineatur, hoc eſt, nec in meditatione, & diſcurſu, potentiarum ſenſitiuarum operatione vtatur; nec in Contemplatione & notitia ſimplici, de qua iam dictum eſt, rebus iam receptis & operatione acquiſitis ſi uatur, ſed in vtriſque otiaretur & vacaret, non eſſet vnde vel quomodo poſſet dici occupata. Eſt ergo* 10.
hæc notitia neceſſaria ad diſcurſum & meditationem relinquendam &c.

Quod teſtimonium ideo ſic ad longum retulimus, quia in eo non ſolum ſæpè, & expreſsè docet reperiri in illa contemplatione ſublimi actus ab ipſa anima elicitos, ſed etiam, quia expreſsè damnat ſuſpenſionem omnium actuum, & vitioſam illam otioſitatem, quam hæretici conſtituunt, docetque, quod ceſſante huiuſmodi actu ſimplicis, & amoroſæ notitiæ, ſtatim recurrendum eſt ad alios actus diſcurſiuos, ne anima ſuſpenſa, & vitioſe otioſa remaneat, ac tandem declarat optimè, in quonam ſenſu tunc anima ex ſe non ope- 11.
rari dicatur.

Plura alia teſtimonia ex libris Myſtici noſtri Doctoris deſumere poſſemus ad id ipſum oſtendendū, ſed ea, quæ adduximus, ſatis ſuperq; oſtendunt nullatenus eius do-

Digitized by Google

ctrinam aliquo modo ſuffragari erroribus Illuminatorum potentiarum omnimodam ſuſpenſionem, & omnium actuum carentiam, vitioſamque proinde otioſitatem in contemplatione ſtatuentes, imò potius errores hos euidenter excludere, & damnare in eiſdem locis in quibus otium, & quietem contemplationis ſtatuit. Vnde hactenus dumtaxat poſſent prædicti Illuminati Myſtici noſtri Doctoris aliqua teſtimonia in ſuorum errorum patrocinium adducere, quatenus eo modo quo ſcripturæ teſtimonijs malè citatis abutuntur; poſſunt etiam eius teſtimonijs abuti, captando, ſcilicet, aliqua verba hinc inde diuulſa, & ab antecedentibus, & ſubſequentibus ſeparata, nullaque ſignificationis, ſed ſoni dumtaxat verbalis ratione habita, quod hæreticorum ingenium, & morem eſſe in referendis, tam Scripturis ſacris, quam alijs teſtimonijs Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum, ſupra in prima parte huius Elucidationis capite tertio, fuſe oſtendimus, & ideò ex huiuſmodi hæreticorum abuſu nihil amplius contra hanc doctrinam, quam contra Scripturam ſacram, Sanctorumque Patrum libros argui poteſt.

Cùm igitur oſtenſum ſit, nullatenus Myſticum noſtrum Doctorem in prædictis locutionibus fauere erroribus iam relatis Illuminatorum, ſed potius illis aduerſari, atque adeò in longe diuerſo ſenſu otium, quietem, ſomnum, annihilationem, ſilentium, obliuionem, operationem ceſſationem, ſeu ſuſpenſionem, paſſiuum ſe habendi modum, ſimileſque locutiones protuliſſe, ſupereſt modo, vt ex eiuſdem doctrina, verum hunc, ac legitimum earum ſenſum declaremus, Sanctorumque Patrum, ac illuſtrium Doctorum auctoritate muniamus.

§. II.

Verus ſenſus prædictarum locutionum multipliciter declaratur.

12. EX multiplici itaque cauſa meritò Myſticus noſter Doctor, & alij Sancti Patres, ac Doctores Catholici (quorum teſtimonia infra referemus) aſſerunt in hac actuali contemplatione operationes potentiarum ceſſare, atque adeò, dari tunc otiũ, ſomnum, ſilentium, rerum obliuionem, quietem, ſpiritus annihilationem, à proprio vtique operandi modo, ac tandem animam tunc paſſiuè ſe habere. Primo ſcilicet, quia tunc intellectus, & voluntas non operantur modo ſibi connaturali, nempè medijs actibus diſcurſiuis, & imaginibus rerum corporearum, nec ex propria veluti induſtria, arte, & inquiſitione, ſed ſupernaturali modo, & ſpirituali Spiritus Sancti motione reſpectu cuius paſſiuè ſe habent, cum eam recipiunt. Quem ſenſum euidenter expreſſit Myſticus noſter Doctor in teſtimonijs iam citatis, & alijs ſimilibus in quibus dum aſſerit potentias non operari, ſæpè addit particulam illam: *De ſuo, vel tanquam ſuum; vel de ſua induſtria*: ſubiungitque operari, *modo diuino*, quod veriſſimum eſſe dubitari non poteſt, & hanc cauſam ſufficientem eſſe ad hoc, vt prædictæ locutiones proferantur, docent (præter Sanctos Patres, quorum teſtimonia infra referemus) plures alij Doctores, qui hac de cauſa eas locutiones approbant. Vnde citatus Antiſtes Frater Bartholomæus à Martyribus 2. parte compendij cap. 11. §. 2. hanc cauſam aſſignãs, ſic inquit: *Et quamuis hæc feruens dilectio elicitur à voluntate, dicitur*

Digitized by Google

dicitur tamen paſſiua, quia ad illam non excitat voluntas ſe ipſam, velut ad primam, ſed immediatè excitatur à Deo fortiter, &c. Et cap 13. §. 3. de ijs, qui huiuſmodi contemplatione afficiuntur, ſermonem inſtituens ſic habet: *Similes namque fiunt paruulo matrem amplexanti, vbera ſugenti, qui plerumq; nihil videt, aut audit, aut ſaltim ſe videre, & audire non iudicat, experimentali ſolum delectatione, & lætitia occupatus, par eſt affectualis cognitio Theologorum Myſticorum delitijs affluentium ſuper dilectum ſuum, &c.*

Eandem cauſam aſſignant, & approbant, pro vſu prædictarum locutionum Gerſon tractatu de Dilucidatione Myſticæ Theologiæ, conſideratione 11. Suarez tomo 2. de Religion. lib. 2. de oratione cap. 12. ſpecialiter num. 18 ibi: *Eſt ergo vitalis illa paſſio, vnde non eſt ſine intellectus, vel voluntatis efficientia, denominatur autem potius paſſio, quam actio, quia principalis motor, ibi eſt Spiritus Sanctus, qui animam tum agit per ſpecialiſſimum auxilium internum, per dona ſua, & non tantum per ordinarium modum operandi virtutibus accommodatum.* Docent etiam Venerabilis ille vir Pater Balthaſar Aluarez, vt in eius vita refert Pater Ludouicus de la Puente cap. 14. §. 1. noſter Ioannes à Ieſu Maria de Myſtica Theolog. cap. 7. noſter Thomas à IESV lib. 5. de contemplatione cap. 13. noſter Hieronymus à Matre Dei in annotationibus ad cap. 6. libri Sanctæ Matris noſtræ THERESIÆ, qui inſcribitur *Conceptus amoris diuini*, quem ſuper Cantic. ſcripſit. Pater Antonius Sucquet de via vitæ æternæ lib. 3. cap. 16. de contemplatione. Arias in lib. de profectu ſpirituali tractatu 5. de oratione mentali cap. 19. Molina Carthuſ. tractatu 2. de oratione cap. 7. Magiſter Ludouicus Legion. in annotatione marginali ad cap. 12. vitæ Sanctæ Matris noſtræ THERESIÆ, noſter Didacus à IESV, in annotationibus ad librum Myſtici noſtri Doctoris, diſcurſu primo, phraſi ſecunda & quarta, Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio iam citato, propoſitione tertia, Albarado tomo primo, artis bene viuendi libro ſecundo, capit. 39. num 14. & plures alij. 13.

Secunda vero ratio ob quam Venerabilis noſter IOANNES, aliiq; Doctores Myſtici, necnon & Sancti Patres infra referendi, merito prædictis locutionibus vſi fuere, eſt quia illud ſolum operari videtur anima, quod operatur cum difficultate, vel labore, & quia in ſublimi hac contemplatione ſine labore, & difficultate, ſed potius cum ſumma ſuauitate & delectatione mens operatur: ideo merito tunc nihil agere dicitur, ſed potius à Deo ſuauitatem illam, ac dulcedinem recipere & pati. 14.

Senſum hunc declarauit D. Auguſtinus libr. de quantitate animæ cap. 33. ibi. *Fieri poteſt vt hæc omnia ſimul agat anima, ſed id ſolum ſibi agere videtur, quod agit cum difficultate, aut agit cum timore, &c.* Quod etiam optime explicuit noſter Ioannes à IESV Maria c. 6. Myſticæ Theologiæ ſic inquiens. Aſſerendum, non prorſus deficere potentiarum actus in ea caligine diuina, ſed eſſe actus adeo tranquillos, & ſuaues, vt cũ alijs incitatis actibus, quos paulo antea hæ potentiæ proferebant comparati, eandẽ proportionem habere videantur, quam elatus ſermo habet, cum voce valde ſummiſſa, qua ſi quis vtatur iuxta cœnobiticam diſciplinam, ſilentium dicitur obſeruare, quæ ſanè reſponſio captu facilis eſt, quippe tunc Deus animæ amantiſſimè blandiens, tam cœleſti ſuauitate eam ad intelligendum, & amandum permouet, vt ipſa non ſe agere, ſed ſuauiſſimè duci, & quaſi erumpentes vltro à potentijs actus nõ tam 15.

Digitized by Google

producere, quam pati videatur, & hæc fortaſſe eſt illa inſignium Heroum paſſio, quam Hieroteus ſuſtinebat: qui doctus fuiſſe aſſeritur non ſolum dicens, ſiue ſciens, verum & patiens diuina, & iuxta hunc dicendi modum reſponderi debet eas potentias diuinam caliginem ingreſſas, non ita ſilere, vt nihil omnino agant, ſed intellectum altiſſima, & tranquilliſſima contemplatione, voluntatem ſuauiſſima fruitione paſci, at hæc in vnione Myſtica tam ſedate tranquilleque fieri, vt potentiæ ſilere; hoc eſt tam ſuaui Dei intus agentis actione fieri videantur, ac ſi prorſus nihil agerent, ſed ab alio productos actus tantummodo reciperent.

16. Eundem ſenſum declarauit noſter Thomas à IESV, lib. 5. de contemplatione capite 13. ibi: *Stabiliendum eſt in hac Myſtica, ac ſupereminentiſſima animæ cum Deo vnione inueniri ſimul Dei altiſſimam cognitionem ſiue contemplationem, quæ licet non ab omnibus, qui diuina patiuntur, ſentiatur, tum propter vehementem amorem, & delarationem, quæ illam ſupereminentem animæ cum Deo vnionem, & amplexum comitantur, quibus ita anima intenſio abſorbetur, & ab alijs abſtrahitur operationibus, vt nulla ratione ſupra ſe ipſam, vel ſupra eius potententiarum actus valeat reflecti.* Iuxta quem etiam ſenſum prædictas locutiones explicat, & approbat Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio cit. propoſit. 3. num. 16.

17. Quod autem in hac ſublimi contemplatione, mens ſine labore, ſed cum magna delectatione operetur, docent D. Thomas 2. 2. quæſt. 180. artic. 7. D. Auguſtinus lib. 12. de Geneſ. ad literam ſerm. 27. de verbis Domini, lib. de correctione, & gratia cap. 2. & lib. 10. confeſ. cap. 40. D. Hieronymus in regula Monaſtica cap. 26. Ricardus tractatu de gradu violentæ charitatis, Gregorius lib. 24. moral. cap. 5. & homil. 14. in Ezech. D. Bonauent. itiner. 6. æternitatis, diſtinctione 1. Sancta Mater noſtra THERESIA cap. 17. ſuæ vitæ, ibi: *In tam ſublimi orationis gradu in quo conſtituta eſt, intelligit hoc ſe ſine vlla intellectus defatigatione facere, niſi quod hic meo iudicio velut conſternatus hæreat, apud ſe conſiderans quam bene Dominus hortulani partes explicat, dum non vult, vt hic laborem vllum ſubeat, ſed dumtaxat florum, iam redolere incipientium odore ſeſe oblectet &c.* Myſticus noſter Doctor lib. 2. Aſcenſ. Mont. Carmel. cap 14. ibi. *Quamobrem ſtatim ac ſeſe in oratione conſtituerit (inſtar illius, qui aquam ad bibendum in promptu habet) ſuauiſſimè bibit abſque labore: nec indiget amplius præteritarum conſiderationum, formarum, ac figurarum aquaductibus &c.* Et capit. 15. ſequenti ibi: *Qua pacifica notitia obtenta, non diſcurrit, nec laborat iam potentijs anima; tunc enim verius dici poterit, intelligentiam & ſuauitatem in ea quaſi paſſiue ſe habente fieri, ſeu produci; quam quod ipſamet aliquid operetur; ſed ſolummodo iſtud illi incumbit, vt attentam cum amore habeat ad Deum animam, &c.* Et citato cap. 14. id optimis comparationibus explicuit, inquiens, quod inter actus diſcurſiuos, & actum huius quietis contemplationis: *Eſt idem diſcrimen quod eſt inter operantem & fruentem opere iam perfecto; vel quod eſt inter viæ laborem & requiem, quæ in viæ termino reperitur, vel illud quod eſt inter cibos præparantem, vel iam præparatos edentem, & guſtantem.* Taulerus cap. 12. inſtit. Gerſon cap. 8. de Monte contemplationis, ac denique communiter omnes, qui de contemplatione diſſerunt.

Hac ergo de cauſa merito tunc anima nihil operari dicitur, quamuis reuera operationem naturalem, tam intellectus, quàm voluntatis, ac valdè eleuatam magna cũ

vo-

Digitized by Google

voluptate,& delectatione eliciat,imo adhuc in communi noſtro loquendi modo, cum aliquid ſine labore , ſed cum magna voluptate efficimus,dicere ſolemus, *Ego nihil ago hac in re.*

Tertia deinde ratio, propter quam Myſticus noſter Doctor , alijque Sancti Patres,ac Doctores Myſtici prædictis locutionibus vtuntur , eſt, quia in hac ſublimi contemplatione mens ſupra ſuas operationes non reflectitur , nec intelligit ſe operari:quoties enim ſine hac reflectione operamur,facilè operationis noſtræ obliuiſcimur,imò,& videtur nobis nihil nos operari, vt docuit Phil. lib. 1. de memoria capite 1.& D.Thomas 3.part.quæſt.83.art.vltimo ad 5. 18.

Quod autem mens in hac ſublimi contemplatione ſine huiuſmodi reflexione operetur,docet S. Mater noſtra THERESIA cap.16.ſuæ vitæ ibi.*Vult Dominus,ita hic hortulanum adiuuare,vt ipſe quodammodo hortulanus ſit,& quidquid faciendum eſt, faciat. Eſt quidam potentiarum animæ ſomnus , vt quæ nec penitus perduntur, nec,quid agant, intelligant, &c.*Et in lib.qui inſcribitur,*Conceptus amoris Dei &c.*cap.6 explicans illa verba Cant. 2. introduxit me Rex in cellam vinariam , ordinauit in me charitatem , ſic inquit: *Verum quoque eſt,quod ne ad amandum quidem ſeſe excitatam inueniat. Sed ô beatum ſomnum, ter fœlicem ebrietatem, qua ſponſum eo ſupplere agit , quod anima per ſe ipſa præſtare non poteſt; dum ſcilicet mirabili quodammodo ordinat , vt omnibus potentijs mortuis aut dormitantibus, amor maneat viuus,& ipſomet non intelligente quomodo operetur Dominus ordinet, vt tam mirabiliter operetur,vt cum ipſo amoris Domino,Deo inquam, vnum quid factus ſit &c.* Quod in eodem cap.ſæpè repetit.

Id ipſum docet Venerabilis noſter IOANNES citato cap.14.lib.ſecundi Aſcenſ. Montis Carm. ibi:*Illud tamen alta mente hoc loco perpendendum eſt,notitiam hanc de qua loquimur,generalem,eſſe aliquando adeo ſubtilem, ac delicatam ; (præſertim quando ipſa in ſe eſt purior,ſimplicior, perfectior, ſpiritualior & intimior)vt anima, quam occupat , minimè illam animaduertat,neque percipiat &c.* Quod in eodem cap.& alibi ſæpè repetit, ſpecialiter verò in lib.qui inſcribitur,*Flamma amoris viua &c.* Cant.tertio , verſiculo 3.§.6.ibi: *Quod cum ita contigerit,vt nimirum ſentiat ſe anima in ſilentio & auditione collocari; amoroſa etiam de qua locutus ſum aduertentia ſimpliciſſima eſſe debet , abſque ſollicitudine ſeu reflexione aliqua:ita vt quaſi obliuiſcatur illius,vt tota auditioni inhiet : vt hac ratione libera remaneat ad id,quod tunc ab ea requiritur.* 19.

Conſonat citatus Bartholomæus à Martyribus c.13. compendij ſpiritualis §.3. ibi:*Similes fiunt paruulo matrem amplexanti, vbera ſugenti, qui plerumque nihil videt, aut audit,aut ſaltem ſe videre,& audire non iudicat.*Id ipſum docet Suarez tom.2. de Religion. lib.1.de oratione capite 4.numer.7.& lib.2.cap.13.numero 24.ibi:*Cogitatio de ipſomet Deo melius coniungitur cum ipſius amore, quam cogitatio, vel cognitio ipſius amoris , nam hæc eſt cogitatio rei creatæ,quæ per ſe non conducit ad talem amorem,imò contingit, vt cum anima fertur in Deum per amorem,ſi occupatur circa ſe ipſam,& circa ſuos actus,quaſi reflectendo ſupra illos, & cogitando quid agat,diſtrahatur,& tepeſcat in amore Dei,&c.* 20.

Idemque docent Baſilius Legionenſis , & noſter Thomas à IESV locis citatis, Aluarado tom.1. lib. 2. cap. 43. & numer.6. Magiſter Luiſius Legionenſis in Apologia pro libris S.Matris noſtræ THERESIÆ,vbi eiuſdem ſanctæ locis id 21.

ipſum

ipſum oſtendit. Pro quo etiam facit illud, quod refertur de Sancto Abbate Iſaac, quod ſcilicet ſæpe perpendere ſolebat illam magni Antonij ſententiam aſſerentis, non eſſe perfectam orationem illam, in qua Monachus ſuam cognoſcit orationem.

Propter hunc ergo reflexionis defectum ſæpè aſſerunt Doctores Myſtici, & cum eis Venerabilis noſter IOANNES, eum, qui hac perfecta contemplatione afficitur, non operari, id eſt, nequaquam ſcire, aut aduertere ſe operari, ſuæque operationis obliuiſci, imò illam prorſus ignorare, ſibique videri eſſe ſine operatione, quod etiam ſæpè in nobiſmetipſis, quoties ſine hac reflexione operamur, experimur.

22. Quarta tandem ratio, propter quam meritò Myſticus noſter Doctor, alijque Sancti Patres, & illuſtres Doctores prædictis locutionibus vſi fuere, eſt, quia in ſublimi illa contemplatione, quamuis anima actum cognitionis, nec non, & amoris ad illum ſubſecuti verè eliciat, quia tamen per viam negationis, ſeu remotionis procedit, cognoſcendo, ſcilicet, non *Quid Deus ſit*, ſed *quid non ſit*, quæ eſt illa altiſſima caliginoſa cognitio, de qua ſupra in Elucidatione ſecundæ propoſitionis diſſeruimus, quamque Diuus Dionyſius, & alij Myſtici Doctores præcipuè ſuadent, ideò potius ignorare, & operationibus cognoſcitiuis carere, quàm aliquid cognoſcere dicuntur.

23. Hac enim ratione D. Dionyſius in lib. de Myſtica Theologia cap. 1. ſic Timotheum alloquitur: *Tu verò Timothee chariſſime intentiſſima contuendis ſpectaculis Myſticis exercitatione, & ſenſus linque, & intellectuales operationes, & ſenſibilia, & intelligibilia omnia; & quæ non ſunt, & quæ ſunt omnia, vt illi iungaris, qui ſuper omnem ſubſtantiam, omnemque ſcientiam eſt, ignotè pro viribus te ipſum intende, &c.* Vbi verba illa: *Linque intellectuales operationes*, necnon & illa, *ſuper omnem ſcientiam ignotè*, perpendenda ſunt, in quibus hæc operationum intellectualium carentia rigoroſius, quàm in locutionibus Venerabilis noſtri IOANNIS ſtabilitur, quod etiam in eodem c. 1. circa finem idem D. Dionyſ. repetit, ſic inquiens: *Tum verò ipſa quoque viſibilia, atque intellectualia contemplator linquēs, ingreditur ignorationis Myſticam profecto caliginem, in qua omnia ſcientia, & cognitionis præſidia terminans, totus in ea fit, qui tactum penitus, viſumque refugit, tranſcenditque omnia, penitus autem ignoto ſcientiæ omnis, & cognitionis vacatione, præſtantiori modo coniunctus, & eo quoque ipſo, quod nihil cognoſcit, ſupra ſenſum mentemque cognoſcens, &c.* Quibus etiam locutionibus vtitur c. 7. de diuinis nominibus, ſic Theologiam Myſticam deſcribens: *Eſt igitur auguſtiſſima Dei ſcientia, quæ per ignorationem ſcitur in coniunctione illa, quæ ſuperat ſenſum, quando mens omnia entia tranſiliens, & ſe ipſam demum linquens, coniuncta fuerit lucidiſſimis radijs inde, atque illic inſcrutabili ſapientiæ profundo illuſtrata &c.*

24. Ecce qualiter ſæpè D. Dionyſius ignorationem, carentiā cognitionis & ſcientiæ, derelictionē omnium intelligibiliū, in hac ſublimi contemplatione ſtatuit, non quidē, quia omnem actum cognoſcitiuū ab intellectu elicitū excludere voluerit, ſed in ſenſu iam dicto, quia ſcilicet tunc cognoſcitur per remotionem, *quid Deus non ſit*, nequaquam autem affirmatur, *quid poſitiuè ſit*, qui cognoſcendi modus potius ignorantia, cognitioniſque defectus, quàm cognitio meritò appellatur.

Vnde iuxta hunc ſenſum interpretatur Diuus Thomas, D. Dionyſium ſupra cit. cap. 7. de diuinis nominibus ſic inquiens: *Rurſus autem eſt alia perfectiſſima Dei cognitio,*

per

Digitized by Google

per remotionem, ſcilicet quod cognoſcimus Deum per ignorantiam, per quandam vnitionem ad diuinam ſupra naturam mentis, quando ſcilicet mens noſtra recedens ab omnibus alijs, & poſtea etiam dimittens ſe ipſam vnitur ſuperſplendentibus radijs Deitatis, in quantum ſcilicet cognoſcit Deum eſſe non ſolum ſupra omnia, quæ ſunt infra ipſam, ſed etiam ſupra ipſam, & ſupra omnia, quæ ab ipſa comprehendi poſſunt, &c.

In quo etiam ſenſu adducta verba Dionyſij ex fine capitis primi de Myſtica Theologia explicat Ambroſius Florentinus Abbas, Generalis ordinis Camaldulita inquiens: *Tunc quando contemplator ad Myſticam Dei cognitionem adſpirat creaturarum omnium, tum corporearum, tum incorporearum imagines relinquens, ſecretam quandam in nebulam abdit ſe, vbi mira eſt ignoratio: ibi enim amittit omnia ſcientiæ, cognitioniſque adminicula, hoc eſt, ſimulachra, quibus hominis nititur cognitio, iamque omni obſtaculo expeditus totus voluntatem, ſiue affectum fit, hoc eſt, transformatur in eum, qui tangi, viderique nequit à viatoribus, & qui cum ſit Dominus vniuerſorum, nec ſe ipſo altior eſſe queat, nullius eſt, nec ſui quidem ipſius: modus autem transformationis hic eſt, vt Deo penitus per aſſertiones ignoto, ſcientia omnis, & cognitionis aſſertricis vacatione, præſtantiori modo, id eſt, per ablationem, ſeu negationem cognoſcens, affectu intimo coniungatur, & eo ipſo, quod nihil aſſerendo, ſed omnes expoſitiones auferendo, cognoſcit altius multo Deum ſupra ſenſum mentemque, hoc eſt, mentis conceptum aſſertiuum cognoſcit, &c.* 25.

In quo etiam ſenſu interpretatus eſt Sanctum Dionyſium Dionyſius Carthuſianus in commentarijs capite 1. Myſticæ Theologiæ, & alibi ſæpè, quod etiam optimè explicuit Suarez tom. 2. de Religion. lib. 2. de oratione cap. 12. numer. 20. ibi: *Quocirca ignoratio Dei de qua loquitur Dionyſ. non eſt ignorantia priuationis, aut praua diſpoſitionis ſic enim ignoratio Dei ſumma eſt imperfectio, per ignorantiam ergo intelligit quandam Dei cognitionem, per quam potius cognoſcitur,* quid Deus non ſit, *quam quid ſit, & ideò ignoratio eſſe dicitur &c.* 26.

Quod confirmari poteſt ex illa reuelatione facta Sanctæ Matri noſtræ THERESIÆ, vt ipſa refert in lib ſuæ vitæ cap. 10. cum enim illa ſcire deſideraret, quid in Myſtica vnione intellectus operaretur, reſpondit ei Dominus, vt ipſa refert dicto capite ſuæ vitæ: *Cum nequeat comprehendere hoc quod intelligit, eſt non intelligendo intelligere, &c.* Hac ergo ratione optimo iure Myſticus noſter Doctor, alijque Sancti Patres prædictis locutionibus ſupra in hac propoſitione relatis, quæ in hoc ſenſu veriſſimæ ſunt, vſi fuere, de quo videri poteſt noſter Thomas à Ieſu lib. 5. de diuina contemplatione cap. 13. & hanc explicationem ipſemet Venerabilis noſter IOANNES adhibuit lib. 3. Aſcenſ. Mont. Carmeli capite 1. ibi: *Cum autem verum ſit, (vt eſt veriſſimum) debere animam potius cognoſcere Deum per id, quod non eſt, quam per id quod eſt; vt ad illum pergere poſſit, neceſſarium omnino eſt nullo admittere modo, ſed abnegare quidquid ex omnibus ſuis apprehenſionibus, ſiue naturalibus, ſiue ſupernaturalibus abnegari poteſt. Quam ob cauſam idem nunc cum memoria faciemus, ex proprijs naturalibus limitibus eam educendo, & ſupra ſeipſam (hoc eſt) ſuper omnem diſtinctam notitiam poſſeſſionemque apprehenſibilem, ad ſublimem ſpem incomprehenſibilis Dei, illam ſubleuando &c.* 27.

Propter has ergo rationes, quarum quælibet, & multo magis omnes illæ ſimul ſumptæ, de ſe ſufficientiſſimæ ſunt, meritò Myſticus noſter Doctor prædictis locutionibus, quæ in hac propoſitione referuntur, vſus fuit, communem Sanctorum

q Pa-

Patrum Doctorumque Myſticorum vſum ſequens, qui prædictis etiam locutionibus,imo & ſtrictioribus,ac difficilioribus frequenter vſi fuere,vt ex eorumdem Doctorum teſtimonijs,quæ iam ſubiungimus,manifeſtè conſtabit.

§. III.

Plura Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonia, in quibus eadem doctrina, & locutio continetur referuntur.

28. IN primis igitur his locutionibus vſus fuit Myſticæ Theologiæ princeps D.Diony. locis ſupra num.23.citatis ex cap.1.de Myſtica Theologia,& ex cap.7.de diuin.nomin. quas locutiones cæteri Doctores Myſtici approbantes ab eodem deſumpſerunt, vnde D.Bonauen.de itineribus æternitatis itiner.5.diſt 6.ſic inquit:*Ceſſans in iſta caligine ab operatione cognitionis intellectus dicitur inoculatus à priuatione omnis actus viſionis, &c.* Quo etiam loquendi modo vſus fuit de Myſtica Theologia part. 4.& de luminatibus Eccleſiæ ſerm. 2, de ingreſſu ad ſapientiam. Conſonat Dionyſ. Carthuſ. de Theologia Myſtica cap.2.ibi:*Non ſufficit iſta relinquere, niſi relinquantur omnia intelligibilia,operationeſque propria.* Conſentit Hugo Victor.lib.2.de anima cap.20.ibi: *Omnis interior vis animæ proprio viduatur officio,* & Ricardus lib 4.de contemplatione cap. 22.ibi: *In medio nebulæ Moyſes ingreditur, quando humana mens ab illa diuini luminis immenſitate abſorpta ſumma ſui obliuione ſopitur.* Eodem modo loquitur Rusbroch.lib.2.de ornat.ſpiritualium nuptiarum cap.71.ibi:*Vbi vero Deo occurrimus, tam ingens & immenſa illius claritudo, & æſtus eſt,vt ſpiritus omnes ſua actione deſtituantur,&c.* Et infra ſubiungit: *Cunctæ virtutes noſtræ actione vacant.&c.* Et cap.73.ſubdit *In nihilo autem ab actione omni deficit.*

29. Nec minus ſtrictè locutus fuit Ioannes Taulerus cap.12. inſtitut. ſic inquens: *Ibi planè ſpiritus præ lumine abſque luce,præ cognitione,abſque cognitione, & præ amore, abſque dilectione efficitur,&c.* Et paulò inferius ſubiungit:*Hic iam internum quoddam,mutumque ſilentium fit,nec vllum hic verbum eloqui licet,ſed nec intus,nec foris quidquam hic operari permittitur, ſed ipſe ſpiritus patitur dulcem quandam inſenſibilem, & ineffabilem paſsionem, inſuper mirabili miraculo lucidiſsimæ ſuperſplendentis abyſſalis Deitatis.*

Conſonat Bloſius cap.12.ſpiritualis inſtitutionis.ibi:*Hinc præcognitione facta ſine cognitione in ſolo amabili nudo ſimplici,& ignoto Deo quieſcit,lux quippè diuina propter nimiam ſui claritatem inacceſsibilis eſt;vnde,& caligo appellatur.* Accedit citatus Bartholomæus à Martyribus ſupra relatus,ibi:*Non humana,ſed diuina dumtaxat eſt operatio.*

30. Vnde locutionem hanc,conſtituentem otium,quietem, & potentiarum ſuſpenſionem in contemplatione,præter Doctores,& Sanctos Patres recenſitos habent D. Auguſtin. ſermone 27. de verb.Domini,& lib.19.de Ciuitate Dei capit.2. & 19. D. Thomas 2.2.quæſt.179.artic.2.D.Bernardus ſermon.46.in Cant. citatus Diu.Bonauentura itinere 5.æternit.diſt.6.Gilbertus Abbas ſerm,1.in Cant.Roſignolius de diſciplina

Digitized by Google

ciplina Chriſtianæ perfectionis lib.5.cap.11. Aluarez de Paz tom.1. de vita ſpirituali lib.2.part.5.cap.41.& lib.4.part.2.cap.23. noſter Ioannes à IESV Maria de Myſtica Theologia cap.6.& plures alij.

Sed optimè, vt ſolet, locutione hac vſa fuit, eamque explicuit Sancta Mater noſtra THERESIA cap.18. ſuæ vitæ. referens reuelationem illam ſibi à Deo circa hoc factam, in qua tale à Deo accipit reſponſum. *Et quia quæ intelligit nequit comprehendere, hinc perinde eſt atque ſi intelligendo non intelligeret*, ſtatimque ipſa ſubiungit: *Hic omnis potentia deficiunt, & taliter ſuſpenduntur, vt nullo modo percipi poßit, ſicut dictum eſt, illas operari. Si alicuius myſterij meditatione iam occupabatur, ita mox ipſum de memoria elabitur, ac ſi nunquam eius meminiſſet aut de eo cogitaſſet. ſi in libro legat, mox lectorum non recordatur, aut quouſque peruenerat; idē quoq; in oratione vocali vſu venit. Adeo vt importuni huius papilionis (memoria inquā) alæ hic adurantur, & ſe ipſa iam monere amplius non poßit. Voluntas quidē amando maxime occupetur oportet, ſed tamē, quomodo amet, non intelligit. Intellectus deniq; ſi quid intelligat, nō intelligit, quomodo intelligat; ſaltē nihil eorū quæ intelligit poteſt cōprehendere: equidē non puto ipſum quidquam intelligere; nam ſicuti iā dixi, hoc non intelligitur, & quomodo id fiat, plane ego intelligere non valeo.* Et c.10. eiuſdē libri ſic inquit: *Intellectus (quantū mihi videtur) non diſcurrit, non tamen amittitur: ſed vt dico non operatur &c.* Et cap.12. *Et admirandi & in quo ſe interim occupet materiam dat; & efficit, vt etiam ſine mentis diſcurſu breuißimo tempore plus intelligat, quam nos omni noſtra diligentia plurimis annis poſſemus comprehendere &c.* Et cap. 23. ſuæ vitæ ait, quod in illa oratione, quam ipſa vocat quietis: *nihil cogitabam, nec cogitare quid poteram.* Quā doctrinam repetit cap.17.18.& 26. ſuæ vitæ, & Manſione quinta cap.1. & in lib. viæ perfectionis cap.30.& alijs in locis relatis à Magiſtro Luiſio Legionenſi in apologia ſupra citata; 31.

§. IV.

Ex Theologorum doctrina, & locutione amplius eadem locutio confirmatur.

SEd, vt plura alia teſtimonia, in quibus eadem continetur locutio, omittamus, ſufficiat pro huius locutionis euidenti approbatione, quod prædicta contemplatio 32.
communiter à Sanctis Patribus otium appellatur, imò & Philoſ.10. ethicorum naturalem contemplationem, quæ longè inferior eſt, vacationē appellauit, non quia in illa detur ceſſatio ab operatione, ſed quia huiuſmodi operatio, propter rationes ſupra adductas, prædicta nomina, ſicuti, & nomen quietis, & alia ſimilia prometetur. Quæ omnia coniunxit D.Tho.in 3.diſt.35.q.1.ar.2.quæſtiunc.1. vbi in ſecundo argumento ſic habet *Vita contemplatiua à ſanctis otium dicitur, & Philoſophus etiam 11. ethicorum dicit ipſam vacationem, ſed voluntas eſt vis motiua, cum ergo motus otio, & vacationi repugnet, videtur, quod vita contemplatiua non conſiſtat in actu affectiue, ſed ſolum in actu cognitiuè.*

Cui argumento ſic reſpondet: *Ad ſecundum dicendum, quod voluntas non ſolum eſt motiua quantum ad exteriores motus, qui vacationi repugnant, ſed etiam motuum interiorum etiam ipſius intellectus, qui quidem motus æquiuoce dicuntur, vt patet in tertio de anima ſunt enim actus perfecti, & ideo magis aßimilantur quieti, quam motui, &c.* Ecce qualiter huiuſmodi locutio non ſolū apud Myſticos, ſed etiā apud Scholaſticos, & Philoſophos

Digitized by Google

CAPVT IV.

QVARTA, ET PRÆCIPVA PROPOſitio elucidatur, Sanctorumque Patrum, ac illuſtrium Doctorum teſtimonijs comprobatur.

1. ACCEDAMVS iam ad quartam, & præcipuam propoſitionem, quam non in vno dumtaxat loco, ſed in multis docet Myſticus noſter Doctor, & ideo eius verba formalia non referemus, ſed ſolum doctrinam, quàm ſæpè repetit, quæque in ipſo præcipuè notata eſt, proponemus. Aſſerit igitur ſæpè Venerabilis noſter IOANNES, quod in ſublimi contemplatione, ***anima non operatur ex ſe, cum ſuis potentijs, ſed quod in illa Deus intelligentiam, & ſpiritualem ſaporem operatur, & quod ipſa paßiuè ſe habet ad hanc intelligentiam à Deo recipiendam***, ita enim habet lib. 2. Aſcenſus Montis Carmeli cap. 15. & in eodem lib. cap. 31. & in lib. qui inſcribitur, ***Flamma Amoris viua***, Cant. 3. v. 3. §. 6. & 7. & alibi ſæpe, qua etiam de cauſa huiuſmodi contemplationem appellat, ***otium, & rerum obliuionem***, vt videre eſt lib. 2. citato Aſcenſ. Montis Carmeli cap. 14. & citato §. 6. & 7. in quo etiam loco aſſerit tunc ***ſpiritum annihilari***, ac tandem eandem contemplationem appellat, ***ſomnum, & ignorationem***, vt cernere licet citato capit. 14. libri ſecundi Aſcenſus Montis Carmeli, quibus & ſimilibus locutionibus alijs etiam in locis vtitur.

Circa huius propoſitionis, & locutionum quæ in ea continentur elucidationem, vt conſuetum ordinem ſeruemus prius verum, & legitimum earum ſenſum doctrinæ Catholicæ, ac Sacræ Theologiæ, in omnibus conformem, ex ipſiuſmet Myſtici noſtri Doctoris, doctrina & teſtimonijs euidenter oſtendemus, poſtea vero eandem propoſitionem, & locutiones non ſolum, quoad earum ſenſum, ſed etiam quoad tenorem verborum, & quoad loquendi modum communi Sanctorum Patrum illuſtriumque Doctorum calculo comprobabimus.

§. I.

Erroneus Illuminatorum ſenſus à prædictis Myſtici noſtri Doctoris locutionibus, pluribus, & manifeſtis eiuſdem teſtimoniis euidenter excluditur, & Catholicus eius ſenſus comprobatur.

2. INprimis igitur nullatenus in prædictis locutionibus intendit Myſticus noſter Doctor in illa ſublimi contemplatione dari ceſſationem ab omni actu intellectus, & voluntatis, nec ipſum intellectum & voluntatem taliter paſſiuè ſe habere, vt nihil vitaliter operetur, ſi enim ipſamet loca, quæ in hac propoſitione referuntur, & plura alia inſpiciantur, euidenter conſtabit nunquam ipſum hæc aſſeruiſſe, ſed potius omnino oppoſitum expreſsè docuiſſe.

Vnde

Vnde, vt ex eiſdem locis, quæ in oppoſitum notantur, id manifeſtè demonſtremus, in loco illo citato ex cap. 14. lib. 2. Aſcenſ. Mont. Carm. ſic loquitur: *Quamobrem hæc oratio breuiſſima apparet animæ, quia peracta eſt in intelligentia pura.* Et poſt pauca ſubiungit: *Quia Anima in quadam cœleſti intelligentia vnita eſt.* & paucis interpoſitis iterum dicit: *Vnde licet videatur anima in hac notitia conſtituta, nihil ſe prorſus facere, neq; ſe re aliqua eſſe occupatam, eo quod ſenſuum operatione non vtatur: credat tamen, nequaquam ſe tempus otioſe tranſigere; quamuis enim potentiarum animæ harmonia ceſſet, ipſius tamen intelligentia ad eum ſe modum habet, ſicuti expoſuimus.* Et idcirco ſapiens ſponſa, tacitæ ſuæ hac de re obiectioni reſpondet dicens: *Quamuis dormiam ego ſecundum id quod naturaliter mihi competit, ab operatione deſiſtendo; meum tamen cor vigilat ſupernaturaliter, ad nouum ſupernaturalem eleuatum, &c.* Ecce qualiter ſæpè in hoc loco expreſsè repetit dari in hac ſublimi contemplatione actum intelligendi ſupernaturalem; deinde in alio loco etiam in oppoſitum adducto, videlicet in capit. decimo quinto, eiuſdem libri ſecundi, idipſum expreſsè declarat, ſic inquiens: *In iſtis principiis, quando ex allatis indicijs, iam cognouerimus animam minimè quiete illa ſeu notitia occupatam eſſe, omnino diſcurſu vti oportebit eam, donec acquirat habitum (de quo iam locuti ſumus) aliquo modo perfectum: tunc autem erit habitus iſte acquiſitus, quando quotieſcumq; meditari voluerint, confeſtim ſe ſentiant in iſta pacis notitia conſtitutos, abſq; eo quod meditari poſſint, neq; voluntatem ad meditandum flectere.* Et poſt pauca ſubiungit: *Ita vt pluries ſeſe inueniat anima in iſta amoroſa vel pacifica aſſiſtentia, nihil (vt declaratum eſt) potentijs operando: qua pacifica notitia obtenta non diſcurrit, nec laborat iam potentijs anima, tunc enim verius dici poterit, intelligentiam & ſuauitatem in ea quaſi paſſiuè ſe habente, fieri ſeu produci, quam quod ipſamet aliquid operetur, ſed ſolummodo vt attentam cum amore habeat ad Deum animam &c.* Et paulo inferius iterum ſic ſubiungit: *Diſcat ſpiritualis cum amoroſa ad Deum aduertentia, cum intellectus pace permanere dum meditari nequit, licet ille ſe otioſum eſſe videatur; hoc quippe modo ſenſim, & valde cito animæ ſua diuina requies & pax cum admirandis & ſublimibus Dei notitijs amori diuino inuolutis, infundetur, &c.* In quibus teſtimonijs expreſsè docet dari in hac ſublimi contemplatione notitiam, quæ actum intellectiuæ potentiæ denotat, quo actu deficiente ad alios diſcurſiuos recurrendum eſſe ſtatuit; atque adeo vitioſum illud otium, & quietem abſque vllo potentiarum actu, prout ab hæreticis, qui Illuminati dicuntur ſtatuitur, & exercetur, euidenter excludit. Quod etiam apertè declarat, dum aſſerit in prædicta contemplatione, in qua potentiarum operationes videtur excludere, dari amoroſam aſſiſtentiam, necnon & attentionem ad Deum cum amore coniunctam, hæc enim omnia actus potentiarum, attentio videlicet actum intellectus, amor vero actum voluntatis manifeſtè conſtituunt: & ideo nec apparenter prædictum vitioſum otium adhuc ex vi eiuſdem teſtimonij quod in oppoſitum adducitur, poteſt Myſtico Doctori noſtro imputari, cum potius ex eo euidenter excludatur & reprobetur. 3.

Deinde in alio etiam loco in oppoſitum adducto, ſcilicet capite trigeſimo primo libri ſecundi Aſcenſus Montis Carmeli, id ipſum euidenter etiam docet, ſic enim habet: *Quantum ad hæc verba attinet, nihil eſt quod agat anima, aut ex ſeipſa tunc velit, nec conetur, ſed humilem ſe dumaxat, & reſignatam illis exhibeat, liberum ſuum aſſenſum Deo præbendo &c.* Ecce qualiter expreſsè ſtatuit actum liberi conſenſus ab ipſa anima elicitum, atque adeo falſum illud Illuminatorum otium manifeſte excludit. 4.

Digitized by Google

5. Prӕterea in alio loco in oppoſitum etiam adducto, nempè libri inſcripti, ***Flamma***
amoris viua, Cantic. tertio, §. ſexto, & ſeptimo, hanc eandem doctrinam expreſſe
ſtatuit, ſic inquiens de ſtatu ſublimis, & quietӕ, atque otioſӕ contemplationis, in quo
anima à Deo conſtitui ſolet. *Tunc autem debet etiam anima ſolius amoroſa ad Deum aduer-*
tentia ſeu attentioni intenta eſſe, nullos alios diſtinctos exprimendo producendoque actus, prӕter eos,
ad quos ſe ſentit ab eo ſtimulari & inclinari, veluti paſſiuè ſe dumtaxat gerendo, nullamque ex ſe ad-
hibendo induſtriam; ſed cum amoroſa, ſimplici, ſinceraque manendo aduertentia, illius inſtar, qui
cum aduertentia & attentione amoris aperit oculos. Nam cum Deus tunc tractet cum anima (quā-
tum ad dandi modum ſpectat) per notitiam ſinceram & amoroſam; debet etiam anima agere cum eo,
quantum ad receptionis modum attinet, per notitiam ſinceram & amoroſam; vt hoc pacto notitia
cum notitia; & amor cum amore connectatur &c.

Ecce qualiter in illo otio notitiam ab intellectu contemplantis elicitam, nec non,
& attentionem, ſeu aduertentiam, quӕ in actu intellectus conſiſtit, inſuperque a-
ctum amoris à voluntate elicitum expreſſe ſtatuit, eoque ipſo falſam illam otioſita-
tem, actuumque omnium ſuſpenſionem, quam hӕretici docent, expreſſe exclu-
6. dit.

Inſuper in eodem lib. Cant. 1. verſ. 1. loquens de ſublimi illo ſtatu transformationis
in Deum, ſic inquit: *Vnde in hoc actuali ſtatu nequit anima iſtos producere actus, niſi à Spiritu*
ſancto peculiariſſime moueatur; quamobrem etiam cuncti ipſius actus, in quantum hoc ſingulari
modo à Deo excitantur, ſunt diuini. Vnde etiam quotieſcumque flammeſcit iſta flamma, faciendo
illam cum ſuauitate ac temperamento diuino amare; vitam ſibi ſempiternam, quӕ eam ad diui-
nam eleuat operationem, conferri arbitratur.

In quo teſtimonio euidenter conſtituit actus elicitos ab ipſa anima in illo ſublimi
ſtatu actualis contemplationis, & transformationis in Deum, eoſdemque actus
aſſerit eſſe ſummè meritorios, quӕ omnia Illuminatorum erroribus directè aduer-
7. ſantur, & ideò tantum abeſt, vt cum eis doctrina hӕc aliquatenus conſentiat, vt po-
tius ſit eis omnino oppoſita.

Sed ibi de hac re optimè, & clariſſimè, ac ſimul tanquam Myſticus, Scholaſticus
Doctor locutus fuit. & in eodem Cant. 1. verſ. 3. ſic inquiens: *Et quoniam anima natura-*
liter induſtriaque ſua nihil abſque corporei ſenſus interuentu & ope valet operari, à quo tamen in
prӕſenti caſu liberrima eſt & remotiſſima; hinc eſt, vt vniuerſa ipſius occupatio nihil aliud ſit, quam
à Deo dumtaxat recipere, qui ſolus in fundo ſeu centro animӕ, abſque ſenſuum adiumento eam mo-
uere, in eaque operari poteſt; quare vniuerſi huiuſmodi animӕ motus diuini ſunt: & quamuis à Deo
8. *proueniant, etiam ipſius animӕ ſunt; efficit ſiquidem eos Deus in illa cum illa aſcenſum voluntatem-*
que ſuam prӕbente &c.

Tandem aliud teſtimonium ex lib. 2. Aſcenſ. Montis Carmeli cap. 13. vbi id ipſum
expreſſe explicuit adducemus, ibi enim conſtituens ſigna, quӕ quis in ſe ipſo reperire
debet, vt actus diſcurſiuos relinquat, & ad hanc ſublimen contemplationem perue-
niat, ſic inquit: *Tertium ſignum, idque magis certum eſt, quando libet animӕ ſolam manere, cum*
attentione ad Deum amoroſa abſque alia particulari conſideratione, in quadam interiori pace, quie-
te, ac requie, abſque actibus & exercitatione ſaltem diſcurſiua (quӕ ex vno in aliud fertur) poten-

tia-

Digitized by Google

*tiarum, Memoria ſcilicet Intellectus & Voluntatis: ſed ſolum quod maneat cum notitia & aduer-
tentia generali, & amoroſa de qua locuti ſumus, abſque particulari intelligentia &c.* Huius ſigni
neceſſitatem poſt pauca aſſignans, ſic ſubiungit: *Nec etiam ſatis eſt, primum & ſecundum
indicium in ſe animaduertere, niſi ſimul videat & tertium. Quamuis enim cernat, non poſſe ſe diſ-
currere, neque de rebus diuinis meditari, neque etiam libeat illi de alijs diuerſis rebus cogita-
re; poſſet hoc ex Melancholia promanare, vel aliquo deprauato humore, qui cerebrum corque
occupat, quique ſolet producere in ſenſu ſuſpenſionem, & impletionem quandam, quæ ef-
ficiunt, vt nihil cogitet, nihil velit, nec libeat illi aliquid meditari, ſed ſolum in illa ſapida
abalienation ecupiat permanere: Contra quæ omnia debet tertium habere indicium, vi-
delicet notitiam & attentionem amoroſam in pace & tranquillitate interna, ſicuti dixi-* 9.
mus, &c.

Et poſtea cap. 14. ſequenti eiuſdem ſigni neceſſitatem iterum aſſignans ſic ait:
*Veruntamen adducemus nunc vnam ſolum rationem, qua manifeſte demonſtremus, quo
modo in euentu quo Contemplatiuo prætermittenda ſit meditationis via, neceſſarium illi ſit,
hoc aduertentiæ amoroſæ, ac generalis Dei notitiæ indicium. Eſt autem hæc ratio, quia ſi anima
tunc temporis, iſta notitia vel in Deum aſſiſtentia deſtitueretur, ſequeretur nihil illam tunc
agere aut habere, & neceſſario illi vniuerſum circa Deum exercitium deeſſet, cum anima nulla
ratione poſſit operari, nec aliquid in ſe recipere, nec in eo ad quod operando deuenit, perſeuerare; niſi
per iſta duo potentiarum genera ſenſitiuarum nempe, & ſpiritualium; nam medijs ſenſitiuis po-
tentijs, vt diximus poteſt illa diſcurrere, inueſtigare, & notitias obiectorum producere; me-
dijs autem ſpiritualibus potentijs, poteſt frui notitiarum, in iſtis potentijs iam receptarum, obiecto,
ſine eo quod amplius ipſæ laborando, inueſtigando, vel diſcurrendo operentur. Et ſic diſcrimen quod
inter animæ exercitium per potentias ſenſitiuas, & eiuſdem exercitium per potentias intellectiuas
intercedit, idem eſt, quod inter operantem & fruentem opere iam perfecto; vel certe illud, quod
eſt inter aliquid recipientem, vel fruentem rebus iam receptis; vel illud, quod eſt inter viæ laborem
& requiem, quæ in viæ termino reperitur; denique veluti illud quod inter cibos præparantem, vel
iam præparatos edentem & guſtantem. Quod ſi anima in nullo iſtorum exercitiorum detineatur,
hoc eſt, nec in meditatione, & diſcurſu, potentiarum ſenſitiuarum operatione vtatur; nec in Con-
templatione & notitia ſimplici, de qua iam dictum eſt, rebus iam receptis & operatione acquiſitis
fruatur, ſed in vtriſque otiaretur & vacaret, non eſſet vnde vel quomodo poſſet dici occupata. Eſt ergo
hæc notitia neceſſaria ad diſcurſum & meditationem relinquendam &c.* 10.

Quod teſtimonium ideo ſic ad longum retulimus, quia in eo non ſolum ſæ-
pè, & expreſsè docet reperiri in illa contemplatione ſublimi actus ab ipſa
anima elicitos, ſed etiam, quia expreſsè damnat ſuſpenſionem omnium a-
ctuum, & vitioſam illam otioſitatem, quam hæretici conſtituunt, docet-
que, quod ceſſante huiuſmodi actu ſimplicis, & amoroſæ notitiæ, ſtatim
recurrendum eſt ad alios actus diſcurſiuos, ne anima ſuſpenſa, & vitioſe otio-
ſa remaneat, ac tandem declarat optimè, in quonam ſenſu tunc anima ex ſe non ope- 11.
rari dicatur.

Plura alia teſtimonia ex libris Myſtici noſtri Doctoris deſumere poſſemus ad id i-
pſum oſtendendũ, ſed ea, quæ adduximus, ſatis ſuperq; oſtendunt nullatenus eius do-

dicitur tamen paſſiua, quia ad illam non excitat voluntas ſe ipſam, velut ad primam, ſed immediatè excitatur à Deo fortiter, &c. Et cap 13.§.3. de ijs, qui huiuſmodi contemplatione afficiuntur, ſermonem inſtituens ſic habet: *Similes namque fiunt paruulo matrem amplexanti, vbera ſugenti, qui plerumq; nihil videt, aut audit, aut ſaltim ſe videre, & audire non iudicat, experimentali ſolum delectatione, & lætitia occupatus, par eſt affectualis cognitio Theologorum Myſticorum delitijs affluentium ſuper dilectum ſuum, &c.*

Eandem cauſam aſſignant, & approbant, pro vſu prædictarum locutionum Gerſon tractatu de Dilucidatione Myſticæ Theologiæ, conſideratione 11. Suarez tomo 2. de Religion. lib. 2. de oratione cap. 12. ſpecialiter num. 18 ibi: *Eſt ergo vitalis illa paſſio, vnde non eſt ſine intellectus, vel voluntatis efficientia, denominatur autem potius paſſio, quam actio, quia principalis motor, ibi eſt Spiritus Sanctus, qui animam tum agit per ſpecialiſſimum auxilium internum, per dona ſua, & non tantum per ordinarium modum operandi virtutibus accommodatum.* Docent etiam Venerabilis ille vir Pater Balthaſar Aluarez, vt in eius vita refert Pater Ludouicus de la Puente cap. 14. §. 1. noſter Ioannes à Ieſu Maria de Myſtica Theolog. cap. 7. noſter Thomas à IESV lib. 5. de contemplatione cap. 13. noſter Hieronymus à Matre Dei in annotationibus ad cap. 6. libri Sanctæ Matris noſtræ THERESIÆ, qui inſcribitur *Conceptus amoris diuini*, quem ſuper Cantic. ſcripſit. Pater Antonius Sucquet de via vitæ æternæ lib. 3. cap. 16. de contemplatione. Arias in lib. de profectu ſpirituali tractatu 5. de oratione mentali cap. 19. Molina Carthuſ. tractatu 2. de oratione cap. 7. Magiſter Ludouicus Legion. in annotatione marginali ad cap. 12. vitæ Sanctæ Matris noſtræ THERESIÆ, noſter Didacus à IESV, in annotationibus ad librum Myſtici noſtri Doctoris, diſcurſu primo, phraſi ſecunda & quarta, Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio iam citato, propoſitione tertia, Albarado tomo primo, artis bene viuendi libro ſecundo, capit. 39. num 14. & plures alij. 13.

Secunda vero ratio ob quam Venerabilis noſter IOANNES, aliiq; Doctores Myſtici, necnon & Sancti Patres infra referendi, merito prædictis locutionibus vſi fuere, eſt quia illud ſolum operari videtur anima, quod operatur cum difficultate, vel labore, & quia in ſublimi hac contemplatione ſine labore, & difficultate, ſed potius cum ſumma ſuauitate & delectatione mens operatur: ideo merito tunc nihil agere dicitur, ſed potius à Deo ſuauitatem illam, ac dulcedinem recipere & pati. 14.

Senſum hunc declarauit D. Auguſtinus libr. de quantitate animæ cap. 33. ibi. *Fieri poteſt vt hæc omnia ſimul agat anima, ſed id ſolum ſibi agere videtur, quod agit cum difficultate, aut agit cum timore, &c.* Quod etiam optime explicuit noſter Ioannes à IESV Maria c. 6. Myſticæ Theologiæ ſic inquiens. Aſſerendum, non prorſus deficere potentiarum actus in ea caligine diuina, ſed eſſe actus adeo tranquillos, & ſuaues, vt cũ alijs incitatis actibus, quos paulo antea hæ potentiæ proferebant comparati, eandẽ proportionem habere videantur, quam elatus ſermo habet, cum voce valde ſummiſſa, qua ſi quis vtatur iuxta cœnobiticam diſciplinam, ſilentium dicitur obſeruare, quæ ſanè reſponſio captu facilis eſt, quippe tunc Deus animæ amantiſſimè blandiens, tam cœleſti ſuauitate eam ad intelligendum, & amandum permouet, vt ipſa non ſe agere, ſed ſuauiſſimè duci, & quaſi erumpentes vltro à potentijs actus nõ tam 15.

producere, quam pati videatur, & hæc fortaſſe eſt illa inſignium Heroum paſſio, quam Hieroteus ſuſtinebat: qui doctus fuiſſe aſſeritur non ſolum dicens, ſiue ſciens, verum & patiens diuina, & iuxta hunc dicendi modum reſponderi debet eas potentias diuinam caliginem ingreſſas, non ita ſilere, vt nihil omnino agant, ſed intellectum altiſſima, & tranquilliſſima contemplatione, voluntatem ſuauiſſima fruitione paſci, at hæc in vnione Myſtica tam ſedate tranquilleque fieri, vt potentiæ ſilere, hoc eſt tam ſuaui Dei intus agentis actione fieri videantur, ac ſi prorſus nihil agerent, ſed ab alio productos actus tantummodo reciperent.

16. Eundem ſenſum declarauit noſter Thomas à IESV, lib. 5. de contemplatione capite 13. ibi: *Stabiliendum eſt in hac Myſtica, ac ſupereminentiſſima animæ cum Deo vnione inueniri ſimul Dei altiſſimam cognitionem ſiue contemplationem, quæ licet non ab omnibus, qui diuina patiuntur, ſentiatur, tum propter vehementem amorem, & declarationem, quæ illam ſupereminentem animæ cum Deo vnionem, & amplexum comitantur, quibus ita anima intenſio abſorbetur, & ab alijs abſtrahitur operationibus, vt nulla ratione ſupra ſe ipſam, vel ſupra eius potententiarum actus valeat reflecti.* Iuxta quem etiam ſenſum prædictas locutiones explicat, & approbat Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio cit. propoſit. 3. num. 16.

17. Quod autem in hac ſublimi contemplatione, mens ſine labore, ſed cum magna delectatione operetur, docent D. Thomas 2. 2. quæſt. 180. artic. 7. D. Auguſtinus lib. 12. de Geneſ. ad literam ſerm. 27. de verbis Domini, lib. de correctione, & gratia cap. 2. & lib. 10. confeſ. cap. 40. D. Hieronymus in regula Monaſtica cap. 26. Ricardus tractatu de gradu violentæ charitatis, Gregorius lib. 24. moral. cap. 5. & homil. 14. in Ezech. D. Bonauent. itiner. 6. æternitatis, diſtinctione 1. Sancta Mater noſtra THERESIA cap. 17. ſuæ vitæ, ibi: *In tam ſublimi orationis gradu in quo conſtituta eſt, intelligit hoc ſe ſine vlla intellectus defatigatione facere, niſi quod hic meo iudicio velut conſternatus hæreat, apud ſe conſiderans quam bene Dominus hortulani partes expleat, dum non vult, vt hic laborem vllum ſubeat, ſed dumtaxat florum, iam redolere incipientium odore ſeſe oblectet &c.* Myſticus noſter Doctor lib. 2. Aſcenſ. Mont. Carmel. cap 14. ibi. *Quamobrem ſtatim ac ſeſe in oratione conſtituerit (inſtar illius, qui aquam ad bibendum in promptu habet) ſuauiſſimè bibit abſque labore: nec indiget amplius præteritarum conſiderationum, formarum, ac figurarum aquæductibus &c.* Et capit. 15. ſequenti ibi: *Qua pacifica notitia obtenta, non diſcurrit, nec laborat iam potentijs anima; tunc enim verius dici poterit, intelligentiam & ſuauitatem in ea quaſi paſſiue ſe habente fieri, ſeu produci; quam quod ipſamet aliquid operetur; ſed ſolummodo iſtud illi incumbit, vt attentam cum amore habeat ad Deum animam, &c.* Et citato cap. 14. id optimis comparationibus explicuit, inquiens, quod inter actus diſcurſiuos, & actum huius quietis contemplationis: *Eſt idem diſcrimen quod eſt inter operantem & fruentem opere iam perfecto; vel quod eſt inter viæ laborem & requiem, quæ in viæ termino reperitur, vel illud quod eſt inter cibos præparantem, vel iam præparatos edentem, & guſtantem.* Taulerus cap. 12. inſtit. Gerſon cap. 8. de Monte contemplationis, ac denique communiter omnes, qui de contemplatione diſſerunt.

Hac ergo de cauſa merito tunc anima nihil operari dicitur, quamuis reuera operationem naturalem, tam intellectus, quàm voluntatis, ac valdè eleuatam magna cũ vo-

Digitized by Google

voluptate,& delectatione eliciat,imo adhuc in communi noſtro loquendi modo, cum aliquid ſine labore , ſed cum magna voluptate efficimus,dicere ſolemus, *Ego nihil ago hac in re.*

18. Tertia deinde ratio, propter quam Myſticus noſter Doctor , alijque Sancti Patres,ac Doctores Myſtici prædictis locutionibus vtuntur , eſt, quia in hac ſublimi contemplatione mens ſupra ſuas operationes non reflectitur , nec intelligit ſe operari:quoties enim ſine hac reflectione operamur,facilè operationis noſtræ obliuiſcimur,imò,& videtur nobis nihil nos operari, vt docuit Phil. lib. 1. de memoria capite 1.& D.Thomas 3.part.quæſt.83.art.vltimo ad 5.

Quod autem mens in hac ſublimi contemplatione ſine huiuſmodi reflexione operetur,docet S. Mater noſtra THERESIA cap.16.ſuæ vitæ ibi.*Vult Dominus,ita hic hortulanum adiuuare,vt ipſe quodammodo hortulanus ſit,& quidquid faciendum eſt, faciat. Eſt quidam potentiarum animæ ſomnus , vt quæ nec penitus perduntur, nec,quid agant, intelligant, &c.*Et in lib.qui inſcribitur,*Conceptus amoris Dei &c.*cap.6 explicans illa verba Cant. 2. introduxit me Rex in cellam vinariam , ordinauit in me charitatem , ſic inquit: *Verum quoque eſt,quod ne ad amandum quidem ſeſe excitatam inueniat. Sed ô beatum ſomnum, ter fœlicem ebrietatem, quæ ſponſum eo ſupplere agit , quod anima per ſe ipſa præſtare non poteſt; dum ſcilicet mirabili quodammodo ordinat , vt omnibus potentijs mortuis aut dormitantibus, amor maneat viuus,& ipſomet non intelligente quomodo operetur Dominus ordinet, vt tam mirabiliter operetur,vt cum ipſo amoris Domino,Deo inquam, vnum quid factus ſit &c.* Quod in eodem cap.ſæpè repetit.

19. Id ipſum docet Venerabilis noſter IOANNES citato cap.14. lib.ſecundi Aſcenſ. Montis Carm. ibi:*Illud tamen alta mente hoc loco perpendendum eſt,notitiam hanc de qua loquimur,generalem,eſſe aliquando adeo ſubtilem, ac delicatam ; (præſertim quando ipſa in ſe eſt purior,ſimplicior, perfectior, ſpiritualior & intimior)vt anima, quam occupat , minimè illam animaduertat,neque percipiat &c.* Quod in eodem cap.& alibi ſæpè repetit, ſpecialiter verò in lib.qui inſcribitur,*Flamma amoris viua &c.* Cant.tertio , verſiculo 3.§.6.ibi: *Quod cum ita contigerit,vt nimirum ſentiat ſe anima in ſilentio & auditione collocari; amoroſa etiam de qua locutus ſum aduertentia ſimpliciſſima eſſe debet , abſque ſollicitudine ſeu reflexione aliqua:ita vt quaſi obliuiſcatur illius,vt tota auditioni inhiet : vt hac ratione libera remaneat ad id,quod tunc ab ea requiritur.*

20. Conſonat citatus Bartholomæus à Martyribus c.13. compendij ſpiritualis §.3. ibi:*Similes fiunt paruulo matrem amplexanti, vbera ſugenti, qui plerumque nihil videt, aut audit,aut ſaltem ſe videre,& audire non iudicat.*Id ipſum docet Suarez tom.2. de Religion. lib.1.de oratione capite 4.numer.7.& lib.2.cap.13.numero 24.ibi:*Cogitatio de ipſomet Deo melius coniungitur cum ipſius amore, quam cogitatio, vel cognitio ipſius amoris , nam hæc eſt cogitatio rei creatæ,quæ per ſe non conducit ad talem amorem,imò contingit, vt cum anima fertur in Deum per amorem,ſi occupatur circa ſe ipſam,& circa ſuos actus,quaſi reflectendo ſupra illos, & cogitando quid agat,diſtrahatur,& tepeſcat in amore Dei,&c.*

21. Idemque docent Baſilius Legionenſis , & noſter Thomas à IESV locis citatis, Aluarado tom.1. lib. 2. cap. 43. & numer.6. Magiſter Luiſius Legionenſis in Apologia pro libris S.Matris noſtræ THERESIÆ,vbi eiuſdem ſanctæ locis id

ipſum

Digitized by Google

ipſum oſtendit. Pro quo etiam facit illud, quod refertur de Sancto Abbate Iſaac, quod ſcilicet ſæpe perpendere ſolebat illam magni Antonij ſententiam aſſerentis, non eſſe perfectam orationem illam, in qua Monachus ſuam cognoſcit orationem.

Propter hunc ergo reflexionis defectum ſæpè aſſerunt Doctores Myſtici, & cum eis Venerabilis noſter IOANNES, eum, qui hac perfecta contemplatione afficitur, non operari, id eſt, nequaquam ſcire, aut aduertere ſe operari, ſuæque operationis obliuiſci, imò illam prorſus ignorare, ſibique videri eſſe ſine operatione, quod etiam ſæpè in nobismetipſis, quoties ſine hac reflexione operamur, experimur.

22. Quarta tandem ratio, propter quam meritò Myſticus noſter Doctor, alijque Sancti Patres, & illuſtres Doctores prædictis locutionibus vſi fuere, eſt, quia in ſublimi illa contemplatione, quamuis anima actum cognitionis, nec non, & amoris ad illum ſubſecuti verè eliciat, quia tamen per viam negationis, ſeu remotionis procedit, cognoſcendo, ſcilicet, non *Quid Deus ſit*, ſed *quid non ſit*, quæ eſt illa altiſſima caliginoſa cognitio, de qua ſupra in Elucidatione ſecundæ propoſitionis diſſeruimus, quamque Diuus Dionyſius, & alij Myſtici Doctores præcipuè ſuadent, ideò potius ignorare, & operationibus cognoſcitiuis carere, quàm aliquid cognoſcere dicuntur.

23. Hac enim ratione D. Dionyſius in lib. de Myſtica Theologia cap. I. ſic Timotheum alloquitur: *Tu verò Timothee chariſſime intentiſſima contuendis ſpectaculis Myſticis exercitatione, & ſenſus linque, & intellectuales operationes, & ſenſibilia, & intelligibilia omnia; & quæ non ſunt, & quæ ſunt omnia, vt illi iungaris, qui ſuper omnem ſubſtantiam omnemque ſcientiam eſt, ignotè pro viribus te ipſum intende, &c.* Vbi verba illa: *Linque intellectuales operationes*, necnon & illa, *ſuper omnem ſcientiam ignotè*, perpendenda ſunt, in quibus hæc operationum intellectualium carentia rigoroſius, quàm in locutionibus Venerabilis noſtri IOANNIS ſtabilitur, quod etiam in eodem c. I. circa finem idem D. Dionyſ. repetit, ſic inquiens: *Tum verò ipſa quoque viſibilia, atque intellectualia contemplator linquens, ingreditur ignorationis Myſticam profectò caliginem, in qua omnia ſcientiæ, & cognitionis præſidia terminans, totus in ea fit, qui tactum penitus, viſumque refugit, tranſcenditque omnia, penitus autem ignoto ſcientiæ omnis, & cognitionis vacatione, præſtantiori modo coniunctus, & eo quoque ipſo, quod nihil cognoſcit, ſupra ſenſum mentemque cognoſcens, &c.* Quibus etiam locutionibus vtitur c. 7. de diuinis nominibus, ſic Theologiam Myſticam deſcribens: *Eſt igitur auguſtiſſima Dei ſcientia, quæ per ignorationem ſcitur in coniunctione illa, quæ ſuperat ſenſum, quando mens omnia entia tranſiliens, & ſe ipſam demum linquens, coniuncta fuerit lucidiſſimis radijs inde, atque illic inſcrutabili ſapientiæ profundo illuſtrata &c.*

24. Ecce qualiter ſæpè D. Dionyſius ignorationem, carentiã cognitionis & ſcientiæ, derelictioné omnium intelligibiliũ, in hac ſublimi contemplatione ſtatuit, non quidé, quia omnem actum cognoſcitiuũ ab intellectu elicitũ excludere voluerit, ſed in ſenſu iam dicto, quia ſcilicet tunc cognoſcitur per remotionem, *quid Deus non ſit*, nequaquam autem affirmatur, *quid poſitiuè ſit*, qui cognoſcendi modus potius ignorantia, cognitioniſque defectus, quàm cognitio meritò appellatur.

Vnde iuxta hunc ſenſum interpretatur Diuus Thomas, D. Dionyſium ſupra cit. cap. 7. de diuinis nominibus ſic inquiens: *Rurſus autem eſt alia perfectiſſima Dei cognitio,*

per

Digitized by Google

per remotionem, ſcilicet quod cognoſcimus Deum per ignorantiam, per quandam vnitionem ad diuinam ſupra naturam mentis, quando ſcilicet mens noſtra recedens ab omnibus alijs, & poſtea etiam dimittens ſe ipſam vnitur ſuperſplendentibus radijs Deitatis, in quantum ſcilicet cognoſcit Deum eſſe non ſolum ſupra omnia, quæ ſunt infra ipſam, ſed etiam ſupra ipſam, & ſupra omnia, quæ ab ipſa comprehendi poſſunt, &c.

In quo etiam ſenſu adducta verba Dionyſij ex fine capitis primi de Myſtica Theologia explicat Ambroſius Florentinus Abbas, Generalis ordinis Camaldul. ita inquiens: *Tunc quando contemplator ad Myſticam Dei cognitionem adſpirat creaturarum omnium, tum corporearum, tum incorporearum imagines relinquens, ſecretam quandam in nebulam abdit ſe, vbi mira eſt ignoratio: ibi enim amittit omnia ſcientiæ, cognitioniſque adminicula, hoc eſt, ſimulachra, quibus hominis nititur cognitio, iamque omni obſtaculo expeditus totus voluntatem, ſiue affectum fit, hoc eſt, transformatur in eum, qui tangi, viderique nequit à viatoribus, & qui cum ſit Dominus vniuerſorum, nec ſe ipſo altior eſſe queat, nullius eſt, nec ſui quidem ipſius: modus autem transformationis hic eſt, vt Deo penitus per aſſertiones ignoto, ſcientiæ omnis, & cognitionis aſſertricis vacatione, præſtantiori modo, id eſt, per ablationem, ſeu negationem cognoſcens, affectu intimo coniungatur, & eo ipſo, quod nihil aſſerendo, ſed omnes expoſitiones auferendo, cognoſcit altius multo Deum ſupra ſenſum mentemque, hoc eſt, mentis conceptum aſſertiuum cognoſcit, &c.* 25.

In quo etiam ſenſu interpretatus eſt Sanctum Dionyſium Dionyſius Carthuſianus in commentarijs capite 1. Myſticæ Theologiæ, & alibi ſæpè, quod etiam optimè explicuit Suarez tom. 2. de Religion. lib. 2. de oratione cap. 12. numer. 20. ibi: *Quocirca ignoratio Dei de qua loquitur Dionyſ. non eſt ignorantia priuationis, aut praua diſpoſitionis ſic enim ignoratio Dei ſumma eſt imperfectio, per ignorantiam ergo intelligit quandam Dei cognitionem per quam potius cognoſcitur,* quid Deus non ſit, *quam quid ſit, & ideò ignoratio eſſe dicitur, &c.* 26.

Quod confirmari poteſt ex illa reuelatione facta Sanctæ Matri noſtræ THERESIÆ, vt ipſa refert in lib ſuæ vitæ cap. 10. cum enim illa ſcire deſideraret, quid in Myſtica vnione intellectus operaretur, reſpondit ei Dominus, vt ipſa refert dicto capite ſuæ vitæ: *Cum nequeat comprehendere hoc quod intelligit, eſt non intelligendo intelligere, &c.* Hac ergo ratione optimo iure Myſticus noſter Doctor, alijque Sancti Patres prædictis locutionibus ſupra in hac propoſitione relatis, quæ in hoc ſenſu veriſſimæ ſunt, vſi fuere, de quo videri poteſt noſter Thomas à Ieſu lib. 5. de diuina contemplatione cap. 13. & hanc explicationem ipſemet Venerabilis noſter IOANNES adhibuit lib. 3. Aſcenſ. Mont. Carmeli capite 1. ibi: *Cum autem verum ſit, (vt eſt veriſſimum) deberé animam potius cognoſcere Deum per id, quod non eſt, quam per id quod eſt; vt ad illum pergere poſſit; neceſſarium omnino eſt nullo admittere modo, ſed abnegare quidquid ex omnibus ſuis apprehenſionibus, ſiue naturalibus, ſiue ſupernaturalibus abnegari poteſt. Quam ob cauſam idem nunc cum memoria faciemus, ex proprijs naturalibus limitibus eam educendo, & ſupra ſeipſam (hoc eſt) ſuper omnem diſtinctam notitiam poſſeſſionemque apprehenſibilem, ad ſublimem ſpem incomprehenſibilis Dei, illam ſubleuando &c.* 27.

Propter has ergo rationes, quarum quælibet, & multo magis omnes illæ ſimul ſumptæ, de ſe ſufficientiſſimæ ſunt, meritò Myſticus noſter Doctor prædictis locutionibus, quæ in hac propoſitione referuntur, vſus fuit, communem Sanctorum

Patrum Doctorumque Myſticorum vſum ſequens, qui prædictis etiam locutionibus, imo & ſtrictioribus, ac difficilioribus frequenter vſi fuere, vt ex eorumdem Doctorum teſtimonijs, quæ iam ſubiungimus, manifeſtè conſtabit.

§. III.

Plura Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonia, in quibus eadem doctrina, & locutio continetur referuntur.

28. IN primis igitur his locutionibus vſus fuit Myſticæ Theologiæ princeps D. Diony. locis ſupra num. 23. citatis ex cap. 1. de Myſtica Theologia, & ex cap. 7. de diuin. nomin. quas locutiones cæteri Doctores Myſtici approbantes ab eodem deſumpſerunt, vnde D. Bonauen. de itineribus æternitatis itiner. 5. diſt. 6. ſic inquit: *Ceſſans in iſta caligine ab operatione cognitionis intellectus dicitur inoculatus à priuatione omnis actus viſionis, &c.* Quo etiam loquendi modo vſus fuit de Myſtica Theologia part. 4. & de luminaribus Eccleſiæ ſerm. 2. de ingreſſu ad ſapientiam. Conſonat Dionyſ. Carthuſ. de Theologia Myſtica cap. 2. ibi: *Non ſufficit iſta relinquere, niſi relinquantur omnia intelligibilia, operationeſque propria.* Conſentit Hugo Victor. lib. 2. de anima cap. 20. ibi: *Omnis interior vis animæ proprio viduatur officio*, & Ricardus lib. 4. de contemplatione cap. 22. ibi: *In medio nebulæ Moyſes ingreditur, quando humana mens ab illa diuini luminis immenſitate abſorpta ſumma ſui obliuione ſopitur.* Eodem modo loquitur Rusbroch. lib. 2. de ornat. ſpiritualium nuptiarum cap. 71. ibi: *Vbi vero Deus occurrimus, tam ingens & immenſa illius claritudo, & æſtus eſt, vt ſpiritus omnes ſua actione deſtituantur, &c.* Et infra ſubiungit: *Cunctæ virtutes noſtræ actione vacant. &c.* Et cap. 73. ſubdit *In nihilo autem ab actione omni deficit.*

29. Nec minus ſtrictè locutus fuit Ioannes Taulerus cap. 12. inſtitut. ſic inquiens: *Ibi planè ſpiritus præ lumine abſque luce, præ cognitione, abſque cognitione, & præ amore, abſque dilectione efficitur, &c.* Et paulò inferius ſubiungit: *Hic iam internum quoddam, mutuumque ſilentium fit, nec vllum hic verbum eloqui licet, ſed nec intus, nec foris quidquam hic operari permittitur, ſed ipſe ſpiritus patitur dulcem quandam inſenſibilem, & ineffabilem paſſionem, inſuper mirabili miraculo lucidiſſimæ ſuperſplendentis abyſſalis Deitatis.*

Conſonat Bloſius cap. 12. ſpiritualis inſtitutionis, ibi: *Hinc præcognitione facta ſine cognitione in ſolo amabili nudo ſimplici, & ignoto Deo quieſcit, lux quippè diuina propter nimiam ſui claritatem inacceſſibilis eſt; vnde, & caligo appellatur.* Accedit citatus Bartholomæus à Martyribus ſupra relatus, ibi: *Non humana, ſed diuina dumtaxat eſt operatio.*

30. Vnde locutionem hanc, conſtituentem otium, quietem, & potentiarum ſuſpenſionem in contemplatione, præter Doctores, & Sanctos Patres recenſitos habent D. Auguſtin. ſermone 27. de verb. Domini, & lib. 19. de Ciuitate Dei capit. 2. & 19. D. Thomas 2. 2. quæſt. 179. artic. 2. D. Bernardus ſermon. 46. in Cant. citatus Diu. Bonauentura itinere 5. æternit. diſt. 6. Gilbertus Abbas ſerm. 1. in Cant. Roſignolius de diſciplina

Digitized by Google

ciplina Chriſtianæ perfectionis lib.5.cap.11. Aluarez de Paz tom.1. de vita ſpirituali lib.2.part.5.cap.41.& lib.4.part.2.cap.23. noſter Ioannes à IESV Maria de Myſtica Theologia cap.6.& plures alij.

Sed optimè, vt ſolet, locutione hac vſa fuit, eamque explicuit Sancta Mater noſtra THERESIA cap. 18. ſuæ vitæ. referens reuelationem illam ſibi à Deo circa hoc factam, in qua tale à Deo accipit reſponſum. *Et quia quæ intelligit nequit comprehendere, hinc perinde eſt, atque ſi intelligendo non intelligeret*, ſtatimque ipſa ſubiungit: *Hic omnes potentiæ deficiunt, & taliter ſuſpenduntur, vt nullo modo percipi poßit, ſicut dictum eſt, illas operari. Si alicuius myſterij meditatione iam occupabatur, ita mox ipſum de memoria elabitur, ac ſi nunquam eius meminiſſet aut de eo cogitaſſet. ſi in libro legat, mox lectorum non recordatur, aut quouſque peruenerat; idē quoq; in oratione vocali vſu venit. Adeo vt importuni huius papilionis (memoriæ inquā) alæ hic aduruntur, & ſe ipſa iam mouere amplius non poßit. Voluntas quidē amando maxime occupetur oportet, ſed tamē, quomodo amet, non intelligit. Intellectus deniq; ſi quid intelligat, nō intelligit, quomodo intelligat; ſaltē nihil eorū quæ intelligit poteſt cōprehendere: equidē non puto ipſum quidquam intelligere; nam ſicuti iā dixi, hoc non intelligitur, & quomodo id fiat, planè ego intelligere non valeo.* Et c.10. eiuſdē libri ſic inquit: *Intellectus (quantū mihi videtur) non diſcurrit, non tamen amittitur: ſed vt dico non operatur &c.* Et cap.12. *Eſt admirandi & in quo ſe interim occupet materiam dat; & efficit, vt etiam ſine mentis diſcurſu breuißimo tempore plus intelligat, quam nos omni noſtra diligentia plurimis annis poſſemus comprehendere &c.* Et cap. 23. ſuæ vitæ ait, quod in illa oratione, quam ipſa vocat quietis: *nihil cogitabam, nec cogitare quid poteram.* Quā doctrinam repetit cap.17.18.& 26. ſuæ vitæ, & Manſione quinta cap. 1. & in lib. viæ perfectionis cap.30. & alijs in locis relatis à Magiſtro Luiſio Legionenſi in apologia ſupra citata; 31.

§. IV.

Ex Theologorum doctrina, & locutione amplius eadem locutio confirmatur.

SEd, vt plura alia teſtimonia, in quibus eadem continetur locutio, omittamus, ſufficiat pro huius locutionis euidenti approbatione, quod prædicta contemplatio 32.
communiter à Sanctis Patribus otium appellatur, imò & Philoſ. 10. ethicorum naturalem contemplationem, quæ longè inferior eſt, vacationē appellauit, non quia in illa detur ceſſatio ab operatione, ſed quia huiuſmodi operatio, propter rationes ſupra adductas, prædicta nomina, ſicuti, & nomen quietis, & alia ſimilia promeretur. Quæ omnia coniunxit D. Tho. in 3. diſt. 35. q.1. ar.2. quæſtiunc.1. vbi in ſecundo argumento ſic habet. *Vita contemplatiua à ſanctis otium dicitur, & Philoſophus etiam 11. ethicorum dicit ipſam vacationem, ſed voluntas eſt vis motiua, cum ergo motus otio, & vacationi repugnet, videtur, quod vita contemplatiua non conſiſtat in actu affectiue, ſed ſolum in actu cognitiuè.*

Cui argumento ſic reſpondet; *Ad ſecundum dicendum, quod voluntas non ſolum eſt motiua quantum ad exteriores motus, qui vacationi repugnant, ſed etiam motuum interiorum etiam ipſius intellectus, qui quidem motus æquiuocè dicuntur, vt patet in tertio de anima ſunt enim actus perfecti, & ideo magis aſſimilantur quieti, quam motui, &c.* Ecce qualiter huiuſmodi locutio non ſolū apud Myſticos, ſed etiā apud Scholaſticos, & Philoſophos

communis ſit, quæ confirmatur ex illo Pſalm. 45. *Vacate, & videte quoniam ſuauis eſt Dominus.* Vbi vacatio, ſeu otium ſimul cum viſione conſtituitur, ad denotandum huiuſmodi otium, ſeu vacationem non excludere actus à potentijs elicitos, ſed eos modo quodam ſuperiori, & valde quieto ſecum afferre, iuxta quem etiam ſenſum referens D. Stephanus ſublimen illam Moyſi viſionem de rubo ardenti dixit, *Tremefactus Moyſes non audebat conſiderare.* Actorum 7. n. 32. quamuis reuera actum ſublimis contemplationis tunc Moyſes exercebat.

33. Idipſum optimè confirmatur ex eo, quod docent Theologi cum D. Thom. 1. 2. quæſt. 111. artic. 2. ſcilicet, *Gratiam operantem eſſe illam, quam Deus in nobis, ſine nobis operatur, ſeu quæ datur ad effectum, in quo mens noſtra eſt mota, & non mouens*; Quæ tamen doctrina nullatenus excludit, quod mens noſtra eliciat illos actus, reſpectu quorum datur gratia operans: cum enim ſint actus vitales, non poſſunt non à potentijs vitalibus elicitiuè procedere, hactenus tamen verificatur prædicta locutio, quatenus prædicti actus, vt exeunt à gratia operante, non eliciuntur liberè ab ipſis potentijs, atque adeò in hoc ſenſu dicitur mens noſtra non ſe mouere ad illos. Simili ergo modo, iuxta phraſim Myſticam, quamuis in ſublimi hac contemplatione reperiantur actus eliciti à potentijs vitalibus, tamen meritò dicitur, tunc ipſas potentias non ſe mouere ad illos, quatenus, etſi elicitiuè, & liberè eos producant, non tamen mouent ſe ad illos modo proprio, ſeu ex propria induſtria, nec cum inquiſitione, vel labore, nec per modum motus, ſed per modum quietis, propter ea, quæ iam explicuimus.

§. V.

Alia locutio contemplationem potius in paſſione, quam in actione conſtituens teſtimonijs Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum comprobatur.

34. ET ex hoc à fortiori comprobata, & explicata manet locutio illa apud eoſdem Patres, & Doctores Myſticos valde communis, quod ſcilicet illa ſublimis contemplatio potius ſe habet per modum paſſionis, quã per modum actionis, ſeu quod tunc mens potius ſe habet paſſiuè, quam actiuè, quamuis re vera operationes vitales, & liberas, atque adeò actiuè ab illa procedentes eliciat, eo quod reſpectu talium actionum ſpeciali modo à Deo mouetur, & excitatur, eiuſque ductum, non autem propriam induſtriam, & excitationem ſequitur, iuxta quem etiam ſenſum D. Dionyſ. cap. 2. de diuin. nomin. §. 4. de diuino Hierotheo dicere ſolebat, quod erat patiens diuina: quem modum loquendi ibidem ſequitur D. Thomas, necnon, & Theodor. Actor. 1. ſuper illud, *Factum eſt in mentis exceſſu.* Rusbruch. lib. de ornatu ſpiritualium nuptiarum cap. 71. vbi de hac contemplatione loquens ait: *Quod in ea diuinam operationem tanquam mera creaturæ patiantur oportet*, & inferius; *Operatio diuina horis omnibus nos mouens, vrgens, incitans, introrſum trahens, &c.* Qua etiam phraſi vſus fuit D. Paulus ad Rom. 8. dicens *Quicumque ſpiritu Dei aguntur, hi ſunt Filij Dei.* Ecce qualiter Filios Dei agi ſpiritu Dei (quod paſſionem denotat) non autem ſemetipſos agere, docet, quamuis re vera eliant operationes, ad quas ex ſpiritu Dei mouentur.

Quod

Quod optimè explicuit D.Tho.ſuper hunc Pauli locum lect. 13. inquiens : *Homo* 35.
autem ſpiritualis non tantum inſtruitur à Spiritu ſancto, quid agere debeat, ſed etiam cor eius à Spi-
ritu ſancto mouetur, ideo plus intelligendum eſt in hoc, quod dicitur : Quicumque ſupiritu Dei
aguntur. *Illa enim agi dicuntur. quæ quodam ſuperiori inſtinctu mouentur. Vnde de brutis dicimus,*
quod non agunt, ſed aguntur, quia à natura mouentur, & non ex proprio motu, ad ſuas actiones a-
gendas, ſimiliter autem homo ſpiritualis non ex motu propriæ voluntatis principaliter, ſed inſtinctu
Spiritus ſancti inclinatur ad aliquid agendum, ſecundùm illud Iſai 56. Cum venerit quaſi flu-
uius violentus, quem ſpiritus Dei cogit. *Et Lucæ 4. quod Ieſus agebatur à ſpiritu in deſerto,*
non tamen per hoc excluditur; quin viri ſpirituales per voluntatem, & liberum arbitrium operentur,
quia ipſum motum voluntatis, & liberi arbitrij Spir. ſanctus in eis cauſat, ſecundum illud ad Phil.
2. Deus eſt qui operatur in vobis velle, & perficere, &c. *Hucuſque Doctor Angelicus.*

Cuius rei philoſophicam rationem aſſignauit idem D.Tho. quæſt. vnica de vnione Verbi artic.6. ibi. *Conſiderandum tamen, quod ſi virtus , quæ eſt actionis principium ab alia ſuperiori virtute moueatur, operatio ab ipſa procedens non ſolum eſt actio, ſed etiam paſſio, in quantum ſcilicet procedit à virtute, quæ à ſuperiori mouetur.*

Conſonat D.Proſperus lib. ſententiarum Auguſtini num.30. ibi. *Plus eſt procul dubio* 36.
agi, quam regi, qui enim regitur aliquid agit, ideò regitur, vt rectè agat, qui autem agitur, agere ipſe
aliquid vix intelligitur, & tantum præſtat voluntatibus noſtris gratia Saluatoris , vt non dubitet
Apoſtolus dicere, quotquot ſpiritu Dei aguntur, hi Filij Dei ſunt; nec aliquid in nobis libera voluntas
melius agere poteſt, quam vt illi ſe commendet, qui male agere non poteſt, &c. Super quem etiam
Apoſtoli locum ſic ad propoſitum noſtrum loquitur Caietan. *Cùm audis: Spiritu Dei*
aguntur, caue ne furorem intelligas, ne velut amentes agi homines ſpiritu Dei intelligas, ſed obedien-
tiam talem, ac tantam ſpiritus noſtri exhiberi Spiritui ſancto habitanti in viris perfectis, vt parendo
agantur obſequentiſsimi à Spiritu ſancto habitante in eis, agitur autem non ſolùm inuitus, aut ne-
ſcius, ſed etiam promptiſsimè obſequens, &c.

Quod etiam ibi explicuit Toletus ſic inquiens. *Agi ſpiritu Dei eſt opera facere ſecundum* 37.
ſpiritum, quorum motor, & autor primus eſt ſpiritus Dei inhabitans in iuſtis per gratiam, virtutes,
& dona &c. Vnde meritò Beda ibi ſic diſſerit: *Dicet mihi aliquis, ergo agimur non agimus;*
reſpondeo, imò, & agis, & ageris, & tunc benè agis ſi à bono ageris ſpiritus enim Dei , qui te agit, a-
genti adiutor eſt tibi. Quæ verba deſumpſit ex D. Auguſtino ſerm. 3. de verbis Apoſtoli,
& Benedictus Iuſtinianus ſuper eundem locum ſic inquit: *Ducimur igitur, atque agimur,*
ſed nobis conſentientibus , & liberè diuinæ motioni reſpondentibus, ita tamen maluit loqui Apoſto-
lus, vt vim atque efficaciam diuinæ gratiæ oſtenderet Tandem D. Auguſt. lib. de correct. &
gratia cap.2. ſic ait: *Intelligant ſi Filij Dei ſunt, ſe ſpiritu Dei agi vt quod agendum eſt, agant, &*
cum egerint, illi à quo aguntur gratias agant, aguntur enim, vt agant, non vt ipſi nihil agant.

Nec huius locutionis oblita fuit Sancta Mater noſtra THERESIA, eam namque habet cap 17. ſuæ vitæ ibi. *Hic orationis modus iam vtcumque ſufficienter expoſitus eſt, nec non quid animam, quæ eum habet, facere oporteat, aut potius; quid Deus in ea faciat: ipſe enim eſt , qui hortulani partes iam ſubit, illam autem vult requieſcere & lætari; ita vt voluntas in gratias illas, quibus fruitur, dumtaxat conſentiat, ſeque reſignare debeat ad omnia, quæcumque vera ſapientia in ipſa operari volet &c.* Id ipſumque docet in omnibus locis ſupra num.31. citatis, in quibus potentiarum ſuſpenſionem, ceſſationem, otiumque, & quietem in hac contemplatione conſtituit.

Digitized by Google

39. Vnde hunc loquendi modum, paſſionem potius quam actionem in hac ſublimi contemplatione ſtatuentem approbant, & ſequuntur, præter recenſitos Patres, & Doctores, plures alij, vt ſæpè relatus Antiſtes Bartholomæus à Martyribus 2. parte compendij cap. 11. parum ante §. 1 ſic inquiens: *Non humana, ſed diuina dumtaxat eſt operatio, ibi enim Deus ipſe eſt agens, homo verò patiens*, & §. 2. ibi. *Et quamuis hac feruens dilectio eliciatur à voluntate, dicitur tamen paſſiua. quia ad illam non excitat voluntas ſe ipſam velut ad primam, ſed immediatè excitatur à Deo, &c.* Noſter Thomas à IESV lib. 5. de contemplatione cap. 13. noſter Ioannes à IESV Maria de Myſtica Theologia in principio num. 4. Venerabilis Pater Balthaſar Aluarez, relatus à Patre Ludouico de la Puente in eius vita cap. 13. & 41. Suarez lib. de oratione cap. 12. numer. 18. & cap. 19. numer. 7. noſter Didacus à IESV in annotationibus ad libros Myſtici noſtri Doctoris diſcurſu ſecundo, phraſi ſecunda, Molina Carthuſianus in titulo de oratione capite ſeptimo, §. primo, Pater Baſilius Legionenſis in Defenſorio ſæpè citato, propoſitione tertia, & plures alij.

§. VI.

Locutio ſilentium contemplationi tribuens, teſtimonijs Sac. Scripturæ, & Patrum ſtabilitur.

40. EX dictis ſatis etiam, & à fortiori comprobata manet illa locutio, in qua huiuſmodi contemplatio ſilentium appellatur, non quidem quia mens in illa nullum actum exerceat (in hoc enim ſenſu, tunc etiam internè loquitur) ſed quia prædictum actum non exercet modo proprio, neque ex propria induſtria, & inquiſitione atque adeò quoad ſibi propria ſilet, ſolumque exercet actum modo quodam ſuperiori & ex ſpeciali motione diuina, abſque reflexione propria, per quem actum diuinæ veritati loquenti attendit, ac propterea potius auditio, quam locutio appellatur, vnde hoc nomen ſilentij contemplationi tribuit D. Dionyſius de Myſtica Theologia cap. 1, ſtatim in principio & D. Thomas ſuper illa verba Apocalypſis 8. *Factum eſt ſilentium in Cælo quaſi dimidia hora.* Super quæ verba idem docet Diu. Gregorius lib. 3. Moral. cap. 29. in fine, & lib. 5. cap. 26. & lib. 30 cap. 12. & ſuper Ezech. homil. 14. circa illa verba Ezeche 40. *Et in manu viri calamus menſura ſex cubitorum, & palmo.* Idemque docent D. Bernardus ſerm. 52. in Cant. & ſer. 13. ad ſororem, & ſermone de 7. ſpiritibus, Auguſtinus in Pſalm. 94. & epiſt. 119. D. Baſilius ſerm. de Natiuitate Domini, Ambroſ. lib. 1. de fide ad Gratianum, Sancta Mater noſtra THERESIA in lib. qui inſcribitur, *Conceptus amoris Dei*, ſuper Cant. cap. 5. & 6. Diu. Ioannes Climacus gradu 27. Hugo l. 2. de anima c. 20. & de clauſtro animæ l. 4. c. 36. ſuper citata verba Apoc. Albertus Mag. de adhærendo Deo cap. 20. Bartholomæus à Martyr. 2. par. compend. c. 11. ibi: *Feſtinetq; ad Sancta Sanctorum, & ad internum illud ſilentium, in quo non humana, ſed diuina dumtaxat eſt operatio, ibi enim Deus ipſe eſt agens homo verò patiens.* P. Balthaſ. Aluarez relatus à Ludou. de la Puente in eius vita c. 13. P. Thom. de Villanueua in Cant. ſupra illa

Digitized by Google

illa verba: *Capite nobis vulpes paruulas.* Noſter Hieronymus à Matre Dei in annotationibus ad cap. illud 6. modò citatum Sanctæ Matris noſtræ THERESIÆ, noſter Didacus à IESV vbi ſupra, & communiter S. Patres, ac Doctores Myſtici.

Quæ etiam locutio non parum fundamentum habet in Scriptura Sacra: etenim Pſalm. 36. vbi vulgata noſtra habet: *Subditus eſto Domino, & ora eum*, eſt in Hebræo, *tace Domino, & expecta eum.* Vbi id, quod per verbum tacendi ſignificatur, nequaquam repugnat actui orandi, imò vtrumque coniungitur, quia taciturnitas illa, ſeu ſilentium in ſenſu ſupra explicato ſumitur, quod adhuc clarius exprimitur Eccleſ. 32. vbi dicitur: *Audi tacens: & pro reuerentia accedet tibi bona gratia.* Et in eodem ſenſu dicebat Samuel ad Deum. *Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus.* 1. Reg. 3. num. 10. quẽ locũ ad hoc propoſitũ bene explicuit Myſticus N. D. l. 3. Aſcen. Mont. Carm. c. 2. 41.

§. VII.

Nomen ſomni, & mortis Scriptura, & Patrum teſtimonijs confirmatur.

IMO non ſolum ſilentium, ſed etiam ſomnium appellatur à Patribus, & Doctoribus Myſticis huiuſmodi contemplatio, vt ſic eius quies magis denotetur, quam locutionem ex ipſamet Scriptura Sacra deprompſit Myſticus noſter Doctor cap. 14. Aſcenſ. Mont. Carmel. explicans illud Cant. 5. num. 2. *Ego dormio, & cor meum vigilat.* His verbis: *Quamuis enim potentiarum Animæ harmonia & concentus ceſſet, ipſius tamen intelligentia ad eum ſe modum habet, ſicuti expoſuimus: & idcirco ſapiens ſponſa tacita ſua hac de re obiectioni reſpondit dicens: Quamuis dormiam ego ſecundum id quod naturaliter mihi competit ab operatione deſiſtendo; meum tamen cor vigilat ſupernaturaliter ad notitiam ſupernaturalem eleuatum &c.* 42.

Quæ etiam locutio ſomnij habetur in eodem Canticor. lib. cap. 3. nu. 5. vbi ſponſus cernens animam ſibi dilectam in hac quieta contemplatione poſitam, ac veluti dormientem ſic loquitur *Adiuro vos filiæ Hieruſalem per capreas ceruoſque camporum ne ſuſcitetis, nec euigilare faciatis dilectam donec ipſa velit.* Quem locum ad hoc propoſitum optimè explicat Myſticus noſter Doctor in lib. qui inſcribitur, *Flamma Amoris viua*, Cant. 3. verſ. 3. §. 11 his verbis: *Quanti Deus faciat tranquillitatem iſtam, vel conſopitionem ſeu annihilationem ſenſus, optime ex illa tam notabili efficacique adiuratione, quam fecit in Canticis apparet, dum ait:* Adiuro vos filiæ Hieruſalem per capreas ceruoſque camporum, ne ſuſciteris neque euigilate faciatis dilectam, donec ipſa velit. *Quibus verbis ſignificauit quantum obdormitionem ſolitariamque obliuionem amet, quandoquidem ſolitaria hæc, & receſſus dedita animalia interponit &c.*

Ex quo ſtatim infert, quam reprehenſione, digni ſint illi, qui animam in hoc ſomno contemplationis relinquere nolunt, quaſi in illo inutiliter tempus conſumat, & eam ad alios actus diſcurſiuos minuſq; perfectos excitant. Vnde cõtra hos ſpirituales Magiſtros ſic ſubiungit. *At ſpirituales iſti Magiſtri nolunt quieſcere animam; ſed laborare ſemper, taliterque operari, vt non præbeat locum operationi diuinæ.* Et poſt pauca iterum addit. *Verum fortaſsis homines iſti bono ducti zelo in errorem labuntur, eo quod eorum ſcientia non ſe amplius extendat. non tamen propterea excuſati ſunt dum conſilia temeraria dant, non intellecta prius via ſpirituque quo anima ducitur: quod ſi illius notitiam non habent, cur rudem ſuam manum rei* 43.

quam

quam ignorant, adhibere non verentur, nec tales animas ad eos, qui melius eas intelligant, & dirigant, tranſmittunt? Nec enim exiguus res eſt oneris & culpæ in cauſa eſſe, vt ineſtimabilium bonorum iacturam faciat anima ob inepta conſilia, imo & tota peſſum eat &c.

44. Eundem ſenſum tribuit eiſdem Canticorum verbis Venerabilis ille Pater Balthaſar Aluarez in relatione ſuis ſuperioribus facta, circa ſuum orationis modum, quam refert citatus Pat. Ludouicus de la Puente cap. 13. ſuæ vitæ, vbi de hac quieta contemplatione loquens ſic ait, *Iſta quies videtur eſſe ſomnus ille, quem Deus præcipit habere animas in Canticis*: Adiuro vos filiæ Hieruſalem ne ſuſcitetis, neque euigilare faciatis dilectam quoad vſque ipſa velit. *Reſpondet Sponſa: vox iſta, Dilecti mei eſt: talis buccella, tam ſecura, ac dulcis ab ipſius ſolummodo manu prouenire poteſt, &c.* Quam explicationem prius tradiderant D Bernard. ſerm. 52. in Cant. Anſelmus, Rupertus, & D. Thom. ſuper eundum locum, qui omnes Patres eadem ſomni locutione ad hoc propoſitum vſi fuere.

45. Eadem ſomni locutione vtitur San. Mat. noſtra THERESIA cap. 19. ſuæ vitæ in principio, & cap. 5. & 6. libri, *Conceptus amoris Diuini &c.* in Cant. & in annotationibus ad illud cap. 6. noſter Hieronymus à Matre Dei. Præterea Ricardus in Pſalm. 4. pluresque alij Doctores, quæ etiam locutio fundamentum habet in eo, quod dicitur Gen. 2. *Miſit Deus ſoporem in Adam*, vbi alij legunt, *Miſit Deus extaſim in Adam*, intelligentes per illum ſoporem, ſeu ſomnum, ſublimem quandam contẽplationem, ſic namq; interpretantur illum locum D. Ambroſius lib. 2. de Iacob. D. Gregorius lib. 4. moral. cap. 30. Chryſoſtomus homil. 15. in Geneſ. Iſidorus lib. 7. ethimologiarum cap. 8. & alij expoſitores, quibus quoad prædictam locutionem conſentiunt B. Thomas de Villanueua in Cant. fol. 123. pag. 1. col. 1. relatus à Magiſt. Baſilio Legionenſi in Defenſorio citato, propoſitione ſexta, & Suarez lib. ſecundo de oratione cap. 12. num. 3.

46. Imo D. Bernardus ſerm. 55. in Cant. non ſolùm nomen ſomni huic contemplationi tribuit, ſed etiam nomen mortis. quo etiam loquendi modo vſus fuit D. Gregorius lib. 6. moral. cap. 17. Sancta Mater noſtra THERESIA cit. cap. 6. in Cant. & ex Diuo Dionyſio idem aſſerit Diuus Bonauent. itiner. mentis in Deum, cap. 7.

§. VIII.

Annihilationis nomen, & locutio ex Sacra Scriptura, & Sanctis Patribus confirmatur.

47. TANDEM propter eaſdem rationes nomine annihilationis ad ipſum explicandum frequenter vtuntur ſancti Patres, & Doctores Myſtici, non quidem, quia exiſtiment animam ſuum eſſe naturale amittere & quoad illud in nihilum redigi, ſed quia ſuum naturalem, & ex propria inquiſitione operandi modum amittit, vt in Deum per amorem transformetur, modumque valdè ſuperiorem, & diuinum operandi habeat, ad eum modum quo de ſemetipſo dicebat Paulus, *Viuo ego, iam non ego: viuit verò in me Chriſtus.*

Accedit etiam, alia ratio deſumpta ex eo, quod dum anima in contemplatione, id quod

Digitized by Google

quod ex ſe habet in conſpectu diuinæ maieſtatis cognoſcit, ac ſemetipſam Deo comparat, ſtatim ſe tanquam nihilum ante Deum reputat, iuxta illud: *Omnes gentes, quaſi non ſint, ſic ſunt coram eo, & quaſi nihilum, & inane reputatæ ſunt ei.* Iſai. 40. n. 17. ſuamque vilitatem cognoſcens, ita ſe Deo ſubmittit, ac ſemetipſam humiliat, vt ſe annihilare videatur, iuxta illud Pauli ad Philip. 2. *Semetipſum exaninauit formam ſerui accipiens.*

Iuxta hos ergo ſenſus veriſſima eſt hæc locutio, qua frequenter vtuntur S. Patres, 48.
vt Nazianzen. orat. 17. Tertul. lib. 3. contra Marcionē, Bernard. ſer. 71. in Cant. Rusbrochius de vera contempl. c. 64. S. Vicentius Ferrer in libello de vita ſpirituali, vbi inter duodecim res, quas pro vita ſpirituali aſſequēda aſſignat, quarto loco numerat ſui ipſius annihilationem, Dionyſ. Carthuſ. de fonte lucis, art. 17. vbi ad hoc propoſitum explicat illud Pſ. 72. n. 22. *Ad nihilum redactus ſum, & neſciui.* Henricus Arphius li. 3. Myſticæ Theologiæ par. 3. c. 23. Roſignolius l. 5. diſciplinæ Chriſtianæ perfectionis c. 24. Aluarez de Paz to. 2. de vita ſpirituali l. 4. de effectibus humilitatis p. 4. c. 6. in fine, noſter Didacus à Iesv loco ſæpè citato, diſcurſu 1. pluresque alij Doctores.

§. IX.

Concluſio totius capitis.

EX quibus omnibus ſatis ſuperq; conſtat ſenſum harum locutionum, prout à Myſtico N. Doctore, alijſqq Sanctis PP. Doctoribuſq; Catholicis iam citatis habentur, eſſe longè diuerſum ab eo, quem in ſimilibus locutionibus intēdunt hæretici, qui Illuminati dicuntur, imò & illis contrarium; vt manifeſtè conſtabit conferendo has locutiones, iuxta earundē ſenſum à prædictis Doctoribus intentum, & à nobis declaratum, cum ſimilibus locutionibus, iuxta ſenſum prædictorum Illuminatorum, quem ſupra in 1. parte, huius Elucidationis cap. 8. ex Rusbrochio, & alijs propoſuimus, quem etiam erroneum ſenſum Illuminati huius ætatis ſequuntur. 49.

Vnde ad iudicandum de his locutionibus, nequaquam ad externum dumtaxat earum ſonum attendendum eſt, nec ex eo, quod aliquibus ex his vocibus, v. g. otij, quietis, annihilationis &c. prædicti hæretici ad ſuos explicandos errores abutantur, ſtatim huiuſmodi locutiones tanquam ſuſpectæ, vel erroneæ reijciendæ, ac damnandæ ſunt in elijs Doctoribus Catholicis, in quibus ex ipſomet eorum contextu, & declaratione antecedentibuſque, & ſubſequentib. conſtat longè diuerſum, imo & contrarium ſenſum habere, ſiquidem multoties contingere ſolet, vt eadem locutio quoad externum ſonum, quæ ab hæreticis frequenter vſurpatur, in Doctoribus Catholicis, imò & in ipſamet Scriptura S. habeatur, propter diuerſam tamen cōtextus ſeriem Catholicum, & veriſſimum ſenſum obtineat, vt ſupra 1. parte Elucidationis cap. 3. per totum, & cap. 9. à num. 10. fuſe oſtendimus.

Vnde cum euidenter oſtenſum ſit prædictas locutiones apud Myſticum noſtrum Doctorem eſſe omnino liberas ab erroneo hæreticorum ſenſu, imò illis aduerſari, eundemque obtinere ſenſum, quem apud Eccleſiæ Patres, & Doctores Catholicos obtinet, nulla ratione poſſunt in illo damnari, vel tanquam ſuſpectæ haberi, niſi eodem prorſus modo apud Sanctos Eccleſiæ Patres reliquoſque Doctores Catholicos damnentur, vel ſuſpecta habeantur, quæ tamen ſuſpicio de tot Eccleſiæ Patribus proculdubio impia eſſet.

Digitized by Google

producere, quam pati videatur, & hæc fortaſſe eſt illa inſignium Heroum paſſio, quam Hieroteus ſuſtinebat: qui doctus fuiſſe aſſeritur non ſolum dicens, ſiue ſciens, verum & patiens diuina, & iuxta hunc dicendi modum reſponderi debet eas potentias diuinam caliginem ingreſſas, non ita ſilere, vt nihil omnino agant, ſed intellectum altiſſima, & tranquilliſſima contemplatione, voluntatem ſuauiſſima fruitione paſci, at hæc in vnione Myſtica tam ſedare tranquilleque fieri, vt potentiæ ſilere, hoc eſt tam ſuaui Dei intus agentis actione fieri videantur, ac ſi prorſus nihil agerent, ſed ab alio productos actus tantummodo reciperent.

16. Eundem ſenſum declarauit noſter Thomas à IESV, lib. 5. de contemplatione capite 13. ibi: *Stabiliendum eſt in hac Myſtica, ac ſupereminentiſſima anima cum Deo vnione inueniri ſimul Dei altiſſimam cognitionem ſiue contemplationem, quæ licet non ab omnibus, qui diuina patiuntur, ſentiatur, tum propter vehementem amorem, & declarationem, quæ illam ſupereminentem animæ cum Deo vnionem, & amplexum comitantur, quibus ita anima intenſio abſorbetur, & ab alijs abſtrahitur operationibus, vt nulla ratione ſupra ſe ipſam, vel ſupra eius potententiarum actus valeat reflecti.* Iuxta quem etiam ſenſum prædictas locutiones explicat, & approbat Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio cit. propoſit. 3. num. 16.

17. Quod autem in hac ſublimi contemplatione, mens ſine labore, ſed cum magna delectatione operetur, docent D. Thomas 2. 2. quæſt. 180. artic. 7. D. Auguſtinus lib. 12. de Geneſ. ad literam ſerm. 27. de verbis Domini, lib. de correctione, & gratia cap. 2. & lib. 10. confeſ. cap. 40. D. Hieronymus in regula Monaſtica cap. 26. Ricardus tractatu de gradu violentæ charitatis, Gregorius lib. 24. moral. cap. 5. & homil. 14. in Ezech. D. Bonauent. itiner. 6. æternitatis, diſtinctione 1. Sancta Mater noſtra THERESIA cap. 17. ſuæ vitæ, ibi: *In tam ſublimi orationis gradu in quo conſtituta eſt, intelligit hoc ſe ſine vlla intellectus defatigatione facere, niſi quod hic meo iudicio velut conſternatus hæreat, apud ſe conſiderans quam bene Dominus hortulani partes expleat, dum non vult, vt hic laborem vllum ſubeat, ſed dumtaxat florum, iam redolere incipientium odore ſeſe oblectet &c.* Myſticus noſter Doctor lib. 2. Aſcenſ. Mont. Carmel. cap. 14. ibi. *Quamobrem ſtatim ac ſeſe in oratione conſtituerit (inſtar illius, qui aquam ad bibendum in promptu habet) ſuauiſſimè bibit abſque labore: nec indiget amplius præteritarum conſiderationum, formarum, ac figurarum aquæductibus &c.* Et capit. 15. ſequenti ibi: *Quæ pacifica notitia obtenta, non diſcurrit, nec laborat iam potentijs anima; tunc enim verius dici poterit, intelligentiam & ſuauitatem in ea quaſi paſſiue ſe habente fieri, ſeu produci; quam quod ipſamet aliquid operetur; ſed ſolummodo iſtud illi incumbit, vt attentam cum amore habeat ad Deum animam, &c.* Et citato cap. 14. id optimis comparationibus explicuit, inquiens, quod inter actus diſcurſiuos, & actum huius quietis contemplationis: *Eſt idem diſcrimen quod eſt inter operantem & fruentem opere iam perfecto; vel quod eſt inter viæ laborem & requiem, quæ in viæ termino reperitur, vel illud quod eſt inter cibos præparantem, vel iam præparatos edentem, & guſtantem.* Taulerus cap. 12. inſtit. Gerſon cap. 8. de Monte contemplationis, ac denique communiter omnes, qui de contemplatione diſſerunt.

Hac ergo de cauſa merito tunc anima nihil operari dicitur, quamuis reuera operationem naturalem, tam intellectus, quàm voluntatis, ac valdè eleuatam magna cũ vo-

Digitized by Google

voluptate,& delectatione eliciat,imo adhuc in communi noſtro loquendi modo, cum aliquid ſine labore, ſed cum magna voluptate efficimus, dicere ſolemus, *Ego nihil ago hac in re.*

Tertia deinde ratio, propter quam Myſticus noſter Doctor, alijque Sancti Patres,ac Doctores Myſtici prædictis locutionibus vtuntur, eſt, quia in hac ſublimi contemplatione mens ſupra ſuas operationes non reflectitur, nec intelligit ſe operari:quoties enim ſine hac reflectione operamur,facilè operationis noſtræ obliuiſcimur,imò,& videtur nobis nihil nos operari, vt docuit Phil. lib. 1. de memoria capite 1.& D.Thomas 3.part.quæſt.83.art.vltimo ad 5. 18.

Quod autem mens in hac ſublimi contemplatione ſine huiuſmodi reflexione operetur,docet S. Mater noſtra THERESIA cap.16.ſuæ vitæ ibi. *Vult Dominus,ita hic hortulanum adiuuare,vt ipſe quodammodo hortulanus ſit,& quidquid faciendum eſt, faciat. Eſt quidam potentiarum animæ ſomnus, vt quæ nec penitus perduntur, nec,quid agant, intelligant, &c.* Et in lib.qui inſcribitur, *Conceptus amoris Dei &c.* cap.6 explicans illa verba Cant. 2. introduxit me Rex in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem, ſic inquit: *Verum quoque eſt,quod ne ad amandum quidem ſeſe excitatam inueniat. Sed ô beatum ſomnum, ter fœlicem ebrietatem, quæ ſponſum eo ſupplere agit, quod anima per ſe ipſa præſtare non poteſt; dum ſcilicet mirabili quodammodo ordinat, vt omnibus potentijs mortuis aut dormitantibus, amor maneat viuus,& ipſomet non intelligente quomodo operetur Dominus ordinet, vt tam mirabiliter operetur,vt cum ipſo amoris Domino,Deo inquam, vnum quid factus ſit &c.* Quod in eodem cap.ſæpè repetit.

Id ipſum docet Venerabilis noſter IOANNES citato cap.14. lib.ſecundi Aſcenſ. Montis Carm. ibi: *Illud tamen alta mente hoc loco perpendendum eſt,notitiam hanc de qua loquimur,generalem,eſſe aliquando adeo ſubtilem, ac delicatam; (præſertim quando ipſa in ſe eſt purior,ſimplicior, perfectior, ſpiritualior & intimior) vt anima, quam occupat, minimè illam animaduertat,neque percipiat &c.* Quod in eodem cap.& alibi ſæpè repetit, ſpecialiter verò in lib.qui inſcribitur, *Flamma amoris viua &c.* Cant.tertio, verſiculo 3.§.6.ibi: *Quod cum ita contigerit,vt nimirum ſentiat ſe anima in ſilentio & auditione collocari; amoroſa etiam de qua locutus ſum aduertentia ſimpliciſſima eſſe debet, abſque ſollicitudine ſeu reflexione aliqua:ita vt quaſi obliuiſcatur illius,vt tota auditioni inhiet: vt hac ratione libera remaneat ad id,quod tunc ab ea requiritur.* 19.

Conſonat citatus Bartholomæus à Martyribus c.13. compendij ſpiritualis §.3. ibi: *Similes fiunt paruulo matrem amplexanti, vbera ſugenti, qui plerumque nihil videt, aut audit,aut ſaltem ſe videre,& audire non indicat.* Id ipſum docet Suarez tom.2. de Religion. lib.1.de oratione capite 4.numer.7.& lib.2.cap.13.numero 24.ibi: *Cogitatio de ipſomet Deo melius coniungitur cum ipſius amore, quam cogitatio, vel cognitio ipſius amoris, nam hæc eſt cogitatio rei creatæ,quæ per ſe non conducit ad talem amorem,imò contingit, vt cum anima fertur in Deum per amorem,ſi occupatur circa ſe ipſam,& circa ſuos actus,quaſi reflectendo ſupra illos, & cogitando quid agat,diſtrahatur,& tepeſcat in amore Dei,&c.* 20.

Idemque docent Baſilius Legionenſis, & noſter Thomas à IESV locis citatis, Aluarado tom.1. lib. 2. cap. 43. & numer.6. Magiſter Luiſius Legionenſis in Apologia pro libris S.Matris noſtræ THERESIÆ,vbi eiuſdem ſanctæ locis id ipſum 21.

ipſum oſtendit. Pro quo etiam facit illud, quod refertur de Sancto Abbate Iſaac, quod ſcilicet ſæpe perpendere ſolebat illam magni Antonij ſententiam aſſerentis, non eſſe perfectam orationem illam, in qua Monachus ſuam cognoſcit orationem.

Propter hunc ergo reflexionis defectum ſæpè aſſerunt Doctores Myſtici, & cum eis Venerabilis noſter IOANNES, eum, qui hac perfecta contemplatione afficitur, non operari, id eſt, nequaquam ſcire, aut aduertere ſe operari, ſuæque operationis obliuiſci, imò illam prorſus ignorare, ſibique videri eſſe ſine operatione, quod etiam ſæpè in nobiſmetipſis, quoties ſine hac reflexione operamur, experimur.

22. Quarta tandem ratio, propter quam meritò Myſticus noſter Doctor, alijque Sancti Patres, & illuſtres Doctores prædictis locutionibus vſi fuere, eſt, quia in ſublimi illa contemplatione, quamuis anima actum cognitionis, necnon, & amoris ad illum ſubſecuti verè eliciat, quia tamen per viam negationis, ſeu remotionis procedit, cognoſcendo, ſcilicet, non *Quid Deus ſit*, ſed *quid non ſit*, quæ eſt illa altiſſima caliginoſa cognitio, de qua ſupra in Elucidatione ſecundæ propoſitionis diſſeruimus, quamque Diuus Dionyſius, & alij Myſtici Doctores præcipuè ſuadent, ideò potius ignorare, & operationibus cognoſcitiuis carere, quàm aliquid cognoſcere dicuntur.

23. Hac enim ratione D. Dionyſius in lib. de Myſtica Theologia cap. 1. ſic Timotheum alloquitur: *Tu verò Timothee chariſſime intentiſſima contuendis ſpectaculis Myſticis exercitatione, & ſenſus linque, & intellectuales operationes, & ſenſibilia, & intelligibilia omnia; & quæ non ſunt, & quæ ſunt omnia, vt illi iungaris, qui ſuper omnem ſubſtantiam, omnemque ſcientiam eſt, ignotè pro viribus te ipſum intende, &c.* Vbi verba illa: *Linque intellectuales operationes*, necnon & illa, *ſuper omnem ſcientiam ignotè*, perpendenda ſunt, in quibus hæc operationum intellectualium carentia rigoroſius, quàm in locutionibus Venerabilis noſtri IOANNIS ſtabilitur, quod etiam in eodem c. 1. circa finem idem D. Dionyſ. repetit, ſic inquiens: *Tum verò ipſa quoque viſibilia, atque intellectualia contemplator linquens, ingreditur ignorationis Myſticam profectò caliginem, in qua omnia ſcientiæ, & cognitionis præſidia terminans, totus in ea fit, qui tactum penitus, viſumque refugit, tranſcenditque omnia, penitus autem ignoto ſcientiæ omnis, & cognitionis vacatione, præſtantiori modo coniunctus, & eo quoque ipſo, quod nihil cognoſcit, ſupra ſenſum mentemque cognoſcens, &c.* Quibus etiam locutionibus vtitur c. 7. de diuinis nominibus, ſic Theologiam Myſticam deſcribens: *Eſt igitur auguſtiſſima Dei ſcientia, quæ per ignorationem ſcitur in coniunctione illa, quæ ſuperat ſenſum, quando mens omnia entia tranſiliens, & ſe ipſam demum linquens, coniuncta fuerit lucidiſſimis radijs inde, atque illic inſcrutabili ſapientia profundo illuſtrata &c.*

24. Ecce qualiter ſæpè D. Dionyſius ignorationem, carentiã cognitionis & ſcientiæ, derelictionẽ omnium intelligibiliũ, in hac ſublimi contemplatione ſtatuit, non quidẽ, quia omnem actum cognoſcitiuũ ab intellectu elicitũ excludere voluerit, ſed in ſenſu iam dicto, quia ſcilicet tunc cognoſcitur per remotionem, *quid Deus non ſit*, nequaquam autem affirmatur, *quid poſitiuè ſit*, qui cognoſcendi modus potius ignorantia, cognitioniſque defectus, quàm cognitio meritò appellatur.

Vnde iuxta hunc ſenſum interpretatur Diuus Thomas, D. Dionyſium ſupra cit. cap. 7. de diuinis nominibus ſic inquiens: *Rurſus autem eſt alia perfectiſſima Dei cognitio, per*

Digitized by Google

per remotionem, ſcilicet quod cognoſcimus Deum per ignorantiam, per quandam vnitionem ad diuinam ſupra naturam mentis, quando ſcilicet mens noſtra recedens ab omnibus alijs, & poſtea etiam dimittens ſe ipſam vnitur ſuperſplendentibus radijs Deitatis, in quantum ſcilicet cognoſcit Deum eſſe non ſolum ſupra omnia, quæ ſunt infra ipſam, ſed etiam ſupra ipſam, & ſupra omnia, quæ ab ipſa comprehendi poſſunt, &c.

In quo etiam ſenſu adducta verba Dionyſij ex fine capitis primi de Myſtica Theologia explicat Ambroſius Florentinus Abbas, Generalis ordinis Camaldul. ita inquiens: *Tunc quando contemplator ad Myſticam Dei cognitionem adſpirat creaturarum omnium, tum corporearum, tum incorporearum imagines relinquens, ſecretam quandam in nebulam abdit ſe, vbi mira eſt ignoratio: ibi enim amittit omnia ſcientia, cognitioniſque adminicula, hoc eſt, ſimulacbra, quibus hominis nititur cognitio, iamque omni obſtaculo expeditus totus voluntatem, ſiue affectum fit, hoc eſt, transformatur in eum, qui tangi, viderique nequit à viatoribus, & qui cum ſit Dominus vniuerſorum, nec ſe ipſo altior eſſe queat, nullius eſt, nec ſui quidem ipſius: modus autem transformationis hic eſt, vt Deo penitus per aſſertiones ignoto, ſcientia omnis, & cognitionis aſſertricis vacatione, præſtantiori modo, id eſt, per ablationem, ſeu negationem cognoſcens, affectu intimo coniungatur, & eo ipſo, quod nihil aſſerendo, ſed omnes expoſitiones auferendo, cognoſcit altius multo Deum ſupra ſenſum mentemque, hoc eſt, mentis conceptum aſſertiuum cognoſcit, &c.* 25.

In quo etiam ſenſu interpretatus eſt Sanctum Dionyſium Dionyſius Carthuſianus in commentarijs capite 1. Myſticæ Theologiæ, & alibi ſæpè, quod etiam optimè explicuit Suarez tom. 2. de Religion. lib. 2. de oratione cap. 12. numer. 20. ibi: *Quocirca ignoratio Dei de qua loquitur Dionyſ. non eſt ignorantia priuationis, aut praua diſpoſitionis ſic enim ignoratio Dei ſumma eſt imperfectio, per ignorantiam ergo intelligit quandam Dei cognitionem, per quam potius cognoſcitur*, quid Deus non ſit, *quam quid ſit, & ideò ignoratio eſſe dicitur, &c.* 26.

Quod confirmari poteſt ex illa reuelatione facta Sanctæ Matri noſtræ THERESIÆ, vt ipſa refert in lib. ſuæ vitæ cap. 10. cum enim illa ſcire deſideraret, quid in Myſtica vnione intellectus operaretur, reſpondit ei Dominus, vt ipſa refert dicto capite ſuæ vitæ: *Cum nequeat comprehendere hoc quod intelligit, eſt non intelligendo intelligere, &c.* Hac ergo ratione optimo iure Myſticus noſter Doctor, alijque Sancti Patres prædictis locutionibus ſupra in hac propoſitione relatis, quæ in hoc ſenſu veriſſimæ ſunt, vſi fuere, de quo videri poteſt noſter Thomas à Ieſu lib. 5. de diuina contemplatione cap. 13. & hanc explicationem ipſemet Venerabilis noſter IOANNES adhibuit lib. 3. Aſcenſ. Mont. Carmeli capite 1. ibi: *Cum autem verum ſit, (vt eſt veriſſimum) debere animam potius cognoſcere Deum per id, quod non eſt, quam per id quod eſt; vt ad illum pergere poſſit; neceſſarium omnino eſt nullo admittere modo, ſed abnegare quidquid ex omnibus ſuis apprehenſionibus, ſiue naturalibus, ſiue ſupernaturalibus abnegari poteſt. Quam ob cauſam idem nunc cum memoria faciemus, ex proprijs naturalibus limitibus eam educendo, & ſupra ſeipſam (hoc eſt) ſuper omnem diſtinctam notitiam poſſeſſionemque apprehenſibilem, ad ſublimem ſpem incomprehenſibilis Dei, illam ſubleuando &c.* 27.

Propter has ergo rationes, quarum quælibet, & multo magis omnes illæ ſimul ſumptæ, de ſe ſufficientiſſimæ ſunt, meritò Myſticus noſter Doctor prædictis locutionibus, quæ in hac propoſitione referuntur, vſus fuit, communem Sanctorum

Digitized by Google

ciplina Chriſtianæ perfectionis lib.5.cap.11. Aluarez de Paz tom. 1. de vita ſpirituali
lib. 2. part.5.cap.41.& lib.4.part.2.cap.23. noſter Ioannes à IESV Maria de Myſtica
Theologia cap.6.& plures alij.

Sed optimè, vt ſolet, locutione hac vſa fuit, eamque explicuit Sancta Mater noſtra 31.
THERESIA cap. 18. ſuæ vitæ. referens reuelationem illam ſibi à Deo circa hoc fa-
ctam, in qua tale à Deo accipit reſponſum. *Et quia quæ intelligit nequit comprehendere, hinc
perinde eſt atque ſi intelligendo non intelligeret*, ſtatimque ipſa ſubiungit: *Hic omnes potentiæ de-
ficiunt, & taliter ſuſpenduntur, vt nullo modo percipi poßit, ſicut dictum eſt, illas operari. Si alicuius
myſterij meditatione iam occupabatur, ita mox ipſum de memoria elabitur, ac ſi nunquam eius me-
miniſſet aut de eo cogitaſſet ſi in libro legat, mox lectorum non recordatur, aut quouſque peruenerat;
idē quoq; in oratione vocali vſu venit. Adeo vt importuni huius papilionis (memoriæ inquā) alæ hic
adurantur. & ſe ipſa iam mouere amplius non poßit. Voluntas quidē amando maxime occupetur o-
portet, ſed tamē, quomodo amet, non intelligit. Intellectus deniq; ſi quid intelligat, nō intelligit, quo-
modo intelligat; ſaltē nihil eorū quæ intelligit poteſt cōprehendere: equidē non puto ipſum quidquam
intelligere; nam ſicuti iā dixi, hoc non intelligitur, & quomodo id fiat, plane ego intelligere non valeo.*
Et c.10. eiuſdē libri ſic inquit: *Intellectus (quantū mihi videtur) non diſcurrit, non tamen amit-
titur: ſed vt dico non operatur &c.* Et cap.12. *Et admirandi & in quo ſe interim occupet
materiam dat; & efficit, vt etiam ſine mentis diſcurſu breuißimo tempore plus intelligat, quam nos
omni noſtra diligentia plurimis annis poſſemus comprehendere &c.* Et cap. 23. ſuæ vitæ ait, quod
in illa oratione, quam ipſa vocat quietis: *nihil cogitabam, nec cogitare quid poteram.* Quā
doctrinam repetit cap.17.18.& 26. ſuæ vitæ, & Manſione quinta cap. 1. & in lib. viæ
perfectionis cap.30.& alijs in locis relatis à Magiſtro Luiſio Legionenſi in apologia
ſupra citata;

§. IV.

Ex Theologorum doctrina, & locutione amplius eadem locutio confirmatur.

SEd, vt plura alia teſtimonia, in quibus eadem continetur locutio, omittamus, ſuffi-
ciat pro huius locutionis euidenti approbatione, quod prædicta contemplatio 32.
communiter à Sanctis Patribus otium appellatur, imò & Philoſ.10. ethicorum natu-
ralem contemplationem, quæ longè inferior eſt, vacationē appellauit, non quia in il-
la detur ceſſatio ab operatione, ſed quia huiuſmodi operatio, propter rationes ſupra
adductas, prædicta nomina, ſicuti, & nomen quietis, & alia ſimilia promeretur. Quæ
omnia coniunxit D. Tho. in 3. diſt. 35. q.1. ar.2. quæſtiunc. 1. vbi in ſecundo argumento
ſic habet *Vita contemplatiua à ſanctis otium dicitur, & Philoſophus etiam 11. ethicorum dicit i-
pſam vacationem, ſed voluntas eſt vis motiua, cum ergo motus otio, & vacationi repugnet, videtur,
quod vita contemplatiua non conſiſtat in actu affectiue, ſed ſolum in actu cognitiuè.*

Cui argumento ſic reſpondet; *Ad ſecundum dicendum, quod voluntas non ſolum eſt moti-
ua quantum ad exteriores motus, qui vacationi repugnant, ſed etiam motuum interio-
rum etiam ipſius intellectus, qui quidem motus æquiuoce dicuntur, vt patet in tertio de anima
ſunt enim actus perfecti, & ideo magis aßimilantur quieti, quam motui, &c.* Ecce qualiter hu-
iuſmodi locutio non ſolū apud Myſticos, ſed etiā apud Scholaſticos, & Philoſophos

Digitized by Google

communis ſit, quæ confirmatur ex illo Pſalm. 45. *Vacate, & videte quoniam ſuauis eſt Dominus.* Vbi vacatio, ſeu otium ſimul cum viſione conſtituitur, ad denotandum huiuſmodi otium, ſeu vacationem non excludere actus à potentijs elicitos, ſed eos modo quodam ſuperiori, & valde quieto ſecum afferre, iuxta quem etiam ſenſum referens D. Stephanus ſublimem illam Moyſi viſionem de rubo ardenti dixit, *Tremefactus Moyſes non audebat conſiderare.* Actorum 7. n. 32. quamuis reuera actum ſublimis contemplationis tunc Moyſes exercebat.

33. Idipſum optimè confirmatur ex eo, quod docent Theologi cum D. Thom. 1. 2. quæſt. 111, artic. 2. ſcilicet, *Gratiam operantem eſſe illam, quam Deus in nobis, ſine nobis operatur, ſeu quæ datur ad effectum, in quo mens noſtra eſt mota, & non mouens*, Quæ tamen doctrina nullatenus excludit, quod mens noſtra eliciat illos actus, reſpectu quorum datur gratia operans: cum enim ſint actus vitales, non poſſunt non à potentijs vitalibus elicitiuè procedere, hactenus tamen verificatur prædicta locutio, quatenus prædicti actus, vt exeunt à gratia operante, non eliciuntur liberè ab ipſis potentijs, atque adeò in hoc ſenſu dicitur mens noſtra non ſe mouere ad illos. Simili ergo modo, iuxta phraſim Myſticam, quamuis in ſublimi hac contemplatione reperiantur actus eliciti à potentijs vitalibus, tamen meritò dicitur, tunc ipſas potentias non ſe mouere ad illos, quatenus, etſi elicitiuè, & liberè eos producant, non tamen mouent ſe ad illos modo proprio, ſeu ex propria induſtria, nec cum inquiſitione, vel labore, nec per modum motus, ſed per modum quietis, propter ea, quæ iam explicuimus.

§. V.

Alia locutio contemplationem potius in paſſione, quam in actione conſtituens teſtimonijs Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum comprobatur.

34. ET ex hoc à fortiori comprobata, & explicata manet locutio illa apud eoſdem Patres, & Doctores Myſticos valde communis, quod ſcilicet illa ſublimis contemplatio potius ſe habet per modum paſſionis, quã per modum actionis, ſeu quod tunc mens potius ſe habet paſſiuè, quam actiuè, quamuis re vera operationes vitales, & liberas, atque adeò actiuè ab illa procedentes eliciat, eo quod reſpectu talium actionum ſpeciali modo à Deo mouetur, & excitatur, eiuſque ductum, non autem propriam induſtriam, & excitationem ſequitur, iuxta quem etiam ſenſum D. Dionyſ. cap. 2. de diuin. nomin. §. 4. de diuino Hierotheo dicere ſolebat, quod erat patiens diuina: quem modum loquendi ibidem ſequitur D. Thomas, necnon, & Theodor. Actor. 1. ſuper illud, *Factum eſt in mentis exceſſu.* Rusbruch. lib. de ornatu ſpiritualium nuptiarum cap. 71. vbi de hac contemplatione loquens ait: *Quod in ea diuinam operationem tanquam mera creatura patiantur oportet*, & inferius; *Operatio diuina horis omnibus nos mouens, vrgens, incitans, introrſum trahens, &c.* Qua etiam phraſi vſus fuit D. Paulus ad Rom. 8. dicens *Quicumque ſpiritu Dei aguntur, hi ſunt Filij Dei.* Ecce qualiter Filios Dei agi ſpiritu Dei (quod paſſionem denotat) non autem ſemetipſos agere, docet, quamuis re vera eliciant operationes, ad quas ex ſpiritu Dei mouentur. Quod

Quod optimè explicuit D.Tho.ſuper hunc Pauli locum lect 13. inquiens: *Homo* 35.
autem ſpiritualis non tantum inſtruitur à Spiritu ſancto, quid agere debeat, ſed etiam cor eius à Spiritu ſancto mouetur, ideo plus intelligendum eſt in hoc, quod dicitur: Quicumque ſpiritu Dei aguntur. *Illa enim agi dicuntur, quæ quodam ſuperiori inſtinctu mouentur. Vnde de brutis dicimus, quod non agunt, ſed aguntur, quia à natura mouentur, & non ex proprio motu, ad ſuas actiones agendas, ſimiliter autem homo ſpiritualis non ex motu propriæ voluntatis principaliter, ſed inſtinctu Spiritus ſancti inclinatur ad aliquid agendum, ſecundùm illud Iſai 56.* Cum venerit quaſi fluuius violentus, quem ſpiritus Dei cogit. *Et Lucæ 4. quod Ieſus agebatur à ſpiritu in deſerto, non tamen per hoc excluditur, quin viri ſpirituales per voluntatem, & liberum arbitrium operentur, quia ipſum motum voluntatis, & liberi arbitrij Spir. ſanctus in eis cauſat, ſecundum illud ad Phil.* 2. Deus eſt qui operatur in vobis velle, & perficere, &c. *Hucuſque Doctor Angelicus.*

Cuius rei philoſophicam rationem aſſignauit idem D.Tho. quæſt. vnica de vnione Verbi artic.6. ibi. *Conſiderandum tamen, quod ſi virtus, quæ eſt actionis principium ab alia ſuperiori virtute moueatur, operatio ab ipſa procedens non ſolum eſt actio, ſed etiam paſſio, in quantum ſcilicet procedit à virtute, quæ à ſuperiori mouetur.*

Conſonat D.Proſperus lib. ſententiarum Auguſtini num.30. ibi. *Plus eſt procul dubio* 36.
agi, quam regi, qui enim regitur aliquid agit, ideò regitur, vt rectè agat, qui autem agitur, agere ipſe aliquid vix intelligitur, & tantum præſtat voluntatibus noſtris gratia Saluatoris, vt non dubitet Apoſtolus dicere, quotquot ſpiritu Dei aguntur, hi Filij Dei ſunt; nec aliquid in nobis libera voluntas melius agere poteſt, quam vt illi ſe commendet, qui male agere non poteſt, &c. Super quem etiam Apoſtoli locum ſic ad propoſitum noſtrum loquitur Caietan. *Cùm audis: Spiritu Dei aguntur, caue ne furorem intelligas, ne velut amentes agi homines ſpiritu Dei intelligas, ſed obedientiam talem, ac tantam ſpiritus noſtri exhiberi Spiritui ſancto habitanti in viris perfectis, vt parendo agantur obſequentiſſimè à Spiritu ſancto habitante in eis, agitur autem non ſolùm inuitus, aut neſcius, ſed etiam promptiſſimè obſequens, &c.*

Quod etiam ibi explicuit Toletus ſic inquiens. *Agi ſpiritu Dei eſt opera facere ſecundum* 37.
ſpiritum, quorum motor, & autor primus eſt ſpiritus Dei inhabitans in iuſtis per gratiam, virtutes, & dona &c. Vnde merito Beda ibi ſic diſſerit: *Dicet mihi aliquis, ergo agimur non agimus; reſpondeo, imò, & agis, & ageris, & tunc benè agis ſi à bono ageris ſpiritus enim Dei, qui te agit, agenti adiutor eſt tibi.* Quæ verba deſumpſit ex D. Auguſtino ſerm. 3. de verbis Apoſtoli, & Benedictus Iuſtinianus ſuper eundem locum ſic inquit: *Ducimur igitur, atque agimur, ſed nobis conſentientibus, & liberè diuinæ motioni reſpondentibus, ita tamen maluit loqui Apoſtolus, vt vim atque efficaciam diuinæ gratiæ oſtenderet* Tandem D. Auguſt. lib. de correct. & gratia cap.2. ſic ait: *Intelligant ſi Filij Dei ſunt, ſe ſpiritu Dei agi vt quod agendum eſt, agant, & cum egerint, illi à quo aguntur gratias agant, aguntur enim, vt agant, non vt ipſi nihil agant.*

Nec huius locutionis oblita fuit Sancta Mater noſtra THERESIA, eam namque habet cap 17. ſuæ vitæ ibi. *His orationis modus iam vtcumque ſufficienter expoſitus eſt, nec non quid animam, quæ eum habet, facere oporteat, aut potius, quid Deus in ea faciat: ipſe enim eſt, qui hortulani partes iam ſubit, illam autem vult requieſcere & lætari; ita vt voluntas in gratias illas, quibus fruitur, dumtaxat conſentiat, ſeque reſignare debeat ad omnia, quæcumque vera ſapientia in ipſa operari volet &c.* Id ipſumque docet in omnibus locis ſupra num.31. citatis, in quibus potentiarum ſuſpenſionem, ceſſationem, otiumque, & quietem in hac contemplatione conſtituit.

39. Vnde hunc loquendi modum, paſſionem potius quam actionem in hac ſublimi contemplatione ſtatuentem approbant, & ſequuntur, præter recenſitos Patres, & Doctores, plures alij, vt ſæpè relatus Antiſtes Bartholomæus à Martyribus 2. parte compendij cap. 11. parum ante §. 1 ſic inquiens: *Non humana, ſed diuina dumtaxat eſt operatio, ibi enim Deus ipſe eſt agens, homo verò patiens,* & §. 2. ibi. *Et quamuis hæc feruens dilectio eliciatur à voluntate, dicitur tamen paſſiua, quia ad illam non excitat voluntas ſe ipſam velut ad primam, ſed immediatè excitatur à Deo, &c.* Noſter Thomas à IESV lib. 5. de contemplatione cap. 13. noſter Ioannes à IESV Maria de Myſtica Theologia in principio num. 4. Venerabilis Pater Balthaſar Aluarez, relatus à Patre Ludouico de la Puente in eius vita cap. 13. & 41. Suarez lib. de oratione cap. 12. numer. 18. & cap. 19. numer. 7. noſter Didacus à IESV in annotationibus ad libros Myſtici noſtri Doctoris diſcurſu ſecundo, phraſi ſecunda, Molina Carthuſianus in titulo de oratione capite ſeptimo, §. primo, Pater Baſilius Legionenſis in Defenſorio ſæpè citato, propoſitione tertia, & plures alij.

§. VI.

Locutio ſilentium contemplationi tribuens, teſtimonijs Sac. Scripturæ, & Patrum ſtabilitur.

40. EX dictis ſatis etiam, & à fortiori comprobata manet illa locutio, in qua huiuſmodi contemplatio ſilentium appellatur, non quidem quia mens in illa nullum actum exerceat (in hoc enim ſenſu, tunc etiam internè loquitur) ſed quia prædictum actum non exercet modo proprio, neque ex propria induſtria, & inquiſitione atque adeò quoad ſibi propria ſilet, ſolumque exercet actum modo quodam ſuperiori & ex ſpeciali motione diuina, abſque reflexione propria, per quem actum diuinæ veritati loquenti attendit, ac propterea potius auditio, quam locutio appellatur, vnde hoc nomen ſilentij contemplationi tribuit D. Dionyſius de Myſtica Theologia cap. 1. ſtatim in principio & D. Thomas ſuper illa verba Apocalypſis 8. *Factum eſt ſilentium in Cælo quaſi dimidia hora.* Super quæ verba idem docet Diu. Gregorius lib. 3. Moral. cap. 29. in fine, & lib. 5. cap. 26. & lib. 30. cap. 12. & ſuper Ezech. homil. 14. circa illa verba Ezech. 40. *Et in manu viri calamus menſuræ ſex cubitorum, & palmo.* Idemque docent D. Bernardus ſerm. 52. in Cant. & ſer. 13. ad ſororem. & ſermone de 7. ſpiritibus, Auguſtinus in Pſalm. 94. & epiſt. 119. D. Baſilius ſerm. de Natiuitate Domini, Ambroſ. lib. 1. de fide ad Gratianum, Sancta Mater noſtra THERESIA in lib. qui inſcribitur, *Conceptus amoris Dei*, ſuper Cant. cap. 5. & 6. Diu. Ioannes Climacus gradu 27. Hugo l. 2. de anima c. 20. & de clauſtro animæ l. 4. c. 36. ſuper citata verba Apoc. Albertus Mag. de adhærendo Deo cap. 20. Bartholomæus à Martyr. 2. par. compend. c. 11. ibi: *Feſtinetq; ad Sancta Sanctorum, & ad internum illud ſilentium, in quo non humana, ſed diuina dumtaxat eſt operatio, ibi enim Deus ipſe eſt agens homo verò patiens.* P. Balthaſ. Aluarez relatus à Ludou. de la Puente in eius vita c. 13. P. Thom. de Villanueua in Cant. ſupra illa

Digitized by Google

illa verba: *Capite nobis vulpes paruulas.* Noſter Hieronymus à Matre Dei in annotatio-
nibus ad cap. illud 6. modò citatum Sanctæ Matris noſtræ THERESIÆ,
noſter Didacus à IESV vbi ſupra, & communiter S. Patres, ac Doctores Myſtici.

Quæ etiam locutio non parum fundamentum habet in Scriptura Sacra : 41.
etenim Pſalm. 36. vbi vulgata noſtra habet : *Subditus eſto Domino , & ora
eum*, eſt in Hebræo, *tace Domino, & expecta eum.* Vbi id, quod per verbum tacendi ſigni-
ficatur, nequaquam repugnat actui orandi, imò vtrumque coniungitur, quia taciter-
nitas illa, ſeu ſilentium in ſenſu ſupra explicato ſumitur, quod adhuc clarius exprimi-
tur Eccleſ. 32. vbi dicitur: *Audi tacens: & pro reuerentia accedet tibi bona gratia.* Et in eodem
ſenſu dicebat Samuel ad Deum. *Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus.* 1. Reg. 3. num. 10.
quē locū ad hoc propoſitū bene explicuit Myſticus N. D. l. 3. Aſcen. Mont. Carm. c. 2.

§. VII.

Nomen ſomni, & mortis Scripturæ, & Patrum teſtimonijs confirmatur.

IMO non ſolum ſilentium, ſed etiam ſomnium appellatur à Patribus, & Doctori- 42.
bus Myſticis huiuſmodi contemplatio, vt ſic eius quies magis denotetur , quam
locutionem ex ipſamet Scriptura Sacra deprompſit Myſticus noſter Doctor cap. 14.
Aſcenſ. Mont. Carmel. explicans illud Cant. 5. num. 2. *Ego dormio, & cor meum vigilat.*
His verbis: *Quamuis enim potentiarum Animæ harmonia & concentus ceſſet, ipſius tamen intelli-
gentia ad eum ſe modum habet, ſicuti expoſuimus : & idcirco ſapiens ſponſa tacita ſua hac de re ob-
iectioni reſpondit dicens: Quamuis dormiam ego ſecundum id quod naturaliter mihi competit ab o-
peratione deſiſtendo; meum tamen cor vigilat ſupernaturaliter ad notitiam ſupernaturalem eleua-
tum &c.*

Quæ etiam locutio ſomnij habetur in eodem Canticor. lib. cap. 3. nu. 5. vbi ſponſus
cernens animam ſibi dilectam in hac quieta contemplatione poſitam, ac veluti dor-
mientem ſic loquitur *Adiuro vos filiæ Hieruſalem per capreas ceruoſque camporum ne ſuſcite-
tis, nec euigilare faciatis dilectam donec ipſa velit.* Quem locum ad hoc propoſitum opti-
mè explicat Myſticus noſter Doctor in lib. qui inſcribitur, *Flamma Amoris viua*, Cant.
3. verſ. 3. §. 11 his verbis: *Quanti Deus faciat tranquillitatem iſtam , vel conſopitionem ſeu anni-
hilationem ſenſus, optime ex illa tam notabili efficacique adiuratione, quam fecit in Canticis appa-
ret, dum ait:* Adiuro vos filiæ Hieruſalem per capreas ceruoſque camporum , ne ſuſci-
tetis neque euigilare faciatis dilectam, donec ipſa velit. *Quibus verbis ſignificauit quan-
tum obdormitionem ſolitariamque obliuionem amet, quandoquidem ſolitaria hæc, & receſſui dedita
animalia interponit &c.*

Ex quo ſtatim infert, quam reprehenſione, digni ſint illi, qui animam in hoc ſomno
contemplationis relinquere nolunt, quaſi in illo inutiliter tempus conſumat, & eam 43.
ad alios actus diſcurſiuos minuſq; perfectos excitant. Vnde cōtra hos ſpirituales Ma-
giſtros ſic ſubiungit. *At ſpirituales iſti Magiſtri nolunt quieſcere animam ; ſed laborare ſemper,
taliterque operari, vt non præbeat locum operationi diuinæ.* Et poſt pauca iterum addit. *Verum
fortaſſis homines iſti bono ducti zelo in errorem labuntur, eo quod eorum ſcientia non ſe amplius ex
tendat. non tamen propterea excuſati ſunt dum conſilia temeraria dant, non intellecta prius
via ſpirituque quo anima ducitur: quod ſi illius notitiam non habent, cur rudem ſuam manum rei*

quam

Digitized by Google

quam ignorant, adhibere non verentur, nec tales animas ad eos, qui melius eas intelligant, & dirigant, tranſmittunt? Nec enim exigua res eſt oneris & culpæ in cauſa eſſe, vt ineſtimabilium bonorum iacturam faciat anima ob inepta conſilia, imo & tota peſſum eat &c.

44. Eundem ſenſum tribuit eiſdem Canticorum verbis Venerabilis ille Pater Balthaſar Aluarez in relatione ſuis ſuperioribus facta, circa ſuum orationis modum, quam refert citatus Pat. Ludouicus de la Puente cap. 3. ſuæ vitæ, vbi de hac quieta contemplatione loquens ſic ait, *Iſta quies videtur eſſe ſomnus ille, quem Deus præcipit habere animas in Canticis*: Adiuro vos filiæ Hieruſalem ne ſuſcitetis, neque euigilare faciatis dilectam quoad vſque ipſa velit. *Reſpondet Sponſa: vox iſta, Dilecti mei eſt: talis buccella, tam ſecura, ac dulcis ab ipſius ſolummodo manu prouenire poteſt, &c.* Quam explicationem prius tradiderant D. Bernard. ſerm. 52. in Cant. Anſelmus, Rupertus, & D. Thom. ſuper eundum locum, qui omnes Patres eadem ſomni locutione ad hoc propoſitum vſi fuere.

45. Eadem ſomni locutione vtitur San. Mat. noſtra THERESIA cap. 19. ſuæ vitæ in principio, & cap. 5. & 6. libri, *Conceptus amoris Diuini &c.* in Cant. & in annotationibus ad illud cap. 6. noſter Hieronymus à Matre Dei. Præterea Ricardus in Pſalm. 4. pluresque alij Doctores, quæ etiam locutio fundamentum habet in eo, quod dicitur Gen. 2. *Miſit Deus ſoporem in Adam*, vbi alij legunt, *Miſit Deus extaſim in Adam*, intelligentes per illum ſoporem, ſeu ſomnum, ſublimem quandam contēplationem, ſic namq; interpretantur illum locum D. Ambroſius lib. 2. de Iacob. D. Gregorius lib. 4. moral. cap. 30. Chryſoſtomus homil. 15. in Geneſ. Iſidorus lib. 7. ethimologiarum cap. 8. & alij expoſitores, quibus quoad prædictam locutionem conſentiunt B. Thomas de Villanueua in Cant. fol. 123. pag. 1. col. 1. relatus à Magiſt. Baſilio Legionenſi in Defenſorio citato, propoſitione ſexta, & Suarez lib. ſecundo de oratione cap. 12. num. 3.

46. Imo D. Bernardus ſerm. 55. in Cant. non ſolùm nomen ſomni huic contemplationi tribuit, ſed etiam nomen mortis, quo etiam loquendi modo vſus fuit D. Gregorius lib. 6. moral. cap. 17. Sancta Mater noſtra THERESIA cit. cap. 6. in Cant. & ex Diuo Dionyſio idem aſſerit Diuus Bonauent. itiner. mentis in Deum, cap. 7.

§. VIII.

Annihilationis nomen, & locutio ex Sacra Scriptura, & Sanctis Patribus confirmatur.

47. TANDEM propter eaſdem rationes nomine annihilationis ad ipſum explicandum frequenter vtuntur ſancti Patres, & Doctores Myſtici, non quidem, quia exiſtiment animam ſuum eſſe naturale amittere & quoad illud in nihilum redigi, ſed quia ſuum naturalem, & ex propria inquiſitione operandi modum amittit, vt in Deum per amorem transformetur, modumque valdè ſuperiorem, & diuinum operandi habeat, ad eum modum quo de ſemetipſo dicebat Paulus, *Viuo ego, iam non ego: viuit verò in me Chriſtus.*

Accedit etiam, alia ratio deſumpta ex eo, quod dum anima in contemplatione, id quod

quod ex ſe habet in conſpectu diuinæ maieſtatis cognoſcit, ac ſemetipſam Deo comparat, ſtatim ſe tanquam nihilum ante Deum reputat, iuxta illud: *Omnes gentes, quaſi non ſint, ſic ſunt coram eo, & quaſi nihilum, & inane reputata ſunt ei.* Iſai. 40. n. 17. ſuamque vilitatem cognoſcens, ita ſe Deo ſubmittit, ac ſemetipſam humiliat, vt ſe annihilare videatur, iuxta illud Pauli ad Philip. 2. *Semetipſum exaninauit formam ſerui accipiens.*

Iuxta hos ergo ſenſus veriſſima eſt hæc locutio, qua frequenter vtuntur S. Patres, 48. vt Nazianzen. orat. 17. Tertul. lib. 3. contra Marcionē, Bernard. ſer. 71. in Cant. Rusbrochius de vera contempl. c. 64. S. Vicentius Ferrer in libello de vita ſpirituali, vbi inter duodecim res, quas pro vita ſpirituali aſſequēda aſſignat, quarto loco numerat ſui ipſius annihilationem, Dionyſ. Carthuſ. de fonte lucis, art. 17. vbi ad hoc propoſitum explicat illud Pſ. 72. n. 22. *Ad nihilum redactus ſum, & neſciui.* Henricus Arphius li. 3. Myſticæ Theologiæ par. 3. c. 23. Roſignolius l. 5. diſciplinæ Chriſtianæ perfectionis c. 24. Aluarez de Paz to. 2. de vita ſpirituali l. 4. de effectibus humilitatis p. 4. c. 6. in fine, noſter Didacus à IESV loco ſæpè citato, diſcurſu 1. pluresque alij Doctores.

§. IX.

Concluſio totius capitis.

EX quibus omnibus ſatis ſuperq; conſtat ſenſum harum locutionum, prout à Myſtico N. Doctore, alijſqq Sanctis PP. Doctoribuſq; Catholicis iam citatis habentur, eſſe longè diuerſum ab eo, quem in ſimilibus locutionibus intēdunt hæretici, qui Illuminati dicuntur, imò & illis contrarium, vt manifeſtè conſtabit conferendo has locutiones, iuxta earundē ſenſum à prædictis Doctoribus intentum, & à nobis declaratum, cum ſimilibus locutionibus, iuxta ſenſum prædictorum Illuminatorum, quem ſupra in 1. parte, huius Elucidationis cap. 8. ex Rusbrochio, & alijs propoſuimus, quem etiam erroneum ſenſum Illuminati huius ætatis ſequuntur. 49.

Vnde ad iudicandum de his locutionibus, nequaquam ad externum dumtaxat earum ſonum attendendum eſt, nec ex eo, quod aliquibus ex his vocibus, v. g. otij, quietis, annihilationis &c. prædicti hæretici ad ſuos explicandos errores abutantur, ſtatim huiuſmodi locutiones tanquam ſuſpectæ, vel erroneæ reijciendæ, ac damnandæ ſunt in alijs Doctoribus Catholicis, in quibus ex ipſomet eorum contextu, & declaratione antecedentibuſque, & ſubſequentib. conſtat longè diuerſum, imo & contrarium ſenſum habere, ſiquidem multoties contingere ſolet, vt eadem locutio quoad externum ſonum, quæ ab hæreticis frequenter vſurpatur, in Doctoribus Catholicis, imò & in ipſamet Scriptura S. habeatur, propter diuerſam tamen cōtextus ſeriem Catholicum, & veriſſimum ſenſum obtineat, vt ſupra 1. parte Elucidationis cap. 3. per totum, & cap. 9. à num. 10. fuſe oſtendimus.

Vnde cum euidenter oſtenſum ſit prædictas locutiones apud Myſticum noſtrum Doctorem eſſe omnino liberas ab erroneo hæreticorum ſenſu, imò illis aduerſari, eundemque obtinere ſenſum, quem apud Eccleſiæ Patres, & Doctores Catholicos obtinet, nulla ratione poſſunt in illo damnari, vel tanquam ſuſpectæ haberi, niſi eodem prorſus modo apud Sanctos Eccleſiæ Patres reliquoſque Doctores Catholicos damnentur, vel ſuſpecta habeantur, quæ tamen ſuſpicio de tot Eccleſiæ Patribus proculdubio impia eſſet.

CAPVT V.

QVINTA PROPOSITIO ELVCIDAtur, eiuſque doctrina ſimul, & loquendi modus Sanctorum Patrum teſtimonijs illuſtratur.

1. QVinta deinde propoſitio, quæ in Venerabili Parente noſtro ab aliquibus notata fuit, habetur lib. 2. Aſcenſ. Mont. Carmeli cap. 31. vbi ſermonem inſtituens de locutionibus ſubſtantialibus, quibus Deus ad animam loquitur, ſic habet. *Quantum ad hæc verba attinet, nihil eſt quod agat anima, aut ex ſeipſa tunc velit nec conetur, ſed humilem ſe dumtaxat, & reſignatam illis exhibeat, liberum ſuum aſſenſum Deo præbendo: Nec eſt cur ea reſpuat, aut vereatur, aut in exequendis ijs, quæ præſcribunt laboret; Deus enim ipſe iſtis ſubſtantialibus verbis idipſum in ea & cum ea operatur; quod ſecus in formalibus & ſucceſſiuis accidit: Nec eſt, (vt dixi) quod hic reijcere conetur: effectus quippe eorum ſubſtantiatus, vt ſic dicam, diuiniſque bonis refertus in anima manet: quem quoniam paſſiue recipit, vniuerſus eius conatus minor eſt: nec eſt quod aliquam deceptionem vereatur, nam neque intellectus, neque cacodæmon ſeſe immiſcere huic rei queunt &c.*

Vt clarius circa huius propoſitionis Elucidationem procedamus, eam in quatuor partes ſecabimus. Prima eſt, in qua aſſerit Myſticus noſter Doctor dari huiuſmodi locutiones internas ſubſtantiales. Secunda eſt in qua docet, quod tunc non oportet animam laborare in exequendo eo quod per huiuſmodi locutiones ſignificatur, quia medijs his locutionibus ſubſtantialibus id Deus in ipſa, & cum ipſa operatur. Tertia eſt, non oportet quod tunc anima aliquid agat, ſed ſolum quòd habeat ſe in illis cum reſignatione, & humilitate, præbendo liberum ſuum conſenſum Deo. Quarta tandem eſt, quod tunc non debet timere aliquam deceptionem, eo quod nec malignus ſpiritus, nec proprius poſſunt ſe ſe in hoc immiſcere.

Quoad omnes igitur has partes veriſſimam eſſe hanc propoſitionem, eiuſque doctrinam, & locutionem frequenter apud Sanctos Patres, & Catholicos Doctores haberi, manifeſtè oſtendemus, per ſingulas enumeratas partes ſuo ordine diſcurrendo.

§. I.

Prior pars propoſitionis illuſtratur, & Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur.

2. QVOAD primam igitur partem, dubitari non poteſt huiuſmodi locutiones ſubſtantiales, diſtinctas ab his quas Myſticus noſter Doctor formales tantum appellat,

Digitized by Google

pellat, reperiri; huiuſmodique diſtinctionem in eo conſiſtere, quod locutiones ſubſtantiales ſemper operantur, & imprimunt in anima id, quod ſignificant, ita ſcilicet, vt ſi diceret Deus ipſi animæ; *Eſto iuſta*, ſtatim eſſet iuſta, vel ſi diceret illi, *proſequere me amore*, ſtatim hunc amorem in ſe ipſa ſentiret, vel ſi illi diceret: *Ne timeas*, ſtatim magnam tranquillitatem, & fortitudinem in ſemetipſa experiretur; hanc autem infallibilem operationem, & effectum aliæ locutiones formales tantum, minimè verò ſubſtantiales, non obtineant: ſed ſolum intellectum de agendis illuſtrant: etenim doctrinam, & diſtinctionem hanc, quamuis ad aliud propoſitum expreſſe docet Diuus Thomas ſecunda ſecundæ quæſtione 76. articulo 1. vbi ſic inquit: *Dicere autem, tripliciter ſe habet ad id quod dicitur: vno modo per modum enunciationis, ſicut aliquid exprimitur modo indicatiuo, alio modo dicere ſe habet ad id quod dicitur per modum cauſæ, & hoc idem primò, & principaliter competit Deo, qui omnia verbo ſuo fecit, ſecundum illum Pſalm. 32. dixit, & facta ſunt.* Sed clarius, & expreſſius ad propoſitum noſtrum docet in proprijs terminis doctrinam hanc Diu. Bernardus ſerm. 45. in Cant. ſic inquiens: *Verbi lingua fauor dignitatis eſt, animæ verò, deuotionis feruor; cum huiuſmodi linguam ſuam verbum mouet, volens ad animam loqui, non poteſt anima non ſentire, &c.* Et infra ſubiungit: *Verbo ergo dicere animæ pulchra eſt, & appellare amicam, infundere eſt, vnde amet, & ſe præſumat amari.* Vnde concludit: *Itaque locutio Verbi infuſio doni, reſponſio animæ cum gratiarum actione, admiratio, &c.* Quid clariùs, & ad rem noſtrā expreſſius?

Id ipſum expreſſe docet Sancta Mater noſtra THERESIA, Manſione 6. cap. 3. 3.
vbi de his locutionibus ſermonem inſtituens, inquit: *Certiores porro quæ hic haberi poſſunt notæ meo iudicio, ſunt iſta. Prima ac præ cæteris vera eſt, dominium & poteſtas illa, quam ipſe ſecum fert, quod ſcilicet loquatur ſimul & operetur. Clarius me explicabo. Verſatur, verbi gratia, anima quædam in omni tribulationis, anguſtiæ & preſſuræ interioris, quam dixi genere: intellectus adhuc illi penitus obſcuratus eſt, magnaque eam occupat ariditas: & ecce vel vnica harum allocutione exempli gratia ſolum dicendo:* Noli affligi, *mox omnis preſſura diſcutitur, ſummaque vndequaque luce perfunditur: adeo vt omnis illa pœna, quam ei (vt quidem videbatur) non mundus vniuerſus, neque quidquid doctorum hominum eſt, ſi ad rationes, ob quas non doleret, ei proponendas conueniſſent, eximere ac dimouere, quantumcumque demum ad id contendérent potuiſſent, id momento euaneſcat & afflictio illa prorſus ceſſet. Multum deinde affligitur, quod Confeſſarius & alij nonnulli ei dixerint, ſpiritum ſatanæ eſſe, à quo ipſa dirigitur, vnde ipſa penitus conſternata, ingenti timore percellitur, & ecce, vel vnico verbo quod ei dicatur,* Ego ſum, noli timere, *in momento fugit omnis afflictio & ingenti conſolatione in animo perfuſa prorſus ſerenatur, adeo vt nullus tanta ſibi futurus videatur eloquentia, qui, vt aliud id eſſe credat, ſibi perſuadere poſſit. Denique ob grauia quædam negotia valdè anxia, & afflicta eſt, quod quis eorum ſit futurus euentus ignoret; audit ſibi dicentem vt quieſcat & tranquilla ſit, etenim fœlicem vniuerſa ſucceſſum habitura, vnde valde certa ac ſecura redditur, nullamque exinde anxietatem ſentit. Atque ita de alijs plurimis id genus rebus &c.* Et cap. 25. ſuæ vitæ ſic etiam de hac re loquitur: *Cum ergo in magna illa anxietate conſtituta eſſem, hæc ſola verba nimis quam ſufficientia fuêre ad illam auſſerendam, mentemque meam omni nubilo diſcuſſo, ſerenandam:* Filia noli timere; ego enim ſum, & non deſeram te, noli timere. *Putabam ſane (vt quidem me diſpoſitam vidi) valde longo tempore opus eſſe, ad mihi perſuadendum, vt mentem ego meam ad quietem cōponerem, & neminē ſufficientē ad hoc eloquentiā & ingenium afferre poſſe: & ecce ſola verba hæc,*

ita me ſerenant, corroborant, animant, ſecurum reddunt, quietant & illuminant, vt animam meam in momento plane immutatam viderem, & aliam, & contra vniuerſum mundum diſputando, rationibus euiciſſem Deum eſſe, qui in me operaretur. O quam bonus Deus eſt! verba eius ſunt opera; vnde ita mecum ipſa dicebam, quis eſt hic, cui omnes potentia mea ita obediunt, & qui vnico momento, tam ſpiſsis in tenebris lucem ſerenitatemque adſert &c. Idemque repetit cap. 26. & 30. ſuæ vitæ.

4 Idipſum docet D. Bonauentura itiner. ſecundo æternitatis diſt. 5. vbi ex Diu. Bernardi doctrina ſic loquitur: *Vide quoniam Verbum Dei, quod egreditur de ore Dei, non reuertitur ad Deum vacuum, ſed proſperatur & facit omnia ad qua miſit illud, vt dicere poſſis & tu, gratia Dei in me vacua non fuit.* Conſonat Beatus Thomas de Villanueua in Cant. fol. 124. colum. 1. in fine ſic inquiens: *Quod etiam in hac vita in Sanctis impleri exiſtimo, quando non iam per Scripturas, ſed per ſeipſum loquitur os, & impletur, quod ſcriptum eſt,* erunt omnes docibiles Dei, *Cum ſic Spiritus loquitur omnis litera faſtiditur.* Quam etiam doctrinam de locutione Dei operatiua, & effectiua, ſeu infuſiua docet Diuus Gregorius lib. 2. Moralium cap. 4. ibi: *Reſpondere ergo Dei, eſt eorum mentibus libenter expectandi moras infundere.* Noſter Ioannes à Iesv Maria de Myſtica Theologia cap. 8. Suarez libro ſecundo de oratione, cap. duodecimo, numero 21. Antonius Fernandez de viſionibus Prophetarum, præludio 3. numero 3. Venerabilis Doctor Ildephonſus de Orozco in lib. de meditatione & contemplatione, folio 138. paginina 1. columna ſecunda, Magiſter Baſilius Pontius Legionenſis in Defenſorio citato, propoſitione 5. & plures alij.

5 Quod autem attinet ad terminum illum, *ſubſtantialis locutio*, ſatis vſitatus, & communis eſt huiuſmodi terminus, ad ſignificandas res, quæ & ſi, phyſicè loquendo, ſubſtantiam phyſicam non importent, tamen ſunt magni ponderis, & momenti, deſumpta ſimilitudine à ſubſtantia phyſica, quæ reſpectu accidentium quid firmum, & ſolidum importat, rationemque entis ſimpliciter obtinet; accidentia vero comparatione illius debilia, & multò minoris momenti, ac non niſi entia ſecundū quid ſunt; & ideò quoties volumus ſignificare aliquid valde ſolidum, & magni momenti, dicere ſolemus, illud eſſe valde ſubſtantiale; econtra vero ad ſignificandam rem minoris momenti, parumq; ſolidā ſolemus eam accidentalē appellare: quia ergo huiuſmodi locutiones ſunt magni momenti, & perfectiſſimæ, eo quod effectum magni ponderis, quem ſignificant, re ipſa in anima, ſiue immediatè, ſiue mediatè operentur, ideò meritò ad id ſignificandum ſubſtantiales locutiones appellantur, quamuis medijs accidentibus, cuiuſmodi ſunt ſpecies intelligibiles, actuſque vitales potentiarum exerceantur.

6 Quem ſenſum ipſemet Ioannes noſter ſatis explicuit, dùm in eodem capite 31. apponens exemplum huiuſmodi locutionum ſubſtantialium, & in quo hæc ratio ſubſtantialitatis, vt ſic dicamus, conſiſtat, explicans, ſic inquit: *Itaque licet certum ſit omne ſubſtantiale verbum eſſe etiam formale: non tamen propterea omne formale verbum ſubſtantiale eſt, ſed ſolummodo illud, quod (ſicuti ſuperius diximus) vere realiterque illud imprimit animæ quod ſignificat. Vt ſi Dominus noſter formaliter diceret animæ,* Sis bona, *illicò ſubſtantialiter foret bona; vel ſi diceret.* Dilige me, *confeſtim in ſe amoris ſubſtantiam haberet, & ſentiret, qui eſt verus Dei amor, &c.* Ecce qualiter ſubſtantiam amoris, non pro ſubſtantia phy-

ſica-

ſica,ſed pro vero amore ſumit, quamuis alias, phyſicè loquendo, amor accidens ſit, iuxta quem etiam ſenſum, alius terminus huic ſimilis, nempè, eſſentialis, ſumi ſolet.

Iuxta hunc ergo ſenſum valde vſitata eſt hæc locutio. Sanctus namque Dionyſius cap. 2. de diuinis nominibus, & ibidem D. Thomas lect. 4. virtutes ſubſtantificas appellat, D. etiam Bonauent. in ſoliloquijs cap. 4. vocat contemplationem, *Gaudium ſubſtantiale*, plures etiam alij, vt Suarez tom. 2. de Relig. lib. 2. cap. 6. & 8. veram deuotionem, ſubſtantialem appellant, Thaulerus quoque ſermone 2. Dominicæ 18. poſt feſtum Sanctiſſimæ Trinitatis, amorem valdè perfectum, eſſentialem nominat; & in hunc modum plures aliæ locutiones frequenter reperiuntur, & in communi vſu loquendi vſurpantur.

Alia etiam de cauſa locutiones iſtæ, ſubſtantiales dici poſſunt, quamuis non in ipſa animæ ſubſtantia, ſed in eius potentijs exerceantur, quia ſcilicet fiunt valdè intimè, & cum minori dependentia ab externis ſenſibus: quia ergo ſubſtantia, ſeu eſſentia rei eſt maximè intima in vnaquaque re, ideò ad explicandam hanc intimitatem huiuſmodi locutionum, independentiamque ab externis ſenſibus, meritò locutiones iſtæ ſubſtantiales dicuntur. 7.

Accedit deniq; alia ratio, quia ſc. huiuſmodi locutiones, propter ſuā perfectionē, participant aliquando modum illum, quo ſubſtantijs immaterialibus Deus loquitur, necnon, & aſſimilantur magis viſioni beatificæ, vt docet D. Thom. 2. 2. q. 174. art. 2. & Suarez tractat. de fide diſp. 8. ſect. 5. num. 6. cumque per viſionem beatificam Dei ſubſtantia & eſſentia cognoſcatur, ideò ad perfectionem huiuſmodi locutionum, quæ magis prædictæ viſioni aſſimilantur, explicandam, terminus ille, ſubſtantialis locutio meritò eis applicatur. Vnde modum hunc loquendi approbauit citatus Magiſter Baſilius Legionenſis loco citato, & re vera iuxta prædictos ſenſus, qui ſatis vſitati ſunt, maxime verò primus, non poteſt non approbari.

§. II.

Secunda propoſitionis pars elucidatur, & ex communi doctrina confirmatur.

QVo ad ſecundam verò partem, quæ aſſerit non oportere tunc animam laborare in exequenda re, quæ per talem locutionem ſignificatur, eo quod ipſe Deus rem illam in ipſa anima, & cum ipſa operatur. 8.

Veriſſima eſt hæc propoſitio, conſtatque ex dictis circa infallibilem efficaciam, & operationem huiuſmodi locutionum, hac enim ſtante certum eſt, quod ſine vllo labore animæ, accipiet ipſa effectum huiuſmodi locutionum.

Per hoc autem quod excludatur labor, nequaquam excluditur operatio, vt conſtat ex dictis circa propoſitionem præcedentem à num. 14. & etiam ex ipſiſmet verbis Myſtici noſtri Doctoris, in hoc eodem loco ſiquidem aſſerit: *Habeat ſe cum reſignatione & humilitate in illis, dando ſuum liberum aſſenſum Deo &c.* Reſignatio enim, humilitas, & liber conſenſus, operationes ipſius animæ manifeſtè exprimunt, & ſtatim ſub-

ſubiungit rationem, quare ipſa non debet laborare. *Cum iſtis ſiquidem verbis ſubſtantialibus operatur Deus in illa & cum illa &c.* Vbi *cum illa. &c.* cooperationem ipſius animæ euidenter oſtendit.

Imò etiam tunc dari operationes meritorias docuit Myſticus noſter Doctor loco ſupra c. præcedenti citato num. 6. ex li. *Flamma amoris viua*, Cant. 1. verſ. 1. necnon, & in præſenti teſtimonio, dum liberum conſenſum admittit, libertate namque conceſſa ſtatim meritum ſubſequitur.

9. Vnde, generaliter loquendo, huiuſmodi locutiones Dei ad animam non fieri ſine perceptione, & operatione vitali ipſius animæ, eo quod in quadam illuminatione, & inſpiratione conſiſtant, docent optimè D. Gregor. lib. 28. Moral. c. 2. & ſequentibu. D. Bonauen. itinere 5. æternitatis diſt. 2. D. Thomas 2. 2. quæſt. 172. artic. 3. Caſſiodorus in prologo ſuper Pſalmos cap. 1. Curiel controuerſia vnica, ſuper illud ad Hebræos multifariam multiſque modis, &c. art. 2. difficultate 3. num. 48. Antonius Fernandez de viſionibus præludio 1. & 3. Suarez lib. 2. de oratione cap. 12. num. 22. vbi rem hanc bene explicat pluresque alij.

§. III.

Elucidatur & confirmatur tertia propoſitionis pars.

10. DEINDE quoad tertiam partem, quæ aſſerit tunc non oportere animam aliquid agere, ſed ſolũ habere ſe cum reſignatione, & humilitate præbendo ſuum liberũ conſenſum Deo, veriſſima eſt etiã hæc propoſitio, cuius ſenſus patet etiam ex dictis eodem modo ſicuti, & ſenſus præcedentis, ſiquidem nequaquam omnem animę operationem vult excludere, cum expreſſè in hoc eodem loco eam conſtituat, vt modo perpendimus, & in alijs etiam locis in elucidatione præcedentis propoſitionis citatis, eam etiam multoties ſtatuat, ſed ſolum vult excludere operationem propriam in ſenſu, quem ex communi SS. Patrum & Theologorum Myſticorum doctrina, & teſtimonijs, circa propoſitionem præcedentem explicuimus.

11. Vnde locutiones has in ſilentio ipſius animæ in ſenſu dicto fieri optimè docuit Venerabilis ille Antiſtes Bartholomæus à Martyribus in 2. parte compendij cap. 11. inquiens: *Nam dum vires animæ ſilent, & à propria actione quieſcunt, Deus ipſe loquitur, easque mentis vires pro libito diſponit, & afficit, nobiliſſimum opus in ea peragens, &c.* Quod etiam indicare voluit Samuel 1. Reg. 3. n. 10. dicẽs ad Dominum: *Loquere Domine quia audit ſeruus tuus* Exprimiturque in illo Eccleſiaſt. 32. *Audi tacens, & pro reuerentia accedet tibi bona gratia*, vt ſupra propoſ. 4. n. 41. explicuimus: & ideò huiuſmodi ceſſatio ab operatione ſimul appellatur ſilentium, & clamor, ſeu clamor ſilentij, vt bene notauit citatus Antonius Fernandez præludio illo 3. num. 1.

Ex quibus ſatis ſuperque conſtat quantum diſtet, imò expreſſè aduerſetur hæc doctrina & locutiõ ab errore hæreticorum aſſerentium, nos abſq; cooperatione noſtra iuſtificari; in qua tanquam in re manifeſtiſſimè ex dictis, tam circa hanc, quàm circa præcedentem propoſitionem demonſtrata, amplius immorari non oportet.

§. IV.

§. IV.

Vltima propoſitionis pars elucidatur, & ex communi Theologorum doctrina confirmatur.

DENIQVE quoad vltimam partem, quæ aſſerit, quod in his locutionibus non 12.
habet quis aliquam deceptionem timere, eo quod nec malignus ſpiritus, nec proprius poſſunt ſeſe in illis immiſcere, veriſſima eſt etiam hæc propoſitio, & conformis communi Theologorum doctrinæ, tum quia iuxta illam certum eſt, non poſſe Diabolum intellectum immediatè illuminare, aut illabi in illo, ſed ſolùm per aliquã imaginariam viſionem, aut etiam ſenſibiliter loquendo, & ideò in viſionibus ſeu locutionibus merè intellectualibus non poteſt ſeſe immiſcere, vt expreſſè docent D. Auguſt. lib. 2. de Geneſ. ad literam cap. 13. in fine, & cap. 14. in principio D. Thom. 2. 2. quæſt. 172. artic. 5. ad 2. & ibi Caietan. Curiel controuerſ. 1. ſuper illud ad Hebræos multifariam multiſque modis artic. 2. numer. 63. Tyreus de Apparitionibus lib. 4. capite 15. & 16. Suarez libro ſecundo de Angelis cap. 25. num. 9. & lib. 6. cap. 16. & in tract. de fide diſp. 8. ſect. 7. Antonius Fernandez de viſionibus præludio 3. Magiſter Baſilius Legionenſis loco citato propoſitione 5. & plures alij.

Vnde quoties is ſi animæ manifeſtatur, prædictas locutiones eſſe mere intelle- 13.
ctuales, & ſpirituales, ſtatim etiam cognoſcit eſſe omnino liberas ab illuſione Dæmonum, & ideò prædictas illuſiones non poteſt tunc timere, vt ex modo dictis euidenter deducitur, optimeque docet Sancta Mater noſtra THERESIA Manſione 6. cap. 3. ibi: *Quod in intima animæ parte fiat, tam clarè anima ſua auribus iſtha verba, & ipſummet Dominum ita ſecreto ſibi loquentem ſe audire putat, vt hic ipſe ea audiendi modus, accedentibus etiam operationibus, quas hac ipſa viſio operatur, ſecuram, ac certam eam faciat, nullam diabolo hic poſſe locum eſſe &c.*

Cum quo tamen optimè cohæret, quod aliquando quamuis Deus ad animam loquatur, ipſa tamen non omninò certo, & euidenter id cognoſcat, nec plenè diſcernat, an ſit ſpiritus Dei, vel ſpiritus malignus, vel etiam ſpiritus proprius, ſed id ex quibuſdam ſignis, & coniecturis colligere debeat, vt docent, & exemplis confirmant D. Gregorius homilia 1. in Ezech. D. Bonauent. de proceſſu Relig. cap. 18. D. Thom. 2. 2. q. 171. art. 5. & q. 173. art. 4. aſſerens, quod tunc non reperitur vera prophetia, ſed ſolum inſtinctus propheticus, qui eſt quid imperfectum in genere prophetiæ. Docent etiam Suarez tract. de fide diſp. 8. ſect. 4. Curiel vbi ſupra art. 2. Santius in lib. 2. Reg. cap. 7. verſiculo 4. num. 6. Cornelius in Iſai. in proœmio fol. 9. Aluarez in cap. 1. Iſaiæ à num. 6. & plures alij.

Cæterum quamuis hoc aliquando contingat, tamen quando locutio, aut viſio 14.
eſt perfecta, hanc incertitudinem non relinquit, ſed affert ſecum omnimodam certitudinem, imò, & euidentiam, quoad *an eſt* de Deo reuelante, vel loquente, & de veritate rei reuelatæ, vt reuelata eſt, quæ excludit omne dubium, vel ſuſpicionem, an aliunde ſcilicet, vel ex ſpiritu maligno, vel ex proprio procedat, vt docet Auguſtinus lib. 2. ſuper Geneſ. ad literam cap. 17. & lib. 2. cap. 19. D. Athanaſius de paſſione Domini, D. Hieronymus Iſa. 1. D. Baſilius præfatione in Iſaiam, & Iſai. 1. & homil. 1. in Pſalm. 28. & D. Thomas 2. 2. quæſt. 171. articul. 5. in corp. & quæſtio. 12. de

verit.

Digitized by Google

verit.art.1.ad 4.& quæſt.173.art.4.& in eiſdem locis, Caietanus, necnon & Curiel vbi ſupra artic.2.difficultate 2. Suarez tract.de fide diſp.8.ſect.5.& titul.1. de gratia prolog. 3. capite 5.num.22.Cornelius in proœmio in Iſaiam, eſtque communis Theologorum ſententia.

15. Quæ locutiones ſic perfectè non ſolum perſonis publicis, ſed etiam particularibus valde familiaribus, & amicis Dei fieri ſolent, vt conſtat ex communi doctrina Theologorum, qui id tanquam certum ſupponentes, vertunt in dubium, an fides diuina, per quam perſona particularis aſſentitur huiuſmodi reuelationibus, ſit eadem cum fide communi, & Catholica, per quam datur aſſenſus reuelationibus communibus pertinentibus ad myſterium noſtræ fidei. Quam quæſtionem tractant Caietanus, Canq, Soto, Bannez, Valencia, Zumel, Belarm. Aragon, Salmeron, quos refert Suarez diſp.3.de fide ſect.10.& Aluarez in Iſaiam capite 1. verſiculo 1. num.8. & in ea quæſtione vtraque pars eſt ſatis probabilis, & vtraque ſupponit id, quod modo dicebamus, ſcilicet eum, cui ſit prædicta reuelatio, aut locutio, ſiue ſit perſona particularis, ſiue publica, & ſiue res reuelata pertineat ad commune bonum Eccleſiæ, ſiue ad aliquid aliud particulare bonum poſſe habere omnimodam certitudinem, atque adeò euiuidentiam quo *ad an* eſt de reuelatione diuina, ſeu de Deo vt reuelante, quæ excludat omne dubium, vel ſuſpicioné an aliunde, vel ſcilicet ex maligno ſpiritu, vel ex proprio talis reuelatio proueniat contra quod nulla ratio alicuius momenti reperiri poteſt, vt bene, & late probat Curiel controuerſ. citata art.2.

Vnde plures ex huiuſmodi reuelationibus fuerunt factæ aliquibus perſonis particularibus valde familiaribus, & amicis Dei, vt de D.Benedicto, de B. Catharina Senenſi, de B.Brigitta, & alijs docet Curiel vbi ſupra art.2.num.44. & de S. Matre noſtra THERESIA conſtat ex his, quæ ipſamet refert cap. 25.ſuæ vitæ, & Manſione 6. cap.3.

16. Et ideò id ipſum, etiam pro perſonis particularibus, docent D. Gregorius lib.28. Moral.cap.2.& lib.8.capite 13.& lib.4.dialog.cap. 48.D. Auguſtinus lib. 3.confeſ. capite 11. quem ad hoc propoſitum refert Cornelius vbi ſupra fol. 5. D.Bonauent. de proceſſ.Relig.c.20.Hugo Victorinus, quem refert, & ſequitur Medina 1.2.q.22. in fine, B.Thomas de Villanueua in Cant. fol.123. pag.1. Venerabilis Antiſtes Bartholomæus à Martyribus 2.par. compendij §.1.Perier.li.1. in Daniel. ſuper illa verba: *Fuit autem Daniel vſque ad annum primum*. Cyrillus diſp.de ſomnijs quæſt.3.Fernandez de viſionibus, præludio 3.Tyreus de apparitionibus cap.15.numer.8.&cap.18.id larè probans, & confirmans, & Aluarado tom.1.Artis ſeruiendi Deo lib.2.cap.38. nu. 18.latiſſimeque id docuit, & explicuit S.Mater noſtra THERESIA locis nuper citatis. Vnde propter hanc omnimodam certitudinem plures, & graues Theologi docent huiuſmodi particulares reuelationes, & locutiones eſſe ſufficientem rationem pro his, ad quos fiunt, ad aſſentiendum illis ex fide ſupernaturali, & diuina. Sic namque ſentiunt Bellarm, lib.3.de iuſtificat.c.3.& plures alij quos refert, & ſequitur Suarez diſp.3.de fide ſect.10.num. 2.

17. Quæ tandem omnia confirmantur, quia ex eo colligitur reuelationem, & cognitionem propheticam eſſe omnino certam, & infallibilem, quia viſionis nomine inſigni-

Digitized by Google

inſignitur,ad denotandam,non minus eſſe certam illam cognitionem, quam viſionem oculorum circa proprium, & proportionatum obiectum, vt conſtat ex multis Scripturæ teſtimonijs, in quibus huiuſmodi reuelationes, viſiones appellantur,& Prophetæ appellabantur communi vocabulo Videntes,vt bene notarunt Curiel citato art.2.n.5. Fernandez de viſionibus præludio 1.Aluarez in c.1.Iſaiæ verſiculo 1. à num.1. & alij:at aliquando perſonæ particulares,quibus huiuſmodi reuelationes, & locutiones diuinæ fiunt, dicuntur propter ſummam certitudinem videre id, quod Deus ad ipſas loquitur,vt optimè docuit D.Greg.lib.28.Moral.c.2. S. Mater noſtra Theresia Manſ.6.c.3.Rusbrochius de ornatu ſpirituali nuptiarum c.25.Dionyſius Carthuſianus epiſt.ad Chriſtianos Principes art.13. D.Bonaueutura itinere 5. æternit.diſt.4.& itinere 2.diſt.5.noſter Ioannes à Iesv Maria de Myſtica Theologia cap 8.& plures alij:ergo ex ſimili locutione poteſt pariformiter colligi omnimoda certitudo harum reuelationum,& locutionum.

Vnde manifeſte conſtat,doctrinam Myſtici noſtri Doctoris in hac vltima parte huius propoſitionis,quæ aſſerit in huiuſmodi locutionibus, non debere animam timere deceptionem aliquam,vel maligni ſpiritus,vel proprij, eſſe conformem communi doctrinæ Sanctorum Patrum,ac Theologorum, de qua proinde nullus mediocriter peritus poteſt rationabiliter dubitare. Quomodo autem, & per quam ſpeciem hæc certitudo,& euidentia de Deo reuelante habeatur, quæſtio eſt Theologica,quam latè, & optimè diſcutit Curiel citata controuerſ.1, artic.2. modum huius certitudinis & euidentiæ optimè aſſignans. 18.

CAPVT VI.

ELVCIDATVR PROPOSITIO SEXTA, Sanctorumque Patrum teſtimonijs illuſtratur.

SEQVITVR iam elucidanda ſexta propoſitio ab aliquibus notata, quæ habetur in libro ſecundo Aſcenſ. Montis Carmeli capite 32.vbi loquens de quibuſdam affectionibus,vel perceptionibus ſpiritualibus perfectiſſimis, & valde arcanis, ſic loquitur. 1.

Quorum originem & cauſam, à qua promanant,bonaque opera, propter quæ Deus ſublimes adeò fauores tribuit,nec anima ipſa, nec qui illius curam gerit cognoſcere, & intelligere queunt: non enim à quibuſcumque operibus, quæ anima peragere poſſit, nec à conſiderationibus meditationibuſq; ipſius dependent;licet huiuſmodi res ſint bonæ diſpoſitiones ad illa obtinenda: largitur illa Deus cui vult,& ob quam cauſam illi placet.&c. Pro cuius propoſitionis elucidatione eam in duas partes diuidemus,

§. I.

Declaratur, & confirmatur prior propoſitionis pars.

2. IN priori igitur parte aſſerit huiuſmodi affectiones, ſeu perceptiones ſpirituales, valdè reconditas, & perfectas non poſſe perfectè cognoſci, vel ab ipſa anima, quæ eis afficitur, nec à ſpirituali Magiſtro animam gubernante; & hoc veriſſimum eſt, huiuſmodi namque affectionibus propiſſimè conuenit nomen Theologiæ Myſticæ, quod, vt ſæpè in præcedentibus admonuimus, rem valde ſecretam, & occultam ſignificat. Vnde doctrinam hanc docent communiter SS. Patres D. Bernardus ſerm. 74. in Cant. vbi ſermonem inſtituens de introitu Dei in animam, ſic inquit: *Fateor, & mihi aduentaſſe Verbum, & pluries, cumque ſæpius intrauerit ad me, non ſenſi: aliquoties cum intrauerit, adeſſe ſenſi; adfuiſſe recordor, interdum, & præſentire potui introitum eius, ſentire nunquam, ſed nec exitum quidem, nam vnde in animam meam venerit, quove abierit, denuo eam dimittens, ſed & qua, vel introierit, vel exierit etiam ignorare me fateor, ſecundum illud: Neſcis vnde veniat, aut quo vadat, nec mirum tamen, quia ipſe eſt, cui dictum eſt, & veſtigia tua non cognoſcentur, &c.* Et paucis interpoſitis ſubiungit: *Ita igitur intrans ad me aliquoties Verbum ſponſus, nullus vnquam introitum ſuum indicijs innoteſcere fecit, non voce, non ſpecie, non inceſſu, &c.* Quam etiam doctrinam repetit idem Bernardus citatus à D. Bonauent. in lib. de quatuor mentalibus exercitijs, qui ſoliloquium appellatur cap. 2. inquiens: *Nonnunquam quaſi clauſis oculis benè Ieſu ad te inhians mittis mihi in os cordis, quod non licet mihi ſcire quid ſit, &c.* Conſonat Hugo Victorinus ibi ab eodem D. Bonauent. citatus, ſic de hac re loquens: *Iam neſciunt vbi ſe eſſe conſpiciunt, & quaſi amplexibus amoris aliquid intus tenent, & neſciunt quid ſit, & tamen totis viribus tenere concupiſcunt.* Accedit D. Gregor. ibidem citatus inquiens: *Iubilus dicitur ineffabile mentis gaudium, quod non abſcondi, non ſermonibus aperiri poteſt; ſed tamen quibuſdam motibus aperitur, licet nullis proprietatibus exprimatur &c.* Quam doctrinam approbant D. Bonauent. loco citato, Roſignol. de diſciplina Chriſtianæ perfectionis lib. 3. c. 14. Auctor tract. de via ſalutis apud Dionyſium Carthuſianum, &c.

§. II.

Elucidatur, & teſtimonijs Sanctorum Patrum corroboratur ſecunda pars propoſitionis.

3. DEINDE in 2. part. huius propoſitionis, in qua aſſerit Myſticus noſter Doctor huiuſmodi affectiones, & perceptiones ſpirituales valdè ſublimes, & reconditas non debere ex operibus, aut conſiderationibus noſtris, vel diligentijs, non excludit huiuſmodi dependentiam, ſeu potius coaptationem, & conuenientiam cum illis, tanquam cum diſpoſitionibus, ſeu meritis de congruo, cum potius ibi expreſsè aſſerat: *Licet huiuſmodi res ſint bona diſpoſitiones ad illa &c.* ſed ſolum excludit dependentiam ab illis, tanquam à meritis de condigno, ſeu infallibilibus, & in hoc ſenſu, quem ipſemet Myſticus noſter Doctor explicuit, veriſſima eſt hæc propoſitio: etenim, iuxta

com-

Digitized by Google

communem SS. Patrum ſententiam, & quotidianam experientiam huiuſmodi ſpirituales affectiones adeò ſublimes. Deique ſpirituales fauores, non cadunt ſub meritis de condigno, nec dependent ex noſtris diligentijs, ita vt cum eis infallibilem habeãt connexionem, quamuis negari non poſſit, quod merita noſtra, virtutumque exercitia ſint optima pro illis diſpoſitio. Cæterum independenter ab his diſpoſitionibus miſericorditer aliquando imperfectis conferuntur, aliquando verò perfectis denegantur, quod optimè notauit D. Gregor. homil. 17. in Ezech. his verbis, non enim contemplationis gratia ſummis datur, & minimis non datur, ſed ſæpè hanc ſummi, ſæpè minimi, ſæpe remoti, aliquando etiam coniugati percipiunt.

Vnde doctrinam hanc de independentia à meritis condignis docent communiter S. Patres, & alij doctores D. Bernard. ad Fratres de Monte Dei, D. Bonauent. de ſeptem gradibus contemplationis, & in ſoliloquio ſupra citato cap. 2. ibi: *O anima magnum eſt, quod deſideras, ineſtimabile donum eſt, quod exoptas. Vnde (vt aſtimo) humano ſtudio non poteſt obtineri, humano merito vix poteſt promereri, ſed adeò humilibus precibus, & à dignè diſpoſitis ex ſola diuina pietatis concedentia vix poteſt impetrari.* Ricard. in Cant. cap. 8. & lib. 4. contemplat. c. 23. Caſſianus collat. 4. cap. 5. D. Laurentius Iuſtinian. de perfectione monaſtica cap. 18. S. Mater noſtra Theresia cap. 12. ſuæ vitæ, vt ibidem adnotauit in marginali nota ſapientiſſimus Magiſter Luiſius Legionenſ. necnon, & in via perfect. c. 25. Beat. Thom. de Villanueua in Cant. ſuper illa verba: *Introduxit me Rex in cellam vinariam.* Frater Bartholomæus à Martyr. 2. p. compendij ca. 13. §. 4. ibi: *Ad tantam gloria machinam pertingere non valet mens propria induſtria, Dei enim donum eſt, non hominis meritum, &c.* Et cap. 13. §. 1. vbi propter hanc rationem comparat contemplationem gratijs gratis datis, quæ non cadunt ſub merito, ſic inquiens: *Habeto ergo pro certo in ſola charitate eſſe regnum Dei, gratiam autem contemplationis inter cateras gratias gratis datas computato, &c.* 4.

Id ipſum docuit S. Pater Ignatius relatus à Roſignolio de diſciplina Chriſtianæ perfectionis lib. 3. capite 14 ſic inquiens: *Solius eſt Dei conſolari animam nulla precedente conſolationis cauſa, cum ſit hoc proprium Creatoris ſuam ingredi creaturam, & illam in amorem ſui totam conuertere trahere, & mutare, cauſam vero pracedere nullam tunc dicimus, quando nec ſenſibus, nec intellectus, nec voluntati noſtra quidquam obiectum eſt, quod eiuſmodi conſolationem cauſare ex ſe poſſit, &c.* Quæ verba fere eodem modo reperiuntur apud citatum Bartholomæum à Martyr 2. 1. part. compend. c. 7. pag. 54. ac tandem id docent Bloſius in epiſtol. quadam ſub finem, Suarez titul. 2. de Relig. lib. 2. de orat. c. 14. num. 5. Molina Carthuſ. tract. 2. de orat. cap. 6. §. 2. Ludouicus de la Puente in introductione ad orationem mentalem §. 11. circa finem, Baſilius Legion. in Defenſorio ſæpe cit. propoſit. 3. & 7. noſter Thom. à Ieſu lib. 1. de contemplat. capite 9. Roſignolius vbi ſupra, Alphonſus Rodrig. tom. 1. tract. 5. de orat. cap. 18. & plures alij. 5.

Ex quibus omnibus conſtat, quantum diſtet, imò potius aduerſetur doctrina hæc errori hæreticorum aſſerentium eum, qui contẽplationi vacat, debere ab operibus bonis, etiam ſi cadant ſub præcepto, ceſſare. De hoc namque, nec verbum fecit Myſticus noſter Doctor, ſed ſolum aſſeruit huiuſmodi ſpirituales affectiones valde ſublimes ſpecialeſque Dei fauores non dependere ab operibus noſtris, tanquam ex 6.

Digitized by Google

meritis de condigno, quamuis bona opera ſint pro illis optima diſpoſitio; quod communi Sanctorum Patrum Doctorumque Catholicorum conſenſu comprobatum eſt, experientiaque ipſa ſatis comprobatur.

CAPVT VII.

ELVCIDATVR SEPTIMA PROPOSITIO, *Sanctorumque Patrum teſtimonijs comprobatur.*

1. ACCEDAMVS ad ſeptimam propoſitionem ab aliquibus notatam, quæ habetur lib. 1. qui inſcribitur *Nox obſcura &c.* cap. 1. vbi ſic loquitur.

Amantiſſima Mater gratia diuina, ſtatim ac noua Deo inſeruiendi calore feruoreq; regenerat animam, vniuerſa etiam hæc illi exhibet officia. Facit enim eam dulce ſapidumq; ſpirituale lac in rebus omnibus diuinis abſque vllo ſuo labore reperire; in vniuerſis quoq; ſpiritualibus exercitijs, maximam conſolationem & guſtum: hic enim præbet illi Deus ſuum teneri amoris vber, quemadmodum tenello infanti. Hinc huiuſmodi animæ delitiæ ſunt; orationi multum temporis, vel fortaſſis noctes etiam integras inſumere; ipſius oblectamenta ſunt pœnitentia; recreationes ieiunia; vnicum ſolatiū, ſacramentis frui, deq; rebus diuinis ſermones miſcere. Quibus rebus omnibus quanquam magna cū efficacia & intentione incumbant & vacent, magnamque in ijs adhibeant diligentiam ſpirituales viri, ſpiritualiter tamen loquendo, vt plurimum, debiliter admodum, & imperfectè ſeſe in illis gerunt. Cum enim ad huiuſmodi res, exercitiaque ſpiritualia moueantur ſuauitate illa, & conſolatione quam in ijs reperiunt, &c.

§ I.

Verus propoſitionis ſenſus declaratur.

2. CIRCA huius propoſitionis elucidationem ſciendum eſt, nequaquā ſenſum eius eſſe, quod incumbere ſpiritualibus exercitijs propter delectationē, vel conſolationem ſpiritualem in eis repertam, ſit vitioſum, vel peccaminoſum. Etenim, vt rectè D. Bonauent. tom. 1. opuſcul. lib. 4. pharetræ c. 29. & 30. multis Sanctorum Patrum teſtimonijs oſtendit, ſæpe vtilis eſt ſpiritualis conſolatio ad hoc, vt homines virtutis viam ingrediantur, & in ea perſeuerent. Senſus igitur huius propoſitionis eſt, quod huiuſmodi voluptates, & conſolationes ſpirituales in bonis operibus, & exercitijs appetere, & ſi vitioſum non ſit, eſt tamen debilis, & imperfectus, ſeu minus perfectus operandi modus, quā ſolam Dei gloriam, & voluntatem in illis quærere; & propter ſolum Deum operari, hunc autem vltimum operandi modum eſſe omnium perfectiſſimum; qui ſenſus ex ipſiſmet verbis Myſtici noſtri Doctoris ſatis conſtat.

3. Ad hunc igitur ſenſum, quem ipſamet exprimit, intellecta hæc propoſitio veriſſima procul dubio eſt, eamque communiter Sancti Patres, & Doctores, qui de rebus ſpiritualibus tractant, vnanimiter docent; conſtatque manifeſtè ex dictis ſupra cap. 1. 2. part. huius Elucidat. circa elucidationē 1. propoſitionis vbi plura Sanctorū Patrum teſtimonia adduximus ad oſtendendum, quod is, qui perfectè vult operari,

debet

debet excludere quarumlibet rerum quantumuis ſpiritualium, quatenus ad ipſum, per proprium amorem etiam ſpiritualem pertinere poſſunt, appetitum, ſoliuſque Dei gloriam intendere, quæ teſtimonia ibidem videnda ſunt. Et ideò D. Tho. 2. 2. quæſt. 23. artic. 6. in corpore excellentiam charitatis explicans inquit: *Charitas attingit ipſum Deum, vt in ipſo ſiſtat, non vt ex eo aliquid nobis proueniat.* Quod bene nouerat Sancta Mater noſtra THERESIA, quando loco ſupra c. 1. n. 20. citato dicebat. *Hoc quam optime nouit Dominus, vel ipſa in grauiſſimam cæcitatē incidi, quod nec honor, nec vita, nec gloria, nec bonū aliquod in corpore, nec in anima ſit, quod me retineat, & quod nec velim nec deſiderem, nec aliud emolumentum quæram præter gloriam eius, &c.* & c. 39. ſuæ vitæ id ipſum teſtatur inquiens: *Verba autem, quæ identidem dicere, & quidem veriſſime (prout mihi quidem videtur) ſoleo, ſunt hæc;* Quid de me ipſa ſollicita ſum, præterquam de te Domine?

§. II.

Alia ad idem propoſitum Sanctorum Patrum teſtimonia ſubiunguntur.

SED præter illa adhuc alia, ad hoc propoſitum placuit ſubiungere, & in primis D. Bernard. explicans illud Cantic. 3. *Tenui eum, nec dimittam*, comparat amorem quem in his verbis ſponſa oſtendit ad ſponſum cum amore, quem oſtendit Patriarcha Iacob, dum poſtquam tota nocte cum Deo, ſeu Angelo Dei perſonam repræſentante luctatus fuerat, dixit ei, non dimittam te, niſi prius benedixeris mihi Geneſis 32. quibus in verbis Iacob amorem quendam veluti mercenarium reſpectu Dei demonſtraſſe videtur, ſiquidem ſaltim pro benedictione ipſum Deum dimittere volebat; ſecus vero Sponſa, quæ adeò ardenter Sponſum diligebat, vt adhuc pro benedictione ipſius Dei nollet ipſum dimittere, ſed tenere, ipſum ſolum præter ſe ipſum, & non propter eius benedictionem, ſeu conſolationē amans, & quærens. Qui modus operandi, & amandi perfectior eſt, vnde Bernardus loco citato, ſic inquit: *Sponſa non vult Sponſum dimittere, & forte magis, quam Patriarcha id non vult, quia nec pro benedictione quidem, ſiquidem ille benedictione accepta dimiſit eum, hæc autem non, ſed nolo inquit benedictionem tuam, ſed te, quid mihi eſt in Cælo, & à te quid volui ſuper terram, &c.* 4.

Eandem doctrinam expreſſe docet Sancta Mater noſtra THERESIA, cap. 11. ſuæ vitæ, ſic inquiēs: *In primis notandum eſt, vnde etiam ipſa id dicere audeo (longa quippe experientia id didici) animam, quæ in hac orationis mentalis via firmo cum perſeuerandi propoſito ambulare incipit; & iam eo peruenit; vt parum curet, ac non multum propterea exultet, aut deijciatur, quod has ſpiritus conſolationes, & animi teneritudinem ei Dominus vel ſubtrahat, vel concedat; hanc, inquā animam non paruam viæ partem iam confeciſſe, & metuere non debere, ne retro reſpiciat; eſto ſubinde labatur, & [illegible] ſpitet; quod ædificium ſuper firmo fundamento ſtrui incipiat. Et certum eſt, amorem Dei non in eff[illegible]ſione lachrymarum, non in his dulcedinibus, & teneritudine (eſto hæc plerumque con[illegible], & [illegible] his conſolationem noſtram ponamus) ſitum eſſe; ſed in eo, vt illi cum iuſtitia, ani[illegible] & [illegible] ſeruiamus. In illis quippe, meo iudicio, potius quid accipimus, quam demus. [illegible] quidem infirmis & paruarum virium, qualis ego ſum, arbitror expedire, vt cum ſuauitate quadam, & blande conducantur, ſicut me Deus modo conducit, vt aliquibus laboribus, quos* 5.

concremandam, & immolandam rurſus Deo. Et hoc idem proſequens, inferius aſſerit hanc doctrinam intelligi ab his, qui obſcura itinera, & anguſtas ſemitas ingredi habent, quod vtique non eſt omnium, &c.

Similiter Dionyſius Carthuſianus id ipſum expreſſe docet, dialogo in inſtitutione 9.
nouitiorum art. 5. his verbis: *Tu & ſimiles tui in ſpiritualibus exercitijs non dum ſatis exercitati, ac triti, putatis veram deuotionem in ſenſibili quodam ſapore interno perceptibilique feruore conſiſtere: non penſantes, quod hæretici quoque, Iudæi, & Sarraceni in ſacrificijs, & orationibus ſuis frequenter lachrymantur, feruent, ac dulci afficiuntur ſapore.* Et inferius ſubdit: *Sed ſcito, quod quamuis internæ conſolationis feruores frequenter à Deo præſtentur, & vera ſint charitatis effectus, non tamen (vt tactum eſt) ſemper, nec ad veram deuotionem neceſſario requiruntur. Porrò vera, ac ſecura deuotio eſt promptitudo ſuperioris appetitus, ſeu voluntatis ad ea, quæ Dei ſunt, cum cordiali deteſtatione, ac debita fuga omnis mortalis peccati, ſiue hoc ſit cum feruore ſenſibili, ſiue non* (& inſuper addit inferius ſe aliquando in hoc errore fuiſſe.) *Magna eſt* (inquit) *ignorantia, & inexperientia mea. & erraui huc vſque, tunc ſolum, ac vere putans me eſſe deuotum, dum conſolationem, feruorem, & guſtum ſenſi internum.*

Suffragatur etiam Albertus Magn. lib. de adhærendo Deo cap. 10. dicens. *Præterea* 10.
non multum cures actualem deuotionem, ac ſenſibilem dulcedinem, vel lacrymas, ſed tantum per bonam voluntatem in intellectu ſis mente, cum Deo, intra te vnitus.

Sed his omnibus tandem modernos aliquos Doctores graues tamen & pios addere placuit; in primis inſignem Antiſtitem ſæpè ſæpius citatum Bartholomæum à Martyribus 1. part. cõpendij c. 7. pag 53. qui ideo aſſerit, Deum aliquando huiuſmodi conſolationes denegare, *Vt probemur, an ſtipendio conſolationum ſpiritualium ſolum ducti Domino inſeruiamus, &c.* Ergo ſenſit non eſſe opus perfectum Deo propter huiuſmodi conſolationes inſeruire, ſpiritualibuſque exercitijs incumbere. Quam doctrinam repetit idem Antiſtes 2. parte, eiuſdem compendij cap. 13. pag. 124. ibi. *Perfectè vero viuentes non ſeruili, aut mercenario, ſed verè filiali amore in Deum tendunt dicentes: Quid mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram? &c.* Non poteſt ergo negari eſſe imperfectum operandi modum, prædictis exercitijs, ex amore ſpiritualium conſolationum incumbere.

Accedat ſingularis ille contemplatiuus Venerabilis Thomas à IESV, Auguſtinia- 11.
nus, in libro perutiliſſimo, qui inſcribitur labores IESV, labore quadrageſimo octauo, ad principium, vbi ſic inquit: *Deus denegat diuinas conſolationes, vt amor erga ipſum perfectius depuretur, & ne homines quærant, aut ament ſuam diuinam Maieſtatem ob gratias, quas ab ipſo exſpectant, ſed propter id quod eſt in ſe, & quia amari meretur, ſicque illi ex puro amore ſubdantur, vt æque libenter ab eo ſe tractari permittant derelictionibus, ac fauoribus. Et hic eſt perfectiſſimus ſtatus eorum, qui perfecte amant, & ſeruiunt Deo, à multis ignoratus, & à paucis expetitus, quemque pauciſſimi attingunt, &c.* Huc vſque Venerabilis hic vir.

Hanc eandem doctrinam, ab Auguſtino accipiens, docuit Aluarado in Arte bene 12.
viuendi lib. 2. c. 44. num. 11. Sucquet lib. viæ vitæ æternæ cap. 18. Aluarez de Paz tom. 1. de vita ſpirituali l. 3 p. 1. c. 12. & to. 2. l. 2. p. 3. c. 8. Roſignolius de diſciplina Chriſtianæ perfectione l. 5. c. 6. Arias de mortificatione tract. 5. orationis mẽtalis c. 3 & 4. noſter Ioan. à IESV Maria in ſchola orationis tra. 3. dub 51. Ludouic. de la Puente in meditat. 3. p. in introduct. §. 3. & in meditatione 26. punct. 3. Molin. Carthuſ. in doctrina orationis tract. 1. c. 6. Pater Ildephonſus Rodericus tit. 1. tract. 5. c. 18. & tra. 8. c. 24. 25. 26. & in 27. ad hoc propoſitum refert D. Aug. de orando Deum epiſt. 121. S. Hierony-

Digitized by Google

mum ſuper illud Threnorum 3. *Sed cum clamauero, & rogauero, excluſit orationem meam.* SanctumGregor. lib. 20. moral. c. 21. & 24. & Magiſtrum Auilam tom. 2. epiſt. ac denique hanc doctrinam approbat Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio ſæpè citato propoſitione 17. vbi ad hoc propoſitum explicat, quod dicitur de quibuſdam Lucæ 8. *Qui cum gaudio ſuſcipiunt Verbum Dei, & in tempore tentationis recedunt.* Tales namque aſſerit eſſe illos, qui opera bona ex intuitu prædictarum conſolationum exercent, ex quo fit, vt deficientibus prædictis conſolationibus, earumque loco aduenientibus tentationibus, ipſi quoque deficiant, & à perfectionis via recedant.

Ex quibus omnibus ſatis conſtat, doctrinā Myſtici noſtri Doctoris in hac propoſitione eſſe communem apud S. Patres, & Doctores Catholicos, de cuius proinde veritate, & ſecuritate nulla rationabilis ſuſpicio ſuboriri poteſt, ſed quidquid contra illam obijceretur, eodem modo aduerſus communem Sanctorum Patrum, & Doctorum Catholicorum conſenſum deberet obijci.

CAPVT VIII.

Octaua propoſitio elucidatur; Sanctorumque Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs illuſtratur.

1. PErgimus vlterius ad elucidandam octauam propoſitionem, quam habet Myſticus noſter Doct. lib. 3. Aſcenſ. Mont. Carm. cap. 17. vbi ſic inquit, *Vanum eſt optare liberos, vt nonnulli faciunt, qui ob filiorum deſiderium mundum vniuerſum inuertunt & perturbant, non enim illis perſpectum eſt, an probi futuri ſint, Deoque famulaturi, & vtrum gaudium quod ex ijs præſtolantur, fortaſſis vertendum ſit in mœrorem: requies & ſolatium in afflictiones & tribulationes: honores in ignominias, præbeantque occaſionem Deum magis offendendi; quemadmodum multis contingere ſolet &c.* (Et paulo inferius ſubiungit) *Vanitas quoque eſſe de vxore vel marito lætari, quando euidenter non conſtat melius ſe in ſuo matrimonij ſtatu Deo obſequi &c.* Quam doctrinam confirmat ex illo Apoſtoli Corinth. 7. num. 27. *Qui habent vxores, tanquam non habentes ſint, &c.*

Quamuis huius propoſitionis veritas adeò aperta ſit, vt mirum videatur potuiſſe aliquē in illa offendere, & quamuis etiam legitimus, & Catholicus eius ſenſus ex dictis circa elucidationem primæ propoſitionis, & ex teſtimonijs Sanctor. Patrum ibidem adductis euidentiſſimè pateat, tamen pro maiori huius rei declaratione, aliqua, quæ ad elucidationem huius propoſitionis magis in particulari pertineant, ſubiungemus.

§. I. *Le-*

Digitized by Google

§. I.

Legitimus propoſitionis ſenſus declaratur, & Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur.

LEgitimus igitur, & apertus huius propoſitionis ſenſus eſt, vanum, ac reprobandum eſſe nimium aliquorum deſiderium, & affectum erga filios, vxorem, vel maritum, ſine attentione, & reſpectu ad maiorem Dei gloriam, ſpiritualemque eorum vtilitatem, & profectum, ſed ſolum propter aliquod temporale commodum, lætitiam, vel iucunditatem, vel propter ſimiles reſpectus, quibus plerumq; homines ad talem affectum, & amorem moueri ſolent. Et ideò intendit Myſticus noſter Doctor talem amorem, & affectum iuxta hunc ſenſum relegare, ſpiritualeſque perſonas perfectionis cupidas, taliter circa hanc rem inſtruere, vt nec filios, nec maritum, nec vxorem, præciſe propter memoratos reſpectus diligant, aut illis, vt ſic complaceant, ſed eatenus dumtaxat ſuum affectum in eis conſtituant, quatenus prædicta omnia fuerint medium ad maiorem Dei gloriam, ſpiritualemque vtilitatem aſſequendam. Vndè quando huiuſmodi conducentia incerta fuerit, conſequenter, & rectè aſſerit, nullatenus in eorum amore, vel complacentia affectum firmandum eſſe, ſed huiuſmodi deſiderium, & voluntatem, omnino cum diuina voluntate, & beneplacito circa prædicta omnia conformari debere. 2.

Et meritò ſanè filiorum, & cognatorum affectum, niſi modo dicto diuinæ voluntati conformetur, & ad Deum omnino dirigatur, ſpeciali cura amputandum eſſe Vener. IOANNES docuit, quia vix vlli praui affectus periculoſius homines tentare ſolent, quam inordinati filiorum, & cognatorum affectus, adeò, vt aliquando homines improbo filiorum amore adducti à vero numine ad falſa idola defecerint, ita inſanientes, vt mortuos filios immortales Deos conſecrarent. Sic olim Syrophanes Egyptius mortuo filio, ſimulachrum eius poſuit loco numinis adorandum. Sic & Ninus Aſſyriorum Rex filium ſuũ Belum vita ſunctum noluit intra mortuorũ vrnas deliteſcere, ſed ſupra Deorũ aras erectis ſimulachris fulgurare, & Thare filium ſuum Aram morte ſublatum, immortalitate donare voluit, dum eius imaginem cõſecrauit. Sed quidquid ſit de his exemplis, de quibus longior eſſe poteſt diſputatio, certum eſt id, quod diximus ex Script. Sacræ teſtimonio Sapien. 14. n. 15. ibi: *Acerbo luctu dolens pater citò ſibi rapti filij fecit imaginem, & illum qui tunc quaſi homo mortuus fuerat, nunc tanquam Deum colere cœpit, & conſtituit inter ſeruos ſuos, ſacra, & ſacrificia, &c.* Cui conſonat illud, quod refertur Numeror. 33. n. 4. ſcilicet Ægyptios videntes, tum filios ſuos mortuos, tum etiam Deos ſuos percuſſos, magis curaſſe de ſepeliendis, ac deplorandis filijs, quàm de Dijs reſtaurandis. Plura alia ad hoc propoſitum adducere poſſemus, ex quibus manifeſtiſſimè conſtaret, quantum nocere ſoleat nimius filiorum, & propinquorum amor: innumera namque ſunt Scripturæ, & Sanctorum Patrum teſtimonia, in quibus id notatur, & perpenditur, ſed in re tam aperta non eſt neceſſe amplius immorari, ex di- 3.

ctis enim ſatis ſuperque conſtat, quam neceſſarium ſit huic amori, & affectui modum præſcribere, ne plura, & grauia damna generet: quem modum optimè præſcripſit Myſticus noſter Doctor hunc effectum relegandum eſſe docens, niſi quatenus ad maiorem Dei gloriam ordinatur, cumque hæc maior Dei gloria fere ſemper incerta ſit, eò quòd neſcitur an filij, propinqui, & cognati grati Deo exiſtant, vel futuri ſint, meritò affectum illum, quo nimis anxie amâtur, præſciſſo prædicto reſpectu maioris Dei gloriæ, habitaque attentione ad commodum aliquod, vel iucunditatem temporalem, Venerabilis noſter IOANNES tanquam imperfectum, & vnionis cum Deo impeditiuum damnat.

4. Hanc autem doctrinam ſæpè Script. ſacra, & SS. Patres docent, cum propinquorum, & cognatorum amorem in ſenſu dicto amputare, & omnino relegare ſtrictiſſimis verbis ſuadent, cuiuſmodi ſunt verba illa Chriſti Domini Lucæ 14. *Si quis venit ad me, & non odit patrem ſuum, & matrem, & filios, & agros, adhuc autem & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Et Lucæ 9 cum quidam diceret ad Ieſum: *Domine permitte mihi primum ire, & ſepelire patrem meum, reſpondit ei Ieſus: Sine vt mortui ſepeliant mortuos ſuos; tu autem vade, & annuntia regnum Dei, &c.* Super quæ verba Diuus Ambroſius ſic inquit: *His paterni quoque funeris ſepultura prohibetur, vt intelligas humana poſthabenda diuinis, bonum ſtudium, ſed maius impedimentum, nam qui partitur ſtudium, deriuat affectum, qui diuidit curam, differt profectum, &c.* Et D. Chryſ. hom. 28. in Matthæum circa finem eundem explicans locum inquit: *Quid igitur hinc præcipuè diſcimus, niſi quod nullo momento temporis caduca hæc, etiam ſi neceſſaria videantur, ſpiritualibus ante ferenda ſunt, &c.*

Nec minus ſtricta ſunt verba illa Chriſti Domini Matth. 10. ibi: *Non veni pacem mittere, ſed gladium, veni enim ſeparare hominem aduerſus patrem ſuum, & filiam aduerſus matrem ſuam, & nurum aduerſus ſocrum ſuam; & inimici hominis domeſtici eius.* Vnde rectè D. Baſil. in conſtitutionibus Monaſticis ca. 21. inquit: *A propinquis autem amicis, parentibuſue, animi affectionibus nos tam longe oportet eſſe diſiunctos, quàm longe eos, qui iam ſunt vita defuncti, à viuis videmus diſtare.*

5. Quam etiam doctrinã exemplo nos ſuo docuit idemmet Chriſtus Dñs, dum Matrem ſuam, quantumuis ſanctiſſimam, aliquando durè alloquutus fuit, dicens: *Quid mihi, & tibi mulier?* Quod pro noſtra inſtructione fecit, vt benè notauit D. Bern. ſer. 2. de mutatione aquæ in vinum his verbis: *Vt quid ergo? fratres vtique propter nos, vt non ſolicitet carnalium cura parentum, & neceſſitudines illæ impediant exercitium ſpirituale, &c.*

Sed adhuc ſtrictius de hac re exemplum præbuit cum cuidam dicenti illi: *Ecce mater tua, & fratres tui foris ſtant quærentes te, reſpondit Ieſus, quæ eſt mater mea, & qui ſunt fratres mei? & extendens manus in Diſcipulos ſuos, dixit: ecce mater mea, & fratres mei, &c.* Matth. 12. n. 47. quod exemplum rectè perpendens D. Ambr. li. 6. in Lucam c. 8. ſic inquit: *Moralis Magiſter, qui de ſe cæteris præbet exemplum, ipſe ſuorum executor eſt præceptorum: præſcripturus enim cæteris, quoniam qui non reliquerit patrem, aut matrem ſuam, non eſt filio Dei dignus, ſententiæ huic primus ipſe ſe ſubiecit, non quo maternæ refutet pietatis obſequia, ſed quia paternis ſe myſterijs amplius, quam maternis affectibus debere cognoſcat, neque tamen iniurioſe refutantur parentes, ſed religioſiores copula mentium docentur eſſe, quam corporum, &c.* Quod etiam ſuper eundem Matthæi locum adnotauit Tertul. lib. 4. contra Marcionem c. 19. & li. de carne Chriſti c. 6. pluresque alij Sancti Patres.

Digitized by Google

Id ipſum ſtrictiſſimis etiam verbis ſtatuitur Exod.32.num.27.vbi tale præceptum habetur: *Occidat vnuſquiſque fratrem, & amicum, & proximum ſuum.* Quod explicans D. Ambr. epiſt.56. ſic inquit: *Quod occidi fecit à proximis proximos, filios à parentibus, à fratribus fratres, præceptum euidens, quia præferenda eſt religio neceſſitudini, pietas propinquitati, ea eſt enim vera pietas, quæ præponit diuina humanis, perpetua temporalibus, vt contemplatione, ac amore reuerentiæ diuinæ perimeretur omnis affectus neceſſitudinis.*

Plura alia his ſimilia Scripturæ, & S. Patrum teſtimonia adducere poſſemus, in quibus filiorum, parentum, & propinquorum affectus in ſenſu dicto reſecari ſtrictiſſimè iubetur, ea tamen conſulto amittimus, quia ex dictis ſatis ſuperque conſtat, quam vtilis, & neceſſaria, ac Scripturæ ſacræ, & SS. Patrum doctrinæ conformis ſit propoſitio noſtri Myſtici Doctoris, in qua id ipſum edocetur, nimiuſque affectus erga filios, maritum, & vxorem damnatur, eo quod incertum eſt, an ipſi Deo grati exiſtant, vel futuri ſint, nec ne. 7.

§. II.

Egregio S. Mat. noſtræ THERESIÆ teſtimonio aliijſque etiam SS. Patrum dictis eadam doctrina confirmatur.

CÆterum non poſſumus non pro huius doctrinæ maiori confirmatione celebre quoddam teſtimonium S. Matris noſtræ THERESIÆ adducere, quod habetur l.3. ſuarum fundationum c.7. vbi fundationem Monaſterij oppidi Alba deſcribēs refert, quod cum fundatrix eiuſdē monaſterij, quæ appellabatur Thereſa de Laiz ſummopere deſideraret filios ſibi à Deo concedi, nihilominus tale accipit à Deo reſponſum: *Noli velle prolem, nam condemnaberis.* 8.

Et vt teſtimonium hoc melius perpendatur ipſamet THERESIÆ noſtræ verba referre placuit: *Sobolem vt à Domino obtineret, permagnis id deuotionibus & precibus ipſa cōtendebat; hanc autem vt deſideraret, non alia eam impellebat ratio, quam vt ſe vita defuncta, hæres ſuperesſet, qui ſuo nomine Maieſtatem illius continenter laudaret; & mihi quoque retulit, nunquam ſe in prole petenda aliud quid, quam dixi ſpectaſſe. Eſt namque mulier veritatis amantiſſima, chriſtianis virtutibus & religione inſignis. Hoc ergo deſiderium cùm multis annis haberet, & illud B. Andreæ Apoſtolo commendaret, quem fœcundare ſteriles vteros didicerat, poſt multas preces & deuota exercitia in hunc finem aſſumpta quadam nocte cum in lecto iaceret, talis ad eam vox facta eſt:* Noli velle prolem; nam condemnaberis, &c.

Hoc ergo teſtimonio mirificè comprobatur Ven. N. IOANNIS doctrina, ſi enim hæc mulier, quantum uis ſolius Dei gloriā intenderet, tamen deſiderans filios, re vera deſiderabat id quod ſuæ damnationis cauſa futurum erat, quis non videat, quam vtilis, & neceſſaria ſit Myſtici noſtri Doctoris doctrina, nimium deſiderium filiorum, complacentiamque in marito, & vxore damnans, eo quod fere ſemper incertum ſit, an exinde maior Dei gloria, animarumque vtilitas prouentura ſit, nec ne. 9.

Vnde D. Hieron. lib. 1. contra Iouinianum poſtquam retulerat paruam vtilitatē, quam exceperat Samuel ex filijs ſuis, qui nequaquam eius virtutis hæredes fuerunt,

Digitized by Google

nec vllo pacto huius ſaculi figura, modoque ſeſe accommodat: vt non ſolum appetitum ipſum, veſtis ſaculi huius, ſchemaque non permoueat; ſed vt ne recordetur quidem eius per illud, aliquid illi, vel ipſius rebus ſimile pra oculis habendo, &c.

Tota doctrina, & locutio huius propoſitionis, maximè ſi ſumatur coniuncta cum toto contextu illius capitis, adeò Catholica, & apertè vera eſt, vt non appareat quonam pacto potuerit quiſpiam in ea offendere, vel rationabilem aliquam ſuſpicionem de illa concipere, etenim nequaquam vult negare, aut impedire vſum ſacrum, cultumque debitum ſacrarum imaginum, quem Eccleſia ſæpè approbauit propter ingentes vtilitates, quæ ex huiuſmodi cultu, & veneratione ſequuntur, vt conſtat ex decretis Sextæ Synodi generalis Can.83. & Concilij Nizeni 2. actione 3. necnon Septimæ Synodi generalis, Concilij etiam Senonenſ. & Maguntini, ac denique Tridentini ſeſſ.25. relatis ab expoſitoribus Diui Thomæ 3. parte quæſt.25. vbi præcipuè Suarez, & Vazquez, per multas diſputationes de hoc tractant, necnon, & plures alij Doctores Catholici, quos congeſſit Auguſtinus Barboſa in remiſſionibus ad Concilium Tridentinum loco citato.

§. I.

Verus propoſitionis ſenſus ex doctrina Venerabilis noſtri IOANNIS manifeſtè demonſtratur.

HVnc ergo vſum, & cultum ſacratum imaginum nequaquam reprobare voluit Myſticus noſter Doctor, imò potius illum ſæpiſſimè, adeò expreſsè commen- 2.
dat, vt non appareat quomodo quiſpiam, qui doctrinam eius legerit, poterit, etiam per modum leuis ſuſpicionis, prædictum errorem in illo notare, etenim capite 14. lib.3. Aſcenſus Montis Carmeli, ſic loquitur: *Verum animaduertere te hoc loco oporteret (ô chariſſime Lector) quod nequaquam aſſentimur, neque conſpiramus, ſed neque aſſentiri & conſpirare in hac noſtra doctrina volumus, cum illa peſtiferorum hominum doctrina, qui à Satanica ſuperbia inuidiaque perſuaſi, eliminare & extirpare ab oculis fidelium ſanctum & neceſſarium vſum, inclytamque Dei, ac Sanctorum Imaginum adorationem, & venerationem voluerunt. Quin potius noſtra hæc doctrina plurimum ab illa diſcrepat; non enim hoc loco docemus, vt non habeantur imagines, neque vt illis adoratio debita non impendatur, ſicut ipſi docent; ſed ſolummodo explicamus diſcrimen quod inter illas Deumque reperitur: & vt taliter picturas intueantur, vt non impediantur ad id, quod imagines repræſentant tendere, plus illis, quam ad pergendum ad ſpiritualia ſatis ſit, inhærendo. Quemadmodum enim bonum neceſſariumque eſt medium ad conſequendum finem (cuiuſmodi medium ſunt imagines ad reuocandum in memoriam Deum ac Sanctos) ita etiam quando plus aſſumitur ex medio, pluſque in eo ſiſtitur, quam ſolius medij neceſſitas poſtulet, ipſum medium aſſecutionem finis impedit & retardat, &c.* Quod idem optimè vſque ad finem capitis proſequitur.

Et cap.34. eiuſdem prædicti libri 3. Aſcenſus Montis Carmeli ſic iterum imagines 3.
commendat: *Cum imagines tanti ſint ad cultum diuinum momenti, tamque ad permouendam & excitandam ad deuotionem voluntatem neceſſaria: quemadmodum approbatio vſuſque earum, qui in ſancta Eccleſia Matre noſtra viget perſpicuè demonſtrant; (vnde etiam ſemper illis ad excitandam teporem noſtrum vti expedit) multa tamen reperiuntur perſona, qua gaudium ſuum in*

pictura potius ornatuque earum reponunt, quam in eo quod repræſentant. Ob duos primarios fines ſacrarum imaginum vſum inſtituit S. Eccleſia: primo ob debitum in illis honorem, & reuerentiam ſanctis exhibendam: ſecundo ad permouendam voluntatem, atque deuotionem erga eos per illas excitandam. Et quatenus ad hæc conferunt ac deſeruiunt, ſummam adferunt vtilitatem, vſuſque earum neceſſarius eſt; ad quem finem conſequendum imagines illæ, quæ magis propriè ad viuum repræſentant, magiſque voluntatem ad deuotionem excitant, eligi debent, ad iſta potius, quam ad earum valorem, curioſum artificium & ornatum, oculos collimando. Et cap. 36. ſequenti ſic ait. *Quemadmodum imagines non mediocriter conferunt ad excitandam Dei ſanctorumque memoriam, & voluntatem ad deuotionem permouendam, via ordinaria, ſicuti æquum eſt, illis vtendo; ita etiam non leuis erunt occaſio erroris, ſi cum res ſupernaturales circa eas contingunt, neſciat anima qualiter ad Deum tendere debeat, &c.*

4. Ex quibus omnibus teſtimonijs euidenter conſtat, Myſticum noſtrum Doctorem nequaquam debitũ cultum, & veneratione ſacrarum imaginũ, prout ab Eccleſia ſancta approbatus eſt, reprobare, ſed potius valdè cõmendaſſe. Vnde ſolũ voluit reprobare imperfectiones, quæ in prædicto vſu immiſceri ſolent, vel ratione nimiæ curioſitatis, vel ratione affectus ad figuram ipſam, ſeu ſpeciem externam imaginis, qui affectus motum cordis, & deuotionem ad prototypum, ſeu Sanctos per imagines repræſentatos impedit, aut retardat, vel ratione vanæ fiduciæ, quæ in vna imagine potius quam in alia eiuſdem Sancti, vel Sanctæ ratione maioris ornatus, vel pulchritudinis figuræ, aut alia ſimili de cauſa ab aliquibus apponi ſolet: has inquam, & alias ſimiles imperfectiones ſolum vult in prædictis locis, vbi de hac materia agit, relegare: quia re vera ordinato, & vtili ſacrarum imaginum vſui, prout ab Eccleſia Catholica approbatur, aduerſantur, ac proinde Catholicam doctrinam, quæ has omnes imperfectiones relegandas eſſe docet, adſtruit, docetque ipſum, quod docuit Concilium Tridentinum loco citato his verbis: *Imagines porrò Christi, Deiparæ Virginis, & aliorum Sanctorum in templis præſertim habendas, & retinendas, eiſque debitum honorem, & venerationem impertiendam; non quod credatur ineſſe aliqua in ijs diuinitas, vel virtus propter quam ſint colendæ, vel quod ab eis ſit aliquid petendum; vel quod fiducia in imaginibus ſit figenda, veluti olim fiebat à Gentibus, quæ in idolis ſpem ſuam collocabant, ſed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quæ illæ repræſentant, vt per imagines, quas oſculamur, & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Christum adoremus, & Sanctos, quorum illæ ſimilitudinem gerunt, veneremur; id quod conciliorum præſertim, vero ſecundæ Nizenæ Synodi decretis contra imaginum oppugnatores eſt ſancitum.*

5. Quod autem hæc ſit aperta mens Myſtici noſtri Doctoris in eiſdem locis, conſtat ex manifeſtis eiuſdem teſtimonijs. Etenim cap. 34. citato: vnde hæc propoſitio, quam elucidamus, deſumpta eſt, ſic loquitur. *Sunt nonnulli qui imaginis potius artem valoremque intuentur & conſiderant, quam illud quod repræſentant: & internam deuotionem quam ad inuiſibilẽ ſanctũ ſpiritualiter dirigere deberent, in exteriori affectu & curioſitate ita reponunt, vt ſibi in ea complaceat ac oblectetur ſenſus, amorque & voluntatis gaudium in ea remaneat; quæ res totaliter verum ſpiritum impedit, qui affectus annihilationem in omnibus rebus particularibus requirit. Hoc clarè animaduertere licet, ex quadam abominanda conſuetudine, quæ temporibus iſtis apud pleroſque inualuit, qui cum vanum mundanorum veſtiendi modum minimè abhorruerint, ſacras imagines illo veſtimentorum ſchemate, quod homines vani ad recreationum,*

ac le-

Digitized by Google

ac leuitatum ſuarum ſatisfactionem indies adinueniunt, exornant, eaque veſtium forma, quæ in ipſis reprehenſione digna eſt, ſanctorum induunt imagines, quæ res profecto ſanctis, quos repræſentant, ſemper ingrata fuit & inuiſa adhuc eſt: hocque modo conatur dæmon, & ipſi cum eo, authoritatem vanitatibus ſuis, in Sanctos eos conferendo, non ſine graui ipſorum iniuria conciliare.

Quamuis laudabile ſit huiuſmodi imagines & inſtrumenta habere, quæ animæ deuotionem excitent, (ad quem etiam finem ſemper huiuſmodi ſeligenda ſunt, quæ eam magis excitent) verum non eſt perfectionis, adeo illis adhærere, vt eas cum proprietate poſſideat, ita vt ſi ab ea tollerentur, contriſtetur. Quamobrem id ſibi perſuadeat anima, quod quo maiori cum proprietate imagini vel motiuo ſenſibili adhæſerit, eo minus orationem ac deuotionem ſuam ad Deum aſcenſuram. Licet enim extra controuerſiam ſit, quod imagines quæ magis adamuſſim rem repræſentant, magiſque quam aliæ deuotionem excitant, ob id, eamque ſolam ob cauſam maiori cæteris amore digne ſint; minimè tamen id fieri debet cum ea proprietate & adhæſione, de qua nuper ſum locutus, ne videlicet eo, quod ſpiritum celeri quodam volatu in Deum ſubleuare debebat, obliuioni dato, totum abſorbeat ſenſus, delectationi inſtrumentorum immerſus, quæ cum ſpiritum ſolummodo promouere deberent, ad huncque dumtaxat deſeruire finem; iam ob iſtius hominis imperfectionem, potius obſtaculo ſint, & impedimento, & aliquando non minus, quam cuiuſuis alterius rei adhæſio & proprietas Et cap. 35. ſic ait: *Multa de ruditate & ſtupiditate quæ circa imaginum vſum multæ laborant perſonæ, eſſent dicenda; nam eouſque ſtoliditas hæc peruenit, vt nonnulli plus fiduciæ in quibuſdam reponant imaginibus, quam alijs, à ſolo affectu, amoreque, quo in vnam magis quam in aliam feruntur figuram, inducti: quæ in re inſignis quædam ruditas & rerum ad diuinum cultum ac honorem illi debitum attinentium, ignorantia latet: qui orantis fidem, ac cordis puritatem maximè intuetur.* Quos abuſus & alios ſimiles inordinatos affectus & imperfectiones, circa imagines, roſarios, oratorios, peregrinationes, deuotioneſque ſuperſtitioſas ab aliquibus rudibus inuentas, & vſitatas in reliquo huius capitis, & ſubſequentibus latè reprobat, & condemnat.

Vnde his imperfectionibus relegatis, & damnatis, docet debitum modum, qui in vſu ſacratum imaginum ſeruari debet, nempè, vt illæ dumtaxat tanquam mediũ in quo nullatenus ſiſtere, aut detineri, ſed per illum ad repræſentata, nempè ad verũ prototypum, cordis affectu, tranſire debeamus. Vnde c. 35. eiuſdem libri ſic inquit. *Quare nullo modo facienda eſt reflexio in artificij artiſque, cum qua imago eſt effecta, differentiam, vt plus ſpei in vna reponatur, quam in alia: eſſet enim hoc inſignis ſtupiditatis; ſed illæ pluris fiant, quæ magis acuunt deuotionem.* Et cap. 36. ſic ait. *Quapropter ad vniuerſa damna quæ in hoc euentu anima pati poſſet euadenda: (quæ ſunt à celeri in Deum volatu præpediri & retardari; vel vili modo & inſipienter imaginibus vti, vel certè per illas decipi, quæ omnia ſuperius adnotauimus) ad repurgandam præterea voluntatis delectationem & gaudium, & dirigendam per eas ad Deum animam, (qui eſt ſcopus quem in ipſarum vſu proponit Eccleſia) vnicum dumtaxat monitum & documentum quod pro omnibus ſatis eſt, præſcribere volo; & eſt huiuſmodi: Quod quandoquidem imagines ſacræ ad nil deſeruiunt aliud, niſi vt ſint nobis motiua inuiſibilium rerum, nihil etiã aliud requiramus in eis, præter motiuum, affectum, voluntatiſq; delectationem in re viua, quam referũt & repræſentant. Propterea vtatur fidelium quilibet hac circumſpectione, vt ſtatim ac aliquam fuerit intuitus imaginem, nolit illi ſenſum immergere & alligare, ſiue fuerit corporea imago, ſiue imaginaria, ſiue ſit pulchrè & eleganter effecta, ſiue pretioſè ornata, ſiue illi ſenſitiuam, ſiue etiam ſpiritualẽ conciliet deuotionẽ: omnibus iſtis accedẽtibus ſpretis nõ amplius ſeſe ad eã reflectat: ſed præſtita*

Ima-

Imagini ea, quam Eccleſia præcipit adoratione, confeſtim inde erigat mentem ad rem quam repræſentat, ſuccum & voluntatis oblectamentum in Deo, vel ſancto, cuius opem implorat, cum deuotione ac ſpiritus ſui oratione reponat: ne id quod viuo prototypo & ſpiritui debetur, à pictura & ſenſu vſurpetur.

§. II.

Sanctorum Patrum & illuſtrium Doctorum teſtimonijs eadem doctrina confirmatur.

7. VNDE conſtat doctrinam Venerabilis noſtri IOANNIS circa hunc cultum omnino coincidere cum ea, quam ex Cōcilio Tridentino ſupra retulimus, quamque omnes Doctores Catholici tradunt. Et ideò Adrianus I. in epiſt. ad Conſtantinum & Irenem, quæ in 2. act. 7. Synodi refertur, loquens de Iacob, qui adorauit ſummitatem virgæ Ioſeph, ſic inquit. *Non quod virgam, ſed tenentem eam adorauit, quid hoc ſibi vult? nimirum, quod nos iuxta deſiderium, & amorem quo erga Deum Sanctoſque ipſius affecti ſumus, figuras imaginibus repræſentamus, non inquam in coloribus, & tabulis honorem conſtituentes, &c.* Id ipſum docent Chryſoſtomus, Damaſcenus, Stephanus Epiſcopus Boſtrenſis citati ab Adriano loco ſupra citato.

8. Hanc eandem doctrinam tradidit Gregorius Niſſenus citatus ab Adriano ep. ad Imperatorem, quæ habetur in 7. Synodo act. 2. his verbis: *Nam qui Imaginem aſpicit, quæ ex arte per diuerſos colores in tabula eſt expreſſa, non ex pictura, & colorum tinctura ſimilitudinem accipit, ſed ad contemplationem primi exemplaris animam reducit, &c.*

Accedit Germanus Patriarcha Conſtantinopolitanus in epiſtola ad Ioannem Epiſcopum, quæ habetur in 7. Synodo act. 4. inſuper, & Epiphanius Diaconus act. 6. eiuſdem Synodi cuius hæc ſunt verba, ibi. *Nec ſalutis ſpem in illis* (ſcilicet imaginibus) *conſtituunt, nec ab his iudicium aliquod futurum expectant, &c.*

9. Conſentit noſter Thomas Waldenſis tomo 2. de Sacramentalibus capite 156. num. 6. inquiens: *Sicut enim qui viderit imaginem alicuius, videt eum cuius eſt imago, eo ſcilicet intuitu, ita quod plenè obliuiſcitur imaginis, dum prima contemplationis inſtantia rapitur in ſignatum, & ſic vident multi quoſdam veſtitos, qui interrogati de colore, veſtis ignorant, quia toti ferebantur in hominem: ita qui adorant imaginem, eum adorant cuius eſt imago.* Alia quam plurima, tam Sanctorum Patrum, quàm Conciliorum, Pontificum, & Theologorum teſtimonia in fauorē huius veræ, & Catholicæ doctrinæ adducit Vazquez tomo primo, in tertia parte, diſputatione 108. capite tertio, quarto, quinto, & ſexto, quibus conſentit reuelatio, quam habuit Sancta Mater noſtra THERESIA de hac re, cum enim (vt ipſa refert in additionibus ad ſuam vitam) ipſa legiſſet in quodam libro imperfectionem eſſe poſſidere imagines curioſè ornatas, & ita relinquere vellet quamdam imaginem, quam in cella habebat, taliter à Diuino oraculo edocta fuit, *Librum illum non imaginem, ſed nimium artificium & curioſitates in imaginibus improbare, &c.*

10. Conſonat etiam Venerabilis Antiſtes Frater Bartholomæus à Martyribus 1. p. compendij ſpiritualis cap. 3. pag. 32. vbi ſic inquit: *Non habeas ſuperflua, & curioſa, quia diſtra-*

diſtrahunt, & occupant cor, quare noli in affectus habere imagines, tabulas curioſe depictas, &c. Cui conſonat illud, quod in 2. parte compendij, cap. 10. pag. 74. ſic inquit. *Nihil tenaci corde poſſideas, nullius viri quantumuis ſancti amicitiam, & familiaritatem humanitus expetas, nam non ſolum, quæ mala ſunt, ſed etiam bona huic ſapientiæ officiunt, ſi inordinatè diliguntur, vel quæruntur, &c.* Et cap. 11. fol. 90. ita ait: *Imò tempore vnionis inter Deum, & animã quantumque, licet bona imagines ſunt procul expellendæ, quia ſunt media inter vtrumque. Ideo athleta huc peruenire cupiẽs (Deo ipſum trahente, atque vocante) cum primum ſenſerit ſe diuino amore vehementer inflãmari, ac ſurſum trahi, properè reſcindat quaslibet imagines, feſtinetque ad Sancta Sanctorum, & internum illud ſilentium, in quo non humana, ſed diuina dumtaxat eſt operatio.* Vnde conſtat, quam conformis ad Sanctorum Patrum mentem, ſanctæque Eccleſiæ fidem ſit doctrina Myſtici noſtri Doctoris, quippe qui cum eis conſtanter aſſerat imagines ad deuotionem excitandam perutiles, ac neceſſarias, venerationeque, & honore propter prototypum dumtaxat dignas eſſe.

§. III.

Doctrina Myſtici noſtri Doctoris amplius declaratur.

TANDEM circa id quod Myſticus noſter Doctor in hac eadem propoſitione aſſerit, ſcilicet perſonam ſpiritualem, & deuotam paucis imaginibus indigere, & vti, eo quod principaliter in viſibilibus deuotionem ſuam conſtituat, obſeruandum eſt, nequaquam illum denegare velle perſonis ſpiritualibus, & deuotis debitum ſacrarum imaginum vſum, vt ex adductis ipſius teſtimonijs euidenter conſtat, ſed ſolum vult aſſignare differentiam inter perſonas ſpirituales, ac deuotas comparatione earum, quæ valdè ſenſibiles ſunt, deuotioneque vera carent, ac rebus ſpiritualibus non adeò intendunt. Hi namque imperfecti, cum rebus ſenſibilibus valdè attẽdant, & in illis ſint immerſi, ſpiritualia autem ægre percipiant, magis indigent medijs ſenſibilibus, & viſibilus, cuiuſmodi ſunt imagines, quibus ad ſpiritualia, & inuiſibilia ducantur; at verò perſonæ ſpirituales, & verè deuotæ cum à rebus viſibilibus, & ſenſibilibus mentem iam abduxerint, ac ſpiritualibus, & inuiſibilibus magis intendãt, non adeò indigent prædictis medijs viſibilibus, ac ſenſibilibus, cuiuſmodi ſunt imagines, ad hoc, vt in earum prototypa ferantur, ſed faciliter ſine illis poſſunt orationi ac Dei, & Sanctorum inuocationi intendere, cumque id ad quod ipſæ imagines ordinantur, nempè ad eleuandam mentem in Deum, & Sanctos, orationiſq; ſtudium promouendum, aſſequantur, & obtineant, iam propter rationem dictam prædictæ perſonæ ſine his medijs, meritò non adeò illis indigent, & vtuntur, ſicut aliæ perſonæ non ſpirituales, quæque non niſi per ſenſibilia, & viſibilia ad inuiſibilium cognitionem peruenire ſolent. Cæterùm adhuc prædictis perſonis ſpiritualibus, & verè deuotis nequaquam ſacrarum imaginũ vſum omnino denegat, ſed ſolum aſſerit paucis indigere, eoque ipſo aliquibus indigere, & vti concedit, quoties ſcilicet ad excitandum in Deum, & Sanctos affectum, & deuotionem neceſſariæ, vel vtiles illis fuerint. 11.

Digitized by Google

Quæ doctrina ſic explicata veriſſima eſt, eamque approbat Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio ſæpè citato, propoſitione 12. colligiturque ex eo quod docet Gerſon, opuſc. de Myſtica Theologia practica, conſideratione quarta, refert, & ſequitur Frater Bartholomæus à Martyribus in ſecunda parte compendij capite 13. cui coniungenda eſt doctrina Tauleri cap. 35. inſtitutionum, vbi ſic inquit: *Quod ſi quæratur, cur omnibus imaginibus renuntiandum ſit? Reſpondetur eam ob cauſam, quod non niſi via quadam ſint ad nudam & ſimplicem veritatem, &c.*

13. Quod hoc exemplo poteſt optimè declarari, ſi enim habuerit quis ante conſpectum ſuum imaginem Regis, ac ſimul, ipſam perſonam Regis, ineptum eſſet non omittere pro tunc reuerentiam, & intuitionem imaginis, eo quod illi videretur indecorum eſſe, prædictam reuerentiam imagini regiæ non exhibere, id inquam tunc ſtultum eſſet, ſiquidem maior irreuerentia eſſet, debitum honorem, & reuerentiam ipſi perſonæ Regis, quam in conſpectu haberet, immediatè non exhibere, vt ſe in reuerenda, & honoranda imagine regia occuparet; ita ergo in præſenti, cum perſona ſpiritualis, & perfecta internè attendat, ac veluti præſentem habeat Deum, & Sanctos, ſi vellet pro tunc ſe diuertere ab interna adoratione ipſius Dei, & Sanctorum, vt ad eorum imagines externas ſe conuerteret, proculdubio imprudenter, ac inordinatè ſe gereret: cum igitur perſonæ ſpirituales, & perfectæ huic internæ attentioni ad Deum frequenter incumbant, excitatumque habeant affectum ad Dei, & Sanctorum cultum, & venerationem, quidquid medijs imaginibus externis quærere poſſent, frequenter ſine illis obtinere ſolent, & ideò non adeò indigent, neque vtuntur externarum imaginum vſu, ſicuti illi, qui propter defectum internæ attentionis ad Deum, & ad res ſpirituales, prædictis medijs ſenſibilibus freqenter indigent, iuxta hunc ergo ſenſum, quem ipſa verba propoſitionis Myſtici noſtri Doctoris ſatis exprimunt, veriſſima eſt hæc doctrina, & ab omni ſiniſtra ſuſpicione libera, vt ex dictis ſatis ſuperque conſtat.

14. Tandem in fine huius elucidationis animaduertimus id ipſum, quod circa vſum, & cultum imaginum ex doctrina Myſtici noſtri Doctoris diximus, & explicuimus; ad vſum etiam, & deuotionem locorum Sanctorum, cuiuſmodi ſunt oratoria; & alia ſimilia deuotionis prouocatiua, ſeu excitatiua applicandum eſſe, vt bene notauit Baſilius Legionenſis loco citato, conſtatque manifeſtè ex Myſtica noſtri Doctoris doctrina, quæ proinde veriſſima, & vtiliſſima eſt.

CAPVT X.

PROPOSITIO DECIMA ELVCIDATVR, & Sanctorum Patrum, illuſtriumque Doctorum teſtimonijs illuſtratur.

1. PERGIMVS vlterius ad elucidandam decimam propoſitionem, quam habet Myſticus noſter Doctor lib. 1. *Obſcura Noctis*, cap. 4. vbi ſic loquitur,

Cre-

Crebro ſiquidem euenit vt in ipſiſmet ſpiritualibus exercitijs, abſque eo quod hoc in eorum ſitum ſit poteſtate impuræ ſenſualitatis motus exurgant & ſentiantur: & hoc interdum tunc fit, cum ſpiritus ſublimem exercet orationem, vel certè pœnitentiæ ac Eucharistiæ Sacramentis vtitur. Qui motus cum non ſint (vt dixi) in illorum poteſtate, ex vna è tribus cauſis oriuntur. Primo loco huiuſmodi commotiones (quanquam raro, & in hominibus debilis complexionis) à ſuauitate, qua in rebus ſpiritualibus demulcetur natura, interdum promanare ſolent: cum enim ſpiritus ſenſuſque ſuauitate illa fruantur, refectione ſeu recreatione illa qualibet etiam hominis pars, ſecundum proportionem & proprietatem ſuam, ad delectationem pronocatur; Tunc enim ſpiritus, qui eſt ſuperior pars, ad oblectandum & ſe Deo recreandum excitatur; ſenſualitas vero, quæ inferior eſt portio, ad ſenſibilem ſuauitatem & delectationem permouetur: non enim nouit illa alio delectationis modo frui, vnde accidere poteſt, animam ſecundum ſpiritum in oratione Deo eſſe intentam; ex alia vero parte ſecundum ſenſum, rebelliones ac commotiones ſenſuales paſſiue, non abſque graui ſua renitentia & nauſea, experiri.

§. I.

Verus, & legitimus propoſitionis ſenſus ex ipſa Myſtici N. IOANNIS doctrina apertè demonſtratur.

PRo elucidatione, & vera intelligentia huius propoſitionis, & vt manifeſtè con- 2.
ſtet quantum à turpibus erroribus hæreticorum, qui Illuminati dicuntur, re vera
diſter, ſolum eſt neceſſarium ipſa propoſitionis verba attendere, ac perpendere. Etenim nequaquam in eis aſſerit Myſticus, ac puriſſimus noſter Doctor id, quod prædicti hæretici turpiter aſſerebant, ſcilicet motus, ac delectationes turpes; & inhoneſtas poſſe licitè, & cum libero conſenſu voluntatis à perſonis ſpiritualibus amplecti, & deſiderari, ac intendi, eo quod ex redundantia ſpiritus eas dimanare aſſerebant. Huius namque peſtiferi, & turpiſſimi erroris oppoſitum expreſsè docet in hac propoſitione Venerabilis noſter IOANNES, ſiquidem aſſerit huiuſmodi ſenſualitatis motus, quos aliquando perſonæ ſpirituales orationi incumbentes patiũtur, non eſſe in earum libera poteſtate, atque adeò nequaquam liberos, ſed merè naturales; illi vero hæretici aſſerunt eſſe liberos, & cum conſenſu voluntatis: præterea docet IOANNES noſter huiuſmodi motus contingere, *Non abſque graui animæ renitentia*, ipſi vero affirmant ab ipſa anima libenter amplecti, imò & deſiderari, ac intendi: tandem Myſticus noſter Doctor aſſerit huiuſmodi motus oriri ex naturæ debilitate, & infirmitate, prædicti vero hæretici ex ipſo ſpiritu oriri affirmant, & ideò manifeſtè conſtat non minus diſtare IOANNIS noſtri doctrinam à prædicto errore, quam lucem à tenebris, nulloque, vel apparenti prætextu poſſe, ſine manifeſta calumnia, tam turpem errorem Angelico huic viro tribui.

Vnde legitimus, & ſecuriſſimus huis propoſitionis ſenſus eſt, quē ipſa verba ſatis 3.
exprimunt, ſcilicet quod aliquando cum mens circa rerum ſpiritualium contemplationem, & delectationem eſt occupata, ſimul inferior hominis pars, non quidem per ſe ex vi ſpiritus, ſeu affectionis ſpiritualis, ſed merè concomitanter, & per accidens occaſione aliqua ex delectatione circa res ſpirituales per accidens & remotè de-

deſumpta, patitur motus aliquos turpes, & inhoneſtos prouenientes ex ipſius naturæ, ſeu partis inferioris debilitate, abſq; vllo conſenſu voluntatis, in cuius poteſtate non eſt tunc prædictos motus euitare, imò potius ipſa voluntate renuente, & cum magna eius diſplicentia eos patitur, quod ad euitandam moleſtã anxietatem & afflictionem ſanctarum mentium, quæ huiuſmodi res inuitè patiuntur, & ad earum lucem, ne ſcilicet propter hæc ab orationis, & contemplationis ſalutiferrimis exercitijs auertantur, adnotare, & docere conuenientiſſimum fuit.

§. II.

Ratione, & experientia propoſitionis doctrina comprobatur.

4. AD hunc ergo ſenſum, quem ipſa clarè exprimit, intellecta hæc propoſitio veriſſima proculdubio eſt, conſtatq; tum experientia, ſæpe enim audiuimus perſonas aliquas ſpirituales vitam perfectiſſimam, atque puriſſimam agentes fateri non ſine magna verecundia ſe in oratione, vel contemplatione, ac rerum ſpiritualiũ delectatione huiuſmodi turpibus motibus, ac delectationibus ſenſualibus, reluctante voluntate, imò, & cum magna animi moleſtia, & dolore in inferiori parte affici. Tũ etiam ratione philoſophica, quam indicat ſapientiſſimus Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio ſupra citato propoſitione 18. Etenim certum eſt, quod magna aliqua lætitia, vel triſtitia ipſius animæ propter cõiunctionem eius ad corpus eſt etiã occaſionaliter cauſa tranſmutationis corporalis ſecundum calorem, vel frigus, quæ tranſmutatio per accidens ſe habet ad prædictum animæ affectum, per ſe tamen ordinatur ad aliquem actum appetitus ſenſitiui, quã doctrinam expreſsè docet D. Th. q. 26. de verit. art. 10. in corpore, vbi ſic habet: *Secundum naturæ ordinem propter colligantiam virium animæ in vna eſſentia, & animæ, & corporis in vno eſſe compoſiti, vires ſuperiores, & inferiores, & etiam corpus, & anima inuicem in ſe influunt, quod in aliquo eorum ſuperabundat, & inde eſt, quod ex apprehenſione animæ tranſmutatur corpus ſecundum calorem, & frigus, & quandoque vſque ad ſanitatem, & ægritudinem, & vſque ad mortem*, & 1. 2. q. 22. art. 2. ad 3. ſic inquiens. *Eſt autem, & alia naturalis tranſmutatio organi prout organum tranſmutatur, quantum ad ſuam naturalem diſpoſitionem, puta, quod calefit, aut infrigidatur, & alio ſimili modo tranſmutatur, & huius tranſmutatio per accidens ſe habet ad actum apprehenſiuæ, ſed ad actum appetitus ſenſitiui per ſe ordinatur huiuſmodi tranſmutatio. Vnde in definitione motuum appetitiuæ partis materialiter ponitur aliqua naturalis tranſmutatio organi, ſicut dicitur, quod ira eſt accenſio ſanguinis circa cor, &c.* Vlterius ſupponendum eſt huiuſmodi tranſmutationem corporalem debere proportionari affectioni animæ à qua occaſionaliter, & per accidens dimanat, vnde ſicuti ex timore, vel triſtitia oritur frigefactio, & conſtrictio per quam pori corporis conſtringuntur, vt docet D. Thom. citata q. 26. de veritate art. 3. in corpore, ita è contra ex amore, delectatione, & gaudio ipſius animæ, oritur etiam modo dicto calor, liquefactio, & dilatatio organi corporalis, per quam pori corporis dilatantur, vt docet idem D. Thom. 1. 2. q. 28. art. 5. experientiaque ipſa comprobatur.

5. Ex dictis ergo deducitur ratio eius, quod dicebamus, cum enim ex amore, & delectatione,

ctatione,gaudioque animæ circa ſpirituales res,oriri poſſit ſaltim per accidens tranſmutatio in organo corporali,ſecundum calorem,liquefactionem, & dilatationem, inde eſt quod ſemel ſuppoſito hoc calore, & dilatatione in corporali organo,maximeque adiuncta naturæ debilitate, poſſint aliquando, etiam nulla præcedente,vel præſenti imaginatione turpi,in ipſo corporali organo inſurgere, etiam renuente voluntate,motus ſenſuales,& turpes,imo & in aliquibus, in quibus virtus retentiua ſeminis fuerit debilis,poterunt tales motus vſque ad eius effuſionem omnino inuoluntariam,imo & ipſis incognitam peruenire, vt citatus Magiſter Baſilius Legionenſis, vbi ſupra bene adnotauit, docuitque expreſſe Abulenſis in Matthæi 4 quæſt.68.ad 5.his verbis: *Calefacto corpore inſurgit in homine motus libidinis,etiam ſine aliqua imaginatione præcedenti,vel præſenti,& iſte motus eſt purus naturalis,nec habet rationem peccati.* In ſimilibus ergo caſibus loquitur Myſticus noſter Doctor, cuius proinde doctrina ſecuriſſima, & veriſſima eſt.

Poteſtque id ipſum amplius confirmari ex eo,quod iuxta communem Doctorum 6.
conſenſum,huiuſmodi ſeminis effuſio ex corporis debilitate, nulla alia præcedenti cauſa oritur,quod adeo verum eſt,vt aſſerat Abulenſis in cap. 15. Leuiti. quæſtione 2. & paradox. 1. capite 45. quod ieiunantes potius nocturnam patiuntur pollutionẽ diebus quibus ieiunant,quam diebus quibus comedunt abundanter,& potiſſimum, cum ante accubitum aquam ſolam biberint,non quidem, quia ex hoc materia ſeminalis multiplicatur,ſed quia ex inde virtus retentiua ſeminis laxatur,& debilitatur. Illi ergo in quibus ſimilis naturæ debilitas reperitur, (de quibus in hac propoſitione expreſſe loquitur Myſticus N.Doctor)nihil mirum,quod propter quaſuis immutationes corporales,etiam ſi ex lætitia,vel delectatione ſpirituali accidentaliter modo dicto proueniant, patiantur prædictos motus, ipſiſmet ſecundum ſuperiorem partem illos reſpuentibus,imò & aliquando neſcientibus, & abſque vlla imaginatione turpi præcedente, vel præſente.

Accedit alia ratio id ipſum ſuadens, quia ſcilicet proprius vnuſcuiuſque naturalis 7.
amor in quauis re quantumuis ſancta aliquid ſuum requirere ſolet,quod optime notauit Taulerus ſerm.vnico Dominicæ 16.poſt Trinit.vbi ſic habet: *Hic enim noxius amor ſemper aliquid ſuum requirit,hacque de cauſa, & concionibus intereſt, & Venerabile percipit Sacramentum, vt videlicet aliquid ſuum accipiat.qui aures habet audiendi audiat,&c.* Quod adeo verum eſt,vt Roſignolius lib.5.de diſciplin.Chriſtian.perfect.cap.6.loquens in proprijs terminis ad rem noſtram dixerit:*Voluptas,quæ ex ſpiritus dulcedine fluit, qua nobis ipſis maxime placere ſolemus,magis nutrit amorem noſtri, quam illecebra rerum mundanarum,&c.*

Hinc ergo fit,vt cum anima gaudium, & ſpiritualem delectationem, ac voluptatem in diuinarum rerum contemplatione percipit,ibi etiam naturalis amor quaſi inſenſibiliter,ipſaque anima,vel neſciente, vel repugnante, aliquid ſibi proprium requirat,& ideo facile ex tali naturæ deſiderio, & appetitu labitur imaginatio ad repræſentandum taliter aliquod obiectum,etiam ſi alias in ſe ipſo ſanctum ſit, vt delectationem libidinoſam excitare poſſit, vnde turpis motus in inferiori parte, reluctante,vel neſciente ipſa anima inſurgunt,nam is qui gaudio,& lætitia afficitur,vicinam quandam diſpoſitionẽ habet ad hoc,vt obiecta libidinoſa,vel modo libidinoſo

Digitized by Google

Luciferianos,ſic inquiens: *Creberrimè in oratione mea,aut per porticus deambulo, aut de fune-
re computo,aut abductus turpi cogitatione etiam quæ dictu erubeſcenda ſunt,gero.&c.*

Conſentit D.Bernardus tractatu de interiori domo ca 4).ſic inquiens: *Cum ad cor
meum redire volo,deſideriorum carnalium turba , tumultuſque vitiorum tentationibus ſuis cogi-
tationem meam diſſipant,& intentionem cordis in oratione perturbant,& dum conuerti ad Deum
poſt perpetrata vitia ſtudeo,& contra hæc eadem vitia,quæ perpetraui illum exorare conor, occur-
runt cordi phantaſmata peccatorum,quæ feci,& mentis meæ aciem reuerberant , confundunt ani-
mum,& deprecationis meæ vocem premunt,ita mala,quæ feci cogitationi meæ ſuis imaginibus im-
preſſa in ipſa mea oratione me conturbant. Cæterum quanto grauiore tumultu cogitationum car-
nalium premor , tanto ardentius orationi inſiſtere diſco.&c.*

Accedit D.Bonauentura de 5.proceſſu Religion.ca.5. vbi tale præbet documen-
tum: *Sicut Abraham Deo iubenti ſacrificia offerens,deſcendentes ſupra ea volucres ad lacerandum,* 11.
*vel fœdandam ſolicite abigebat,ita & nos ne aliquando in conuentu Dei appareamus vacui, quan-
documque ſacrificia ei offerentes bonæ voluntatis,bonæ actionis,bonæ locutionis, ſacræ meditationis,
& piæ affectionis volucres,id eſt,malarum cogitationum,& affectionum ſtatim abigere debemus, ne
ea nobis diſſimulantibus aliquatenus maculent,& Deo ingrata efficiantur , & nobis inefficacia ad
meritum,& ſpiritualem profectum,&c.*

Hoc idem documentum præbuit S. Mater noſtra THERESIA Manſione 2. cap. 12.
vnico , vbi ſermonem inſtituens de oratione illius Manſionis propria , ſic inquit:
*Procuremus,quam poſſumus accuratiſſimè,agere quod in nobis eſt, & ab animalibus illis venenatis
caueamus:ſæpè namque nos Dominus à malis cogitationibus & ariditatibus impugnari vexarique
ſinit;vt eas à nobis ipſi diſplicere non poſſimus.*

Id ipſum adnotauit D.Ioan.Climacus gradu 15.qui eſt de incorruptibili caſtita-
te,ſic inquiens: *Perſcrutemur,& diligenter metiamur atq; obſeruemus,quæ nobis,dum pſallimus
iucunditas ac ſuauitas ex fornicationis ſpiritu, quænam vero ex ſpiritualibus eloquijs atque ex eo-
rum virtute & gratia obueniat:noli ô iuuenis tibi ipſi occultus & ignotus eſſe. Vidi enim quoſdam
dum ex animo pro ſuis charis & dilectis orarent, ex huiuſmodi memoria in concupiſcentiam præcipi-
tatos,charitatis legem ſe implere putauiſſe,&c.*

Accedit S.Diadochus Epiſcopus, cuius opera habentur tom. 5.Veterum Patrum
cap.88.de perfectione ſpirituali,ſic inquiens. *Sic igitur accidit,vt anima honeſta , & non* 13.
*honeſta eodem puncto temporis cogitet,ſicut homo cuius exemplum ſupra poſuimus, eodem temporis
ſpatio friget,& tepeſcit.ex quo enim mens noſtra in duplicem cognitionem delapſa eſt, neceſſe habet,
vt eodem momento quamuis nolens honeſta , & turpia cogitata ferat, ij præſertim,qui ad ſubtili-
tatem diſcernendi veniunt.Semper enim, vt mens properat aliquid honeſti conſiderare , continuò
ſubit recordatio mali.*

Confirmatur id ipſum exemplis S.Cathar.Senenſis,&S.Brigittæ,de quibus refert
Bloſius cap.4.monilis ſpiritualis,plures motus,& cogitationes inhoneſtos, & turpes
etiam tempore ſacræ communionis, & ſpiritualium exercitiorum paſſas fuiſſe, ex
quibus non paruum dolorem,& moleſtiam capiebant;ac proinde non in earum de-
meritum,aut culpam,ſed potius meritum cedebant, & ideò ipſe Deus prædictæ S.
Catharinæ dolenti,& afflictæ dixit: *Cur te ipſam crucias,ſi tibi moleſti ſunt,ecce ipſe præſens
adſto.* Idemque refert ex ſe ipſo Palladius in hiſtoria Lauſiaca, & in lib. qui Vitæ Pa-
trum dicitur,plura ad hoc propoſitum exempla paſſim reperiuntur.

Tan-

Digitized by Google

platione tendentes, nequaquam in tot tantiſque ſpiritus anguſtijs, amaritudinibus, anxietatibuſque à Deo conſtitui, ſed potiùs faciliori, ac ſuauiori via duci, prædictaſq; anguſtias non niſi peccatoribus in ſuorum viriorum pœnam euenire.

Cæterum hæc exiſtimatio experientiæ defectum manifeſtè indicat, cum potius ij, qui huiuſmodi animas iuſtas, & ad ſummam perfectionem adſpirantes, ſpiritualiter tractant, plerumque veritatem huius doctrinæ in eis experimento comperiant, quia re vera conſuetus Dei ſtylus eſt medijs his amaritudinibus, interniſque anguſtijs, & afflictionibus animas ſibi charas purificare, ſicut in igne purgatur aurum, & argentum, vt ſic iam purificatæ, & mundatæ, atque à ſemetipſis omnino quaſi deficientes, cum Deo, qui ſumma puritas eſt, perfectius coniungi, atque in ipſum transformari valeant, & ita adimpleatur illud Prouerb. 17. num. 3. *Sicut igne probatur argentum, & aurum camino, ita corda probat Dominus.*

Vnde doctrinam hanc communiter docent SS. Patres, inter quos Diu. Bernardus ſerm. 3. de Reſurrectione, loquens de perſonis, ſpiritualibus exercitijs pœnitentiæ deditis, ſic inquit. *Sunt quibus nondum ſurrexit Chriſtus, qui in laborum anxietate, & afflictione pænitentia morte afficiuntur tota die, nondum ſpirituali conſolatione recepta, ſed niſi breuiati fuiſſent dies illi, quis poſſet ſuſtinere, &c.* 3.

Conſonat D. Gregorius lib. 3. moral. cap. 15. explicans illum Pſalm. 40. *Vniuerſum ſtratum eius verſaſti in infirmitate eius.* Super quem locum ſic inquit: *Cum enim quiſque curis ſecularibus fatigatus, deſerere per diuinam gratiam huiuſmodi itinera laborioſa compungitur, cogitare ſolet quomodo præſentis vitæ deſideria fugiat, & ab eius laboribus requieſcat, ſibique mox deſiderata quietis ordinem quærit, & velut quoddã ſtratum, ſicut à cunctis laboribus ceſſationis lucem, inuenire concupiſcit, ſed quia in hac vita adhuc homo poſitus in cuiuſuis ordinis loco, in cuiuslibet ſecreti receſſu, viuere ſine tentationibus nullatenus poteſt, plerumque in id, quod ad requiem conſtruitur, maior dolor tentationis inuenitur. Vnde, & rectè per Prophetam dicitur: vniuerſum ſtratum eius verſaſti in infirmitate eius, ac ſi diceret: omne quod quis ſibi parauit ad requiem, hoc ei mutaſti occulto iudicio ad perturbationem: Quod pio quidem Dei conſilio agitur, vt huius peregrinationis tempore electorum vita turbetur, &c.* Et poſt pauca concludit: *Vnde electis ſuis ad ſe pergentibus Dominus huiuſmodi iter aſperum facit, &c.* Has autem afflictiones, & tribulationes ſpecialiter perſonis contemplatiuis euenire docuit idem Gregorius lib. 2. in Ezechiel. homilia 14. ibi: *Hinc eſt, quod plerumque qui plus in contemplationem rapitur, contingit, vt amplius intentione fatigetur, ſicut quibuſdam ſæpè contingere bene proficientibus ſolet, quorum mentem, dum aut compunctio afficit, aut contemplatio ſuper ſemetipſum rapit, ſtatim etiam tentatio ſequitur, ne de his, ad quæ rapta eſt extollatur, nam compunctione, vel contemplatione ad Deum erigitur, ſed tentationis ſuæ pondere verberatur ad ſemeipſam, quatenus tentatio aggrauet, ne contemplatio inflet, &c.* Et lib. 20. Moral. cap. 19. explicans illud Iob 30. *Non fuit qui ferret auxilium*, ſic de hac re loquitur: *Qua itaque ratione nunc dicitur non fuit qui ferret auxilium, niſi quia Omnipotens Deus eos quos in æternum diligit, aliquando ad tempus relinquit, ſanctos etenim ſuos Dominus inueniendo adiuuat, relinquendo probat, donis firmat, tribulationibus tentat, vnde rectè quoque per quendam ſapientem dicitur, in primis elegit eum, timorem, & metum, & probationem inducet ſuper illum, & excruciabit illum in tribulatione doctrinæ ſuæ, donec tentet illum in cogitationibus illius, &c.*

4. **Accedit D. Bonauentura de 4. proceſſu Religionis, qui poſtquam in 3. proceſſu, & in 1. cap. proceſſus 4. oſtenderat qualiter Deus conſolationes ſpirituales incipientibus** infundat; ſtatim à c. 2. incipit enarrare graues tentationes, & anguſtias, quibus proficientes premit, vt ad perfectionem ſecure pergant, & ideo plures tentationum ſpecies enumerat, inter quas *Prima eſt* (inquit) *ſubtractio, & inopia deuotionis, ſubtracto ergo tam ſingulari refugio homo quodammodo inermis expoſitus eſt hoſtibus tentationum, & ideo pauidus efficitur, & puſillanimis.* Deinde verò ad 3. tentationum ſpeciem accedẽs, ſic inquit c. 4. *Ex hoc ſequitur alia tentatio, ſcil. faſtidij, qua faſtidit homini omne bonum, tadet eum orare, legere, meditari, tadet eum audire bona, vel loqui, vel operari, vel intereſſe diuinis etiam, qua ſine graui labore poſſ t facere.* Et poſt pauca ſubiungit: *Hac tentatio faſtidij, dum non habet in ſpiritualibus delectationem, & in carnalibus conſolari renuit, ſic nunquam inueniens refugium malo mœrore conſumitur.* Et vlterius progrediens in cap. 5. grauiorem aliam tentationis ſpeciem aſſignat his verbis: *Sequitur alia tentatio grauis impatientia contra Deum, quare tam durus, & immiſericors ſit tribulato, quare tam parcus in dando gratiam egeno, & tam anxie petenti, & tam importune pulſanti? Et hac tentatio quandoque tam valida eſt, quod quaſi inſanit homo, & palpitat ex vehementi mœrore, quia ibi non inuenit ſolatium, quod deberet eſſe vnicum refugium in oratione, & in tanta ſuppoſitione.* Et in eodem capite ſic concludit: *Cælum quaſi aneum ſentitur, &c.* Ac tandem in cap. 7. de alijs acerbiſſimis tentationibus mentionem faciens, ſic inquit: *Acerbiſsima tentationes videntur, haſitatio in fide catholica, & deſperatio de Dei miſericordia, & ſpiritus blaſpemia contra Deum, & Sanctos, & tentatio inferendi ſibi manus, & ſe perimendi, & quædam perplexitas queruloſa conſcientia medicinale conſilium non admittendi. &c.*

5. Id ipſum optime oſtendit exemplum, & doctrina S. Mat. noſtra THERESIÆ, de qua Reuerendiſſimus Fr. Didacus de Yepes Epiſcopus Tiraſionenſis eius Confeſſarius in eius vita lib. 1. cap 12. ſic refert: *In his etiam tenebris ſe abdebat dæmon, & eius pœnis multo maiores addebat, mille ineptias ei repræſentando, vt perſuaderet eam à Deo ſeparatam, & reprobatam eſſe, idque tam ſenſibili atque intollerabili ſpiritus anguſtia, vt nulli rei aptius comparari poſſet, quam pœnis & ſupplicijs damnatorum in inferno: nullis enim in impetuoſa hac tempeſtate conſolationibus reficiebatur; gratia quoque adeo latebat & abſcondita erat, vt ne minimam illius ſcintillam cerneret, imo nec vnquam habuiſſe arbitraretur; quin imo bona qua olim egerat, & fauores, quos à Domino ante hac receperat, vt ſomnium & phantaſma videbantur: ſolum cernebat multitudinem ſuorum peccatorum & defectuum, & reducebat nonnunquam Deus animam eius ad tales anguſtias, vt è cælo ei præter afflictiones nihil accideret, perinde ac ſi Deus ei terga vertiſſet, & à ſe reieciſſet, aut illi inimica foret, &c.* Et poſt pauca ſubiungit: *Si quid ſolatij cauſa recitare tentabat, erat ac ſi non recitaret: imo nec quod recitabat, intelligebat, nec ſe ipſam quidem, quod etiam in vocalibus precibus accidebat; nam ad mentalem inſtituendam orationẽ, tempus erat importunum, vtpote potentijs tunc penitus ad eam indiſpoſitis: imò maioris damni, & nocumenti occaſio erat ſolitudo; quod aliud peculiare tormenti genus erat; ex alia vero parte nullius præſentiam nec colloquium admittebat: & ita, etſi magnam ſibi vim inferret, adeò tamen graue tadium præ ſe ferebat, & amaricationem, vt facile pœnam & prementem illam afflictionem quis aduertere poſſet &c.*

Digitized by Google

§. II.

Inſigni Sanctæ Matris noſtræ THERESIÆ *teſtimonio id ipſum demonſtratur.*

SED melius erit id ipſum eiuſdem S. Matris noſtræ THERESIÆ verbis oſtende- 6.
re, ipſa namque cap. 25. ſuæ vitæ, ſic inquit : *Sed cum ſola eſſem, nullum amicum habens,
cuius alloquio me ipſam ſolarer, non poteram vel orare, vel in libro legere; ſed ob tantam tribulatio-
nem & timorem, ne fortè mihi cacodæmon illuderet, tota inquieta & afflicta, plane neſciens quid
tandem de me factura eſſem (& hanc quidem anguſtiam aliquoties, imò ſæpè ſenſi, ſed nunquam meo
iudicio ita grauem & exceßiuam ac tunc) quatuor aut quinque horas in hoc ſtatu manebam, vt ne à
terra mihi vllum; nec è cælo veniret ſolatium aut affulgeret refrigerium; niſi quod Dominus me mil-
le inter periculorum timores conſtitutam pati cerneret.* Et cap. 1. Manſ. 6. de hac re ſermonem
etiam inſtituens, ſic habet: *Quando vero inſuper ſequuntur ariditates, adeò quidem, vt nũquam
Dei recordata eſſe aut recordatura deinceps vnquam videatur, & quando de illius maieſtate aliquẽ
loquentem audit, perinde ſe habeat, ac ſi de aliquo qui adhuc procul inde abeſt, aliquid dici audiret;
nihil vero ſunt hæc omnia, niſi inſuper illud accedat, quod ſe ſe non ſatis Confeſſarijs aperire ac decla-
rare, ſed in errorem illos trahere ac decipere putet : & quantumuis quo ad hoc ſerio reflectat & vi-
deat ne quidem motum primo primum, quem non ijs aperiat, & eſto vt quieta ſit ei dicatur, nihil ta-
men inde iuuatur: etenim ita obſcuratus eſt intellectus vt ad veritatem videndam potens non ſit: ſed
ad credendum dumtaxat quod imaginatio ei repræſentat & oggerit; tum quippè hæc ipſa domina-
tur, nec non ineptiæ, quas ei diabolus repræſentare vult. Huic enim Dominus tunc proculdubio facul-
tatem concedit, ad eam probandum, eique perſuadendum ipſam à Deo eſſe reprobatam. Multa quip-
pe ſunt à quibus tunc impugnatur accedente tam ſenſibili atque intollerabili ſpiritus anguſtia, vt cui
ea aßimulari poßit neſciam, niſi fortè in inferno damnatorum pœnis & supplicijs : nullus enim hac
tempeſtate durante conſolationibus admittendis eſt locus. Deinde ſi librum aliquem eſto vernacula
lingua ſcriptum ad legendum in manus acciperet, non magis illum intelligere poterat, quam ſi legere
neſciret, eo quod intellectus ad hoc tunc minimè diſpoſitus erat, ſed planè ineptus. At quid tandem a-
get miſera hæc anima ſi quando ad multos dies in hac afflictione & miſeria agere oportebit? nam ſi
horas recitet, perinde eſt ac ſi non recitaret (videlicet quantum ad ipſius ſolatium ac leuamen faciat,
quia id ad interiora eius non penetrat) nec quid recitet intelligitur, vti nec ipſa ſe, eſto vocale ſit, quod
recitat. nam vt mentalem inſtituat, tempus hoc opportunum & conueniens non eſt, quod facultates
animæ ad eam neutiquam diſpoſitio ſint, porro vt quis quod tunc patitur, verbis exprimat (vt verum
fatear) eſt prorſus impoßibile: ſunt namque anguſtiæ & pœnæ ſpirituales, quæ quo dicantur nomine,
vix quiſquam ſciat &c.* Quibus in verbis ſpiritualem hanc tempeſtatem, amariſſimaſq;
afflictiones optimè depingit, ac fere coincidunt eius verba cum verbis Myſtici noſtri
Doctoris in hac propoſitione.

Hæc autẽ referens citat. Epiſc. Tiraſionenſis vbi ſupra, ſic ſubiungit: *Hi labores & an-* 7.
*guſtiæ duobus annis durarunt, etſi nõ ſemper in eadẽ intenſione & eodẽ modo. Eſt ordinaria via hæc a-
riditatis & obſcuritatis in magna ſanctitatis viris: nec non maxime laborioſa ac terribilis his qui con-
uerſantur cum Deo cum. n. in intimo animæ ſe abſcõdat, & quaſi in nube quadã & tenebris obſcuris
lateat; ex altera autẽ parte omnẽ diſcurſum intellectus & guſtũ, nec nõ delectationẽ ſeu affectũ volun-
tatis ab eis auferat; videtur ſibi in deſerto. ſeu ſolitudine & obſcuritate maxima ſine Deo morari: etſi
verum ſit Deũ tunc maximè præſentem eſſe, licet magis lateat. per has tenebras in quibus anima iacet*

operando, & expurgando eam ab imperfectionibus, vt ſeſe dignam reddat. Beatus ille S. Franciſcus adeo per duos annos afflictus fuit (vt eius refert hiſtoria) & quandoque ita fatigatum, & deſolatum ſe ſenſit, vt nec cuiuſquam fratris colloquium pateretur. Et ſane certum eſt hanc ſolitudinem tenebras, & derelictionem à Deo, maximam eſſe crucem, quam ſancti experiri vnquam poßint.

8\. Id ipſum teſtatur ſublimis ille Doctor Myſticus Taulerus ſermone vnico in feſto plurimorum Martyrum, ſic inquiens : *Ad verum Dei amorem duplici via peruenitur, prior eſt delectatio affluentis gratia Dei ; altera via reſignationis, & crucis, ſeu afflictionis eſt, his omni homo ſpirituali ſolatio priuatur, eſtque hac via ariditatis, & ſiccitatis deuotionis, &c.* (& infra) *habent autem curas & anguſtias multas in hac vita, adeo vt ſapè ignorent, quo ſe, pra huiuſcemodi mœroribus, vertere debeant, & nuda dumtaxat fidei, ſpei, charitati, in obſcura quadam caligine innituntur.* (Et infra) *Cumque maius adhuc ſtudium, & conatum adhibent, multo adhuc intus aridiores, & lapide duriores efficiuntur., ita vt nonnunquam vix ferant patienter, & magis magiſque animo deijciantur, excrucienturque.* (Et infra) *Videtur autem illis non poſſe ſe non offendere Deum, vel per impatientiam, vel per deſperationem, vel animi grauitatem, ſeu mœrorem, id vero dolent ex animo, cum odio habeant omnem iniquitatem, &c.* Et poſt pauca de eiſdem, ſic ſubiungit : *Vellent etiam, & percuperent ex animo vitia ſua exſtirpare, ac vincere, & exercere virtutes, ſed non poſſunt; quod ipſum, & huius ſimilia tantos interdum dolores, curas, anguſtias intus eis parit, vt ſibi infernales pœnas pati videantur, id vero ex ingenti cordis ipſorum erga Deum amore, & fidelitate eis accidit, tametſi id ipſi de ſe ignorent. Vnde omnium, quos mundus habet ſe ſceleratißimos reputant, cùm tamen coram Deo purißimi ſint.* Aliaque ad hoc propoſitum, tam ibi quam ſerm. 3. Dominicæ 3. poſt Trinit. & ſer. vnico Dominicæ quinquageſimæ ſubiungit.

9\. Eandem doctrinam tradit Rusbrochius de ornatu ſpiritualium nuptiarum ca. 29. dum ſic ait : *Exiens igitur homo iſte, miſerum ac deſolatum ſeſe conſpicit. Hic iam omnis amoris æſtus impetus, & impatientia miteſcit, & refrigeſcit, & feruens æſtas tranſit in autumnum : & opes omnes in ingentem inopiam commutantur. Tum vero ex quadam erga ſe ipſum commiſeratione, querulas reddit voces, quonam amoris æſtus compunctio, laus, & gratiarum actio iucunda abſceſſerint, vbi nam conſolatione interna, intimo gaudio, & guſtu ſenſibili deſtitutus ſit, & qui tandem validus amoris æſtus, & dona omnia vnquam percepta, ita penitus extincta ſint. Nec ſecus iam cum illo agitur, quàm cum homine erudito, ſed qui poſtea ſcientiam, & operam omnem perdiderit. Interim ſape numero ob huiuſmodi iacturam natura perturbatur, & dolet, quandoque etiam Dei permiſſu homo ſic deſolatus inſuper terrenis ſpoliatur rebus, aut amicis, & cognatis, & à creaturis omnibus derelinquitur ; & quidquid habet ſanctitatis in obliuionem abit, ac nihili penditur: totamque vitam, & omnes eius actus in peiorem partem homines interpretantur: contemnitur item, & deſpicitur ab ijs omnibus, quibuſcum viuit, interdum quoque diuerſorum generum morbis corripitur, aut tentationibus corporalibus, vel quod omnium grauißimum eſt, ſpiritualibus fatigatur. Sub hac igitur tanta paupertate conſtitutus iam caſum vereri incipit, & quadam pulſatur diffidentia: qui eſt extremus, & vltimus terminus; in quo, citra deſperationem, in gratia perſiſtere quis poßit.*

10\. Accedit Dionyſius Carthuſianus de remedijs tentationum lib. vnico ar. 35. vbi ſic ait : *Videns Satan nequißimus quoſdam ſe non poſſe vincere per tentamenta, & peccata carnalia, nec per ea quibus naturalis ratio contradicit, talibus ſolet tentationes ingerere de quadam infidelitate, aut haſitatione circa veritatem fidei Chriſtiana, quoſdam incitat ad imaginandum*

turpiter

turpiter de Chriſto, & Virgine glorioſa, vel ad cogitandum indecenter, ac indignè de Deo, ſiue ad blaſphemandum; aliquos verò tentat, vt ſibi ipſis manus iniiciant violentas, ex animi mœrore, deſperatione, aut tædio vitæ; aliqui demum tentantur mira quadam mentis ariditate, ita quod cœlum æneum eis videtur terraque ferrea, & apparet eis quod ſint præſciti, &c. Idemque docet dialog. de inſtruct. nouitior. art. 4. & 5.

Conſentit Venerabilis Frater Ildephonſus de Orozco libro ſecundo ſuarum cõfeſſionum, ſic inquiens: *Labores corporis ſe habent adinſtar ictuum in muris ciuitatis, qui quaſi ab extra feriunt, at tentationes ſpiritus feriunt & vulnerant intima, & ſentiuntur viuacius.*

Quod etiam optimè docuit noſter Ioannes à IESV Maria in ſchola orationis tractatu 2. dub. 45. vbi ſic quærit: *Quomodo ea ſe anima in oratione gerat, quæ ſummam quandam difficultatem ſentit, vt vel vnum cum Deo loquatur verbum, idque propter odij, impietatis, blaſphemiæ & diffidentiæ & alias multas, quibus eo tempore exagitatur, tentationes, vel etiam ſcrupulorum, aliaſque id genus, quæ impediunt, quo minus ſeſe Domino Deo applicare queat.* Et tractatu 4. num. 10. ſic ſubiungit: *Circa tentationes autem blaſphemiæ notandus eſt furioſus diaboli conatus & contentio, ipſos Dei ſeruos in magnas impatientias continua ſua inſtigatione præcipitare ſatagentis. Tentatio hæc, quantum quidem intelligere potui, ſola venire non ſolet, ſed eam vt plurimum comitantur ingens quædam mœſtitia interior, tentatio ad deſperationem, Dei odium, denique graues contra caſtitatem vexationes. cuius rei cauſa eſt, quia cum inferior hominis portio ſe grauiter afflictam, omnique conſolatione & voluptate carentem cernit: aduerſus rationem, & conſequenter aduerſus Deum, inſtar furentis canis, eo immanius & atrocius inſurgit, quo à diabolo magis inſtigatur &c.* Et infra, *Vnde tunc horrendæ quædam cogitationes oboriuntur, quin etiam ſubinde in verba intemperantia ac dura homo prorumpit, ſed ſolent hæc eſſe inuoluntaria, & indeliberatè effundi, propter tentationis impetum ac vehementiam. &c.* 11.

Tandem hanc eandem doctrinam tradunt, & approbant communiter ſpirituales Magiſtri, vt Magiſter Auila tractatu 3. epiſt. ſpiritual. fol. nobis 154. Balthaſar Aluarez, cuius circa hanc rem doctrinam refert, & approbat in eius vita Ludouicus à Ponte cap. 50. Aluarado in arte Bene Viuendi, lib. 2. cap. 52. Gerſon lib. 3. de imitatione Chriſti cap. 55. ac tandem approbat in proprijs terminis propoſitionem hanc Magiſter Baſilius Legionenſis in Defenſorio citato propoſitione 24. 12.

Ex quibus omnibus ſatis conſtat id, quod initio huius cap. diximus, ſcilicet propoſitionem hanc, ſolum poſſe videri difficilem, aut minus veram ijs, qui & experientia, & Sanctorum Patrum ſpiritualiumque Doctorum lectione caruerint, cum oſtenſum ſit, eandem prorſus apud ipſos reperiri, ſæpiſſimèque eam in perſonis iuſtis, & ſanctis verificari.

CAPVT XII.

ELVCIDATVR DVODECIMA PROPOSItio, & Sanctorum Patrum teſtimonio corroboratur.

SEQVITVR iam elucidanda duodecima propoſitio, quam habet Myſticus noſter Doctor in lib. 2. operis, quod inſcribitur Nox Obſcura cap. 24. vbi loquens de diſpoſitionibus ad diuinam vnionem requiſitis, ſic inquit: 13.

Vt iſta duæ portiones animæ (ſpiritualis ſcilicet & ſenſitiua) ad diuinam vnionem amoris peruenire poſſint, neceſſarium eſt vt prius reformentur, ordinentur, & quantum ad ſenſitiua attinet & ſpiritualia, quietentur, ad normam in ſtatu innocentiæ, quæ in Adamo reperiebatur; quamuis non vndequaque à tentationibus inferioris partis ſit immunis.

§. I.

Verus, & legitimus propoſitionis ſenſus ex verbis Myſtici noſtri Doctoris manifeſtè oſtenditur.

2. PRo elucidatione huius propoſitionis obſeruanda ſunt vltima illa verba: *Quamuis non vndequaque à tentationibus inferioris partis ſit immunis.* Ex quibus manifeſtè conſtat, nequaquam Myſticum noſtrum Doctorem aſſeruiſſe, debere virum contemplatiuum ad hoc, vt ad ſtatum vnionis, qualis in hac vita haberi poteſt, perueniat, obtinere perfectionem iuſtitiæ originalis, quam Adamus initio ſuæ conditionis habuit, quamque per peccatum, tam pro ſe, quam pro omnibus poſteris perdidit, vt conſtat ex Concilio Mileuitano, & Arauſicano 2. & Tridentino ſeſſ. 5. decreto de peccato originali num. 1. & 2. demonſtrantque ſcholaſtici cum Magiſtro in 2. diſt. 18. & 30. & D. Thom. 1. 2. q 81.

Ex prædictis igitur verbis Venerabilis noſtri IOANNIS conſtat, nequaquam ipſum perfectionem hanc iuſtitiæ originalis viris contemplatiuis tribuiſſe ſiquidem in prædicto ſtatu iuſtitiæ originalis erat contradictio partis inferioris ad ſuperiorē, ex qua contradictione tentationes ſuboriri poſſent, vt colligitur ex Concilio Tridentino loco citato, vbi aſſerit huiuſmodi contradictionem, & rebellionem ex peccato ortam fuiſſe, docentque D. Aug. lib. 14. de Ciuitate Dei, c. 10. & 17 & lib. 4. contra Iulianum c. 13. D. Thom. 1. p. q. 95. art. 2. quem ſequuntur Caietanus, Sotus, Medina, Conrad. pluresque alij Theologi, quos refert, & ſequitur Curiel 1. 2. q 89. art. 3. §. 3. & Suarez tom. 1. de gratia prologo. 4. c. 2. à n. 3.

3. Et ex eiſdem etiam verbis manifeſtè colligitur nequaquam Myſticum noſtrum Doctorem voluiſſe tantam perfectionem prædictis viris contemplatiuis concedere, vt omninò impeccabiles redderentur, ſicut hæretici Illuminati aſſerebant (vt conſtat ex eorum erroribus relatis ſupra in prima Elucidationis parte cap. 8. num. 10.) cum enim Venerabilis noſter IOANNES admittat in illo ſublimi ſtatu contemplationis tentationes aliquas ex rebellione inferioris partis prouenientes, conſequenter etiam potentiam ad peccandum relinquit, maximè cum hanc potentiam habuerit Adamus in ſtatu iuſtitiæ originalis, vt docet D. Auguſtinus lib. de correctione & gratia cap. 11. experientiaque ipſa compertum fuit, cum de facto peccauerit, ſuoque peccato iuſtitiam originalem amiſerit, & quamuis aliquibus ex ſpeciali priuilegio confirmationis in gratia, potentia ad peccandū mortaliter in ſenſu compoſito, imò, & Beatæ Virgini ad peccandum venialiter ablata fuerit, hoc tamen priuilegium nequaquam pro viris contemplatiuis exigit, ſiquidem nullum verbum ex quo id colligitur

Digitized by Google

gitur apponit,& ideò nullo modo fauet erroribus Illuminatorum tale priuilegium
ſibi naniter,& temere adſcribentibus.

Vnde verus,& legitimus ſenſus huius propoſitionis, quem ipſa verba ſatis expri- 4.
munt,eſt,viros contemplatiuos, qui ad illum ſublimem ſtatum vnionis cum Deo,
qualis in hac vita haberi poteſt,perueniunt,obtinere quãdam ſimilitudinem in ſub-
iectione partis inferioris ad ſuperiorem,cum perfectione ſtatus innocentiæ, ſimili-
tudinem,inquam,non omnimodam propter ea,quæ dicta ſunt,ſed aliqualem,qua-
tenus rebellio, ſeu cõtradictio partis inferioris ad ſuperiorem adeò minuitur per aſ-
ſuefactionem ſubiectionis,ac debitæ obedientiæ virium inferiorum ad ſuperiores,
& per continuum mortificationis ac negationis exercitium,vt iam raro, & debili-
ter talem contradictionem ſentiant, & ita maxima quadam quiete, & rectitudine
gaudeant.

§. II.

Eadem doctrina teſtimonijs SS. Patrum, & illuſtrium Doctorum comprobatur.

QVAM doctrinam communiter docent SS.Patres & Doctores Catholici, & 5.
ideò D.Thomas 1.2.quæſtione 59.art.5.& quæſt.61. art.6. loquens de virtuti-
bus quas vocat purgati animi,ſic inquit: *Quædam verò ſunt virtutes,iam aſſequentium di-
uinam ſimilitudinem,quæ vocantur virtutes purgati animi, ſcilicet quod prudentia ſola diuina
intueatur,temperantia terrenas cupiditates neſciat,fortitudo paßiones ignoret, iuſtitia cum diuina
mente perpetuo fœdere ſocietur,eam ſcilicet imitando, quas quidem virtutes diximus eſſe Beato-
rum,vel aliquorum in hac vita perfectißimorum.* Et quæſtione vnica de virtutibus artic. 4.
ad 7.ſic inquit: *Tota rebellio iraſcibilis,& concupiſcibilis ad rationem tolli non poteſt per virtu-
tem,cum ex ipſa natura iraſcibilis, & concupiſcipibilis in id, quod eſt bonum ſecundum ſenſum,
quandoq; rationi repugnat,licet hoc poßit fieri diuina virtute,quæ potens eſt etiam naturas immu-
tare,nihilominus tamen per virtutem minuitur illa rebellio in quantum prædictæ vires aſſueſiunt,
vt rationi ſubdantur.* Et artic.10.ad 14 ſic inquit: *Paßiones ad malum inclinantes non totali-
ter tolluntur, nec per virtutem acquiſitam,nec per virtutem infuſam, &c. Sed tam per virtutem
acquiſitam,quam infuſam huiuſmodi paßiones modificantur,vt ab his homo non effrenatè mo-
ueatur.*

Id ipſum docuit Bonauent. de luminar. Eccleſiæ ſerm.1. *Prudentia purgati animi* 6.
*eſt diuina,non quaſi in electione præferre,ſed ſola noſſe,& hæc tanquam nihil aliud ſit,intueri. Hæc
prudentia fuit præcipuè in Apoſtolo Paulo,& Beato Franciſco* (& inferius) *Fortitudo purgati a-
nimi eſt paßiones per impaßibilitatem ignorare,non vincere,vt neſciat iraſci,cupiaſque nihil, hæc
fortitudo fuit præcipuè in Virgine glorioſa,& Virginibus,Martyribuſq; ſacris Agnete, Agatha,Lu-
cia, Cæcilia,Catharina,Priſca, Chriſtina,* (& inferius;) *Temperantia purgati animi eſt terrenas
cupiditates nõ reprimere, ſed penitus obliuiſci,id eſt,non ſentire vt patet in cõtemplatiuo Fr. Aegidio*
(inferius) *Iuſtitia purgati animi eſt,ita cum ſupera diuina mente ſuperare, vt ſeruet perpetuum
cum ea fœdus imitandum.* Quam etiam perfectionem Sanctus Doctor de 7. proceſſio.
Relig.

Digitized by Google

Relig.capite 15.ſic declarat: *Hæc eſt hominis in hac vita ſublimior perfectio, ita vniri Deo, vt tota anima cum omnibus potentijs ſuis, & viribus in Deum collecta vnus ſpiritus fiat cum eo, vt nihil meminerit niſi Deum, & omnes affectus in amoris gaudio vniti*, in ſola conditoris fruitione ſuauiter quieſcant, &c. & paulò inferius ſubiungit. *Quamuis autem omnes virtutum conatus ad hanc perfectionem tendere videantur, tamen ſpecialiter orationis ſtudium ad hoc nititur, vt anima toto affectu, & intellectu, & memoria in Deum feratur, quia alijs poſtpoſitis anima ſoli Deo inhærere deſiderat cum orat. vnde orationis perfectio eſt, cum anima illud obtinet ad quod orando tendit, vt tota ab infimis abſtracta ſolis iungatur diuinis, nec volens, nec valens aliud ſentire niſi Deum, vbi verè quieſcit anima, ibi delectatur in ſplendore lucis, & amœnitate diuinæ dulcedinis. & in ſecuritate pacis, &c.*

7. Huc ſpectat diuiſio illa, quā idem D. Bonauent. opuſc. de 7. itiner. æternitatis diſt. 3. adducit ex Ricar. de S. Victore in prolog. ad lib. de Trinitate, & lib. 5. de contemplatione cap. 12. necnon, & ex auct. lib. de ſpiritu, & anima tom. 3. apud Auguſtinum, ex quorum mente triplicem gradum ſpiritus diſtinguit, ſcilicet ſpiritum in ſpiritu, ſpiritum ſupra ſpiritum, & ſpiritum ſine ſpiritu; ex quibus gradibus primum ſic ex Ricardo declarat. *Spiritus in ſpiritu eſſe, tunc rectè aſſeritur, quando exteriorum omnium obliuiſcitur pariter, & ignarus eſt omnium eorum, quæ in corpore corporaliter aguntur, & illa ſolum intelligit per memoriam, vel intellectum, quæ in ſpiritu, & circa ſpiritum actitantur; vel hoc eſt ſpiritum in ſpiritu eſſe, ſemetipſum intrare, & intra ſemetipſum totum colligere, & ea, quæ circa carnem, ſeu etiā in carne geruntur interim penitus ignorare, &c.* Ecce qualiter quandā ignorantiam contradictionis, ſeu rebellionis carnis aduerſum ſpiritum in viris perfectis conſtituit, eamque doctrinam tradit itiner. 4. diſt. 5.

8. Sed adhuc ſtrictius de hac re loquutus fuit D. Amb. octonario 22. in Pſalm. 118. vbi explicans illud Cant. 5. *Exui tunicam meam, quomodo induam eam: laui pedes meos, quomodo inquinabo eos*, ſic inquit: *veteris igitur hominis veſtimentum vitijs erroris intextum in lauacri regeneratione depoſitum, neſcit quomodo poſſit induere: ſtudio enim correctionis inoleuerat obliuio peccatorum, tanta vis conſummatæ emendationis eſt, vt in quandam pueritiæ redeat ſpiritualis ætatem, quæ vias erroris ignoret, crimen etiam ſi velit non poſſit admittere, quia deſueuerit vſum noſſe peccandi, &c.* Quæ verba quamuis per quamdam exaggerationē dicta ſint, tamen optimè oſtendunt perfectionem maximam, ad quam in hac vita poteſt anima Dei gratia peruenire.

§. III.

Alijs Sanctorum Patrum, & Doctorum illuſtrium teſtimonijs, & exemplis eadem doctrina confirmatur.

9. ID ipſum optimè declarat D. Dionyſius Areopag. in epiſt. cuius titulus eſt Ioanni Theologo Apoſtolo, & Euangeliſtæ exulanti in Pathmo inſula, vbi ſic loquitur: *Te quidem, nunquam ita amens ſum, vt aliqid pati arbitrer, ſed corporis mala hoc tantum, quod ea dijudices ſentire credo, &c.* Et paulò antea dixerat reperiri viros adeò ſpirituales, vt mere-

mereantur appellari. *Liberi ab omnibus malis Dei amore impulſi, qui ab hac principium futuræ faciunt, cum inter homines Angelorum vitam imitentur in omni animi tranquillitate, & Dei nominis appellatione, &c.* Quibus in verbis adhuc maiorem perfectionem, quam Venerabilis noſter IOANNES in propoſitione, quam elucidamus, conſtituir.

Ad hunc autem gradum virtutum animi purgati, in quo nulla, aut ferè nulla partis inferioris contradictio, aut rebellio ſentitur, multi Sancti peruenerunt, ſpecialiter verò id de S. Matre noſtra THERESIA affirmant, & latè probant ſacræ Rotæ Auditores in ſecunda relatione iam typis mandata, quam ſummo Eccleſiæ Paſtori Paulo V. fœlicis recordationis pro eius canonizatione fecerunt articul. 2. §. 2. & ſequentibus, & ideò nihil mirum, quod perfectionem hanc Myſticus noſter Doctor in illis, qui ad ſummam cum Deo vnionem in hac vita peruenire debet, aſſignet.

Conſonat Albertus Magnus in lib. de adhærendo Deo cap. 8. vbi hanc eandem 10.
ſimilitudinem, cum ſtatu innocentiæ in his, qui per creaturarum abſtractionem, & denudationem ad Dei vnionem tendunt expreſſe conſtituit his verbis. *Quanto magis magiſque te nudaueris à phantaſmatibus & omnibus rebus mundialibus, & creatis, ac per bonam voluntatem intellectu Deo vnitus fueris, tanto magis ad ſtatum innocentiæ, & perfectionis appropinquas, &c.*

Tandem id ipſum docuit Ioannes Rusbrochius in tabernaculo fœderis cap. 19. vbi ſic loquitur. *Quarta denique proprietas, qua ſpiritus noſtri ſimplicitas æternum poſſidetur à Deo, illius eſſentialis eſt intra nos exiſtentia, quæ quidem proprietas, & ipſa introrſum trahit: enimvero in ſeſe nos attrahit* [illegible] *à nobis ipſis aberrare in infinitum, ac abyſſalem quamdam, & incognitam caliginem* [illegible] *nos ipſos in vaſtiſſima, ac deſerta amittimus ſolitudine, amittendo autem nos* [illegible] *& inueniendo eligimus. & eligendo eligimur, atque inter eligendum* [illegible] *quæ quarta proprietas eſt, in qua virtutes omnes, & imbo-* [illegible] *tam enim, vſque adeò in noſtram demergimur electionem,* [illegible] *amore in Deo capimur, conſtringimur, & complectimur, vt nihil aliud, nec poſſimus, nec velimus, nec* [illegible] *quam in omnem æternitatem cum amore in ipſo permanere, quod ipſum. & in omni eſſentia, & cunctis actibus ſimplices, & expeditos nos efficit.*

Denique hanc eandem perfectionem aſſignat Dionyſius Carthuſianus de vita 11.
incluſarum lib. 1. art. 14. ſic inquiens: *Hac autem vita Deiformis, atque clariſſima eſt, idcirco mens humana non eſt ad eam apta & digna, niſi fuerit à paſſionibus vitiiſque purgata, virtutibus exercitata, ad illuſtrationes diuinas bene diſpoſita. Paſſiones vero animæ non ſunt niſi quædam affectiones appetitus ſenſitiui in homine, propterea reformatio paſſionum conſiſtit in hoc, vt homo non afficiatur ad aliquam rem ſenſibilem, tranſitoriam, ſeu carnalem, niſi ſecundum rectæ rationis iudicium. Recta quoque ratio indicat vniuerſa ſenſibilia, & terrena ordinanda eſſe ad ſpiritualia, & æterna, imò ad Deum ſublimem, & benedictum, ita vt homo non plus amet, quærat, cupiat, colligat, aut teneat iſta ſenſibilia, & caduca, quàm ſibi neceſſarium extat, aut vtile ad bene viuendum, ad complacendum Domino Deo, ad ſpiritualem profectum, ſicque in nullius rei creatæ inordinata, aut immoderata affectione maculet mentem, nec ſit in anima inordinata delectatio in rebus caducis, nec timor ſuperfluus eas perdendi, nec exceſſiuus dolor de amiſſione earum, nec deſiderium inordinatum ad ipſas habendas, ſed nec ad famam, aut gloriam, honoremque temporalem, atque inanem homo afficiatur, nec de ſua diffamia, deſpectione, aut inhonoratione immoderanter curet, aut contriſtetur, imò potius gaudeat, &c.*

y Ex

Digitized by Google

12. Ex quibus omnibus ſatis ſuperque conſtat, perfectionem hanc, quam in hac propoſitione aſſignat pro viris perfectis Myſticus noſter Doctor ſimilem ſtatui innocentiæ, quo ad ordinationem, & quietem paſſionum, & quaſi ceſſationem contradictionis portionis inferioris ad ſuperiorem, hanc inquam perfectionem aſſignari etiam communiter à SS. Patribus Eccleſiæ Doctoribus, in qua proinde doctrina nulla offenſionis iuſta occaſio eſſe potuit, quia reuera iuxta legitimum eius ſenſum à nobis ſupra explicatum, quem ipſamet propoſitio apertè declarat, veriſſima eſt, de qua iterum redibit ſermo, magiſque confirmabitur infra cap. 14. in elucidatione 14. propoſitionis.

CAPVT XIII.

PROPOSITIO DECIMATERTIA ELVCIdatur, eiuſque manifeſtus ſenſus ex communi doctrina comprobatur.

1. DECIMATERTIA propoſitio habetur in libro qui inſcribitur *Flamma amoris viua*, Cant. 1. verſ. 1. vbi loquens de actibus amoris, quos exercet anima in illa ſublimi transformatione, quam in altiſſima contemplatione cum Deo habet, ſic inquit.

2. *Vnde actus iſti amoris, immenſi ſunt valoris, pluſque eorum vno promeretur anima, quam in alijs multis, quos ſine transformatione iſta elicuerat.*

Propoſitio hæc adeò eſt manifeſtè vera, & Theologorum doctrinæ conformis, vt mirum ſit potuiſſe aliquem in Theologia etiam ſcholaſtica mediocriter verſatum in illa offendere; & ideò non eſt cur in eius elucidatione immoremur, ſed ſolùm recolere oportebit communem, & certam doctrinam Theologorum cum D. Thom. 2. 2. quæſt. 24. artic. 6. vbi tanquam certiſſimum ab omnibus ſtatuitur, meritum eſſentialis præmij, eo magis creſcere, quo actus charitatis fuerit intenſior, imò valde probabile eſt actus remiſſos, vel nullum eſſentiale præmium, vel ſaltim non ſtatim exhibendum mereri, ſed huiuſmodi præmium ſolis actibus feruentioribus habitu præexiſtenti deberi, vt communiter ibidem tenent diſcipuli D. Thomæ, in quo tamen modo vim non facimus, quia ad veritatem huius propoſitionis neceſſarium non eſt, ſed ſufficit, quod feruentiſſimus, ac intenſiſſimus actus charitatis, ſuperet in valore meritorio plures alios actus remiſſos, quod à nullo Theologo negatur, nihilque amplius aſſerit Myſticus noſter Doctor in hac propoſitione, ſiquidem expreſsè affirmat actus charitatis, ſeu amoris, exercitos in illa ſublimi transformatione contemplationis, eſſe pretioſiſſimos, vtpotè feruentiſſimos, & intenſiſſimos; plures verò alios extra illam transformationem exercitos, eſſe reſpectu illorum remiſſos, atque adeò multo minoris meriti.

Quæ

Digitized by Google

Quæ doctrina amplius confirmatur ex præſtantia contemplationis ſupra cæteta omnia, propterea namque Chriſtus Dominus, Lucæ 10. de contemplatione loquens dixit: *Porrò vnum eſt neceſſarium, Maria optimam partem elegit.* At vero Marthæ in alijs operibus vitæ actiuæ valde excellentibus occupatæ, cuiuſmodi erat hoſpitium Chriſti, dixit: *Martha Martha ſollicita es, & turbaris erga plurima.* Vbi vnicum opus contemplationis Mariæ prætulit multis operibus valdè excellentibus in quibus exercebatur Martha, quod bene notauit D. Thomas ſuper illum locum ibi: *Præponitur vnum multis*, & Gregor. 6. Moral. cap. 28. ibi: *Marthæ cura non reprehenditur, Maria vero laudatur, quia magna ſunt actiuæ vitæ merita, ſed contemplatiuæ potiora.* Et D. Ambroſ. lib. 7. in Lucam: *Agat te ſicut Mariam, deſiderium ſapientiæ, hoc enim maius, hoc perfectius opus, nec miniſterij cura à cognitione verbi cæleſtis auertat, nec Martha tamen in bono miniſterio reprehenditur, ſed Maria, quod meliorem partem ſibi elegerit, antefertur, &c.* 5.

Accedit Taulerus ſerm. Dominicæ 16. poſt Trinitatem, vbi loquens de contemplatione, ſic inquit: *Longe enim hoc pleraque externa inſtituta excellit, eſtque plane ſanctiſſima occupatio ab ipſo Spiritu ſancto inſtituta.* 4.

Præterea Albertus Magnus lib. 5. de adhærendo Deo, loquens de ſtudio contemplationis, illud præfert multis alijs bonis operibus per hæc verba: *Quapropter ſi incipis te nudare, & purificare à phantaſmatibus, & imaginibus, & ſimplificare, & tranquillare fiducialiter in Domino Deo tuo cor tuum, & mentem tuam, vt haurias, & ſentias fructum beneplaciti diuini in omnibus interioribus tuis, & per bonam voluntatem ſis Deo vnitus in intellectu, ſufficit tibi hoc pro bono ſtudio, & lectione ſacra Scripturæ, &c.*

Conſentit Venerabilis Fr. Ildephonſus de Orozco in monte contemplationis fol. 136. pag. 1. ſic inquiens: *Imo pluris videtur æſtimari & valere vna hora impenſa in hoc tam perfecto exercitio, quam multa alia in contemplatione aliarum rerum &c.* Quam etiam doctrinam approbat, & tuetur in proprijs terminis huius propoſitionis Magiſter Fr. Baſilius Legionenſis in Defenſorio ſæpe citato propoſitione 28.

Ex quibus omnibus patet, nullam rationabilem ſuſpicionem poſſe de veritate huius propoſitionis ſuboriri, quin potius doctrinam omninò certam, & inter SS. Patres, & Theologos communem ac tritam continere. Vnde errores Illuminatorum aſſerentium eos, qui ad ſtatum falſæ quietis, & otij, quod ipſi aſſignant, peruenerunt, mereri ſine vllo exorcitio actum charitatis, nec iam deinceps indigere virtutum exercitio, aut alijs bonis operibus; prædicti inquam errores non ſolum in propoſitione hac fundamentum non habent, imò potius illi, & vniuerſæ huius libri doctrinæ manifeſtè aduerſantur, vt ex dictis ſatis conſtat. 6.

CAPVT XIV.

PROPOSITIO DECIMAQVARTA ELVCIdatur, Sanctorumque Patrum, & Doctorum illuſtrium teſtimoniјs corroboratur.

1. DEVENIAMVS iam ad decimamquartam propoſitionem, quam habet Myſticus noſter Doctor lib. qui inſcribitur, *Flama amoris viua*, Cant. 1. verſ. 6. vbi loquens de ſtatu illo transformationis, ad quem media contemplatione mens peruenit, ſic inquit.

Iam enim in hoc ſtatu finit eam Deus propriam intueri pulchritudinem, donaque ac virtutes quibus eam inſigniuit, fidentius ipſi committit, cuncta ſiquidem hæc, in amorem illi laudeſque conuertuntur procul iam ablegato fermento, quod maſſam corrumpit.

Pro elucidatione huius propoſitionis eam in duas partes diuidemus. in quarum prima aſſerit prædictis mentibus, ſic in Deum transformatis, & perfectis oſtendere Deum ſuam pulchritudinem. Secunda verò eſt, quod in illo ſtatu non eſt fermentum, quod maſſam corrumpat.

§. I.

Prior pars propoſitionis elucidatur.

2. ET quidem in priori huius propoſitionis parte, nequaquam Myſticus noſter Doctor intendit prædictum contemplationis ſtatum ad claram Dei viſionem peruenire, ſiquidem in verbis immediatè antecedentibus expreſsè aſſerit, tunc ſolùm habere animam illam perfectionem, quæ cum fide, & ſtatu præſentis vitæ compatitur, ſic inquiens: *Animaduertit enim ſe (quantum fides præſentiſque vitæ conditio patitur) puram & opulentam, & ad tantum bonum capiendum idoneam.* Certum eſt autem, & apud omnes notum, ſtatum viſionis claræ Dei, atque adeò comprehenſoris, nec cum ſtatu viatoris, qualis eſt apud nos, nec cum ſtatu ambulantis per fidem in ænigmate compati poſſe, iuxta illud Apoſtoli ad Hebræos 11. num. 1. *Fides eſt ſperandarum ſubſtantia rerum argumentum non apparentium.* Solum ergo vult animam ſic perfectam Dei pulchritudinem videre, quatenus in ſublimi illa contemplatione cognitione quadam Dei perfectiſſima, & valdè ſublimi afficitur, quæ comparatione aliarum cognitionum nomen viſionis in communi, & vſitato, tam in Scriptura ſacra, quam in SS. Patribus, & Doctoribus Catholicis loquendi modo, obtinet.

3. Vnde ad hunc ſenſum dixit Iacob, Geneſ. 32. num. 30. poſtquam luctatus fuerat, cum Angelo Dei per ignem repræſentante, *Vidi Deum facie ad faciem, & ſalua facta eſt anima mea.* Quæ verba ſunt multo ſtrictiora, quàm ea, quæ in hac propoſitione habētur, & tamen nequaquam voluit per illa verba ſignificare claram Diuinæ eſſentiæ viſio-

viſionem,ſed aliam Dei cognitionem huic inferiorē, quamuis ſuperiorem alijs,quæ communiter de Deo habentur,vt docet D.Tho.1.par.quæſt.12.ar.11.& ex D.Grego. explicat idem Angelicus Doctor 2.2.quæſt.180.art.5.ad 1.his verbis: *Per hoc ergo quod Iacob dixit,vidi Deum facie ad faciem,non eſt intelligendum,quod Dei eſſentiam viderit, ſed quod formam ſcilicet imaginariam vidit,in qua Deus locutus eſt,vel quia per faciem quemlibet cognoſcimus,cognitionem Dei faciem eius vocauit, ſicut Gloſſa Gregorij ibidem dicit.* In quo etiam ſenſu ſcilicet de imaginaria viſione,& non de faciali explicat idem D.Tho.2.2.quæſt.174. artic.4.illud quod de Moyſe dicitur,Exod.33 quod ſcilicet: *Loquebatur ei Dominus ad faciem,ſicut ſolet loqui homo ad amicum ſuum.*

Hinc etiam D.Gregor.2.dialogorum cap.35.aſſerit D.Benedictum vidiſſe in Dei lūmine Angelos intra globum igneum ad cœlos redeuntes, quam tamen viſionem non facialem diuinæ eſſentiæ,ſed ſublimem quandam contemplationem ex illuſtratiōne diuini luminis habitam,fuiſſe explicat D.Thom.2.2.q.180.ar 5.ad 3.quo etiam pacto S.Mater noſtra THERESIA cap.38.ſuæ vitæ aſſerit,ſe vidiſſe magna arcana Dei,& in eodem c.ſic ſubiungit: *Vidi hic ſacratiſſimam Chriſti humanitatem multo glorioſiorem & ſplendidiorem,quam eam hactenus vnquam videram: per admirabilem & perſpicuam quandam notitiam mihi repræſentatum eſt,quomodo ipſe ſit in ſinu Patris,et ſi quomodo ibi ſit,exprimere non poſſem, nam etiā meipſam non intuendo, me coram diuinitate illa præſentem cernere videbar.* (Et Paulo inferius ſubiungit.) *Hanc ipſam viſionem etiam alijs tribus vicibus vidi: & eſt (vt mihi quidem videtur) omnium,quas mihi Dominus exhibere dignatus eſt viſionum, eminentiſſima & altiſſima &c.* Quibus in verbis ſublimem quandam contemplationem arcanorum Dei,& eam per quem cognouit qualiter filius in ſinu Patris ſit,appellat viſionem,& c.40.ſuæ vitæ aliam ſimilem viſionem,ſic refert: *Oſtenſum mihi fuit,hanc quam dico veritatem ipſiſſimam in ſe veritatis eſſe,ac nec principium nec finem habere: atque adeo omnes omnino veritates ab hac veritate dependere,vti ceteri omnes amores ab hoc amore,cetera magnitudines ab hac magnitudine dependent: eſto nimis quam obſcure loquar hic, reſpectu claritatis & perſpicacitatis illius,qua illam mihi Dominus ſignificare dignatus eſt* Et inferius ſubiungit: *Quadam die mihi in oratione agenti ſubito repræſentatum eſt,nulla ſpecie vel imagine oblata (repræſentatio autem maxima cum claritate & ſplendore fiebat) quo modo vniuerſa quæ ſunt, in Deo videantur,& hæc omnia ipſe in ſe contineat,hoc non poſſem deſcribere,anima tamen mea valde impreſſum hæſit,&c.* Et inferius ſubiungit: *Mira res,me in tam breui temporis interuallo in clariſſimo illo adamante tot ſimul res intueri &c.* Quibus omnibus in locis altiſſimam cognitionem Dei,& eorum,quæ in Deo ſunt,appellat viſionem. 4.

§. II.

Alijs Sanctorum Patrum teſtimonijs eadem pars confirmatur.

AD hunc etiam ſenſum D.Hieronymus in regula Monachali c.26. inquit: *Adhuc viuens in corpore ſæpè Angelorum choris interfui,de corporeis per hebdomadam nihil ſentiens, diuinæ viſionis intuitu,poſt multorum fere dierum ſpatium, præſcius futurorum, reditum corporis flebam.* Super quæ verba inquit noſter Thomas à Ieſu,lib.6.de contemplatione cap.3. 5.

Quæ omnia altiorem modum intuendi, ac ſupra communem hominum ſtatum non obſcurè demonſtrant. Accedit Hugo Victorin. lib. 4. de anima c. 14. vbi ſic inquit. *Vidi talia, quæ nullus hominum poteſt dignè loqui. Dicam tamen aliquid prout potero, vidi Deum, ſed per ſpeculum.*

6. Vnde Myſtica Theologia (vt bene notauit Dionyſius Carthuſianus in commentarijs de Myſtica Theologia cap. 3.) vocatur viſio, contemplatio, intuitio: & Entichus Arphius lib. 2. de Myſtica Theologia capite 64. inquit: *Intellectus ita ſubleuatus, & clarificatus à ſpiritu veritatis Deum videt in proprio ſpeculo.* Et inferius ſubiungit: *Tribuit tamen lumen iſtud contemplationis ſpiritibus veram agnitionem, quâ Deum vident, ſicut in hac vita videri poteſt, &c.* Et Venerabilis Bartholomæus à Martyribus in ſecunda parte compend. cap. 1 ;. § 3. loquens de viris contemplatiuis ait: *Datur aliquando illis ad quandã puram ac lucidam diuinæ veritatis inſpectionem peruenire, &c.* Et Nicolaus Ecquius *Contemplationem perfectam vocat viſionem Dei.* Imò D. Paulus cognitionem fidei appellat viſionem 1. ad Corinthios 13. ibi: *Videmus nunc per ſpeculum in ænigmate.* Qui modus loquendi communis eſt apud Patres, & Doctores Catholicos, qui etiam ſpeciali, & potiori titulo contemplationem illam perfectam quæ in hac vita per fidem de Deo, ac de rebus diuinis habetur, viſionem appellant, vt ex adductis teſtimonijs, & pluribus alijs ſimilibus conſtat; beneque notauit noſter Thomas à Ieſu vbi ſupra, & Antonius Sucquet lib. 3. de via vitæ æternæ dialog. de contemplatione cap. 16 Pater Ludou. à Ponte, tom. 1. meditationum 3. parte meditatione 35. puncto 2. & ita Venerabilis ille vir Gregorius Lopez in hora mortis, loquens de rebus futuræ vitæ, vt refert Loſa in eius vita dixit. *Omnia perſpicua ſunt, & inſtar lucis meridianæ mihi clareſcunt.* Conſonè ſane ad illud, quod D. Laurentius, dum pateretur Martyrium dixit, ſcilicet: *Mea nox obſcurum non habet, ſed omnia in luce clareſcunt.* Vnde veriſſimè, & conſone ad communem Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum loquendi modum aſſeruit Myſticus noſter Doctor animam, quæ media ſublimi contemplatione in Deum transformatur, Dei pulchritudinem videt, non quidem propter claram diuinæ eſſentiæ cognitionem, quam in hac vita obtineat, ſed propter perfectiſſimam cognitionem, & contemplationem iam explicatam: ex quo prior pars propoſitionis elucidata, & confirmata manet.

§. III.

Secunda propoſitionis pars declaratur & confirmatur.

7. IN ſecunda verò parte aſſerit Myſticus noſter Doctor, quod prædictis viris perfectis: *In hoc ſtatu, cuncta hæc in amorem illi, laudeſque conuertuntur, procul iam ablegato fermento, quod maſſam corrumpit.* Quæ locutio veriſſima etiam eſt, & deducta ex D. Paulo 1. ad Corinth. 5. ſic inquit: *Expurgate vetus fermentum, vt ſitis noua conſperſio, ſicut eſtis azymi, itaque epulemur non in fermento veteri, nec in fermento malitiæ, & nequitiæ, ſed in azymis ſinceritatis, & veritatis.*

Vnde per hanc locutionem nequaquam intendit Myſticus noſter Doctor, ſicut

nec

nec D. Paulus, debere in viris perfectis extingui fermentum fomitis pertinentis ad corruptionem naturæ humanæ poſt peccatum Protopatentis Adam, & ad ſtatum innocentiæ, vel iuſtitiæ originalis reduci, huiuſmodi namque priuilegium ſpeciale fuit in B. Virgine, vt conſtat ex D. Tho. doctrina 3. p. q. 27. ar. 3. ſed ſolum intendit debere quaſi offerri, id eſt, valde debilitari rebellionem partis inferioris aduerſus ſuperiorem, ortam ex paſſionibus: huiuſmodi namque paſſiones in prædictis viris perfectis habẽtibus virtutes heroicas, & purgati animi, quaſi extinguuntur, quatenus propter aſſuefactionem ad hoc, vt rationi ſubdantur, iam ferè nullam illis moleſtiam inferunt, nec illos impediunt, quin totum ſuum affectum in Deum dirigant, vt eius amori incumbant taliter, vt ſimilitudinem magnam cum ſtatu innocentiæ, vbi fermẽtum maſſam naturæ humanæ corrumpens nõ erat, ſortiantur, vt ſup. c. 12. à n. 5. oſtendimus ex D. Thom. 1. 2. q. 59. art. 5. & q. 61. art. 6. & q. vnica de virtutibus art. 4. ad 7. & art. 10. ad 14. & ex D. Bonauent. ſer. 1. de luminar. Eccleſiæ, & in 7. proceſ. Relig. c. 15. & opuſc. de 7. itiner. æternitatis diſt. 3. & ex D. Ambroſ. Octonario 22. in Pſ. 118. & ex D. Dionyſ. Areopag. ad Ioan. Euangeliſtam, & ex Alberto Magno lib. de adhærendo Deo c. 8. & ex Rusbrochio in tabernaculo fœderis cap. 19. ac tandem ex Dionyſio Carthuſ. de vita incluſarum li. 1. ar. 14. quorum omnium teſtimoniorum verba ibi ad longum retulimus, & ideo ea in præſenti repetere ſuperfluum eſt, & ex illis omnibus ſatis ſuperque corroborata manet, tam quoad rem, quam quoad loquendi modum hæc ſecunda pars propoſitionis Myſtici noſtri Doctoris.

§. IV.

Eadem ſecunda pars alijs SS. Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs amplius confirmatur.

QVÆ adhuc magis confirmatur ex eo, quod docet D. Thom. 2. 2. quæſtione 184. 8.
artic. 2. in corpore, vbi aſſignans perfectionem, ad quam poteſt quis in hac vita peruenire, perueniuntque viri perfecti, ſic inquit: *Tertia autem eſt perfectio, quæ nec attenditur ſecundum totalitatem ex parte diligibilis, nec ſecundum totalitatem ex parte diligentis, quantum ad hoc, quod ſemper actu feratur in Deum, ſed quantum ad hoc quod excludant ea, quæ repugnant motui dilectionis in Deum, ſicut Auguſtinus dicit in lib. 83. quæſtionum, quod venenum charitatis eſt cupiditas, perfectio nulla cupiditas: Et talis perfectio poteſt in hac vita haberi, & hoc dupliciter: vno modo in quantum ab effectum hominis excludit omne illud, quod contrariatur charitati, ſicut eſt peccatum mortale, & ſine tali perfectione charitatis eſſe non poteſt, vnde eſt de neceſſitate ſalutis, alio modo in quantum ab effectu hominis excluditur non ſolum illud, quod eſt charitati contrarium: ſed etiam omne illud, quod impedit ne affectus mentis totaliter dirigatur ad Deum, ſine qua perfectione charitatis eſſe poteſt.* (Puta in incipientibus, & proficientibus) & 2. 2. quæſtione 180. art. 6. ait, quod poteſt homo ad talem ſtatum peruenire in quo, *Prætermiſſis omnibus in ſola Dei contemplatione perſiſtitur.* Idipſum docet q. 24. art. 8.

Con-

Digitized by Google

9. Conſonat Albertus Magnus lib. de adhærendo Deo cap. 3. vbi loquens de perfectione, ad quam homo poteſt in hac vita peruenire, ſic inquit: *Quia ex re eſt hominis in hac vita ſublimior perfectio ita Deo vniri, vt tota anima cum omnibus potentijs ſuis, & viribus in Dominum Deum ſuum ſit collecta, vt vnus fiat ſpiritus cum eo, & nihil meminerit, niſi Deum, nihil ſentiat, vel intelligat niſi Deum, & omnes affectiones in amoris gaudio vnitæ, in ſola conditoris fruitione ſuauiter requieſcant.* Et cap. 6. in eundem ſermonem, ſic redit: *Verus itaque Ieſu Chriſti amator ſic debet eſſe vnitus intellectui, per bonam voluntatem diuinæ voluntatis, & nudus ab omnibus phantaſmatibus, & paſsionibus, vt non aduertat ſi derideatur, diligatur, vel quidquid ſibi inferatur. Voluntas namque bona omnia complet, ſuper omnia eſt. Vnde ſi voluntas eſſet bona, & Deo in intellectu pure conformis, & vnita fuerit, non nocet ſibi caro, & ſenſualitas* (inferius) *Ex toto, & totam ſe in Creatorem ſuum immergit, ita quod omnes operationes ſuas dirigit, purè ex toto in Dominum Deum ſuum, nec extra eum quidquam quærit. Et ſic transformatur quodammodo in Deum, quod nec cogitare, nec intelligere, nec amare, nec memorari poteſt niſi Deum pariter, & de Deo, &c.* Quod idem non ſolum in præſenti proſequitur. Verumetiam cap. 10. in fine & cap. 13. inquit: *Tunc erit perfecta noſtra charitas, cum nobis omnis amor, omne deſideriũ, omne ſtudium, omnis conatus, denique omnis cogitatio noſtra, omneque quod videmus, loquimur, quodque ſperamus Deus erit* (inferius) *Nos quoque ei perpetua, & inſeparabili dilectione iungamur, ita ſcilicet eidem copulati, vt quidquid ſperamus, quidquid intelligimus, quidquid loquimur, & oramus, Deus ſit.*

10. Hanc eximiam puritatem, & perfectionem denotare quoque voluit Sponſus Cant. 4. ſic Sponſam, ſcilicet animam perfectam alloquens: *Tota pulchra es amica mea, & macula non eſt in te.* Quem locum Giſlerius ex doctrina Catenæ Trium Patrum ſic declarat: *Sponſa eſt tota pulchra, mente nimirũ, & anima, & carne: carne quidem, vt per actionem ab alijs perturbationibus purgata, & virtutum moribus excedens, anima autem, vt ab omni improba cupiditate ſeiuncta, & ſermonibus decorata mandatorum; mente vero, vt ab exilibus etiam cogitationibus libera, &c.* Super quæ verba Cantic, ſic etiam, inquit Diu. Bernardus homil. infra octauam Epiphaniæ. *Immaculata ſordibus peccatorum, vel paſsionum euolans à reatibus occupationum, euaneſcentibus imaginibus exteriorum creaturarum, cordis ſui faciem ad cernendum, quem diligit, ſumma auiditate ſubtollit, &c.*

11. Eandem doctrinam plures alij SS. Patres docent, ſed quia teſtimonia ſup. capit. 12. & in hoc etiam cap. citata, ſatis ſuperque rem hanc confirmant, ideo ab illis ad longum referendis prolixitatis euitandæ gratia abſtinemus; videri tamen poteſt pro hac re Diu. Bernard. ſerm. 52. & 79. in Cant. Diu. Bonauentura itinere 4. æternitat. diſt. artic. 2. vbi gradus amoris aſſignat. Rusbrochius libello de 7. gradus amoris cap. 5. Tauler. cap. 33. inſtit. Eſquius in exercitijs diuinis exercit. 5. 6. & 13. S. Nilus cap. 58. S. Diadochus de perfectione ſpirituali capit. 97. noſter Ioannes à Ieſu Maria c. 2. de Myſtica Theologia, & plures alij, ex quibus omnibus legitimus ſenſus congruentiſſimaque locutio Myſtici noſtri Doctoris in hac propoſitione, ſatis elucidata, & confirmata manet.

CAP.

CAPVT XV.

Elucidatur decimaquinta propoſitio , & ex communi Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum auctoritate corroboratur.

SEquitur elucidanda decima quinta propoſitio, quam habet Myſticus noſter Doctor in lib. qui inſcribitur *Flamma amoris viua*; Cant. 2. verſu 2. vbi ſic loquitur. 1.

Euenit vt dum anima amore iſto flagrat, vt ſentiat anima ſe ab aliquo transfigi Seraphino ardentiſſimo amore intincto telo tranſverberante illam carbone iſto accenſo. (& inferius) *Quod ſi aliquando effectus aliquis foras ad corporeum ſenſum prodire permittatur, iuxta quod interius vulnus inflixit (id eſt Seraphim) panditur exterius vulnus: quemadmodum euenit cum S. Franciſcum Seraphinus plagis inſigniuit, nam cum animam ipſius fauciaſſet amore, vulnerum effectus eodem modo foras profilijt.*

§. I.

Doctrina huius propoſitionis quam plurimis Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs comprobatur.

TOTA huius propoſitionis doctrina, & locutio veriſſima eſt, & in Sanctorum Patrum libris frequenter reperitur, deduciturque ex Scriptura ſacra, Cantic. 2. vbi Sponſa ſic loquitur: *Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo.* Vbi vertunt Septuaginta, quia charitate vulnerata ſum. Sponſus etiam cap. 4. Sponſam alloquens inquit *Vulneraſti cor meum, &c.* 2.

Vnde locutione hac, quod ſcilicet Sponſa vulneratur charitate, vtuntur Origenes homil. 22. ex duabus, *Quam pulchrum eſt* (inquit) *quam decorum à charitate accipere, alius iaculum carnei amoris excepit, alius terreno cupidine vulneratus eſt, tu* (loquitur cum Sponſa) *nuda membra tua, & prabe te iaculo electo, iaculo formoſo, ſiquidem Deus ſagittarius eſt.* Idem docet homil. 3. ex quatuor, cui conſonat illud, quod Diu. Auguſtinus huiuſmodi vulnus in ſemetipſo ſentiens dicere ſolebat. *Sagittaueras tu Domine cor meum charitate tua.*

Suffragatur etiam D. Gregorius Nyſſenus homil. 4. in Cant. explicans prædicta verba, *charitate vulnerata ego ſum*, ſic inquiens: *Poſt hæc laudat ſagittarium, quod ſcopum rectè attingat, & qui telum pulchre in ipſam dirigat, vulnerata inquit ſum à dilectione, oſtendit verbo* telum *quod cordi alte infideret, qui telum autem iaculatur eſt dilectio, ſeu charitas, charitatem autem, eſſe Deum didicimus à ſacra Scriptura, qui electam ſuam, ſagittam nempe Deum vnigenitum* 3.

z *emittit*

Digitized by Google

emittis in eos, qui ſeruantur ſpiritu vitæ illita triplici aculei cuſpide, videt ergo dulce telum charitatis, quo ipſa fuit ſauciata, & de eo vulnere gloriatur dicens, vulnerata ſum ego à dilectione, &c.

Eundum modum loquendi obſeruat Ricardus Victorinus tract. de 4. grad. violentæ charitatis, ſic inquiens: *Supra tamen omnes gradus dilectionis, eſt amor iſte ardens & feruens, qui cor neceſſitat, & medullitus transfigit, vt veraciter dicat, vulnerata charitate ego ſum.* (& inferius) *Charitas vulnerat, ligat, languidum facit: vulnerat, vulneraſti cor meum ſoror mea ſponſa, &c.* Quod idem in reliquo eleganter proſequitur.

4 Fauet Diuus Bonauentura itiner. 4. æternitat. diſtinctione 5. articulo 1. & 2. ſic ſcribens: *Nota, quod amor violentus non ſolum vulnerat matrices animas, ſed etiam cæleſtes ſubſtantias, imo etiam ipſum fontem amoris Deum vulnerat.* Hæc ex Bercellenſi tratradit Diuus Bonauentura, addens ex Ricardo ibi, ſigna huius charitatis vulnerantis, vt apud ipſum videri poteſt. Tandem ne longius ſermonem protrahamus, videri poteſt hæc locutio apud D. Ambroſium ſerm. 15. in Pſalm. 118. & lib. 3. de Virginibus, Hieronymum epiſt. 140. ad Principiam, Theodoretum ſupra prædictum locum Canticorum 2. Baſilium interrogatione ſecunda Regul. Fuſſius diſput. Gregorium lib. 6. Moral. cap. 14 & lib. 2. ſuper Ezechielem homilia 15. Auguſtinum in Pſal. 37. Orozcum in monte de contemplatione fol. 138. pag. 1. Magiſtrum Baſilium vbi ſupra propoſitione 30.

5 Sed præter dicta omittere non poſſumus illuſtre teſtimonium Sanctiſſimæ Matris noſtræ THERESIÆ, quæ ſimili charitatis vulnere ſauciata, ſic de ſemetipſa loquitur cap. 29. ſuæ vitæ, *Videbam illum (loquitur de quodam Seraphino) longum quoddam iaculum aureum, ſed ad ferri cuſpidem pauxillo igne inflammatum, in manu habere, hoc ipſo illū cor meum ſubinde ad intimas vſque fibras tranſuerberare, & dum rurſus illud educeret, quaſdam earum fruſta ſimul educere videbatur; quo facto ingenti Dei amore me totam æſtuantem & inflammatam reliquit. Tam vehemens porro hæc pœna erat, vt in hos me gemitus & expoſtulationes faceret prorumpere; ſed ſuauitas, quam ſummus hic dolor mihi adfert, tam exceſſiua eſt, vt eum mihi aufferri prorſus nolim, nec anima minorem voluptatem & delectationem quærat, quam ipſummet Deum. non eſt autem pœna corporalis, ſed ſpiritualis, etſi corpus ab ea plane immune non ſit, ſed eam nimis quam multum ſentiat. Eſt hæc tam ſuauis inter animam & Deum amoris reciprocatio, vt eius ego bonitatem rogem, eam vt guſtare faciat illum, qui me fortè cenſebit mentiri: omnibus diebus quibus hoc durauit, eram quaſi mentis impos, hoc paſſa ſum aliquoties.* Hæc mirabiliter admiranda Thereſia.

§. II.

Animaduerſio notanda.

6 EX quibus ſatis conſtat, quam communis ſit doctrina hæc, & locutio apud SS. Patres, & Doctores Catholicos. Vnde quamuis eadem locutione charitatis vulneratæ abutantur hæretici ad aliquos falſos ſenſus exprimendos, non tamen propterea locutio hæc, qua in bono, & veriſſimo ſenſu vtuntur Doctores Catholici, & cum eis Myſticus noſter Doctor reijcienda, aut damnanda eſt, nam vt optimè in ſimili dixit Diu. Auguſtinus lib. 2. de ſermone Domini in monte cap. 12. *Nec illa*

eues

Digitized by Google

oues debent pelles ſuas deponere, ſi aliquando eis lupi ſe contegant. Alias oporteret locutiones antiquas,& Catholicas paſſim deſerere,& alias nouas quærere , & ſic omnia confundere,Sanctiſſimumque Patrum doctrinam antiquis,& vſitatis locutionibus ſcriptam obſcurare,imo protſus ignorare,eo quod ingenium hæreticorum eſt Catholicorum locutionibus ad ſuos errores doloſe diſſeminandos abuti ; qua de cauſa dixit Chriſtus Dominus, Matth.7. *Attendite à falſis Prophetis*, vbi nomine falſorum Prophetarum intelligit hæreticos,vt ibi explicat D.Tho.quos ideo attendendos eſſe docet, quia ſub veris,& Catholicis locutionibus ſuos errores malitioſe palliare ſolent,adeò vt dixerit D.Aug.de ſerm.Dom.in monte relatus à D.Thoma Matth. 7. *Cauendum eſt in ipſo Chriſti nomine ab hæreticis,vel quibuslibet male intelligentibus, & ſæculi huius amatoribus ne decipiamur.*

Ad hoc autem,vt ſciamus à quibuſnam cauere debemus, ſtatim addidit Chriſtus Dominus,*à fructibus eorum cognoſcetis eos*,cum ergo prædictam locutionem de charitate vulnerata protulerint illi,cuius fructus nempe opera , & doctrina vitioſa fuerint, 7.
vt in hæreticis,qui Illuminati dicuntur,contingit,non immeritò poterit in illis caueri,ſuſpectaque haberi,econtra vero cum eandem locutionem protulerint viri, quorum fructus operum,& doctrinæ ſaluberrimi,immaculati, ſanctitateque pleni ſunt, vt in Myſtico noſtro Doctore,& in alijs Sanctis Patribus , & Doctoribus Catholicis hac locutione vtentibus contingit , non poteſt rationabiliter locutio hæc damnari,aut ſuſpecta haberi,ſed potius tanquam communi Sanctorum Patrum,& Doctorum Catholicorum vſu comprobata ab omnibus debet venerari , non obſtante malitia hæreticorum eadem locutione abutentium:ſicuti ſimilis malitia non obſtat, nec obſtare debet ad vſum aliarum plurium locutionum Catholicarum, quibus etiã illi abutuntur,ſicuti ex eo,quòd Caluiniſtæ malitioſo fine, ac intenſione ſæpe in ore haberent hæc verba, *Pater noſter cæleſtis*,& ex eo quod magnificarent Chriſtum, & fidem in ipſum,laudarentque eleemoſynas,temperantiam,ac modeſtiam (vt refert Maldonatus, Matthæi 7.n.15.)nullus ſanæ mentis poterit aſſerere talia verba, prædictarumque virtutum commendationem à Doctoribus Catholicis debere relegari, de quo plura diximus ſupra in 1. par. huius elucidationis cap.3.& 9. quæ ad propoſitionem applicari debent.

§. III.

Eiuſdem propoſitionis doctrina,quo ad vltimam partem confirmatur.

Nec minus etiam eſt verum,& certum, id quod in hac eadem propoſitione ſubiungit Myſticus noſter Doctor, ſcil. quod aliquando ex eo quod Deus interius 8.
vulnerat animam charitatis vehementia , immittit etiam in corpore exterius aliqua ſigna,v.g.aliquod vulnus ad eum modum quo contigit in D.Franciſco,cuius vulnera externa fuerunt ſigna interni vulneris,quo eius anima amoris diuini vehementia, ab eo ſauciata fuerat.

Hoc inquam certiſſimũ,& veriſſimum eſt,& ipſomet exemplo S.Franciſci optimè

comprobatur, iuxta id quod de hac re docuit D. Bonauent. in Legenda S. Franciſci c.13. & refert in lectionibus feſti impreſſionis ſacrorum ſtigmatum à Sede Apoſtolica approbatis, vbi ſic habetur: *Vidit quaſi ſpeciem vnius Seraphin ſex alas, tam fulgidas quàm ignitas habentem, de cœlorum ſublimitate deſcendere, &c.* (Et poſt pauca ſubiungit) *Ideo huiuſmodi viſio ſuis fuit repræſentata conſpectibus; vt amicus ipſe Chriſti prænoſceret ſe non per martyrium carnis, ſed per incendium mentis, totum in Chriſti Ieſu crucifixi expreſſam ſimilitudinem transformandum: diſparens itaque viſio, poſt arcanum, ac familiare colloquium, mentem ipſius Seraphico interius inflammauit ardore, carnem vero crucifixo conformi exterius inſigniuit effigie, tanquam ſi ad ignis liquefactiuam virtutem præambulam, ſigillatiua quadam eſſet impreſſio ſubſequuta, ſtatim namque in manibus, & pedibus eius apparere cœperunt ſigna clauorum; ipſorum capitibus in inferiori parte manuũ, & ſuperiori pedum apparentibus, & eorum acuminibus exiſtentibus ex aduerſo, dextrum quoque latus quaſi lancea transfixum rubra cicatrice obductum erat, quod ſæpè ſanguinem ſacrum effundens, tunicam, & femoralia reſpergebat.*

9\. Id ipſum comprobatur exemplo aliorum Sanctorum, & Sanctarum, cuiuſmodi fuere S. Catharina de Sena, quibus impreſſa fuerunt miraculoſe aliqua externa ſigna, nempè vulnera, & ſpinea corona, aliaqua huiuſmodi in ſignum interni amoris, & charitatis, quo eius anima à Deo vulnerata erat; imo etiam de D. Auguſtino refert Fr. Ioannes ab Angelis in lib. qui inſcribitur, *Los triunfos del amor*, exterius in corpore vulneratum fuiſſe ex interiori illo vulnere, vnde deſumpſit ipſe Auguſtinus celebre illud dictum: *Sagittaueras tu Domine cor meum charitate tua.* Et pro hac ſententia refert citatus Auctor D. Bonauenturam, quam etiam ſequitur Magiſter Legionenſis in Defenſorio ſæpè citato propoſitione 30.

10\. Id ipſum à ſimili declaratur ex eo, quod adnotauit D. Bernardus de paſſione Domini cap. 3. ſcilicet Chriſtum Dominum voluiſſe exterius in latere vulnerari, ad hoc, vt vulnus illud externum eſſet ſignum interni vulneris, quo præ amore hominum ſauciatum erat, verba D. Bernardi ſunt: *Vulneraſti* (inquit in Cant. amoris ſponſus) *cor meum, ſoror mea ſponſa, vulneraſti cor meum; vulnerat cor tuum Domine Ieſu Sponſa tua amica tua, ſoror tua, quid neceſſarium fuit illud ab inimicis vltrà vulnerari? Quid agitis, ô inimici, ſi vulneratum eſt, imò quia vulneratum eſt cor dulcis Ieſu, quid ſecundum vulnus apponitis? An ignoratis, quod vno vulnere talium cor emoritur, & fit inſenſibile.* (Et inferius) *Nihilominus & propterea vulneratum eſt, vt per vulnus viſibile, vulnus amoris inuiſibile videamus, quomodo hic ardor melius oſtendi poteſt, niſi quod non ſolùm corpus, verùm etiam ipſum cor, lancea vulnerari permiſit: Carnale ergo vulnus, vulnus ſpirituale oſtendit.* (Inferius) *Quia zelo amoris tui vulneraſti me, Lancea quoque militis vulneratus ſum.*

11\. Quæ doctrina adhuc magis elucidatur, & confirmatur, ex eo quod docet D. Tho. 1.p.q.43.ar.6.ad 2.& ibi expoſitores, necnon & in 1.diſt.15.q.5.art.1.quæſtiunc. 5.& art.2.quæſtiuncula 1. ſcilicet quod quando aliquis inſigniter proficit in aliquem nouum actum, vel nouum ſtatum gratiæ, tunc ſecundum illud augmentum gratiæ, attenditur, & datur miſſio inuiſibilis Spiritus Sancti ad illum, vnde talis miſſio proculdubio dabitur ad illum, qui interiori illo charitatis vulnere, de quo Myſticus noſter Doctor loquitur, ſauciatur, ſiquidem tale vulnus ad ſupremum, & excellens charitatis augmentum, & gradum pertinet, vt ex dictis in hoc capite ſatis conſtat, docetque ſpecialiter D. Bernard. ſer. 30. in Cant. ibi: *Cordis vulnus, vehementiam deſignat amoris.*

VI.

Digitized by Google

Vlterius autem addendum eſt id quod docet ipſemet D. Thom. eadem quæſt. 43 primæ partis art. 7. ſcilicet conueniens eſſe, vt etiam inuiſibiles miſſiones diuinarum perſonarum ſecundùm aliquas viſibiles creaturas manifeſtentur. Et ideò pro ſimili manifeſtatione multa ſigna externa plerumque oſtendit Deus, ad demonſtrandum inuiſibilem miſſionem, vel internam ſui aſſiſtentiam in anima, aut excellentem eius ſanctitatem, vt contigit in Chriſto Domino, ſuper quem deſcendit Spiritus Sanctus in ſpecie columbæ, vt refertur Matthæi 3. cuius etiam ſanctitatis ſignũ fuit nubes lucida, quæ in eius transfiguratione apparuit, vt docent D. Auguſt. epiſt. 102. & D. Thom. 1. p. q. 43. art. 7. ad 6. & quæſt. 45. art. 4. ad 2. ſimiliterque contingit in Apoſtolis, ad quos deſcendit Spiritus Sanctus ſub externo ſigno ſonitus, externaque ſpecie flatus, & ſub linguis igneis, vt conſtat ex Actorum cap. 2. notauitque D. Thomas loco citato. 12.

Quo etiam pacto S. Mater noſtra Theresia c. 38. ſuæ vitæ, refert, ſe vidiſſe in vigilia Pentecoſtes ſuper caput ſuum columbam quandam valde ſplendentem, quæ proculdubio fuit ſignum inuiſibilis miſſionis Spiritus S. per quã eius anima in Dei amore inſigniter profecit, vt conſtat ex verbis ipſiuſmet S. Theresiæ, quæ loco citato, ſic inquit: *Hæc igitur me conſiderantem, ingens impetus ſpiritus me corripuit: cuius quænam eſſet occaſio vel cauſa, prorſus intelligere non poteram; tanta autẽ eius erat vis, vt anima violenter è corpore erumpere velle videretur, quod ſeipſa non caperet, imparemque tanto bono admittendo agnoſceret; ea autem erat impetus vehementia, vt me ipſa retinere aut regere non poſſem. Hoc in ſtatu conſtituta video columbam quandam capiti meo deſuper imminentem, longe diuerſam ab illis, quas hic in terra conſpicimus, neq; enim tales, vt illa habebat pennas, ſed alas velut è conchulis quibuſdam magnum ex ſe ſplendorem emittentibus, contextas. Erat hæc noſtris communibus columbis maior, videbatque ſtrepitum, quem alis ſuis volaturiendo excitabat, inaudire; ita quidem tum anima mea conſtituta erat, vt ſeipſam perdens, etiam columbæ aſpectum ex oculis perderet; ſpiritus porro tam bono hoſpite intra ſe admiſſo, prorſus tranquillatus eſt. Intellexi me ex eo die ſummum in ſublimiore quodam Dei amore, virtutibuſque magis heroicis & fortibus, profectum feciſſe & & promotum eſſe.* (Et poſtea ſubiungit) *Eandem etiam columbam vidi alias capiti cuiuſdam Dominicani impendere, excepto quod radij & fulgores alarum ipſius longius ſe iam diſtendere viderentur: ſimul intellexi fore, vt multas hic Deo animas lucraretur.* 13.

Similiterque contigit in D. Gregorio Magno, ſuper cuius caput, dum ſcriberet, Spiritus ſanctus, in ſimilitudine columbæ, frequentiſſimè oſtendebatur, vt ſupra in 1. p. huius elucidationis c. 1. n. 4. retulimus.

Ex quibus omnibus deducitur, quàm verum ſit id, quod Myſticus noſter Doctor in hac propoſitione docet, ſcilicet quod quandoque immittit Deus externa ſigna ad manifeſtandum internum charitatis vulnus, quo animam ſauciat, quæ externa ſigna ſunt quædam viſibiles miſſiones Spiritus ſancti, per quas inuiſibilis, & interna miſſio manifeſtatur. 14.

Tandem hæc eadem doctrina ex eo magis confirmatur, & elucidatur, quia ſcilicet iuxta communem SS. Patrum, & Theologorum doctrinam ex ſacra Scriptura deductam, quando externos aliquos affectus, verbi gratia, ſanitatis, & curationis operabatur Chriſtus Dominus in corpore, ſimiles effectus interius operabatur in anima, ita vt vtraque operatio interna, & externa ſimul coniungeretur, quod rectè

Digitized by Google

adnotarunt Patres ſuper illud Matthæi 4. *Sanans omnem languorem, & omnem infirmitatem*, & ſuper illa verba Ioan. 7. n. 23. *Totum hominem ſanum fecit in Sabbatho*, vt videre eſt apud D. Tho. in eiſdem locis, & in D. Auguſt. tract. 30. in Ioannem, idemque adnotauit idem D. Auguſt. tract. 17. in Ioannem agens de curatione paralytici, quæ refertur Ioan. 5. Beda ſuper illa verba Marci. 2. n. 5. *Cum autem vidiſſet Ieſus fidem illorũ ait paralytico, &c.* Et c. 21. in Luc. Chryſoſt. quem refert D. Tho. Marci 2. in principio, & alio etiam in loco, quem refert idem D. Thomas Marci 5. ſuper illa verba: *Vade in pace, & eſto ſana à plaga tua.* Necnon & homil. 28. in Matthæum, Theodoretus Marci 2. ſuper illa verba: *Et cognouit cogitationes eorum, &c.* Cyrillus quem refert D. Tho Luc. 18. in fin. & in eiſdem locis, & plures alij Doctores. Ex quibus omnibus veritas eorũ quæ in hac propoſitione Myſtici noſtri Doctoris dicuntur ſatis probata, communique SS. Patrum, & Doctorum Catholicorum conſenſu corroborata manet.

CAPVT XVI.

ELVCIDATVR DECIMASEXTA PROPOſitio, eiuſque legitimus ſenſus declaratur, Sanctorumque Patrum teſtimonijs corroboratur.

1. SVPEREST decimaſexta propoſitio, quam habet Myſticus noſter Doctor in lib. qui inſcribitur *Flamma amoris viua*, Cant. 2. verſu 3. vbi explicans verba illa eiuſdem verſus. *ô, attactum delicatum &c.* ſic loquitur.

O ergo attactus delicate, Verbum Fili Dei, qui ob diuinæ eſſentiæ tuæ ſubtilitatem, ſubtiliter animæ meæ penetras ſubſtantiam, & dum eam delicatè molliterque tangis, totam eam in diuinos, inuſitatos & inauditos ſuauitatum modos abſorbes.

§. I.

Verus propoſitionis ſenſus declaratur.

2. PRo huius propoſitionis elucidatione ſolum neceſſe eſt explicare locutionem illam: *Attactus in ſubſtantia animæ, ſeu attactus ſubſtantiales.* In his namque locutionibus videtur Myſticus noſter Doctor aſſerere Deum ſubſtantialiter tangere animam perfectam, quæ ad hunc ſublimem contemplationis gradum peruenit aliquo ſpeciali contactu ſubſtantiali, & immediato, diuerſoque ab eo, quo alias animas, imò & res omnes per ſuum intimum illapſum, ſeu præſentiam tangit, cum tamen ſpecialis hic modus contactus ſubſtantialis non appareat qualiſnam eſſe poſſit, cũ omnis hæc ſublimitas perfectionis non niſi, vel mediante gratia, quæ eſt accidens in anima

te-

recepta,vel medijs habitibus, & actibus potentiarum, quæ omnia accidentia ſunt, contingere poſſe videatur.

Sed re vera,locutio hæc veriſſima, & congruentiſſima eſt,cuius verus ſenſus po- 3.
teſt multipliciter declarari;in primis namque quamuis contactus iſte fiat medijs accidentibus phyſicis,cuiuſmodi ſunt gratia in anima recepta, habituſque, & actus ſupernaturales potentiarum,quos actus nunquam negat Venerabilis noſter IOANNES,vt ex his,quæ ſupra cap.4.in elucidatione 4.propoſitionis diximus, euidenter conſtat:poteſt tamen dici ſubſtantialis iuxta illos ſenſus,in quibus terminum illum, *ſubſtantialis locutio* explicuimus,& ex communi doctrina comprobauimus ſupra capite 5.in elucidatione 5.propoſitionis,quos in præſenti repetere non eſt neceſſe,ſed ibi videri debent.

Deinde in alio etiam ſtrictiori ſenſu poteſt contactus hic ſubſtantialis Dei ad a- 4.
nimam ſic perfectam explicari, ex doctrina D.Dionyſij cap.4. de diuinis nominibus, & D.Auguſtin.lib.8.de Trinitate cap.10.quos refert, & ſequitur D.Tho.1.2. quæſt.28.art.1.vbi duos effectus,ſeu duas vniones in amore aſſignat, aliam videlicet vnionem affectiuam per conformitatem ſcilicet affectuum, aliam verò effectiuam per realem ſcilicet,& phyſicam vtriuſque præſentiam. Vnde ſic inquit Angelicus Doctor: *Duplex eſt vnio amantis ad amatum, vna quidem ſecundum rem,puta cum amatum præſentialiter adeſt amanti,alia verò ſecundum affectum, &c.* Primam ergo vnionem amor facit effectiuè,quia mouet ad deſiderandum, & quærendum præſentiam amati,quaſi ſibi conuenientis, & ad ſe pertinentis; ſecundam autem vnionem facit formaliter,quia ipſe amor eſt talis vnio, vel nexus, vnde D.Auguſtinus dicit 8.de Trinitate: *Quod amor eſt quaſi iunctura quadam, duo aliqua copulans, vel copulare appetens, amantem ſcilicet,& quod amatur, quod enim dicit copulans, refertur ad vnionem affectus, ſine qua non eſt amor. Quod vero dicit copulare intendens,pertinet ad vnionem realem.* Huculque D. Thomas,quod etiam explicat in tertio,diſt.27.quæſt.1.art.1.ad 4.inquiens: *In amore eſt vnio amantis ad amatum,ex hoc enim,quod amor transformat, facit amantem intrare in interiora amati,& è contra,vt nihil amati amanti remaneat non vnitum.* Per quæ omnia ſatis declaratur realis vnio,ad quam amor ſuapte natura tendit.

Cum ergo charitas perfectiſſimum amorem amicitiæ inter Deum, & animam 5.
importet,huiuſmodi etiam vnionem realem quærit,& deſiderat,cuius deſiderij fructu,vel affectu nullatenus fruſtrata manet, quia re vera medijs actibus charitatis, quibus anima diligit Deum,& ſe ad gratiam,vel ad gratiæ augmentum diſponit, aſſequitur,vt Deus non ſolum illi communicet ſua dona,ſed etiam ipſamet ſubſtantia, & eſſentia Dei,ipſimet animæ ſpeciali titulo ſubſtantialiter adſit.

Quod aperte ſignificatur in multis Scripturæ locis,cuiuſmodi eſt illud Ioann.14. *Si quis diligit me,ſermonem meum ſeruabit,& Pater meus diliget eum,& ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus.* Quibus in verbis per ly, *veniemus*, ſuam realem præſentiam promittit,cui conſonat illud Pauli ad Roman.5. *Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris,per Spiritum ſanctum,qui datus eſt nobis.* Vbi particula illa, *qui datus eſt*, ad propoſitum perpendi debet. Et 1.Ioan.4.aſſeritur. *Qui manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo.* Nec non 1.ad Corinthios 6.de iuſtis dicitur: *Membra veſtra templum ſunt Spiritus ſancti,qui in vobis eſt,&c.* Ac tandem Sapientiæ 7. de diuina ſapientia aſſeritur: *Omnia*

Digitized by Google

Omnia poteſt, & in ſe permanens omnia innouat, & per nationes in animas ſanctas ſe transfert, & amicos Dei conſtituit.

6. Ex quibus omnibus locis meritò colligunt Theologicum D. Thom. 1. part. quæſt. 43. art. 3. & Scholaſtici in 1 diſt. 14. & 15. quod quando nobis infunditur in anima gratia gratum faciens, per quam Deus habitat in ea ſicut in templo ſuo, non ſolum communicat ſua dona, ſed etiam (vt loquitur D. Thomas) *ipſemet Spiritus ſanctus datur, & mittitur*, *& inhabitat animam*, vbi particula illa *ipſemet*, perpendenda eſt, quæ proculdubio vnionem non ſolum affectiuam, ſed etiam effectiuam nempè realem præſentiam Spiritus ſancti in anima exigit; quod adeò verum eſt, vt D. Thomas loco citato aſſerat errorem eſſe dicere Spiritum ſanctum non dari, ſed eius dona; hæc autem ſpecialis Dei præſentia prouenit ſpecialiter ex natura gratiæ gratum facientis; vt docet ibidem Diuus Thomas, nam in operatione, ſeu productione aliorum effectuum, ſolum adeſt Deus modo quodam generali, quo per eſſentiam, & potentiam eſt in omnibus rebus; quam doctrinam etiam docet D. Ambroſius lib. 1. de Spiritu ſancto cap. 4. & 5. D. Auguſtin. de Trinitate cap. 26. & tractatu 32. & 74. in Ioannem, & Leo Papa in ſermone 2. Pentecoſt.

§. II.

Eadem doctrina magis declaratur.

7. QVAMVIS autem aliqui hanc ſpecialem Dei aſſiſtentiam, ſeu præſentiam in anima explicent per hoc, quod Deus eſt in illa modo quodam ſpeciali, nempè ſicut cognitum in cognoſcente, & ſicut amatum in amante, & tanquam cauſa effectiua gratiæ, tamen hoc non videtur ſufficere ad verificandum non ſolum dari dona Dei, ſed etiam ipſummet Deum, & perſonam Spiritus ſancti, vt bene oſtendit Suarez lib. 12. de Trinitate cap. 5 à num. 9.

8. Vnde alij aſſerunt, quod ex vi gratiæ gratum facientis, ipſemet Deus ſubſtantialiter vnitur, & coniungitur cum anima modo ſpeciali, ac diuerſo ab illo generali quo cum alijs rebus creatis, in quibus operatur intime, & ſubſtantialiter per eſſentiam, & potentiam, & immenſitatem adeſt, quod rectè explicuit citatus Suarez in eodem loco num. 11. his verbis: *Videntur mihi ſatis probabiliter & pie ſentire, qui dicūt talia eſſe dona gratiæ gratum facientis, vt vi ſua, vel quaſi connaturali iure poſtulent intimam, realem, ac perſonalem præſentiam Dei in anima per talia dona ſanctificata, quod per hanc conditionalem optimè declaratur, quia ſi per impoſſibile fingamus Spiritum ſanctum non eſſe alias realiter præſentem intra animam, eo ipſo quod anima talibus donis afficeretur, ipſemet Spiritus ſanctus veniret ad illam per præſentiam perſonalem, & in ea eſſet, & maneret quamdiu gratia in illa duraret, atque hac ratione licet nunc alias habeat illam præſentiam ratione ſuæ immenſitatis, & potentiæ, merito dicitur nunc habere illam ſpeciali titulo ratione gratiæ, & charitatis, & ideò merito dicitur venire, vel mitti ad animam mediantibus his donis &c.*

9. Hoc autem exemplo vnionis hypoſtaticæ ſic bene idem Auctor declarat: *Sic etiam intelligimus miſſionem Verbi diuini ad humanitatem, quam aſſumpſit, quia licet fingeremus Verbū non eſſe per immenſitatem præſens illi humanitati, eo ipſo quod illi hypoſtaticè vniretur, ex vi vnio-*

Digitized by Google

vnionis, & ad illam terminandam oporteret fieri intimè præſens, & ideò ratione vnionis dicitur nunc eſſe in illa humanitate realiter, & intimè ſpeciali modo. Ad hunc ergo modum dicimus Spiritum Sanctum dari animæ, & ſpeciali modo eſſe in illa intimè, ac realiter, ratione gratiæ ſanctificantis, nam per gratiam, & charitatem perfectiſſima quadam amicitia inter Deum, & hominem conſtituitur, amicitia verò ex ſe petit vnionem inter amicos non ſolum per conformitatem affectuum, ſed etiam per inſeparabilem præſentiam, & coniunctionem, &c. Quod ibidem latè proſequitur, & mentem eſſe Diui Thomæ oſtendit.

Hanc eandem doctrinam optimè tradit Pater Didacus Ruiz de Montoya diſp. 109. de Trinitate ſect. 3. à numer. 11. ſic inquiens: *Ratione ſupernaturalis amicitiæ, & participationis diuinæ naturæ, nouum vinculum, fortius, & ſtrictius additur ad realem præſentiam Dei in anima, nam ex vi huius denuo venit, & realiter ad animam Spiritus ſanctus, & realem præſentiam denuo quæreret, etiam ſi per impoſſibile prius non eſſet præſens per eſſentiam, præſentiam, & potentiam, &c.* Quod ibi latè confirmat, & tandem numer. 19. ſic concludit: *At vero quatenus per illos actus, & habitus, Deus conſtituit amicitiam intimam animæ, tanquam filiæ, & ſponſæ, per quandam reſultantiam obligationis, neceſſario ſequitur præſentia realis, & coniunctio, hoc autem modo non ſequitur ex eo, quod Deus cauſet alios effectus, &c.* 10.

Id ipſum bene oſtendit, & probat Cornelius à Lapide in Comment. ſuper cap. 1. Oleæ verſ. 12. vbi ſic inquit: *Tota ergo Trinitas perſonaliter, & ſubſtantialiter venit ad animam, quæ iuſtificatur, & adoptatur, &c.* Idque probat ex illo 1. ad Corinthios 6. *Qui adhæret Deo vnus ſpiritus eſt cum eo.* Et ex illo Ioann. 17. *Vt omnes vnum ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te, & ipſi in nobis vnum ſunt.* Vnde paulò inferius ſubiungit: *Totaque Deitas, & ſancta Trinitas quæ ſe, hiſce ſuis donis ſubſtantialiter quaſi annexuit, & incluſit, vt nos ſibi ſubſtantialiter vniat, ſanctificet, Deificet, & adoptet, &c.* Et infra: *Ex hac communicatione ipſiuſmet perſonæ Spiritus ſancti, & Diuinitatis ſequitur in anima ſumma cum eo vnio, & quaſi Deificatio, & conſequenter adoptio perfectiſſima, ſcilicet, non tantum per gratiam, ſed etiam per ſubſtantiam diuinam, &c.* Quam doctrinam repetit hic Auctor in Comment. ſuper c. 2. Aggæi Prophetæ n. 8. 11.

Hanc eandem doctrinam melius experientia edocta nobis Sancta Mater noſtra Theresia monumentis ſuis relinquit c. 1. ſcilicet Manſionis 7. ſic inquiens: *Omnes tres perſonæ hic ſe illi familiares reddunt, cum ipſa communicant, ei loquuntur, hacque verba, quæ Dominum dixiſſe, Euangelium teſtatur, ſe ſcilicet ac Patrem, ac Spiritum ſanctum ad animam, quæ ipſum diligeret, ac mandata eius ſeruaret, venturum, & apud ipſam manſionem facturum, eam reipſa intelligere faciunt. Quotidie autem magis ac magis anima hæc obſtupeſcit, quod ſanctas haſce perſonas nunquam exinde à ſe abiſſe aut recedere ſibi perſuadeat; ſed euidentiſſime videat, eo modo, quo dictum eſt, in intimo animæ ſuæ penetrali, in receſſu quodam admodum profundo (quod quomodo ſit explicare nequit eo quod ſcientiam ac doctrinam non habet) diuinum hoc contubernium ſibi adeſſe ipſumque in ſe ſentiat.* 12.

Hæc autem vnio ſpecialis Spiritus ſancti, non ſolum contingit in prima infuſione gratiæ, ſed etiam in eius augmento maximè, quando anima proficit in nouum ſtatum gratiæ, quia tunc etiam datur miſſio inuiſibilis Spiritus ſancti, vt cap. præcedenti n. 11. ex D. Thom. diximus, beneque oſtendit Suarez cit. lib. 12. de Trinit. c. 5. à n. 16. & Ruiz de Montoya vbi ſupra ſect. 4. 13.

Ex quo apertus manet ſenſus huius locutionis Myſtici noſtri Doctoris, conſti-

Digitized by Google

tuentis ſubſtantiales contactus, ſubſtantialemque præſentiam Dei in anima, quæ valdè proficit media illa ſublimi transformatione contemplationis in gratia, & charitate, tunc enim ratione huius inſignis augmenti gratiæ, obtinet illum ſpecialem modum ſubſtantialis præſentiæ, & contactus Dei in anima, quem hactenus ex D. Thom. & Theologorum recepta doctrina explicuimus; iuxta quem etiam ſenſum idem Angel. Doctor q.28. de verit. art. 3. inquit: *Tangit Deus animam gratiam in ea cauſando*. Pro quo adducit locum illum Pſal. *Tange montes*, cum explicatione Gloſſæ dicentis: *Tange gratia tua &c.*

§. III.

Obiectio quædam diluitur.

14. NEc huic doctrinæ obſtat id, quod aliquis dicere poſſet, ſcilicet huiuſmodi contactus, quos Myſticus noſter Doctor appellat ſubſtantiales, potius pertinere ad actualem gratiam, quæ in actuali illuſtratione intellectus, & inflammatione voluntatis conſiſtit, quæque terminatur ad actus intellectus, & voluntatis; quos in ſublimi illa contemplatione, ſublimiter, medijs potentijs exercet anima, atque adeò non pertinere ad gratiam habitualē, & ita non rectè appellatos fuiſſe ſubſtantiales contactus; ſiquidem non in ſubſtantia animæ, ſed in eius accidentarijs potentijs recipiuntur. Non inquam id obſtat prædictæ doctrinæ, nam eo ipſo, quod exerceantur prædicti actus medijs potentijs, neceſſe eſt etiam, vt detur in ſubſtantia animæ nouum augmentum gratiæ gratum facientis, prædictis actibus intenſis, & feruentibus correſpondens, & proportionatum, vt ex communi Theologorum doctrina ſupponimus, & ideò neceſſe eſt etiam dari nouum illum modum ſubſtantialis vnionis, & præſentiæ Dei ad animam, qui in prædicto augmento gratiæ iuxta doctrinam traditam, & probatam reperitur, ad quod attendens Venerabilis noſter IOANNES, meritò prædictos contactus, ſubſtantiales appellauit.

15. Quod benè explicatur ex eo, quod docet D. Thomas in 3. diſt. 13. quæſt. 1. art. 1. his verbis: *Gratia principaliter duo facit in anima, primo enim perficit ipſam formaliter in eſſe ſpirituali, ſecundum quod Deo aſſimilatur, vnde, & vita animæ dicitur: ſecundo perficit eam ad opus, quia non poteſt eſſe operatio perfecta, niſi progrediatur à potentia perfecta per habitum, &c.* Ex quo conſtat, quod quando in potentijs intellectus, & voluntatis exercentur in ſublimi illa contemplatione actus ſupernaturales, prædictis potentijs correſpondentes, prius reperitur in anima gratia, vel augmentum gratiæ perficiens animæ ſubſtantiam, ſecundum quod Deo aſſimilatur, atque adeò reperitur contactus ille Dei, ſeu præſentia ſubſtantialis in anima, quem iam explicuimus.

16. Quibus omnibus tandem addimus, quod etiam ratione ipſorum actuum potentiarum, qui in ſublimi illa contemplatione exercentur, potuit optimè Myſticus noſter Doctor, prædicta locutione ſubſtantialium contactuum vti, eo quod plerumque locutiones illæ, quæ pertinent ad rei ſubſtantiam, vel eſſentiam applicantur eius operationi, quando talis operatio eſt valde propria tali ſubſtantiæ, & ad illam præci-

Digitized by Google

præcipuè tendit, quod optimè adnotauit D. Thom. in 4. diſt. 49. q. 1. artic. 2. quæſtiunc. 3. vbi innuit, quod & ſi nomen vitæ directè pertineat ad ſubſtantiam, & naturam viuentis, iuxta illud Philoſophi viuere viuentibus eſt eſſe. Tamen *translatum eſt* (verba ſunt D. Thom.) *nomen vitæ ad aſſignandam operationem, & ſecundum hunc modum vnuſquiſque illam operationem ſuam vitam reputat, cui maximè intendit, quaſi ad hoc ſit totum eſſe ſuum ordinatum.* Cùm igitur actualis contemplatio amoroſa, ſit proprium opus ad quod tendit anima, quæ ad illum ſublimen transformationis in Deum ſtatum accedit, meritò Myſticus noſter Doctor, locutionem pertinentem ad ſubſtantiam talis animæ, prædictæ operationi adaptauit, cumq; ratione gratiæ, ſeu inſignis augmenti gratiæ exiſtentis in ſubſtantia animæ, reperiatur ſubſtantialis Dei contactus in illa, ſpecialiſque modus præſentiæ ſubſtantialis Dei ad illam, meritò locutiones has ad explicandam prædictam operationem, quam tunc ſublimiter exercet anima, adaptare potuit.

§. IV.

Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs, eadem doctrina confirmatur.

HVNC autem ſubſtantialem contactum ſpecialemque modum ſubſtantialis præſentiæ, & vnionis Dei ad animam, denotare voluerunt Sancti Patres, alijque Doctores Myſtici, cum quibus conſentit Venerabilis noſter IOANNES, quando aſſerunt animam perfectam ad eum ſublimitatis gradum peruenire, vt in Deum taliter transformetur, vt à ſe ipſa velut deficiens, tota in Deum conuertatur, & tranſmutetur. 17.

Ad hunc namque ſenſum loquens de hac intima vnione D. Bernardus in tractatu de diligendo Deo inquit: *Eò certè defæcatior, & purior, quo in ea de proprio nihil iam admixtum relinquitur; eo ſuauior, & dulcior, quo totum diuinum eſt, quod ſentitur, ſic affici deificari eſt.* Et tractatu de diligendo Deo hoc idem optimè explicuit idem Bernardus, ſic inquiens: *Quomodo ſtilla aquæ multo infuſa vino, deficere à ſe tota videtur, dum & ſaporem vini induit, & colorem: & quomodo ferrum igneum, & candens igni ſimillimum fit, priſtina propriaque forma exutum: & quomodo ſolis luce perfuſus aër in eandem transformatur luminis claritatem, adeò, vt non tam illuminatus, quam lumen ipſum eſſe videtur: ſic omnem in ſanctis humanam affectionem, quodam ineffabili modo, neceſſe erit à ſemetipſa liqueſcere. atque in Dei penitus transfundi voluntatem, alioquin quomodo omnia in omnibus erit, ſi in homine de homine quidquam ſupererit?* Et de vita ſolitaria ad fratres de Monte Dei ſic rem hanc optimè declarauit: *Super hanc autem, alia eſt adhuc ſimilitudo Dei in tantum propriè propria, vt non iam ſimilitudo, ſed vnitas ſpiritus nominetur, cùm ſit homo cum Deo vnus ſpiritus, non tantum vnitate volendi idem; ſed expreſſiore quadam vnitate virtutis, aliud velle non valendi, dicitur autem*

hæc vnitas ſpiritus, non tantum quia efficit eam, vel afficit ei ſpiritum hominis Spiritus ſanctus, ſed quia ipſe eſt Spiritus ſanctus Deus charitas: cum per eum, qui eſt amor Patris, & filij, & vnitas, & ſuauitas, & bonum, & oſculum, & amplexus, & quidquid commune poteſt eſſe amborum in ſumma illa vnitate veritatis, & veritate vnitatis; hoc idem homini ſuo modo fit ad Deum, quod cum ſubſtantiali vnitate filio eſt ad Patrem, vel Patri ad filium, cum modo ineffabili incogitabilique fieri mereretur homo Dei, non Deus, ſed tamen, quod Deus eſt ex natura, homo ex gratia, &c.

18\. Hanc vnionem appellant Doctores Myſtici, matrimonium ſpirituale, quod inter alios optimè Magiſtra illa cœleſtis, ac Doctrix Myſtica THERESIA ſic eleganter capite 2. *Manſionis*, 7. explicat: *Occulta namque hæc vnio peragitur in interiori animæ centro* (quod idem eſt ac In ſubſtantia animæ ſecundum Myſticum noſtrum Doctorem) *quod ipſum haud dubiè eſt locus, vbi Deus ipſe commoratur; Apparet ergo Dominus in hoc animæ centro ſine vlla imaginaria, ſed ſola intellectuali viſione, eſto longe ſubtiliore & delicatiore, quam ea quæ hucuſque dictæ ſunt; eo modo quo Apoſtolis ſuis ianuis clauſis apparuit; cùm ipſis dixit.* Pax vobis. *Eſt tam grande arcanum & gratia tam eminens, id quod Deus ibi animæ in inſtanti communicat, & maxima quam ſentit voluptas, vt cui illam comparem neſciam, plura de hoc dici nequeunt, quam (quantum intelligi poteſt) anima huius ſpiritum, iam vnum quid cum Deo factum eſſe: qui (ſicuti & ipſe ſpiritus eſt) amorem quo nos proſequitur demonſtrare voluit, nonnullis hominibus declarans, quouſque is ſe extendat, quo ſic magnitudinem eius dilaudemus; quia ſic ei placuit & voluit creaturæ ſe ſe vnire, vt quemadmodum duo coniuges tam coniuncti ſeparari nequeunt, ſic nec ipſe ab ea diſiungi velit; hic perinde eſt ac ſi aqua de cœlo in fluuium aut fontem aliquem caderet, vbi ambæ aquæ ita vna fiunt, vt diuidi non poſſint, & diſcerni nequeant, quænam ſit aqua fluuialis, quænam ea quæ de cœlo decidit. Eſt etiam quemadmodum ſi modicus aliquis riuus in vaſtum mare influeret; neque enim iam vlla eius ab hoc ſequeſtrandi apparet ratio; aut denique quemadmodum ſi in cubiculo aliquo duæ feneſtræ forent, per quas in ipſum magna ſe lucis copia infunderet, quæ licet diuiſa & diſiunctim ingrediatur, vna tamen & eadem ambæ lux fiunt. Hic forſan locum habebit illud Apoſtoli.* Qui adhæret Deo, vnus cum eo ſpiritus efficitur; *quantum ſcilicet ad diuinum iſtud Matrimonium; præſupponit enim maieſtatem eius iam per vnionem animæ ſe coniunxiſſe. Vnde & addit:* Mihi viuere Chriſtus eſt & mori lucrum: *ſic & anima mihi hic dicere poſſe videtur; hic enim eſt vbi papilunculus, quem diximus, emoritur & quidem ſummo cum gaudio, cum eius vita iam ſit Chriſtus.*

19\. Cum hac doctrina optime intelligitur tertium membrum diuiſionis illius, triplicis ſpiritus, quam tradit Auctor libri de ſpiritu, & anima tom. 3. apud Auguſt. Ricardus in prolog. ad lib. de Trinit. & ſpecialiter lib. 5. de contemplatione cap. 12. circa finem, & ex eis D. Bonauent. opuſcul. de 7. itiner. æternit. diſt. 3. primus ſcilicet gradus eſt ſpiritus in ſpiritu; ſecundus, ſpiritus ſupra ſpiritum; tertius ſpiritus ſine ſpiritu. *Et ab humano* (dicit Ricardus loquens de 3. iſto gradu) *in diuinum videtur deficere, ita: vt ipſe iam non ipſe.*

Propter hanc rationem vnionem hanc nomine deificationis Nazianzenus, Deiformitatis autem titulo alij inſigniuere, vt videre eſt apud Roſignol. lib. 5. de perfectione diſciplinæ Chriſtianæ capit. 24. ſimillimuſque eſt ad hoc propoſitum Dei, ad Auguſtinum lib. 7. confeſſ. c. 10. qui Deum ſibi ita loquentem (loquendi modus)

dus) audiuit: ***Cibus ſum grandium, creſce, & manducabis me, nec tu me in te mutabis ſicut cibum carnis tuæ, ſed tu mutaberis in me.***

Conſentit Albertus Magnus de adhærendo Deo, cap. 12. dicens: *Solus amor eſt, quo* 20.
conuertimur ad Deum, transformamur in Deum, adhæremus Deo, vnimur Deo, & ſumus vnus
ſpiritus cum eo. (Et inferius) *Nihil amore acutius, nihil ſubtilius, aut penetrabilius, nec quieſcit,*
donec naturaliter totam amabiliter penetrauerit virtutem, & profunditatem, ac totalitatem, &
vnum ſe vult facere cum amato, & ſi fieri poteſt hoc idem ipſe ſit, qud amatum (Et inferius) *Eſt enim*
amor ipſe virtutis vnitiua, & transformatiua, transformans amantem in amatum, & econtra, vt
ſit vnus amatorum in alterum, & è conuerſo, in quantum intimius poteſt, &c. Quod idem latè
eodem cap. proſequitur. 21.

Accedit Dionyſius Carthuſianus de vita ſolitaria lib. 2. cap. 10. *Enim vero in transformatione hac ipſa mentis in Deum, mens ipſa à ſe deſluit, ac deficit, & ſe omnique ſui, ac cæterorum demum proprietate relictis, in ipſam Deitatis ſuperineffabilem, ſimpliciſſimam, interminabilemque abyſſum, & inſcrutabilem quoque inacceſſibilemque caliginem mergitur, & demergitur, liqueſcit, & eliqueſcit, profundatur & deprofundatur, & vt omnia ſimul dicam, annihilatur, & à ſe ipſa deperditur. Porro in Deo viuit, itemque cum illo ab omni proprietate, commixtione, ac affectione nuda, pura, & libera exiſtens, vnum efficitur, vnus ſpiritus, vna anima, vnum eſſe, vna fœlicitas, alteritatem namque nõ percipit. Quoniam in Deiformem ſimplicitatem meauit, & intrahens Dei influxus, ac ſuperducens contactus, animam à ſe alienat, & in alteritatem quamdam transponit: Non quod in omnibus his natura, aut exiſtentia creatura mutetur, aut deſinat, ſed quia modus exaltatur, deificaturque qualitas.*

Circa argumentum hoc nimis longum eſſet recenſere, quod D. Bonauentura ha- 22.
bet itiner. 7. æternitatis diſt. 1. 2. 3. & 4. Rusbroch. de gradibus amoris gradu 7. cap. 14. & opuſc. de vera contemplatione 1. cap. etiam 14. 26. & 27. & lib. de perfectione filiorum Dei cap. 14. quibus locis ſtrictiſſimè de hac vnione loquuntur, quorum doctrinam ſequens Myſticus noſter Doctor, ſæpe etiam in ſuis operibus non ſolum in loco, vnde hæc propoſitio, quam elucidamus deſumpta fuit, ſed etiam in libro *quadraginta Cantuum*, Cant. 36. 37. &c. ſublimem hanc, & ſtrictam vnionem inter animam perfectam, & Dei ſubſtantiam aſſignat.

Ex quo patet, quam diuerſa ſit hæc ſtricta vnio, quam Doctores Myſtici, & cum 23.
eis Venerabilis noſter IOANNES aſſignant, ab vnione, quam hæretici, qui Illuminati dicuntur ſtultè conſtituebant inter ipſorum, & Dei ſubſtantiam, ſiquidem hi conſtituebant vnionem per identitatẽ eſſentiæ, & ita aſſerebant ſe non indigere gratia, nihilque Deum ſine illis operari poſſe, eo quod eſſent Dij per naturam, atque ita ſe creaſſe cœlum, & terram, ac cætera omnia, eſſeque filios Dei Patris ex vi generationis æternæ, necnon Beatæ Virginis ſecundum generationem temporalem, aliaſque huiuſmodi inſanias deductas ex illa vnitate per identitatem, quam inter Deum, & ſemetipſos conſtituebant affirmare non dubitabant. quos errores late refert, & explicat Rusbrochius lib. de vera contemplatione cap. 18. 19. 20. & 21. ab his ergo erroribus non minus, quam lux à tenebris diſtat doctrina Venerabilis noſtri IOANNIS, & aliorum Doctorum Myſticorum, ſtrictam illam vnionem inter ſubſtantiam Dei, & ſubſtantiam animæ conſtituentium; nullatenus enim vnionem per eſſentiam, &

Digitized by Google

identitatem conſtituere volunt (id namque abſurdum, & ſtultum eſt, ipſique naturali lumini contrarium) ſed ſolum illam ſpecialem Dei præſentiam, & ſubſtantialem, ſpecialemque modum vnionis intimæ, ſubſtantialiſque contactus inter Deum, & animam ex gratia habituali veluti dimanantem, quem in hoc cap. ex Theologorum doctrina explicuimus, quemque explicat Venerabilis noſter IOANNIS in citat. lib. 40. Canticum Cantu 36. verſ. 2. vbi poſtquam ſtrictiſſimè de hac vnione loquutus fuerat, aſſerens eandem eſſe Dei, & animæ perfectæ pulchritudinem, vt manifeſtius mentem ſuam declaret, ſic ſubiungit: *Hæc eſt adoptio filiorum Dei, qui veraciter dicent Deo, quod idem filius apud Ioannem dixit æterno Patri his verbis.* Omnia mea tua ſunt, & tua mea ſunt, *ille quidem per eſſentiam, vtpote Filius naturalis, nos per participationem, vtpote filij adoptiui, ſic dixit, non propter ſe tantum qui caput erat, ſed etiam propter totum corpus ſuum myſticũ, quod eſt Eccleſia.* Quo nihil clarius pro totius huius rei explicatione dici potuit: ex quibus omnib. veriſſimus, & legitimus ſenſus propoſitionis, quã elucidamus, ſatis apparet, totaque eius doctrina, & locutio ſtabilita, & confirmata manet.

CAPVT XVII.

Elucidatur decimaſeptima propoſitio, eiuſque legitimus ſenſus ex communi Sanctorum Patrum doctrina demonſtratur.

1. PRopoſitio decimaſeptima habetur in libro, qui inſcribitur, *Flamma amoris viua,* Cant. 3. §. 7. vbi ſic Myſticus noſter Doctor loquitur.

Conſtitue in libertate ſerena pacis animam, eamque ab operationis ſuæ iugo & ſeruitute libera. hæc enim eſt Aegyptiaca captiuitas; cum vniuerſas iſtas operationes exercere paulo amplius ſit, quam paleas ad coquendum lateres congregare, & duc eam ad promiſſionis terram quæ fluit lacte & melle.

2. Senſus huius propoſitionis manifeſtiſſime conſtat ex dictis ſupra in hac 2. parte elucidationis cap. 4. vbi ex multis Myſtici noſtri Doctoris teſtimonijs euidenter demonſtrauimus, nequaquam ipſum voluiſſe, operationes vitales ab anima, eiuſque potentijs actiuè elicitas in ſublimi contemplationis ſtatu excludere, imo tales operationes ſemper reperiri debere, expreſſe docuiſſe, ſed ſolum voluiſſe excludere operationes proprias, id eſt, proprio labore, induſtria, acquiſitione, diſcurſu, modoq; connaturali exercitas, ne tales operationes impedirent alias eleuatiores, ac ſuperioris ordinis ex diuina gratia, & peculiari Spiritus ſancti motione ſupernaturali modo in illo ſublimi ſtatu eliciendas, vt loco citato explicuimus. Hanc ergo doctrinam modò repetit in ea merito perſiſtens, operationeſque illas modo proprio laborioſo, ac diſcurſiuo elicitas, iugum, ſeruitutem, Ægyptique captiuitatem merito vocat, reſpectu illius ſtatus ſublimis contemplationis, quem promiſſionis terræ comparat, in quo ſine labore, ac propria induſtria, ſed cum magna quiete, ſerenitate, & pace operationes longè eleuatiori modo ex ſpecialiſſima Dei motione, abſque vllo labore exercentur, ad quem libertatis, & ſerenitatis ſtatum non poteſt anima peruenire quo vſque ab illo iam dicto ſeruitutis, & captiuitatis ſtatu exeat, vt loco cit. fuſius explicuimus. Vnde non oportet modo in huius propoſitionis elucidatione amplius immorari, ſed ea quæ ibidem diximus, recolenda ſunt. Sed

Digitized by Google

Sed pro maiori huius doctrinæ intelligentia, & illuſtratione non poſſumus non addere egregium eiuſdem Myſtici noſtri Doctoris teſtimonium in eodem libro, vnde hæc propoſitio deſumpta fuit, ibidem enim optimè rem hanc declarat, ſpecialiter vero citato Cant. 3. §. 9. 10. & 15. etenim cum in §. 9. hanc propriarum operationum in ſenſu dicto ceſſationem, & annihilationem docuiſſet, ſtatim tacitæ occurrens obiectioni, ita ſubiungit. 3.

Non dicas ergo animam non progredi, nihilq; agere: nam ſi tunc non magis ſapiunt ei intelligētia alia quā antea, ad vlteriora progreditur, ad ſupernaturalia tendit. Sed dices; nihil diſtinctè intelligit: imo ſi tunc diſtinctè intelligeret, non progrederetur: Deus enim incōprehenſibilis eſt, intellectumq; excedens, vnde quo magis progreditur anima, eo magis debet à ſeipſa recedere, in fide ambulando, credendo, nō aūt vidēdo; hocq; modo magis approximat Deo, non intelligendo, in ſenſu explicato. Et propterea nō affligaris inde, ſi enim nō retro eat intellectus, notitijs diſtinctis, alijſq; vita huius intellectionibus occupari volendo, ad vlteriora progreditur; ad vlteriora autem progredi, eſt in fide magis ambulare. Intellectus vero cum neſciat neque poſſit comprehendere qualis ſit Deus pergit ad eum non intelligendo. Vnde hoc quod tu in eo reprehendis, ad ipſius bonum potius expedit illi, nimirum vt intelligentijs diſtinctis ſeſe non implicet, ſed ambulet in fide perfecta. Et in §. decimo, ſic proſequitur. 4.

Sed dices, voluntatem, niſi intellectus diſtinctè cognoſcat, at minus otioſam futurā, neq; amaturam, non enim amari poteſt niſi cognitum? Reſpondeo, ita ſe rem habere in operationibus præſertim, actibuſque animæ naturalibus, voluntatem ſcilicet non amare, niſi id quod diſtinctè cognoſcit intellectus. Sed illo temporis ſpatio, quo contemplatio, de qua loquimur, durat quam infundit Deus in animam, minimè neceſſarium eſt, notitiam diſtinctam interuenire, & animam multos facere diſcurſus; tunc enim communicat illi Deus notitiam amoroſam, quæ ſimul eſt velut lux calida indiſtincta; tunc autem ſecundum intelligentiæ modū eſt etiā amor in voluntate. Nam cum notitia generalis ſit & obſcura, non valente intellectu diſtinctè intelligere, quod intelligit: voluntatem etiam in genere abſque diſtinctione aliqua amare neceſſe eſt: nam cum in ſubtili iſta cōmunicatione Deus lux ſit & amor; æqualiter duas iſtas informat imbuitque potentias, quamuis interdum vnam feriat amplius, quam aliam. Vnde nonnunquam plus ſentitur intelligentia quā amoris, nonnunquā vero intēſior amor quam intelligētia percipitur. Et propterea, nō eſt cur in ſtatu iſto volūtatis otioſitas timeatur ſi enim ab exercitio actuū per particulares notitias (in quantū ab ipſa proficiſcebantur) directorū & gubernatorum deſiſtat, inebriat illā Deus amore infuſo, mediante contēplationis notitia, vt nuper diximus. Sunt autē tanto meliores, dulciores magiſq; meritorij actus, qui contēplationis huius infuſa ductu eliciuntur: quanto melior eſt motor, qui amorē iſtum infundit animæ, & in ea accendit: manet enim voluntas Deo vicina, & ab alijs actibus abſtracta & aliena. Propterea ſollicite inuigiletur, vt voluntas à ſuis amorib. vacua ſit, & abſtracta: ſi. n. non retrocedat, aliquē cupiendo deguſtare ſuccum vel conſolationē, etiā ſi illā particulariter in Deo nō ſentiat, ad vlteriora progreditur ad Deū ſuper omnia aſcendēdo, quandoquidē nullius rei guſtu delectationeq; tangitur, & quanquā adeo particulariter & diſtinctè Deū non deguſtet, nec eū ita diſtincto actu diligat, plus tamē deguſtat eū in illa infuſione generali, obſcure & arcane, quā ſi notitijs diſtinctis regeretur, ſiq; dē manifeſte tunc illa agnoſcit, nullam notitiam tantam ſibi delectationem adferre, quantum quieta illa & ſolitaria: amatque illum ſuper omnia amabilia; quandoquidem omnes alios ſuccos, vniuerſarumque rerum delectationes repudiauerit, & ſint illi inſulſa. Vnde non eſt cur affligatur; ſi enim nequit anima ſuccis guſtibuſque actuum particularium occupari & oblectari, ad vlteriora tendit; nam non retroire 5. 6.

aliquid

Digitized by Google

aliquid ſenſibile amplectendo, eſt in acceſsibili, quod eſt Deus, vlterius progreedi. Atque ita voluntas, adhoc vt ad Deum tendat, potius hoc facere debet, ab omni ſe re delectabili ac dulci abſtrahendo, quam illi innitendo. Hoc modo optime ſatisfacit præcepto amoris, quod præſcribit Deum ſuper omnia diligendum. 6. *Quod vt cum omni perfectione fiat, cum iſta nuditate & omnium rerum peculiari vacuitate exerceri debet.* Et tandem in §. decimoquinto ſic concludit.

O igitur animæ, quando tam ſublimia dona à Deo recipitis, vt per ſolitudinis recollectioniſq; ſtatum vos deducat à veſtro laborioſo ſenſu vos ſeparando, ne quæſo ad eum reuertamini: ſed operationes veſtras relinquite: ſi enim prius vobis adiumento erant ad mundum, voſque ipſas abnegandas, cum in incipientium ſtatu verſaremini, nunc cum Deus hunc vobis inſignem exhibet fauorem, vt ipſemet operarius & artifex eſſe velit, erunt vobis obſtaculo & maximo impedimento. Dummodo enim iuretis in nulla re operationes veſtras occupare, ab omnibus rebus eas abſtrahendo, nec illas implicando (hoc enim vobis ex parte veſtra in iſto ſtatu faciendum incumbit) & præterea vt ſimul aduertentiam ſeu attentionem amoroſam & ſimplicem adhibeatis, nullam animæ vim inferendo (niſi forte abſtrahendo illam ab omnibus & ſubleuando ne pacem ipſius perturbetis & alteretis) his inquam præſtitis, cœleſti refectione cibabit illam Deus, quandoquidem nullum ipſi in ea ponitis obſtaculum. Quod Myſtici noſtri Doctoris teſtimonium ſic ad longum retulimus, quia ex eo tota eius doctrina, quoad materiam huius propoſitionis, non ſolum legitimè declarata, ſed etiam valde confirmata manet.

C A P V T XVIII.

Elucidatur decimaoctaua propoſitio, & ex dictis in tota hac elucidatione verus eius ſenſus aperte oſtenditur.

1. SEQVITVR iam decima octaua propoſitio Myſtici noſtri Doctoris, quæ talis eſt.

Hæc transformatio & vnio in ſenſum & habilitatem humanam cadere nequit, ſed neceſſarium eſt vt anima perfectè & voluntariè ſeipſam euacuet ab omnibus quæ habere poteſt, (loquor de affectu & voluntate quatenus ad ſe pertinent) Deo etenim quis prohibeat, ne quod libuerit faciat in anima reſignata, denudata, & exinanitata?

2. Doctrina huius propoſitionis quoad omnes eius partes eſt aperte vera, & optima, eiuſque veriſſimus ſenſus ex dictis in toto hoc opere manifeſtè demonſtratus manet: etenim in tres partes diuidi poteſt, in quarum prima aſſerit huiuſmodi vnionem, & transformationem in Deum perfectum nequaquam ſub ſenſu, & induſtria humana cadere: & hoc certiſſimum eſt, non ſolum, quia eſt quid ſupernaturale ad quod proinde vires humanæ ex ſe ipſis pertingere non poſſunt, vt contra Pelagianos, & Semipelagianos diffinitum eſt in Concilio Mileuitano cap. 5. Arauſicano 2. cap. 6. & Tridentino ſeſſione 6. decreto de iuſtificatione cap. 5. canone 1. 2. & 3. ſed etiam quia adhuc in ipſomet ordine ſupernaturali eſt quid valde eleuatum communem operandi modum ſuperans, eoque ipſo ſub diligentia humana adhuc adiuta communi, & ordinario auxilio gratiæ cadere non poteſt, vt in 1. huius elucidationis parte cap. 3. nu. 5.

ex

Digitized by Google

ex communi doctrina oſtendimus, & ideo de veritate huius propoſitionis quoad hanc primam partem dubitari non poteſt.

Deinde in 2. parte eiuſdem propoſitionis aſſerit Myſticus noſter Doctor debere animam, quæ hac ſublimi contemplatione transformationeque potiri debet, eſſe vacuam à cæteris omnibus, non quidem quoad operationes diſcurſiuas intellectus, & rerum imagines, aliaque huiuſmodi, nam de hac vacuitate, & denudatione non in hac, ſed in alijs propoſitionibus agit, noſque eius doctrinam explicantes egimus etiam latè ſupra c. 2. 3. & 4. ſed modo inquit debere eſſe vacuam ab omnibus affectionibus, deſiderijs, & amore rerum creatarum eo modo, quo ſupra in 2. parte elucidationis cap. 1. 12. & 14. latè demonſtrauimus. Vnde nihil modo pro elucidatione huius propoſitionis quoad hanc partem addendum ſupereſt. 3.

In tertia vero parte aſſerit debere animam eſſe reſignatam in Deum, denudatam, & annihilatam: cuius doctrinæ quoad reſignationem veritas adeo certa eſt, vt iuxta ſanam Theologiam de ea nequeat dubitari: quo ad denudationem vero, & annihilationem conſtat legitimus eius ſenſus ex dictis ſupra in prima huius elucidationis parte, cap. 3. & 4. ſpecialiter vero §. octauo, cap. quarto, vbi locutiones has fusè explicuimus. 4.

Quod autem aſſerit Myſticus noſter doctor, ſcilicet poſſe Deum facere, quidquid ſibi placuerit in anima reſignata, denudata, & annihilata, nequaquam denotat non poſſe Deum ſi voluerit idem operari in alijs animabus non ita perfectis; ſed ſenſus eſt prædictam reſignationem, & denudationem eſſe optimam diſpoſitionem ad hoc, vt Deus in illa hæc ſublimia operetur, ſine qua diſpoſitione, vt in plurimum ea operari non ſolet, & ideo longè melius eſſe ad hæc à Deo obtinenda prædictam reſignationem, & denudationem habere, quam carere illa, de cuius doctrinæ veritate, nec leuiter dubitari poteſt. 5.

CAPVT XIX.

Propoſitio decimanona, ex dictis declaratur, & elucidatur.

Propoſitio decimanona habetur in libro qui inſcribitur, *Flamma amoris viua*, Can. 3. §. 4. vbi loquens de impedimentis, quibus anima ab hac perfecta vnione retardari poteſt, aſſerit primum impedimentum eſſe ſpiritualem Magiſtrum, de quo ſic ſubiungit. 1.

Non mediocriter neceſſarium eſt animæ, proficere & non retrocedere cupienti, conſiderare cuius ſe manibus credat; pro itinere porro iſto ſaltem pro ſublimioribus eius rebus, imo etiam pro mediocribus, vix ductorem aliquem perfectum, ſecundũ omnes quæ ad officium iſtud requiruntur partes, reperiet.

Doctrina huius propoſitionis veriſſima eſt, in qua nequaquam Myſticus noſter Doctor, vel leuiter inſinuat errorem hæreticorum, qui Illuminati dicuntur, aſſerentiũ

nullos alios reperiri idoneos ſpirituales Magiſtros præter ipſos, vel eos quos ipſi aſſignabant, quos in ſuis erroribus, ac turpitudinibus, cum ipſis conſentire ſciebant: hunc inquam errorem nequaquam, vel leuiter Myſticus noſter Doctor inſinuat, imo potius grauiter condemnat eos, qui taliter ſpirituali magiſterio animarum abutuntur, vt nunquam eas à ſua diſciplina exire, alioſque ſpirituales Magiſtros quærere permittant, vt videre eſt lib. citato, *Flamma amoris viua*, citato Cantic. 3. §. 12. Vnde ſenſus huius propoſitionis nullus eſt alius, niſi ille quem ſupra in prima par. huius elucidationis cap. 5. à num. 11. & cap. 7. per totum latè explicuimus, vbi fusè oſtendimus ex communi Sanctorum Patrum, & Theologorum doctrina, quanta ſit inopia ſpiritualium Magiſtrorum, qui munus hoc perfectè poſſint exercere propter ſcientiam non mediocrem, tam ſcholaſticam, quàm myſticam, inſuperque experientiam, quæ ad hoc requiritur, vbi id videri debet. Ibidemque ſpecialiter vero citato cap. 7. §. 4. quonam pacto Theologia Myſtica per ſcholaſticam examinari, & iudicari debeat, oſtendimus, quod nullatenus in hac propoſitione Magiſter noſter Doctor negat.

CAPVT XX.

Elucidatur vigeſima propoſitio, & Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur.

1. PErgamus tandem ad elucidandam vigeſimam propoſitionem, quam habet Myſticus noſter Doctor in lib. 1. Aſcenſus Montis Carmeli cap. 9. vbi aſſerit quemlibet appetitum inordinatum, & ſi mortalis culpa non ſit, coinquinare animam, & eam maculare, quod in fine eiuſdem capitis etiam de imperfectionibus, quæ nec mortalis, nec venialis culpa ſunt, aſſerit ſic concludens. *Id ſolum ad præſens inſtitutum affirmo, quemlibet minutiſsimæ etiam imperfectionis appetitum obſcurare, ac perfectam animæ cum Deo vnionem impedire.*

Doctrina huius propoſitionis eiuſque locutio eſt communis apud Sanctos Patres, & Doctores præſertim Myſticos, qui ſæpè aſſerunt, quidquid poteſt aliquo modo perfectam contemplationem, & vnionem cum Deo impedire, & ſi nec mortalis, nec venialis culpa ſit, eſſe maculam, quæ purgatione indiget, eo quod animam aliquo modo coinquinat.

2. Hac enim ratione Albertus Magnus lib. de adhærendo Deo, purificationem imaginum, & phantaſmatum (in quibus nulla culpa reperitur) tanquam neceſſariam ad hanc vnionem ſtatuit, & ideo cap. 4. de eis ſic loquitur: *Quæ tamen, & ſi nonnunquam leuia, & tanquam nulla videantur peccata, tamen magna ſunt impedimenta huius ſancti exercitii, & operis, & ideo etiam ſi vtilia, & neceſſaria viſa fuerint, ſiue magna, ſiue parua, vel noxia, & pernitioſa, illico ſunt reijcienda.* Et cap. 5. ſequenti ſic ſubiungit. *Quapropter ſi incipis te nudare, & purificare à phantaſmatibus, &c.* Et cap. 8. ſic iterum de hoc loquitur

Oportet.

Digitized by Google

*Oportet vt ab omnibus à phantaſmatibus,& inuolutionibus.& obnubilationibus ſit depuratus ſpi-
ritus tuus tanquam Angelus corpori alligatus,&c.*

Optimè etiam de hac re loquitur Diu. Bonauentura opuſc.1.de 7.itineribus æter- 3.
nitatis, vbi explicans illud Cantic.5. *Laui pedes meos, quomodo inquinabo eos.* Affert expli-
cationem quandam Vercellenſis, quæ ſic habet. *Quomodo inquinabo eos iterum vmbris,&
imaginibus temporalium, cùm etiam intellectuales operationes, & formæ inſuper intellectualis exer-
citio reputentur maculæ,& offendicula,&c.*

Conſonat Gilbertus Abbas ſerm.1.in Cantic. vbi perpendens, quam bona ſit con- 4.
templationis nox, quamq; malus ſit dies ille, quem ſcriptura vocat diem hominis, ſic
inquit: *Heu me quomodo me circumfulget dies iſta? quomodo affectum meum arripuit ad ſe? vbi-
que erumpunt,& emergunt in cogitatum cuncta, quæ ſpiritum, vel turbent, vel deturpent, licet e-
nim animus caſtigatior erepellat illa propoſito, ſolo tamen irruentium cogitationum ſordidatur at-
tactu, non important cum violenter importantur culpam aliquam, tamen iniuriam irrogant affe-
ctatæ munditiæ.*

Idipſum docuit D. Thom. de veritate quæſtione 13. articulo 4. his verbis: *Per ſe im-* 5.
*pediunt ſe inuicem intellectiua,& ſenſitiuæ operationes, tum per hoc quod in vtriſque operationibus
oportet intentionem eſſe: tum etiam, quia intellectus quodammodo ſenſibilibus operationibus admiſ-
cetur, cum à phantaſmatibus accipiat,& ita ex ſenſibilibus operationibus quodammodo intellectus
puritas inquinatur.*

Accedit Venerabilis Antiſtes Bartholomæus à Martyribus in 2. parte compendij 6.
cap.11 pagina 90. vbi optimè de hac re loquitur his verbis. *Heu, quam pauci ſunt qu bus
huc peruenire contingit. modicus enim amor, tenuiſque affectus, quo quis mortali creaturæ adhæ-
ret, verbum otioſe prolatum, aut buccella panis aliter quam oportet ſumpta,& aliæ huiuſmodi, licet
minutulæ paleæ efficiunt, vt Deus, qui ſumma puritas eſt, non intimè animæ vniatur, donec hæ
inordinationes expientur, imò tempore vnionis inter Deum & animam quæcumque, licet bonæ ima-
gines ſunt, procul expellendæ, quia ſunt media inter vtrumque,&c.*

Tandem eandem doctrinam, & locutionem tenent noſter Hieronymus à Ma-
tre Dei, in annotationibus ad cap.7. libri Sanctæ Matris noſtræ THERESIÆ, qui 7.
inſcribitur, *Conceptus amoris diuini*, circa finem, noſter Didacus à IESV in annotatio-
nibus ad librum Myſtici noſtri Doctoris, diſcurſu primo, phraſi prima, pluresſ-
que alij Doctores,& ideo doctrina hæc,& locutio omnino vera eſt, nullatenuſque
per eam denotare vult Venerabilis noſter IOANNES ſicuti, nec alij citati Do-
ctores, huiuſmodi res, quæ ad mortalem culpam non pertingunt, coinquinare,&
maculare animam per hoc, quod inducant in illa maculam, quam Theologi Scho-
laſtici priuationem gratiæ appellare ſolent, hanc enim maculam ſolum appetitus
mortalis culpæ inducere expreſſe docet Myſticus noſter Doctor citato lib. 1. Aſcenſ.
Mont. Carmeli cap. 12.& ideo ſolum vult prædictos affectus, qui ad mortalem cul-
pam non pertingunt, imo etiam ſi ſolum ſint imperfectiones, eatenus maculare ani-
mam, quatenus impediunt inſignem illam puritatem, quæ ad perfectiſſimam, qualis
in hac vita haberi poteſt, cum Deo vnionem, ac transformationem, ſublimemque
contemplationem requiritur, vt in eiſdem locis ipſemet Myſticus noſter Doctor op-
timè explicat, Scripturæque Sacræ teſtimonijs confirmat.

Digitized by Google

8\. Propoſitiones alias, quæ ab aliquibus ſimul, cum præcedentibus notatæ fuerunt, conſulto omittimus, quia cum ijs, quas elucidauimus, omnino coincidunt; & ideò ex prædictarum explicatione, & elucidatione, aliæ quoque, quas omittimus, explicatæ, & elucidatæ manent; ita vt pro earum declaratione, & recta intelligentia nihil addendum ſuperſit: ea autem omnia, quæ huc vſque diximus, Sacroſanctæ Matris Eccleſiæ correctioni prompto animo omnino ſubijcimus, & vt in Dei laudem, & gloriam, Myſticique noſtri Doctoris debitum honorem, ac venerationem, necnon, & erga eius præclara ſcripta debitam fidem, ac pium affectum cedant, enixè precamur.

CAPVT XXI.

Elucidatur vigeſimaprima propoſitio, veruſque eius ſenſus Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur.

1\. PROPOSITIO vigeſimaprima habetur in lib. cui titulus eſt, *Flamma amoris viua*, Cantic. 3. §. 5. vbi loquens Myſticus noſter Doctor de ſtatu incipientium, quibus neceſſarij ſunt actus diſcurſiui ſic ſubiungit.

At poſtquam iſtud aliquatenus iam effectum eſt, confeſtim incipit Deus euehere eos, ad iſtum contemplationis ſtatum, quod valde cito, breuique tempore fieri ſolet, præſertim in perſonis in Religione Deo dicatis, eo quod magis tempeſtiue repudiatis ſæculi rebus ſenſum appetitumque Deo adaptent & accommodent; quo facto nil ſupereſt aliud, quam vt meditatione ad contemplationem confeſtim gradum faciant.

2\. Hæc propoſitio ideo forſitan aliquibus difficilis videri quodammodo poterit, quia ſæpè apud Sanctos Patres Myſticoſque Doctores ſcriptum reperitur, contemplationem non niſi ijs, qui in meditatione, virtutumque exercitijs verſati ſunt tribui, ita namque docuiſſe videtur S. Gregorius homilia 3. in Ezechiel. ibi. *Seruus Hebræus emptus ſex annis ſeruire præcipitur, ita vt in ſeptimo liber exeat gratis, quid enim per ſenarium numerum niſi actiua vitæ perfectio deſignatur? quid per ſeptenarium niſi contemplatiua vita exprimitur? ſex ergo annis ſeruit, & ſeptimo egreditur liber, qui per actiuam vitam, quam perfectè exhibuerit ad contemplatiuæ vitæ libertatem tranſit, &c.* Conſonatque Diu. Bernard. in ſcala clauſtrali vbi inquit. *Raram, ac prodigioſam eſſe contemplationem, quam orationis exercitia non præcedant.* Et ſerm. 3. de circuncisione ait. *Cum in ijs fueris diutius exercitatus, roga dari tibi deuotionis lumen, diem ſereniſſimum, & ſabbathum mentis.* Quod etiam ſerm. 46. in Cant. docent ſuffragaturque Ricardus de præparatione ad contemplationem cap. 79. ibi: *Abſque dubio ſine ingenti exercitio, ſine frequenti ſtudio, ſine ardenti deſiderio ad perfectam ſcientiæ altitudinem mens non ſubleuatur.* Eandemq; doctrinam tradit Caſſianus collat. 14. c. 2. 3. 26. 27. Dionyſ. Carthuſ. de fonte lucis c. 9. Roſignolius de diſciplina Chriſtianæ relig. li. 5. c. 14. Caietanus 2. 2. q. 180. ar. 2. & q. 182. art. 1. Molina Carthuſ. tract. 2. partium orationis c. 6. § 3. & plures alij.

§. I. Ve-

§. I.

Verus propoſitionis ſenſus declaratur.

CÆTERVM nullatenus SS. Patrum, ac Doctorum Myſticorum doctrinæ propoſitio hæc Myſtici noſtri Doctoris benè intellecta aduerſatur. Etenim vt eius verus ſenſus percipiatur, duplex diſtinctio præ oculis habenda eſt: prima ſcilicet circa perſonas, quæ orationis ſtudium profitentur, vel enim negligenter, ac tepidè in meditatione rerum diuinarum, exercitijs virtutum, ac paſſionum mortificatione ſe gerunt, vt frequentius contingere ſolet, vel ingenti conatu huiuſmodi exercitijs incumbunt, & ad perfectionem tendunt. Rurſus (& hæc eſt 2. diſtinctio) vel poſſumus loqui de eo, quod vt in plurimum contingere ſolet, vel de eo, quod multoties Deus ex ſpeciali ſua miſericordia, vel prouidentia operatur. 3.

Quibus ſuppoſitis verus, & legitimus ſenſus huius propoſitionis, quem ipſemet contextus, & verba Myſtici noſtri Doctoris ſatis exprimunt, eſt, quod & ſi vt in plurimum, ac ſecundum conſuetum diuinæ prouidentiæ ordinem, contemplationis gratia, non niſi poſt longum tempus in meditationis, & virtutum exercitijs conſumptum tribui ſoleat, eo quod ij, qui orationis ſtudium profitētur, vt in plurimum tepidè, & remiſsè in meditationis, & virtutum exercitijs ſe gerunt, nec ingenti illo conatu, quem dicebamus ad perfectionem tendunt, tamen quoties perſonæ orationi deditæ, ſtrenue, ac diligenter in meditatione ſancta terrenarum rerum abdicatione cordialique renuntiatione, virtutum exercitijs, paſſionumque mortificatione ſe gerunt (quod in ijs, qui religioſum profitentur ſtatum, maximè vero reformatum, & valde perfectum) cuiuſmodi erant illi ad quos doctrinam ſuam ſpecialiter Myſticus noſter Doctor dirigebat (ſatis frequenter contingere ſolet) tunc regulariter etiam loquendo non multum immoratur Deus in contemplationis gratia eis tribuenda, ſed breui tempore ex meditationis exercitijs eos educere, & ad contemplationem perducere ſolet: cum quo tamen ſtat, quod aliquando, vel propter ſpecialem Dei gratiam, aut prouidentiam, vel propter perſonarum ingenia, aut occupationes, vel alijs ſpecialibus de cauſis, oppoſitum contingat, ita ſcilicet, vt aliquando imperfectis & negligentibus contemplationis gratia concedatur; aliquando verò prouectis, ac feruentibus, imò & perfectis denegetur. 4.

Cæterum cùm id regulare non ſit, ſed potius id, quod antea dicebamus, vt in plurimum, & regulariter contingat, meritò Myſticus noſter Doctor iuxta id, quod regulariter in perſonis religioſis, quæ diligenter, & ſtrenuè in virtutum, & orationis ſtudio ſe exercent, feſtinanterque ad perfectionem currunt, contingit, doctrinam ſuam ſcripſit: quæ in ſenſu dicto veriſſima eſt, & SS. Patrum, ac Myſticorum Doctorum doctrinæ omnino conformis: quamuis enim ipſi vnanimiter doceant meditationem debere regulariter loquendo cōtemplationem præcedere, vt ex ſupra adductis eorum teſtimonijs conſtat, nequaquam tamen generalem regulam de diuturna mora, ac longo tempore, quod inter meditationem, & contemplationem pertranſire debeat, ſtatuunt, quin potius taliter de hac re loquuntur, vt eandem prorſus, quam ex Myſtico noſtro Doctore doctrinam tradidimus, ipſi prius tradiderint, & docuerint, vt ex teſtimonijs, quæ iam ſubiungimus, manifeſtè conſtabit. 5.

Digitized by Google

6. Vt autem manifeſtius appareat, quàm conformis ſit ſenſus, quem tradidimus, textui, ac doctrinæ huius propoſitionis, verba ipſius ſecundum eius contextum prius referre placuit, quæ talia ſunt: *Incipientium ſtatus eſt, meditationi inſiſtere, in ſtatu iſto neceſſarium eſt, vt ſuppeditetur animæ materia, vt ex ſe ſeu naturaliter diſcurrat, & interiores actus exerceat; & igne feruoreque ſpirituali ſenſibili vtatur, hoc enim modo ſenſus appetituſque rebus bonis aſſueſacere conuenit, vt ſuauitate iſta illecti, a rebus ſæculi diuellantur. At poſtquam iſtud aliquatenus iam effectum eſt, confeſtim incipit Deus prouehere eos ad iſtum contemplationis ſtatum, quod valde cito, breuique tempore fieri ſolet, præſertim in perſonis Deo in Religione dicatis. eo quod magis tempeſtiuè repudiatis ſæculi rebus ſenſum appetitumque Deo adaptent & accommodent: quo facto nil ſupereſt aliud, quam vt à meditatione ad contemplationem confeſtim gradũ faciant, quod tunc fit, quando iam diſcurſiui actus, propterque animæ meditationes, nec non ſucci, primique ſenſus feruores ceſſant & euaneſcunt, non valente iam anima ſicut prius diſcurrere, nec aliud adminiculi per ſenſum recipere, ſed in ariditate remanente.* Ecce qualiter ad hoc, vt à meditatione ad contemplationẽ quis debeat tráſire, abdicationem, & eradicationẽ à rebus ſenſibilibus, taliter, vt in illis ſuauitatem, & ſaporem iam nequeat percipere, Myſticus noſter Doctor exigit, ſicuti etiam idem docuerat in lib. 2. Aſcenſ. Montis Carmeli c. 13. quod & ſi in ijs, qui valde diligenter, ac ſtrenuè orationis, & virtutum ſtudio non incumbunt, non niſi poſt longum tempus contingere ſoleat, tamen in ijs, qui ingenti conatu, ac feruore per orationis viam ad perfectionem tendunt, vt in perſonis religioſis ſæpe reperitur, hanc temporis diuturnitatem regulariter non requiri, ſed breuiter id fieri meritò Myſticus noſter Doctor aſſerit: ſed iam Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonia in totius huius doctrinæ confirmationem adducamus.

§. II.

Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs doctrina tradita corroboratur.

7. IN primis igitur D. Bonauentura in prologo Myſticæ Theologiæ. ſic loquitur: *Sic quilibet nouus diſcipulus ad perfectionem huius eſſentiæ* (ſcilicet Myſticæ Theologiæ) *gradatim aſcendat, vt primo in via purgatiua, quæ eſt via puerilis, & incipientium ſtudioſiſſime ſe exerceat: poſtea autem per ſpatium modici temporis, ſcilicet per menſem vnum vel per duos, ſecundum quod diuino ſuperradiante lumine, ſibi videtur expedire, ad amorem cogitando conſurgat. Quod ſi præſumptuoſum fortè alicui videatur, quod anima inuoluta peccatis multiplicibus, audeat à Chriſto, amoris petere vnionem, in ſe ipſo cogitet, nihil eſſe periculi, &c.*

8. Id ipſum idem met S. Doctor in eodem libro Myſticæ Theologiæ c. 3. particul. 4. in fine his verbis profitetur: *Hæc ſcribere volui, ad hoc, quod minus experti in iſta ſapientia corroborato itinere ſemitas dirigant, ſcientes, quod* citiſſimè *inuenitur. Quod ſi in principio purgationis, vel eſtatica conſurrectionis difficultas mirabilis ſentiatur, tamen in paucis vexati* citiſſime *in multis bene diſponentur, ita vt experimento videant omne, quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, &c.* In quo teſtimonio particula illa *citiſſime* bis repetita, perpendenda eſt.

9. Quod etiam tetigit D. Bernard. ſer. 3. de circumciſione his verbis: *Ad hanc perfectionem*

Digitized by Google

ctionem(ſcilicet contemplationis)*pauci ni fallor perueniunt in hac vita: nec enim ſi quis aliquando videtur hanc habere, continuo credat ſibi neceſſe eſſe, maximè ſi nouitius eſt, nec per præfatos aſcendit gradus. Pius enim Dominus noſter Ieſus Chriſtus puſillos corde blanditijs talibus ſolet allicere, ſed nouerint, qui huiuſmodi ſunt gratiam hanc præſtitam ſibi eſſe non datam.* Vbi apertè fatetur D. Bernardus participationem contemplationis perfectæ, concedi etiam nouitijs, & puſillis corde, quamuis ſimul ſuadeat ne ipſi propter hoc ſibimetipſis confidant, ſeu credant, eò quod cum in illis virtus omnino radicata non ſit, facilè propter aliquam negligentiam hanc gratiam ſibi conceſſam amittere poſſunt, qua de cauſa inquit D. Bernardus, talem gratiam præſtitam illis eſſe non datam: cum hoc tamen ſtat, quod ſi ipſi diligenter, ac perſeueranter in virtutis ſtudio, & in via ſpiritus ſe exerceant, prædictam contemplationis gratiam non amittere, ſed retinere ſoleant, vt ex doctrina S.M.N. THERESIÆ ſtatim oſtendemus.

Conſonat D. Greg. hom. 17. ſuper Ezech. ſic inquiens *Non enim contemplationis gratia ſummis datur, & minimis non datur, ſed ſæpe hanc ſummi, ſæpè minimi, ſæpius remoti, aliquando etiam coniugati percipiunt.* 10.

Sed optimè de hac re loquitur S.M.N. THERESIA ſæpè in ſuis operibus etiam cap. 11. ſuæ vitæ, vbi pro diuerſis orationis gradibus explicandis quatuor aquarum genera diſtinguens, ſic loquitur. *Aliquis illorum, quorum iuſſu hac ſcribo; maiorem quadrimeſtri ſpatio Domino iuuante profectum fecit, quam ipſa ſeptemdecim annis ipſi fecerim: melius ſcilicet ille ſe diſpoſuit: itaque nullo ſuo labore hortum hunc quadruplici aqua hac irrigat, tametſi vltima adhuc ei non niſi guttatim detur: ſed ita inde proficit, vt propediem, cum Dei gratia, in illam penitus abſorbendus ſit.* Deinde cap. 22. ſuæ etiam vitæ circa finem ſic inquit. *Et ſane reperire aliquando eſt. quos Deus iam inde à principio per viam valde ſublimem conducit, qui putant & alios pari modo poſſe proficere, & intellectum ſine vllis corporearum rerum adminiculis ad quietem poſſe perducere.* 11.

Præterea capite 11. eiuſdem libri, ſic inquit: *Si pro poſſe tamen animum à terrenis omnibus auelleremus, atque omne noſtrum ſtudium & conuerſatio in cœlis eſſet; certiſſimè mihi perſuadeo, fore vt bonum hoc quam breuiſſimo tempore nobis daretur. ſi modo (vti ſanctos nonnullos feciſſe conſtat) nos quam citiſſimè totaliter huc diſponeremus.* Quibus in verbis eandem prorſus, quam Myſticus noſter Doctor ſcripſit, doctrinam in ſenſu à nobis ſupra §. 1. huius cap. explicato continet. 12.

Inſuper in libro, qui inſcribitur: *Conceptus amoris diuini.* capite 6. ſic de altiſſima contemplatione, vbi ſuſpendium potentiarum reperitur, loquitur: *Euidentia equidem rei huius proferre argumenta potero, etenim quadam in alijs conſpexi: memini me vnum vidiſſe, cui Dominus triduo vno tot tantaque bona dedit, vt niſi experientia (quia iam abhinc annis aliquot ipſa in illis ſe exercuit, quin & ſemper indies in melius profecit) id me credere compelleret, id mihi impoſſibile videretur. Aliam vero cui in trimeſtri ſpatio datum; & amba erant adhuc ſatis iuuenes. Alias vero vidi quibus non niſi poſt multos annos hanc Deus gratiam præſtat. Et ſicuti de duabus illis dixi, poſſem & de aliquot alijs dicere. Et ideo hoc annoto, quod hoc loco ſcripſi, paucas eſſe animas, quibus niſi ad multos annos afflictiones & preſſuras paſſa ſint, has Dominus gratias conferat: vt ſciatur ſaltem eſſe aliquas. Tam potenti autem & magno Domino, & ad gratias danáas tam propenſo non eſt terminus aut taxa aliqua conſtituenda.* 13.

Vlterius cap. 34. ſuæ vitæ loquens de quodam ſuo Confeſſario ſic ait: *Breuiſſimo* 14.

enim

enim tempore per magnam rerum ad ſpiritum ſpectantium experientiam eſt conſecutus: hæc quippe ſunt dona Dei, quæ Dominus & cum vult, & quomodocumq; vult, dare ſolet: neque hoc in ipſa temporis diuturnitate aut obſequiorum præſtitorum magnitudine ſitum eſt, non tamen dico, hæc nihil omnino ad hoc conferre, ſed Dominum ſubinde his poſt viginti annos contemplationi iugiter impenſos non dare quod alijs dat in vno, nouit ſcilicet Maieſtas eius quare id ita faciat. Tandem in lib. Manſionum Manſione 4. cap. 1. ſic de hac re loquitur: *Vt vero quis ad hanc manſionem pertingat, videri poſſet neceſſe eſſe diu in prioribus illis Manſionibus egiſſe. Quamuis autem ordinarium ſit, vt in ea, quam iam paulo ſupra deſcripſimus, aliquantulum egerint, tamen non eſt certa hæc Regula (quemadmodum iam ſæpius audiuiſſe ex me poteſtis) largitur enim hanc Dominus, quando, quomodo & cuicumque voluerit, vtpote bona ſua & propria, & ita vt nulli iniuriam inferat.* Ex quibus omnibus teſtimonijs conſtat, quam conſona ſit doctrina Myſtici noſtri Doctoris in ſenſu à nobis explicato, doctrinæ S.M.N. THERESIÆ.

15. Præterea eandem doctrinam tradunt plures alij Doctores, de quorum numero eſt Suarez lib. 2. de orat. cap. 11. n. 10. vbi ſic habet: *Denique addendum eſt non eſſe ita propriam contemplationem virorum perfectorum, quin magna ex parte deguſtari poſſit ab imperfectis, imò & ab incipientibus, datur ergo etiam incipientibus interdum participatio aliqua huius contemplationis, ex peculiari quidem gratia* ordinaria quidem, *vt exiſtimo, ſi ipſi faciant, quod in ipſis eſt.* Vbi particula illa *ordinaria quidem ſi ipſi faciant, &c.* perpendenda eſt; traditam, namq; à Myſtico noſtro Doctore doctrinam iuxta ſenſum à nobis explicatum omnino continet.

16. Denique (vt plura alia omittamus teſtimonia) eandem doctrinam tradunt noſter Ioannes à Ieſu Maria c. 2. de Myſtica Theol. Molina Cartuſ. tract. partium orat. c. 6. §. 3. vbi aſſerit ſe experimento cognouiſſe plures perſonas, quibus breui tempore Deus contemplationis gratiam communicauit, Albarado tom. 1. artis bene viuendi, lib. 1. c. 15. n. 20. ibi. *Et eſt magnus error arbitrari contemplationem eſſe tantummodo valde perfectorum, & multum profectorum, & non incipientium.* Et lib. 2. c. 1. n. 6. ait quod iuxta doctrinam D. Bonauent. Henrici de Palma, & aliorum DD. ſolum 15. dies ſolent de lege ordinaria in via purgatiua, antequam ad illuminatiuam aditus pateat, conſumi, ac tandem plures alij Doctores, ſeu ſpeciales Magiſtri.

17. Ex quibus omnibus etiam conſtat, non parum errare ſpiritualemque animarum profectum impedire, eos qui abſque maturo examine, & conſideratione, contemplationẽ illorũ reprobant; qui non longo tempore in orationis ſtudio ſe exercuerũt; vel adhuc aliquibus imperfectionibus in ſpirituali via, virtutumq; exercitio, afficiũtur; quaſi hæc contemplationis gratia non niſi poſt congruum meditationis tempus; nec alijs, quam viris valdè perfectis concedatur. Hi, inquam, qui ſic de hac re iudicant; proculdubio errant, aliorumque profectum multum impedire poſſunt: non enim iuxta Sanctorum Patrum, ac Doctorum Myſticorum doctrinam, quam retulimus, hæc diuturna mora, ingenſque perfectio ſemper expectanda eſt: ſed plerumque breui tempore totum hoc negotium conficitur; iuxta doctrinam à Myſtico noſtro Doctore, alijſque Patribus traditam, & à nobis §. 1. huius capitis explicatam.

Laus Deo, & Beatæ Mariæ.

INDEX

INDEX CAPITVM, QVÆ IN HOC LIBRO CONTINENTVR.

PARS prima elucidationis, ea, quæ ad propoſitiones has in communi pertinent complectens. pag. 10

Cap. 1. Huius libri doctrinam propter aliquorum ſcrupulum, diſtrictioremve cenſuram non obſcurari, ſed potius exinde occaſionaliter illuſtrari, & commendari, ibid.

Cap. 2. Securitas, vtilitas, inſigniſque authoritas, & excellentia doctrinæ venerabilis parentis noſtri Ioannis à Cruce ex multiplici capite demonſtratur. 16

Cap. 3. Primæ obiectioni, quæ aduerſus venerabilis Patris noſtri Ioannis doctrinam in communi fit occurritur. 22

Cap. 4. Secunda principalis obiectio aduerſus Myſtici noſtri Doctoris doctrinam in communi proponitur, & diluitur. 29

Cap. 5. Tertiæ principali obiectioni aduerſus eandem doctrinam in communi ſumptam occurrit. 32

§. 2. Horum librorum in lingua vulgari vtilitas, & conuenientia demonſtratur. 37

§. 3. Inſignis authoritas Magiſtri Luiſij Legionenſis ad hoc propoſitum adducitur. 40

§. 4. Propoſitæ obiectionis reſponſio concluditur. 65

§. 5. Incidenti quæſito fit ſatis. 42

Cap. 6. Theologiam Myſticam, ſicuti & quamlibet aliam ſcientiam, vel artem proprias, ac reconditas phraſes, aut locutiones ſibi vendicare, quarum vſus minime ab alijs in tali ſcientia ineruditis iudicandus, aut taxandus, ſed illius profeſſorum iudicio (dummodo de veritate conſtet) relinquendus eſt. 44

§. 2. Facultatem hanc potiori iure Theologiam Myſticam ſibi vendicare oſtenditur. [illegible]

§. 3. Id ipſum exemplis à terminis im[illegible] deſumptis in Theologia Myſtica confirmatur. 51

§. 4. Vſus terminorum diſſimilium, & contrariorum in Theologia myſtica exemplis oſtenditur. 52

§. 5. Terminorum ſuperperfectorum in myſtica Theologia vſus ad idem demonſtrandum adducitur. 53

Cap. 7. Scientiam non mediocrem, ſed ſummam inſuperque experientiam ad myſticæ Theologiæ ſublimes materias, propriaſque eius locutiones, ac phraſes perfectè intelligendas, & ſine errore iudicandas neceſſariam eſſe demonſtratur. 54

§. 2. Neceſſitas experientiæ præter ſcientiam demonſtratur. 56

§. 3. Aliquando ſimplices perſonas eſſe ſapientiores in myſtica Theologia, quam alias in ſpeculatiuis ſcientijs eruditas oſtenditur. 58

§. 4. Quinam Theologi apti, vel inepti ſint ad iudicium de rebus, ac locutionibus myſticis ferendum ex dictis concluditur. 59

Cap. 8. Hæretici, qui Illuminati dicuntur, ſummatim proponuntur. 60

§. 2. Prior hæreticorum, qui Illuminati dicuntur claſsis, eorumq; errores referuntur, & ex doctrina myſtici noſtri Doctoris, aliorumque Patrum reijciuntur. 61

§. 3. Secunda, & peior Illuminatorum claſsis refertur. 63

§. 4. Tertia, & peſsima Illuminatorum claſsis refertur. 64

cc §. 5. Vl-

§. 5. *Vltima illuminatorum claſſis refertur.* 65

Cap.9. Vnde aliquorum deceptio circa ſiniſtram ſuſpicionem, minuſque benignam cenſuram aliquarum propoſitionum venerabilis noſtri Ioannis orta fuerit declaratur. 67

Secunda pars Elucidationis, *ea quæ ad propoſitiones in particulari pertinent, complectens.* 75

Secunda pars.

CAp.1. *Prior propoſitio elucidatur, ac Sanctorum Patrum, illuſtriumq; Doctorum manifeſtis teſtimonijs corroboratur.* 75

§.1. *Pro elucidatione huius propoſitionis aliqua prænotantur.* 75

§.2. *Ex doctrina tradita propoſitionis huius legitimus ſenſus oſtenditur.* 77

§.3. *Plura Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonia ad propoſitum adducuntur.* 78

§.4. *Teſtimonijs S.M. Noſtræ Thereſiæ huius propoſitionis elucidatio abſoluitur.* 82

Cap.2. Secunda venerabilis noſtri Ioannis propoſitio elucidatur, eamque tam quoad rem, quam quoad modum loquendi, apud Eccleſiæ Patres, & Doctores Catholicos frequentem eſſe oſtenditur. 83

§.1. *Legitimus huius propoſitionis ſenſus declaratur, & ex ſacra Scriptura, ac Theologia comprobatur.* 83

§.2. *Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs eadem doctrina, & locutio corroboratur.* 86

§.3. *Illuſtri S.M.N. Thereſiæ teſtimonio eadem doctrina, & locutio corroboratur.* 90

Cap.3. Tertia elucidatur propoſitio, eiuſque doctrina, & loquendi modus pluribus Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs confirmatur, & illuſtratur. 91

§.1. *Præmittuntur quædam notatu digna.* 92

§.2. *Ex dictis elucidatur prior pars huius propoſitionis.* 95

§.3. *Teſtimonijs Sanctorum Patrum prædicta doctrina, & locutio comprobatur.* 96

§.4. *Animaduerſio circa ſtatutam doctrinam valde notanda.* 100

§.5. *Secunda propoſitionis pars declaratur, & elucidatur.* 103

§.6. *Pluribus S.M. noſtræ Thereſiæ, & aliorum Doctorum teſtimonijs comprobatur.* 104

§.7. *Tacita quædam obiectio præcluditur.* 107

§.8. *Animaduerſio notatu digna pro debita traditæ doctrinæ intelligentia.* 108

§.9. *Tertia propoſitionis pars elucidatur, & SS. Patrum teſtimonijs corroboratur.* 110

Cap.4. Quarta & præcipua propoſitio elucidatur, Sanctorumque Patrum, ac illuſtrium Doctorum teſtimonijs comprobatur. 112

§.1. *Erroneus illuminatorum ſenſus à prædictis myſtici noſtri Doctoris locutionibus pluribus, & manifeſtis eiuſdem teſtimonijs euidenter excluditur, & Catholicus eius ſenſus comprobatur.* 112

§.2. *Verus ſenſus prædictarum locutionum multipliciter declaratur.* 116

§.3. *Plura S. Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonia, in quibus eadem doctrina, & locutio continetur, referuntur.* 118

§.4. *Ex Theologorum doctrina, & locutione amplius eadem locutio confirmatur.* 119

§.5. *Alia locutio contemplationem potius in paſſione, quam in actione conſtituens teſtimonijs Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum comprobatur.* 124

§.6. *Locutio ſilentium contemplationi tribuens teſtimonijs ſacra Scriptura, & Patrum ſtabilitur.* 126

§.7. *Nomen ſomni, & mortis ſcriptura, & Patrum teſtimonijs confirmatur.* 127

§.8. *Annihilationis nomen, & locutio ex ſacra Scriptura, & ſanctis Patribus confirmatur.* 128

§.9.Con-

Digitized by Google

§.9. *Concluſio totius capitis,* 129
Cap.5. *Quinta propoſitio elucidatur, eiuſque doctrina, ſimul, & loquendi modus Sanctorum Patrum teſtimonijs illuſtratur,* 130
§.1. *Prior pars propoſitionis illuſtratur, & Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur.* 130
§.2. *Secunda propoſitionis pars elucidatur, & ex communi doctrina confirmatur.* 133
§.3. *Elucidatur, & confirmatur tertia propoſitionis pars,* 134
§.4. *Vltima propoſitionis pars elucidatur, & ex communi Theologorum doctrina confirmatur,* 135
Cap.6. *Elucidatur propoſitio ſexta, Sanctorumq; Patrum teſtimonijs illuſtratur,* 137
§.1. *Declaratur, & confirmatur prior propoſitionis pars,* 138
§.2. *Elucidatur, & Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur ſecunda propoſitionis pars,* ibid.
Cap.7. *Elucidatur ſeptima propoſitio, Sanctorumq; Patrum teſtimonijs cōprobatur,* 140
§.1. *Verus propoſitionis ſenſus declaratur,* ibid.
§.2. *Alia ad idem propoſitum Sanctorum Patrum teſtimonia ſubiunguntur,* 141
Cap.8. *Octaua propoſitio elucidatur, Sanctorumque Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs illuſtratur,* 144
§.1. *Legitimus propoſitionis ſenſus declaratur, & Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur,* 145
§.2. *Egregio S. Mat. noſtra Thereſia teſtimonio, alijſque etiam Sanctorum Patrum dictis eadem doctrina confirmatur,* 147
Cap.9. *Elucidatur nona propoſitio, Sanctorumque Patrum, ac illuſtrium Doctorum teſtimonijs corroboratur,* 148
§.1. *Verus propoſitionis ſenſus ex doctrina Venerabilis noſtri Ioannis manifeſtè demonſtratur,* 149
§.2. *Sanctor. Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs eadem doctrina confirmatur,* 152
§.3. *Doctrina myſtici Doctoris amplius declaratur,* 153
Cap.10. *Propoſitio decima elucidatur, & Sanctorum Patrum, illuſtriumque Doctorum teſtimonijs illuſtratur,* 154
§.1. *Verus, & legitimus propoſitionis ſenſus ex ipſa myſtici Ioannis noſtri doctrina apertè demonſtratur.* 155
§.2. *Ratione, & experientia propoſitionis doctrina comprobatur,* 156
§.3. *Teſtimonijs Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum eadem doctrina corroboratur,* 158
Cap.11. *Elucidatur propoſitio vndecima, Sanctorumque Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs corroboratur,* 160
§.1. *Doctrina huius propoſitionis, Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs confirmatur,* ibid.
§.2. *Inſigni S. Matris noſtra Thereſia teſtimonio id ipſum demonſtratur,* 163
Cap.12. *Elucidatur duodecima propoſitio, & Sanctorum Patrum teſtimonio corroboratur,* 165
§.1. *Verus & legitimus propoſitionis ſenſus ex verbis myſtici noſtri Doctoris manifeſte oſtenditur,* 166
§.2. *Eadem doctrina teſtimonijs Sanctorum Patrum & illuſtrium Doctorum comprobatur,* 167.
§.3. *Alijs Sanctorum Patrum, & Doctorum illuſtrium teſtimonijs, & exemplis eadem doctrina confirmatur,* 168
Cap.13. *Propoſitio decima tertia elucidatur, eiuſque manifeſtus ſenſus ex communi doctrina comprobatur,* 170
Cap.14. *Propoſitio decima quarta elucidatur, ſanctorumque Patrum, & Doctorum illuſtrium teſtimonijs corroboratur,* 171
§.1. *Prior propoſitionis pars elucidatur,* ibid.
§.2. *Alijs Sanctorum Patrum teſtimonijs eadem pars confirmatur,* 173
§.3. *Secunda propoſitionis pars declaratur, & confirmatur,* 174
§.4. *Eadem ſecunda pars alijs Sanctorum Patrum,*

Digitized by Google

trum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs amplius confirmatur, 175

Cap.15. Elucidatur decima quinta propoſitio, & ex communi Sanctorum Patrum & illuſtrium Doctorum authoritate corroboratur, 177.

§.1. Doctrina huius propoſitionis quam plurimis Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs comprobatur, ibi.

§.2. Animaduerſio notanda, 178

§.3. Eiuſdem propoſitionis doctrina, quoad vltimam partem confirmatur, 179

Cap.16. Elucidatur decima ſexta propoſitio, eiuſque legitimus ſenſus declaratur, Sanctorumque Patrum teſtimonijs corroboratur, 181.

§.1. Verus propoſitionis ſenſus declaratur, ibi.

§.2. Eadem doctrina magis declaratur; 184

§.3. Obiectio quadam diluitur, 186

§.4. Sanctorum Patrum, & illuſtrium Doctorum teſtimonijs eadem doctrina confirmatur, 187

Cap.17. Elucidatur decimaſeptima propoſitio, eiuſque legitimus ſenſus ex communi Sanctorum Patrum doctrina demonſtratur, 190

Cap.18. Elucidatur decima octaua propoſitio, & ex dictis in tota hac elucidatione verus eius ſenſus aperte oſtenditur, 192

Cap.19. Propoſitio decima nona ex dictis declaratur, & elucidatur, 193

Cap.20. Elucidatur vigeſima propoſitio, & Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur, 194

Cap.21. Elucidatur vigeſima prima propoſitio, veruſque eius ſenſus Sanctorum Patrum teſtimonijs corroboratur, 196

§.1. Verus propoſitionis ſenſus declaratur, 197

§.2. Sanctorum Patrum & illuſtrium Doctorum teſtimonijs doctrina tradita corroboratur, 198

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

RESTAURO del LIBRO ANTICO
Cav. G. DI GIACOMO
PESCARA

GIU. 1970